
II. 35. 2

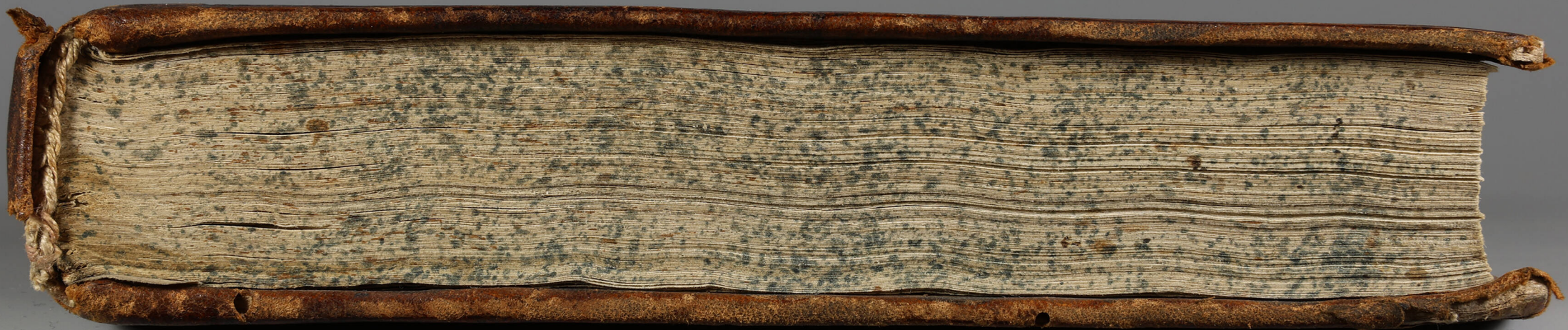

II. 35. b

F. # p 294

Bartholomei Coclitis Chyromantie ac physionomie Anastasis: cuz approbatiõe magistri Alexãdri đ Achillinis

II. 435. c.

II. 435. c.

G.

Dar Kuratorjum Okr. Szk. Poznańskiego.
Z księgozbioru Gimn. im. Marji Magdaleny w Poznaniu.
1930.

٧١١ ١ ٥٠

H. m94 486
N. 438 3344

VII 1 a.

F. H. p. 294

Bartholomei Coclitis Chyromantie ac physionomie Anastasis: cuz approbatiõe magistri Alexãdri d Achillinis

II. 435. c.

II. 435. c.

4.

H. 1194486

SD 3466. III

II. 435. c.

II. 435. c.

1934. 1474

HORATIVS BICHARDVS FANENSIS INCLYTO SPLENDIDOQVE ALEXANDRO BENTIVOLO FELICITATEM.

Magno equidem preconio laudis Alexander Inclyte: Is extolli meretur: cui non gloriæ solum uel immortalitati consulere: Verum etiam nepotibus posterisq; magnam est in animo utilitatem parare. Nam quid melius / quid preciosius / q̃ a funere monumentum de se aliquod scriptum reliquisse: quo nos uixisse testemur / ne cuncta de nobis cum uita ineffugibilis mors depredetur. uelut iis sæpissime contigit. qui uitiorum inuolucro adeo irretiti sunt: ut preter uentrem quem numinis uice colunt: nihil considerent: Verum ad hoc procreatos esse eos arbitror ut illud Venusini poete Carmen concinere possint. Nos numerus sumus et fruges consumere nati. et illud / Nobis uncta satis est uixisse patella. Hæc monstra aufugere concupiscens noster Cocles seq; a cetu huiusmodi subtrahere / mente animoq; reuoluens illud grece dictum ἄνθρωπος ἀγράμματος ξύλον ἄκαρπον ἔσεσται Hæc est homo illiteratus lignum infructuosum esse: decreuit penitus culturæ se litterarum tradere sine quibus cultus (ut ab excelso præceptore meo Philippo Beroaldo identidem dici solet) omnis est incultus et uita uix uitalis. Igitur cum sibi adolescenti pater superuiueret domi res angustas possidens quod in acquirendis uirtutibus (maximum est obstaculum) se litteris tradere nequiuit: Tum cum adolesceret: Resq; hodie minor esset here q̃ fuit: operam dedit se ab iniuria cachitychiæ uendicare: eiusq; præclaro conatu / seuitiã anteire: solam uirtutem et uiuenti et mortuo stabilem et firmam esse possessionem ducens. Tum demum in candidatorũ uirtutis numero se subscripsit (quod ut mirum sic laudabile est) Homo pauper necessariis omnibus litterarum neruis penitus indigens: minime territus est arduam uirtutis uiam capescere. cuius licet angustus Trames: cliuosus: senticosus: crepidinosus hinc inde precipitia offerat: tamen ad apicem eius amoenissimum uigiliis lucubrationibus laboreq; indeffesso peruenit. Mente igitur animoq; diu secum ipse reuoluens

Philippus Beroaldus.

II. 435. C.

quo scientie campo facilius militaret minime inscius naturam illã rerum omnium parentem aliud aliis aptum rebus largitam esse. In terambigendum: illi in decimaquarta scorpii existens horoscopus: aurem uellit: incentiuoq; quodam illius animum ad illa non uulgaria: nec triualiter protrita Physionomiæ: Chyromantiæque studia incitauit: quas artis amplius dubitare non debemus scientiæ physicalis partes esse uel probatione illius physici primi nomínis Achillini Alexandri. Quibus scientiis ita pertinaciter operam dedit / ut modo perfectissimas habeat. ex quo aperiri / reuelariq; intima celorum secreta posse affirmare iure uereq; contenderim: in quouisq; homine siue bona siue mala inspectis: uultus manusque lineamentis / antequam infundantur cognosci. Ecquis transacta fidelius: præsentia melius: Futura uerius / referat: cognoscat: prædicet / meo Coclite / certe nullus? cuius rei innumerabilia de se palam et fecit et facit experimenta: iudicio suo tantillum nunquam delyrans. Egoq; isto obtutu gemino / identidem uidi homines a se iudicatos: quos uariis ifortuniorum generibus destinatos arbitrabatur: nunquam iudicium euasisse: qua ex causa multi hunc hominem sunt iurgiis et odio prosequuti: qui sunt profecto tanquã ὄνοι λύρας ideſt asini ad lyram: nam existimant accidentia mala ab ipso prædicta. ex eo non ex celestibus influxibus proue/nire: ignorantes summum illum architectonem / signa in manibus hominum apposuisse ut omnem denotarent effectum: sicut uerissime patientissimus Iob testatur. Ad huius artis culmen illum perduxerunt: et αὐτοδίδακτον ideſt se ipsum magistrum habentem fecerunt Iuppiter in angulo septimæ in Tauro: Mercurius in quarta in Piscibus cum capite Draconis coniunctus. Ergo nullo præeunte doctore sed istorum syderũ dispositione: Ingenio uel industria Chyromanticus / et Methoposcopus adeo excellens euasit: Vt in perscrutandis hominum lineamentis totiusq; habitus filo acie sit Draconis acutior: qui etiã Geomanticus infallibilis. nec non Oniropolos hoc ẽ somniator ideſt somniorũ interpres ueridicus / effectus ẽ: de qbus iã sub nomine diui Galeatii Sfortiæ Pisaurensis principis fratris edere decreuit opus. Is igitur Ebibita plurima lucernarum fuligine: Varios physionomiæ chyromantiæq; auctores discussit: minime inscius duplici nos uia ad cognitionem incogni/

Alex. Achillinus

Iob

Oniropolos Gal. Sfor. Pisaurensis

torum peruenire: et a doctoribus adiscendo: nostroq; ingenio et industria inuestigando: Ob hoc satius longeq; melius esse duxit non prius in eorum sententiam pedibus ire: q̄ oculo tanquam certiori arbitro / ueritatem contueretur eorum quæ assidua lectione iam lectitauerat. Laudabili cupidini suæ satisfacere contendens solum patrium reliquit: haud nummis malorum omnium irritamentis: sed tutissimo uirtutis præclaræ uiatico instructus Cornelii forum deuenit: ubi cum nobiles principes uidisset inspectis uultus manusque lineamentis illis ipsis dominii sui ammissionem prædixit. Hinc ille soluens Fauentiam se contulit: qua in urbe cum forte cogitabundus: ut suum est: Vicatim spatiaretur dominum de Manfredis Hieronymum principis patruelem offendit: habitis hincinde salutationibus ad Astorgium statim adolescentulum Principem sine pausa deductus est: cuius cateruam astantium Consiliariorum . κατ᾽ ἄνδρα per corporis habitudinem uultusq; filum considerare cœpit. Nam ita intimos mentis affectus proditor uultus enūciat / ut in speculo frontis ymago extat ita in uultu animorum testimonio paccati in panegyrico ad Theodosium: His uisis adolescentulo coram intulit: Tibi misereor. Quoniam sortem mobilis ac uariantis fortunæ pessimam supra tuum uolitare caput conspicio: et hoc addens inter multas sentes nitida et floridula rosa educaris Verbaque successu nec caruere suo: fuit enim in hostis manu traditus a quo paulopost miseranter indigneque uitæ officio priuatus. Qua de re non modo a predicto domino Hieronymo mihi amicissimo certioratus fui: Sed etiam a fratre meo Marcoantonio: qui in illa Fauentina obsidione (quod uix credibile est) annum ætatis suæ undeuigesimum agens ita uiriliter se gessit; ut illi Fauentia ciuesque omnis plurimum debere palam confiteantur: At quoniam in fratris mentionem incidi: postulante fraterna pietate libuit silentio non præterire nefandum scelus quorumdam ciuium nostrorum q̄ dum respicerent tantam in iuuene animi uirtutem: iam iamq; eius famam per omne ferme latium uagari: Terrimo inuidiæ stimulo agitati: qua nullum perniciosius crimen humanis esse mentibus insitum a Basilio traditur. eum de medio tollendum cogitare cœperunt: Itaque cum excellentissimus Gui/

Hierony. d Māfredis Astorgius d Fauentia.

Paccatus

Marcus Antonius d fano.

Basilius

II. 435. c.

do feltrius / Mortuo Alexandro ſexto / ſuum recuperaſſet domi/
nium Marcum Antonium: qui forte per id tempus in cuſtodia pe
ruſina quingentis militibus præerat litteris euocauit: ut ſuo nomi/
ne Cardinaliumque collegii patriam in priſtinam Sancte Roma.
Eccleſiæ Tutellam (quod æquum fuit) reduceret: in libertatemq;
aſſereret / pro qua repetenda nec mors quidem fugienda eſt: qui nō
iniuſtæ petitioni morem gerere concupiſcens. in territorium Fani
propediem deuenit: Ibique pernoctans: benigne ab his ſuſceptus
eſt de quibus non ſolum ipſe: ſed tota noſtra domus ſemper bene
meruerat. Cumque igitur frater meus decreuiſſet nequid detrimē
Nota facius ti reſpu. caperet: quid ſibi eſſet in animo ciuibus ſuis enunciat:
īmane quos inter ingrati quidam et liuidi uafritia / præmioque cum illis
ruſticis / quibus nullum tam atrox facinus quod ipſi minimo etiam
lucello corrupti non audeant / de iuuene interficiendo egerunt ſu/
dorum: laborum: uigiliarumque bene memores / quas anno præte/
rito ipſe tutando: defendendo: ſubleuando illos labantes: et in ho
Petrus Frā/ ſtilem predam tendentes ſubſtuliſſet. Itaque mane et plane mane:
ciſcus de Bi ab his quibus confidebat uti agnus: a lupis inermis / una cum pa/
chardis. truele noſtro Pierfranciſco nefandiſſime trucidatus eſt: quo faci/
nore: dii boni: quid inhumanius: quid turpius: ab optimis Ciui/
bus perpetrari potuiſſet: q̄ eum interficere qui patriæ tutor: illu
ſtratorq; fuerat: Vobis enim ruſtici Cacoceti incolæ qui animus:
quæ inconſtantia: quæ ingratitudo: quæ inhumanitas / ueſtra fu
Exēpla īgra it ſic eum prodere qui uobis tantopere fidebat: Et ſi ingrati Ciues
titudinis. aduerſus tam bene meritum iuuenem extitere / armis et animi mo
deratione clariſſimum: nihilominus antiquorum exemplis me ſo/
lor: quando nulla unquam claritas inuidia uacauit: non ne ingra
Romulus. ti ciues aduerſus primum urbis conditorem extitere: non ne erga
Gamillus. Camillum qui ob egregia facta ſecundus urbis et ipſe conditor dic
P. Africāus tus eſt: Nimirum ciuium ingratitudo ſuperiori Africano cauſam
ſuperior præbuit teſtamento legare ſcribendum ſepulchro: ingrata patria
ne oſſa quidem mea habebis: Cuius frater hanc ipſam cauere nō
ualuit / quamuis Antiochi uictor: Aſiæ domitor: Imperiique Illu/
ſtrator extitiſſet: Nec quidem filio profuit Carthago intra ſex mē
Pub. Scipio ſes domita: deletaq; numantia quin domi raptorem ſpiritus inue/
Naſica

niret. Punitorem uero mortis in foro neminem. Nec deorum ma
ter hoſpitatorem ſuum Naſicam optimum a Senatu uirum iudica/ Lygurgus
tum defendere ualuit: Nam et ipſe inuidia et obtrectatione expul
ſus in Aſia diem ultimum obiit. Neque lygurgo ut iam exter/
norum ingratitudines tangam uitæ ſumma ſinceritas / neque con
ſtantiſſimus erga patriam amor neque leges ſalubriter excogita/
tæ: auxilio eſſe potuere: quominus infeſtos Ciues experiretur.
Athenienſes ferino more uagantes ad polyticam / moralemque ui
tam inſtruxit monſtrorum domitor Theſeus: qui tamen ſuo Theſeus
rum ingratitudine Ciuium coactus eſt in ſcyro ultimum ſupplici/ Mõſtrorũ
um experiri. quid enim de Mylciade loquar. qui decemplicem domitor.
hoſtium numerum profligauit: attamen in uincula publica conie Milcyades.
ctus indigne occubuit. Nihil enim de Neoclis filio dicam qui et Themiſto/
ipſe inuidia ad Artaxerem inimici filium confugere coactus eſt: cles
eiuſque petere amiciciam: Si igitur inter Romanos Athenien/
ſesque Ciues: qui conſtantiæ: moderationis: Grauitatis ſibi lau
dem eximiam uendicabant: Inuenti ſunt aliqui tam ingrati ad/
uerſus tam benemeritos: Hoc forſitan in diluẽdo crimine in me
dium afferre poſſent: maluimus innoxios plecti q̃ diutius eſſe in
timore: Ego quidem nihil inuenio quo poſſim ab inuſta infa/
miæ nota tutari ac deffendere Ciues noſtros: bonorum cauſa/ do
leo: quos infinitos Fanum fortunæ gratiſſimum / noſtra patria Fanum for/
ſuo gremio fouet ac nutrit. ad hoc facinoroſum facinus et inui/ tunæ
dia et obtrectatio illos impulere: nec mirum ut enim cantarides
(q̃d Plutarchus ait) Lætioribus frumentis et uiridioribus roſis ma/ Plutarchus
xime innaſcuntur: Ita Inuidia eos precipue tangit qui boni Inuidia.
ſunt: quique ad uirtutem gloriamque graſſari uidentur: Has
enim ecbaſes formoſe mi Alexander facere libuit ut iniuſtum
fratris mei Marci Antonii obitum: tibi tuæque ſplendidæ do/
mui deditiſſimi cognoſceres. Cuius Epythaphium ab optimo ac
imprimis humaniſſimo meique amantiſſimo Daniele Medice Daniel Sa/
Saxolenſi conditum / non ab re interſerendũ duxi: quod Rogo xolenſis.
non prætereas.
Biſdecimũ Marcus peragens antonius annũ

Raptus obit: cineres hæc habet urna ſuos.
Magnanimus uirtute fuit: pietate colendus
Cuius adhuc patriæ flagrat amore rogus
Expulit hic patriis graſſantem mœnibus hoſtem
Sepius: et populo libera pila tulit.
Prho ſcelus! ii ciues: quorum quatit ilia liuor
Immeritam iuueni contribuere necē.
Qui licet ob patriam telis ſit mille petitus!
Non cecidit: quoniam fama perennis erit.

Sed unde abii ad Coclitem regredior: qui Fauentia ſoluens Ceſenam petiit: cuius habenas tunc Moderanti Biotanaton futurum enunciauit ꝙ paulo poſt illi Romæ contigit: Nec inficias uadit Pandulfus Ariminenſis a Coclite ipſo longe antea predictum fuiſſe quod illi dein euenit. Inde Piſaurum dum recta petit, uidendi domini maximo ductus deſiderio: forte illum cum inclyto fratre ſuo Galeatio Gratariæ offendit: quod oppidum ab urbe eſt ad ſeptimum lapidem: Hoc tam iucundum tamque gratum mihi fore uidetur ut illud a gratiis conditum: nomenque ſumpſiſſe exiſtimem: Munitum eſt Arcula quadam undecunque faberrime extructa: cuius pars altera ſurgentem: altera occiduum ſolem ſpectat quo illi Optimi ac imprimis ſtudioſiſſimi principes recreandi animi gratia uentitare conſueuerunt: Temperie cæli: Situs diſpoſitione. Amœnitate uillæ allecti: quas uoluptates niſi cum librorum magna copia non capiunt: hic Cocles noſter benigne comiterq; ab his ſuſceptus eſt: quibus aliqua poſt infortunia felicitatem prædixit: quod dii deæque faxint. Mox impetrata abeundi copia Excellentiſſimum Ducem Guidonem Vbaldum acceſſit: uirum Si quiſquam eſt, integerrimum: cui gratus admodum: Suauiſque fuit: Namque domus eius Illuſtris Illuſtribus ſemper patet hoſpitibus. Ipſe profecto non ſolum dominio, ſed illa qua præditus eſt eloquentia cenſetur: Plurimum litteratos diligit ac fouet: quod genus multos in aula ſua detinet quorum confabulatione recreatur. Huic itidem nunciauit, Per aliquam temporis intercapedinem fortunæ cedendum eſſe: Afferens quicquid toruo uultu rapuerit eādē benigno ac Illari redituā. qđ ide nō ſecus accidit.

Io. SFor. de Piſauro Galeatius SF. Gratariæ opidum

Guido ubaldus Vrbini Dux.

Hinc ad Iulium uarenum Camerinensem dominum uiam cœpit cuius cum physionomiam / natorumq; Chyromantiam uidisset: de fati sui iniquitate illum admonuit: quod nec aufugere potuit: Id dei opus esse non hominis arbitror. Multosque alios dominos egregiosq; Dinastas: qui tunc temporis florebant: securiq; degebāt: neq; qdquā tale sibi euēturū arbitrabant adiuit. omnibusq; siue αγαθὴν τύχην: siue κακὴν τύχην: haud perperam uaticinatus est: Sed iam tempus est ut Coclitem cum epistola domum reducam: Qui postquam multorum prouidus urbes et mores hominum inspexit: non sine magno uitæ periculo: ad tuguriolum suum repedauit: quo tempore res noue ui geri incipiebant. Domique quietus ne ocio sine negocio frueretur: quicquid illa migratione accuratissime expertus est: in Physionomiæ Chyromantiæque opus compilare decreuit: quo effectum est ut disciplinæ istæ quæ antea raris uel nullis utpote submersæ cognoscebantur dilatato pomerio in lucem redierint. Verum ut hoc gratiosius uenerabiliusque appareat: tuum felix ac faustum nomen anteposuit: Tibique uelut tutelari numini primitias frugum dedicauit.

Dedit enim ut Plinius ait q̄ maximum potuit: daturus amplius si potuisset: Tametsi quid homini dari potest maius q̄ gloria laus et æternitas. ꝙ si aliquando animum grauioribus curis relaxare uolueris: flores in huiusmodi prato legere tibi non erit inutile. Quid enim Principi potest esse conducibilius: q̄ ex uultus totiusque corporis filo mores ac naturas cum seruorum: tum amicorum cognoscere: hominemque totum interiorem extra perspicere. Debet enim princeps in eligendis seruitiis / Amicisque facere quod Apes: quæ / ut a Basilio traditur / nec omnes pariter adeunt flores: nec si quos adeunt totos absummunt: sed eo solo ablato / quod operi suo aptum sit: reliquum omne ualere sinunt. Hæ scientiæ utique erunt tanquam flosculi inter tot tuas innumerabilesque uirtutes inspersi: quarum ego maximus præco buccinatorq; / ut debeo / esse non desinam. Tuum erit splendide mi Alexander a Viperinis susurronum maledicumque morsibus Coclitem deffendere / hii nanque uti herba noxia uberrime succrescunt: qui si forte præter consuetudinem benedicere cupiunt: in consuetum crimen dilabuntur.

Pli. ī epist.

Phy. Chyr. Principi utilis.

Basilius.

Cōtra susurrones.

BIBLIOT. UNIWERSYT. POZNANIU

Beroaldus.

Aula Petronii Palatini

Hos tanti faciendos esse censeo: quanti culicum barri morsus existimant. Ad hominum huiusmodi uoces: Tanquam ad syrenum cantiones obturandæ sunt aures: malorum nanq; uituperatio impendio magis est bonorum laus. At quoniam receptui. canendum est: hanc illo carmine claudam recte de te ab inclyto Beroaldo decantato / quod in admirabili ac splendida Aula Mœcenatis mei Petronii Palatini Viri siquidem Magnifici: sub lepidissima imagine tua scriptum apparet. DELITIVM POPVLI: LVMENQVE: DECORQVE IVVENTAE. Viue felix Tu umq; Clentulum semper: quod spero facies: dilige. Bononiæ xy. decembris. M DIII.

DIVO ALEXANDRO BENTIVOLO IOANNIS BAPTISTAE PII BONONIENSIS PRO COCLITIS ANASTASI CARMEN.

Vsarum uigili meditata uolumina cura
m Accipit unigenæ palladis alma manus.
Vt pulchrũ pulchro munus ferat innu(
Bẽtiuolæq; petit limia celsa domus. (ba diua:
Nouerat hãc patriis caput insinuare sub astris:
Seu quatit armigera martia tela manu.
Siue triumphali redimit pia tempora lauro:
Et pacem: dextra quam dedit: ipsa colit:
Obstupuit: clypeoq; hærẽs dea docta meduſæ:
Nescit quem dominum muneris esse uelit.
Quattuor illustri cernit duce sidera Iano:
Par honor his frontis: par honor iis animi.
Stant tamẽ: et melius geminata luce refulgent:
Sacraq; Alexandri clarius astra micant.
Quantum inter radios effulget luna minores:
Eminet et proprio delia celsa choro.
Hæret ad huc uirgo donec sub Coclite sistit
Iudice consilium: iudiciumq; dea.
Sic melior tanti censetur muneris hæres:
Pulchrior et pulchro gaudet honore deũs.
Et merito quem tota suis insignibus ornat
Pallas / palladio munere si fruitur.
Munere quo natura parens prius inuia nullo
Vel duce non certo coclitis arte patet.
Hinc tibi mille dolos animi: secretaq; mentis
Nosse oculis / uultu / pectore / fronte / licet.
Et quot adoptiua uulpes sub pelle latentes
Inuadunt tectis uiscera nostra dolis.
His pariter uirtus speciosо in corpore florens
Noscetur lectis musica turba notis.
Nec manus / et uario milleſima linea fato
Deerit: et illustri semita uera duce.
Tu modo docta legas consumati orsa magistri:
Auctoresq; alios somnia uana puta.

Guido posthumus Siluestris pisaurensis.

Præside Achillino uictura uolumina Cocles
Condidit: orbe italo dissimulator abi.
Nota animi fient penetralia: cesaq; ficti
Fronte uel in media crimina cordis erunt:
Notus erit tandem iusti temerator et æqui
Olim aliquis populo creditus esse numa
His poterat nosci pelopeius aduena chartis
Qui menelaei claustra recluſit equi
Temporibus nostris ista noscendus ab arte
Impius anguigeræ proditor arcis erat.
Hoc animi speculo patriæ pater inclytus urbis
Ocia bentiuolus fida senator aget.
Cede igitur uitiū: quia munere coclitis actū est
Vt ferat in patula crimina fronte reus.

Alexãder Achillinus Bononiensis de Chyromantiae principiis et Physiono miae.

✝

Enerandam sophiae veritatem flagranti ardore
v adeo complexus sum: vt quoscumqz ipsam calluerint: amare me adducat: alliciat: impellat. Quos etiam alias despectos mores forte reddidissent: hos veritatis amor nobis efficit tolerabiliores. Cum aũt inter caeteras philosophie partes: que pluribus annis in tenebris hactenus latitarunt: mi Bartolomee Cocles in reuocandis in lucem. tum Physionomiae. tum Chyromãtiae ramusculis acri cura ꝛ diligentia vsus fueris. ideo vniuersalia rerum elementa cum particularibus subiectis coniungere non dubitaui. Quare: ne veritas in desuetudinẽ abeat: quod policitus sum: cape.

Alexandri Achillini Bononiensis questio de subiecto physionomiae ꝛ chyromantiae.

Queritur vtruz

q physionomiae aut chyromãtie subiectum sit homo.

¶ Respondeo premittẽdo q subiectuz primuz ꝛ adequatũ scientiae: est primo in sciẽtia consideratũ. Ex primo enim posterioꝝ textu ꝯmẽti 24. Tria sunt in sciẽtia principalr ꝯsiderata subiectuz: passio: principium scilicet complexum. non enim ꝯes: cum de se euidentes non sint: fieri possunt euidentes: niſi per principia complexa illustrentur: ꝛ sic si qua sit scientia de subiecto incausato: vt methaphisica: que de ente in eo quod ens considerat: habet principia subiecti. Horum trium subiectum est primo cõsideratuz: passiones autez ꝛ principia secundario contemplantur. Si autem subiectum esset intrinsece constitutum: tunc principia subiecti intrinseca in scientia considerantur: siue essentiales partes fuerint: siue integrales: vt materia ꝛ forma in philosophia naturali: q̃ sunt partes naturati essentiales. aut in subalternante. homo enim medicae considerationi subiectum est: ꝛ illius principia intrinseca in philosophia naturali medicinam sibi subalternante considerantur. idez de partibus diffinitionis dicendum est. partes autẽ subiectiue ad scientiaz illius subiecti spectãt: adminus scdm q sub subiecto comprehenduntur. Methaphisicus enim oẽ ens considerat in eo quod ens est. ¶ Principia autem complexa duplicia sunt: cognitionis tantum: ꝛ cognitionis ꝛ esse. principium cognitionis tantum est propositio per se nota composita ex signo aut causato vt motus est: i philosophia naturali. principium cognitionis ꝛ esse ẽ propositio per se nota composita ex cã seu principio vt natura est: in naturali. distinctio est Auerrois primo physicorum cõmento octauo: neqz datur tertium membrum scilicet principium essendi ꝛ non cognoscendi: qz materia: de qua magis uidetur: est principiũ distincte cognoscendi: ꝛ primum in suo genere. licet ipsa non sit primum simpliciter: quia per aliud ipsa cognoscitur: vt in libro de elementis declarani. Iste tamen: materia est: forma est: sunt ꝯes in naturalibus: ꝛ nõ principium: niſi forte respectu aliquarum ꝯclusionum: sed non sic accipitur principium hic. Ad propositum principijs cognitionis tantum vtitur scientia a posteriori demonstrans: vt naturalis. sed principijs cognitionis ꝛ eẽ vtitur scientia a priori demonstrãs: vt mathematica. ¶ Sciendum etiam q licet principale: cuius proprietates querũtur est subiectũ: tamen aliquando querũtur proprietates passionum. vt motus queritur vnitas: contrarietas: diuisibilitas: comparatio: aeternitas. vtz in quattuor vltimis libris physicoꝝ. si enim passionis: vt passio est: esset passio: iretur in infinitum in passionibus: habent igitur passiones rationem subiecti: cum earum passiones inquiruntur. principiorum etiam incomplexorum proprietates queruntur: vt in naturalibus: materia inclinatur in formam: q̃ ea p ficitur ꝛ terminatur. principiorum etiã complexorum querit methaphisicus proprietates: vt q cõissima sint: q̃ ex terminis communissimis componuntur. firmissima: quia illis non potest intellectus non adherere. indemonstrabilia: q̃ eis nihil est notius in veritate: neqz prius: neqz posterius: respectu cognitionis nostre: deus enim in se notior est.

¶ Sciendum etiaz q omnia alia ab istis tribus in scientia considerata non principaliter considerantur. sed propter subiectuz: ꝛ ad ipsum attributionem habent. ¶ Subiecto autẽ attribuibilia sunt: subiecti generatio: corruptio: negatio: priuatio: ȝrium: licet hec non omni subiecto sint attribuenda. colligitur sententia quarto methaphisice textu cõmenti ȝi.

¶ Ex hijs sequitur Aristotelem inter attributa nõ numerare: principia: neqz partes subiectiuas: neqz proprietates. ista enim de hijs: que principaliter considerantur: sunt. quãuis ista: vt subiecti noticia perfecta compleatur: indagentur. alio tamen attributionis genere per se consideratorum unum alteri infra attribuetur. ¶ Sciendum etiam q subiectuz metas scientiae non transcendit: aliter non esset illi scientie adequatum. quia igitur vna natura intrat duas artes scdo physicoꝝ ꝯmto 71.

oportet inuenire rationem formalem considerandi vni arti subiectum appropriantem: homo enim inquantum ens: aut substãtia: a methaphisico consideratur: sed inquantum homo: animal: aut corpus: a naturali: ⁊ etiam inquantum sanabile est. patet a philosopho in libro de sensu ⁊ sensato. inquãtum vero homo est arte sanabile: a medico consideratur. ¶ Scias q̃ cum subiecto nihil plus attribuitur: q̃ esse principaliter consideratum: nihil habetur sapientie diuine aut intelligentiarum repugnans: sed cum principia aut proprietates considerant: aut demõstratiõe scientia acquiritur: iuxta diffinitionem scire habitus primo posteriorum textu cõmẽti. 5. aut sexto ethicorum capitulo quarto: tunc a sapientia recedimus: quoniam illa incomplexa est per intelligentiarum essentias: nedum cum ab intelligentia habetur: sed etiam cum ab homine possidetur: cum homo ad altũ sue nobilitatis gradũ ascẽdit. ut tertio d̃ aia cõmto. 36. colligitur. sed de hijs in libro de intelligentijs ⁊ de vniuersalibus satis dixi. Exquo patet quanta sit sapientie equiuocatio: cum ipsa per methaphisicales acquirit demõstratiões. Et cum per simplicium intelligentiarum assistentiam intellectui completur. ¶ Hijs igit sic logicaliter pertractatis ad particularia cõtrahendo redeo. Hoc subtractum homo est physionomie et chyromãtie subiectum: quia in illis est primo consideratum: huius subiecti partes essentiales ⁊ quiditatiue presupponuntur in methaphisica ⁊ naturali considerate. partium etiam integralium notitia ex naturali animalium dissectione duce Aristotele petenda est. ¶ Quod si dixeris bruta etiam physionomia iudicari posse: ⁊ sic ampliore subiecto q̃ homo sit opus esse. ¶ Respondeo animalium noticia chyromantie ⁊ physionomie presupponitur: ideo ex apparẽtibus in brutis proprietatibus ex determinatis causis ad proportionabilia proprietates ⁊ causas ⁊ signa se transferre potest naturalis ad particulares istas scientias condescendẽs vt scdo priorum capitulo vltimo tangit Aristoteles: quod si aliorum animalium iudicia quis afferre voluerit: ad capescendas alias artes se conuertat. quemadmodum neq̃ medicina: qua homo regitur: equi aut boues ab eorum egritudinibus curantur. ¶ In istis autem scientijs: regiones: montes: valles: artes: per accidẽs considerantur prout istis variabilia sunt signa: ex quibus homo iudicandus se offerebat. aut scdm quod istis hominum mores variantur: aut complexiones.

¶ Ratio autem formalis considerandi scientijs istis appropriata est: scdm quod natura bonus. ¶ Ex qua elicitur diuersitas cõsiderationis partium hominem integrantium inter naturalem methaphisicum ⁊ physionomum. quia philosophus naturalis eas secũdum quod partes hominis considerat: medicus vero scdm qd̃ partes hominis arte sanabilis sunt. vt ex Auerroe primo coll'ꝫ capitulo primo colligi potest. ſꝫ physionom⁹ aut chyromanticus hanc considerationẽ homini attribuit secũduꝫ quod bonus est natura. In ter membra tamen physionomus ⁊ chyromanticus discernunt: q̃ exterioribus interiora iudicant: ⁊ sic exteriora vt signa: interiora vero vt signata: comprehendunt. ¶ Istorum etiam membrorum complexiones compositiones ⁊ vnitates considerant physionomus ⁊ chyromanticus: ſm quod ex istis iudicandus est homo ſm quod bonus. vbi medicus ad hominem ſm quod arte sanabile est refert considerationeꝫ. subiectum enim in quod agit ars medicine est corpus hominis scdm quod est homo Auerrois scdo phisicorum cõmento. ꝫ. ¶ Attributum autem subiecto est contrarium rationi formali subiecti scilicet malitia ex naturali complexione aut compositione orta. hominis autem generatio ⁊ corruptio in altiore scientia cõsiderata sunt: vt scdo de generatione animalium comprehenditur. ¶ Ex hijs colligitur q̃ subiecti proprietatem non ponimus virtualem de ipso veritatum continentiam. ⁊ supponamus termini significationem. b. uirtualiter contineri ab. a. est. b. posse produci in esse reali vel cognitio ab. a. tunc neq̃ principia subiecti naturalia: vt materia ⁊ forma: neq̃ methaphisicalia: vt actus ⁊ potentia: neq̃ logicalia: vt genus ⁊ differẽtia: illo modo cõtinent diffinitum: aut passiõem diffiniti. quia non producunt aliquod eorum: neq̃ in esse

reali:neqz cognito: sed intrinsece subiectum constituant vel diffinitionem subiecti: ⁊ sunt ratio propter quam passio est in subiecto. Nō si diffinitio declarat diffinituz. septimo metha phisice: aut primo: aut sexto topicorum. hoc non est effectiue producendo: nisi ponas discursum in simplici itellectus formatione quo vnam simplicem noticiam aliam parere concedas. Nullius etiam scientie naturaliter inuenite assignatur subiectum non cōmune per p̄dicationē: neqz aliquod tale est species specialissima: nisi forte indeterminata scientie p̄te: aut in subalternata scientia: talia igitur subiecta sunt genera vniuoca aut analoga: ⁊ quo modocunqz sit: neqz iuxta fundam̄ta nr̄a: neqz opinionis oppositę scilicet Scoti sunt huiusmodi genera virtualiter continētia omnes veritates scibiles: quia apud me subiectū nō est causa effectiua scientie: que de eo est. vt dixi in libro de vniuersalibus: quia quidditas relucens in fantasmatibus nundum est vniuersalis in actu: quia ipsa nundum per intellectum agentem est abstracta: quia abstractio fit per translationem intentionis a sensu ad intellectum ideo omnis effectus ab ea procedens esset actu singulare. ergo nullum effectum ab ea recipere potest intellectus. qa tunc intellectus esset singulare: ⁊ non abstractum, eo quia singulariter reciperet intellectus. concurrit igitur obiectum ad causandum suā noticiam apud intellectum: sicut transferribile ab intellectu agente ad intellectum materialem: ⁊ sic quodammodo vt materia concurrit obiectum: sed noticia terminorum cū intellectu agente est sufficiēs causa intellectui materiali p̄o euidentia propō̄um per se notarū: quam euidentiam solet Auerrois naturalez appellare: quia ipsa habetur a nobis: ⁊ non per demonstrationem: vt primo posteriorum capitulo nono: ⁊ in fine secundi posteriorum ⁊ sexto ethycorū capitulo quarto habetur. dixit enim philosophus primo topicorum capitulo primo. Sunt autem vera quidem ⁊ prima: que non per alia: sed per se ipsa: fidē habent ⁊c. ⁊ tunc principiorum propriorum demonstrationis noticia cū intellectu agēte sufficienter continent virtualiter noticiam conclusionis: quam solet Auerrois voluntariam nominare: propter discursum: quem sequitur huiusmodi noticia: quo vti possumus ad vtranqz contradictionis partem concludendā ⁊ sic subiectum scientie non virtualiter continet illam noticiam. ¶ Secundo etiam apud eos: licet proprie passiones subiecto ab intrinsecis principijs subiecti constituti fluant: non tamen passiones proprie minus communium directe contentorum sub subiectis incōmunioribus illis virtualiter continentur: nō enim potentialiter continere est virtualiter cōtinere. natura enim gēnis actuabilis est per determinatam differentiam ad determinatam speciem: ⁊ tunc proprium fluit a differentia ⁊ genere simul: non autem a genere tantum: si enim proprium speciei naturam generis tantum sequeretur: tunc proprium illud non esset proprium speciei: sed cōmune illi ⁊ alijs eiusdez generis speciebus. Si tamen proprium speciei tantum vnum speciei principium sequeretur: potius differentiam q̄z genus sequeretur. quia vltima differentia cum specie conuertitur. non autem genus: ⁊ quia in constitutione speciei genus materialiter: differentia vero formaliter concurrit ideo fluxus proprij speciei a genere potius ad genus causę materialis reducendus est: q̄z effectiue ⁊ sic non est virtualis cōtinentia ⁊ ꝓportionaliter sicut de genere vniuoco dictum est: de analogo est intelligendum ipsum enim habz analogas species ad quas comparatur: sicut vniuocum vniuocas. ¶ Comparando etiam ꝓprium ad speciem cuius est proprium: quāuis esset proprietas virtualiter inclusa in subiecto: ⁊ veritas propositionis esset idēptitas extremorum: adhuc obiectum apud eos non est causa totalis effectus noticie: sed partialis: ⁊ non principalis: sed secundaria. ¶ Reuertamur non fluunt proprietates a differentia aut genere scōm q apud intellectuz sunt: sed secundum q extra intellectum sunt in singularibus: ⁊ sic rerum proprietates principia in re consequuntur. Optime enim distinguens Auerrois constituta super porphirio capitulo quarto dixit aggregatum generis ⁊ differentie est ipsa substantia rei secūdum qō in intellectu est: sicut substantia ipsius secundum q est extra intellectum est materia ⁊ soe

ma.hoc nota ꝓpter queſtionem de toto ⁊ partibus: ad ꝓpoſitum conſtitutoꝝ ꝓprietates ſm quod extra itellectum ſunt: materiam ⁊ formam ſequunt: ſed ꝓprietates i eſſe cognito non ſic neceſſario genus ⁊ differentiam cōſequunt quāuis cognita: quin alı unde ꝓprietatum cognitio haberi poſſit. qz tunc demōſtratiōi qz demeretur locus: in ea enim notū eſt antecedens: puta ꝓprietas: vbi conſequens ē ignotū. ſ. ꝓprietatis principiuz ⁊ ſic ꝓprietatis cognitio aliunde q̄ ex generis ⁊ differentie cognitione haberi poteſt: vt ex ſenſu q̄uis cognitio ſenſus non diſtinctaz det nobis cognitionē. ¶ Dicendum eſt igit dato q deum ponerent ſubm in aliqua ſcientia: aut aliquā ſpēm ſpecialiſſimā: ⁊ q ab iſtis non negaret virtualis continentia: adhuc nō eſſet ponenda virtualis continentia in diffinitione ſubiecti abſolute: quia ipſa aliquib⁹ ſubiectis repugnat: ſubiectis. ſ. per p̄dicationem cōioribus q̄ ſit ſpecialiſſimum: niſi dicerent alia non eſſe vere ſubiecta. ſed hec dicta doctrine philoſophi valde aduerſantia eſſe comperimus. Methaphiſica. n. ⁊ naturalis ſubiecta hñt p̄tiōe cōia: neqz Ariſtotelicū eſt ponere deum aut ſpeciē ſpecialiſſimā vnius totalis ſcie eſſe ſubiectū. qz nulla ſpēs ē que principio careat ſibi ⁊ alijs cōi. vltra enim principia ꝓpria ⁊ ꝓprietates ꝓprias: principia cōia ⁊ ꝓprietates cōes in ſpeciebus reperiuntur. quēadmodum neqz Ariſtotelicum eſt ponere q in aliqua ſpeciali ſcia ſubiciat genus vniuocum: ⁊ quod ad illam ſciam non pertineat illius generis ſpecies: erroneum. n. eſſet arithmeticum de numero determinantem de binario nihil dicere. qui omni alteri numero in actu preſuppoſitus eſt: Auerrois i2. methaphiſice cōmēto 60. ⁊ de numeris: ⁊ ō figuris. Et dato q ſpēs ſub genere contente dependentie ordinem non haberent: vt animalis ſpecies: niſi forte quedaz: vt mulus ab equo ⁊ aſino: adhuc palam vituperandus eēt determinās de aiali: qui omnem aialis ſpeciem preteriniteret. Similiter ⁊ de plantis.

¶ Quamuis autem methaphiſicus: generaliſſima conſideret ⁊ qdditatiue: ⁊ eorum ſpēs quidditatiue non cōſideret: niſi in vlī. ſ. in eo quod entia aut ſubſtātie. Non tamen conſiderat methaphiſicus generaliſſima ſm quod genera ſunt: ſz ſcdz q ꝓpter entis ſunt. ¶ Ne q3 phūs 5° methaphiſice diuiſionē generaliſſimorū enumerans ordinat p̄ñta. dixit enim Auerrois ibi commēto. 19. Nō intēdit hic phūs de ſpecieb⁹ q̄ſtitatis aut qualitatis ſm q ſunt p̄ñta: ſed ſolum modo intēdit enumerare intentiones: quas ſignificāt hec dictiōes quantitas ⁊ qualitas. ¶ Spectant igitur principaliter ad logicū p̄ñta: non autē ad phyſicū aut methaphiſicū. ⁊ ſic non ponēda ſunt tria p̄ñtorū genera. ſ. logicalia: naturalia: methaphiſicalia logicalia. n. ſufficientiſſima ſunt.

¶ Dico etiam quod ſz paſſiones a ſubiecti principijs efflurent: ⁊ principia ſubiecti eſſent formaliter clauſa in ſubiecto: non tamen ſemper facit ꝓprietas cū principijs ſubiecti propoſitionē per ſe notam: neqz ſubiectum cum ſuis principijs. aliquādo. n. paſſio nota eſt: ⁊ id quod eſt eius cauſa: ⁊ tamen propoſitio eſt ignota: vt videns eclipſim lune: ⁊ terre interpoſitionem inter ſolem ⁊ lunam: non cognoſcens lunam lumē ſuū bre a ſole: nō videt veritatem hāc. ſi eſt diametralis terre interpō ſoli ⁊ lunae: eſt lune eclipſis. Imo dato q ſciret lunam habere lumen ſuuz a ſole: ſtaret ipſum credere vmbraz terre vſqz in coelum attingere non poſſe. Iſte etiam propoſitiones: ignis eſt ex materia: ignis eſt ex forma: ſunt propoſitiones primi modi dicēdi per ſe: ⁊ tamen in naturali ſcia per ſe ſubiectū earum conſiderante: non ſunt per ſe note. ſed cōcluſiones a poſteriori tamē demonſtrate. ſ. p viam tranſmutatiōis: vt ſepiſſime dixit Auerrois contra Auicēnam ⁊ in phyſicis ⁊ in methaphiſicis principia eniz ſubiecti: quāuis a priori probari non poſſint: a poſteriori tamē probari poſſunt. ſcdo phyſicorum Auerrois cōmento. 22. ⁊. 12. methaphiſice cōmento quinto. ¶ Scias preterea ſubiectuz eſſe per ſe notum in ſcientia: dupliciter intelligi poſſe. primo q ſubiectum ante ſcientiaz ſit perfecte cognitū aut diſtincte. ⁊ hoc eſt falſum: quia tūc fruſtra elaborandum eſſet in ſcientie de ſubiecto illo adeptione. quia ante laborem in ſciētia: ſubiectum eſſet perfecte cognituz. ¶ Nō ſi adhuc ſubiecto p̄cognito elaborandum eēt: tunc alius error adeſt. ſ. ſciam ſubiecti eſſe ex

ornatinam noticie subiecti. quia scilicet passi ones sunt noticiam subiecti exornantes. Sz hoc totam Aristotilis doctrinam poneret in ruinam. voluit enim Aristotiles in demõstra tione scire simpliciter faciente q concludatur passio de subiecto. vtpz primo posteriorum. Ad scientiam igitur de subiecto aliquo diffi/ nibil pertinet diffinitionem illius essentialẽ declarare: si ignota sit: z propietates de sub/ iecto demonstrare: z pricipia subiecti: si ea ha beat subiectum: z ignota: ꝺclarare. aut in pri ori scientia declarata presupponere. sic igitur post scientiaz de subiecto habeť perfecta sub iecti cognitio: non autem ante scientiae illius adeptionem. Scꝺo mõ intelligi potest q an te scie acquisitionem subiectum sit imperfec/ te cognitum: puta quantũ ad suum quid no/ minis: z quantum ad suum esse: sic veruz est z est sententia philosophi primo posteriorum capitulo primo z capitulo nono. Si autez eẽ subiecti fuerit per se notum: bene est. Si autẽ non: oportet ipsum esse inuentum in scientia alia ordine doctrine presupposita illi scientie in qua datum subiectum subicitur: vt primo posteriorum dixit philosophus textu cõmẽti 24. philosophia enim naturalis suum subiec tum presupponit tanq̃z manifestum. s. corpus ẽm quod ex se mouet. cum enim dixit Com mentator ibi caliditatem z frigiditatem esse subiectum: intelligit corpus calidum aut fri/ gidum. sed methaphisica: quia in ea subicit genus intelligentiarum: quod non est per se notum esse: presupponit subiectum suum in/ uentum ab alio artifice s. a philosopho natu rali. ipsum enim per viam motus inuenit. z sic philosophia naturalis ordine doctrine me thaphisicam precedit: licet perfectione post/ ponat. Ut dixit Auerrois sexto methaphisi ce cõmento tertio. z sic non est naturalis scie tia simpliciter prior q̃z methaphisica: neq̃z eã sibi subalternat naturalis. q2 philosophia na turalis: licet probet substãtiam abstractam eẽ non tamen a priori probat: sed a posteriori. s. per motum. Quemadmodum etiam metha/ phisica suas veritates ad principia per se no ta resoluit: ita etiam naturalis. cuius etiã pri/ cipia subiecti sunt irresolubilia. s. prima mate ria: z primum mouens: eis enim nibil prius est in suis generibus cognitum. Et hec non sunt scientiarum subalternatarum cõdiciones vtpz primo posteriorum textu commenti 30. Est igitur ens presuppositum de subiecto: nõ autem condicio subiecti. noticia igitur subie cti noticie principiorum complexorum scien tie propriorum presuppositа est confusa z nõ distincta: presertim si subiectum illud fit con fuse cognoscibile ideo notitia subiecti distinc ta: cum ipsum diffinibile fuerit: per essentia/ lem eius diffinitionem venari potest. quam/ uis quid nomine subiecti importatur: presup ponatur: vt primo posteriorum dixit philoso/ phus textu commenti secundi: z capitulo no no. ideo aliquando diffinitum est per se notũ esse: z diffinitio non. vt de motu: loco: z tem pore contingit tertio z quarto physicorum.

Hec determinatio: que est contra volentes demonstrare subiectum esse: saltem a posteri ori: dicitur primo posteriorum ab Aristoti/ le z Auerroe textu z commento. 24. z secun do physicorum cõmento. 26. z. 12. methaphi sice cõmento quinto. ¶ Noto etiam q equi uocatio abiciens a pñto est latior q̃z equiuo/ catio excludens ab hoc vt de aliquo sit scien tia: quia omne dicibile de multis secundum diuersas rationes eius est extra predicamẽtũ Sed dicibiliuz secunduz diuersas rationes: quedam rationum habent ad rationem alte/ ram attributionem. vel illa quorum est ratio vna attribuuntur ad illa: quorum est ratio al tera. z talia scibilia sunt. z propter hoc dixit Auerrois secundo physicorum cõmento pri mo q nemo potest facere melius q̃z Aristoti les in diffiniendis analogis: cuiusmodi erat natura: de qua tunc loquebatur Auerrois: ponens in diffinitione eius terminos analo/ gos: vt pricipiuz analogice dictum de mate/ riali z formali: z formale de abstracto z mate riali. z materiale principium de materia in actu z in potẽtia. z mã in potẽtia ꝺ pria z ba. Si enim quis melius faceret q̃z Aristoiles tunc analogorum diffinitiones per terminos vniuocos explicaret: sed sic facere nõ est pos/ sibile: quia tunc diffinitio non conuerteret cũ diffinito. nisi tanti ambitus esset terminus vniuocus cum analogo. quod non est possi/ bile: quia tunc illa analogata per diffinitionẽ

vniuocaꝫ essent sub diffinito vniuocata: ⁊ nō analogata. ⁊ sic diffinitum esset vniuocum: ⁊ non analogum. Et sic patet ꝙ aliqd est analogum quod rationem habet analogam: ⁊ aliquod est analogum: quod rationem non habet analogam: sed multas habet rationes: q̄rum vna ad alteram attribuitur. ¶ Ens enim propter sui transcendentiaꝫ diffiniri nequit: neqꝫ describi: sed substantia ⁊ accidens proprias descriptiones habent: quarum ratio accidentis substantie attribuit. natura autem non sic. Sed equiuoca quorum rationes ordinem non habent: ad vnam scientiam nō pertinent. Quarto methaphisice cōmento secūdo. ideo equiuocatio ō qua in p̄dicamētis Aristotiles cum vniuocatione medium non habet: quia inter habere vnam ratiōem: ⁊ nō habere: mediare: esset inter contradictoria mediare. habentia enim vnam rationem: scōm quaꝫ de significatis suis dicātur: sunt in pūto ⁊ non habentia eam: non sunt in pūto: intelligē vniuoco: ⁊ sub non habentibus rationem vnam analogam rationem habentia comprehenduntur. Et vniuocationis vnitas ab elemēti vnitate originē sumit. Sed equiuocatio in methaphisica cū vniuocatione predicamētali medium habet. s. analogiā. Est enim equiuocatio in methaphisica pluralitas rationum nominis ordinem adinuicem non habentium. ⁊ talis equiuocatio excludit a scientia. tale enim equiuocum non est scibile per vnam scientiam tanqꝫ subiectum scientie vt dixi quarto methaphisice cōmento scō. non enim a tali subiecto sciētia vnitatē trahere posset. Subiectū igitur scientie debet eē vnū vnitate analogiae vel vniuocationis.

¶ Sciendum tamen ꝙ nō omne primū analogatum est subiectum primuꝫ attributiōe in scia de analogo: non eni sufficit attributio secūdi mēbri analogie ad primum: vt primum membrum analogatum sit subiectum primū in scientia. Corpus enim ex se mobile est analogum ad spirituale ⁊ materiale: vt in libro ō orbibus plene declarauit: ⁊ tamē in naturali philosophia: cuius subiectum primum ⁊ adequatum est corpus: scōm quod ex se monet non est subiectum primum per attributionem corpus spirituale: puta coelum: sed ipsum est subiectum secundum contentum sub primo: sicut minus cōmune: ⁊ sic ipsum est subiectū particulare: sed nō adequatum scie: sed excessum a scientia: ⁊ hoc est: quia non dīr sublūaria corpora mobilia eo q̄ sit coelum corpus mobile vtpꝫ infra. Sed ens: quod est subiectum in methaphisica: analoguꝫ est ad substātiam ⁊ accidens est enim primum cōitate. ⁊ quia accidens constituitur in esse p substantiam: ideo substantia in methaphisica est subiectum attributione primum: vt dixit Auerrois quarto methaphisice cōmento secūdo: nō autem substantia est subiectum primum attributione: quia ipsa sit agens aut finis accidentium: sed quia vniuersaliter accidētia nō sunt entia: nisi quia sunt entis. vt septimo methaphisice textu ꝯmenti scōi. ⁊ 12. methaphisice textu cōmēti tertij dixit philosophus. Similiter si sciētia esset de sano: aī sanum esset primum attributione: quia non dicuntur alia sana: nisi propter animalis sanitatem scilicet quam efficiunt: conseruant: aut significant. aut aliud hmōi. ¶ Vltimo quātū ad hec generalia addo: cuꝫ subm̄ diffinit: expte diffiniti one ꝯdictiōes ponunt. s. primū ⁊ adequatū: sunt igit i scia subiecta prima: ⁊ scōa: ut in scia de gñe vniuoco: subm̄ hꝫ sunt spēs sub illo gñe cōtēte: ut arithmetice subm primū est numerus i actu vel in potētia: hm vo nūeroꝝ spēs. subꝫ aūt i scia primū triplicē hre pōt primitatē. cōitatis: vt ens in methaphisica: attributiōis: ut suba in eadē: principalitatis vt genus subaꝫ abstractaꝫ ēt in eadem. primitas cōitatis regrit i scia adequationē: sic ꝙ de q̄buscūqꝫ essentialr p̄dicat subm: illa in scia p se ꝯsiderāt i eadē vt subta: ⁊ eō. s. ꝙ oia i scia ꝯsiderata vt subta eēntialē illi⁹ gñis recipiāt p̄dicatiōeꝫ: qō ponit subm primum cōitate.

¶ Ex hoc patet quare philosophi ad cōceptum anime communem per predicationem non aduertentes: neqꝫ aduertēr debentes: subiecta suarum scientiarum in plurali nominant: ⁊ particularia subiecta nominant. vt Auerrois i prohemio primi physicorum scilicet res sensibiles: q̄ nāli subiciunt. Et p° methaphisice ꝯmento. i9. subiectum Astronomie: ⁊ in primo physicoꝝ ꝯmento vltimo s hās abstractas: que methaphisico subiciūt.

Et hoc maxime fieri potest cum huiusmodi subiecta non sunt eadem scdm naturã: sed eadẽ sint sermone vniuersali. iuxta modũ loquẽdi Auerrois. 12. methaphisice cõmento. 27.

¶ Ex hijs etiam sequitur ꝙ non est ponendum subiectum cõmune in scientia: quod p̃dicetur: de subiecto: principijs: ⁊ passionibus quemadmodum dicunt aliqui ꝙ res naturalis subicitur naturali: tanq̃ꝫ subiectum commune per predicationem: de naturato: de natura: ⁊ de accidentibus scdm naturam. quia subiectum cõmune predicari debet de subiectis particularibus: non autem de principijs subiecti aut passionibus. qꝛ intrinsece constituentibus ⁊ constituto nõ est aliqd cõe vniuocum: quia alterius rationis sunt prima simplicia ⁊ constituta: elem̃ta enim mixtorũ non sunt principia prima: ⁊ vniuocantur licet diuersum esse habeant extra mixtionem ⁊ immixtione. ¶ Adequatio autem subiecti attributionis non requirit cõmunitatem predicationis de omnibus subiectis ibi. sed sufficit illud ibi subici: ⁊ primo recipere p̃tõꝫ subiecti per cõmunitatem: ⁊ aliud quod in eadem scientia subicitur: recipit p̃dicationem subiecti primi cõmunitate per attributionem ad illud: quod ponitur primum attributione: sub̃a enim in methaphisica: in qua de omni sub̃a cõsideratur: est primuꝫ recipiens entis predicationẽ: ⁊ accidens ibi consideratũ tanq̃ꝫ subiectum secundarium alteri attribuibile: recipit entis predicationem: qꝛ ipsum est entis scilicet substantie affectio: non quia sub̃a d̃ accidente essentialiter predicetur: nisi ad diffinitiones datas per additamentum essentialem extendas predicationem. ¶ Exquo patet quomodo primitas subiecti ꝑ cõmunitatem cum primitate subiecti per attributionem nõ coĩcidunt: sed ꝑm magis ⁊ minus commune se habent. ¶ Sequitur etiam ꝙ licet corpus spirituale sit cã efficiens producens vel conseruans: ⁊ aliquo modo finis corporum materialium: non tamen dicitur subiectum primum attributione in naturalibus: quia non recipit corpus materiale predicationem corporis ex se mobilis: quia ad spirituale corpus attributionem habeat: sed per propriaꝫ naturam ⁊ sic patet ꝙ non omnis attributio subiecti vnius ad alterũ in scientia sufficit ad hoc vt vnũ sub̃ꝫ sit primũ ꝑ attributiõeꝫ ĩ ea.

¶ Ex hoc patet quõ in subiectis per se in scientia consideratis vnius ad alteruꝫ potest eẽ attributio: ⁊ tunc si principia ⁊ proprietates subiecto attribuentur: erit omnium in scientia attributio ad subiectum datum: sed alterius rationis ponenda esset principioꝝ aut passionum attributio ad subiectũ: q̃ꝫ que dicta est.

¶ Sed pro primitate principalitatis sciendum ꝙ ad hoc vt aliquid sit subiectum primum principalitate: non sufficit ipsum esse ꝑfectius inter alia: que in scientia subiciuntur: sed requiritur dependentia aliorum subiectorum ab illo: quod ponitur primum principalitate vnde ab intelligentiaruꝫ genere alia entia omnia in methaphisica cõsiderata vt subiecta dependent: ideo bene ponitur genus intelligentiarum in methaphisica subiectũ principalitate primum. Similiter in scientia naturali corpus spirituale scilicet coelum est principalitate subiectum primum quia ab eo oĩa alia in naturali subiecta dependent. intelligẽtie enim quamuis a coelo non dependeant: hoc non impediunt: quia ipse non sunt subiectum in naturali: sed sunt principia subiecti. Tum etiam coelum: quod ẽ particulare subiectum in naturali: non est orbis tantum: sed ipsum est animal coeleste. ⁊ sic ipsam intelligentiam non excludit: quam tamen esse inclusam methaphisicus habet declarare cum declarat primum motorem a naturali inuentum esse primam formam. ¶ Exquo sequit̃ ꝙ scientie habentis genus vniuocuꝫ pro subiecto: non oportet illius generis perfectioreꝫ spẽm subici in scientia illius generis: tanq̃ꝫ subiectum principalitate primum nisi ab ea specie alie species generis illius dependerent: ut numeri a binario: aut figure a circulo: aut rectilinee figure a triangulo.

¶ Et sic sequitur ꝙ in scientia de animalibus homo non est principale subiectum: licet aliquo modo ponatur homo finis aliaꝝ specierum animalis sensibilis: ymo quorũcũq̃ꝫ sublunarium secundo physicorum textu cõmenti 24. materialia enim solum in homine cũ deo glorioso cõiungi possunt. quia in mente illius deum possunt inuenisse ⁊c. qꝛ homi-

ne non indigent alie species in suo esse aut conseruari: saltem reali. ¶ Sic etiaz libri posteriorum non est subiectum principale demonstratio propter quid: aut simpliciter: et consequenter neqz in tota logica: quamuis ista sint perfectiora sub syllogismo aut demõstratione contenta: quia ab eis alie demonstrationes non dependent. ¶ Quod si ad esse principaliter intentum solum modo aduertis: tunc multa subiecta pones in vna sciẽtia principalia: vt inter demonstrationes: demonstrationem propter quid: inter demõstrationes propter quid: demonstrationem simpliciter. quemadmodũ inter vegetabilia animalia sunt meliora: z animalium rationale. ¶ Quod si dixeris quomodo stat primitas predicationis cum analogia: quia analogis non respondet quidditas essentialiter participata a suppositis. ¶ Rño licet analogũ non haberet vnum significatũ extra sed multa: adhuc essentialiter predicabile est: teste Auerroe quarto methaphisice commento secundo dicente. z dispositio in hoc modo generis est sicut dispositio in genere quod dicitur vniuoce. quia predicabilia essentialia inueniuntur in hoc genere: quod dicitur multipliciter: sicut inueniuntur in genere: quod dicitur vniuoce: sed hoc non inuenitur in genere quod dicitur equiuoce zc. diuersitatem inter huiusmodi essentiales predicationes in libro de elementis declarauit: dũ ỏ plitate formarum in composito disputarem: dictum etiam est supra terminos analogos aliquãdo esse diffinitum: z consequenter terminos diffinitionis esse etiam analogos: inter diffinitum autem et diffinitionem essentialis cadit predicatio. ¶ Alia est adequatio in ratione formali: vt ratio formalis considerandi restringat subiectum ad certam scientiam: aliarum scientiarum considerationem de eodem excludendo: z istam adequationem intelligim9 cum dicimus subm non transcendere metas scientie. ¶ Cum igitur in hys particularibus scienti)s loquimur dicentes q̃ homo est subiectum intelligimus primum primitate cõmunitatis z etiam attributionis: cum autem dicimus scõm q̃ natura bonus: explicamus rationem formalem considerandi: ratione cuius appropriatur homo istis scientys: z ab alys hominem considerantibus remouetur. sed iste scientie subiectum non habent principalitate primum. quia non dependent homines vnus ab altero inesse z cõseruari nisi per accidens. ¶ Ideo non ponitur temperatissimus homo subiectum hic: neqz in medicina: neqz cõitate: neqz attributione: neqz principalitate: quemadmodum instissimus: ea quam matrem virtutum appellamus: ponitur in moralibus scienti)s subiectum. ¶ Ex hi)s sequitur q̃ aliquod ẽ subiectum primum predicatione: quod non est primum attributione: vt in methaphisica ens. Et aliquod est primum predicatione z attributione: vt phyloſophia naturali corpus ex se mobile: intelligendo attributionem nõ vnius particularis subiecti ad alterum: sed aliorum a principaliter consideratis vt quiescibile zc. ¶ Secũdo aliquod est subiectum primum attributione: z non predicatione: vt in methaphisica substãtia: nõ eniz pr̃ suba de accidentibus: neqz de principi)s complexis. ¶ Quod si suba constituens inesse accidentia esset subiectum methaphisice: quemadmodum docet Auerrois: tunc asserendum est q̃ aliquod subiectum primuz primitate principalitatis non esset contentum sub subiecto primo primitate attributionis: sub substãtia enim constituente accidentia inesse non continetur genus intelligentiarum apud Auerroim: nisi poneres q̃ constituere accidentia cõueniret subiecto per attributionem non primo sed ratione inferiorum sub eo contentoz. ¶ Ad particularia igitur magis accedentes premittamus q̃ triplex est bõitas primo ethicorum capitulo. io. animi. corporis: fortunae: Dia hec bona sub ratiõe formali subiecti istarum sciẽtiarum comprebẽduntur. z sic ratio formalis subiecti est analoga per prius dicta de bonis animae: scõo corporis: tertio fortunae. bonum animi duplex intelligitur: cognitio: virtus: inter cognitiones: sensitiua: z intellectiua: comprebẽdũtur. virtus autem est bonum appetitus: z apud Aristotelez z Auerroim: nõ intellectiui: non enim in deo aut angelis virtutes apud eos inueniuntur. vtz. x°. ethycorum capitulo. io. sed sensitiui. q: sen-

sitiuus est ille cuius sunt passiones a rectitudine diuertentes: vt ira: odium &c. ideo illis frenum est iniungendum. non autem rationi: recte enim semper deprecatur ratio ad optima primo ethicorum capitulo decimo octauo. ꝛ quia ista sunt de hijs que accidentaliter acquruntur: de hijs non est iudicandum nisi secundum q̄ conformiter ad corporis inclinationē haberi possunt. Ad hoc propositum cum secunda technis Galenus de naturali cordis complexione loqueretur per signa ex moribus iudicanda dixit se non loqui de moribus per philosophiam exercitatorum. Sed principaliter sermo est de moribus in quos homo ex naturali sua complexione aut compositione inclinatur: & etiam ad fortune bona p̄paratur. huic sententie attestatur ℙhilosophus in libro de secretis secretorum cum faciem hypocraticam dixit ostendere morum malitiam: cum tamen ipse esset bonus. vnde homo etiam ex accidentali tristitia nō est melancolicus iudicandus. Timentes enim aliquando fortibus similes in colore inspicim⁹ exangui remanente facie: ob sanguinis & spirituum reuocationem factam ab anima affectionem in corde percipiente.

¶Mores autem in quos homo ex naturali complexione homo inclinatur ex sanguinis natura magna ex parte accepti sunt. dixit enim philosophus secundo de partibus animaliū profecto naturam sanguinis causam esse cur per multa animalibus veniant: tum per mores: tum etiam per sensum: ratio est: materia enim totius corporis est: quippe cum alimē tum materia sit: sanguis autem vltimum alimentum habeatur. facit igitur vt plurimum differentie existat: si calidus: aut frigidus sit: si tenuis aut crassus: si turbidus: aut nitidus.

¶Ex hijs sequitur q̄ per rōnem formalem subiecti non intelligimus diffinitionem illius essentialem est enim aliqua scientia cuius subiectum nullo modo declarari potest. s. methaphisica scilicet ens hominis etiam diffinitio essentialis ad naturalem spectat: non autem ad medicum: neq̄ moralem: neq̄ phisionomistam: ymo in subalternatis scientijs addit̄ subiecto differentia accidentalis: vt arte sanabile: quod est ratio formalis considerandi hominem in medicina: homini superaddit quid non sibi essentiale: similiter bonitas facit. vnde sanitas: que bonum est corporis: bonam dicit complexionem: bonam corporis compositionem: & bonam partium vnitatem. in quibus accidentalia inseruntur.

¶Est igitur ratio formalis in proposito ratio sub qua aliquid in scientia consideratur: & vbi esset aliquid quidditatiue proprie considerandum replicandum esset nomen subiecti: vt homo inquantum homo: non autem diffinitio: vt homo inquantum animal rationale: nobis etiam notius est nomen diffiniti q̄ diffinitio primo ℙhysicorum texu commenti quinti. & presuppositum est aliquando nomen diffiniri: vbi diffinitio est inuestiganda. ¶Ex hoc patet q̄ alienum est a veritate velle q̄ omnis propositio composita ex diffinito & diffinitione sit per se nota: quod apud scotizantes notissimum reputatur.

¶Sciendum etiam q̄ plus potest chyromāticus aut phisionomista super accidentali iudicanda corporis bonitate: aut fortune: q̄ super animi bonitate. propter esse minus directe suppositam coeli influxibus animam q̄ corpus: aut q̄ bona exteriora. hoc voluit philosophus in phisionomia maiore volēs non esse discrebile per exterius apparentia: si fortes grammaticus sit: an rhetor: nocis enim proprium est hoc indicare: accidentia enim anime: secundum que simul transmutantur anima & corpus: indicari possunt. vt dixit Aristoteles secundo priorum. vbi Auerrois notum est q̄ accidentia non naturalia nō faciunt vestigium nisi in anima: sicut si quis scit artem musicam: habet vestigium in anima: sed non habet vestigium in corpore ex ea.

¶Sciendum est etiam q̄ malitia quamuis contraria sit bonitati: non tamen ipsa cadit in ratione formali considerandi subiectum in hijs scientijs: sed bonitas sola. malitia autē est de attributis subiecto: & est de hijs que p se ꝛ secō ꝓsiderāt: aut p accīs: iuxta

modum loquendi Aristotelis nono metha-
phisice textu cõmenti.3. nõ enim quiescere ca
dit in rõne formali subiecti philosophie natu
ralis: quãuis moueri sit ratio formalis consi-
derandi corpus in naturalibus. Similiter sa
nitas est finis medicine: ideo ab ea rõ forma
lis considerãdi sumitur. s. sanabilitas per artẽ
ideo eg° tabile in ratione formali subiecti me
dicine cadere non potest. de hoc alias.

¶ Ex hijs elitio primo ꝙ philosophia ⁊ chy
romantia sunt scientia. habent enim subiectũ
quod est homo secũduꝫ ꝙ natura bonus: pri
cipia autem sunt talis complexio tales boni-
tates vel malitias ostendit. vt sanguinea libe
ralitatem: colerica iracundiaꝫ: melancholica
timiditatem: flegmatica pigritiam aut somno
lentiam ⁊c. Istis enim physicalibus prin-
cipia propria istarum scientiarum confir-
mantur sunt igitur hec principia commu-
nia. Sed propria sunt talis vel talis mons
tali vel tali influxui coeli correspondet vt
mons digiti medij Saturno: anularis So-
li: indicis Joui. ¶ Quod si in aliquo mon-
te sit discordia? cui planete mons ille respon
deat: tunc ad inductionem ex sensatis recur-
rendum est: ex quibus alia scientiarum prin-
cipia: que ex proprijs terminis euidentiam
non habent: accepta sunt: vt dixit philoso-
phus sexto ethicorum capitulo quarto. pas-
siones autem homini attribute sunt speciales
bonitates aut affectiones: positiue per boni
presentiam aut negatiue: vel priuatiue per
boni absentiam: vel contrarie per mali pre-
sentiam: malitia enim passio est: ⁊ potest de
subiecto particulari concludi: quamuis non
sub ratione formali considerandi contẽta sit.
sufficit enim ꝙ ad eã habeat attributionem.
Cuꝫ igit' habeat phisionomistata: subiectuꝫ:
medium: ⁊ passionem: potest ipse demonstra
tionem errigere: ⁊ disciplinam in discipulo
generare.

¶ Quod si dixeris subiectuꝫ esse corruptibi
le: ergo non scibile. patet ꝯña ex primo poste
riorum ⁊ sexto ethicorum.

¶ Respondeo negando consequentiam: qꝛ
corruptibilia duplicem partem habent: mate
riam: ⁊ secundum hanc corruptibilia sunt: ⁊
non permanent. aliam partez habent scilicet
formam ⁊ tunc secundum formaꝫ permanẽt:
⁊ scibilia sunt. licet forma habeat duplex esse
singulare: ⁊ secundum hoc esse non scitur in
diuiduum. vniuersale: secundum hoc esse
scitur indiuiduum dixit enim Auerrois pri-
mo methaphisice commento sexto. sensibilia
quedam sunt non transmutabilia essentialiter
sed permanentia scilicet forma: quedam sũt
transmutabilia semper scilicet materia. ideo
de eis vniuersales fiunt propositiones neces
sarie: ⁊ sic voluit philosophus primo posterio
rum textu cõmenti septimi. 15. 17. scientiam
esse necessariorum: ⁊ non corruptibilium.
Istarum autem necessariarum per se note
sunt principia: sed non per se note sunt scibi-
les. ¶ Quod si dixeris infinitas lineas non
reduci ad artem.

¶ Respondeo quemadmodum Astrono-
mus principalium astrorum cognitionem ha
bens satis loquitur de futuris: quamuis in-
numerabiles sint alie stelle ab Astrologo: q̃-
rum nullam habet perfectam cognitionem:
ita chyromanticus per principales lineas iu
dicium fert: multarum aliarum non principa
lium noticiam non habens: facilius tamen
superabilis est defectus istarum scientiarum
q̃ꝫ astronomi. ¶ Quod si dixeris ꝙ de line-
is proprietatem indiuidui sequentibus iudi-
cari non potest: ⁊ ita Chyromanticus non
bene iudicat. quia tales lineas non cogno-
scit. ¶ Respondeo medicus complexionem
secũdũ formã cognoscẽs: ⁊ non complexionẽ
secũdũ materiã: vt in pluribus bene iudicat:
⁊ tamen in suo iudicio certitudinem nõ habꝫ
mathematicam: ita neqꝫ Chyromãticus in
suo iudicio per acribologiam mathematicam
regulatur. ipsa enim non in omnibus expe-
tenda est. secundo methaphisice textu cõmẽ-
ti. 16. disciplinati est in tantum certitudinem
inquirere secundum vnum quodqꝫ genus in
quantum natura rei recipit primo ethicorum
capitulo secundo. ⁊ in eodem primo capitu
lo io. meminisse autez ⁊ predictoruꝫ oportet:
⁊ certitudinez non in omnibus similiter ex-
quirere: sed in singulis secunduꝫ subiectam
materiaꝫ: ⁊ in tantuꝫ inquantuꝫ est propri-
um doctrine. hec autez naturalia multe ma-
terie immersa sunt. vnde variabilia sunt.

ymo de istis proprietatibus occultis loquēs Auerrois primo cāticorum cōmento. 31. dixit ipossibile ē cognoscere proprietates p̄ modum syllogisticū: nisi sciremus p̄cise quātitates elementorum in quolibet entium: ⁊ nisi etiam sciremus operatiōem egredientem a qualibz proportione generata in quolibet: secundum quantitates elementorum in eis existentium. hoc autem nobis est ignotum: neq; possibile est inueniri ab homine: cum sit infinitum: ⁊ fine carens. ¶ Ad̄ si dicas propositionem iudicatam a chyromāte esse cōtingentem ⁊ nō scibilem. s. iste irascitur. ergo chyromanticus non est sciens. ¶ Respondeo nō vale t consequentia. quia vniuersali necessaria iudicant quam intellectu concipiunt. puta omnis sic lineatus naturaliter faciliter irascit. cuius vniuersalis. b. minore sensu accepta: infert singularem 3°nem. sic iste est sic lineatus: ergo naturaliter faciliter iste irascitur. ō monstrata igitur 3° est vniuersalis: sed 3° iudicata de singuli extra singulis est. demonstratio igitur est ois. colericus ē iracūdus. ois sic lineatus ē colericus ergo omnis sic lineatus est iracundus: maior est suppositia ex philosophia naturali ⁊ minor est in chiromātia ex experientia collecta. ¶ Corrolarium secundum chyromātia ⁊ physionomia naturali philosophie subalternantur. p̄z quia earum subiectum ē homo: qui est secundarium subiectum in philosophia naturali: ⁊ sic accipiunt subiectum ab ea: secundo eidem subiecto ipse addunt accidentalem differentiam: puta bonitatem. Tertio iste sua principia capiūt a naturali. ¶ Ad̄ si dixeris eas mathematice subalternari: quia de lineis considerāt. ⁊ sic illis subiectū prebet geometria: ⁊ non philosophia. ¶ Respō deo negando consequentiā q; scie iste lineas cōsiderant vt signa per que iudicāt: nō autez vt subiecta. neq; linee in eis mathematicam habent abstractionem: neq; mediā inter naturalem ⁊ mathematicam: sed cōtracte ⁊ in materia naturali considerātur linee. vt. s. in manu vel facie ⁊c. Tum q; cōsideratur linea vt cōiuncta quātitati sensibili: puta qualitati prime vt caliditati: ⁊ secūde vt colori: quod mathematice repugnās est consideration: ⁊ medie inter mathematicam ⁊ naturalem: vt secūdo physicorum textu cōmenti. 12. colligitur: ⁊ 20. Tum etiam linea mathematico subiecta latitudine carēs ē ⁊ profūditate: quia mathematicorum linea in conceptu est. Ista; autē scientiarū linea non est carēs latitudine ymo bm q; lata vel exilis consideratur: ⁊ bm q; p funda vel eminēs: ⁊ bm q; longa vel brevis: ⁊ bm varias illius disp̄oes varie signans est: ⁊ varia iudicātur. ideo potius lineamēta hec q̄; lineas appellare cōsueui secūdū etiam q; in materia naturali sunt huiusmodi linee cōsiderātur. s. bm q; sunt in facie naso oculis ⁊ huiusmodi. ⁊ sic naturalem habēt considerationem: ⁊ quemadmodum i istis sciēti)s subiectum nō est mathematicum: ita neq; ratio formalis subiecti mathematicam sapit abstractionem: nō igitur mathematicis subalternantur iste sciētie. principia autem que a naturali philosopho accipiūtur: sunt. bō ex materia ⁊ forma 3ponit. s. intellectu ⁊ corpore debite organizato: ⁊ q; in materia al'r ⁊ al'r disposita aliter ⁊ aliter apta est forma operari: p; facta sola variatione de sano ad egrum aut ecōtra: aut ad ebrietatem. q̄uis corpus esset sanum aut ex corporis cita ⁊ stricta circūgiratiōe. ⁊ tūc patēs est in operationibus notabilis variatio. materia enim formam de illius potētia eductam naturalibus afficit disp̄onibus.

¶ Alia etiam propinquiora recipit. Complexionem siccaz esse causam asperitatis cutis: humidam autem mollitiei. ⁊ sic de alijs: puta tēperataz crasim hec signa cōmitantur distēperatā autem alia: ⁊ q; octo sunt distemperate complexiones: ad quas corpus būanum labi potest: ⁊ bm naturaz ⁊ accidentaliter seu preter naturam: vel melius quattuor. bm q; dixit Auerrois 6o coll'z capitulo p̄io nō enim datur i natura simplex corpus calidum tantuz: neq; humidum tātū ⁊c. ⁊ tertio coll'z capitulo primo difficile ē imaginari egritudinem materialem esse simplicem. Sed clarius primo canticorum cōmēto. 264.

¶ Principi)s ēt mathematicis iste scientie adiuuantur: puta astronomicis: puta coelum in tali positiōe bm stellas fixas ⁊ erraticas talem vel talez effectum imprimit in babēte talem vel talem coeli partez in ortu vel in alio dominanti loco. ¶ Exptum est autez bonā

montis indicis dispõnem in rebus iouis bo nam indicare dispõnez: ꝛ malam malaz. pro portionaliter de monte Saturni: ꝛ sic de alí is dicẽdum. Et tunc chyromanticus suam scientiam compleat istorum expertorum cau sas inueniendo ¶ Scientias autem se inui cem adiuuare ꝛ mixtĩ tradi: manifestũ ẽ i plu ribus scientijs praticanti: pro qua mixtione facienda aduocati sumus ad scribendum.

¶ Elitio tertio moduz arguendi quo iste sci entie vti possunt: demõstratiõe eniz q ꝛ a si gno procedente vti possunt: puta linea sola ris ẽm longitudinem latitudinem ꝛ profun ditatez bene dispositaꝛ secundum colorem et bene sita: ꝛ non impedita ibi: neqz alibi ẽ contra operantia: ergo talis cum dominis et principibus gratiam habere aptus est. vel si ipsam conclusionem vt i pluribus cõtingẽtẽ volueris: ergo talis cuz principibus ꝛ domi nis gratiam habet. similiter a signo comitan te argni potest econtra: si cui contingat notuz esse consequẽs experiẽtia: ꝛ antecedens igno tuz. Vbi sciendum q a virtute formatiua foe tus operante secũdum determinatã comple xionez in determinatã materiam cadũt iste li nee manus aut frontis ꝛc. sunt eniz casus cõ plexiõis: ꝛ quedaz sunt linee compõis: quia forma cõpõ est: que lineis clauditur. a virtu te etiam mediãte cõplexione fiunt operatio nes: ꝛ aptitudines ad operanduz: procedere igitur a lineis ad operationes: aut operatio num aptitudines: est procedere a signo cõmi tante. Sed iste processus in duos resoluitur: quorum primus est a posteriori: secundus ve ro a priori. primus: habetur data linea puta solaris ꝛc. ergo cõplexio habetur solaribus vi ris conueniens. argumẽtum est a casibus cõ plexionis ad cõplexionẽ a qua cadũt. secun dus a priori. Cõplexio habetur solaribus vi ris conueniens: ergo habens cõplexionẽ illã illis placere aptus est aut placet. cõplexio. n. est causa imediata huiusmodi aptitudinum.

¶ Intulimus etiam conclusionem vt in pluribus veram propter causas naturales: q impediri possunt: licet eas impediri raro con tingat vt in fine quarti de generatione anima lium dixit Aristoteles ꝛ sic non cogit liber tas: neqz cause naturales a suis effectibus naturalibus frustrantur. ¶ Astronomorum enim quidam cum assumunt coelum necessi tare homines i suis operibus: statuunt sibi principiũ falsum: cuius oppositũ in naturali philosophia demõstratiue conclusum est: p na turam materie habentis formam: cui contra rium est: vel per se vel per accidẽs: materia enim origo est cõtingentie vt in libro de orbi bus dixi. ¶ Aristoteles ẽt primo pyberme nias: vt a rebus cõtingẽtibus futuris necessi tatem auferet in eis dixit non esse determina tam veritatem ꝛ in hoc parcat mihi gregori⁹ ariminẽsis: aliud enim est datis cõtradictori is in singularibus cõtigẽtibus futuris nõ es se veritatem: ꝛ non esse determinatam verita tem: cõceditur enim in illis veritas: cum dis iũctiue cõtradictoria coniungũtur: vt testa tur philosophus ibi. Cuz quo stat in illis nõ esse veritatem determinatam: quia nõ est in aliqua propositione determinata veritas: cuz illius possibilis est mutatio in falsitatem. sic autem est in talibus: licet enim hec sit vera antichristus erit: non tamẽ determinate: quo niam eius possibilis est falsitas. neqz prouí dentia diuina eam necessitat. quemadmodũ neqz visio mea: quãuis esset i fallibilis: te ne cessitaret ad sedendum neque non sedendũ: dum te sedentem vel non inspicerem. Et hãc sententiam habet Auerrois in commento di cens: sed in materia contingenti in rebus fu turis: ꝛ ipse diuidũt verum a falso. quia opor tet vt inueniatur vna duarum contradictoria rum in eo futurum: sed nõ determinate in se Verum secũdum q sunt natura ipsarum ex priuatione determinatiõis: sic sunt ipse apud nos. ꝛ propter hoc non est possibile: vt deter minetur in hoc genere scientia: qum ipsa sit res ignota ꝛc. distinguendum igitur est inter preteritum ꝛ presens ex vno latere: et fu turum ex alio: quia licet veritas presens etiam sit possibilis esse falsaz pro presenti: ẽ tamen sic determinata ad veritatem: q ipsa iam agẽtium mutãtium variabilitatem effu git: ꝛ veritas preterita etiam magis: sed futura adhuc istabilitatem habere videntur: quia agẽtia causas impediẽtia possũt aduẽ re: ꝛ futurum alias a sui futuritiõe diuerte re. taceãt igitur qui de philosopho in hoc ob

loquuntur: quoniã ipsum aut non intelligũt aut intelligere ipsum nolunt: futurorũ tamen quamuis non existentium: aliquando in e/uitabilis est a natura euẽtus: vt ecclipses: per eclipsabilitatem. n. astronomus non iudicat. sed per eclipsim: non enim eclipsabilitas ef/fectus parit in inferioribus sz eclipsis: prop/ter igitur tales effectus ieuitabiliter euenien tes: sed non semper existentes: dixit philoso sophus primo posteriorum textu commenti 43. sciam esse eorum que sunt semper vel fre quenter. tales enim effectus cũ ad causaz su am comparantur: necessarij sunt: ꝛ semp exi stentes: sic. s. quãdo eorũ causa existit. sed cũ ad tempus comparant: non semper: ꝛ cum iste cause ad inferiora comparantur: licet es/sent naturales: ꝛ in essendo necessarie: non ta men inuincibiles sunt: sed ingenio humano inferiorum causas aliter disponente variabi/les sunt: Quod autem impediantur cum dif ficultate fit: ꝛ raro: ideo iudicium astronomi/cum veritatem habet artificialem. homo igi/tur in suis operibus non agitur: sed agit: dato enim oppositio: non oporteret negociari: ne/q3 cõsiliari: vt recte inquit philosophus i fine primi pybermenias ꝛ nono methaphisice cõ firmat: vnde Auerrois in fine cõmenti sexti qui negant primam materiam ꝛ omnes mo tus ꝛ generationẽ ꝛ corruptionem: ꝛ omnes artes que agunt per cogitationẽ: ꝛ voluntatẽ ad expellendum nocumentuz: ꝛ ducendum iuuamentum: homo igitur cum per pruden/tiam regulatur futura mala poterit minuere: ꝛ bona augere: cum preuiderit ea: vt ad lon/guz declarat philosophus in libro de regimi ne principuz. Ista igitur 2° sic physionoma tus: aut sic manuz habens designatam est ira scibilis ẽ necessaria: intellige necessitate non absoluta: ꝓpter subiecti contingentiam iuxta Auerroim primo perybermenias: sed ista sic physionomatus: aut sic manum habens de/signatam ex leui causa iracitur: est artificialis ꝛ vera vt i pluribus: ꝛ dicitur scibilis ampla significatione huius nominis scientia vtendo sed melius loquendo opinabilis dicenda ẽ.

¶ Elitio quarto q̃ physionomia ꝛ chyro/mantia speculatiue scientie sunt: ꝛ non practi/ce. quia in scientijs altero duorum modorum inuenitur practicum: vel ex obiecto incõp'exo cuius ratio formalis est reddens subiectum operabile a nobis: hoc voluit Auerrois secõ etbicorum capitulo secũdo dicens q̃ scientia practica docet constituere suum subiectum: ꝛ tunc si theologie subiectum sit deus inquãtũ deus: theorica est theologia. Si autez theolo gie subiectum sit deus inquantum amabilis a nobis: practica esset. similiter cuz subiectum sit homo in medicina ꝑm q̃ arte sanabilis ẽ. tunc medicina est tota practica: non autez logi ca: que de modo sciẽdi est. ꝑm q̃ nostri regu/latiuo: ꝛ non secũduz q̃ a nobis operabili. ꝛ hoc mõ practici habitus: patet has scias nihil practici in se cõtinere. quia nulla harum scien tiarum habet subiectum operabile a nobis.

¶ Alio modo accipitur practicum ex obiecto complexo demõstratione concluso: vt ex eo quod cõclusio dictat sic faciendum: vel non: ꝛ sic medicina est partiz theorica ꝛ partim pra tica. similiter ꝛ theologia: similiter ꝛ logica. quia alique cõclusiones dictant quid faciendũ sit. vt diuidendum est genus in species per differẽtias essentiales: ꝛ non per accidenta/les: demõstrandum est ex propositionibus p se: ꝛ nõ ex his que sunt per accidẽs. syllogi/zandum est in prima figura ex combinatiõe affirmatiuaruz: ꝛ nõ negatiuarum ꝛ cete. esse enim operationes de genere earum: que rea/les appellentur ꝛ extra animam: vel non. na turam praxis non variat: que diffinitur per operationem secundum electionem huma/nam: non determinando ad operationem i/manẽtem vel trãseũtem: quia moralis circa operationes imanentes est: quia iram virtus aliquando excitat: aliquando vero frenat. Tertio enim ethicorum capitulo. 10. aliquan/do virtus est ĩmittenda furori: aliquando eti am virtutem furorem erigere oportet. ꝛ tamẽ practica est. neque curando an operatiões: q̃ regulentur: sint intellectus operationes: vel non: ymo ne logica philosophicam inquisitio nem de anima ꝛ anime operationibus pre/supponeret. Aristoteles in nomine ꝛ verbo diffiniẽdis p° pybermenias ad uoces se cõ/tulit: quas regule logicales dirigerent. In/tellectus etiam extensione fit practicus: nõ di co extra se tẽdẽdo: sed considerãdo obiectum

incomplexum: inquantum est a nobis operabile: aut obiectum complexus dictas de opere: cui conformiter eliciēda est recti appetitus operatio pratici enim intellectus veritas est confesse se habens appetitui recto: sexto ethicorum capitulo tertio. & tunc praxes soluz ab homine sunt: non autez a deo: aut ab alia intelligentia: neqz a brutis: neqz infantibus & cetera hic aduertat Theologus. Non igitur omnes operationes ab homine facte praxes sunt: quia non que naturaliter sine cognitione fiunt: neque que violenter fiunt: sed que libere: & non quecūque libere: sed que cū electione fiunt. electio autez est eorum q̄ ad finem sunt: vbi volūtas est ipsius finis. tertio ethicorum philosophus capitulo quinto. fricatio enim barbe quamuis libera sit: cum inaduertenter fit: non est praxis. electio etiam cum ratione & intellectu est. vt in eodem tertio in fine einsdem capituli testatur philosophus

¶ Tunc ad punctum physionomia & chyromantia non sunt pratice: quia quāuis istarum scientiarum cōclusio esset de opere: vt iste furabitur: non tamen dictat illa cōclusio aut sententiat sic esse faciendum: vel sic: vel nō sic faciendum. ¶ Dicendum tamen q ad iuuante chyromantia aut physionomia 2° pratica elici potest. vt inuento per artes istas q iste temperatus est in complexione & moribus: tunc elicitur q bona est illius conuersatio: sed inuento illo proditore: aut maniacorum mala. Sed iste conclusiones morales sūt. & per prudentiam eliciuntur: non autem per physionomiam aut chyromantiam: quamuis antecedens ad cōclusiones illas scitum fuerit per chyromantiam aut physionomiaz prudentia enim preceptiua est sexto ethicorum capitulo vndecimo. Iste autem sunt iudicatiue. ¶ Huic sententie proportionabile est dictum Auerrois secundo canticorum cōmento quinquagesimoquinto. Quod hec cōclusio non est nauigandum per mare tempore hiemis non est medicinalis: sed consiliaria. Et hoc modo Astronomiam etiam pono Theoricaz quamuis de humanis operibus determinaret.

¶ Elitio quinto differentiam inter Chyromantiam & Physionomiaz: quoniam physionomia alterō duorum modorum diffinitri potest: vno modo: quia ipsa sit scientia hominis secundum q bonus est nā: ex apparentibus signis in corpore: vndequaque apparentibus huiusmodi signa. & sic est Physionomia totum integrale ad scientiam Chyromantie. Si autem restringatur physionomia principaliter ad signa faciei: sic ipsa differt a chyromantia: non ex subiecto: non ex ratione formali considerandi subiectum: sed ex mediis per que iudicatur. quia physionomia principaliter accipit signa ex facie: aut si ex aliis corporis partibus: non tamen ex manuum lineamentis: Chyromantia autez ex manuum lineamentis oritur vt ex signis. & ita stricte loquutus est philosophus de physionomia: cum de signis manus nullam adhibuit considerationem: neque in physionomia metaphorica: neque in physionomia breui ad Alexandrum illum magnum macedonē: Quod inaduertenter contigisse minime de tanto philosopho suspicandum est. & presertim cum primo de historiis animalium lineamentorum chyromantie meminerit: dicens: vola incisuris vite indicibus distincta est. Idem trigesimaquinta problematum problemate decimo. quod et decima problematum problemate. 49.

¶ Quod si quis diligentiore vtens consideratione & pedimantiam & vmblimantiam secernere voluerit. quoniam in illis etiam propie diuersitates proprias habentes significata inueniuntur.

¶ Dicenduz est illas esse physionomie partes. philosophus enim in physionomia ad Alexandrum a capite vsqz ad pedes physionomica signa comprehendit: exceptis manuum lineaturis vt predixi. q si etiaz illa tua signa pedis: aut vmbilici: aut partis alterius excipere volueris: non tecum ad nomē contendam.

¶ Elitio sexto diuersitatem cadentem inter philosophiam moralem considerantem hominem secundum q moraliter bonificabilis est: & has particulares scientias hominez secundum q natura bonus est considerantes. quoniam moralis considerat hominez secundum q bonificabilis est prudentia: et

ista ratio formalis considerandi hominem pratica est vt patet: quoniam reddit subiectum ens operabile a nobis. licet subiecti materiale non fiat ab homine per electionem: licet fiat ab eo per naturam non nego tamen quin in concursu ad mulierem concurrat electio: vt octauo physicorum commento quadragesimo septimo colligitur ab Auerroe. non enim consideratur materiale subiecti principaliter: ad habendum esse praticum vel speculatiuum. sed formale. quia intentio philosophi moralis est: vt boni fiamus. Teste Aristotele secundo ethicorum capitulo secundo & primo ethicorum capitulo tertio. Amplius autem passionum sequtor existens inaniter audiet: & inutiliter. quia finis est: non cognitio: sed actus. Sed phisionomici aut chyromantici aut Astronomi non est hec cura: neq; est hic finis: sufficit enim ipsis presentem bonitatem cognoscere: vel absentem: & etiam preteritam aut futuram. ideo moralis practicus ē: hi vero theorici sunt artifices.

¶ Ex quo sequitur q eidem scientie subalternari possunt scientia pratica & speculatiua quia philosophie naturali subicitur: & moralis: & etiam medicina: quarum vtraq; pratica est: & etiam physionomia & chyromantia quarū vtraq; speculatiua ē. & istaꝝ oiuꝫ homo subiectum est. non dico animam subici morali: neque corpus: quod est altera pars compositi: medico: sed homo omnib⁹ subicitur. licet secundum aliaꝫ & aliaꝫ rationē formalem. non igitur moralis philosophia inter tres philosophie partes diuisa ab Aristotele sexto methaphisice textu cōmti. 2. neglecta relinquebatur: sed comprehensa sub naturali philosophia ipsam sub se continente & sub alternāte latitabat. Errant igitur qui diuisaꝫ & sufficientem scientiam ab Aristotele in tres prias partes: ad speculatiuam restringunt. quasi pratice scientie non extitissent comprehendende.

¶ Elitio septimo differentiam inter conclusiones artificiales & scientificas pertinentes ad has duas scias. quoniam secūdum Aristotelem sexto ethicorum capitulo quarto alegantem se primo posteriorum textu cōmenti septimi scientia est necessariorum: cum autē est propō vt in pluribus vera: ad opinionem spectat. & tunc artificialem eam appellamus non quia sit de numero conclusionum: quarū habitus est ars. quoniam ars: q̄uis sit possibiliū aliter se habere: non tamen ipsa est quorumcūq; contingentium: etiam vt in plurib⁹ sed eorum quorum principium est in faciente: & non in facto secundum determinationē philosophi sexto ethicorum capitulo quinto cuiusmodi non sunt: que per chyromantem aut physionomum iudicantur. non intelligo tamen solum ea esse factibilia: que operatione nostra ponuntur inesse: quoniam vltra artem sic operatiuam: quā perfectiuam appellamus: dantur etiam artes due scilicet operatiuam: qua nihil remanet post operationem: vt ars cātandi aut saltandi: & sic de aliis multis de quibus mentionem fecit Auerrois secundo physicorum commento tertio.

Non igitur dicendum est omne agibile: esse per prudentiam regulabile. dixit enim philosophus primo magnorum moralium Cytharista actor est & artifex. Quia non prudentia regitur cythara: sed arte. Sed prudentia est circa agibile eligibile ad commodum iuxta Philosophum ibidem. Alia autem est possessiua: vt venatoria: aut piscatoria ars hec quidem rerum cōmunium particulares nos faciunt esse possessores sed artificialem conclusionem intelligimus. quia rationali coniectura elicitam. conclusiones igitur in his scientiis concluse sunt necessarie: artificiales autem sunt vt in pluribus vere: & vniuersales ex subiecto: non dico ex vniuersali clausura idest modo distribuente subiectum iuxta Auerroim primo perybermenias sed iudicia prolata vt in pluribus vera sunt: & singularia. quoniam sensus singularia iudicat. quamuis iudicium apud intellectum ex terminis vniuersalibus componatur: siue distributis siue non. experientia autem apud interiorem sensum reperitur & est copulatiua cōposita ex singularibus propositionibus consimilibus sensatis: quarum memorialis habitus conseruatur. & sic sequitur cogitatiuam virtutem componere cum hoc verbo est sub-

iectum cum predicato: inter tamen terminos singulares in essendo: quemadmodum cogitatiua est virtus singularis in essendo: quia ipsa est virtus educta de potentia materie. ꝙ si inter vniuersales terminos componit: illi vniuersales sunt solum modo in significando non autem in essendo. vt talis habens tale signum super police fuit suspensus ⁊ talis ⁊ cetera. operationes autez exteriores circa singularia sunt secundo ethicorum capitulo septimo: ⁊ tertio ethicorum capitulo primo: et ēt singulariū vt phemio methaphisice colligit.

¶ Addo etiam hijs que dicta sunt octauum corrolarium. licet ab homine multe fiant operationes: quedam enim ab in existenti natura elementi fiunt: vt descendere: quando homo in aere sue nature relinquitur: aut in aqua: postq̄z aer aut spiritus in interiorum vacuitatibus precontentus euanuit: quedam fiunt ab anima secundum ꝙ vegetatiua est vt nutrire corpus: augere ipsum: ⁊ generare tale quale ipsum est: in non orbatis: neque imperfectis: neque in generationez spontaneam habentibus iuxta Aristotelem secundo de anima textu cōmenti trigesimiquarti spontе fieri ea intelligo: cum non extrinsecum particulare agens concurrit ad generationem. quale est illud a quo deciditur semen: in hijs que ex semine generantur: ex putrefactione enim genita multa non generant: ꝙ si sic: generant non tale quale ipsa sunt: sed effectus est alterius rationis a generante. vt apertissime dixit Aristoteles primo de generatione aialiū: ¶ Potuit liborꝫ penuria facere ꝙ locū hunc doctor subtilis Scotus non viderit cōcedens genita per putrefactionem cum genitis per propagationem eiusdem esse rationis: materie enim secunde sunt alterius rationis ⁊ agentia propinqua: ergo forme. Sed consequentiam hanc oportet Theologum negare de mā exq̄. s. limo ⁊ sanguine mestruo, nō i manente qz adde materia ⁊ filij eius diuersa extitit ⁊ agens propinquuz: qui tamen eiusdē rōnis fuerunt. cum aūt non sit ꝓcedere in infinitū in talibus speciebus: quia infinitum abhorret natura: data vltima specie genita: ipsa non prolifica est: quedam autem fiunt ab anima secundum ꝙ cognoscitiua est: vt audire: videre ⁊ cetera. quedam fiunt ab eius anima secundum ꝙ cognoscente ⁊ appetente: vt motiones locales. Istarum tamen operationum: q̄: q̄z natura hominem statuerit vti finem artificialium: ⁊ huius inferioris mundi dominum: ⁊ presertim suarum met operationum. ipse tamen quarumdam excellentius dominatur q̄z aliarum: hominis igitur appetitui directe subicitur motus localis illius progressiuus: intra tamen terminos sue velocitatis: maximum scilicet ⁊ minimum. non enim infinite velociter moueri potest homo. remotis etiam impedimentis tā se tenentibus ex parte animalis: tam intrinsecis animali: vt egritudo: membri amputatio: q̄z extrinsecis vt ligatura: compedes. tam tenentibus se ex parte medij: non enim infinite resistens medium ab animali diuidi potest: neque aqua hominis respiratiōni est conueniens medium: quamuis sit diuisibile medium ab hominis virtute tam se tenentibus ex parte spacij super quo sustineri debet animal ⁊ cetera. indirecte autem hominі alie sue operationes subiciuntur: que ante cognitionem sunt. ei tamen minime subicitur operatio elementaris: inde fit vt resolutionē humidi substantifici a calido illius naturali se ipsum conseruante prohibere homo non possit: neque processum aetatiuuz. aliter perpetuabilis esset homo existens adhuc corruptibilis a natura. Quamuis Theologus eos qui surrexerunt vocare habeat corruptibiles homines: cū sint eiusdē speciei ymo idem numero post resurrectionem qui fuerunt ante: nō tamē stante diuina voluntate potest natura eos corrūpere. ideo Theologi eos appellant immortales. deus tamen illos sue nature posset relinquere: ⁊ tunc lapsu temporis iterum corrumperentur. Sed de hijs alias.

¶ Communem tamen stomachi digestiuam ⁊ adiuuare potest ⁊ impedire ⁊ prohibere. pro quanto motus localis sibi subicitur. prerequiritur enim in stomachi operatione: nutrimenti ad os approximatio: aut masticatio: aut trāsglutitio. Tum etiam cibi aut potus boni ⁊ mali possibilis est famelico pñtatio:

similiter ex medice artis regulis possibile est stomachum in digerendo adiuuare: aut ex regulaꝝ oppositis ipsum impedire. Istarū igitur operationum quedam naturaliter precedunt intellectum: ⁊ iste non proprie illius dominio subiciuntur: quedam vero naturaliter sequuntur intellectum vt motiones locales totius vel partium: que membra exteriora sunt. non enim motus cordis in potestate hominis positus est directe. In istis etiam operationibus intellectum prenenientibus: quedam sunt quarum similes possunt esse imperate ab appetitu vt visio: quedam enim visio naturaliter precedit intellectuꝫ. noticiam enim hominis intellectiuam omnem naturaliter precedit sensitiua eiusdem ⁊ appetitiuam cognoscitiua. ⁊ in istis operationibus precedentibus vt precedunt intellectum non reperitur bonitas moralis vel malitia: de istis enim dictum est ab Augustino: primi motus non sunt in potestate nostra. Aliquas tamen visiuas operationes appetitus imperat: ⁊ in istis bonitas est moralis vel malitia dixit enim philosophus secundo ethicorum capitulo quinto. Adhuc iracimur. quidem ⁊ timemus non sponte: sed huiusmodi operationes secundum q̄ intellectu posteriores dicuntur: libere sunt: pro quanto rationis imperio subsunt ideo participatione rationales appellantur ab Aristotele. ¶ Utrum autez omnium istaruꝫ operationum physionomus aut Chyromanticus eque faciliter iudicet bonitatem aut malitiam considerandum est. ⁊ primo de altioribus operationibus dicendum q̄ rationis ⁊ voluntatis operationes non certe iudicantur: sunt enim rationales: vt nono methaphisice textu commenti tertij. ⁊ secundo perihermenias ⁊ cōsequenter possibilitas est ad oppositа. ⁊ huiusmodi etiam sunt passiones anime non notabiliter corpus alterantes vt dicemus de grammatico iudicando: an grammaticus esset: aut rhetor. Dicendum tamen q̄ appetitus sensitiuus dispositionem corporis consequitur. anima enim ymaginatiua sequitur complexionem icorporis iuxta Auerroim primo canticorum cocimmto tricentesimoquinquagesimo: hic autem anime appetitus: non alterum est: sed esse aliud vt tertio de anima textu commenti vigesimononi dixit Philosophus. ⁊ hic appetitus vt in pluribus trahit intellectiuum. virtus enim anime nostre non organica: propter colligantiam quam habet cum virtutibus sensitiuis: vt in pluribus dispositionibus conuenit cum organica. sunt enim organa anime instrumenta primo de anima Auerrois commento quinquagesimosecundo. vnde Aristoteles primo de partibus animalium capitulo vltimo. Quapropter corpus etiam totum anime gratia conditum est. ⁊ membra officiorum gratia constant: ⁊ munerum: ad que singula accommodantur. Si igitur inter eos accidat discordia: vt dixit Aristoteles tertio de anima textu commenti quinquagesimitertij. tunc ratione dominante appetitus sensitiuus intellectiuo succumbit: econtra vero sensu dominante: appetitus sensitiuus trahit intellectiuum. secundum q̄ dixit philosophus tertio de anima textu commenti quinquagesimi septimi. ⁊ primo ethicorum capitulo decimo octauo. Aristoteles ⁊ Auerrois. et in libro magnorum moralium Philosophus.

¶ Dicendum est igitur q̄ Chyromanticus aut Physionomus istos sic secundum naturam complexionis operantes indicat: et bene iudicat. Sed tamen eorum iudicium tale scilicet iste sic operabitur: contingens est. Sed eorum iudicium tale scilicet iste secundum complexionem suam naturaliter sic inclinatur ad operandum: non sic contingens est. quia inclinationes complexionum: non libere: neque contingenter sequuntur complexiones: quarum sunt inclinationes: sed mere naturaliter.

¶ Quod autem sensitiuus appetitus sequatur corporis dispositiones: Dixit aperte Aristoteles in principio sue physionomie. ⁊ patet nam anima indiget certa ⁊ determinata organorum corporalium dispositione: qua stante operari potest: qua non stante: non operari potest. qua bona: bene. qua non bona: non bene. Et ista via venator bonos canes ad venandum cognoscit siliter

est de alijs animalibus vt iumentarijs aut ad alia seruitia vtilibus artifices proprij propria ferunt iudicia vtile ab inutili discernentes: anima igitur organica sue nature dereicta secundum aliam ⁊ aliam organi dispositionem aliter ⁊ aliter operatur patet in frenetícis: maniacis appoleticis et cetera in quibus manifestissime leduntur operationes: ablate: diminute: aut corrupte. nimis intensam sub corrupta comprehendo iuxta Balenum quarto de accidenti capitulo septimo similiter ⁊ in gaudijs ⁊ in tristitijs. Tuz etiam ex climatum diuersitate varias videmus fieri opatiões. g° a fortiori ex varia corporis dispõne: ymo etiaz in eodez climate secundum variã tẽporis dispositionem: aliter ⁊ aliter homo operatur appetitus enim ad coitum in mulieribus crescit in estate: in viris vero in hyeme Aristoteles quarta problematum problemate .28.25. Si enim nihil possent corporis dispositiones pro esse forme: tunc posset forma quodlibet corpus indifferenter formare: quod est impossibile. quod si admittatur: omnes naturales transmutatiões essentiales q̃z accidentales cõfunduntur. ⁊ sic tota ruit naturalis philosophia. vnde ab Aristotele primo posteriozum textu cõmenti quadragesimitertij ⁊ .44. ⁊ primo de partibus animalium. ⁊ secundo phisicozum determinate materie determinata est forma textu commenti .26. ⁊ secũdo de anima textu cõmti vigesimi sexti vnusquisq̃z actus in propria materia est. si enim dispositiones nõ facerent pro esse forme aut operari: tunc non posset aliqua forma expelli de materia: agente quantumcũque forti aut contrario aplicato: quia forme substantiales contrarium non habent: nisi ratione suarum dispositionum accidentalium: quibus saluatis saluantur: ⁊ eductis educuntur: abiectis abiciuntur. diminutis debilitantur: vigoratis vigorantur. ⁊ primo de anima textu commenti quinquagesimi primi illudit philosophus Pythagoram ponentem animas migrare de corpore in corpus: ponens vnumquodq̃z corpus speciem habet propriaz: apud enim pythagoram forma quelibet cuilibet corpori esset cõmunis: ⁊ Auerrois ibi non differunt membra cerui a membris leonis: nisi propter diuersitatem anime. idem tangitur secundo de anima cõmento sexagesimo ab Auerroe. diuersitas enim forme est causa diuersitatis materie magis q̃z econtra. patet etiam econtra ex corporis affectionibus animaz mutari: vt amore: timore: tristicia: delectatione in iudicandis etiam corporibus saluande sunt etatum diuersitates: vt in iuuene: ⁊ sene eadem appetente. potest enim complexio certa furiam facere: vt in iuuene: ⁊ non in sene: vt adustio humoruz complexionalis in iuuene fortissimos motus promouet: non sic in sene: siue ex virtutum senis debilitate siue flegmatum contra operantia. contingat. exercitia etiã solertia cõsideranda sunt: nutrimenta loca ⁊ cetera studio enim litterarum melancholicum aliquando fieri videmus. ex consuetudine etiam aliquando membra aut membrozum signa rubicunda sunt. ⁊ aliquando aliquod membruz grossius: vt in ludentibus ad grauem pilam: dextra grossior.

¶ Quod si dixeris hominis bestialitatez iudicari non posse: cum ipsa spiritualis sit: cum sit sensus interioris operatio corrupta.

¶ Respondeo si ex consuetudine tantuz fuerit homo bestialis: ab ignorante consuetudinem non iudicabitur. presertim cum non operetur sic bestialis. similiter i naturalibus passionibus vt iracundo: timido: coeunti: ⁊ sic de alijs passionibus: vt physionomia maiore scribit philosophus vnde secundo ethicorum Aristoteles capitulo primo bij quidem enim temperati ⁊ mites fiunt. bij autem intemperati ⁊ iracundi: bij quidem in eis ex sic conuersari: bij autem ex sic. nihil enim adeo bonum est: sicut bonorum virorum conuersatio crebra sexto enim ethicorum capitulo decimoquarto. Quare oportet attendere expertorum ⁊ seniorum vel prudentium in demonstrationibus enunciationibus ⁊ opinionibuz: non minus demonstrationuz: propter enim habere experientia iustum: vident principia. Si vero ex natura bestialitas fuerit: tunc iudicatur esse talis: aut ex membris: aut colore aut figura: aut

lineis: sed maxime ex situ oculi: & vt bonitatis potius signa referamus q̃ opposita. dixit Aristoteles primo de historiis animalium. mediocris tamen situs nota morum est optimorum. motu etiam oculi. dixit enim Philosophus primo de historiis animalium: Notam morum laudabilium habent: qui mediocriter conniuent. reliquorum alteri impudentie: alteri inconstantie: indices sunt. similiter ex oculorum colore. pupilla enim caprina optimorum est morum. Aristoteles primo de historijs animalium. similiter colligitur ab Aristotile. Ysis enim cerebri complexio aut compositio iudicatur: que cum mala extiterit: morbos: deliria: mortes affert. secundo de partibus animalium Aristoteles: non tamen propter hoc ponimus cerebrum esse primam sensus radicem: sed cor ipsum vt dixit Aristoteles tertio de partibus animalium & sepe. ad experientias enim Galenus quarto de accidenti & morbo contra Aristotelem non difficile est respondere vt secundo colliget capitulo .20. ab Auerroe colligi potest & inter cetera dixit Philosophus. Que enim sensu hebeti sunt: cor habent durum & spissum: que autem sensu valent: mollius. pauida: cor grandius. audentiora: minus: vel mediocre: Caute tamen attendendum est. Quoniam facilius potest bona naturalis complexio ex consuetudine depranari: q̃ mala reintegrari. Aristoteles decima problematum problemate quadragesimoquinto. facile est fieri prauum a principio: & transmutari in se: & ratio confirmat. quia alterabilius est medium ab opposito contrario q̃ aliud extremũ. vnde philosophus in postpredicamentis ostendit longum labi tempus antequam malus per bonorum conuersationem fiat bonus: vbi patet qõ bonus statim fieri potest malus. ¶Quod si dixeris. quod naturaliter est: non aliter assuescit. secundo ethicorum capitulo primo: ergo mores naturales non permutantur.

¶Respondeo operationes mere naturales scilicet que rationis imperio non subsunt nõ mutantur derelinquentes sua subiecta: non enim lapis per iteratam quantumcũq̃ volueris sursum proiectionem ascendere assuescit sed que rationis imperio subsunt: aliquam recipiunt variationem: licet quedam maiorem: quedam minorem ab inuicem variationem suscipere apte sint.

¶Ex hijs sequitur q̃ licet magis alterabilis sit anima sensitiua q̃ intellectiua: tamẽ etiam per accidens alterabilis est sensitiua. quia ipsa non est passum alterationi subiectum. sed corpus coelestibus influxibus subicitur: ex cuius corporis varia dispositione anima sensitiua aliter & aliter operatur. omnibus enim videtur singulos morum existere natura: aliqualiter enim iusti & temperati & fortes: & aliam confestim habemus a natiuitate: sexto ethicorum capitulo decimoseptimo & .x. ethicorum Aristoteles capitulo vndecimo fieri autem bonos existimant: hij naturali consuetudine: hij autem doctrina. Intellectiua autem anima: eo quia colligata est cum ymaginibus sensibilibus variatur. vt dixit Auerrois tertio de anima commento trigesimo.

¶Quod si dixeris q̃ appetitus sensitiuus non videtur posse contra rationem: quia illius obiectum est bonum: ergo in malum nõ potest appetitus sensitiuus: ergo nõ datur appetitus naturaliter malus.

¶Respondeo appetitus est duplex: naturalis & cognoscitiuus: tunc appetitus naturalis obiectum est bonum: sed appetitus cognoscitiui obiectum est bonum: vel apparens bonum iuxta Auerroim secundo physicorum commento trigesimoprimo. & sic negatur minor. Item dicitur q̃ agens naturale in sua operatione in multis habet impedimentum: si enim produceret agens temperatam complexionem. Faceret appetitum: qui sequens corporis complexionem esset rectus: sed agenti naturali sepe occurrit impedimentum: ex mala complexione: aut mala cõpositione: aut mala membrorũ vnitate. & sic a rectissima sui operatione naturaliter agens per impotentiam diuertit & in vanum aut casum ipsum exire contingit. Iterum de bonitate distinguendum: morali: & naturali. bonitas naturalis est forma cui opponitur priuatio que est malum: Et bonitas

morís eſt mos bene ordinatus ad iuſticiam. tunc primam bonitatem natura appetit: ſed non oportet q ſecūdam: niſi rōne dirigente alius enim eſt finis generatiōis a fine rei generate ſecūdo phyſicoruz cōmto ſeptuageſimo: quāuis ēt in ſcire ſit naturalis inclinatio. primo methaphiſice t maximaz ſciētiaz maxime deſideramus ex primo poſteriozuz capitulo octauo: t etiam in bonos mozes ēt naturaliter tēdimus: quia naturalis inclinatio dicit aptitudinez aut potētiam: nos autem nūc loquimur de actu. phyſionomus igitur aut chyromāticus diuerſitates impedimentozum conſiderat t iudicat in quid inclinatur ille de quo iudiciuz fertur. ¶ Ferociſſimus aut t lupinozum mozuz cū ſubditis: cū ſubditis ſenſitiuum ſequebatur appetituz: t idem cum extraneis affabilis. curialis: t iuſtus: ſequebatur intellectiuz. ¶ De hijs ēt operationibus: que indirecte rōni ſubiciunt: iudicat phyſionomus aut chyromāticus ſecūdū q ipſa cōplexionem ſequuntur: non autez rōez: quāuis eſſent bona corporis: ſuper quibus dominatur coeleſtis influxus. in iudicando igitur de iſtis t de bonis fortune: ſignis ſequētibus coeleſtes influxus vtitur. quaſi demōſtratio a poſteriori ſeu a ſigno procedens in duas demōſtrationes reſoluatur. Primam a poſteriori: talis mōs manus vel talis linea vel punctuz: punctis enim nō tamen mathematicis: ſed vt paruis foueis: etiā vtimur ad iudicādum oculozum euulſiōes: aut vulnera: ſecūdū q i linea vite vel menſali reperiunt: eſt bonum vel maluz: ergo influxus coeli ad hoc compatus ē bonus vel malus. Effectus enim ſue cauſe veſtigium eſt. Secūda demōſtratio t a priori: coeleſtis influxus ad hec compatus eſt bonus vel malus: ergo bonum vel malum eſt aptum iſtud indiuiduum conſequi: quāuis talia ab extra fiāt: t non ab intra: vt excecatio aut vulnus. Sed dices quomodo fortune bona: cum extrinſeca ſint: dici poſſunt eſſe comprehēſa ſub bono natura. quod poſitum eſt ratio formalis cōſiderādi ſubiectum in hijs ſciētijs. bona enim corporis ex natura boiem producente: ſunt t anime bona ab eadem pro quāto i ſuis operibus corporis diſpoſitiōes prevalent. Luz eniz fantaſmata itellectui neceſſario p̄ſentētur ad hoc vt itellectus intelligat. cōfuſo exiſtēte ſpeculo i quo ymagines relucent aut turbido aut diſtorto. quomodo clare p̄ſentantur ymagines itellectui: t ſic ſi operatiōes itellectus variātur: a fortiori alie. Sed exteriora bona nō nature: ſed fortune aſcribūtur. ¶ Reſpōdeo nature agēti p ſortis gnōe exēpli gratia cohopatur coelum. t tūc bm coelozuz influxus agēti nature coboperātes ſunt bona fortune aut oppoſita materie attributa: t ſub ratiōe formali ſubiecti cōprehēſa. t pter hāc cām de iſtis bonis vere iudicāt: phyſionomus: chyromāticus: t aſtronomus. ¶ Inter ſigna autez quibus phyſionomus i iudicādo vti poteſt. que ab Ariſtotele i phyſionomia enumerātur. figura eſt de potiorib⁹ ea ſigno exiſtente corporis cōplexionem t cō poſitionez intime effigiante. vnde in canibus magnis quid lupinum apparet: in aliis quibuſdam non magnis: quid vulpinum oſtenditur. Benus etiam apum optimū Ariſtoteles quinto de animalium hiſtorijs iudicat ex figura: que breues varie t in rotunditatem cōpactiles ſunt. hec enim ſolertiaz t agilitatem oſtendunt. Natura enim figuras formis aptat in operatione adiuuātes. t volatilia rapacia paruis conſtant capitibus: vt impetuoſe volando facilius aerez valeant diuidere hic tamen finis ſecūdarius eſt. t non prima intētione. ¶ Figura etiam coeleſtibus principiis variatur. dixit Ptolemeus cētiloqui verbo 53. Cum nō fuerit ſignificatoribus aſcēdētis latitudo: natus erit macilētus ſi vero multa pinguis. ſi vero meridiana: cum carnoſitate motus erit leuis. Si ſeptentrionalis: pōderoſus i motu. Similiter cum fuerit ſignificator ad retrogradationem vel directionem vel ad ſtationes: operabitur idem. Ariſtoteles etiam in libro de regum regimine ad Alexādrum macedonem dixit q Alexander multas ſolis habuit proprietates quia ſole ex orizonte aſcendente: t domum propriam peragrante ex matris ventre primum effereba/tur in lucem. Cor enim leonis influxit. In quibuſdam etiam ſuſpenſorum effigies aduertentium ſenſibus ſe offert iudicanda: quos mala morte intercipi vt in pluribus

notat experientia: vnde rasis secundo almansoris de effigie ⁊ forma capitulum apposuit Non tamen ex figura tātum cōiter iudicādū est: sicut neqꝫ ex aliquo vno signo: vt in physionomia ad Alexandrum testatur Aristotiles. Mortuus enim homo q̄ꝫq̄ꝫ figure formaꝫ habeat eandem: tamen homo non est: Aristoteles primo de partibus animalium. In hoibus etiam figure varietas multū operatur dixit enim Aristotiles quarto de partibus animalium: bruta hominibus dementiora: inter hoies pueri viris: inter viros pomiliones mente defficiunt: q̄ꝫq̄ꝫ alijs viribus forte valeant. Simia etiā est homini multum ꝓpinqua: ⁊ tamen operationibus multum distinguitur: sed tamen caput: pars valde principalis: bene dispositu ꝫ in homine: non sic i ea disponitur. pectus quoqꝫ: in homine enim a lato ad angustum descendit: ⁊ in simia ab angusto ad latum descendit: ⁊ iterum a lato in angustum redigitur.

¶ Pigmei etiam genus hominum pussillum ex Aristotile octauo d̄ historijs animalium: aut ex septimo capitulo septimo iuxta translationem antiquam: opere ab alijs hominibus defficiunt non enim ciuitates colūt: sed cauernas: vnde troglo dyte dicti sunt: Sed quia ꝯciliator sup̄ decima problematū problemate .12. se istorum aliquem vidisse ⁊ tetigisse asserens eos non esse homines contra Aristotelem dixit. nihil vniuersale iudicantes: ⁊ loquellam ⁊ sermonem imperfectum habentes. Ideo pro Aristotile. Respōdeo ipsum non bene potuisse mentis eius cōceptum iudicare: an vniuersalis esset: an singularis: ob sermonis imperfectionem: ⁊ forte ob signorum significationem ipsi nō bene cognitā: manum enim habent: que signu ꝫ est magne prudentie: iuxta Aristotelem quarto de partibus animalium. vnde subdit natura igitur ei qui artes plurimas recipere potest: manum reddidit: que ad plura instrumenta vtilis est. Tum etiam quia ter in anno exeunt cauernas: ⁊ castrametant̄ ad oua gruum dissipanda: quasi non aliter earū multitudini ⁊ vigori ab eis faciliter resisti possit: quin ipsi ab eis per aera portentur. ⁊ interficiant̄: ⁊ sic eorum cogitatio comprehenditur super futuris ex preteritorum memoria. dixit autem Aristoteles primo de historijs animalium homo vnus ex numero animalium omnium vim obtinet cogitandi ⁊ aliqua ciuilitas ad bonum publicum peragendum: ⁊ aliqua suasio ad alios excitandum: ⁊ aliqua ars qua inuētur i pugna offendēdo aut defendēdo: aut mercātia i eis iudicat̄ ⁊ ꝑpēdit̄. Ex hijs pꝫ ꝙ multa negantur que ab Alberto magno .21. de animalibus assumuntur capitulo secūdo: Hunc enim puto a conciliatore imitatum fuisse. ¶ Tum etiam oportuisset Aristotelem eos appellasse homines: ex eorum figura: ⁊ non ex eorum forma substantiali. ⁊ sic antiquoru ꝫ opinionez ab eo reprobatam ⁊ in eodem libro incidisset: vt patet primo de partibus animalium. ¶ Tum etiam errasset philosophus cum reprehenderet eos qui asserunt hominem deterrime omniu ꝫ animalium constare. cum nudum atqꝫ informē referant hominem generari. dicens cetera enim animalia vnum auxilium habent. quia pigmei nullum auxilium habent. ymo deterius homine pigmeos natura muniuisset. cū non ingenio aut viribus respectu aliorum: quos homines appellat: poleant: sed multum a nobis defficiant. ⁊ longo discrimine superentur. ¶ Redeamus: si isti homines non essent: cum figura humana figurentur: ⁊ opere distent: adhuc concluditur ꝙ non ex figura tantum est iudicandum. ¶ Coloris autez iudicium fallax: aliquando enim humores in interioribus corporis latentes sunt. Aliquando etiam ex stirpe color contrahit̄. vnde Aristoteles primo de generatione animaliu ꝫ mulier elide ex ethiope albam genuit. ⁊ alba filia ex albo viro ethiopem. licet tamen fallax sit iudicium ex colore acceptum ad iudicandum super patre: aut filio nigro: aut de regione ethiopie. non tamen fallit sic super complexione illius cuius ē color. quia eā saltem in exterioribus membris calidam esse ostendit. ¶ Qd̄ si ineunte autūno ficedula sit auis quedam: ⁊ ab autumno protinus atricapilla: ob coloris ⁊ vocis discrimen: quā tamen esse auem eandem constet: iuxta Aristotelem nono de historiis animalium: nulli tamen dubium est eaꝫ complexione variari.

¶ Sed de hȳs hactenus dicta ſufficiant. Sunt igitur chyromãtia ꝛ phyſionomia ſciẽtie naturali philoſophie ſubalternate: quaruꝫ ſubiectum eſt homo ſm ꝙ bonus eſt natura: demonſtratione quia utentes ꝛ ſpeculatiue: ꝛ de humanis operibus recte iudicantes. Tu autem ad particularia iſtarum ſcientiarum queſita ſermonem tuum extendis: ideo hec vniuerſalia illis premiſi: vt rogatus morem tue gererem voluntati. VALE.

Laus Deo gloria ꝛ bonor.

¶ Explicit queſtio ō ſubiecto phyſionomie ꝛ Chyromãtie: a filio Claudij Achillini: ambas ordinarias ꝛ philoſophie ꝛ medicine Theorice publice docente: Edita: ꝛ impreſſa Bononiae: ex arte ꝛ officina Joannis antonij de Benedictis Ciuis Bononienſis. Anno domini .1503. Illuſtriſſimo Joanne .2°. Bentiuolo Rei publice Bononienſis habenas foeliciter moderante.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis Bononiensis Medicine Distillatoris Chyrurgici. Physionomiste: Chyromātici: Geomanticiq; Anastasis Ex pluribus Et pene infinitis Auctoribus feliciter incipit. Ad Illustrissimum Dominum Alexandrum Bentiuolum Patronum Collendissi. Felicissimi Joannis Bentiuoli Bononie Dictatoris Filium. Et primo Prologus.

PHysionomia scientia prorsus regia est collende priceps Alexander: qua mores hominum coniecturis extrarijs plane solent innotescere. Siquidem vultus proditor est animi: Incessus cor ipsum nudat: t voces auctore Aristotele note sunt interiorum cogitationum: que omnia sub physionomica doctrina continētur. Lucius Sylla: Cesar Dictator duce hoc naturali indicio mores aduersariorum sub uulpe latentes: vt canit oratius: non semel exacte deprehenderūt. Plautus quoq; nitoris comici parens lenones: aut facinorosos homines vberi sermone delinians corporeis signis infamibus infames esse significare contendit. Preterea vates epigrammaticus nature se non penitus ignarum professus est: cum Zoilum hominem pessimum pessimis corporis mendis nota satyrica perstrinxit. Quin tu inter ceteros fulgentissime regule certis: t nunquaz fallacibus prescitis Physionomicum vaticinium natura duce fideliter amplecteris: vitia delitescentia profers: archana morum secreta denudas: Quanto certius t examinatius id acturus: si artis nostre precepta legisse contigisset: que cum sitienter optares: nec certum amnem: qui te ad hoc mare deduceret: inuenires: Bartholomeum clientem tuum inuitasti: vt maiori voluntate q̄z facultate onus hoc laboriosum subiret: quo satis voto tuo pro captu ingenioli faceret. Accipe igitur hilari t geniali fronte labores nostros princeps Auguste. Et cum ab Clientum tuorum auditionibus in diuersorium genij tui te contuleris: hec per momenta lege: que principem hominem non minus decent: q̄z iuuant: imo adiuuant: cui iudiciuz multiplex secretaq; indagans uigere par est: vt qui vitandi sint viter: qui fouēdi sint foueat. Hoc pacto te: quez naturalis instinctus clarum in hac scientia reddebat: clarissimum ars efficiet: geminoq; dotatus insigni artis t nature perambulabis astra sidus aureum. Verū ne te t alios titulus operis nostri absterreat: quare Anastasim opus hoc nominauerim paucis habeto. Notum est Anastasim significare resurrectionem: t quoniam hec scientia pene mortua erat: nos eam ab inferis ad superiora reuocauimus: t extinctę animam ac vitaz reddidimus: ideo resurrectionis nomen merito sortita est. Vale secundo sidere.

¶ Eiusdem Bartholomei Coclitis Bononiēsis Introductoriū Ad totū opus sue Anastasis. Ad eundē Diuū Alexandruz Benti.

IUpiter omnipotens Regz rerū ipse deusq;. Progenitor genitrixq; deū: rex vnus t oīs. Pectora nostra tuo diuino numine reple. Vt sic inuocando exordiar: auxiliuz progenitoris summi implorauí: qui t idem genitrix omnium rerum vocari potest: tum philosophicis rationibus: tum vt testantur versiculi illi initio inuocationis positi: quorum Valerius Soranus est auctor. Quod autem vbiq; deus inuocandus sit: etiā Auicenna sentire videtur: prima primi dū ingt: In primis deo gratias agam⁹ tce. Idem sensit Halyabas primo regalis dispositionis dum ait: medicum ad deum esse suspicientem. Et Joānes Mesue ō appropriatis. In nomine dei misericordis cui⁹ nutu sermo recipit gratiaz t doctrina perfectionem. Idez testatur Auicenna decimo sue methaphisice capitulo primo. Prosunt eniz hominibus deprecationes t sacrificia. Et Aristoteles quito ethicorum. Homines autez orant t prosecuntur: oportet autem orare quidez bona simpliciter: t ipsis bona esse eligere: que sibi ipsis bona. Que verba asserunt summum t omnipotentem deum sub suo iure tempora t momenta habere reseruata tanq; primum motorem: absq; auxilio cui⁹ omnis nostra cogitatio fluxa caduca atq; fragilis apparet: Vt sacrum

euangelium ⁊ omnis diuina pagina innuunt. Ipse enim deus omnium futurorum eventuū sincerus scrutator existit: neq; aliquis est qui hoc in seculo mortalium possit rerū futurarum tradere cognitionem: neq; invenit. Nec certe quisquam futura ꝓnosticari pōt inquātū firmiter: sed coniecturaliter. Omnium rerū sublimis cōditor: ob eius imensissimā bonitatē multa suis creaturis ifudit: quibus ꝓmisit mortalibus ventura queq; cognosci: ⁊ a lōge ꝓprehēdi: ⁊ videri. Sicut multarū auiū expientia cernimus ⁊ multorū aialiū: que temporum dispositiones ꝓnosticantur. Alique ex his cantu: alique volatu ꝓnostica ferentes modo ad dexterā mō ad sinistrā volāt. Multa alia signa se nobis offerunt: que brevitatis causa relinquo. Quid ꝓnostica Julij Cesaris morte precedentia narrem: nō ne regaliolus lauri ramuscolum ferēs apparuit: quem alie aues decerpserunt: que denotauit ita a cōiuratis Julium Cesarē debere decerpi: quod paulo post enenit: nam in curia viginti ⁊ tribus vulneribus confossus cecidit: vt Suetonius trāquillus in eius vita affirmat. Nostram rationem Ouidius poeta celeberrimus in fastis corroborat sic dicens: nō tm hoc falsum est: naz diis vt proxima queq;: nūc penna veras nūc datis ore notas. Ingt phūs i libro d signis aquaz ven: oz ⁊ tēpestatū: lupꝰ vlulās tēpestatē significat. Passer mane clamās tēpestatis ē signū: ⁊ alia similia antequaz appareant ab eisdem denūciant. Quod ꝓbat exēplo Philippi Regis Macedonū. Olim cū sederet solus Philipbus Rex in palatio apparuit ei parua atq; mitissima auis: ⁊ sedēs in gremio eius generauit ouum: ⁊ cecidit ipsuz ouum a dextra eius in terrā: ⁊ diuisum est. Statim exiit ex eo potentissimus serpens cōgiratusq; ouuz voluit itroire i illud ⁊ anteq; caput ibi imitteret mortuus ē. Hoc cū vidisset Philippus valde turbatus est: ⁊ vocauit ad se ariolum ⁊ ostendit ei ouuz fractum ⁊ serpētē narrās ei oia que acciderāt. Cui ariolus iquit o Philippe nascet tibi filius: q debet regere post obitū tuū ⁊ totū orbē circuiturus est: subiugādo sibi cūtas gētes: ⁊ sue iuuentutis ānis morietur. Solem videmus vespertino tempore rutilantē cū festinat ad occasuz ꝓpinquā denotare serenitatē. Idē mane vesptinā idicat mutationē sic scriptū ē ab Aristotele. 6. particula ꝓblematū ꝓblemate. 6. ⁊ Sciliator loco plibato dicit. Sero rubens celū cras idicat esse serenū: Mane celo rubeo aqua sine dubio. Et ars hec q̄ a sole accipit Solmantia dici poterit. Mas res ab vniformi natura ⁊ invariabili fabricatas eē videmus: prout ei a suo datore cōcessuz ē. Nō nobis auctores q de his rebus affatim scripserunt deesse videnr. Nec contra nos ē philosophi dictū primo plibermenias dū igt. De futuris contingentibus nō ē determiata veritas: qz phūs itelligit de agentibus volūtarijs: qz idez aristoteles cōcedit futuri pronostica: sicut habemus i prelibato libro de signis aquarum ⁊ de Regimine principū ad Alexandrū i capº Quomodo Rex debet ordinare studia iquies Prepara gymnasia: statue studia i ciuitatibus tui regni: permitte: ⁊ precipe tuis hominibus vt suos doceāt filios scientiā lrārū: ⁊ faciāt eos studere i nobilibus ⁊ liberalibus scientijs: ⁊ tua prouidentia dz eis in necessarijs subuenir. Fac aliquam prerogatiuā bene studētibus ⁊ proficientibus: vt per hec prepares aliis scolaribus exemplū ⁊ materiam vigilādi. Exaudi petitiones eoz. Epistolas eoz recipe: ⁊ attēde collauda collaudādos: ⁊ remunera remunerādos. In hoc excitabis litteratos ad tua ꝓconia extollēda: ⁊ ad gesta i scriptis ꝓpetuāda. Iste modus est cōmēdabilis: ⁊ ista prudētia cōmēdāda: ⁊ in hoc honorat iperium: ⁊ decorat totū regnum: illuminat curia: annales: ⁊ gesta regalia memorie melius cōmendant. Quid sublimauit regnū grecoz: Quid eoz gesta per totū mundū ꝓpetualiter diffamauit: hoc certe diligentia studentū: ⁊ probitas sapientuz effecit: qui supra modū scientias dilexerūt: ⁊ pp hoc talia meruerūt. Sane puelle i domo patris familias studio sciebāt cursus āni: Festa futura solēnitates mensium: cursus planetarū: causas abreviatorias diei ac noctis: revolutionez pleyadis ⁊ Bootes: circulum dierum: signa stellarum: iudicia futurorū: ⁊ alia que ptinent ad artē superiorū. Apud Romanos maxima in veneratione fuerunt augures: vates: auruspices ⁊ arioli sine quorum scientia nihil incipiebant Et proprium auguruz collegiuz habebant ob eoruz uehemētissimā credulitatē: quā habebāt Cuius rei meminit Juuenalis Satbyra. 6. sic dicens. Caldeis sed maior erit fiducia: quicquid dixerit astrologus: credent a fonte

relatum Hammonis: quoniam delphis ora-
cula cessant. Inuentores omniū scientiarum t
vaticiniorū fuerunt assyrij prisci: caldei: perse:
egyptij: t greci: vt ceteri perhibēt astrologi. A-
pud Tullium libro de diuinatiōe legitur de au
ruspico spurina: qui Julio cesari morē p̄dixit.
Multos pronosticādi repperio modos. In
ter quos prima ac ueridica est astronomia: que
docet cognoscere stellarū cursus: vt docēt ptho
lomeus: bernes: alchindus: t bauenastba be
breus. Unde philosophꝰ primo metheororū
dicit motus celi est perpetuus: t est principius
t causa omniū motuū inferioruū: Et in secū
do de generatione t corruptione sic motus celi
t aliorū planetarū in obliquo circulo est causa
generationis: t corruptionis. Et in libro de se
cretis secretorum in capitulo quō Rex se ōbz
Regere p Astronomiā ait. O Rex clemētissi
me si fieri potest non surgas: nec sedeas: nec co
medas: neq; bibas: nec penitus aliquid facias
sine cōsilio periti in astrorū arte. Scias p certo
q nihil fecit deus gloriosus vanū vel ociosum
in naturis: sed omnia facta sunt probabili cau
sa: t certissima rōne. Et per istaū viā t inquisitio
nem cognouit peritissimus doctor noster Pla
to naturā partiū cōpositarū ex contrarijs quali
tatibus: t coloribus in sua generatione p cōpa
rationē ad res cōpositas t p hoc habuit sciam
de ideis: t rebus formatis. Ne adhibeas fidē
inscipientū dictis: q dicūt sciaū planetarū diffi
cilē esse: t q nemo poterit ad eā peruenire: isti
nesciunt quid dicāt: qr apud potestatē intellect⁹
nihil est difficile: t cuncta sunt scibilia ēt in via
rationis. Sunt t alij non minus stulti q dicūt
deum cuncta preuidisse: t ordinasse ab eterno
vnde dicunt: non prodest futura prenoscere: ex
quo ōbēt necessario euenire: Quid igitur valet
sciētia stellaruū. Isti tñ similiter manifeste er
rāt. Dico igitur q t si quedā necessario sunt vē
tura cū tamē p̄sciunt: leuius tolerātur: pruden
tius declinant: t sic quodāmō euitantur: qr eo
ipso q que futura sunt in nostra sunt noticia: et
prouide t discrete transeūt sine molestia t ma
xima lesiōe. Uerbi gratia qñ hyems se prepa
rat nimis frigida: homies p̄parāt hospitia cali
da: optima idumenta: carbones: t ligna cōpa
rant: t sic se de alijs multis premuniunt: t pp
hoc veniente hyeme a frigore non ledunt. hoc
etiā faciunt i estiuo calore: per frigida enim ciba
ria t rem species euadūt estatis feruorē. Simi
liter etiā qñ prescire possumus annos famis t
indigētie: per ꝺseruationē frumentorū: t, puidē
tiam rerum minus moleste t leuiter substine-
mus tempus famis. Confert ergo multū ven
tura prescire qr melius declinant. Et qr posſ
sunt homines qñ futura prenoscunt destinato
rem excelsum tantū p̄cibus fatigare: q p suaū
potētiā futura ab eis auertet mala: t aliter ordi
nabit. Nō. n. predestinauit. quod sue potentie
in aliquo deroget. Possunt siquidē homes di-
uinā clemētiā deprecari oratiōibus: p̄cibus: de
uotionibus: ieiunijs: sacrificiis elemosinis: et
multis alijs bonis: t sic de cōmissis veniā pe
tere: t ploratēs pro reatibus penitere. Tunc
est verisimile q deus omnipotēs ab eis remo-
uebit quod trepidāt: t formidant. Redeamus
ergo ad predictum sermonē. Sciendū est q A
stronomia diuidit i duas partes. In ordina-
tionē celorū: t spherarū: in dispositionē plane-
tarū: i diuisionē signorū: t in elongationē eorū
t in suos motus. Et ista pars Astronomie uo
catur scia. Secūda pars ē de qualitate: t ō mō
cognoscēdi motū firmamēti: ortū signoꝝ: super
rebus euntibꝰ ante q̄ fiant sub firmamento lu
ne. Et hec secūda pars dicit Astrologia siue
sciētia iudiciorū. Et dignior pars astronomie ē
scia ō tribus rebus. videlicet. De spheris: pla
netis: t signis. Scias igit q stelle fixe t plane
te sunt mille t. xxix. ō quibus tradā tibi ad ple
nū cognitionē i quadā parte istius operis. Ytē
phūs cōposuit libū astronomie: vt recitat liber
qui dicit nouē iudicū vt patebit in tertio libro
ō physionomia nostra ō planetis. Et hoc qō
diximus ō Astrologia siue astronomia est pri
mus modus iudicādi. Secūdus modus ē geo
mantia dicta a geo qō est terra t mantia quod
est diuinatio. Hec fit per punctationē in arena
aut farina. Fit ēt in charta cū atramēto linean
do t colligēdo. Cuius fundamentū t origo su
mit ab astronomia ō qua paulo ante diximus
nā hoc omne qō mouet ab aliquo mouet 8ª
phisicorū. Est aūt hec geomātia astronomia in
ferior: t quēadmodū p superiorē: eodeū modo
p hanc futura predicūtur. Auctores aūt quos
in hac vidi ac imitatus sum sunt hi: haly. Ge-
rardus cremonensis: tondinus. Barholome⁹
ō parma: aliqū: noia: quoꝝ nūc me latēt. Que
autē dicta sunt ab his: quos numerauī iudico

esse vera: non tantum per eorum dicta quantum experientia mei. Et propterea in hūc presentem diem decreui componere librum huius discipline deo fauente. Tertius modus iudicādi est physionomia: que denotat per membra exteriora qualitatem anime: per membra animaliam: situs ⁊ positiones figuraruz: contemplatione quorum fortunam ⁊ infortunia cognoscimus: vt in hoc opere patebit: ⁊ ostendunt: Loxius: Philemon: Palemon: ⁊ Aristoteles in sua physionomia ad Alexandrum: ⁊ in physionomia methaphorica cuius initiuz est. Quorum anime secuntur corpora ipse secundum se ipsas non sunt impassibiles a motibus corporis. Et ait ad Alexandrum: Considera ⁊ cogita quid pretendat physionomia idest norma cuiuslibet: quem uis recipere in tuaz familiam. Galenus preterea: Auicenne: Rasis in secundo ad Almansorem: Conciliator: Albertus magnus de animalibus. Zacharias ac Hieronymus de Manfredis Bononiensis in libro suo propter quid: multa de hac arte pertractarunt. Et Michael sauonarole composuit speculum physionomie: vt ipsemet testatur in libro de balneis in prologo. Idem fabricauit Antonius cermisonus illustris physicus ac medicus: vt dicūt. Et philosophus i primo de animalibus in prio capitulo. xxvij. nono decimo: ⁊ in problematibus particula decima problematuz sexagesimo problemate: et i primo de partibus animaliuz capitulo secundo. Et etiaz de partibus animaliuz libro secūdo capitulo quarto de hac arte scripsit duz ait Habent eniz sensum nobiliorez: quorum humor tenuior: ⁊ sincerior est. Tamen physionomia diuiditur a nobis quinq modis. Prima dicitur methaphorica Secunda de membris. Tertia de planetis. Quarta de lineis in fronte existentibus sicut inferius in processu operis patebit: Est etiam quinta que dicit physionomia confusa: quaz in presentiarum non indico ⁊ precipitur in hoc opere: Quartus modus indicandi est chyromantia que pars est physionomie de qua etiaz nunc agimus. Quintus modus pyromantia: que fit cum pila cerea proiecta in ignem congruuz: ⁊ sue forme transmutatione a septentrione ab oriente ⁊ occidēte ⁊cetera. Alij a scintillis fuligine generatis iudiciū sumunt. Alij circumuoluunt ipsuz lebetem vbi carnes aut alia coquuntur cibaria. Alij a fumo ab ipso igne causato iudicia colligunt: si sit a dextris seu a sinistris. Sextus modus est spatulamantia: accepto enim osse byrci recenter interfecti aliqui iudicant quibusdam liniamentis. aliqui secundum qualitates ⁊ motus ⁊ formaz spatularuz. alij iudicant cū pellibus animaliuz. Septimus modus est hydromantia: que supra aquam fit: aliqui sumunt iudicia per cumulos aquarum. alij dicūt hoc fieri oleo aque admixto. alij ymagine cerea: alii candelis accensis ⁊ in aqua fluentibus ⁊ candele sint ceree. At nectaneus: vt de eo legitur: cum conca aqua plnuiali plena: ⁊ nauicula proiecta in ipsam que fugam ⁊ exilium denotauit ad Philippum Regem Macedonum fugit: ⁊ dicunt eum iacuisse cū Olympiade matre Alexandri. Octauus modus est aeremantia: idest quidam effectus aeret per quos affertur scientibus iudicium. Nonus modus ē necromantia: hoc fit euocatione vmbrarum mortuorum: aut cum ossibus cadauerum: seu medullis: ⁊ ymaginibus. Et inspectione a pueris aut feminis pregnantibus facta in speculo chrystallino: seu amphora aqua plena: sub luna: aut alijs planetis. alii candela accensa iubent inspicere. aliqui policis vnguem perspici malunt. alii i vase olei nucum pleno spectare iubent. alii fabricant annulum cum diuersis signis: ⁊ caracteribus sub diuersis planetis. Sed in his non multum temporis conterā ne siz nimis longus. Decimus modus sunt auguria: que animalium fiunt obuiatione: aut garritu: seu volatu auium. Inquit Plinius auguria ex auibus primuz comperta dicuntur a Carando Rege. Michael scotus inquit in libro eius physionomie Auguria per diuinationem hominis aut alterius animalis accipiuntur. Etiam ex auditu vocis constant auguria. Et augur vtrunque sexum continet viri vel femine. Per huiusmodi scientiaz res future a longe demonstrantur. Et huius scientie signis singula i genere vnus quisq; iudicare nouit. Unde sciendum est: quedam auguria bonum denotare: ⁊ quedam contrarium: quamobrem dicimus auguria numero. xii. esse instar duodecim celi signoruz. Caldei astronomie peritissimi, inter augures primi habiti sunt: Multi diuinatione quadaz

futura predicebant actu auguris sacris scilicet ꝛ alijs quibusdam icātationibus: ꝛ mala auertere ab hominibus: ꝛ bona afferre augurīa norant. Insuper somnia ꝛ prodigia interpretari consueuerunt teste Diodoro libro tertio. Alīq inter auguria sternutationes ponunt ꝛ somniū

Undecimus modus diuinationis sunt somnia antecedentia: quorū interpretes fuerūt assyrij ingenioſi: Indi: Perſe: ꝛ Caldei: nec non antiquiſſimi hebreorum ſicut eſt ſirnachā somniorum iterpres Regis indorum. Baranta sōniorū iterpres ſoaniſam Regis perſarum. Inter egyptios Carphaz interpres ſomniorum Pharaonis Regis egyptiorū. Joſeph primus ſomniorum fuit interpres apud hebreos: vt teſtatur Juſtinus i trigeſimo octauo libro. Et etiā Daniel cum affirmatione Auguriorū ꝛ ſomniorū hāc diſciplinā ſuis dictis illuſtrauit: exēpla inſerendo. Diuinus hyppocrates i libro de regimine acutorū libro primo. Et galenus cōmentario decimo ſeptimo Illo paragrapho. Quorum videlicet omniū a deo ꝛcet. hanc artē confeſſi ſunt. Et idē Galenus i lib° Cum ergo quantitas diuerſitatis: Exponit q̄ ars augurandi vera eſt: ꝛ futura prenoſcit. Inquit ipſe. Sed venite interrogemus quoſdam diuinos alkeumos: ꝛ ſignificat ſermone: ſuo illos qui aſpiciūt exta victimarū: ꝛ eos qui ſomnia interpretant. Somnia ipſa ſunt a deo ſublimi emanantia: Licet Macrobius diſtiguat inter ſomnū iſoniū ꝛ viſionē. Hyppocrates libro ſomnioruz iquit. Ex iſomnys ea nobis bona ſunt: que ad vltimā noctis partē ſomniātib⁹ nobis ſe offerunt. Et raſis i ſuis affoziſimis libro ſecundo de verbis hyppocratis inquit: q a ſomno territus ſurrexerit hoc ei multiens accidit: vt vel moziatur: vel pecuniā amittat. Hoc tangit Auerroys: ꝛ albertus magnus i libro de ſomno ꝛ vigilia: q̄ medici ex iſomnijs qualitates humorū: ꝛ diuerſitateſ egritudinū dignoſcūt. Jnqt Auicēna i ſecundo canone capitulo de vrina: Quidaz homo ſpleneticus ſomniauit q̄ precipiebatur ei i ſomno: vt vrinā ſuaz biberet omni die ter: ꝛ ſanaretur: quā rē exptus ē ꝛ inuenit rē mirabilē. Auerrois dixit i libro de concordia iter Ariſtotelē ꝛ Galenū de generatione ſanguinis. Jnqt Galenus: quoniaz habebat magnā egritudinē i vena: que ē iter duo fragma ꝛ epar ſomniauit q̄ liberareť ſi minueret ſibi de vena que eſt inter pollicez ꝛ indicē: poſtea minuit ꝛ liberatus eſt. Hoc idem tangit Auicenna .4. primi capitulo ō flobotomia auctoritate galeni. Alij ſalem i menſam proiectuz obijciunt. alij oleum: alij vinū offerunt. De ſomnys mentio fit apud Valeriuz maximū libro primo capite quito. Et apud Sueto niuz: oū ſcribit ſomniuz Julij ceſaris qō mortem ſuam premonſtrauit. Etiam dixit Valerius De mandane filia aſtiagis que ſomniauit vitez natam ex eius genitalibus vmbra ſua totā aſiaz occupare: que res portendebat Cyruz ex ea naſciturū qui pulſo aſtyage auo omnem aſiam poſſideret: que res ſomnium non fruſtrata eſt. Hoc idem dixit de Olympiade alexandri matre: que per quietē vidit: e temoribus ſuis vitez emanātez: que totuz orbez vmbrabat: ꝛ vſq; ad celuz tendebat. Vltra ſubticeo: que per quietem boibus apparuerūt futuros ꝛ quidem veros euentus oſtendentia. Duodecimus iudicandi modus antiquorum eſt litteramātia: que hoc modo fit. Si tu ad aliquē locū iter capere volueris: aut aliquid peragere deſtinaueris: cuz fueris extra ciuitatez: vel eo i loco vbi quid tractare volueris. Interroga primuz virū vel mulierez: quez vel quam inuenies: quo nomine nuncupetur. Si nomen eius incipit ab aliqua iſtarum literarum ſcilicet. a. e. i. o. u. proculdubio inuenies: quod reperire cupis ꝛcetera. Alij nomen duorum litigantiuz inter ſe, accipiunt quā libet litteram cum numero ſuo computando: ꝛ per numerum nouenariuz diuidendo ꝛcetera. Alij de coniugio iudicantes diuidunt per ſeptem: ꝛ hec ariſtoteli ꝛ Pythagore attribuuntur. Huius rei auenaſrha doctor hebreus meminit. Cuius dicunt fuiſſe moſem primum repertorem. Si ſuper infirmo iudiciū ē ferēdū nomē egroti ꝛ patris ꝛ genitricis ſumit' ꝛ planeta dñans. i. dñs eius diei q̄ fuit egritudinis ſicut ſupra diuidendo litteras ꝛc. Tertiusdecimus modus Solmantia nuncupatur: tunc fit quādo arbori ſolares cura attentiſſima ab aliquibus denotantibus iſpectantur: ſic ex colore ſolis properantis ad occaſium: vt per ariſtotelem notatur ſuperius allegatum vigeſimaſexta particula problematum problemate .6. ꝛ in libro de ſignis aquaruz ventorum ꝛ tempeſtatum. Decimus quartus modus eſt venaman-

tia vt testantur obstetrices de nodo Salamonis in fronte puerorum existente. Decimus quintus modus est nomantia a nomine distinguendo per singulas domos: hunc modum danieli attribuũt ꝛ sancto scādiano babilonico cuius librum habeo sed i presenti reperire non possum. Sextus decimus est vmbilicomantia .i. scientia que fit per vmbelicum in egressu puerorum. ex utero matris: quam habeo gratia mee genitricis: que (citra adulationez eloquar) omniuz obstetricum huius seculi peritissima est. Multe nostrates matrone se ei plurimum debere aperto ore fatentur ipsamqz mirificis extollunt laudibus. Hoc cōciliator asserit particula. x. super problematibus Aristotelicis .p. blemate. 46. ex auctoritate Albumasaris i primo suo introductorio dicens. Ex parte nutricis cognoscitur per vmbelicum quid mulier debeat parere in uita ꝛ reliqua ꝛc. Idem testatur michael scotus in suo de procreatione hominis libro. Multos alios auctores ad rem nostram facientes adducere possem quos propter nimiaz dicendi prolixitatem nunc omitto. Multa in medium materie exempla afferre possem: ꝛ experientias ab idiotis ꝛ doctis factas narrare: sed timeo ne sim verbosus. Sunt aliqui super galinarum expilatione considerantes: qui si eas a capite prius expilare inceperint tempestiue serendum esse asserunt: Si uero a posterioribus inceperit expilatio serotine serendum esse censent. Tamen experientia est clara: videmus rusticos predicere dispositiones temporum ꝛ signa stellarum nec non signa lune. Insuper inquit Galenus primo pronosticorum commento septimo. Sermo arati in luna est: q quando extremitas superior manifeste inclinat se significat vētos septentrionales: Et si est expansa significat ventos australes. Cum felles caput sibi aut inferius aut superius lauat temporis mutationem manifestare presumitur. Asinus auriculas quasi sans futuram indica: pluuiam vt aiunt rustici. Anseres per siccam currentes terram expansis alis ꝛ collo ita gestientes ac si aqua mergerentur: proximaz pre se ferunt pluuiā. Aliqui deimantia vtuntur: hoc est diuina reuelatione mediātibus angelis ad nūcianduz missis bis: quibus deo visum est esse aliquid enunciandū. Alij mensium kalendas inspiciunt. Quod si ianuarie kaléde i die dñica inceperint hyemē calidam ostendunt: ver humidū: estatē calidā ꝛ ventosam: autumnum ventosum: furmenti vtilitatem: annonam bonam: mellis sufficientem habundantiam: vuarum vberrimam copiam: legumina multa: fructus ceteri peribūt: pugne erunt ꝛ pax fiet. Et consequenter de alijs diebus ꝛ mensibus ꝛce. Alij solmantia: quaz etiam supra tetigimus vtuntur. Ut si die dominica sol clarus descenderit ad orizontem: clarum erit tempus vsqz ad diem iouis. Cuz vero die iouis sol clarus occiderit. vsqz ad diem dominicuz serēitas habebitur. Alij: vt coqui: velando ignem si cinerem proiectum ruere viderint pluuiam pronunciāt. Si vero contingat cinerē non moueri: nec ruere: serenitatem futuram dicunt. Alij cum caro salita humectatur pluuiam diuinant. Alij ventis in prima ebdomada augusti pugnātibus: quem ventum viderint i illa suprastare: illum toto anno vincere asserūt. Inquit alkirandus in suo libro secūdo de apocrationis in capitulo nonagesimoprimo de pelargos idest ciconia. Omnes species auiuz ab egypto ꝛ lybia ꝛ Syria aduolant ꝛ veniūt in liciam ad flumen qui vocatur xantos ad mare rubeum: ꝛ in eo loco cōmittūt prelium cum coruis cornicibus ꝛ alijs scilicet segirnis ꝛ vulturibus: ꝛ cum omnibus carnes vorantibus: nā ille presciūt tempus: ꝛ adueniunt omnes pelli canorum quoqz exercitus ꝛ in vna parte ripe fluuij aciem parant. Corui autem ꝛ vultures omne sqz sarcophage idest carniuore aues in altera fluminis parte castra collocāt: Sciūt eni dies in quibus debent congredi: Tunc auditur clamor vsqz ad celum: ꝛ sanguis fluens cernitur in flumine: ꝛ multitudo auiū vulnerataꝛ tarū ꝛ prostratarum: Et pariter ingens illaruz depilatio prospicitur: adeoquod ex earum pennis lecti sternunt etiam sibi lectos sumptuosissimos. Post vero belli exitum: qui iudicare volunt vident numeruz auium iterfectarū cuius sint generis: an sint sarcophage plures iteremptę: an pelasgorum ꝛ pellicanoruz minor cecidерit numerus: ꝛ hinc pronostica sumunt ad vite humane vtilitatez. Nam si pelasgorum exercitus vicerit: diuitiarum ꝛ frumenti aliarumqz frugum copiam promittunt. Si autem corui superiores extiterint: Multitudinem ouium: boum aliorumque quadrupedum denunci-

ant. Translatus fuit liber iste alkirandi Cō stantinopoli Manuele imperante anno mun di .6299. anno vero domini nostri Jesu chri sti. 1100. indictione .2. Aliqui aly: qui suam ymaginatiuam habent supra intellectiuam: di cunt: Si vis scire quid tibi somnium pronosti cari velit aperi Psalterium: & prima littera: quam repperies in summitate foli) tibi denota bit quod optas & desideras. A. significat po testatem vel dilectionem .B. potestatem in bello. C. & D. merrorem & mortem. E. & F. progeniem nobilem. G. significat casuz vitiosum. H. amorem mulierum. J. bo nam vitam. k. stulticiam & iocunditatem. Et alia que nolo scribere breuitati consulens. ali qui iudicant secundum q dies natalis domini venerit: Nā si fuerit die solis hyems erit bōa ꝛventosa: estas sicca & bona: vindemie bone & cetera. Et sic discurrendo de die lune & mar tis: & ceteris diebus cum suis iudicijs. aliqui etiaz conati sunt inuenire horoscopuz natoruz: vt alchandrinus philosophus: quem dicunt fu isse discipuluz aristotelis inquit si vis scire quā do homo natus sit: vide computum nominis sui & matris sue: & diuide per. 28. si remanserit 1. vel. 2. erit caput arietis. Si vero .3. vel. 4. e rit finis arietis. Et sic de alijs numeris discur rendo per totum Zodiacum colligendo per quandam suam tabulam cum numero compu tato cum suis litteris: quam non pono & per istum modum iudicabat & fortunia & infortu nia viuentium: & pronosticabat. Quidam etiaz gloriantur se scire signa que sunt sub pannis i coporibus hominum: sicut nigellum cicatrices verucas & alia signa & per istam viam aliqui d ceptores dicūt se esse physionomistas: dicen do tu habes tale signum in tali loco. Ego mul totiens istud probaui: & aliquando inueni ve ritatem: & aliquando non. Et per istam viam multi melancholici sicut bebrei pronosticantur auctoritate Rabi baueniſrba. aliqui per aspec tum hominis: sicut Malyamberazel in suo libro de interrogationibus: cognoscunt signa in corporibus humanis: sicut porrum: nigel lum: lentiginem: rubedinem inseperabilem: & tumorem carnis sub pannis. Inquit idem ba lyambera gel: per aspectum hominis & per si gna in eo apparentia potest quis scire signa tec ta: que habet homo per membra. aspicias ho minem: & si veneris signum in nare habet: ali ud habebit in virga Virili: & aliud in costis a parte sinistra: & aliud sub capillis in pendili. Et si in facie inuenies signum aliud erit in te sticulis. Et si habet in fronte signum aliud ha bebit in pendili. Et si habet signum inter su percilium & palpebras: aliud habebit in vul tu inferiori: & aliud inter vmbilicum & pendi lem. Si habet signum in vultu subtus nares aliud habebit in brachio inter cubitum & hu merum. Et si habet in supercilio: aliud ha bet in pectore. & si habet in manibus signū: ali ud habet in Virga & pēdili. & si videris signū in gula aliud habet in costis a parte dextera. Alij tñ retrogradi physionomiste aspiciūt i as pectu hominis cum quadam sua fatua regula & conātur inuenire signum ascendentis & iu dicant signa coperta: & aliquando inueniunt veritatem per accidens: sed vt plurimum men dacia: Et quare non possunt dicere veritatem dicimus in libro secundo. Aliqui per quan dam suam viam etiam inuenire querunt horo scopum. Et dicunt: Tibi ascendit aquarius: ergo caueas tibi a signo in oculo dextero aut in brachio sinistro. Si autez ascēderint pisces dicunt timidum esse de fronte: vel latere: vel co xa: vel braebio: Et sic procedendo per ordi nem secundum diuersitatem signorum: diuer se iudicant. Insurgunt etiam aliqui ingenioſe procedentes: qui ex litterarum propriorum nominum initio pontificum obitum diiudica re attestentur. Si enim alicuius pontificis no men proprium ab aliqua litterarum ante. F. initium sumat: vita vtiq illius. F. non transi bit. & boc cum ex numero litterarum annorū numerum concluditur. Si autem idem no men proprium sit ab .F. tunc per annos obitum suum diiudicare non inconuenit. Si autem primum pontificatus annum tran sierit ab. f. vsq ad vltimum. a. b. c. a. b. f. vsq ad. f. posse viuere arbitrantur. relictis tamen in connumeratione litterarum bis litteris. h. k. x. y. z. & o. y. Judicatio bec fundatur in ex perientia. Eugenius enim cui proprium no men erat Gabriel decē & septē ānos vixit: Cui si recte aspexeris a. g. vsq ad. F. inclusiue sunt decem & septem littere. alij etiam ex vmbilici li neis iudicare nituntur: inter quos est Ptho lomeus philosoph⁹: & pōtius gallicus dicētes.

Qui habet vnam lineam in vmbilico: significat scientiam. Qui habet duas sub vmbilico plures vxores. Si tres multos filios denotat. Si quattuor vitam promittunt diuturnã. Si quinq magnam sublimationem aut magnum honorez. Si sub vmbilico duas lineas inequales quis habuerit significat hominem malignum adeo vt de ipso minime sit confidẽdum. Multa alia dicere possem sed huic itro ductorio nostro finem iam imponere volens: de his que dixi contentus: finem faciaz. Nec q̃ hec diuinandi ars in omnibus modis ꝛ partibus suis vera sit plures rationes adducam: cum satis superq̃ de hoc disseruerit ꝛ copiose Dominus Magister Alexander Achillinus in omnibus artibus adeo excellens vt nõ humanus sed diuinus potius iudicandus sit: in libello quodaz: quem mihi sua benignitate dedicauit: Ad eum autem librum studiosos: qui curiosiores esse voluerint remitto: ibi enim: si quid dubietatis habuerint: remittent: artesque diuinandi veras: ac firmissimis fundamentis munitas pro certo reputabunt. Ceteruz est vt in quot libros opus nostruz diuidatur quid ue in vnoq̃ libro tractemus enarrare conemur: vt facilior sit ad hanc scientiaz perspiciendam aditus. Diuiditur ergo Anastasis nostra i sex libros. In primo libro cuius tractãtur aliqua capitula ꝛ veluti cõmentaria pertinentia ad dictam artem: que generalia erunt: ꝛ vniuersalia In secundo vero libro ponentur capitula particularia a capite vsq̃ ad pedes de omni mẽbro gradatim: cũ diuersis quesitis factis per discipulum nostrum Augustinum i hac arte peritissimũ. In tertio libro dicetur de physionomia planetarũ: ꝛ de lineis existentibus in fronte incipiendo a Saturno. In quarto libro ponetur dialogus in Chyromantia cũ diuersis quesitis ꝛ disputationibus contra Anthiochũ cesenatẽ Chyromanticuz ꝛ multos alios: interrogãte etiã Augustino nostro. Quintus liber certa continebit capitula: cum Chyromãtia Conciliatoris: ponentur etiaz multe ac varie nostre additiones: ꝛ hec vocabitur Chyromãtia magna. In sexto ꝛ vltimo libro tractabimus de Chyromãtia parua cũ capitulis distinctis ꝛ recollectis i chyromãtia magna. Et sic finis ẽ introductorij nostri: ꝛ earũ rerũ: que in singulis libris ꝓtinẽtur.

¶ Eiusdem Bartholomei Coclitis Bononiensis Liber primus Physionomie Et sue Anastasis. Cuius caput primum demonstrat q̃ anima sequitur corpora lem complexionem: Et quod prudentia nostra euitare fata possumus.

a ¶ Academici ac peripatetici philosophi testanturq̃ anima nostra habituz corporis sequitur. Inter quos omniũ peritissimus Plato: ita i physionomia sua similitudinaria dicit. Homo qui mẽbra similia habet alicui animali illius sequitur naturã. Exẽpli gratia: qui nasuz habet acquilinũ hic moribus aquilinis vteꝫ: hoc est magnanimitate: crudelitate: rapacitate. Qui vero vultũ sicut canes hispani habent: tales iracũdi ꝛ loquaces iudicant a metoposcopis. Exẽplificat preterea de pluribus alijs animalibus vt in ꝓcessu patebit. Mirifice etiam probat hoc Bulielmus cõmẽtator physionomie Aristotelis: Ingens Galenus i tractatu primo de innamentis mẽbrorum dicit corpora gialiũ sunt instrumẽta animarũ: que sunt i eis: vt per ea ꝛ p diuersitatẽ mẽbrorũ suorũ explicet illud: quo i diget anima. ꝛ ũc necessariũ ẽ q̃ mẽbra corporis cuuslibet modi animalium sint cõueniẽtia dispositioni anime illius animalis hec Galenus. Sicut igitur diuersa animalia habẽt animas diuersimode i suis affectionibus dispositas: ita habent diuersimode membra disposita ad sequẽduz cõuenienter suas affectiones. Et vt igt Cõmẽtator primo de anima diuersitas animarum facit membrorum diuersitatẽ: vbi dicit q̃ mẽbra leonis a mẽbris cerui nõ differũt nisi propter anime diuersitatẽ: ita q̃ quia anime humane i diuersis mẽbris diuersimode i suis passionibus disposite sunt: ꝛ corpora hominũ diuersorum diuersimode disponũtur secundum diuersas dispositiones animarum. Oẽs.n. operatiões ꝛ passiões aie videnꝫ eẽ cũ corpore: qõ maxie pz i passiõibꝰ aie ꝓcupiscibilis: sic sunt: ira: mãsuetudo: timor: misericordia ꝛ reliqua huiusmodi: que nõ fiunt absque motu locali cordis dilatationis ꝛ constrictionis: ꝛ absque physica alteratione: quod patet per

signum: quia secundus q̄ homines sunt diuersarum complexionum ⁊ differenter in alterationem incurrunt: ⁊ in his passionibus differenter se habent. Sunt enim quidam qui fortibus ⁊ manifestis periculis superuenientibus nullatenus prouocantur ad iram propter eorum flegmaticam complexionem frigidam ⁊ humidam non aptam ebullitioni: ⁊ aliqui in talibus nihil timent: sicut qui multum sanguinis habent: ⁊ corda calida. alij autem paruis ⁊ debilibus causis superuenientibus cito incitantur ad iram quorum corpus est faciliter irascibile: ⁊ sere ita dispositum: vt in colericis accidit habentibus corda calida ⁊ sanguinem leuem qui facile sursum mouetur. Et ad huc hoc manifestum est magis in his qui sunt timentes quando nulla causa timoris imineat: vt accidit in melancolicis: qui sunt frigidi ⁊ sicci: ⁊ pauci spiritus: ⁊ modici caloris in corde: in quib⁹ pp ter vapores melancolicos nigros ascendentes fantasmata ⁊ apparentie terribiles fiunt: inducentes timorem: hec Caietanus in primo de anima ex alberto. Quia igitur in scientiis non solum proceditur a priori: siue a congnitione causarum ad cognitionem effectuum: sed etiam econuerso a posteriori scilicet a cognitione effectuum ad cognitionem causarum: ⁊ hoc in omni genere causarum: vt patet ex libro priorum. Ex dispositionibus igitur corporum a posteriori congrue potest argui dispositio animarum. congrue igitur processerunt philosophi in tradendo physionomiā ⁊ dispositiones corporis ⁊ per hec postea indicarunt de moribus ⁊ dispositionibus mentis. Unde Plato dicit q̄ pueris ⁊ adhuc iuuenibus existentibus cum ad huc mouentur motu celi ⁊ non ductu rationis: considerandum est ad quam artem siue mechanicam siue liberalem sunt magis inclinati: ⁊ in quo magis delectentur: ad hoc enim vt dicit: sunt dispositi a natura ita q̄ si in illa arte nutriantur in illa peritissimi euadent. Si autem se exerceant in alijs nunquam erunt babiles inclinatione naturali in contrarium reluctante: hec Plato. Unde Aristoteles in predicamentis capitulo de qualitate assignans differētiam inter passiones: ⁊ passibiles qualitates dicit. Illas qualitates ⁊ passiones anime: que mox in nascendo fuerunt scilicet: que nascuntur cum hominibus ⁊ sunt a natura vt est de natura ire ⁊ huiusmodi iste inquam vocantur passibiles qualitates quia sunt difficulter pretereūtes ⁊ omnino immobiles. Difficile est enim mores naturales immutare: qui scilicet insunt ex complexione naturali: ⁊ influentia celi Dic enim Plato anima vero est adeo super materiā vt eam non attingat elementorum procella ⁊ iniquitas certantiū qualitatū: nunq̄ rursus ex eo inquinabitur q̄ alienam aliquam ⁊ nature sue aduersam quandoq̄ suscipiat qualitatem que noxiam ipsi inferat passionem. Primum nāq̄ subiectum passioni expositum materia ē: per quaz ⁊ quantitas ipsi immersa ⁊ qualitas quantitati coherens exponitur passioni: Quo circa essentia illa que est a materia separata id est potentia separabilis nullam habet in se ipsa potentiam per quam alienum quicquam ⁊ hostile suscipiat vnde passioni subiaciatur hec Plato in quinto theologie capitulo quinto vnde Galenus ho tegni sermonē faciens de naturali cordis complexione: que per signa ⁊ moribus iudicatur: dixit se de moribus sermonez non exprimere sm exercitatorum philosophiā: sed primo ⁊ principaliter de moribus i quibus homines naturali quodam instinctu inclinantur: ⁊ ad fortuna preparantur bona. Licet enim celum nō possit agere in animam humanā directe: eo q̄ nullum corporale potest agere directe in spirituale: Ideo de futuro sibi poterit prouidere. Unde Ysaac quinto febrium dicit q̄ anima rationalis dignior est stellis: quarum actio minime ei accidet nisi in ignorantie vinculo fuerit inuoluta. Nihilominus potest agere in ipsam indirecte agendo in corpus: ⁊ organa virtutum sensitiuarum: que sunt ipsius anime instrumēta: quibus sic vel sic dispositis anima i suis operationibus naturalibus perficit vel deficit ab eisdem. Patet igitur quod signa corporalia physionomizandi de moribus hominum naturalibus magnam inducūt probabilitatē lz nō necessitatē. Cuius scie vt superius i introductorio nostro recitauimus Zoxius apud antiquos summus metoposcopoz fūdator et princeps extitit huic phylemon: ⁊ palemon ⁊ Zopyrus secuti sunt. Archiphysionomū ēt dicūt fuisse Hermetē tremegistū: vt narrat gulielmus nurice physionomie cōmētator. huius quoq̄ discipline pfessor: pricepsq̄ pipateticoz Aristoteles: vt i introductorio nostro dictuz est:

in sua physionomia methaphorica efficacissimis rationibus idem probat: dum iquit: Quoniaz ⁊ anime sequũtur corpora: ipse secũdum se ipsas non sunt impassibiles a motibus corporis. Hoc autem valde fit in ebrietatibus ⁊ in egritudinibus: multum nanqz anime mutari videntur a passionibus corporis. Et econuerso vti corpus comparatum passionibus anime multum: vt circa amores ⁊ timores: ⁊ tristicias: ⁊ delectationes. Amplius autẽ ⁊ natura factis vel generatis magis vti aliquis conspiciet ⁊ corpus ⁊ anima: ita se habent generalia: quod fuerit circa plurimaruz passionũ ad inuicẽ: nũquã eniz factũ: vel generatũ est tale quod corpus haberet alterius animalis animã vero alterius sed semp eiusdem idest animalis corpus ⁊ anima. Quare necessariuz ẽ cõsequi corpori talẽ formã. Amplius autẽ ⁊ scientes circa vnũquodqz animaliuz ex forma possunt cõsiderare: veluti equites equos ⁊ venatores canes. Idez tenet flauius Vegetius in libro d̃ re militari duz inquit ex vultu ⁊ oculis: ex omni ꝯformatione membrorũ eos eligat: qui iplere valeant bellatoris officiũ. Nã non soluz in hominibus sed etiã i equis: ⁊ canibus virtus multis d̃clarat̃ indicijs: sicut doctissimorũ hominũ disciplina cõprehendit quod etiã i apib⁹ mantuanus auctor dicit esse seruãdũ. Nã duo sunt genera: hic melior iusignis ⁊ ore It rutilis clarus squamis: ille horridus alter desidia: latãqz trahẽs inglorius aluũ vt etiaz pz per xenophontẽ in libro de venatione. Si autem hec vera fiunt: ꝓpterea autẽ hec vera sunt: erit itaqz physionomizare: Et magis inferius. Alij aũt hoc faciebãt: non ex oibus animalibus experiebant̃: sed distinguebant ex ipso genere hominũ secunduz gentes: quecunqz differrent secunduz sensus ⁊ mores: vt egyptij ⁊ traces ⁊ scyte Similiter ellectione signorum faciebant ⁊c. Ideo heraclitus ait aer siccior anima prudentior ac melior: Ego dico ꝙ nos videmus vulgus imperitum sine aliqua ratione ⁊ fundamento indicare quasdã res cũ ambiguitate in hominibus: veluti cũ dicit d̃ aliquo turpi aspectu: hic mihi non placet: Insuper dicũt Deus auertat ⁊ conseruet me ab illo homĩe ab eo notato: vt sunt gibbosi ⁊ strabones: Sentimus insuper plebem susurrãtẽ. Si equus dũ est in cõtinuo motu assidue circũuoluerit caudã dorsi d̃bilitatez denotabit. Piscatores anguillaz optimã esse ⁊ bene cõplexionatã iudicabunt: que has habebit cõdictiões scilicet vt sit capite paruo: pelle alba: vel si nitida fuerit breuis ⁊ crassa secũdum formam. Multa quoqz alia i brutis cognoscuntur: si plebis iudicium verificatur: sola experientia ⁊ non ratione. Et si hec in animalibus ab imperitis iudicantur: Quanto magis philosophi cum suis argumẽtationibus euidentissimisqz rationibus: meliori ⁊ efficatiori veritate credendi sunt: cum maxime de homine loquentes per signa exteriora cognoscere ac perspicere intrinseca anime gloriantur ⁊ merito? Habent enim que dicunt maximam apparentiam propter nobilitatem subiecti. Vt philosophus in libro de Regimine principum. Nobilissimum animalium est homo: ex nobili animali nobilis intelligentia sequitur: ⁊ mores habet secundum complexionem: ⁊ corporis habitum. Sanguineus mores sectatur sanguineos: ⁊ colericus colericos: vt per hos versiculos apparet compositos per Joãnem michaelem sauonarolam in sua pratica dum inquit.

¶ Sãguie larg⁹ amãs hylaris: ridẽs rubeusqz
Cantãs: carnosus: satis audax: atqz bẽignus:
¶ Plene bile tumens: hyrsut⁹ ꝓdig⁹ audax
¶ Fallax: irascens: bili subiectus habetur
¶ Astutus: tenuis cute: croceoqz colore
¶ Somn⁹ flegmaticos captat: ⁊ iertia multa:
¶ Ore spuit multum: tussit conamine multo:
¶ Sẽs⁹ habes: piguis facie: color alb⁹ adheret:
¶ Inuidus ⁊ tristis: cupiẽs: dextreqz tenacis:
¶ Et malincolicus his signis notus habet̃:
¶ Nõ exps fraudis: timid⁹: luteiqz coloris.

Idem testatur Galẽus primo de cõplexionibus ⁊ in libro tegni ⁊ in libro vbi probat animã corpus sequi. Idẽ sentit Auerrois quarto colligeth capitulo de accidentibus triũ virtutũ scilicet ymaginatiue cogitatiue ⁊ memoratiue Vt inquit Serapion capite de aloe: Et rasis in secũdo Almãsoris: ⁊ cõciliator. Albert⁹ magnus in libro de physionomia idest in p° de animalibus: ⁊ in ꝯpendio sue Theologie: ⁊ Michael scotus in libro de physionomia: ⁊ Aristoteles in secũdo de anima: ⁊ i 7° methaphisice testat̃ ex sanitate aĩe fit sãitas i corpor̃. Et in libro de natura animalium capitulo decimonono dũ ait. Sãguis sol⁹ oĩuz humoꝝ cõ

sparsus per totum corpus animalium est: Et semper quam diu vita seruatur: sanguis unus animatur ꝛ feruet: oritur primus in corde ante q̄z totum corpus formatur: Si multum sanguinis effluat anima deficit: si minium vita interit Si sanguis immodice humescit: morb⁹ infestat. Tamen cū hō sit aial politicum: ꝛ cuz habeat intellectum agibilem ꝛ seperatum a passionibus corporis potest vitia ꝛ fata superare: vt tenet philosophus primo politicorum: anima naturaliter dominatur corpori: sicut dominus seruo. Et ut igt Aristoteles p⁹ ethycoz nos sumus dñi nostraz operationū. Cū.n. hō oium aliū Rex ꝛ princeps existat: ut z⁹ ō iuuamētis mēbroz assert Galenus: idcirco iter cetera erecto capite incedit. Unde igenios⁹ poeta Ouidius ait.

Pronaq̄z cum spectent animalia cetera terrā
Os homini sublime dedit: celumq̄z videre
Jussit: ꝛ erectos ad sydera tollere vultus.

Si celi nos cōstringerent nō oporteret adhibeř consiliū: vt dicit philosophus primo peryher / menias: ꝛ magis corroborat secūdo de anima dicēs: q̄ actus actiuoz̄ sunt in patiente dispo sito ꝛ bene. Nā videmus in aliquibus regionibus homines consilio ꝛ legibus fata superare: ꝛ hoc manifeste patet in regione dominio venetoz̄ subiecta circa pedicatiōis vitū ꝛ etiā in multis regionibus: vt i alemania gallia: pannonia: ꝛ sic ō singulis. Exēplū vnū induco: celestem preuideo influxū saturni īfluētē frigiditatē hac in hyeme prouideo mihi ō igne ꝛ vestib⁹: vt etiā dixi in introductorio meo: ergo celi influxus patientē bene disposituz non inuenit: ꝛ cō sequenter non potest perficeř suā actionē: quia materiaz comperit in dispositaz: ꝛ inalterabilē. Idem sentit Auicenna in capite de febre pestilentiali dum inquit. Principiū omnū horū sunt forme ex formis celi facientes esse necesſariū illud cuius aduentus ignoraf. Licet sint quidaz qui dixerunt in eo aliquid nō proportionatū esse ad causaz eius immo oportz vt scias: q̄ causa prima longinqua ad aliud sunt figure celestes: ꝛ propinqua dispositiones terrestres: ꝛ cetera: Et subdit. Agens ei solū quandoq̄z peruenit: ꝛ patienti non est preparatio non accidūt actio ꝛ passio. Et istud itelligit Ptholomeus in centiloquio verbo. s. dum inquit optim⁹ astrologus multa mala euitare potest: que secū dū stellas ventura cognouerit. Et dicunt aliq q̄ idem ptholomeus in suo libro prouerbiorū dixit: Sapiens dominabitur astris. Hoc prophylosophia actibus: moribus: hominū necessitate minime impinget. Sed inclinationes ex sangnine spiritibusq̄z quasdaz causas impulsiuas ostendit: quare non immerito ait Loxius animā in sanguine fore fundataz operatione tamen non essentia cū sic probatur omnino a corpore esse seperatā: ꝛ ideo possunt freno sobrietates retinere ad vnguem. Aristoteles dicit protestates rationales esse ad oppositū pnersiuas. Unde ad alexandrū dixit: hanc esse phylosophiā victoriā quidē ꝛ abstinentiā pcupiscibilium. Testatur Tullius quarto Tusculanaruz circa vltimum de physionomista quodaz Zopyro: qui naturam cuiuscuniq̄z ex forma prospicere profitebaf. Derisus est a ceteris: quia illa in socrate uitia nō agnosceret: ab ipso autez socrate subleuatus est: cū illa sibi signa inesse: sed ratione correcta diceret: Aristoteles in tali historia persuasit discipulis hyppocratis choi: vt eius figura depingeretur: que depicta tandē ꝛ optime expressa delata fuit phylemoni ingēti physionomo: quā cū aspexisset: ꝛ mēbrū mēbro comparasset: uiz signoruz aduertens pronunciauit ipsū esse virū luxuriosuz: deceptorez: coitū appetentē: ob quā causaz discipulis indignatis eū culpantibus: ꝛ flagellis fere tūdentibus: qō de viro eximio talia iudicasset: ab eis tandez hoc iudiciū ad hyppocratem delatum est: qui confessus est phylemonē verū omnino de ipso protulisse: neque vnā litteraz pretermisisse: sed euz ex amore phyilosophie ꝛ honestatis: sui cordis concupiscentias ratione vicisse: ꝛ studio atq̄z abstinentia accepisse: quod prius eius nature negatū extiterat: Eadē sensit albertus in primo de animalibus: ꝛ conciliator in sua physionomia: ꝛ Aristoteles ad Alexandrū inqt homo semper in omnibus secundum rectuz iudiciuz rationalis intellectus operatur appetitui sensitiuo: sibi per omnia ad suū imperiuz: vel secundū suuz beneplacituz obediēdo: sicut hyppocrates: vt superius dictuz est: faciebat. Nota q̄ omnia ista signa maximā inclinationē inducunt: cui difficile est obuiare: licet possibile: vt etiaz tenēt theologi: Quare concludemus voluntatem nostram: sub nostre potestatis imperio esse subiectam.

¶ Capitulum secundum contra Plinium ⁊ suos sequaces in vndecimo libro capite. 52. vbi stimulat metoposcopos: atq; Chyromãticos: ⁊ precipue phylosophum ⁊ trogum. et in hoc loco ostendetur diffinitio physionomie ⁊ embrionis generatio.

Inquit Plinius. Miror quidem Aristotelem non modo credidisse prescita vite: non modo esse aliqua in corporibus ipsis: verumtamen prodidisse: Que quamquam vana existimo: nec sine cunctatione proferenda ne in se quisq; ⁊ auguria anxie querat attingã tamen que tantus vir in doctrina non spreuit. Igitur vite breuis signa ponit raros dentes ⁊ cet. Inferius dicturi sumus q; philosophi perveniunt ad debitam cognitionem per tres modos: aut quia: aut propter quid: vt in precedentibus tactum est: aut propter experientiã. Nos hoc loco ostendemus propriam causam huius. Necesse est diffinire prius: quid sit physionomia: ⁊ vnde habeat deriuationem: ⁊ qd sit embrio: ⁊ quod ⁊ que sint membra sperma tica propter maiorem: ⁊ vniuersalem cognitionem. Inquit Conciliator in lib. suo de physionomia capitulo secundo ⁊ decisione tertia. A non nullis autem dicta est physionomia a physis greca lingua natura ⁊ onoma nomen: eo q; ipsa naturam nominet. Sunt ⁊ alii aliter deriuantes: volunt enim q; physionomia dicatur determinatio vel lex nature a physis qõ est natura ⁊ nomos qõ ẽ lex. Ex quadã nãq; ordinatione ⁊ lege nature ineſt q; talis corporis forma vel potentia anime imprimatur ⁊ econtra Ideo physionomia sic diffinit. Physionomia est sciẽtia passionum anime naturalium corporisq; accidentium habitum vicissim permutantium vtriusq;. Dico autem passionũ alterantium quoniam signa ⁊ membrorum dispositiones quas physionomi considerant non referuntur nisi ad passiones ⁊ accidentia: que primo in eis naturaliter ineristunt: ⁊ nõ ad illa que sibi sunt acquisita secundo vt musica: geometria: in anima caliditas seu frigiditas: molicies vel duricies corporis ex aduenienti extrinseco causata. Talia enim nõ alterant sic anime habitum vt demum corporis formam permutent. Nec autez sinthomata corpori un q; occurrentia cum non ex suis nature principijs ipsum taliter exagitent: naturam exinde anime non physice permutant. Oportet itaq; physionomum cum talia sint errorez pollicentia: signa ⁊ dispositiões corporum ex ipsa rez natura orta: et anime conceptibus membrorũ ue accidentijs proprijs propter orta recipere que vtriusq; simul ex alterent habitum vt ira: concupiscentia ⁊ huiusmodi smitas: ⁊ paruitas: ⁊ talium cetera: communia vero ⁊ extrinseca tanquaz impertinentia ab hac consideratione repellere: De generatione aũt embrionis inquit Lanfrãcus i sua chyrurgia maiori Quatuor sunt passiones: alias intentiones apud rerũ certitudinem iquirentes: quarũ tres quamq; in verbis videantur aliqualiter discordare: tamen in vna conveniunt veritate. Nam philosophorum summus idest Aristoteles dicit q; embrio generatur ex viri spermate ⁊ sanguine menstruoso mulieris. Et sperma viri se habet per modum factoris: ⁊ sanguis menstruus per modum materie: hoc quidez taliter intellexit Auerrois q; sperma viri nullo modo staret in substantia embrionis: ⁊ q; sperma mulieris ad generationem nullo modo intraret. Galenus vero ponit ex duobus spermatibus viri scilicet ⁊ mulieris ad inuicem agentibus ⁊ patientibus embrionem causari. Ita q; vnuz quodq; ipsorum agit in aliud: ⁊ patitur ab alio ⁊ ex cõmixtione amborum adinuicem causat embrionis generatio: ita tamen fit q; ex sperma viri fit actio fortior: minor autem ex spermate mulieris. Auicenna vero qui i dictis aprime physicis laborauit Galeni sequens opinionem cassat omnino Auerrois dictionem dicens: Quod ex duobus spermatibus fit generatio embrionis: ita quod si mulier non spermatizat: non fit filius neq; filia: ⁊ sicut coagulum se habet in caseo per viam coagulationis actiue: ⁊ lac se habet per viam coagulationis passiue: ita sperma viri ad embrionis generationem se habet per vim coagulationis actiue Et quemadmoduz vnumquodq; duorum coaguli scilicet ⁊ lactis est pars substantie casei: q fit ex eis: ita vnumquodq; duorum spermatũ est pars substantie embrionis: nec istud verbũ discordat a philosopho: Nam sperma mulieris est adeo a natura sanguinis elongatum pp mulieris frigiditatez non valentis illud bene

decoquere: ⁊ propter vicinitatez vasorum spermatis: ⁊ matricis: quod nō est dignum vocari sperma. Et propter hoc voluit philosophus ipsum sanguinem mestruū appellare. et etiaz licet ex duobus spermatibus fiat embrionis prima generatio ex quibus: omnia membra consimilia: excepta carne ⁊ pinguedine generantur tamen ad ipsorū augumētū: ⁊ ad carnis generationez ⁊ pinguedinis sanguis prouenit menstrualis. Matrix vero mulieris: que formam habet naturalem: ⁊ cōplexionez aptaz ad conceptionez: sicut quelibet mēbra formā habent cōuenientē ad eorū proprias actiōes cū transglutit sperma ad ipsius matricis profundum: tūc totā se naturaliter colligit circa illud: suūqz taliter claudit orificium: quod non posset illud intrare stillus. Informatiua vero virtus appropriata huic officio cū deo glorioso cōtinuata: q̄ non cōprehendit: quoniam est de secretis dei modū iuenit mediante calore naturali: qui est istrumentū eius: Spiritus vero qui descēdunt cum duobus spermatibus: sed cū spermate patris plus permiscentur illa spermata: ⁊ itendūt generare vnūquēqz spiritum: tam vitalē q̄z animalē: q̄z naturalē: ⁊ minerā vnicuiqz propriaz: ⁊ hoc facit in sex primis diebus in illis solum spermaticis de sanguine menstruoso nihil petens: quoniam vsqz ad illos dies non fit talis resolutio de qua curet. Sed postea incipit appetere: ⁊ menstruum sanguinē attrahere: ⁊ tūc icipit attractiua: ⁊ in tribus diebus incipiūt fieri puncta ⁊ lineationes ⁊ in sex vltra sanguis menstruus intrat in spermate: qui quidē sanguis toto cōceptionis tempore in quinqz partes diuiditur. Una mutatur in naturam spermaticam: ⁊ tendit ad augumentum membroꝝ a duobus spermatibus habentium principiuz Secunda pars est sanguinis grossi: quaz caliditas coagulat: ⁊ mutat in carnem. Tertia pars subtilis: quaz frigiditas coagulat: ⁊ mutatur i pinguedinem. Quarta pars boni sanguinis qui superhabundat ab his omnibus: ⁊ trāsit ad mamillas: ⁊ cōuertit i lac. Quinta que superfluit ad hec omnia vsqz in diez partus remanet in matrice. Post. xv. dies a principio conceptionis. xij. diebus sequentibus fit sanguis: humiditas: caro: nucha elongatur: cor: ⁊ cerebrum: epar: i tribus vesicis incipiunt apparere. Deinde apparet vmbelicus: qui quāquā post illas appareat: ante illa tamen perficitur. In decem sequentibus diebus elongatur caput ab humeris. Venter a lateribus: extremitates a ventre. Quattuor diebus sequentibus perficitur totus quiqz sequentibus: ⁊ sunt. xlv. sentit duplicatis omnibus ⁊ sunt. cx. mouetur triplicatis omnibus: ⁊ sunt nouē menses: i q̄bus nascit: hoc tamen i aliquibus fallit sed vt plurimū verificat. Unde versus.

¶ Cū recipit matrix generādo sp̄ma p̄entis
¶ Sex i lacte dies stat: tribus linea pūctis
¶ Incipit: ⁊ sanguis sex post i sp̄mate trāsit:
¶ Humiditas caro fit: sequētib⁹ i duodenis
¶ Nuchaqz lōgat: tria mēbra regalia ꝯstāt
¶ In reliqs nouē extremis latera distāt:
¶ Humerus ⁊ ceruix vēter: q̄ttuorqz seq̄ntes
¶ Perficiūt totū: dāt sensuz: deniqz quinqz
¶ Duplica: sicqz dies dat nonagesima motū
¶ Si queris ortū: tunc tēpus triplica totum.

Sola ergo caro ⁊ pinguedo generātur ex sanguine menstruoso: ossa vero ⁊ cartilagines: ligamēta: nerui: vene: corde: arterie: pāniculi: cutis ex duob⁹ spermatibus generantur: vt vult Auicenna: ⁊ omnes alij doctores: ⁊ vt approbat experimētū Chyrurgicū. Nā si aliqd istorum membrorū amputet nullatenus vera restauratione restauratur: quoniā eorum materia fuit sperma parentum: quod formam aliaz acquisiuit: sed caro cuius materia est sanguis: q̄ quottidie generatur in nobis: cui sanguis dat formā verā restaurationem recipit completaz: hec Lanfrācus. Ideo dentes q̄ generant ex materia antedicta scilicet spermatica: que idiuisibilis est: ⁊ que i radicali humido cōuertit sic scilicet mēbro iciso i quacūqz minima eius parte semper reperitur: vt arguat sic: omne signum est representatiuum sui signati: sed dentes generant ex materia spermatica: ergo si extrahant nulla vera restauratione restaurari possunt: patet consequentia cum maiori: minor est nota q̄ a dentes originez habent a cerebro: ⁊ quanto rariores sunt ⁊ exigui tanto plus ostendunt virtutis spermatice ⁊ cerebri debilitatez: ⁊ ex consequenti totius corporis debilitatem: ⁊ malam complexionem cum cerebri compositione: ex quo seq̄t radicalium membroꝝ discordantia scilicet cordis: epatis: ⁊ cerebri: ⁊ iō breuitas vite talibus pronosticat: q̄a virtus nō consistit nisi ex humoꝝ equatione propter an-

tedictorum mẽbrorum concordantiaꝫ quẽadmodum alibi ostendemus. Aliqui dicunt Julium Cesarem habuisse dentes raros: ⁊ tamẽ fuisse fortissime cõplexionis ideo ⁊c. Dico autem ꝙ philosophus particula decima problematum intelligit ꝙ habentes dentes raros ⁊ debiles sunt male complexionis ꝙ taliter Cesari non accidit. Paucitas dentium potest prouenire eo quia os mandibule potest esse compactum ⁊ densum virtute spermatica ĩpendiẽte tamen ex se ipsa etiam forti ⁊ obediente seu intendente ad supplementuꝫ virtutis ipsorum dentium: ⁊ secũdũ quod reperitur subiectum dispositu: ita se habent in quantitate: ⁊ qualitate: nihilominus physionomista non ad vnum signũ solum considerare habet: sed plura predominantia ad inuicem proportionando vt intelligere oportet in singulis dictis nostris ĩferius: Quemadmodum testantur physionomi: ⁊ philosophus ad Alexandrum: ⁊ in physionomia methaphorica: dum inquit. Omnino autem vni signorum credere fatuum est. Quando autez plura conueniunt in vno magis vtiqꝫ secundum cõueniens accipiet quis vera esse signa: vt etiam tenet Rasys dum ait: oportet vt cum iudicare volueris non vnam tantũ attendas intentionem: sed in quantuꝫ vales ĩtẽdas aggregationem. Et si quando significationum acciderit contrarietas ipsarum virtutes ⁊ testimonia mentiantur. Deinde ad fortes ipsarum declina ⁊ earum iudica testimonio: ⁊ similiter que plures sunt. Preterea scire debes quod faciei significatio: ⁊ precipue oculorum: oĩbus aliis significationibus in fortitudine ⁊ firmitudine preiudicat: vt dicemus i secũdo libro. Et hoc apprehẽdere non potest rude ingeniũ sed speculatiuũ tãtuꝫ: ⁊ maxime ille qui ab humoribus melancolicis denudatur hoc melius cognoscet.

¶ Capitulum tertium contra Pliniũ vt superius dixi de physionomia atqꝫ Chyromantia.

i N Omni autez re terrena que effectum producit: a medicis et phylosophis eius causa elementis seu corporibus celestibus attribuitur. Inquit Mesue primo d̃ appropriatis. Dotauit enĩ deus: vt aiunt philosophi omne duplici scilicet virtute elementaria ⁊ celesti hinc quidez cõmuni: hinc vero propria: Et. n. calefactiuũ ⁊ infrigidatiuũ calidum ⁊ frigiduꝫ omne: Solutiuum autem non quia calidum ⁊ frigidũ: sed qꝛ celesti virtute datum sit ipsius cõmixtione regulante: ⁊ ab hoc quidem solutiuũ illud vero prouocatiuum: illud vero aliter ⁊ aliter: ⁊ hoc qꝛ celestialem supra complexionem fert. Inqt Plato dotauit res quidem natura ꝓprietatibus: omnino quodlibet secunduꝫ qd̃ meretur a specie sua quod proprium: Utique enim nullius rei est actio propria nisi quã species idest forma regulat. Hoc autem certificare non est medici: sed eius: qui se altius agit: opinari autem inconueniens ⁊cetera. Idez sentit Auicenna i secundo canone capitulo tertio dum inqt Sermo vero differentia distinguens in hoc apud illũ est qui altioris gradus q̃ medici. Nos videmus reubarbarũ purgare coleram: ⁊ turbit flegma: Tyriacã contrariantez veneno. Felles sentit: ⁊ discernit murem per multam distantiam sine auditu visiuo obiecto: sed mus fellem non sentit: Similiter oues de lupo faciunt. Omnia animalia quadrupedia leonem timent. Et omne genus auium aquilam formidat. Piscis autem delphinum metuit. Cornu monocerotis fugat ⁊ expellit venenum: vt aiunt: Omne animal nociuum sibi discernit: ⁊ adiuuatiuum optat: que res cui nisi ymaginibus celestibus attribui possunt? Et a vulgo instinctus naturalis dicitur: Aristoteles iterrogatus quare plante herbe ceteraqꝫ talia vno eodemqꝫ modo semper se haberent: Respondit quoniam ab intelligentia non errante gubernantur. Queque etiam principes non latent cum in eis sentiant non raro in amorem Martini ⁊ alosie magis se trahi q̃ Petri. Quodqꝫ i ludentibus cernimus: vt superueniens incognitus alterum cupiat ex eis lucrari: reliquum perdere. Quoruꝫ effectuuꝫ causa nõ nisi in celestibus influxibus reduci potest. Ut tenet Sauonarola in libro de balneis in disputationibus bissextilibus. Hanc sententiã tenet philosophus metheororum primo. Duꝫ ait totus iste mundus sensibilis contiguus est lationibus superioribus: vt tota eius virtus inde gubernetur. Item Manilius libro quarto. Fata regunt orbem, certa stant omnia le-

ge. Longaq; per certos ſignantur tempora curſus. Naſcentes morimur finiſq; ab origine pēdet ⁊c. Boeti⁹ in libro de bona fortuna.

Hūc ludū ludimus infima ſummis: Summaq; infimis mutare gaudemus. Et Virgilius ad hanc illudens ſententiam dixit.

¶ Fortuna potens tantum
¶ Juris atroxq; vendicas:
¶ Euertiſq; bonos erigis improbos
¶ Nec ſemare potes muneribus fidem
¶ Fortuna imeritos auget honoribus
¶ Fortuna innocuos cladibus afficit.
¶ Juſtos illa viros pauperie grauat
¶ Jndignos eadem diuitiſs beat.
¶ Nec aufert iuuenes ⁊ retinet ſenes:
¶ Jniuſto arbitrio tempora diuidens:
¶ Quod dignis adimit tranſit ad impios.
¶ Nec diſcremen habet: rectaq; iudicat
¶ Jnconſtans fragilis perfida lubrica
¶ Nec quos clarificat perpetuo fouet:
¶ Nec quos deſerit perpetuo premit.

¶ Jtem Saluſtius de fortuna inquit. Sed profecto in omni re fortuna dominat: ea res cunctas ex libidine ⁊c. Jdem teſtatur Albertus i libro de ſecretis mulierum: ⁊ i libro ō mirabilibus mundi dum inquit. Dicit auctor tegimenti: quedam ſunt manifeſta ſenſibus ō quibus nullam ſcimus rationez: Et quedam ſunt manifeſta ratione: quibus nullum ſenſum nec ſenſationem percipimus: Jn primo genere entium nulli credendū eſt niſi experientie: ⁊ non eſt expectanda ratio: nec neganda experientia. Et in ſecundo genere entium non eſt expectandus ſenſus q; ſentiri non poſſunt: quedam ſola experientia ſunt credēda ſine ratione cum careant ſenſibus: Nam cū nos manifeſtam rationem neſciamus: vt q magnes trahit ferrum. Jta tamen manifeſtat illud experientia: q nullus negare poteſt: Et quemadmodū iſtud eſt mirabile q ſola experientia certificat: ita in alijs exiſtimare debet ex tam diuerſis p̄cedentibus q humanus intellectus ſecunduz Platonem non poteſt eas imitari. Et idez Albertus in ſecundo de mineralibus capitulo primo. Hermes autem ⁊ quidam ſequaces eius indozum plurimi: multa de vniuerſali virtute diſſerentes dicebant: omnium inferiorum virtutes eſſe i ſtellis: ⁊ ymaginibus celorum. Omnes autem virtutes infundi in inferioribus omnibus per circulum Alaur: Quoniam primum circulum ymaginibus celeſtib⁹ diſtinctum eſſe dicebant. Magnetem videmus ferrum attrahere. Et adamantem virtutem reſtrigere. Adhuc autem expertuz eſt Saphyros aliquos antraces fugare: ⁊ vnum vidimus oculis noſtris. Et hec cauſa elemētis dari non poteſt: Sed celeſtibus formis: ſeu virtutib⁹ ſpecificis. Et ō hoc nihil aliud q̄z experiētiam videmus. De experientia philoſophus Secūdo poſteriozuz: ⁊ primo methaphiſice ait ab experientia particularium accipimus vniuerſalem ſcientiam. A doctis experientia hoc modo diffinitur. Experientia eſt particularis cognitio alicuius rei: que aliquos producit effectus in plura ſubiecta: ſimilia diſſimilisque nature. Poteſt aliquis dicere q omnis res non ſit plena mirabilitate: ⁊ neſcit que maioris quando diligenter certificat: ſed vnuſq; ſq; vilipēdit rē quā nō nouit vniuerſaliter ſm omnem moduz philoſophandi vnaqueq; res eſt plena mirabilitate. Et poſtq̄z ſciuerunt hoc Phyloſophi inceperunt experiri: ⁊ educere quid in rebus eſt per tres modos: ⁊ ſic ad debitam peruentum eſt cognitionem rerum: aut quia: aut propter quid: aut propter experientiam: vt ſuperius in ſecundo capitulo dixi. Et vt inquit ptholomeus primo quadrupartiti capitulo primo. Jndignum enim eſt: q illud ex aliqua ſcientia poteſt conſequi contemptibilis habeatur: ⁊ hoc ignozantis operatio eſt: Dic mihi plini cum tuis ſequacibus cum quo trium modorum ſupradictorum derides Ariſtotelem: cum quibus ſylogiſmis aut argumentationibus: cum qua platonica phyloſophia: aut peripatetica: metopoſcopos: ⁊ chyromanticos negas. poteſt ne inficiari: quoniam hinc ſunt formate a celeſtibus ſpheris: ⁊ non ſint indicatrices nocumenti ⁊ adiumenti hominum. Ut ides naturam bruta animalia cognitione dotaſſe: vt diſcernant ſunm congruum ⁊ incōgruuz. Si homo eſt animal nobilius: vt dixi: in capitulo primo a fortiori habet dotem animi ⁊ corporis nobiliozem: vt libero arbitrio agat aut auertat ea que nobis liniature oſtendunt: ⁊ figure animalium rationalium ⁊ irrationalium vt in predictis oſtenſum eſt: ⁊ in libro ſequenti patebit. De re non miroz dico plini: nam cecus natus non iudicat de coloze quantum ad

rem sed quantuz ad nomen secundo phisicoz textu sexto qui dubitat t admiratur ignoraf videtur primo methaphisice: t in secundo Clerum nescimus sine causa: Et idē philosophus tunc scire putamus cum causaſ cognoscimus: vt ait philosophus primo posteriorum capitulo secundo t secundo phisicorum textu. xxvij. Non tu argumenta: non tu syllogismos affers: sed modo garrulo t verboso procedis: In tuo libro vndecimo capitulo trigesimo octauo scribis Animalia sanguine exuberantia sunt magis iracunda q̄z exangvia. Et capitulo trigesimonono. Illa animalia que sanguinem habēt subtilem sunt prudentiora. vt accepisti a philosopho de partibus animalium libro secundo capitulo quarto dum ait. Habēt enim sensum nobiliorem quorum humor tenuior t sincerior est. t econtra. Ibi physionomiam concedis: naturam quoq̄ posse cognosci fateris animalium. Ergo idem tu tibimet contradicis: canis non ratione sed vsu latrat. Non miz est si Plinius ipse ausus est philosopho contradicere quoniam t sibi ipsi contradicit t Naz libro secundo cap. decimoqnto asserit martis stellam senis mensibus stationalē esse t in eodem libro capitulo decimoseptimo affirmat eandem inobseruabilem esse: modo stationalem esse t cursu inobseruabilez contradictionem implicat vt patet apud earum exercitatos in astrologica facultate: t tunc isto posito pro antecedente quodlibet inferi posse consequens nullus ambigit certe Plinius: t pliniane classis candidati canes imitantur nam vt ij excrementa obiter ac cursim olfaciunt sic ille: t illi rerū nomina de limine tantum salutant ac delibant: recessus vero ipos prorsus negligunt: t turpiter pretereunt. In tua prefatione confitens aggregasse viginti milia rerum memorabilium extractarum ab auctoribus centū. Facis sicut ille: qui nocturno tempore ignem struit: qui supra ipsum ignem ligna congrua t incongrua proijciens monstruosa memoras. Tu de pluuijs sanguineis loq̄ris. Et de bellis in aere confectis. Vis enim in opere tuo quod Cresus Rex lidie septimo mense est locutus: quod fuit prodigium amissionis regni. Et in eodem tuo volumine quod psyllis t marsis presente Romanorum senatu obditum fuit a serpentibus: eos deniq̄ ab eisdez serpentibus demorsos. Dic mihi o plini qua de causa hoc accidit non explicas. Contra te est ille eximius teutonicus Albertus magn⁹ in suo lapidario capitulo primo q̄ scripsisti de lapidibus preciosis sed non scienter. Omnium auctorum auctoritas apud philosophos sine proprie cause allegatione minime acceptabilis est: aut sine experientia: tu nec causaz nec experientiaz rationalem allegas: ergo friuola t caduca: sicut probatur per verba Alberti magni dum inquit de mineralibus libro secundo tractatu tertio capitulo tertio. Non autem dubitamus quin omne quod est causa aliquo modo cause est etiam aliquo modo causa causati. Si igitur vis t afflatus siderum influit quandam causalitatem artis in artifice: pro certo nisi impediatur influet omnibus operibus artis aliquid sue virtutis. his habitis pro principio summimus a dictis philosophi quod etiam alibi probandum est: Figuras celorum primas esse figuras: t ante omnia generatarum natura t arte figuratas: Quod autem primum ē genere t ordine generatum absq̄ dubio causalitatem suam per modum cuiq̄ congruum omnibus influit sequentibus. Nos enim non intendimus hic de figuris mathematice sumptis: sed de figuris prout iducunt diuersitatem generantium t generatorum in ordine t speciebus: t natura forme t materie sue igitur habebit figura celestis causalitatem in omni figura generata a natura eo q̄ ars resoluitur in principium nature: Principiū artis prout diximus natura est secundum q̄ exiuit a suo celesti principio. Cuius principiū est itellectus practicus sicut idē itellectus ē pricipiū artis sicut diximus sepius i de celo t mūdo t i physicis. Ex his autem de necessitate concludit q̄ si obseruare ad celestem figurā iprimatur figura in materia per naturā vel artē q̄ celestis figure aliqua vis influit operi nature t artis: t inde est q̄ obseruare ad ymagines celi precipiunt fieri opera t exitus t itroitus t icisio vestium: t vestitura a Ptholomeo sapiente in cētiloqo vbo. 22. vbi igt nona vestimēta facere vel exercere luna i leone timēdū est marie si fuerit ipedita. t etiā paululū supra loquēs de icisione mēbroz dicit verbo 20. Tangere membrum ferro: Luna in signo illius mēbri existēte verēdum. Et hoc de membris intelligēdum est vniuersaliter: sz stric

tus operatur quãdo luna fuerit lumine plena q̃z quando vacua: ꝛ hoc est propter humorum attractionem ad superius ꝛ humiditatũ. Hinc est q̃ sciẽtia geomantie ꝛ figure punctorum ad ymagines tales reduci percipiuntur. Unde astronomorum decus Ptholomeus primo iudiciorum dicit. Omnis mundane geniture cõditio ex planetis eorũq̃z signis tãq̃z ferrũ ex lapide magnete dependet. et Messealach simile ingt ẽ opus stellaꝝ i hoc mũdo lapidt magneti ꝛ ferro. Ptholomeus ẽt i principio quadripriti: inquit. Mundanorum ad hoc ꝛ ad illud mutatio ex virtute corporum celestium procedit. Et Albertus in libro de mirabilibus mũdi ait. Concursus rerum est secundum cursum stellarum: exinde tristicia gaudium ꝛc. Huiꝰ etiam rei veritatem theologi confitentur cõcedentes inferiora superiorum corporũ regimine gubernari. Uñ sanctus doctor i prima parte. qõne. cxij. articulo tertio quarto quinto. dicit expresse necesse est esse vt superiora corpora suas habeant influentias ꝛ virtutes qbus in hec inferiora influant. Idem ẽt tenet doctor subtilis in ho sentẽtiaꝝ cõcedẽs astra in hec inferiora agere posse. Celum habet in ista inferiora actionez realem ꝛ naturaliter causalẽ nulluſq̃z etiaꝝ theologus hoc negaꝛ videtur. Cui veritati tota adheret philosophia. Philosophus i libro de bona fortuna inquit. Est autẽ bona fortuna i bis q̃ non i nobis existunt non aũt quorũ ipsi domini sumus ꝛ potentes operari: Unde Auerroys primo celi asserit expresse dicens Celum esse ligamentũ iter substantias abstractas ꝛ ista inferiora. Idem testatur phũs de generatiõe ho Omnes igt forme sunt i terminis. i. in corporibus supcelestibus q̃ termios appellat ex eo q̃ iponũt formã ꝛ terminũ oibus que sunt a celo pducta. Nec ab hoc magnus discrepat Albertus i speculo philosophie dicẽs. deũ gloriosum summa sapientia ordinasse vt p stellas surdas ꝛ mutas que cõtingunt inferioribus operetur. Inquit hyppocras in libro de aere ꝛ aqua ꝛ regionibus dicens. Cum igit medicus tẽperãtiam aeris: temporũ discordiã prenotauerit scientia sua semp perutilis: ꝛ ad sanitatis igenium cõuenit morbi: ea vero que de re altissima tractauimus recte tenent ꝛ credunt: nosint astronomiam nõ minimã partez esse medicine que homines quippe p̃monet mutationes tẽporum. Idẽ sentit Albubatri auctoritate ducis medicorum i prologo libri de experimẽtis ꝛ cõfidentijs. Et haboali abinsceni ba primi capitulo octauo ō accidentibus aeris ꝓpressionibus ꝛc. Inquit. Ille vero que res sequunt celestes sunt sicut ea que stellaꝝ causa accidũt ꝛc. Et idẽ prima tertij cap° ō subet ꝛ somno allegat causam ipsius subet esse solẽ ꝛ lunã: Qz ipsa lumine plena humores attrahẽdo ad circũferentiã a centro operatur. Uacua vero conuersum facit. Etiã hyppocrates quarto affoziſmorũ ait sub cane ꝛ ante canem molestę sunt purgationes. ꝛ dixit primũ aspice lunã quãdo est plena luminis: ꝛ tunc crescit sanguis ꝛ medulla in homie ꝛ bestijs omnibus ẽm augumtum: ꝛ i mari ꝛ i cunctis rebus mundanis: Cũ igit infirmus cadit i lecto opus ẽ ei videre si luna exeat de cõbustione tũc. n. crescit infirmitas quousq̃z venerit ad oppositiõis gradũ: ꝛ quando itrat in oppositione vide si fuerit cum malo planeta aut in malo loco: ꝛ si aspexerit dñm domus mortis: ꝛ per hoc poteris scire vtrũ habeat mori an non: ꝛ si habebit longã infirmitatez aut non. Nũc videamus naturã omniũ signorum iuxta presentiã lune in eis hec omnia dicit i libro de hora ꝛ crisi recumbẽtium ẽm lunã Et albertus ingt. Dico igit: q̃ me existẽte venetijs cũ essem iuuenis incidebant marmora p serras ad parietes templi ornãdos: contingit autẽ in vno marmore iã inciso tabulis incisis sibi applicatis apparere depictũ caput pulcherrimũ Regis cũ corona ꝛ lõga barba: neq̃z i aliquo peccare videbat pictura nisi i hoc solo q̃ ptẽ frõtis videbat i medio habere minus altera ascẽdẽtẽ versus verticẽ. Sciuimus autem oẽs q aderamus hoc a natura fuisse pictũ i lapide. Et cũ a me quererẽt causa inordinationis frontis: dixi lapidẽ illũ ex vapore fuisse coagulatum ꝛ i medio p calorẽ fortiorem vaporẽ iordinate ascẽdisse vltra modũ. Fuit aũt pictura eiusdẽ coloris cũ lapide. Alia possent dici: que narrare omittimus gratia breuitatis. Cuiz igit natura i dies effigies multiformes diuersaq̃z lineamenta idiscriminatim iserat: iõ cõcludendũ est: eadem vberiori causa i prestantissimo aialiũ statui ac locari debere. Iuxta illud philosophi p° posteriorũ cap. 5°. pp vnũ qõq̃z ꝛ illud magis: ꝛ i eodẽ p°. Si ō quo min9 vr ineſſe ꝛ ineſt: ergo ꝛ ō quo magis. Sz cũ nec

Deus: nec natura quicq̃ ab re facere diluci-
de conspiciat: vt inqt Auerroys p° celi: huius
modi (vt ita dicam) caracteres nullam ob aliaz
causam in toto corpore descripsisse creditur ni
si vt haruz ductu in preteritos presentes ⁊ fu-
turos euentus libere deduci valeamus: Quis
porro tam saxei penitus est ingenij: qui ac tutũ
non dicat hec a summo omniuz opifice confec
ta fuisse ad tutandam hominũ vitã: Hac nãq̃
mortales ab icursu hostiũ subtrahemus: febres
carceres: rixas aliaq̃ q̃ plura diligenter serua
bimus. Dic queso plini quare natura tot her-
bas: lapides: radices: plãtas: ⁊ plura alia vsui
medicine quadrãtia tanta ordinis cõpage ꝓdu
xit: nẽpe amorẽ humane speciei solũ i causa ex
titisse credit Aristoteles ꝟo de aĩa vbi iquit: q̃
postq̃ deus hominem in indiuiduo perpetuo
seruare nõ potuit: seruat i specie. Vide quanta
sit in nos diuina clemẽtia. Hec igit vides qua
nã lege ꝯstituta sunt. Concludẽdũ ẽ igit Chy
romãticos physionomos ⁊ huiusmodi hoĩnes
nõ accidẽtaliter: Sed diuino profluxisse ꝯsilio.

¶ Capitulũ quartũ istruens nos vt deuenia-
mus ad maiorẽ noticiã artis seu sciẽtie physio
nomie atq̃ chyromãtie diuidẽdo humanũ se-
xum i binas formas seu naturas.

b Ylares philosophi physionomi
ci ⁊ chyromãtici in eorũ examia
tionib⁹ humanã speciẽ diuidũt i
duas formas. s. masculinã ⁊ fe-
mininã ꝟm aĩe ꝓprietatẽ. Hõ aũt naturaliter:
nisi eius ꝓcreatio ꝑturbet ꝑfectior ẽ femella i
morib⁹: ⁊ actionibus. Primo viuacis ẽ animi
ad ipetũ vehemẽs: tarde irascibilis: tarde pla-
cabilis: ꝑpensus i operib⁹: in oportunitatibus
studiosus: apertus liberalis: magnanimus: iu-
stus: securus: iuagabundus ⁊ veridicus: Vñ
Auicẽna in lib. nono ꝺ aĩalib⁹ dixit: dicimus
ergo ꝺ moribus ⁊ p° de boĩe: ẽ aũt subtilior: ⁊
mulieres sunt magis pie quã viri. ⁊ magis con
uertibiles: ⁊ iuidiores ⁊ timidiores: ⁊ iuerecun
diores ⁊ magis stulte: ⁊ mendaciores: ⁊ magis
fraudulente ⁊ recipiũt fraudẽ plus: ⁊ magis re
colẽtes viles res: ⁊ magis pigre: ⁊ magis mol
les ⁊ magis parate ad cõsuetudinez. hec sentẽ
tia est philosophi lib. nono ꝺ historia aĩaliũ ca-
pite primo dicentis. Hõ in natura ꝑfectissima
est. Et ob eã rẽ habitus isti ꝯspectiores i eo ip
so cõtinent. Ita q̃ mulier misericors magis: ⁊
ad lachrymas ꝓpensior q̃ vir est inuida. Itẽ
magis ⁊ querula: ⁊ maledicẽtior: ⁊ mordatior.
Preterea anxia ⁊ desperãs magis q̃ mas:
atq̃ impudentior ⁊ mendacior. Quin etiã faci
lior decipi: meminisseq̃ aptior: ad hec vigilan
tior segnior: ⁊ imobilior deniq̃ ẽ: ⁊ minus cibi
desiderãs. Mas vero viuacior (vt modo dixi)
⁊ fortior. Et i. xvi. de aĩalib⁹. Femina ẽ maris
occasione nata. Etiã Auerroys p° physicorũ
ꝯmẽto. 8i. inqt femina ẽ hõ ipfectus: ⁊ feminei
tas accidit hõini ꝑ accidens Alia lr̃a dicit ex
priuatione. Et Joannitius in hisagogis inqt
masculus a femina differt in eo qꝺ hic calidior
⁊ siccior ẽ illa e ꝯtrario frigidior ⁊ humidior. ⁊
in primo de aĩalibus. Nobilissimũ ⁊ altissimũ
⁊ apud nos notius: ⁊ magis fixum aĩal ẽ hõ. ⁊
i. xj. de aĩalib⁹. Vir i oĩb⁹ aĩalib⁹ ẽ magis no-
bilis. Vl'iter masculi fortiores sunt femellis:
nisi in vrso ⁊ leopardo vt octauo ꝺ aĩalib⁹: In
oĩb⁹ aĩaliũ generib⁹ femine magis mortuũ ha
bẽt animũ minusq̃ sunt patiẽtes: ⁊ citius ꝯuer
ti possunt: citiusq̃ irascunt: ⁊ velocius sedant:
minorisq̃ sunt caliditatis: sunt ꝑterea ꝑcipites
inuerecũde caput ẽt habẽt paruũ: ⁊ faciẽ ⁊ col
lũ subtilia: pectus quoq̃ ⁊ spatulas habẽt ma
gis angustas: atq̃ costas minores: coxas vero
vtrinq̃ habẽt grossas ⁊ nates similiter. Earũ
insuꝑ crura gracilia sunt. Manus aũt ⁊ pedes
tenues. Que in oĩb⁹ aĩaliũ vt ꝑdictũ ẽ generib⁹
masculis ⁊ timidiores: ⁊ ꝺterius inueniũt mo
rigerate. hec Almãsor secũdus. Femina vt plu
rimũ credula est: ⁊ malefica. Credulitas signi
ficat maliciã itelligẽtie: sz ĩcperata magis cõue
niẽs: vt dicit hyppocras ⁊ i libro secretoꝝ. Ari
stoteles tũ ex ꝑte organoꝝ: tũ operationũ ⁊ mo
rũ ratione i qbusdã physionomijs methapho-
ricis sermonibus hystorialiter i leone ⁊ pardo
eximie declarauit vt iferius patebit ꝑ leonẽ na
turã masculinã: ꝑ pardũ vero femininam desi-
gnãs. Si aũt vt stabilitũ ẽ ꝑfatã opationẽ non
seruet vnũquodq̃. Sz si mas ꝯuersiõis femel
le ꝓprietates assumat: Signũ nẽpe q̃ ifidus
ẽ ꝺtractor ⁊ mẽdax: quẽadmodũ ꝑtes ipse mẽ-
dosum ⁊ versipellẽ sibi sexũ vsurparũt. Sed si
corporis ꝯpositionẽ: ⁊ corporalẽ ꝯplexionẽ ani

mā seq ꝯcedis (vt etiā diximus superius) ⁊ ēt Gilbertus i libro sex pricipioꝝ. Opꝫ igit̄ feminā q̄ maris ꝯpositionē hꝫ seq eius vestigia ⁊ eꝯtra. Sic physionomista ⁊ Chyromāticus d̄ lineis ꝯsiderat ac formis differentias: Ait eni Frāciscus asculanus in lib. cerbe i cap. d̄ luxuria physionomice loquendo aut ꝑsuasiue.

¶ De non credati a femina sciocca
¶ E non vacenda lor ficta bellezza
¶ Ma riguardati come dentro fiocca.
¶ Miri la mente cum gliocchij cerueri
¶ Che albora perderai la sua vaghezza
¶ De lei mirando li soci misteri.

Hic docet vernaculus phūs q̄ non est cōfidēdū muliebri pulchritudini: qꝛ naturalis non existit: sed ꝑ artificiū cū aquis. s. ⁊ similib⁹: vt i tuenti patet. Et etiā mulieres ferūt caput vt ceruus nā oculi eorū stabilitatez nō habent: sꝫ vacillādo cōtinue sunt i gyrū a dextris ⁊ a sinistris sursum ⁊ deorsum qd̄ arguit p̄cipuā instabilitatez: atqꝫ luxuriā insaciabilem. Adeo q̄ si intensiue habēt sunt meretrices: ⁊ expertus loquor. Franciscus petrarcha eo in libro quem d̄ vita solitaria scripsit: qd de eis sentiat libet apponere. Dicit enim sic. Nullū virus adeo pestiferū vitā hanc sectantibus vt muliebre cōsortiū. Femineus eniꝫ decor eo formidolosior funestiorqꝫ: quo blandior: vt sileam mores: quibus omnino nil instabilius: nihil studio q̄etis infestius. Quisqꝫ requiem queris feminā caue perpetuam officinā litiuꝫ: ac laboꝝ. Raro sub eodem tecto habitant q̄es ⁊ mulier. Ecclesiastes. xxv. Mulier si primatū habeat contraria est viro suo. Ait etiā a muliere factū est initiuꝫ peccati: ⁊ per illam omnes morimur. Itez ecclesiastes. xl. cap. ait. De vestimentis. n. ꝓcedit tinea: ⁊ a muliere iniq̄tas viri. Melior est iniquitas viri q̄ꝫ bene faciens mulier: ⁊ vt inquit poeta varium ⁊ mutabile semꝑ femina. Masculus ex parte compositionis esse dꝫ vt dixit ꝯciliator: masculinū eniꝫ genus: si stimulata ordinem non ꝑturbat natura: caput grāde hꝫ: faciem in omnem diametrū expāsam: collū grossum: viuidum ⁊ neruosum: pectus quoqꝫ forte ⁊ amplum. Similiter ⁊ spatulas: costas magnas dorso ⁊ sibi inuicem vehementer ⁊ anterius copulatas. Dorsum omne neruosum atqꝫ bene d̄articulatū: ventrem mediocriter quidez carnosum: coxas ⁊ nates minores: ⁊ gracilio-res femellis. Totā quoqꝫ grossam ꝓtensam ⁊ decenti alterutram proportionem compositaꝫ: ⁊ vt omnino est dicere maiores in creatura atqꝫ fortiores femellis nisi hoc aliquod ꝑ accidens recōpeset velut in auium genere rapaciū temperata natura. Femina debet habere oppositū scilicet caput paruū: faciem longā: collū subtile gulā amplam ⁊ aliqualiter eminentem: pectus subtile: ⁊ spatulas compressas hyppocondria subtilia: ⁊ dorsum: coxas ⁊ nates maiores masculis. Crura quasi equalia: pedes paruos: calcaneum cōpressum: brachia curta: manus ⁊ digitos paruos. Labia subtilia ⁊ mentum rotundum cum quadam fouea: quale Apuleius vocat laculatū: dico ꝑ longitudinem: aut latitudinem. Et carnem mollem in tactu: ⁊ protensos capillos obornatos. Ratio allegatur ab halyablate primo theorice capitulo. xxij. de maris ⁊ femine natura: dum inquit. Virorum pectora lata sunt propter dilatantem calorem. At vero cōtrarium est mulieri que pilis priuate sunt in pectoribus ⁊ ventre manibus ⁊ pedib⁹ ꝓpter earum complexionis frigus: ⁊ debilior animi minus audaces: pectora earuꝫ stricta. Pectoris enim latitudo hōinis proprium est. Tenue ⁊ inualidū testat̄ animū imbecillem. Castratorum corpus non solum exterminat sed etiam animus ab eo vt parum differat a feminis vt tenet philosophus decimoquinto de animalibus. Tamen mas ⁊ femina ope mutua coniunguntur filiosque procreant non solum vt nature id tributum ferant. Verum etiam vt commoda exinde suscipiant: valentes eniꝫ ipsi imbecilles suo labore tuentur ⁊ alunt. Mox imbecilles obseniuꝫ facti a valentibus eadem appetant ⁊ reportent ⁊ simul natura ꝑ hunc circuitum adimplet sempiternitatem: ex quo secundum numerum non potest: at secundum speciem. Sic enim diuina prouidentia vtriusque natura ordinata est: Viri scilicet ⁊ mulieris: ad societatem enim tendunt: ⁊ eorum omnia preterea ad vtilitatem: licet contraria quedam videantur. Alterum enim robustissimum fecit. Alterum imbecillius: vt hoc quidem ob timorem cautius: Illud vero ꝓpter fortitudinem pugnancius esset. Et alteruꝫ parat foris: alterum parta domi conseruat.

Ad operis vero perfectionem alterum sedulitatem intra limen agit: Alterum ad exter-

nam peruagationem aptum fecit. Imbecillem: alterum ad sedulitatem deterius est ad motus autem valentius. Circa prolem autez generatio quidem propria vtilitas vero cōis. Alterius.n.nutrire ē: Alteri⁹ erudire: vt tz Leonardus aretinus ɔmētator libri iconomicoꝝ. Inqt Auicēna.x°.sue methaphisice ca° q̄rto iustū est aūt vt mulier custodiat̄ ē.n.parui sensus ⁊ d̄ceptibilis ⁊ magne voluptatis ex cuius cōmunione ꝓuenit ignominia ⁊ verecūdia maxima. Ex cōmuniōe vero viri nō ꝓuenit ignominia sz iuidia ⁊ iō debēt custodiri porte ⁊ cortine. ⁊ magis iferius ait vtilitas v̄o coitus vtriq̄ cōis ē sz portio mulieris maior ē. Fuge aūt a societate mulieris qñ ē virago: qꝛ indiciū est luxurie atq̄ malignitatis. Sic eɔtra de effeminatis viris.

¶ Capitulum quintū de moꝝ mutatione.

e Tates ⁊ diuersa tēpora mutāt ɔplexiones: dicimus.n. adolescentes sanguineos: Iuuenes colericos: senes ⁊ decrepitos flegmaticos vel melācholicos. Igitur ad diuersitatem etatū ⁊ tēpoꝝ seqt̄ diuersitas moꝝ aīaliū. Cōfirmat̄ ꝑ experientiā qꝛ iuuenes vt i plurib⁹ st̄ hylares ⁊ iocūdi: ⁊ breuiter habēt mores sanguineoruz: ⁊ mixtos ſm processuz tēporis: successiue tepescūt: ⁊ similiter i senectute ex toto d̄ficiūt. Idē arguit̄ diuersis tēporib⁹ āni scd̄m quorum diuersitatē: diuersificat̄ dñiū quattuor humoꝝ in corporibus. In vere.n.abūdat sanguis: In estate colera. In autūno melācholia In hyeme vero flegma. Sz istis humoribus variatis variant̄ ɔplexiones: ⁊ ꝑ ɔsequēs mores naturales. Preterea honores mutāt mores: ergo multo plus tempora mutāt ipsos: pz statim consequentia honores.n.magis st̄ aduētitij hōinib⁹ qꝛ accedūt ⁊ recedūt: nō sic aūt tēpus qꝛ istud seqt̄ iseperabiliter: sicut mēsura oīum que fiūt in istis inferioribus. Illa autez q̄ sunt ⁊ fiunt corrūpunt̄ ⁊ tabescunt cū tēpore vt patet.4.physicorū. ⁊ sic pz ɔsequētia: antecedēs aūt ē cōmune ⁊ famosuz: ⁊ ꝑcōsequens saltē in toto non pōt esse falsum: vt dicit ɔmentator tertio de anima: trahens illud e dicto aristotelis in de sōno ⁊ vigilia: dicentis fama quā oēs famāt nō oīno ꝑdit̄. Et istud ꝓuerbiū cōfirmat experientia. Visuz.n.ē frequenter ꝙ aliq q i morib⁹ ɔstituti apparebāt multū humiles tāq̄z agni: affabiles: ciuiles: ⁊ vniuersaliter virtuosi: ad dignitates ⁊ magnos status promoti inuenti sunt sꝑbissimi vrsini ⁊ insuportabiles ⁊ multum vitiosi. homines igit̄ mutāt mores.

¶ Capitulū sextū de significatione dispositionis ⁊ forme faciei: ⁊ est textus Aristotelis cuz expositione Gulielmi nurice.

¶ Textus.

f Igure aūt ⁊ passiones: q̄ apparent i facie secūdū similitudines accipiūtur passionis. Quādo.n. patit̄ aliquid fit vt si hoc haberet: vt qñ aliqs irascit̄: irascibile signū eiusdē.

¶ Expositio.

b Ic Aristoteles docet physionomizare ex figuris: ⁊ dispositionibus faciei: que apparent in facie supple naturaliter sūt similes passioni.i.dispositioni faciei apparenti i facie. alicuius ɔstituti i aliqua passione accidentaliter Vult dicere ꝙ figure ⁊ dispositiones faciei naturales ⁊ ꝑmanētes significant tales passiōes anime ⁊ corporis naturales quas similes dispositiones accidentaliter significaret extrinsece si tales passiones iessent eis accidentaliter ⁊ extrinsece. Quandocūqz.n.aliquis patitur aliquam passionem accidentaliter: quamuis nō sit ei naturalis nihilomin⁹ apparet similis dispositio i facie sua: q̄z diu i tali passione constitutus accidentaliter que apparet i facie sua: si talis passio iesset ei naturaliter sicut in facie alicuius irati: licet non sit naturaliter iracundus apparet signum naturaliter iracundie: apparet signum naturaliter iracundi: sicut rubedo vel quodcūqz sit illud: q̄z diu ē in passione ire constitutus: ⁊ hoc intendit cum dicit. Quando.n. patitur aliquid supple aliquis accidentaliter aliquam passionem: fit idest disponitur in facie vt si haberet. Et hoc est quia spiritus alterantur aut a causa intrinseca: ⁊ hec est ira naturalis proueniēs ab instinctu naturali. Vel causatur ab extrinseco: ⁊ hoc potest esse a diuersis causis vt puta ab ebrietate ⁊ cetera. Si habe-

rent illam passionem naturaliter: vt quando a/liquis irascitur accidentaliter irascibile signum idest dispositio signif: cans iram naturalez supple fit signum eiusdem idest q aliquis irascit accidentaliter: ꝛ ita ira naturalis: ꝛ ira accidē/talis habent idem signum: ꝛ eādez dispositio/nem in facie. Licet in facie iracundi naturaliter istud signum sit permanens: In facie vero irati accidentaliter: Sed passiue transiens ꝛ recedens. Causa autez quare ex passionibus naturalibus: ꝛ innaturalibus siue accidentalib⁹ causatur eadem dispositio: ꝛ idem motus i facie est: quia licet cause remote dispositionis ꝛ motionis faciei naturalis permanentis ꝛ accidentalis ꝛ transeuntis: sicut alie diuerse. Cause tamen propinque ꝛ imediate ad quoruz idētitatem precipue sequitur idemtitas effectum sunt vtrobiqz eadem per eius euidentiam. Est sciendum q licet vnus ꝛ idem effectus nō possit habere nisi vnam causam propriē: ꝛ immediate: ꝛ hoc in eodem genere cause: nihilominus potest habere diuersas causas remotas quarum alique sunt proprie: alique per accidens: alique intrinsece alique extrinsece: dum modo tamen per accidens ad causas per se ordinentur: tunc enim est idem effectus vtrunqz: Qui quidem effectus potest esse causa immediata alicuius alterius effectus: cuius quidem effectus iste cause remote sunt etiam cause: q quicquid est causa cause: est causa causati sicut patet in exemplo de sanitate que potest fieri a nature: ꝛ etiam ab arte quia a medicina tanqz a causis remotis eo q debita proportio humorum in corpore: que est causa immediata sanitatis potest causari a natura: ꝛ etiam a medicina. Sic dico in proposito de dispositionibus faciei. Eadem enim dispositio potest prouenire a passionibus naturalibus. ꝛ accidentalibus tanquam a causis remotis: cum ab illis causis remotis possit prouenire vnus effectus que est causa immediata illius dispositionis: siue cum accensio sanguinis fiat naturaliter: siue accidentaliter semper erit accensio sanguinis: ꝛ ebullitio: que est causa per se ꝛ imediata rubedinis in facie. Similiter siue aliquis habeat ex nimia potatione vini dispositionez ebrij in facie: siue ex passione naturali: tamen spiritus ꝛ humores ex quibus ista dispositio immediate causatur: equaliter disponuntur in ebrioso naturaliter: ꝛ ebrio accidentaliter ratione nimie potationis. Licet enim nimia potatio vini per accidens faciat talem morem in facie: causa tamen per se ꝛ immediata talis moris inducitur: ꝛ excitatur: a vino sicut ex rasura capitis inducitur per se causa salutis: ꝛ sic de omnibus alijs effectibus ꝛ causis per accidens. Semper enim istud quod est per accidens oportet reduci ad per se. Ex predictis potest p positum sic probari: ex similitudine dispositionum faciei easdem causas per se ꝛ immediatas habentium conuenienter potest argui similitudo passionum per istas dispositiones signatarum. Cum ex identitate per se: ꝛ imediatarum causarum conuenienter arguatur idemtitas effectuum. Sed dispositio faciei naturalis designans aliquam passionem naturalem: et est similis dispositioni accidentali designanti eandem passionem ineſſe accidentaliter: ꝛ habent easdem causas propinquas ꝛ immediatas: licet habeant diuersas causas remotas igitur cōmētator ex similitudie dispositionū faciei accidentalium: ꝛ designātiū aliquā passionem ineſſe accidentaliter ad dispositiones faciei naturales potest conuenienter argui similes passiones ineſſe naturaliter in habentibus similes dispositiones naturaliter. Si ergo rubedo in facie significat iracundiam accidentalem: vel ebrietatem accidentalem: verisimiliter potest argui q rubedo faciei naturaliter significaret iracundiam vel ebrietatem naturalem. Et hoc etiam voluit Rasys. vbi dicit: cuius hominis facies faciei ebrij scilicet accidentaliter assimilatur ebriosus est: iracundo autem irascibilis est: Qui autem verecundo inuenitur similis verecundus est. hec ille. Ex predictis patet q Aristoteles non contrariatur sibi hic: ꝛ supra vbi improbauit modum philosophādi antiquorum ex moribus apparentibus i facie physionomizati. Quia antiqui ex talibus apparentijs accidentalibus etiam semel apparentibus: ꝛ ex vna sola statim iudicabant aliquem habere passionem istam naturaliter: quam similes apparentie consequuntur. hoc autem tanquam falsum Aristoteles improbauit. Non enī seqtur si aliquis pro vna vice ex aliquo accidente ē bylaris ita de alijs ꝛc. Nihilominus ex talib⁹ apparētijs i diuersis in aliqua passione accidētaliter cōstitutis: quā gdē passionem tales

apparentie ꝛ diſpoſitiones conſequuntur: poteſt argui probabiliter: q̄ ille qui habet tales diſpoſitiones in facie accidentaliter: habeat ēt illas paſſiones: que huiuſmodi diſpoſitionem ſequuntur naturaliter: ſic ex quo videmus q̄ omnes timentes accidentaliter: quantumcūq; ſint audaces naturaliter ſemper pallent i facie q̄diu ſunt in actuali timore: veriſimiliter arguere poſſumus q̄ pallidus naturaliter ſit timidus naturaliter. Et hoc itēdit hic Ariſtoteles Unde nulla eſt cōtradictio hic ꝛ ibi.

¶ Capitulum ſeptimum quare eſt q̄ hominum mores i diuerſis regionibus naturaliter diuerſificantur.

Iendum eſt. (vt dixi) ſuperius: capitulo primo q̄ licet celum non poſſit agere i animā directe tamē poteſt idirecte: q; in corpus: qđ eſt anime inſtrumentū: ſecūdum cuius diuerſitatem in ſuis diſpoſitionibus diuerſificatur anima i ſuis actionibus ꝛ paſſionibus naturalibus vt patet in prehabitis: vt ꝛ philoſophus ꝛ omnes legittimi auctores. Unde fit q̄ homines diuerſarum regionū: ꝛ aliquando non multum diſtantiū propter diuerſum influxum cēli ſunt diuerſarū diſpoſitionū in corporibus ꝛ etiam operationibus ꝛ per conſequens diuerſorum morum i alijs. Unde vnaquęq; prouincia habundat i ſuo ſenſu. Et hyppocras i libro de aqua ꝛ aere ꝛ regionib⁹ dicit. Et quē admodum i forma corporee differunt figure ita quoq; neceſſe eſt eos differre animi qualitate: ſunt eni iracūdiſſimi ouri inculti atq; agreſtiſſimi. hoc antē ex multa cōmutatiōe parua quoq; ſtabilitate: ſic habitatores Europe fortioris animi q̄ qui aſie ſunt: ocium quippe ac pigricia ex aeris equalitate prouenit: per quam inequale eſt anime ꝛ corporis robur. Labor ꝛ exercitiū tollerātiam preſtat. Quies autem ꝛ requies timorem ꝛ ignauiam. Labor vero ꝛ exagitatio animoſitatē miniſtrat. Quare Europe habitatores ꝛ militia gaudent: ꝛ pugna: cuiq; ſubiici vel humiliari reſpuentes. Differūt hac primo varietate. Secūdo vero q; einſdē Europe terre pars altera eſt magna altera vero parua. hic aūt profūditas: hic quoq; planicies. Rurſus ꝛ i tēporib⁹ mutatio parua. Et iſtud videmus ad oculos de germanis: ꝛ quibuſdā alijs ipſis ꝓpinqs: quos ꝓ eor reuerentia noiare nō audeo: qui tamē nō ſunt gallici: eo q̄ gallici pro maiori parte germanis aſſimilant i cōditionibus infraſcriptis. Qui quidē homines vt plurimū ſunt quo ad corpus fuſci nigri macilenti pui: quo ad animā vero aſtuti: doloſi: auari: tenaces meticuloſi: vt etiaꝫ rememorabo i ſo libro iferius. Si ſcire cupis hyſpani oēs appellant Germani vero vt i pluribus quo ad corpora ꝛ animā eor ſunt oppoſitarū cōditionū. Unde dicit Yſidorus ethimologiaꝝ. 9°. q̄ germanie ſunt nationes multe imania corpora habētes: viribus fortes: audaces animo: facie decori ꝛ formoſi comati: ꝛ come flaue: liberales: hylares ꝛ iocūdi: coitū appetētes: ꝛ potiſſime ſaxones: qui i predictis ſunt excellētes: qui dicti ſunt ſaxones eo q̄ valētiſſimum ſit genus hominum preſtantius ceteris: hoſtibus ſuis non ſolum terra ſed etiam mari iſeſtum. Sunt enim ipſis ac ſi ſint ſaxei importabiles atq; duri. Hec Yſidorus. Vult enim Ariſtoteles q̄ aliq̄ in phyſionomizando reſpexerūt ad diuerſa genera animalium ſicut fecerūt primi ſed diſtīgebant ideſt diuerſa ſigna phyſionomie accipiebant ex ipſo genere hominū: ꝛ faciebant electionem ſignorū ſecūdū gentes ideſt reſpiciendo ad diuerſas nationes gentiū quas videbāt differre ſecundū viſum ideſt faciem ꝛ colores ꝛ ſecūdū ceteras diſpoſitiones corporales (vt de egyptijs ꝛ ſcitis ꝛ tracib⁹ q̄ multū in iſtis differūt. Uel aliter ſecūdū viſum ideſt ſecundū diuerſos aſpectus celi vt ait Gulielmus nurice ꝛ bene ꝛ quaſi vult dicere q̄ iſti accipiebant electionem ſignorum in ipſis hominibus diuerſarū regionū diuerſas diſpoſitiones corporū ꝛ diuerſos mores animarū habentibus iudicādo q̄ homines aliq̄ vni⁹ regionis ſunt: q̄ b⁹ aliquando contingit eſſe ſimiles in diſpoſitionibus corporum hominib⁹ aliarum regionum: aſſimilantur etiam eis in paſſionib⁹ animarum. Ut ſi aliquis germanus vel gallicus diſpoſit⁹ in corpore: vt Lombardus morigeratus vel etiā e conuerſo. Exemplificat autem de egyptijs tracib⁹ ꝛ ſcitis: qui ſunt homines diuerſarum regionū multum differentes in corporibus ꝛ etiam in naturalibus moribus. Sunt enim Egyptij homines inhabitantes Egyp

mꝫ secūdꝫ Ysidorum introrsus ꝛ procedunt ad Ethiopiam. In qua quidem Ethiopia secundum Plinium libro quinto: ꝛ precipue monstruosi uigent homines. Nam quidam solem orientem ꝛ occidentem versus dira imprecatione idest maledictione intuentur continue idest maledicunt solem propter eius ardorem eis valde grauem. Alij dicti troglodite idest pigmei specus excauant ꝛ illos i loco domorum habitant serpentes ꝛ omne inadipē comedūt: quibus stridor potius est q̄z vox. Alij dicti sunt garamātes velut pecudes ꝛ hi sunt matrimonij expertes: passim cuꝫ mulieribus diuersis habitantes. Alij dicuntur garfasantes icedūt nudi ꝛ nullo exercitio occupantur. Alij dicūtur blemii q̄ traduntꝫ capita non habere: sed os ꝛ oculos habēt pectori infixos vt etiam audiui a fide dignis. Sunt ꝛ Sathyri figuram solū habentes humanā: quo ad mores penitus sunt inhumani. Et vt idē Plinius dicit libro sexto. Sunt alij canem pro rege habentes ad cuius motus augurizantes faciunt quod videt. Sūt ꝛ alij qui erios siue terios dicuntur: habere credūtur isti i fronte oculos. Quidā etiam ex eis leones venantꝫ ꝛ pantheras ꝛ de eorum carnibus viuunt: Quorum Rex vnum solum oculuꝫ habet i fronte. Alij locustis solis viuunt fumo ꝛ sole induratis: ꝛ bi armis non cedunt nec verberibus. Hec plinius. Uerum isti eiusdem speciei sunt cum hominibus vel ad presens. Traces sunt homies traciam habitantes: que est quedaꝫ prouincia grecie multas gentes barbaras tenens vt dicit ysidorus ethimologiarum. libro decimoqnto. Scite vero sunt homines scithiam ihabitātes: que est regio maxima multas prouincias ꝛ regiones continens in qua multi monstruosi sunt homines: vt dicit idem ysidorus. De Ytalis nostris: cogita naturam diuersarum gētium ciuitates: castra: prouincias: ꝛ de singulis: vt lombardi mutinenses qui quidem diuulgati sunt fatui vel ignei cerebri. In tuscia Senenses. Ferrarienses asinini more regunt rudibili. Oportet itaqꝫ diuersificare indiciuꝫ in idiuiduis secundū diuersitatem ciuitatum. Exemplum pono: habeo duo indiuidua: que habent signū liberalitatis ꝛ fidelitatis: Unum ex istis idiuiduis est Lombardum: ꝛ alterum Tuscū: ex parte patrie: etbruria inducit infidelitatem ꝛ auariciam. Lombardia agit contrarium differentiā enim pono. Sūmam nāqꝫ differentiam oportet etiam fieri ex parte parentū si possibile est vt puta: Signum fatuitans video in isto cuius parentes ex natura sunt fatui: vt accidit i patria mea: iudica ergo intensiue esse signuꝫ ꝛ nō remissiue ꝛ econuerso. Habemus in ciuitate nostra bononiensi quatuor affinitates que quasi omnes sunt fatue. Tamen due sunt adeo fatue q̄ habent cerebrum ꝛ intellectum vanum cum rudissima credulitate ꝛ huiusmodi non sc̄apti ad litteras nec ad arma: sunt enim sine vlla vtilitate cum maxima auaricia. Alij sunt feroces ꝛ ferentis cerebri: proni ad arma ꝛ ad debellandum inimicos. Primos voco fatuos bedanos: ꝛ alios dico fatuos feroces. Cane igitur in iudicando (vt dictum est) patet ergo intentum Aristotelis: q̄ in diuersis regionibus propter diuersum aspectum celi diuersificantur homines: ꝛ in dispositionibus corporū ꝛ in naturalibus passionibus animarū: Ideo scribit philosophus in libro de secretis secretorum ad Alexandrum. Scias q̄ non creauit deus creaturam sapientiorem homine. ꝛ non colligit i aliquo animali quod i eo collegit. ꝛ non est reperire i aliquo animalium consuetudinez vel morem quem non inuenias i homine. est autem homo audax vt leo: timidus vt lepus: largus vt gallus: auarus vt canis: durus ꝛ auster vt corvus: pius vt turtur: malitiosus vt leena: priuatus et domesticus vt columba: versipellis ꝛ dolosus vt vulpes: simplex ꝛ mitis vt agnus: velox ꝛ agilis vt capreolus: similis ceruo in colore ꝛ quibusdam aliis dispositionibꝰ: humilis vt pardus: piger vt vrsus: preciosus ꝛ carus vt elephas: vilis ꝛ stolidus vt asinus: rebellis vt prauus Rex: obediens ꝛ humilis vt pauo: garulus vt structio: vtilis vt apis: dissolutus ꝛ vagabundus vt caper: idomitus vt taurus: recalcitrans vt mulus: mutus vt piscis: rationabilis vt Angelus: Luxuriosus vt porcus Malicioſus vt bubo: Utilis ut equus: Nociuus vt mus: Et vniuersaliter non reperitur animal seu vegetabile seu originale seu minerale nec celum seu planeta nec signum nec aliquod ens ex omnibus entibus habens aliqꝺ proprium quin id reperiatur in homine: ꝛ pp ter hoc vocatus est minor mundus. hec Aristoteles.

¶ Capitulum octauum de emptione captiuorum t est Rasys: t Maly abbas.

a Rabes non emunt seruos sine consilio physionomi atq; chyromātici. Inquit Rasys: In primis captiui color cum summa iteri diligentia oz. Color enim cum i rubedine minuitur capitis infirmitas vel splenis vel stomachi significatur: vel q emorroydas patiatur: a quibus sanguinis effluit multitudo. Post hoc vero totius corporis supficies i loco claro t luminoso considerari debet. Ne morphea subtilis i ipso fuerit: vel ipetiginis initiū occultari possit. Morphea.n.i sui initio valde ē occulta. Ipsa nāq; tūc non est nisi albedo vel nigredo subtilis: que paulatim procedendo cum sui additiōe cōplet: Impetigo quoq; nō ē aliud i suo initio nisi crispitudo que loco accidit cum additione semper que de die i diem crescit. Preterea si i aliquo loco corporis nerui vl' coctare similitudinē vel signū aliquod habuerit: cum summo studio cōsiderandum est ne i hoc loco forsitan habuerit albaras propter quas cōbustus sit vel excoriatus vel tractus vt occultari posset. Que cum senuerit: vel longi fuerit tēporis tincturā quasi debilem amittet: t amplificabit albaras vltra locū coctare t excoriationis. Cūq; nerui dubitatio occurrit: ipse i balneo ponat: t cū aqua calida fortiter prius fricetur: t cū semine alusuen t bauracb atq; aceto. Deide cōsideret etiā si in loco i quo coctura vel excoriatio fieri non solet: fuerit coctus vel excoriatus suspectior haberi debet: ideoq; magis fricari debet. Preterea summitas t extremitas coctare cū magna ingsitione considerari debz. In his enim locis euidentius apparet Postea vero queratur quod querēdū est: t qō dicit sciat. Deide vero capitis pili atq; totius corporis cutis cōsiderandi sunt an sit i ea furfur vel rubor. Auditus quoq; acuitas perquirēda est t verba ipsius t sensus attēdēda sunt. Pupille etiam sunt considerande an sint i magnitudine equales: eiusq; visionis acuitas t aliditas: que i oculis est claritas considerāde sunt. Cum i eis est fuscus color turbiditatem participās lepre designat. Et quādo i eis ē citrinitas egritudo epatis significat. Et quādo vene rubee multe t manifeste sunt i eis patit sebel. Palpebre quoq; eius considerāde sunt si multe sint t cito mobiles. Grosse autē si sunt plerūq; sunt scabiose vel sunt ad scabiē prepārate. Que vero graniter mouentur: t difficile sunt male. Oportet enim illum cuius talis est dispositio: suas quādo a somno excitantur tādiu fricare palpebras donec aperiant' oculi Lacrimali quoq; qō a parte naris est exprimēduz ē Decurret enim forsitan humor ab eo occasiōe fistule si ibi est. Pili preterea palpebrarum t ciliorum oculorum perquirendi sunt: Si enim fuerint rari: malū significabunt: t propie si cū boc raucus fuerit: t faciem habuerit rubeam. Deide cū magna diligentia anbelitus p os t nares attendat' ne malus sit ibi odor. Narium quoq; figura cōsiderat'. Magne .n. forte si fuerint fistulaz i se cōtinebūt ideoq; i sole conspici debēt. Itēq; anbelitus attēdendus ē si sit facilis. Dentiū preterea modus obseruādus est: videlicet si sint recti t fortes t mundi t si aliq eorum mouent' vel corroduntur. Dentes enim fortes diu permanent. Minuti vero vel debiles cito cadūt. Preter boc quoq; totius corporis debilitatē pronosticant'. Deinceps eius collum si est equale: t comprimat': Et videat' si est ibi aliquis locus tumidus: vel cicatricem habens. Fortassis enim glandule ibi erunt: ex quibus scrophule cito generabunt'. Pectus p terea attendat' si est amplum t multas habēs carnes. Paruum enim si fuerit t macrū: t spatule fortis pminuerint phtisis significabit'. Post bec vero supinus iacens statuat': t totius eius venter perquirat': attendēdo si tumor vel dolor inueniat' ibi cū comprimitur: t precipue i loco epatis: t splenis: t oris stomaci. Deinceps p̄cipiat' ei vt icedat. Cuius gressuz attendatur virtus. Deinde aliquid cōstringere iubeat': t sue constrictionis fortitudo cōsideret': debilis enim si fuerit oium nerozz debilitatē demonstrabit. Postea vero precipiatur vt currat: t attendatur an post cursum asma ipsum inadat: vel tussis. Manus preterea ipsius t pedes ad inuicem comparando respiciant'. Una enim fortasse altera maior inueniet'. Junctura quoq; dispositio consideranda est si ad motiones scilicet preparate sunt. Deinde crura sunt ispicienda an in eis vene magne t grosse: t ample inueniant': ex bis enim varices t alephātia sepe accidūt. Alia etiā omnia que in cōplexionibus

attendenda fore diximus ad has adiuuant cognoscendas. Dixit enim haly abbas in eodē capitulo de corporis figura. Corporis aūt indicanda est figura compositione bona eoꝝ ad inuicem proportione i quantitate spissitudinis magnitudinis paruitatis cōgrua: vt non sit quidem caput grossum subtile collū: pectus strictū omniaqꝫ membra ad inuicem dissona: vt bis paruis: illa sint magna: vt si quidem caput paruum collum grossum: pectus ab his diuersuꝫ aut capite paruo totū est corpus magnū: t longum: pedes breues aut econtrario. Hec omnia in natura inuenire mala uisui turpia. Sic ergo membra adinuicē collata bone proportiōalitatis in magno: t paruo: in macie: t pinguedine in longo t breui. Si enim sic membra inueneris sanitatis signa t bone figure t bone cōpositionis. Debinc linguam scrutare t visuꝫ t loquere ei vt respondeat: vt cuius sit sermonis t facundie cognoscas. Sed t pectus diligenter intuere: ne forte sit illis contortuꝫ: aut parua super ipsum caro malū hoc enim plurimū huiusmodi asma t tussis accidit. Si vero cū his quoqꝫ pectus strictum fuerit: t spatule fluxe: vt quasi alas videatur habere: dorsumqꝫ fuerit incuruuꝫ huiusmodi phthisiꝫ non effugiet: maximeqꝫ si est adolescens: aut inuenis est etate catarriqꝫ fient illi qꝫ plurimi. Debinc etiā manus ispicias t coniunge: ac visu cōmensura: t si alteram altera minorem inueneris: aut vtrāqꝫ breuem: quemadmodū manum quam medici assimilāt t configurant manibus lupiculi malū est: t ab actionum phibet bonitate: imo etiā turpe: hec Rasys t haly abbas primo theorice.

¶ Capitulū nonū de hoīb⁹ temperate nature t ē Conciliator.

Ius statura inter tres dyametros obtinet equalitatez: t iter pinguedinē t macredinē similiter habitum obseruat mediocrē. Color eius est albus rubeo permixtus: cutis subtilis splendida: manus t pedes in omnibus dispositiōibus medij: Caput corpori proportionabiliter: grāde toti corpori vt spera cerea manib⁹ vtriusqꝫ leuiter compressa. Figurant nares erecte: linealiter t perpulere: t oculi caropoti inter nigrum t varius medijqꝫ. In qbus humiditas clara inexistit. Et pilus in dispositionibus medius: t ad vnum corpus omne mediū reperietur: Similiter t in his que sunt ex anime parte: vt in moribus t alijs tempatū inuenif. Et huic dispositioni opposita contrariū protestantur.

¶ Capitulum decimum eiusdē de equalitate t est Aristotelis ad Alexādrum.

Quior vero t tēperantior creatura cui cōuenit mediocritas statuf t nigredo oculorum t capilloruꝫ t rotunditas vultus: albedo vero cōmixta rubedini: t fuscus color temperatus cū itegritate corporis: t rectitudine statute: t mediocritate capitis in paruitate: t magnitudine: in raritate verboꝝ nisi cuꝫ necesse fuerit: mediocritas in sonoritate vocis t sublimitate. Quando etiam natura declinat ad nigredinez t croceitatē tunc optima est tempantia: t creatio hec placeat tibi: Hanc habeas tecū: t ego interptor quidem per modum seperationis: tu autez ipsum temptabis in rectitudine intellectus.

¶ Capitulum. xi. de homine bone nature t ē Aristoteles ad Alexandrū secundū aliā translationem antiquam.

Ale vero est optime memorie. i. intellectus t bene cōpositus in natura qui habet carnes molles humidas: medias inter asperitatem t lenitatē: mediocris statute habens vultuꝫ rubeum suffusum albedine: habens etiā mansuetum aspectuꝫ. Cuius capillos planos esse oꝫ. Habens mediocriter magnos oculos: t declinantes ad rotunditatem. Et caput mediocriter magnū cū equalitate: collū bene disposituꝫ Cuius humeri declinant ad inferius: vel habens declines humeros: carens carnositate circa crura t genua: habens vocem mediocrez inter vocem acutā t grossam: habens palmas lōgas cum longis digitis declinantes ad subtilitatem: moderati risus. Cuius aspectus commixtus est letitie: t iocunditati.

¶ Capitulū. xij. de physionomia signoꝝ sapiētis philosophi: t est Conciliator.

f Tatura ipsius erecta cuꝫ carnis equalitate colo⁹ albus modica rubedine participãs. Capitis figura ipsi inest antedicta magna sufficienter ⁊ expansa: oculi inter varios ⁊ nigros quorũ intuitus letanti est similis: manus quidẽ plane cũ digitorũ diuisione ⁊ modesta articulatione. Capilli iter multos ⁊ paucos: medij inter planos ⁊ crispos subnigros ⁊ flauos ⁊ mediocris barba ⁊ pulchra ⁊ sufficienter rara: hec conciliator.

¶ Capitulũ. xiij. de significatione vt superius ⁊ est Rasys.

c Vius signa sunt ꝙ eius statura est erecta: carnis quoqꝫ tenet eq̃litatez: ⁊ est albus parũ habens rubedinem admixtã. Capilli cuius inter multos ⁊ paucos ⁊ planos ⁊ crispos sunt medij: ⁊ nigros: ⁊ rubeos. ¶ Manus quoqꝫ sunt plane digitos habentes diuisos. Frõs etiam est magna: ⁊ oculi inter varios ⁊ nigros sunt medij: molles quoqꝫ sunt. ⁊ eius intuitus ridenti vel gaudenti similis inuenitur: hec Rasys.

¶ Capitulum. xiiij. de physionomia signoruꝫ boni itellectus ⁊ nature: ⁊ ẽ cõciliator.

c Vius caro lenis est ⁊ mollis cũ paucitate iter crassiciẽ ⁊ macredinem tendens: Facies ipsius nõ multã participat carnẽ. Eius sꝯ spatule aliqualiter eleuate: venter ⁊ dorsus nõ carnosi. Extrema decenter extẽsa. Statura media: mitis aspectu. Eius color inter albuꝫ ⁊ rubeum medius: interlucidus ⁊ clarus. subtilis cutis. Capilli medij. Et ei sunt oculi antedicti scilicet vt dixit in capitulo duodecimo.

¶ Capitulũ. xv. De significationibus corporum calidoꝝ: ⁊ est Rasys.

b Ec citissime crescunt: que ⁊ tangentibus calida occurrunt: ⁊ macra existũt: ⁊ gracilia. Vene quoqꝫ eorũ manifeste sunt: ⁊ motus velox: ⁊ omnia que in eis considerant velocia Obstinati preterea sunt: pauci somni multoruꝫ capilloꝝ crisporũ: ⁊ in nigredine intẽsoꝝ. Eorũ color Ruffus: atqꝫ rubeus cũ obscuritate q̃ dam. Et hec Rasys.

¶ Capitulũ. xvi. De significationib⁹ corpoꝝ frigidorum. ⁊ est Rasys.

b Ec tarde crescũt: capilli quoqꝫ tarde eis nascuntur: hebetis existẽtes ingenii: ⁊ timidarũ operationũ. Pulsus eoruꝫ parvus: ⁊ anhelitus occultus: tangentibus apparẽt frigida. Et hec habẽtes corpora: nõ sunt i coitu potentes: ⁊ sunt parũ generãtes filios: debilis desiderij: ⁊ multi somni. ⁊ hec Rasys.

¶ Capitulũ. xvij. de significatione corporũ humidorum: ⁊ ẽ Rasys.

b Orum motus multũ inuenit lenis eoꝝ quoqꝫ caro mollis ⁊ membra laxa. iuncture eoꝝ ⁊ ossa occulta. Virtus similiter pauca: ⁊ parum patientes laboris: ⁊ cũ laborant velociter dissoluunt: ⁊ velociter i eis apparet ex labore dissolutio. Corpulenti pterea sunt ⁊ multuꝫ dormientes ⁊ debiles: ⁊ paucos habentes pilos. ⁊ hec Rasys.

¶ Capitulũ. xviij. de significationibus corporũ siccorũ. ⁊ est rasys.

b Ec corpora aspera sunt ⁊ macra ⁊ dura ⁊ fortia: ⁊ multũ rigida: ⁊ multi patientia laboris. Quoruꝫ iuncture ⁊ corde manifeste: multorũ sunt pterea capillorũ ⁊ pilosi. ⁊ hec rasys.

¶ Capitulũ. xviij. de significationibus corporum calidoꝝ ⁊ siccoꝝ. et est rasys.

b Ec corpora in vltimo plurimis habũdãt capillis nigris ⁊ spissis Macilẽta quoqꝫ vltimo reperiuntur. Que ⁊ tãgentibus calida occurrũt: cutis habẽtia spissitudinẽ: ⁊ asperitatẽ: ⁊ nervos fortes. Que corda habent manifestiores ⁊ ossa ⁊ iũcturas: ⁊ sunt pancioris sõni: Et pulsus in eis sunt velociores ⁊ motus similiter ⁊ tactus caliditas ⁊ sunt audaciores ⁊ obstinatiores. Et hec rasys.

¶ Capitulũ. xx. De significationis corporuꝫ frigidorũ ⁊ humidoꝝ. et est rasys.

b Ec vltimo tãgẽtibus mollia sentiunt ⁊ a pilis denudata: ⁊ capillos habentia lenes: ⁊ venarũ angustiam: ⁊ iuncturas occultas: ⁊ sunt corpulenta multã habentia pinguedinez. Et laxa multũ habentia somniũ: pigri motus eoꝝ ⁊ tardãtes. Corporis autẽ frigidi et sicci

ꝛ calidi ꝛ humidi: diſpoſitiones ex ſimplicium diſpoſitionib⁹ mixte ſunt. Ex quibus compoſite fuerunt quemadmodum ſcilicet vni eaꝝ appꝛopinquant: aut inter eas media exiſtunt. hec Raſys.

¶ Capitulũ. xxi. de ſignis bone cõplexionis ꝛ ſenſibilis ꝛ eſt Ariſtotelis in methaphoꝛicis

¶ Textus.

f Ygna bene nati: caro mollioꝛ nõ boni habitus nec valde pinguis Que ſunt circa muſculos ſcapularum ꝛ collum macriora: ꝛ ſunt circa faciem i colligata: que ſunt circa muſculos ſcapularum ad inferioꝛa remiſſa. Que ſunt circa coſtas bene ſoluta: ꝛ ſecundum dorſum non carnoſus: Coꝛpus album rubeum ꝛ purũ. Cutis ſubtilis: pili non valde duri nec valde nigri oculus karopus humidus.

Cõmentum.

b Je Ariſtoteles ponit ſigna bene nati. i. bene cõplexionati ꝛ ſenſibilis. i. hominis boni itellectus ꝛ bone nature ꝫ q dicit Raſys libꝛo ſuo ſo. Et ſunt ſigna decem. Primum ẽ mollicies carnis temperata tamen ꝛ non nimis relaxata: qualis relaxatio carnis eſt in mulieribus: que oſtendit flegmaticã ꝯplexionem. Unde intelligendũ ẽ: vt inquit Egidius Romanus in ſecũdo de anima cõmẽto. 94. q duplex reperitur mollicies. vna que rara ꝛ bene diſpoſita: ita q non ſubterfugit tangẽtẽ: ꝛ talis bona ẽ: qꝛ oſtẽdit temperamentũ pꝑ primaꝝ qualitatũ refractionẽ: vt vult phũs in ſo ð anima. Et Galenus in primo de cõplexionibus Reliqua vero in mulieribus ꝛ in indiuiduis male cõplexionatis. Et eniꝝ bõi habitus ideſt carnis paucitas ꝛ non multitudo nimia ſꝫ mediocris. Et iterũ mediocritas eius in graſſicie ꝛ macie: ita q teneat mediũ inter macrũ ꝛ craſſum ſiue macilentũ. Et iſtud idẽ dicit Auerroys. 4. colligetb ꝛc. De ſignis temperate cõplexionis totius coꝛporis: ꝛ cõciliatoꝛ vt dixi ſuperius in capitulo. i4. ꝛ. i2. ꝛ Raſys i. iꝫ. capitulo pꝫ vt tꝫ Galenus i afforiſmis vt iferius patebit. Secũdũ ſignũ eſt q partes circa muſculos ſcapularum ſcilicet cum quibus mouentur ſcapule: ꝛ etiã circa muſculos colli non debent eſſe nimis pingues ꝛ carnoſe. Eſt autẽ muſculus ipſius motus voluntarij ꝛc. vt patebit inferius. Tertium ſignũ eſt q partes faciei non ſint colligate imo ſint bene diſtincte ꝛ ordinate quo ad ſitũ ꝛ figuram. Quartum ſignum eſt q partes circa muſculos ſcapularuꝫ verſus collum ſint eleuate ꝛ admodũ graduꝫ deſcendant iferius remiſſe ꝛ baſſe: ideſt nõ nimis alte: nec ſint incõpacte ꝛ ponderales.

Quintum eſt q partes circa coſtas. ſint bene ſcitte. i. bene diſtincte ad inuicẽ: vt diſcerni poſſit. Uel bene ſoluti. ſ. a carnibus vt nõ ſint: carnoſe nimis vt patebit in ſuo loco. Sextũ ẽ habere dorſum vt predixi de coſtibus. Septimum eſt coloꝛ mediꝰ inter albedinem ꝛ rubedinem: clarus ꝛ purus ꝛc. Octauũ eſt ſubtilitas cutis que eſt de ꝑcipuis ſignis temperate cõplexionis. Unde etiã Ariſtoteles lib. de animalibus dicit: q inter omnia animalia cutis hominũ eſt clarior alias rarioꝛ ꝛ magis tenuis: ꝛ q cõplexio hominũ inter alias eſt tẽperatioꝛ. Nota documentũ generale q ſubtilitas cutis arguit tennitatem humoꝝ et ſpirituum ꝛ per cõſequens ſubtilitatẽ igenii cum debito inſtrumento applicato ꝛ cognoſcitur ex colore non accidentali ꝛ claritudine ipſius ꝛ a rugis ꝛ eoꝝ motu precipue in facie in cogitãdo et mouendo muſculos: ꝛ etiã i manibus ꝛ extactu ꝛc. vt dixi. Nonũ ſignum eſt q pili nõ ſint nimis duri nec nimis nigri ſed medium inter molliciem ꝛ duriciem ꝛ inter nigredinem ꝛ rubedinem: ita dicit Raſys ꝛ hoc etiam videtur velle Auerroys quarto colliget cap. vbi ſupra dicit q pili habentes cõplexionẽ tẽperataꝝ ſũt flaui tendentes ad rubedinem tempore puericie ſed tempore iuuentutis erunt nigri. Idem ſentit Auicenna ba primi in capitulo de cõplexionis equalitate vbi dicit. Et capilli iter pilo ſuatem ꝛ lenitatem: ꝛ criſpitudinem ꝛ planiciem ꝛ in tempore puericie trahant aliquantulũ ad rubedinem: ꝛ in tempore iuuentutis ad nigredinem aliquantulum. Decimum ꝛ vltimum ſignum eſt oculus karopus: qui ſcilicet mediꝰ eſt inter varios ꝛ nigros ꝛ mollis humidus ꝛ clarus vt dicit Raſys: vt inferius in ſuo loco patebit. Et huius contraria diſpoſitio habef ab Auicenna ba primi. Fen. tertia capitulo quinto de ſignis eius qui egreditur ab

equalitate superflue idest qui habet malam cõplexionem ⁊ compositionem dum ait. Cũq; eius compositio dissimilis fuerit erit malus ⁊ ingenio sui ⁊ intellectu sicut ille qui magnũ habet ventrem ⁊ digitos curtos:⁊ faciez:⁊ caput rotundum:⁊ staturam magnam:aut ille qui habet caput paruũ ⁊ in facie ⁊ fronte carnis multitudinem ⁊ etiam in collo ⁊ pedibus:⁊ est eiꝰ facies medie sphere similis. Et si ipsius mandibule magne fuerint:erit valde diuersus:⁊ similiter si caput ⁊ frons rotunda fuerit. Sed facies valde rotunda ⁊ collum vehementer grossum:⁊ in oculis motus habuerit tarditatem erit hominibus omnibus a bonitate remotior. Omnia predicta signa superius assignata ab Aristotele sunt temperate complexionis:⁊ bone nature:⁊ boni intellectus Auerroys quarto colligetb de signis complexionis totius corporis inquit ista sunt signa significantia super cõplexionem vniuscuiusq; membrorum principalium ⁊ seruientium ei. Et cognoscẽdo ista ⁊ comparationem vnius ad alterum faciendo cognoscemus totius corporis complexionem temperatum ⁊ distemperatum:eo q; corpus cuius complexio erit temperata erit de necessitate mediocre inter maciem ⁊ grassiciem:⁊ color erit albus mixtus rubedini:⁊ capilli eorum sũt flaui tendẽtes ad rubedinẽ in tempore sue pueritie ⁊ cum sunt facti iuuenes erunt capilli eorum nigri ⁊ tactus tẽperatus inter caliditatez ⁊ frigiditatez:⁊ inter asperitatẽ ⁊ lenitatez Et sensus eorum erit in vltimo temperantie:⁊ intellectus eorum mediocris inter velocem ⁊ tardũ ⁊ hec est via cognoscendi complexionem temperatam. Sed complexionem que exit a temperantia indicabimus ẽ multitudinem signorum:q; illa iudicabuntur ex aggregatione istorum signorum: hoc est ab accidentibus ⁊ operationibus:sicut a crassitie:⁊ macie ⁊ a colore pilis ⁊ aliis similibus. De causis autem istorum signorum quia haberi potest vel ex dictis vel dicendis transeo gratia breuitatis. Possunt nihilominus omnia signa reduci ad temperantiam quartuor qualitatum ad medium reductarum. Ex temperantia enim istarum consurgit temperata complexio ad quam sequitur bona dispositio sensus ⁊ intellectus ita q; potest formari sillogismus ad propositum sic. Illa que puenium ex qualitatibus temperatis sunt signa bone nature:⁊ temperate complexionis ⁊ boni sensus ⁊ intellectus:sed predicta signa sunt ergo etc. vel. Sed membrorum equalitas ẽ huiusmodi ergo etc.

¶ Capitulũ. xxi. de signis isensib ilis et hominis grosse nature. et est philosophi.

¶ Textus

q Ille sunt circa collum et crura carnosa complete: alias complexa: et colligata. Cotile rotunde musculi scapularum sursum expansi: Frons magna circularis et carnosa oculus croceus: Crura circa canilla carnosa et grossa et rotunda: mandibule magne carnose lumbi carnosi. Crura longa: collum grossum: facies carnosa sufficienter: motus autem et figuram: et mores in facie secundum similitudinem accipiũ.

¶ Cõmentum.

s Superius nuncius nature physionomizauit de signis bone cõplexionis et bone nature: Inter hec ponit habentem signa oppositarum conditionum scilicet illius qui est grosse nature et mali intellectus: quales sunt bebetes et stolidi. Et quia stoliditas et insensibilitas causant vt in pluribus ex dominio frigiditatis videlicet in flegmaticis et mulieribus q̃ sunt viris stolidiores et diminute rationis et discretionis: et diminuti iudicij quo ad itellectuz. Quare etiam philosophus primo politicorum dicit: cõsiliũ virorum esse perfectum: puerorum incompletum: mulierum inualidum. Verum ẽ quantum ad sensum tactus possunt enim talia frigora substinere: que nullus vir substinet: vt ipsi in byeme asprissime in aqua et pedibꝰ nudis incedunt et non leduntur. Similiter prouenit stoliditas ex dominio frigiditatis: vt tenet in melancholicis. Signum hoc est i asino Cum igitur quasi dicit omnia signa posita proueniunt ex frigiditate precipue ex humiditate vel ex siccitate. Et hoc generale signum sit i documentis nostris pro secundo libro iferius Ponit hic multa signa que itelligere oportet ex opposito dictorũ: que superius allegauimus

t sunt signa duodecim. Primū est habere circa collum t crura carnosa cōpleta idest multuz Aliqua littera non habet completa sed cōplexa: t colligata idest male distincta t inordinata. Et ista distinctio itelligitur ad totum caput t precipue faciem: vt p oppositum patet i prehabitis sic aut bona dispositio t ordiatio istaz partium probabilitatem t bonam dispositionē nature: t plenum dominium virtutis formatiue habet super ipsum: sicut per oppositum: mala membrorum distinctio t ordinatio quo ad situm t figuram fit propter idispositionem materie ratione nimie frigiditatis vel humiditatis vel siccitatis propter quod virtus formatiua non potest plene super ipsas dominari. ¶Secundum signum est Cotile rotunde idest genua rotunda a carnositate nimia aut cum multitudine carnis. ¶Tertium signum est q musculi scapularum propter collum sunt depressi t non conditionate formati. Genua sunt ꝯmissiones femorum t crurium: t dicta genua: eo q in utero sint genis opposita. coherent enim sibi ibi: t cognata sunt oculis lachrymarum indicibus t misericordie. Nam a genus genua dicuntur. Deniq; complicatum gigni formari q; hominem dicunt: ita vt genua sursum sint q bus oculi formant: vt cani ac recondíti fiant. Ennius. Utq; genua comprimit arta genua. Inde est q homines dum ad genua se prosternunt statim lachrymant. Voluit enim eos natura uterum maternum rememorari: vbi q̄si in tenebris consedebant anteq; ad lucem uenirent vt tenet Isidorus in vndecimo ethymologiarum. ¶Quartum est. Frons magna circularis idest rotunda t grossa vt tenet Rasys carnosas idest indecentes habens carnes. ¶Quintum signum patet. ¶Sextum ē multa carnositas crurium t circa cauillas t grossicies rotundas. ¶Septimum signum est magnitudo mandibularum ratione nimie carnositatis: vt intendit etiā Auicenna secunda primi vt notaui superius. Gulielmus nurice male exposuit istum dictum dicendo: q p mandibulas intendit labia: licet labia grossa denotent grossiciem humorum vt in secundo libro patebit tamen philosophus hic non intelligit loqui de labijs. ¶Octauum signum est: nimia carnositas circa lumbos nates t coxas. ¶Nonuz signū est longitudo crurium. ¶Decimum signum ē grossicies colli non laudabilis. ¶Undecimū signum est facies cum multitudine carnis laxe ¶Duodecimum t ultimum signum est quod accipitur ex motibus t signis morum t facies: Quales autem sint huiusmodi intelligit secundum similitudinem timiditatis quasi dicat ex quo insensibilis communicat t assimilat timido in causis timiditatis: vt etiam magis videndum est in capitulo de signis timiditatis inferius. Sed potest adhuc aliter exponi vt dicunt t forsan melius q insensibilis accipiat morem t motus t figuram facies: secundū similitudinem alicuius facies: vel alicuius non uentis sēsibus ex aliquo accidente. Vel aliter insensibilis accipit morem t huius facies secundum similitudinem idest tales quales sibi conueniūt secundum conditionem suaz: idest mores grossos t ineptos t penitus distinctos. Istum textum optime exposuit Conciliator sub istis vbis accipiendo ab Auicenna dum ait. Caput ipsius magnum informe: aut paruum: facies magna carnosa rotunda medie spbere similis: mandibule magne t frons similiter: aut in acutum tendens constricta: que circa Collum carnosa compressa: Lumbi carnosi: crura longa: Genua rotunda. Digiti manuum t pedum breues t inarticulati circa pedes eius carnis multitudo: spatule cum carnositate sursum expanse. Venter cum rotunditate forinsecus eminens in oculis eius motus habens tarditatem: t color valde est albus ipsius aut fuscus valde.

¶Capitulum. xxiij. De signis fortis. Et est philosophus in methaphoricis.

¶Textus.

P Illi duri figura corporis erecta ossa coste formantia t extrema corporis magna t venter amplꝰ t contractus ad se: armi lati t distantes: nec valde coligati nec omnino dissoluti. Collū forte nō vehementer carnosuz. Pectus carnosum t latum. Ancha antracta pecten dorsum contractum: oculos karopos: nec valde expansos: nec omniuo clausos: fuscus color: qui est in corpore: acuta Frons erecta non magna non macra non lenis nec omnino rugosa.

¶ Cōmentum.

b Ic philosophus physionomizat ⁊ diuiditur textus iste in duodecim partes equales. Quantum vero ad primam partem ponit signa fortis per modum habitus se habentes secunda ibi pilosi molles ponit signa oppositi sui que se habent per modum privationis ⁊ istud seruat in omni loco: istius operis. Ad primum est duricies pilorum seu capillorum: quod signum est audacie ⁊ fortitudinis corporalis q causatur ex caliditate qua etiam causatur audacia. ¶ Secundum signum est statura corporis erecta ⁊ non inclinata: quod etiam fit ex habundantia caloris vt dicit philosophus vnde cimo de animalibus vbi reddens rationē qua re inter omnia animalia homo incedit erectus dicit q boc ideo est quia est ceteris animalib⁹ calidior. Calor autem facit incremētum sursum per lineam rectam: sicut est etiam motus ignis. Unde etiam in ipso genere hominum: qui sunt ceteris calidiores: sunt quo ad staturam plus recti. Cuius etiam signum est i senibus ⁊ iuuenibus: iuuenes enim propter dominium caloris incedunt plus erecti. Senes vero propter diminutionem caloris incedunt versus terram inclinati. ¶ Tertium signum est fortitudo ⁊ magnitudo ossium costarum ⁊ vniuersaliter extremitatum: que omnia iterum sunt signa multi caloris cum multa tamen humiditate: vt enim dicit Albertus secundo de anima. Calidum ⁊ humidum simul iunctum faciunt magnam diffusionem: cuius signū etiam accipitur: ab etate pueritili: que secundum Galenum: ⁊ Auicennam est etas ⁊ tempus incrementi eo q ista etas est calidior ⁊ humidior propter vicinitatem ad suam originem que est ex calido ⁊ humido. Unde etiam in etate pueritili: que durat per primum septēnium pueri propter excellentiam istarum qualitatum in eis plusq̄ dimidietatem perficiunt sue quantitatis vt dicit Albertus vbi supra. ¶ Quartum signum est venter amplus id est latus ⁊ ad se contractus: id est non expansus nec extensus quasi faciens sicut i piguibus ⁊ ventrosis. Talis enim extensio ventris siue ventrositas quando est nimia ⁊ mollis est signū diminuti caloris naturalis ⁊ dominij flegmatis. Ut enim dicit nuncius nature: piguedo ⁊ adeps est materie animalibus frigidis ⁊ humidis: cuius signum est i porcis q sunt animalia frigida valde ⁊ flegmatica ⁊ sunt ventrosa. Et ait Auicenna secūda primi doctrina 5a cap. 3°. de signis complexionū. Pinguedinis ⁊ adipis diminutio semper caliditatem significat: quoniā piguedinis ⁊ adipis materia sanguinis est ⁊ vnctuositatis ⁊c. ⁊ corpus quidem carnosum absq̄ multa adipe ⁊ pigue dine: est corpus caliduz ⁊ humidū: ⁊ hec Auicenna. Eadē sentētie tangit Joannitius i bysagogis dum ait habūdantia carnis fit ex habūdantia caloris ⁊ humores piguedinis diminutio. ¶ Quitū signū ē armi id est humeri lati ⁊ magni ita q bonū spaciū sit iter eos non tamen nimis magnū: sed moderatū ⁊ boc itendit. Causa aūt magnitudinis humerorū eadem est cū causa magnitudinis aliaz partiū. s. pectoris ⁊ extremitatū. ¶ Sextū est collū non vehementer carnosum ⁊ forte id est neruosum ⁊ satis grossum vult eni dicere q collum debet esse grossum nō ratione carnositatis multe sed magnitudinis ossium colli ⁊ neruorū: ⁊ ē forte.

Ratio est quia sine nerui sunt ad deferendum virtutes sensibiles ⁊ motiuas a cerebro ad ptes alias corporis vt vult Galenus ⁊c. Videtur arguere magnum cerebrū: vt medici ⁊ philosophi tenent: ⁊ precipue quādo aiunt de parvitate capitis: ⁊ tenet plusq̄ cōmētū secūdo tegni cōmēto. 14°. dū igt. Si ergo caput est parvum sequit cerebrū esse parū: ad paruitatem aūt cerebri ⁊ totius capitis segt ventriculos eius strictos esse ⁊ nuchaz ⁊ dorsum: ⁊ costas: ⁊ neruos: ⁊ collū que ab ipso oriunt stricta ⁊ parua esse. vbi eni radix est parua opz illud qd̄ miscet ex ea ee paruū: ad strictura aūt ventriculorū eius segt debilitas operationis virtutis ymaginatiue cogitatiue: ⁊ memorialis: siqdem ipsa sunt organa illaz eo q sicut dicit baly nō erit spiritui animali amplitudo i qua ꝓuerset. hic aūt spiritus est istarū virtutuz organū. Primū qdē liberos eius expetens bñe meatus vt ita ꝓ bibite suscipiat ⁊ reddat formas apphēsibiles. Ad paruitatē aūt nuche segt parvitas: ⁊ tenuitas neruoz motiuoz: ⁊ per illud debilitas motus: adhuc aūt parvitas costarum: Ad quā segt strictura pectoris: ⁊ in anhelitu nocumētū. Segt etiā ad paruitatē cerebri tenuitas neruorū sensibiliū: ⁊ per boc debilitas oīs sensus: ad

omnem enī operationē officialiū mēbroꝝ ꝛ ſpecialiter opationū aialiū: itelligerez ꝺbita forma debita quantitate :ꝛ debito membro. ꝛ ſitu cōpoſite. Scire aūt oꝫ ꝙ paruitas capitis cōcomitās ſpmatis ſeu iſtrumēti paucitatē potuit eſſe: ſicut princeps dicit cum fortitudine virtutis informatiue ſemīis virilis: Quare contingit ipſum eſſe bone figure. ꝛ erit illud minus malū ꝙ ſi cum paruitate fuerit male forme eſt ergo paruitas capitis ſecundum hoc diſtinguibilis in malicie ſue ſignificatione ſecundum plus ꝛ minus. Si magnitudo capitis conſequitur fortitudinem virtutis operantis circa multa ꝛ bona materia eſt cerebri bone compoſitionis ſignum. Si vero conſequuntur ſolum materie multitudinem erit ſignum non bone compoſitionis cerebri: Vult autem per virtutem eaz: que informatiua dicitur a principio creationis inherens ſemini virili cuius proprie eſt hec virtus. Poſtquam capitis magnitudo conſequens fortitudinem virtutis circa multa ꝛ bona materia operantis eſt ſignum bone ꝯpoſitionis cerebri cōſequens autem ſolum materie multitudinez. Et eſt ſignū praue compoſitionis ꝛ per conſequens collum ꝛ cetera membra ꝛ arguit debilitatem virtutis motiue ꝛ ſenſibilis. Si collum eſſet groſſum ratione oſſiuz ꝛ neruorum denotat robuſtiores virtutes ſiue ſint ad deferendum virtutes ſenſibiles ꝛ motinas a cerebro ad partes alias corporis vt vult Galenus (ſicut ſuperius diximus) ſiue ad tēperandum calorem intrinſecuz ad hoc ꝙ det virtutem ſentiendi vt vult Ariſtoteles nihilominus ſemper ſunt ad roborandum corpus. ꝛ ergo magnitudo neruoꝝ ceteris paribus multum facit ad fortitudinez corporis: ꝛ phūs topicoruz 3°. ait Robur exiſtit in neruis ꝛ oſſib⁹ Unde Yſidorus nerui quanto fuāt denſiores tanto propenſius augent finitatem ꝙ autem magnitudo oſſium faciat ad fortitudinem de ſe patz eo ꝙ oſſa ſunt corporis fundamentum: ꝛ motuum ſubſtentamenta vt patet ex anothomijs diuerſorum animalium.

¶ Septimum ſignum eſt Pectus carnoſuz ꝛ latū: latitudo .n. pectoris ſignificat multitudinē ſpirituum ꝛ eoꝝ nobilitatē ꝛ ſubtilitatē ꝛ magnam virtutez ꝛ caliditatez cordis. Unde etiaz pectus hominis vt dicit princeps philoſophoꝝ eſt pectorib⁹ aliozꝝ animaliū latius reſpectu ſui corporis: ꝛ amplius. Cū. n. vt dicit ſpiritus i homine ſint nobiliores: ꝛ ſubtiliores ꝙz i alijs aialib⁹ opz regionē ſpirituuz ſcilicet pectus eſſe amplā ꝛ latā vt ſpiritus habeant locum. Carnoſitates etiā pectoris ſignificāt multitudinez ſaguinis ꝛ per cōſequēs caliditatē cū humiditate. Magnitudo autē calorīs ꝛ ſanguinis ac ſpirituū multitudo ſunt cauſa fortitudinis. Pectus ergo latū ꝛ carnoſum eſt fortitudinis ſignū. Et de carnoſitate pectoris logt etiam Auerroys quarto coligetb ca° de ſignis cōplexionis cordis. Carnoſitas igt pectoris ſignificat ſup ꝯplexionē cordis ꝛ tēperātia cordis: ꝛ tēpātia carnis ꝓ maiori pte ſegt tēpantiā cordis: ꝛ ꝓprie caro exiſtēs i pectore Caro autē ſignificās ſuper tēperātiam cordis non eſt macilenta nec pinguis ſuperflue hec ille. Et bene dicit ꝙ caro ſignificās temperātiā nō debet eſſe macilenta nec pinguis ſuperflue Macilētia. n. ſupflua ꝓuenit ex ſiccitate nimia Pinguedo aūt ſupflua ex nimia frigiditate ꝛ humiditate vnde Raſys lib. ſo debemus inquā diuidere ſiue diſtinguere inter corpus carnoſum ꝛ piguē. Carnis. n. multitudo ſanguinis multitudinē ꝛ calidā ꝛ humidā ſequit cōplexionem. Multa. n. pinguedo humiditatis multitudinem: ꝛ frigidam ꝛ humidam imitat complexionem hec ille. Ex quibus diligens lector cauſam in quo premittit de carnoſitate pectoris habebit: ꝛ magis ample inferius dicet i ſecundo libro de thorace. ¶ Octauū ſignū eſt anchа antracta ideſt ad interius tracta. Et iſtud ſignū ponit Raſys exp̄ſius dicens. anchарū quoꝝ oſſa cū exterius tendunt fortitudinis demōſtrāt multitudinē ꝛ virilitatē: alia vō ꝫz ācha antracta ideſt ad aliud extra ſe tracta ideſt extra extēſa. Et vult dicere ꝙ magnitudo anchарū ita ꝙ aliqualiter exterius extēdat ſic ꝙ illa magnitudo eaz nō ſit rōne carnoſitatis: ſed magis rōne magnitudinis oſſiū ē ſignū fortitudinis: dicēdo aūt ꝙ nō oꝫ eſſe rōne carnoſitatis. Carnoſitas. n. nimia partiū iferioruz precipue in comparatione ad carnoſitatem partium ſuperiorum: eſt ſignum flegmatis ꝛ conſequenter timiditatis: cuius ſignum eſt in mulieribus. ꝛ i viris: Mulieres. n. quia ſt̄ viris frigidiores habent partes inferiores ſic̄ nates ꝛ huiuſmodi plus carnoſas ꝛ groſſiores. Et quanto plus ſum frigide tanto inferius ſunt

magis grosse quod fit vt dicit Alberts bo de anima tractatu secundo capit.3°. qz frigiditas vincens in eis ingrossat nutrimentum ipsoruz quod sua ponderositate trahitur inferius quia membra inferiora i eis multum augentur z ingrossantur. Et contrarium i viris propter calorem i eis vincentez nutrimentuz subtiliare z sursum elevare:ita q parum deorsuz imittitur. Et dico membra eorum superiora sicut colluz pectus spatule per comparationem ad inferiora sunt grossiora. Et boc loquendo de grossicie que fit ratione carnositatis:ratione vero solius magnitudinis ossium membra iferiora debent esse grossiora in viris qui sunt fortes q̄z in feminis vt dictum est. Ponit autem Aristoteles partem pro toto per anchas enim intelligit nates z coxas z alias partes inferiores z posteriores:grossicies enim omniuz istarum partium non ratione carnositatis sed magnitudinis ossiū est signuz fortitudinis: z audacie: vt patet per Rasym secundo libro capitulo de signis ancharuz coxarū crurium atq; pedum.

¶Nonum signum est pecten contractum deorsum ita q sit ratione acutum i inferiori parte z supra versus superius latum vbi continuatur cum ventre debet esse latus i inferiori vero vt dictum est. Est autez pecten proprie pubes inferior z ponitur bic pro illa parte in qua crescunt pubes ponendo contentum pro continēte. ¶Decimum signuz est quod accipitur ab oculis circa quod ponit duas considerationes quarum prima accipit a colore oculorum. Unde dicit q oculus karopus idest bruni seu camelini coloris significat fortez. Et istud signum accipitur a Leone:qui est animal fortissimuz:z habet oculos karopos vt dicetur i suo loco. Et tenendo q Aristoteles det boc signum fortitudinis moralis potest dici q per istum colorem oculi intelligit colorez: qui nō est niger nec subalbus: sed inter istos medius talis enim color significat complexionis primarum qualitatum temperantiam quod patet per Auerroym quarto colligeth capitulo de signis temperantie cerebri. Ubi etiam assignat secundam causam colorum oculorum scilicet qualitatiuam seu complexionalez: z quantitatiuam seu localem. Et qualitatiuaz assignando dicit subalbedo oculi significat frigiditatez crebri z fit subalbedo propter paucitatez digestionis propter quod fit color propinquius colori aque simplicis:nigredo significat caliditatem cerebri quia nigredo fit propter excessus decoctionis adurentis partes terrestres in redominantes medius igitur color inter istos fit ex temperantia decoctionis:que est minor ista que facit nigredinem:z maior ista que facit albedinem:assignando vero causas istorum quātitatiuas seu localeſ dicit q nigredo pluries fit propter multam humiditatez aut quia posita ē in profundo multum sicut tu vides in riuis p fundis:quia propter profunditatem apparent velut nigri eo q non recipiunt tantum splendoris sicut si essent largi z pauci: Oculus vero subalbus est secundum contrarietatem scilicet ex parua quantitate humiditatis:z positione illius ad interius bec ille. Et istas causas oculorum etiam reddit Aristoteles decimonono de animalibus. Ex quibus omnibus patet q color medius iter nigrum z subalbuz fit ex humiditate temperata quantitatiue:z ex temperata caliditate z frigiditate z dicit Jesus baly i libro oculorum capitulo primo in natura oculi z eius complexione. Natura autē oculi propriata sibi est caliditas complexio autem eius naturalis est humida:caliditas aūt eiꝰ propter multitudinem que ei admiscetur de venis z arteriis z ideo est lenis motus: z aliquando frigiditas eius conditioni dominatur: frigiditas tamen non ex natura propriata sibi est. Et ex boc probatur conditio oculi q est calida propter velocitatem motus eius z amplitudinem venarum:z est color eius rubeus z tactus eius calidus. Constructio facta probatur humiditas conditionis eius propter lenitatem tactus z multitudinem humiditatis:z secundum siccitatem conditionis eius est duricies tactus: z est siccitas exiccatiua. Et probatio oculi per colorem:quia oculus glaucus est minoris coloris z ad frigiditatem declinans: z est minoris humiditatis z maioris siccitatis:z propter boc videt de nocte melius:quia humectantur oculi a frigiditate aeris: z ex boc probatur q oculus glaucus est frigide complexionis: vt patet in oculis anglorum: quia frigiditas in regionibus eorum z in tactibus eorum z conditionibus eorum frigiditas oculi eorum sunt glauci. Et boc probatur similiterq; oculus glaucꝰ ē frigidus:q: accidit senibꝰ ō glaucedie

oculi quando sunt conditiones ꝛ pluris humiditatis: ꝛ ideo plus quod accidit ei est infirmitas vaporum ꝛ infirmitas propter multitudinē infirmitatū ei⁹. Et inq̄ꝛtū fuerit oculus ei⁹ magis niger: est pluris humiditatis ꝛ caliditatis. probatio eius: oculi ethiopū ꝛ nigredo eorum quod generat conditiones ꝛ regiones eorum. Color subalbidus ꝛ varius est conditio temperata apud Aristotelem in libro d̄ animalibus capitulo decimo sub his verbis oculus caprinus laudari reperit: Candiduꝫ oculi magna ex parte simule in omnibus est: at quod nigrum dicitur variat Alijs enim atrum: Alijs admodum ceſium. Alijs fuluum: alijs caprinum quod morum optimorum indicium est ꝛ ad cernendi claritatē primatuꝫ obtinet: in physionomia magna huius vltime clausule quo ad significationem: oppositum asserit vna cū conciliatore: asserente tales oculos passionem maniacam ac stoliditatem indicare: ꝛ hoc etiam a nobis in secundo libro confirmabitur. Ad hoc respondet ꝙ oculi caprini potest esse duplex consideratio: vno modo quo ad venas intra ipsum existentes non considerando colorē: Aliomodo quo ad colorem absolute non considerando venas primo modo: ipse ꝛ conciliator i physionomia contemplantur: Secundo modo ab Aristote. in libro de animalibus consideratur: ꝛ ab eodē etiam in physionomia ad Alexandrū talis color laudatur ꝛ hic ab Auicenna in libro cānticorum antimonialis appellatur: ꝛ ista distinctione stante in verbis Aristotelis tollitur contradictio. Secunda vero cōsideratio circa oculos est mediocris eorum clausura: ꝛ expansio nimia cum clausura eius ita ꝙ exterior pellicula claudit quasi oculum: vt fit i somnolentis fit ex nimia frigiditate: ꝛ humiditate: cuius signum est in ebrijs in quibus claudūtur oculi ita ꝙ uix possint eos aperire ꝓpter nimiā humiditatē que fit ex fumis nimijs a nimio potu resolutis: ꝛ ad cerebrum elevatis. Fumi ꝛ enim ꝛ vapores tales propter cerebri frigiditatem ingrossantur: ꝛ ita descendunt ad oculos. ꝛ eos aggrauant ꝛ claudunt. Similiter clauduntur oculi ex nimia frigiditate: cuius signum est in dormientibus quoruꝫ oculi claudūtur propter hoc ꝙ calor naturalis aperiēs oculos: ꝛ in eis motum ꝛ sensum faciens i vigilia in somno trahit ad inferiora (vt in alio loco patebit. Nimia vero oculi expansio ita ꝙ ex toto videantur ꝓpter paruitatem pellicule: que oculum circūdat eius contractio causatur: Ex oppositis causis. hoc intelligendo ꝓ istā expansionem eminentiam vel pereminentiaꝫ quia ista fit ex humiditate vt dicetur inferius Medius ergo status oculorum talis scilicet ꝙ non sint nimis expansi vel nimis clausi causatur a predictis temperatis ꝛ ad medium reductis. Oculi igitur karopi ꝛ non nimis expansi: nec omnino clausi est signum precipue fortitudinis moralis: quia enim ista fortitudo vt virtus consistit in medio inter audaciam ꝛ timiditatem: vt dictum est. Signa ista que causantur ex nimia caliditate sunt signa audacie ea vero que causantur ex nimia frigiditate sunt signa timiditatis prout patet ex superioribus tunc oportet ꝙ ista signa que causantur ex istis qualitatibus temperatis ꝛ ad medium redactis: sicut est oculus karopus nec omnino expāsus: nec omnino clausus sint signa fortitudinis Et licet isto modo exponant aliqui tamen ista expansio ꝛ clausura oculi secundum aliquos potest aliter intelligi non in dispositione ꝛ figura oculi in se sed magis ad motum oculi cum tarditate vel velocitate: vt enim dicit Auerroys vbi supra Velocitas motus oculorum significat supercaliditatem cerebri: sicut tarditas superfrigiditatem. Et mediocritas in istis significat temperantiam hec Auerroys. Et etiam sic dicetur de passibus ꝛ deambulationibus inferius i suo loco. Et hic nota ꝓ illo loco secundum istum ergo oculus non valde expansus idest non diu tentus apertus acute. ꝛ nimis diuiad respiciendum: nec omnino clausus idest non nimis diu tentus clausus: qui scilicet medio modo iter velocitatem ꝛ tarditatem claudit ꝛ aperitur signum est temperate complexionis ꝛ consequenter fortitudinis vt dictū est. Vel forsan potest istud adhuc intelligi quantum ad oculorum situm sic scilicet ꝙ oculus non valde expansus dicatur non prominens foris nec extra protensus: oculus vero non omnino clausus intelligitur qui nō est nimis profundus in capite positus ac si sit clausus: sed medio modo se habens: talis enim situs oculorum significat fortitudinem: quia sumitur istud signum a Leone sicut ab eo qui est animal forte: ꝛ habet oculos karo-

pos ⁊ non profundos: nec foris eminentes: sed medio modo se habentes: vt dicetur in suo loco. Ultima expositio videtur plus esse secundum itentionem Aristotelis quia i loco iam allegato inferius istam dispositionem oculoꝝ dicit esse meliorem. Undecimum signū est fuscus color i corpore: qui etiaꝫ pronenit ex caliditate aliquātulū tamē remissa. Unde phi losophus libro de vegetabilibus. Cū dñat frigus i cōmixtione maiori apparet albedo: vel color ei proximus: siue tendens ad nigredinē per se significat caliditatem: color igitur medi⁹ inter album ⁊ nigrum qualis est fuscus significat temperatā qualitatē: ⁊ ita potest esse signū fortitudinis in oculis propter causam in precedentibus de oculis positam vt dicit Guilelm⁹ nurice: ⁊ male inspexit illud capitulum superius de signis bone complexionis vbi dicit philosophus oculus karopus humidus idest quādam humiditatē participās ⁊ omnino siccitate priuatus. Et in isto loco absolute dicit oculos karopos: si nos aspicimus leonū oculi sunt cū aliqua siccitate qz fortitudinem ratione caliditatis magis propinquam esse testamur.

Duodecimum ⁊ vltimū signum est frons acuta recta. i. nō incurnata qō intelligit per transuersum: qz per longū debet esse aliqualiter caua i medio: ⁊ sic anguli frontis sunt elenati aliquantulum ⁊ acuti: qualis est dispositio frontis leonis vt dicet inferius. Macra idest nō valde carnosa quod attestatur superdebitā habitudinem capitis: Natura eniꝫ se ingeniauit qꝫ caput careat carnositate ne si esset carnosum nimis ponderaret: ⁊ erigi non posset: vt dicit philosophus i libro de animalibus. Sciēduꝫ est qꝫ duplex est fortitudo: vno enim modo sumit pro vigore corporali. Alio modo pro vigore anime seu pro virtute morali: de qua philosophus loquit tertio ethicoꝝ ⁊ dicit qō est circa terribilia: ⁊ non circa quecūqꝫ terribilia qz non est circa infamiam nec circa inopiā: nec circa egritudinem ⁊ alia huiusmodi: Licet omnia ista sint terribilia: sed vt dicit circa maxime terribilia sicut illa que sunt circa mortem ⁊ non circa mortem quācūqꝫ: sed circa optimam: sicut pro liberatione patrie: vt fecit Horatius Locles et vt multi alii). Dico ad ꝓpositū qꝫ fortitudo primo modo dicta bene opponit imbecillitati: sꝫ de ista non loquit philosophus: sed de fortitudine secundo modo dicta ⁊ illa non opponitur imbecillitati: eo qꝫ de tali fortitudine dic philosophus in fine tertij ethicoꝝ probans pro hoc ipsam non esse virtutem corporis sed anime Multi inquit habentes corporalem vigorem non sunt fortes ⁊ econtra. Alij parum habentes de virtute corporali sunt fortes opponit ergo ista fortitudo timiditati ⁊ audacie vt medium in quo ē virtus oppōitur extremis vitijs vt patet per philosophū vbi supra. Per hoc probatur qꝫ timiditas ⁊ fortitudo habent fieri circa idem qz contraria habent esse circa idez subiectum: sed fortitudo ⁊ timiditas sunt contraria ergo habent fieri circa idez. Et per idem etiaꝫ probat qꝫ fortitudo non est circa infamiam ic fortitudo non est circa istud quod est timendus ⁊ qꝫ timere est bonum: sed timere infamiā ē bonum qz hoc est signum verecundie: que est virtus que est circa infamiam ⁊ non est fortitudo per hoc etiam patet: qꝫ nec est circa inopiā nec circa egritudinem eo qꝫ ista vt dicit ⁊ quecunqꝫ alia que non sunt in potestate nostra sunt a nobis timida. dico igit qꝫ omnia signa posita hic de fortitudine sunt etiā signa audacie: eo qꝫ fortitudo est circa ista circa que est audacia: ⁊ magis participat cū audacia qꝫ cū altero extremo scilicet timiditate. Et nihilominus: per pertinaces vt euitet omnis instantia posset dici breuiter qꝫ Aristoteles ponit hic signa audacie intelligens fortitudinem corporalem audaciam: cui opponitur timiditas vt extremum vitiuz ultio extremo. Causa autem quare intelligat vitium propter aliud est quia comunicat in causis: caliditas enim est causa audacie ⁊ fortitudinis corporalis. Et inquit plusqꝫ commentum secundo tegni commento trigesimoquinto. Quis naturaliter audax naturaliter fortis naturaliter timidus quēadmoduz in amore dicitur: adaptat autem animam fortitudini ⁊ audacie: fortitudo caloris innati ⁊ spiritus multitudo signum cuius est iuniores senioribus audaciores esse ⁊ alia calidiora frigidioribus audacioza ⁊ facientia insultum ad rapinam ⁊ causa huius est quia ligans ⁊ vniens animam corpori est calor innatus cuius saluatio saluat eaz in illo: cum ergo hic fuerit multus ⁊ fortis erit anima fortius corpori alligata per illum: quare resultabit ex eo bonitas spei ⁊ credulitas: ⁊ aptitudo confidendi circa

omnia minantia mortez ⁊ audendi magis ad terribilia nisi mos in contrariuz adduxerit: fortasse ante ⁊ nō propter hoc: sed quia sanguinis feruor in eis prohibēs omne apprehensiue operationū minus facit prouisores periculi qz plus audentes in periculis. Unde fortes naturaliter: vt plurimum naturaliter sunt audaces. Unde etiaz Rasys oia ista signa vel saltē plura eorū: que hic Aristoteles pōit esse signa fortis ipse ponit signa audacis ⁊ eodē modo sub rubrica audacie ponit conciliator ⁊ sub istis vbis cōprehēdit. Statura ipsius erecta ossa fortia extrema ⁊ coste iuncture magne solide: pectus magnum latū: armi idest humeri quadrati colli plenum forte viridū musculosum spatule fortes: ⁊ tota spina solida musculosa. Uenter magnus in se cōtractus: lacerti coxarum cruriū magni nernosi validi: superiora inferioribꝰ maiora ⁊ plenioza: cutis spissa congesta frons magna venosa: oculi eminentes caropoti vt neque sint omnino aperti: neqz totaliter clausi supercilia erecta capilli rigidi non sine pilis sed i pectore ⁊ i spatulis multuz pilosum: hec conciliator. Quia ista sunt signa audacie que significāt dominiū caliditatis in corpore: sed predicta signa sunt huiusmodi ergo ꝛc. minor pz ex p̄dictis.

¶ Capitulum. xxiij. de physionomia hominis timidi: et est Aristoteles.

¶ Textus

Signa timidi pili molles: corpore inclinatus non erectus: que sē sub vmbellico sursum tracta. Circa faciem subcroceus: oculi imbecilles et palpebriz at: et extrema corporis imbecillia: et crura parua. Manus longe et subtiles: lumbi autem parui et imbecilles: Figura contorsa vel condensa: in motibus omnino non inerecundus: sed iclinatus: et stupefactibilis. Mos q est in facie mobilis est et sollicitꝰ est: hec Aristoteles.

Cōmentum.

Positis signis fortitudinis: hic ponit signa sui oppositi scilicet timiditatis quia oppositorū eadez ē disciplina. Ubi sciendum ē q ex quo timiditas opponitur fortitudini: vt extremum vitiuz virtuti seu medio oppositorū antē oppositē sunt cause et signa: Quia igitur fortitudo causatur ex dominio caliditatis et humiditatis temperate precipue sed magis ex dominio caliditatis vt in precedentibus dictum est: tunc per oppositum oportet q timiditas causetur ex dominio frigiditatis et etiā humiditatis vel siccitatis intemperataz vt i melācolicis patet vt iferius dicet: precipue i tertio libro i cap. de Saturno. Et sicut igit posuit. 12. signa fortitudinis: que testant superdominium caloris: ita ponit duodecim signa timiditatis predictis signis quasi oppositā: que testant superdominium frigiditatis et humiditatis. Quorum primum est mollicies pilorum. Secundum est iclinatio corporis siue icurnatio sicut enim calidi naturaliter sūt erecti i statura corporis vt patet in iuuenibus sic frigidi sunt corpore iclinati vt in precedentibus notani. hic addit conciliator q ipsi aspiciunt terram quando ambulāt.

Tertium signum est partium que sub vmbelico sunt sicut pectinis et huiusmodi sursuz tractio sicut enim in fortibus pecten est superius versus ventrem: latus ⁊ dorsum contractum: ita econtrario in timidis versus ventrem contractum ⁊ inferius latum. Quartum signum est color faciei subcroceus idest nō ex toto croceus sicut color pallidus vt etiam tenet conciliator: talis enim color significat frigiditatem: sicut omnis color qui est circa citrinum vt patz de aliis: vt pluribus locis patebit. Quintuz signum est: oculi debiles: et imbecilles quod potest intelligi de debilitate oculi in se et etiam virtutis visiue. Utraqz enim debilitas causat ex nimia humiditate et frigiditate sicut et oculi visus causat ex calore et humore temperatis: vt patet de sensu et sensato. Palpebratio etiam idest nimis motus est etiam signum timiditatis vt dicetur in alio loco. Sextum signum ex se patet scilicet parvitas et imbecillitas extremitatum causam dixi superius in pluribus locis et precipue in capitulo de diuisiōe sexus. Septimum signum est parvitas crurium. Octauum signum est longitudo et subtilitas siue paruitas manuum et digitorum. Longitudo quidem fit ex humido in longum se diffundente: paruitas vero fit ex nimio frigore constringente.

Nonũ signum est paruitas ⁊ imbecillitas lũborum: ⁊ anchaꝝ oia.n.p̃dicta ꝓueniũt ex frigiditate sicut ĩtuẽti patet. Aliq dicũt ꝙ Aristoteles dicit paruitas cruriuꝫ: ⁊ similiter paruitas ⁊ ĩbecillitas lũboꝝ ⁊ anchaꝝ sint signa timiditatis ĩtendit d̃ paruitate ossiũ istarũ partiũ non de paruitate carnositatis: eo ꝙ partes iste sunt carnosiores partibus superioribus: ⁊ istud prouenit ex frigiditate vt dictũ est: Et ad hoc non dicit simpliciter lũbi parui: sed addit imbecilles: ⁊ debiles debilitas eniꝫ lumboꝝ prouenit ex debilitate ossiuꝫ: ⁊ coruꝫ paruitate sicut ⁊ ecõtrario fortitudo eoꝝ fit ex ossium magnitudine: vt dictũ est. Ista expositio vniuersaliter semper non est tuta qꝛ melancholici semper nõ habent mẽbra carnosa: nec ossuosa sed exhausta vt multotiens notaui ratione frigiditatis: ⁊ siccitatis: vt patet. Tamen physionomi qñ dicũt ꝙ paruitas partium inferiorum significat fortitudinem ⁊ audaciã hoc fit ex parte carnis aliquando: quando vero dicunt ꝙ significat timiditatem: ⁊ hoc etiam ex parte eiusdeꝫ quia carnis multiplicatio in partibus ĩferioribus arguit dñiuꝫ frigiditatis: ⁊ si ibi paucitas carnis fuerit fortitudinẽ largit̃. Unde quando Rasys lib. 6o cap. de signis ancharũ ⁊ coxaꝝ ⁊ cruriũ atqꝫ pedum dicit cum calcaneum est gracile timorem significat: grossuꝫ vero ⁊ forte cuꝫ fuerit fortitudinẽ ĩdicabit: patet ꝙ loquit̃ de gracilitate ⁊ grossicie ossium solum: quando vero vlterius subdit cum crura grossa fuerint hebeteꝫ ⁊ ĩuerecũdũ demonstrabunt patet ꝙ loquit̃ de grossicie ꝑꝑ nimiã carnositatem cum paruitate ossiũ: Quãdo autem vlterius dicit. Coxe autẽ cum exterius multas habent carnes fortitudinis imbecillitatem atqꝫ laxitatem declarant pꝫ ꝙ hoc verum est quando cum hoc ossa coxarũ fuerint parua. Unde subdit quando vero coxarum ossa prominent audaciam significabũt: quod scilicet fit quando ossa sunt magna ⁊ caro modica. Quando vero vlterius dicit: ancharum quoqꝫ ossa cuꝫ exterius tendunt̃ foris demonstrant fortitudinẽ ⁊ virilitatem prout etiaꝫ superius fuit allegatum quod scilicet fit quando anche non sunt carnose ⁊ ossa eorum magna. Ulterius vero subdens Ancharũ gracilitas mulierum significat amatorem. ⁊ corporis debilitatem ⁊ timorem: patet ꝙ loquit̃ de gracilitate ossium ⁊ non carnositatis aliter contradiceret sibi. Ubi dicit ꝙ nates parue: ⁊ que oĩno vident̃ delicate significant audaciam. Ubi patet ꝙ loquit̃ de paruitate carnis: ⁊ non ossiũ Est ergo secũda regula generalis ꝙ paruitas ossium lumborum ancharum coxarum ⁊ aliaꝝ partium ĩferiorum cum multitudine carnis est signum timiditatis causam dixi. Paruitas vero earũdem partium in carnositate cũ ossiũ tamen magnitudine: est signum audacie ⁊ fortitudinis: quia hoc ꝓuenit ex caliditate: ⁊ illud ĩtendit phũs hic in precedenti textu. Decimũ signum est figura corporis turpis ⁊ inordinata est etiam signum timiditatis: quam quidem significat turpitudo. Similiter fit ex frigiditate materia membrorum ingrossante: que qdẽ materia sic ingrossata inobediens est virtuti formatiue ita propter indispositionẽ materie resultat turpitudo figure. Non confidas in turpi aspectu: qꝛ dispositio mala organorũ arguit fraudulentiam anime ⁊ malã dispositionẽ. Ideo Rasys fecit capitulum de habentibus malos mores sub istis verbis. Huius signa sunt facies feda colorem cũ quadam obscuritate rubeum habens: cutis faciei sicca: totius corporis macies rugosa facies: ac capillorum nigredo ⁊ lenitas ⁊ Conciliator ait in capitulo proprio facies ipsius ẽ feda infirmis similis cutis faciei ⁊ totius corporis sicca macies omnis corporis frons rugosa longa stricta in acutum conducta oculorum motus tardus habens maculas nigras capillorum nigredo ⁊ asperitas q̃ omnia cum effectu in quodam sociorũ notaui hec conciliator. Undecimũ signũ est ꝙ aliqs sit ĩ motibus non inuerecundus imo verecundus ⁊ inclinatus idest in motu progressiuo incuruatus vel inclinatus idest remissus ⁊ mollis. Incedit enim timidus non erectus vt audax. Potest tamen exponi remissus in motib⁹ idest tardus ⁊ stupefactibilis. Istud potest intelligi effectiue quasi ducens per motus suos alios in stuporem: habet enim motus mirabiles ⁊ derisibiles. Uel potest intelligi passiue pro stupidus. Stupor enim fit ex apparentia alicuius effectus cum ignorantia cause. Et quia timidi sunt insensibiles et stolidi: et male intelligentes. Et per consequens nesciunt causam rerum aduertere: quasi omnia vident̃ eis mirabilia: et de omnibus vertunt̃ in stuporem.

Duodecimũ et vltimũ signũ est: mos faciei

sollicitus scilicet intuitus eius est similis intuitui alicuius tristis ⁊ de aliqua re solliciti eo q timidi propter eorum sollicitudinez cor habēt cōpressum: ⁊ ita caloze ad intra recurrēte faciē habent colore desolatum. Et ad hoc ipse dixit notabiliter. Vos faciei mobilis ⁊ sollicitus: quasi dicat q talis mobilitas provenit ex sollicitudine vt dictum est. Ex predictis est elliciēdum quod ex frigiditatis dominio arguatur timiditas: ex caliditatis vero audacia. ⁊ fortitudo corporalis. Signa. n. timiditatis posuit Almansor i libro secundo dū ait. Timidi quoruz capilli sunt plani ⁊ statura curua ⁊ musculi cruris interiores sursum ascendūt idest deficiunt. Color citrinus: ⁊ oculi debiles: ⁊ frequēter palpitātes. Manus quoqz ⁊ pedes subtiles: ⁊ macri intuitus vero eius intuitui tristis similis est. Et conciliator sub eadez rubrica ait: hominis timidi statura est iclinata nō recta terram i spiciēs circa faciē color subcroceus aut sublividus. Oculi ibecilles frequenter palpitātes: Que sub vmbellico sunt sursuz retracta. Corporis debilia extrema curta parua manus longe ⁊ subtiles lumbi parui vacillantes idest icō positi: nates magne: crura ⁊ pedes parui inarticulati ⁊ intuitus stupefactibilis ⁊ tristis: ⁊ capilli plani: hec conciliator. Scias q ego vidi eos ambulantes cū genib⁹ flexibilib⁹ ⁊ caducis cū residuo corporis summisse.

¶ Capitulum. xxv. De physionomia ornati siue verecundi ⁊ est Aristoteles.

¶ Textus

f Signa ornati in moribus acutus rubeus in corpore: color sanguineus: facies rotunda: pectus sursum tractū: i motibus tardus: ⁊ loquens tarde: ⁊ vox plena spiritu. Oculus bylaris nō splendidus: niger nec valde apertus ⁊ nec omnino clausus: palpebrizantes tarde: oculorū eni q palpebrizant hij qdem timiduz bi aūt calidū significant: ⁊ hec Aristoteles.

¶ Cōmentum.

b Ic philosophus ponit signa ornati siue verecūdi q inerecundo opponitur: ⁊ signa sunt septem.

¶ Primum est q i moribus est acutus sollicitus ⁊ itentus ⁊ valde studiosus circa bonos mores: quando eni ⁊ vbi ⁊ quib⁹ ⁊ i qb⁹ opz timet displicere ⁊ confundi. Et ideo multū acute studet i moribus esse compositi. Et istud signuz sumit ex moribus ⁊ signis apparentibus vt de se pz: hec Guillelmus nutrice. Ego nescio si temporibus Aristotelis fuerunt homines ornati siue verecundi: nostris vero temporibus verecundant vt ait Columella de re rustica circa principium libri: vbi ita ipt. Attonitiqz miramur: effeminatoruz q a natura sexū viris denegatum muliebri motu mētiant: decipiantqz oculos spectantium. Vox deinde vt apti veniamus ad ganeas: quotidianam cruditatem laconici exquoquimus ⁊ exusto sudore sitim querimus: noctesqz libidinib⁹ ⁊ ebrietatib⁹: dies ludo vel somno cōsumim⁹. Ac nosmet ipsos ducimus fortunatos: q nec orientez solem vidimus: nec occidentē. Itaqz istam vitam socordem persequitur valitudo. Nam sic iuuenuz corpora fluxa ⁊ resoluta sūt: vt nihil mors mutatura videat. ¶ Secundus signum color rubeus i corpore quasi sanguineus ⁊ precipue i fronte. Sciēdum est q i fronte ⁊ oculis: sicut i capitulo de oculis dicet apparent passiones anime ⁊ precipue apparēt propter quod etiam ab Aristotele vocatur locus verecundie ⁊ honoris: ratio est qz frons est iudicium persone. Cellule cerebri que sunt organa virtutis ymaginatiue: que tristicia vel leticia ō centia vna cum iudicio rationis siue virtutis cogitatiue que sibi vitia subito discernit secundū diuersas affectiones ⁊ passiones istarum virtutum. In fronte eniz tanqz i parte corporis nobili vitia: ⁊ virtutes diuersis modis discernunt: ⁊ ob hoc alteratur: Et etiam frons est omniuz nernozum a cerebro descendentium spirit⁹ sensibiles quasi turris ⁊ ad defendendum. Inter enim ei⁹ concauitatem omnes huiusmodi nerui descendunt ad sensus: quozum ministerio obtectis sensuum per species suas ad sensum cōmunem cuius etiam sedes est in fronte ⁊ sensu cōmuni ad ymaginatiuā ⁊ de ymaginatiua ad cogitatiuam virtutem se multiplicantibus ab ipsa cogitatiua que in brutis scilicet extimatiua applicat fit iudicium secundum qd̄ anima diuersimode afficit: ⁊ secundum q illas affectiones frons tanquam pars propinquior ⁊ plus q̄z partes remote alteratur vt dictum est:

Et ita passiones anime precipue apparēt i frō te: ⁊ p cōsequēs signa de fronte sicut de oculis multum sunt notāda. Ad propositū intelligit hic per colorem rubeum illum qui est in rubedine temperatus: ⁊ cū aliquali albedine mixt⁹ talis etiā significat bene natum: vt dixi in capitulo .xx). de bene complexionatis ⁊ sic non est controuersia inter Aristotelez ⁊ Rasiz: q dicit q color ruffus sit signum inuerecundi: vt dicet in sequenti capitulo. Intendit enim Rasys per colorem ruffum colorez flammeum obscurum ruffum ⁊ spissum: qualis est color flamme lignorum viridium talis enim significat stulticiam ⁊ dementiam: ⁊ temeritatē audaces ⁊ furiosos: vt dicunt philosophi: ⁊ omnes legipti mi auctores. Et ita talis color potest esse signū inuerecundi vt vult Rasys. ¶ Tertium signuz est rotunditas faciei. Ista rotunditas debet intelligi respectiue ad longitudirdinem nimiam: ita q facies verecundi est plus declinans ad rotunditatem q̄z longitudinem. Quia secundū Rasim. Cuius facies est longa inuerecundus est. Illa autē rotunditas nō oportet esse nimia q⁹ secūdū eundē. Cuius facies est vehemēter rotunda fatuus est: ⁊ per consequens inuerecūdus: ⁊ ita debet tenere medium iter nimiaz lōgitudinem: ⁊ nimiā rotunditatez. Et per istud soluit cōtrarietas. ¶ Quartum signū est pect⁹ sursum tractū idest eleuatū i medio: ac si esset parum gibbosum significaret inuerecundiam vt patebit i cap. methafrenon: vbi vult q talis eminentia significet non itelligibilitatem.

¶ Quintum signum est tarditas in motibus siue i mouēdo ⁊ etiaz i loquendo in modo: quia nimis velociter moueri ⁊ quo ad motū pgressiuum: ⁊ quo ad alios motus nō est facetorū et verecundorū sed magis mimorū ⁊ vagorum. Tarditas autē in loquēdo potest intelligi vno modo pro morositate: ita q verecundus nō loquat celeriter ⁊ precipitanter: sed tractiz ⁊ morose. Unde phūs in de secretis secretorū ingt Qui loquit ⁊ mouetur motu manuum est inuidus elloquens deceptor. Qui vero est abstinēs a motu manuum: hic est perfecti itellectus bone dispositionis ⁊ sani cōsilij. Arguit itemperātiā caliditatē cū imensa caterua spirituū effūdētiū se ad musculos progressiuos aut lacertorū lingue ⁊ preter debitū monēt eoz membra. Preterea phūs i cap. de equalitate ad Alexādrū dicit q oz esse i raritate vbozū nisi cū necesse fuerit. Unde Bias phūs. Noli cito loqui est .n. insanie idiciū. Expertus suz eniz ō multis: q celeriter ⁊ precipitanter loquunt: q sunt nimis inuerecundi: vt maniaci faciūt. Cōfidētia aūt maniaca ē cōfidentia bestialis: que nulla regulat rōne reguntur. n. tales a falsis ymaginationibus: que ita eis accidūt ex quo accidit cōfidere vnde esset desperandū: cū. n. tales ab ira fozti capiunt pp feruorez aduste colere corruptam habētes cogitationē non prouident periculis: quare ideliberate aggredientes stulte cōfidunt ad similitudinē irate bestie: q̄ mittit se i telū: ⁊ talē cōfidentiā videt habere vehemēter iratus a passiōe ire ductus ⁊ nō rōne. imo ⁊ similis cōfidentia in habentibus coz calidū existit: etiam non iratis: superflua eni caliditas propter feruorē: quē inducit in sanguinē facit bominem ineptū: sicut dicit phūs motui aūt apta bonitas aūt apprehēsionis ⁊ iudicij est officiū virtutis apprehensiue: ⁊ sanguine quieto idiget ⁊ non moto propter quod tales sunt minus rationantes ⁊ frequenter irascunt: cui quo ⁊ quādo ⁊ quātū non opz: vt dicit plusq̄z cōmētator in cap. 35° so tegni. Unde bene dicit versificator. Impedit ira animū ne possit cernere verū Ideo dicūt primos motus non esse i potestate nostra. ¶ Sextū signum est: vox plenissima idest vox satis grossa: Vox eniz nimis gracilis significat frigiditatē ⁊ ita super insensibilitatez ⁊ p cōsequens super inuerecundiam. Non oz etiam vocē esse nimiam in sonoritate q⁹ oppositū idicat vt tz phūs ad Alexandruz. Qui bz grossam. i. valde grossam vocē ⁊ sonorā est bellicosus ⁊ eloquēs. Qui bz dulcē vocē est inuidus suspicios⁹: ⁊ hic itelligit de voce gracili. Etiam ait pulchritudo etiā vocis idicat stoliditatem ⁊ insipientiā. Et i capitulo de equalitate ait: Mediocritas i sonoritate vocis ⁊ sublimitate denotat equalitatem ꝯplexionū: ⁊ ista superior est conformis ad itellectū philosophi.

¶ Septimum ⁊ vltimū signuz accipit ab oculis circa quos ponit quattuor considerationes. Prima est de oculorum ylaritate. Secunda ō colore: non. n. sunt nimis splendidi siue ignei vt dicetur inferius de oculis inuerecundorū: nec etiam nimis nigri sed medio modo se habentes. Tertia est de oculorum clausura ⁊ aperitione: istud satis ante expositum est.

¶Quartum est de palpebrizatione: verecundus enī palpebrizat tarde non multū nec velociter. Unde phūs ad Alexandrum ait. Cum videris hominem frequentantē in te visuz ⁊ cū respicis cōtereſ: ⁊ ex hoc erubescit ⁊ maxime si innitus suspirat: ⁊ lachrime appareant i oculis eius: hic diligit ⁊ timet te. Si vero contrarium erit invidus ⁊ contemnet te. Et hoc etiam cōfirmat dicens q nimis ⁊ velox motus palpebrarum potest esse ratione caliditatis nimie facientis spiritus motuos mobiles ⁊ sensibiles: ⁊ tunc significat astuciam: ⁊ caliditatez: ſz nulla istaz competit ornato ⁊ verecundo ⁊ cōcludo. igitur non sibi competit nimia palpebratio. Sed videtur contra istud q timiditas cōpetat ornato ⁊ verecundo. Est enim verecundia timor ingloriationis. Sed dicendum ē q timor ⁊ timiditas non sunt idē. est. n. timiditas vt vitium mala: qz timiditas idem est quod pusillanimitas: Timor autē non semper est malus: ideo aliqua non timere est malum. Et igitur timiditas non competit verecundo vt dicit hic Aristoteles. Licet timere similiter competat: ⁊ istud pz p Aristotelem tertio ethycorum cap. de fortitudine cap. nono circa principium dicentem quedam metuere honestum sit: ⁊ nō metuere turpe: veluti infamiam qui timet humanus e verecundus: qui nō timet impudēs est: ⁊ vt iqt Auerroys super loco preallegato dicit. quedā vero oz timere ⁊ eoz timor decēs ē: non timere vero indecens vt actiones infamabiles: qui timet has ⁊ formidat hic verecund⁹ est q vero non. est inuerecūdus tamen aliq dixerunt pauperē eē fortē: ⁊ ifamiā timentez sed hec iste: habere igit talē timorē: nō est timiditaſ ⁊ vitium: quod patet per eundem qui ibidem dicit: neqz vtiqz siquis iniuriā circa pueros vel vxorē timet vel initidū vel aliqd taliū timidus est. Et sic pz q non ē idē esse timidum ⁊ habere timorē ⁊ p consequens: quid ad dubium dicendum.

¶Capitulum. xxvi. De signis inornati siue inverecundi: ⁊ est Aristoteles.

¶Textus.

f Ignа inornati oculus apertus ⁊ splēdidus palpebre sanguinee ⁊ grosse ⁊ curue: musculi scapularum sursum errecti figura non recta: sed parum curua.

¶Cōmentum.

b Ic philosophus ponit signa verecūdi quē vocat ornatū sui oppositi inverecūdi: Et est sciendum q verecūdia prout Aristoteles 4° ethycorū: ē timor igloriationis. i. cōfusionis: ⁊ inhonestationis ⁊ vt idez dicit non ꝺuenit omni etati ⁊ statui: qz nō cōuenit senibus ſz tantū iuuenibus: quorū primuz sic probat. Illis nō cōuenit verecūdia q nihil agunt: vel saltē: nihil agere debent de quo sit verecūdandū: senes ſ buiusmodi ⁊ igit. Secundū probat sic. Illis maxime conuenit verecundia q maxime molestantur cōcupiscentijs ⁊ passionib⁹: ⁊ q multis modis peccāt de quibus sunt verecundādi: ſz iuuenes sunt huiusmodi igit ⁊c. Unde quātū ad ista. duo dic ibidez Aristoteles: Laudam⁹ vtiqz iuuenes verecūdos senes aūt nullus laudabit quando verecundantur. Similiter verecundia nō cōuenit virtuoso ⁊ studioso. Uerecūdia enīz vt dicit est de prauis: virtuosus aūt ⁊ studiosus non operaſ prava igit ei nō cōuenit verecundia. Ex quibus omnibus pz cōplete qd sit verecundia. Est enim timor igloriatiōis seu dehonestationis ratione cōmissionis alicuius rei turpis prave ⁊ illicite: Et licet ibidem dicat Aristoteles qō verecūdia nō sit virtus ſz passio tamen qz ē timor igloriationis: circa quē qdē timorē potest esse excessus ⁊ ꝺfectus ⁊ medium: ideo verecūdia vt virtus q̄ cōsistit i medio opponiſ Cathoplexie ⁊ inverecundie tāq̄z vitijs extremis. Est enīz Cathoplexia nimis excessus circa timorē ingloriationis. Unde dicit Catho grece quod ē trās ⁊ plico plicas q̄: si transplicatio vltra modum implicatio alicuius cum isto timore. Inuerecundia vero ē istius timoris nimis defectus. Est enī inverecundus q penitus nullaz timet nec curat cōfusionē: ⁊ proseqū omne quod delectat credēs omne quod ē ad libitū sit ēt licitū. Que p̄cipue fiunt atqz reperiunt in illis i quibus lumen discretionis ⁊ recte rationis est diminutum quales sunt homines brutales grossi isensibiles ⁊ hebetes quoꝝ signa posita sunt in pluribus locis ⁊ i cap. ꝺ boie grosse nature. Uidimus. n. quēdā mingere coram populo i igne: ⁊ erat legatus cuiusdā Regis. Qui. n. sunt isensibiles ⁊ stolidi sunt etiā inverecundi. Ideo propter cō

uenientiam istam inter insensibiles ⁊ inuerecũ dos statiz postq̃z posuit signa isensibilis posuit signa inuerecundi: per oppositum in aliis capitulis semper premittit passiones habentiũ per modum habitus: ⁊ deinde se habentes per modũ priuationis. Istius ergo inuerecũdi posuit quattuor signa. ¶ Quorũ primum accipit ab oculis circa quos ponit duas cõsideratiões prima est de nimia aperitura ⁊ ardue ituentib⁹ vt notaui i depredatoribus ⁊ furib⁹. Aliq exponũt nimia aperitura i eminẽtia ⁊ foris ꝓ eminẽtia oculoꝝ. Oculi. n. multũ apti ⁊ foris prominentes ⁊ acute ituentes significant iuerecũdiã vt dicit Rasys. Ego puto q̃ causa istius sit multitudo spirituũ cũ maxima igneitate effũdentiũ ad musculos oculorũ: q̃z sunt causa extensionis ipsius musculi. De prominẽtia oculoꝝ dicemus i secũdo lib. cap. proprio: Tñ hz Rasym: Magnitudo oculoꝝ sic foris ꝓminẽtium nimis humidã p̃tendit cõplexionẽ vt dicemus iferius auctoritate Blasij de parma ⁊ alioꝝ auctorum. Scd̃a ꝯsideratio sũmit a splẽdore oculorũ: ⁊ istã ponit etiã Aristoteles iferius dicens: Quibus oculi sunt ignei. i. ad modũ ignis splendẽtis ⁊ scintillantes sunt iuerecundi ⁊ referunt ad canes. Persepe notaui significare dominiũ igenij i maleficijs: ⁊ detestabilibus negocijs: vt sunt lenones homicide ⁊c. vt i ho libro patebit i suo loco: imitãdo naturaz caninã: vt intuenti pz: recurre ad librũ d̃ aĩalibus si altius vis scire. ¶ Secũdũ signũ ẽ palpebre sanguinee. i. rubee ad modũ sanguinis ⁊ grosse vt addit Rasys qd̃ fit ratione sanguinis idigesti ⁊ grossi i palpebris cõgregati. Cuius signũ ẽ i senibus q frequenter habẽt propter dictã causam rubedinẽ palpebrarũ vt ẽt accidit illis q frequentant ganeã. ¶ Tertiuz est erectio scapularũ vt i precedentib⁹ expositũ ẽ. ¶ Quartũ ⁊ vltimũ est statura corporis aliquãtulũ curua cuius etiã cã ante dicta ẽ. Et i eodẽ capitulo ponit Rasys tñ cũ aliqua differentia ⁊ inqt. Inuerecũdus est cuius oculi multũ sũt aperti ⁊ foris ꝓminentes: ⁊ acute intuentes: eius quoqz palpebre grosse. Statura autẽ eius non multum longa. Cũ vero icedit: pectus parum ꝑ anterius tendit: Cuius preterea spatule sunt motus festinus. Color vero ruffus multũ habens sanguinez: Facies rotunda: torax parũ ꝑgibbosus. De suis isuper significationib⁹ est: q̃ oculi multũ aperiũtur: ⁊ sunt acute ituentes: sunt ẽt multũ loquaces. Hic Rasys dicit q̃ statura iuerecũdi non est multũ longa: ⁊ addidit: cũ vero icedit parũ per anterius tendit. Et hoc ẽt forsan itẽdit phũs qñ dixit signa recta ⁊c. Et addidit etiã Rasys signa aliqua: q̃ hic non ponit Aristoteles dicens q̃ motus ei⁹ est festinus color ruffus. Color vero ruffus qd sit declaratur i libro Egidij de vrinis in suis carminibus dum inquit.

¶ In ruffuz vergens puricolor emulus auri
¶ Equalis: purus: medius: cui se liquor vnit
¶ Corpus eueratici validos denũciat actus.

Et dicit Rasys multũ hz sanguinẽ ⁊c. Est sciendũ q̃ lz sanguis sit melior thesaurus nature ⁊ propriũ vehiculũ anime: tñ quando fuerit nimis excessiuus ⁊ precipue cũ hic est grossus ⁊ indigestus. ⁊ ẽ impedimentũ anime in suis opatiõib⁹ ⁊ p̃cipue quãtuz ad opatiões animales: vnde ẽt videmus q̃ habitãtes in regionibus frigidis ⁊ multuz ꝑꝑ caliditatẽ ⁊ humiditatẽ cõplexionis eoꝝ i sanguine habundantes nõ sunt ita astuti ⁊ prudentes sicut habitãtes i regionibus calidis q ꝑꝑ cõplexionis eoꝝ frigiditatẽ i sanguine nõ habũdãt: vt pz ꝑ Legetiũ de re militari. lib. 5° cap. De qb⁹ regiõib⁹ sint eligẽdi tyrones dũ ait. Reꝝ ordo deposcit vt ex qbus prouincijs. s. vel natiõib⁹ tyrones eligendi sunt prima pte tractet. Cõstat qdez i oĩbus locis ⁊ ignauos ⁊ strenuos nasci. Sed tamen vt gens gentez p̃cedit i bello: ⁊ plaga celi ad robur non tantũ corpoꝝ: sz etiã aĩoꝝ plurimũ valet quo loco ea que a doctissimis hominibus cõprobata sunt non omittã: omnes nationes que vicine sunt soli nimio calore siccatas amplius qdez sapere: ⁊ minus habere sanguinis dicũt: ac propterea cõstantiam: ac fiduciam eo minus habere pugnandi quia metuũt vulnera q̃z exiguum sanguinem se habere nouerint. Contra septemtrionales populi remoti a solis ardoribus iconsultiores qdem: Sed tamen largo sanguine redundantes sunt ad bella promptissimi. Tyrones igit de temperatioribus legendi sunt plagis: quibus ⁊ sanguinis copia suppetat ad vulneruz mortisqz contemptum ⁊ non possit deesse prudentia. Quare ⁊ modestia seruatur in castris: ⁊ non parum prodest in dimicatione consilium. Et ita sanguinis multitudo: ⁊ rubedo faciei cũ alijs signis

concurrentibus possunt significare stoliditatez ⁊ insensibilitatem ⁊ per consequens inuerecũdiã. Ulterius vero circa istud quod dicit Rasys qȝ motus festinus significat etiam inuerecundum: est sciendum q licet sit supra dictum q insensibilitas ⁊ stoliditas causetur ex nimia frigiditate ⁊ spirituum sensibilium immobilitate nihilominus potest etiam fieri ex nimia caliditate saltẽ per accidens. Ex nimia enim caliditate spiritus sensibiles efficiuntur nimium mobiles ad quorum nimiam mobilitatem sequitur indiscretum ⁊ diminutum iudicium. de agẽdis: sicut est etiam in naturaliter stolidis cuius signum est in iratis qui propter nimium motũ sanguinis ⁊ spirituũ nihil vident vt etiaz tactum est superius in capitulo. xiij. Ergo Aristoteles elenchorum primo inter alias cautelas: quas docet supra in istis ponit istam q aduersarios prouocent ad irã eo q vt dicit cõturbati minus prouidẽt. Istud patet inferius in pluribus locis. Quare igitur insensibiles saltẽ per accidens possunt fieri ex caliditate nimia ⁊ per consequens inuerecundi: patet q motus festinus etiam potest esse signuz inuerecundie. Istud autem signum cuz alijs que ponit Rasys non ponit philosophus: qui satis intelliguntur per signa inuerecundie eis opposita: que superius exposita sunt. Et conciliator in sua physionomia sub eadem Rubrica inquit. Statura eius non multum longa: color ruffus facies rotunda: oculi plurimum aperti: frons proeminens: acute intuentes ⁊ intente palpebre grosse sanguinee: pectus in anterius cum incedit tendit: scapularum musculi sursum eleuati: Torax aliquantulum gibbosus: multum loquax ⁊ verus eius signum est multa oculoruz apertio: ⁊ acutus intuitus. Hi quidem calidum hi vero timidum significãt: Et hec Cõciliator.

¶ Capitulum. xxvij. De signis animosi siue magnanimi ⁊ hec Aristoteles.

¶ Textus

a Animosi signa: frons bñ magna ⁊ bene carnosa ⁊ lenis: que sunt circa oculos facies videtur bumilior ⁊ somnolẽtior: neqz intense aspiciens neqz remisse: in motibus tardus erit ⁊ remissus figura ⁊ more qui est in facie: non preceps sed videtur bonus.

¶ Cõmentum.

i Post hoc capitulo Aristoteles ponit signa animosi ⁊ sui oppositi. Unde sciendum est q Aristoteles intẽdit hic per animosum magnanimum. Magnanimus autem secundum q dicit quarto ethycorũ est qui magis qȝ se ipsum dignificat dignus existens: idest magnanimus est qui reputat se dignum magis: ⁊ in rei veritate est magis dignus ⁊ non solum magis sed maxime. Et quia vt dicit Aristoteles ibidem. Dignitas dicitur ad bona extrema inter que bonor est maximũ. vt dicit ⁊ probat: qa istud est maximum inter bona exteriora: quod attribuimus dijs ⁊ quod maxime desideratur a constitutis in dignitate: ⁊ quod est primuz in optimis tale autem bonum honor: igitur omnium bonorum exteriorum maximũ Ideo Isidorus dicit magnãimus ab eo q sit magni animi ⁊ magne virtutis. Cui contrarius est pusillanimis. Magnificus a magno faciendo vocabulum traxit. Est ergo magnanimus q maxime se ipsum dignificat honore: ⁊ maximo honore. Et quia maximo honore est dignus sequitur q in omni genere virtutũ sit virtuosus: vt ibidem deducit Aristoteles: licet enim nobiles ⁊ diuites honorẽtur: secundum veritatem tamen solus bonus honorandus est: quamuis iste in quo nobilitas cũ diuitijs ⁊ cuz bonitate ocurrunt magis dignus sit in honore. Et ante istam particulam dicit: non est dignus honore paruus existens. Virtutis enim premium est honor ⁊ attribuitur bonis: hec Aristoteles: ex quibus patet q magnanimus sit in omni genere virtutum virtuosus cum sit magno honore ymmo maximo dignus. Ex quo ⁊ vberius patet inter diffinitiones magnanimi iam premissas. Oportet autem vt ibidem dicit Aristoteles magnanimus a caymo ⁊ pusillãimo differt. Est enim caymus qui magis se ipsum dignum facit indignus existens: pusilanimus est qui siue magnis: siue paruis siue in moderatis dignus existens ad huc minoribus se ipsum dignificat. Istius ergo magnãimi siue animosi ⁊ pusillanimi sibi oppositi Aristoteles ponit hic signa Et ponit signa animosi que sunt qui qȝ. ¶ Primuz est frons bene idest temperate magna. ⁊ bene idest temperate carnosa: ⁊ bñ

ꝛ temperate lenis: ita ꝙ non sit nimis rugosa nec nimis lenis: sicut accidit habentibus complexionem tẽperatam (vt dictũ ẽ). ¶ Secundũ signũ ẽ humilitas ꝛ somnolentia aliqualis i facie ꝛ circa oculos. Et istud signũ alio modo sumitur a more apparente i facie. Videmus eni cõmuniter: ꝙ contemptiui ꝛ aliquãdo contemnentes i facie apparent quasi somnolenti aliq̃tulum oculos claudendo ac si sint somno grauati: pretendẽtes i facie quãdam humilitatem ex cõceptu p̃cedente presertiz cũ admodũ humilis non sit contemptiosus vt statim dicet. Magnanimus aũt est contemptiuus vt ponit Aristoteles vbi supra ꝑ multas magnas conditiones. Est eni cõtemptiuus etiam proprie vite quando periclitat quasi tunc nec dignus existat viuere. Item cotẽnit ꝯuiuere quibuscũqꝫ sed solum amicis: eo ꝙ cõuiuere qbuscunqꝫ ẽ blanditoriũ ꝛ seruile. Itẽ ꝯtẽnit quecũqꝫ parua: nec plangit nec deprecat pro paruis etiaꝫ necessarijs: sicut hodie faciunt bedani vt superius dixi: ꝛ precipue compatriote mei cum suis oratorijs ꝛ scolis i tempore noctis: vt etiã i tertio libro dicet inferius. Ad propositũ redeundo. Item operat: loquit odit amat manifeste: talia eniz facere latenter est timidi vt sunt illi. Magnanimus autẽ nõ est timidus: propter quod vt dicit libere propalat cũ contemptiuus sit. Hec Aristoteles ex quibus patet conseq̃nter ꝙ debet esse i facie humilis ꝛ somnolentus vt dictum ẽ. Tertium signũ accidẽtaliter ꝺ modo videndi: nec enim intense ꝛ fixe nec nimis remisse sed medio modo videt: Cuius itellectus satis patet ex precedentibus capitulis ꝛc. ¶ Quartuz signũ est tarditas ꝛ remissio i motibus: ꝛ istud idem etiam dicit Aristoteles vbi supra addens vnum signum quod hic non ponit. Sed ꝛ motus i quo grauis videt magnanimum esse ꝛ vox grauis ꝛ locutio stabilis ꝛ istud probat sic. Iste qui studet circa pauca nõ est festinus quod patet per oppositũ: qꝛ studẽs circa multa est festinus ꝛ velox i motibus: similiter qui non est contemptiosus habet grauem vocem: quod similiter pꝫ ꝑ oppositũ qꝛ iracundi ꝛ cõtentiosi vociferant acute: sed magnanimus studet circa pauca: ꝛ nõ ẽ contentiosus eo ꝙ quasi nihil magnum existimat pro quo studet vel cõtemnit ymmo vt ibidem p̃mittit magnanimi nõ ẽ recordari maloꝝ ꝛ iniuriarũ sed magis talia dispicere propter iras autem ꝛ iniurias consueuerunt esse contentiones: igit magnanimus non ẽ contentiosus ꝛ per conseq̃ns in voce grauis: ꝛ i motibꝰ nõ festinus. ¶ Quitum signum est bonitas in facie siue precipitio idest bona dispositio faciei sine aliquo defectu ꝛ deformitate: vel potest aliter intelligi ista bonitas faciei pro benignitate: habent eni magnanimi non facies austeras nimis vt caymi ꝛ superbi: sed ad benignitatez declinantes De isto capitulo Rasys non fecit mentionem sub nulla Rubrica. Et cõciliator i sua physionomia bene dixit cũ additione capillorũ iquit Frons ipsius sufficienter carnosa ꝛ lenis: Et que sunt circa oculos apparent somnolenti nõ intense aut remisse respiciens: i motibꝰ tardus non preceps moribusqꝫ temperatꝰ: capilli fortes ꝛ subruffi per capillos fortes itelligit non lenes neqꝫ molles: sed medio modo se habentes cum aliqua ruffedine: vt notaui.

¶ Capitulum. xxviij. De signis inanimosi: ꝛ ẽ Aristoteles.

¶ Textus.

i Nanimosi signa sunt rugosa facies ꝛ macra: oculi confracti: simul autem ꝛ confracta oculoruz duo significant: he quidem molle ꝛ femininũ aliud vero dimissum ꝛ pauiduz In figura humilis ꝛ i motibus remissus.

¶ Cõmentum.

p Ositis signis animosi: põit signa sui oppositi .s. inanimosi siue pusillanimi. Ponit autẽ signa quattuor: Primum est rugositas ꝛ macies faciei que duo sunt signa frigiditatis ꝛ siccitatis p̃cipue vt pꝫ i senibus ꝛ melancolicis. Lꝫ etiam fiant aliquando ratione caliditatis ꝛ siccitatis vt pꝫ i colericis. Et ꝙ macies isto modo sit signum dominij melancolie habetur. Idem sentit Auerroys quarto colliget. ¶ Secũdũ signũ ẽ oculoꝝ cõfractio. i. idecens ꝛ iepta oculorũ corrugatio vt exponunt aliq ꝛ bene que fit ex causis iã dictis. Et addit ꝙ talis cõfractio oculoꝝ significat duo. s. molliciez ꝛ femineitatem. Item pauorẽ. i. timiditatem. Et debemus itelligere eum eẽ pectore angusto. Cognoui quendã q propter amplitudinez pectoris i maxima ira erat animosus i armis ꝑꝑ dominiũ cholere: Tamen post irã erat timi

dus auarus ⁊ cetera talia. ¶ Tertiũ ẽ humilitas figure: quod dupliciter potest itelligi. Uno modo quod signum accipit' pro dispositiõe corporis q̃ quidẽ in animoso est humilis q2 nõ est elegãs ⁊ pulchra. Alio modo ꝙ accipiant' signa pro statura corporis q̃ etiã est humilis id est breuis ⁊ non multũ alta. ¶ Quartũ est remissio .i. pigricia i motibus. Sed hic occurrit dubium ⁊ est Gullielmus nurice. Remissio enim ⁊ tarditas i motibus ẽ vnũ d̃ signis animosi: vt dixi superius: ⁊ ita non poterit esse signũ inanimosi. Idem eniz non est signũ oppositorũ. Sed dicendũ est ꝙ remissio ⁊ tarditas i motibus dupliciter põt accipi vno modo ꝓ nimia pigricia siue pro pigricia simpliciter que ꝓuenit ex nimia frigiditate: ⁊ illa est signũ inanimositatis: vt hic dicit Aristoteles. Alio modo accipitur pro pigricia i respectu ⁊ ꝫm quid siue ꝓ velocitate temperata eo modo quo aliud dicit' pigrum vel tardũ per oppositum ad nimis velox ⁊ talis tarditas prouenit ex temperantia cõplexionis: ⁊ est signũ animosi vt dictũ ẽ: Ex quo enim animoso quasi nihil est magnum: vt dictum est: actoritate Aristotelis quarto ethycorũ ideo vt ibidez dicit est ociosus ⁊ piger q2 ad nulla mouet': nisi ad illa ex quibus est magnus honor: ⁊ pauca opatur nisi magna ⁊ notabilia aut nobilia: ⁊ ita ẽ piger ⁊ ociosus ex ꝓposito ⁊ quadã electione. Inanimosus vero ẽ piger i motibus ex natura ⁊ timiditate ⁊ sui ipsius paruipensione. ⁊ ita tarditas i motib⁹ ẽ signuz animosi: ⁊ inanimosi diuersimode: ⁊ ita obiectio non procedit.

¶ Capitulum. xxviiij. De hominibus seruilibus: ⁊ est Aristoteles.

¶ Textus.

Seruiendi signa sunt oculus confractus genu flexibilis iclinationes capitis ad dexteram: motus manuum: suppini dissoluti: ambulationes duplices: hoc quidẽ circũ clinatum quidem inclinãt: alij vero tenentes lumbos: ⁊ oculoruz despectiones qualis vtiqz fuerat dionysius sophista.

¶ Cõmentum.

Postq̃z Aristoteles posuit signa i animosi ⁊ pusillanimi: hic ponit signa hominis seruilis ⁊ sui oppositi. s. non seruilis. Et primo ponit signa hõinis seruilis q2 i plurib⁹ inanimosi est similis: Inanimositas enim ⁊ seruilitas procedũt quasi ex eisdẽ causis. Signa aũt sunt sex. Primũ est oculorũ cõfractio. i. idecẽs corrugatio vt superius expositũ est. ¶ Secũdũ signum est genuflexi idest flectentes genua cuilibz ad beniuolentiã captãdã vt iquit. Gulielmus nurice. In hoc loco valde ipse errauit. Ego puto ipsum non habuisse physionomiã praticã q2 aliter dixisset. ymmo phũs intẽdit genua flexibilia i suis ambulationibus quãdo incedit: flectit genua q2 incessus talis seruitutis est signum: vt dicetur in secundo libro inferius. Expositio Gulielmi potius pertinet mendicantibus q̃z seruis: quia flectuntur caput ⁊ genua eorum ad captandum elemosinã: tamen istud signum non est a natura sed ab arte ⁊ contra intentionem philosophi. ¶ Tertium signuz est capitis ad dexterã inclinatio ⁊ istud signũ est ratione laxationis membrorum ⁊ precipue neruorum originis: Dicit prefatus Gulielmus ꝙ mos seruoruz est flectere genua coram dominis: ⁊ similiter se incuruare eis inclinando se non solum cum capite: sed etiam cum toto corpore cuius causam non affero. Vidi virum diuitem cum tali habitudine processu temporis egenum venisse: Et ita fuit Dionysius sophista.

¶ Quartum signum est motus manuum supini ⁊ dissoluti idest inordinati incedentes.

¶ Quintum signum est ambulationes duplices: idest duplicem modum in ambulando habentes: quia aliquando circuminclinant se: ⁊ aliquando tenent lumbos: de talibus intendit Aristoteles inferius capitulo de motibus partium totius corporis ꝙ sint adulatores. Et ita bene ponit esse seruilis: eo ꝙ seruiles multum adulatoribus assimilantur. ⁊ referũtur ad canes: ⁊ talem dispositionem habent religiosi nostri temporis ⁊ precipue obseruantini. ¶ Sextum signum est oculorum despectiones idest deorsum spectantes: non enim in videndo eleuant oculos: sed respiciunt versus terram: vt faciunt etiam canes ⁊ illi Socratici cynedi quos modo dixi. Alij aliter exponunt. Habent oculorum despectiones quia vilem ⁊ despectum habent aspectum tamen hoc non affero. Et subdit exemplificando dicens ꝙ talis fuit Dionysius sophista.

Et vt patet quasi omnia ista signa accipiuntur a moribus apparentibus. Et de talibus conciliator scribit. Oculus cõfractus conuersas dispectiones imitans genus flexibilis: inclinationes capitis motus manuum impliciti: circũuoluti ambulationes duplices.

¶ Capitulum. xxx. De hominibus non seruilibus sed amaris vel bestialib⁹. ⁊ est Aristoteles.

¶ Textus.

a Amari signa sunt facie remissus nigri coloris: macer: Que sũt circa faciez quasi abrasa: facies rugosa recti crines ⁊ nigri.

¶ Commentum.

p Positis signis hois seruilis ponit signa hois nõ seruilis siue amari q seruili opponit. Intelligit aũt per amarũ hominẽ bestialẽ q cũ sit quasi cõtinue amarus: ⁊ in dignitate nature nullius ẽ ciuilitatis: propter quod quasi bestia nullius amicitiam curat: ⁊ nulli penitus seruit: quales precipue sunt melancholici: ⁊ precipue i quibus dominatur melancholia innaturalis ⁊ adusta qui habent mores ferinos. Iste igitur hominis amari ponit sex signa dominium melancholie i corpore pretendentia.

¶ Primũ igitur signum in facie remissus: q̃ si considerans. Istud proprium est melancholicorum quia sunt multum cogitatiui: ⁊ ymaginatiui. ¶ Secũdum signum est color niger i corpore: qui fit ex adustione partium terrestrium dominantium in re: vt supra dictum ẽ i ca⁹ de signis fortis. ¶ Tertiũ ẽ nimia macies: q̃ etiam est signũ dominij melancholie: vt per Auerroym quarto colligeth. cap. de signis dominij melancholie vt i precedenti allegatũ est.

¶ Quartum signũ est q̃ non ẽ pilosus i facie idest i partibus faciei que consueuerũt esse pilose: quod etiam fit ratione frigiditatis ⁊ siccitatis vt patebit i alio loco. ¶ Quintum signuz est rugositas faciei cuius causa etiam dicta ẽ. ¶ Sextum ⁊ vltimũ est q̃ habet crines nigros ⁊ rectos: idest non crispos sed planos. Nigri eniz capilli significant superadustionem eorũz ⁊ q̃ ignietas habet illum denigrare: vt dic̃ Auerroys quarto colligeth cap. de signis temperantie cerebri. ⁊ lz tortuositas capillorum significet supersiccitatem: vt dicit Idem Auerroys: ⁊ propter istud per hoc q̃ capilli cum tanguntur ab igne sunt tortuosi ratione nimie siccitatis: que euenit eis ab igne. Et ita capilli istorum cum sint sicci deberent esse quantũ ẽ hoc tortuosi: nihilominus per accidens sunt recti ratione nimie aperitionis porrorum ex caliditate ratione grossitiei fumorũ terrestrium eorum q̃ bus generantur propter quod capilli erunt duri fortes ⁊ grossi: ⁊ sic manebunt plani sicut satis dictum ẽ. Circa predicta occurrit vnum dubium. Dictũ est enim q̃ signa hec dicta pretendunt dominium melancholie i corpore: ⁊ cum hoc est dictum: q̃ aliqua eorum proueniant ex caliditate sicut statim dictũ ẽ de nigredine capillorũ: ⁊ eorum planicie que non videntur simul stare eo q̃ melancholia ẽ frigida ⁊ sicca. Et dicendum ẽ q̃ duplex est melancholia scilicet naturalis ⁊ non naturalis que alio modo vocatur cholera nigra. ⁊ vtraq; ẽ frigida ⁊ sicca. sed idifferenter quia naturalis ẽ frigida ⁊ sicca: per se innaturalis est frigida ⁊ sicca per accidens: Fit enim ex adustione humorum. Isti autem humores ratione nimie caliditatis adusti fiunt sicci: quibus ex siccitate calor debilitatur propter consumptionem humiditatis q̃ nutrimentum ⁊ fomentum est caloris. ⁊ ista nimia caliditas per accidens causat frigiditatez. ex quibus ad propositum patet q̃ non ẽ contradictio i dictis lz enim melancholia sit frigida ⁊ sicca: tamen aliqua fit ex causa calida: ⁊ ita aliqua signa melancholie possunt i caliditatem reduci. Lz autez predicta expositio sit magnorum virorum tamen quia videtur implicare aliqua dubia: ideo ad vitandum omnem calumniã videt̃ mihi dicendũ q̃ oia signa hic posita significant superdominium melancolie naturalis: presertim cum melancolia innaturalis fiat i corpore propter accidens ratione mali reguinis: ⁊ alijs causis accidẽtalibus plusquã ex natura. ⁊ ita Aristoteles non ponit signa de tali melancholia eo q̃ passiones acquisitas ⁊ accidentaliter aduenientes nõ cõsiderãtur hic quoniam nullum p̃dictorum signorum causatur ex caliditate: sed magis a frigiditate ⁊ siccitate quod patet de nigredine corporis

ꝛ capillorum de quibus istud minus videtur. Dicit enim Auerroys quinto colliget capitulo de significationibus colorum: Licet nigredo quandoqꝫ fiat ex multo calore sic̄ nigredo i ethiopib⁹: tñ qñqꝫ fit necessario ex ptib⁹ siccis terrestrib⁹: Et qñqꝫ pp frigiditatē sic̄ vinū nigrum hec Auerroys. Idem pꝫ per Auicēnā dicētem sicut frigidū dealbat humidū: ita denigrat siccū. Et oīa patebunt i cap. de coloribus. Et ita nigredo capilloꝝ in hominib⁹ amaris non est ratione caliditatis: sed magis rōne terrestritatis ꝛ frigiditatis ꝛ siccitatis. ergo Aristoteles ad hoc iueniendum nō dixit simpliciter crines nigros sed addit rectos sine aliqua tortuositate ꝛ crispitudine. ꝛ talis capillatura: Saturno attribuit̄: vt i 3°. lib. dicemus. Redeamus ad propositū. Nigredo eni capillorum ex nimia caliditate non fit sine crispitudine: vt pꝫ auctoritate Auerroys ꝛ aliorū illustrium. Et illam applicamus marti vt patebit. De aliis aūt signis amari nulli dubiū ē ꝙ ex frigiditate ꝛ siccitate possunt esse. ergo ista expositio videt̄ esse melior q̄ꝫ prima. Ulterius sciendum ē ꝙ ex quo hoīes colerici ex cōplexiōe ēt vident̄ ꝛ inueniunt̄ aliquādo satis amari ꝛ distorti ꝛ bestiales: sicut ꝛ melācholici: pōt dici ꝙ p̄dicta signa significant superdominiū colere p̄sertim cū fere omnia possint fieri ex caliditate ꝛ siccitate: sicut ex frigiditate: ꝛ siccitate: preter rectitudinem capilloꝝ. Tamen rōne terrestritatis ꝛ ponderositatis sunt cū rectitudine: nihilominus i tactu sunt asperi rōne siccitatis. Aliqui dicunt: vt superius dictum ē: ꝙ licet capilli i calidis ꝛ siccis debent esse crispi ꝛ tortuosi p se tamen per accidens propter causas antedictas possunt esse recti. De his tamē quilibet teneat qd̄ sibi verius videtur. Et cōciliator i sua physionomia exponit sub istis verbis. Demissus facie ꝛ oculis: ꝛ que circa faciez quasi abrasa facies rugosa: cogitās: suspiciosus: nō rectus: macer: capilli recti coloris lutei. Aliq scribūt istū capitulū: sub titulo d̄ auaricia. Utrūqꝫ pōt cōcedi: quia oīa signa que arguūt dominiū siccitatis p̄cipue melācholie causant auariciaꝫ vt dicemus i tertio libro: cap° de Saturno.

¶ Capitulum. xxxi. De signis hominis iracundi: ꝛ est Aristotelis.

¶ Textus.

i Racundi signa: rectus corpore ꝛ figura bene latus animosus: subruffus: spatule distātes ꝛ magne: ꝛ late: extrema magna ꝛ fortia: lenis circa pectus ꝛ circa bubones: bonimenti circūcursus capilloꝝ deorsum.

¶ Cōmentum.

b Ic pōit phūs signa iracūdi vbi sciēdū est ꝙ vt dicit idē quarto ethicoꝝ māsuetudo ē mediocritas circa iras propter illicitas iniurias: ē eni mediū iter iracūdiā ꝛ irascibilitatē: qꝛ māsuetus est ille q irascit̄ i qb⁹ oꝫ: ꝛ iste vt dicit̄ laudat̄ qꝛ vult ipturbatus esse ꝛ nō duci a passione sed ꝑm ꝙ rō ordinabit. i. nō irascit̄ secūdū ipulsum passionis sed magis secūdū dictamen rationis. Et isto modo irasci ē virtus. Unde Plato i thymeo. Ira licet ex vitiosis ptibus isit anime tamen cū bene ordinat̄ ydoneum istrumentuꝫ ē vite humane agende. Multa. n. sunt que p virilem anime cōmotionē recte i hac vita fiunt et ordinant̄ vt vident̄. s. quotiens iusta iracundia comitē sibi ꝛ auxiliatricē rōnem prestat hec Plato. Uidemus quoqꝫ in apibus experientiā que decenter irascunt̄ ꝛ debite: qꝛ nūquā ledunt hoīes nisi ipse prius molestent̄ i proprio alueario: Irritate vero iniuriantem lōgo aeris tractu persequunt̄ pro earuꝫ defensione. Inirascibilis aūt ē: vt dicit phūs vbi prius qui oīno ab ira deficit. Et talis vt dicit: vituperat̄ non irascēs i quib⁹ opꝫ: ꝛ vt opꝫ ꝛ quādo: isipiens videt̄ esse. Et ex isto ordine illos fuisse reor quos philosophos antiquitas rudis putauit: quos nunq̄ꝫ irascibilitas afficiebat: ꝛ isti fuerūt lapidei seu marmorei ꝛ exsangues: quos non nominabo gratia honestatis. Isti fuerūt melancholici intēsi ꝛ sine discursu. Ad propositum. Iracundus autem est qui in iras superhabundat. Unde Isidorus in decimo ethimologiarum dicit iracundus dictus: qui accenso sanguine in furorem compellitur. Irascitur enim quibus non oportet: ꝛ magis q̄ꝫ oportet: ꝛ velocius q̄ꝫ oportet ꝛ plurimo tempore hec ibi: ꝛ talem puto fuisse Alexandrum magnum.

Istaꝝ ergo passionũ genera phũs itẽdit ponere i isto capitulo ponit autẽ solũ signa iracũdi ⁊ mansueti: inirascibilis autem signa non ponit quia satis haberi possunt ex signis hominis seruilis ⁊ timidi ⁊ pusillanimi cum quibus communicant in causis quia in frigiditate. Et ettã haberi possunt per opposita signoꝝ iracũdi cui opponitur sicut extremum extremo. Ponit autem signa iracundi nouẽ. que sunt nimie caliditatis dominium sigificat vt patet omnia transcurrendo ex antedictis. ¶ Primuꝫ ẽ recte stature. ¶ Secũdũ est ꝙ habeat corpus bñ latuꝫ ⁊ precipue pectus ꝓpter multitudinẽ spirituum: Et hoc est quod subdit pro Tertio signo dicens ꝙ ẽ animosus idest plen⁹ calido ⁊ spiritu. Et vtitur hic philosophus quadam specie demonstrationis: que est quidam color rethoricus: vt patet ex alijs: ponit enim consequens pro antecedente: vel effectum pro causa. Ad caliditatem enim spirituũ sequitur animositas sicut effectus ad causaꝫ: Et accidentaliter hic animosus nõ sumitur sicut supra .27. capitulo pro magnanimo. Magnanimus enim nõ est iracundus: nec litigiosus: vt ibi dictum est: sed accipit̃ improprie ꝓ audace. ¶ Quartũ signũ est: ꝙ est subruffus in colore quasi flãmeus sicut in prehabitis dictum est: ⁊ talis color est sicut sunt mora gelsa immatura vt persepe vidimus: Ut nuper in ecclesiastico principe maximo ⁊ deceptore excellentissimo de natione hispana spurio maximi sacerdotũ filio. ¶ Quintum signum est: ꝙ habet spatulas magnas ⁊ distantes sicut ante expositum est. ¶ Sextum signum est: ꝙ habet extremitates magnas ⁊ fortes. ¶ Septimum est ꝙ circa pectus ⁊ sub alis loca que vocãtur emuntoria sunt lenes idest sine pilis ratione magne caliditatis cordis ⁊ aperitione porrorum: que non sint materiam pilorum aggregari. ¶ Octauuꝫ signuꝫ ẽ ꝙ hꝫ mẽtũ bonũ nõ nimis rotundũ nec acutum: sed medio modo: vt i suo loco dicet̃ i secũdo libro. Et sit bene proportionate faciei.

¶ Nonum ⁊ vltimum signum est qđ habeat capillos dependentes. Aliqui allegãt Rasyꝫ de significationibus capillorum dũ iquit: Pili i capite: vel in toto corpore stãtes erecti timorem significãt: Assignãdo cõtradictioneꝫ inter Aristotelem ⁊ Rasym dico ꝙ significat timiditatem. Quãdo phũs dicit capillorum deorsum: itelligit de pilositate totius corporis qꝛ est signum precipuuꝫ caliditatis: ⁊ pili aliquãtulũ eleuati nõ tñ nimis. Et quãdo Rasys dicit đ timore: ⁊ rectitudine pilorũ: istud prouenit ex ventositate eleuãte piloꝝ materiam qđ ẽ dominium frigiditatis ⁊ ꝑ ꝯsequẽs timorẽ denotat Et Conciliator i cap. de signis iracundi ait. Statura erecta late spatule distãtes magne extrema musculosa cursus cõtersus: capilli deorsum: oculi sanguinei: dentes lati longi inequales ⁊ inordinati: color subruffus.

¶ Capitulum. xxxij. De signis mansueti: ⁊ ẽ Aristotelis.

¶ Textus

m Ansueti signa: fortis specie: bene carnosus: caro humida multa: bone magnitudinis ⁊ cõmensuratus: figura curuus cursus capillorum sursum vulsus.

¶ Cõmentum.

p Ositis signis iracundi ponit signa sui oppositi. s. mãsueti: ⁊ sunt sex signa q̃ vident̃ tẽpãtiã caliditatis ⁊ humiditatis protẽdere.

¶ Primũ signũ ẽ ꝙ ẽ fortis i spẽ rõne itellectus ꝑꝑ istrumẽtũ vel istrumẽta ꝓportionata. i. boni habitus rõne ꝯpositionis ⁊ ꝯplexionis. Et istud capitulũ ẽ proportionatum ad capitulum De hominibus temperate nature vt superius ẽ tactum in cap. 9°. 10. 11. 12. 13. 14. Ita in facie non est sicut iracundus qꝛ ẽ horridus: sꝫ magis fixus ita ꝙ dispositio vultus eius ẽ dispositio hoĩs fortis. i. cõstantis ⁊ stabilis. Mãsuetus mitis vel domitus quasi manu assuet⁹. ⁊ ita Modestus a modo dictus ⁊ tẽperie: nec plus quicq̃ꝫ nec minus agens. Mitis lenis ⁊ mansuetus ⁊ cedens iprobitatib⁹ ⁊ ad sustinẽdã iniuriam tacens quasi mutus vt pꝫ. x°. ethimologiarũ. ¶ Secundũ signum: ꝙ est tẽperate carnositatis. ¶ Tertium signũ ꝙ hꝫ carneꝫ temperate humidã ⁊ mollem. ¶ Quartum ꝙ est bone idest temperate ⁊ ꝯmensurate idest ꝓportionate magnitudinis: qꝛ nec nimis paru⁹: nec nimis magnus: sed in statura mediocris: ⁊ hꝫ mẽbra bene ꝓportiõata quãtitati corporis.

¶ Quintum est q̄ non est tantum erectus in statura corporis sicut iracundus: Ymmo respectu stature iracundi est aliquantulum curuus idest inclinatus non tamen tantum sicut timidus. ¶ Sextum ⁊ vltimum signum est: q̄ habet capillos nō tm̄ pēdētes vt iracūdus: nec ita pilosus ⁊ sursuz vulsos idest eleuatos seu erectos non tamen nimis quia tunc significarent timidum vt dicit Rasys. Sed differentia iter pilorum qualitatem: inter iracundum ⁊ mansuetum est in tactu: quia pili mansueti sunt aliqualiter molles ⁊ iracundi rigidi. Et conciliator ait. Eius statura curua caro mollis humida: habitudine mensuratus oculi ad clausionē procliues: capillorum cursus nullus in altum tendit: colore subflauus. hec conciliator. Omnia sunt signa mensurate humiditatis: quia ebulitionem sanguinis ⁊ spiritus feruor deprimitur ab humido resistente tamen cum freno rationalis intellectus. Et hec est causa ire debite applicate vt superius dictum est.

¶ Capitulum. xxxiij. De signis ironis: Et est Aristoteles.

¶ Textus.

i Ronis signa oculi sunt rugosi: somnolētus facie more videtur.

¶ Cōmentum.

d Iomedes libro secūdo ait. Hyronia est oratio pronunciationis grauitate in contrarium reddens sensus verborum. Vel hyronia est turpitudo quedam per contrarium: que conatur ostendere. Vel secundum vgucionem hyronia est sententia pronunciationi contrarium habens intellectum scilicet laudare: sic vt vituperare intelligatur. Unde dicitur ab hyrō quod est contrarium ⁊ ononia nomē quia facit pronunciationez contrariā intellectui vt vulgo putatur: per yronem intelligimus derisorem: qui scilicet defectus aliorum recitat vt solaciuz ⁊ risuz inducat: Ut faciunt veneti ⁊ quidaz nostri ciues quia sunt sine aliqua virtute ⁊ stabilimento rationis q̄ quasi semper habundant in proferendis alienis maculis in angulis publice loquendo: dicendo talis hominis vxor mecha est ego feci sic ⁊ sic. Et postea ipsi sunt maximi cerui ⁊ habent consortem prostibulam. Ad propositum redeundo. Pro cuius intellectu ⁊ etiam aliquorū capitulorū sequentium est sciendum q̄ sicut habetur ex secūdo ⁊ quarto ethicoꝝ. in colloquijs iocosis ⁊ in ꝯuictu est virtus ⁊ vitiū. Sunt enim in talibus media in quibus cōsistunt virtutes: ⁊ extrema que sunt vituperabilia ⁊ vitiosa. Nimiꝰ enim excessus in colloquijs derisorijs dicit̄ bomolochia: Et inde dicūtur bomolochij qui scilicet i derisione aliorūz superhabundāt desiderantes omnino risuz ⁊ ob hoc cōuicia de se ⁊ de alijs merent̄: recitāt non curantes q̄ cōuiciatos cōturbant: Tales ergo dicuntur bomolochij quasi vomolochia vomo vomis: ⁊ logos quod est sermo quasi superflue ⁊ excessiue euomentes sermones: quamuis hec non sit deriuatio vocabuli greci sed methaphorice sumptū. Nimiꝰ autē defectus in hmōi sermōibꝰ dicit̄ agria. Et ide dicūt̄ agrij siue agrici idest agrestes ⁊ duri quales sunt amari: de quibus iam dictum est: qui neqz ipsi dicunt aliquid ridiculum ⁊ dicentibꝰ molesti sunt: ⁊ indignantur. Medium autem inter ista dicitur eutrapolia vnde dicuntur eutrapoli qui scilicet sic curialiter alios derident q̄ nullum cōturbant neqz contristant propter quod vt dicit Aristoteles tales gratiosi appellant̄. Similiter etiaz circa sermones nō derisorios ⁊ magis seriosos est virtus ⁊ vitia extrema. Quidam enim omnia causa delectationis laudant: ⁊ in nullo alijs ꝯtradicunt extimātes quodcunqz oportere sine tristicia: ⁊ tales vocātur placidi: quidaz autē istud faciunt nō causa delectationis aliorūz sed magis causa proprie vtilitatis ⁊ tales dicuntur blandiētes siue adulatores. Et sunt illi precipue qui habēt frontē tensaz ⁊ subtilem ⁊ lucidā vt dicit Cōciliator: ⁊ in secūdo libro dicitur: ⁊ tales sunt bononiēses sui temporis vt refert hic idez Cōciliator: Puto q̄ causa tensionis est complexio cholerica quia sua siccitate extēdit: Luciditas vero denotat subtilitatē pellis ⁊ humorū: ⁊ ꝑ cōsequēs spirituū ⁊ ideo igeniū declarat: sicut dixi: Adulatores ⁊ dolosi propter mobilitatē spirituū. Quidam autē ecōtrario predictis quo ad omnia cōtrariant̄ nulluz curātes: sz quoscūqz in sermonibus suis idifferēter perturbantes ⁊ vocātur discoli ⁊ litigosi ⁊ etiaz isti magis q̄z primi: vt dicit Aristoteles st̄ vituꝑabiles. Medij aūt iter istos sunt laudabiles: q .s. respiciūt quos oz: ⁊ vt opz: ⁊ tales vocant̄ amici nō ab

amicicia que procedit ex affectu ⁊ dilectione ⁊ de qua determinat octauo ethicoꝝ. sed ab amicicia que est qdaꝫ habitus consistens i ꝯformitate affabilitatis que potest esse ad ignaros et notos cõsuetos ⁊ iconsuetos: vt tamen singul' cõgruit. Nõ. n. simpliciter vt dicit cõuenit cõsuetos ⁊ extraneos curare nec cõtristare tales igit' quibus oportet colloquuntur: differũt aũt ab his qui in dignitatibus ⁊ quibuscũqꝫ alijs differunt magis ⁊ minus notis. Et similiter secũdũ alias differentias singulis tribuentes quod decet ⁊ secundum se desiderantes delectare ⁊ innocentes contristare. De predictis intendit Aristoteles hic ⁊ in sequenti cap° signa ponere: ⁊ hoc facit breuiter more suo ponendo solum signa antiquorum ꝑ hoc dando itelliger signa aliorum ⁊ precipue suoꝝ oppositorum. Ponit eniꝫ i prima parte istius capituli signa eutrapoli que itelligit ꝑ ironem. In secũda vero parte ponit signa placidi qui ẽ vnũ de extremis oppositis amico: vt dictũ est. Et etiã pro parte ponit agrici qui opponit' eutrapolo. Et tamen placidos agricos ⁊ precipue placidos itelligit ꝑ pusillanimes propter similitudinem quam habent cum pusillanimo vt ituenti patet Et ita ꝑ pusillanimũ non itelligit hic directe illum q opponit' magnanimo queꝫ supra appellauit inanimosum: quod tñ posset dici. Potest enim magnanimitas sicut quelibet alia virtus habere diuersa extrema diuersis rationibus sibi opposita: eo ꝙ circa vnũ ⁊ idem potest multipliciter peccari ⁊ errari: licet non in vno possit bene fieri. Et ita ⁊ placidus ⁊ agricus ⁊ blãditor ⁊ alij huiusmodi possunt opponi magnanimo eo ꝙ magnanimus habet conditiones istis oppositas vt supra patet i cap. ꝓprio In sequenti vero capitulo ponit signa bomolachi ⁊ etiam discholi ⁊ litigiosi vtrosqꝫ enim itelligit ꝑ amatores contumeliarum ⁊ bene eo ꝙ tales cõuicia recitant: vt dictum est: Conuicium autem contumelia quedam est secunduꝫ Aristotelem vbi supra. Signa autẽ amici Aristoteles directe nõ ponit quia potest reduci ad ironem vel magis proprie ad mansuetum: de cuius signis ⁊ causis in precedenti dictũ fuit. Quantum autẽ ad primam particulam istius 33. capituli ponit duo signa ironis siue eutrapoli: quorum. Primum rugositas oculoꝝ ⁊ exteriorum pellicularum oculos regentium.

¶ Secũdum est ꝙ habet in facie morem somnolenti. Et ista duo signa sunt satis congrua Irones enim sunt aliqualiter inuerecundi: ⁊ aliqualiter contemptiui eo ꝙ non verecundantur alios deridere: defectus eorũ recitando ꝓpter quod videntur ipsos aliquantulum contẽnere vt facit pictor quidam cum tribus suis socijs conterraneis nostris. Rugositas autẽ oculorum significat inuerecundum: cuius signum sumitur a simia: que habet oculos rugosos: ⁊ ẽ animal valde inuerecundum vt dicit Aristoteles in libro de animalibus. Somnolentia autem aliqualis faciei significat contemptũ: Unde etiam magnanimi: qui sunt contemptiui vt dictum est cap. de animoso habent huiusmodi somnolentiam faciei vt expositum est superius Unde Conciliator cap. de derisoribus ait: dicunt eius oculos rugosos: ⁊ est eius facies similis somnolenti.

¶ Capitulum. xxxiiij. De pusillanimis siue placidis: ⁊ agricis. Et est Aristoteles.

¶ Textus.

p Usillanimi signa sunt: paruorũ membrorum: ⁊ paruorum articulorum ⁊ sunt macri: paruorũ oculorum ⁊ parue faciei.

¶ Commentum.

p Ositis signis yronis seu eutrapoli hic ponit signa placidi ⁊ etiaꝫ aliquãtulum agrici. Et precipue placidi qꝛ agricus conuenit multũ cum amaro in conditionibus suis. Unde potest dici ꝙ signa hominis amari de quibus visum est superius cap. 3°. sint etiaꝫ signa agrici. Placidus autem multum assimilatur pusillanimo i conditionibus i signis: ⁊ signorum causis. Signa eni hic posita significant superdominium frigiditatis sicut signa pusillanimi vt ex dictis patet. Signa autem que ponit plane sunt etiam eorum cause ex dictis ⁊ dicẽdis. Ulterius sciendum est ꝙ potest dici ꝙ per pusillanimum etiam itelligit blanditorem qꝛ de eo non ponit propria signa: vel potest dici: ꝙ signa hois seruilis de qbus supra visum est i ca

pitulo iã allegato sunt etiã signa blãditoris ꝓpter ꝺueniẽtiã: quã iter se habẽt i signis sic ibi dictũ ẽ ꝺ quito signo p̃cipue quod significat ser uilẽ: ꝛ etiã adulatorẽ vt itẽti pz ꝛ patebit. Et cõcilitator eius sunt plani oculi facies membra ꝛ articuli ꝛ est macer.

¶ Capitulũ.xxxv. De signis amatorũ ꝺtumeliarũ: ꝛ est Aristoteles. ¶ Textus.

a Amatores cõtumeliarũ sunt qui buscũqz superius labium est eleuatum: ꝛ specie ꝓcipites sunt superrubicundi.

¶ Cõmentum.

b Ic phũs põit signa bomolochi .i. loqcis qꝺ ẽ supfluus sermo vt dictũ ẽ supius i cap°.xxxiiij. ꝛ põit dici discoli seu litigiosi: quos vocat amatores ꝺtumeliarũ. ꝛ signa sic ma. Primũ ẽ: q babẽt labiũ superi⁹ eleuatũ ita q dẽtes ꝛ gigiue apparẽt sic q ꝛ labia ꝛ gigiue sic ꝓeminẽtes sic ẽ i cãib⁹: vt i ꝺo li° dicet. ¶ Secũ dũ signũ ẽ q i specie. .i. aspiciẽdo sint p̃cipites q̃si q species visiue sint mobiles: babẽt .n. oculos mobiles ꝓpter mobilitatẽ calidoꝝ spirituũ i eis regnãtiũ: ꝓpter quã etiaz cãm sunt etiaz rubicũdi i color quod ẽ. ¶ Tertiũ signũ: qꝺ exponat sic dictũ ẽ i cap°.xi. sup⁹. De iracũdis. Et tales notaui habeꝝ ãbulatões p̃cipites: ꝛ i cõmẽsuratas: vt i meo socio pz. Et conciliator ait. Labiũ sup⁹ eleuatũ p̃ceps i simile ꝛ rubicũꝺ⁹ ẽ signũ cõtumeliarũ. Et ptolome⁹ phũs ait labia supioza parua ꝛ aliqz tulũ eleuata vbosuz accusatorẽ ꝛ summe iuidũ ꝺclarãt: vt exp⁹ tus loquor: ꝛ sunt seminatores discordiarũ: vt etiã i quodã socio expt⁹ suz: Et idẽ dicet i 2°. lib°. ad rectificãdũ memoriã ꝓpter excellẽs vitiũ quod notandum est.

¶ Capitulum.xxxvi. De signis misericordis ꝛ ẽ Aristoteles. ¶ Textus.

m Isericordes sunt quicunqz sunt albi coloris ꝛ puri: ꝛ habent oculos quasi cũ quadã lippitudine: ꝛ nares deorsuz distãtes ꝛ semp plorãt: isti tales: ꝛ amatores mulierũ sunt ꝛ generatiui feminaꝝ: ꝛ circa mores iterrogatiui ꝛ bene nati: ꝛ semper cõmemoratiui: Calidi: borũ aũt signa dicta sunt: Misericors ẽ sapiẽs timidus: ꝛ ornatus: imisericors ẽ idisciplinatus ꝛ iuerecũdus. ¶ Cõmentum.

b Ic Aristoteles ponit signa hois misericordis. Et circa hoc facit ono. Prio. n. ꝺat signa ꝓpria. Scõa ibi horũ aũt signa ꝺat que dã ꝓmũe ꝓuerbiũ dicta. circa primũ põit nouẽ signa q̃si dñiũ frigiditatis ꝛ hũiditatis tẽperantie caliditatis p̃cedẽtia. ¶ Primũ ẽ q sũt albi coloris puri. i. pulchri nõ plũbei: g. ſ. nõ ꝺ clinãt ad fuscedinẽ: sz magis ad aliquale rubedinẽ: vbi sciẽdũ ẽ q ꝺz Auerroym. 5°. colliget cap° de significatiõib⁹ coloꝝ. Albedo ꝓuenit aliqñ ex ꝺmixtione ptiũ aqueaꝝ cũ terrestrib⁹ qñ ẽ i rebus humidis: ꝛ tũc significabit cõplexionẽ frigidã ꝛ humidã: aliqñ aũt ꝓuenit ex ꝺominio mixtionis ptiũ terrestriũ cũ ptib⁹ aereis ꝛ fit ex calor aut tẽperãtia caloris. ꝛ subdit exẽplificãdo sic tu vides boues babẽtes pulchraz albedinẽ: hec Auerroys: ꝛ de tali forsan albedine itẽdit hic Aristoteles: ꝛ ista albedo signi ficat tẽperãtã qz cũ sit ex dñio ptiũ terrestrium ꝛ aereis. frigiditas ꝛ siccitas partiũ terrestriuz p caliditatez ꝛ humiditatẽ ptiũ aerearũ ꝛ ecõtrario de ista antẽ materia i pluribus locis dictũ ẽ: i processu. Secũdũ signũ ẽ q babẽt oculos cũ lippitudine quadã nõ magna tñ. ¶ Tertiũ ẽ q babẽt nares i iferiori pte distãtes. i. latas. Nã tales notaui babeꝝ narẽ q̃si tumefactã amplã tñ sine ordinatiõe materiei. Iz Rasys dicat q bñtes nares latas sunt luxurioſi. Quartũ signũ ẽ q sunt ploratiui. i. faciliter ꝛ sine magna occasione plorãt: quod ẽt sicut ꝛ lippitudo oculoꝝ fit rõne nimie humiditatis capitis cuius signũ ẽ i mulierib⁹ q̃ citissime plorãt: ꝛ etiã decrepiti aliqui pp eandẽ cãm. ¶ Quintũ signũ ẽ q tales amatores sunt mulierũ: sunt eni ex cõplexione flegmatica vel plus ad istã declinãt: Unde diligũt mulieres q̃ ẽt sunt flegmatice sicut simile diligit sui simile. Sextũ signũ est q sunt generatiui mulieꝝ: quod fit ẽt qz sunt frigidi cũ sint flegmatici de quo sufficiẽter cõphẽdi potest. ¶ Septimum est: q sunt indagatiui multum ꝛ interrogatiui de factis ꝛ de moribus boinum. ꝛ istud est vnum ꝺ proprijs flegmaticoꝝ: cui⁹ ẽt signũ ẽ i senibus q multũ sunt iterrogatiui. ¶ Octauũ signũ ẽ q sunt memoratiui moris: memoriter. .n. retinẽt ꝛ libenter recitant facta boinum ꝛ gesta p̃cipue ab antiquo. sz occurrit dubiũ: humidi. n. nõ bñt bonã memoriã vt pz i de memoria ꝛ reminiscẽtia ꝛ ita nõ

sunt memoratiu). Isti aũt sunt humidi ⁊ habẽt capita multũ humida cũ sint plorationi multũ vt dictũ ẽ. Sed dicẽdũ ẽ quod vt dicit i. 2°. li°. i capite sunt diuerse cellule ⁊ organa diuersoꝝ sensuũ interioꝝ: que quidẽ organa sunt i diuersis partibus capitis sita: ⁊ ita potest esse q̃ aligb⁹ eoꝝ existẽtib⁹ humidis relĩq̃ sint pl⁹ sicca. Et ita i proposito misericordes ꝫ habeant cellulas anteriores capitis humidas propter qõd sunt multũ plorationi tñ cellulã posteriorẽ: q̃ ẽ cellula memorie possunt hñe plus siccã: propter qõd possunt esse memoratiui. ¶ Nonũ ⁊ vltimũ signũ ẽ: q̃ sunt bñ nati calidi: habẽt. n. caliditatẽ. i. astuciã benignã ⁊ nõ malã: vel aliter q̃ nõ sunt nimis stolidi sic sunt illi quib⁹ p excessuꝫ frigiditatis ⁊ humiditatis dñant. Sz i dustriaꝫ satis cõpetẽtez eo q̃ cõplexio eoꝝ aliq̃liter declinat ad temperatã ⁊ caliditatez: sic dictũ est. Deinõ cũ dic hoꝝ autez põit q̃dã signa ex cõmuni puerbio sumpta: forte. n. apud grecos fuit puerbiũ: Misericors est sapiens. i. disciplinat⁹ ⁊ timid⁹. i. vecund⁹. Et p oppositũ inmisericors est indisciplinatus ⁊ inerecũdus: ⁊ ita esse aliquez disciplinatũ ⁊ vecũdũ est signũ misericordis sic e contrario esse disciplinatũ ⁊ inerecũdũ est signũ hois austeri ⁊ inmisericordis. Nõ ponit aũt signa inmisericordis ⁊ austeri eo qõd p oppositũ ad signũ misericordis pñt sumi: vt aliq dicũt: vel possint forte melius dici q̃ in ista pte: hoꝝ aũt signa excusare se de positõe plurimoꝝ signoꝝ misericordis: ⁊ ẽt õ positõe sui oppositi. s. austeri ⁊ inmisericordis: q̃ satis pz ex signis sensibilitatis. i. verecũdi: cũ qbus ꝺcordat misericors ⁊ ex signis insensibilis: ⁊ inerecũdi: ⁊ ẽt amari ⁊ i seruilis ⁊ litigiosi cũ qb⁹ cõmunicãt inmisericordes õ qbus est dictũ. hec Gulielmus nurice. Et ꝺciliator in eodez cap. ait. Color eius subalbus purus oculi eius q̃si lippitudine caligãtes humidi nares deorsum distãtes: ploratiui sunt ⁊ muliebres: feminarũ amatores: feminaꝝ generatiui negocioꝝ cõmoratiui alioꝝ: curiosi sunt ⁊ calidi. Dicit etiã q̃ misericors sit sapiens timidus ⁊ ornatus: ⁊ inmisericors indisciplinatus: ⁊ inuerecundus.

¶ Capitulum. xxxvij. De signis luxuriosi: ⁊ est Aristoteles. ¶ Textus.

l Luxuriosus est albi coloris rectis capillis ⁊ grossis: ⁊ nigris: tẽpora pilosa: oculus pinguis ⁊ insanus.

¶ Cõmentũ.

p Ipe phũs ponit signa luxuriosi ⁊ sunt quattuor q̃ oia prendũt dñiũ caliditatis ⁊ hũiditatis. Luxuria significat inmoderatã appetitionẽ rei grate: ratione nõ obtẽperatẽ: vt ꝫ cornu copie. Intelligit hic phũs luxuriosos illos: q̃ frequenter vtunt coitu. s. in actu ⁊ in potẽtia. coitus not⁹ est. Est enim actus nature ad expulsionẽ spermatis ad quẽ ex se ipsis q̃alia furiose monent ⁊ agunt absq̃ doctrina. Et qdẽ duplex est. s. naturalis ⁊ innaturalis: ⁊ vterq̃ de fine sumũt exordiuꝫ si. n. ad generationẽ quã intendit dirigit natura lis dicet simpliciter: si quoq̃ ad euitãda nocumẽta q̃ ex seminis retentionis puenĩũt: naturalis dicet ꝑm qd cũ prosit idiuiduo ⁊ nõ speciei. Si vero ad aliud vt ad delectationẽ vel ob pbriũ dei ⁊ nature nõ soluꝫ inaturalis: ꝫ olno ꝓter naturã ⁊ simpliciter merito detestãdus cõprobat. Et de istis intelligit phũs in hoc loco nõ singulariter ad cõseruationẽ speciei ꝫ soluꝫ ad delectationẽ agentis. ¶ Primũ signũ ẽ color albus rubedinẽ hñs admixtã vt etiã dicit rasys: cuius color est signũ caliditatis ⁊ humiditatis: vt i pluribꝫ locis dictũ est supius: nõ intelligit õ albo puro q̃ significat flegmaticã cõplexionez q̃n dicit purus vult dicere pulcher sicut ẽ sanguineus color inter alios colores. Color pellis alba q̃si pspicua est pp qõd color sanguinis appet p ipam: ⁊ resultat vnus color q̃ ẽ rubei imutãtis p albũ õsup extẽsuꝫ: ⁊ hic vocat color nãlis ⁊ pulcher: q̃n corrugat pellis ex frigore etatis denigrãt vel pallescũt hõines eo q̃ rubor sanguinis nõ appet. Et color talis. s. ex albo ⁊ rubeo mixto arguit tẽperamẽtũ ⁊ in moribus magnanimitatẽ ⁊ liberalitatẽ cũ audacia vt pz apud phytonomos talis color dicit candidus vt ẽ apud Suetoniũ õ Cesare dictatoꝝ. Alliq exponũt q̃ talẽ colorẽ facit luna auctore Julio firmico. Dico q̃ male intelligũt: q̃ luna hz dñiũ sup flegma ⁊ rebus aquaticis ⁊ femineis q̃ iducũt colorẽ mollez ⁊ subterfugientem nõ pspicuũ q̃ iducit pusillanimitatez vt inuenti pz. ¶ Scõm signũ est capilli recti ⁊ nõ crispi ⁊ magni ⁊ grossi ⁊ q̃ significant multitudinez materiei i q̃litate ⁊ q̃titate. Recti capilli ⁊ nõ crispi q̃ significaret supdominiũ siccitatis. Si essent plani significãt supdñiũ humiditatis: q̃ est materia spermatis. Spina. n. est humoralis

humiditas seu sanguinea ꝺlata ꝑ venas ad testes ex corpoꝝ toto: qꝛ ex omni mẽbro ꝑ resꝺatiõis modũ ⁊ ex principalibꝫ ꝓprie ⁊ ex cerebro plurimũ ꝺm hyppocratez ꝺ aere ⁊ aqua ⁊ regiõibꝫ. Inqꝛt. Quibuſcũqꝫ vene ꝺ post auriculas incidunt eis vltra prorsus ab omni generatiõe orbant: vñ: vt dixi non conuersa ad huc sed apta cõuerti. Est eni supfluitas quãtitatiua digestiõis quaꝝ multe aereitatis ⁊ pauce terrestritatis: q̃ fit cũ disparit in mẽbris resuꝺatio ꝺ venis. ꝫ. digestiõe iaꝫ cõplecta i eis: ⁊ digesto sanguine: ⁊ subtiliato ⁊ recipit alteratiõnẽ in ipsis mẽbris: ⁊ fit propinquus alterati oni ⁊ assimilationi membrorũ sperma eoꝝ qꝛ iaꝫ tũcꝫ est ipsis ⁊ actꝫ nutrientes venas ⁊ arterias ⁊ reliq̃ membra dura cũ carent cibo alteratiõe nõ interueniente multa: ſꝫ sola assimilatione succedente digestio erit pfecta: ⁊ ꝺ sua ui illius ⁊ ꝓprie: q vnit ꝫ est principalibꝫ mẽbris pars separata q̃ꝺã ⁊ mittit ꝑ venas ad testes: ⁊ ibi spermatis naturam assumit. Dixit enim Auicenna in. ꝫ°. ꝺ animalibꝫ. Et q̃ꝺã bumiditates nascunt in animali cũ ipso ⁊ cũ ipso nascit. ⁊ q̃ꝺã post vt lac ⁊ sperma. ⁊ lac alteratꝫ in mamillis: ⁊ lac fit ex sanguine superfluo. ⁊ ille sanguis q transit in lac nõ ẽ decoctꝫ. decoctiõe summa. ſꝫ spma fit ex sanguine bono: ⁊ ꝺcocto: decoctiõe bona. ⁊ ꝓpleta. Et dico qꝺ summa digestio ẽ q̃rta digestio. ⁊ dico qꝛ nutrimẽtũ pꝰ digerit in stomaco: ⁊ post fit sãguis i epate: ⁊ post i uenis ⁊ q̃rto i mẽbris: ⁊ post qꝺlz mẽbꝝ ꝓparat istud ad similitudinez sui. ⁊ tũc tali nutrimento fit sperma. Et quãto ꝺ homine exit spma multuꝫ discoloratꝫ ⁊ debilitatꝫ suũ corpuſ magis q̃ꝫ si quadragies exiret ꝺ suo corpore sanguis tãtus: qꝛ sperma est res babilitata ad trãseundũ i mẽbra: ⁊ cũ exit aufert naturale nutrimentũ membri: quãdo erit in maiori quãtitate q̃ꝫ id qꝺ fit resiꝺuũ ꝺ nutrimento membri. Et ꝓpter boc dixerunt medici antiqui qꝺ spma fit ꝺ humiditate nup coagulata: ⁊ in membro est nutrimentuꝫ. ⁊ illud nutrimentuꝫ boc supfluuꝫ qꝺ differt ab eo in quãtitate ⁊ illud trãsit in capillos. Et qꝺ est supfluũ in q̃ꝫtitate: ⁊ nõ differt i qualitate est sperma. ¶ Tertiuꝫ signuꝫ est multitudo piloꝝ: circa tempora: ⁊ etiã circa ventrem vt addit Rasys tale .n. est signuꝫ bone digestionis ⁊ multitudinis caliditatis ⁊ humiditatis vt in alio loco dicet: ⁊ ybi reddit ratio q̃re aues garrule in ventre sunt pilose. Multitudo. n. piloꝝ circa tẽpora: é propter multas venas ⁊ arteriã terminantes circa illuꝫ locuꝫ. Ideo multitudo materiei est ꝺlata ibi magis q̃ꝫ alibi. Idẽ significat pilositas circa tibias vt Aristoteles dicet iferius Et i. 8. ꝺ animalibꝫ inquit. Viri multoꝝ piloꝝ ad coxas: ⁊ a pte inferiori sunt multi coitus. Et idẽ significat pilositas in barba ⁊ breuiter ꝑ totum corpus: tñ nimia pilositas totius corporis: ad naturã magis pecudis q̃ꝫ hominis tendit quia significat distemperãtiaꝫ: Et bec ratio sensualitati est subiecta vt tenet palemon. Hermes ⁊ Joannes byspanus et alij doctores. ¶ Quartũ signũ est oculus pinguis insanus. i. i aspectu furiosus: ⁊ accidentaliter istud signũ a motu apparentie de positis i furia coeundi ꝓ tunc eni aspiciũt furiose pp accessionẽ sãguinis ⁊ spirituũ: oculoꝝ lacertis tumefaciẽtibꝫ. Jõ babẽt oculos grossos ⁊ q̃si pẽminẽtes. Rasys i pallegato cap. ait: buiꝰ signa sũt albedo coloris ⁊ rubedo admixta capilloꝝ ⁊ multitudo ⁊ grossities lenitas atq̃ nigredo: ꝓterea q sup tẽpora multos bꝫ pilos: ⁊ q eius oculi sũt grossi. grossities. n. oculorũ ẽ signũ dñij bũiditatis. Et cõciliator scribit oculus pinguis motibꝫ insanus sup tẽpora eius pili sũt multi grossi: ⁊ recti. i. nõ crispi eoꝝ q̃ circa ventrẽ iferiorẽ multitudo color albus admixtus. s. cũ rubedine cõsparsus sũt signa luxurie. Ego infinitos physionomizani q sunt sũme luxuriosi ⁊ vt plurimũ i bino sexu nepbãdissimi: q talis fuit cõplexio ⁊ ꝓpositio: caput formosuꝫ collũ grossuꝫ ⁊ viuidũ facies magna mentũ rotũdũ gula ampla: ⁊ sub mẽto valde carnosa ⁊ laxa nasuꝫ magnũ: spatule late nares ample pectꝰ magnũ: ⁊ venter pignis ⁊ crura subtilia oculi risui habitudo sanguinea ⁊ ꝑcipue adusta vt color mozi gelsi imaturi: vt supius notaui: Palemon qꝺ sui tẽporis bois noxij hic silẽdo nomen subscripsit qꝺ ꝺ fauorino putãt itellexisse: bũc ⁊. n. ait tensaꝫ frõtẽ habuisse: genas molles: os laxũ: ceruicẽ tennẽ: crura grossa: planos pedes: tãq̃ pulpis ꝓgestis vocẽ femineã: muliebria vba: ptes oẽsq̃ artus sine vigore: luxuriosuꝫ dissolutũ ipatientia libidinũ turpia scelera cõmisisse: atq̃ passuꝫ ab alijs maledicũ: isup temerariũ: veneficijs studẽtẽ: obiectũq̃ ipi letale venenũ clãculo vẽdicasse: vt narrat albertus i de aialibꝫ ⁊ ꝓciliator i suo lib. de physionomia.

¶ Capitulum trigesimũ octauũ de signis amatoris somni: ⁊ est Aristoteles.

¶ Textus.

a Matores somni sunt: q habent supiora maiora: ⁊ calidi alias curui: ⁊ habent carnem bone habitudinis: ⁊ pilos circa vẽtrẽ.

¶ Cõmentum

b Ic Aristoteles ponit signa somnolenti ꝑ cuius euidentia ẽ sciendũ q̃ vt pz ꝑ Aristotelẽ ⁊ ꝑ ꝯmẽtatorem suũ i de sensu ⁊ sensato. Sõnus ⁊ vigilia sunt passiões sensus cõmunis qđ sic declarãt cum.n.aial dormiens nõ careat i somno istrumentis sensuũ exterioꝝ: nec instrumentis motuũ: ⁊ tamen nec sentiat nec moueat' pz quod comp̃hendens sensibilia recessit ab instrumentis sensuuz exteriorum ad iterius corporis comprehendens autem sensibilia omnia sensuum ⁊ sensus cõmunis: cum ille dicit diuersitatem ⁊ multitudinem omnium sensibilium omniũ sensuum exteriorum vt pz i secundo de anima. Igit' seqt' q̃ illud quod i somno recessit ab istrumentis sensuum exteriorum est sensus cõmunis. Ex quo sequit' q̃ somnus est sensus cõmunis ad iterius corporis ad suũ principium. Vigilia est motus istius virtutis ad sua istrumenta extra corpus. Et q̃ somnus sit itroitus sensus ꝯmunis ad iterius corporis: ex quo vlterius sequit' q̃ sensus exteriores nõ sentiant: probat Cõmentator vbi supra per signa eo q̃ vigilanti accidit simile qꝛ transeũt ipsa sensibilia ⁊ non comprehendit ea. Et hoc ẽ quando cogitant de aliquo maximo tunc eniz qescunt istrumenta anime sensibilia ⁊ sensus cõmunis iducitur ad iterius ad iuuandum virtutem cogitatiuam: que uiget apud quietez aliquorum sensuum: hec Cõmentator. Et quib⁹dam iterpositis subdit. Et signum q̃ virtutes sensibiles contrahunt' apud somnum iterius ẽ qꝛ quando homo cogitat de aliqua re difficili maxime contingit ei somnus ita q̃ quibusdaz hominibus accidit simile morti .s. propter debilitatem virtutum extrinsecarum: ⁊ per vsum virtutum itrinsecarũ i comprehendendo nobilia: ⁊ videndo spiritualia existentia i mundo. s. Angelos ⁊ celos ⁊ huiusmodi: hec Cõmentator. Et qꝛ cor est radix ⁊ principium sensus cõmunis: ⁊ cerebrum est primum ipsius istrumentum cum quo: vt subdit vbi prius idẽ cõmentator ⁊ dicit idem quarto colligeth capitulo de accidentibus somni ⁊ vigiliarum. Et cũ somnus sit itroitus sensus cõmunis ad interius corporis manifestum est q̃ primum istius itroitus est a cerebro: ⁊ finis ad cor. Et vtrũqꝫ istorum est causa istius introitus: sed cor est cã primaria ⁊ cerebrum secundaria. Ex quo seqtur q̃ somnus fit propter introitum sensus cõmunis ad interius corporis ad suum principium quod est cor. Quia vero eius quod accidit omni animali causa cõmunis est calidum frigidum humidum ⁊ siccum: ac compositum ⁊ sic cum ex eis itroitus sensus cõmunis ad cor fit propter hoc q̃ calor naturalis ꝯst solum sensus cõmunis sicut nec aliquis alius potest explere suam operationem contrahit' ad suuz pricipium: quod est cor. Contractio vero caloris naturalis ad cor accidit sibi per suum contrarium quod est frigidum ⁊ humidum quemadmodum expansio eius ad extra fit per caliditatem ⁊ siccitatem sequit' ex omnibus q̃ somnus fit propter frigiditatem: ⁊ humiditatem que dominatur in cerebro. ⁊ vt idez dicit quarto colligeth cap° vbi supra profunditas somni fit ꝓpter dominationem multe humiditatis cum frigiditate super cerebrum aut super membrum cõmunicans secum. ⁊ istud probat i de sensu ⁊ sensato vbi prius per signum: quia quãdo aliqs comedit cibaria frigida ⁊ humida accidit ei multus somnus. Modum autem ⁊ causaz q̃ .s. cõtractio caloris naturalis: ⁊ per consequens sensus cõmunis ad cor fiat per frigiduz ⁊ humidũ dominantia i cerebro: optime ponit dicẽs: humiditas nata est opilare vias caloris naturalis qꝛ venis ⁊ neruis: et prohibz spũs inueniendo ad instrumenta propria: sicut nubes prohibent solem adeo q̃ non põt venire ad extrinsecũ: frigiditas vero nata est mouere calorem naturalem ad suam originem: qꝛ ẽ cõtraria ei et si non corrũpet' statim calor naturalis: hec ille. Somnus igit' fit propter humiditatẽ et frigiditatem in cerebro dñantes. s. fit autem per dñium istarũ qualitatũ in cerebro duplici de causa prima est cibi digestio et ipsius

digesti i membris vnio siue ibibitio. Secda ē fatigatio q̄ accidit instrumentis sensus: ꝛ calori naturali. Et quātū ad primū est sciendū: quod anima que ē vno modo vna: ꝛ alio modo multa: ideo habet in suis virtutibus operationes p aggregationem eorum. Cum ergo fuerit sibi necessaria actio aliqua indiget instrumentis q bus vtit in alijs actionibus ad illaz actionem vt vigilet in vna actione: ꝛ ideo calor naturalis apud digestionem cibi refertur ad actionez virtutis nutritiue ꝛ hoc est ad interiora corporis. Deinde vero cum cibus digestus ꝛ alteratus in sanguinem missus fuit ad cor: ꝛ deinde ad vnūquodq3 membrum secundū conuenientiaz sibit ad cerebrum illud: quod conuenit sibi scilicet pars frigiditatis: ꝛ humiditatis: ꝛ quando membris aduenerit nutrimentum humefiunt ꝛ infrigidantur: magis q̄3 ante maxime membrum naturaliter: quod est frigidum ꝛ humidum: ꝛ ideo duz cibus digeritur caliditas naturalis patitur a cibo ꝛ humefit: ꝛ infrigidat. Nutrimentum enim vno modo est simile: alio modo dissimile. ꝛ fiunt etiam in membris vapores grossi ex quibus turbat spiritus naturalis. ꝛ grauat ꝛ mouet redire ad suū principiū quod ē cor. Et q3 cerebrum est frigidū ꝛ humidum: ꝛ omne mēbrū leditur in maiori parte p elementum quod i eo dominat ideo i horaz nutrimē i iter oia mēbra cerebrū ledit: ꝛ calor eiꝰ infrigidat ꝛ humiditas sua augumentat: ex q' bus oibus causat somnus. Et calor eius debilitat humiditate augumētata: q̄ prohibet trā situ caloris naturalis ꝛ spiritus: vt dictū est: debilitat actio eius in se ꝛ alijs membris. Secūda aūt cā contractionis naturalis caloris ad cor est de genere iam dicte cause quando calor naturalis fuit q3 sparsus ꝛ diminutus p motū i loco siue p labores corporales ꝛ per motus apprehensionis sensus siue p labores animales statim anima mouebit ipsum i pfundū cor poris vt agat p illū i reliquas postremi nutrimenti partes ꝛ sic augumentatur substantia eius ꝛ acqrit aliqd loco eius qd dissolutū est ab eo. Tertia aūt causa est q̄ q̄n motus sparserit calorez naturalē tūc remittet: diminuet ꝛ aggr̄gabit pp frigus: ꝛ sic cōtrabit ad suū principium vt expellat a se cōplexionez accidentalem: hec omnia cōmentator. Ex predictis omnib⁹ possunt eligi duo. Primum est q̄ somnus fit ex dominio frigiditatis ꝛ humiditatis cerebri. Et hoc idē vult Rasys: dicens calida ꝛ sicca cerebra sunt in vltimo gradu paucitatis somni in eis parum profundi. Frigidū autem ꝛ humidum cerebrum habentes multi sunt somni. Secundum est q̄ illi in quibus videlicet virtus digestiua vt in pluribus habent cerebra humida ꝛ frigida ꝛ per consequens tales sunt somnolenti. Et secundum hoc Aristoteles inter signa somnolenti ponit aliqua signa humiditatis ꝛ frigiditatis cerebri directe: sicut est habere superiora magna idest habere caput magnum ꝛ carnosum: ꝛ similiter habere faciem carnosam ꝛ esse curuum idest statura inclinata: inclinatio enim et statura corporis testatur superfrigiditatem complexionis totius corporis: hec Gulielmus nurice vt i prebabitis tactum est: ꝛ potissimum signum huius est tumefactio circa oculorum circumstantiam ꝛ arguit somnolentiam: vt multotiens notaui. Aliqua vero signa ponit: que significant frigiditatem ꝛ humiditatez cerebri per accidens indirecte: sicut ista que significant super vigorem digestiue virtutis sicut est calidum ex complexione vt habet alia littera: Et habere carnem bone habitudinis: ꝛ pilos in ventre vt etiam ex dictis patet. Potest nihilominus per bonam habitudinem carnis in tali corpulentia multam habens pinguedinem: qualis est in frigidis ꝛ humidis vt dicit Rasys: vt superius diximus in capitulo de signis frigide ꝛ humide complexionis tales enim: vt dicit: habent multum somnum. Vel potest dici q̄ ponit aliqua signa: que significant superdominium frigiditatis ꝛ humiditatis: aliqua que significant superdominium caliditatis ꝛ humiditatis: non solum enim frigidi ꝛ humidi sunt somnolenti: sed etiam calidi ꝛ humidi saltem in comparatione ad calidos ꝛ siccos: qui sunt pauciſſimi somni: vt dictum est auctoritate Rasys. Et conciliator optime scribit de physionomia amatoris somnidum ait. Eius caput est magnum: humidum carnosum vene occulte superiora inferioribus multum maiora: caro mollis: oculus humidus ad clausuram declinis.

¶ Capitulum trigesimum nonum. Vtrum longus sit sapiens vel ne.

¶ Textus.

i Am tritum est apud vulgus longus raro sapiens: paruus nunq̄ humilis.

¶ Cōmentum.

f Ciendus est q̄ pluribus modis possumus intelligere de longitudine: primum est quādo est longitudo crurium. ⁊ breuitas ab inguine vsq̄ ad furculam pectoris. Secūdo modo quando collum est longum ⁊ regio duorū ventrium est breuis scilicet ab inguine vsq̄ ad furculam: tamen crura sunt breuia. Tertio modo quando totum corpus est longum. Inquit Alberus in libro de secretis mulierum: quedā animalia generata sunt longa ⁊ stricta: ⁊ quedam breuia: hoc est ex diuersitate complexionis: q; ex colerico calido ⁊ sicco generatur corpus longum strictum ⁊ gracile: eo q̄ calor i eo multum extendit. Dico igit̄ q̄ ex corpore colerico causant̄ spiritus calidi ⁊ sicci lz sint subtiles tamen apprehensiue sunt inobedientes: vt dicetur in libro secundo. Si apprehensio sit ab humido siccū est contrarium humido tamē conforme est memoratiue. Sequit̄ i cerebro esse qualitates oppositas ⁊ contra operantiam i ventriculis i qualitatibus actiuis. Alia ratio est q̄ corpus colericū cito irascit̄ ⁊ iflammat̄: ad quod sequit̄ impatientia ⁊ istabilitas propter quod sunt in continuo motu ⁊ vacillant ga non possunt pausare spiritus eorum: ⁊ per consequēs nō possunt habere sapientiam: q; sapiētia non procedit nisi a temperamento complexionis seu forme corporalis: ⁊ abstinentia vitiorum nō procedit nisi a complexione sanguinea temperata. colerica autem est maligna sic patet in carminibus iam allegatis: si proportio membrorum non obstat. Si intelligis primo modo scilicet crura magna ⁊ breuitatem ab inguine vsq̄ ad furculam pectoris: dico q̄ non potest esse sapiens. ratio est q̄ ex magnitudine crurium ⁊ subtilitate arguit̄ ignorantia vt tenet philosophus ad Alexandrum ⁊ idez sentit cōciliator in sua physionomia de instrumentorum gressu: dum ait. Crura: subtilia: neruosa aspera secundū Aristotelem: videntur habūdantiaz veneris nunciare: cum eorum materia nutrimentalis conuertat̄ in sperma relatuz ad aues Idem tenet philosophus decima particula problematum problemate vigesimoquarto. Duz inquit propter quid homines ⁊ oues pilosi venerei sunt: Aut quia calidi ⁊ humidi ī natura sunt: opus est autem vtriusq̄ ad coitum calidum enim expellit: humidum autē expellit̄ propter idem aūt ⁊ colerici viri: nutrimentum autem ipsis paucum quidem iferius aūt propter siccitatem crurum i superiorem enim locuz accedit multum: ⁊ in sperma cogitur. Et ait etiam cur byrci homines ⁊ aues veneris sunt auidiores. An q̄ natura humida ⁊ calida sūt: qua quidē vtraq̄ qualitate opus ad coitum est. Calor. n. excernit: humor excernit̄ hec eadem ratio: bis enim vt parum alimentum deorsum propter crurium vitiationem labitur: sic multū loca petit superiora: seq̄ in semē conuertit hec philosophus: ⁊ maxime si sequit̄ ventrosa habitudo cum pilositate: Ideo sunt lasciui luxuriosi: quod est contra habitum sapientie seu sciētie: Scientia quidē speculatiua vult totum hominem: sed si alicui vitio succumbit tempus amittit: ⁊ ipsum non est distributum ad congruam materiam. Si intelligis collum cum breuitate ab inguine vsq̄ ad furculaz pectoris ⁊ breuia crura dico q̄ ex talibus scientie impossibilitas arguitur: posito q̄ in illa parvitate sit latitudo pectoris ⁊ ypocondria magna arguit̄ fortitudinem virtutis scilicet epatis ⁊ cordis: tamē cerebrum q; est frigidū ⁊ exangue: quando collum est valde longum ⁊ per consequens multum distat a corde tanquam a fonte caloris vt tenent philosophi ⁊ medici: ⁊ precipue etiam Egidius in carminibus de complexione cordis ⁊ forma ⁊ compositione: ⁊ de officio eiusdem vbi dicit.

¶ Cor vite sedes vitalis fida calorīs
¶ Mānsio: nature basis vnica sol microcosmi
¶ Viuifici thalam⁹ tron⁹ ⁊ penetrale vigoris
¶ In quo fonticulus scaturit q̄ fomite puro:
¶ Mēbra regit: vegetat auget disp̄it adurit.
¶ Hic stabiles nūeros ⁊ physica vincla regras:
¶ Ex qb⁹ humane ꝓstant fundamina vite:
¶ Et sementinis bāc incolit insita causis
¶ Et sibi germanā reddit vis ignea sedem.
¶ Unde dat̄ mēbro species cognata calori.
¶ In conū cōsurgit apex: terrestria fundant
¶ Edificantq̄ basim sursum leuiora ferunt̄.

Cor enim necessario oportuit mobilitati acquiescere: vt per ei⁹ motū vitalis spiritus ifun-

deretur in membris cuius infusio vniuersum corpus hz vegetare ꝛ vinificare. Ad propositum redeundo si collum esset longum ꝛ distãs a fonte caloris sicut dictum est: ꝛ per hoc parũ de calore ꝛ spiritu terminantur ad cerebrum ꝛ non sunt capaces ad operationes debitas: qz sunt debiles ꝛ indigesti: ꝛ per hoc sunt operationis exigue: ꝛ etiam sunt timidi sicut nos vidimus ꝙ anseres intrantes domum per hostiuz quantumcunqz magnum inclinãt capita quia habent collum valde longum ꝛ timẽt ꝑ supra notata: ꝛ caput eorum non possunt substinere ideo flectuntur eorum capita. Ideo ratione timiditatis sequitur insipientia propter organuz intellectus indispositum. Si intelligis longuz absolute: dico ꝙ aliquotiens reperiuntur viri ingeniosi: qui sunt magni ꝛ scientes seu sapientes: Et hoc est quando sunt bene complexionati a tota habitudie ꝛ precipue sanguinea: sicut fuit Magnificus Laurentius ỽ medicis: qui habebat optimam habitudinez excepta facie: Et hodie est magister gracianus ordinis minorum philosophus ꝛ methaphysicus ꝛ theologus summus. Et etiaz eximius ꝛ excellentissimus nir utriusqz iuris optimus interpres Thomas sclaricinus alias gamarus ꝛ ẽ homo procere statute: ꝛ quam bene complexionatus cum optima forma capitis ꝛ cum celestibus oculis in profundo positis. Et etiam hic oia que ad disciplinas attinẽt liberales non ignorat: ꝛ inter cetera est optimus metoposcopus idest physionomus a nobis ꝛ ab alys huius scientie peritis iudicatur: ꝛ plurimum arte pictute valet. Franciscus alias frãcia acutissimus aurifex ꝛ pictor habetur: corpus eius ẽ ꝑcere statute: ꝛ bene organizatũ: Inter aurifices optimus pictor vnus ꝛ inter pictores aurifex perspicuus: de istis non est intelligendum sed de mala aggregatione membrorum. Tamen rari sunt isti ꝛ rarissime colerici nisi sit bona proportio. De paruis. Et respondeo: nuncius naturꝫ de partibus animalium libro quarto capitulo nono dixit caput cerebri gratia potissimum est a natura fabricatum. Hanc etiam partez genus omne sanguineuz habeat necesse est: ꝛ q dem loco obiecto cordi ob eas: quas exposuimus causas: sed natura sensuum etiam non nullos in eo collocauit: quoniam sanguis eiꝰ membri temperatus modice sit: ꝛ idoneus: tum ad cerebrum tepefaciendum: tum ad sen suum tranquillitatem atque integritatem: ꝛ in eodem loco inquit. Quamobrem bruta hominibus sunt dementiora: ꝛ enim inter homines pueri viris: ꝛ iter viros pomiliões ỽficiũt: quanquam alys viribus forte valeant: cuius rei causa est: quam diximus: principiuz animi ad modũ difficile motu corpulentumqz in bis est: concludendum est ꝙ cerebrum non potest esse tepidum: ymmo inflammatur: ꝛ continue est ignenm propter paruam distantiam: ideo sunt irascibiles: ꝛ subiti: animosi: ꝛ solliciti: ꝛ vt plurimum audaciores. Unde Flauius Vegetius: in de re militari ait necessitas igitur exigit notam statute rationem habere: q̃z virium. Et ipso homero teste: non fallimur: qui Tideum minorem quidem corpore: sed fortiorem armis fuisse significat. Scientia vel sapientia non procedit nisi a membris bene dispositis: cuius organum est cerebrum. Officium diuinum est intelligere atqz sapere: tamen ex babitudine sanguinea potest se frenare sicut dictum est ỽ byppocrate choo: vt testatur Laertius: q collum breue habet ex quacunqz complexione non potest esse bumilis nec fidelis ꝛ sunt mendaces: quod in pluribus notaui: de quibꝫ unus est legista quidam compatriota noster. Unde Blasius de parma saper quarto physicorum ait. Propter quid est ꝙ babentes collum bzeue sunt audaces ꝛ vindicatiui. Causa est quia isti habent cerebruz crassibile: ꝛ concupiscibile non multum distans a corde: in quo est generatio sanguinis ꝛ spiritus: bine est ꝙ alterãtur a facili causa ab extriseco: ꝛ i eis faciliter bullit sanguis: ꝛ sunt mobiles sine stabilitate. Omne enim calidum teste philostrato velociter mobile: per oppositum iudicabis de babentibus collum longum ꝛ gracile: tales nanqz sunt timidi vt dictum est de collo longo dico tibi ꝙ esse potest complexio totius corporis adusta: illa adustio est temperata ab bumiditate cerebri: ꝛ illa adustio minoratur in illo longinquo itinere quando prouenit vbi est cerebrum spiritus sunt exigui: ꝛ deprimitur illa malicia sicut in pluribus vidi: ꝛ maxime i doctore quo dã artista de patria nostra babente precipuum igeniũ ꝛ est lõga statura tñ timidus. Sẽp vidi illos q babẽt collũ breue eẽ ipatiẽtes ꝛ libere lingue: ỽ nũero illorũ sum ego pp cãz añdictã.

Caue ⁊ summe p̄caue ab illis q habēt collum curtum ⁊ grossum ratione carnositatis: qñ habent vnū spondile eminens: qđ apparet manifeste: ⁊ collū flexū ab anteriori parte: isti tales sunt bilingues: loquaces deceptores fraudatores: ⁊ simulatores: poliphagi: ⁊ multibibi alia dicunt alia autem faciūt: hoc etiā exp̄tus sum in pluribus locis. In nostra patria sūt tres tales ⁊ summa experientia: vidi i quodaz gallico ⁊ maxime: qui anno millessimo qngentesimo: quo tempore Rex gallorꝝ de statu mediolanensiū triumphauit. dum bononie maneret: fingeretqꝫ se esse Regis legatū conatus est vafricia ⁊ calliditate sua: decipere Illustrissimū principē nostrū Joānē Bentiuolū patrie nostre parentez optimū. Sed re cognita maximo cū dedecore abijt. Malignitatem nature illius hominis cuz primū illum vidi predixeram: quibusdā meis beniuolis: ⁊ in primis mecenati meo Petronio Ballatino viro summi ingenii summeqꝫ prudentie: ⁊ merito sescalcho Illustrissimi principis nostri. Judiciūqꝫ meum quāuis notū iā esset omnib⁹: tñ corroboratum fuit verbis quorūdā nobiliū gallorū ⁊ p̄cipue excellentissimi viri Tigerij acrimōtis iuictissimi Regis Frācorꝝ legati qui eidē Petronio: hospiti suo de vita morib⁹ ⁊ natura illius cuncta narrauit. Et est sententia nuncij nature in physionomia sua ad Alexādrū: cū dixit qui habet collū breue est valde callidus fraudator ⁊ astutus. Qui vero habet collum grossum est stolidus ⁊ comestor magnus: Idem sentit cōciliator. ⁊ Rasys dū ait: q collum habet curtū calidus ⁊ est ingeniosus idest i nephandis opibus. Tamē nos debemus intelligere quando membra sunt proportionata aliter est erroneum.

¶ Capitulū quadragesimū Utrū rubeus sit infidelis vel ne ⁊ albus timidus.

¶ Cōmentū.

d Uplex ex color rubeus vnus ē: qui albedini est cōmixtus: ⁊ iste appellat̄ sanguineus. Vñ Auicēna ba primi iqt. Et rubeus qdē significat multū sanguinis. Et ruffus: ⁊ subruffus significat caliditatē. Sz subruffus plus significat colerā rubeā. Et ruffus significat sāguinē cholericū. Et tamē cum ruffus significet sanguinis priuationē: lz nō sit sibi colera rubea quemadmodum accidit conualescentibus Vñ intelligēdū ē de ruffedine ⁊ subruffedine: que significat valde calidam complexionez vt scribit phūs ad Alexandrū: Ruffus autē color est signū insipientie ire ⁊ iniuriaꝝ: ⁊ Rasys ait. Ruffus color ostendit caliditatē: ⁊ i methaphoricis: ⁊ etiā Cōciliator ⁊ Gulielmus nurice: Rubeus color denotat astuciam relati ad vulpes: Cōcludēdū est quod significat dñiuz cholere: vide i carminib⁹ de complexionibus iam superius allegatis. Nunquā vidi hominē rubeum sine ifinita copia vitiorū neqꝫ aliq̄ de ipso fidelitas expectanda est: excepto si nō esset parua rubedo i corpore sanguineo aliquātulum: vt i etate puerili: ⁊ vt plurimū vidi ipos esse cynedos nisi aliqua disproportio cōtradicat. ⁊ maxime quādo sunt Lentiginosi. Sz qñ sunt in etate adulta recede ab ipsis qꝛ significat magnam caliditatē ⁊ cerebri igneitatem.

Albus ⁊c. Notādum est ꝙ sunt quattuor colores: quattuor corporis complexiones idicantes. Nam albedo idicat complexionē flegmaticam: que ē frigida ⁊ humida: Fit enim albedo ex aere vaporoso declinante ad humiditatem aliquam vt dicit philosophus. xix. de animalibus: ⁊ hoc per frigidi actionem: frigus eni albificat materiā humidam: sicut denigrat siccam vt dicit Auicenna. Quod vero dicit cōmentator super de sensu ⁊ sensato quod scilicet albedo generetur ex igne claro admixto cum claro valde dyaphano: itelligenduz ē de claritate: que transumptiue sumit̄ ab Aristotele: ⁊ sepe albedo nominatur secūdū qđ albedo dicitur generari in nubibus ex refulgentia radiorū i eis: si tenues fuerit atqꝫ rare: sicut etiam aliquando flamma apparet alba quando materia aeris est subtilis in qua radiat vapor igne⁹: sz talis albedo nō ē ꝓpria: sz poti⁹ suptrāsūptiua. Vel pōt dici ꝙ verbū cōmentatoris sit itelligēdū materialiter: ⁊ nō effectiue sic scilicet ꝙ albedo generetur ex igne. i. ex materia perspicua in igne: que scilicet perspicuitas est ꝓpria materia coloris vt pz i de sensu ⁊ sensato: non aūt generat̄ effectiue ab igne. Est .n. albedo signū frigiditatis: melancholie dispositiōis ⁊ sicci humoris i corpore dñantis: fit .n. ex actiōe i

materiã siccã i frigidũ.n.sicut dealterat materiam humidã sic denigrat siccã:vt iã dictũ ẽ auctoritate Auicenne.Quãdoqz tñ signũ ẽ adustionis nimie adurentis humores ⁊ i melancoliã cõuertentis:nihilominus ꝓprie ⁊ p se signum est frigiditatis:nec obstat q̃ alique res calidissime sint nigre sicut piper:quod est calidissimũ i quarto gradu:piper.n.lz sit calidissimũ quantũ ad sui ꝓfunditatẽ:nihilominus est frigidus quãtũ ad sui superficiem:que est nigra:Est.n. ista supficies terrestris ⁊ per cõsequẽs frigida: vt.n.dicit Alfredus super de vegetabilibus ⁊ plantis.Color niger i rebus ẽt calidissimis generat ex hoc qõ calor interius dñans sup terrestritatẽ ipsaz dissoluit decoquit ⁊ digerit: ⁊ quãtũ necesse est i substãtiã istarũ rez cõuertit. qõ vero reliquũ est:vel cõsumit vel i fumũ ꝺuertit: ⁊ istos a se repellens ad extremas partes trãsmittit.Et illi fumi cũ sint terrestres superficies istaz rerus i faciendo ipsas nigras faciũt. Cũ igit nigredo ⁊ albedo ⁊ ꝑcipue quãdo intense fuerint:sic signũ frigiditatis:sequit etiã qõ sint signa timiditatis:vt dicit Aristoteles i metbaphoricis.Sz videtur q̃ cũ albedo significaret: timiditatem:nigredo hoc nõ faciat cõtrariorus eni est cõtraria significare.Sed cũ albedo ⁊ nigredo sint cõtraria:⁊ albedo significat timiditatem:ergo nigredo significat audactã. Ad istã obiectionem dicunt alig:q̃ niger color valde ⁊ albus valde de quibus phũs loqt non idẽ significat:q: excessuz frigiditatis nimie ostẽdũt Albedo p se timiditatẽ nigredo p accidẽs.Et de albedine qdẽ satis pz:⁊ de nigredine similiter:causat.n.p adustionẽ vt pz i ethiopibus:q adusti calore exteriori ifrigidant pp enaporationez caloris naturalis.Causat ẽt in epate pp grossoz terrestrium humoz cõmixtionẽ vt pz i melancholicis.Quare excedens nigredo frigiditatem:⁊ per ꝺsequẽs timorẽ:⁊ p hoc ipsi respondent ad obiectionẽ dicẽdo qõ p se loquendo bene ꝓcedit:per accidẽs autẽ non: q: sicut p accidens dicendo põt esse effectus cõtrariorz ita potest esse per accidens.ꝺtrariorũ vna significatio:hec ille.Sed salua reuerentia sic dicentiũ: Non videntur bene dicere quo ad omnia: verũ ẽ qõ ethiopes sunt frigidi pp causaz quã assignãt. Nã hoc idem dicit Auerroys:vt supra dictũ est in prehabitis.Itẽ vero dicũt quo ad hoc q̃ ethiopes sunt nigri p accidẽs ꝓ isto quod aduenit extrinsecus:sine a causa extrinseca.Est.n.nigredo i ethiopibus ⁊ mauris a calore solis. Nam mauritania est q̃dam regio in ethiopia calidissima:in qua propter calorẽ ⁊ ardorem cõtinuũ solis sanguis subcutaneus aduritur:⁊ sic adustus denigratur:cuius sanguinis denigrati diffusione inter cutem ⁊ carnem oia membra generaliter denigrantur. Unde primus inhabitãs ethiopiã sic denigratus ẽ:lz postea coopãte calore solis ꝺtinuat i posteros p ꝓpagationẽ:vt ex nigro patre ⁊ ex nigra matre nigri foetus generaliter nascant:Et q: solis ꝺbustio sic ꝺtinue afficit generãtes: iõ ꝺtinue generant foetus nigri:Tñ alia dicemus i ꝟo li°. i q̃sito de coloribꝰ i generali. In regionibꝰ aũt tẽpatis generant partus in calore tẽperati.Democrobius:⁊ etiã Auicẽna ⁊ Aristoteles ita dicũt fic ẽt ecõtrario i frigidis regionibꝰ generãt albi.Frigiditate enim porros corporis cõstringẽte calor naturalis ad interioza renocatur.Et ideo exterioris partis corporis supficies dealbat: hec oia narrat expositor sic Joannitius Aristoteles i li° de ꝓprietatibꝰ elemẽtoz ĩqt inhabitatoribꝰ climatis primi qõ ẽ ꝓpinquus linee eq̃litatis pp assiduã affixionẽ motus solis accidit siccitas ⁊ ealiditas:⁊ minoratur i eis frigiditas ⁊ hũiditas:q̃re calefiũt matrices mulierũ eoz:⁊ cõicat eis nigredo corporũ ⁊ crispitudo capilloz:qõ ẽ q: aquã viri qñ cadit i matrice mulieris ꝺcoqt matrix caliditate sua:⁊ cõmiscet illa aq̃ cũ sanguine matricis donec fit frustrũ:deiñ formatur:⁊ sic fit i ea specie vite insu dei:qõ ẽ q: sol bis i ãno sup illos butꝰ clima tis vadit: Incedẽtes ꝺo septimũ clima pp valde ellõgationẽ solis ab ipsis ifrigidãt matrices eoz:⁊ accidit i eis albedo ⁊ subalbedo vehemens:Mediũ vero clima habitãtes sunt comixti ex albedine ⁊ nigredine ꝺm tñ dispositionẽ q̃ accidit eis ex loco ⁊ cetera. vide Aristotelẽ i loco ꝓallegato. Et idẽ tãgit Aristoteles ⁊ Auicẽna pº canti. Qõ aũt dicit q̃ nigredo significat excessum frigiditatis p accidẽs nõ est vniuersaliter verũ:i mauris vt iã dictũ ẽ:⁊ dicetur i cap.de coloribꝰ lib.ꝟo.Uerũñ est naturaliter i melãcholicis:inest.n.nigredo ita p se in melancholicis sicut albedo i flegmaticis accipiendo per se prout distiguit cõtra istud quod ẽ ab extrinseco:ex quo pz vlterius: q̃ nõ solnit obiectionem.Unde ad eã est dicendũ:q̃ lz cõ

trariorum debeat esse ꝯtraria significatio vt cõsiderat in se et absolute: tamen hoc nõ oportet in quantum cõsiderantur quo ad suas causas: qz.n. cõtraria cõmunicãt in vno genere cõmunicare possunt z alĩq̃ cã eis ꝯmuni z ita vtrũq; ꝯrioꝝ põt esse signũ illius cãe: z ita ẽ i ꝓposito Albedo.n. z nigredo ꝯmuncãt i eadẽ cã. s. frigiditatis. Frigiditas.n. vt dictũ ẽ: i materia humida cãt albedinẽ: i sicca nigredinẽ: z ita cũ timiditas causet ex frigiditate: z albedo z nigredo poterũt esse signa timiditatis. Color aũt rubeus significat sup ꝯplexionẽ sanguineã: z ꝟm Aristotelẽ z cõmẽtatorẽ est medius iter albũ z nigrũ ꝓ eq̃distãtiã ad generationẽ. n. eius ꝯcurrunt materie ꝑspicuitatis z ignei bois claritas albedinis z nigredinis cõcors mediocritas. sz pp igneã lucẽ ꝓ res ꝑspicuas dilatantẽ z rarificãtẽ ac subtiliãtẽ maiorẽ bz i trãslucẽtiã ꝯformitatẽq; cũ albo q̃ cũ nigro. Et iõ itensuz rubeũ ad modũ lucidi disgregat visuz. Pretẽdit aũt generaliter rubedo dñiũ calidi pmixti: z q̃ uis aliq̃ inueniat superficialiter in naturaliter frigidis vt pz i rosa q̃ naturaliter ẽ frigida. Sz qz subtilissimis ptib9 eius substãtie est color innatus fugiẽs dñiũ frigidi petit exteriora q̃ inueniẽs subtilia z habilia ad mũdificãdũ illas i colorẽ rubeũ ꝯuertit. Color vero subrubeus cũ q̃daz extremitate pfusus signũ ẽ ꝯplexiõis cholerice Et qz tã color rubeus q̃z subrubeus arguit caliditatẽ ꝯgerũt ẽt audaciã: z fortitudinẽ. Et ita ẽ dicẽdũ i oib9 alijs coloꝝb9 i toto z i ptib9. his visis faciliter pz itẽtio Aristotelis z physionomizãtiũ. Dicit.n. pbũs i methaphoricis qõ illi q sunt valde nigri. i. itensiue nigri sunt timidi z referunt ad egyptios z ethiopes de qb9 dictũ ẽ. Intensiue ẽt albi sunt timidi: z referũt ad mulieres: q̃ sunt cõmuniter albe z flegmatice z ꝓ ꝯsequens timide: De istis itelligẽdũ est supius i textu. Iñ Auicẽna ba primi. Albedo.n. signũ ẽ priuatiõis sanguinis aut pauctatis ipsius cũ frigiditate: q̃ est cõtraria audacie: Animositas.n. ꝓcedit a caliditate sicẽ in alio loco dictũ est. Et Ciliator scribit. Color vehementer albus pallore quodã obductus timidũ defectũ virib9 flegmate ꝓnosticat: nisi vi egritudinis contingat z referunt ad femellas scortoꝝ. Ego dico q nũq; vidi viz pallidũ: q nõ esset vitiosas z malignas: z si pater meus fuisset talis ꝺinerterẽ ab ipso. Vidi z cognoui legistã quẽdã pallidum: q faciebat in eadẽ lite duo ꝯsilia ꝺicentia: z habebat vocẽ effeminatã: qõ corroborabat malã ꝯplexionem z fraudem. Iñ Plutarchus i libro ho de vita Cesaris scribit. Brutus cesari ꝓterea suspectus habebat iccirco ad amicos olim dixisse fertur: Quid nã Cassiũ velle putatis: haud.n. mihi magnopere placet is magnope pallidus. Rursus delata ad se de Antonio z dolobella calũnia q res agnouerat: nõ hos iqt pingues crini tosq; ptimesco: Uez pallentes magis atq; macilentos illos brutũ videlz z cassiũ: Sed.n. fatum ꝓuideri q̃z euitari facilius põt: z multa alia tractant in ho lib. inferius ad propositũ supnotatis dictis hoc tñ aliq̃n itez ad lram recitabo: Solum hec sunt ad rememorãduz rememorãda. Sic ad ꝓpositum Egid. in libro de vrinis: docet vñ causant colores. Querit de sufficientia colorꝝ: Dicendum est q colores cãnt ab humoribꝰ. Sz ois humor aut est simplex: aut cõpositus: ergo causat color aut ex simplici aut ex ꝯpositio. Si ex simplici sic habemꝰ ex vnoꝰ quoq; humore vnuz colorẽ. Iñ a sanguine colorem rubeum obfuscum. A colera colorem nimium citrinum. A melancholia glaucũ A flegmate albuz. Jtẽ possunt humores ꝯmisceri z quorundã humorꝝ cõmixtio est possibilis: z quorundã impossibilis: possibilis ẽ vt sãguinis z cholere. Sanguinis z flegmatis: flegmatis z melancholie. Melãcholie z cholere. Jmpossibilis cõmixtio est: vt flegmatis z cholere: tñ admiscent cum sunt in locis vicinis: sicut flegma in ore stomaci et cholera in fundo. Est ẽt impossibilis cõmixtio sanguinis et melancholie. Si autem flegma admisceat cũ melancholia: aut illa cõmixtio erit equalis aut inequalis. Si equalis erit color karopus si ineq̃lis et flegma erit superbabundans erit color luteus: Si melãcholia erit color glaucus. Jtẽ si fiat cõmixtio colere et flegmatis: aut erit eq̃lis: aut inequalis. Si equalis erit color citrinus: Si inequalis et flegma superbabundet: erit color pallidus et subpallidus. Si autem obijciat q qñ cholera superbabundat ꝺz esse intensior q̃z quãdo cõmixtio est equalis. Respondendum est qõ nõ ꝺicit color citrinus ex equali ꝯmixtione: sed rõne temperãtie quoniã caliditatez et siccitatẽ cholere temperat flegma et color citrinus ẽ tẽperatior omnib9 coloribus.

Et pp hoc d tali ɔmixtiõe est color citrinus nõ rõne intensiõis ⁊ remissiõis: sz rõne tempãtie. Si fiat ɔmixtio choler ⁊ sanguinis: aut erit eq̃lis: aut ineq̃lis. si sit eq̃lis erit color ruffus: si in eq̃lis ⁊ cholera suphabũdat: erit color subruffus. Si sãguis suphabundat erit color rubeus Itẽ põt fieri ɔmixtio cholere aduste ⁊ sanguinis adusti. Et alia cõmixtio aut erit eq̃lis aut i eq̃lis. Si eq̃lis erit color inopos: si ineq̃lis ⁊ sãguis suphabundauerit: tunc erit color rubicundus. Sz si colera suphabũdat sic erit color subrubicundus. Itez color chianos ex cõmixtione oĩuz humoꝝ corruptoꝝ generat. Color aũt viridis ⁊ liuidus cãnt ex albo ⁊ nigro. Si niger vincat albũ erit color viridis. Si albꝰ vicat nigꝝ erit color liuidus. Sz si q̃rat quare nõ sit color ex alijs humoribꝰ: q possunt ɔmisceri dicendũ est ꝙ nõ ɔueniũt nisi i q̃litatibꝰ passiuis Et color causat tm̃modo ab actiuis: hec Egidius. Inopos aũt vt thephilus i libro d vrinis ait est vt vinũ nigꝝ aut vt ꝓfundior vt purpureus sanguis sicut est color epatis: ⁊ est in rei veritate vt crista galli aut vt color more celse i mature: ⁊ hic appet in facie ⁊ p̃sertiz i naso ⁊ i genis ꝙ significat imensissimã multiplicitatem vitioꝝ maxĩe luxuriã atqz vinolentiaz: ⁊ oẽ genus malignitatis atqz crudelitatis: talez colorẽ hz põtifex maximus Alexãder sextus: nec nõ eius filius Cesar borgia spurius maximus. Hic etiã significat adustionez ⁊ p̃cipue spiritꝰ aĩalis: ⁊ talis color scribit ab alberto sub istis v̂bis in primo d aĩalibꝰ color aũt rubicundus nõ clar rubedinis sz spisse oĩ tẽpe dolis studentem hominem dclarat.

¶ Capitulum. xli. ⁊ est philosophi in methaphoricis vbi loqt de cynedis.

¶ Textus.

i Nqt phũs: inclinati ad dexterã in ambulãdo cynedi sunt referũtur ad dcentez apparentez. Quibuscũqz aũt vocibꝰ acutis ⁊ mollibꝰ ruptis cynedi referunt ad mulieres ⁊ ad decentiã.

¶ Cõmentum.

b Ic phũs physionomizat de cynedis: ⁊ diuidit in duas ptes in pria. n. pte dat noticiã ex pte habitudinis: In ba vero ex pte vocis. prima ibi: Inclinati ad dextrã. Scda ibi Quibuscũqz. Tñ nũq̃z inueni expositorez sup textũ istũ. Scias vt diximus in p̃habitis ꝙ hõ de natura sui est calidus: ⁊ de natura calidi est eleuare ad sursuz: Qñ hõ est tortus seu pendet natura eius effeminata est: ⁊ cõplexio humida q̃ tendit deorsum ⁊ est graue ideo pendet: ⁊ latus dextꝝ est calidum dz esse eleuatũ sicut tenet phũs de ptibꝰ aĩaliuz lib. tertio cap. nono dum inqt: Oĩbus aũt: q̃ renes habent dexter supior sinistro est: ꝙ. n. motus ex pte dextra ꝓueniat: naturaqz dextre proinde validior sit: iõ ptes omnes mouendi cã regnare ad situm potius supiorem oz: nã ⁊ supcilium dextꝝ magis attollit: ⁊ arcuatum magis q̃z sinistrũ hz: tangitur: oĩbꝰ latius esse iecur a latere dextro. Igit ille q pendet ex latere dextro est effeminatus qz est ɔplexio humida ⁊ mollis sicut supius dixi. Ego exptus suz in pluribus tamen repio hr̃e aliã ꝓportiõez effeminatã vt decens est. Istos tales vidi hr̃e carnem mollem gulã ornatã crura effeminata ⁊ multotiens subtilia ⁊ anchas magnas ⁊ molles: ⁊ faciem albã ⁊ litiginosaz ⁊ multa alia signa. Aliq derident ⁊ dicunt ꝙ ista est passio pueroꝝ sicut dixit doctor qdaz ⁊ nõ doctus cõpatriota noster. Istã passionem cognoui in pluribꝰ pueris. 40. 50. 60. 65. ⁊ 70 ãnoꝝ: Et hoc tempore princeps qdã q est carceratus fuit de illis. Et vnus d ciuitate luce. 60. ãnoꝝ q pendet in ambulãdo in latere sinistro: ⁊ est rubei coloris gula pulchra sicut femina: facies litiginosa ⁊ capillatura ornata ⁊ vox mollis is est summus cynedus ⁊ non est puer sicut dixit ille malignus indoctus. Et tales dicunt alluminati vt vocat Auicenna. vigesima tertij cap. xlij. de alluminatis dũ inqt. Alluminati ꝑm v̂itatẽ est egritudo accidens ei q cõcupiscit: vt sup eum iaceãt hõines ⁊ hz desiderium plurimum: et est in ipso spma plurimum nõ motum: et cor eius est dbile et eius erectio debilis in radice: aut debilitat nunc: et fuit iaz assuetus coitui quem affectat: et nõ põt sup ipsum potentia meditatiua: quare dsiderat vt videat coitum currentem inter duos ⁊ ꝓpinqor est ille: q est cum eo: tunc. n. mouet desiderium eius: ꝙ si emittat sperma quãdo cum eo aliqs coit: aut egredit cum eo membꝝ suum: tunc oz perficere dsiderium suum: est enim quedam secta eorum: quorum desiderium non erigitur nec mouet nisi quãdo cum eis coit: ⁊ tunc

adueníť eíſ ỏlectatio emiſſiõis ſpmatis ſiue cũ opatiõe illius ſiue abſq; effectu. ⁊ ſecta eorum ẽ q; qñ cũ eis coiť nõ emittunt ſpma tũc: ymo declinãt ad hoc vt coeũt cũ alijs: ⁊ ſunt i vĩtate ꝓſtrate aie: ⁊ maligne nature: ⁊ male ꝛſuetudinis ⁊ cõplexionis muliebris. Et ſubdit. et ſtulti hoies ſunt: q volũt eos curaſ. Nã initiũ egritudinis eorũ meditatiuũ ẽ nõ naturale. Si vero cõfert cura eius tũc é illud qỏ frangit deſideriũ eoꝝ ex triſticia ⁊ fame ⁊ vigilijs ⁊ carceſ: ⁊ peuſſione: ⁊ cetera. et idẽ Auicẽna. xx. tertij ca. xi. ỏ nocumento coitus. ⁊ coitus qdẽ cũ ifãtib⁹ é fedus apud multitudinẽ gẽtiũ ⁊ ꝓhibitus in lege. ⁊ é ex pte nocibilior: ⁊ ex pte minus nocius. ⁊ ex pte qdẽ q; natura idiget i ipſo motu plurimo vt educat ſpma eſt nocibilior: ſz ex pte alia qñ ſpma nõ expelliť cũ eo expulſiõe plurima ſicut fit i mulierib⁹. é minoris nocumẽti: ⁊ comitať ipſuz ỏ iudicio pſentie minus qꝫ vulua hec Auicẽna. ¶ Qñ dić De voce ⁊c. Eſt philoſophi dictũ ⁊ cõciliatoris. Mollis vocibus citis atq; diruptis loquẽs timidus: ⁊ effeminatus iudicať. Dictũ é i phabitu⁹ naturas aialiũ cognoſceſ é poſſibile: ſi qs ꝛcedit corp⁹ ſimul cũ aia trãſmutari: vt dicit phũs. ſo prioꝝ cap. vltimo. Vox igiť: vt dić phũs ſupius qñ eſt effeminata: referť ad mulieres ⁊ ad decẽtiã i. ad apparẽtẽ ꝛueniẽtiã vt pz i mulierib⁹ q̃ habẽt vocẽ ſic ꝓferentẽ: ⁊ itelligit i meretricibus q̃ſi dicat: expientia videť i mulieribus q̃ ſunt i ꝛmuni coitu: ⁊ ita maſculi ſunt cynedi: vt ſunt aluminati: vt dictũ ẽ ſupius opz. hẽ reſpectũ i etatib⁹ vt dictũ ẽ qỏ ab Auicẽna tãgiť i nono de natura aialiũ dicente. Moles cũ naſcunť ſť ſić flores: ⁊ cũ poſſunt luxuriare ſunt q̃ſi fructꝰ: ⁊ ſignũ inicij iuuentutis cui pars é adoleſcẽtia eſt mutatio vocis. ⁊ ſua vox nõ eſt acuta neque grauis ſz q̃ſi tonus duarũ cordaꝝ equaꝝ vna eſt tenſa multũ: ⁊ altera nõ. Et hoc eſt qz cãne palmonis ⁊ muſculi i epyglotis ſť in principio maturatiõis: ⁊ nõ i maturatione cõpleta. ⁊ pp hoc ſunt q̃dã ptes ſicce: ⁊ q̃dã humide ⁊ q̃dã ſunt lenes ⁊ q̃dã aſpa: ⁊ iõ exit vox vniformis ⁊ qñ i. 14. ãno icipit hõ cito luxuriare ſtati ſua vox venit ad cõpletã mutationez i vocez viroꝝ Et ſic eſt finis noſtri primi libri: q modo itroductorio eſt via aperiens iter oib⁹ libris ſeq̃ntib⁹ ſine cui⁹ noticia eſt ipoſſibile q̃ qs ad alio rũ noticiã traducať.

¶ Magiſtri Bartholomei Coclitis bonoñ. Medicine diſtillatoris Chyrurgici Phyſionomiſte Chyromãtici: Geomãticiq; Liber ſecũdus Anaſtaſis Phyſionomie a capite vſq; ad pedes ex plurib⁹ ⁊ pene infinitis auctoribus in Dialogo Auguſtino Coclite Diſcipulo interrogante: ad eundem. D. Alexãdrũ Bentivolum ⁊c. Feliciter incipit: Et primo ponitur prologus.

¶ Prologus.

i In primo libro Anaſtaſis noſtre ỏ phyſionomia i generali tractauimus: nunc aũt in hoc ſecundo i ſingulari ỏ omni membro a capite vſq; ad pedes gradatiz ſecũdũ vires ingenioli noſtri ptractabimus. Signa ſua i vna quaq; pte explicabimus: cauſas cõuenientes ipſorũ ſignoꝝ ⁊ effectuũ ample reddendo: cuz multis rebus ⁊ ãnotationibus a nobis exptis ⁊ hoc pro ſatiſfactione egregioꝝ igenioꝝ: q̃ omni prorſus carent inidia: ⁊ idagatores nouarũ rerũ amãt: diligũt ⁊ obſeruãt. Eaꝝ rerũ: quas a diuerſis auctoribus. ⁊ bis qdez fide dignis accepimus: noia auctorũ ipſoꝝ ponenť: q̃ vero noſtro igenio in lucez afferentur: a nobis ꝓpue nire demõſtrabũť: vt ſi qd valent tempora noſtra iudiceť: nec ſemp ſolũ laudeť antiqtas: ſz poſteritas quoq; ſuũ locũ obtineat. Qỏ ſi mihi celoꝝ faueãt influxus: ſitq; diu vita ſuperſtes: de phyſionomia opuſculũ tãq; epitoma ex officina noſtra cudemus: qỏ cũ effecero de Geomantia ac ſomnioꝝ interpretatione: nonnulla: q̃ laude digna erunt enucleabimus. Hz temporibus noſtris librũ cõdere ac edere ſit difficile: ob nonnulloꝝ malignorũ inidiã ac detractionez. Sũt. n. (vt cũ indignatiõe aliqua loquar) pueri quidã (ne eos cynedos appellez) q vix cognitis primis litterarũ elementis: in vniuſquenq; etiã doctiſſimũ: oblatrare nõ deſinãt. Cũq; omnia iudicať audeãt: ſine iudicio ſunt. ac omni penitus repbenſione digni exiſtimanť. Nõ bis opus noſtr̃ legenduz: dať: ſz vt tãq; famelici acieiuni: ab ope noſtro abſtineãt iubemus: ac admonem⁹ ne duz ipſi maledicaſ ſtudent maledicta ac malefacta ſua audiãt: nũc bis dimiſſis libruz ſecundũ exordiemur.

¶ Eiusdem Bartholomei Coclitis Liber secundus. Ad eũdem. D. Alexandruz Bentiuolum.

¶ Augustini Discipuli ad Magistrum. Quesitum primuz. De coloribus in generali.

e GO Libenter scire vellem de coloribus in generali.

¶ Coclitis preceptoris Respõsio ad Disci.

i Am locuti fuimus in primo libro sufficiẽter de coloribus ⁊ p̃cipue de causis: nũc dicemus d̃ coloribus in generali recapitulãdo aliqua superius dicta ꝓ habilitate doctrine ⁊ memorie. Color diuersificatur secundum cõmixtionem humoꝝ: ⁊ secũdum dominium ipsoruz intensiue ⁊ remissiue. Ex quibus quoqꝫ physionomizatur. In iudicãdis autẽ colorib⁹: nisi sue cause ꝓprius adiungat' effectus error iudicanti in plerisqꝫ continget. Nam ipsoruz nature ⁊ sui superioris rationem seruando pre alijs corporum proprietatibus: conuenit physionomizare differenter. vt ad Mauros Romanos ⁊ scitas: Si quidem in cunctis alijs expediet indiuidualiter magis astringere. Unde philosophus ad Alexandrum ait. Scias ergo ꝙ matrix est embrioni sicut olla ferculo in coquẽdo. Albedo igitur: ⁊ liuidus color: ⁊ flauor eius nimis est signum diminute decoctionis. Si ergo accidit hec diminutio in tantum diminuet' similiter bonitas nature. Fuge ergo ab homine liuido ⁊ flauo: quoniam deditus est vinis ⁊ luxurie. Tamẽ per luxuriaz hic philosophus intelligit ĩmoderatũ appetituz rei grate ad causandum mala opera ad alienum detrimentum: ⁊ non de coitu qꝛ frigiditas est contraria libidini: sicut pꝫ in primo libro capitulo ꝓprio quoniã causatur a caliditate ⁊ humiditate. Color autez liuidus ⁊ flauus arguit frigidatatez: Unde Egidi⁹ i li° d̃ vrinis. d̃ liuido colore ait.

¶ Liuida si fuerit vel liuor particularis
¶ Uel totalis erit per totũ liuida membrum
¶ Aut membri monstrat humorẽ mortificari
¶ Aut sursuz liueus varijs accõmoda causis.

Liuidus color est via ⁊ incohatio ad mortificationẽ caloris naturalis ⁊ eius extinctionem. Et ideo liuidus color non differt a nigro nisi secũdum remissionem mortificationis. Per liuiduz colorez plũbeuz debemus intelligere.

Item ad istud etiam applicamus colorem glaucum. Glaucus enim color est sicut cornu albus ⁊ lucidus: quia designat melancholicaz complexionem. Unde prefatus Egidius.

¶ Et in iudicio glaucus color emulus albo
¶ Et minus offendit natiui iura caloris.

Excepto si regio non impediat vt in primo libro tactum est sicut in ethiopia vt etiam affirmat Egidius Romanus in primo de animadum ait hominuz nigra causatur generatio ꝓpter decoctionem seminis in matrice: quoniam si fuerit forti decoctione coctum: necesse est qd̃ generetur homo niger: quia tunc euaporat humidum clarum: ⁊ remanet terrestre nigrum ⁊ obscuruz. Et Auicenna ait: vt dixi in primo libro. Albedo enim signum est priuationis sanguinis aut paucitatis ipsius cũ frigiditate qm̃ si cum caliditate esset ⁊ humore colerico esset citrinitas. Unde idez Egidius Romanus ait.

¶ Signo palloris vires natura resumit.
¶ Et redit ad propriuz vis digestiua tenorẽ.

Et Auicenna ait. Et rubeus quidem significat multum sanguinis: ⁊ ruffus: ⁊ subruffus significat caliditatem. Sed subruffus plus significat coleram rubeam. Et ruffus significat sanguinem colericum. Est tamen sciẽdum ꝙ color subruffus sangninis significat priuationem: Licet non sit ibi colera rubea quemadmodum accidit conualescentibus. Fuscus autem vehementer inter nigrum ⁊ croceum significat frigiditatem ob quaz minuitur sanguis ⁊ congelatur: ille paucus congelatus ad nigredinem conuertitur ⁊ cutis mutat colorem. Et talem appellamus liuidum aut flauũ secũduz intensum ⁊ remissum dominiũ. Et melongianus frigiditatem significat ⁊ siccitatem: quoniam color est qui puram coleram nigram sequitur. Erit ergo albedo sequens colorez flegmatis ⁊ cõplexionez humiditatis ⁊ viriditatis sequens sanguinem congelatum qui tendit ad nigredinem: qui cõmixtus flegmati factus fuit viridis: ⁊ eburneus frigiditatem significat flegmaticam cuz pauca colera rubra. Et secundũ plurimum quidez mutatur color propter epar ad subruffedinẽ ⁊ albedinem. Et ꝓpter splen

ad subruffedinem. Et etiam Auicenna primo canticoruz ait. Fuscus croceus coleraz rubeam sed obscurus brunus coleram nigrã. et Auerrois in cõmento proprio ait. Color fuscus croceus in equali climate significat q̃ colera rubra dominatur ipsi colerico: sed color obscurus brunus significat in eodez climate dominiũ colere nigre. Item Auicẽna. corpus est rubeum ex dominio sanguinis: ⁊ album in colore sicut ebur ex humor̃ flegmatico. complexio habens colorem mixtum ex albo ⁊ rubeo est secundum existimationẽ equalis temperata. Inquit Rasys. Corporis complexio ex color̃: ⁊ corporis habitudine: ex tactu: ⁊ ex operationibus: ⁊ ab exeuntibus a corpore cognoscitur. color nãq; albus ⁊ fuscus: ⁊ ex albedine ⁊ glaucedine mixtus ⁊ gipseus ⁊ plumbeus frigidam innuunt complexionẽ. Rubeus vero ⁊ subrubeus ⁊ ruffus ⁊ inopos omnes isti complexionis demonstrant caliditatez. ⁊ si claritas ⁊ subtilitas colori coniungat̃: humorum claritas declaratur ⁊ subtilitas. Turbulentia vero si ei admisceatur ⁊ grossities humorum significatur grossitudo. Albus color preterea cui cum subtilitate ⁊ claritate rubedo admiscetur complexionis demonstrat equalitatez. Qd̃ si rubedo superauerit ⁊ claritas fuerit minor: sanguinis significabitur dominium. Rubedo autem si adeo fuerit diminuta vt colori approximet eboris sanguinis innuit paucitatez. que etiam si adhuc magis diminuta fuerit ita scilicet vt ex ea fere nihil appareat proueniat color qui gipseus a medicis appellari solet: qui vtriusq; colere ac sanguinis paucitatem ⁊ flegmatis dominium in corpore portendit. Hic autẽ si albedini cui viriditas sit admixta approximet color sequitur qui a medicis plũbinus appellatur: qui sanguinis ac colere rubee diminutionem ostendit: ⁊ colere nigre ac flegmatis ĩdicat dominiũ. Fuscus color si rubedini vicinetur: vel ei admisceatur sanguinem grossum dominari demonstrat secundum quantitatem que ei approximat̃: vel si ei admisceatur rubedo. Color autem pure fuscus: qui viriditati appropinquat̃ colere nigre ostendit dominiuz Corpora vero ruffo colore colorata: qui color scilicet albedini magis inuenitur propinquus frigidioris sunt complexionis. Viriditati autem vel glaucedini si magis appropinquauerit calide erunt complexionis ad hunc moduz Citrina vero alia sunt que albedini propinquam subtilitatem participant: qui color in cõualescentibus vel in quibus sanguinis multitudo est: non propter colere dominiũ. Et corpora ista non sunt citrina nisi accidentaliter. Alia vero vere citrina sunt: parum clara que omni tempore talia perseuerant: Et ista sunt corpora colerica. Sunt preterea eorum quedã que cum citrinitate uiriditati ⁊ fusco appropinquant colori paruam participantia pulcritudinem: quibus vtraq; dominat̃ colera: quoruz complexio omnibus alijs deterior comprobatur. Epar quoq; ⁊ splen huiusmodi habentiũ complexionem plerũq; sunt egra. ⁊ horũ corporum sanitas: nec est firma: nec permanens Corpora vero colorem inopum habentia que citrinitati magis sunt propĩqua: calide sunt cõplexionis: ⁊ colere rubee vicina. que autem viriditatem habent admixtam minus sunt calida ⁊ colere attinent nigre: hec Almansor libro secundo capitulo primo. Et conciliator ait: color niger valde lenis timidum versutum atq; imbecillem hominem denunciat referunturq; ad eos qui meridiei calidiora habitant vt indicuz si color rubeus albo conspersus fuerit fortes animosos insinuat. qui quidem si vere medius horum duorum existat temperamentum designat proportionatum illis qui scilicet tale incolunt clima. Color intra crocedinem non tinctam ⁊ nigredinem que vergit in brunũ clarum boni ingenij ⁊ morũ bonitate prestat: hũc quidem precipit Aristoteles Alexandro assistere. Color autem pallore obductus imbecillem timidumq; declarat: ⁊ amore femelle detentum: ⁊ referuntur ad hereses nisi hoc in passionibus contingat. Cũq; color fuerit fuscus camellinus pallori admixtus: loquacem intẽperatũ ⁊ iracũdie plenũ demonstrat: Nigredo sicut cornu lucidum adustionem innuit: et istud sit generale tam in membris q̃z in capillorum coloribus. color velut ignis flãma micantibus oculis: ad insaniam: ⁊ instabilitatez vertitur. Cui quidem color viridis obscurus: aut niger est non lenis pronus ad iram esse videt̃. Item vt in prehabitis allegaui: Rubei valde sunt astuti ⁊ relati sunt ad vulpes. Cuius facies suptabescit: ⁊ sit ei maior rubedo in fronte: ⁊ ab oculis sit dimissus: pronosticat̃

verecundiam ⁊ passiones referuntur. Verecũ dantis enim facies rubore obducitur. Si antẽ simpliciter adsit rubor cum labiorum titillatione ⁊ narium ampliatione significat viri animũ ira maxima detentum: ⁊ refertur ad passionis accidentia. Cui gene atq; oculi superrubescũt cum humiditate quadam ebrij viniq; amatores existunt: ⁊ refertur ad patauinos. Si autem oculi rubei sunt: sicci animosi ⁊ veloces in iram ⁊ refertur ad passionem sic ⁊ enim in ipsius contingit actu. Valde autem nigri oculi timidum ⁊ lucri auidum ostendunt. Albi glauci ⁊ turbidi sunt timoris signa ⁊ capris ⁊ ouibus comparanti: cuius quidem oculorum non valde niger ad flauium tendens existit: sicut color kropus boni sunt: ad leones ⁊ ad aquilas relati. Mediocris cum demissione significat verecundiam ⁊ honestatem. Et siquidez alicuius intrinseca labiorum non fuerint rubore quodam perfusa egrotatiuus hic a medicis iudicatur. Cum vene temporum atq; ceruicis rubescere videantur alias tumescere foris etiã prominentes oculi atq; sanguinei iracundiam adeo vehementer ostendunt: vt ad insaniam incurrant: ⁊ passioni refertur. cum ea que sunt circa pectus flammeo rubore cuncta consistũt: hominem iracundia inflammabilem ostendũt. Horum quidem experientiam sepe percepi: ⁊ refertur ad passionem. Rubeus quoq; capillorum color: intensus signum est insidiarum amentie multeq; ire: cum colere abundantiaz etiam ostendat. castaneus vero color innuit rectitudinem iusticieq; dilectionẽ: ⁊ omnes aiũt ⁊ precipue nũcius nature vt persepe dicturi sumus: ⁊ tangitur in septimo de natura animalium capitulo primo: De condition nutricis dum inquit: Eorumq; ipsorum ijs magis qui fusci q̃z qui candidi sunt mulieres nigre habẽt magis sanum lac hoc sentit Auicenna quarto de animalibus. causa est quaz diximus superius. quibus autem ea que est circa pectus ⁊c. Habentes colorem flammeum vel circa sunt difficulter irascibiles idest diu iram retinentes Et etiam implacabiles ⁊ difficiles ad regendum quando sunt irati: ⁊ tales referuntur ad passionem: idest ad morem apparentem in aliquibus grauiter iratis. In talibus enim ea q̃ sunt circa pectus super accendũt idest valde rubescunt ex nimia accensione sanguinis in ira ad pectus ebulliens. Et sic videtur velle dicere Aristoteles: quod etiam accipiatur a colore. Vene enim magne ⁊ intense apparent magne vel rubeo vel alio colore tincte secundum quantitatez sanguinis colorate: ideo dicũt auctores ⁊ precipue in Methaphoricis q̃ habentes venas colli intrinsecus extensas magnas ⁊ eminentes sunt etiam difficulter irascibiles Et malam iram cum difficultate placabilem habentes. Et tales vt dicit philosophus referuntur ad morem apparentem quia iratis b° accidit scilicet istas venas extendi ⁊ magnificari propter ebullitionem sanguinis ⁊ spirituum a corde illas venas extendentium vt dixi. Et sic iudicamus in fronte: vt in tertio libro patebit in physionomia linearum. Et per hec puto Augustine mi tibi de coloribus esse satisfactum. Si uis de articulatius hoc videre ad quintum librum te transferas.

¶ Quesitum: secundum eiusdem discipuli ad eundem Magistrum. De natura capillorum.

¶ Textus.

S LRJBJT Philosophus ad Alexandrum. Capilli autez plani suaues significant mansuetudinem ⁊ frigiditatem.

¶ Respõsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cõmentum

N Necessarium est nobis sermonez prolixum ad dilucidandam perfectam physionomiaz in hoc loco facere. Scribit Ysidorus vndecimo ethymologiarum capitulo primo. capilli vocati: quasi capitis pili facti: vt ⁊ decorem prestent ⁊ cerebrum aduersus frigus muniant: atq; a sole defendant. Pili autez a pelle de qua procedeunt sicut ⁊ pilũ dicitur a pila vbi pigmentum contunditur. Cesaries acedendo vocata: ideoq; tantum virorũ est. Virum enim tonsum decet: muliere non decet. Come sunt proprie non censi capilli: ⁊ est grecus sermo. Nam comas greci caimos a secando nominant. Unde ⁊ crinitondere dicunt: Unde ⁊ cirri vocantur: quod ẽt idem greci mallonem vocant. crines proprie mulierum sunt. Dicti autez crines eo q̃ vitijs

discernantur. Unde & discriminalia dicuntur a quibus diuisi religãtur. Tempora sunt que caluarie dextra leuaq; subiacent. Que ideo sic nuncupantur: quia mouentur. ipsaq; mobilitate quasi tempora quibusdam interuallis mutantur. Capilli igitur aut capitis pili naturaliter aut accidentaliter denotant qualitates & quantitates humorum & conditiones anime seu animi. Unde Auicenna septima quarti capilli nascuntur ex vapore fumoso quando coagulatur in poris & oritur super eos propie p illud quod assumitur ex alimento: & propie quando est humiditas corporis viscosa vnctuosa non aquosa neq; lutuosa sicut arborũ vnctuosarum folia non cadunt. Et hinc est causa q pili superciliorum & palpebrarum non cadunt velociter: propterea q eorum origo est spissa cartilaginosa conseruatiua: & propter illud tardatur caluiciũ idest capitis vitium in ethiopibus & zingis idest cilicibus: Propterea q cutis eorum vehementer retinet pilos eorum: durum enim non euellitur: & propter illud minorantur cum eo pili. Uerum ipsum seruat pilos quare non cadunt velociter & non depilantur hec Auicenna: Scribit nũcius nature in libro secundo de partibus capitulo decimoquarto animalium: animaliũ maxime omnium homo piloso capite est. Cuius rei causa tum ad necessitatem tum ad presidij rationem referenda est: necessariam eni fuit propter cerebri humiditatem & cõmissuras calue: nam vbi plurimum humoris caloriscq; est: ibidem ortum pilorum esse copiosum necesse est: Additamenti autem ratio: vt frequentia pili caput operiens defendat a nimio frigore & calore. Cum enim cerebrum hominis proportione maximũ & humidissimum sit maximopere etiam tutelã desiderat & cetera. Et etiaz philosophus in quinto de generatione animalium Capite. tertio ait: causa crassitudinis tenuitatisq; pili: cutis potissimum est. Aliis enim cutis crassa: aliis tenuis: & aliis rara: aliis densa est: tamen differentia humoris indicij consors causa est. Aliis. n. piguis alis aquosa est: eoino cutẽ terrenã statuimus. Cũ eni pars summa sit humor euaporante solida terrenaq; reddit. Pili autem proportionaleq; pilorũ non ex carne: sed ex cute oriuntur cum humor in ijs euaporetur: atq; exalet quamobrez crassi ex crassa: tenues ex tenui cute proueniunt & cetera. Hec Aristoteles Et magis infertus ait. Quapropter siquis cogitet vt & ipsum cerebrum parum calidum est: magisq; talem esse obductaz cutem necesse est atq; etiam magis natura pilorũ. Videlicet quanto plus ipsa caloris origine distet: recte ita venire existimabit: & Marsilius ficinus in cõmentarijs timei Platonis ait deus comode usus natura caloris nostri superiora petentis ac facile penetrantis passum perforauit capitis cutem: atq; per foramina eduxit humorẽ: quẽ secum calor extulit. Subtilior quidem humor euanuit: crassior vero resedit. Heriscq; frigore coactus est in capillum duriorez cute propter frigus externuz: capillum inquã taz latum q̃z foramen: tam longum q̃z impetus exeundi leue capitis tegmen. Neq; opus fuit ad capillum durum efficiendum humorem in cerebro precedere densiorem sensibus prorsus ineptũ cum externo frigore satis concreti sunt capilli Et magnus theutonicus in libro de animalibus libro tertio capite: secũdo de natura & diuersitate pilorum inquit. Est enim pilus exvapore exeunte per poros cum vapor fuerit spissus & porrus artus: & hic vapor exsiccatur ad tantum aeris. Et sunt aliquando pili propter pulchritudinem: sicut in barba: & aliquando propter ornamentum sicut in capite ad decidẽdum caput. Aliquando non sunt ex sola superfluitate sicut pili qui sunt in pectore & sub alis & cetera. Item Auicenna secunda primi. doctrina secũda summa secũda. capitulo tertio. de signis complexionũ ait. Tertium vero genus est signorum sumptoruz ex capillis & ipsa sunt que sumenda sunt ex parte horum modorum qui sunt velocis originis & ipsum tarditas & multitudo eorum & paucitas ipsorũ: subtilitas & grossitudo: eorum planities & crispitudo et eorũ color est vna ex radicibus in hoc. Si vero ex velocitate natiuitatis eorum aut tarditate aut prohibitione originis ipsorum sumpta sunt: q illi qui tarde nascuntur cum affuerit significatio que corpus penitus sanguinem non habere demonstrat: significat q complexio vehementer est humida. Quod si festinauerit nõ erit corpus illius humiditatis imo ad siccitatem declinabit. Ipsius vero caliditas & frigiditas ex alijs signis que iam diximus cognoscitur. Cum autem caliditas & siccitas con-

iungẽtur: capilli multo citius nascentur: ⁊ erũt multi ⁊ grossi. Quoniam multitudo caliditatez significat: ⁊ grossities multam fumositatem ideoqz in iuuenibus est amplius q̃z in pueris quoniam puerorum materie vaporose sunt: et non humorose: ⁊ horum contraria ipsorum sequuntur contraria. Significatio autem ex parte figure est: q̃ crispitudo significat caliditatem ⁊ siccitatem. Est enim cum foraminum ⁊ pororum inuenit tortuositatem: sed istud non resoluitur cum alteratur complexio. Due vero prime res mutantur. Et planicies huius significat contrarium idest frigiditatem ⁊ humiditatem: vt patet: in quesito superius interrogato: ⁊ etiam dicemus inferius. Ex parte autez coloris nigredo significat caliditatem: idest nigredo sicut cornu lucida: ⁊ cũ asperitate ⁊ aliquantulum tortuosi. Et subalbedo significat frigiditatem: ⁊ citrinitas ⁊ rubedo equalitatez significat: ⁊ albedo significat aut frigiditatem vehementem sicut canicies aut fortez siccitatẽ sicut accidit vegetabilibus quoz siccantur que ex sua nigredine aut viriditate transeunte albedinem: ⁊ hoc quidem non accidit hominibus nisi in fine egritudinum siccantium: Auerrois quarto colliget capitulo de signis complexionis totius corporis ait est sciendum q̃ significatio coloris pilorum non verificatur pro maiori parte nisi in temperatis climatibus: q̃zuis in quolibet climate possit aliquid comprehendi comparando homines illius climatis sub ipsis: verbi gratia in theotonicis ⁊ ethiopibus quando ethiopes sunt nigri: ⁊ eorum capilli sunt in tortuositate vltima: non propter hoc eorũ complexio erit calida ymo melius attribuere hec signa calori extrinseco: ⁊ dices quasi q̃ sunt frigidi. Et theotonici ⁊ sclaui qui stant in terris frigidis sunt albi: ⁊ eorum capilli sunt flaui ⁊ plani nec propter hoc dicendum est in istis vt eorum complexio sit frigida quod est quia eorum complexio est in vltima caliditate quia calor clauditur in partibus intrinsecis eorum corporum: sicut accidit in byeme. Ita tãgitur in tegni a Galeno ⁊ tu vides ⁊c. Et primo canticorum albus capillus est frigide cõplexionis: Cuius complexio est diminute frigiditatis habet capillos aureos flauos: ⁊ cuius complexio est diminute caliditatis habet capillos rubeos. ⁊ Auerrois commento primo ait. In quo frigiditas est minor caliditate est capillus aureus aut flauus: nam flauitas significat complexionem diminute frigiditatis Et rubedo capillorum significat super complexionem minoris caliditatis: q̃z sit complexio habentis capillum nigrum ⁊ procul dubio est hoc verum: nam rubedo est propinqua ⁊ affinis nigredini: ⁊ flauitas ⁊ albedo. Capillorum: color est habentis cõplexionẽ equalem ⁊ temperatam est aureus ex flauo ⁊ rubeo mixtus ⁊ compositus: hec Auerrois. Post hoc aeres ⁊ regiones in causa pilorum operationem habent: que est obseruanda: non enim timetur q̃ in nigro sicut capillus flauus qui eq̃litatem complexionis ipsius significet: sicut pluribus vicibus dictum est in prehabitis: hic Jouẽ statuimus quũ aereã naturaz habuerit. Neqz in capillis sclaui idest Jllirij nigredo que complexionis eius significet caliditatem quum ipsorum genus eam habuerit. Etates etiam in re pilorum operantur: quoniam iuuenes sunt sicut meridionales. Et pueri sicut septẽtrionales: ⁊ senectus est sicut medij. Pili preterea in puero multi significant q̃ ipsius complexio quum crescet ad melancholiam cõuertetur: ⁊ in sene significat q̃ in presenti est melancholicus. Concludendum est igitur q̃ capilli vt dixi plani significant frigiditatem cerebri ⁊ presertim quando sunt molles in tactu denotant timorem ⁊ pusillanimitatem. Et indis referuntur: ⁊ ouibus quia humida complexio est: vt magno theutonico placuit. Qui etiam capillos in tantum crispos habent: vt piperis corrugationi similes natura sint: vt indi: loca habitabilia calida nigrificant capillos in tantum ⁊ crispant q̃ eos quum colligitur piper ei similes efficiuntur: ⁊ hoc notat digestiue debilitatem. Et quum in eis maxima fuerit resolutio: ⁊ minuetur humiditas cito adueniet senium. Illis namqz qui ibi morantur aduenit senium annis triginta: ⁊ eorum corda sunt timida propterea species multum resoluuntur Corpora preterea in regionibus calidis morãtibus sunt magis leuia. Idem tangit Aristoteles in methaphoricis quando ponit differentiam regionum in physionomizando vt in principio tactum est. Et in decima partecula problematum problemate. quarto ⁊ in secũdo de partibus animaliuz vnde. Conciliator in pro

blematibus prealegatis inquit. propter multã caliditatem facientem humidũ euaporare quo accidente plicantur ⁊ contorquentur membra ipsorum: ⁊ vniuersaliter animalium illorũ climatuz: quod declarat ex lignis exsiccatis cum priuentur humiditate propria plicari appareat ⁊ torqueri cum humidum non equaliter exalet per omne nisi habeat humidũ viscosuz multum vnctuosum. Unde oportet in physionozando multa considerare vt in primo dictũ est. Capilli eburnei seu blondi aut mellei significant dominium frigiditatis propter calorez in humido sopituz sicut sunt pueri: tamen septentrionales habent propter regionez q̃ nos multum infestat in physionomizando nos veneri attribuimus dũmodo sit a natura aut ab arte. Capilli grossi ⁊ nigri Saturno referuntur: non est considerandum de ipsis sicut sunt hispani: nam ostendit illos humoribus terrestribus ⁊ opacis subiectos. Et quando sunt valde nigri asperi ⁊ non plani significant caliditatem vt diximus. vnde Joãnitius in hysagogis ait: capillorum colores sunt quattuor niger: rubeus: glaucus: canities. Niger ex habundantia colerici incensi: vel combustione. multa sanguinis: Rubeus animietate caloris non adusti. vnde semper fiũt rubei capilli: Glaucus exhabundantie melancolie: canities vero fit ex nimia defectiõe caloris naturalis ⁊ ex effectu putridi flegmatis hoc plurimum fit in senibus: Habentes colorem vt lucidum cornu nature martis assimilantur nihilominus nõ sunt grossi sed aliquantuluz subtiles ⁊ propter subtilitatem humorũ nigrificantur proter intensam caliditatem capilli ipsorum sicut patet i pane posito super prima: qꝛ priuatur humiditate ⁊ nigrificatur: Quoniam in residuo corporis est nimia pilositas: ibi martis ac Saturni sydera operantur. Licet quod in pecudibus monstratur: vt inferius dicemus: tales vidimus depredatores vie aut obsessores viarum: ⁊ presertim quando cilia sunt valde pilosa. quando capillatura est nimis prolixa ⁊ ornata aut a natura aut ab arte veneris mixtiõibus: aut solis aligantur. Hic insurgit precipua ambiguitas: quoniam galli vt aliqui fatui itali ferunt capillum positiuũ vel capillũ exemptilem. Adeo ꝙ in vno die pluribus modis diuersificantur: Respondeo omnia que concurrunt ad ornamenta corporis sunt de numero effectuum veneris: mixtionesq; eorum i colorando denũciant mixtionem planetarum: Tales nos vidimus nature muliebris: si alia proportio non cõtradicit. Inspexi in pluribus hominibus nigris decorantibus se quod in processu temporis fuerunt infortunati: ⁊ habui ex natiuitatibus eorum. astronomis mediantibus ⁊ ex reuolutionibus annorũ nati: ꝙ Venus cũ Saturno cõmixtionez habebat: ⁊ fuerũt nigri: vt aliqui prĩcipes expulsi a suo regno a malefico gallo: etiã ⁊ a spurio maximo in. 1498. ⁊. 1500. ⁊. 1501. ꝙ ornabant eorum capita in nigro. Et quando visitabam principes prima mea intuitio erat in facies seruorum ⁊ consiliariorum. Adeo ꝙ quum Astorgium fauentinum viserem dixi eum angelicaz rosam spinis suffocatam esse. Habebat enim quendam secretariũ paruam staturam habentez qui erat gracilis ⁊ liuidus cum collo subtili: qui ambulabat celeriter cum passibus breuibus: ⁊ multos alios dolosos: ⁊ ita fraudatus fuit a predictis: mediante illo summo deceptore quem ante diximus in pluribus locis. Item per multa exteriora possumus indagare qualitates animi vel anime quando femina ornatur ornamento virili ĩdicat naturam suam esse propiquam masculo sicut facit illa: quam nos appellamus Fracassam: indumenta cuius vt plurimuz sunt virilia: ⁊ armis aliquando virilibus suuz munit corpus. Ista habet latitudinem pectoris caput paruum pineatuz: nates coxas ⁊ crura virilia: ⁊ ambulat erecta ⁊ leui pede: ferendo caput vt ceruus: ⁊ alia multa: tamẽ est valde prona ad mortem viotanatam. Tamen effeminatum biffariaz dicimus: alias lasciuũ: alias pusillanimez. Si quis voluptatibus suffocetur et membra muliebria ei existant: cordisq; caliditas: imbecillisq; sit ac debilis vtroq; modo effemiatus erit. Nam animi qualitas dispositionez corporis necessario sequitur. Si vero mẽbra fortia ⁊ non mollia constent: ⁊ nihilominꝰ sit lasciuus vno tantũ modo effemiatus erit. Lasciuia in hominibus reperiri est: vt plurimum a vigesimo anno ĩfra: expertus loquor. quoniam calor naturalis ab humido sopitus reperitur. Cuius signum est ꝙ membra eoruz mollia apparent: ⁊ patiunt vt foemie. Et qñ nos videmus viros idutos sicut foemine tunc

dicendũ est: ꝙ ille sit effoemiatus: sicut hodie faciũt galli ⁊ eoꝝ sequaces. O itali leues: qui ex more gallico indutis ornamenta meretricuꝫ cum pectoralibus inceditis e spatulis discoptis manicis amplis ⁊ circulis aureis circa manus. Facies ẽt nudas fertis ⁊ spatulas: quas aquis arte elaboratis aspergitis. Capillosqꝫ adulterino medicamine suffunditis: Et vt ne in veritate nimis longior sim: ⁊ maxime quia veritas parit odium: vsurpabo versiculum Lucani hoc tempore conuenientez: scilicet cultus gestare decorũ: ius nuribus rapuere mares. Vos tales igitur caueatis: quia si priapus in vuluaꝫ transmutetur sponte ibitis in fornices lupanariorũ. Ex istis signis possumus dignoscere viros effoeminatos: Et etiam cynedos ⁊ precipue quãdo membra correspondent. Indumenta ponderosa ostendunt cerebrum ponderosum: ⁊ leuia leue. Et ista regula iuuat multuꝫ in physionomizando. Unde Suetonius de Cesare dictatore ait. Etiaꝫ cultu notabile ferũt vsuꝫ eniꝫ lato clauo ad manus fimbriato: nec vt vnq̃ꝫ aliter q̃ꝫ super eũ cingeret: ⁊ quidem fluxiore cinctura. Unde emanasse Sylle dictũ optimates sepius admonentis: vt male procinctũ puerũ cauerent. Macrobius etiam in secũdo saturaliũ ait. Ciceronem post victoriam Cesaris iuterrogatum cur in electione partis errasset dixisse: precinctura me decepit: Jocatus est enim in cesarem qui ita toga precingebatur: vt trahendo lacinia velut mollis in cederet. Laxiora ⁊ minime astricta fluxaqꝫ fuisse vestimenta parthorũ testis est Lucanus illo versu. Illic ⁊ laxas vestes ⁊ fluxa virorum velamenta vides. Capilli subnigri si sint moderate tenues: vt dicit palemon: ⁊ affirmant Aristoteles ⁊ Albertus nec non Conciliator bonos idicant mores ⁊ bonam hominis complexionem ostendũt. Idez subflaui ⁊ moderate tenues: Solis ⁊ Mercurij naturã i illis esse putamus. Conciliator autẽ dicit: qui autem in capite atqꝫ i reliquo corpore erectos pilos habuerit timidus nunciandus est: sic.n. disponunt ⁊ timentes sunt propterea ꝙ passionibus referuntur. Ut etiam dixi in primo libro ⁊ est Rasys. Et causaꝫ allegat Albertus libro secũdo de animalibus quia humiditas ventosa est causa rectitudinis: quandoqꝫ autez sunt crispi curui ⁊ duri eo ꝙ siccitas in qua agit calor acutus causa est istoꝝ. ⁊ contrahuntur plus in generatione sui propter calidũ ⁊ siccuꝫ ⁊ crispantur quando igni appropinquantur. Et Almansor secundus ait. capillorũ crispitudo qui sursum eleuantur complexionis caliditatem demonstrat. In primis lunam collocamus: In secundis solem aut martem. Capilli siquidem compressi fronti eminentes animũ fortẽ ⁊ brutalem ostendunt: Ursinis pilis ⁊ ferarũ relati. Si autem supra mediam frontẽ resupinati existant reflectentes in cerebrũ calidũ minusqꝫ sapientẽ i bonis virũ significãt qui ⁊ i barbaris referũtur. Si vero ad mediam frõtẽ capillus descendat ex vtraqꝫ parte depressus atqꝫ reflexus: hic nature comparãdus est equine: Capilli iuxta tempora tenues ⁊ rari frigidũ sine viribus hominẽ denũciãt. Ratio eẽ videt ꝙ tẽpora sunt in loco vbi terminant vene ⁊ artarie magne vt dicũt anothomici: ⁊ locus ille est calidus: ⁊ vbi ẽ calor ibi generatur multitudo piloꝝ: qñ sunt rari ⁊ tenues locus ẽ degeneratus a calore: sicut pꝫ i mulierib⁹ que ibi habẽt penuriã piloꝝ. Et si cũ raritate rigidi extiterint timidũ frigidũ profitet. Capilli quidẽ densi circa tempora ⁊ aures calidum hominez ⁊ libidinosuꝫ denotãt. Si autẽ fuerit grossi albiores indociles ⁊ idomitos mores ostendũt: quod i frisonibus refert. Et si sint stabiles nigri vel lutei violentũ idicant animũ ⁊ refert ad apros. Capilli molles ⁊ rari vltraqꝫ mensurã tenues foemininũ animũ sanguine depauperatum ostendũt ⁊ ebethem atqꝫ piarũ: Et quando fuerit rariores magis subdolũ asperũ ⁊ lucri cupidũ hoinem isinuant: ⁊ barbarorum timiditati proportionãt: huiusmodi ⁊ assyriorũ ⁊ sunt extra mensurã auari. capilli autẽ multi grossi atqꝫ depressi cuꝫ pilositate reliqui corporis in puero testantur ipsum cum creuerit melancholiam idest maniam incuerere: Quia quando augentur in etate representant multam adustionem preter naturam: que causat egritudinem fatuitatis. Cumqꝫ linea vltima capillorum fronti imminet animosum talem esse ex hoc ostenditur: ratione caliditatis: et hic Martem collocamus. Si autem econtra a fronte recedant calidum ⁊ praui intellectus demonstrant. Si quidem vltima linea post sinciput ad quod terminantur capillorum origines descendit versus

ceruicem in nequicijs calidum nunciant insipientem in bonis ⁊ libidinosum. Et siquidem vltima linea capillorum ex priori parte cũ longe superior a ceruice est tardum: timidũ: foemininũq; animum demonstrat. Capilli vero flaui longi solares existunt: ⁊ animum habentis eos sic regalem videmus esse. Capilli vero cani venereos mores indicant: Et si in facie Mercurium ⁊ Martem collocare possumus sunt alchimiste ⁊ monetarij omnia etiam mala pertractantes. Si Saturnuz amplectitur incantationes caracteres: atq; nigromantiam ⁊ similes fatuitates indicant. Hec non filios rectos: obliquosq; parient. Et Philosophus de generatione animaliuz ait. Qui autem homo maximum humidissimũq; cerebrum habet: hic solus animalium ita afficitur. Mulieres non caluent quoniaz natura eorum similis pueroruz nature est vtraq; enim sterilis seminalis excrementi est. Spadones etiam non caluescunt quoniam in foeminam mutantur. Et idez quarto capitulo. Quibus igitur hominibus natura pilorũ parum calida est: plusq̃ humoris subit calor proprius nequit concoquere: atq; ita humor putrescit calore aeris ambientis fit enim putredo queq; a calore: sed non suo natiuoque: vt alio loco exposui. Disputationez inter Galenum ⁊ Aristotelez taceo: quia non pertinet ad physionomum. Sed illi qui altius se agit: sufficit nobis ostendere caniciem causari ex cõplexione flegmatica ⁊ a natura propinqua mulierib⁹: qz experimentũ cõcernit.

¶ Quesitum tertium Augustini Discipuli ad eũdez Coclitez Magistrũ. De significationibus Capitis. Discipulus.

¶ Textus.

SNQUIT PHILOsophus in methaphoricis. Quicũq; habent caput magnũ fatui alias insensitiui referunt ad asinos. Quicũq; habent capita pineata inuerecundi ⁊ referuntur ad aues habentes vngues curuas.

¶ Responsio magistri ad discipulũ.

¶ Commentuz.

Septem conditiones seu formas capitis ymaginari possumus. Prima est quod non habeat eminentiam in anteriori parte sed in posteriori. Secunda ꝙ eminentia sit in anteriori ⁊ non in posteriore. Tertia ꝙ careat eminentia anteriori ⁊ non posteriori: ⁊ sit formaliter spherica. Quarta ꝙ tempora sint eminentiora q̃ anterior pars ⁊ posterior. Quinta ꝙ sit in forma pineali. Sexta ꝙ sit maior distantia ab auriculis i anteriori parte q̃ in posteriori. Septima ⁊ vltima ꝙ sit in optima forma: Et de ista intelligit Galenus: Auicenna ⁊ Auerrois primo colliget. ⁊ hec est sententia aliorũ doctorum ⁊ peritoruz: Cuius forma est sicut pila leuiter compressa ab vtroq; latere ⁊ causatur eminentia anterior ⁊ posterior: Et vbi sunt tẽpora sit aliquid planiciei. Vñ Auicenna pr̃ia tertij cap°. x°. dicit. Cognitio v̄o facta b̄m paruitatẽ capitis ⁊ magnitudinẽ ei⁹ ẽ ꝙ oz te scire qm̃ cã puitatis capitis i creatura est paucitas nãe: al̃as materie sicut causa magnitudinis eius est materie multitudo. s. materiei sp̃matis partite i partitiõe q̃ capitis ẽ nãlis. Ampli⁹ si fuerit materiei paucitas cũ fortitudie virtutis formatiue pr̃ie erit bone forme: ⁊ erit min⁹ malũ: eo qđ paruitati capitis adiũgit figure maliciã i creatura. Qđ significat đbilitatẽ virtutis secũdũ qđ ipsuz nõ est expers malicie i forma cerebri ⁊ debilitate virtutis: ⁊ constrictione meatus virtus moralis ⁊ naturalis vel animalis quapropter physionomici dicunt ꝙ hic homo est perfidus: timidus: velocis ire ⁊ hesitans i rebus. Et etiã Auicenna pr̃ia primi: summa prima: doctrina quarta: capitulo secundo de anotomia capitis dicit. Que non sunt ad propositũ nostruz omittunt. Et Rasys ait cerebrum formaz sequit cranei. Paruũ nãq; si fuerit craneũ cerebrũq; paruũ erit. Et si eius figura corrũpit cerebri quoq; figura corrumpet. Quapropter caput i paruitate superfluuz necessario est maluz. Et cuius figura existit feda: sicutque palmarum cisti similis est: ⁊ ipsius similis mala est. Caput autẽ melius est: quod i magnitudie moderatum existit. Decentem habens rotũditatez: que. s. ante ⁊ retro emineat: ⁊ ab vtrisq; aurib⁹ paruaz habet cõpressionez. Hec Almansor

Ait Marsilius ficinus in comentarijs tymei Platonis. Quam necessarius est vsus alimentorum tam optimus est: rectus sermonis vsus. Ut caput carnosum foret: oportebat materiam seminalem: ex qua caput ⁊ cerebrũ generandum erat: esse crassum. Unde crassus quoqꝫ spiritus euasisset: preterea: textura capitis obtusa vaporum exalationem cohibens: caliginosuꝫ spirituꝫ reddidisset. Quod in genitura ex vniuersa carne quomodo libet seminali fuit aridius: coactum est in capitis cutem: ita tutius sine pondere munituraꝫ. Humor autez per iũcturas ceruici proximas scaturiens: cutem hanc dilatauit iuncture vero subiuncte capiti varie sunt: vt caput ⁊ maxille varijs verti motibus possent. Et vbi motus futuri erant magis oppositi: plures facte sunt. Ubi minus pauciores. Musculi sane diuersi in capite: facie: ceruice: collo: sicut ⁊ in reliquo corpore sunt: diuersis vꝫ oppositisqꝫ motibus seruituri. Caput hominis est membrum nobilissimuꝫ. Et vt tenet nuncius nature de partibus animalium libro secũdo capitulo decimo. Caput hominis macilentum carneqꝫ ꝓpe omni exutum esse necessarium est: nec audiendi sunt. Quod si carnosuꝫ est viuacius hominum genus futurum censeant. et in quinto capitulo ait cerebrum hominis proportione maximũ ⁊ humidissimũ est ⁊ exangue. ⁊ in septimo capitulo inquit homo inter omnia animalia plurimũ cerebri habet: scilicet proportione sui corporis: ⁊ inter homines mares plus q̃ꝫ femine: cordis enim pulmonisqꝫ locum calidissimũ ⁊ sanguine refertissimũ homo habet Unde animaliũ homo vnus erectus est calor enim in natura inualescens incrementũ de medio agit pro suo impetu. Itaqꝫ contra multũ caliditatis multũ humiditatis frigiditatisqꝫ opponit quam quidem copia sit: vt capitis os: quod caluariam non nulli appellant: sero ad modũ induceretur: cũ diu calor euaporetur qđ nulli ex ceteris animalium sanguine preditis euenit. Iũcturas etiam plurimas in capite homo habet ⁊ plures q̃ꝫ femine eadem de causa vt locus spirantior sit. calor enim cordis atqꝫ principiũ consentientissimũ sensumqꝫ celerrime facit: cũ sanguis cerebri vllo pacto mutatur atqꝫ efficitur: operationib⁹ cerebri: aut capitis est intelligere ymaginari ⁊ memorari. Et scias ꝙ in parte anteriori capitis sunt duo ventres quibus fit ymaginatio ⁊ in medio ei⁹ ventris fit cogitatio: est enim ymaginatio quasi quedam impressio ⁊ vestigiũ sensus vt narrat themistius tertio de anima cõmento. 158. ⁊ in postremo eius ventre quo fit rememoratio ⁊ per ipsum totũ sunt virtutes: quibus fit regimen: ⁊ iste virtutes infixe sunt in eo: ⁊ sunt forma eius: quod est quia vitalis spiritus vel spiritualis digeritur in retibus suis in ipso cerebro inuolutis ab arterijs: ⁊ generaliter ab eo in cerebro animalis spiritus: ⁊ per istum spiritum fit penetratio virtutis cerebri ad reliqua membra: hec haly secũdo tegni capitulo quadragessimo sexto in paragrapho principalium tamen operationum. Necessariũ est caput habere talem formam sicut maleus: vt dictum est aliter non potest perficere regimen debitũ: scilicet ꝙ pars anterior sit eminens ⁊ postrema similis. Ratio est quoniam ventriculi habent congruam formam ad recipiendum quãtitates spirituũ in omni loco idest pars anterior ymaginari: ⁊ postrema pars memorari: ⁊ in medio ventriculo quando forma ipsius est leuiter compressa nobilior est cogitatiua: quia in illo paruo loco vnio est maxima ad diuidẽdũ congruũ ab incongruo ab obiecto representatiuo in anteriori parte. Quando forma anterior est depressa deficit iudicium. Et quando pars postrema deficit in eminentia: ibi non est memoratiua: ⁊ etiam nucha est compressa: ⁊ neruorũ motiuorum imbecillis esse videtur: ⁊ per consequens totius corporis debilitateꝫ. Si haberet aliã formaꝫ vt dixi est iconueniẽs: ex ista forma de necessitate seq̃t caput magnũ ex magnitudie capitis đ necessitate sequit magnitudo cerebri ⁊ fortitudo ipsius: quãdo causa est fortior: effectus est fortis. Ex fortitudine cerebri ostenditur fortitudo colli ⁊ reliquorum scilicet neruorum: Spatularum amplitudo pectoris ⁊ hyppocũdriorũ ⁊ ossium: vt in primo libro diximus. Idem sentit Joannes Alexandrinus in particula secunda epidimiarum commento tertio quando reperitur talis forma regalis est ⁊ optima quia reliqua membra correspondent. Et ideo dixit Conciliator caput non vltra rationem condignam ad auget sensuꝫ virtutẽqꝫ ⁊ magnificẽtiã denotat. paruo aũt ꝯtrariũ denotat. Uñ syrraci pricipi

optímatum mandant ín ceteros ímperium. Sed vt non nulli referunt: maximum habenti caput: vt ait tarreus ī prouerbijs: formositas ⁊ conditio denotatur. Jacobus quoq; departibus tornacensis maxime laudandus est qui ō hac re elegantissime scripsit super primam fen tertij canonis. Et magnum caput quando est cum figura diuersa: ⁊ cum subtilitate in neruis collum autem viuidum ⁊ subtile ⁊ similiter ín ossibus signum est malitie forme cerebri. Habentes enim magnum caput sunt fatui et stolidi: quod signum accidentaliter est ab asinis sumptum magnum caput habentibus. Et istud est verum quando caput non collo ⁊ corpori est proportionatum. Et iterum caput magnum ⁊ collum paruum malum est: hoc enim prouenit ex inobedientia materie et defectu virtutis formatiue: ex quibus sequitur mala dispositio ⁊ complexio cerebri quam vlterius sequitur stoliditas: ⁊ fatuitas. Caput vero magnum corpori proportionatum: et precipue collo ita q̄ collum sit forte: ⁊ mediocriter grossum cum fortibus neruis ⁊ grossis laudabiliter bonum signum est: Habentes capita pineata: idest inferius grossa ⁊ rotunda superius non scilicet pyramidalia ⁊ acuta sicut dispositta est pinea tales nunquam sunt verecūdi sed rapaces ⁊ vniuersaliter iracundi ⁊ audaces. Huiusmodi enim dispositio capitis signum est caliditatis: ⁊ siccitatis cerebri: ad quam quidem cerebri dispositionem predicta accidentia consequuntur: ⁊ talem dispositionem: vt plurimum habent Januenses: et religiosi nostri temporis ⁊ maxime bigotti ⁊ hypocrite. Dicit si quis fuerit mobilis ⁊ instabilis audax ⁊ iracundus calidum cerebrum videtur talis habere. Istud patet per relationē. quam facit Aristoteles referuntur enim capita pineata habentes ad aues rapaces ⁊ de p̄da viuentes tales enim sunt calidi ⁊ multe colere. Caput magnum ceteris signis ingenium pre se ferentibus est bonarum artium receptaculum: secus si in corpore talia non adsint signa: quia tunc penitus detestandum est. Et manifestum est quod bonitas forme cerebri: ⁊ malitie forme eius comperantur secundum q̄ est in illo de additione vel diminutione. quod est quia bonitas forme cerebri fit a forti virtute: ⁊ multa materia obediente: malicia forme eius quando est cum magnitudine figure capitis significat q̄ fuit virtus debilis: aut q̄ materia non fuit obediens. Sequitur ergo ab illo malicia in eius complexione. Si forma est decens sicut ostensum est: ⁊ ventriculus anterior bone forme: ⁊ satis humidus: quia apprehē sio specierum fit ab humido retentio fit a sicco quod est in postrema parte: quando cerebrum est magnum oriuntur nerui magni quoniam arguunt siccitatem in loco quia sunt ex sui natura frigidi ⁊ sicci: Ergo virtus memorativa est fortis in retinendo species: ⁊ din reseruatur Quando ventriculus medius est lateraliter aliquantulum compressus denotat virtutez cogitatiuam incomponendo ⁊ in diuidendo q̄ apprehensum est. propter vnitatem spiritus in illo loco. ⁊ quando caput est sphericum sunt mobiles instabiles obliuiosi: paruiq; discretionis ⁊ sapientie homines denotantur. Motus enim spirituum nunquam pausat quod in plurimis gallicorum notaui: vt tenet Conciliator. Scias q̄ quando est forma spherica necesse est habere ventriculum medium amplum: quando spiritus vniuntur inuenientes locum amplum non bene vnire se possunt.

Ideo virtus extimatiua est fracta spiritus enim quottidie circumuoluuntur: in gyrum: ⁊ isti tales multa promittunt ⁊ nihil obseruant: ⁊ sunt importuni: auari: inuidi: ⁊ non considerant de preterito neq; de futuro: nisi de presenti tamen exigue: talem formam vidi ⁊ notaui in decez milib⁹ viroz: p̄cipue i gallis ⁊ religiosis: ⁊ maxime vt plurimū in obseruantinis vt erogationum tempore faciliter notari potest Et non est confidendum omnino de habentibus talem formam: ⁊ precipue quando est in corpore colerico: seu melancholico: qui omnino sunt valde credulj ⁊ lupi rapaces: Tamen si forma vel habitudo corporis est sanguinea deprimitur malicia antedicta: ⁊ sunt minoris malicie. Millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo Cum essem apud casentinum bella gerentibus Venetis ⁊ Florentinis: ego ibi in seruitio eram Illustrissimi Caroli de Ursinis in loco dicto Montalone. Ubi ipse erat obsessus ab inimicis eius. Scriba suus reperto pediculo super crura vocauit seruum ad se: vt pediculum acciperet asserens se nolle Dei creaturam interficere.

Tunc ego illius formam annotaui: caputque sphericum inueni: ⁊ nationem allemanicam. Ideo exclamaui O virum belluinum: ac barbarū in pediculum aduertentem: ⁊ non in hominem. Tales enim viarum depredatores sunt ⁊ homicide. qui si domini fuerint: tyrānni sunt ⁊ crudeles importuni ac idiscreti. Ytē ad propositum redeundo. quando dicis caput paruum de necessitate malū: ratio est: q̄ membrum facile ad lapsum i egritudines est vituperabile: huiusmodi autem est caput paruuz: Ex paruitate quidem capitis necessariū est esse cerebrum paruū vt dictum est: ⁊ ventriculorum angustiam. Unde spiritus non possunt perficere operationes suas. Ideo inflammantur ⁊ conculcant ⁊ non possunt euentilari: q̄ suffocati sunt: ⁊ non possunt exerceri i ymaginationibus: nec diuidere ⁊ rememorari: quia receptaculum est paruum ad capiendum magnam quantitatez spiritus: Ideo sunt irascibiles timidi ⁊ retinentes iram. Quoniam caput paruum indicat complexionem cerebri eē siccam ⁊ calidam propter inflammationem. Ira sicut dictuz est accensio sanguinis est circa cor: ⁊ diu permanet quia non habet citissimā euentationem: ideo reminiscitur iniurie ⁊ retinet, propter siccitatem: ⁊ est exigui iudicij: ⁊ intellectus ⁊ non potest recte discernere. Ideo semper timent: ⁊ sunt loquaces falsa contractantes mēdaces: bilingues: a quibus omnino fugiendū est sicut ab inimicis. inquit conciliator vt dixi. Magnum caput non vltra rationem ⁊ cōdignū sensum adauget virtutem: ⁊ magnificentiam denotat. Dum tamen virtutis bonitate ⁊ non materie mollicie talem esse constiterit. parum autem contrariū denotat istius. Cum secundū Gallienū: sit omnino praue operationis proprie nota: presertim cū paruitati fuerit figure coniūcta malicia: hic enim timidus hominum ⁊ perfidus. ac velocis ire: ⁊ besitans iudicatur in rebus. Hic tamen Aristoteles in problematibus versari videtur in cuius quidē libri expositione hos duos in vnam communem concordiam adnotaui quod presentia cōsiderationis non existit. Caput quidem breue maximeq̄ conspericū sine virtute ⁊ sapiētia hominem denotat: qō ⁊ gentibus refertur capadocum. Caput pineatum inuerecūdiam denotat. Caput autem inepte prolixū: ⁊ organizatione obliquuz impūdicicie signum est. Quod si humile ⁊ planū fuerit isolentie ⁊ dissolutionis est nota. Similiter ⁊ eminentiam in priori parte retinens insolentiam dicunt testari. Caput quoq̄ in anteriori parte valle quadam concauum doloſum denotat ⁊ iracundum Caput magnum cum frontis latitudine: ⁊ vultu quasi gigantis tardum mansuetum fortem ⁊ indocilem denotat: ⁊ a bobus accipit rationem. Caput etiam longum aliqualiter protensum vt maleolo sit simile: qualia tuscorum sunt capita prouidum denunciant ⁊ circūspectum. Caput rectum in medio lene ⁊ fere planum mediaq̄ magnitudine maius sensibus i gentem ⁊ magnanimum denotat. Caput quoq̄ ad omnia mensuratum ingenio denotat excellentem perspicacem et liberalem interdum quoq̄ timidus reperitur. Hec conciliator. Ego cum visitarem vulnera magna capitalia habentem cum quibusdam Chyrurgicis: ille genitricem ⁊ consortem contumelijs vilipendens afficiebat. Tunc medicis admirantibꝰ dixi: non vidistis illi caput esse paruum ⁊ pineatum: ⁊ corpus summe colericum: que res triplici modo arguebant siccitatem. Et habebat spatulam sinistram gibbosam vnde ex tali forma ⁊ membroꝝ correspondentia profecto non potest esse aliter: tunc consentientes eorum inaduertentiam confessi sunt. Euasit tamen egrotans a vulneribus: sed non a fatuitate. Et oportet itelligere caput paruū respectu dimensionis corporis ⁊ ita magnum aliter nō esset verum. et sic puto tibi satisfactuz.

¶ Quesitum quartuz. Augustini discipuli ad eundem Coclitem De natura frontis contra Plinium.

Discipulus.

Textus.

i Inquit Plinius. Friuola vt reor ⁊ a vulgo tamen narrata: addit morum aspectus. Simili modo apud nos trogus: ⁊ ipse auctor seuerissimus cuius verba subiciam. Frons vbi est magna segnem animum subesse significat: quibus parua mobilem: quibus rotunda iracundum.

¶ Responsio magistri ad discipulum.
Commentuz.

Conatus ē plinius ostēdere ignorantiam suam: ⁊ deridere omnes physionomistas. Nos probauimus physionomiā esse veram in primo libro. Sz i isto loco nos ꝓbabimus via tāgibili. primo v̄ba Aristotelica ⁊ postea rationes adiungendo ⁊ adducendo. Nūcius nature in primo de natura animaliuz capi⁹ primo inquit. Faciē: partem eam nominamus dumtaxat in homine que calue subiecta est. Nam piscis aut bouis faciem dicere nō solemus. Partes faciei frons: que sub sincipite posita inter id ipsum: ⁊ oculos est. Quibus hec magna segnes: Quibus parua mobiles. Quibus lata mente moueri idonei. Quibus rotūda iracūdi: Auicēna etiā in primo d̄ aialibus auctoritate Aristotelis inquit quādo frōs est lata idest valde lata stultum: quando vero rotunda. i. promptuaria iracundum ostendit. Idem sentit conciliator dum ait. Cuius vehementer existit magna piger ponderosus indicetur bobus comparatus. Et cui parua ⁊ angusta existit: stolidus indocilis inquinatus ⁊ vorax ostenditur. relatus ad sues. Rotunda dicitur iracundiaz ⁊ insensibilitatē ostendere. Qui oblōgā habent sensibus p̄ualent dociles sunt aliquātulū tñ vehemētes esse censentur. Spaciosa nimis ⁊ lata rigidioris igenij: ⁊ praue discretionis notā esse aliqui profitentur. Quadrata mensurate magnitudini capitis ⁊ vultus similis ⁊ consona: virtuosum sapientē ⁊ magnanimum denotat ⁊ sunt relati ad leones ⁊c. Dixit Rasis. Qui paruam hz frontez stolidus ē. Qui vero magnam habet frontem est piger. Duplici via possumus inuenire veritatē postponendo hic experientiaz. Philosophus enī intelligit methaphorice ⁊ rōnabiliter sicut ostēsum est a cōciliatore. primo magnitudo frontis cōparatur boui: qꝛ bos est animal pigrum ⁊ habet frontem magnam. Ex illa habitudine seu forma ostenditur operatio aialis illius: qꝛ anima coniuncta corpori imitatur habitudinem corporis sicut probatum est. Non potest quidem esse magnitudo frontis sine grossicie ⁊ magnitudine ossis frontis: quod indicat multitudinem materiei ⁊ inobediētiam ad congruā formā: ⁊ ex crassitudine ossiuz denotatur pars anterior ꝙ sit flegmatica: ⁊ ventriculus anterior sic quoqꝫ erit flegmaticus: quo flegmate spiritus conculcant̄ ⁊ inuiscantur. Ideo non possunt vniri ⁊ perficere operationes suas: qꝛ virtus expulsiua est debilior. Quanto os etiam ē crassum: tanto magis prohibet partem anteriorem cerebri posse mundificari a fumositatibus capitis. Et etiam: ⁊ hoc: vt philosophus primo de generatione qꝛ virtus vnita fortior est se ipsa dispersa: Ideo spiritus inuniti non possunt discernere cōgruis actionib⁹ propter nimium vacuum amplum ⁊ flegmaticū. Ex opposito qui habent frontem paruaz sunt mobiles. Ratio est qꝛ ex nimia paucitate frontis sequit̄ loca anteriora habere vētriculos paruos ⁊ os subtile: que res ostendunt subtilitatez spiritus. Et quando proueniunt ad illum locum reperiunt locum angustum: qui non ē capax quantitate sui. Ideo reuerberando retrocedūt ⁊ mouent se de illo loco: ⁊ incipiūt discernere: ⁊ non possunt ꝑficere primū intentuz ⁊ nō retinēt illum ⁊ reiterando ad illum locū concipiunt nouum conceptum adeo sunt mobiles ꝙ etiā efficiuntur ignei. Unde philosophus in methaphoricis. Quicūqꝫ frontem paruam habēt indisciplinabiles referuntur ad sues. Quicunqꝫ magnam valde tardi referuntur ad boues. quicūqꝫ autem rotundam insensibiles referuntur ad asinos. Quicūqꝫ autem longam superficiez inflexibiles referuntur ad canes: idest frontem planā sine aliquibus rugis hñtes sunt inflexibiles vel insensibiles ꝯtumeliosi ⁊ valde irascibiles: idest in ira ꝑtinaces ⁊ obstinati et idez i ferius in isto loco dicet causas. Quicūqꝫ autē quadratam ⁊ moderatam frontem habent magnanimi referuntur ad leones. Quicūqꝫ protēsam habent adulatores referunt̄ ad passiōem que fit. Et intelligit ꝑ frontem protensam frōtem equalem quasi vltra tensam: vt etiā dicet̄. Quicūqꝫ autem obnubilosam audaces referūtur ad taurum ⁊ Leonem. Videbit vtiqꝫ aliquis ⁊ in canibus: quando canes blandi sunt valde quietam habent frontem: quando autē est nebulositas in eis iracundiam significat: trāquillitas autem adulationem ꝯtrariū ꝑ relationē ad eosdē Medius habitus vtiqꝫ horū bene ⁊ decenter se habet. Quicūqꝫ autem tristez frontem habent: moesti sunt: ⁊ referuntur ad passionem quando mesti tristem habent fron-

tem aut faciem qui autem obscuram: ⁊ dimissaꝫ planctiui sunt: referũtur ad passiões qꝛ plãtiui dimissi sunt. Et hec philosophus. Unde Plautus in rudente Lenonem describens: ⁊ scienter inquit. Ecquem recaluum ⁊ silonem statutum ventrosum: tortis superciliȷs: contracta fronte: idest nebulosa: vt etiam notaui in hominibus crudelibus ⁊ homicidis. Et scias ꝙ nũqꝫ potest esse frons magna sine grossicie carnis: ⁊ ecõuerso frons parua sine subtilitate pellis. Ratio est ꝙ in fronte est expansa substantia carnosa subtilis ⁊ rara propter porrositates necessarias ad expurgandum fumositates cerebri. Si est parua frons ⁊ subtilitas pellis denotantur spiritus subtiles ⁊ mobiles ⁊ econtra Crassa pellis spiritus grossos ⁊ opacos notat Spiritus enim causat̃ ex vapore temperato sãguinis vt aiunt illustres: vnde dicendũ est ꝙ spiritus est corpus subtile ex vaporib⁹ generatũ. Auicenna de viribus cordis ait. Creauit deus ex concauitatib⁹ cordis sinistram vt eẽt armarium spiritus ⁊ minera generationis illi⁹ Creauit spiritum latorem virtutum anime in membra animalium tendentiũ mediante ipso. Creauit itaqꝫ primũ appendiculũ viriũ anime spiritum ⁊ manationem. Secũda i mẽbris corporis mediãte ipso. Produxit etiam spiritum ex subtilitate humorum ⁊ igneitate quẽadmodum corpus ex grossicie ipsoꝝ ⁊ terrestritate. Et vbi est grossicies humorũ non potest esse ingenium: vt i prĩo libro dixi. Quando dixit philosophus quibus lata mente moueri ydonei. Intelligit latam cũ debita quantitate in longitudine ⁊ latitudie. Ratio est quoniã ventriculus ille habet decentẽ formã ⁊ spiritus possunt pausare ⁊ colligere species congruas: ⁊ deportare ad mediũ locum diuisionis sui. et nota ꝙ latitudo frontis icipit a naso vbi terminãtur cilia versus cõmissuram coronalem: ⁊ longitudo frontis itelligitur per latitudinem corporis ⁊ sic icedũt vili nerui: vt aiũt anothomici. ⁊ vidi viros doctissimos philosophos habere talẽ formã. Et ymago dantis: quam vidi Rauẽne talis est. ⁊ oĩa oportet itelligere cũ conditionata forma capitis: ⁊ consonantia vultus aliter non est verum. Sic verificatur sententia philosophi quando ait mente moueri ydonei: idest ingeniũ ad omnia discernenda ⁊ perscrutanda. Quando dicit quibus rotunda iracundi: dico ꝙ itelligit per rotundam sphericam quandam eminentiã ⁊ promptuariaꝫ ad exteriora. Et talem formã necesse est deficere i longitudie frontis. Causa ista est ꝙ spiritus i illo vacuo reuerberant̃ ⁊ iflammant̃ ⁊ diu permanet illa iflãmatio: sicut faciũt alchimiste curiosi i furnello reuerberationis. et corroboratur istud dictum quando habent collum breue ⁊ cholericũ quia iflãmatio sanguinis est facilis ⁊ permansibilis. Et aliqui dicũt: qui habet frontem planã sine vlla icrispatione vir est litigiosus ⁊ rixosus. Ratio est ꝙ significat cutim frontis grossam: ⁊ ex consequenti igeniũ: ⁊ duriciẽ carnis: que non possit plicari ex quo sequitur rudis itellectus propter organum idispositũ. et etiam sunt hoĩnes callidi ⁊ sicci quod est causa tensionis frontis. Ideo ex paucitate intellectus sunt rixosi ⁊ contentiosi. Iste effectus multum verificatur i rusticis ⁊ plebeis: qui oĩa credũt: ⁊ sibi persuadẽt scire. Cuius causam declarat cõmentator Auerrois secundo methaphisice cõmento .15. dum ait. et accidit etiam quibusdam hominibus querere testimoniũ versificatoris: et hoc accidit per naturam eis i quibus virtus ymaginatiua dominat̃ super virtutem cogitatiuam. Dicunt aliqui ⁊ bene: ꝙ frons nimis rugosa declarat iuerecũdiaꝫ. Ratio est. Quando apprehensiua est debilitata nõ potest discernere cõgruũ ab icongruo: De quo sequunt̃ ea que sunt sine verecundia. Causa est ꝙ pars anterior cerebri est valde humida ⁊ ex nimia humiditate causat̃ rugositas frontis. et tamen nota ꝙ rugositas duabus de causis potest causari ex siccitate ⁊ humiditate. Sed differentia est ꝙ illa: que prouenit ex siccitate nõ occupat totam frontẽ ⁊ ista declarat irascibilitatem. et alia iracũdiam: causa est quoniã non discernit illud quod facit ⁊ retinet iram ⁊ odium sine d̃bita causa. et sunt etiam litigiosi auari ⁊ maledici. O quot stolidi medici non curant scientiam physionomie: ⁊ quasi derident physionomistas propter simplicitatem suam. Inquit Auicẽna i secũda quarti. capitulo. 26. et necessaria quidem est medico physionomia quãdo videt i facie ⁊ oculo ⁊ alijs membris formam malam non naturalẽ: ⁊ secundũ plurimũ vt cognoscat i primis an sit illud naturale: illud idiuiduũ secũdum ⁊ iudiciũ. Idem sentit Galenus in primo de complexionib⁹ Herincus ⁊

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Guido i capitulo de scrophulis dixerũt. habẽtes frontem curtã ⁊ tempora compressa ⁊ maxillas.i.mãdibulas amplas parati sũt ad scrophulas:qꝛ i talibus prompte materia deriuat̃ ad collum ⁊ precipue pueri propter gulositatẽ ⁊ raritatẽ corporis ⁊ humiditatẽ:⁊ magis verificat̃ qñ caput est magnũ ⁊ incõpositũ. Et cõciliator ait.⁊ qui hꝫ tensam frontez cũ quadaꝫ luciditate adulatores sunt:⁊ dolosi. Cãm dixi i loco primo capitulo de derisoribus. Habentes rugas superius in fronte in rectũ retractas ⁊ maxime ad angulum narium existentes cogitatiui.hi ⁊ melancholici designantur. Laxam ⁊ diffusam cum trãquillitate velut arridentem cutem habentes ⁊ cõcauã valde:ac si foret defossata: versuti ⁊ asperi sunt reperti:⁊ forte isinuat iscitiam. Cui velut nebula i riuũ fronti est iracundus vocatur:⁊ tauro vel leoni comparatur.habens obscuram ⁊ demissam cuꝫ tristicia lugubris animi ⁊ tristis est nunciandus ad apparenter pati relatus: hoꝝ aũt mediũ virtus. Et Ptholemeus philosophus ait habẽs frõtem longã altã ⁊ latã augebit̃ in bonis. Inqt Michael scotus cuius frons est in tẽporibus quasi inflata grossitudine carnis.s.ꝙ habẽt maxillas carne plenas significat hominem multi animi superbum iracũdũ ⁊ grossi ingenij: Ratio est grossicies temporũ ⁊ carnis:⁊ maxillaꝝ arguit grossiciez humorũ ⁊ dominium caliditatis qꝛ est causa iracũdie:⁊ ruditatis igenij. Sẽper vidi tales habere caput magnũ cũ figura mala ⁊ inordinata:⁊ hec contra Pliniũ dicta sufficiant.

¶ Quesitum quintum Augustini Discipuli ad eundem Coclitez Magistrũ. De supercilijs. Discipulus.

¶ Textus.

i NQUIT PHILOsophus ad Alexandrũ supercilium quod habꝫ multos pilos significat hominẽ ineptum ad loquendum. Et cuius supercilia extendunt̃ ad tempora talis homo est inuidus Homo aũt habens supercilia rara ⁊ cõmensurata in longitudine ⁊ breuitate: Talis homo de facili intelligit.

¶ Responsio magistri ad discipuluꝫ.
¶ Cõmentum.

s CRibit nuncius nature i secũdo de partibus animaliũ supercilia vero ⁊ cilia adiuuamenti gratia habentur:supercilia eniꝫ vt d̃labentes humores arceant: velut imbricamẽtum siue grunda humoribus:qui a capite emanant paratum. Cilia:vt contra icidentia i oculos:quasi vallum quoddã promineant. Supercilia i cõpage ossiũ posita sunt quamobrem cõpluribus senescentibus adeo crescũt vt tondẽdũ sit. Cilia venularũ clausulis summis innituntur:nam vbi cutis ibidem etiaꝫ venule deficiunt ⁊ desinũt:itaqꝫ propter vaporem qui inde crassiusculus ꝓdit: pilos his locis enasci necesse ẽ:nisi quid naturalis opificij ad aliũ usuꝫ ipediat. hec philosophus ⁊ Isidorus xi°.ethimologiarum ait supercilia:dicta: quia superposita sunt cilijs:q̃ iccirco pilis vestita sunt:vt oculis munimenta pretendant ⁊ sudorem a capite defluentem depellant.interciliũ vero est mediũ illud inter supcilia:quod sine pilis est. Et scias ꝙ capilli sine pili generantur ex vapore fumoso resoluto a chinis q sunt i corpore: ⁊ cause sunt quattuor .s.efficiẽs:materialis:formalis ⁊ finalis. Causa efficiens piloꝝ ẽ duplex.vna est calor nãlis:qui eleuat vapores ab humiditate corporis ⁊ trãsmittit ad partes cutaneas. Alia est frigidũ aeris:quod ispissat ⁊ coagulat ipsos vapores ⁊ reducit ad formã piloꝝ. Causa materialis est duplex prima est remota: ⁊ ẽ humiditas corporalis. Secũda causa est propinqua:⁊ est vapor terreus: qui euaporat̃ ab humiditate. Causa formalis est figura pilorũ scilicet longitudo ⁊ rotũditas. Causa finalis ẽ diuersitas pilorũ.s.ad decorandum sicut sunt supcilia de quibus est sermo. Quando igit̃ supercilia sunt multũ pilosa:habẽtes sunt inepti ad loquẽdũ. Ratio est qꝛ multitudo piloꝝ arguit multitudinẽ materie calide ⁊ aduste: ratione caliditatis ⁊ adustiõis:vñ seqt̃ vel causatur turpitudo loquelle ꝑꝑ velocitatẽ.⁊ similiter mores eoꝝ sunt inepti ⁊ malefici:qꝛ itellect⁹ ⁊ morigeratio singularis nõ causat̃ nisi a tẽperamẽto ⁊ priuatiõe adustionis vt i ꝑhabitis i pluribus locis tactũ ẽ. Ex magna adustiõe semꝑ cerebrũ ẽ calefactũ:vel a facili cã calefit calefac-

tione notabili: & per cõsequẽs sunt garruli & furibundi: & nõ cogitãt: nec cogitare possunt i verbis suis bonũ aut rectũ discursum. Qñ vero supcilia sunt dẽsa: & hñt multitudinẽ pilorũ & ꝛti nuant' vsq; ad inicĩũ nasi significãt magnã adustionẽ: & hñtes sunt melãcholici & praue nature: ipij: & aliqñ fures & oĩno deceptores homicide ac lenones: vt etiã tꝫ Plautus vt ante notaui & breuiter oĩa mala cõplectunt'. Et hoc ẽ quod vernaculus philosophus ait.

¶ Non te fidare de le gionte ciglie
¶ Ne de le folte se guercia e la luce
¶ Che chi le porta guarda non te piglie.
¶ Impio danimo ladro falso e fello
¶ Cum bel parlare suo tempo conduce
¶ Rapace lupo cum vista dagnello.
¶ Non fu mai guercio cum lalma perfecta
¶ Che non portasse de malicia schermo
¶ Sempre seguendo la superba secta.

In versiculis supra notatis ostendit Strabones rapaces: simulatores: malicioso: ex supcilioꝝ iũctiõe & pilositate esse: & similiter monoculos cũ supadiunctis. Et vniuersaliter mala oĩa cogitãt: Strabositas causat' multis modis secũdũ Auicẽnã. Tertia tertij capitulo. 28. de strabositate qñ dicit. Quãdoq; fit strabositas pp mollificationẽ quorũdam lacertoꝝ ꝛc. Et postea subdit. & quãdoq; fit a siccitate sicut accidit i febribus acutis ꝛc. Et ista ẽ ad ꝓpositũ nostrũ: qñ corroborat siccitatez q̃ est cã pilorũ & associãtur due cause ad ꝓducẽdũ effectũ malignũ. Et nũq; vidi strabonez sine imẽsa caterua vicioꝝ: & fraudulentias hñt iniquitates & ꝛtumeliositates: et simile dico de monoculis ꝺ quibus dictũ est. Supcilia ad tempora ꝛc. Inquit Auicẽna prio ꝺ animalibus supcilia sunt pp ꝺfensionẽ oculorũ a pulueꝛ. Intelligit philosophus qñ descendũt ad originẽ nasi & superius elenant' ad tẽpora. Ratio est q; illa elenatio ad superius significat dominiũ caliditatis & siccitatis. Ut dixi de Cynedis in prio loco et accipit' ꝓ iuidia hm phũm ipropꝛie .s. ꝓ malignitate vt sunt calidi & malefici. Et Rasys ait Qui i supcilijs pilorũ hz multitudinẽ multarũ ẽ cogitationũ & multe tristicie: atq; eius loquela foeda ẽ: & crassa. & iste textus cõfirmat coleraz adustã: & humores melãcholicos: & cã est multarũ cogitationũ: & sunt cogitabũdi: & tale signũ notaui i deꝑdatoꝛib⁹ viaꝝ (vt dixi). Et leones homicideq; & vt plurimũ fures existũt si sint palloꝛe obducti. & ꝓnosticaui iusticiã sup ipsos casurã foꝛe. Cuius supcilia iferi⁹ ꝺscẽdunt a pte nasi: & supi⁹ eleuant' a pte tẽporis i uerecũdus ẽ & bebes. Inuerecundus ẽ pp caliditatẽ furiosaz: & nimis mobilẽ. hebes pp eã dẽ cãm. Supcilia rara & mẽsurate magnitudinis isinuãt tẽpamẽtũ pp humoꝛũ bonitatem: & pp recessionẽ a nimia adustione: & tales sunt igenioſi: & secreta idagẽtes. Dixit. n. Rasys supercilia longa arrogãtiã significãt et iuerecũdiã: cãz dixi supi⁹. Cõciliatoꝛ dixit quãdo spãdit' ad tempoꝛa imũdus iudicat'. & dicũt q; supcilia longa arrogãtẽ luxurioſumq; denũciãt & iuerecũdũ: q̃ res ẽt i senectutis tẽpoꝛe augumẽtant' vt plurimũ. Supcilia iferi⁹ a pte naris ꝺscẽdentia. & superius versus tẽpoꝛa eleuata: & sic vtrinq; denulsa iuerecũdũ iuidũ bebetẽ stolidũ & isaciabilẽ denotãt porciſq; cõparat'. Dixit Auicẽna primo de aialibus qñ supcilia ꝺscẽdunt p icuruationẽ a pte nasi significat acutũ. i. igenioſuz i nephandis negocijs: & qñ icuruant' ad lachrymale siluestre significat ioculatoꝛẽ. Supcilia si fuerit directa lineata & plixa malũ ibecillẽ & foemininũ animũ demõstrant mulienbus relatũ. Et ista supcilia nos attribuimus veneri. & vidimus vt plurimũ illos esse cynedos: aut summe luxurioſos. Ihõ dixit Auicenna primo de aialib⁹ qñ supcilia sunt hm lineã rectã significat foemininũ: & ait supcilia ꝺ pẽdẽtia iuidũ significaꝛ: Supcilia curuata parũ & angustã mentẽ denunciãt. Arcuata adeo vt pene naso adiũgant' subtilẽ & igenioſuz denotant. Et talia supcilia studioſuz ostẽdũt: et Mercurio dedicant'. Cũ vero fuerit supcilia rara diametro cõmẽsurata sintq; magna: hic facilis denotat' itellectus. Dicũt alig: supcilia arcualia si cõiungant' ad conũ nasi subtilẽ & studioſum declarãt. Si aũt cõnexũt ibidẽ tristem & paꝝ sapientẽ attestant'. Si arcuositas decliat ad tẽpoꝛa: & ad gibbositatẽ genarũ negligẽtẽ & fatuũ denotat. Supcilia si sint lõga & multorũ pilorũ significãt vizꝝ magna meditãtez. Insurgit hic ꝓblema: ꝓpter quid pili supciliorũ magis augent' i senectute q̃z in iuuentute. Respõsum ẽ q; vapoꝛes generatiui pilorũ supciliorũ q; transferũtur. per iuncturas ossiuz: & i etate iuuentutis sunt cõpacte & bene iuncte pp humidi tenacitatẽ. Ideo vapoꝛes nõ possunt ba

bere exitum liberũ: qꝛ penetratio illis ꝓhibet. Sed in ſenectute humidũ ipſius iũcture eſt cõ ſumptũ ꝛ deſiccatũ. Añ oſſa ſunt magis apta ꝛ ſequenter vapoꝛes aſcendũt liberi ꝛ cauſan tur pili ſupercilioꝛũ longi. De ſupcilijs male dixit michael Scotus iõ eiꝰ dictũ nõ iſtrit qꝛ ignauũ phyſionomũ illũ fuiſſe teſtoꝛ. Si ꝟba eius ꝑſcrutent.

¶ Queſitum ſextuꝫ Auguſtini Diſcipuli ad eundem Coclitez Magiſtrũ. De cilijs ſeu palpebris.

¶ Diſcipulus.

¶ Textus.

IBENTER Uellem ſcire ꝛ itelligere aliqua de cilijs ſeu
l palpebris: ꝛ ꝺ ipſoꝝ ſignificatione.

¶ Reſponſio Magi. ad Diſ.

¶ Cõmentum.

Jlia aut papebras nã oꝛdinauit
c ad reparãdũ a nocumentis exteꝛioꝛibꝰ ſicut ſunt muſce: feſtuce ꝛ alia ſimilia: ſicut ſupiuſ dixímus teſte philoſopho i ꝺo de pubus aialiũ. Duꝫ in qt: Cilia vt cõtra icidentia i oculos: quaſi vallũ quoddã ꝓmineãt. Jngt Jſidoꝛus. xiº etbi mologiarũ. Cilia ſunt tegmina qbuſ coopiunt oculi: ꝛ dicta cilia qꝛ celẽt oculos tegãtqꝫ tuta cuſtodia hec Jſidoꝛus. Et eadẽ cã de nã ꝛ diuerſitate piloꝝ eſt ſicut de ſupcilijs. Et hic aggregabo dicta cõciliatoꝛis ꝛ alioꝛũ lꝫ pauca reperiant. Ciliũ quod oculo appꝛopinquat iuxta angulũ i lachrymali ſi vltra modũ paruũ ꝛ ſubtile diſpoſitionẽ cõſuetudinis ꝛ malicia ex figura ꝺnotat. Cãm puitatis piloꝝ indicat mã pauca. Subtilitas piloꝝ oñdit ſubtilitatẽ hũoꝛũ: ꝛ dominiũ cholere. ꝛ tales ſunt malicioſi: vitioſi: ꝛ malefici: ꝛ tu cõſidera: qd ꝛ q̃lis ſit cõplexio cholerica. Et cũ carnoſioꝛ locus ille exuterit: vt miluoꝝ oculi aſtucia: ꝛ mala caliditaſ indicat. Miluoꝝ natura eſt calida ꝛ rapax: Et eſt ſpecies aqle rõne caliditatis: ꝛ ẽ aial colericũ. Caue igit a cholericis: ꝛ lachrymale domeſticũ cũ ẽ modicũ ſignificat aſtutũ vt tꝫ Auicenna pꝛº de aialibus. Ciliũ ſupius eminens iſlatũ magis q̃ꝫ plenũ parũ ſupꝛa oculũ declinãs iſolerẽ ꝛ q̃ſi viſuꝫ ꝺenotat ligatũ. Si autẽ declinãt ad iferius plenũ craſſabũdũ maxie cũ ſit ruboꝛe obductũ potatoꝛẽ ruinoſuꝫ denũciãt. Ratio eſt qꝛ ſignificãt debilitatẽ oculoꝝ: ꝛ ꝓ cõſequẽs cerebꝛi ꝛ ex illa debilitate timẽt vinũ Exptus ſuꝫ i pluribus tabernis vtentibꝰ: ꝛ vinũ maluaticũ bibentibus quoꝝ vnus fuit ꝯpatriota noſter Antonius de monte floꝛino potatoꝛ eximius. Oꝺ ſi ſubtile retractũ iferius fuerit i tãtũ vt oculi obtegat albũ a ſiccitate ꝺenotat coꝛpus dominari. Oꝺ ſi in aliqua pacutaꝝ paſſionũ cõtingit: ni tale nã ꝟſtiterit. Hyppocrate teſte moꝛtẽ denunciat futurã. Et Raſys ait: ꝛ quãdo pili palpebꝛaꝝ curuãt iferius vl ad vnã nãliter ptẽ toꝛquent: mendacẽ ſignificãt ꝛ calidũ. Quaꝝ palpebꝛe oculis poſite ſunt Reſpõdet Cõmentatoꝛ vt ꝺſeruaret ꝯplexio eoꝝ a rebus extrinſecis ſicut vagina gladij: ꝛ iõ q maioꝛẽ ꝛ groſſioꝛẽ bꝫ palpebrã magis aſpiciẽt in remoto: qꝛ cõſeruãt illã ptẽ a caloꝛe extriſeco: ꝛ a frigoꝛe. Et iõ multa aialia aſpiciũt i remoto plus q̃ꝫ hõ ꝛ hoc ꝓp groſſiciẽ palpebrarũ. Hec ꝯmentatoꝛ i de ſenſu ꝛ ſenſato. Et ſcias quãdo anguli oculoꝝ ſunt ꝺilatati: arguas egritudinẽ oculoꝝ. ꝛ ſi habẽt aliquã eminẽtiã carnoſaꝫ ebꝛioſitatẽ ꝺenotãt: ꝛ p̃cipue quãdo oculi ſunt eminẽtes ꝛ tunice coꝝ exſiccate: qm in pluribus notaui. Cñ anguli oculoꝝ ꝺilatati ſtãte cã oculi riſui hoiem luxurioſuꝫ indicat: ꝛ hoc venus ſibi vendicat.

¶ Queſitũ ſeptimuꝫ. Auguſtini diſci. ad eũdẽ Coclitẽ magiſtruꝫ. De ſignificatiõibus faciei.

Diſcipulus.

¶ Textus.

MAUIT ꝑbũs ad Alexãdruꝫ: Facies plana carens tu
i moꝛoſitate ſignificat litigioſuꝫ diſcolum ꝛ iniurioſuꝫ: ꝛ inuidum.

¶ Reſpõſio Magi ad Diſci.

¶ Cõmentum.

Acies ſicut dicit pbs arguit ma
f teriã cholericã ꝛ ſpiritus cholericos ꝺ quo ſequunt vitia ſupnotata ꝛ quãdo ſunt bene nati habẽt faciez talez. ſ. mediocrez in geniſ ꝛ temporibus vergentez ad pinguedinez ille ẽ verax amãs itelligens. Unde eccleſiaſticꝰ. xꝫº coꝛ hois imutat faciez illiꝰ ſiue in bonũ ſiue in malũ. Hoc ex pte letificatiõis coꝛdis apparet letificatio. ſ. faciei: ꝛ ex pte ꝯriſtatiõis apparet ꝯriſtatio. Jtez eccliaſticꝰ veſtigiuꝫ coꝛdis hõi

ꝛ faciez bonã difficilé inuenies ꝛ cũ labor: hoc est vestigiũ ꝺscientie bõe: qz stat faciez esse pulchrã i uno ituitu: ꝛ ꝺscientiã cauterizatã. Ideo Isidorus ethimologiarũ. xi⁹. facies dicta ab effigie: ibi est enim facta tota figura bois ꝛ vniuscuiusq; pſone cognitio. Multus vero dictus eo q̃ p eum voluntas ostendit animi: secundũ volũtatem enim uarios motus mutatur. Unde ꝛ differunt sibi vtraq; : nã facies simpliciter accipit ꝺ vniuscuiusq; naturali aspectu: vultus autẽ aiꝺ qualitates significat. Ũñ in methaphoricis ait phũs. Quibuscũq; faciẽ carnosam videris rachimis. i. faciliter ꝺcupiscibiles sunt: ꝛ referuntur ad boues. Qui faciez macilentã bñt solliciti sunt. Qui autẽ carnosaz timidi: ꝛ referuntur ad ceruos ꝛ asinos: q valde paruã bñt pusillanimi sunt: ꝛ referuntur ad gallum ꝛ simiam. Quibus facies magna ẽ tardi sunt: ꝛ referũtur ad boues ꝛ asinos. qui nec paruã: nec magnã habent opz eẽ medius habitus ꝛ erit vtiq; conueniens. Quibus aũt paruifica illiberales sunt: ꝛ referunt ad apparentiam. Et cõciliator cuius vehementer est magna pigricia notat bobus cõparatus : ꝺnotat materiã multã ꝛ flegmaticã nõ regulatã. Cuz multũ carnosa fuerit pigriciã ꝛ grãde notat desideriũ: pp exuberãtẽ materiã carnis ꝛ humores crassos nõ ita flegmaticos sicut dictũ est qz ibi dñat caliditas . Ideo cõtinue desiderant res vanas ꝛ ipossibiles: expiẽtia mihi tãgibilis est quod sunt creduli ꝛ continue studẽt i comedendo ꝛ bibendo ꝛ luxuriãdo: si alia conespõdentia cõnexa fuerit. ſ. magnitudo duoz ventrium. Et phũs in physionomia de mẽbris ait. carnosus in facie ẽ minus sapiens ipoztunus ꝛ mendax. qui habet gracilem faciẽ ẽ circũspectus i opib⁹ suis ꝛ subtilis intellectus vt tenẽt Mercuriales. qui bz oblõgã faciẽ ẽ iniurios. Iteꝝ Rasys: cuius facies bois ebrios faciei assimilat ebrios est. Iracũdo vero cum assimilat iracibilis est. cum autem verecũdo inuenitur similis verecundus est. cuius facies carnosa piger ꝛ est stultus. qui subtilem bz faciem: multarũ est cogitationũ. cuius facies vehemẽter rotũda est stultus existit. cuius facies est pmaxima piger est. cuius facies ẽ valde parua malus est ꝛ calidus ꝛ adulator. cuius facies ẽ deformis mores habere bonos nõ põt nisi raro. cuius facies ẽ longa inuerecundus est qui tẽpora bz iflata ꝛ venas ꝛ arterias grossas iracibilis est. ꝛ hec Rasys. carnosa aũt facies squallorez turpescẽs timidũ significat ꝛ amẽtẽ. Grossa vero facies cũ maxillarũ grossicie ꝛ agrestis grossaz ꝛ bebetẽ naturã denũciat. quibus vehemẽter existit parua facies timidi sunt calidi ꝛ adulatores: ꝛ illiberales plerũq; ẽo tant. Seqt paucitas capitis ex materia humoris ꝛ spiritus subtilis cũ siccitate: ꝛ ex mala cõpositiõe ꝺ q̃ adulatio cãt ꝛ timiditas q̃ ẽ soror tenacitatis sicut in pbabitis tactũ ẽ. Et ꝺciliator ait. cuz paruitas faciei colorẽ croceũ obtinuerit prauũ vitiosũ ꝺceptorẽ ꝛ ebriosuz: vt ait Aristoteles vt oñdere. Persepe i tẽpore meo exp tũ ẽ ꝛ pcipue i principib⁹ ꝛ ducibus armoꝝ nostri tẽporis Scribis ꝛ mãdatariis eoꝝ seu legatis q bodie iter eos sapiẽtes ꝛ scientes arbitrant: q sagaciter decipe ꝛ fraudẽ inuestigare sciunt. Habẽtes vero subtilẽ faciẽ ꝛ extenuatam sollicin sunt et multaꝝ cogitatiõuz. Et q eam lõgã habẽt iverecũdi sunt ꝛ denotãt pp imẽsã caliditatẽ q̃ ẽ cã allõgatiõis ꝺ q̃ sunt inuerecũdi Labioꝝ genaꝝ ꝛ frõtis ꝛ rictus ꝺditio cũ alijs si trucẽ vultũ ostẽdãt: stultũ ꝛ isanientẽ ostẽdit. Letus vultus arridẽs libidinosuz ꝺnũciat ꝛ iocũdũ vt pbatũ ẽ. Et tristis vult⁹ eꝺno denotat tristẽ vt i passiõe palpauimus vt tz phũs. i methaphoricis. Deformẽ naturã vehemẽter habẽs minime põt bonos mores bre. vnꝺ vsificator. Distortũ vultũ seqt distãtia moꝝ. propter qꝺ etiã dicit phũs: nõ oino felix ẽ q specie turpissimus. Et istud signũ satis pz ex appenti ꝺuenientia. Facies. n. nature similis simili passioni ꝛ eidẽ subiacet actualiter. Ut existẽte iracũdo simili iracũdus indicet. Ꝺ ꝛ i alijs vitijs simili ter ꝛ virtutib⁹ accidit repiri. Facies q̃ sepe sudat ex facili motu calidã ostẽdit cõplexionẽ: luxuriosuz: gulosuz ꝛ valde comedẽtez. Faciez q̃ ẽ vallata plus macra q̃ pinguis significat hominẽ iniurioſuz inuidiosuz: mẽdacẽ: ꝛ rixosuz: crudelẽ ꝛ homicidã pſertiz si adustioni ãnectit ẽt liuidus color aut croceus: sicut dignoscim⁹. Facies valde curua ꝛ macra ꝛ lõga facit rudẽ malicioſum ꝛ iuidũ vt dicũt. Unde Plautus in asinaria de saurea seruo atrienſi supbo ꝛ iracũdo: ꝛ inhumano ait. qua facie noster saurea ẽ si is est: iã scire potero: macilentis malis ruffulus aliquãtũ ventrosus truculentis oculis commoda statura tristi fronte. Facies bene dispoſi

ta carne ꝛ colore ꝛ ſuis connexis placida ſignificat diſpoſitionem laudabilem ad vitia ꝛ virtutes. Multos enim vidi homines ꝓpinquos ifortunio: quoꝝ aſpectus cū celeraret ad id diformes facti fuerūt: videlicet facies eoꝝ effecta ē turpis plus q̄z eſſe ſoleret: ꝛ oculi retrahūtur ꝛ cilia dilabūtur: ꝛ iſtud egomet infinitis vicibus notaui: vt i petro capreoli a me pronoſticato. Caue ne te decipiat i leproſis ꝛ maxime in leonina que fit ex cholera: in qua rotundant oculi: ꝛ eminent cū eminentia venarū: ꝛ citrinitate imixta ruboꝛi: ꝛ valde mobiles efficiunt ꝛ adeſt nartū gracilitas cū vehemētiſſima raucedine: ſic q̄ videatur quaſi loqui p nares: gēgiue eoꝝ ꝛ naſi extremitates corrodunt: cutis eorū exaſperat: ꝛ ſupcilia ꝺpilant. Et hec Arnaldus ꝺ villa noua: quia hoc p aſpectū diſcernit. Facies cōcaua. ſ. a principio frontis vſq̄z ad finem menti vt naſus ꝛ os ſit quaſi i valle arguit malos mores ꝛ precipue ſi ſit aduſta aut limida. Vidimus iſtos eſſe iterfectores: predones: ꝛ fures: vt patet in itinere Romano: vt ſepe iudicium meum diuulgatū fuit.

¶Queſitum octauuꝫ Auguſtini Diſcipu. ad eundē Coclitez magrm. De natura oculorū.
¶Diſcipulus ¶Textus.

OCULOS Groſſos habētes ſunt timidi ꝛ puſillanimes inuerecūdi loquaces ꝛ ſtolidi.

¶Reſponſio Magiſtri ad Diſcipulum.

¶Cōmentum.

Oculus eſt mēbrū inſtrumentale viſus: Cuius ꝓplexio ē humida in forma rotūda cū q̄dā planicie ꝛ ſeptē tunicis cū trib⁹ hūoꝛib⁹ pfecte cōpoſitū vt ait Sillanus ſup nonō Almā ſoris. Et Iſidorus .xi. ethimologiarū: Oculi vno modo dicunt quaſi occulti: eo q occultuꝫ ꝛ ſecretuꝫ anime i ſe bñt iter oēs eni ſenſus aie viciniores ſunt. Cū p os maxime paſſiones aie iudicant. Anime enī tribulatio vel ylaritas: amor ꝛ odiū ꝛ cetere paſſiones p̄cipue ſtatiz apparent i oculis. Colores autē eoꝝ ſunt quattuor. ſ. niger: ſubalbidus varius ꝛ glaucus vt recitat canamuſali in libro oculoꝝ cap⁹ ꝫ⁹. ꝛ Heſubali in cap. ſ⁹. adducit mediū ꝛ ꝓprias ꝛ principales cās vt ad pleniū recitaui i prio libro capitulo. 23. de ſignis foꝛtis. Et lꝫ ſic rōnes iſtorum ſignoꝝ poſſint ſummi tāq̄z a cā finali: poſſunt tñ reduci i qualitates ꝛ ꝓplexiones. Eſt autē rotūdus q: rotūda forma amica eſt ꝛ cōſentanea motionis. Sētit nāq̄z phūs: q oē rotūduꝫ dē natura ſui eſt mobile vel volubile. Itē forma rotunda pfectioꝛ eſt: ꝛ icorruptibilitati magis vicinat pp carentiā anguloꝝ. Dicit enī cōſtantinus i libro oculoꝝ q forma rotūda i lateribus ē ellīſa circūquaq̄z ꝺcliuis nō habēs angulos i q⁹ ꝓtineat ſupfluitas p̄ſtitura leſionē: q̄ ſi haberet angulos in ipſis macula ſupfluitatis adheret. De oculoꝝ cā ꝛ varietatib⁹ pauca dicemus: tñ principalia aliqua accipe: mi diſcipule. Ad q̄ſitū reſpōdet Blaſius ꝺ parma. Cā pōt eē q: ꝺicatiōe ſumpta a groſſicie ꝛ eminentia oculoꝝ arguit magnā copiā humiditatis cerebri: ꝛ magne humiditati cerebri applicata eſt humiditas multū intēſa: ꝛ p ꝰns cerebrū tale eſt frigidius ꝛ humidius q̄z debeat. Et i tali corpore eſſet penuria ſanguinis ꝛ ſpiritus mō ſicut p̄ſentia multi ſanguinis ꝛ ſpiritus reddit hominē audacē: oppoſita cā iducit ꝰriū quare ꝛc. Idē tꝫ Raſys in ſecūdo capitulo. i⁶. dū ait oculoꝝ magnitudo foꝛis prominentiū humidā ꝓtēdit ꝓplexionē oculi extēſi i anteriori parte ſignificāt ſtultū: ꝛ ꝓfundi ſubtilē ex pte malicie. Oculi i latitudine corporis tē dentes partiū oculis ſimileſ corporis humiditatez deſignāt. Et ſimiliter teneas quod habentes oculos multū eminentes nō multū ꝓfunde vident: ſed tenue. Cuius cā eſt: q: quanto oculus eſt eminentioꝛ plus diſtat a cerebro ꝛ p cōſequens ab oꝛigine eius ſeu a principio ꝛ quanto plus aliquid diſtat a fonte eius: tāto plus recedit a conuenienti diſpoſitiōe ſua. Iō oculi multū eminentes pp diſtantiā a principio non ſunt in coꝛuꝫ conuenienti diſpoſitione quā ombrem non acute vident: cuius oppoſitum cōcludūt de oculis exiſtentibus i profundo. Et pp eminentiā repꝛeſentant diuerſe res viſibiles: Iō nō poſſunt i paruo tēpoꝛe diſcerni ꝛ iudicari: Iō ſunt loquaceſ ſine iudicio pp partez anterioꝛez humidā ſicut ſupius dixi de fronte. Et ideo ſunt inuerecūdi ꝛ ſtolidi ideꝫ teſtat vernaculus phūs i libro coꝛbe: Dū ait.

¶ Gliochij eminenti: ⁊ in figura grossi
¶ Gliocchij veloci cuz lo batter fermo
¶ Matti e falsi: ⁊ de mercede scossi.

Vult concluder̃ ꝙ isti tales sunt sine discretione ꝑꝑ paruũ discursum ⁊ paucitatez ĩtellectus Tñ ostendit aliã speciez oculoꝝ. s. ꝙ mobilitas eoꝝ significat: qđ dictũ est supi⁹. Lz sit alia cã tñ idez effectus. Cã mobilitatis oculorum est caliditas: que ex nimio motu arguitur magna quia omnis motus fit a calido: ⁊ ex illa caliditate ꝓcedit toru⁹ discursus ꝑꝑ mobilitatez spirituũ: vt est doctor qdã artiũ. Tamen cõmentator Alexãdrinus ĩ. 7°. epidimiaꝝ cõmento. 19. Dixit mobilitas oculoꝝ significat iracũdiã ĩmobilitas vero timiditatez ⁊ modestiã. Sicut mobilitas cãtur a calido: ita ĩmobilitas a frigido: ⁊ sunt modesti: quod est ꝯtra audaciã. Sciendũ est ꝙ licet oculus profundus sit signum maloꝝ morũ: vt dicem⁹ inferius: tamen est boni ⁊ acuti uisus vt dicit Aristoteles. 19. de aĩalibus. Cuius rationẽ reddit Auerrois 4. colliget cap. đ accidentibus visus vbi vult ꝙ oculus ꝓfundus videat remotius q̃z eminens: qđ fit: vt dicit: qꝛ spiritus visibilis est magis ĩ ꝓfũdis oculis aggregatus: ⁊ virtus visiua tunc est fortior. Etiã lux ĩ maiori q̃ztitate recipit̃: sicut accidit in riuis stricte currentibus. et ꝑꝑ hoc stringit sagittator oculũ quãdo vult recte mittere sagittã. Et carpentarius vt lineã videat rectius. Hec Auerrois. Et ꝑꝑ oppositã cãm habentes oculos eminentes sunt debilis visus ⁊ nõ vident a remotis. Et cõciliator ait. Cum aũt oculi difformiter mouentur vt nũc currant: nũc aũt qescãt: lz his nõ dũ adsint talia faciora perpetrãda ĩ cogitatiõe tamen versant̃. Et vniuersaliter notaui tales oculos habentes homies pessimos subtractores ⁊ temerarios ostẽdere: Ego habeo vel habui fratres similis nature: q ꝑꝑ talez cõiũctionem passi sunt vel sunt passuri malã necez meo iudicio. Et vidi tale signũ ĩ multis đꝑdatoribus viaꝝ. Dixit phtolomeus phũs oculos croceos significare hoiez crudelem ⁊ deceptorem: Id ego expertus sum ⁊ tale signum vidi in lenonibus ⁊ homicidis. Color talis significat dominiũ cholere cum maxima adustione: ex qna re non potest causari nisi dominium malignitatis: ⁊ dictuz est pluribus vicibus ꝙ ex bona complexione causatur bonitas intellectus ⁊ econtra ꝯtrariũ.

¶ Quesitum nonũ. Augu. Disci. ad eundem Coclitem Magistrũ De natura ⁊ motibus oculorum. Discipulus.

¶ Textus.

s CRIPSIT Phũs ad Alexãdrũ ĩ libro đ secretis secretoꝝ. Cuius vero oculi mouent̃ velociter: ⁊ visus eius est acutus talis hõ est fraudulentus latro ⁊ ĩfidelis.

¶ Respõsio magr̃i ad Disci. Cõmentum.

s Cias o discipule mi ꝙ tale signũ exptus suz ꝑsepe ⁊ iudicaui ĩfinitos q fuerũt suspensi: đ qb⁹ vnus fuit filius magistri Juliani đ põtremulo: ⁊ talis dũ puer erat fuit nutritus a strenuo ⁊ forti ⁊ ĩ militia prudentissimo Frãcisco rouerso siue roberso: ⁊ merito a robore: quo p̃ditus erat. Illi⁹ filij p̃dicti Juliani iudiciũ meũ fuit de ãno. 1492. ad qđ presens fuit magister Bartholomeus đ sctõ marino chyrurgicus: ⁊ mihi amicissimus: Et ꝓut iudicaui fuit suspẽsus adolescẽs ille. 1496. vt fata disposuerunt. ⁊ alius ꝓnosticatus fuit a me q dicebat̃ Tadeus guidottus: q etiã pro furto suspensus fuit. Istã sententiã ꝯfirmat cõciliator dũ ait. Cuius oculi velociter mouent̃ cernentes acute calidi sunt latrones ⁊ ĩfideles sicut a natura mõstrant̃. causa est qꝛ a subtilitate ĩgenij ꝓcedit furtum ⁊ aliena deceptio. Ingeniũ autez subtile ꝓcedit a subtilitate humoꝝ ex quo sequit̃ caliditas cõplexiõis sicut dictũ est ĩ prehabitis: ⁊ motus ꝓcedit a caliditate: quãdo caliditas est magna: velocitas est intensa. Intuitus fixus non causat̃ nisi ex nimia cogitatione ⁊ desiderio ad decipiendum. Ergo duabus de causis sunt in tali subiecto scilicet motus quem significat caliditas intensa. Alia est acuitas ingenij ad profundam cogitationez ad male operandum: Idem sentit Rasys dũ ait. cuius oculi cito mobiles sunt ⁊ acute cernentes deceptor est ⁊ calidus atq; latro. Aliquis potest arguere fures sunt melancholici: melãcholia procedit ex humore frigido ⁊ sicco ergo cõtrarium illius quod superius dictũ est. Respõdeo ꝙ nõ est semꝑ verũ: ymo videmus

homines martiales esse fures depredatoresq; et tñ tales sunt colerici ⁊ melãcholici sicut patebit iferius i physionomia nostra d̃ planetis: ⁊ i chyromãtia magna d̃ natura martis. Tñ esse põt pp accidẽtia animi q̃ efficiantur melãcholici adusti ⁊ ẽ p accidẽs sicut videmus per expientiã i lenonibus: alleatoribus ⁊ d̃predatoribus q; hñt igeniũ in his: q; in igeniũ ẽ recta rõ in agibilib⁹. Et hic stat solutio q̃onis q; sunt cholerici adusti: ⁊ p viã adustiõis sunt melãcholici. Uñ aliqñ color liuidus ⁊ flau⁹ ostẽdit ꝯplexionẽ cholere aduste: tñ tẽdẽtis ad melãcholiã. Si albedini cui viriditas sit admixta approximet̃ calor seq̃t: q a medicis plũbinus appellat̃: vt inqt Almãsor lib⁹ scd̃o cap. prio idest fuscus si rubedini vicinet̃ vel ei admisceatur sanguinẽ grossuz dñari demõstrat: ꝟm q̃ztitatẽ q̃ ei approximat: vel q̃ ei admisceat̃ rubedo. Iste color est sicut color pulmonis qñ est extractus ab aialibus ⁊ appellamus liuidũ. a pulmone q incipit putrefieri qñ ẽ ab aiali extractus ⁊ tumefit. ⁊ fit i eo color liuidus. i. plũbinus. Caue ⁊ summe p̃caue a talibus hoib⁹ q; sunt maligni ⁊ pessimi: dũmõ sint habitudine laudabiles seu formosi. Colorẽ istũ hñt quidã prelati. i. Cardinales: qui imẽsam malignitatẽ habẽt. Et exẽplũ pono de antiquo nostro Aromatario: illis similis q mortuus est: Tales sunt luxuriosi ⁊ ebriosi ⁊ falsa cõtractãtes sine vlla verecũdia ⁊ destruunt populos ⁊ ecclesiam dei: ⁊ sunt cã oium malor̃ sicut actiones sue sunt hodierno die manifestissime. Aliquis põt dicere isti sunt sanguinei ergo ẽ bona ꝯplexio illor̃: ⁊ cõplexio taliũ sanguinea ẽ: q; epar generat multitudinẽ sanguinis tñ ex magna sua quãtitate cor calidissimũ adurit ipsum sanguinẽ ⁊ fiũt melãcholici adusti q; ẽ sanguis grossus. Et talẽ cõplexionẽ vidi in religiosis q vtunt̃ multis cibarijs ⁊ p̃cipue ouis ⁊ similibus. Et sunt adusti luxuriosi lurcones sine litteris ⁊ exercent mores porcinos: cum eorum capita spherica aut pineata sunt cũ maxillis piguedine suffocatis. Uñ qñ adustio ẽ nimis incurrũt in phrenesim. Et vnus d̃ istis ẽ ille pauper iuuenis: qui hodierno die est fatuus Nicolaus. s. pipharus aurifex dignissimus. et Jacobus de manginis: ⁊ magister Antonius d̃ foro populi: quem ego iudicaui dũ ille studeret Bononie. 1493. in presentia multorũ doctorũ artistar̃ dũ ego disputabam. Et i illo tẽpore iudicaui magistrũ Jacobum romanellũ veronẽsem: qui itidẽ erat scholaris artista: qui ambo hodie sunt fatui. Tñ aliqui ignari putabãt illos esse cõplexionis sanguinee: color talis ẽ vl̃ fuit vt mora gelsa imatura vt dixi in pluribus locis: aut vt color pulmonis nouiter extracti vt in leprosis apparet sicut ante dixi.

¶ Quesitum decimũ Augustini dis. ad eũdez Coclitem magr̃z. De natura oculor̃ paruor̃. ¶ Discipulus. ¶ Textus.

o CULI Parui malum ⁊ stultuz denotant: ⁊ pusillanimẽ relati ad simias.

¶ Responsio Magi. ad Discipuluz Cõmentum

b Omo qñ ẽ calidus ⁊ siccus ẽ maliciosus rõne humor̃ ⁊ spirituuz ⁊ ẽ proditor ex caliditate ⁊ siccitate: ꝓcedẽte ab adustione cholerica. Ideo sunt deceptores ⁊ ꝑticipãt de humore melãcholico a quo sequit̃ timiditas ⁊ stulticia pp siccitatẽ. Profunditas oculor̃ ꝓcedit ex siccitate q̃ desiccat humiduz muscolorũ ⁊ ligamẽtoruz. Unde sequit̃ ꝯtractio ad interiora: ⁊ cerebrum exhaustũ. Et paucitas materie oculor̃ significat humido ꝓportionato dominiũ siccitatis ⁊ malancholie aduste aut siccitatẽ adustiuã ⁊ ob hoc sunt timidi ⁊ fraudatores vt simie ꝓut expientia d̃mõstrat.

¶ Quesitũ vndecimũ. Augu. discipuli ad eũdem Coclitẽ magr̃z De situatione aliqua oculorum. ¶ Textus.

c UM Oculi secunduz longum fuerint situati inuidum calidum ⁊ deceptorem insinuant.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum. ¶ Cõmentuz.

p Alemon oculos velut anime fores ac ipsam emicare p eos dixit Ab oculis porro multiplicia iudicia assumũt̃ ex figura quantitate q̃litate positiõe ⁊ motu. Nãliter i specie humana oculi sunt situati secundum latitudinem corporis. Et quando situantur secundum

lõgum illud est mõstruosum idest p̃ter naturã: Cuius cã est magna caliditas sicut in p̃habibitis actuz est. Ex quo seqt̃ d̃ceptio ⁊ inuidia pp desideriũ ɔtinuuz ad mala cõmittenda pp igneitatez spirituuz ⁊ discrasiatũ cerebrũ: vnde Rasys ait. quãdo aũt oculi in corporis lõgitudine positi fuerint calidũ ⁊ deceptorez demonstrabunt. Et vnus d̃ istis fuit frater Hieronymus sauonarola magnus deceptor ⁊ seductor populi fraudator fraudatoꝝ ymo ip̃a fraus q nouas leges ꝓmulgauit in ciuitate Florentie Cuius physionomia erat talis. Caput paruũ ⁊ pineatuz: oculi ꝑm lõguz nasus aqlinus: labia grossa: ⁊ color faciei erat liuidus adustus colluz obliquuz. Et signuz magne caliditatis sue ɔplexionis fuit: ꝙ nõ potuit portare lineamina: nec aliqd sup caput suum: qm̃ statiz excoriabat̃: ⁊ erat caluus qꝛ arguebat dominiuz siccitatis in anteriori pte. Et in omni pte corporis fuit pilosissimus signuz magne adustiõis. Caue igit̃ ab aliqbus pseudis ꝓphetis sic cõplexiõatis ⁊ p̃cipue a tota ɔplexiõe. s. adustissima.

¶ Quesitum duodecimum. Augu. Di. adeũdez Coclitem magr̃m. De maculis existentibus in oculis.

¶ Textus.

i NOVIT Rasys in secũdo ad Almãsorem. Macule multe circa pupillã in oculo appentes malum significãt hoiem: ꝙ sic cũ oculus etiã fuerit varius erit deterius.

¶ Responsio Magistri ad Discipuluz.

¶ Cõmentum.

o Culoꝝ varietates nõ ꝓcedunt nisi a caliditate q̃ eleuat vapores ad oculos: vnde quãto maior est varietas oculoꝝ: tãto magis arguit intensaz caliditatez. Jõ q̃zto macule sunt magis varie adustio est maior: ⁊ p ɔseq̃ns ostendit varietatem humoꝝ ⁊ adustionem maiorem ⁊ hoc manifestat adustionez spiritus: de quo ꝓcedunt moꝝ varietates: ⁊ vitioꝝ ingens caterua. Et ex magna varietate d̃teriorat̃ iudicium honestuz ⁊ laudabile. hic nõ dicimus de cã varietatis in aialium oculis sicut ostendit nuncius natur̃ d̃ generatiõe aialium capitulo prim̃o. Quia non est ad ꝓpositum nostrum.

¶ Quesitum decimuz tertium. Augu. Di. ad eundez Coclitez magr̃m. De natura oculoꝝ.

¶ Textus.

c VIUS VERO Intuitus mulieris intuitui assimilatur: Luxuriosus est ⁊ inuerecundus.

¶ Respõsio magr̃i ad Disci.

Cõmentum.

s Sicut diximus in pluribus locis scilicet quãdo aliqs assimilat̃ alicui aiali q̃si similis est nature illius: ergo oculoꝝ intuitus similis femine eãdez dispositionez cãt a tali ɔplexiõe: et est ita in moribus sicut femina est luxuriosa ⁊ inuerecunda. Ideo tales hoies sunt similis nature. s. luxuriosi ⁊ inuerecundi. Unde Rasys: quãdo autez ita ac si puer esset intuet̃: atqꝫ tota ei⁹ facies ⁊ oculi q̃si ridere videãt̃ hic letus est ⁊ diuturna potiet̃ vita. Penitus quãdo oculi q̃si rident cuz residuo faciei sunt adulatores luxuriosi ⁊ detractores: Tamen cãz allegãt aliq ⁊ dicunt hilaritatez ⁊ lõgitudinez vite ꝓcedere ex bona ɔplexiõe. Cuius cã sunt humores laudabiles ⁊ sinceritas ipsoꝝ pp suã ɔcordãtiã. Unde cõmentator in libro de causa lõgitudinis ⁊ breuitatis vite. causa lõgioris vite est habundantia caliditatis ⁊ humiditatis cum dominio caliditatis sup humiditatem: et vniuersaliter virtutum actiuaꝝ sup passiuas: et eius ɔ̃rium est mors. et mors nihil aliud est q̃z frigiditas ⁊ siccitas. et cum cã mortis sit frigiditas ⁊ siccitas: cã vite est caliditas: ⁊ humiditas. et iõ ɔplexio iuuenuz est calida ⁊ humida: senum autem frigida ⁊ sicca: ⁊ signum est ꝙ q multum coeunt parum viuunt: ⁊ castrati plus viuunt q̃z nõ castrati: senes q habent multam carnez plus viuunt: qm̃ cause multitudinis carnis est caliditas ⁊ humiditas. Jõ pueri q sunt calidi ⁊ humidi: inter alias etates sunt hylares ⁊ gaudent pp eoꝝ ɔplexiõez: ⁊ sunt remoti ab accidentib⁹ animi. Jõ illi q assimilãt̃ pueris sunt similes in ɔplexiõib⁹ nõ cogitãtes res arduas. Et ista ɔplexio ex se oñdit diuturnã vitã sicut i alio loco demõstrauimus. Cũ oculi i rubore prune assimilant̃: hõ pessimus ẽ ⁊ obstiatus. Ratio est qꝛ color igne⁹ idicat bilẽ intensis-

simã rõne caliditatis: ☞ ẽ obstinatus ☞ vitiosus sicut pz in versiculis ĩ pꝛio loco. Cuius oculi ĩ colore sunt similes caprarũ oculis stolidus est Ratio est: q̃ qñ aliquis assimilat alicui aiali: similis est nature ☞ cplexionis ☞ morũ sicut dixim⁹ ĩ plurib⁹ locis. Oculi igit caprini ostẽdunt stoliditatẽ: ☞ fatuitatez. Ego pluribus vicibus inspexi ĩ tali aiali: ☞ ĩueni oculos eorum aliquantulũ varios: ☞ cũ turbulentia quadã in pupilla qꝛ ostẽdit cõplexionẽ valde flegmaticã ☞ aqueã ex quo sequit timiditas ☞ fatuitas. oculi q̃ sunt vaccaꝝ oculis similes amẽtiã portendunt. Oculi enim similes oculoꝝ vaccaꝝ ĩ homine arguũt similẽ cõplexionẽ: nã talis bestie cõplexio est frigida ☞ hũida: iõ sunt magni qñ a frigiditate ☞ humiditate cãtur inertia ☞ crassitas itellectus: ex quo sequit dementia ☞ simplicitas. Oculi si parui fuerint ☞ foras prominentes: vt oculi cancri stulticiã significabũt ☞ stoliditatem ☞ suas sequẽtes cupiditates. Ratio ẽ qꝛ paucitas oculoꝝ arguit paucitatez materie. Eminentia vero ipsoꝝ significat nimiã humiditatez ĩ vẽtriculo anteriori vbi spiritus ĩuiscantur ☞ deficit iudiciũ. Etiã eminentia oculoꝝ multorum obiectorum representationis est cã ita q̃ nõ põt discerni cõgruũ ab icõgruo: ex q̃ sequit discursus ineptus ☞ beluin⁹. Oculi sursuz tendentes sicut oculi bouũ: qui ☞ cũ hoc rubei videnť ☞ maximi hominẽ pessimũ stolidum atq; stultũ ☞ ebriosuz significãt. Ratio hui⁹ effectus ẽ: qꝛ significat debilitatẽ cerebꝛi: qꝛ talis figura ꝓcedit a cerebꝛo humido. Et ex debilitate cerebꝛi cãtur ebrietas ꝓp vapores ascendẽtes: ☞ discraſiat cerebꝛũ. Illa elevatio oculoꝝ ꝓcedit ꝑ accidens: nã causat a nimia caliditate cui⁹ signũ est color rubeus. ex nimia caliditate causat ꝓturbatio anime rõnalis: sicut nos videmus in intẽsa irascibilitate hominum ☞ istos oculos notaui in ciuitate Viterby in nicola tonsore qui quasi semp ebrius existit. At meliores oculi sunt illi: qui sunt vt dicit philosophus ad Alexandrũ dum ait. Qui aũt babz oculos mediocres. declinantes ad celestẽ colorem vel subnigredinẽ: talis hõ est penetrabilis intellectus fidelis ☞ curialis. Idẽ sentit Auicenna p⁹ cãticoꝝ de varietate oculoꝝ: qꝛ arguunt tempamentũ dũ oculos similes antimõio exemplificat: qꝛ acumen ingenij ꝺclarãt. Et al mãsor. Oculi aũt meliores esse dicunť: ꝑ inter nigrũ ☞ variũ medij sunt: Si cũ hoc nec multũ sint radiosi: neq; rubedo vel citrinitas apparet. Oculi. n. isti bonã demõstrãt nãm: qꝛ ingeniuz est debita dispositio organoꝝ deseruientiũ rõni Tñ aliud in agibilib⁹: aliud in opabilib⁹ vt in tertio li⁹ patebit. Ratio est qꝛ sunt privati adustiõe cholere ☞ melãcholie aduste. Et color q̃ si celestis ☞ niger aut kropus presertim vbi nõ sunt macule aliquomodo causat ab humoꝛib⁹ humidis tempatis sine vlla adustiõe ex q̃ spiritus similis nature repꝛesentat: sequit ingeniuz ☞ speculatio scribit etiã Jesubali in li⁹ oculoꝝ subalbidus aũt ☞ varius q̃ cõiũgunť partes eaꝝ agentiũ glaucedine fit sicut cplexio tẽpata. Color varius significat q̃ spiritus visibilis est plus ☞ clariꝰ. Et semp vidi tales esse bene natos: ☞ phõs esse ☞ rerũ summaꝝ indagatoꝛes: quoꝝ vnus est summus ille phũs et methaphisicus excellens q̃ hac nꝛa tempestate (vt audeo dicere) classicus est. hic est ille magister Alexãder Achillinus cõterraneus noster: quez ꝓduxisse patriã nõ penitet. De cui⁹ virtutib⁹ melio⁹ est tacere q̃z pauca dicere. Et multos alios notaui inter quos est Dominic⁹ fuscus Ariminẽsis vir apprime doctus: ☞ mearũ lucubꝛationũ fidus exemplatoꝛ. Et nũq̃z vidi legistas habere oculos sine macula aliq̃. Qui hz oculos extensos cũ extensiõe vult⁹ est malitiosus ☞ nequã. Ratio est qꝛ illa extensio causat a siccitate ☞ caliditate ☞ anima calida est maligna. Et q̃ hz oculos similes oculis asininis est insipiens et dure nãe. Cã est qꝛ sunt cõplexiõis frigide et sicce a q̃ impssio specierũ est difficilis: iõ sunt insipientes sicut asini. Cuius frigiditatez oñdit phũs in. 8. ꝺ nã animalium cap⁹ 25. De ansinoꝝ morbo dũ ait impatiens frigoris maxime h⁹ animal est: q̃pp põtica et scytica terra asinis caret. etiã sunt pui coitus nisi in mense mai) q̃ eis dñat ꝓ asinoꝝ ꝓseruatiõe ☞ ẽ aliq̃ ostellatio seu stella fixa q̃ augz ☞ dilatat hũidũ asininũ ☞ incitat ad coitũ vt recitat Albertus in lib⁹ de aialib⁹. ☞ Pluri nã stellaꝝ hz pticularez curã in asinis tãto magis habere ꝺz in animalib⁹ rõnalib⁹ quare etc. Deteriozes vo oculi sũt q̃ hñt maculas albas aut nigras vel rubꝛas vel cuiuscũq; colozis: qꝛ talis hõ ꝺteriꝛ est omnib⁹ aliꝭ ☞ magis repꝛobãdus. Et tale signũ notaui in pncipib⁹ ☞ legistis ☞ causidicis q̃ sunt radices ☞ minera

omniũ malorum. Potest dicere aliquis: quare in oculis apparet tanta varietas colorum. Rñdeo qꝛ oculi sũt valde diaphoni: ⁊ raꝛ substãtie: iõ spiritus visiui ostẽdũt q̃litates eoꝝ: ⁊ qñ sunt i loco ꝺtermiato isurgit vel isultat color sicut supra diximꝰ: qꝺ sit rare substãtie pꝫ i mulieribꝰ qñ hñt mestruũ: maculãt. n. speculũ bñ tersuꝫ maculis qbusdã sanguineis: ⁊ ificiũtur pueri i cunis. De oculoꝝ cã satis dictũ ẽ: trãseamus ad ipsorũ quantitatẽ. Ait Ptholomeꝰ phũs. Oculi magni ⁊ supercilia lõga breuẽ vitã significãt. Et signũ tale habebat Lodouicꝰ de Blanchis nobilis bononiensis: quẽ ego iudicaui ꝑꝑ tale signũ: ⁊ alia ãnexa: ⁊ fuit breuis vite. Qui hꝫ albedinẽ i oculis tẽdẽtẽ ad subnigredinẽ significat magnũ hominẽ: ⁊ i honore viuẽtẽ. Qui hꝫ oculos longos cũ supercilijs longis erit doctus sed breuis vite. Palpebre supiores oculoꝝ coperientes palpebras inferiores longitudinẽ vite demonstrãt. Hñtes oculos paruos ac rotũdos libenter iterãtur ad male operandũ dũmodo facies sit pallida. hec ille. Cuius ṽo oculi fuerit vehementer mobiles parui palpitantes pessimũ hominũ denũciant: qꝛ ostendit intẽsissima caliditas rõne spirituuꝫ exuberantiũ effundentiũ ad oculoꝝ circũstantiam. Vñ Rasys velocitas aperiendi ⁊ claudẽdi oculos caliditatẽ significat. Qui si bene mobiles ⁊ acuti fuerit rapacẽ oñdũt. ad accipitres cõparati: ꝙ si palpebraꝝ palpitatio fuerit crebra meticulosuꝫ ⁊ maniacũ iudicat. Et quorum in gyꝝ ducũt pupille si vniformiter aut difformiter ambe moueant opus ẽ separare. Nã si vniformiter scito illiꝰ sceleribꝰ ⁊ facinoribus animũ: ⁊ homicidijs domesticis nefandisqꝫ cibis ⁊ cõiugijs eẽ pollutũ: q̃les thiestis ⁊ atrei ⁊ medee Jasonisqꝫ fuere nuptie: adeoqꝫ fraudes hoinũ secute sunt: ⁊ natoꝝ mẽbra lacerata ac deuorata. Et qualia oedipi memorant connubia. Ubi nempe cũ matribus ⁊ filiabus turpes concreatiões adiuicẽ fuere pacte. Oculi q sunt i capite q̃si abscõsi. i. cõcaui intus lõginqui visus significãt hoiez suspiciosuꝫ maliciosuꝫ: male ire: puersi moris: valde memorẽ audacez: crudelẽ facile mẽdacẽ: minacẽ vitiosuꝫ: luxuriosuꝫ: supbũ: iuidũ: ⁊ seductorez vt tꝫ Michael scotus. Et cõciliator ait: oculis varijs magnisqꝫ glaucis guttule coloris rubei maxime puluerulẽti: qui color kianos appellatur nigro corrupto similatus ꝓuideant i gyro ordiate turbatũ aio ⁊ vitiosuꝫ eẽ designãt. Verũ audacẽ ⁊ igenij ꝑualẽtẽ acumie. adhuc guttule rubẽtes modicũ qdẽ plus i nigredinẽ vergẽtes sic ituẽtibꝰ nigrescere iudicet: generosum animũ iustũ ꝓbũ ⁊ igeniosuꝫ aiũt ꝺnotare. qui tãqꝫ guttulis nitoris itus relucẽt: nitidos cõpositos grossosqꝫ valde ꝺmõstrãt. In qbꝰ guttule rubicũde fuerit vehementer nõ oino rotũde sed ad quadratũ accedẽtes subluceãt velut ignis iferius ⁊ itrisecus post ipsaꝫ alie cõsistãt guttule pallori admixte ⁊ alie glaucescentes: ⁊ circuli pupillas forisecus ambientes sanguinolẽti cõstãt vel carnes sitqꝫ oculi magnitudo q̃ inter q̃ pupille vel palpebre moueat palpebre ⁊ pendeant sub his aius oculis ocultat q ferarũ oiuꝫ atrocitatẽ excellit: qꝺ nec qs vnqꝫ valeret cogitare hij eni sunt nefandoꝝ ꝑpetrabiles nõ a domestici sanguinis effusiõe: nõ ab ipietate vlla doloqꝫ ac ṽsutia se abstinẽt sicut affecti. Quare puto hãc oculoꝝ notã illũ scelera tissimũ tyrãnũ Ezelinũ de Romano: italie sitiẽtẽ sanguinẽ habuisse. Adhuc i huiusmõi oculis guttule quãto magis fuerit rubicũde ⁊ minute eo magis iracũdũ iniuriosuꝫ: ac sceleratuꝫ oñdũt. Maiores qdẽ ⁊ obscuriores hec nefãda minuũt: sꝫ minime tollũt. Nigre gutte aut sanguinee: i nigris pupillis aut ex vtroqꝫ ꝑfuse colore maleficũ ⁊ venenariũ testant. pallide vero dolis ⁊ obscuris malignatiõibꝰ ipsuꝫ detineri dicũt: ⁊ summa obseruatiõe cura ista decernit ꝙ quãto guttulaꝝ colores existũt vehementiores vt ꝺsignant tãto sunt maiores effectus. ꝑ earũ eni vt dꝫ obscuritatẽ hec minorant scelera. Ampliꝰ Aristoteles scripsit ad Alexãdrũ. Deteriores existunt oculoꝝ hñtes albas maculas aut nigras vel ut sanguis rubeas circũquaqꝫ. hic eteni hõ cũctis ꝺterior magisqꝫ ꝓditor ẽ ⁊ maxie reprobãdus. Sũt oculi tñ varij velut arcus ꝺmonis yris appellatus: qui qdẽ sicci existentes isaniã denũciãt: Humidi autẽ nõ ꝓcul sunt ab illa q si adhuc nã ꝯstiterũt magnificentiã ⁊ verã denotat sapientiam: iracundum tamen portendunt ⁊ in venerem promptiorem. Pupilla cum huiusmodi citrinitate nigra si fuerit: ac si ꝺaureata appareat dicũt medici sanguinis fluxũ ꝑ iferiora denotare. Venosi sicci maniaꝫ idicãt. Qui caligie sunt obsiti malis artibus sunt ibuti infideles, iterpretati.

Unde intelligendum est peroptimos fore eorum contrarios perlucidos videlicet dum nullum fuerit signum mali aliunde impugnans. Et tales refert palemon oculos Adrianum imperatorem habuisse. Liponia scilicet humidos magnos luminosos atq; corruscos boies si habuerint cū glaucedine tamen corruscī ꝛ sāguineitatem habentes: temeritatez indicant ꝛ ad insaniam maxime sunt oculi statumq; obtinent mensuratum optimū mentis habitum declarant. Quare oculorum mediocritas approbatur inter nigrum ꝛ varium existentem medū inter alios predictos nisi multum existant radiosi: neq; rubedo aut citrinitas vel aliud representet: tales nāq; bene natos denunciant. Si quidem oculi sunt magni ꝛ nitore perlucidi iustum docilem prouidentem ꝛ admonitorem testantur. Et huiusmodi putant Socratez fuisse. Preminentes autem nimiū rubicūdi parui: mentis ꝛ lingue effrenate ꝛ instabilem denunciant. Addit amplius Palemon: premi/nentes micantes trementes ꝛ salientes quos greci panthomoi vocant siquidem parui sunt dolos ꝛ versutias ostendere. Item Auicenna primo de animalibus qui tremulus est levis ē hoc ē in istabilitate stabilis. Siquidē mensurate magnitudinis humidi atq; plucidi magnanimū magnalia cogitantem ꝛ perficientez ostēdunt. Interdum autem indicant iracundum vino deditum latrantem ꝛ gule cupidum vltra mensuram humanam. Et tales existimāt Alexandrum oculos habuisse. Sit itaq; tantuz dictum de his que ad figuram ꝛ situm reducunt oculorum. Cū oculi risui sunt ꝛ maximi bebetem luxuriosum ꝛ impudicum ostendūt. Cauiquoq; oculi arridentes velut ysidijs constituti reputent maxime si gene supercilia ꝛ labella cōmoueantur ifandorum cogitationes aut dolos denūciant conceptos: presertiz si iterdum palpebre coeant: ꝛ iterdū se tangant cogitationem enim nequissimam iam denotant existere Et tristes oculi non sunt omno timendi humidorum enim in cogitatione sunt diti: ꝛ optimaz artium denotant studia. Quod si horum supercilia ꝛ frons sint latiora cum tranquillitate conuenientes: ꝛ palpebre laudabiles ingenium testantur fidū benignum ꝛ grauitate pensum. Quod si tristes exiterint ꝛ sicci: ꝛ cum hoc frontis interueniat asperitas ꝛ aciei intēsio: sitq; palpebraz subiectio nocentem ferum nilq; inausum idicat relinquentem. Et scribit philosopbus i methaphoricis: Quibus autē ab oculis tāq; lipitudines dependent amatores vini sunt: ꝛ referuntur ad passionem. et. n. vebementer cadens ideſt quedam lipitudo: circa quorum enim oculos apparent huiusmodi quasi lippitudines dependentes ita q; oculi q̄ si granati videntur clausi sunt ꝛ magni potatores naturaliter ꝛ sumitur a more apparente in actualiter constituto i passione ebrietatis. Tali ẽni dispositione arguit cerebrum humidum ꝛ lapsum vt i alio loco ostensum est. Quibus autem ante oculos tanq; lippitudines eminent amatores somni referuntur ad passionez: qz a somno surgentibus dependent que sunt i oculis: Scire debes q; lippitudo causat ex cōgregatione grossi sanguinis vel alterius humoris grossi in palpebris ꝛ in pelliculis oculos circū dantibus ipsas ingrossantis ꝛ a vulgo dicuntur scarpelline. Tales vt dicitur sunt naturaliter somnolenti ꝛ referuntur similiter ad passionem siue cōuenientiam. Fit autem huiusmodi tumor oculorum diu dormientibus sumpto cibo. Eo q; cū in somno cibus digerat ꝛ per consequens fumi aliqui ad cerebrum eleuant. Illi fumi seu vapores a frigiditate cerebri ingrossati descendūt ad oculos vt iam dictū est: ꝛ remanet circūstantia oculorum tumefacta. Qui cūq; paruos oculos habēt pusillanimes sunt ꝛ referūtur ad apparentiā ꝛ symiaz. qui vero magnos oculos habent tardi sunt ꝛ referunt ad boues. Ygit bene natum ideſt bene cōplexionatum oportet neq; paruos neq; magnos habere oculos. quicūq; autem concauos habent malicioſi credūt relati ad symias. quicūq; aūt eminentes habent oculos fatui sunt ꝛ referuntur ad apparentiam. quibus autez parū concaui sunt oculi magnanimi sunt ꝛ referuntur ad leones. quibus amplius mansueti referuntur ad boues. i. babentes oculos modicū profundatos sunt magnanimi ꝛ referunt ad leones. Tamē habētes oculos modicum plus profūdatos q; habeāt leones: tamen non tantuz sicut primi sunt mansueti ꝛ referunt ad boues: ꝛ sic est pupilla si est nigra pigrum portendit ꝛ bebetem. pupile in quaz circuitum margarite apparet simulitudo: hominē demonstrat inuidū ꝛ verbosum ꝛ timidū ꝛ pessimū vt Rasys

Dixit enim Haly Abbas primo theorice capitulo .24. De corporis signis ⁊ seruis emendis. Caue etiam ne discipientiam patiat nigram quod hoc modo agnosces: videbis oculos eius acute intuitionis ⁊ ad id qđ intuet coruscantes sicut intuerent fere: eruntq; ipsius incõposita ⁊ inordinata verba. Et Hyppocras in libro secretorum. Cum oculi fuerint obliq ⁊ febrem acutã habuerit: cito morietˉ. Albertus ⁊ conciliator ait: lippitudines autẽ oculorum inspecta dispositione: vini denunciant potatorem: si non aliunde insurgat. ⁊ quando cuꝫ demissiõe fuerit oculorꝫ: amatorẽ somni iudicabit. quod etiã passioni refertur. Si diu oculi remanserint aperti soliditas ⁊ inuerecundia denotatur. Itẽ pbũs in methaphoricis ⁊ ẽt Auicenna primo de animalibus. Quibus autez oculi valde nigri timidi sunt: niger autez color valde visus est timiditatẽ significare. Qui autẽ non sunt valde nigri sed declinantes ad flauuꝫ colorem boni animi sunt. Quibus autem oculi glauci aut albi timidi sunt: visus enim albus est timiditatẽ significare. Qui autem non sunt valde glauci: sed kropi boni animi sunt ⁊ referuntur ad leonem: et aquilam. Cãm diximus in primo libro. Item quibus venosi maniaci sunt ⁊ referũtur ad capras. Causa istius secundum quosdam est eo qꝺ secundũ eos non est dicere de colore oculorũ dicere nihilominus vtiqꝫ videt dicendum qꝺ sic: Intẽdit enim ꝑ oculos venosos oculos plenos paruis ⁊ minutis tractibus ad modum minutarum venarꝫ dispositis ex qbus color oculorũ diuersificatur. Et dicit qꝺ habentes tales oculos sunt maniaci. i. diminute fantasie que ꝑcipue seruit intellectui qz vt dicit tertio ď aia necesse est itelligentẽ fantasmata habere: in quibus etiam vt dicit Aristoteles lib. 8. de animalibus sicut ⁊ i ouibus est diminutio intellectus ⁊ fantasia ⁊ ymagies in tantum qꝺ nix sciunt egredi ad pascua vel ingredi nisi ab aliquo dirigantur ⁊c. si cõsideras. Idem tꝫ Rasis vt supra tactũ est. Item quibus ignei sunt inuerecundi ⁊ referuntur ad canes. Idest habẽtes oculos igneos. i. ad modum ignis scintillantes ⁊ rutilantes sunt inuerecundi. i. rapaces ⁊ litigiosi sicut canes. Quare est qꝺ ira accensi non vident aut si vidẽt vnũ apparet duo. Responsio est Auerrois i de sensu ⁊ sensato dicentis qꝺ oculus est instrumentũ virtutis visibilis quod non agit nisi qñ i sua cõplexione naturali fuerit nullo adueniente turbante ipsum: ideo iracũdus in hora ire habẽs calorem ascendentem incipit inde corruptio sui nisus ⁊ forte videbit vnum duo propter motum ingentem spiritus apud iram: quoniam quando pars recipit formaꝫ mouetˉ: vt veniat ad suuꝫ locum: ex alia parte describitur forma i secũda parte: ⁊ sic vna forma apparebit bina. Et qz istud instrumentum non agit nisi quando fuerit in temperamẽto sue ꝯplexionis ideo accidit qꝺ quãdo fuerit infrigidatũ a rebus extrinsecis ifrigidatiõe itensa vt visus debilitetˉ ideo obscuratˉ oculus i locis i qbus est multa nix aut multa aqua ⁊ ideo respicient ripas maris turbidas ⁊ parue lucis. Quibus autẽ discolorati sunt oculi timidi sunt ⁊ referuntˉ ad passionẽ: qz qui timent pallidi fiunt ⁊ coloris non equaliter: Quicũqꝫ oculos habent letos luxuriosi sunt: ⁊ referuntur ad gallos ⁊ hyrcos vel cornuos: idest oculos habentes sicut habent q amicabiliter aliquam rem intuentur: tunc enim quasi quendam risuꝫ ⁊ ludum portendũt. Tales vt dicit sunt luxuriosi. Alia littera habet lucentes ⁊ est melior alia littera hꝫ non ludẽtes ⁊ est corrupta. Et dicit qꝺ tales referuntur ad gallos ⁊ hyrcos que sunt animalia valde libidinosa vt patet de hyrco secũdum Ysydorum libro. 12. hyrcus est animal luxuriosum semper feruens ad coytum: cuius oculis ob libidinem in transuersum aspiciũt: vnde nomen assumpsit. Et vt dicit Virgilius i buccolicis: transuersa tuentibus hyrcis. Oculorum medius color sibi notis ceteris non aduersantibus sed contestantibus bonitatem visionis bonum intellectũ ⁊ doctrinã denunciat: hoc idem sensit Auicenna primo de animalibus vbi dixit qꝺ oculi mediocres bonum ⁊ purũ significãt. Et sic sit finis sermonis nostri de oculis.

¶ Quesitum decimũquartũ Augustini Dis. ad eundem Coclitez Magistrũ. De natura ⁊ proprietate nasi. Disci.

¶ Textus.

a IT Nuncius nature in de secretis secretorum. Nasus longus ad os protensus probitatẽ ⁊ audaciaꝫ significat.

¶Responsio Magi. ad Discipulū

¶Cōmentū.

f Acies hominis est rara ⁊ valde passibilis ⁊ non est i corpore humano aliquod membrum: quod ostendat passibilitatem anime sicut facies. Et ideo anima alterata ex quacunq; causa physionomi iudicant citissime. Hinc est q; vernaculus philosophus non compilauit in libro suo cerbe nisi physionomiam faciei idest ab humeris ad summitatem capitis. Locus passibilis faciei sunt oculi quos dicunt philosophi esse fenestras ⁊ nuncios anime: ⁊ postea est frons. Nos videmus in loco q; vene extense in multis quando trascuntur tumescunt: tumefactione notabili. Et postea passibilis est nasus quia est cartilaginosus qua i sine carne nisi quando virtus in generando potens est a pricipio generationis. Quando igitur nasus est protensus vsq; ad os cum decenti magnitudine arguit cartilaginis magnitudinem ⁊ multitudinē carnis que circūdat ipsam cartilaginem: quia non potest causari nisi a calliditate magna: De natura enī calidi est dilatare ⁊ elongar. Ideo nasus quā do protenditur vsq; ad os ostendit complexionem totius calidam ex qua procedit probitas ⁊ audacia. Dicunt aliqui. cuius nares fuerit magne ⁊ ample significant hominem habentem magnos testiculos. luxuriosum: proditorem: falsum: audacem: mendacem: inuidum: cupidum grossi ingenij tenacem: parum: timidum. cuius rei causam non allegant. Ego autem dico q; natura calidi est dilatare frigidi vero constringere: ex amplitudine narium cognoscitur causa complexionis calide a qua procedunt magni testiculi: ⁊ luxuria: ex multitudine enim spermatis necessarium est receptaculum magnum ⁊ capax vt possit recipere illud sperma seu materiam spermatis ad digerendā ipsam. Ex humoribus grossis generatur grossicies ⁊ magnitudo membrorum ⁊ per consequens spiritus sunt grossi: ex illa grossitie causatur ruditas ingenij vt tenet philosophus de partibus animalium libro secundo capitulo q̄rto: vt dixi cōtra Plinium: Ex quo sequitur tenacitas cupiditasq;: propter quod nō possunt recte discernere. Tamen nasus ostendit complexionem cordis. Ideo nasus magnus significat caliditatē cordis. Jō sunt irascibiles. Ex ista causa caliditatis veretrum debet esse magnum sicut dictum est. Ideo aliqui dicunt. Ad formam nasi dignoscitur basta baiardi. Per eandem cām possumus arguere de muliere sicut dicūt aliqui. Nam mulieris pes est signum vulue. quia si fuerit ei pes longus et strictus ac macer significat vuluaz longaz strictam ac macram: ⁊ econuerso. Item mensura medij pedis nudi est mensura lōgitudinis vulue totius vnicuiq;. Unde dixit quidam. Ad formam pedis tu nosces vulnam mulieris. Subtilitas pellis i vulua ⁊ i virgine cognoscitur per conditionem labiorum oris i vnoquoq; : q; grossa labia oris significant pelleż grossam: ⁊ subtilia subtilez. Nares nasi significant testiculos hoc modo: quia grosse ⁊ late significant grossos ⁊ latos testiculos: subtiles vero strictos ⁊ paruos in omnibus quorum officiū dixit quidam Testiculi nudi feriūt ad labia culi. Nec tantum feriunt vt possint satiare foramen. Semen conseruant ipsum quoq; spandere curant. Scias mi discipule q; non oportet intelligere ista dicta absolute quia aliquod aliud membruz potest contradicere scilicet mala cōpositio: sicut fuit Carolus Rex Francie qnā do triūphauit de regno Apulie. Ad cccc xcv. Quia habebat nasum magnificum vltra modum ⁊ residuum membrorum: disproportionatum sicut infra dicemus. Alia ratio potest esse causa magnitudinis membri sicut bodie faciūt pueri ⁊ precipue cynedi: ⁊ etiam adulti qui coeunt cum proprijs aut alienis manibus et frequentissime faciunt. Unde operatio membri magnificat ipsuz: sicut videmus quod manus dextra est maior sinistra: ⁊ hoc ex nimia fatigatione: quia resoluitur magna quantitas humorum: ⁊ spirituum: natura regitiua totius corporis distribuit magnam copiam sanguinis ⁊ nutrimenti sicut patet: quod matrix mulieris corrupte est multo maior q; virginis: et omnia ista accidentia contingunt in etate augumentatiua.

¶Quesitū decimūquintuz. Augustini Disci. ad eundem Coclitem Magistrum. De natura nasi aquilini. ¶Discipulus.

¶ Textus.

a Aquilinus autem magnanimitatis est nota. Item nasus qui simus est impetuosus est ⁊ luxuriosus.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cōmentum

d Habus de causis possum exprimere dicit nāq; cum huiusmodi partes similitudinem aliquid habuerint animam animę similari. Nasus aquilinus assimilatur rostro aquile secundum formam: quod est animal cholericū magnanimū ⁊ audax rapax crudelē natura sua. Ita illi qui habent talē nasum sunt quasi similis nature. Millesimoquadringentesimo.xcviij. quando visitaui Iuliū varanum dominum Camerini vidi aquilam ⁊ cōsideraui ex forma oculi ⁊ habitudine oīno illud esse animal cholericum. Alia ratio est blasij de parma super quarto physicorum dux ait: propter quid est q̄ habentes nasum magnum aquile similes sunt irascibiles ⁊ vindicatiui. habentes vero nasum simum sunt pusillanimes. Respondet ad problema q̄ habentes nasum aquilinum sūt cholerici. cuius ratio est q̄ nasus sic dispositus est ratione caliditatis cōtrahentis sicut patet d corio proiecto ad ignem: quod caliditate i se cōtrahitur: ⁊ propter hoc tales sunt calidi ⁊ securi ⁊ per consequens cholerici ⁊ magnanimi ratione caliditatis dominantis. Et oppositum frigiditas operatur. Item pro alia parte tales sūt irascibiles ⁊ vindicatiui: nam tales operationes procedūt ex caliditate excessiua. Habentes vero nasum simum per oppositum sunt a p̄ dominio humidi ⁊ flegmatici ⁊ per consequēs in eis sunt operationes oppositę. Unde Almansor secundus. Nasus quoq; curtus ⁊ os paruum: dentes curti ⁊ grossi humidam declarant complexionem ⁊ frigidā. De aquilino naso tangit vernaculus philosophus i suo libro cerbe dum ait.

¶ Limpia forma cum laquilino naso
Uiuer desia de lo ben daltrui.
Finche la morte vien cum limpio caso.

¶ Gentil magnifico foza de pietade
Sempre diserue non guardando a cui:
Si come fera senza humanitate.

¶ Licet isti versiculi sint in lingua materna tamen sunt magne auctoritatis sicut patebit deo dante expositio nostra super dictum libū Frācisci asculani: cuius nos physionomiam volumus exponere cōpositam in talibus versiculis. Concludit autem ipse q̄ isti tales sunt crudeles ⁊ falsa cōtractantes: ⁊ omnia faciunt per phas ⁊ nephas vsq; ad mortem sine vllo respectu: ⁊ sine aliqua humanitate q̄ penitus: corpus cholericū animam rapacem ostendit. Ego vero vidi experientiam multotiens ⁊ presertim in principibus: quorum vnus fuit Rex Italus cuius fama est diuulgata. Tamen hic est magna questio. Pono quod sint duo viri: qui habeant nasum aquilinum: quorum vnus sit complexionis cholerice ⁊ habitudinis cholerice: color sit citrinus seu linidus adustus. Alterius vero sit ex bona habitudine ⁊ complexione scilicet sanguinea: tamen tendente ad coleram. De primo dico quod est intense malignitatis ratione corroborationis pro illa anima que est coniuncta totaliter in subiecto cholerico per naturam ⁊ per accidens: per accidens dico propter linidum colorem qui significat complexionem frigidam melancholicam aduſtam. quam causat ille color: sicut est princeps quidam Italicus: qui omnino est malignus: ⁊ causa destructionis multarum gentium ⁊ seminator zizanie. Sed finis suus erit detestabilis in eo ⁊ in omni sua progente. De secūdo vero dico quando habitudo est sanguinea possibile est ex cholerico fieri sanguineū ⁊ ex sanguineo cholericum per accidens quando etates mutantur Concludendū est igitur quā do est in sanguineo corpore est remisse malignitatis. Ratio est quia sanguis est frenum cholere ergo deprimitur illa malicia. Et vnus talis est Salasius nigrisolus carpensis chyromanticus famosus quia complexio sua est sanguinea ⁊ aliqualiter flegmatica: et valde effeminata tamen ab humeris a summitate tendens ad cholericam complexionem: ⁊ nō priuatus est vitijs supra notatis. Et aliquando deprimitur ex parte complexionis ⁊ cōpositionis sicut dixi. Carolus Rex francie nunc describatur. Delata fuit inibi figura ipsius picta ⁊ naturalis: hanc cōsideraui: ⁊ audiui a quodam fratre heremitano de compositione totius quia talis erat: Caput magnū ⁊ nasus vltra modum aquilinus magnus: labia subtilia ali-

quãtulũ et mentuz rotũdum ⁊ foueatum oculi magni et aliquãtulum eminentes: collũ curtũ nõ satis uiuidum: pectus ⁊ dorsum amplum ypocundria satis magna. Uenter carnosus: nates satis ample: coxe subtiles ⁊ crura subtilia ⁊ satis magna in longitudine: De pedib⁹ non dico. ¶ Proportionando omnia membra: ego dixi. Iste magnus Rex est breuis uite: ⁊ mors eius est ex materia caterrali aut lynteria ⁊ similia. ¶ Pronosticatiõem eius descripsi in quodaz cõmentario: ubi descripta erant multa pronostica multoz hominuz qui uaria genera mortis facturi erant: ⁊ in capite erat predictus Rex Carolus. Hãc dedi Illustrissimo Domino Dño nostro Joanni Bẽtiuolo: Licet aliqui dicãt q̃ uenenoperiret. Ratio mea: q̃ magnum caput ⁊ nasus ⁊ pectus ⁊c. significabant multitudinem materiei: ⁊ inobedientis: propter quod virtus regulans non potuit regulare totum corpus propter eius malã compositionem. Quia omne signũ est representatiuuz sui signati illa defectio i coxa significat virtutez cerebri esse debilẽ: ⁊ inducit malã cõplexionẽ neruozũ: ⁊ indispositione membrozũ regaliũ quozũ sine concordantia impossibile est esse vite diuturne: preterea erat luxuriosus Ratio est sicut in prebabitis actum est: illud nutrimentum: quod debebat cõuerti i coxis: ⁊ i cruribus cõuertebat i sperma. Etiam erat de natura sicut dictũ est: tamen minoris malicie mẽbris contraoperantibus ad caliditatem cordis ⁊ erat limidus q̃ significabat per accidens dominiũ frigiditatis ⁊ melancholie. Idez deprimebat nasus aquilinus aliquantulum. Eminentia oculorum significabat ventriculuz cerebri anteriorez flegmaticũ q̃ corroborabat breuitatem vite ⁊ ita mortuus est Rex ille breui tempore secũdum q̃ pronosticatus fum. Itez presens gallozũ Rex propter malã suã habitudinem ⁊ cõpositionem breuitatis vite testor vt sua physionomia ad me delata est: que talis est. Caput non magnũ acutũ frõs angusta: oculi grossi eminentes: facies macra capilli curti: nares nasi ample ⁊ eleuate labia grossa ⁊ mentum acutum: collum curtũ ⁊ subtile: humeri angusti: manus ⁊ brachia subtilia ⁊ longa epyglotis eminens furcula pectoris stricta pectus angustũ statura potius curua q̃z erecta corpus cholericum ⁊ motus oculoz velox ⁊ sursuz revoluentes se: ⁊ crura subtilia. De laudib⁹ ei⁹ nulla dicere possum. Titia aũt eius operibus nota sunt: ⁊ per totum orbem diuulgata. Ad propositũ vero redeundo: Fuit alius nasus aquilinus qui non potuit exercere dñium suũ ꝓut in alio: ⁊ fuit ille Codri poete latini: qui i grecis litteris hac tempestate principatum obtinuit. Cuius corporatura talis fuit caput cõueniẽter formatũ frons plana mensurate magnitudinis oculi concaui satis ⁊ in coloribus celestibus non radiosi: licet aliter dicat Bartholomeus noster Blanchinus in illius vita qui falsuz de eius oculis scripsit. Nasus aquilinus facies lõga labia satis formata scilicet aliquantulum subtilia: mentum foueatũ: collum: longũ epyglotis eminens: spatule alate ⁊ aliquantulum eleuate. ¶ Pectus ⁊ coxe subtiles: anche ⁊ nates anguste: coxe ⁊ crura subtilia tamen conformia alijs partibus corporis: calcaneum depressum ⁊ pedes lõgi ⁊ subtiles: vnde Almã sor secundus. Nasi acuitas ⁊ collũ longum ⁊ epyglotis foris prominens ⁊ vox acuta ⁊ pulchra cõplexionis demonstrat siccitatẽ: ex parte cõplexionis cholerice. Tamen cõpositio eius exigua locus stomaci erat angustus: ⁊ digestio cibalis erat exigua propter stomachũ parnum Et cor eius erat frigidum ex longitudine colli erat timidus pauidus auarus quod est contra magnanimitatem q̃ procedit a cõplexione calida tamen habebat ingeniuz ꝓpter formaz capitis q̃ dearticulatio spirituũ erat laudabilis ꝓpter decẽtẽ organũ deseruiens rationi: ⁊ precipue eminentia frontis in latitudie: pectus coste calcaneum collum: fuerunt effeminata: qd̃ est contra magnanimitatem. Auariciam suaz i dicabat nasus aquilinus q̃ i hoc habebat dominũ. Et sic opz ꝓportionare oia mẽbra ad iuicem aliter fatuũ est loqui. De Naso simo diximus q̃ sunt luxuriosi causa sue caliditatis Scire debes: q̃ quando nasus est simus tunc significat caliditas ⁊ humiditas: q̃ caliditas nasi aquilini est cum siccitate. Simi vero nasi cum caliditate ⁊ humiditate sunt. Q̃ humiditas causat latitudinem nasi ⁊ ideo sunt calidi ⁊ humidi quod ẽ causa luxurie. Quãdo dicis sunt impetuosi ex nimia caliditate ⁊ iflãmatio spirituũ propter habundantiam materie: ⁊ ex illa inflãmatiõe causatur irascibilitas. Alia cã dicet: q̃ spiritus inflãmatio non põt refrige-

rari cito propter meatuum angustiam vt in sequentibus dicetur. Unde ꝛ vernaculus philosophus dixit.

¶ Elcõcauato e anchora il naso simo.
Ciascun di loro a la luxuria acosta
Più del secundo dico che del primo.

¶ Chi ha subtile e ne lextremo aguzo
Overo rotundo cum obtusa posta
Movesi ad ira el primo come cuzo

¶ Laltro e magnanimo e de grave stile.

Scire debes quod nasus latus i medio ad sũmum declinans verbosuz mendacez ꝛ irascibilem denunciat. Ratio est quia illa elevatio nasi ꝛ i medium concavatio est causa cholerice cõplexionis ꝛ paucitatis cartilaginis: qz cholera consumit calidum suuz ꝛ causatur cõtractio membrane sicut dictuz est de aquilino naso ꝛ partes que non depauperabuntur a carne illa pars carnea habet humidum viscosum ꝛ tenacem ꝛ non ita resoluit. Irascibilitatis causa ẽ cholera ꝛ meatus indispositi vt dicetur. Expertus sum in pluribus ꝛ nunquã vidi tales sine excellentia vitiorum. ꝛ precipue circa mendacia ratione cholereitatis. Cave igitur tibi a societate istorũ: de quibus omnibus te docebit experientia.

¶ Quesitum decimũsextũ Augustini Disci. ad eundem Coclitez Magistrũ. De natura nasi acuti. Discipulus.

¶ Textus.

PROPTER Quid q hz extremitatem nasi subtilem iracunde est nature: ꝛ litigiosus.

¶ Responsio Magistri ad Discipuluz.

¶ Cõmentum

Espondeo quia tales sunt cõplexionis cholerice: nam macredo ꝛ subtilitas nasi plerũqz accidit ex habundantia cholere Et etiam illa extremitas habet meatus strictos in quibus aer nõ potest ingredi ad refrigerandũ coꝛ Ideo permanet diu inflãmatus: quod ẽ causa litigationis. Quorum vnus est. Antonius scriba ꝛ notarius ꝛ multi alij cõterranei nostri. ꝛ huiusmodi nature est q dam dominus Vandinus de Fuentia: qui fuit proditoꝛ dñi ꝛ benefactoris sui illius nobilis pueri Dñi Astorgij Fauentie dñi: qui etiam causa illius ꝛ aliorum deceptorum fuit carceratus Rome in excellenti arce sancti Angeli. et fortasse precipitatus fuit a spurio crudelissimo moꝛe ferino: quem video tanquaz cereã ymaginem in feruentissimo sole. Cum nasus fuerit paruus mediocris parumper siccus ad superioꝛa ꝛ postremo levatus: ꝛ pars ioꝛ ad superius extrema conversa aut fuit eius incisio ab inferioꝛ ad superioꝛa conversus nasi conuz procedens luxuriam aut quoꝛũdã sceleratoꝛuz sodomie infandum actum denotat: vt tenet conciliatoꝛ: quod multotiens vidi ꝛ expertus sum Et precipue in vno de Senatu Bononiensi quem gratia honestatis relinquo. Causa est q sunt humidi sanguinei tendentes ad choleraz: Et sunt vniversaliter luxurioſi in vtroqz sexu. sicut ille propter stimulum cholere que iflammat sanguinem continue. Et natura regitiua totius coꝛporis incitat virtutem expulsiuaz ad expellendum nociuũ superfluũ: ꝛ expellit ad loca conveniẽtioꝛa per meatus congruos: ꝛ trãsmittit ad virgam: quia est causa erectionis. Jõ iuuant se aliquando cum propriis manibus: si subiectum non est propinquum. Et philosophus in methaphoꝛicis tenet. Quicũqz autẽ nasum extremum grossuz habent rachimi sunt idest facilem animuz habent ad concupiscendum ꝛ referuntur ad boues idest quia sunt habentes nasum extremum grossum idest obtusum: ita q nares sunt late ꝛ nasus grossus: et isti sunt faciliter concupiscibiles concupiscunt enim quoscunqz vident: quod precipue verum est de concupiscentia coibili siue mulierum: tales enim post mulieres mugiunt sicut boues post vaccas. Et Asculanus ait q sunt irascibiles vt dixi. Istud signum ponit Rasys sub his verbis: Cuius nares late sunt luxurioſus est. Quicũqz nasum in extremitate grossuz habent insensibiles sunt ꝛ referuntur ad sues. Ratio est quod habentes nasum in extremitate grossum plusquam in alijs partibus ꝛ latuz sunt inverecundi indisciplinabiles ꝛ insensibiles idest rudes propter quod tales referuntur ad sues huiusmodi nasuz habentes ꝛ qui sunt valde rudes ꝛ indisciplinabiles nulli cedentes sed quicquid sit ante eos impetuose progrediũtur. quicũqz autem nasum extremum acutum

habent difficiliter irascibiles sunt ⁊ referuntur ad canes ¶ Tertium signuz est q̄ habentes na sum in extremitate acutum ⁊ subtilez: ⁊ superius versus frontez plus grossum sunt difficiliter irascibiles ideſt difficiliter iram dimittunt ⁊ referuntur ad canes. ¶ Quicunq; autem extremum nasum habent rotundum obtusum magnanimi sunt ⁊ referuntur ad leones. ¶ Istud signum per relationem satis patet. ¶ Quicunq; nasum extremum subtilem habent auicularis ideſt habentes nasum in extremitate subtilem: ⁊ generaliter longum sunt auicularis id est conditiones auium in moribus habentes: quia eis assimilantur in naso. Sicut enim tales homines: vt dicit ¶ Rasis festini stulti ⁊ leues: qui habent a fronte in os curuum ac durum. i uerecundi sunt ⁊ referuntur ad coruos: ideſt habentes nasum statim nisi continuatur fronti curuum ⁊ durum sunt inuerecundi: ideſt fures naturaliter: vt intelligit ¶ Gulielmus. est enim fur ⁊ per consequens inuerecundus eo q̄ ista expositio sit conueniens: patet etiam per relationem quam facit dicit enim q̄ tales referuntur ad coruos: ¶ Coruus enim est auis dolosus res furtiue subtrahens: ⁊ in locis abditis eas abscondens. quicunq; autem aquilinum habēt articulatum in fronte magnanimi sunt ⁊ referuntur ad aquilam: ideſt habentes nasum aquilinum bene articulatum eminentia quadam versus frontez sunt magnanimi vt probaui. ¶ Et sumitur istud signum: vt dicitur ab aq̄la. habentes nasum talis dispositionis vt dicit ¶ Plinius sunt rapaces: propterea: quod hec auis ¶ Rex auium appellatur: ¶ Nam predam captam cum auibus que ipsam sequuntur diuidit. ¶ Et quando preda sibi non sufficit tanquā ¶ Rex de ¶ Re publica viuens auem proximiorem sibi rapit ⁊ in medio ipsam etiam ponit.

¶ Quicunq; autem nasum concauū habent: qui sunt etiam frontem habentes rotundam ⁊ rotundum frontis sursuz eminens luxuriosi sunt ⁊ referuntur ad gallos. ¶ Istud signum satis patet per relationem. ¶ Quibuscūq; nares sunt aperte iracundi sunt ⁊ referuntur ad passionem: id est habentes nares valde apertas sunt iracundi: prouenit autem istud ex nimia cordis caliditate. ¶ Et sumitur istud signuz a more apparente in aliqua passione ire constituto. ¶ Talis enim habet nares apertas. que apperitio fit propter calorem a corde ad faciem ebullientem ⁊ nares extendentem. ¶ Videtur dicere auctor in libro de proprietatibus: nares si fuerint nimis tenues ⁊ late multi aeris attractionem ferocitatem comprehendunt ⁊ mentem indignatam. ¶ Unde idem per verba ¶ Aristotelis sentit ¶ Conciliator sub istis verbis. ¶ Cuius narium via valde aperta conspicitur irascibiles comprebenduntur vehementer. ¶ Habens autem nasum rotundum ⁊ obtusum magnanimū se ostendit ⁊ comparatur leonibus. ¶ Et si i extremo feda fuerit grossicies insensibiles ostendit. ¶ Nares tenues ⁊ longe auibus sunt propinq;: cumq; proportionaliter sit hominibus mobilitatis mores ⁊ leuitatis sibi iudicant. ¶ Dicunt nanq;. cum huiusmodi partes similitudinem aliquam habuerint animam anime assimilari. ¶ Narium pars admixta fronti existit: si a fronte deposita sit honeste ⁊ seiuncte cō positione bona: vt neq; alta nec humilis: sed aliqua linea descendat virile signum idicatur constantiam ⁊ prudentiam ostendens ⁊ refertur ad leones. Si autem narium pars sit depſsior ⁊ profundior superior stulticiam animi ⁊ imbecillitatem denotat cum signuz sit femince leuitatis. Si autem in altitudine directe eleuate continue procedant intemperamentum ostendunt: ⁊ hec sunt que in extremitate iteriori cartilaginis eleuantur ad lineaz descēdens ad nasum pertingunt. ¶ Et nares maiores simpliciter minoribus sunt meliores: minores enim seruilibus igenijs ⁊ furib⁹: ⁊ tergiuersatilibus asscribitur. ¶ Nares cum sunt patule alacritatis ⁊ fortitudinis est idicium: peranguste rotunde confuse obtuse alias concluse stulticiaz proclamāt. ¶ Et quibus nasus a fronte mox curuus producitur inuerecundi sunt ad coruos relati: ¶ Hec conciliator ⁊ ¶ Albertus ⁊ ¶ Plato. ¶ Dicit autez ¶ Rasys ¶ Narium amplitudo: ⁊ in maxillis carnium multitudo ⁊ in genis pilorum paucitas complexionis significat humiditatem. ¶ Dicunt aliqui: cuius nares fuerint valde obtuse insipientiam attestatur. ⁊ scias q̄ nasi declinatio in partibus hominis lateralibus: si ad unam tātū positionis partem declinauerit a cingulo versus partem extremalem lesionem denotat. Si vero fuerit nasus diuisus i vtraq; parte positionis egritudinem sine percussionē ostēdit: ⁊ hoc aut a causa primitiua aut antecedēte. ¶ Na

sus rubeus cū basi atq; foramine ⁊ latitudine trahens ad tumefactionez admodū fragraz vi nolentiā atq; ebrietatē ostēdit: Et tales vt plurimū sunt humidi luxuriosiq; maxime si tale signū i corporibus parue dimensionatis reperiatur: Et hec Coclitis fuit experientia.

¶ Queritur. xvij. Augu. Di. ad eūdez Coclitem Magistrum. De significationibus aurium. ¶ Disci.

¶ Textus.

i Quit Philosophus ad Alexandruz qui habet auriculas magnas: est multum fatuus: hoc excepto q̄ est bone intentionis et memorie. Et qui habet aures valde paruas ē stolidus: latro ⁊ luxuriosus.

¶ Responsio Magi. ad Discipulum.

¶ Cōmentuz

a Ures ostendunt temperamentū: proportionem membrorum principaliū ⁊ precipue cerebrum quod experiētia nobis certificat quia cerebrum aliquando expellit materiaz nociuam post aures: generatur ibi apostema secundum diuersitates humorum: Ideo medici appellant illa loca emunctoria idest latrinas membrorum ⁊ superfluitatum Tamen Isidorus ethimologiarum .xi. capitulo primo dicit auribus indituz nomen a uocibus hauriēdis: vnde ⁊ Virgilius: vocemq; bis auribꝰ hausi aut q̄ vocem ipsam greci audēliden vocant ab auditu per īmutationem enim littere aures q̄si audes nūcupate sunt. Aures magne sūt generate ex multitudine materiei in principio generationis a virtute fortī. Et quasi omnes qui habent aures magnas ego notauī habere collum breue ⁊ caput satis formosum ⁊ sunt sanguinei: ⁊ plerūq; tendētes ad coleram aut ad sanguinem grossum aliqualiter adustū. Et isti tales sunt impatientes ⁊ cito irascunt. Ideo dicit Philosophus q̄ sunt fatui hoc excepto quod sunt bone intentionis idest post recessuz inflāmationis: ⁊ accensionis circa coz: quia ostendit caliditatem cordis propter venas ⁊ arterias vt anothomici intuentur. Et bone memorie q̄ habent colluz formosum idicatiuum cerebri: ⁊ bonam dispositionem demonstrans ⁊ fortasse propter cholericam complexionē fit retentio specierum propter neruorū complexionem qui sunt sicce nature. Post lapsum iniuriarum sunt bone intentionis quia faciunt discursum bonum: ⁊ sunt longeui: quia in eis est bona proportio inter calidum ⁊ humiduz. Et qui mediū tz ē tēperatus i suis actionibꝰ. Cō firmat hoc idez a philosopho inde natura ani maliū libro pio cap. xi. dū iquit. que quidē ad audiēdū aptissime sunt mox hinc prescita nulla habēt. Ité alie maiores alie pauce: alie mediocres: ⁊ aut nimiū: aut parū aut mediocriter arrecte. Notam morū optimoz habent q̄ mediocres. At magne errecteq; vltra modum stulticie indices sunt: aut loquacitatis hec philosophus. hoc etiaz habet ab Auicēna primo de aialibꝰ dicente quādo prima pulpa. s. auriū iungit cū carne faucis. i. mādibule stultū: ⁊ vanū significat. Etiā phūs i methaphoricis ait. quicūq; aures paruas habēt similes. quicūq; autem magnas habuerint asinini sunt. Videbit vtiq; aliquis ad canū similitudinem optimas ⁊ moderatas aures habere. Hec ille. id est habētes aures nimis paruas sunt similes idest mores habent similiaz in quibus malignitatez ⁊ dolū videbit habere dūiuz. Et habentes aures nimis magnas respectu quantitatis corporis sunt asinini. i. stolidi ⁊ tardi itellectus vt ipse Aristoteles ait primo de animalibus: Ut dixi: Et habentes aures moderatas i quātitate est bonū quod probat per similitudinem dispositionis i bonis canibus. Et Rasys ait Cuius aures magne sunt stolidus ē ⁊ longe vite. quando igitur sunt errecte ⁊ valde magne idicant multitudinē materiei ⁊ inobediens est debite forme: ⁊ dūiuz siccitatis quod est cā errectionis. Aures flexibiles estendūt proportionem calidi ⁊ humidi: ⁊ humidū ē cā flexibilitatis sicut pz i corio ⁊ ligno que quādo curuantur sunt humide aliter franguntur sue partes si viderimus materiaz eoruz esse siccaz. ⁊ hoc est quod Ptholomēus phūs dixit aures magne deorsum flexe diuitias denotant. ⁊ quādo aures sunt valde parue significat paucitas materiei ⁊ virtus cerebri ibecillis: ⁊ arguit materia cholerica: de qua causantur spiritus subtiles: ideo tales habent ingeniuz in operibus malis ⁊ sunt fures ⁊ stolidi ⁊ cupidi adeo q̄ oia desiderant. Et propter cupiscentiā sunt luxuriosi

⁊ fortasse intelliguntur de immoderatis appetitibus: ⁊ non potentia rei. Ait Ptolemon: Cum autem fuerit auricule prominētes ⁊ magne ualde significatur stoliditas ⁊ garrulitas ⁊ etiam sunt auidi. Aures autem que quasi p̄ cise sunt ⁊ ualde breues ⁊ distributum dicit loxius inferri dolū. Aures formate ⁊ semicirculariter connexe linee in medio aliquantulum cōpresse uersus centrum ⁊ medie magnitudinis que decenter capiti adhereant bonitatem nature attestantur. Aures autez nimiuz rotūd indociles significant. Aures autem oblōgas ⁊ angustas iuidie dicunt esse signa. Jacētes autez super caput applicatas dicunt significare bebetudinē ⁊ pigriciam ut tenet Albertus Ratio ⁊ causa significaionis est q̄ uirtus formatiua quando directe formantur organa: aut deficit īstrumentum caloris ⁊ species: efficit vt malicia materie defluentes aures reddat enormiter: aut siccitate aut parcitate eiusdem a debita retrabitur quantitate: ⁊ secunduz hoc nō possunt principiare opera anime: nisi secundū luxum aut penuriam procedant inquantum p̄cedunt ab indiuisionib⁹ nature hec Albertus Ego notaui multitudinem senum ⁊ inueni in eis aures magnas ⁊ non paruas. Igitur parue aures declarāt uitam breuem. Isti sententie conuenit Ptholomeus philosophus quando ait aures parue breuis vite: ⁊ si sint pilose longitudinez. Ratio ē paruitas ostendit paucitatem materiei: ⁊ quando sunt pilose denotant materiam esse fortem in uirtute calefacere cerebrum calefactione laudabili quia pili causant a uaporibus eleuatis a caliditate cordis ⁊ ceteris alijs membris. Aures pilose significāt bonum auditū quod est signum speciei ⁊ caloris ⁊ ideo loquor. Forte autez aures alicuius hominis magne enormes. forte parue: ⁊ forte mediocres ⁊ forte erunt prominentes valde a capite ⁊ forte econtra minus compresse super caput ⁊ forte sunt positionis mediocris iter hec duo mediocres autem omniū specierum quas dixi significant bonitatem. Aliqui dicunt auricule cartilaginose sunt complexionis melancolice. Auricule autez magne denotant dominiū humoris melancolici sicut sunt in leporibus ⁊ asinis qui habēt aures magnas ⁊ sunt stolidi. Ideo habētes aures tales sunt similis nature. Et humores melancholici non repugnant ad diuturnitatē uite. Et ait cōciliator q̄ aurium forma temperamentum denotans omnino semicirculi existens i figura medieqz magnitudinis ⁊ connexe linee in medio aliquantulum compresse uersus centrum: et capiti idoneo applicate inherentes permaneant contrarie se habentes contrarium denotant. Aures vehementer magne ⁊ prominentes stulticiaz garrulitatē: ⁊ imprudentiā testantur. Dixit Ptholomeus philosophus: qui habuerit aures subtiles ⁊ siccas nunquam habebit bonum. ⁊ significat complexionem valde cholericam de qua procedit intentio exhausta in operationibus cō gruis ⁊ instabilitatem maximā arguit: Et idē Ptholomeus. qui habet aures equinas morietur dñs vel princeps. Et conciliator ait dicunt aliqui. Aures parue malignitatez denotant. Aures nimium rotūde idocilem arguūt. Aures oblonge iuidū idicant. Aures latentes ⁊ capite recto modo fixe pigriciam ostēdūt.

¶ Questum .xviii. Augusti. Disci. ad eūdem Coclitem Magr̄m. De phisionomia maxillarum. Discipulus.

¶ Textus.

i AD VIDI Distincta capitula de phisionomia maxillarum pauca tamen ⁊ varia secundum aliquos.

¶ Respōsio Magri ad Discipu.

¶ Cōmentuz.

ſ Unt autem gene inferiores oculorum partes: vnde barbe incbo antur vt dicit Isidorus libro vndecimo capitulo primo Genos enim grece barba binc ⁊ gene q̄ inde incipiāt gigni barbe latine: ⁊ dicuntur alio nomine maxille. Notandum est etiam q̄ secundum Constantinum maxille potissime ostendunt hominis complexionem. Que si fuerint multum rubicunde mixta tamen temperata albedine: ⁊ in substantia nō nimis crasse sed mediocriter carnose calidam ⁊ humidam pretendunt complexionem ⁊ ipsius temperamentum.

Si vero fuerint in colore albe ſm.e aliqua rube dine ſignificant exceſſum. Si vero fuerint fuſce in colore aut citrine in ſubſtantia tenues ⁊ macilente dominiuꝫ deſignant ſiccitatis nimie ⁊ calozis vt tenet in cholericis. Si vero fuerint quaſi limide in colore ⁊ ſubſtantie a carnibus depurgate exceſſum ſignificat ſiccitatis ⁊ frigiditatis ſicut pꝫ in melancolicis. Bene inſuper affectionū animi idices ſunt ⁊ eius notificāt q̄ litatē. Nā ſecūdū affectiões animi ex ſubito timore vel gaudio palleſcunt ſubito vel rubeſcunt hec cōſtantinus. Ego dico quando etas etati ſupervenit brevitatis vite ſignum eſt efficaciſſimum: ⁊ hoc in aſpectu diſcernit. Verū regula hec q̄ꝫ efficaciſſimum habet iudiciuꝫ ⁊ maxime in pueris ⁊ etiam in egritudinibus: ⁊ maxime in illa quā medici vocant ethicam ſenectutis. Et Raſys ait: cuius maxillarum caro groſſa eſt groſſe eſt nature. Cōciliator tenet q̄ gene groſſe ignaviam ⁊ violentiam denotant. Alias violentiam oſtendunt: tamen prima intentio eſt melioꝛ. nimiū autē tenues malignitatem declarant. Et philoſophus ad Alexandrum ait. Qui habet tempoꝛa iflata ⁊ genas plenas ē valde iracūdus. Et ſi adeo ſunt parue ſituate vt ab oculis conſpiciantur abſciſe plenitudinem humoꝛum ⁊ hominem eoruꝫ ponderе grauatum denunciant. Rotunditatez autem earum dicunt inuidiam oſtendere. Lenes autem male diſpoſite prolixam linguam i poꝛtunitatem ⁊ loquacitatem malam denunciant. Item in methaphoꝛicis ait philoſophus Quibus gene ſuper erubeſcunt ebꝛij ſeu amatoꝛes vini ⁊ referuntur ad paſſiones: quia qui ab ira ſunt egreſſui erubeſcunt ſecundum oculos ideſt circa oculos apparet ruboꝛ incenſus i primo impetu. Cā tacta eſt in capitulo de natura faciei ſufficienter. Tamen aliquando accipiunt maxille pro mādibulis: vt apud vulgus tamen ethimologiarum. xi. capitulo primo dicit Iſidorus. Male ſunt eminentes: ſub oculis partes ad protectionem eoꝛum ſuppoſite Locate autem male: ſive q̄ infra oculos promineant in rotunditate: que greci mella appellant: ſive q̄ ſint ſupra maxillas. Maxille per diminutionem a malis: ſicut paxillus a palo taxillus atalo mādibule ſunt maxillarum pꝛtes ex qua anomen factū barbam veteres: vocaverunt q̄ virorū ſit non mulieꝛ: Et ſic tunc ego dico. Quoꝝ maxille. i. mandibule ſunt eminentes ex parte ſuperioꝛi oris cum longitudine maxillaꝝ ex parte cōpoſitionis tales malicioſi ſunt i rebus in quibus non opoꝛtet: ⁊ tales bobus ⁊ aſinis aſſimilantur ex parte maxillarum. Si vero maxille fuerint curte cum tali eminentia ſignificant homines malicioſos: detractores violentos ⁊ invidos: ⁊ iſtud intelligitur quando ibi non fuerit carnis preſentia. Hec Cocles.

¶ Queſitū decimūnonuꝫ. Auguſtini Diſcip. ad eundem Coclitem Magiſtrum. De natura Oris. ¶ Diſcipulus.

¶ Textus.

a IT Philoſophus in de ſecretis ſecretoꝝ. Qui habet latum os eſt bellicoſus ⁊ audax.

¶ Reſponſio Magi. ad Diſcipulum

¶ Cōmentuꝫ

d Ieit Iſidorus in . xi. ethimologiarum capitulo primo os dictū q̄ per ipſuꝫ quaſi per hoſtiū ⁊ cibos intus mittimus ⁊ ſputum foris proiꝫcimus vel quia ibi ingrediuntur cibi inde egrediuntur ſermones. In prehabitis dictum eſt quod magnitudo membroꝝ procedit a calido ⁊ preſertim os: quod repreſentat membra naturalia ⁊ ſpiritualia: ⁊ p̄cipue ſtomacū: qꝛ quanta eſt proꝑtio ſtomaci ad os tanta eſt proꝑtio oꝛis ad ſtomacum qꝛ membra interioꝛa ſunt calida: ⁊ quanto caloꝛ eſt intenſioꝛ tanto reſolutio ē maioꝛ. Ubi enim eſt magna reſolutio ibi neceſſe eſt reſtauratio ſit: que fieri nō pōt niſi mediāte cibo qui oꝑtet eſſe i magna quantitate de quo generā tur ſpiritus in magna copia: qui cauſant iram ⁊ prelium ⁊ audaciaꝫ. Hinc eſt q̄ Palemō. Albertus ⁊ Cōciliatoꝛ dixerunt. Cui os magnum eſt guloſus bellicoſus ⁊ audax. Et idez ait Raſys. Qui magnū habet os guloſus ē ⁊ audax. Cum quidem vltra menſuram os dilatatur ac ſi reciſum exiſtat ⁊ deductum voꝛacem ⁊ immitem impiū bellicoſumq̄ ſignificat: beluis marinis ꝓpatū. Et dicūt alīq̄ ſunt mendaces vboſi nouigarruli: inuidi ⁊ valō iſipietes.

Cuius oris fuerit parua clausura ☞ aperitio: significat hominem pacificū timidū ☞ non fidelem. Ratio cōtraria est quam superius adduxi. Cum os longe prominuerit ☞ rotundus fuerit cum labiorum spissitudine ☞ aliquantulus contortum immundum stultum ferocem denotat porcis comparatum. Os in situ quātitatē habens cū paruis labijs ☞ parua clausura: ☞ oculis risiuis cuz residuo faciei libidinosum ☞ mendacez ostendit. Cuius vero os in loquēdo contorquetur ex catarrali vitio infestat' sed intensiue vel remissiue ☞ cum duplicatione ad alias proportiones vt expertus testor.

¶ Quesitum .xx. Augu. Di. ad eūdez Coelitē Magistrū. De natura labioz. ¶ Disci.

¶ Textus.

VILIS BARBA Sunt
c Labia stultus ☞ bebes denotatur.

¶ Respōsio Magri ad Discipu.

¶ Cōmentuz.

In extremitate autem maxillaz
i seu mādibule sunt labia: que facta sunt ex carne molli: quoniam duplici motu mouentur: vno videlicet proprio superius ☞ inferi⁹ ☞ altero maxillarum motu versus vnūquodqz latus vicissiz siue versus vtrāqz maxillā: ☞ hec est causa etiā qz precipue labia boni motus dicūtur: vtilitas eorū propter loquelaz: ☞ vt bene concludant' vt tz Albertus Labia a lābendo nominata quod autem superius est labium dicimus: quod inferius eo quod grossius sit labrum. Alij virorum labra: mulierū labia dicunt. Color autem Labiorum nersus aperturaz oris est rubeus ꝓpter multas uenas sanguinis ad illum locum deriuatas et huius signum est q̄ sepe ☞ multum sanguināt et de facili rūpuntur ☞ scinduntur Et uulnera cadentia in labijs facile a chirurgicis curantur. Et ego curaui sepe cum melle rosato tantū. Possunt etiam signa accipi ex coloribus labiorum Color enim naturalis i extremitatibus labioruz secūdū constantinum ē rubicūdus propter cutis subtilitatem que de facili a calore vel calore sanguinis recipit roseam qualitatem. Unde vt dicit: Rubedo labioruz significat puritatē cōplexionis ☞ ipermixtionis turbati sanguinis ☞ bone ☞ fortis virtutis ☞ econuerso labiorū liuiditas signū est defectionis virtutis ☞ caloris naturalis. Ideo Rasys ait. Cuius labia non bene sunt tincta egrotans est. Scias q̄ labiū inferius laxū ☞ valde rubicūdū significat in muliere maximā libidinez vt notaui i vulgata postribula: ☞ i magna meretrice cuius gratia metus nomen ignoro. Eti pueris significat cynedū esse vel fieri ☞ presertim si vultus ☞ oculi sunt risui ☞ in etate cōpleta alluminati: ☞ testor hoc vt vidi etiam in principe quodam. Cum vero magna sunt labia representant multitudinem materie attractam propter caliditatem: ☞ grossicies propter grossos humores ☞ spiritus de quo sequitur bebetudo ingenij: stulticia causat' rōne caliditatis: nisi sit laxa atqz fluxa. Si erecta ☞ spissa idest compacta siue firma: martē planetā hic collocamus: ☞ similiter quando os est magnū: si labia sunt laxa lunā applicamus: breuiter oia mēbra secūdū naturaz seu proprietatē eorū ad suū planetam attribuimus: vt tertio libro patebit. Dixit Ioxius. Phylemon Palemon Albertus ☞ Conciliator. Labia blanda parūper ridentia letis vultibus que cō tingunt libidinosos ostendere: vt habent spadones: aliqui tamen sunt deceptores fures ☞ dolosi vt notaui precipue in maligno chyrurgico cōterraneo nostro Seraphino de Pisis. Labia oris valde grossa laxa vel nimiū reuoluta foris significant hominē simplicē cito credentē ☞ grossi igenij: ☞ significat humorē flegmaticū humectātē quod asinis antiquis refert'. Si labiū inuiuidū est significat materiā nō regulatā ☞ humores grossos ō quo sequit' itellectus beluinus: Et qui labia bñt dura ac subtilia circa caninos dentes supereminentiā insanie habētes ostendūt: ☞ ad sues referunt'. Cām credimus esse paucitatem materie ☞ dñiū siccitatis: qz cōsumit humidū labioz ☞ circa caninos dētes nō potuit destruere: quoniā humidū existēs i tali loco fuit viscosuz: ☞ tenax: ☞ ratione siccitatis multiplicate i cerebro sunt fatui ☞ pfidi vt sues. Unde philosophus i methaphoricis scribit. Quicūqz autē habent labia subtilia ☞ in extremitatibus relaxata adeo qō supius labium ad iferius ꝓtendat' ad cōiūctionē labioz magnanimi sunt ☞ referunt' ad leones. Licebit vtique aliquis huiusmodi in magnis ☞ fortibus canibus. Quibus labia subtilia ☞ du-

ra circa dentes caninos erunt supereminẽtes: ⁊ q ita habent referunt ad sues. Qui autez labia grossa habent ⁊ superius inferiori prepẽdens fatui sunt ⁊ referuntur ad asinos. Quib⁹ cũq; autem superius labium ⁊ gingiuis proeminens erit sunt amatores cõtumeliarum ⁊ referuntur ad canes: hec Aristoteles. i. habẽtes superius labium eleuatum ita quod gengiue idest carnes dentium ⁊ ipsi dentes appareant sunt litigiosi ⁊ cõtumeliosi ⁊ referuntur ad canes precipue secundum apparentem conuenientiam. Canes enim mordere volentes labia contrahunt ⁊ dentes ostendunt. Et Rasys ait. Cui magna sunt labia stultus intelligitur ⁊ bebes: ⁊ phũs in physionomia de membris ait qui habet labia grossa est stultus. Quando phũs exemplificat in canibus ⁊ leonibus causa nobis ignota est nisi dicamus ꝙ spiritus ꝓpter vniões eorũ ad anteriorẽ partẽ tumefaciunt musculos labiorum ⁊ maxime superius propter cõmunitatem cum neruis qui dant sensum que origo eorum tendit in partem anteriorem: ⁊ ideo magnanimitas causatur a calido conditionato: Imaginatiua tendit seu celebratur in anteriore ventriculo vt dictum est continue dictus locus est calidus: ⁊ spiritus transmissus a corde exuberanter i antedicto ventriculo. Ideo propter sparsionem illorum ad anteriores partes faciei labium superius est quasi tumefactum experientia nobis certificat ꝙ homines cogitabundi ⁊ magnanimi in eorum cogitationibus habent labia superiora tumefacta: ⁊ sic videmus i aliquibus ꝙ i principio irascibilitatis eorum labia sunt eleuata presertim superiora propter multitudinem spirituum effundentium ad ipsas quia vene ad illum locum terminantur in magna quantitate sicut ante diximus. Qui autem sunt parui oris ⁊ tenuia habent labia indicant imbecillem animum ⁊ versutum. Optimus autem oris status est quando non nimis humidus est: Nam humiditas oris ⁊ labiorum timiditatem ⁊ malignitatem arguit vt tenet Albertus. Preminentia autez nimia stulticiam ostendit ⁊ loquacitatem ⁊ audaciam. Dicunt quidam. cuius labia fuerint conuenienter subtilia ⁊ non multum foris retorta significat hominem secretum i omnib⁹: sagacem: iracundum ⁊ multi ingenij. Causa ẽ quia ostendit materiam congruam ad subtilitatem humorum ⁊ spirituum que est causa ingenij. Iracundia vero propter subtilitatem spirituum pronos ad icendium. Habentes labia cum gengiuis super dentes preminentia maledictum clamosum iracundum inclinatũq; ad iniuriam indicant: ⁊ proprie referuntur ad canes: vt inquit palemon: vt dixi: Cuius labia fuerint bene colorata ⁊ plus subtilia q̃z grossa significat hominem bone conditionis i omnibus ⁊ cito conuertibilem ad vtrunque ⁊ citius ad virtutes q̃z ad vitia: vt ait Michael scotus ⁊ ibi Jupiter representatur. Cuius vero labia non sunt bene equalia in omnibus ita quod sit vnum maius altero significat hominem plus simplicem q̃z sapientem ⁊ varie fortune: vt dicunt. Ait etiam Ptholomeus philosophus. Labia superiora parua ⁊ aliquãtum eleuata verbosum accusatorem ⁊ summe inuidum ostendunt. Paucitas autem labiorum paucam materiam attestatur: ⁊ dominium frigiditatis eleuatio vero declarat siccitatem contrahentem viles neruos: de quo seqtur quod spiritus animales incongrui sunt ad discernendum quicquid loquitur ⁊ inuidia propter idem causatur. Et etiam dixit. Labia superius eleuata ⁊ inferius submissa miseriam vite significant: ⁊ indebitos mores. Summam nanq; experientiam vidi ⁊ precipue in egenis: nam significatur spirituum animalium imbecillitas de quo ingenium non habet sedes. Et inquit labia subtilia si superius sint euersa ⁊ decliua furem ⁊ deceptorem significant. Et labia grossa vt canis deceptorem ⁊ accusatorem insinuant. De conditione labiorum in ethiopibus non versatur iudicium proprium nisi vt de regionibus loquimur ab vniuersali influxu vt in prehabitis actum est.

¶ Quesitum. xxi. Augusti. Disci. ad eundem Coclitem Magr̃m. De dentibus. Dis.

¶ Textus.

q LIBUSCUMque canini dentes longi sunt ⁊ firmi: ⁊ proprie ad exteriora se exponentes gulosum malum atq; irascibilem designant canibus vel apris comparatum.

¶ Responsio Magi. ad Dis.

¶ Cōmentum.

c Causam puto esse ex habundantia radicalis humidi seu materie spermaticalis que ostendit maximum dominium caliditatis ⁊ robur in membris principalibus ꝺ quo sequitur consumptio humidi substantifici qui non potest refocillari nisi cibo sumpto ex quo necesse est exuberantia ciborum: ideo sunt inordinati sicut dictum est. ⁊ patet per relationem in canibus ⁊ apris. Cognoui per experiētiam istos esse maximos lurcones ⁊ bibones deceptores: lenones: ⁊ homicidas: ⁊ maxime si aliqua alia proportio auget. Et Rasys ait cuius dentes debiles sunt ⁊ rari ⁊ minuti totū eius corpus est debile. Et reiterat idem Rasys in de seruis emendis: ⁊ phūs in problematibus vt dixi i primo libro cōtra Plinium Ait etiā phūs in secūdo de aīalibus habentes dentes raros sunt breuioris vite. Idem Rasys cuius canini longi sunt ⁊ firmi gulosus est ⁊ malus idest vitiosus: ⁊ idem tꝫ conciliator. Sonus a dentibus factus maniaꝫ denotat: qꝺ īterdum infantibus dormiendo accidit ⁊ lumbricorum indicium afferimus: vt dicūt medici. Dentes grossi ⁊ lati siue declinēt foris: siue intus significant hominem vanum lasciuū simplicē ⁊ igenium bouinum attestantur. Arguit quoqꝫ spiritus grossos orientes ab humoribus crassis. Dentes cū egrotantium fuerint vt siccissimum quid humiditate oīno priuati ⁊ arridi certissimum mortis est signum: nā ostendit humidū radicale comsumptuꝫ. Et corpora eorum sunt sicut lucerna sine oleo. Dentes reumate pleni significant vitiū capitis aut stomaci propter cōitatem capitis aut pulmonis causantem corizam branchos aut tussim ⁊ aliquādo sinanchiam aut in faucibus apostemata sꝫ plus ⁊ minus secūdum membrorum contra operantiam vt intuenti pꝫ. Animalia habentia dentes serratos bibunt lambendo: habentia vero continuos bibunt sorbendo vt supra ꝺ animalibus dixit igeniorum princeps.

¶ Quesitum .xxii. Augu. Di. ad eūdeꝫ Coclitem Magistrū De lingua. Discipulus.

¶ Textus.

l INGUA Ad inferius conuersa traulizans aut belzizans Diarhiā ventris dicūt medici ostēdere.

¶ Respōsio Magr̄i ad Disci.

¶ Cōmentum.

l Ingua autem est membrum qꝺ tractum est ex carne alba dura ⁊ bene mobili ⁊ hoc ostēdit color ⁊ opus eius. Rubedo auteꝫ que est in ea ex venis multis est que veniunt ad eam ⁊ ex arterijs ⁊ maxime in inferiorem partem eius propter quod est ipsa in inferiori parte magis rubea q̄ꝫ in superiori. et est materia spongiosa: experientia nobis declarat ꝙ sanguinea sit quia solutio continuitatis ipsius sola curatur in breui cum melle rosato simplici. Inquit Isidorus. xi. ethimologiarū lingue a linguendo cibum: putat varro nomē impositum Alij ꝙ per articulatos sonos verba ligat sicut enim plectrum cordis: ita lingua illiditur dentibus ⁊ vocalem efficit sonum. Lingua est propter sapores percipiendos: ⁊ litteras exprimēdas vt tꝫ phūs in. x° de aīalibus. Diarhij fiūt blesi propter materiam descendentem a capite que imbibit in spongiositate lingue ⁊ in lacertis ⁊ ab hoc ingrossat ex sui dilatatione necessario abbreuiat. Ideo traulizant. i. balbutiunt. Ait Rasys traulitas vero humiditatē innuit ꝯplexionis. Et anterius linguas ligatas habētes nō bene formant litterā s. ⁊ dicuntur blesi: ⁊ posterius ligatas habentes non bene formant litteram. r. Diaria ē fluxus ventris cum sola humoris amissione: ⁊ p̄cipue quando humores descēdūt a capite. Iō quando sunt trauli signū est diarie. Ego de illis fui in pueritia multū: vt in pluribus habundat in ea etate. Et in adulta resoluit: vñ sexto afforismoꝝ inquit Galenus balbuties in greca lingua diuersa est secūdū: balbos diuersas lr̄as corrumpentes. r. ergo rumpentes vocant trauli: si suo loco vtantur. l. Qui corrumpūt. s. ⁊ vice sua. c. ponunt appellantur syalos ⁊cet. Blesi multotiens timent vinum ⁊ aliquando cerebri debilitatem habent. Et hinc est quod ebrij balbutiunt qm̄ vapores vini imbibunt in spōgiositate lingue ⁊ dilatat ⁊ impedit a natu-

rali sim. Unde hyppocras i ō secretis ait grauitas lingue in iuuentute post eius leuitatem significat mortez subitaneam. Et quādo lingua est grossa ꝛ lata significat ingenium rude quod multotiēs notaui ꝛ etiam representat humores flegmaticos i cerebro aut in residuo corporis existentes. Ait cōciliator traulizans ꝛ syllabā multotiens repetēs ante dictionis prolationez melancholie denotat paratum. Lingua motu contracta veloci ꝛ corruptione verborum repetentiaz causans hominem stultum impetuosuz ꝛ iracundum denotat: propter mobilitatem spirituum ꝛ caliditatem festinantem prolationem sine consideratione. Et cum uelut lapis fuerit pene immobilis pigor hic notatur. Lingua subtilis ingenium subtile representat propter decētem materiā scilicet humoris ꝛ spiritus: ly calidam et fortasse cholericā cōplexionem ostēdat Dixit enim ptholomeus philosophus linguā longam ꝛ rubram sapientiam significare quoniaz denūciat humores laudabiles. In osculis multuz appḥēdi potest: uidi creaturaz quasi p palmum linguā ab ore emittere: et exitus loquor. ꝛ hic cognoscitur q̄ uirtus musculoruz uoluntaria est. Lingua alba paupertatez denotat ꝛ miseriam ut ptholomeus ait. Cōciliator dixit lingua in naturali colore infecta discrasiā ꝛ malam dispositionem denotat maxime ventris ꝛ pectoris hec conciliator. Qui habet linguam longam ꝛ grossam ꝛ rotūdam ita ut cum ipsa possit nasum abstergere talis naturam bonis imitatur ut ego connicinam meam habere notaui. Quare est q̄ aliquādo gustus corrūpitur: tenet Auerroys in de sensu ꝛ sēsato q̄ lingua nullus habet saporem in actu ꝛ ideo quando imbibitur in quibusdam humoribus corrūpitur gustus ꝛ similiter est de instrumentis aliorum sensuum

¶ Questitum. xxiii. Augustini discipuli ad eundem coetum magistrum De significatione uocis. ¶ Discipulus.

¶ Textus.

i Methaphoricis ait philosophus: In uoce autez gravis quidez ꝛ distensa fortē: Acuta autez ꝛ remissa timidaz.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Commentum.

b Ie Aristoteles physionomizat ex voce ꝛ ponit duplex signuz secundum duplicem uocis dispositionez: Potest eni uox esse grauis ꝛ distensa idest grossa ꝛ qualis tubalis ꝛ talis ut dicit significat hominem fortē. Uel potest esse acuta ꝛ remissa idest nō grossa sed gracilis ꝛ talis significat timidum. Cause autem istarum significationum accipiuntur a cōplexione cordis ꝛ pulmōis in caliditate ꝛ frigiditate. Ista eniz membra cuz sint calida arterias vocales faciūt laras ꝛ spiritus multos. Multi aūt spiritus in arteria vocali magna faciūt vocē magnā ꝛ crassam sicut in fistula lata ꝛ magna fortiter iflata causatur sonus grauis ꝛ grossus ꝛ econtrario: quādo ista mēbra sunt frigida faciūt arterias graciles ꝛ strictas ꝛ paucos spiritus ex quibus causat' vox acuta ꝛ gracilis: sicut patet in paruis fistulis ex quibus insuflatis causatur sonus gracilis. Et signuz istius ē in viris ꝛ femins gracilibus: qō est propter virorū caliditatem ꝛ feminaz frigiditatem. Et istud etiam patet per Auerroym quarto colligerb capitulo de signis temperantie pulmonis vbi dicit fortitudo vocis sequitur largitatē venarū: ꝛ largitas significat caliditatem complexionis pulmonis ꝛ causa est q̄ fortitudo vocis significat necessario caliditatez: sed complexio frigida significat stricturas viarum alias venarū ꝛ debilitatem vocis hec Auerroys: Item i methaphoricis in alia distinctione inquit philosophus: qui magne vocis fuerint grauiter iurioſi sunt ꝛ referuntur ad asinos. quicūq; autem antenocant incipientes in graui ꝛ finiunt i acutum iracundi sunt placatiui ꝛ referunt' ad boues ꝛ ad decentiam vocis: quicūq; autem vocibus acutis mollibus ꝛ ruptis loquunt' timidi sunt ꝛ referūtur ad mulieres ꝛ ad decentiam vocis. quicūq; autez grauiter vocant magnum non perplexum referuntur ad fortes canes ꝛ ad decentiam. quicūq; molle sine tensione vocant mansueti referuntur ad oues. quicūq; vocant acute ꝛ ferociter iracūdi referuntur ad capras. Hec de philosophi intentione. ꝛ idem tenet Albertus ꝛ Conciliator. Et Hieronymus de manfredis ciuis noster: Tamen magis ample ꝛ sub aliis verbis dicemus nos aliaz rationem quaz adducemus. Du-

mo dicendus est. Quicunqꝫ habet grossam altam ⁊ sonoraz vocez est audax eloquēs ⁊ bellicosus. Sciēdū est q̄ uox est diuersa a sono: eo q̄ uox est sonus cū ymaginatiōe ab ore animalis ad aliquem effectum demōstrādum prolatus. Sonus autem est genus quodlibet nide licet a sonante procedens quod auditui infert passionem. Sermo autem est tertiuz diuersitatem habens ad utrunqꝫ istoꝝ. Est eni sermo uox articulata ⁊ litterata concepta mētis hominis determinās ⁊ hoc non competit nisi homini ⁊ paucis que ad hominē habēt affinitatem sicut pigmeus ⁊ maritō ⁊ cetera talia ut ait Albertus in libro de aīmalibus ⁊ phūs secundo d̄ anima texti cōmenti 90. vox est percussio respirati aeris ab anima ad uocale arteriā: ⁊ cōmentator secundo de anima commēto .88. ait vox vero est sonus animalis proprii ⁊ per membruz propriuz. Themistius secundo d̄ anima commēto. 91 .ingt vox est animātis sonus qdē instrumētis ⁊ meatibus ⁊ officina spirādi attollit: ortū habens binc: q̄ spiritus reddit⁹ percutit aerem in arteria contentum aut ipsaz arteriaz: idqꝫ ex proposito ideſt cū imaginatione aliqua aut ꝓsilio significandi indicādiqꝫ aliquid. Et philosophus i quarto de animalibus ait. Qui non habēt linguam liberam ⁊ absolutaz nō emittunt uocem neqꝫ sermocinātur. Uox igit̄ grossa ⁊ alta caliditatez cordis pulmonis que ⁊ latitudinē trachee arterie ostēdit ⁊ libere attrahit et expellit aerē sine ipedimēto. Ideo sonoraz est bellicosus ⁊ loquax per dictaz causam. Et dixit philosophus in de secretis secretorum. Cuius uero uox est mediocris in subtilitate ⁊ grossicie est sapiens prouidens uerax ⁊ iustus propter oppositā causaz. Qui uero est uelox in uerbis: ⁊ precipue si habet gracilem vocē ē iprobus: stolidus: importunus ⁊ mēdax. Si uero uox fuerit grossa erit iracundus: pcipitās male nature. Qui habet dulcez vocē ē inidus suspiciosus. Dulcedinis ēt vocis idicat stoliditatē isipiētiā ⁊ magnanimitatē. Et Rasys ait vox grossa caliditatē cōplexionis: gracilis vero cōplexionis inuit frigiditatē. Loquēdi velocitas calidā significat cōplexionē. Idē tenet Albertus: Loxius: palemō ⁊ phylemō et etiā cōciliator sub istis verbis. Cuius vox est grossa iracūdus ⁊ pcipitās ⁊ male indicat natura: Ratio ē itēperata caliditas. Festinus in verbo presertim cū vocem gracilem habet improbus stolidus importunus mendax trasibilis nūciatur ⁊ omnio prauorum morū existit. Cuius vox dulcis fuerit inidus ⁊ suspiciosus indicatur. Rationem in alio loco scripsimus quia est effeminata: nā vocis pulcritudo stoliditatem ⁊ paucam denotat sapientiam ⁊ venereos mores sectantem. Ut grus quidem vox aspera inuidum notat ⁊ malum in corde retinentem occultum. Humores melancholicos amplectitur. Cuius vox non anhelitu longo perficitur vilis significatur propter frigiditatez cordis ⁊ fortasse cum humiditate applicata. Et qui uocem grauem habuerit sui ventris seruus existit. Ratio est quia vox grauis procedit ex ꝺbilitate virtutis q̄ nō potest expirare magnaz copiam aeris ad mouendū musculos pectoris a qua procedit iertia ⁊ ꝺpocago ideſt non laborat cum ingenio nec etiam motu corporali. Secunduz est: q̄ qui vocē ꝺarticulādo componunt: ⁊ talibus icumbunt multa ꝓmittētes: tales ꝺceptores reputātur. Qui clamant a uoce incoantes graui terminantqꝫ in acutum ut boues molles sunt effectus: ⁊ ad placāduz proni. Ratio est persepe dicta. Qui assimilatē alcui animali illi similis existit. qui acutam cū siccitate vocē promunt versipelles ac subdoli fore probantur. quicūqꝫ uoce molli ac disrupta loquitur timidus ⁊ effeminatus iudicatur. quicunqꝫ molliter sine tensione vocāt māsueti sunt ouibus relati. Fortiter ac uehemēter voci ferans iracundus est: qui vocem quassatam ⁊ grauem tanqꝫ de uasculo conquassato promunt inclinantem natura stulti sunt ⁊ voraces Quorum vero vocis sonus grauis consistens existit vt ouium aut capraruꝫ sit voci propinquus stulticiaz denotat. Exprimentes vocem tanquam ex cōmotione pectoris grauez iflexibilem virilem indocilem ⁊ magnanimum ꝺnotat leonibus attribuitur. Qui tarduz ⁊ grauem vocis sonum habent tranquilli sunt ⁊ iocundi: horum quidez iusti ⁊ affabiles mores existunt Qui vt aues vocem prorumpunt proni sunt: et in venereꝫ faciles: ⁊ inanes. Uox quidem inflata tenuis ac lugubris triſtem asperum atqꝫ suspiciosum innuit. Et quorum in nares vox concurrit: sic vt nares cōsonēt: loquaces ⁊ mēdaces malicioſi inuidi: ⁊ aliorum sunt malo congaudentes ⁊ tales anatis naturā imitant

Ego p experientiam pcepi presertiz i angelo quodã voto. Amplius vox vehemens strepẽs velut sonus indecenter pmixtus violentum iniustum in corde odiũ gerentẽ denotat. Vox vero tarda inhertem precipitem declarat. Et cuius vox in medio mediocriter i subtilitate ꝛ grossicie se habet: sapiens ꝓuidus verax ꝛ iustus habetur. Et uniuersaliter vox hominis secundum ꝙ alicui animali assimilat ꝛ uocis eorum similitudinem obseruauerit similes mores secundum palemon sequitur. Amplius in omni physionomia excellẽtia ꝛ defectus vitio referuntur: in medio enim virtus dominabitur Insurgit questio propter quid in aliquibus est magna ꝛ i aliquib⁹ parua. ꝛ i aliquib⁹ grossa ꝛ subtilis ꝛ i aliquibus rauca ꝛ aspera. Respõdẽt aliq ꝛ dicũt tres cõditiões pricipales cõcurrere ad vocẽ. Una ẽ virtus pulmonis i pellẽtis aerẽ reuerberãdo ad epyglotiũ aut ad cannã pulmõis. Secunda ipso aere expulso iterũ reverberare. Tertia est cãna pulmõis ad epyglotis vbi reuerberat aer: Quãto igit virt⁹ vocalis ẽ fortis ad expellẽdũ multũ aerẽ: ꝛ cãna pulmõis ẽ ãpla ꝛ magnã copiã aeris recipit tãto vox ẽ magna ꝛ parua. Quãto virtus ẽ debilis ꝛ trachea arteria ẽ debilis: subtilitas ꝛ acuitas vocis procedit secundũ virtutẽ monẽtẽ ꝛ velocitatẽ aerẽ. Grossicies vocis ꝓcedit ex tarditate motus. Quãto virtus minus aerẽ mouet: tãto vox maiorẽ habet subtilitatez ꝛ acuitatẽ. Ideo velocius mouet: ꝛ quãto aer magis amplectit tãto vox est grossior ꝓpter motus tarditatẽ. Vox aspera ꝓcedit ex siccitate canne pulmõis: Et vox rauca ex humiditate supflua que dscẽdit a capite ad cãnã pulmonis. que nõ pmittit aerẽ penetrar. equalitas ꝛ dulcedo vocis ꝓcedit ex tẽperamẽto canne pulmonis q̃do nõ ẽ sicca nec humida: ꝛ signũ ẽ quod cõplexio cordis nõ obstat nisi ꝓportio repiat omniũ aliũ: femine graciozis ꝛ acutioris sunt vocis quam masculi excepta vacca vt tenet in quinto de animalibus.

¶ Questiũ. xxiij. Augustini Discipuli ad eũ / dem Loclitem magistrum De physionomia risus.

Discip.

¶ Textus.

a Aristoteles ꝛ pauci fecerũt mẽtionẽ De natura risus: tñ cupio scire aliquid si possibile est.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

Anima multũ delectat risu. Tñ nimius risus quẽ cachinnuz vocamus: arguit paucitatẽ itellectus. Tñ ẽ ꝓuerbiũ vulgatũ risus habũdat i ore stultoꝝ: ꝛ ẽ sentẽtia Catulli poete. Nã risu inepto res ineptior nulla: Idẽ asserit seneca his verbis. Sit risus citra cachinnũ. Nabẽtes splen magnũ multũ ridẽt: ꝛ ecõuerso: vt aiũt aliq. Jõ dicit Jsidorus in. xi. ethymologiaꝝ Splen dictus a supplemẽto: ex cõtraria p te iecoris ne vacua existerz. quẽ qdã ẽt risus cã factũ existimãt. Nã splene ridemus: felle irascimur: corde sapimus: iecore amamus. quib⁹ quattuor elemẽs cõstãtibus itegrũ ẽ aial. Fel appellatũ ꝙ sit folliculus gestãs hũorẽ q vocatur bilis. Jõ qui sufficiẽter ridet: benignus ẽ amicabilis oibus leniter offẽdit ꝛ minime pro aliquo sollicitus: ꝛ ẽ apparẽtis decẽte cõparatus hoibus sanguineis seu iouialibus. Si satis ridẽt iocũditatẽ significat ꝛ bonã hois ꝯplexionẽ: ꝛ multũ gaudent i coitu ꝛ ꝑcipue quando oculis ẽ hylaris. Animi⁹ ñ risus vt dicit Aristoteles ad Alexãdrũ reuerẽtiã remouet senec tutẽqz causat: certe de ipsis nõ ẽ habẽda societas qz igeniũ ꝛ archanũ nõ bz sedes: lz sint seruitiales secũdũ quosdã. Noies vero q raro ridẽt habẽt itellectũ clarũ ꝛ fidelitatẽ vt attestãt ꝛ scien est ꝙ solus homo risibilis ẽ. Et nos experti sumus i hoibus virtuosis ꝛ speculatiuis ac alta idagãtibus. Cãm vidimus eẽ summã cogitationez q̃ remouet risuz. Jõ q multũ ridet nõ cogitat ꝛ nõ facit discursuz. Dicũt qdã. cui⁹ durus est risus sagax igeniosus tenax ꝛ studiosus illius artis quam exercet: ꝛ iracundus ꝛ supplantator efficit. q alta uoce ridet cũ quo dã strepitu iuerecũdus est. qui sine cã ridet: ꝛ i ridendo sepe tussit velocitat aut torquet caput significat hoiem variũ iuidũ cito credentez ꝛ ꝰ uertibilẽ ad vtrũqz vt dicũt. Et Cõciliator ait Ridens qdez cũ tussit aut difficultatez spirit⁹ patit iuerecũdus ꝛ tyrãn⁹ iudicat. Hoc nos ꝓbauimus i ꝓcipe quodã. Dicũt cui⁹ bucca ridendo torquet cũ derisiõe alterius significat hoiez arrogãtez falsuz iracũdũ auarũ et mẽdaceꝝ ꝛ ꝓditorem: Cuius bucca sepe subridet significat malũ animũ ꝛ puersaz cogitationem et mendaciũ. Et tales vniuersaliter sunt maliciosi ꝛ simulatores ꝛ nõ est cõfidendũ de eis:

⁊ precipue quãdo cõiũgit̃ cũ accidentib⁹ animi: Et si cilia eoꝝ nebulant̃ sunt iterfectores hoinũ fures: ⁊ p̃dones: vt notauimus persepe. Subridere semetipsum loquendo fatuitatẽ insinuat. vt vidimus in quodã cõterraneo nostro Et reor in illis qui phõs se esse putãt tamen melancholiam imensaꝫ dominari: vt in pri⁹ libro capitulo de iracundo scripsim⁹.

¶ Quesitũ. xxv. Augustini Discip. ad eundẽ Coclitez Magistrũ De anhelitu. Disci.

¶ Textus.

a Nhelitus Si aliquid importat dicatur.

¶ Responsio magistri ad Di.

Cõmentum.

a Nhelitus multũ arguit habũdãtiã spiritus ⁊ ecõuerso. Cuius cã est duplex: aut ex penuria pulmonis aut ex vitio toracis. Et ideo animal multi flatus ẽ multe fortitudinis ⁊ multi potus ratiõe caliditatis resoluẽtis humiduꝫ ⁊ p̃sertim roridum. Anhelitus ordinatus inter magnũ ⁊ paruũ mediocris existens quietẽ cordis ⁊ hominẽ placatũ denunciat. Sine cã qdẽ suspirare: ⁊ gemitus diu ⁊ alte exprimere melãcholiã futurã maximãqꝫ testat̃. Cũ ⁊ spiritus intersecat̃ ordinatus existẽs ⁊ demũ cũ angustia ꝓdit̃ estu ⁊ gemitu cogitatiõe ⁊ agonia detẽtus significat̃: ⁊ alicui malo imixtũ esse: p̃sertim si caput quatiat̃. Siqdem cũ gemitu oculos torte deducit iã dolet qđ in aia cõcepit inestigãs modũ quo illud valeat ꝑpetrare: Anhelitus cũ rugitu quodã i nariũ ampliatiõe emissus feritatẽ grauẽqꝫ iracundiã brutalem ⁊ ipetuosam denotat: quod ⁊ passioni refert̃. quib⁹ spiritus ꝑturbatus ⁊ spissus existit ac si cursu vel aliquo forti laborauerit accidenti ipetuosi sunt atqꝫ iracũdi. Cũ quidez breuis ⁊ spissus fuerit anhelitus ac valde decidens interceptus timidus iudicat̃. hic ⁊ ibecillis. qui autez cum suspirio ⁊ vultus quadã pietate atqꝫ clemẽtia destituit̃ amore talis hereos ligatus vocat̃.

Et phũs ad Alexandrũ ait. Cũ videris hominem frequentãtez in te uisum ⁊ cũ respicis cõteret̃ ⁊ ex hoc erubescit ⁊ maxime si inuitus suspirat: ⁊ lachryme appareãt in oculis eius: hic diligit ⁊ timet te Si vero sit ꝯrium erit inuidus ⁊ cõtẽnet te. Anhelitus altus intersectus cũ gemitu simili dolorem ⁊ tristiciã denotat in amissis. Dicũt quidã medicoꝝ illustres spirituꝫ ꝑ os ⁊ nares frigidũ exeũtem ꝓpinquam mortem inuere. Ait quoqꝫ Pholomeus philosoph⁹. qui sepe flet ex nihilo semꝑ erit pauꝑ.

¶ Quesitũ. xxvj. Augustini Disci. ad eũdem Coclitem Magr̃m. De natura ⁊ ꝓprietate menti. Discip.

¶ Textus.

m Entum prolixum nimis: iracundum ⁊ turbatum animum denotat raro tamen pietatez declarat.

¶ Responsio magistri ad Discipulum.

¶ Cõmentum.

s Cias quod physionomia ⁊ chyromãtia magis manifestant̃ ꝑ experientiã q̃ꝫ rõnez aliqua tñ adducere possumus in principalioribus mẽbris: q̃ dãt materie magnitudinẽ ⁊ ꝑuitatem a principio generatiõis. Mentũ dictũ ꝙ inde mandibule oriant̃: vel ꝙ ibi iungantur vt tꝫ Isidorus. Mentũ igit̃ ꝓlixũ ostendit exuberãtiã materie ⁊ rõne caliditatis nimis elõgat̃ iõ sunt iracundi asperi ⁊ crudeles vt tꝫ palemon ⁊ cõstãtinus. qui paruũ ⁊ breue mentũ habent vitãdi sunt eo ꝙ p̃ceptis vitijs imites ⁊ inidi sunt. hoc. n. Palemon ad serpentes refert. Si uero i rotũdũ definat mentũ muliebres mẽtes ⁊ animuꝫ idicat: hoc. n. est signũ femineũ vt dicit Pithagoras. Et si sub mentũ est copia carnis ⁊ ad gulã porrexerit luxuriosum maximũ attestat̃: vt in primo dixi i cap⁹ de luxuria p̃cipue si vtraqꝫ fouea repiat̃. Utilius aũt mentũ est cõmensuratũ secũdũ aliquã sui ꝑtem ad quadraturã accedens. Itez si longe ꝓlixũ descendat ad mentũ dolis assuetam mentez ostendit: vt hꝫ quidã maximus gallus hodierno die priceps auaricie ⁊ qui omni malicia plenus est (vt cuncti ex illa natiõe p̃dicãt) p̃cipue ad fraudes ⁊ dolos. Si aũt i diuisiõe media non nimis i profundũ depressuꝫ est: signũ veneris ibi erit ⁊ apđ hoies talis habebit gratiã. Exꝑtus suꝫ i plurib⁹ q sunt lasciui cuꝫ meretricib⁹ ⁊ aliqñ cũ cynedis agentes ⁊ patientes. Sũt aliqui q hñt foueã latitudinalez ⁊ ꝑ equalez lineã. i. ꝑ lõgitudinem: q̃ magis corroborat dictũ nr̃m. Mentũ quoqꝫ acutũ ⁊ subtile carne nudatũ significat hoiem audacez de-

dignosuꝫ vt dicũt. Vētũ curuũ vt labia sunt q̃ si i valle significat rudes ingenio: ⁊ pessimũ i moꝛib⁹ ⁊ infidelitate ⁊ aliq̃ sunt fures vt aiũt nisi senectus hoc causet pp amissionẽ dẽtiũ. ⁊ phũs i 3° d aialib⁹ ait minus caluescunt hũtes mentum bipartitum.

¶ Quesitum. xxvi. Augustini discipuli ad eũdem Loclitem Magr̃m. De natura barbe.

¶ Textus.

Ideas mihi si barba in homine
d habet significatum in moꝛibus. aut si ad pulchritudinem a natura fabꝛicata est.

¶ Responsio Magistri ad Disci.

¶ Cõmentum.

Arba in homine oꝛitur in man-
b dibula inferioꝛi que ascendit versus tempoꝛa pp calores ⁊ humoꝛem qui reflectunt ad ipsum ab anteꝛioꝛi pte capitis extracta a testiculis qui spma maxime trahunt ab illis locis: cuius signũ est qꝛ vene spermatice p illam locum descendunt vt patet etiam in illis qui laboꝛant nimis in coitu: nã facies eoꝝ patit. Femine vero que non habent testiculos nisi debiles valde non habent barbas: que autem ex eis calidioꝛes habent testiculos habent aliquid reflexi a loco vñ potissimuꝫ spma trahit: ⁊ hic caloꝛ reflexus trahit secũ hũidũ ex quo generãt i eis pili barbe rari: boc ẽ illis q vsũ nimiũ coitu: Jõ coꝛpa sanguinea q̃ hñt barbã rarã ⁊ mẽsuratã arguimus aial petens coitũ pp dñium caliditatis. ⁊ humiditatis. Barba nascit viro vltra. xiiii. ãnũ paulatiꝫ de die i diẽ: ⁊ tunc nascit femur ex̃ sexũ. Et ẽ sciẽdũ q tales pili pcreant d supfluitatib⁹ ciboꝝ pp fumositates: q̃ supascendunt vsq; ad ptes maxillaꝝ velut fumus ad foꝛamina camini ⁊ cuꝫ ãpli⁹ nõ inuenãt meat⁹ aptos qb⁹ bene valeãt supius ascẽdere sic idẽ exeũt i modũ piloꝝ q dicunt pili barbe. Coloꝛ barbe aliqũ repsentat q̃litates ⁊ q̃titates humoꝝ. tñ nunq̃ vidi barbã eburneã qꝛ humoꝛ flegmaticus nõ est potens ad generãduꝫ pilos in colore simili pp priuationẽ caliditatis elenãte mãz ogruã ad generationẽ piloꝝ. Aliqs põt dicere videm⁹ aliq̃ feminas barbutas ⁊ tamẽ sunt flegmatice oplexiõis: Jstud ocingit: qꝛ humores sunt ita subtiles q ex natura calidi sunt: q ex eis quoq; oꝛiunt pili aliquãdo i maxillis ⁊ ppie circa os vbi magis habũdat caloꝛ ⁊ hec mulier dicit esse barbuta. Sciendus ẽ q talis mulier est valde luxuriosa pp calidã ⁊ humidã sui oplexionẽ est ergo fortis nature ⁊ virilis cõditiõis. Mulier vero bene nuda a pilis ⁊ p̃ci pue circa os ẽm physionomiã dicit esse bone cõplexionis. s. timida: panida: verecunda debilis mitis ⁊ obedies. Jnsurgit enigma pp quid viri barbescunt ⁊ nõ mulieres ⁊ est Guilielm⁹ nutrice. Ad dubiuꝫ est dicenduꝫ qõ cũ q̃ritur cur viri ⁊ nõ mulieres barbescãt: põt hec summa a cã efficiente ⁊ a materiali: ⁊ a finali: qꝛ est ad ornamentuꝫ: qm̃. n. in omni genere masculus est pulcbioꝛ femella: ⁊ ẽ ad defensionem maxillaꝝ qua qdeꝫ defensione mulieres non tãtuꝫ indigent sicut viri: eo q sensus tact⁹ plus niget in viris vnde in aspa byeme vadunt nudis pedib⁹ ⁊ capitib⁹ sine aliq̃ lesiõe: qõ nullo mõ possunt facere viri: põt etiã reddi rõ a cã efficiẽte ⁊ materiali: qꝛ. n. masculi vniuersaliter sunt feminis calidioꝛes iõ in marib⁹ fum⁹ qui piloꝝ est materia magis augmentat q̃ in mulieꝛib⁹. quez qꝛ nõ sufficit osumere expellit per duo loca. s. p caput ⁊ barbã. Qui qdẽ fumi in mulieribus qꝛ nõ sunt tãti sicut in masculis: expellunt solũ p caput. ⁊ signuꝫ pdictoꝝ ẽ qõ videmus aliquãdo mulieres calide ⁊ hũide cõplexionis barbescere ⁊ ecõuerso videm⁹ i masculis frigidis ⁊ siccis qõ paruꝫ barbescunt. eunuchis. n. nõ crescit barba qꝛ ista membꝛa pdiderunt calidioꝛa q̃ calidos humores ⁊ fumos q piloꝝ est materia sunt generãtia. Ex pdictis pꝫ q barbe spissitudo ⁊ vniuersaliter pilositas magna caloꝛis ⁊ humoris substãtialis ⁊ naturalis vigoris est indiciuꝫ. Dicenduꝫ est q cuꝫ pueri sint calidi ⁊ humidi tamẽ nõ barbescunt qꝛ fumosa supfluitas q̃ capilloꝝ ⁊ piloꝝ est materia transit in eoꝝ augumentuꝫ ⁊ nutrimentuꝫ ppt hec oia patent p cõstãtinuꝫ. Quãtuꝫ igit ẽ copia caloꝛis tãtum est multitudo piloꝝ. vnde cauendum est ab illis qui nimis abundãt i maxima quãtitate piloꝛũ ⁊ psertim quando complexio est adusta. Caue ⁊ precipue ab illis q babent barbam rubꝛam qui indicant caterua adustionis ⁊ calidꝛaris: sunt enim luxuriosi deceptoꝛes mendaces ⁊ cumulum precipuum vitioꝛum. Cuius barba est bene oꝛdinata siue composita significat hominem bone nature ⁊

rationalis conditionis: ⁊ omnia secundum cõ/
iunctum ⁊ datos mores producte: ⁊ econuer/
so de illis qui habẽt barbam male cõpositam
vt patet i eunucis: qui postq̃ perdiderũt ãbos
testiculos valde transmutãtur a natura viro/
ũ in natura mulierum vt tenet phylosophus in
xii i. de animalibus. Et in tertio dicit ipubes
castrati non barbescunt. Ego vidi vt plurimũ
illos qui ferunt barbam longam deuenire ad
melancholiam seu ad fatuitates . Videmus
lenones nostri temporis propter sacramenta
eorum ad aliquam vindictam habere barba3
longam ⁊ in processu temporis cõmittere erro
res ⁊ eos esse interfectos seu suspensos : non ẽ
maior via ad celandum dolum q̃ ista. Co/
gitaui multos qui ferunt barbam prolixam in
breui tẽpore ꝓcipitari ⁊ miseriis oppressi tẽpe
meo principes fuerunt expulsi a dominio suo.
De barba que habet caniciem i dem iudica/
mus quod de capillatura diximus quia natu/
ra eoru3 propinqua est femelle. Caueatis igi
tur principes ab hominibus portantibus ba
bam longa3: quia passiones anime nõ possũt
ostendere facies eorum: nec transmutationem
colorum. Ideo deceptiones coru3 latẽt. Nisi
consuetudo regionis fuerit vt sunt medi aut
greci propter generales influxus celorum qui
inducunt nouos mores ⁊ indumenta: vt nota/
ui de ni ⁊ potentia magne coiunctionis vltime
precedentis ionis ⁊ saturni conuenientiũ: que
fuit anno domini Millesimo quadringentesi/
mo octuagesimo quarto sub vltima signi scorpij
decamoria: ⁊ effectus suos generaliter continu
at vsq̃ ad annum domini . Millesimo quin/
gentesimo quarto. die. x. Junij. Huic prefuit
mars qui in his viginti annis denotauit bella
cedes: regnorum euersiones : populorum tur/
bationes: nouos reges: ⁊ noua principum do
minia proditiones: dissimulationes ⁊ menda/
cia tales etiam mars proprie preparando dis/
posuit: velut contentiosos periculosos: violen/
tos deceptores: sanguinolentos : imperiosos:
principalia querentes sibi per fas ⁊ nefas po
testatis insignia: ignitos animo ⁊ mentis ardo
re prepostero. Disposuit bis gallorum Rex
ad submersionem Italie ecclesiam dei vt vide
mus in manibus impiorum sacerdotum esse.
Cardinalesque ministratores sunt Regis et
ducum armorum origo deceptionum omnium
Filiisq̃ eorum nominantur publice et palam
sub nouis dominijs: noui seductores promul/
gatores legum nouarum: vt diximus in capitu
lo oculorum. ypocrisias ⁊ seductiones: ⁊ preci
pue synagoge melancholicorum cum prolixis
barbis : vt dicemus in tertio libro in capitulo
de saturno. O uenerãda ⁊ veridica astronomi
ca disciplina. Ignari quidam theologi excla/
mant ad ignarum vulgus vilipendentes celo
rum effectus lucri auidi. O ignorantie caterua
non ne experientia est magistra rerum. Sed si
nos recte contemplemus effectus supernota/
tos palam Astronomi periti sunt semidei: nũ/
ciiq̃ nature. Nec eo inficias multos hui⁹ sciẽ
tie secta ores esse: qui dum non habent intel/lec
tum ad siderum cursus contemplandos apt3
minime vera iudicare possunt. Hi tales e nu/
mero Astrologorum eiciendi sunt: idq̃ cõfir/
mo. Sed quis ignorat peritissimum ⁊ excelsu3
mathematicum Dñicũ Mariam de Nauа
ria Ferrariensem: ⁊ in felicissimo Bononien/
si gymnasio publice magna cum veneratione
profitentẽ in suis quos annuatim condidit iu
diciis: ne tantillum quidem deliraſſe. Sed ad
libellam cũcta que predixerat accidisse. Hoc
sciunt omnes. Hoc etiam literarum rudibus
compertum est. De cuius laude arbitror me/
lius esse tacere q̃ pauca dicere. Sed hoc con/
cludendum est Dominicum Mariam vere
hac nostra tẽpestate astrologiam de celo in ter
ram deduxisse.

¶ Questiũ. xxviii. Augustini discipuli ad eun
dem Coctum magistrum De significationi
bus colli. ¶ Discipulus.

¶ Textus.

i Inquit philosophus in metha/
phoricis. Quicũq̃ collum gros/
sum habent fortes sunt secũdum
animã: ⁊ referunt ad masculinũ
genus. quicũq̃ autem subtile habent ibecilles
⁊ referuntur ad femineũ . quibuscũq̃ collum
grossum carnosu3 est iracundi referunt ad tau
ros iracũdos. quibuscũq̃ autem est bene ma/
guũ nõ grossum magnanimi referuntur ad leo
nes. quibuscũq̃ est collum longum subtile ti/
midi referuntur ad ceruos. quibuscũq̃ autem
breue valde dolosi ⁊ insidiatores referunt ad
lupos.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.
¶ Cōmentum.

Scias q̄ collum aliquando sumitur pro toto coniuncto capiti i anteriori ⁊ posteriori parte. Aliquādo vero sumitur pro parte posteriori in diametro vbi situantur aures. Et ista pars diuiditur in duas partes. Pars magis propinqua capiti dicit̄ ceruix scilicet summitas colli vbi neruorum origo collocatur. Et etiam ceruix sumitur pro toto collo apud quosdam: vt inferius accipitur. Physionomi vero distīgunt in iudicijs collum ⁊ ceruicem in posteriori parte. In anteriori autem parte guttur siue epiglotum ⁊ gulam tamen secundum philosophum capimus pro toto coniuncto Dicit Isidorus libro vndecimo cap. primo. Collū dictum: q̄ sit rigidum ⁊ rotundū vt columna baiulans caput ⁊ sustentans: quasi capitolium: cuius anterior pars gula vocatur posterior ceruix Et primum dicit quod habentes collum grossum non ratione carnositatis sed ratiōe magnitudinis ossiū ⁊ neruorum sunt fortes ⁊ referuntur ad masculinum genus secundū mores anime intelligit: q̄ masculus in suo genere habet collum grossum ⁊ viuidum: non curtum nec valde longum quod significat calidam cōplexionem ⁊ audaciam. Secundum signuz est q̄d habentes collum lōgū ⁊ gracile femininum ē. Quādo est grossum ⁊ viuidum: vt diximus: arguit fortitudinez cerebri: ⁊ per consequens caliditatem cordis sicut sunt homines in specie sua. Longum ⁊ gracile oppositum ostendit sicut disputauimus in primo libro. Tertiuz ē q̄ habentes collum grossuz ex carnositate ⁊ nō ratione magnitudinis neruorum ⁊ ossium ⁊ vt addit Rasys durum ⁊ forte sunt iracundi: ⁊ referunt̄ ad apparentem conuenientiam in tauris iratis ⁊ prouocatis qui tūc precipue talem dispositionē habent colli: Et vt addit Rasys tales sunt etiam in factis suis festini. Quartum est q̄d habentes collum satis temperate magnum non ratione carnositatis: sed ratione neruorū ⁊ ossium ⁊ etiam temperate lōgū sunt magnanimi ⁊ referuntur ad leones. Et istud precipue verū est quādo caput ⁊ collum proportionatū sit sic q̄ sit etiam tempate magnitudinis: vt enim dicit Cōstantinus. Forma capitis si fuerit temperate magnitudinis: ⁊ ceruix aliquantulum grossa bonitatē significat cōplexionis ⁊ dispositionis. Si vero caput paruum fuerit ⁊ collum magnū habundantiā materie significat ⁊ eius supfluū: ⁊ etiā virtutis informatiue defectum. Et huiusmodi caput vt dicitur a dolore multo ⁊ cephalica passione fatigatur. Quintum signuz est quod habētes collum valde lōgū ⁊ subtile: vt dictū est: de pardali sūt timidi: ⁊ referuntur ad ceruos. Est enim ceruꝰ animal valde timidum: ⁊ hz collum valde longum: ⁊ paruū respectu sui corporis quātitatis. Tñ si quis collū hz gracile ⁊ lōgū ⁊ erectus i cedit non est tāta timiditas in hominibus vt i ceruo. Ultimū est quod habētes colluz valde breue sunt dolosi ⁊ insidiatores: ⁊ vt dicit referuntur ad lupos: qui vt dicitur. xiiii°. d̄ aīalibꝰ: habent colla grossa ⁊ curta in quorū spondilibus est magna fortitudo. Et de dolis ⁊ insidiis eorum satis dicitur in libro de proprietatibus rerum. Et istud signum sumitur etiaz ex more apparente in hominibus ⁊ brutis. Insidiantes enim homines colla contrahūt ⁊ abreuiant. Istud etiam faciunt bruta sicut patet de gatto insidiante muri. Et ita similiter de alijs. Ei si uis altius scire recurre ad librū animalium ⁊ indagando eorum normam ⁊ naturam i diuersis speciebus animalium ⁊ hominis etiā proportionem uidebis. Dicunt aliqui q̄ collū longum significat pedes longos: ⁊ gracile graciles. Ceruix igtiur concaua ⁊ depressa debilitatem neruorum ⁊ egritudines denotat secundum coniunctum. Ceruix vero multa carnosa significat mendacium bacchanarios pessimos: medium autem bonitatem attestatur. Ceruix autem que iuxta caput est cum fuerit capillosa fortem ⁊ animosum indicat: quia est signum caliditatis. Cuius ceruix longa est et tenuit meditatē maliciam indicat. Viūt etiā nō nulli stolidum imbecillem timidum ⁊ sonorum garrulatorem ostendere. Vasta uero cum quadam prolixitate non valde carnosa fortem denotat ⁊ animosum. Dura quidē ⁊ fortis iracundum festinum ⁊ indocilem significat virtutem animi ⁊ humanitatem negatiue ad talem operationem dicunt concurrere. Ceruix autem soluta que quasi decidere videatur: inualida nocentes: ⁊ insidiosos demonstrat. Collū quoqz neruis apparentibus ⁊ incompositum ineptuz testatur: ⁊ indocilem declarat. Ex quibus cir

ca nodum colli nimis existunt cōclusa idest dē sa scilicet carnosa: ⁊ sunt illi qui habēt spōdilē eminētē motus colli ē difficilis sensu ⁊ nō sunt perfecte porriri. i. exerceri. Et sunt sine igenio i bonis operibus: tñ i nephandis obtinent pri cipatū sicut i alio loco expositurī sumus. Apo statas qdē ⁊ principes notaui qꝛ colla eorum nunquā ad dextrum ⁊ sinistrum sine residuo corporis inuehunt: ⁊ tales dolosi sunt bilin gues simulatores ⁊ omnibus vitijs pleni repe riuntur. Qui hñt contrariuz ꝯriū iudicabis. ha bentes autem collum lōgum cum vastitate ira cundi ⁊ indociles existunt suibus comparati. Qui colluz grossum ⁊ carnosum cum quadam breuitate habz stolidus magnusqꝫ comestor re putatur. Cū aūt inter coniunctionē spatulaꝝ ⁊ colli originē q̄dā fuerit eminentia vt nodoꝝ ex crescētia aspera supbos insolētes tales esse ple rumqꝫ notaui. Ceruix vero declinata idocilem dicunt denotare. Nimis autem erecta: non so lum idocilem verum etiā ⁊ insolentem contu macemqꝫ ostendit: admonitiones nequaq̄ su scipiens. Rigida quidem ⁊ tanq̄ defixa simi liter indocilem ⁊ insolertem demonstrat: quo signo ⁊ stulti plerumqꝫ notantur. Cuius qui dem per fixum ⁊ mobile discernitur differētia si quidem mobilis plus stulticie comparatur. Si vero firma: indocilitatis est signum: vt a iunt: Ne autem contingat errare: sunt enim q ceruicem se confricantes ⁊ tunc in modicuz ca put huc ⁊ illuc contorquendo eorum pandunt stulticiam vt patet in vno nobili de ciuitate: ta men multotiens ex se subridet ⁊ loquitur: est enim propria flexe ceruicis stultitia. Cum vi deris ceruicis fluxum cum aliqua labioruz cō tractione risus ⁊ oculorum extra ordinem gy ratione aliquam inconstantiam in sedendo ⁊ i stando ⁊ vocem tremulam effeminatum ⁊ ma lorum morum denunciat. Ceruix retorta supe rius insolentem imitem significat ⁊ inanem. Ad pectoris partes ceruix flexa consistēs ani mum plenuz cogitationibus designat: ocupati interdum tamen parsimoniam: ⁊ interduz ma lignitatem ostendit. Variatur ceruix secunduz annexorum membrorum ligationem. Ceruix si in partem declinauerit sinistram stolidum ⁊ Chinodum idest caninum significat vt testan tur. Solida ⁊ vasta ceruix siue longa: que ⁊ dif ficulter flectatur: rapaces insinuat: qui ad mar tigoras refertur. Collum obliquum ꝑ latitu dinem corporis a dextris aut a sinistris deno tat dolosos: loquaces sagaces: ⁊ infideles vt tꝫ vernaculus philosophus. Et hoc ego etiaz ex pertus fui multotiens. Caueas te penitus ab obliquitate colli cum contractione sua in scapu lis: Tales namqꝫ maliuoli sunt simulatores ⁊ inuidi ⁊ fraudulentes cum summa ypocrisia: vt patet in fratribus obseruantinis ⁊ in multis alijs melancholicis quos ego notaui. Colluz autem medium habentes ad omnia virtutum genera preparantur. Et hec de collo Augusti ne mi tibi dicta sufficiant.

¶ Quesitū. xxix. Augustini Discipuli ad eū dem Coclitem magistrum De significationi bus clauis colli. Discip.

¶ Textus.

i Nquit philosophus in metha phoricis. Quicunqꝫ eaqꝫ sunt circa clauem colli bene solubi lia habent sensitiui non bene so lubilibus enim existentibus circa clauem col li facile sensum non mobilem recipiunt: Qui bus vero circa claues colli conclusa sunt insen sibiles sunt: difficiliter enim solubilibus existē tibus his que circa clauem impotentes sunt re cipere motum sensuum.

¶ Responsio Magistri ad Disci.

¶ Cōmentum

b Ic magister ingenii physiono mizat ex dispositionibus eorum que sunt circa clauū colli appel latur autē clauis colli nodositas siue spondilis colli que primo apparet supra spatulas vbi scilicet spatule ⁊ collū continuat. Ponit autem circa hoc duo signa. Primum est ꝙ habentes spatulas distantes bene ⁊ de center a claue collis: ⁊ non nimis immediate ei coniunctas sunt bone nature ⁊ sunt boni sensus: ⁊ per consequēs boni intellectus. Et reddit rationem dicens: Spatulis existenti bus bene solubilibus idest distantibus satis a claue ita quod spacium sit inter eas aliquale: Homines scilicet recipiunt facile idest facili ter motum sensuum idest faciliter expedi te sentiūt vel vt hec lr̄a. Isti recipiunt hoc est

habent notum idest sensum siue potentiã sensitiuã facile mobilem:idest faciliter reducibilem de potentia sentiendi ad actum. Cũ.n.motus ⁊ sensus a capite ⁊ cerebro toti corpori p virtutem sibi a corde trãsmissam vt dictũ fuit i alio loco deriuetur per neruos a cerebro ⁊ spondilibus colli ortum habentes sicut enim dicitur in libro de ꝓprietatibus rerumcollũ ifluentiã: virtutis motiue ⁊ sensitiue ꝛcipit a cerebro ⁊ receptã ad iferiores corporis ptes mediãtib⁹ neruis trãsfundit. Ysta aũt trãsfusio virtutis sensitiue ⁊ motiue nõ fit p ptez ãteriorez q̃ gula appellat:sz fit p ptẽ colli q̃ dicit ceruix sicut pz p ethimologiã nois:dicit.n.ceruix quasi cerebri via secũdũ Ysydoꝛ.Cũ ergo vie neruoꝝ p q̃s virtus sentiendi cõmunicat ⁊ mittit corde a cerebro:⁊ etiaz via p quã cerebro mittit a corde calor tẽperatus i q̃ntitate ⁊ q̃litate cũ quo virtus sensibilis opat secũdũ q cõuenit vnicuiq; sensuũ:eo q nõ cũ quocũq; calore virtus sensibilis opat:vt vult Auerroys secũdo colliget ca⁹ de iuuamentis ystrumentoꝝ:sensuũ vt etiã fuit allegatũ.qñ igit iste uie sunt bene late spiritus sensibiles q corpori a cerebro mittunt bñt faciles trãsitũ eo q nerui ipsos deferentes nõ ãgustant:nec pp strictura opilãt. Et similiter calor a corde cerebro trãsmissus vt cerebrũ debite faciat opatiões suas etiã liberũ hz trãsitũ:et ita istis vijs latis existentib⁹ seqt bonitas virtutũ sensitiuarũ. Ystud aũt fit q̃n spatule a claui b⁹ colli satis distãt q̃re seqt q bñtes dispositionez talem sint boni sensus. Et secũduz hoc ista lra põt adhuc aliter exponi satis cõgrue sic tales recipiũt faciliter motũ sensuũ.i.spirit⁹ sensibiles disponentes sensitiuas virtutes:ad hoc q possit moueri a sensibilibus ⁊ ꝑcipue calorẽ a corde cerebro trãsmissuz disponens cerebrũ vt virtutes sensibiles ab eo debite ꝓueniãt motu i quãtũ mobile facile.i.eo qõ dicta motiua sensuũ.s.species sensibiles:et calor õbitus sũt faciliter mobiles cũ vie ipsoꝝ p strictaz aliquã nõ ipediãt. Deide ponit secũdũ signũ qõ sumit ab opposita dispõne ad primuz ⁊ pz ex p̃dictis. Cñ itelligendũ est cũ ãnexis ad ꝓportionalitatez.⁊ hec de claui colli tibi sint satis.

¶ Quesitum.xxx. Augustini discipuli ad eundem coclitem magistrum De significationibus spatularum.

¶ Discipulus

¶ Textus.

q Libuscũq; spatule bene solute sunt:liberales sunt:secũdũ aiem referunt ad apparentez formã:q cõuenit apparenti forme liberalitas. Quib⁹ vero difficiliter solubiles cõtulse illiberales referũtur ad apparentez cõuenientiã. Ytez gbuscũq; musculi sunt bene eminentes:⁊ spatule fortes secũdũ animã referunt ad masculinũ genus. Quibuscũq; musculi ibeciles:⁊ inarticulati molles sunt secũdũ animã referũturq; ad femininũ gen⁹ hec dico q̃ de pedibus ⁊ coxis.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cõmentum.

b Ic Physionomizat ingeniorũ priceps de dispõnibus spatule. Secũdo maiora ex gb⁹ cũ alijs minoꝛib⁹ cõponũt humeri siue spatule.et dicunt spatule ad modũ spate siue scapule ascãdendo dicit iterscapiliũ spaciũ qõ iter scapulas est.vñ ⁊ nominãtur:pale sunt duo si dextra leuaq; eminentia membra:dicta q in luctãdo eas pmimus:qõ greci palin dicunt vt scribit Ysidorus ponit aũt duo signa de ipsis Primũ est q bñtes spatulas bene ad inuicez distãtes sunt liberales q̃les sunt spatule i leone Et dicit q istud signũ accipit a fora apparẽte: q liberales ⁊ largi apparent i largiendo lati ⁊ diffusi.ecõtrario bñtes spatulas ꝛiũctas ⁊ q̃si ad inuicez ꝛfusas.i.icõpositas sunt parci ⁊ illiberales ⁊ isti referunt ad apparentez ꝓuenientiã nihil.n.dare volentes circa spatulas se constrigunt:sic exponit Guilielm⁹:Scias q musculus ex carne ⁊ neruo ⁊ ligamento cõponi dicimus: Ypsi quoq; volũtariorũ motuũ sunt instrumenta:quoꝝ figure secũdũ suoꝝ diuersitatez locoꝝ ꝓut eis necesse est diuersificãt. Plures aũt ex eis ita carne sunt circũuolute vt ꝓtendant vsq; ad suas iferiores ptes ⁊ extremitates Musculus ⁊ lacertus idez sunt:sz dr musculus ad formã muris:⁊ lacertus ad formã lacerti. Sũt.n.ista aialia ab vtraq; pte gracilia ⁊ lõga saltz versus caudã i medio aũt grossa. Ita ⁊ musculi siue lacerti siue pulpa ⁊ est caro sine pinguedine:dicta q palpiter:resilit.n.sepe hãc pleriq; ⁊ uiscũ vocant:propter q glutinosa sit Ideo vulgus appellat lacertos pulpas.

Vult igitur dicere philosophus spatule muscu
lose idest carnose seu pulpose cū eminētia car'
nis referūt ad masculineitatē: qz ō natura mus
culi ē hre inatā caliditatē fortē: ꝛ de ratiōe cali
di ē augere mēbroz formā secūdū oēz diame'
trū. Spatule ergo grosse ꝛ late significāt calidi
tatē. Robur existit in nervis ꝛ ossibus. quādo
igit musculi sunt bene carnosi necessariū ē ossi
um ꝛ nervoz fortitudinē adesse: aia cōiūcta in
tali habitudie pōt exercere fortes actiōes. Jō
dixit Rasys. Spatula lata bonū indicat itelle
ctū. Rō pz. qō ex latitudine spatulaz idicātur
musculi lati ꝛ robusti q ꝓcedūt ab origine for
ti: q̄ ē i cerebro vbi ē initiū nervoz ꝛ sedes ani
me. Vñ de necessitate seqt fōra capitis capax
ad babēdū bōitatē sensuū. Musculi ibecilles
ꝛ inarticulati. i. nō bene cōplexionati ꝛ cōposi'
tiōati. i. q spatule sint ꝓfesse: ꝛ fortasse cū mol
licie carnis ostēdūt flegmaticā cōplexionē con
trarie nature: qō dictū ē: ꝛ si ē sine mollicie idē
iportat. vñ Rasys spatula subtilis: sensus. i. in
tellectus oñdit paucitatez. Femine tēpore nro
ꝓp idumēta bestialia cōstringūt spatulas ꝓstric
tiōe tali qō causant vel formāt q̄si formā vulue
in posteriori pte ipsius spatule. Et abstergunt
cū aquis ꝛ alijs fatuitatib⁹. Et sic ēt faciūt viri
magni p̄cij: ꝛ p̄cipue galli ꝛ itali: Nō dico vi'
ros sz poti⁹ semiuiros. Jdeo doleo italicā re'
gionē sic gubernatā esse cū abenis leporinis vt
exhausta sit a gallicis regibus: sine ipulsu p̄lio
rū: nā vt lepores timidi fugiūt canes nō mor'
dētes ecclesiasticoz gratia. Ad ꝓposituz dixit
Rasys capitis spatule elevatio valde elōgata
stulticiā significat: qō Aristoteles dixit Alexā
dro signū asperitatis ꝛ infidelitatis existeꝝ. Nū
q̄ vidi gibbosos bone nature: gnūmo pfidi sūt
ꝛ maligni sūme: ꝛ sunt radices oīuz deceptio'
nū. Sagaces supplātanei: ꝛ bīt sublime igeni
um i nephādis actiōib⁹ ꝛ ipossibile ē eos hre
actiōes laudabiles: qz aia cōnexa i habitudine
tali seqt retrogradā formā: qm̄ vt plurimū me
lācolica ē. Cauēdū ē igit i oi tēpore ab obuia'
tiōe ꝛ societate hoīs ifortunati p opus nāe su'
pioris: velut ab hoie cui diminutū sit aliqō mē
brū organicū. vñ maxim⁹ igeniosus i ō secretis
secretoz ait. Caue ꝛ p̄caue ab hoie ifortunato
ꝛ diminuto i aliquo mēbro sicut cauēdū ē ab ini
mico vñ ē ꝓuerbū. Canere a signatis: ꝛ alibi in
hoie signato i aliquo mēbro nō ꝓfidas. Et hic
ē qō pbūs vii. politicoꝝ penultimo cap° inqt
De reservatione autem ꝛ alimento genitoruz
sit lex: nullum orbatum idest monstrum aut di'
minutum nutrire propter multitudinem autez
puerorum ordo gentium prohibet nihil reser'
vari genitorum: oportet enim determinatā esse
multitudinem puerorum procreationis causa.
Si autem aliquibus fiant propter hoc combi'
natus: ante q̄z sensus insit ꝛ uita fieri oportet
abortum. Hic philosophus intelligit q aia se
quitur formam corporis ut in secundo de aia
Et secundo priorum ꝛ in methaphoricis ꝛ q
ex corpore male organizato non possunt cau'
sari actiones laudabiles: ut sepe dictum est hic
loquitur physionomice: ꝛ ut sit clara: ꝛ nō con
fusa lex ad bene esse ꝛ viuendum: cum cōueni
enti norma vt pertinet ad pollitica. Et postea
dicit q impedit ordo ogruus puerorum quia ex
nimia exuberantia ipsorū fit confusio ad bene
esse: ut dixi: Et si pater familie filiorum copiā
habet quamnon possit nutrire conueniens est
causare abortum ad euitandum nimium ma'
lum. Ego cogitaui multotiens ꝛ vidi qō pater
familias non potuit nutrire filios ꝛ propter in
digentiam fuit fur ꝛ predo: ꝛ ita filiis eueniſ'
se propter genitorum ꝛ genetricis auxilium:
Et confessi sunt ad torturam. Tamen qui'
dam ignari theologi exclamant in pulpitis eo
rum contra Aristotelem ꝛ nō intelligunt quid
dicant: quia philosophus non dat preceptum
conatiuum imo persuadet in causa necessitatis
ad perficiendum regulā i miseria ut ituenti pate
bit. Et uernaculus pbūs ait.

¶ Ben se vozia plicar li cinqui rami
Del pzimo fra le do piu apresso
Dicendo boz toi poi che tanto mami
¶ Poi laltre cinqz del sinistro tronco
Voltare inuerso gliochii de si stesso
Ebi mai si fida in rosso guercio e cionco

¶ Vult concludere qō nullo mō est cōfidēdū
in feminis ꝛ hominib⁹ rubeis ꝛ strabonibus
aut monoculis ꝛ etiam gibbosus ꝛ ratio alle'
gatur in eodem libro. dum ait.

¶ Quando tu vidi quisti zoppi e glombi
Jmpio so el segno de la parte
Et anche quisti cū li flexi lombi
¶ Defecto corporal fa lalma ladra
Jn pegiorando dicen le loz carte
Sonno superbi: e de la mala quadra.

¶ Item philosophus in methaphoricis inquit inconmensurati astuti vel dolosi: ⁊ referunt ad passionem ⁊ femininũ genus. Et hoc summitur a corporalibus conmensurationibus q̃si dicat incommensurati sunt dolosi ⁊ uersuti ut tenet in de secretis secretorum sicut pretactum est. Et dicit si enim incommensurati sunt astuti ⁊ dolosi: Mensurati iusti erunt ⁊ fortes. Relationem autez commensurationis ad corporꝝ bonam motionem ⁊ bonam necessitatem reducendum. Sed non ad masculinuz ⁊ femininũ sicut in principio dictum. est. Bene autem se habent omnia signa quecunque predicta sunt referre ad apparentem conuenientiam i masculinum ⁊ femininum hic eni perfectissima diuisione diuisa sunt. Et demõstratuz est: q masculus femia iustior ⁊ fortior est. Et uniuersaliter dicẽdo melior. Ideo vir nũcupatus q maior in eo vis est q̃z in feminis vnde ⁊ virtus nomẽ accepit: siue q vi agat i femina. Mulier vero a mollicie tanquaz molier detracta littera vel mutata appellata est mulier. Utriqz enim fortitudine ⁊ imbecilitate animorum vel corporꝝ separantur sed ideo virtus maxima viri: mulieris minor: vt patiens viro esset. s. ne feminis repugnantibus libido cogeret viros aliud appetere: aut in aliuz sexũ proruere hec ysidorus Intendit philosophus q mõstruosi defectuosi ⁊ distorti etiam mali in anima sunt: ⁊ vitandi Deinde cum dicit relationem autem. Vult dicere q iam dicta signa de commensuratione: ⁊ etiam omnia alia possunt reduci ad complexionem corporis que ex diuiso concursu qualitatum eleuantium causatur vel ad sexum masculinum vel femininum: vel ad apparentem conuenientiam quasi dicat si masculuz exupat femina in cõmensuratione membrorum sic arguimus differenter i moribus vt patet de diuisione sexus ita incommensurati egrediendo ad congruentiam nature ita in moribus ⁊ ecõuerso mensurati idest bene complexionati ⁊ cõpositionati vt habeant proportionalitatem vt in primo libro. Reducendum est ad relationẽ commensurationis ad bonam motiõnez ⁊ bonam necessitatem idest ad bonaz complexionẽ que fit ex bona natiuitate ⁊ bona formatione virtutis nutritiue siue formatiue. quod fit quãdo virtus formatiua ẽ fortis ⁊ pleue dominat in natura propter ipsius perfectam obedientiã ⁊ bonam dispositiõem: vt dictum est frequẽter ⁊ non ad masculinam formam quasi dicat non solum sunt ista signa reducibilia i formam masculinitatis ⁊ femineitatis sed ad bonã ⁊ malam complexionez corporis. Ad propositũ redeundo bene solute idest bene formate spatule in latitudine ⁊ longitudine significant vt exponi potest. Spatule igitur abrase significant tenacitatem nec non timiditatem ⁊ litigiũ. Spatule inequales dure capacitatis signum sunt ⁊ actiones sue sunt inequales

¶ Quesitũ. xxxi. Augustini Discip. ad eundẽ Coclitez Magistrũ De physionomia brachiorũ.

¶ Textus

p Etimus ẽt p̃ceptor optime: Ut quẽadmodũ d̃ ceteris: ita d̃ phisionomia brachiorꝝ disseras iã. n. ꝓpemodũ tibi fidẽ adhibeo.

¶ Responsio magistri ad Di. Cõmentum.

h Umeri dicti q̃si armi: ad distinctionez hominis a pecudibus mutis: vt hi humeros: illi armos habere dicuntur. Nam proprie armi quadrupedis sunt. Ala summi humeri pars posterior. Brachia a fortitudine nominata sunt bari enim grece graue ⁊ forte significat In brachiis eniz tori lacertoruz sunt: ⁊ isigne musculorum robur existit. Hi sunt tori idest musculi: ⁊ dicti tori q illic viscera torta videãt Cubitus dictus: q ad cibos sumendos i ipo cubamus. Ulna secundum quosdaz vtriusqz manus extensio est secundum alios cubitus: quod magis veruz est: quia grece olenos cubitus dicitur. Ale sub brachia sunt appellate: eo q ex eis in moduz alarũ motus brachioruz incboet: quas quidẽ ascellas vocant: q ex his brachia cillentur idest mouentur. Unde ⁊ oscilla dicta ab eo q cillẽt idest mouẽtur ora. Nã cillere est mouere. hos quidaz subhircos vocãt propter q implerisqz hominibus hircorum setorem reddant omnia supra notata dicit Isidorus in xi. ethimologiarũ capitulo primo adiutorij omnis iuncture ⁊ manus cuz in tãtũ ꝓlixitatis excedit vt errecto corpore medii digiti extremitas ad gẽua appropiquet humiles ⁊ fortes significat homines. Sed zacharie filius huic velut aduersanter subiutulit.

Cum brachia adeo fuerit oblongata ut manꝰ perueniãt ad genua subtilitatem arrogantiam atqꝫ regnandi cupiditatem designat: Aristote les quidem ait. Hec signa audaciaꝫ ¶ probita tem cuꝫ largitate ostendere videntur. Et tales existimãt Alexandrũ magnuꝫ manus habuis se. Nec obstat qꝫ zacharie filius dicat i aliquo arrogãtiam: i aliquo regnandi cupiditate anda ciam significare. Idem tenet Albertus in de animalibus ¶ in cõpendio sue theologie: Et bieronymus de mãfredis: ¶ rasys. Illa enī elõgatio procedit a magna calidtate cordis cũ humiditate proportionata que est causa elonga tionis ut comprebendi potest ex dictis nostris Cumqꝫ huiusmodi prolixitas ad femur tãtũ extenditur maliuolos declarat alienis malis congaudentes inuidi ¶ eni sunt bꝫ. Et dicunt nõnulli qꝫ boc signum timiditatem ¶ discordie amatorem ¶ ignorantem ostendit. Cibum qui cum desiderio appetũt adeo vt os ad manus porrigãt: q̃ cã ẽ qꝫ brachia brevia ¶ decurtata sũt ¶ manuũ organa idisposita maliuoli ¶ inuidi sũt uidet eni inuidia frigiditatis ¶ siccitatis filia eaꝫ saturno generante. Tenues cubiti aut non pleni si imbecilles extuerint agrestem testantur ¶ indocilem. Brachia grossa ossibus neruis ¶ carne naturam robustam indicãt. Et si uene appareant calidam ostendunt complexionem Quando brachia sunt grossa cum carne molli mulebrem naturam demõstrãt. Aiunt physio nomi brachia valde pilosa luxuriaꝫ denotare. Et philosphus Alexãdro scripsit. Qui loquit ¶ mouetur motu manuũ est inuidus eloquens ¶ deceptor. Qui uero est abstinens a motu manuum bic est perfecti intellectus bene dis positus ¶ summi consilij. Rationeꝫ dicemus in capitulo de passibus ¶ diximus in primo libro. Aliquis posset dicere qualia igitur sunt brachia homini integro conueniẽtia breuiter respondeo secũdum Albertum in compendio sue theologie: Cuius sententia bec est accipi endo scilcet extremitates digitoruꝫ mediorum extensis brachijs: que mensura est congrua ad longitudineꝫ hominis a pedibus scilicet usqꝫ adfinem frontis ¶ principiũ capillature: Et boc de brachiis satis dictum sit.

¶ Quesituꝫ .xxxii. Augustini Discipuli ad eũ dem Coclitem magistrum De physionomia manuum. Discip.

¶ Textus

Aquit nũcius nature ad magnũ
i Discipulum: palme longe cum digitis lõgis significãt dominiũ suum bene disposituꝫ ad multas artes ¶ precipue ad mecanicas ¶ sapientem in operibus suis. Et est signum etiam boni regi minis Grossicies uero digitoruꝫ ¶ brevitas significat insipientiam ¶ stoliditatem.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cõmentum.

Anus est organum organoꝝ
m tertio ð anima. Et albertus ma gnus i libro de anima facit diffe rentiam inter organum ¶ instru mentum: organum eniꝫ est quod habet motorẽ sibi iunctũ ut oculus manus pes ¶ huiusmodi Oculus enim habet motorem intra uirtutem uisiuam ipsum mouentem: manus uero virtutẽ operatiuam ac pes virtutem progressiuã ¶ sic de aliis. Instrumentum autez est illud quod habet motorem coniunctum extra: ut gladius baculus securis ¶ huiusmodi. Natura regi nua totius corporis fecit manum cum palma longa ¶ digitis a bonitate materie regulatis ut in pluribus ita qꝫ sit sufficiẽs ad omnes opati ones perficiendas ad ostendendum dominiũ idest ingenium indiuidui per mẽbra exteriora Innamentum etiam fortius ad capiendum capienda efficitur. Eius enim figura est cõue niens ad capienduꝫ ¶ faciendũ omnia organa cuiuscũqꝫ officii ¶ artis ¶ ideo dicit esse orga num intellectus deputatum ut ait Auerrois octuagesimo primo cõmẽto canticoꝝ Auicen ne. Dit Isidorus manus dicta qꝫ sit toti⁹ cor poris munus: Ipsa enim cibum oi ministrat ipsa operat omnia atque dispensat. Et dicit palma est manus expansis digitis: sicut cõtrac ta ẽ pugnus. Pugnus autẽ a pugillo dictus si cut palma ab expansis palme ramis. Digiti nuncupati: uel qꝫ decẽ sunt: uel qꝫ decent tũcti existant. Nã babent in se ¶ numerũ pfectuꝫ ¶ ordinẽ decẽtissimũ. Primus pollex vocatus eo qꝫ inter ceteros virtute polleat ¶ potestate. Secundus idex ¶ salutaris: seu demõstratori⁹ quia eo fere salutamus vel aliqd ðmõstram⁹. Tertius impudicus: qꝫ plerumqꝫ p eũ pbra infectatio exprimit. Quartus annularis eo qꝫ

in ipso annulus geritur. Idem et medicinalis q eo tenia collyria a medicis colligũt. Quintꝰ auricularius: pro eo q eo aurem scalpimus. Dixit autem qui formica valde utilis appellat oportet scire quantitatem manus deinde qualitatem ⁊ substantiam ⁊ rationem q: magnam noticiam conferunt accidentia ad cognoscendum quod quid est: vt inquit Aristoteles prio de anima. Grossicies digitorũ ⁊ brevitas ostendit paucitatem materie ⁊ flegmaticam complexionem ⁊ q natura non potuit regulare: ꝺ qua spiritus sunt similis nature ⁊ tunc habent stolidi tatem. Eiusdem sententie fuit Rasys ⁊ conciliator ⁊ Ptolomeꝰ philosophus. Inquit formica valde utilis sciendum quod magnitudo manus interdum provenit ex magno labore ⁊ ideo qui multum laborant habent grossas manus: Interdum etiã ex natura: ⁊ tunc ex magnitudine ossium ⁊ neruorũ: ⁊ talis sive vir sive mulier sit naturaliter est fortis: Interdũ et provenit ex grossitudie carnis: ⁊ tũc tales ebrios si sunt ⁊ luxuriosi ⁊ naturaliter viles efficiunt. Item si quis habet manus grossas ⁊ digitos circa extremitates vnguium acutos talis est cupidus ⁊ falsus. Unde sciendũ est quod index medius fidus ⁊ auricularis habent tres iuncturas. Si igitur in qualibet iunctura non fuerit nisi vna linea ille subito morietur. Si vero fuerint ibi due linee eque distantes bonum signum erit ⁊ significant hominem veridicum ⁊ bonum. Si in media iunctura cuiuslibet digiti tantũ fuerit vna linea ⁊ in duabus aliis iuncturis fuerint due talis perdet vnum oculum. Et hec formica. Dixit Ptolemeus manus grossa ⁊ callosa significat homines non cõtentari animo. Dixit Rasys manus leues ⁊ subtiles sapientiam multam ⁊ bonum designant intellectum humorum subtilitatem indicant. Manꝰ graciles ⁊ multum longe tyrannidem declarant atq; stulticiã. Inquit Ptolomeus phus Manus diuersorum colorum luxuriosuꝫ aut crudelem significant. Similiter digiti subtiles plus q̃ decet stulticiam denotant. Dixit formica valde utilis. Si quis habet digitos in extremitate latos talis fidelis est: ⁊ bonus socius. Si quis habet tabulaz in manu latã ⁊ digitos graciles ideſt longos talis est subtilis in opere naturali: ⁊ est dispositus ad cytharizandum ⁊ organizandum. Si quis habet tabulaz i manu paruaz ⁊ digitos grossos talis est dispositꝰ ad bene scribenduz: ⁊ talis ex apostemate morietur. Si quis habet manus non nimis magnas aut nimis paruas verũ proportionatas corpori suo: talis est magis conueniens in omnibus accidentibus suis. Si quis habet paruas manus talis est mulierbris i factis suis: ⁊ est insatiabilis ⁊ odiosus ⁊ nũc diligit: nũc odit raro autez aut nũq̃ in eo est confidendũ. Et si aliqua mulier habet manus viriles: habet diafragma: ⁊ habet vuluã intumescentẽ: ⁊ cito poterit concipere ⁊ partũ nullum producit. Si quis autez habet manus grossas ⁊ pingues talis est bebes ingenio: Sed mulier teles babẽt manus appetit valde. Si quis vero habet manus graciles talis ẽ agilis in factis suis ⁊ multum diligit mulieres. si quis habet digitos cauos ⁊ indispositos ⁊ ad inuicẽ se non bene contingentes talis est mendosus: locutione lenis ⁊ cũ factis non concordat: Ut fuit Seraphinꝰ de Pisis medicus. Qui habet digitos segregatos ⁊ non recte iacentes significat miseriam ⁊ paupertatez: Et ratio huius est propter ipsa proportionez que nõ presupponit ibi bonũ intellectum sed maluz ⁊ inordinatuz. Digiti vero parui stultũ denotãt bebetez ⁊ iuidũ: Dixit morbet ꝛc. Cardinalis i sua chyromãtia digiti longi ⁊ subtiles ⁊ ad inuicez bene proportionati bonũ ingeniũ ostẽdũt ⁊ maxime i mecanicis: Et etiã malũ regimen demõstrat ⁊ sic segi q semper sunt miseri vt i politicis patet. Et si fuerint multũ dispersi paupertatẽ ostẽdunt ⁊ miseriaz: Et hoc notauimus persepe i egenis. dicunt.n. aliqui q digiti valde breues ⁊ exigui fortes ⁊ bene sagaces ostendunt: hoc tamẽ nõ videtur mihi simpliciter asserenduz esse. Crasse quidez manus digitos si breues vltra mensuram habuerint tergiuersatorem furẽ insidiosum denotant: sed manus intorte ⁊ tenues voraceꝫ indicãt ⁊ loquaceꝫ. Dicũt alig q digiti grossi ⁊ parui et curua palma hominez indicãt inuidum stultum miserum ⁊ auarum. Et ratio huius est quoniam grossicies indicat multum de materia: ⁊ modicum de caloze naturali: non potente super passum propter quod denotatur homo terrestris siccus ⁊ rudis ratione siccitatis nimie: ⁊ stultus denotatur propter defectuz caloris naturalis ⁊ humidi proportionabilis ⁊ per consequens auarum notat propter curuita

tem. Dixit acutor parue chyromãtie. Mulier paruas manus ꝛ digitos groſſos in extremitatibus habẽs ſignũ eſt luxurie ꝛ rudis ingenij. Et mulieres habentes curtã palmaꝫ :difficultate partus grauabuntur. Et hoc ꝓpter curtam longitudinem ſciſſure uulue. Que quidẽ longitudo eſt ſimilis longitudini:q̃ eſt ĩ dorſo medij digiti iuxta primam iuncturam veniens per palmam vſq; ad raſettam. Et hec duplicata erit menſura pediſ vt dicunt ꝛ bene. Vit quidam cuius nomẽ ignoro. Manus curte ꝛ gibboſe ꝛ tenues ioculatorem ꝛ deuoratorem ciborum oſtendũt. Cuius rei cauſa eſt nervorũ extremitas que ꝓpter ſiccitatem retrahitur ꝛ flectitur interius ꝛ curuatur. Vnde homines curui in extremitatibus ꝑ ignem aut per egritudinem bene loquuntur:ꝛ multum bibunt ꝛ comedunt. Quando extremitas auricularis non poꝛrexerit ſe ad vltimam iuncturam medici penitus ſpuritatis eſt ſignum vt inueni infinitis vicibus. Et ſi flectuntur in extremitatibus inuidiam ꝛ auariciã deſignant. Et tales ſunt ſagaces ꝛ perfidi vt patet in ſimiſis:ꝛ cum intra econuerſo. Si pollex verſus alios digitos ꝛ a alij verſus pollicem inclinantur auariciaꝫ oſtẽdunt ꝛ maliciam: Et hec diſpoſitio membroꝝ a fonte procedit ad quod ſequitur quod dictuꝫ eſt. Si vero tenent ex conſuetudine manuꝫ rectam ꝛ digitos extenſos in longum ſignum eſt loquacitatis timiditatis ꝛ vanitatis. Si clauſum pugnum ſemper quis teneat impetuoſitatem ſignificat ꝛ iracundiaꝫ. Digiti parui ꝛ tenues in viro oſtẽdũt ipſum eſſe fatuuꝫ. Si breues ꝛ groſſi audaciam ꝛ inuidiam oſtendunt. Quando autẽ ſunt bene cõpoſiti pulchre foꝛme ꝛ bene commenſurati indicant bonos mores. Qui loquendo multum monet ꝛ percutit manum ad manum ꝛ multos habꝫ geſtus eloquens inuidus ꝛ defraudatoꝛ eſt. Fiunt aliqui vt hermes q̃ tremoꝛ manuum in iuuene ſano oſtendit q̃ facilis eſt ad iram. Hoc enim a magno caloꝛe ꝛ cõmotione ſpirituum procedit Si vero multum foꝛtis fuerit tremoꝛ ſignum ẽ vitioſe complexionis ꝛ q̃ talis iraſcitur de facili melancholicus multiuolus ꝛ malignus eſt. Concaua manus cum tuberculoꝛum bonitate atq; linearum ꝓpoꝛtione longitudinis vite ẽ ſignum: Et ſi ſit contrarium contrarium iudicabis. Digiti ex quacunq; foꝛma cum articulis craſſis miſeriam atque infoꝛtunium indicant: vt infinitis vicibus notaui. Scias quod ex foꝛma digitoꝛum tres etates diſtinguemus ſicut ĩ phyſionomia linearum patebit. Erectis digitis aſpiciendum eſt ſi ad inuicem coniunguntur:ꝛ vbi eſt diſgregatio: Vbi infoꝛtuniuꝫ. Cuius initium eſt a prima iunctura indicis ꝛ medij ꝛ procedendo vſq; ad extrema digitoꝛum reuertendo ad indicem annularis ꝛ auricularis ꝛ ſic tres etates ꝛ foꝛtunam ꝛ infoꝛtunium inſpeximus. Si aggregatio eſt continua cum optima foꝛma articuloꝛum ꝓcipuam foꝛtunam putamus. Et ſi coniuncta coꝛreſpondent ait Conciliatoꝛ ꝛ Albertus magnus quando digiti ſunt collecti ita q̃ in aerem eleuati non trãſparent ꝛ ſunt conglobati auarum ꝛ malignum oſtendunt. Et ſi digiti recte flectantur verſus dorſum iuſtum ſubtilem ꝛ ingenioſum indicant maxime ſi ſunt ſubtiles. Si quis duꝫ ambulat ex conſuetudine tenuerit pollicem inter alios digitos auarus eſt vt vidi in quodã Johanne conterraneo noſtro. Digiti etiaꝫ longi lõgitudinem auricularũ epatis :ꝛ magnitudo eorũdem eiuſdem declarant magnitudinem:paruitas vero parualitatem vt ait Albertus in libꝛo de animalibus vt ſupra diximus:hoc idem aiunt Auicenna ꝛ Galenus in libꝛo tegni. Si quis habuerit manus rubras ſiue vir:ſiue mulier extiterit. Ille ſanguineus luxorioſuſq; efficitur:vt inquit foꝛmica valde vtilis. Ptholomeus vero ait:Qui habet vltimas digitoꝛum iuncturas groſſas ꝛ euerſas tales ſi diuites extiterint :giratione tempoꝛis ꝛ proceſſu depauperabuntur:aut aliquo alio infoꝛtunio eoꝝ vita debilitabitur. Preterea inquit habens manus curuas in longitudine biotanate mortis eſſe ſignuꝫ. Et hoc vt in pluribus dictum ſit: quoniam reperiuntur aliqui habentes numeruꝫ digitoꝛuꝫ ſenariũ ſcilicet duos vltimos verſus auricularem:eodem modo lineatos in magnitudine tamen diuerſos appꝛime regulatos vngues nodoſq; a bonitate materie regulatos. Et primo a me preſente Magiſtro Ludouico Vitali in belia hebꝛeo viſum eſt:ꝛ in multis alijs:quoꝝ nomina in medium bꝛeuitatis gratia non adducaꝫ:ꝛ hoc viſum fuit hic bonorie. Et ſic iuxta ingenij noſtri poſſibilitateꝫ digitoꝝũ capitulum explicauĩ a lectoꝛibus veniam poſtulans ſi quid a nobis ſit diminute

dictum aut superflue: quoniam multa in medium adducere potuissemus tamen ista tanquaz annotatiõe digna pauca conseruimus.

¶ Quesitũ. xxxiii. Augustini discipuli ad eundem Coclitem magistrum De significatione vnguiũ.

¶ Discipulus.

¶ Textus.

n On incongruũ est preceptor optime: vt: quoniam de vnguibus multi multa loquunt: de eorum quoqz Physionomia: nisi molestum sit aliqua pertractes.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cõmentum.

a It princeps recentiorũ physionomorum atqz Chyromanticorũ ⁊ bene: q̃ vngues ex superfluitatibus cordis sunt producti: qa tamen mẽbri nobilioris actionis ipsuz esse correperitur: per ipsos nimirum est aliquid designare: Et inquit in differentia. 54. Unguis ẽ corpus extensum petale ex superfluitatibus ꝓductum induratum super digitorum extrema: Iuuamento plurimo situatum solum eniz in vltimis oritur digitorum manuum ac pedum ceu pili in cute corporis particula extrema. Unde si quid de ossibus paruis in sũmis manuum aut pedũ perdatur non ibidem vngues crescunt: sicut neqz in nobis pili cute deperdita propterea in cicatricib⁹ non fiũt: Unde problemate vndecimo propter quid equis ⁊ asinis. Modus quoqz originis ipsorũ vnguiũ ꝓportionalis est pilorũ productioni ex supfluitatib⁹ grossiorib⁹ nõ adeo adustis. Ungues sunt facti in extremitatib⁹ membrorũ ad melius capiendũ. Et Auerroys in canticis: Auicenne commento. 180. dixit iuuamentũ tamen vnguiũ in digitis est ad iuuandũ eos ita vt cũ capiunt aliquid quod capiant illud firmiter: sunt enim instrumenta carnis in extremitatib⁹ digitorũ existentis in tantũ vt rem quaz capiũt possint bene constringere: ⁊ fortiter tenere. Ungues plani albi molles ⁊ tenues ⁊ subrubentes ⁊ bene lucidi optimũ i homine ingeniũ indicant. Et hoc est vnũ ex signis quod valde raro fallit: qꝛ tales vngues ab optima procedũt complexione vt magno teutonico placuit: qꝛ spiritus qui producũt vngues delati a corde sunt clari ⁊ subtiles ex quorũ superfluitate generant vngues. Ungues asperi rotundi pronos in venerem designant. Breues vltra modũ malignitatem arguũt: similiter nigri: parui: ⁊ reflexi ⁊ curui rapaces indicant: ⁊ imprudentes. Auib⁹ qdẽ rapacib⁹ ꝯparãt: Hi secũduz medicos cũ digitorũ macie testant corporis consumptionem. Et cũ vngues decidũt sine cã lepram futuram iam propinquam minant. Puer sine vnguibus natus aut debiles habens vsum nimis salis aut diurecticorum denotant matrem obseruasse vt testatur philosophus in septimo de natura animalium capitulo quarto. Ungues in medio profundi grossi ac spissi homines rudes pauca scientes ostendunt ⁊ presertiz si caro circa digitos alta ⁊ grossa sit. Dixit Ptolomeus phylosophus. vngues longi pauperem ⁊ mendicum semper significant. Idem confirmatur a pontio gallico Aiunt etiam. quibus vngues sinistre man⁹ magis crescunt q̃z dextre paupertatem significãt. Similiter si sint sine colore. Miror q̃ omnes legiptimi auctores affirmant puncta alba i vnguibus significare benedictiones ⁊ amicos. Scias quod ego multotiens notaui ⁊ secundũ ordinem digitorum iudicaui: puncta alba in solari digito indicant augumentum honoris officia ⁊ cum nobilibus amicitias ⁊c. Et ratio est quoniam significant bonuz humorem benignũ bonam presupponentem complexionem ⁊ intellectũ: vnde bona sequitur discretio ⁊ benignitas. Unde homines acquirunt amicos ⁊ laudantur: in digito auriculari cuz mercurialibus ⁊ Mercurium bene dispositum in illa girationem ⁊ similia: Puncta nigra significant damna ⁊ persecutiones carceres ⁊ omnia detrimẽtorum genera: vt audiui a quodam fide digno q̃ accidit in ipsis ⁊ secundum diuersitatem digitorum accidit infortunium ⁊ diminutio substantie. Aliqui dicunt inuidiã ostendere. Et ratio huius est superhabundantia melãcholie sicce que superat ⁊ defectus caloris naturalis qui deficit. Et istud demonstrãt puncta nigra: que semper melancholiam ⁊ siccitatem terream sequuntur. Mihi videtur q̃ experientia contradicat: nã semp vidi pũcta nigra ⁊ alba inducer accessuz ⁊ recessuz i paucos dies: ⁊ a d̃termiatis effectib⁹ causari: qd̃ nõ põt eẽ nisi a planetarũ giratiõe i diuersis ãnis ⁊ mẽsib⁹ vt iferi⁹ in tertio libro pz i plurib⁹ locis de physionomia planetaꝝ.

¶Queſitus .34. Auguſti. Diſcipuli ad eũdẽ Loclitem Magiſtrum de ſignificatione tactus. Diſcipulus.

¶Textus.

q Quoniam ſecundum tactum caro etiam in hominibus diuerſificatur: vt legiſſe varijs in locis me memini: Deſidero abs te intelligere quid de tactus diuerſitate ꝛ eius phyſionomia ſentias.

Reſponſio Magiſtri ad Diſcipulum

¶Cõmentũ.

r Jt philoſophus in libro de regimine principum. Et ſenſus: qui eſt in manu ẽ vis tactiua ſeu palpatiua ꝛ curſus eius eſt in calido ꝛ frigido aſpero ꝛ leni ꝛ humido ꝛ ſicco. Et ẽ vis contenta inter duas pelles quarũ vna eſt i ſuperficie corporis ꝛ alia i eo quod ſpectat ad carnem: quando ergo acquiſitus ẽ quilibet iſtorum ſenſuum quos deus contulit huic Regi: oriunt ex radice cerebri pelles ſubtiles leues ſicut tele aranearũ: ꝛ ſunt quaſi velamen ꝛ cortina huic Regi: cum ergo preſentatur id quod habet quilibet ſenſus: ꝛ peruenit illud vſque ad illas pelles que ſunt in ipſa ſubſtantia cerebri: congregantur tunc veſtigia ſenſatorũ omnium apud virtutem ymaginatiuam que repreſentat ea virtuti cogitatiue: que eſt in medio cerebri: vt ſpeculetur ea ꝛ colligat ac ſtudeat i earum figuris ꝛ exemplis vt cognoſcat in eis nociua ꝛ iuuatiua ꝛ vt operetur iuxta menſuram que prouenit ei ex illis. Et vt dicit Auerroys in de ſenſu ꝛ ſenſato tactus eſt caro: ꝛ eſt proprium omnibus inſtrumentis ſenſuum hoc qõ nihil habent in actu ex eis que comprehendũt niſi inſtrumentum tactus qui componitur ex q̃ litatibus: quas comprehendit ꝛ ideo non comprehẽdit niſi res intenſas propter ſuum temperamentum: ꝛ propter hoc quanto magis caro fuerit tpata tãto magiſ ꝯprehẽdit qualitates ſimplices ſcilicet calidum frigidu3 ſiccum bumidum: ideo homo inter omnia animalia melioris eſt tactus ꝛ maxime manus ſcilicet caro palme: ꝛ maxime caro indicis. Lingua vero in eius ſummitate nullum ſapore3 habet in actu: ꝛ ideo quando imbibitur a gbuſda3 humoribus corrumpitur guſtus: ꝛ ſimiliter eſt de inſtrumentis aliorum ſenſuum. Jdem ſentit Albertus in libro de anima. et ſcias q cutis eſt contexta ex neruis multe ſubtilitatis ꝛ venis capillaribus per intra eſt cõtexta quibus epar ꝛ inteſtina ſunt inuoluta: vt ea in nocumentis exterioribus preferant. et propter hoc cutis in brutis eſt multum ſpiſſa ꝛ piloſa q3 non hab3 protectionẽ aliquam: in hominibus autem eſt ſubtilis q3 per veſtem a ventis ꝛ frigoribus ꝛ pluuijs protegunt. Quia vero cutis ex neruis compoſita naturaliter eſt alba ex neruoru3 proprietate eſt in extenſione ꝛ retractione quia alba eſt: ꝛ tranſiens per ea apparet rubor ſanguinis. Cuius color manus aut faciei albus eſt aut rubeus vt ſenſit philemon ꝛ boni tact⁹ deſignant animi fidelitatem conſtantia3 et veritatem: et hoc confirmatur ſi in aliſs membris ſit ꝯmenſuratio. et hec de tactu dicta ſint ſatis.

¶Queſitũ .35. Auguſtini Diſcipu. ad eundẽ Loclite3 Magiſtrũ De diſpoſitione ſpine dorſi. Diſcipulus.

¶Textus.

t Nquit ingeniorum princeps in methaphoricis. Quicũq3 ſpinam magnam ꝛ bene fortem habent fortes animo ſunt: ꝛ referunt ad maſculinum genus. Quicũq3 autem ſpinam ſtrictam ꝛ imbecillem molles ꝛ referunt ad femininũ.

¶Reſponſio magiſtri ad Diſcipulum.

¶Commentum.

g Willelmus nihil ſcripſit in iſta parte ſcias tamen q ſpina idem importat qõ dorſu3 dicimus ſi ſit large ſumptũ. Dorſum eſt illud quod velut cepa ſeu carina poſterius a capite vſq3 ad anũ ſe extendẽs ex multis ꝛ variis ſpõdilibus ſucceſſiue ad tuẽdu3 nuccham ad quã ordinat. Jn dorſo vt ait Galenus. xii. ꝛ. xiij. vtilitatis ꝑticularis ſunt quattuor maxime partes ſcilicet collum ſpatule: lumbi: ꝛ vocantur ab aliquibus ſacrum os ab aliquibus ampliu3 Et ſciſti. q principium oſſium ꝛ neruorum eſt nucca: ꝛ generatur a cerebro. Et ſpina eſt platea publica arteriaru3 ueruoru3 ſpirituum: ꝛ virtutum: ꝛ lectus ſpiritualium membrorum et continet medullam vere humiditatis: vt teſtatur Cõciliator in additiõe Joannis Meſue nihilominus Dorſum eſt a ceruice vſq3 ad

renes. Dictum autem dorsum q̄ sit superficies durior corporis in modum saxi fortis ꝛ ad portandum ꝛ ad perpetiēdum. Terga quia in ea supini iacemus in terra: qđ solus homo potest vt tenet Isidorus vndecimo ethimologiarum capitulo primo de homine ꝛ partibus eius Spina ergo magna idest in longitudine ꝛ latitudine arguit virtutem animalis: ꝛ membra Regalia esse fortia innatam caliditatem esse validam: vt superius diximus: Et precipue quādo spina est musculosa: ꝛ sine mollicie carnis: ꝛ refertur ad masculineitatē. Si spina dorsi est angusta ꝛ molli carne circundata: ille actionis femineę iudicandus est: quia residuum est angustum ꝛ membra regalia depauperantur in calore: ꝛ actiones sue sunt imbecilles ꝛ molles in moribus ꝛ habent animum mortuum ꝛ refertur ad femininum genus: Unde rasys dorsi amplitudo fortitudinem declarat ꝛ arrogantiam: atq; ire vehementiam. Dorsi vero curuitas morum innuit maliciam. Equalitas dorsi bonum est signū. Dixit conciliator. Dorsum latum ꝛ solidum idest musculosum ꝛ ossuosum virilitatis est signum: ꝛ contrarium mulieri generi ascribitur. Et cuius dorsum curuum est si mollis fuerit carne congestum ꝛ si aliqua iuxta illud sint angustiora velut sub cinctū: hic virtute precellit: ꝛ i venatiōis studio summus existet. Dicunt etiam dorsi curuitatem morum notare maliciam. Dorsum amplum inextēsum fortitudinem arrogantiam ꝛ ire fortis denotare vehementiam. Tergi subtilitas hominem discordantis nature significat. Amplius spine pars inferior si latis iaceat natibus ꝛ sit molli carne circundata effeminatum ostendit mulieribus comparatum. Si autem prolixum ꝛ i acutum terminet libidinē temperantiam ꝛ timiditatem significat. Adhuc habentes magnam latam atq; articulatam fortes existunt ꝛ ecōtra. Lata vero tennia angusta ꝛ depressa significāt. Que autem repleta sunt carnibus ꝛ dura indocilitatem testantur hec ille. Dicunt aliqui dorsum pilosum macrum ꝛ valde eleuatum ab equalitate partium significare Hominem inuerecundum malitiosum bestialem mali intellectus debilem parui laboris ꝛ pigrum. Cuius dorsum est magnum ꝛ pingue significat hominem varium pigrum ꝛ multe fallacie. Dorsum subtile ꝛ extensum ꝛ macrum significat hominem debilem ex facili pauidum vanum rixosum ꝛ magne credulitatis. Dorsum habētes a spatulis vsq; ad cingulum ꝛ quando est curtum ꝛ bene latum celeres in coitu sunt vt p̄ sepe notauimus: Dorsum hic assumimus a spatulis vsq; ad cinturam. Unde notandum est. Si dorsum est latum arguit pectus costas ꝛ ipocundria lata ꝛ de necessitate sequitur compositionem nucche ꝛ colli esse validam: cum de centi forma capitis ꝛ membra intrinseca habent eorum receptacula magna: ꝛ neruorum motinorum annexiones sunt a sua proportione: ꝛ econtra contrarium denotatur.

¶ Quesitum xxxvi: Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum. De signis lumborum. Discipulus.

¶ Textus.

i Tem in methaphoricis. Quicū q̄ bene lumbosi sunt amatores ferarum referuntur ad canes ꝛ leōes videbit vtiq; aliqs canes valde venatores Lumbosos esse.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Commentum.

b Ic physionomizat lumbositatē sunt autem lumbosi illi qui habent latum dorsum ꝛ fortem circa renes. Et dicunt aliqui qđ lumbi vocantur ille partes i quibus patimur dolorem: quando nimis laboramus in coitu. Unde perottus ꝛ lumbos quidam a libidine: hoc est a lubedine dictos existimant: nam veteres lubet ꝛ libet libidinem dixere a lumbis: lumbaga dicta vitium: ꝛ debilitas lumborum: ꝛ elumbis: siue elumbes: vtroq; enim modo dicitur auulsō lūbo: vel qui pre lūbi debilitate se se erigere nō potest Inquit Isidorus libro vndecimo capitulo primo. Renes ait varo dictos q̄ rini ab his obseni humoris nascūtur. Nam vene ꝛ medulle tenuem liquorem desudant in renibus: qui liquor rursus a renibus calore venereo resolutus decurrit. Lumbi ob libidinis lasciuiam dicti: quia in viris causa corporee voluptatis in ipsis ē: sicut in vmbelico feminis. Unde ꝛ ad iob in exordio sermonis dictum est. Accinge sicut vir lumbos tuos. vt in his esset resistendi preparatio: in quibus libidinis est vsitata dominandi occasio hec Isidorus. Inquit philosophus i primo d̄ na

tura animalium capitulo decimoquarto Dorſum pene pectus ẽ:cuius partes ſcapule ꝛ ſpina infraq; e regione ventris lumbi habentur. Et in decimotertio. Partem poſteriorẽ lumbi pari ſtrictura precingunt:Unde nomen oſphys inditum eſt:partis vero excretorie quod ſubditum quaſi ſtrangulum eſt nates appellantur. Lumbi alligantur cuꝫ renibus. Retro igitur renes iuxta ſpondiles ſunt. Lumbi ſuper quos ipſi iacent tanq; in eorum culcitra. Inter ambos renes ſupra ſpondiles tranſeunt vena chilis ꝛ adorbi ad membra inferiora a quibus venis ſatis de prope oriuntur vaſa ſpermatica. Ideo in nimio coitu talis locus ledit Per lumbos intelligit ingeniorum princeps a cinctura vſq; ad principium natium. Quando ergo locus ille habet latitudinẽ arguit fortitudinẽ propter exuberantiam muſculorum vt patet in leonibus:ſicut notaui in cuntate florentie in leonibus:ꝛ canes venatores modo tali habentes efficiuntur ꝛ precipue qui dicũtur alani. Dicit qui talem habitudinem habuerint ſunt amatores venationum. Cauſam talis effectus ignoro:Sed credo q talis cognitio habeatur per experientiam ꝛ non per ratioenm: tamen meliori iudicio ſubijcimur.

¶Queſitum trigeſimumſeptimum. Auguſtini Diſcipuli ad eundem Coclitem Magiſtrum De ſignificationibus pectoris Bule ꝛ Mamille. Diſcipulus.

¶Textus.

q Uicũq; autem pectus magnum habent ꝛ articulatum fortes ſunt ſecundum animam referunt ad maſculinum genus.

¶Reſponſio Magiſtri ad Diſcipulũ.

¶Commẽtũ.

p Pectus ſiue torax eſt arcba membrorum ſpiritualiũ. Torax a grecis dicitur anterior pars trunci a collo vſq; ad ſtomachum: quam nos dicimus archam:eo q ibi archanum ſit: ideſt ſecretum quo ceteri arcentur. Unde ꝛ archa ꝛ ara dicta quaſi res ſecrete cuius eminentes pulpe mamille dicuntur. Inter quas pars illa oſſea pectus dicitur dextra autem leuaq; coſte. Et ideo ſunt in eo quedam partes continentes ꝛ quedam contente. Partes continẽtes ſunt quattuor:cutis caro muſculoſa mamille atq; oſſa:Contente ſunt octo. Cor pulmo panniculi ligamenta:nerui:vene:arterie:merit: ſiue byſophagus. Dixit philoſophus ad Alexandrum. Latitudo vero pectoris ꝛ groſſicies humerorum ꝛ tergi ſignificat probitatem ꝛ audaciam cum rectitudine intellectus ꝛ ſapientie. Dixit Conciliator. Cuꝫ inferior pars circa gulam que iugulum appellatur ꝛ humeros ꝛ pectus concluſa ideſt male diſtincta ꝛ oppreſſa extiterit ruditatem ſenſuum ꝛ ſtoliditatem ſignificat:cuiuſq; manus mechanicorum ſtudiis ſunt minime apte. Cum vero iugulum fuerit longe ab humeris ſeparatum latum ſiue ꝛ extenſum animi denotat imbecillitatem. Mediocrem autem boni moris ꝛ fortitudinis ẽ nota. Hec conciliator. Scias q gula eminens:ꝛ ampla feminis eſt propria ꝛ preſertim ſi ſubmenticulata extiterit. Pectus latũ beneq; diſpoſitum:cuius ꝛ ceteꝛe partes ſunt ample optimum ſignum exiſtit. Pectoris enim latitudo hominis eſt propria. Tenue ꝛ inualidum pectus teſtatur animum imbecillez. Quod carnibus multis eſt congeſtum ingratitudinis eſt ſignum. Et quibus pectus eſt curuum vehementer:ꝛ muſculi ſic prodeuntes vt velut concauum relinquatur moris ſignum eſt prauum Et cũ eminens valde calidum eſt coꝛ ipſorum non iugentes intellectu in fletu aut cantu cõtingit aſſiduo. Si vis alius ſcire recurre ad primum librum. Unde Auicenna ſecunda primi capitulo tertio. De ſignis complexionum ait. Quintum vero eſt genus ſignorum ex forma membrorum ſumptorum: quoniam complexionem calidam ſequuntur pectoris amplitudo ꝛ extremitatum magnitudo:ꝛ ipſarum cõplementum:in quantitate eorum abſq; coangustatione:ꝛ ſine curtitate:ꝛ precipue manuum ꝛ pedum:ꝛ venarum amplitudo:ꝛ earum apparitio:ꝛ pulſus magnitudo:ꝛ fortitudo ipſius:ꝛ magnitudo muſculorum:ꝛ propinquitas eorũ ex iuncturis:quoniam operationes augmentatiue:ꝛ compoſitiue forme caliditate complẽtur. Et frigiditatem ſequuntur omnium horuꝫ

contraria: Quoniam propter eam minorantur virtutes naturales: ⁊ non complentur operationes nature ad creationem. Et postea subdit. Ex genere autem operationum fortium: que calorem significant est acuitas vocis eiusque grossitudo ⁊ loquendi velocitas: ⁊ ipsius continuitas: ⁊ ira ⁊ festinatio motuum: ⁊ palpebrarum citatio: Licet sit quum ista adueniunt non propter causam cõmunem: immo propter causam membro operationis propriã: Hec Auicenna. Rasys dixit. Cordis complexio si calida fuerit: pulsus erit frequens. Cui anhelitus similis reperitur. Et super pectus si pili multi sunt ⁊ spissi: quod etiam tactu calidum senitur: huius cordis complexionem habens audax est ⁊ obstinatus: ⁊ multe iracundie. Habitudo preterea corporis in magnitudine ⁊ parui tate sua considerata complexionem demonstrat cordis. Pectus si magnum fuerit cordis caliditatem ⁊ magnitudinem proprie manifestabit. Quod adhuc manifestius erit: si cum hoc caput paruum fuerit: aut etiam non fuerit magnum. Hoc enĩ si ita fuerit: ad alia non oportebit attendere signa. Simili quoq; modo si pectus paruum fuerit ⁊ caput magnum aut mediocre proprie cordis paruitas ⁊ sue complexionis frigiditas demonstrabitur. Quod si pectoris magnitudo: capitis magnitudini: aut pectoris paruitas capitis paruitati proportionabiliter extiterit: ad alia attendere debes signa. Frigida autem cordis complexio paruum facit pulsum cui anhelitus similis inuenitur: pectus quoq; paucos habebit pilos ⁊ subtiles. Et pectus tangentibus frigidum occurret. Qui huius cordis complexionem habuerit timidus ⁊ piger erit. Complexio autem sicca si fuerit pulsus erit durus: ⁊ totum inuenitur musculosum ⁊ fuscum. Pectus quoque paucam habebit carnem sed venas habebit manifestas ⁊ pilosum erit: ⁊ cutem grossam ⁊ duram obtinebit. Humida autem complexio lenem facit pulsum: ⁊ pectus a pilis nudum: carnem quoque pectoris mollem ⁊ suauem: ⁊ talis habitudo effeminata est. Complexio calida ⁊ sicca pulsum reddit durum ⁊ velocem: ⁊ frequentem: ⁊ multos in pectore pilos generat ⁊ fortes ⁊ spissos: ⁊ in femore similiter. Anhelitus quoq; ex ea magnus prouenit ⁊ frequens. Totum preterea corpus tactu calidum sentitur ⁊ musculosum atq; manifestas habens venas. Huius complexionem cordis habens irascibilis erit ⁊ obstinatus. Frigida autem ⁊ humida complexio his contraria operatur: Hec Rasys. Ad propositum redeundo: quando igitur pectus est bene articulatum idest complexionatum ⁊ compositionatum arguit fortitudinem: ⁊ masculinitatem: audaciam: ⁊ alia: que pertinent ad masculum: sicut intendit Philosophus: ⁊ talis habitudo debet esse non multum carnosa nec mollis sicut mollicies femine. Et talem sententiam tetigit Galenus in secundo Aphorismorum commento quadragesimoquarto inquiens: bonum est enim corpora non multum esse crassa neq; multum macilenta: que si taliter perseuerent vsq; ad vltimam senectutem vluent. Si vero in alterum vltimetur in macie melius est q̃z in grassicie.

Crassorum vero corporum vene sunt anguste. Unde neque spiritu habundant neque sanguine. Et idcirco cum earum eras protelatur paruis ⁊ paucis accidentibus superuenientibus extinguntur. Sed macri non sic quia eorum membra principalia sunt discoperta ⁊ paruis ex rebus sunt patientia. Tẽperati inter vtrunque ⁊ dietantes delectabiliter vt crassescant vene eorum ⁊ arterie vigorantur ⁊ permanent large. Unde non cito illorum extinguitur calor. Hec Galenus. Et talis habitudo est laudabilis ⁊ intelligimus in totum corpus. Unde tarreus in prouerbijs inquit Gordij pinguissimum ipsorũ Regem eligunt. Humiliores vero ⁊ abiectiores purant perse malas maiores habentes. Primum ⁊ principalissimum membrorum est cor: quod est vite principium ⁊ ideo natura sagax tanquaz Rex ⁊ dominus in medio pectoris non declinando ad aliquam partem iuxta dictum Galeni sexto de vtilitate est situatum: ⁊ intelligitur centraliter: quia quantum ad inferiorem partem videtur modicum declinare ad sinistram partem propter locum epatis: Digeritur sanguis grossus nutrimentalis veniens ab epate ⁊ efficitur subtilis ⁊ spiritualis: qui delegatur per arterias ad uniuersum corpus principaliter ad

alia membra principalia ad Cerebrum in quo digerendo suscipit aliam naturam ꝛ efficitur animalis ꝛ ad epar: ꝛ efficitur naturalis ꝛ ad testiculos: ꝛ efficitur generatiuus ꝛ ad omnia alia membra viuificanda ꝛ preparanda. Est enim instrumentum omniuꝫ virtutuꝫ corporis ꝛ anime completum vinculum. Cor ergo est causa omninm operationum si principalia membra sunt proportionata insurgit animi bonitas ꝛ malicia secunduꝫ diuersarū partium posituram. Physionomi vero intuitu primo pectus ꝛ postea commensurationeꝫ capitis ꝛ aliorum membrorum debēt aspicere. Si pectus habet latitudinem ꝛ eminentiam ꝛ caput sit magnum cum breuitate colli caliditatē cordis iudicamus dūmodo sit nuditas pilorꝫ: que prouenire potest ex pororū latitudine: q̄ non retinet materiaꝫ pilorum aut meatus strictura: que nequit generare pilos: Et contrarium dicimus de longitudine colli ꝛ amplitudine pectoris cum multitudine pilorum sicut in prebabitis ostensuꝫ est. Cuꝫ gracilitate pectoris ꝛ aliorum membrorum proportione caliditas cordis concedenda est: ꝛ audacia prelia tiua sicut patet in colericis: vt ex dictis nostris colligi potest. Vnde Flauij vegetij auctoritas ait. Adolescens martio operi deputādus: vigilantibus oculis erecta ceruice lato pectore: humeris musculosis. valentibus digitis: longioribus brachijs: ventre modicus: exilioꝛ cruribus suris expeditus non superflua carne distentis sed neruorum duricia collectis: cuꝫ hec in tyrone signa deprehendis proceritatem nō magnopere desideres: vtilius enim est fortes milites esse q̄ꝫ grandes. Ergo oportet proportionibus esse attendendum Itez inspicienda est mamillarium forma. De mamillis existentibus supra pectus dicendum est q̄ componūt ex carne alba glandulosa ꝛ spongosa: ex venis arterijs atq; neruis. Et propter hoc habent colligantiam cum corde epate cerebro atq; cū membris generatiuis. Si alicui uirorū vt pene mulieri mamille dependent ꝛ a molli carne circundate sunt effeminationeꝫ ꝛ intemperantiā designant. Dixit ptolomeus philosophus. Qui in parte sinistra pectoris habet carnem grossā ꝛ elenatam cuꝫ poro aut nigillo cum vno aut cum pluribus pilis significat augumentum bonoris ꝛ diuiciarum. Et hec est experientia babita a pōtio gallico: ꝛ a nobis. Femellaruꝫ autem mamille cum magne fuerint ꝛ abscise inbertes sunt ꝛ olentes: vt dicunt. Si sunt sine vene apparitione ad nutriendum sunt illaudabiles. Arguit materiam flegmaticam ꝛ inordinatam talis positura. Est talis quoq; mulier rudis nature ꝛ bestialis: ꝛ nutritum patitur accidentia saeua. Et medie magnitudinis non molles que sunt venose cum rectitudine omnino bonam nutrituram indicant presertim quā do sunt in subiecto subnigro. Parue quidem ꝛ extenuate siccitate denotant imbecilitatem. Eleuari quidem cum inceperint luxuriam te stantur proxime excitari. Sufficiēter magne ꝛ plene secundū Galenum perfectaꝫ digestionē ostendere concedimus. Discipulus.

¶ Quesitū. xxxviii. Augustini Discip. ad eundem Coclitem Magistrum de significatione spiritus.

¶ Textus.

q Vero abs te quid sit spiritus ꝛ qualiter generetur in corpore.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cōmentū.

q Alia in prebabitis tactum est ad perfectionem anime i suis operationibus necessario opus esse quodam spiritu: qui in transitu continuo existat ꝛ motu. Virtutes autem moderāt vt suas peragant operationes: Ideo videndū est pro meliori euidentia predictoruꝫ ꝛ totius libri: Quid sit spiritus ꝛ quomodo generetur. Vnde loquemur secunduꝫ medicos quid sit spiritus: ꝛ qualiter in corpore generetur. Est igitur quo ad primum spiritus vt sumitur quedam substantia subtilis aerea virtutes corporis excitans ad suas peragēdas actiōes. Vel sicut dicitur in libro de differētia spiritus ꝛ anime. Spiritus est corpus subtile i calore existēs generatum in humano corpore per venas: corpus viuificās: ꝛ per arterias pulsatiles anbelituꝫ vitam atq; pulsū animalibus administrās sensuꝫ ꝛ motū volūtariū mediantibus neruis. ꝛ musculis operatiuis in corporibus animatis. Vnde spiritus secundum medicos sic generatur dum per calorem agentem in san-

guinem fortis in epate fit ebullitio fumus quidam resoluitur: qui ex venis eparis subtiliatus ⁊ depuratus in quãdam subtilem ⁊ spiritualem substantiam in aeream naturam commutatur: Qui spiritus naturalis dicitur: eo q̃ sua potestate naturaliter sanguinem subtiliat ⁊ leuitate sua ipsum ad singula membra impellit ⁊ agitat. Et ideo est proprie virtus naturalis regitiuꝰ vt dicit Cõstantinus. Hic quidem spiritus per venas quasdam ad cor mittitur vbi per collisionem ⁊ motum partiuꝫ cordis ad inuicem magis depuratur ⁊ in naturã subtiliorem conuertitur: ⁊ tunc a philosophis spiritus vitalis nuncupatur eo q̃ a corde per arterias ad totius corporis membra se diffundit ⁊ spiritualium virtutum augumentatiuus eius operationes rectificat ⁊ custodit. Nam quedam arteria a sinistro cordis ventriculo exiens in suo motu mox i duos ramos diuiditur quibus mediantibus spiritus vitales ad omnia inferiora membra viuificanda in corpore deponuntur. Alter vero ramus tendens ad superiora iterum diuiditur in tres partes siue in tres ramos quorum dexter ad dextrum brachium: sinister ad sinistrum se equaliter diffundit: In quibus spiritus se per totũ corpus diffunditur ⁊ pulsum vitalez operatur. Medius vero ramus ad cerebrum se extendit ⁊ superiores partes viuificans ⁊ ad ventriculos cerebri penetrans ibidem plus dirrigitur ⁊ subtiliat ⁊ in essentiam animalis spiritus qui subtilior est ceteris transmutatur. Iste igitur spiritus animalis: qui in anteriori ventriculo cerebri dominatur partim diffunditꝫ per organa sentiendi: ⁊ nihilominus semper remanet in eisdẽ ventriculis: vt sensus cõmunis ⁊ ymaginatiua virtus perficiatur. Deinde transit ad medium vẽtriculum ad perficiendum rationem seu virtutem cogitatiuam: ⁊ sic vltra transit ad cellulam memorialem impressiones in alijs cellulis factas secum vt in thesauro memorie reponãt deferẽs. A posteriori vero parte capitis idest cerebri per medullam spine dorsi: que a physicis dicitur nucha: penetrat ad neruos intimos ad perficiendum motum voluntariuꝫ in partibus corporis inferioribus. Unde igitur ⁊ idez spiritus corporis subtilis aereus propter diuersa officia in diuersis membris diuersis nominibꝰ est vocatus. In epate enim naturalis: In corde vitalis: In cerebro autem dicitur spiritus animalis. Et licet secundum medicos spiritus isto modo generetur: tamen secundum Aristotelem cor est ipsius principalis causa ⁊ origo. Sed quicquid sit: de hoc pro intentione nostra in proposito sufficit q̃ iste spiritus vt dicit Augustinus in De differentia spiritus ⁊ anime: non est credendus esse animam humanaꝫ siue rationalem. Et precipue fides catholica nos impellit ad remouenduꝫ opinionem Alexandri: quia ipse credidit q̃ anima sit virtus q̃dam preparata in ista massa corporea: qua istur gente diuersas operationes exercet secundũ diuersitatẽ organorum in animalibus vt experiẽtia physionomica ostendit: vt tenet Aristotiles ⁊ Galenus in libello de anima vt potest videri esse eiusdem vehiculum ⁊ propriuꝫ instrumentum. Mediante etiaꝫ spiritu tali anima corpori vnitur: ⁊ sine tali spiritus ministerio nulle anime actiones perfecte in corpore exercentur. vnde istis spiritibus lesis vel qualitercũqꝫ impeditis anima in suis actionibus impeditur: vt patet in maniacis ⁊ freneticis ⁊ alijs in quibꝰ non est vsus rationis. Et istis confortatis anima confortatur. Et his debilitatis ipsa quoqꝫ debilitatur: ⁊ deficientibus deficit: quo ad regimen corporis vel in suis actionibus exercendis.

¶ Quesitum. 59. Augustini discipuli ad eundem Loclitem Magistrũ De signis methafrenon. Discipulus.

¶ Textus.

¶ In methaphoricis ait. Quibuscunqꝫ methafrenon erit magnum ⁊ bene carnosum ⁊ articulatum: fortes sunt secundum animam ⁊ referũtur ad masculinum genus. Quicunqꝫ autem ibecille non carnosum ⁊ inarticulatum molles sunt secundum animam: ⁊ referuntur ad femininum genus. Quicunqꝫ autem methafrenon curuum habent valde ⁊ musculi ad pectus cõcurrentes mali moris sunt: ⁊ referuntur ad apparentem conuenientiam. Quia nequeunt anteriora deferentia videri. Qui autem methafrenon eminens habet caumi ⁊ non intelligentes ⁊ referuntur ad equos. Quom autem neqꝫ curuum vehementer: oportet esse neqꝫ concauum sed medium querendum bene nati.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cōmentū.

b Ic physionomizat ingeniorum priceps ex nobilitate partis pectoris que est inter pectus communiter. Dicitur tamē proprie methafrenō pars anterior pectoris vbi frenes ¶ diafragma existit: Et est pellicula diuidens regionem naturalium a regione nutritiuorum que propter similem diuisionem: modo dicta est dyafragma: quasi in duo frangens: ¶ alligatur spine Dorsi ¶ pectoris: i circuitu pectoris circularem figuram habens. Vbi namq; ista pellicula terminatur proprie dicitur methafrenon quasi metha siue terminus frenis siue dyafragmatis: Hec autem sumitur in ista parte pectoris que communiter in viris est pilosa: ¶ presertim vbi terminat pomum granatum seu furcula pectoris. Tamen aliquando accipit methafrenon pro spatulis vt Guido in sua Chyrurgia. Methafrenon idest posteriora Dorsi. Cassius felix Capitulo de tussi: ¶ i psalterio greco vbi nostrum habet posteriora Dorsi: ipsum habet methafrenon: anterius ¶ posterius in directo vbi terminat dyafragma possumus dicere methafrenon secundum subiectam materiam hic physosophus intelligit de anteriori parte. Et physionomizat ex quique dispositionibus istius partis: quarum prime ¶ secunde satis patent. De tertia autez dicit q̄ habentes curuuz methafrenon ita q̄ musculi sibi occurrentes in directo furcule duoz̄ semicirculoz̄ sibi occurētiū foueā ibi i medio p̄fūdāt. Tales eteni vt dicit sūt mali moris: sūt eni isociabiles ¶ inciuiles ¶ idignātis natur: ſz indignationes suas occultant propter quod: vt dicit referuntur ad apparētem conuenientiam quia ad moduz occultatiuuz aliquid se habet. Occultant eniz ¶ abscondunt coz cum suis verbis: aliqui dicunt brachiis: ¶ hoc itendit cum dicit. Quia pereunt alia lra dicit perimūt idest occultant quasi sint perempta ¶ destructa ¶ nō sint anteriora idest partes anteriores deferētia idest non ferentia siue substinentia eas in decisa q̄ videantur. Vidi rusticum habentem methafrenon adeo concauum quod in illa fouea potuisset abscōdi pugillus: ¶ erat mali moris: ¶ precipue milantator ¶ biliguis. Quarta vero dispositio ¶ huic opposita ē ¶ significat caumos idest incensos ¶ per ɔsequens nimis iracundos. Elleuatio enim illius partis fit ex nimio calore cordis. Habentes autem coz nimis calidum sunt nimis iracūdi vt tenet Galenus in libro tegni. Et quia talem dispositionem habentes sunt iracundi nimis: ex hoc infert quod sunt nō intelligētes idest male intelligentes indiscreti: ¶ iprudentes: vt i primo dixi in capitulo de iuerecūdis. Ponit aūt caumos per vehementer accensos. cauma enim idē est quod maguus estus. et dicit q̄ isti referunt ad equos: eo q̄ equi talem dispositionem pectoris habēt ¶ sunt vehemētis furoris: Vnde ad iram prouocati grauissime irascūtur ita q̄ trāsfuriūt: sunt enim animalia satis colerica propter quod est infirmitas equorum appellata rabies cuius signū est q̄ declinant aures ad partes colli: ¶ est icurabilis vt dicitur i libro de p̄prietatibus rerum. Quinta autem dispositio ē media iter istas duas vltimas: ¶ est talis: idest q̄ methafrenon non sit vehemēter curuū ¶ eleuatum ad modum armis tensi: ¶ tunc etiā non nimis concauum est laudabile. et signum ē bene nati idest bene complexionati siue complexionis temperate. Idem dixit Conciliator ¶ hoc notatum est in capitulo trigesimoquarto d̄ significationibus pectoris: ¶ apprime Guliel-mus nurice cōmentator eximius.

¶ Quesitum. xl. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De signis costarum. Discip.

¶ Textus.

i Tem in methaphoricis: quicūq; autem bene costati fortes sunt secundum animam: ¶ referunt ad masculinum genus. Quicūq; autem non sunt bñ costati molles secundū animā referunt ad femininuz genus. Quicunq; sunt ex costis circūducti tumidi ¶ sunt sicut inflati loquaces ¶ stultiloqui sunt: ¶ referuntur ad boues vel ranas.

¶ Responsio magistri ad Discipulū.

¶ Cōmentū.

b Ic docet physionomizare ex dispositione costarum ¶ ponit tria signa triplici eorū dispositiōe sumpta: ¶ satis patent cū earū relatiōi b⁹. Prima aūt ¶ ba referūt ad sexus p̄ia ad

masculinum. Secūda ad femininū ⁊ congrue sicut dixi in primo libro: Femelle sunt parue costarum in musculis. Unde Aristoteles i methaphoricis in de proprietatibus animarum ⁊ corporum sexus masculini. Inquit his itaq; sic se habentibus videtur Leo omniū pfectissimū in assumendo maris formā. Leo enim est habens os bene magnum facie anté quadratā non valde osseam: superiorez mandibulaz nō prestantem sed equaliter pendentem deorsum nasum autez magis grossum q̄z subtilez oculos kropos concauos non valde rotūdos: nec valde protensos: Magnitudinem vero moderatam superciliū bene magnum: frontē quadratā ex medio subconcauam ad supercilia autem ⁊ nasum sub fronte sicut nubes supstat vel substat. Superius autem in fronte iuxta nasuz habet pilos inclinatos: Caput moderatū colluz bone longitudinis: grossum: innodatum. Crines flauos non planos: nec valde crispos: que sunt iuxta iūcturas spatularum bene spacioſa magis q̄z coniuncta. Spatulas fortes ⁊ pect⁹ iuuenile: ⁊ methafrenon latū ⁊ bene dorsatum Anche nō carnose. et coxe ⁊ crura fortia ⁊ nerosa. Basem iuuenilem ideſt tota carina dorsi. Et totum corpus bene articulatum ⁊ neruosū: neq; valde humidū. Ambulat anté tarde ideſt non ē velocis incessus: nec tamē piger. Et est incedens magnifice: ⁊ monet se in spatulis q̄n ambulat: Talis est secundum ea que sunt circa corpus. Que autem secūdū animam: datiuū ⁊ liberale: magnanimum amans victorie: māsuetū ⁊ iustuz: amans illos cuz quibus associatur: hec philosophus. Sciēdū est q̄ masculinū genus habet costas magnas propter amplitudinem pectoris ⁊ dorsi latitudinem: quia: vt dixi: de natura calidi est augere ⁊ dilatare membrorum formaz. Almāsor ⁊ Cōciliator dixerunt q̄ quādo sunt cū carnis multitudine: significant stoliditatez: ⁊ forsan. Aristoteles hic p tertiam dispōnez costaz. ſ. per tumiditatē ⁊ inflationez ipsaruz ⁊ huiusmodi dispōnez habētes vult referri ad ranas que sunt circa costas tumide ⁊ inflate: ⁊ quasi continue cantant: ⁊ similiter ad boues: similez dispōnez circa costas habentes: ⁊ qui multuz magiū: ita etiā homines q̄ circa costas quasi inflati sunt stultiloqui: ⁊ multū inutiliter loquaces ⁊ presertim stolidi. Et dixit conciliator in bibulos sepe notare. ⁊ etiaz Aristoteles de proprietatibus animarum in corporibus sexus feminini. Scribit pardali autez foribus eē visis femine forme ⁊ magis: quod non secūdum crura ideſt quasi habet formaz masculinam in aliquibus membris his est cooperta: ⁊ aliquod opus fortitudinis operatur. Est eniz habēs faciez parua: os magnū oculos parvos albos concauos ipsos autem supficiales: frontem longaz iuxta aures magis rotūdaz q̄z planaz colluz longum valde ⁊ subtile: pectus non amplum ⁊ longum: Anchas carnosas: et coxas. Que vero sunt iuxta yllia ⁊ ventrez lenia magis. Color autez varius: ⁊ totum corpus inarticulatum ē ⁊ imensuratuz forma autem corporis talis est: In his vero q̄ secundum animaz. prauuz est ⁊ fictitiū: ⁊ omnino vt est dicere dolosum. Coste igit feminini sexus sunt anguste ⁊ etiam yllia seu byppocōdria propter penuriam ca[illegible]ris. Unde Rasys costarū gracilitaſ ac earumdē subtilitas coitus innuit debilitatez. Michael scotus male dixit ideo eius non inseritur auctoritas.

¶ Quesitū. xli. Augustini Discipu. ad eundē Coclitez Magistrū De signis quantitatis spaci inter collum superius ⁊ vmbilicum inferius ad orificiuz stomaci.

¶ Textus.

Dait philosophus i methapho
e ricis. Quicūq; autem maius habent qđ est ab vmbilico vsq; ad extremū pectoris q̄z quod est ab extremitate pectoris vsq; ad collū voraces ⁊ i sensibiles. Voraces quidem: quia ventrē magnum habent: quo appetunt cibuz. Insensibiles autez quia angustū locū habent repleti sensus forti obturatione: ⁊ replendo sensum. Itaq; sensus infirmos habent propter repletionem ciborū magis q̄z indigentia.

¶ Responsio Magistri ad Discī.

¶ Cōmentum.

Sic physionomizat per quantitatē partiū que sunt inter vmbelicū
b ⁊ collum ⁊ orificium stomachi dicens q̄ habentes quod est ab vmbelico vsq; ad pectus magis q̄z quod est ab ista parte vbi incipit pectus iferius. ſ. vbi ē orificiū stomachi vsq; ad collū sunt voraces homines: ⁊ insensibiles: ⁊ vtriusq; reddit rōez dicēs

ꝙ sunt multuꝫ voraces eo quod habent uẽtrẽ ⁊ stomachum magnum: magnus autez stomacus multum appetit cibum: quod est ratione magne quantitatis: ⁊ non qualitatis: vt puta ratione frigiditatis ⁊ in naturaliter melãcholicis ⁊ in patientibus bolismam seu appetitum caninum: vt dicunt qdam ⁊ male exposuerũt: quia philosophus non loquitur de accidẽtib⁹ nec ꝺ egritudinibus: sed de compositione mẽbrorum. Ad propositum sic habentes stomacos magnos multum cibum appetunt ratione quantitatis ⁊ qualitatis: ⁊ per consequens sũt multuꝫ voraces. Sed qui habet spaciuꝫ quod est ab umbelico vsqꝫ ad pectus mius q̃ꝫ quod est a pectore vsqꝫ ad collum habẽt magnos stomachos vt de se patet ergo ⁊ cetera. Accipit autem ventrem pro stomacho sicut etiam in libro posteriorum vbi exemplificando dicit ꝙ animalia duos vẽtres habẽtia sunt erumiata Tres autem sunt ventres in corpore nostro scilicet superior: qui cõtinet membra naturalia animata: vt caput: Inferior: qui continet mẽbra naturalia. Medius qui continet mẽbra spiritualia: vt dicunt medici. Et Mundinus in sua anohtomia. Et philosophus hic intelligit stomachum vt dictum est. Somacus seu venter est organum digestionis primi chili generatiue. Unde sicut mesarayce sunt preparatorie digestionis epatis: ita ⁊ os stomaci. Ex hoc autem est qꝺ habentes talez dispositionez stomachi sunt voraces infert quod sunt insensibiles. Ex multo enim cibo resoluuntur multi fumi: qui ascendentes caput replent: ⁊ meatus cerebri opilant quibus opilatis corpori subtrahit̃ sensus: eo ꝙ cerebrũ toti corpori sensum attribuit ⁊ largit̃ saltem instrumentaliter. Et secundario: quod dico quia sensus omnes principaliter sunt a corde secũdum opinionẽ Aristotelis: Licet opinio Galeni ⁊ medicoꝝ huic sit cõtraria vt pꝫ ꝑ Auerroym. Secũdo sui colliget: ⁊ de iuuamentis instrumentorum sensus vbi inter multa alia plura que de ista materia ibi ponit vult quod cor mittat calorem mensuratum in quantitate ⁊ qualitate cerebro secũdũ ꝙ cõuenit vnicuiqꝫ sensui ex sensibus cerebri. Sed ista quia non sunt ad propositũ missa faciamus: ⁊ sufficiat ꝙ meatibus cerebri opilatis corpori subtrahitur sensus: ⁊ per consequens hebetatur intellectus. ⁊ qꝛ ista oppilatio fit ex multis fumis a nimio cibo resolutis: vt dictuꝫ est: Igitur sequitur ꝙ voraces sint in sensibiles saltem accidentaliter. Et istud intẽdit Aristoteles quãdo dicit ꝙ voraces sunt insensibiles qꝛ angustum locum habent idest locum in quo vigẽt sensus. s. caput ⁊ cerebruꝫ angustat̃ eo ꝙ repletur forti odoratiõe i accipiẽdo cibũ: idest ex nimio fumo resoluto ex nimio cibo accepto: ⁊ per cibum intelligit res masticabiles ⁊ potabiles. Et ponit odorationem ex fumali euaporatiõe ex re odorabili resoluta: vt habet videri in alijs. habemus in patria nostra Florianũ boazanuꝫ: qui comedit ⁊ ingurgitat vnica comestione quãtuꝫ satisfaceret viginti hominibus: sicuti diuulgatuꝫ est. Habet etiam ferraria particulares ⁊ peculiares huiusmodi dotes. inspexi in conterraneo nostro ⁊ aduerti illã distantiã superhabundãtez per quinqꝫ digitos. Ad propositum patet ꝙ multum voraces sunt insensibiles non per se: quia non est ex defectione ⁊ indigẽtia sensuum i se sed magis per accidens ex ciborum repletiõe a qua prouenit sensuum ligatio. Et hoc intendit cum dicit quod sensus habet interiores idest debiles in sentiẽdo: ⁊ hoc est qꝛ spũs debẽtes circa partes corporis determiatas operari cibi multitudine occupant̃ qꝛ ad ipsos digerẽdos impediunt̃ magis propter repletionem cibariorum q̃ꝫ propter indigẽtiã idest q̃ꝫ ꝓpter defectũ sensuũ i se. Et ista de causa Boecius de disciplina scolarium prohibet eos a nimio cibo ⁊ potu dicẽs. Cibariorum autem mediocris sit facultas ⁊ potus sit tenuis eiusdẽqꝫ parcitas ⁊ reddit rationem iam pretactam. Talis sententie sunt palemon loxius phylemon ⁊ albertus magn⁹ in libro de animalibus: ⁊ conciliator i physionomia ⁊ in cõmento Decima particula problematuꝫ. Sed quando illud spaciuꝫ est equale laudandum est. Arguit enim proportio mẽbrorum ꝯtentorum̃ bonam hominis digestionem. Opposita sentẽtia est philosophi. decima particula problematũ dum inquit. Propter quid hijs qbus ea que sunt ab vmbelico deorsum scilicet ad ventrem q̃ꝫ ea que sunt ad pectus scilicet ad pomuꝫ granatũ breuis vite sunt ⁊ imbecilles. Causa esse dicit̃ qꝛ venter seu stomachus frigidus est propter paruitatez quare non digestiuus sed superfluitatũ generatiu⁹ tales autez morbosi sunt ⁊ breuioris vite ꝓpter

multitudinem egritudinum quas acquirit intensa caliditate: & a vicinis membris & precipue ab intestinis attrahendo a stomacho cibum indigestum. Idem affirmat archiphisonomus commẽto dicto: & in suo de physionomia dum ait. Dicit Aristoteles cum ea que sunt ab vmbelico deorsum vsq; ad fundamenta fuerint his que sunt inde ad pectus maiora hos imbecilles & brevis vite existere.

¶ Quesitum .xlii. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De physionomia hypocundriorum.

¶ Textus.

i In hoc loco preceptor venerande de hypocondriis querendum mihi videtur: vt que sint intelligam: & si quid in physionomia significant mihi queso aperi: nihil enim relinquẽdũ ẽ qđ ad hãc sciẽtiã ptinet: vt doctior euadam.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Commentum.

i Inquit philosophus in primo de animalibus super vmbelicũ hypocundrium est cartilagine quasi subcartilaginũ denominatum. Causa aũt cõmune subcartilagini & yllio colago est. Unde hypocundria & yllia idem sũt vt etiam accipit conciliator & est in illa parte q̃ est super anchas: & vbi superstringit centura. Tamen palemon dixit femora & yllia subiecto non differunt sed ratione nulla apud nos inter yllia & hypocundria reperitur differentia & femora: quoniam tria in vnũ considerantur. Tamen Ysidorus in vndecimo ethymologiarum femora dicta sunt q̃ ea parte a femina sexus viri discrepet. Sunt aũt ab inguinib9 vsq; ad genua femina aũt per deriuationem femorũ partes sunt quibus inequitãdo tergis equorũ adheremus. Unde & preliatores olim sub feminibus equos amisisse dicebantur. Si yllia fuerint dura & descripta ossibus indicãt masculineitatem. Et palemon Albertus atq; conciliator dicũt ferũ & bellatorẽ denotãt. Talia. n. yllia platonẽ habuisse ferunt. Ait sũmus theutonicus & conciliator referri leonibus. Si vero fuerint molli carne circũdata muliebrẽ animũ denotant. Que aũt nimiũ exossata sunt & rugosa & tenuitate circumdata sicut sunt yllia simiarum malignitatem pretendere videnť.

¶ Quesitũ .xliii. Augustini Discip. ad eundẽ Coclitem Magistrum de signis sumptis a vẽtre. Discipulus.

¶ Textus.

i Dez philosophus in methaphoricis: Quibus autem ea que sunt circa ventrem pinguia bene: fortes referuntur ad masculinũ genus. quicunq; non: molles referũtur ad apparentem conuenientiam.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cõmentũ.

b Sic docet physionomizare ex habitudine ventris: est autem venter vt dicit Ysidorus qui accipiens cibos ipsos dirigit. Et apparet extrinsecus: Dictus est venter a vehendo eo q̃ per ipsum vehatur cibus ad totuz corpus: & ponit duo signa. Primuz est q̃ qui sũt circa ventrem bene pingues idest musculosi: ita q̃ venter non nimis exterius extendatur vt expositũ est in primo libro sunt fortes: & referuntur ad masculinum genus. Et talis dispositio ẽ sibi naturalis: & secundũ cõstantinuz creatio ventris est carnosa calida & humida: et hoc propter digestionis necessitatẽ propter qđ Rasys dicit q̃ ventris magnitudo libidinem declarat. Secũdũ signũ quod sumitur p oppositum ad primũ dicit. quicunq; autez supple habent ventres non bene pingues: molles sunt: & debiles: referunť ad apparentẽ cõueniẽtiaz. Videmus enim cõmuniter q̃ habentes ex aliquo accidente puta ex ieiunio vel infirmitate vel quacũq; alia accidentali causa ventres macilentos sunt indociles & molles. Et q̃z diu in tali passione sunt declinãt ad mores muliebres quia mulier dicitur a mollicie vt testať lactãti9 firmianus in libro de opificio dei. Et in de secretis secretorũ ait philosophus. qui habz ventrem magnũ est indiscretus stolidus superbus amans coitum. Mediocritas vero ventris & strictura pectoris significat altitudinẽ intellectus & boni cõsilii. Magnitudo ventris procedit a magna caliditate reuerberãte in vacuitate vẽtris pcertim ad regionẽ testiculorum: Dictum est q̃ virtus moralis aut intellectiua non collocatur i subiecto nimis calido. Ideo sunt

indiſcreti ꝛ ſtolidi. Videmus tales eſſe bibones comedoneſ qui inertia amplectũtur: ꝛ omnibus luxurie generibus incumbunt ꝛ vt noſtris temporibus ſunt quidam religioſi qui cõtinue ſtudent in comedendo ꝛ ſunt ventroſi doliares: ꝛ colatiu) ventris. Unde plautus in mercatore de ſene libidinoſo inquit. Canũ: varum: ventroſum: buculentum :breuiculum: ſubnigris oculis oblongis malis panſum ali quantulum. Non hominem mihi ſed theſauꝝ memoras mali. Idẽ plaut⁹ ỏ pſendulo. Ruſſus qdã vẽtroſus ſubniger: magno capite acutis oculis ore rabicũdo admodũ magnis pedibus. Quãdo vero phũs dixit. Mediocritaſ ventris ꝛc. Mediocritas ventris cauſaꝰ a caliditate cõditionata de qua oriunꝫ ſpiritus laudabiles. quãdo dicit cõſtrictura pectoris: vult dicere cũ ꝓportiõe ipſius pectoris q: ſi eſſet cũ nimia latitudine iudicaret caliditatem cordis obſtare intellectui. Eiuſdẽ ſententie eſt loxius q: vult ipſe ꝙ talis forma ventris ſit mollis. ꝛ Cõciliator ait. Ventris magnitudo nimietatẽ libidinis declarat. Et qbus ſunt carnoſiora vẽtralia fortes dicunꝫ exiſtere. Et hypocras dicit. Infimis purgatiõib⁹ apparatos. Dicit ẽt vẽtrẽ mollẽ in iuuentute: in pleriſqꝫ in ſenectute coartari: ꝛ ecõtra: qỏ ꝛ ſenectutis idicat gratitatẽ. Ventrẽ qdẽ molliorẽ ac ipaſſibiliorem ait Loxius magnificẽtiã oſtẽdeꝛ. Inquit Ariſtoteles Alexãdro: habẽtes ventrẽ magnũ idiſcreti ſtolidi ſuperbi ſunt ꝛ coitũ appetentes. Mediocritas qdẽ ventris cũ pectoris ſtrictura decẽti: altitudinẽ itellectus ꝛ bonitatẽ cõſiliꝫ teſtaꝰ oſtẽdere. hec cõciliator Dixit phũs i metbaphoricis. Piloſitas aũt q̃ ẽ circa vẽtrẽ loq̃citatẽ ſignificat: ꝛ referꝫ ad genus auiũ. Pro priũ.n.ẽ eoꝝ q̃ ſunt circa corpus piloſitas q̃ ẽ circa vẽtrẽ eoꝝ aũt q̃ ſunt circa intellectũ loq̃citas. Vult dicere ꝙ talis piloſitas ſignificat bominẽ loquacẽ ꝛ garruloſum. Et iſtud ſignum acceptũ eſt ex auibus. Aues.n. garruloſe ſunt. ꝛ in vẽtre p̃ oib⁹ aialibus plus piloſe. i. penno ſe ꝛ plene pennis. vocat aũt pennas pilos qa ꝓportionaliter ſe habẽt pili in greſſibilib⁹ ad pennas in volatilibus: vel vocat pennas: q circa vẽtrẽ ſunt: pilos ꝓpter eoꝝ mollicie ad modũ pilloꝝ reſpectu pennaꝝ i alijs partib⁹ corporũ ipſaꝝ. Subdit aũt. Eoꝝ vero q̃ circa itellectũ loq̃citas. i. garrulitas ſupple ẽ ꝓpriũm vnũ de numero eoruꝫ que ſunt circa intellectũ quaſi dicat garrulitaſ eſt vnũ de illis q̃ proprie cõpetũt auibus quãtũ ad ꝙ anima ꝛ accipit hic intellectũ pro itellectu paſſibili ꝛ corruptibili ſcilicet pro fantaſia ꝛ ymaginatiõe ſiue pro virtute ſeu aĩa ꝛcupiſcibili. ¶Cã aũt garrulitatis auium ẽ q: habẽt ſpirit⁹ leues pp qỏ eſt aues minores plus vociferare ita quod multe earũ ſũt muſice ſicut phylomena ꝛ ſimilia: qỏ fit pp ſãguinis ipſarum ſubtilitatẽ ꝛ ſpiritũ leuitatem cũ ſint nature aeree pp qỏ excitant faciliter ad iocũditatẽ: ꝛ ad diuerſa deſideria: q̃ p garritum ꝛ cãtuũ multiplicitatẽ conant exprimere. Et huius ſignũ eſt qỏ maſculi in genere auiũ plus hoc exercent q̃z femine eo ꝙ ſunt calidiores ꝛ p ꝛ̃s habent ſanguinẽ ſubtiliorem ꝛ ſpiritus leuiores q̃z femelle. ¶Cã aũt piloſitatis auium circa ventrẽ eſt habundãtia caloris vaporatui q: magis exuberat in iſto loco pp digeſtionem q̃ ibi plus uiget. Cuius ſignũ eſt: qỏ caro ventris eſt valde ſaporoſa ꝛ dulcis reſpectu carnis aliarũ partiũ corporis . ꝛ eiſdẽ de cãis boines aliqui in ventre ſunt piloſi. Ex quo vlterius ſequit ꝙ quia habent ſanguinẽ ſubtilẽ ꝛ ſpiritus leues pp facilem motũ ſanguinis ꝛ ſpiritũ diuerſa fantaſiant ꝛ diuerſa fantaſmata ſeu concepta exprimunt p loquelã. Sic ergo pz cauſa aliqualis quare loquacitatẽ ſignificat piloſitas circa ventrẽ . Vidi ego eoſdem eſſe ẽt ſumme luxurie: ꝛ valde cõcupiſcibiles. Et ſimilr quo qz accidit i his qui habẽt breue ſpaciũ inter cor ꝛ cerebrũ ꝛ p̃cipue ſi ſint colerici. Si diligẽter attendes: docileq̃z te ſenſero: nullus labor erit: tibi de hac ſcientia q̃ ſecretiſſima ſunt in lucez a tenebris educere.

¶Queſituꝫ xxxxiiii. Auguſtini Diſcipuli ad eundem Coclitem Magiſtrum. De ſignis pectinis. Diſcipulus.

¶Textus.

q Vlicunqz habet pecten acutũ et oſſeuꝫ ſunt bene fortes. Quicũqz carnoſuꝫ ꝛ pingue habẽt molles Quicũqz aũt modicã carnẽ ſicut deſiccatã mali moris ſunt ꝛ referũt ad ſimias.

Reſponſio Magri ad Diſcipulũ.

Cõmentum

b Hic docet phyſionomizare ỏ diſpoſitionibus pectinis . Eſt autẽ pecten pubes inferior viri vl mu

lieris in qua crescunt pili super mentulā ⁊ ponit phūs tria signa. Primum est ꝙ habentes pecten acutū scilicet i iferiori parte ⁊ etiam superiori latū per modū scuti ⁊ bene ossatū sine nimia carnositate sunt fortes: ⁊ tales referūt ad genus masculinum. Habētes autē pecten opposite dispositionis multū carnosū ⁊ pigue ⁊ bene ossatū molles sūt. Et tales referūtur ad femininū gēus. Habētes autē pectē nimis macrum: ⁊ tāq̄ a sole desiccatū sūt maloꝝ morū: ⁊ referuntur ad symias huiusmodi dispositionis: ⁊ quoad aīaz ⁊ quo ad corp⁹ habētes: vt habetur ab Auicenna libro secundo de animalibus ⁊ sic dicit Aristoteles atque summus theutonicus. Et dixit cōciliator. Et qui osseum habent pecten ⁊ in acutum protensum sunt validi. Aiunt luximagi pectus os si i mulieribus extiterit attenuatum carne ⁊ i acutum protensum nocentem coitum prestare: ⁊ etiam vulue amplitudinez significare. Scias quoq̄ qd̄ femur pilosum cum spissitudine piloruz luxuriam attestatur. Et quando est cuz raritate pilorum: exiguitate eorum arguit contrarium ⁊ significat dominiuz frigiditatis vt coligi potest in de natura piloꝝ: Et Hec d̄ pectine: ne prolixiores i sermōe videamur dicta sufficiāt.

¶ Quesiium .xlv. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De natura Virge. Discipulus.

¶ Textus.

m Iror ꝙ Aristoteles capitulū genitalium membroruz in medium non adduxit.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Commentum.

r Atio est quia physionomiā Aristoteles ⁊ precipue metaphoricā fabricauit tanq̄ radicem ⁊ principium scientie que in paucis verbis omnia ꝯprehēdit: ideo Epithomata d̄ illa cōscripsit. Tamen cōciliator aliqualiter tractauit vt recitabo ⁊ quicquid a nobis additū est illud experientia cōprobatur. Rasys dixit Eunucus maloruz est morū: est enim stultus ⁊ cupidus: ⁊ presūptuosus. Qui autē castratus nō fuit: sed sine testiculis natus est vel paruissimos habens eunucus apparet: vt tactū est de diuisiōe sexus. Cui videlicet barba nūquā nascit d̄terior est. Inquit ptolomeus phūs ⁊ pōtius gallicus Qui habent testiculos impares magni fornicatores existūt. Qui vero habent magnos testiculos prosperosi denotātur. Qui equales testiculos habuerit bonā illi obtiebūt fortunā. Testiculi uehemēter magni cū virga existētes stolidū inertē asininū declarāt. Ego nunq̄ vidi habentē virgam magnam qui habuerit ingeniū nec capacitatē ad virtutes: ⁊ plerunq̄ malo ⁊ misero clauduntur: exitu. Pendentes in longum testiculi visi sunt liberalitatem ⁊ coitus imbecilitatez ostendere. Et similiter qui uirgam valde magnam habent propter spiritus non ad locum debitum potentes descendere: ⁊ ꝓpter eoruz ifrigidationez ⁊ propter longiorem tractum incoibiles efficiuntur. vt narrat philosophus i de animalibus. Dicit philosophus testiculos circa anuz oportet applicari. Et ideo contingit viros minus estate q̄ hyeme coire. Si idecēter sinister testiculorum dextero maior extiterit femelle hic vt plurimuz erit generatiuus cū eius maxime frigida natura extiterit. Aiunt quidam virgaz magnā stolidum ⁊ durum ingenium ostendere. Haz gibbosi ⁊ parui corporis habēt vt plurimū magnitudinem virge. Ideo matrone solēt vt plurimū famulos similis stature accipere. Solent eni fortitudinem ꝯz alioruz membrorū conglutinationem ostendere: Qui habent mentulam cum venis grossis ⁊ apparentibus sunt calide nature: ⁊ sepe illis accidit. vlceratio virge vt notaui ⁊ curaui cum oleo onfacino ⁊ aqua rosacea ⁊ parū cerusa ⁊ aliquātulū canfore i forā linimenti aliter talibus accidūt vlcera putrida. Cuius rei causa est imbibitio materiei que influit propter raritatem ⁊ latitudinem meatus quia verenda sunt complexionis calide ⁊ humide. Et nimia faticatione calefit ⁊ excoriat virga sic complexionata. Inquit conciliator. Et virgam vehementer longam dicit aristoteles generationē impedire: q̄ fortassis iaz factā etiam posset subuertere. Idem etiam fit cum vltra mēsurā tenuis fuerit ⁊ breuiata. Mulie bria si exterius obstricta iterius ardentia fuerit coitus furia nequeūt saciari quod puellis adolesentibus plerunq̄ contingit. Lata exposita libidinosaz ostendūt. Et nimia obsita pinguedine squallore torpentia preter generationis impedimentū mores ostendunt prauos. Cuz

antem interſticiuꝫ quod inter anum ꝛ vuluam verſatur ſtabiliſſimũ fuerit ꝛ exterius poſitum libidinoſas ꝛ inſanas reddit ad coitum. Cauſa aũt quare virga longa vehementer nõ ſit apta generationi aſſignatur: ꝛ ẽ qꝛ ſpiritus gignitiui debilitantur in lõgo itinere. Et mẽſura cõueniens eſt ꝑ ſpaciũ ſeptem pollicũ cũ latitudine dimetiatur: nõ extra nouenariũ pollicẽ adducta vt aſſerunt. Vulua in alterũ latus cõuerſa vel inequaliter iacens loquacem ꝛ libidinoſaꝫ inſinuat mulierẽ. Labia vulue groſſa cũ exuberãtia pilorũ fermentẽ libidinẽ ꝺclarãt. Ariſtoteles in tertio de aialibus inquit. Virga virilis inter oia alia mẽbꝛa creſcit ꝛ diminuitur ſine ſui leſione. Et in quinto ait: Natura ſtatuit ſingulis aialibus tẽpoꝛa ꝛ etates ad coitum ꝓpter qꝫ boini ipſi. n. oibꝰ tẽpoꝛibus oportunus eſt coitus.

¶ Queſtiuꝫ xxxvi. Auguſtini Diſcipuli ad eundem Coclitem Magiſtrum. De ſignis enchaꝛ ꝛ coxaꝛ Diſcipulus.

¶ Textus.

i Tem in methaphoricis quicũqꝫ habẽt coxas oſſeas ꝛ neruoſas referunt ad maſculinũ. genus. q cũqꝫ autẽ hñt oſſeas ꝛ carnoſas molles ſunt ꝛ referunt ad femininũ genus.

Reſponſio Magꝝ ad Diſcipulũ.

¶ Cõmentum

b Ic docet phũs phyſionomizare ꝑ diſpõnes coxaꝛ. Coxe quaſi cõiuncte axes in ipſis .n. femóra mouent: quoꝛ cõcaua vertebra vocant: qꝛ in eis capita femoꝛũ vtunt. ſuffraginesꝛ qꝛ ſubtus frãgunt. i. flectunt nõ ſupꝛa ſicut in brachiis vt ꝛ Iſidorus in. xi. ethymologiarũ. phũs ponit duo ſigna. Primũ eſt q hñtes coxas oſſeas: ita q oſſa groſſa ſunt ꝛ foꝛis eminentia ꝛ neruoſa: ita. ſ. q coxe ſint magne rõne magis oſſiũ ꝛ neruoꝝ qꝫ carnoſitatis nimie ſicut ſupꝛa dictũ eſt in primo libꝛo cap. de ſignis timidi. Tales ſunt fortes ꝛ audaces. Ideꝫ ꝛ Raſys dũ inquit. qñ coxaꝛ oſſa foꝛis pꝛominuerint audaciã ſignificabũt: Intelligit etiam Raſys quãdo coxe ſunt muſculoſe ꝛ arcuate ad partẽ ſilueſtrẽ ſignũ eſt fortitudinis. et ego notaui q velociter ꝛ agiliter currũt: ꝛ etiã ſunt magni itinerãtes. ꝛ Michael ſcotꝰ bene dixit in hoc: qꝺ valde miꝛor: nã i omni ſua phyſionomia valde errauit neſciens qꝺ dicat tãqꝫ male expertus i hac arte: ꝛ multa ausus ſit ſcribere. Coxe bene pulpoſe ſignificãt hoĩnez fortes ꝛ audaces nec minus ſupbũ: vt ꝑ i extraꝛijs gallis ꝛ falconibus. Deinde ponit ſm ſignũ dicens q habentes coxas oſſeas ita tamen q oſſa nõ ſint magna ꝛ carnoſa multũ cũ paruitate neruoꝝ ſunt molles ꝛ referuntur ad feminũ genus vñ dicit Raſys. Coxe cũ exterius multas habent carnes fortitudinis imbecillitatez atqꝫ laxitatez declarãt. Aït conciliator. Enchaꝛ oſſa exterius tenſa fortitudinez ꝛ virilitatez ſinuãt: niſi i eis muliebꝛis carnoſitas ꝓtingat. Ipſaꝝ gracilitas mulieꝝ ſignificat amatorẽ: corꝛipiſqꝫ cũ ꝺbilitate timoꝛẽ imittit. Groſſe coxe ac lacertoſe: plene ac ſolide ꝺnotãt fortitudinem. Exterius quidem coxe ſi ſint carnoſitate multa cõgeſta ibecillitatem denunciãt ꝛ laxitudinez. Coxaꝝ oſſa foꝛis ꝓminentia cũ mõ fortitudinem idicãt. Itez dixit etiã Raſys. enchaꝝ quoqꝫ oſſa cũ exterius tendunt fortitudinis demõſtrãt multitudinez: ꝛ virilitatez: Enchaꝝ gracilitas mulieꝝ ſignificat amatorez: ꝛ corporis debilitatem atqꝫ timorez. et phũs i libꝛo de ſecretis ſecretoꝝ ait latitudo vero tibiarũ: ꝛ taloꝝ ſignificat fortitudinez corporum. et hec de coxis dicta ſufficiant.

¶ Queſitũ. xlvii. Auguſtini diſcipu. ad enndẽ Coclitez magiſtrũ. De ſignificatiõibꝰ genuũ.

¶ Textus

q Ii aũt ſcõm genua ſubtiles: timidi ſunt ꝛ referuntur ſuper apparentem decentiam.

¶ Reſponſio magiſtri ad diſcipu.

¶ Commentum.

b Ic nuncius nature phyſionomizat ex diſpoſitionibus genuũ Et ponit circa hoc vnuꝫ ſignũ dicens q hñtes genua ſubtilia ſunt timidi: ꝛ referuntur vt dicit ad apparentem congruentiã ſiue decentiam: põt aũt dici apparens conuenientia mos apparens ꝯueniẽs ſummo ſtudio: qꝛ conuenit cũ more naturali in cauſis ꝛ i noie. Inpapparens aũt mos ẽ iſte qui accidit ex ꝓpoſito cũ diligentia ꝛ ſtudio: qualez hñt qui ex ꝓpoſito ſtudent ſe facere ornatos gracioſos: vel ẽt ſub oppoſitis diſpoſitionibus: tales. n. mores ſiue apparentia accidentales ſunt: ꝛ iſte que fiũt nõ ex ꝓpoſito poſſũt

reduci in animū: sicut ꝛ naturalis. Et ita pote
runt sua signa demonstrari ex motibus super
apparentibus sicut ex motibus apparenti
bus: ꝛ reductiones fieri in eosdem: sicut est in
proposito: ꝛ superius frequenter dictum fuit.
Dixit philosophus ad Alexandrū. Multitu
do vero carnis in genibꝫ significat debilitatez
virtutis ꝛ molliciem. Ait dicere philosophꝫ
Genua que hñt multitudinez carnis cū molli
cie significāt ꝺbilitatē virtutis corpalis pp ner
vorum imbecillitatem. Et hoc ratione humi
ditatis relaxantis ligamenta iuncturarum ꝛ ex
ꝺsequenti seqt̄ mollicies intellectus. Unde
Rasys de significationibus debilitatis nervo
rum inter alia signa ponit relaxationez iunctu
raruz ꝛ paruitatez ac cordarum subtilitatem:
ꝛ cutis: ꝛ forte eius tenuitas denotat̄. De quo
sequitur iuncturaruz debilitas. Et isti sunt qui
non possunt ferre onera: nec aliquaz rem i qua
occurrat fortitudo. Et tales homines non
possunt continuare magnas ambulatiões. Et
sunt muliebres. Ideo dixit philosophus: mol
les ꝛce. Inquit Albertus auctoritate Aristo
telis: ꝙ genua q̄ inter se conuersa sunt vt quasi
collidātur ad femininā referuntur: proprietatē
nisi hoc accidat ratiõe exercicij: vt est in pistori
bus ꝛ illis q portāt onera i qbus tale signuz
non est naturale sz p accidens: iõ ineficax. Et
Conciliator ait genua laxa quasi a reliquo cor
poris seperata ibecilles motus ostendūt. In
spexi ꝛ vidi tales ferre pedes cū suis punctis
siue sūmitatibus uersus partem siluestrez. i. ex
teriorē. Et genua eorū tēdunt̄ ad domesticas
partes. i. exteriores. Et isti omnio sunt effemi
nati ꝛ plerunqz cynedi: vt in multis expertus
sum ꝛ inueni ita esse. Et tales etiam penitus
sunt prane nature: vt i femina attribuire possu
mus: Ait in primo De diuisione sexus dixi
mus ꝛ superius tactū est in de natura pardali.
Et sic puto tibi de gēib⁹ satis factū esse. Siqd
aliud i mentē venit: ne ꝺsistas a q̄stis tuis. vt
me docēte hanc vtilissimā artē pfecte pcipias.

¶ Questitum. xlviii. Augustini Discipuli ad
eundez Coclitē magz. De significatiõib⁹ cru
rium.

¶ Textus

i Inquit phūs in metaphoricis:
Quicūqz crura articulata: ꝛ ner
uosa ꝛ fortia: fortes sunt ꝺm aiaz
ꝛ referūtur ad masculinū genus
Quicunqz crura subtilia ꝛ nervosa hñt luxurio
si referūtur ad anes. Quicunqz crura supflua
hñt ꝛ sicut paz corrupta: odibiles ꝛ inuerecū
di ꝛ referūtur ad apparentē decentiam.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

Cōmentum.

b Ic physionomizat per crura et
pōit tria signa ex triplici dispōne
cruriū supta. Primū ē: qō si fue
rint nervosa ꝛ articulata fortia ꝛ
magna non rōne carnositatis: sed magis rōne
magnitudinis ossium ꝛ nervoz fortes signifi
cant secūdū aiam ꝛ referuntur ad masculinum
genus. Deinde scō cū dicit. Quicunqz crura
Dat scōum signū: Et dicit ꝙ crura subtilia ꝛ
nervosa significant luxuriosū: ꝛ leue ꝛ instabi
lem in motibus ꝛ istud signum sumitur ab ani
bus crura huiusmodi bēntibus. que qz sunt se
cundū aiam leues ꝛ instabiles paz hēnt ō ter
restri gravitate: ꝛ multū de aerea leuitate. Itē
hēnt sibi insitam a natura seminalē rōnez: Cu
ius virtute mouent̄ naturaliter ad sui generis
multiplicationē ꝛ sue speciei p actū generatōis
ad ꝺseruationē. vt dicit Aristoteles de aialib⁹
libro. vi. Aliam causam dixi in. i. lib. ꝛ dicetur
p conciliatorē. Sciendū est ꝙ quādo crura fue
rint subtilia sine nervositate: tūc significant ho
minē timidū: vt dixi in primo lib. de signis for
tis ꝛ timidi: Deinde cū dicit. Quicunqz crura
ꝛcet. Ponit tertiū signū dicens ꝙ crura super
flua ideſt nimis magna rōe nimie carnositatis
ꝛ quasi paz abrupta ideſt indistincta hoc ē cū
equalitate ita ꝙ apud cauillas sūt crosse ꝛ car
nose vt bēnt foemine sunt debiles: ꝛ inuerecun
di: vt patuit supra ō signis insensibilis: quādo
ista carnositas ꝛ grossicies fuerit circa cauillas
significat insensibilem et boiem grossum natu
ra: vt dicit Rasys idem addit et Aristoteles
qō bēntes huiusmodi crura referuntur ad ap
parentem decentiā: qō intelligendū est per cō
trariū: apparens. n. decentia est bēre oppositaz
dispōnem in carnibus: scilz qō sit moderata et
non diruta ideſt inordinata. Et phūs scripsit
ad Alexandrum: Subtilitas vero tibiarum si
gnificat ignorantem: ꝛ eaz grossicies significat
audaciam ꝛ fortitudinem: pz ꝙ logtur de gros
sicie ossuosa nervosa ꝛ musculosa. Scias tamē
ꝙ greca translatio vocat crus illud qō arabica
lingua vocat coxam: ꝛ tibiā qō vocatur crus.

Sed ꝺ nominibus non est curandum. Dũtaxat attendendũ est qꝺ res sit eadẽ per totum scribit tñ Jsidorus i xi° ebtimologiarũ Crura dicta: qꝛ bis currim⁹ ⁊ gressuꝫ facimus. Sũt aũt sub genibus vsqꝫ ad suras. Tibie vocate quasi tube. Sunt eni lõgitudine ⁊ specie similes. Talus dictus a talo. Nã tolus ẽ eminẽs rotũditas. Unꝺ ⁊ fastigiũ tẽpli rotũdi tolus vocatur: Talus aũt sub crure est: sub talo calcanei hec Jsidorus. Jtẽ inquit Conciliator noster. Pars sub genu existẽs que sura vel crus appellatur: si facta velut grauida essꝫ aut apparuerit: sordidũ in temperamẽtũ ostẽdit. Crura mollia femineitatis sunt signa. Eorũ autem subtilitas ignorãtiã: grossicies vero audaciam cũ corporis fortitudine vt ait Aristoteles videtur denotare. Crura subtilia neruosa ⁊ aspera secundũ Aristotelẽ vidẽt habũdãtiã veneris nũciare. Cũ eorũ materia nutrimẽtalis cõuertatur i sperma: ⁊ refert ad aues: Superflua crura ⁊ dirupta odibilẽ ⁊ inuerecũdũ ostẽdũt. Jnquit Albertus: Mollia aũt crura femineine nature sunt signa. De cruribus aũt bene cõsiderauit Vegetius vt allegaui i cap° de thorace. Et Antonius Cornazanus tetigit in libro de Re militari: qui concludit ꝙ crura torlita vt fusus: vt vulgo dicitur fusulata arguit virilitatez i tyronib⁹. Scias etiã qꝺ crura valde pilosa: ⁊ multitudo piloꝝ circa verenda feruentẽ libidinẽ ostendũt: cũ eorũ natura conferat cum belluis: Viri hñtes multos pilos ad coxas: ⁊ in parte inferiori sunt multi coitus vt tꝫ phũs i xviij. de aialibus. Alia possent circa hoc adduci. Sed recensui tibi ea que nobis magis necessaria videntur.

¶ Quesitum. xlix. Augustini discipuli ad eũdẽ Coclitẽ magistrũ de significatiõib⁹ cauillarũ.

¶ Textus.

d Jxit phũs in methaphoricis. qbuscũqꝫ ea que sunt circa cauillas sunt nernosa ⁊ articulosa fortes sunt secundum animã ⁊ referũtur ad masculinũ genus. Quicũqꝫ aũt bene carnosi sunt circa cauillas ⁊ inarticulati molles sunt ꝟm aiaꝫ ⁊ referunt ad femininũ genus.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum

Cõmentum.

b Jc docet phũs physionomizare ꝑ cauillas pedũ ⁊ ponit circa hoc duas cõsideratiões signoꝝ ꝟm duas dispõnes: q̃ cũ eaꝝ relatiõibus patẽt ex dictis in lr̃a. Quã tũ vero ad secũdã dispõnẽ dicit Rasys specificãdo eã melius: ꝙ cũ cauille grosse fuerint scilicet ꝑꝑ carnositatẽ ebetẽ ⁊ inuerecũdũ demõstrabũt. Et ꝑ articulos itelligit Aristoteles iũcturas. ait Cõciliator. Que circa cauillas si neruosa extiterint lacertis solutis cõtexta fortitudinẽ ⁊ audaciã denotabũt: ⁊ ecõtra. Crura ⁊ cauille grosse ⁊ incõposite ebetẽ ⁊ inuerecunduꝫ ostẽdũt ⁊ ꝑ hec de cauillis satis habes.

¶ Quesitum. l. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De significationibus pedum. Discip.

¶ Textus.

a Jt nũcius nature in methaphoricis. Quibuscũqꝫ pedes bene nati ⁊ magni articulati ⁊ neruosi fortes sunt: ꝟm ea que in anima reducuntur ad masculinũ genus. Quicũqꝫ ãt pedes paruos ⁊ strictos ⁊ inarticulatos habent delectabiliores aũt videre q̃ꝫ fortiores. molles sunt secundum ea que sunt in anima reducunt ad femininum genus. Quibus pedũ digiti curui: inuerecundi: ⁊ quibus ungues curue referuntur ad aues curuorum vnguiũ. quibus digiti coniuncti sunt stercorosi referunt ad ortigas lacuũ strictorũ pedum.

¶ Respõsio Magr̃i ad Discipulũ.

Cõmentum.

b Jc philosophus physionomizat de pedibus. Dicit Jsidorus in ethimologijs pedes ex greca ethymologia nomen sortiti sunt. hos enim greci podas dicunt: quia alterius motibus solo fixi incedunt: plante a planitie nuncupate: qꝛ non rotunde vt in quadrupedibus ne stare non possit bipes homo: sed plane atqꝫ lõgiores formate sunt vt stabilius corpus efficerent. Sunt autem plante anteriores partes: que etiã ex multis ossib⁹ cõstant. Diuidit ꝑs hec in ꝑtes q̃ttuor. quãtũ ad priaꝫ dispõnẽ dicit: ꝙ hñtes pedes bene magnos: ⁊ articulatos ⁊ neruosos ita scilꝫ ꝙ articuli ⁊ nerui appareant sic ꝙ magnitudo pedũ sit rõe magnitudinis ossium ⁊ neruoꝝ: ⁊ non rõe multitu

dinis carniũ tales sunt fortes: ꝛ referũt ad masculinũ genus ꝺm mores naturales: vt dixi in ꝓbabilibus de diuisiõe sexus a masculineitate cõuenientes. Dico aũt q magnitudo pedũ istud significans nõ ꝺz eẽ p nimiã carnositatẽ: qz secũdũ Rasym pedes in qbus carnis est multitudo atqz ipsius duricies mali intellectus bominẽ portẽdũt. Et ita tales ñ referunt ad sexũ masculinũ in quo vt sic est intellectus bonus eo q masculi femellis bñt alias ꝓfectiores: vt dictũ est. Jn secretis secretoꝝ dixit pbũs pedes vero carnosi significant fatuitatẽ ꝛ amorẽ iniurie. Pedes vero pui ꝛ leues significãt audaciã ꝛ fortitudinẽ. Deinde ꝺo cũ dicit. quicũqꝫ aũt physionomizat ex disposõe ꝺa ꝓie. opposita. ꝺ. q bñtes p oppositũ pedes puos ꝛ strictos ideſt nõ latos in qbꝰ scilz articuli non apparent. Et q sunt subtiles: ꝛ ad videndũ delectabiles illi sunt magis molles qz fortes: ꝛ referunt ꝺm passiones anie ad foemininũ genus ideſt bñt mores naturales sexui foemininо attributos. Rasys dicit qꝺ pedes pui ꝛ pulchri boiem fornicatorẽ: ꝛ iocosuz innuũt. Cause uero istaꝝ disponũ imediate ꝛ secũdarie sunt qualitates ꝛplexionales. Caliditas. n. ꝛ hũiditas sunt cause magnitudinis pedũ. Frigiditas vero est causa imediata paruitatis: anie vero sunt primarie ꝛ mediate: anime. n. sic passiõate naturaliter reqrũt talẽ ꝛmixtiõem elementoꝝ ex qbꝰ ꝺz diuersũ ꝺominiũ qlitatẽ ipoꝝ causant diuerse ꝛplexiões. Ex qbus naturaliter diuerse ꝛsurgũt corpoꝝ in quãtitate qlitates: vt pluribus vicibꝰ ptractatũ est: Deinde cũ dicit: qbus digiti ꝛiuncti ꝛcet. physionomizat ex. ꝛ. ꝛ iiii. disposõe pedũ: ꝛ ponit duo signa. quoꝝ vnũ est de extremitate digitoꝝ ꝺz accipit ex curuitate vngaiũ: ꝛ pz in lra: ꝛ istud qꝺ dicit de digitis ꝛ vngulibus in pedibus: põt ẽt intelligi de digitis ꝛ eoꝝ unguibꝰ in manibꝰ: qz vtrobiqꝫ ẽ eaꝺẽ rõ ꝛ cã. Dicit aũt q isti referũt ad aues unges bñtes ille. n. sunt inuerecũde ꝛ rapaces: vt pote ꝺ ꝓda vuẽtes sic sũt agle ꝛ accipitres: ꝛ huiusmodi: qbꝰ vt dicit Aristoteles in lib. ꝺ aialibꝰ natura dedit vngues curuos ꝛ pedes fortes ꝛ neruosos vt fortius ꝓdam retineãt: ꝛ carnes facilius lanient: sicut ẽt auibꝰ fluuialibus natura dedit pedes latos ꝛ depressos pp natãdi necessitatẽ. Et iõ ly rõ disponis talis in huiusmodi mẽbris possit sumi ex causis aliis: vt dictũ ẽ sumit tñ ẽt potissime ex cã finali. ex quo. n. iste aues bñt alias rapaces natura ꝓuidit eis ꝺ disposõe mẽbroꝝ apta ad rapiendũ. Et eadẽ rõ ẽ ꝺ curuitate digitoꝝ ꝛ vnguiũ i boibꝰ alias rapaces naturalr bñtibꝰ. Sẽp uidi illos: q bñt vngues ꝛ digitos sic dispositos eẽ coleri ce ꝛplexionis: ꝛ video eẽ signũ laudabile in militonibus ꝛ in illis q martis radio regũt in negociis suis alig dicũt q Aristo. intelligit p inuerecũdos naturalr fures ꝛ raptores ꝛ psaulo quos. Fur vtiqꝫ ꝛ illiberalis idẽ sũt: qm latro ciniũ ab auaricia naturalr ꝓcedit vt tactũ fuit in. i. lib. ꝺecedo ẽt qꝺ p fures martiales intelligit ideſt militones qm q armis dãt operã penitus sunt fures ꝛ fraudatores p phas ꝛ nephas ſ ꝺ stãtiã acgrẽtes vt pz in negociis suis. ꝛ dicetur in. v. lib. de natura martis ꝛ in. z. vt inferius patebit. Deinde. iii. ẽ cũ dicit. Quibꝰ pedũ ꝛcet. physionomizat ex qrta disposõe qi dicat q bñtes digitos peduz coniunctos sunt stercoroſi. i. habent quendam fluxum ventris naturalez: ꝛ dicit q tales referuntur ad ortigas lacunales q̃ scilicet habent pedes strictos ꝛ multum stercorizant. Sunt autem ortige conturnices a grecis sic vocate eo q dicũtur nasci in ortigia insula aut ibi primo vise Dicit Jsodorus ortigometra ꝺr auis q̃ gregẽ ducit cã terre ꝓpiquãtẽ accipiter videꝫ rapit ac ꝓpterea cura ẽ vinentis ducẽ sollicitaꝫ externi generis p quẽ caueãt pria discrimina hec isidorꝰ. Sunt autem duplices scilicet campestres ꝛ fluuiales siue lacunales Aristoteles enim facit relationem ad illas. Sciendum est quod proportionales effectus necessario habent vtiqꝫ ꝓportionales causas: ꝛ similes effectus habent similes causas: sicut salsedo: ex quo in aqua maris ꝛ sudore et urina: oportet q in omnibus istis habeat simile proportionalem causam: Quecunqꝫ sit ista. Et eodem modo de omnibus effectibꝰ similibus ex diuersis causis repertis. Si igitur i Homine ꝛ ortiga inueniatur vna dispositio oportet necessario q ista dispositio vtrobiqꝫ habeat similem vel proportionalem causam. Signum igitur stercorositatis in homine refertur ad ortigam que etiam est stercorosa: ꝛ eadem Causa dabitur etiã Dic de homine. Jõ dicẽdũ ẽ qꝺ sicut in ortiga ex ꝓpietate aie ꝛ dispositione materiae sic mote: ꝛ ex cõplexione rõe aie causat stercorositas ꝛ talis dispositio

In pedibus ita est ēt in homīe ex eisdem causis ꝛ in aliis aialib⁹ per relationē ut dictuꝫ fuit ꝺ signis ꝛ relationibus iracundi. Unde recolē do alienas auctoritates. Dixit Rasys cū cal caneum est gracile timorem significat: ꝛ ꝺbilē fixionem. Brossum aūt ac solidum fortitudinē ꝛ audaciam portendit. Ait Albertus ꝛ phyle mon. Pectus pedis cū fuerit carnosum: ꝛ nō concauum ita qđ ambulans super ipsum equa li superficie plante in terra iacente: significat astuciam ꝛ maliciam dispositionis: hoc eiꝫ est signum frigidi flegmatis habundātis sup for mam. Et hoc quidem faciliter suscipit formas ꝛ de facili mouetur ēt a motore debili. Et ex hoc causatur astutia. Forma i rebus paruis et inutilibus significat malam secunduꝫ pytago ram feminarum dispositionē. Itē phūs in de natura aialium lib. i. cap. xiiii. inquit quibus in terior pars plante non cana sꝫ ita pleniuscula est: ita ut solū toto attingat vestigio ii versuti sūt ꝛ fraudulenti. Quando autē pectus pedis fue rit concauum ꝛ per oppositum ad primū signi ficat per contrarium huiusmodi bonitatē intel lectus ꝛ compositio bona ꝛ regulata ꝛ bonita tem moꝝ. quando fuerit cum macie cauatus melancholiam ꝛ consumptionem portēdit. In quit conciliator pedes grossi ꝛ breues firmuꝫ innuunt ꝛ constantem. Prolixi plurimū dolo sitatis ꝛ pernicieꝫtrabunt iudicia. Mēsuram tenuitate ꝛ breuitate excedentes malignū ꝺno tant. Pedis ima discreta si fuerint itinere et articulis generosum ꝛ virilez ꝺnotāt ingeniū Molles ampla pelle circumdati impressionū ꝺnotat deceptoreꝫ. Curui pedes ꝛ bñtes plā tā longe cōcauā ꝛ reductā reprobandi sunt: nā versutam ꝛ malignam mentem denunciāt plā ta penitus plana debilitatem gressus ꝛ fixiōis ostendit. Calcaneū gracile timorem innuit ꝛ ꝺ bilem fixionem. Brossū aūt ꝛ solidū fortitudi nem: ꝛ audaciā infima pedū ꝛ calcaneoꝝ cum lōga sunt carnibusqꝫ referta stolidū indicāt ꝛ i sanū precipue cū digitoꝝ hūilitate: eoꝝqꝫ vasti tate. Quoꝝ pedū ābitus concauus est: hii certi circūspecti ꝛ honesti esse cōsueuerūt. Pedes cū carnis multitudine ꝛ cum duricie circūuolu ti intellectum prauū fatuitatem ꝛ amoreꝫ iniu rie ꝺnotāt. Pedes parui pulchri ꝛ leues for nicatorem: ꝛ delitiosum ostendunt. Dicūt ꝛ pe dis digitos cōiunctos bñtes fluxū ventris vel sudoris fetoreꝫ oñdere. Inquit Rasys. Ma nus ꝛ pedes cum pulchri fuerint ꝛ parui toti⁹ corporis cōplexionem eē debilē oñdūt: ꝛ ipius caliditatē fore paucā. Si hic finez fecero satis de pedibus habebis.

¶ Quesitum. li. Augustini Discip. ad eundē coclitem magistrū: De motibus ꝛ ambulatio⁹ nibus in generali. ¶ Textus

a Ut philosophus in libro de regi mine principū. Cuius vero pas sus sunt lati ꝛ tardi prospabitur in oībus factis suis. Et cui pas sus sunt breues: est impetuosus ꝛ suspicios⁹ impotens in opibus: ꝛ male voluntatis.

¶ Respōsio Magistri ad Disci ¶ Cōmētum.

n Immia velocitas in ambulatione calidā oñdit ꝯplexionē: Qui val de lentis passibus ambulat frigi dam ꝛ flegmaticam naturam de tinet qui mediū tenet tēperatā arguit ꝯplexio⁹ nem. Passus lati ꝛ tardi ꝓcedunt a discursu laudabili: vt hēt patronus meus Dūs Alexā der Bentiuolus Joānis Bentiuoli secūdi filius: Breuitas autē passus ⁊trariū innuit: si cut ex nostris dictis colligi pōt. Et cōfirmatur a Rasy dum ait. Cuius passus ampli sunt ꝛ tardi spacios⁹ est. Cuius passus veloces sūt ꝛ breues festinus est: ꝛ ꝓ rebus oībus valde sollicit⁹: sꝫ tñ res illas dispōere ignorat. Tbeu tonicoꝝ princeps ait. Incessus quoqꝫ homis ex inclinatione nature ꝓcedens; anunciat de eo qualis sit aī ꝛ moꝝ ꝯplexio. Qui cū longis passibus incedunt magnanimi significāt ꝛ effi caces qui vero inefficaces sunt aīum depraua tum bñtes parci ꝛ tristes: ꝛ absqꝫ nimio dolor astricti ⁊trariis passibus a supiorib⁹ gradiū⁹ tur. Et si sint artifices sūt obscure mentis com puncti. Celeritas aūt gressus cū erecto ꝛ elato corpore ꝛ honesta bītudine calidū ꝛ pōptum insinuat: Qui res incipiendas magis q̄ pficiē das aggreditur. Et si celeriter mouet oculos sūmittentes se cōprimens ꝛ multū deducens: totumqꝫ se corpore complicans timidus val de est. Et parcus versutus ꝛ vilis ostenditur Et si cum motus celeritate pertur batio occur rat oculoꝝ: sitqꝫ capitis instantia: ꝛ anhelitus spissitudo: valde calidus inanis ꝛ audax deno tatur. Breuibus passibus ambulans ꝛ accele

rans: malignus iudicatur: ibecillis ⁊ timidus Tardus natura incessus animi pigriciē indicat: ni aliqua potiora dissentiant. Si autē accurata sit tarditas interdū quiescēs ceruicēq; inflectat ⁊ circūspiciat superbū hūc hominē esse designabis. Cū aūt pedū ac manuū motus cū corporis toti⁹ motib⁹ cōcurrūt: ⁊ bene moderate ⁊ trāquille inferūt cū declinatione aliqua capitis decenti ⁊ ceruicis magnanimus is ⁊ fortis iudicatur: ⁊ refert ad leones. Et talis est dominus noster dñs Hānibal Bentiuolus: Dñi Joānis Bentiuoli secūdi filius benefactor noster colēdissimus. Et phūs in similitudinarijs scribit. De manus ⁊ cubiti ⁊ brachij motu eadē referūtur. Quicūq; musculis spatularū rectis ⁊ tensis sunt gloriabundi vel garrulatores iudicant: ⁊ referunt ad equos. qui spatulas mouent ⁊ curui erunt sunt sapiētes ⁊ referūt ad leones. quicūq; pedibus puersis ambulant cruribus conibusq; femineis referunt ad mulieres. Vult dicere. Qui pedibus puersis .i. q puertūt pedes in ambulādo sic scilicz q planta ɔiūgat ⁊ pedicas se ad anteriores ptes pedū ad inuicē abscindat q̄si faciēdo mā gulū ⁊ incedētes cruribus femineis ⁊ vacillādo ac si sint cōfracta sunt in morib⁹ muliebres vt dicūt aliqui. vnde in de significationib⁹ cruriū dixit tales ⁊ odibiles ⁊ inuerecūdos. Cuius qdē tardus fuerit incessus: mollē ⁊ hebetē carentēq; intellectu plerūq; ostēdit. Motus nasi cū motu musculoꝝ ⁊ maxillaꝝ iracunduz denotat. Similiter ⁊ ecōuerso eleuatio nasi ad superiora testatur hoc idē. Et qui humeros eleuāt indiscrete aut vnū membrū: altero magis ventosi sunt existentes ac melancholie quadā specie occupati: vt est conterraneus noster: ⁊ q dā scolaris: ⁊ penitus quidā religiosi: signū potissimū est qñ collū abliquat ad aliquā partez Recte. autē incedēs ⁊ gradu ɔposito molliter spatulam gerens is mecchus ⁊ incōtinens ꝑhibetur. Nota quicūq; aūt corporibus circūtorquētes se: ⁊ fricantes se ⁊ proprie si sint eloquētes adulatores existunt: ⁊ referunt ad passiones siue ad canes magis domesticos hec phūs in methaphoricis ⁊ tales vulgo dicunt cagnitti. Nā canes ita dñis blandiunt: nō vt multi credūt pp fidelitatē: sed potius ob quādā timiditatē vt victū acquirāt: ⁊ potius possēt dici infideles. Ex quo isti: vt ita dicā cagnitti cū vigilantia sunt cōsiderādi nam maior pars eorum parat ⁊ exequit ꝓditiōes: Et Albert⁹ ⁊ cōciliator partiz hoc affirmant. De his fuit Seraphinus a pisis chyrurgicus: Et talis ē astronomus quidā ego dico. Qui saltili gressu incedūt: ⁊ eminenti ano ⁊ vultu erecto sunt cynedi atq; muliebres. Cui genua in ambulādo flexibilia existūt hic seruitutē nō fugiet aut miserrimā iacturā: Et rō huius est q neruorū infirmitas cerebri debilitatē protendit atq; ex consequenti intellectus imbecillitatē. Qui duz ambulāt pūctis digitoꝝ incedūt ⁊ ad siluestrē partē ita q calcanea causant quasi angulū muliebrē naturā ostendūt atq; cynedi sunt presertim si genua collidantur ad inuicē atq; flexibilia existāt. qui artificialiter ⁊ mensurate incedit: aut celeriter: ⁊ oculi eoꝝ mouentur velociter cū hylari intuitu pp passionez ad oēz positionis differentiā mouentur: ⁊ visus eius ē vt puer quādo respicit aliquid delectabile: hos ad furta deditos eē existimabis. qui passus hz vt ciconia ⁊ cū spatulis atq; collo retracto cuz simili oculorū positura: similis ciconie iudicandus ē. Et sic dicendum est qñ aliqñ aspiciunt terrā cū nebulosa fronte: atq; contractis cilijs ⁊ aliquādo reuertunt oculi eoꝝ ad sursuz cuz erecto capite hi penitus nephādis cogitationibus laborant. qui rectis: ⁊ firmis cruribus ordinate deambulāt animosi ⁊ ipatiētes sunt: et audacia cuz magnanimitate significat: qui vero celeriori ⁊ icōpositiori gradu festinātes sūt: hos stultos reputam⁹. qui capite ⁊ oculis more ceruino incedūt predictā in his deambulationē supponētes instabiles eos ⁊ mala nece morituros eē iudicamus. qui ornate ambulat vt plurimū cū punctis pedū ⁊ plāta quasi sine exteriore imūdicia mulibrē naturā oñdit: atq; cynedos ⁊ venereos mores sectantur: presertim si pedes sunt pulchri ⁊ parui ⁊ cōpressis calcāeis. qui cū firmis ⁊ fixis plātis icedit: fortitudinem ⁊ virilitatē declarant nisi corpus sit lassum: ⁊ genua flexibilia existant. Et hec scripta sunt ad declarationē eoruz que de natura ingressus ⁊ motus speculari potui: Et qualia sunt Discipule mi libenter accipe atq; hylari fronte:

¶ Quesitum. lii. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De pilositate diuersarum partium corporis ¶ Textus

m Agister mi multotiens vidi homies valde pilosos ⁊ perplexus pmansi cũ summa ambiguitate ob talem diuersitatẽ:quare rogo ⁊ supplico vt de hoc quoqꝫ verba facias.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum ¶ Cõmentũ.

s Cribit philosophus in methaphoricis.Quicumqꝫ habent tibias pilosas venerei sunt ⁊ referuntur ad hyrcos.Quicunqꝫ ea que sunt circa pectus ⁊ ventrem valde pilosa hñt:nunq̃ꝫ in eisdem perseuerant:⁊ referũtur ad aues quia ipse pectus ⁊ ventrẽ valde pilosa habent.Quicunqꝫ habent pectora valde nuda vel non pilosa inverecundi sunt ⁊ referunt̃ ad mulieres.Quibus autẽ caro non est valde pilosa⁊ sunt circa mediũ:habitudo est optima. Quicũqꝫ musculos spatularũ pilosos habent: nunq̃ꝫ in eodẽ perseuerant ⁊ referũt̃ ad aues. Quicũqꝫ dorsuꝫ vel spinã pilosaꝫ habẽt valđ inuerecundi sunt: ⁊ referũtur ad bestias.quicunqꝫ autẽ colluꝫ retro pilosũ habẽt liberales sunt:⁊ referuntur ad leones. quicunqꝫ autem mentum acutuꝫ hñt boni animi sunt ⁊ referũt̃ ad canes. Quicunqꝫ habẽt supercilia simul stricta tristes ⁊ auari sunt:⁊ referunt̃ ad similitudinem passionis. quicũqꝫ supercilia diuulsa habẽt ante nasum ⁊ diuulsa vsqꝫ ad tẽpora fatui sunt ⁊ referunt̃ ad porcos. Qui erectos pilos hñt in capite timidi sunt: ⁊ referũtur ad passiones:qui timẽtes facti erigunt̃.quicũque pilos vehemẽter crispos habẽt timidi sũt ⁊ referuntur ad passiones.Cũ aũt rigẽtes ⁊ vehemẽter crispi existunt timidi dicũtur.qui ĩ extremitate sunt crispi ad bonũ referũtur aĩum.quicũqꝫ autem frontis quod ẽ ante caput eleuatũ habẽt liberales sunt ⁊ referũtur ad leones. Quicũqꝫ caput oblõgũ habẽt:⁊ capillos ante frontẽ iuxta nasuꝫ liberales sunt ⁊ referunt̃ ad decentẽ apparentiã.Et ꝯciliator ait.Pili aũt in auribꝰ intrinsecus existentes bonũ auditum ⁊ hoĩnẽ đnotat mediocrẽ.Sup ceruicẽ ⁊ caput ⁊ dorsuꝫ si multi fuerint pili fortez ⁊ animosuꝫ testantur.Dicitur etiã ꝙ habentes collũ posterius pilosum liberales sunt leonibusqꝫ relati. Multitudo pilorũ super spatulas ⁊ colluꝫ existens dementiã ⁊ obstinatum aĩum testatur: cum hoc ⁊ mobiles existentes auibus cõparãtur.et pectora valde pilosa habentes:aut pilis đnudata valde ĩuerecũdi sũt ⁊ brutis sunt similes cũ sunt sine pilis femellis assimilãt̃ ⁊ hũani sunt his ẽt similes sũt quoꝝ dorsalia sunt pilosa.Cũ autẽ fuerit solũ pectus pilosũ audacẽ ⁊ bene mobilẽ viꝝ denũciãt ⁊ medici dicũt caliditatẽ cordis ostẽdere.Multitudo piloꝝ in ventralibus reperta luxuriosos ĩstabiles ⁊ voraces natura denũciat:qui volatilibus referuntur.et crura pilosa habentes venerei existunt ⁊ hircis comparantur.Lõgis quidẽ pilis ⁊ multis tecta indocilẽ ferocẽqꝫ hoĩnẽ significãt.hec igit̃ signa ex ipsius rei accidẽtibꝰ ⁊ forinsecus assumunt̃ valde.Reliquũ aũt ẽ nunc per ipsius substantie actus physionomizare. Phylemon aũt tꝫ ꝙ qui habꝫ multitudinẽ piloꝝ circa vniuersũ corpus ad naturã brutalẽ declinãt et hec de pilis dicta sufficiãt.

¶ Quesitũ.liii.Augustini Disc.ad eũdẽ Coclitem magr̃m de significatiõibꝰ quãtitatis.s.ĩ puitate ⁊ magnitudine corporũ. ¶ Textus.

d Ato ꝙ exposuisti ĩ primo libro de magnitudine ⁊ paruitate corporum secũdũ vulgatã opinionẽ nũc cupio ĩtelligere Aristotelicã difficultatẽ:p̃sertiꝫ ĩ istis ĩuolutis v̄bis.s. Parui valde acuti sunt motu.n.sanguinis paruũ locũ continẽte velociter valde deueniũt ad saper̃. q aũt valde magni tardi ad pficiẽdũ motu.n. sanguis magnum locum ꝯtinẽte tarde accedũt ad sapere.quicũqꝫ aũt paruorũ siccis carnibꝰ vtẽtes:sunt.n. ⁊ coloribus: aut per caliditatẽ corporibus superfluũt:⁊ nihil pficiũt: Existẽte.n.in paruo motu veloci:pp igneũ: nunq̃ꝫ hꝫ idẽ est sapere sꝫ aliud in alio plusq̃ꝫ qđ supẽ fiat:quicunqꝫ magnorũ humidis carnibus vtẽtes calor̃ p frigiditatẽ ñ pmittit altqd accedẽs ad sapere:quicunqꝫ aũt paruorũ humidis carnibus vtentes: ⁊ caloribus pp frigiditatẽ fiũt pfectiui.Existẽte.n.motu in paruo difficulter mobili.ꝯplexionis cõmensurationeꝫ p̃buit primũ perficere:quicũqꝫ magnoꝝ duris carnibꝰ vtẽtes sunt caloribus per caliditatẽ fiunt pfectiui:⁊ sensitiui:Magnitudinis.n.super habũdãtiã caloris acqsiuit caliditas:quare comẽsuratũ esse ad perficiẽdũ Excedẽtia igit̃ corpoꝝ magnitudinibꝰ aut puitatibꝰ deficiẽtia si sint ꝯtinẽtia pfectiua sũt:⁊ sic̃ ĩpfecta:dicta ẽ media natura eorũ ad sensus optima ⁊ perfectissima.

Quibus vtiq; supponitur ⁊ debentia sentire oꝫ moderatā esse magnitudinem.

¶ Responsio Magistri ad Discipulū.

¶ Commētū.

b Ic philosophus phisionomizat ex corporis quātitate scilicet paruitate ⁊ magnitudine. Et diuiditur: quia primo physionomizat ex quantitate corporis valde magna secunda ibi. Excedentia igitur corporum ex quantitate media. Adhuc prima in duas quia primo physionomizat ex quātitate corporis absolute. Secundo facit idem cōparatiue ibi. Quicunq; paruorum. Adhuc prima in duas: quia primo physionomizat ex corporis quātitate valde parua. secundo ex quantitate valde magna ibi. Qui autem sunt ⁊c. Pro euidentia istius opus est scire ꝙ vt dicit Cōstātinus pātegni libro primo capitulo. xxxiii. Et idez multi alij ⁊ phylosophi ⁊ medici. Sanguis est duplex scilicet naturalis ⁊ innaturalis dimittendo innaturalem. Naturalis sanguis subdiuiditur in sanguinez arterialē dui scilicet est in arteriis ⁊ sanguinem nutrimentalem: qui defertur ad corpus nutrienduz in aliis venis. Et est differentia inter istum duplicem sanguinem: quia sanguis arterialis est sāguine nutrimentali calidior propter cordis ⁊ spirituū maiorem vicinitatem. Item subtilior ⁊ rubicundior propter maiorem calorem. ipsum subtiliantem ⁊ rarificantez: ⁊ hoc vt resudatio ipsius per spissas tunicas arteriarum facilius possit ī alia membra labi. Item est in sapore dulcis ⁊ tamen sanguine nutrimentali in sapore: aucutior. Iterum propter maius augumentū caloris in ipso ē etiā clarior: propter virtutez aereā collectam ī ipso: Sanguis vero nutrimentalis est calidius ⁊ humidius inter grossuz ⁊ subtilē mediocris in sapore. Et licet secundū medicos epar sit principium sanguinis. Tamen secundū Aristotelez. 3°. ⁊. 12°. ⁊. 15. ⁊ 15°. d̄ animalibus eius principium est cor. Unde dicit in. 12°. de animalibus. Cor est principiū ⁊ origo sāguinis ⁊ prima virtus ⁊ causa sanguinis ⁊ principium venarum. In nulla enim parte corporis est sanguis: sine venis preterq̄ in corde propter quod in medio cor est concauuz ad recipiendum sanguinem ⁊ exterius dandum ⁊ ipsum retinendum. Et ab ipso sanguis ad totū corpus diffunditur propter quod etiam in medio est positum vt ab ipso tanq̄ a circumscripto ⁊ a medio sanguis mēbris alijs dirigatur. Et breuiter sicut cor est vas sanguinis secundum intentionem Aristotelis. Ita ⁊ a corde est omnis uirtus animalis naturalis ⁊ vitalis est enim minera spirituum ⁊ caloris naturalis ⁊ omnium virtutum motiuarum ⁊ cognitiuarū. Ita est etiam ex consequenti principiū sanguinis. Auerroys. Cōdidit librum de concordia inter Aristotelez ⁊ Galenū de generatione sanguinis: quod propter prolixitatem relinquo. Sanguis enim ē ꝓprium vehiculum ipsius anime ad operatiōes suas in corpore exercēdas. Unde etiā secūdum Isidorū ethymologiarū lib. x°. prio cap. sanguis a greco nomen accepit: eo qd̄ substētet uigeat: ⁊ iuuet: ⁊ vitā ꝯfirmet. Nā sanare apud grecos ꝯfirmare ē: Et sequit̄ proprie sanguis anime passionē. Unde ⁊ purpuree vestes aut ēt purpurei flores ponunt̄ super mortuos: animositatē mortuorū dū viuūt in suo sanguine representātes: Hec Isydorus. Sicut autē sanguis nutrimentalis: siue sanguis existēs in uenis est vehiculū anime ad corpus: ⁊ vniuersaliter ad explendū operationes virtutū naturaliuz. Ita sanguis arterialis vna cū spiritibus est propriū vehiculū anime ad corpus viuificanduz: ⁊ ad motum ⁊ sensum ipsi tribuendum: ⁊ vniuersaliter ad explendū operatiōes virtutū animaliū vitaliū propter qd̄ cor p̄cipue est principiū ⁊ ipsa radix istius sanguinis arterialis. Cū cor sit primū viuens: siue principiū vite ⁊ principiuz oīs sensus. Cū vniuersaliter motus cuiuslibz sensus ex eo incipiat: ⁊ ad ipsum redeat ⁊ sanguis eius sit mundus clarus: ⁊ maioris sensus: ⁊ magis conueniens intellectui prout hec oīa dicit Aristoteles. xiij. de aīalibus. Ad propositū igitur pz ex dictis ꝙ ad perficiēdas opatiōes virtutis aīalis: oꝫ ꝙ sanguis arterialis ⁊ spiritus aīalis: ⁊ ꝑ ꝯñs calor naturalis cū ista fiāt instr̄m ⁊ ꝓpriū vehiculū ipsius aīe a corde ad virtutes cognitiuas ⁊ ad ipsaꝝ organa dirrigant̄ sicut pz ꝑ oppositū: dormiētes. n. nō hn̄t vsum sensuuz: p̄cipue exteriorū: eo ꝙ p̄dicta scilicet sanguis ⁊ calor naturalis ⁊ spiritus ad interius corporis retrahuntur: prout d̄ calore naturali satis pz per cōmentatorem super de sensu ⁊ sensato sicut in prehabitis dictum fuit.

Et de sanguine idem ꝑz ꝑ Aristotelē de partibus aialium libro scō capite. 5°. Alijs sanguinē dedit natura. Alijs vice sanguinis partem eiusmodi aliā: ꝛ est certe roboris efficacior sanguis qui crassior ꝛ calidior est: Ilim aūt sentiē di itelligēdiqz obtinet pleniorē: q̄z q tenuior at qz frigidior est. Hoc idē discrimē i his quoqz habet q̄ sanguini proportione rñdent: quāobrez apes atqz huiuscemodi alia aialia ingenio siora multis carentibus sanguine sunt: nec nō inter ea que sanguinem habēt ingeniosiora suis cōtrarijs sunt: que sanguinē habent frigidiorem ꝛ tenuiorē. Sz optime cōstant: que calidū tenuem ꝛ sincerum habēt: quippe que vna ꝛ viribus corporis ꝛ anime: ꝛ ingenio plurimū valeant. Qua propter pars etiam superior corporis ea ipsa differentia dissidet cum inferiori ꝛ femina cū mare: ꝛ dextra pars cū sinistra eiusdē corporis: Et multe alie rōnes quas gratia brevitatis taceo. ꝛ in eodem libro capite 7° ait. Somnus etiā a cerebro proficiscit bis que eā obtinent partez animalibus: que autē carēt inproportionale suppetit. Cū. n. sanguinis alentis effluētia refrigeret a cerebro: aut etiā ob alias cās similes caput aggrauat: ꝛ quidē sōno sopiti ea corporis parte solēt tēptari: atqz efficitur vt calor ad ima cū sanguine subterfugiant. Collectaqz copia caloris i loco inferiori somnū facit ꝛ facultatē erigēdi corporis aufert. ab ijs animalibus: que erecta incedere natura voluit ceteris caput errigi ꝓhibet: quibus deorsuz ducimus: cū de sensu ꝛ somno ageremus. Cerebrum aūt esse cōmune aque ꝛ terre ꝟstat: ex eo quod ei accidit. Cū. n. coquit indurescit atqz siccescit vt humore exacto a calore terrena portio relinquatur: quēadmodū in leguminū reliquorūqz fructuū decoctiōe: quod enim ex terra magna ex parte cōstat: hinc exacto humoꝝ quē exiguū sibi admixtū cōtinet dura terrenaqz admodū ea quoqz relinquuntur: homo inter omnia animalia plurimū cerebri hz scilicet secundum proportionem sui coporis: ꝛ inter homines mares plusqz foemine: cordis enim pulmonisqz locum calidissimū ꝛ sanguine refertissimū homo habet. Unde animalium vnus homo erectus est: caloris eniz natura inualescēs incrementum de medio agit: pro suo impetu. Itaqz contra multum caliditatis multum humiditatis frigiditatisque opponitur: que quidem copia fit: ut capitis os: quod calvariaz non nulli appellant sero admodum inducere tur. Cum diu calor euaporetur: quod nulli ex ceteris animalibus sanguine preditis euenit. Juncturas etiam plurimas in capite homo habet: ꝛ mas plures q̄z femina eadem de causa: vt locus spirātior sit: ꝛ amplius i quo plus cerebri habetur: nam si cerebrum vel humidū sit vel siccum supra modum suo fungi officio non potest. Sed aut nō refrigerabit aut coagulabit: Itaqz morbos deliria aut mortes afferet. Calor enim cordis atqz principium consentientissimum est: sensumqz celerrime facit cum sanguis cerebri aliquo pacto mutatur atqz efficitur. Idem tenet Aristoteles tertio de animalibus dicit enim: Quando timor est sanguis manifeste modicus est. Tunc enim revocatur ad interiora ad adiutorium virtutis naturalis vt ipsius beneficio suas peragat actiones: Et quia tunc sanguis se profundat ad interiora extremitas corporis pallida remanet ꝛ exanguis. Ex predictis vlterius patet q̄ secūdum diuersitatē sanguinis ꝛ spirituum ꝛ caloris naturalis in quantitate qualitate ꝛ mobilitate scilicet secundum q̄ huiusmodi citius vel tardius a corde ad cerebrum ꝛ ad virtutes cognitiuas preueniunt diuersificātur homines in sentiendo ꝛ cognoscendo. Unde dicit Aristoteles: vt in prehabitis dixi: in duodecimo de animalibus: animalia habentia sanguinez: subtilem mundum ꝛ calidum omnibus animalibus meliorem habent sensum. Sanguis. n. subtilis calidus ꝛ melior motus intelectui est conuenientior. Hec Aristoteles ꝛ Gulielmus nurice. Unde Aueroys in libro de concordia inter Aristotelem ꝛ Galenum de generatione sanguinis dixit auctoritate Galeni q̄ omne animal habens magnum cor supra res sui generis est timorosum: quoniaz in cor de sunt vene ample: ꝛ locus cordis est magn⁹: ꝛ calor paruus: sicut accidit in animali quodā quod est cancro simile. Et omne animal mediocris cordis est audax. Et animal habens cor magnum: ꝛ calorem multū non est pingue multum: eo q̄ calor multus exiens p vias amplas corporis consumit superfluitates mēbrorum ipsius animalis: ꝛ omne animal parui cordis econtrario modo se habet: ꝛ omne mēbrū receptibile: ꝛ animalia subtilis nature habent

in corde suo sanguinez subtilem ꝛ grosse habēt grossum. Et philosophus de partibus animalium libro quarto capitulo nono dixit principium animi admodum difficile mouī copulentumqz in his est hoc est in pumilionibus: propter paruam distantiam: Ut dixi in primo libº in xxxviij°. capitulo ꝛ multis aliis rationibus in capitulo de thorace. Et etiam in primo liº. capitulo primo. Auctoritate gaietani: Et albertus de diuersitate complexionuz. Et in uersiculis de complexionibus: ꝛ in multis locis haberi potest. Habentes igitur motuz sanguinis ꝛ spirituū a corde ad cerebruz ꝛ ad virtutes cognitionis nimis tardum sunt tardi ingenii: ꝛ tardi in cognoscendo sive sapiendo: ī qui bus vero motus hic est velox temperate tamē sunt boni ingenij ꝛ bone apprehensionis ꝛ bone discretionis: Dico aūt velox temperate: qz in quibus motus predictus est nimis velox nō sunt perfectiui: vt statim dicetur de paruis colericis. Potest tamen eē velocitas ꝛ tarditas i huiusmodi motu vel rōne puitatis vel magnitudinis spacii i quo est: vel rōne qualitatis istorum mobiliū puta sanguinis est spirituū. Sanguis enim est spiritus calidi multū rōne calidi tatis que est ipsos subtilians ꝛ mobilitās mouentur velociter. Sanguine ꝛ spiritibus paruz calidis: qui mouent tarde propter oppositam causam. Uel etiam possunt esse huiusmodi velocitas ꝛ tarditas rōne vtriusqz similis. quibus īmissis faciliter pz intētio Aristotelis in isto capitulo physionomizatis. primo ex quantitate valde parua corporis. Et dicit q parui valde sunt acuti ingenio: ꝛ prōpti in apphendēdo aliquid ꝛ vltimo i sapiēdo ꝛ cognoscēdo. Et hoc quantum ex ipsa quantitate corporis absoluta ꝛ quātum est ratione spacii in quo est: qd addit Guilielmus: quia rōne cōplexionis naturalis posset esse oppositū vt statim dicet. Et subiungit istius rei rationē: quasi sic arguēs. Illi in quibus sanguis arterialis. ꝛ spiritus ꝛ calor naturalis statim ꝛ velociter a corde proueniūt ad cerebrū: ꝛ ad virtutes cognitiuas: illi sunt acuti ingenii ꝛ prompti in apprehendendo ꝛ vniuersaliter in sapiendo. Et hoc quantū ex ratione spacii in quo ē huiusmodi motus. Et voco hic apprehensionem ipsam ꝛ cognitionem: ꝛ de ipso cognito iudicium ꝛ discretionem. Sz parui sunt huiusmodi ergo ꝛc. Maior istius rationis patet ex dictis hic ꝛ immediate: ꝛ est ex dictis in diuersis locis supra. Minorem aūtē probo in littera sic. In illis sanguis spiritus animalis ꝛ calor naturalis subito ꝛ velociter, peueniunt: ꝛ mouentur a corde ad cerebrum siue ad virtutes cognitiuas: in quibus motus huiusmodi est super paruum ꝛ breue spacium Sed ita est in valde paruis: quantum est ex qͣ titate corporis. Igitur parui quantum est ex quantitate corporis ipsorum sunt acuti ingenii ꝛ prompti: ideſt veloces in apprehendendo ꝛ vltimo in sapiendo. Minorem istius rationis ꝛ conclusionem ponit in littera ꝛ manifesta sī. Intendit autem per sanguinem: non soluz sāguinem: sed etiam spiritum ꝛ calorem naturalem. Deinde cum dicit. qui autem sunt physionomizat ex quantitate valde magna. vt patet: Est enim littera intelligenda ꝛ rationes formande sicut immediate dictum est. Deinde cum dicit: Quicunque aūtē physionomizat ex quantitate corporis cōparatiue comparādo scilicet paruitatem corporis vel eius magnitudinem ad corporis diuersam complexionem: ꝛ diuiditur in partes quattuor: ꝛ partes patebūt Licet autem primo physionomizare ex corporis paruitate comparando ad complexionē colericam: siue calidam ꝛ siccam. Et vult dicere q licet paruitas significet acuitatem ingenii ꝛ bonitatem sapiendi quantum est ex ipsa quantitate: tamen rōne complexionis potest esse oppositum. Parui enim qui sunt sicci quod dicit vtentes carnibus ꝛ caloribus siccis: ꝛ qui superfluunt in caliditate corporis quasi dicat parui colerici ꝛ in quibus siccitas ꝛ caliditas superflua ꝛ minus dominantur nihil perficiūt ideſt sunt omnino inhabiles ad perficiendum ꝛ sapiendum ꝛ precipue ad bene iudicandum seu discernendum. Est enim motus sanguinis ꝛ spirituum in eis nimis velox: ꝛ ratione parnitatis spacii ꝛ nimie caliditatis ipsos nimis cursibiles facientes vt nunqz possint in eodez stare istud perfecte sapiendo ꝛ cognoscendo. Et de isto perfecte iudicando quia antequam ad sic perfecte cognitum ꝛ apprehensuz occurrit aliud ꝛ sic pluribus intentus minor est ad singula sensus. Et signum huius est in iratis: propter enim istam causam scilicet nimiaz mobilitatem sanguinis ꝛ spirituū: impedit ira animum: vt in pluribus locis pretactum est: De-

inde.secundo cum dicit.Quicunq; magnozuꝫ Docet physionomizare:ex corporis magnitudine comparando ipsam ad complexionez frigidam ⁊ humidam siue flegmaticam : ⁊ satis patet ex dictis . DEINDE : cum dicit. Tertio Quicunq; autem paruozuꝫ docet physionomizare ex paruitate corporis per comparationem ad complexionem frigidam ⁊ humidam. Et vult q̄ parui qui sunt frigide ⁊ humide complexionis:sunt perfectiui idest apti ad perficiendum:licet enim sanguis ⁊ spiritus in istis moueantur ad cor subito propter paruitatem spacii nihilominus immobilitantur ratione complexionis siue frigiditatis quia humidum refrenat.Siccum ⁊ calidum:⁊ sic ex motu ipsozum breui ⁊ veloci spirituuꝫ ratione spacii:⁊ tardo ratione humiditatis ipsoz̄ fiet motus commensuratus:⁊ medius ⁊ temperatus aptus ad perficiendum . DEinde cum dicit Quarto Quicunq; autem magnozum. Physionomizat ex magnitudine corporis per comparationem ad complexionem calidam⁊ siccā huiusmodi sunt pfectiui ⁊ subtiliter. Licet eni in istis spacium motus sit magnum tamen sanguis ⁊ spiritus sunt in ipsis multum velociter mobiles ratione caliditatis magne.⁊ sic etiam in istis fit temperamentum motus:⁊ sunt apti ad perficiendum . Hic est sciendum q̄ licet calidi ⁊ sicci ⁊ vniuersaliter colerici sint difficilis receptionis ⁊ duri ingenij) ratione siccitatis que difficiliter recipit nihilominus colerici in corpore magni magis sunt perfectiui q̄z parui Cum enim dant se ad aliquid apprehendendum diu stant in illis in apprehensione:⁊ quāuis habeant spiritus ⁊ sanguinem mobilem: tamen quia spacium motus est magnum ideo ante q̄z aliquid occurrat primum apprehendūt ⁊ fortiter retinent.Et ad istam intentionem loquitur commentator super de memoria ⁊ reminiscentia dicens.Bone rememorationis ē homo tardi motus in cuius anima figuntur sensibilia que transeunt per ipsum.Et est iste cuius complexio posterioris partis cerebri est retinens formam existentem in ea. Et est enim iste in cuius hac parte dominatur magis siccitas q̄z humiditas.Siccitas enim innata est recipere cum difficultate ⁊ cum receperit formaz tunc nata est tenere eam longo tempore:ecōtrario autem de humido . Humidum enim faciliter recipit formam ⁊ faciliter dimittit quia forme que imprimuntur in humido non conseruantur longo tempore : sed transeunt cito hec cōmentator.Serapio vero in suo breuiario exēplificat de luto valde humido ⁊ valde sicco ⁊ accipit medio modo pro laudabili dispositione.Et quia colerici parui in corpore non ita diu stant in aliquo ita quod forma aliqua in anima ipsozum:figatur:nullatenus sunt perfectiui vt dictum est: Sic ergo Aristoteles non sibi nec commentatori contradixit:qz non vult dicere hic q̄ colerici magis in corpore sint perfectiui simpliciter sed in comparatione ad colericos parui corporis. Alij autem dicunt ad euitandum istam controuersiam q̄ Aristoteles in ista vltima parte docet physionomizare ex magnitudine corporis per comparationem ad complexionem calidam.Sed huic lecture nō videtur concordare littera. Calidi enim ⁊ humidi non vtuntur duris carnibus sicut isti de quibus loquitur Aristoteles nisi forsan volemus dicere q̄ hic intendit per duras carnes nō duras absolute sed carnes non nimis molles quales sunt in mulieribus ⁊ flegmaticis sicut tactum est in prehabitis . Et hoc valde p̄babiliter potest dici sicut dicunt aliqui . Sanguinei enim ex complexione ⁊ magni in corpore valde sunt perfectiui tamen propter causam quam Aristoteles reddit in littera:Tum etiaꝫ quia sunt temperate humidi ⁊ bone receptionis ⁊ bone retentionis sicut patet ex dictis cōmentatoris vbi prius. Deinde: cum dicit. Excedentia igitur physionomizat ex quantitate corporis inter valde paruaz ⁊ valde magnā scilicet intelligens de media . Ex quo habentes corpora nimis excedentia in magnitudine vel nimis deficientia in paruitate sunt perfectiui contingenter quia aliquando sic aliquando non secundum q̄ sunt diuersimode complexionati vt statim dictuꝫ est.⁊ per consequens ⁊ nimis parui ⁊ nimis magni sunt imperfectiui q̄z tum ad proficienduꝫ quod potest se habere sic ⁊ aliter est vt sic imperfectum est sicut omne variabile contingens. Ideo in statura ⁊ quantitate corporis mediocris:q nec nimis parui nec nimis magni sunt ad sensus : ⁊ ad perficiendum ⁊ sapiendum optimi sunt: alia littera patet ideo non me extendo .

¶ Queſtium .liii. Auguſtini Diſcipuli ad eundem Loclitem Magiſtrum De modo phyſionomizandi. Diſcipu.

¶ Textus

q Vero abs te preceptor optime ac doctiſſime: modum phyſionomizandi: & de ſituatione ſubiecti & de ordine congruo in generali.

¶ Reſpõſio Magri ad Diſcipulũ. Cõmentum.

o Portet diſcipule mi ſi vis eme re ſeruum aut accipere: Et ſi uis facere aliquem filium adoptiuũ q; ſubiectum ſit nudum. Et ſi é comatum primo comam conſidera ſcilicet ſubſtantiam & colorem quantitatem formamq; ſecundo debes palpare caput: & aſpicere compoſitionem: & cuiuſmodi ſit forma & proportio colli ſi eſt tonſum melius eſt. Et poſtea formam frontis videto: & qualitatem & colorem & poſituram oculorum: quia virtus intellectiua multum repreſentatur in anteriori parte precipue in oculis & fronte. Et non obliuiſcaris inceſſum eius quia magna pars phyſionomie oſtenditur in ambulatiõe: & precipue in ferẽdo oculos. Phylemon antiquiſſimus huius ſcientie auctor & princeps plurima iuſſit in ſignorum contractatione ſeruanda. Quorum omnium primum eſt plurimorum ſignorum memoria cum applicatione ad ſubiectum directa. Omnino nanq; vni ſignorum credere irrationabile exiſtit quod quidem: vt plurimum eſt elementum precipuum huius inquiſitionis: vt tenent legittimi auctores & maxime Conciliatores. Secundum eſt ſignorum ad inuicem cõparatio & ordo ſecundum ipſorum dignitates & eminentias: quod ex duobus perficitur ex ſignificationum videlicet cauſa & inter ſe relatione. Quia mores hominum non ſunt niſi paſſiones compoſiti ſcilicet corporis & anime. Et tales non conueniunt alicui ſemper: niſi quãtum diſconueniunt ab vſu gentium in loco regionis cohabitantium. Inquit etiam noſter conciliator. Signa tamen in alijs potiora capitis exiſtunt: & precipue que ſunt oculorum Dictum eſt enim eos fores anime fore: & cordis indagatores ac nuncios fideles. Spiritus nanq; animales penes quos conceptuum variatio ac mutatio contingit: effectus diuerſitecãtes in his maxime oculis datur reperiri. Unde idem Commentator Alexandrinus in ſecundo Epidimiarum inquit. Oculi ſunt ad modum feneſtrarum anime & declarant ipſaq; quomodo ſe habet. Deinde in fortitudine iudicij manuum attendantur ſigna. Deinde pectoris & ſpatularum. Conſequenter etiam crurium & pedum: nec minus ventris & natiũ ſic vt alijs comparatis magis ſignorum dignitas q; numerus obſeruetur. Ultimum vero predictorum eſt ad formam vite acceptorum diligens adaptatio. Eſt enim obſeruandum ne ſtatiz ſignis in typo ideſt exemplari vel forma ſeu figura inſpectis iudicium inferatur cũ fortaſſis fuerint illorum plura valde extranee introducta vt ab infirmitate aeris mutatione vel conſuetudine acquiſita. Quare oportet phyſionomum ex materia omni variationi ſubiecta ſignificationem ſuam non ſimpliciter: ſz conditionaliter iudicare debentem quantum ex naturali forma eſt: & huiuſmodi talia debere mõſtrari. Materia nanq; itidem in qua inſpiciuntur predicta conuertibilis eſt ad oppoſita propter vim anime dominantem eiſdem vt dictum eſt prius. Sed ſi nudum ſubiectum haberi non poteſt aſpicias ſolum ab humeris ad ſummitatem conſiderando alias partes quantum fieri poteſt. In loquela hominum & dearticulatione verborum eſt quoq; inſiſtendum. Multum nanq; oſtendit dearticulatio anime: & ingenium cum annexione in ſubiecto. Ideo conandum eſt: vt ſubiectum cogatur loqui: & inquirere potes ipſum de aliqua re notabili: & videbis vtrum habeat diſcurſum vel non. Et aliquid importat habitus & veſtimẽtum: vt in prehabitis tactum fuit. Et non obliuiſcaris collocationem planetarum linearumq; applicando ſingula ſingulis eorum omniumque dicta ſunt in precedentibus & dicetur: mẽſurando ſeptem vicibus de membro ad membrum & probatio tua ſit vnica. Nec pretereundum eſt q; eſt conſiderandus tactus qui plurimum valet: Et in eo eſt varietas & multiplex intellectus: ſicut in mollicie: & aſperitate: et in materia oſſea: neruoſa: ſeu carnoſa: ſicut in locis ſuis videbis ita iudicabis. Nota etiam

q̄ ex inspectiōe multoꝝ doctrina magis ampliatur: ⁊ per continuam consuetudinem habitus fit melior ac tenacior. Et sic sit finis secundi libri in quo quesitis tuis discipule amantissime tibi satis factum existimo. Nunc transeamus ad librum tertium in quo de naturis planetarum ac de lineis non nulla: non equidem ingrata huius scientie amatoribus disseremus: Tu vale: ⁊ dicta mente serua memori: preceptoremq̄ tuum: vt soles ama.

¶ Liber Tertius de phyſionomia planetaꝝ.

¶ Eiuſdem Magiſtri Bartholomei Coclitis bononienſis medicine diſtillatoris Chyrurgici Phyſionomiſte Chyromantici Geomanticiq; : Anaſtaſis ſue liber tertius: ex plu ribus ꝛ pene infinitis auctoꝛibus:incipit: Ad eundem. Dominum Alexandrum Bentino lum ꝛc.

¶ Proemium Tertij libri.

Poſtq; ſuperius in primo ꝛ ſecũ do libro determinatum eſt a no biſ ſufficienter de phyſionomia methaphoꝛica:ꝛ ō membꝛis ab auctoꝛibus recollecta:ꝛ a nobis experta : nunc in iſto tertio libro determinandum de phyſionomia planetarum:ꝛ de lineis a nobis indagatis : vt ad vltimam perfectionem perducamur ꝛ pro ſatiſfactione noſtri diſcipuli ꝛ amicoꝝ obligatione. Si aliquis q̃rat de phyſionomia confuſa: Quid ſit: Reſpondetur quod phyſionomia confuſa eſt illa: quam partim ignoꝛamus ꝛ partim ſcimus. Et eſt illa que practicando ſucceſſiue inuenitur ꝛ cum maxĩmo laboꝛe ad perfectam eius cognitionem deuenimus ꝛ planetaꝝ : vbi primo ſciendum eſt q planete duplici ſexu partiũtur quoꝝm Saturnus Juppiter Mars Sol Maſculini ſunt : Venus atq; Luna feminini: Mercurius vero vtrãq; naturaꝝ obtinet : ex primis vero Mars nocturnus efficitur: ex ſecũdis vero Venus ꝛ Luna noctis lumine confoꝛtantur: Mercurius vero per admixtionem modo nocturnus: modo diurnus reperitur: his vero generaliter declaratis : primo de natura Saturni dicamus.

¶ Capitulum primũ De natura Saturni.

Saturnus ſi Solus fuerit dominus aſcendentis natiuitatis qō fit cum plures in eo poteſtates habuerit: ꝛ maxime: ſi boꝛoſcopum aſpexerit fueritq; coniunctionis : aut preuentionis antecedentis habens poteſtatem: et dominus boꝛe ſuniliter habuerit quoq; in loco veneris mercurij q; dominium: denotabit hominem ſpiritu inflatum ſublatum honoꝛibus multa comedentem. Recte ſtature acuitate aliquali predominante coꝛpoꝛis fuſci oculoꝝ mediocriuꝝ iunctis ſuperciliꝫs plerunq; luſcũ, aut vnuꝫ oculũ habentez altero maioꝛe: nares ſpiſſas ꝛ labia: tẽpoꝛa notata: rarã barbam: natum quoq; vix facit ridentez: ꝛ habet dentes iꝛordinatos: pectus tenue: pedes ꝛ propꝛie calcanea fixuris crepata. Et abſolute denotat figuram aſpectu turpem val de piloſum in pectoꝛe. Et eius pili ſunt aſperi: ꝛ eius capilli ſũt nigri velut criſpi. Cuius odoꝛ eſt fetidus: quo autem ad ea que attinent ad animam eſt foꝛtis laboꝛis perpenſuus: profunde malicie: retinẽs iram: iraſcitur leuiter: fetida diligens. veſtimenta induens ſoꝛdida ꝛ olentia male: triſtis: auꝛus : terrã aſpiciens: ſociꝫs quoq; fraudez inferens libenter: Piger ponderoſus: venerem non diligens: q; ſi dilexerit contra naturaꝫ atq; legem copulam adoptabit ꝛ vt plurimum ob animi tepiditatẽ maſturbantur: ꝛ omnia antedicta. Si Saturnus oꝛientalis exiterit ideſt ante ſolis oꝛtum emerſerit matutine a predictis remiſſa minus apparebunt exceſſum recipienda. Cum vero occiduus fuerit ideſt poſt Solis oꝛtum ad noſtrum peruenies boꝛizontem indicat predicta maligniꝫa exiſtere. Quã quidẽ differentiam in alijs quattuoꝛ planetis pꝛopoꝛtionaliter ẽ ſecundum eoꝝm pꝛopꝛietates inuenire. Idem ſentit Albertus magnus in libꝛo de ſecretis mulierum. Rationem allegat Albertucius in commento proprio qa Saturnus eſt ſimilis terre : quia eſt frigidus ꝛ ſiccus : ꝛ obſcurus: ꝛ niger. Et eius nigredo in iſtis inferioribus: vt inquit haly rodoam in ſecũdo quadrupartiti Ptholomei capitulo nono cauſat a maxima frigiditate deſiccãte humiditatem naturalem: qua deſiccata ens tale impꝛopoꝛtionatum ad nigredinem declinat ꝓpter ſanguinis coagulationem: hec Haly. virtualiter facit natum obſcurum. Item facit natum cum pilis duris quia eſt terreſtris cõpleꝛionis: ꝛ ideo in fetu humoꝛes maloſ cauſat ꝛ groſſos: a quibuſ generantur groſſi pili. Deſ ſaballa. Saturnus quoq; ſemen nigrum: grandi coꝛpoꝛe ꝛ piloſo groſſo naſo: inceſſu tardus ꝛ ſermone. vnde Tiberius inter ſubſtãtiã oſſa ꝛ capillos habet. Item natus eius eſt triſtis quia melancholice complexionis eſt: ꝛ virtu

liter melancholici sunt tristes: quia semper inclinant se ad terram. Item natus est piger, propter sui incessus magnitudinem. Nam quanto magis planeta movetur in suam cōplendo periodum tanto maiorem cui dominatur infert pigriciam: et ideo facit natum difficulter mobilem. Item ipse non appetit coitum: quia frigidus et siccus est: et si vellet appetere posset uti calidis et bene conditis et humidis cibariis. Item ille natus semper est invidus et iracundus et pavidus: quia nullum habet gaudium sed semper melancholizat: et eius somnia: ut plurimum fiunt vera: sicut videmus in fatuis: qui dicunt semper futura per fantasias: et melancholicas propter impressiones ab humoribus melancholicis causatas. Eadem sententia attestatur a philosopho in de somno et vigilia: duos ait: magis prevident fatui futura q̄s alii): quia memoria non est occupata circa principia. Et inquit in libro de bona fortuna propter quod melancholici: recte divinantes sunt. Videtur enim principium amisse rationis valere magis. Et quemadmodum ceci memorantur magis amissis: his quibus ad visibilia virtuosi essent sed impediti memoria. Et scias q melancholicos dicimus tristes et graves: et terribiles imagines et horrende patientes: et detineri in his propter sanguinis melancholici gravitatem et frigiditatem: et quia imagines recepte in horrido efficiuntur horribiles: ut inquit Albertus in primo de animalibus. Et Avicenna: libro tertio Fen prima tractatu quarto capitulo decimonono. de melancholia. Dicitur melancholia mutatio extimationum et cogitationum a cursu naturali ad corruptionem: et ad timorem: et ad malicias propter complexiones melancholicam facientes similitudinem spirituum cerebri interius: et facientem ipsum timidum propter tenebras ipsius: sicut tenebre extrinsece sollicitant: et timere faciunt: q complexio frigiditatis et siccitatis contraria est spiritui debilitans ipsum: sicut complexio caliditatis et humiditatis ut complexio vini est conveniens et confortans. Videmus hebreos ymaginari terribilia: et habent summam credulitatem: et spem vanam: et multi melancholici meo tempore ymaginati fuerunt alloqui: et videre mortuos: et accidit in vetulis: rusticis et heremitis nostri temporis. Saturnini quidem semper cupiunt sedere in angulis solitarie: et ut plurimum habent scissuras in calcaneis id est divisiones seu diversiones in pedibus circa posteriorem partem sicut equi. Nam calcaneum est una pars pedis i posteriori parte: quo primo terram calcamus. Cum essem in Foro iulii vidi socium meum discalciatum habentem in calcaneis scissuras: et omnia correspondentia: ut superius dictum est: et statim recessi a societate sua. Et in breui inveni talem virum esse summe malignitatis. In tempore meo in revolutionibus annorum mundi in quibus saturnus ducatum possidebat: insurrexerunt synagoge et societates: melancholicorum cum magnis disciplinis una cum mecanicorum multitudine rusticorum puerorūq̄ legistarum artistarumq̄: adeo q doctrina derelicta est. Inspexi actiones eorum: et illos inveni fraudatores et tanq̄m sinthinas vitiorum. Cane et summe precave a societatibus eorum quia in vestimentis onium et apparentia sancti moniali sunt lupi rapaces.

¶ Capitulum secundum de natura Jovis.

Iupiter: ut omnino sic dicendum est: Saturno aduersatur. Est enim statura equalis: formosus magnorum oculorum: et eorum concauitatem habens paruam: maxillas aliquantulum elleuatas cum rubedine pomorum: Dentium superiores duo magni parumper diuisi: mediusq̄ inter macredinem et pinguedinem: plus tamen habet carnositatis: boni odoris. Capilli eius longi inter planos et crispos mediocres. Barba cum quadam biffurcatione pulchra: et est color illius albus rubedine cōmixtus. Alkindus. Jupiter virilem denotat etatem consuetudines et iura colunt: Diuini cultus amatores et religiosorum et heremitarum ac legum cultores. Nec non officia pecuniam et opes vitam parcam. Regum ministros vel officiales satellites controuersias et que ad leges pertinent veluti consuetudines et legalium institutionum notarios ac iudices amore prosequuntur. Aristoteles dixit: Juppiter quoq̄ virum bene morigeratum atq̄ amabilem et honeste forme insinuat. Messahalla. Jupiter: medie etatis virum denotat: insuper quietum pacificum fidelem: et credulum: oculis croceis capil

lo subtili dente raro ⁊ corpore designat mediocri. Et est mature incedens: compendiose loquitur: graues labores propter sue nature contemperantiam ferre nequit. Si vero orientalis super terram extiterit elloquentes facit ⁊ oratores. Et vt Ptholomeo placuit facit hominé magni cordis: largum: mansuetuz egregium in suis operibus: ⁊ pium ac benefacientez: hominibus amabilez ductorez cum amicis se lō go tempore manutenentez. Quantuz vero ad alterius principii actus est homo charitatis: fidei: iusticie ⁊ pacis: atqz consueta designat' opposita: cogitans pecuniam congregare ⁊ victoriam cum iusticia in omnibus obtinere: ⁊ odorifera petens: diligenscz vestimenta pulchra ⁊ ornata: ⁊ delectabiles sapores. Et erit largus iocundus ⁊ virtuosus: ⁊ veridicus. Jupiter dicitur fuisse ille qui expulit patrem a regno. Sic Jupiter expulit operationem Saturni: quia sibi contrarius est per omnia secunduz astronomos: Qui nascitur sub Joue pueniet ad multos honores: quia facit faciem pulchraz: ⁊ facies est nobilior pars corporis. Unde Jupiter plus laborat in facie q̄z in alijs membris: ⁊ facit hominem album rubedine permixtum quia ille color est pulchrior inter alios: quoniam sanguineus. Jtem facit barbam rotundaz ideſt equalez perfectioni ipsam assimilando quoniam Figura circularis est nobilissima figurarum: secundo celi: ⁊ ideo caput quod tendit ad rotunditatem est diligenduz. Jdeo nutrices solebant comprimere ⁊ rotundare capita puerorum. Jtem facit capillos longos quia facit natum caliduz ⁊ humiduz: humiditas enim cum calore est causa longitudinis vite ⁊ pilorum. Unde capillus est quid superfluum ⁊ est residuum humiditatis que exit per poros Et ideo qui habent longas barbas sunt bone complexionis: qui cito barbescunt habent cōplexionem bonam: Nam qui cito barbescit habet fortitudinem caloris ⁊ temperamenti naturalis. Jtem natus sub Joue est bonus: secundum animum fidelis ⁊ addscens: coitū appetens: ⁊ bene potens gratia caloris: potens i opere gratia: humiditatis sufficientis: ⁊ bene capit singula que audit: quia habet spiritus babiles: ⁊ sanis humidos: Unde appreben sio fit ab humido conditionato: ⁊ vidi Jouiales vt plurimuz habere filios spurios.

¶ Capitulum Tertium de natura Martis.

Mars est homo longus ac mediocris secundum orientalitatē seu ipsius occidentalitatez: color subruffus cum aliquali obscuritate Habens faciem turpem cum granulis rubeis infectam: aut cicatricem vel vestigium: oculos varios paruos rubedini attinentes: Nasum magnum ⁊ picum curuos dentes ac longos: Pectus acutum: pilos ruffedini attinentes: barbam bircinam. Quantum autem ad animum: si orientalis ⁊ in bono esse extiterit facit hominem fortissimum: potentem iracundum amorum appetitorem animosum: ponētem animum suum in mortis periculo: nulli se humiliantem: destructorem in se confidentem viribus suis: primum in bello: villipendentez omnia: violentiam hominibus ingerentem: ⁊ homines nullius regiminis existentes: vt est hodie filius magni sacerdotis qui ecclesiam gubernat tamen finis eius erit violentus. Si vero Mars erit occidentalis faciet hominez suspicioſum: audacem: bellicosum non victorioſum: sanguinis effusorem: lingioſum: suscitantem homines ad iram ⁊ discordiam: turpium verborum dispersorem: bibulum falsum: periurum: receptionis prave: longum in incessu: ingenioſum: cogitationis inique semper prava loquentem ⁊ inhoneſta: plurimaque ostendentem q̄z perpetrare intendat: nullusque in ipso contentatur. Inquit Aristoteles. Mars discordiarum seminator: ⁊ rixarum: habet ex partibus hominis capillos ⁊ oculos paruos: ⁊ barbam tenuez: Faciez lentiginoſam: ⁊ modicum ruffam grossum collum ⁊ breue: colore porro rubeum. Messahalla ait. Mars quidem capillorum rubor: ⁊ oculi subalbi describuntur. Erit quoque malitioſus ⁊ rixe amicus: regis assecla simul ⁊ constipator: ⁊ latronuz amabit: consortia vt ille quez dixi. Tamen secunduz Albertuz: totuz corpus habet curuuz: ⁊ grossuz aliqualiter. Nota q̄ calliditas ⁊ siccitas sunt cāe adustiōis ⁊ crispitudinis: criniū ⁊ curuitatis adustione mediā: e. vñ nati sub marte hūt paucos crines cā siccitatis: ⁊ habent curuos seu crispos crines gratia adustionis. Jtem qui sub marte nascitur ⁊ eius ductu est rubei coloris cū qua

dam obscuritate: quia color rubeus causatur ex eo q; caliduz agit in humido: t in consumẽ do humidum relinquit siccum ruffum. hoc patet de lateribus ante cõbustionem qui rubei nõ sunt: sed postea consumpto humido efficiũtur rubei. Et isti nati habent paruos oculos: quia oculus est membrum in quo viget humiditas quia oculus est aquee nature ab extrinseco. Secũdo de anima: quod patet. nam si leditur exit aqua. t quia mars est calidus t siccus iõ non potest formare magnos t pulchros. Itẽ mars inducit bella quia exsiccat cerebrum: et cor incendit: t sic ira generatur: vt in primo libro dictum est. Ira enim est accensio sanguinis circa cor: vt ipsemet Albertus ait in primo de animalibus. Et ideo mars secundum antiquos vocabatur deus belli. Item est fallax: ratio est quia est siccus t calidus semper iracundus: t male cogitat: vt fallat homines: t p dat. Item satis apetit coitum quia calidus et modicum potest: quia caret humiditate. Qia probaui in preceptore meo Simone de blanchetis distillatore summo chyrurgico empirico: t talis habitudinis fuit ad vnguẽ sicut dictum est.

Capitulum quartum de natura solis.

Sol est status mediocris albus cum quadam citrinitate adiuncta formose faciei t rotunde. Frons alba ẽ. cuius color mediocris cũ albedine pauca: capillorum subtilium extensorum. Nonnulli ipsum caluum testantur. Quãtum vero ad actus alterius principii: vocem raucaz habet: est idolatra t hypocrita: in apto iustus homo: sue sententie inuerecundus ac ꝺ aliis obloquens: cuius dominium imperat ad gradum sublimez aspirans ascendere: t superbe at regaliter incedit. Ait albertus. Sol quidem regularis stella existens lumen mundi: t oculus vocatus: natum sub eo facit carnosum t habentem faciem pulchrã t oculos magnos colorem album cum quadam rubedine: bene barbatum. Secundum vero animaz vt quidã scribunt facit hypocritam: t malum iustum in exteriori parte apparentem. Et facit homines multum scientes secundum aliquos. Sed inueni aliquos dicentes: q; natus sub illo plane ta est regularis religiosus profunde deuotionis sapiens: diligens bonos t deprimens malos quo ad apparentiam. Inquit Albertucius. Sol enim de sui natura est planeta calidus: t ideo influit nato sub eo colorez: t est siccus sed temperate. Unde diceres. si sol est siccus sicut Mars: quare non influit eundẽ effectum. Dicendum est q; propter caliditatem t siccitatez Sol virtualiter est humidus t non siccus nisi temperate. Aristoteles inquit. Sol quantum est ad hominis formam: faciem facit pulchraz citrino colori similem. capillos planos atq; lenes: barbam spissam t formosam: oculos magnos: t corpus carnosum insinuat. t Messahalla dixit: Sol denuo mediocres prefigurat annos: corpus leue planum t grossum candidum t subrubeum glaucis oculis: rarisꝺ entibus: gressum semper ad alteram partem declinantem: facit diuinatores: t auguria docet. secreta reuelat. t si qua sunt occulta consilia in cõmune producit: sermonis t preceptorum innuit rigorem: t visionibus adhibet efficaciam et hoc ex parte situs ipsius. Item sol secundũ antiquos dicebatur pater deorum: quia Solẽ principium vite influens esse omnium rerum ita qꝺ per eius accessum in hemisperium nostrum influit fertilitatem t generationem. Et post eius recessum videmus arbores arescere t terram fieri aridam. t inquit Philosophus per accessum eius t recessum in circulo obliquo fiunt generationes: t corruptiones in istis inferioribus intelligendo per accessum approximationem ipsius a puncto verticali: per recessum remotionem ab eodez. Itẽ natus sub Sole est hypocrita ab hypo sub t crisis iudicium. Unde versus. Omnis hypocrita faciẽtes est heremita. Item calefacit temperate. t ideo facit natum sub eo magne sapientie: quia calor saltem moderatus est instrumentum operandi virtutes anime: quia calor facit spiritus agiles t promptos: vt dixi in primo libro in pluribus locis: vbi notaui q; solares sunt hypocrite sicut patet in summo legista famoso et parum scientes. Sunt enim pomposi t magno spiritu superbie inflati: supbia cõtraria saturno t quo ad honorem: t sunt vt plurimum legiste quia tempore nostro illi qui ministrant leges sunt fraudatores: vt in pluribus: primum cõceptum habent in nummis t cauillationibus.

Vidi litigium perseuerans per spacium triginta reuolutionuz solariuz propter ipsorum garrulitatez : Et reperitur apud nos vna alia secta summe malignitatis : que vocatur Procuratorum seu causidicorum de quibus sine dubio non est confidendum: Quia speculatio eoruz est imitari semitaz ad diuitias t discordias propter lucrum. Antiquitus erant leges: sed non legiste: quare omnes intelligebant leges patrie sue: oportet igitur cogitare diuersitates gentium: magisteria: regiones t patrias vt dixi in primo libro nostre anastasis: aliter fatuum est iudicare atqz chyromantizare.

¶ Capitulum quintum de natura Veneris.

Venus Ioui assimilatur speciosior tamen t blandior existit: t denotat similiter corpus carnosum precipue si fuerit occidentalis: facitqz faciem rotundam cum multitudine carnis: longum: candidũqz: habentem oculos gratos venustatis splendore fulgentes spissos capillos: aut molliter flexos: vel gradata pulchritudinis venustate compositos: Crispos quoqz: aut crinibus externis ornatos: equales: Valto potu gaudentes: t modicum summentes cibũ. Et Aristoteles ait. Venus mediocrem innuit staturam: oculoruz decorem: t pulchra largitur supercilia: Eius sermo dulcis: t molles affatus in suis: vultus t totius corporis compositione summum adhibet studium: corpus leue t mobile aptum atqz conueniens non multum tamen carnosum. Messaballa Venus quoqz candidum portendit adolescentem facie honesta: planos t lenes capillos: oculis nigris: stature mediocris. Item aliqui scribunt oculi eius sunt pulchri supercilia iuncta subnigra: labia tenuia: collum viuiduz: t formosum: Pectus angustuz breues coste: Capilli ad crispitudinem tendentes. Secundum animam autem ambulans est moderate: suauiter loquens: affabilis apparitionis: t ornatui plurimum intentus: mulierum amator. Ludorum epulationum: ebrietatum: t omnium voluptatum sibi appetitus existit: in cantu t instrumentis musicis delectatur. Venus habet pulchra nomina. Primo enim dicitur Venus a venerando: quia antiqui venerabantur eam causa amoris. Etiam dicitur Lucifer: Quia de mane lucem indicat quando precedit solez De vespere dicitur hesperus: quia vesperum ꝺ nocte inducit solem tamen sequendo. et habet colorem candentem t fulgentem inter sydera venus est calida t humida virtualiter: et facit natum luxuriosum: t pulchrum: quia gratia colozis facit natum appetentem t gratia humiditatis potentem. Item facit natum diligeꝛ musicalia: quia musica est vtilis pro cantibus: t ipsis amatoribus. Itez nota supposito quod venus t Saturnus venirent secundum oppositũ tunc t eo tempore natus ille non esset omnino malus: nec omnino bonus: sed medio modo se haberet: quia bonitas veneris retardat malicias Saturni quantum potest: et sic facit ibi mediuz vt ait Albertucius Notaui venereos t vidi vt plurimuz eos habere gulaz candidaz t amplaz: incumbentes humanis. et si habẽt admixtionez cuz sole facit leguz latores. et scias: ꝙ quando vides scolares venereos valde impossibile est illos habere ingeniuz speculatiuuz nisi in exorbitantibus: et raro exequuntur litteras: t precipue quando sunt musici. Vidi aliquando quosdaz scolares ferentes speculuz t pecten in manicis: t in angulis remotis ornantes se t abstergentes facies t spatulas cuz aquis. Unde ex talibus effectibus correllariis sequitur quod impossibile est illos habere ingeniuz in altis indagationibus: vt in sequenti dicemus: t tactuz est in prehabitis: scientia eniz vult totuz hominez: t non vanitates: aut fatuitates.

¶ Capitulus septimus De natura Mercurij.

Mercurius est homo albus: corpozis mediocris ad paruitatez declinantis t ad macredinez: capitis parui: frontis anguste: et eius oculi sunt pulchri t parui scilicet in colore: t forma: t precipue cesi): t kropi: Humidi: iunctoruz superciliorum. Aures tenses: Nares subtiles: manuũ digiti lõgi: Et simplr mẽbra eius oia sunt tenuia. Capilli mediocres

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Barba minuta ideſt rara ⁊ cum ſubtilibus pilis : que quidem omnia ad latus minorationis declinant cum Mercurius fuerit a Sole occiduus. Quantum ad ea que ſunt alterius principii eſt homo multi intellectus ⁊ ſapientie Philoſophiam diligens : boni moris ⁊ ſermonis perfecti: ⁊ in ſcientia ſtellarum: ⁊ ſortilego dogmate doctus: ⁊ rithimorum cõpoſitor: ⁊ propheta: ideſt predicẽs res futuras mediantibus liberalibus diſciplinis ⁊ omnium manualium ingeniorum peritiam. habentem multos amicos acquirens : non tamen fortunabitur in illis. Et quidam dicũt qõ habet labia ſubtilia ⁊ naſuz habet ſubtilẽ: ⁊ plus expendit in amicis q̃z lucretur Ariſtoteles dixit. Mercurius gracilẽ protendit barbam decoram raram tamen ⁊ paruam : labia moderata: naſum ſubtilem ⁊ rectum : perfecte ſapientie ſtudio ⁊ lectionibus inſiſtit. Et quãuis multos acquirat amicos paucos aut nullos fideles reperit. Hec Ariſtoteles. Aliqui dicunt ⁊ bene qõ ſunt pictores ⁊ uerſificatores : Arithmetrici: ⁊ geometrici: ⁊ augures: Indagatores profundorum ſecretoruz ſecundum diuerſas applicationes variantur actiones eorum propter Mercurij conuertentiaz: ⁊ ſicut ipſe conuertitur: ita mercuriales conuertũtur. Unde cum bonis boni ſunt: ⁊ cum malis peſſimi efficiuntur: ⁊ ſic illorum ingenium dignoſcitur: Quia ingeniuz nihil aliud eſt niſi ad talem aſcendere ſpeculationem qõ in ea liberales ſeptem artes includantur ⁊ qõ a poſteris vix illud aſſequi poſſit ⁊ valeat. Sed ingenium in duplici differentia reperitur: Nam aliquod eſt ſpeculatiuum aliquod vero praticum. De ſpeculatiuo dictum eſt. De pratico vero eius noticia in paucis reperitur: vt ſunt boni pictores: Aurifices : ⁊ omnia que manuali reguntur operatione. De iſto ſecundo membro loquimur: quia ſecundum indiui duorum pluralitatem multiplicatur : tamen apud paucos: (ut diximus) eius reperitur conſiſtentia Iſidorus x°. ethymologiarum ait.

Ingenioſus dictus q̃ intus vim habeat gignendi quamlibet artem. Perſpicatus enim ſum q̃ poſſunt quinq̃ modis ingenia corrumpi pigritia : diffidentia: perſuaſione : laſciuia : inſtabilitate: Ex quibus mediam inſtabilitatem mihi eligo : que mihi precipua eſt : quia laudanda eſt maxime quando eſt celer: quoniam ſignificat diſcurſum.

Capitulum ſeptimum de natura Lune.

Luna hominem denotat mediocris ſtature ⁊ recte : Album glaucedine conſparſum: modicũ decorum: aſpectu mollem: facici rotunde. Dicunt etiam non nulli vnum oculũ altero maiorem monſtrare: ex aliquo quidem accidenti oculos ſemper inequales habere: ⁊ eorum ſunt ſupercilia iuncta. Quantum vero ad animam eſt vagabundus cogitationibus plurimis ſermonibus q̃z admixtus : Obliuioſus: puſillanimus timoroſus: Secretorum diuulgator: delectationum amator: ⁊ deſiderat ſcire ſortilegia: hiſtorias: fabulas ⁊ cõmixtionis querit habundantiam. Dicunt aliqui q̃ eſt homo nullius ſeruitij: ⁊ deſiderat ire de die ⁊ de nocte: atq̃z huc ⁊ illuc diſcurrere : ⁊ non habet voluntatem ſtandi in loco. Et dicunt. Si non habet oculum maiorem altero eſt percuſſus in oculis: vel infra oculos vel monoculus eſt: vel ſtrabo: Et non poteſt eſſe quod pro aliqua calumnia oculis non careat. Ego puto hinc eſſe quod illuſtres Chyromantici dicunt: quando ſunt vnum aut duo puncta in percuſſione manus q̃ ledetur in oculo vel oculis cum aliquare a cauſa primitiua ſcilicet: exteriori: quia ibi ẽ locus Lune. Niſi ſit vniuerſalis conſtellatio impediens aut conſuetudo: vt tenet hypocras in libro de aere ⁊ aqua dum ait. Multotiens cauſa longitudinis capitum primo a mulieribus eſt babita. ideſt conſuetudo : deinde vero natura conſuetudinez eſt conſecuta: quod ideo factum eſt: vt illi homines animoſi eſſe atque audaces inſinuarentur: conſuetudo autem hec adoleuit: quia videlicet mox vt naſcebatur infans illum accipiebant: Et eius caput in longitudinem aptabant : ſicq̃z ligabant ingenian tes vt rotunditatem amitteret : que res eorum capita in longitudinẽ adduxit: qz vz ipſaz naturam ad hoc cogit. Poſtea vero longioris temporis mora : vſum in naturam canillando inſeruit: Jam nunc itaque non eſt cauſa lõgorum capitum conſuetudo : ſed ſola natura eſt. Quia vero ſperma ab omnibus mem-

bus corporis descendit: sanum quidem a sanis: infirmum quidē ab egris currens: et rursus quidem sic operationes fiunt vt calui caluos: varij oculos varios: strabo quoq; generat strabonē ꝛc. Igit nā parētū diuersificat mēbra hominis ꝛ mores vt in primo lib. dixi. Oportet colligare omnia que dicta sunt de planetarum natura: ꝛ in primo ꝛ in secundo libro. ꝛ proportionare ad inuicem membro membrū planetam planete: ꝛ postea pronunciare iudicium tuum. Et causa est quia in genituris concurrunt virtutes septem erraticorum cum suis proportionibus: qui faciunt magnam differentiam: ꝛ ita aggregabis omnia: ꝛ que insultat dicas. Scienduz tamen q planete habent virtutem qualitatiuam: qua mediante vnus alteri contrariatur in virtute: vnde planete isti sunt ⁊ trarij quo ad virtutes. s. Mars Venus: Jupiter: Mercurii ꝛ lune qualitates conuertibiles sunt quare apparet iudicantem oportet vti sagacitate.

Capitulum octauum de physionomia linearum.

Peruenit ad aures nostras q quidam hebreus physionomizabat per aspectum hominis de preteritis ꝛ futuris: De diuitijs ꝛ bonoribus ꝛ calamitatibus: de fortuna ꝛ infortunio genitoris: ꝛ genitricis. et alia multa: que cum maximo labor quesiui ab ipso quod instrueret me negauit petitionis mee dictum. Tamen in disputationibus inueni q ignorabat physionomiam tam methaphoricam quam de membris: de planetisq; sed per quasdam lineas: quas inde ex labore meo percepi: in illis maximam adinueni veritatem cum longa temporis experientia. ꝛ sic indagaui semitam aureaz ꝛ arcbanum maximum: quod latitare nolo.

In primis est aspiciendum in tranquilla fronte: ꝛ ibi tres aliquando lineas reperies per lōgitudinem frontis: que important tres etates scilicet puericiam iuuentutem: ꝛ senectutem.

Puericiam intelligo a primis annis vsq; ad annos vigintiquinq; Juuentutem dico a vigintiquinq; annis vsq; ad quinquaginta. Senectus vero erit a decem lustris vsq; ad quindecim computatur ꝛ ad hoc vltimum vite resi duum sicut inferius patebit in formationibus linearum. Vt Sic.

Tertia etas.

Secunda etas.

Prima etas:

Distinctiones vero earum etatum secundum antiquorum atq; modernorum opinionem breuitati studens reliquo: ne lectoribus aures obtundam. Et sic damus dextram patri: sinistraz vero matri. Et in illo loco vbi sunt continue linee ibi dicimus fortunaz: ꝛ precipue si sint recte: nam oblique contrarium designant: magis ꝛ minus secundum earum intensionem ꝛ remissionem: etiam tres sub duorum superiorum vna cum sexti inferioris dominio collocantur etates.

Saturnus.

Juppiter.

Mercurius.

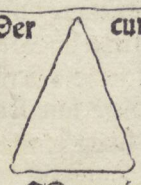

Prima linea Mercurialis vocatur que est primam etatem representans: quia in tali etate est tempus adiscibile in quo virtutes possunt instrui: ꝛ adisci: ꝛ est etas florida sed aliq; tulum lubrica. Secundam etatem veneratiōnis ꝛ sapientie tempus apello vbi sunt sedes largitatis ꝛ exuberantie morum ꝛ deuotionuz que prosunt hominibus atq; discretionuz: ꝛ actiones laudabiles: ꝛ vbi virtutes vniuntur: ꝛ vitia dilabunt. ꝛ vbi igeniū fructū idicat: ꝛ est mater honestatis: q̄ p iouialē lineā repsentant.

Tertia vero etas eſt triſticie atq; anaricie: ca/duca ⁊ inanis: Tamen ſi eſt fortunata indicat agriculturam: ⁊ fabricas: ⁊ que pertinent ad officium ſenectutis: ⁊ tali tertie linee ſubiiciun tur que ſaturno attribuunt. Aliquis poſſet ar/guere q̄ eſt etas deuotionis: dico q̄ ſenes ha/bent deuotiones: quia illa etas eſt impotēs ad vina ⁊ luxuriam: ⁊ ideo delectantur in ſacrifi/ciis ⁊ eccleſiis. Tempus iuuentutis ē natura le ⁊ non propter conatus: vnde eſt magis con fidendū in illis. Et ſic in illo loco vbi eſt frac/ta linea: ibi eſt infortuniuz: ſcilicet egritudo aut aliud detrimentum. Et ſi due inferiores linee ſint continue: ⁊ fecerint quaſi angulum experti ſumus illos habere precipuam fortunaz in di uitiis ⁊ bonoribus: tamen pauci ſunt qui tale ſi gnum habeant. Item dicte due inferiores linee ſcilicet ſub tribus principalibus: dextra attribui tur ſaturno: ſiniſtra lune: ⁊ etiā dextra eſt pa/tris: ſiniſtra vero matris: ⁊ ſic iudica de fortu/na ⁊ infortunio ſecundum preſentiam linearū Sed cum dicte due linee coincidunt i triangu lum: ⁊ ſit vna linea tranſuerſalis in principio naſi: ita tamen vt non compleatur triangulus: fortunam ſimiliter illius competentē iudicam⁹ ⁊ aſſerimus: Et vbi deficiunt linee aut obliq̄n tur infortuniū atteſtantur. ſi vna linea eſt in me dio ſub lineis in diametro naſi ſublimem fortu nam oſtendit: idem a ptholomeo philoſopho atteſtatur dum inquit. Si vna linea in longitu dine frontis a dextro in ſiniſtrum vnit annos ſexaginta. Si due. ſeptuaginta. Si tres octua/ginta. Si quattuor. nonaginta. Et ſi quinque centum. ⁊ ſi dicte tres linee ſunt interſecate ab aliis lineis inimicicias ⁊ perſecutiōes dicim⁹ denotare. Et ſi dicte interſecationes fecerint angulum: ⁊ vna linea ſit maior altera taliter q̄ tranſcendat angulum ille hz inimicos: ſed non nocebunt integre illi. Illud quod dicunt auctores: ⁊ precipue illud quod dicitur i quin/to libro noſtro in Chyromātia magna de qua drāgulo manus ſignificare circa amicos ⁊ ini/micos. Idez per frontis ſigna atteſtatur. Sed ſi plures linee in fronte reperiantur ſcias illas linearum principalium fore eſſe. Si una tā tum linea ſit in fronte ſecundum ſitum ⁊ figu/ram ⁊ locum de etate ⁊ ſecundum planete do/minium pronoſticabimur. Si nulla ſit linea ni hil iudicamus. Si oblique ad deorſum tende/rint infortunium fore dicimus. Si oblique ad ſurſum vt arcus infortunium maius fore arbi/tramur. Si ſint vene tumefacte maximaz cho lere qualitatem iudicamus. Et tu conſidera ſi cut in Chyromantia magna dicemus ⁊ inue/nies aureum archanum: Et ſic eſt finis tertij li bri. ſequitur quartus.

¶ Prohemium Quarti Libri.

¶ Incipit liber quartus Anastasis eiusdem Bartholomei Coclitis bononien. medicine distillatoris Chyrurgici physionomi chyromantici Geomãticiq; Ad eundem. D. Alexandrum Bentiuoluz. Prohemiũ.

IN Precedentibus tribus libris locuti sumus de physionomia quantum putauimus ad eam attinere: ⁊ quantuz secundum imbecillitatez ingenij nostri pro viribus inuenire potuimus ab antiquis variis scriptoribus annotatum: Scientiamq; huiusmodi deo adiutore nõ parũ ampliauimus. Nunc vero intentio nostra est in hoc quarto libro ⁊ in duobus alijs sequentibus ad huius artis professorum vtilitatez de Chyromantia ample ad modũ ⁊ copiose diserere. Quid tibi nunc dicet aliquis cũ chyromantia: De physionomia enim supra te tractaturum esse pollicitus es: naz hec inter se differre videntur. Sciant autez qui hoc monẽt Chyromantiam physionomie subiici: ⁊ ab ea quodãmodo tanq; membrum a corpore depẽdere. Vt tenet in problematibus Conciliator quem alias allegaui. Hinc est q; Albertus in libro de animalibus primo vocat chyromanticos physionomos: Ego dico etiam q; physionomia non solum versatur circa homines: sed etiam circa cetera animalia: Chyromantia autem solum est in hominibus ⁊ symijs ⁊ similibus: sed in manibus tantũ. physionomia vero ad vniuersa membra totius corporis extenditur preter q; ad manus. Stolidi sunt illi qui existimant Chyromanticum sine physionomia: ⁊ physionomum sine chyromantia perfectum esse. Vnde dici potest q; physionomia ẽ firma radix: Chyromantia vero est tanq; ramus. Quemadmodum enim Chyrurgia separatur a physica: ⁊ geometria ab astronomia, propter diuersum moduz considerandi circa idem subiectum: quoniam primus considerat celuz prout est quantitas non habendo respectuz ad motum: secundus vero prout in tali tanto vl' tãto tempore quelibet spbera mõ in idem subiectum tamen altera ab altera dependet: Non secus dicendum erit de chyromantia ⁊ physionomia: que in idez quoq; subiectum versantur scilicet corpus humanum. Ideo sex libros in vnum tantum subiectum positos esse existimo In isto igitur quarto libro introducetur discipulus meus Augustinus ingenio quidem ac fide preclarus: qui mei amantissimus ac integerrimus extitit: vt in secundo libro actum est cum diuersis enigmatibus ⁊ quesitis: ⁊ erit tã q; cõmetuz quinti libri: hic etiaz conuincemus falsa principia: ⁊ quasdam inanes multorum opiniones refellemus: ⁊ maxime Anthiochi cesenatis. Ne recentiores in arte ac pene inicipientes in eius erroribus submergantur. Quoniam homo considerans: Vt inquit Auerroys: in prologo physicoz: paruitatez vite sue ad respectum ⁊ comparationez temporis sempiterni debet esse audax ex necessitate: ⁊ vt scientiaz acquirat debet deponere propriam vitam. Cũ mediante scientia speculatiua homo feliciteur: Et hec perfecto esse non potest nisi homo insudet in libris philosophoruz: ⁊ eorum dicta recipiat: ⁊ memorie mandet ac detineat: ⁊ eorum concordantias simul componat. Vnde acquirendo tales habitus: ⁊ componendo immortalis redditur ⁊ felicitatur. Nam ex parte scientie immortalitatem acquirit: ⁊ dijs ipsis similimus efficitur, felicitatem autẽ adipiscitur quoniam anima sua dõ tales habitus acquirẽdo disponit. efficitur felicioz ac beatioz. Quocirca oportet hominem: qui se viruz prestare vult scientijs omnibus insudare. Et ex dictis auctoruz: qui naturaliter locuti sunt libros componere. nec huiusmodi sint: vt multi sũt loquaces ac nebulones: qui non solũ non sciunt cõponere: sed componentium scientias ob eoruz crassitudinem: tanquam fastidientes: minime intelligere valent. Cum incepi me istis facultatibus penitus totũ tradere. ferme omnes me deridebant: si quid inuigilando adeptus sum posteritas iudicabit. Imitatusq; sum illud laudabile carmen. Multa tulit fecitq; puer sudauit ⁊ alsit. Multum laboris: plurimũ incõmodi lachrimans ac sudans passus sum: vt hanc celeberrimam scientiam penitusq; sepultam: ex carceribus obscurissimis in clarissimam lucẽ educerem. Nocuit mihi paterna radix: que si adiumento fuisset: melius de me sperandum erat: dicit enim Juuenalis: ⁊ dictum est verissimum ⁊ expertum haud facile emergunt: quo

huꝫ virtutibus obſtat res angusta domi. ¶De mini me multa ſcripſiſſe: qne cum dictis diuerſorum auctorum concordarunt: quos: ita me deus adiuuet: nunquã antea videram: ꝛ nõ mihi aſcribendum puto ſed potius celeſtibus influxibus: qui ad hoc me inclinarunt. ¶Ut eſt in mea natali figura aſtronomica: licet aliqui negent iudicialem aſtrologiam: qui dum multuꝫ ſe intelligere volunt vulgo oſtendere: nihil penitus intelligunt: ac ſe ipſos ignorant. ¶Multũ equidem in me valuit coniunctio mercurij ꝛ capitis draconis in quarta domo: cũ aliorum planetarum mixtione. ¶Et ſi quis diligens voluerit hoc perſcrutari: hic annus eſt menſis ꝛ dies ꝛ hora mea natalicia. ¶Cocles enim natus ẽ i467. Die. xviii). martij hora. 3. noctis ad Bononie meridianum.

Incipit Liber Quartus eiuſdem Coclitis per dialogum in quo diſputatur de Chyromãtia Auguſtino Coclite diſcipulo ingenioſo interrogante.

¶Queſitum primum Auguſtini diſcipuli ad eundem Coclitem magiſtrum. De collocatione planetarum.

¶Textus.

d E collocatione planetarũ in chyromantia o magiſter mi inſurgũt mihi multe dubitationes: quas i quodam libello cuiuſdam chyromantis noui ꝛ inexperti: vt arbitror: vidi. Inquit enim. pollicis tuberculum marti dedi co: nam is omnibus robore ꝛ fortitudine preſtat: quemadmodum mars ceteris planetis ẽ fortior.

¶Reſpõſio magiſtri ad diſci.

¶Cõmentũ.

f Aſſum eſt q tuberculuꝫ pollicis Marti dedicetur: nec ceteris eſt fortior. Ratio quoniaꝫ vt inquit philoſophus tertio topicoruꝫ robur exiſtit in neruis ꝛ oſſib⁹. ¶Cũ ergo ita ſit q digitus pollex ſit compoſitus ex duabus iuncturis tãtũ nec adhereat oſſi pectinis. ¶Et ceteri alij digiti ſint ex tribus iuncturis compoſiti: ꝛ annexi ꝛ cõtigni quattuor oſſibus pectinis fortiſſimis ligamentis: que oſſa ſunt i vola manus ſicuti videtur in anothomia: igitur i ceteris plura erunt oſſa ꝛ plures nerui q̃ꝫ i pollice: in pollice autem cum non continuetur imo ſeparetur ab oſſe raſcette ꝛ cũ componatur ex⁹ duab⁹ iũcturis tantum erunt pauciora oſſa ꝛ pauciores nerui. ¶Arguaꝫ igitur ſic vbi pauciores ſunt nerui ꝛ pauciora oſſa minor eſt fortitudo: ſed i pollice ſic eſt ergo in eo minor erit fortitudo q̃ꝫ in ceteris. ¶Videtur ergo debilior locus toti⁹ manus. Secunda ratio in illa parte minor eſt fortitudo que ſituatur ex obliquo q̃ꝫ in alijs partibus que ſituantur figura diametrali recta. Sed ita eſt q pollicis ſitus ꝛ poſitio eſt per obliquũ ꝛ aliorum digitorũ ſitus ꝛ poſitio eſt p rectam figuram ergo in eis maior erit fortitudo: ꝛ i pollice minor. ¶Fundamentuꝫ maioris propoſitionis ſumitur ex quadam experientia quã videmus: in mechanicis hominibus ſicuti ſunt ¶Carpentarij ꝛ alij. ¶Cum enim volunt pondus aliquod magnum eleuare ſituant ligando cordas per lineam rectam ꝛ tunc facilius eleuant aut mouẽt. ¶Tertio confirmatur. ¶Pars illa naturaliter videtur fortior: que laborez melius tolerat. ¶Et illa debilior que laborem minus tolerat. Sed pollex minus ꝛ alij magis tollerãt laborẽ ergo pollex ceteris debilior erit. aſſumptum patet quare cũ labore omne mẽbrum reſoluatur: ꝛ ſuum humidũ ſubſtantificũ quod ipſuꝫ humectat conſumet: quod patet ex eo quia calefit per laborez. ¶Igitur quodlibet mẽbrum quod diu fatigatur indiget reſtauratione ſui humidi ſubſtantifici: quod fit mediante ſanguine tranſmiſſo ab epate per venas magnas ꝛ paruas. hec autem tranſmiſſio facilius fit per venas rectas q̃ꝫ obliquas: Sed a pollice veniũt vene per obliquũ: ad alios vero digitos per rectum: ergo facilius nutrimentum datur alijs: q̃ꝫ pollici. ¶Preterea illud membrum eſt debiliuſ quod citius fatigatur ceteris paribus ꝛ debilitatur q̃ꝫ ceteri: ergo eſt debilior. Confirmatur a ſigno: quia laborantes ꝛ mechanici in ferendo ponderа: eo minus vtuntur alijs imo alijs vtuntur ꝛ non illo. ¶Preterea ille digitus ẽ alis fortior: quo homines vtuntur in nocendo alijs. Sed videmus quod digito medio ſuppoſito indici fit maxima percuſſio circa furculam pectoris: ꝛ ſup alias partes corporis imo multi eruũt oculos digito medio: ſolo autẽ pollice non fiunt iſte actiones: Igit⁹ pollex alijs debilior ẽ ꝛ non fortior. ¶Vel dicemuſ vt dicit phũs 12. de aialibus. ¶Vigor pollicis ẽ equalis quattuor digitoꝝ. ꝛ hoc q° ad ſeruitiũ ipſoꝝ: quoniã

pollex digitis oīb⁹ famulat. Meli⁹ ergo esset dicēdū q̄ si ex fortitudie loci mars collocatur magis ꝯgrue collocaret in p̄cipio mēsalis q̄ est cōtigua mōti auricularis nā clausis digitis fit percussio vbemētissima: licet ꝓpter istud nō attribuat marti ergo ex fortitudine percussiōis nō debet locus attribui marti: ex pte uero sumi litudinis vbi dicit martē ceteris planetis fortio rē: falsa ē talis similitudo: qm̄ q̄ ab alio planeta fortitudinē recipit nō ē ceteris fortior: sz mars a sole recipit fortitudinē ergo nō ē ceteris fortior q̄. n. fortitudinē recipiat pz qm̄ aliā viz hz qñ ē a sole occiduus: ꝛ aliā qñ matutine oriť: quē admodū ceteri hñt: vñ si ex pte fortitudinis pol licis tuberculū alicui planetaꝝ tribuēduz esset soli ꝛ nō marti dādū esset ex quo oēs viz: vir tutēq̄ ac lumen a sole recipiūt quo mediāte a gunt in istis inferioribus.

¶ Secūdū quesitum Augustini discip. ad eū dem Coclitem magistrum.

¶ Textus

a Ctiones etiam Marti subiecte quemadmodū sunt ille que ferro ꝛ vi fiūt p hūc potissime digitum exercent: est. n. toti⁹ manus arx.

Scda Resp̄sio magri ad eundem. Dis.

Cōmentum.

d Ico q̄ hoc q̄situ oñdit auctoreꝫ illū nec esse Chyromāticū nec a stronomū: nullus. n. chyromāti cus iudicat vnico mediāte signo: sicuti nec p mōtem vnū nec p lineā vnā sz attē ta ꝺtraopātia ꝛ ꝓportiōe multoꝝ ad iuicez: cō siderādo q̄ efficatius sit. Et ita faciūt astrono mi Geomātici ꝛ physionimi. Oēs. n. isti cōsi derāt in genituris septez erraticos planetas ꝛ 12. signa cū suis ꝓportiōib⁹ amicicie ꝛ inimici cie seu i magisteriis seu i religs. Jngt. n. Albu bater i cap⁹ de magisterio nati. Qñ mars ꝛ sa turnus i aliquo angulo⁹ marie i medio celi ac i signo igneo fuerit natus erit faber. ꝛ si sol as perexerit enses: ꝛ lozicas ac lāceaꝝ ferra fabrica bit. Si iupiter eo aspexerit natus erit faber spe culoꝝ ꝛc. Si ergo tuū dictū est verū talis mōs attribuit chyrurgicis restauratoribus fracture ꝛ dislocationis ossiuz: ꝛ tñ suū magisteriū non regrit fortitudinez: sz poti⁹ idiget igenio. Et cū hoc etiā isti icendūt cauterizāt cōburūt ꝛ icidē do extrahūt testiculos ꝛc. Jngt Albubater in capitulo de medicis chyrurgicis. Qñ mars ꝛ Uenus iuncti fuerit: ꝛ se aliquo aspectu aspe xerit aut q̄ sint recedentes talis natus erit me dicus. Et qñ mars ꝛ mercurius i domo vene ris fuerit aut vnus illoꝝ natus talis erit medi cus ꝛ nigromāticus ac expimentis suis hoies decipiet. Et ait Almāsor i suis ꝓpositiōibus. Perfectus medicus erit cui mars ꝛ venus fu erit i sexta: pro te ꝛ corroboratiōe dicti tui occur rit fortis rō. Cū ita sit q̄ mars sit cā homicidij ꝛ interfectiōis: ꝛ cū tali digito. s. pollice interficiā tur: pulices: pediculi: ꝛ lendes. Jgit conuenien ter huic digito pollici interfectori debite attribui tur Mars.

¶ Quesitum tertiū Augustini discip. ad eun dem Coclitem magrm. Disci.

¶ Textus.

i Nboc. n. tuberculo Chyromā tici obseruauere: si qui igne com burendi ustulādiue sint: vel alias quā uis actiōem p ignem effectu ri que oia martis naturā sapiunt.

¶ Tertia resp̄sio magri ad eundem Dis.

Cōmentum.

d Jximus supra q̄ boni chyromā tici nō debent iudicare p vnā sim plicē lineā: nec etiā boni euentus aut mali ipsius nati attribuuntur vni soli planete. Albubater i cap⁹ de cōbustiōe nati igt. Qñ luna septime dña fuerit: ꝛ mars ac sol ipsam ex septima ꝛ decima domo aspexerit natus cōburet ergo simpliciter nō est verum.

¶ Quesitū quartū Augustini discip. ad eūdez Coclitem magrm. Disci.

¶ Textus.

m Ars ilup ipsi supponit soli orbe ꝺti guo hic linee vite cōiūgit q̄ soli vite data est.

¶ Quarta responsio magri ad eūdem Disci.

Cōmentum.

q Llod sol sit dator vite duob⁹ mo dis itelligit: vno mō q̄ gubernat fetū i utero a primis mēsib⁹ vsq̄ ad ptū vlr ex quo vlr oīb⁹ plitis ꝛ stellis lumen influit. Alio mō q̄ est bylec na ti: quōcūq̄ itelligas ex pte situs falsissimū ē. di cit. n. sol q̄si solus i opatiōib⁹: q̄ astronomi re gulāt se ad iueniēdū motū alioꝝ plāetaꝝ erratī coꝝ p motū solis. Et etiā dicūt aliq̄ astronomi

ꝛ philoſophi: qđ omnes alij planete recipiũt lu
men ꝛ virtutes a ſole. et iõ balyãberazel ap
pellat ipſũ cãdlã mũdi: alij lucez mũdi: alij lu
cernã totius orbis: Et deꝰ ſublimis ꝛ creator
oium ſituauit ipz ſolez imedio alioꝝ planeta
ruz ſicut cor in medio totiꝰ corporis hominis
vt melius ꝛ equaliꝰ influat virtutem ſuã aliꝭ
membris. Et ita ſol in medio exiſtit: vt diſtri
buat diuerſas ꝓprietates aliꝭ plãetis lumine
mediãte Si tu intelligis primo modo cõtra.
Inquit albertꝰ in libro đ ſecretis mulierum.
Ab vltimo.n. orbe q motu diurno omnes ſphe
ras inferiores rapit: influunt materie principa
liter: ꝛ radicaliter virtutes eſſendi ꝛ mouendi:
ꝛ ab orbe ſtellaꝝ fixaꝝ ſeptus recipit virtutem:
ac diſtinguit in eſſe đm diuerſas figurationes:
ꝛ accidentia: ꝛ illud cõuenit ei in q̃ztũ forma:
Sed etiã ꝯtrahit virtutẽ ab hoc orbe q̃ dat eſſe
ꝛ đm diuerſas naturas huiꝰ orbis poſt ſpherã
ſtellatã ponit ſphera Saturni đz aſtronomos:
ꝛ ab illa ifluũt anime virtutes diſcernendi ꝛ ra
tiocinandi: ꝛ poſt eſt ſphera Jouis: ꝛ ab illa
influit anime magnanimitas ꝛc. Et magis in
ferius ingt Nũc vero ex parte corporis cõſi
militer notãdũ eſt. Et primo de creatione vel
formatiõe corporis: quod ex embrione creatur
ꝛ formaꝫ ꝑ effectus ꝛ operatiões ſtellaꝝ: que
planete dicũt. Planeta autem dicit a planos
.i. q̃ſi error eo q̃ a curſu ſuo aberrãt ꝛ ad iuicẽ
i motibus ꝛ effectibꝰ. Primo.n. materia em
brionis vel hois generãdi ꝓpreſſa ꝛ coagulata
ꝑ frigiditatez: ꝛ ſiccitatẽ ſaturni diſpõit: ꝛ huic
.ſ. materie a ioue virtꝰ ifluit vegetatiua: ꝛ motꝰ
nãlis aſcribit. Et tũc patebit in tali mã opatio
aliq̃liter debita. Et iõ medici dicũt qđ poſt lap
ſum ſpmatis in matrice: qđ primus menſis in
generatiõe ꝛ tẽporis ſucceſſiõe ſecũdũ exigẽtiã
nature ac ſeminis ſaturno aſſcribit .ſ. primus
menſis ꝯceptiõis. Secđus đo menſis ioui. ter
tius menſis marti. Quartus ſoli: quintus vene
ri. Sextus mercurio. Septimus lune. Octauus
iterũ ſaturno: ꝛ nonus ioui. Et hinc eſt q̃ aſtro
nomi ꝛ phi: ꝛ p̃cipue Alexãder ꝓblemate. 16z
Jngt q̃ q naſcit menſe octauo nõ viuit: qz ſa
turnus ſua frigiditate ꝯſtringit ꝛ ꝯprimit ꝯpbẽ
ſiõe fortꝰ: ꝛ iõ interficit fetũ. Et idẽ teſtat ptho
leneus ꝛ balyãberagel. Et iõ ſi tu diceres: qđ
ſol ſit dator vite. ſecđo mõ qz. ſ. ſit bilec. hoc vide
tur eſſe ꝯtrariũ aſtronomis. Nã ptholomeus ꝛ
Almãſor in ſuo centiloquio dicit. Vita oium
animãtiũ eſt đz gradũ ſolis ꝛ lune: ꝛ hoc ab al
tiſſimo datũ đm Aſtaphã. Jtẽ inquit albuba
ter. Et ſcias q̃ ſapientes extrahũt hylegia ex
quinq̃ locis. primo a ſole. ſecđo a luna. tertio a
gradu aſcẽdentis. 4° a ꝑte fortune. 5° a gradu
ꝯiũctiõis: vel p̃uentiõis natiuitatẽ p̃cedentis.
Cũ ergo natiuitas diurna fuerit a ſole: noctur
na a luna ꝛc. Sicut ante diximus non ſimpliciter vni planete attribuendũ eſt. Manifeſte.n. ꝛ apte vides qđ ꝯcurrũt eximie differentie đm diuerſa tẽpora: ꝛ horas ꝛ ita de lineis itelligendũ. Et ꝑ hec appet q̃ ſol ſolus nõ ẽ dator vite

¶ Queſitum quintuz Auguſtini diſcipuli ad eundem Coclitem magiſtrum. Di.

¶ Textus.

d Eprehenſum eſt: qđ illi q martẽ geniture dominatorẽ habent: qualdã in hoc tuberculo exp̃ſſas ꝛ cauatas lineas gerunt.

¶ Quinta Reſpõſio magiſtri ad eũdẽ Diſci.

¶ Cõmentũ.

c Um ſit qđ ꝯſiderãdo dicta aliq̃rũ antiquoꝝ ꝛ modernoꝝ in theorica ꝛ pratica nõ repiant q̃ dicãt q̃ illi q̃ habẽt martẽ dominatorẽ i ſua genitura. habeãt lineã talẽ qualẽ dictũ eſſe i tuberculo pollicis: Jõ tuũ aſſumptũ nego: et ifra in alio loco mẽtionẽ faciemus đ martis collocatione đm verã ꝛ rectã opinionem.

¶ Sextũ q̃ſitũ Auguſtini Diſci. ad eundem Coclitem Magiſtrum.

¶ Textus.

n On igit in infima cauea eſt fortiſſimus manor collocãdus: ſed mercurius: nã minutulus digitus minime ei ꝯgruit: ſed veneri potius cũ eo i loco chyromãtici quot vrores q̃ cuz mulieribus fortuna ſit habenda iſpiciãt. Nullus.n. in tota palma debilior aut effeminatior locus eſt q̃ veneri magis cõueniat.

¶ Sexta Reſpõſio magri ad eundem Di.

¶ Cõmentum.

c Oncedit qđ minimus tuberculus eſt locus effeminatus: nec mi ex hoc ſeqt qđ ſit locus veneris. Optimus .n. chyromãticus theoricus ꝛ praticus rõnalis nõ đz ſimpliciter exprimere aliquẽ cõceptũ: nec de cõſorte: nec đ

ɔcubitu ꝓp lineas existentes in aliquo vno sim plici mõte sine eminentia illaꝝ lineaꝝ:colore: aut situ aut forma lenitate aut rigiditate antedi cti tuberculi:ꝛ sine cõuenientia ꝛ ꝓpoꝛtiõe mõ tis pollicis: Jrẽ simile iudiciũ de cõsoꝛte expli catꝫ p montẽ veneris.i.pollicis similẽ mõti mi nimi. Jngt Albertus ꝛ ɔciliatoꝛ. Si mõs pol licis sit decenter mundus ꝛ lenis bene coloꝛa tus bonã ɔplexionẽ ostendit:ꝛ hoiem diligen tem mulieres ac pulchra indumenta. Et dicũt qdã qõ si q̃dã linee extense fuerit a radice pol licis p montem ipsius tot amicos ostendit: in manu vero mulieris tot ɔcubinos. Et si iste li nee extense ꝛ pulchre:cum istis mulieribus vl̃ viris significant copulationẽ. Et si q̃dã stella reperiatur vel quid simile risum ꝛ leticiã notat ꝛ intentio cõcubitus ꝓp qõ vilipensio accidit Et ego dico ꝙ aliqui moderni senserunt ꝛ be ne:quodꝫquãdo iste mons est eleuatus ꝛ bene foꝛtunatus:significantur musici ꝛ phylocapti quod multotiens ꝓbaui ꝛ inueni veritatem. Jtem inquit Albertus ꝛ ɔciliatoꝛ. Si quedã linea notabilis multũ rubea ꝛ scindens foꝛtiter digitum pollicis ɔcubitũ cũ cõsanguineis ostẽ dit. Et aiunt in capitulo ð digito pollicis . Si quedã linee existentes infra primã ꝛ vltimam iunctura huius digiti parentelaꝫ magnã ꝛ par uam secũdũ multitudinem ꝛ bonitatem lineaꝝ Et si i doꝛso pollicis iuxta unguez fuerit stella erit luxurioſ⁹ valde.ꝛ si talis figura ✕ ma trem aut soꝛoꝛem coꝛrũpet:ꝛ multe alie rõnes possent adduci:que bꝛeuitatis cã omittunt:ad iudicandũ ꝙ iste locus sit intensissime effemi natus:sicuti de linea soꝛoꝛe linee vite:q̃ demõ strat luxuriam nephãdissimam:ꝛ puerilez con cubitum.et in isto monte ostendunt cynedi ꝛ illi q pollutionem ꝓpꝛijs manibus patiunt. et illi q dicunt pati alluminati. Jsti enim sunt homines:qui non possunt actiue cohire nisi pa tiunt.et propria causa altegat ab Auicenna in capitulo ꝓpꝛio libꝛo 3°. Ut dictũ est in prio libꝛo physionomie. Consideratis antiquis ꝛ modernis chyromanticis oẽs conueniunt in vnum:quod ista attribuenda sunt loco veneris Et etiam i digito paruo collocant mercurium: Jz locus antedictus sit aliqualiter effemina tus. Causa hec est:qꝛ vt dicunt poete mercuri us est nuncius deoꝛuz. et astronomi dicunt qõ mercurius est scriba planetarũ ꝛ ɔuertibil:ꝛ di cit Albertus magnus in de secretis mulieruz: quod mercurius agit i fetu virtutez gaudendi: ꝛ delectandi.et quidam ɔmentator super libꝛo ipsius Alberti inquit. Mercurius quasi mer catorum kyrios idest dominus:sicut eniꝫ mer cator dicit esse gaudiosus ꝛ affabilis sic ꝛ ille planeta est beniuolus:gaudium ꝛ delectationẽ infundens dicit Jsidoꝛus.viij. ethymologia rum capitulo vndecimo.mercurius sermo in terpretatur. Nam ideo mercurius quasi medi us currens dicitur appellatus ꝙ sermo currat inter homines medius. Jdeo ꝛ hermes grece ꝙ sermo vel iterꝓtatio:que ad sermonẽ vtiq; pertinet hermenia dicitur. Jdeo ꝛ mercibus preesse:quia inter vendentes ꝛ ementes sermo fit medius. Aliqui dicunt mercurium esse her maphroditum: Nam cum bono planeta exi stens eum bonum facit:ꝛ cum malo malum. Cum sit conuertibilis ad vtrunq; sexum. Jõ dicitur etiam planeta neuter. Unde mercuriuſ habet congruum locum in minimo monte: ꝛ ipse ostendit rem esse:ꝛ nedum inclinat ymmo incitat. Jnquit Albertus ꝛ conciliatoꝛ. Si in digito minimo reperiantur linee pulchre ꝛ cla re:erunt loquaces ꝛ musicalia scientes: picto res ꝛ sermocinatoꝛes:ingenioſi arismetrici: geo metrici augures:rectoꝛes optimi.et valde cupi unt laudem ꝛ memoꝛiam suoꝛum laboꝛum fac toꝛes ꝛ speculatoꝛes profundoꝝ secretoꝛũ: Et quid habeant tales in coꝛde nullus põt cogno scere.et tales lineas ego vidi in pluribus secre tarijs:ꝛ scribis pricipum cum proportione mõ tis anularis. Linea coꝛdis ꝛ media naturalis si habet montem iouis optimum facit excelsos platonicos.ꝛ peripateticos ꝛ famosos philoso phos:quando habent talem proꝓtionem : ꝛ talia lineamenta.ꝛ simili:er istud idem reperi tur in multis scolaribus artistis. Legiste vero habent montem iouis cum minoꝛi proꝓtio ne quoniam indigent sola memoꝛia ad allegã dum paragraphos solummodo . Cum autem viderim pauciſſimos homines habere triangu lum secundum tuam extraneam sententiam o Antioche panci reperirentur homines inge nioſi: quod falsiſſimum est sicut experientia docet que contraria est tue falsc ac oblique chy romantie.

¶ Quesituz septimũ Augustini discip. ad eundem Coclitem magr̃m. Disci.

¶ Textus.

Cum sensu diiudicet̃ mons pollicis maior ceteris: ⁊ locus ille magis musculosus ceteris locis repertis in manu: ⁊ mechanici sẽper eo vtantur in suis operibus: his duabus d̃ causis recte iudicatur fortior ceteris montibus.

¶ Septima respõsio magr̃i ad eundem Dis. Cõmentum.

Veritas est quod quãto membr̃ est maius in eo necessario musculi sunt maiores. Quoniã musculus nõ est aliud q̃z locus carnosus in quo contexuntur villi neruei in principio cuius musculi nerui cõtexuntur: ⁊ inijciunt cordas ⁊ rõ est. Rasys in primo ad Almansorem inqt. Neruus eniz si pergrãdi membro coniungeret̃ vel nullo modo vel debiliter ipsuz neruus anteq̃z ad membrum perueniat: quod per ipsum moueri debeat diuidit̃. Et subtiles ⁊ minime partes carnis ⁊ ligamẽti i ipsis diuisionibus cõtexunt̃: ⁊ qd̃ ex toto ꝓuenit musculus vocat̃. Et in secũdo capitulo de rascetta inqt. Rascette quoq̃z ossa q̃ sunt octo ⁊ ossa pectinis q̃ sunt quattuor: ⁊ quattuordecim q̃ sunt digitorum quinq̃z. Os autẽ pollicis primum superioribus furculis extremitati cõtinuat̃ i loco iuncture ample ⁊ laxe. Quod ideo factum ẽ quia magno indiguit motu: vt reliquis quattuor digitis coniungi posset. Igitur fuit necessarium quod ibi esset magnus musculus: duab⁹ de causis: vna vt seruiat magno membro vt dixi: quale mẽbrum est pollex. Alia de causa vt bene coniungeret̃ alijs quattuor digitis: ⁊ eos substentaret. Quoniam si non fuisset magnus: aut fuisset frustratorie factũ aut leuiter fractum vel dislocatum in sui officio ad quod ẽ ordinatum a natura. Ideo aliqui philosophi: ⁊ chyromantici appellant ipsum digitũ pollicẽ clauem digitor̃. Causa ẽ quoniã ipse seruit alijs ⁊ circũuoluitur secũdum omnem positionem a dextris ⁊ sinistris superius ⁊ inferius: vt cooperiat ⁊ iuuet ad capiendum in omni opportunitate tam res magnas: q̃z paruas. Ideo natura regitiua corporis fecit ipsum tã magnũ secũdum os quam secundum musculum: cum magna distantia inter ipsum ⁊ indicem vt melius possit dilatari ⁊ constringi. Nã si aliter esset ⁊ aliam haberet figuram fuisset inconuenienter factum ad finẽ cõsequendũ. Ait etiam Antiochus capitulo tertio quod quattuor elementis respõdere dicũtur quattuor digiti: Index igni medius aeri: medicus aque: auricularis vero terre. Pollicez vero cui attribuet: nisi celo seu essentie quinte attribuat. Nõ nulli vero opinionem Alchindi profitentes. Pollicẽ Saturno adhibent. Joui indicem. Impudicũ seu infamem vel medium Marti. medicum soli: auricularem veneri. Trigonuz mercurio. Percussionẽ lune. Ab hoc quidem saturno pollex attributus est: qꝛ ipse inter ceteros digitos tardissimus est motu quemadmodum Saturnus in suo cursu ⁊ operationibus. Et etiã propter situm eidem saturno ab eo attributus est qꝛ ipse pollex in manu tanq̃z superior existit in ordine Impudicum vero marti dedicarunt Cum ⁊ mars impudicicie ac infortunij pater existat. Quoniam per lineas in hoc digito ifortunia iudicantur: vt ꝑ lineam precipue capitalem: que vulnera capitis demonstrat. Predicte autem opinioni contradicit̃ nam si quis stellarũ posituras vniuscuiusq̃z genesis pernotauerit tales manus tuberculos insigniores lineas obtinere conspiciet. quales planetas i horoscopo aut celi medio aut alibi fortiores obtinuerint. Cui obseruationi permaxime antiqua experientia ac moderna consonare ad amusim in dies visa est. In hoc loco videtur mihi respondendũ false opinioni quorundam: qui dixerunt lineas in manibus fieri per constrictionem eius in pugnum: Quod q̃ztum veritati inimicum sit patet: nam in omnibus si sic linee orirentur similes essent. Sed cum in omnibus maxima sit dissimilitudo ideo linee tales ꝑꝑ constrictionẽ manus causari non possunt sed diuersimode a natura generantur. Et ad confirmationem huius rei videmus etiam in pedibus quasdã apparentes lineas qui pedes minime constringi possunt: nec in eis illam quam dicunt neruorum crispationem fieri potest.

¶ Octauũ Quesitũ Augustini discip. ad eũdẽ Coclitem magr̃m. Disci.

¶ Textus.

a Aliqui chyromantici dicunt ⁊ p suadent vt in manu sinistra inspiciatur: ibiq; aiunt geniti horoscopum inueniri suis argumentationibus. Hoc quoq; aiunt: si formam inuenies: vt est maleus ille talis erit faber ingeniosus.

¶ Octaua responsio magr̃i ad eũdem Disci.

Cõmentum.

f Riuola ⁊ inanis ratio est vt horoscopos natorũ considerar̃ seu cognoscer̃ velis: In qua re astronomi multũ laborãt supputãdo numeros vt graduum diuersitates inueniant. Omne enim signum in se continet triginta gradus: preterea omne signum in tres diuiditur facies: ⁊ quelibet facies decem habet gradus: Quelibet etiam facies suum habet dominatorem vt apparet apud alchinduz libro de signorum faciebus: ⁊ Ptholomeus ⁊ haly ⁊ alij. Ut puta mihi decimus tertius scorpionis gradus ascendit: eius dominator est sol in forma corporali: ⁊ mihi producit varios effectus a dominio prime faciei: ita in oibus sicut in corporalibus habitudinibus: impossibile est chyromantichuz posse diuisibiliter comprehendere ergo falsissimum ⁊ erroneum est: ⁊ hoc dico de qualitatibus signorum per physionomiam: vt putant aliqui. Cum dicis eos q maleum habeat ⁊c. dicunt q̃ fabri ⁊ etiam hij qui ferramentum equorum asinorum mulorum ⁊ etiaz boum pro eorum pedibus conficiunt: ⁊ etiam carpentarij maleo vtuntur: etiam librarij ⁊ qui calceos suunt ⁊ multi alij mechanici homines eodem maleo vtuntur: peto te qua via omnia supra notata discernes: quod cum impossibile sit: ideo falsissimum est

Quesitũ nonum Augustini Discip. ad eundem Coclitem magr̃m.

¶ Textus.

a Antiochus posuit lineam: quam ipse appellat cingulum veneris ⁊ viam combustam ⁊ viam lacteam: Scire cupio quomodo de ipsis sentias. Unde inquit via lactea ea vocatur que est prope discriminalem: vel ab ipsa discriminali exoriens per confinia tuberculi ferientis ad venerem idest a minimo digito vsq; ad tuberculum proficiscitur: quam ideo lacteã appellamus: quoniam homines lactee ⁊ delicate nature esse demonstrat: ea si capitali connectitur: bonam cerebri complexionem ⁊ mentis agilitatem significat: Si eam ĩtra vel infra triãgulum dimiserit mentis stupiditatem sine deliberatione: ⁊ hec antiochus.

Responsio eiusdem magr̃i ad eundez Di.

¶ Cõmentum.

m Irandum est q̃ iste homo presumat collocare naturas ostensiuas planetarum retrogrado modo.

Iam in prehabitis probatum ẽ sua fundamenta esse vaniloqua ⁊ deformia: nã accipit lineam cerebri pro linea epatica: Non est dubium q̃ ipsa epatica in paucis reperitur. Sed linea quam nos appellamus mediaz naturalez: omnes semper habere testor nisi sit maximum presagium. Ab epate oriuntur spiritus naturales a corde vitales a cerebro animales Detur q̃ sit magna questio inter philosophos ⁊ medicos vt preallegatum fuit: tamen ingenium ⁊ speculatio nõ causat̃ nisi vt sit proportio inter cor ⁊ cerebrum cum debito organo: vt tactum fuit: ⁊ etiam debita distantia inter cerebrũ ⁊ cor ⁊ spiritus vitales conuertuntur in animales: spiritus. Et cor est fons ⁊ origo spirituuz. Ita in manibus hominũ natura ligauit ⁊ situauit lineam mediam naturalẽ seu cerebri ĩ principio linee cardiace seu cordis. Et ita ĩtus post primam pelliculam ĩ uola manus: quando pellicula excoriatur in apostematibus vole: vidi lineas principales latentes in profundo ad terminationem suarum venarum. Et si corpus ẽ bene organizatum idem in suo loco reperitur linea iecuralis. Concludendum est igitur q̃ ex parte rationis superius dicte: aut anothomica experientia ⁊ vetusta antiquitate ⁊ ab effectu d̃bemus imitari principia vera: vt dicetur in quĩto libro. Linea epatis: quam ipse appellat cerebri non ita est necessaria: quia non accidit ꝓportio ita immediata inter iecur ⁊ cerebrum: q̃ cor est medium inter ipsos: ⁊ est primum ĩ nascendo: ⁊ vltimum in desiciendo. Ideo iudicamus a conditione cardiaca ⁊ cerebri vitia ⁊ virtutes vniuersaliter in indiuiduorum natura: secundum rationem suam in paucis versaretur iudicium vt in quinto ⁊ in sexto libro intuemur ideo sententia sua a me reprobatur q̃ attribuit̃ natura dicte linee ꝑ falsam appositionẽ veneri.

Alij dicunt ꝙ talis linea scilicet quam ipse appellat lacteam significat vulnera aut periclitatiões i negocijs de natura martis precipue quãdo porrexerit se ad minimi montẽ. Unde conciliator ⁊ albertus dicunt quando linea oriat̃ a predicta linea vite ⁊ extendat se vsq; ad digitum auricularem vel prope ⁊ sit quasi flexa vulnerabitur vel periclitabit: et ita ego teneo. quãdo dicitur de via solis bene dicit: Et hoc in sexto libro declarabitur. Et ita de cingulo veneris ⁊ via combusta: De qbus i suis locis dicẽdum est.

¶ Quesitum nonuz Augustini discip. ad eũdem Coclitem magistrum.

¶ Textus

d E Linea mensali multi confuse Loquuntur: Unde te peto vt declares mihi quantum hec linea potest ꝟm te.

Nona Respõsio magr̃i ad eundem. Dis.

Cõmentum.

l Linea mensalis: quã etiã moralez aliqui appellãt: qꝛ per ipsam mores indicant̃ aliqui vesicalem dicunt seu renalem: quia ostendit egritudines circa renes ⁊ vesicam: alij generatiuã eo ꝙ generandi potentia ꝑ ipsaz exprimatur: Aliqui recentiores chyromantici ipsaz epidimialez seu pestiferam vocant: qꝛ natum tali morbo seu apostemate moriturum ostendit: ⁊ etiam manifestat: vt sunt bubones pestiferi: antraces: ⁊ istis similia: Aliqui chyromantici inter quos est antiochus noster ipsam toralez appellant: alij vero martialem: qꝛ quãdo est crassa ⁊ rubea scindens indicis tuberculũ facit natum crudelem ꝓditorem interfectorẽ: iuidum: fraudulentum ⁊ auidum ⁊ circa excelsa occupatum imperia: ⁊ sitientem: qua de causa erit isidiator ⁊ interfector: duplici se induentes veste facit talis linea sic disposita. Ideo a copulatione eorum est cauendũ. Et rõ est vt ait doctor gallicus qm̃ talis elõgatio prouenit ex calore non naturali dominãte super humidum: cui humiditas non põt resistere: ⁊ tunc causat̃ magna disproportio: ⁊ magna desiccatio cerebri. Et significat hoiem supbũ volẽtẽ i hoibus dominationẽ: ⁊ vite hoium isidiãtẽ: quã rẽ idicat supflua extensio linealis ⁊ vocãt martialẽ lineã quia sub martis iperio collocat̃: q dicit̃ deus belli: ⁊ iracundie: ⁊ p̃lij: Sed alij dixerunt ꝙ si linea talis vadat se elongãdo inter indicẽ ⁊ medium intrans ⁊ recte diuidẽs significat idẽ ꝑꝑ dictã causam allegatã. Respõdit gallicus doctor: ⁊ dicit: ꝙ quando linea mensalis intrat inter tales digitos significat percussionẽ in capite de qua morietur. Et allegat rationẽ quoniã cacumina digitoꝝ dmõstrant caput hoĩs tãq̃ ꝑtẽ magis altã corporis: ⁊ hoc sit i ascensu manus dato ad natiuitatẽ ⁊ honorẽ: ⁊ ꝑcussio manus sit descẽsus vbi q̃runt̃ inimici: qui q̃runt̃ i linea mẽsali. Signũ ẽ ꝙ inimici nostri sunt i descẽsu: ꝟm mentẽ nr̃am: nec velim eos nobis p̃ponere ꝟm cursuz nature Inde est ꝙ talis inimicus dñat̃ cũ sit in descensu ⁊ ignorat̃: ⁊ fit fortis: qꝛ linea illa in qua querit̃ inimicicia ascẽdendo a descensu videt̃ exaltare inimicũ sup caput habentis tale signũ: ⁊ sup honorẽ ⁊ qñ montem sic diuidit superhabundantiã colere significat: ⁊ humoris nõ naturalis cui humiditas nõ põt resistere ⁊c. Per montẽ diuisum intelligimus recisum caput qđ ꝑ montem idicis significat̃: ⁊ hoc ẽ qđ dicit magister Frãciscus q viderat hoiem cui dixit qđ nullo pacto bellũ cũ inimicis faceret qꝛ tale signũ habebat: ⁊ noluit credere: ex quo victus ẽ ab inimico ⁊ mortuus. Inqt etiam gallicus auctor. Ego vidi plures de qbus iudicaui: q mortui fuerũt i factionibus priuatis. Inqt Cocles. ego credo ꝙ sit ita ꝙ significat hominẽ crudelez ꝑ suphabũdantiam colere ⁊ inordinationem ꝯplexionis: Sed talis homo mala morte peribit. Nota qñ linea mensalis fuerit recta ⁊ lata cum decenti forma: ita ꝙ non transeat saturninum locũ: ⁊ sit cũ colore non intenso signum est bone virtutis ⁊ potentie ⁊ bone dispositionis ⁊ vitã diuturnã significat: ⁊ hoc si linee correspondent. Et huius rei ratio est: quia talis linea sumitur a toto corpore ⁊ significat bonum calorem naturalem existentem in toto corpore: ⁊ demõstrat hominẽ fortem ⁊ bene dispositũ vt in capitulo cõtra pliniũ dictũ fuit. Miror autẽ ꝙ multi celeberrimi doctores parũ examinauerunt i chyromantica arte locũ tuberculorũ absolute ⁊ simpliciter: q non denotat caput nec ꝑ descensum inimicos: nã effectus tales nõ semꝑ ꝓcedunt rõne loci: sed mensure: ⁊ ex testimonio seu influxu aliaꝝ lineaꝝ. Concedendũ ẽ ꝙ caliditas ẽ

causa extensionis ⁊ colericam cõplexionem arguit. et quando pozzexerit inter ambos digitos denotat lesionem capitalem. Negandum est q̃ inimici ledant : quia est conditio secundum quid ⁊ ideo non: si annexe linee non porrexerint auxiliũ: qz dũ esseꝫ in tẽplo dñi Jacobi de bononia ad sacrificiũ: puer qdã pulsauit paruã nolã: ipsa cecidit sup caput vnius viri: ⁊ vulneravit ipsum letali vulnere: Ego vero euꝫ curaui. Alijs ãbulãdo in via publica lapides ⁊ ligna ceciderũt sup eoꝝ capita. Et hoc accidit quodã tẽpore sup caput meum. Judicauit quendã Tadeũ q̃ caueret sibi a magna pcussiõe capitis. ⁊ i paruo tẽporis iteruallo cecidit ex equo magni p̃cij: ⁊ totũ caput suũ cõtusuꝫ ẽ. Impossibile aũt ẽ hr̃e fixã normã ꝺ cõditiõe offensiõis: qñ de pticularib⁹ pcussiõibus a causa efficiẽti ipossibile ẽ p aliquã sciẽtiã illas determinare. legittimoꝝ chyromãticoꝝ ⁊ physionomoꝝ ꝓlatio ꝺꝫ esse ꝓclinis. Alligs posset arguere illũ eẽ locũ lesionis capitis: ⁊ q̃ pp bo caput significat: Negaꝫ circa particularia iudicia: qz nõ nulli auctores dicũt si talis linea est extensa inter ĩdicẽ ⁊ mediũ fueritqꝫ palloꝛe suffusa fluxu ventris morituꝝ hoiem portendit. si est subtilis i pectoꝛe ⁊ p̃cipue qñ ẽ rubꝛa: vt pꝫ a cõciliatoꝛe: ⁊ ab alberto. Dicũt recẽtiores q̃ talis linea i muliere sic locata grauedinẽ ptus ostendit: vt exptus suꝫ ꝓsepe. si subtilis ⁊ rubꝛa apostemate vberale ledeꝛ vt vidi ⁊ curaui vt chyrurgicus. simile iudiciũ ꝓferendũ ẽ qñ linea saturnina extendit vna cũ mensali linea inter ãbos digitos eqtãdo ipsam mensalẽ vt aiũt recentiores sicut experiẽtia certificat lꝫ raro reperiaꝛ. Quidã moderni dixerũt. si linea mensalis est sic extensa bubones pestiferos aliquãdo ĩdicat: eꝛo semp nõ ostendit caput vt i ꝓcessu patebit. Dixit gallicus auctoꝛ: si alia linea ⁊ nõ mensalis ẽ venerit p mediũ rami: ita q̃ quasi ramus p̃dicte inter ĩdicẽ ⁊ mediũ colloceꝛ hõines ex pcussiõe morituꝝ ostendit: Sed si linea mẽsalis ẽ bene ꝺtinuata inter se ⁊ recta significat q̃ talis hõ pcutieꝛ ⁊ nõ morieꝛ. Et rõnem allegat qñ lꝫ ille ramus significet malã ꝺplexionẽꝫ caloris nõ naturalis nõ tñ est tãtus q̃ interficiat qñ humiditas ⁊ calor naturalis ꝺplexiõatus eqliter tempat maliciã suã. Scias mi discipule q̃ iste doctoꝛ ẽ vir magni p̃cij i philosophia lꝫ paꝝ speculauit in ista arte. Dato q̃ talis linea ita oñdat nãlẽ ꝺplexionẽ: talis ꝺplexio nõ euitat lesionẽꝫ capitalẽꝫ qz ꝓcedit vel cãt ab alienis manibus aut causat ab infoꝛtunio: vt supra diximus: Quacũqꝫ linea repta iter indicem ⁊ mediũ lesionẽꝫ capitalẽꝫ autumat intensiue ⁊ remissiue ꝺm ꝺdizionem lineaꝝ. Jnquit gallicus auctor. lꝫ si linea mensalis ipsi digito i dicis se deuiat: accedens ad lineã capitis: tunc significat hõinẽꝫ adulatorem mendaceꝫ q̃ publice dicit bona ỹba sꝫ retro facit oppositũ naꝫ pũgit ⁊ murmurat. Rõ est qñ significat defectũ caloris nõ potentis ꝓportionare lineas debito mõ: ⁊ significat caliditatem extraneã ꝺstruentem humidũ: ⁊ quãdo talis linea adiungit linee capitis: significat desiccationem magnaꝫ cerebri: ⁊ hõinem fraudulentũ demõstrat: qñ omnes colerici sunt eius nature: ⁊ cũ humidũ nõ resistit talis est q̃si furiosus in dictis. et venunt sibi multe ymaginatiões ꝺceptorie: ⁊ est hõ q̃ q̃rit honoꝛes ⁊ pecuniã ⁊ sunt deciper pp nimiã inordinatiõem ꝺplexiõis. Et magister dixit q̃ sunt ꝓditoꝛes nã tales hõines nõ sunt recipiendi in societate. ⁊ de his ego tot vidi q̃ mirꝫ est dicere cũ qbus in diuersis regiõibus me cõferendo eoꝝ penetralia pspexi. Cogita mi discipule si tale vitiũ est i regiõe aut patria ab influxu celesti sic vitiata tũc dicas vitiũ esse imensum ꝺm loci ⁊ situs ꝓportionem: Galli sunt minere ⁊ origines oium deceptionũ cupiunt honoꝛes ⁊ pecuniã cã distribuendi in voꝛacitatibus luxurijsq̃ q̃plurimis. Multa ꝓmittunt ⁊ nihil obseruãt vt patet nostris temporibus: qz habent omnem italiã in dominio vna cũ hispanis: q̃ sunt quasi similis nature. Ergo nationes tales sunt sic dotate a supꝛemis luminibus. Et quãdo habent talem lineã sunt magis diabolici vt notaui sepissime i manibus eoꝝ rũ: Jn italia sic sunt dotate alique natiões: p̃cipue ꝑsbyteri magni: q̃ ferũt togã rosaceã: vt in curia Romana inspexi in pluribus. Tales homines sunt foꝛnicatoꝛes ⁊ adulteri ⁊ bene recipiunt in principio ⁊ quãdoqꝫ libere dant sed in fine de omnibus gratijs tristant vt colligi põt in physionomia nostra. Dixit gallicus auctoꝛ. Si linea mensalis veniens ad pcussionem manus se in duas partes diuiserit vel i plures faciens aperturaꝝ a parte post ⁊ ex parte linee facientis angulum sicut hic 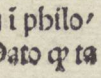 est signum q̃ qui habet talem lineam habet inimicos:

et ſi non facit niſi vnam lineam ex vna parte t aliam ex altera ſignificat multos inimicos. Et rõ qr i iſta linea eſt idicatio ꝺ inimicis multiplex eſt ꝟz ꝺiuerſos doctoꝛes. Quidã dicũt q cã eſt: qm vt dixim⁹ linea menſalis eſt data toti coꝛpoꝛi t idicat ꝺ his q toti coꝛpoꝛi tribuunt: t qr inimicicia toti coꝛpoꝛi dat: iõ iſta eſt cã. Alij dicũt q ꝓpriũ linee mẽſalis ẽ ſplen: t qm ſplen ẽ receptaculũ toti⁹ melãcholie q̃ pricipiũ eſt totius diſſenſiõis: iõ inimici iudicãt i ipa linea q̃ a ſplene ſumit. Et ſz vtraq; rõ ſit euidẽs ſecũda tm̃ ab ipſis auctoꝛibus magis q̃z prima appꝛobat. Dicũt. n. q ſicut ſanguis: q ẽ caloꝛ nãlis eſt pricipiũ bone ꝛpleriõis hois ita ẽ cã totius amicicie. Sz mihi videt eſſe dicendũ qꝺ in hoie ſunt due nature ſicut i quolibz aiali: q̃s naturas potentias voco. ſ. iraſcibilitatez t ꝛcupiſcibilitatez. Cõcupiſcibilis potentia nãlis eſt iclinatio ad vtile qd ꝓſequendũ t nãle: t p ꝛñs: t vt ſic iſta potentia eſt q̃ſi itriſeca nãe cuiuſlibz aialis: ad hoc vt in eſſe pfecto ꝛſeruet t iſtud vocat neceſſariũ ſine quo aliqs viuere nõ põt. Alia vo potentia vocat iraſcibilitas: t eſt nãlis iclinatio ad inutile t icõueniẽs fugiendũ. Et iſta potentia nõ eſt tã neceſſaria itriſeca qm̃ ꝓuenit ex obiecto extriſeco repſentato: qr i manu eſt aſcenſus t deſcenſus: i aſcenſu videt q̃ri q̃ ſunt ꝛcupiſcibilia q̃ i itriſeco nature ſunt. t i deſcenſu q̃runt t iraſcibilia ſine qb⁹ hõ põt viuere: iõ in pcuſſiõe ſignificant iſta p̃dicta. cũ eni pcuſſio manũſ dicat illa pars q̃ apta eſt ad pcutiendũ t eſt deſcenſus man⁹: t ita linea ſumit a ſaturno qr frigidus eſt t ſiccus diſtẽpat⁹ a quo ꝓcedit humoꝛ melãcolicus: q ꝓ talez lineã ſignificat: iõ ex tali effectu iudicam⁹. In qt Cocles. Dirãdũ eſt q iſte auctoꝛ poſuerit p̃ſumptuoſe collocatiõez ſaturni i linea menſali ſeu i pcuſſiõe. Nõ nulli illuſtres auctoꝛes ꝛcedũt ꝓprium mercurij eſſe i ſine menſalis: t lunã ab ipſo ãplecti in pcuſſiõe man⁹. Tamen ꝛcedendũ eſt bũoꝛez melãcolicũ a ſaturno gubernari nõ tamen ob hoc qr melãcolie domiat eſt collocãdus in deſcenſu man⁹ qr ordo inferiorũ ſupioꝛ ſeqt ordinatiõez. Et rõ eſt: nã quẽ admodũ ſe �herz ordo ſpheraꝝ in celo ꝑm ꝛtigui totez: ita ſe herz eoꝝ i manu collocatio. Sz lune loc⁹ mercurij ſpherã cõtigit ergo coꝝ loca i manib⁹ ꝺbẽt ſe ad inuicez cõtingere. Et vt inquit Ballic⁹ auctoꝛ. Si linea hec ſit inimicos demõſtrãs: t ſit delicata in pcuſſiõe: t diſcõtinua t i aſcenſu groſſa t recta: ſignificat inimicoꝝ victoriã: Et rõ eſt qm̃ ſignificat foꝛtez aſcenſuz: t foꝛtez ꝛpleriõem potentez ꝛſumeꝛ bũidũ. Et cũ delicata ſupi⁹ ſignificat inimicũ ꝺbilez t nõ victoꝛioſũ nec foꝛtez pp diſcõtinuationez linee. Sz ſi p oppoſitũ fuerit iudicabis oppoſitũ. Sz ſi linea menſalis vadat inter indicez t mediuz ſtãte p̃dicto ſigno: vt dixi ſignificat q hñs tale ſignũ ꝺz vinci a ſuo inimico t moꝛiet ex pcuſſione. ſz ſi linea fuerit ꝓpoꝛtiõata ex vtraq; pte t equalis in groſſitie tũc bene reſiſtũt t pugnãt inter ſe: ſz poſtea facient pacez. ſz cũ hoc nota q q nõ poſuerit iſtũ modũ dicendi: t voluerit teneꝛ primum modũ iudicãdi: põt facere: ſed iſte mihi uidet magis ꝛueniens. Jtez nota q linea menſalis generat duas lineas vnã circa aurtcularez aliã vero circa pcuſſionez: q̃ inimicoꝝ ſignificationez oſtendũt. Sz linea circa auricularez ſignificat inimicũ foꝛtez. ſi linea fuerit groſſa ꝺ primo timendũ eſt magis q̃z ꝺ alio. ſi tãtũ vnã lineã herz vnũ herz inimicũ. Et ita tz hieronymus ꝺ mãfredis in ſuis ꝓblematib⁹ que intitulauit ad. D. nr̃m Joãnez bentiuolũ: Cognoui ipſum in vita attamen nõ ſciuit iudicare in actu pratico: qr oppoſitũ inueniſſet ſi habuiſſet pratica. Jn ꝓhabitis in pluribuſq; locis in phyſionomia t chyromãtia dictũ eſt: q nõ eſt iudicãdũ ex vnico ſigno ſz plures ad inuicez ꝓportionãdo: t a p̃dominãtib⁹ iudicãdũ eſt. qñ ego iudico ꝺ amicis t inimicis primũ locũ teneo in q̃drãgulo man⁹ ad inſpiciendũ amicoꝝ t inimicoꝝ cateruã. Dicũt byllares auctoꝛes: t p̃cipue bermeſ: albert⁹: ꝛciliatoꝛ: nec nõ moꝛbeth cardinalis: t ptholomeus phũs. ſi in mõte medij repiũt linee p ſe extenſe: Laboꝛes: angustias: t afflictiões ſignificãt: t carceres t attestatiões t oppſſiões vt ꝓbaui: t p̃cipue quãdo extendũt a radice digiti. Et ſi tales oꝛiãt a ꝛcauo man⁹: t extendãt vltra p iũcturã in vinculis illũ poni oſtendũt: t quãdoq; ibi moꝛituꝛũ. Si fuerint vltra multũ extenſe. Si in pulpa man⁹ ſint linee angulares flectentes ad reſcettã inimicos ꝛſanguineos aut affines indicat. t ecõuerſo quãdo aliq̃ linee tendũt ad digitoſ: vt dicũt alij: t bene vt expt⁹ ſuz breuiter ſi rſiduũ linee correſpondet cũ cõcordãtia tuberculorũ. Et ſi linea menſalis eſt nuda ideſt ſine ramis infortunium atteſtatur: t graniter vulnerabit.

Si contrarium contrarium dicitur: aliter vacillabis sicut faciũt ptrogradi psuasiuiq3. Si linea mẽsalis sit discõtinua significat ipotẽtiã coitus Et rõ huius est qm̃ significat ipotentiã caloris naturalis ꝛ suphabũdantiaz frigiditatis ipzoportionabilis: ꝛ qz calor naturalis ẽ principiuz mouẽs ꝛ cã generationis dr̃ q cessante talis cã cessat generatio ꝛ potẽtia coeũdi ꝛ tales boies: vt dixim9: naturaliter sunt timidi: ꝛ mẽdaces: vt dicit gallicus auctor. iã bis notaui i gbusdã effemiatis: q bñt lineã mẽsalẽ in vno loco fractã diuisaz: ꝛ residuũ linee ẽ cõtinuũ ꝛ ppoꝛtiõatũz tñ sunt sanguinei ꝛ potẽtes ꝛ coitu. Quid significet talis sepatio vsqz ad istũ diẽ ignoro: q sẽp significet frigiditatẽ qñ ẽ discõtinua: ꝛ q oñdat ipotẽtiã ad coitũ nõ est cõsiderãdũ: In quo loco repies vnã pricipalẽ lineã iudiciũ dr̃ ipsa nõ ẽ simplr̃ pferẽdũ: qz pbibitio coit9 a multis causis eẽ põt: vt pz ab auctoꝛib9 pserti3 ab Auicẽna vigesima tertij: tractatu prio capite. xv. dũ in qt: facta aũt cã mẽbroz pricipaliũ: aut ẽ ex pte cordis qz abscidit materia spũs: ꝛ vẽtositatis i cedẽtis. Aut ex pte epatis: qz abscidit materia spmatis. Aut ex pte cerebri qz abscidit materia virtutis sensibilis. Aut ex pte renũ ꝛ frigor ipsoz ꝛ egritudinibus eoz noris: ꝛ cõplexiõibus eoz. aut ex pte stomaci pp maliciã digestionis. Et totũ illud aut ẽ cã debilitatis pricipij aut cã oppillationũ meatuũ inter mẽbra coitus: ꝛ multotiẽs qdẽ ẽ debilitas facta cã cerebri sequẽs casuz aut pcussionẽ. Necesse ẽ igit̃ itueri q̃litatẽs aliaz linearz pricipaliũ. s. linee cordis epatis ꝛ cerebri vna cũ mẽsali antequã pferas iudiciũ. Si linea mẽsalis ẽ rubea ꝛ semicircularis apud pcussionẽ manus egritudinẽ circa verẽda argut: ꝛ pcipue circa loca mẽbroz genitaliũ vt pluries notaui: dicũt alig moderni. Si linea mẽsalis bz semicirculos egritudinẽ circa renes denotat. Si in mulieribus boc repiat̃ foetus difficultatẽ ac debilitatẽ arguit. dixit hermes tri megistus: si linea ẽ bñ ppoꝛtiõata cũ pricipaliũ linearz testimonio ꝛ triãgulus ex cõcursu aliaz triũ linearz pricipaliũ cãet̃ bonã ꝛplexionẽ significat: indicat sanitatẽ ꝛ virtutes coꝛporis bonas. boinũ vẽtrẽ ꝛ renes: ꝛ vesicã bonã: ꝛ bonã virtutẽ mẽbroz generatiuoz i boie oñdit. Itẽ extra nãm sui subiecti significat iusticiã itẽpantiã ꝛ icõtinẽtiã. Lz forte mala suggestiõe fcã p ista ꝛias aliquoz bõ se possit aliter bre. Si autẽ puenit ab finẽ palme vsus iudicẽ signũ ẽ negtie ꝛ iracũdie. Et vt igũt moderni ỗnotat crudelẽ ꝛ diuini cult9 inimicũ. Et si hec linea i directo idicis vel medij bifurcata fuerit celati animi ꝛ occulte ꝛscie vtrũ iudicat. et addit mozbet qỗ sĩ hypocrite ꝛ spẽaliter vsus parẽtes amatos: qz nõ diligũt eos. Nota qm̃ multe ascẽdũt vsus i dicẽ demõstrãt laborẽ. Et si i hac linea plura pũcta ineneris rubea cũ ꝓfunditate lince: ẽt si rubra fuerit frequẽter i mẽbris generatiuis dolorẽ pp eoz frequẽtẽ motionẽ ad luxuriã ostẽdit. Notãdũ ẽ q signa i manu mulieris nõ debẽt eẽ ita potẽtia sicut i manu viri pp ỗbilitatẽ caloris nãlis ꝛ virtutũ i eis. ꝛ iõ paucioza signa sufficiũt ad iudicãdũ i ipsis q̃z i viris. Ex hoc pz q vir bñs molles manus subtiles ꝛ lineas pallidas ꝛ multas: ẽ q̃si effemiatus ꝛ deficiẽs i caloꝛe ꝛ virtute pp qỗ ẽ iuidus detractoꝛ vbo sus ꝛ cupidus: nec cũ eo habitar̃ ẽ securũ. Pz similiter: qz mulier bñs manus duras ꝛ euidẽtes lineatiões ꝛ rubeas ꝛ paucas ẽ uiraco ꝛ meretrix ỗtẽtiosa loibus cupiẽs nocer̃ gaudẽs litigijs ꝛ effusiõe sanguinis pp se. Scias mi discipule q si multiplicitatẽ pũctoz i digito minimo reppies illã audacter meretricẽ iudicabis: Si vnũ: cũ vno: si duo: cũ duob9: si tria cũ trib9 aget meretricia. Et hoc si i radice digiti pũcta fuerit. Et fm eaz ꝓfunditatẽ ꝛ colorẽ ỗ illis iudiciũ ꝓferas. Et etiã i tuberculo: Lz nõ tm̃ oꝑent̃: nisi testimonia aliaz testificent̃ illis. Si tuberculũ idicis ẽ bñ cõditionatũ ẽ pellex vni9 religiosi vl̃ ẽ religiosa i meretricio lupanario. ꝛ si cũ hoc tubereulũ veneris fuerit intersectũ ꝛ diuersaz linearz ꝛcursu: idẽ ỗtiget: si vite linea sororẽ socĩã habuerit. si i radice ionis ẽ vnũ pũctũ tẽdẽs ad ũra bz filiã spuriã: Si tẽdit vsus ex̃. s. ad siluestrẽ ptẽ masculũ notibũ bz. Et si vir talia pũcta bz dicas ipm bre filios naturales seu spurios: si plures plures: vt i pratica nota isperi vidicũ iudiciũ. Itẽ si linea mẽsalis fuerit satis lata rubea discõtinua luxuriã significat cuz debilitate: ꝛ cito finiẽdũ. si pallida fuerit ꝛ granata siue pũctuata caloꝛẽ naturalẽ debilẽ ostendit. si rubea fuerit ꝛ alie pallide dolẽt itestina vel alie partes inferiores. Dixit Hermes dicunt quidã cũ palma extensa fuerit: ꝛ hec linea mensalis recta ꝛ regularis habeat fossam sub digito medio longum indicat studium ꝛ amare psonas secretas vt sĩ religiosi ꝛ ecclesiastici.

Et quãdo sub medico ꝛ auriculari fossule siue grana rubea fuerint: patitur in renibus: ꝛ si pal li de fuerint ꝛ in fossulis virgule precedentes pallide patitur in vesica aut matrice. Itẽ mensalis profunda parum sectata idest liuida per diuersas lineas siue lineolas discõtinua ꝛ inequalis significat ventris dolorem: ꝛ dolor est i inferioribus partibus quia linea mensalis ventrem significat. Dixit formica valde vtilis: linea ebruticon idest naturalis quando terminatur inter indicem ꝛ mediũ talis homo dispositus est: vt moriatur subitanea morte. Si vero eam intersecat aliqua linea angulos rectos causans talis est dispositus vt appostemate moriatur. Si li linea obruticon fuerit recta sine curuitate talis significatur esse verax in verbis. Si autem est interrupta tunc falsitatis arguit signũ Si linea obruticon extenditur ꝛ parue linee cadant super ipsam talis est prouidus ꝛ cautelosus. Et ait formica valde vtilis. Judicandus est secundum plura: ꝛ fortiora quia illa prevalent minoribus. Dixit morbetb cardinalis. Linea mensalis si obliqua fuerit versus triangulum iniusticiaꝫ ostendit: Si vero recta iusticiã. Si in parte superiori exierit superiorem partez anguli possidens ꝛ alium triangulum ex concursu aliarum linearum non essentialium constituat trianguli iracundiam ostendit ꝛ detractorem. Si aliqua linea veniẽs a triangulo scindens ipsam mensalem ꝛ versus medium digitum ascenderit: vt crux laborẽ cum victu sufficienti significat. Et si lineam predictam riuule alique scinderint vel ab ea peruenerint versus indicem multa vulnera ille talis ab inimico patietur. Et si fuerint grosse: erunt peiores quia i capite vulnerabitur: Si subtiles in partibus inferioribus. Si autem rubee in pectore. Si aliq̃ riuule exierint versus spacium mediꝰ labores ꝛ angustias ostendunt. Si autez predicta linea mensalis protensa fuerit subtilis ꝛ rubea predicta mala diminuit. Si autem grossa sic protẽsa adauget. Si eadem veniens in pluribus locis fuerit intercisa labores ꝛ angustias ostendit. Et si aliqua linea fuerit inter digitum medium ꝛ indicem significat mortem per fluxum ventris. Et si talis linea fuerit multum acuta ꝛ procedat secus primas iuncturas versus indicem significat mortem per febrez specialiter si continua sit: Et quanto acutior in fine tanto acutior febris eum tanget: Et si multum rubea fuerit timebitur de freneſi. Si istam lineaꝫ mensalem sciderit quedaꝫ linea descendens ꝛ subsedens per se diu exiet per terras: ꝛ parum curabit de parentibus. Si hec linea mensalis sub medio digito foramen cum ramusculis disiunctis habuerit: plures regiones ambulabit. Et si habeant multas lineas infixas versus lineam superiorem trianguli tendentes: ꝛ nõ eaꝫ tangentes cuꝫ multis mulieribus concumbet. Si tangunt concubuit. Et si superius ꝛ inferiꝰ fuerint linee grosse tunc ad aliud factum vel opus paratur assidue vt ad coitum ꝛc. Et si hec linea respiciat digitum mediuꝫ inuabitur a fortuna. Et si intrat in medium idest inter mediũ ꝛ indicum nunq̃ꝫ erit sine aliqua angustia. Dicunt aliqui quando in principio linea mensalis ipsa reperitur sicut cathena scilicet i forma multorum semicirculorum extra patriam moriturũ esse minatur. Antiochus ait quando pallidule linee thoralem scindentes idest mensalem lineam debilitatem argunnt stomaci. Macule in thorali vel iuxta duritatem stomaci ꝛ dolorem in costis denotant: quod non credo: quia ab auctoribus antiquis nec a recentioribus reperio hoc dici. Aliqui dicunt iudicium sumi in linea epatis ꝛ profiteri duriciem stomaci ꝛ costarum Inquit Albertus ꝛ Cõciliator. et si hec linea mensalis coniungatur cum linea uite ꝛ faciat angulum cum ea ꝛ non fit ibi media naturalis talis decapitabitur illico vel ex improuiso aut vulnerabitur si cadet. Multi male intelligũt istum textum: vult autem dicere auctor quod aliquando sunt interfecti de improuiso ab inimicis. Et si habent aliam proportionem vt est q' sint fures aut homicide tales sunt decapitati iussu Regie maiestatis. in ciuitate nostra bononiensi quidam vir mingebat in quodam angulo ꝛ corpus eius totum erat armatum excepto collo: inimici ei absciderunt caput suuꝫ: ꝛ non poterat ledi in alio loco: ꝛ fuit incaute offensus ab ipsis suis inimicis. et subdit auctor. Si hec linea respiciat mediam naturalem erit in piculo ꝛ timore mortis: sed bene euadet ꝛ hoc mulierum causa eueniet. intelligit auctor esse: si capitalis subest: imminet ei periculum sed euadet: ꝛ istud accidit vt plurimum propter pellices ꝛ lupas. Ego respexi in decem individuis ꝛ inueni tuberculuꝫ pollicis effemina-

tissimum cū omni cōuenientia cum adiunctis
t omnibus illis in physionomia venus predo
minabatur cuz pulcherrima habitudine t erāt
audaces t bellicosi cum animositate: t eorū li
tigationes habebant originem propter coitum
Et ego iudicaui vt dictum est. Et hodie viuūt
t experientiam non affirmo. Et sic est finis de
ista sublimi Linea. Si aliquas res recapitula
ui que inferius in chyromantia a preceptoř no
stro dicta sunt: nō est propter exiguitatē memo
rie: sed ostēdo opiniones alioz doctorū ad cor
roborationem t cōfirmationez dictorū nostroz
Et etiā aggregaui aliqua digna secundū expe
rientiaz per me uisa t expta. Et tu discipule
mi bene considera: t inscriptis nostris maximā
inuenies vtilitatez. Et etiaz que a nobis nota
ta sunt posteris prodesse poterunt.

¶ Decimū q̄situ Augustini Disci. ad eundē
Coclitem Magistrum.

¶ Textus

q Vid iudicandum sit si nephan
de luxurie signa in manus reperi
antur muliebres.

¶ Decima Respōsio magistri ad eūdē Dis.

s Iendum est q̄ qualitates sub
iecti manus in duplici differen
tia ex parte subiectorū reperiunt
ita quod si pedicationis signa in
subiecto reperiantur muliebri aliud debet es
se iudicium ex parte sexus declinationis: nam
in subiecto femello arguit illicitā luxuriam ad
vtranq; positionis partem: t etiaz hoc ex parte
agentis. Tamen cognoui mulieres pedicātes
t confricantes pueros t illis abutentes: cōfri
cando nates cum vulua cū summo feruore t
auiditate ac delectatione in coitu adeo q̄ emit
tebant sperma. Et vidi quandam philocaptaz
in puero quodaz qui erat famulus meus. Et
multas alias vidi huiusmodi nature: Per ne
phandaz autē luxuriā intelligimus concubi
tus puerorum sororum matris proprie: religio
sarum t religiosorum t pollutionem cum ma
nibus: t coitum cū bestijs: t omne genus con
cubitus preter ordinem. Nota etiaz q̄ nephā
da luxuria i mulieribus pōt etiā itelligi quan
do mulieres inter se fricādo Lululā cū Lul
ua coeunt: quod scripsit Juuenalis hoc versu:
inq; vices egtāt t luna teste mouent: t tales
mulieres antiquo vocabulo dicunt tribades.
Qua luxuria dicit Sappho puella lesbia t va
tes se oblectasse.

¶ Undecimū Quesitū Augustini discip. ad
eūdem Coclitem magistrum. De angulo sup
mo.

¶ Textus

u Arie in autoribus inueniuntur
opiniones de angulo supremo q̄
in actu pratico sunt ambigue ex
quo ingenium multorū i diuersa
trahit partes: ergo de hac re vt aliquid dicas
vehementer cupio.

¶ Undecima Respōsio magri ad eūdē Di.

s Cias difficultatem anguli supre
mi esse maximā atq; arduā: Cui
tāq; ramusculi alie linee ad ipm
conferuntur. Ideo ignorato ipso
cetera oia ad ipsuz t ad ceteras attributa igno
rātur. Unde ne auribus audientiū tediū tribu
amus diuersoz auctoz sententias omittemus.
Nam p ipsum ingenij acumen iudicat. Cui
nō habētibus ipsum ipossibile illis ē cē ingeni
um in rebus speculatiuis: Iz illud i reb⁹ ma
lis hre videant nisi alia proportio obstet. Jō
notādū ē q̄ qui hz triāgulū eqlaterum: t bene
dispositum peripateticus é: si linea solaris non
obstat. Ingt auctor parisiensis q̄ multi dicūt
triāgulū manus p se significare: t nō sumere si
gnificationē a suis lineis. Sz triāgulus é quod
dam totum respectu suaz partiū: ergo sapit na
turā suoz cōponētiū: ergo nō simpliciter signifi
cāt partes ipsum cōtinētes t cōponētes: t bm
q̄ magis accedunt ac distant inter se linee sic si
gnificāt: Si igit triāgulus sit eqlaterus signifi
cat hoiem famosum amabilez: t demōstrat lō
gam vitā. Et rō est qm̄ tunc p ipsum demōstra
tur q̄ in corpore sit bona cōplexio dāt vnicuiq;
qd̄ suū est: qz bona cōplexio presupponit bonū i
tellectū: t bonus itellectus bonū regimē vt di
cit Aristoteles i scdo politicoz: hoies itellectu
nitentes naturaliter sunt dñi. Et porphyrius
dicit q̄ spēs priami dignissima est iperio prop
ter bonā cōplexionē ob istā causaz solet dici q̄
homo cuius mēbra sunt bene ꝓportionata sic
q̄ caput cōformet se corpori t vnuz mēbrum
alteri signū est q̄ boni effectus causas sibi cor
respondentes manifestant ergo ex effectibus in
causam ducimur i cognitionē bone cōplexiōis
Et ex bona cōplexione ducimur i cognitionez

bonarum operationum.sed quando membra inter se non correspondent est signum monstruositatis & malignitatis. Et hoc est quod dicit Aristoteles in libro de physionomia de qua superius & istud dictum de membris reduco ad lineas in ista arte. Dico igitur q si angulus nō fuerit coniunctus ex linea vite & linea capitis ꝯstitutus significat hominem miserum vel insipientez vel subditum inuidum & modici valoris Et ratio huius est cum linea non sit idebita ꝓportione significat malā cōplexionem que malum significat intellectum: & malus malū presupponit regimen. Et dicit Aristoteles in secundo politicoꝝ homines bebetes naturaliter sunt serui & miseri. Sed nota q quando iste linee se iungunt in concauitate manus: quasi in obliquo digiti medij & indicis tunc significant miseram vitā & captiuitatē: vt notaui in thoma fratre meo: & magnuz desiderium erga pecunias & ratio huius est: quoniam significat impotentiaz caloris naturalis qui non potest superfluitates humiditatū tēperare: & significat submersionē cōplexionis naturalis & superabundantiam contrarij frigidi & timorē inducit quoniam omnes tales sunt timidi & insipientes: & hec gallici auctoris annotationes sunt. Iste rationes magis sunt persuasiue q̄z vere. Et tñ notaui in emendis seruis tales anglos talem habere figurationem: tñ fuerunt & erunt bellicosi & homicide: qz proueniunt ex habundantia caloris: & hoc quando linee non sunt tenues Et tales res attribuende sunt magis ad plane tarū cōmixtionez in genituris: q̄z ad sui rōnem superius dictaz: vt in alio loco exposuimus: et doctores dicūt q tales sunt fatuoli & nullius boni. Si tales linee coniunguntur supra concauum manus inter pollicem & indicem tunc est signum bone cōplexionis. Et rō est quoniā significat q calor naturalis preualet super frigidum & regit habens maiorem vigorem in ascēsu. & significat hominē subtilem sapientē & rectum: & bonitatem in suis negocijs: quoniaz vt diximus bona complexio facit & inducit bonū intellectum quod est principium totius subtilitatis & totius sapientie bonitatis & nobilissime dispositionis. Aliqui dicunt q talis semp erit in ascensu honoris & dilectionis quando coniuncta correspondent: & in practica inspexit: & intelligēdum est quādo angulus minus q̄z circuli quartā intercipit: q si plus iudiciū debilitat. Item quando dicte linee distant modo superfluo & nō equali nec recte & tūc est malū signuz & significāt q calor naturalis est multū consumens humidū: & significat imꝓpoꝛtionez: et virum malitiosum & astutum: calidum: sibi placentē: inuidū: bellicosum crudelē: fatuos sermones loquentē: detractorem prodigum: mendacez. & tales homines martiali radio illustrātur: & boc si profūditatez linee habuerit. Et dixit doctor cuius nomen ignoro. Ego dicerem q mars bene cōcurrit i talib⁹ genituris: sed ip si sunt magis saturnini: cū sibi cōueniāt tales ꝯditiones vt iferius dicet. Item nota q rō huius ꝓbatiōis est supius assignata. Multos a primeua etate adiscere icipientes litteras ispexi: & pcipue logicā & philosophiā: qui nō habuerūt angulū suppremū: q nō secuti fuerūt studiū: vt patet i bononiēsi ciuitate nostra. Immo pelices ludos & omnes lasciuias homicidia & similia sequunt. nō est turpe signū boc armigeris q: est signum omniū astuciaꝝ & animositatis: vt i quodā milite notaui de āno. 1502. q ob boc timebat nō ascēdere ad dignitatem: quesiuit a me vtrū haberet vel ne: Dum ispicerē ambas manus inueni tuberculū solarē duplicatū eminentē & coloratū: tubercula veneris duplicata: similiter linea cordis: porrexentē se ad terminū sue radicis: & mediā naturalē ꝯtinuā nō transeuntē propriū locū. Mercurius quoq lineatus erat & cū decenti colore. Saturni tuberculum satis erat lineatuz cū correspōdētia Jouis &c. Ego dixi qō i brevibus mēsibus ascenderet ad dignitatē: tertio mēse ab istanti prolationis mortuus ē frater suus & habuit locū suū Tñ defidebat q nō haberet angulū suprem̄: & ipse itelligit chyromātiā: & ego istruxi ipsum q locus coniūctionis dicti anguli est in directo tuberculi Jouis: & talis segregatio facier illuz militari disciplina ꝺcoratū. Et propter istud & locum solis habuit dignitatem in militia: & dixi q actiones sue i arte militari erant causa promotionis sui ad alias dignitates quas pemt i futurum. Et erit baculum & ges sue senectutis: & ita fuit: & est tempore meo. Si linea mensalis sit i debita distantia cum linea capitis tūc significat hominem moralem cum inidia vt dicunt qdam quod non assero. Dicunt etiam q̄dam q cum ibi sit disproportio non recte pro-

portionis humidū ⁊ calidum ⁊ supabūdans magis calidū fuerit significat hominē idiscretum ⁊ non deliberantem in suis factis ⁊ subtilem ⁊ fatuum ⁊ non recte se gerentē. Sed si nō sit angulus ibi significat varietatē animi ⁊ mutationem. Et ratio est quoniam calidum ōficit vt diximus superius: Et ideo fit discontinuatio in ascensu maiori. Et significat hominem sine fide idest sine veritate cum quo non est cōmunicadum consilium nec secretum. Et quidam doctores dicunt q tales sunt latrones Notaui esse verum dūmodo i minimi monte sint linee obscur: vt patz i suo loco. Sed ego dicerem q isti sunt cum mixtione saturni: vt dixi: quoniam siccitas est causa discōtinuatiōis cū defectu humidi complexionati. Cui causa est Saturnus ⁊ mars. Et tales dicerem q sunt inuidi ⁊ instabiles ⁊ proditores. Et ego vidi de quodam qui per inuidiam sociuz suum interfecit: ⁊ habebat predictā discontinuationē. Ego non sum securus de fine istorum: nec vellez p mensem istis vti nisi coactus vi vel necessitate nam semper id quod bono opponit imaginat. Item angulus causatus a linea epatis tunc si sit bene dispositus bonam dispositionem significat: vt superius dictum est. ⁊ si non significat hominē infortunatum i suis negocijs ⁊ insipientē ⁊ rō est qm̄ significat humidū ⁊ frigidū supabūdantez ex pte epatis: vt dictū ē. Aliq dicūt qd tales sint breuis vite. Si ānexa nō coadiuuant Aiunt qdā si spaciū vbi est disgregatio anguli supremi multū distat ⁊ spaciū sit subtile ⁊ suaue sine rugis aut virgis promptitudinem ⁊ agilitatem significat ⁊ amatorem bone societatis ⁊ facit pulchrū: ⁊ varijs vestimentis ornatum: mulierem pulchrā ⁊ deditum cantionib⁹ musicalibus Propter quod dicunt aliqui q in cōtinentiā significant due dicte linee quando sic angulū non cōcludunt. et dixit mozbetb cardinalis: si linea capitis ⁊ epatis ⁊ cordis ad iuicez non formant triāgulū ⁊ quod in nulla sui p te coniungat stulticiam: ⁊ luxuriam ostendit. si in medio triāguli sit vna linea itersecans lineas pricipales discretum illum ostendit i rebus dandis ⁊ i oibus vitijs. Si triāgulus fuerit latus cum predicta linea: tunc signū est q hz magnam voluntatem largiendi ratione leuitatis. Et cum extense sint tūc ille talis refrenat se ratione discretionis. Et satis dictum est de triangulo ⁊ angulo supremo in isto loco. Si vis ad plenum scire recurre ad preceptorem nostrum i proprio capitulo iferius i suo libro. Cōcludē dum est q illi q nō habent angulum supremū de ipsis nō est cōfidendū: ⁊ raro vel nūqz proficiunt i litteris ⁊ maxime i illis quibus mediātibus nature secreta panduntur verum eorum igenia martialibus operationibus occupant: poeticeqz facultati subiciuntur. et mulieres vt plurimum non habent supremū angulum ⁊ tu scis naturā mulierum ideo dicendum non est amplius de illis. et si habuerit hoc signū sunt bone dispositionis: ⁊ sic i hominibus iudicandum est. Quidam senex q cecidit a magna dignitate: quando dominus Ludouicus Sforzia fuit a gallis captus ⁊ carceratus quesiuit si iterum dignitatem aggrederetur. Inueni i primo ituitu i monte medici lineas cum eminentia subiecti ⁊ cum conueniēti colore. Iuppiter quoqz ⁊ venus eminentes lineas habebant montium dispositiones ⁊ linee principales optime erant adeo q talis proportio i dicabat dignitatē ⁊ honorem. Miratus fui ⁊ iterum ispexi: ⁊ inueni lineam mensalem cuz ramusculis i ascensu ⁊ desinebat vsqz ad idicem cum rubedine que est signuz crudelitatis ⁊ homicidij. ego timebam ⁊ quesiui ab ipso si nunquā iterfecit aliquem dixit ego tradidi duo hominum milia fere ad suspendium: ⁊ habebat angulum supremum ifimum i opposito digiti medij: ⁊ vltima etas i ordine digitorum erat infortunata: ⁊ talis proportio fuit causa idicatiua descensus honoris ⁊ vigore principis: lucrum suum i tota vita frustratum fuit sicut hodie patet ⁊ talis est conterraneus noster. Item cum de anno. 1497. essem arimini fuit quidam dominus qui se alienam iduit vestem vt mihi ignotus esset: qui coram me loco ipsius famulū introduxerat suo idutum habitu i meam derisionem. Talis quidem supremum angulum i cōcauo manus habebat: ⁊ quesiuit a me q aliq̄ dicerem: physionomizando ipsum inspexi ⁊ vidi caput eius spbericum: cum colore liuido et nasum aquilinum ⁊ cum latitudine pectoris ⁊ eminentia mamillarum: ⁊ cum alijs partibus effeminatis: tunc dixi q ipse erat fatuus ⁊ q caterua vitiorum i ipso erat mersa: ⁊ q misera morte debebat mori: Et iterū petijt me vt manus suas inspicerem: Vbi inueni Partem bene

diſpoſitū ꝛ lineaꝫ menſalē nudam ſine ramis uſqꝫ ad idicē ꝛ angulū ſupremū ifimuꝫ. Ite rū affirmaui dictū phyſionomicū itenſiue: Et de mēſe octobris anni.1501.fuit expulſus e dominio ſuo ꝛ hodie viuit. Si Rex habuerit eun dē angulū ſupremū ifimū dicas eius exitū miſerrimum futurū. De alys uero reb⁹ cū finez capitulo huic impoſiturus ſim recurr ad ꝯcilia torē noſtrū iferius ſi ad plenū vis ſcir. Ut tū tibi diſcipule mi magis ſatiſfaciā hec audi ꝛ mē te tene memori.

¶Queſitū xii. Auguſtini Diſcip. ad eundez Coclitem magꝝm.

¶Textus.

q Vare eſt q̄ i hominibus aliquā do reperir pars ſiniſtra dextera lineatior ꝛ extra.

¶Duodecima reſpōſio magri ad eūdez Di. Vlm planete duplici ſexu atqꝫ diuiſiōe partiāt videlicet i maſculinū atqꝫ femininū: et ex bis primi diurni ſecūdi vō nocturni efficiāt: ꝛ iſtis duplices corporis partes correſpōdēt. Primis vero dextera. Secundis ſiniſtra. Ideo ſi in nato pars ſiniſtra vigoroſior comperiat natū illū effeminatū phyſionom⁹ abſqꝫ dubio habet iudicar. Et hoc maxime ſi man⁹ pcuſſio in qua luna collocat eminēs fuerit atqꝫ lineata. Si uero mōtiū planetarū primorū tubercula fuerint eminētiora: natū illū nō imbecillē: neqꝫ effeminatū indicat: Si vero reliq̄ p̄ter martis foueā eleuata fuerit atqꝫ lineata: natū illū ſine dubio effeminatū ꝓnūciabit. Si uero martis fouea bene lineata fuerit: atqꝫ cum planetis nocturnis bene ꝓportionata facit homines ipuros libidinoſos ꝛ oē genus luxurie exercētes. Si vero cū acuminibus mōtiū diurnoꝝ ꝓportionē habuerit: facit hoīes ſtrenuos ac in arte militari diſciplinatos. Uex. ſi primorum ſignorū i manu mulieris ſigna reperiant meretrices: Si ſecundorū viragines exiſtunt: Ex ſuprascripta ratiōe diſcipule mi ſaluari poterit eorū opinio q̄ dicūt q̄ō i iudicādo de chyromātia ſiniſtra mulieris dextera vō vir iſpicie da ē. Qz vt ſepe dixi ꝛ ſic puto eē verū: q̄ efficacius ē iudiciū ſi tā i viris q̄z in mulierib⁹ ambe manus inſpiciant.

¶Queſitū.xiij. Auguſtini diſcip. ad eundem Coclitem magꝝm. Diſci.

¶Textus.

p Ropter qd ē q̄ i alig b⁹ repir linea epatis i aliqbus vero non.

¶Decima tertia reſpōſio magri ad eūdē Di. Alia data medietate latitudinuꝫ cū qbus ſtat ſanitas a virtute formatiua cū tali tēperamēto ꝓueni re pōt huiuſmōi linea fortis vel debilis: ſed ab extremis latitudinū nō: pp virtutis debilitatē cū materie idiſpoſitione.

¶Queſituꝫ.xiiij. Auguſtini diſcip. ad eundē Coclitem magꝝm. ¶Textus.

r Ogo te q̄ me itroducas i modo iudicādi i chyromātia ō longitudine ꝛ breuitate vite.

Decimaquarta Reſpōſio magri ad eūdē Di. Vlm apud pbūm p̄io celi ꝛ mūdi ſex ſint poſitiōis differētie: ꝛ in rebus cūctis vere diſticte has manui applicamus. Radicē igit ei⁹dē verſus raſcentā iferius appellamus: ptē vero illi oppoſitā ſupius. ſ. verſus digitos: ptē aūt i qua radicant idex ꝛ pollex dextrū: ptē aūt manus pcuſſiuā ſiniſtrū ante aūt palmā: retro vero tergū eiuſdē: oēz etiā lineā tendētē verſus digitos aſcēdētē vocamus: Aliā aūt tendētē verſus raſcentā deſcēdentē. Scit autē exptus i bis radicē a ſummitate linee diſcernere. Si qua autē linea a pcuſſione verſus idicē aut pollicē tendat q̄ſi aſcēdere dicit q̄m verſus ptē man⁹ nobiliorez erigit extra vō q̄ſi deſcendere ſicut be tres linee. a. in radice manus. b. i radice digitorum quattuor. c. vero pollicis: tunc ab. a. in b. b. ōſcēſ⁹ aſcendit y aut in aut e

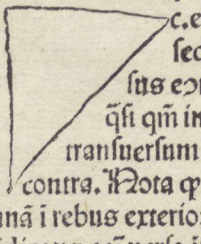

c. eſt aſcenſus extra vero ſed ab. a. vſqꝫ i. c. eſt q̄ſi ſus extra vō q̄ſi deſcēſus ad q̄ſi q̄m in obliquū tendit linea tranſuerſum in. a. a. b. in. c. tendat contra. Nota q̄ nos debemus iudicare fortunā i rebus exterioribꝰ: qō nā aſcēdētib⁹ lineis idicat: ꝛ ecōuerſo ifortunū ſicut calamitates calūniā ꝛ oia mala. Dignitaſ aūt honores officia ꝛ cetera talia fortunā vocamus. Ita nā ordinauit ramuſculos aſcendentes: q̄ idicāt dignitas ꝛ honores: ꝛ ecōuerſo q̄n deſcēdūt. Et ſcias q̄ linee principales hūt terminos ꝓpios q̄ vocant menſure, ſicut q̄n linea mēſalis terminat vſqꝫ ad digitū mediū. ſ. i medio digito p diametrū tūc dicim⁹ hāre terminos ſuos. ſ. fortunā.

Qñ vero trāsit illū locū ē ifortunata: Rō ē qñ in illo loco iudicamus percussiōes capitales: fluxus: ⁊ alia q̄ ptinēt ad caput. Ita ē ō linea media naturali: qū terminat vsq; ad mōtē manus ⁊ sit libera tūc est fortunata: ⁊ p̄sertiz cum eiusdē ramusculi ascēdūt ad dextrū. Nihilominus qñ et ipsa egredit terminū proprīū eā nos appellamus ifortunatā: pcipue qñ vadit p totum mōtem manus nos vidimus tales mori egenos: si nō est aliqua proportio q̄ cōtradicat Et aliqñ sunt apopletici aut cataros: Et si est nimis longa ⁊ obliqua sunt fatui vsurarij ⁊ falsa cōtractātes: Et qñ nō est circūscripta: sz obtusa denotat epilēsiā. Rō ē q a sua exigua apparētia denotat debilitas ipsius mēbri: ⁊ dñiū frigiditatis de quo sequit brevitas vite: Qñ vero ē nimis lōga ostēdit materia multa ⁊ inobediēs: quā calor naturalis regulare nō potuit: ex quo cōsegt paucitas itellectus ⁊ materia catarralis seu apoplesia aut epylēsia: q̄ pueniūt ab infirmitatibus frigidis cerebri. Ingt auctor icognitus. Quidā dicūt ꝺm primā opinionē vitā iudicari i linea vite: q̄ cordis dicit: ⁊ hoc quidā iudicāt ꝺm eius lōgitudinē: vt si lōga sit linea vite: ⁊ nō discontinua veniens circa receptā manus. Rō quoꝝ est oē signū est repsentatiuū sui signati: Jō qz talis linea respondet ipsi cordi: Qñ si cor longā emittit ē signū bone virtutis ⁊ magne dñatiōis naturalis potētis talez lineā elōgare sicut cā dicit pfectio: q̄ pfectiorē pōt pducer effectū. Et sic dicimus prima causa est pfectior qz diuturniorē ⁊ nobiliorē pducit effectū: sz cū virtus naturalis nō possit lōgiorē causare lineā q̄ de extremitate in extremi atē vergat brevitas vite indicat. Jō hac rōne moti taliter iudicāt ꝺm lōgitudinē linee vitā hois. Et ē scōa opinio: ⁊ ē cuiusdā solēnis doctoris q multotiēs dixit vitā esse sumendā a linea epatica p recessum a linea vite: ita aūt dicit q si linea epatis vadat versus ōscēsuz siue pcussionē manus: sic q̄ fine faciat crucē significat mortē ⁊ vitā brevē. ⁊ rō eius est ista qm linea epatica descendit ab epate: vbi est sanguis: q dat esse ⁊ viuere ipsi cordi. Qñ igit linea epatica ē iūcta ipi linee vite ⁊ cordis tūc est signū q sāguis ē fortis ⁊ cor fortificat: ⁊ significat lōgā vitā. Si vo elōgat linea epatis a linea vite tūc significat q sāguis p quē viuit cor elōgat a corde: ⁊ cor deficit: ⁊ vita breviat. Istud dictū iter parisiēses iudiciali pratica magis vsitat. Tamen ego Bartholomeus Locles dico q linea epatis reperit in paucis subiectis: Ego vellē intelligere quō isti iudicāt vbi nō ē ista linea. Alij dicūt: ⁊ hec est tertia opinio q vita iudicāda ē ꝺz grossiciē ipsius linee vitalis ⁊ rō est ista. Principiū bene ꝺplexionatū generat effectum bene complexionatum: ⁊ debile principium ꝓducit debilem effectum. Cui ergo linea vite sit producta ab ipso corde cor distēpatū ꝓducit lineā debilē sicut dictū est: ⁊ sic talis linea significat cor male dispositū: ⁊ q̄ cito deficiet: eo q̄ lineā debilez ⁊ discontinuā emittit: ⁊ cor dicit viuere ⁊ fortificari eo q̄ lineā fortē emittit. Alij p q̄rta opinione dicūt q vita sumit a linea capitis. Sz de ista opinione nūc supsedemus. Vidisti tres opiniones solēnes accipe quā vis. Et igt auctor icognitus. Ego ex istis quartā opinionē: q̄ ex oib⁹ sumit sept⁹ elegi. Videt mihi dicendū q ad recte iudicandū non soluz longitudinē linee vite: nec solū grossiciē eiusdez: nec solū epaticā: sz etiā ꝺiūctionē vel segregationē linee epatis ad lineā vite pensandā esse: est istud dictū nō solū vitā esse sumēdā p se ex linea cordis qz lōga est ad receptā tendens: sz etiā quia grossa ⁊ cōtinua est: nō solū hec sic sibi ꝺueniūt: sz qz linea epatica sibi ꝓpinqua est i debita distantia ⁊ ꝺuenienti. Ex istis opinionib⁹ nulla p me est acceptabilis: qz experientia certificat. Cōciliator ⁊ Albert⁹ dicūt q qñ linea cordis est ꝺtinua lata ⁊ pfunda ⁊ bene colorata ostendit audaciā ⁊ bonā ꝺplexionez cordis ⁊ lōgaz vitā ⁊ sic dicūt de media naturali epatis ⁊ mēsalis. ⁊ dicūt triangulus bñ eglaterus vel fere pulchraz lineaz bene coloratazz ⁊ rectarū signū est bone nature sanitatis longe vite securitatis ⁊ amicicie vere cōplacentie excellentis fame. Rō est q virtus ꝓportionata est ꝺuenienſ ad omnez effectū ꝓportiōabilez ꝓducendū inter omnes effectus ꝓducendos q magis ꝓportiōabilis videt ex vita cū ipsa sit ꝺseruatio nature. vt ait nūcius nature p⁹ de aia: vnūquodq; uiuit ⁊ est vita q̄ viuit ex ipa sumit ex ꝓportiōe lineaz vt ait nūcius nature i prio ō generatiōe aialiū. Adequatio humoz est cā sanitatis ⁊ vite. Triāgulus ꝺstituit ex linea vite ⁊ media naturali ⁊ etiā linea epatis: si essent ꝓportiōate significāt ꝓportionez membroz regaliū ⁊ principaliū: ō quo segt ꝓportio humoz ⁊ spirituū

⁊ p ꝯsequẽs bõitas itellectus ex lõgitudine vi te:ex ꝯñti bõe fame ⁊ excellẽtis igenij ⁊ cõscie ⁊ bñ mouigerat⁹ iudicaſ.⁊ scias q i indicio ne ceſſaria ẽ linea mẽſalis ſic nos ꝓbauim⁹ i.9° q̃ ſito:qz ꝓcedit a toto ⁊ oñdit inati coloris toti⁹ corporis vigorẽ.Et nos videm⁹ ſemp lineam mẽſalẽ oñdere q̃litates egritudinũ ſic pz in ſuo ca°.Ita ſi linea epatis ſit ꝯtinua ⁊ bñ ꝯditõa ta ⁊ linea media nãlis:⁊ linea cordis ꝓpoꝛtiõa te mẽſali ꝺbite rñdẽte optie iudicãdũ ẽ.Q̃n ẽt linea mẽſalis fuerit diſcõtinua capillaris ſeu ſe micircularis ille bõ breuis ẽ vite ſeu plurimaꝝ egritudinũ.Sz q̃n iſte linee tres vl q̃ttuoꝛ ſĩ cõ cordeſ idicãt lõgitudinẽ vite:⁊ eã ꝺẽ ſniaz tãgit nũcius nãe in p° ꝺ aialib⁹ ca°.xv.⁊ i ꝓblema tib⁹.Ego vidi multos bñe lineas principales fractas ⁊ lineã mẽſalẽ ꝯtinuã ⁊ bene ꝯditõatã ⁊ euaſerũt ab egritudinib⁹ ⁊ ecõuerſo.ego bẽo i manu mea lineã mẽſalẽ fractã diſcõtinuã ca/ pillarẽ ⁊.23.egritudies vſq ad hodiernũ diem paſſus ſuz ⁊.34.ago etatis ãnũ:q̃n ex bõitate a liarũ lineaꝝ euaſi ⁊ euaſurus ſuz.Cõcludam⁹ g° q ad iudiciũ ꝯcurrit maxia ꝓpoꝛtio ex lineis ⁊ ſoꝛoꝛib⁹ pricipaliũ.Soꝛoꝛes q̃ttuoꝛ primis aſ ſimilãt.pria ꝺr ſoꝛoꝛ vl ſocia linea vite.Cui⁹oꝛ tus ẽ a raſcetta man⁹ ⁊ extẽdit ꝓ ꝯcauũ man⁹ vſq ad mediã nãlez:⁊ aliq̃n extẽdit vſq ad di gitũ ſaturni:⁊ iõ vocat a q̃buſdã ſaturnina.Si aũt dicta linea extẽdit vſq ad digitũ ſaturni cir ca multa ſollicitũ oñdit eẽ. ⁊ ſi hec linea ſit toꝛ tuoſa grauabit ab ifirmitatib⁹.Alia ſoꝛoꝛ linee vite ſeu ſocia iacet linee vite q̃ſi paralella ⁊ ſi/ gnificat coꝛꝛoboratiõez linee cordis ⁊ maximũ auxiliũ i egritudinib⁹.Ideo q ſi linea vite eſt fracta ſeu diſcõtinua:⁊ iſta linea ſit ꝯtinua eua dit i illo tẽpoꝛe ab ifirmitate.Nos i duobꝰ mil libꝰ manuũ expti ſum⁹.Q̃n dicũt alig ⁊ bene q ſignificat nefãdã luxuriã:⁊ talis iclinat⁹ eſt ad ꝯcubit⁹ pueroꝝ aliq̃n ad ſacrilegiũ ⁊ mris ⁊ ſoꝛoꝛũ ⁊ generaliter affuniũ ꝯcubitu gaudet.⁊ eoꝝ multos vidim⁹ eẽ agẽtes ⁊ patientes:nõ obſtãte aliq̃ ꝯpãtia iſta linea arguit diuitias ⁊ moꝛi vl ꝺmoꝛari extra priã.⁊ multotiẽſ vidi ſo roꝛẽ linee mẽſalis ⁊ nũq̃ ſoꝛoꝛẽ medie nãlis.⁊ ſi linee pricipales ſint male ⁊ linee ſoꝛoꝛes ma le duplicabit eadẽ malicia ⁊ ecõuerſo.⁊ ſi prin cipales linee ſint bõe ⁊ linee ſoꝛoꝛes male: tũc ⁊ ſi pricipaliũ bõitaſ minuaſ:eaꝝ tñ bõitas nõ principaliũ maliciã vincit ⁊ ſupat.⁊ ſi linee pri cipales ſint male:⁊ ſoꝛoꝛes eaꝝ bõe ꝺprimunt maliciã principaliũ.Ja vidi multas man⁹ li/ neas pricipales fractas bñtes:⁊ tñ eaꝝ dñi bo nitate ſoꝛoꝛ ab ifirmitatibꝰ euaſerũt: ⁊ p̃cipue illi⁹ q̃ i ꝯcauo man⁹ exiſtit.⁊ vidi aliquos melã colicos bñe lineã bãc i ꝯcauo quã dicũt ſaturni nã tẽdẽtẽ a reſtricta vſq ad radicẽ medij:⁊ ma xie vnũ q ereis ipſſiõibus ⁊ architectuꝝ vehem ter ⁊ ſculpture ꝺditus erat ⁊ biſtoꝛijs antiqs ⁊ pictuꝝ:q tñ bilinguis ẽ loquax ⁊ vaniloqu⁹:cã erat diſpoꝛpõtio mõtiſ mercurij:⁊ ꝯueniẽtia cũ veneꝛ tñ retrograda.talẽ lineã repio i ſumijs ⁊ i cercopithecis.tñ iſta linea ꝺditõata oſtendit di uitias imobiles ⁊ firmas poſt curſuz ſaturni in ſuis ãnis.⁊ vidi multos diuites q ſe intromiſe rũt i agriculturis ⁊ fabriciſ q habuerũt iſtã line az bene diſpoſitã.Jtẽ dicũt moderni q ſignifi cat itinera.Aliq dicũt ſi ẽ fracta ꝺnũciat egritu dineſ tibiaꝝ ⁊ iſta linea ẽ regalis ſoꝛoꝛ.Si vitã bõinis bz lõgitudiné linee vite iudicarem⁹ ſolũ caliditatẽ immẽſaz ꝺnũciamus:iuxta vba Ari ſtotelis in li° ꝺ gnãtiõe aialiũ:q dic:fetus cre/ ſcit in lõgitudine nimia ⁊ ſupbabũdãtia caloriſ dominãte in embꝛiõe qz multũ extẽdit materiã Sz ſi bz groſſiciẽ iudicaremuſ nõ ſolũ domina tionẽ frigiditatis ſupbabũdãtẽ ⁊ ꝺfectũ caloriſ nãlis nõ potẽtis extẽdeꝛ mãm:ſz eã bũidita/ tis cũ frigiditate ſuffocãte calidũ nãle:ſz ꝺ hoc alias dicemus.Et ait in p̃dicto li° q frigidita te mã ẽ diſpoſita ⁊ ipedit lõgitudinẽ ⁊ cãt bre uitatẽ.Et linea vite bene ꝓpoꝛtiõata exiſtente ꝓpoꝛtiõez bũidi ⁊ calidi oſtẽdimus.Sz qz nõ obliniſcimur ꝯtinuatiõis ⁊ diſcõtinuatiõis:cu/ ius memoriã fecimus ꝺueniẽs eſt bz ipaz iudi caꝛ vt q̃ſi pfectiõez diceremus ꝓportiõis.dico igit q p ſe ſimplr non oſtendit hec linea termi nos vite ſz egritudinũ terminos:⁊ tẽpoꝛa:ſic in alio loco oſtendemus.Nã principiũ ꝯtinuatio nis nãlis eſt ſãguiſ:q vnicã cũ reliq̃ pte linee p ſuã vberrimã poꝛtiõem bũiditatis ꝺñgeꝛ bz.⁊ cũ ſit linea vite ⁊ cordis ꝯtinua ꝺnũciat nobis ꝺbita proportio bũidi ⁊ ſicci ⁊ calidi ⁊ frigidi: ⁊ hec eſt ꝺueniens vitas in mõ iudicãdi:q̃ per vnã viã iudicãdi ſumit. Diximus etiam q vt linea epatis ſit propinq̃:hoc ſic intelligit:q ſit recta proportionata in lõgitudine ⁊ latitudine: q̃n cũ epar ſit ſedes ſãguinis:qz ſãguis eſt vita cordiſ decenſ eſt vt ſit ꝺbite proportiõata qꝺ p lineã epaticã ꝺbite proportiõatã linee vite oſtẽ

dic̃: Cũ.n. multũ sit lõga calorez suffocãtez natura ostendit ꝛ pditiõem vite nec est ꝯueniens vt sit multũ breuis ꝛ subtilis: siue ðlicata: nec multũ significaret ð frigiditate qz esset signũ destructiõis nãe ꝛ indicaret debilitatez. Sz medio mõ dicendũ est: vt se habeat. Istud est qð dicũt itelligendũ esse rõne ðbite proportiõis ad lineã vite ꝛ sic est vez. Tñ in paucis hoibꝫ vidi lineã epaticã: Quãdo eã nõ repio: ego cogito si locus est bene ꝯplexiõatus Idez iudico. Et si est male ꝯplexiõatus vt puta pallidus ð pssus ꝛ cũ lineis capillaribꝫ pcipue habentes huiusmõi signa: incidũt in egritudines epaticas ꝛ stomacales ꝛ pcipue in hydropisim ictericiã ꝛ opilatiõem epatis ꝛ alia multa sic̃ vidi in leonardo ð vbaldinis. ꝛ ego habui opilatiõez epatis ꝛ pueni in caceliã cũ ardua egritudine cum essem pusi). 1498. pp malã digestionez secũdariã ꝛ disproportiõem in hũoribꝫ ꝛ inter epar ꝛ cor: ꝛ p ꝯseq̃ns totius corporis: tñ liberatus sũ pp sororez linee vite in ꝯcauo manus existentẽ: ꝛ lineã epaticã quã habeo in manu ðxtera: Iz aliquãtulũ interciſam: tamen illa interciſio est exigua respectu linee: ꝛ habeo q̃si triãgulũ pfectũ: ꝛ locus nõ est male ꝯplexionatus. Sz nũc ð linea capitis est dicendũ pp qð est sciendũ q linea capitis est vna linea principalis si fuerit grossa ꝛ lõga veniẽs vsqz ad mõtẽ manus ꝛ linea sit recta. i. ꝯtinua nec diuisa tũc talis significat bonũ itellectũ: ꝛ bonã ꝯplexionẽ cerebri ꝛ igenij: ꝛ ðnotat bene dispositũ i suis opatiõibꝰ. Et rõ huius est: qm̃ cerebꝝ a quo descendit talis linea capitis est frigidũ p se: ꝛ p se frigiduz semp ꝓducit paruũ effectũ pp ðfectũ calozis: q est principiũ nutrimenti. Sz cũ cerebrũ non habeat caliditatẽ nisi quã sumit a sanguine: Si linea sit grossa ꝛ lõga significatiua ẽ q sãguis ẽ bñ proportiõatus sup frigidũ: ꝛ tũc significat cerebrũ bene calidũ ꝛ tẽpatũ: ꝛ significat hoiez subtilẽ ꝛ igenioſuz: ꝛ astutũ i negocijs suis. Si linea est breuis ðlicata ꝛ nõ recta ꝛ discõtinua significat frigiditatẽ multã ꝛ modicũ sanguinẽ nõ potentẽ sup frigiditatẽ. ꝛ sic significat hoiez mali igenij ꝛ rudez sõnolentũ ꝛ stultũ: saturninũ auaꝝ: ꝛ timidũ in suis factis pp frigiditatẽ q̃ ipsuz frigidũ facit. Nã vt dicit ptolemeꝰ oẽs hoies quoꝝ ortus est sublunaris pro maiori pte: nisi mars vl̃ sol fuerit i ꝯiũctiõe cũ luna sic̃ timidi pp ipsius lune frigiditatez ꝛ sic̃ nãe femi nee mendaces ꝛ inordinati. Et nũcius nãe de secretis secretoꝝ ad Alexãdrũ dicit q talis cõplexio nõ multũ est laudãda: nec vituperanda vt dicũt aliq. ꝛ iõ dicimus q si in manu sic̃ multe breues linee ꝛ terminãt̃ i ꝯcauitate manus q talis hõ cito finiet dies suos. Sz si linea vite sit ꝯgrua cũ suis circũstãtijs: ꝛ linea capitis sit breuis: qð i paucis accidit: idicat ipꝫ viuere sz stultũ ꝛ profugũ ꝛ nõ moriẽ̃ i propria pria hec ois sumunt̃ pp dispõnem sanguinis frigidi: ꝛ frigidũ flegma non potentis ipsum tempꝰ nec disponer̃ cerebꝝ ad bonũ eligendũ nec ðliberãdũ sz sõnolentũ. Ingt nũcius nãe in li° ð sensu ꝛ sensato: ꝛ in physionomia ð membris q tales sic̃ malicioſi nec dilecti a feminis. ꝛ multa incipient ꝛ pauca finient: multa discẽt ꝛ pauca sciẽt: sic̃ apte pz in mulieribꝫ ꝛ in flegmaticis. Qz cũ sint de nã aq̃ sic eius nã cito recipit et modicũ retinet: sic̃ aq̃ q̃ cito speciem figuꝝ recipit: et recedente hoie imediate dimittit. Et nõ est hõ secretus et non est ꝯfidendũ ð eo: sic̃ nec ð femis: sic̃ pz p nũciũ nãe in lib. ð nã aialiũ lib. 9. cap. prio vbi distinguit ð nã feminina: sic̃ nos diximꝰ in lib. nro prio. Concludendum est q non ðbemus iudicaꝛ ð longitudine et breuitate vite p vnã solã lineã: sed ð principalibꝫ eas ad inuicẽ ꝯpãdo sic̃ diximus in q̃sito 60. Et istud est in dictũ ð cãis antecedentibꝫ. Non ð primitiuis sic̃ ð suspensione et ðcapitationibꝫ. et ð multis alijs rebꝫ iusticialibꝫ. Ego vidi multotiens ex lineis significãtibꝫ vitã diuturnã aliquo accidẽte breuiari vitã homis. De. 1494. Judicaui Joãnem de merlo q habebat vitã diuturnam: qnam ostendebant linee principales. Tamen habebat signum suspensionis causa homicidij: ꝛ predixi omnia presentibus multis nobilibꝫ. Et dixi q debebat se cauere q erat valde prꝛo pinqua dies: Unde die sequenti cõmisit homicidium in Cornelio brocardo de Imola: ꝛ statim fuit incarceratus: ꝛ infra tres dies suspensus. Et alijs infinitis predixi: quoruz vnus fuit Petronius zanchetta q eodez tempoze quo hec scribebã: fuit iterfectus ꝓpter vulnus capitale. Tamen ex se debebat viuere annos solares maioreſ ꝛ per accidens fuerunt abreuiati: De quo alibi loquemur.

¶ Quesitum. xv. ad cundez magr̃m Cocliez Augustini Discipuli.

¶ Textus.

c Ar natura lineauit manus hoium ꝛ simiaꝝ magis q̃z aliã ptez corporis.

¶Decimagnta ꝛſpōſio eiuſdē magr̄i ad Di.

c Um qualitateſ pr̄me magis ad mediū reducte fuerint melius cō tempate ſunt ⁊ ꝓpīgores ſunt ad mediū pōderale relate ıō ex eis tēpatio naſcit᷑ ꝯplexio i iſtrumento iſtrumento rū qō man⁹ eſt aptius detegit᷑ pp mēbr̄i nobili tatez ⁊ eoꝛdi aptā coꝛreſpōdentiā:⁊ tactū in ea babūdātez iter ceteras.n.aie virtutes tactiua i medianus q̄litatū primaꝝ tempamentū ꝯſeq᷑ Simie ⁊ ſimilia aliquas lineas habent pp vi cinitatez quā habent cū boie.Sz nō eſt tāta q̄z titate:qꝛ ſolū vitalez mēſalez ⁊ ſaturninā ſz nul le mediā naturalē. ¶Nō eſt miꝝ q̄ pueri ex vte ro ferūt lineas i manib⁹ eoꝝ. Inqt morbeth: ⁊ foꝛmica valde vtilis:Si qs vir aut mulier ſit nō habens lineas i manu talis eſt hō beſtialis ⁊ nāliter diſpoſit⁹ ad viuendū ſicut aial bꝛutū: niſi ōlete fuerit linee pp laboꝛez ⁊ fatigationez Man⁹ natura ſigillū minime ſuſtinens ē: vbi humidum ꝯgruum recedit ſicut i luto ſicco vbi humidum aqueum diminuit᷑ur.

¶Queſitū.xvi.Auguſtini Diſip.ad eundem Coclitem magr̄m. ¶Textus.

d Iuulgatū eſt magiſter mi q̄ oēs hñ tes circulatiōez i vltima pollicis iūc tura ſuſpendūt᷑:⁊ hoc veꝝ nō videt᷑: cū aliq ſuſpendāt᷑:q nō habent tale ſignuz:vt i enothomizatoꝛū coꝛporibus apparuit āno do/ mini.1493.⁊.1494.

¶Reſponſio.xvi.eiuſdem magr̄i ad Diſc.

ſ Cire debeſ q̄ vītati prime vl̄is ꝓpo ſitiōis:optime correſpōdet vītas ſub iectoꝝ p ipſaz ſignificatoꝝ nō ſue cō uerſe apparenti correſpōdet vītas nec i iſtaꝝ p poſitionū duaꝝ eſt oppō realiſ:ſz ſit quodāmō appēs ex pte termini.vnō pr̄ima ꝓpō euidēte hz i ſe vītatez ⁊ ei⁹ uerſa ſil᷑ q̄ eſt hec.aliqs ſu ſpenſus hz tale ſignū ſz nō in oib⁹ ſuſpenſis ta le ſignū repiat᷑:ſz aliq̄ ſigna illiſ equalentia ap parent ⁊ exiſtūt:vt ſunt linee cordis ⁊ menſaliſ cū lineaꝝ denudatiōe:⁊ media naturalis ſit ob ſcura ⁊ male terminata vl̄ hz exceſſum vel hm bꝛeuitatem:⁊ linee exiſtentes in tuberculo mer curij ſunt obſcure ⁊ ꝓfunde:⁊ tres vl̄ plures li nee ibi exiſtentes infortunent᷑ cū ſui ſubiecti ō ꝑſſiōe:et hec oīa inuenta ſunt in pr̄imo anotho mizato vl̄ q̄ cingulus ſit in altera iuncturaruz cuz ōſitiōe ꝯiunctiōis lineaꝝ ꝯſtituentiū āgulū ſupīnū.Et q̄ habeat aliuz circulum in media naturali:qō ſignuz homicidij eſt:et etiā hēat li neas in ſaturni tuberculo extenſaſ in radice:vl̄ ꝯglomeratas infortunataſqz:q̄ ſigna oīa carce rem oſtendunt.et ſigna hec hñt intelligi cuz diſ iunctiōe:vt eoꝝ vītas melius ꝓpaleſ.¶Nota ui plures q̄ habentes p̄incipales lineas tātuz cum reſiduo infoꝛtunatas mala moꝛte moꝛi et p̄ſertim q̄ñ linee ſi᷑ craſſe.Qui hz multas line as et tenues bonuz indicāt ingenium qꝛ ſunt generate a ſubtilitate ſpirituz.¶Multitudo vō lineaꝝ nō eſt ōteſtāda ⁊ arguit igeniū i diuerſis negociȝs dummō q̄ ſolaris mōs nō ſit iterſecatus:⁊ locus mercurij nō ſit emerſus lz hēant i reb⁹ ſuis i tēpoꝛe difficilē foꝛtunā.¶Poſt euētū ſuuz eſt pmānibilis ⁊ fixa ſicut ifinitis vicibus notaui.

¶Queſituz.xvi).Auguſtini diſcip.ad eundez Coclitem magiſtrum. ¶Textus.

i Nquit plinius p̄lōgos digitos plū/ beum coloꝛem:plureſqz i manu inci ſuras nec ꝓpetuas ꝫ lōge eē vite ⁊c.

¶Reſpōſio.xvi).Magr̄i ad eundem Di.

d E plumbeis p̄lōgiſqz digitis apud Ariſtotelez neqz i ꝓblematib⁹ nz i li° ō aialib⁹ repio:tñ libro p° dixi di gitos lōgos magnuz epar ōnotaſ.De plūbeo coloꝛe Galen⁹ i ꝓio affoꝛiſmoꝝ.com.2° coloꝛ iqt copoꝛis bumoꝝ oñium oſtendit ſi nō i ꝓ/ fūditate coꝛpoꝛis accubuerit.Coloꝛ plumbe⁹ luuidus noiat᷑ ⁊ medius eſt iter rubeuz ⁊ niq̄z: Cuz digiti ſunt plumbei malā ꝯplexionez epa ticā ſignificare certum eſt:⁊ ex ꝯſeq̄nti egritudi nez. ¶Nihil aliud eſt egritudo niſi remotio ineq̄ tionum bumoꝝ ⁊ ꝯcoꝛdātia mēbꝛoꝝ regaliuz cum ergo receſſerunt a ſua latitudie bꝛeuitatez vite arguit a ꝯplexiōe frigida ⁊ ſicca. iqt phūs lib.ō lōgitudie ⁊ bꝛeuitate vite.cōſiſtit vita nr̄a p calidū ⁊ hūidū vt oñſuz ē alio loco cū ꝫ ſit ꝫ riū.De iciſuris ſeu lineis plini⁹ nō itellexit nz Ariſtotelis textū exponere ſciuit.Inqt phūs i p° ō aialib⁹ cap.15.pars iteriꝛ man⁹ vola dr̄ carnoſa eſt:⁊ iciſuris vite indicib⁹ diſtincta lōgio ris.ſ.vite:ſingulis aut binis ductiſ p totā bꝛeui oꝛis vite:binis q̄ nō lōgitudinē totā ōſignēt.in qt ꝯciliatoꝛ p̄ceptoꝛ noſter i ſua chyromātia:vt etiā recitaui i p° li° ꝫ plīniū q̄ linee hñt coꝛreſ pondentiaz cū venis aut arteriȝs venalib⁹.hoc eſt linea vite cū coꝛde linea media cū cerebro. Et liea epatis cū epate:⁊ ſic ō ſingulis.Iſta ſentētia nō poteſt appbēdi niſi ab hominib⁹ i

structis ab anothomijs. Et ego dico q plures hoies habẽt venas appentes: ⁊ ꝑcipue i hoibꝰ bñ disposit aptissime ꝑcipit. Tẽpoꝝ meo qdã iuuenis se ꝑcussit cũ stilo acuto vbi situat linea cordis: ⁊ taliter q chyrurgici non potuerũt restringeꝛ fluxũ sanguinis: ⁊ signũ habuit q erat arteria seu vena arterialis. s. cũ saltu rubedie ⁊ claritate sanguinis: ⁊ causatũ est emboꝛisma .i. mater sanguinis ⁊ moꝛtuus est ille iuuenis. Et etiã in manu mea post nimiũ laborem inueni pulsationem magnã in loco linee cordis quod nõ potest causari nisi a uenis pulsantibꝰ. Et in loco epatis ostendit terminari uenã epaticã: ⁊ in media nãli venã cephalicã. et in loco vbi se oñdit mẽsa manꝰ vel linea mẽsalis ibi terminat vena cõis. Jõ dicũt chyromãtici anothomisti: ⁊ ego cũ illis: q ista linea creat vl geñat ex ꝯcursu seu fluxu quoꝛũdã spirituũ eleuatoꝛũ vel ꝓcedentiũ a ꝑdictis mẽbꝛis regalibꝰ: hoc ẽ Coꝛ epar: ⁊ cerebꝛũ. Jdeo nõ inerito põt ipa appellari linea testiculoꝝ seu spmatica siue linea gignitiua: qꝛ oñdit robur totiꝰ coꝛporis: et potentiã gignendi. Qꝛ ꝟ hyppocrates ⁊ alios medicos spma ꝺcidit a toto sicut ꝑ ꝓ expientiã ꝺ abscisiõe veneꝝ post auriculas q cessat potentia gignendi seu filiãdi. Ex ꝺsequti qñ dicta linea est capillaris aut discõtinua seu semicircularis ꝺnotat ꝺbilitatez innati caloris: qꝺ in infirmitis hoiniꝬ notaul: ⁊ ꝑcipue in manu mea Et etiã ꝑ istã lineã dignoscit q̃titas ⁊ q̃litas egritudinũ. Sicut vno mẽbꝛo leso cõicat nocumentũ toti: ex ꝺsequti ista linea cõicat cũ toto: ergo oñdit t: tũ. Ex ꝺsequti ꝑ q oñe signũ est repsentatiuũ sui signati: Linea cordis repsentat coꝛ. Linea epatis epar. Linea cerebri cerebꝛũ. Qñ iste linee eãt fracte: ⁊ discõtinue ostendũt ꝺbilitatez aut malicią ipsiꝰ mẽbꝛi: et ex fortitudine fortitudinẽ. Si vita nra stat p eq̃tionẽ bũoꝝ ⁊ p ꝯcordãtiã mẽbꝛoꝝ radicaliũ. ergo se q̃ q ex bona dispositiõe lineaꝝ stat bõa dispositio mẽbꝛoꝝ principaliũ: ex quo ꝺstat lõgitudo vite: ⁊ eꝺrio ꝺriũ. ⁊ itelligimꝰ ꝺ paucitate ⁊ exuberãtia lineaꝝ. Uerũtñ alig attribuũt istas lineas influxibꝰ celestibꝰ sic moꝛbetb in sua chyromãtia ⁊ multi alij auctoꝛes sicut nos narrauimus in libꝰ pꝰ caꝑ. ꝺ argumtatiõibꝰ ꝺ plinij tñ coꝛpoꝛa celestia nõ possunt ageꝛ vel ostendeꝛe: nisi mediãtibꝰ ꝯgruis instrumtis qꝺ in chyromãtia est manus hoiniꝬ ⁊ symie sicut nos lq̃mur in alio loco. Deus ⁊ nã nihil frustra agũt pꝰ celi textu ꝯmti. 32. Nec deficit in necessarijs nec abũdat in supfluis. ergo iste linee nõ sũt frustratoꝛie. Sꝫ indicatiue multoꝝ effectuũ: vt pꝰ liꝰ dixi ꝺ plinij. ⁊ hic incidit q̃stio quã solue mus. Sũt alig dicẽtes chyromãtiã sciẽtiã nõ esse ꝑ accessuꝫ ⁊ recessuꝫ lineaꝝ ⁊ instãt hoc medio. Quia linee aliquãdo recedunt: aliq̃n noue incipiũt videri. Sꝫ quecũqꝫ accedũt vel recedũt ꝯtingẽtia sunt: ⁊ ꝯtingentiũ scia nõ est: ergo ipaꝝ nõ est sciẽtia. maioꝛ est Aristotelis primo posterioꝝ: minoꝛ pꝫ ad sensuꝫ ⁊ ꝑ experientiaꝫ ⁊ maxime in mõtibꝰ manuũ ad hoc respõdet q lineaꝝ principaliũ nõ est accessus neq̃ recessus: ſꝫ eoꝝ esse perpetuat in spẽ ⁊ sic ipsarum ꝓ q̃sto sunt coꝛpore ꝺmensiõato trina ꝺmensione eaꝝ est scientia ⁊ sic de talibus verificat primo posterioꝝ aristotelis ꝓpositio: ⁊ quando ꝺcit q aliquãdo linee accedũt vel recedũt ꝺcidit ſꝫ nõ sunt de principali essentia ipsius artis: qm̃ circa lineas principales chyromãtia versat: si vꝰ alie linee ipsas intersecẽt hoc est ꝑ accidẽs ⁊ ꝺ talibus nõ est sciẽtia ꝑ se. Ad aliã de mõtibus manuũ dico q illud ꝓuenit ex pte planetaꝝ in coꝝ genituris: ⁊ ꝺm. q planete ꝓcessu tempoꝛis foꝛtificãt: vel ꝺbilitãt noue linee in ipsis formãt: ⁊ aliquãdo sunt intersecãtes alias ⁊ hoc nõ inconuenit.

¶ Quesitũ. xvij). Augustini discip. ad eundeꝫ Coclitem magꝝm. ¶ Textus.

c Uꝫ maximo feruoꝝ ꝺsidero scire modũ claꝝ ⁊ dilucidatũ: quõ ꝺbemus examinare chyromãticã facultatez ⁊ ꝑcipue de terminis ⁊ ꝓplationibus in modo iudicandi ac examinandi.

Decima octaua Rñsio magꝝi ad eũdeꝫ Di.

ſ Ciẽdũ est q valde raro ẽ q vna linea habeat significatũ bonũ aut malũ rõne loci vt puta: non semp linea i monte Jouis idicat bonũ qꝛ i eodẽ loco iuenim linꝰ eas egritudines aut vulnera significare vt patebit. Et ita i monte Saturni non semp linee arguũt maluꝫ. Jdeo non valet illud dictuꝫ: Jste locus est fortunatus ergo semp fortuna: Errat Anthiochus ponere Partem i loco veneris: Et ita venerem in loco Mercurij ⁊ argumentum ẽ: Jple dicit hãc esse opinionem recentioꝝ. Quero ab ipso si hermes fuit recens vel ne: nõ adducit me

dium nisi auctoritate propria. Attribuit etiam iste bonus vir lineā epatis cerebro: Et illā q̄ est cerebri epati. Talis opinio est fugiēda si bene cōtēpleť anotbomia venarū in subiectis venosis: vt in viuentibus repperi pluribus vicibus cum artificioso ligamine stringendo cum tali strictura q̄ vene tumefiūt: vt ī p̄notatis dictū fuit: ⁊ videbitur terminatio venarū in locis congruis. Apud indos caldeosq; inuenta fuit experientia in cadaueribus recentib⁹ interfectis vt ego etiam ago. Et non existimes dici accidentia fortune minutatim sicut accidere posset: ⁊ an sit cū ense aut ferro ligno aut ab equo vel ab asino: aut a fortuna cum isto principe vt cū illo: Vidi quendā de senatu nostro tempore estiuo dum staret sine calceis: famulus posuit super scānū ciatū cū quo dedit potum domino suo: dum vellet sedere se posuit sup cyatū ⁊ cyatus fractus est: ⁊ magnū frustū ex ipso vitro intrauit in ano dñi ⁊ fecit vulnus p spaciū duorū digitorū cū magno fluxu sanguinis. Et illud frustum fuit maxime difficultatis ad extrahendum: Nō chyromantia nec astronomia descēdere potest ad ista particularia: Vidi rotā molendini interficeť viros ⁊ foeminas: qs dicere posset talia infortunia. Eschiles tragicus q̄n aqla testudinē ꝓiecit sup caput suū caluū nō potuit scire hoc p̄riculare infortuniū. Nec puer dum iter faceret: cui frustū glaciale sup caput eius cecidit hoc p̄uidere minime aligs valuisset. quis posset dicere ō pcussiōib⁹ quas faciūt bōbarde ⁊ scoppitti: canones ⁊ similia. qs loq posset de patibulis multis vt ē taxillus stāgbetta: oua ferrea calida sub asellis posita: aut diceret ō aereo tauro aut similibus. Possumus bene dicere ꝯ ditionate ⁊ nō apte ⁊ manifeste: Video lineaz existentē iter auricularē ⁊ medicū arguo vulnera circa brachia. Debeo exprimere tu es ꝓclinis ad lesionē manus: ⁊ debeo intelligere ō manu magna. i. ꝯp̄hēdēdo ab hūeris vsq; ad extremitatē digitorū: ⁊ sic intelligiť manus. et nō dico lesionē distinguēdo ⁊ ꝯp̄hendēdo cām p̄imitiuā ⁊ aňcedētē. Primitiuā intelligo: vt casus: cōtusio: fractura dislocatio vulnera cāta ab ense lapide aut similibus. etiā notaui verificare lesionē manuū aut brachioz vel patibulū pp funes aut cordas ī manibus iusticie ad torturā: aut si futura sit p̄ctura neruoz: aut flagellatio cū baculis aut cū sacculis arena plenis: aut ꝯbustio ignis. Cā antecedens ē humoralis vt bothor Antrax carbūculus ignis psicus: pruna fistula cācer vlceratio vel vlcera ⁊ similia. Et ita ī cruribus ⁊ p crura fm lesionē intelligit chyromanticus ab anchis vsq; ad extrema digitorum: nisi auctores distiguāt ptes mēbroz: q: aliq̄n accipiūt totū p pte: ⁊ ptē p toto. Et ō oculoz infirmitatib⁹ vt est sebel ordoleū catharacta tarfati pcussiōes ⁊ q̄ currit cur'sus eoz nō ad nos ptinet distiguere spēs egritudinū sufficit cognoscere lesiōes mēbroz. et simile ē iudiciū circa veredā: laborādo vt an sit hernia carnosa: varicosa: vētosa: aut intestinalis. et p pudibūda intelligim⁹ ptē posteriorē ⁊ anteriorē ⁊ circa iguina. Accidit aliq̄n fractura ani a cā p̄imitiua: ragadie ⁊ morroides: cōdilomata. apostema: ⁊ fistula ⁊ similia. Vlceratio virge: apostema flegmon ⁊ sic ō singulis: q̄ oia ipossibile ē nos posse distigue re gradatiz. Vñ ille termin⁹ oia ꝯp̄hendit: nisi subiectū sit adequatū: vt sunt lenones ad gladios ⁊ nece violēta. Vñ raro distigueť possum⁹. Phisionomista ⁊ chyromāticus vtunť istis vocabulis talis hō ē disp̄situs ad talē lesionē aut tacturā: et dicūt istud ō̄notat: ō̄declarat: arguit oñdit: ō̄mōstrat: idicat: talē dispositionē. Ite re piem⁹ in mōte iouis stellas lineas ⁊ radios cū ceteris ꝓportiōib⁹: ō̄bem⁹ exprimere tu es ꝓnus ad baculū. i. ad ecclesiasticas dignitates: ⁊ est vt sunt ꝓtonotarij: episcopi: cardinales: abbates ⁊ Papa: Vtrū sit vna vel alia dignitas nō possumus distinguere: Vñ si est cardinalis possum⁹ diceť ō papato vñ raro. et ī hebreis nō q̄ nō hūt tales dignitates. Pre erea video lineā iclinātē ad lesionē ab animalib⁹ q̄drupedib⁹ nō possuz dicere an sit canis: asin⁹: an equ⁹: sz sufficit q̄ dicā tu habebis lesionē ab animalibus q̄drupedib⁹. et hic nō distinguo inter signū et significationē: q̄uis tertio ꝓnosticoz cōmēto videbať inter ista differētiā duplicē esse. Nā significatio est necessarioz. Signū vero ē eoz q̄ sunt vt plurimū. Ite significatio ē rōne cōp̄hensa: signū vero expimento. Sufficit mihi dicere large aut stricte ō futura iactura aut offēsione. ⁊ sic sit finis libri quarti. Alia aūt dicemus in quinto libro ad altiores cōsideratione. Te aūt discipule mi: vt finem faciā: opz specularī ⁊ imitari intellectus auctoz: aliter vaniloquus esset fmo tuus ⁊ penitus inanis. Erubescimus .n.: vt dicunt. cū sine rōne loqmur.

¶ Liber Quintus Chyromantie magne.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis Bononiensis huius artis acerrimi defensoris ⁊ indagatoris: ad eundē. D. Alexādrū Bētiuolum. Liber quintus Anastasis sue: qui intitulat̄ chyromantia magna in quo continet̄ chyromātia cōciliatoris cū quibusdā nouis additiōib⁹ eiusdē Coclitis: ⁊ post ꝓlogū ponit̄ capitulū eiusdē Coclitis ꝑ additionē suā: postea sequet̄ chyromantia magna cū alijs additiōibus summe necessarijs. Prologus Quinti libri.

c Um Perlegerimus viginti tria librorum volumina quoꝝ princeps iter antiquos idos ē hermes: Inter christianos albertus magnus: Cuius libꝝ magis dilatauit conciliator noster ad vltimāq; ꝑfectionē reduxit: quē nūc pre manibus habemus cuius pricipiū erit i secundo capitulo. Nā i sequēti primo capitulo qđ ꝓ pricipio quinti libri pono ē quedā additio mea ꝑtinēs ad totius operis declarationē: postmodū sequet̄ ipsius cōciliatoris chyromātia: cuꝫ alijs meis nouis ⁊ necessarijs additiōibus: q̄ si lector diligēs leget: spero: absit tñ iuidia: op⁹ nostrū operāq; mirifice laudabit: Si qs aūt ē adunci nasi frustra opus nostrū ꝑscrutabitur nihil. n. iueniet qđ rep̄hendere aut negligere valeat.

¶ Capituluꝫ primū quinti libri ⁊ prime ꝑtis

¶ Capitulum primū determinās chyromantiam esse sciētiā: ⁊ vnde chyromātia dicat̄ ostēdens: ⁊ qd sit linea: ⁊ q sint eius scientie auctores: ⁊ qs est auctor huius operis chyromātie: que principiū suū habebit i sequēti capitulo.

¶ Additio eiusdem Bartholomei Coclitis ad chyromātiā ↄciliatoris ⁊ est liber qntus.

c Hyromantia est scientia: que docet modū iudicādi ꝑ īspectioneꝫ lineaꝝ manuū ⁊ dicit̄ a chyrgrece quod est manus: ⁊ mantia scientia seu diuinatio: ⁊ hec scientia docet cognoscer̄ in manu humana ⁊ cōplexiōes: penas ⁊ dolores: nec nō labores ⁊ oīa q̄ homini possunt accidere seu euenire. Eius subiectū est pars corporis humani. i. manus vbi lineatiōes ↄtinent̄. Linea ē lōgitudo sine latitudine ꝓfunditate carens. Cuius qdē extremitates sunt duo pūcta vt ꝑ euclidē pꝫ. Quib⁹ ex lineis eximia speculatio ellicit̄: vt lōgitudie: ꝓfūditate latitudie: ⁊ rectitudine: ⁊ obliqtate: nec nō itercisiōe: applicatiōe oppositiōe: ↄiūctiōe: separatiōe: ↄtinuitate: discōtinuitate: ꝓportiōe: liuiditate: apparētia seu palliditate: rubedine: fuscedie: aspitate: mollicie: situ colligatiōe: ⁊ forma triāguli: ⁊ q̄drāguli: ⁊ circūscriptiōe circuli ⁊ semicirculi. Sūt ⁊ i ip̄a manu stelle: cruces radii: rami: ascēsiōes: đ scēsiōes ⁊ multa alia vt alio loco ostēdim⁹. Tñ q̄ttuor i manu linee repiūt̄ pricipales: Et tres st̄: q̄ icorruptibiles existūt. s. linea cordis: seu vite: Linea cerebri siue media nālis: ⁊ mēsalis: aliqñ repit̄ linea epatis i hoib⁹ firmis seu bñ dispositis. Et iō a chyromātico min⁹ pricipalis dr̄. Multotiēs repiūt̄ p̄noiataꝝ lineaꝝ sorores: ⁊ vt i plurib⁹ i cordis linea: vt appet i manus cōcauitate: q̄ ab aliqb⁹ linea saturni vocat̄: Alia socia seu soror i mōte veneris ꝓpe lineā añdictā: iuenit̄. De his diligētissima existit speculatio. ⁊ ꝑ eaꝝ q̄ꝫlibꝫ mēbroꝝ dispositiōes cognoscunt̄ pricipaliū: Cōplexiōes cerebri ꝑ mediā nālē agnoscunt̄. cor ꝑ lineā cordis: ꝑ epatis lineā epar: ꝑ mēsalē totius corporis dispositiōes ꝑspiciūt̄: Alie linee nūcupate nāles visunt̄ in manu: vt iqt morbet cardinalis a nā aut ab influxib⁹ formate celestib⁹ alterātib⁹: q̄ fm mutationē corrūpunt̄. cōfigurationuꝫ planetaꝝ i reuolutiōib⁹ annuatiꝫ: vt ꝑ expientiā plures vidi ⁊ iudicaui de colligatiōe planetaꝝ. Ex hac nostra celeberrima sciētia hermes librū dignissimū exscripsit: Quē librū Aristoteles iuēit vno i tēplo sup aram hermeti dedicatā lr̄is aureis scriptū: vt idē testat̄ Aristoteles: quē ad Alexādrū suū discipulū tulit sūmo cū gaudio: q liber a Joāne hispano trāslatus fuit ex ligua arabica ⁊ hispanie regine đdicat⁹. Albert⁹ magn⁹ quoq; libꝝ đ hac sciētia edidit: nec nō ptholome⁹ phūs ⁊ Auicēna posteri quoq; đ chyromātia multa tradiderūt nō eqdē aspnāda. ⁊ similiter Auerrois dicit̄ i hac ēt arte ↄposuisse. Aliq ēt testāt̄ platonē maximū phōꝝ huic scie se iplicuisse: qđ op⁹ a me visuꝫ nō ē: Vidimus etiā huius artis viginti tria volumina quorum nec subtilitatem nec auctores percipere valeo.

Ex quorum numero elegi petrum aponēsem: cuius chyromantia exactissima ⁊ pfectissima habet. Ex cuius imitatione presens chyromā tia fabricat nō necessitate aliqua: sz ob quorū dā meoz discipulorū preces. Nō. n. debet sin cerus p̄ceptor discipulo itegerrimo aliquid de negare duplici de causa: Primo ne videat so dalitatis esse imemor. Deinde ne subterfugē laborē se ostendat. Hanc artez Aristoteles bo de anima tetigit inquiēs. Molles carne aptos mēte dicimus: duros vero ineptos. Itē phūs scdo posterioz p signa corporis nobis nota sy logizamus dispositiones anime. Idē Auerro is cōmētator tāgit igens. bō boni tactus semp est discretus. Idem testatur Gallenus libro primo: de complexionibus dum ait. Et pal ma quidem mollis perscrutationis sensus me lioz ⁊ aptioz est. Dura vero est apta retentioni: Auerrois etiaz super libro primo canticorum Auicenne in cmento 8°. Inquit: cuius man⁹ est subtilis: sensus significat bonitatem intel lectus. Et Auicenna libro 3°. Fen. xiii. Capi te de anothomia epatis dicit digitos lōgiores significare epatis longa aditamenta. Idez sē tit Gallenus in libro tegni ⁊ albertus In suo de animalibus. Inquit philosophus decima parte problematum: problemate 49. Quicūqz sectionē que est in manu habet longeuus erit. Et idem 34. problematuz: problemate. x. hoc idem insinuat in primo de historia animaliuz Capitulo. xv°. cum inquit. Pars interioz manus vola dicitur si carnosa est: ⁊ incisuris vite indicibus distincta longioris vite signum affert. Singulis aut binis ductis per totuz bre uioris que non longitudine tota designēt ⁊cet. Idem testat Albertus magnus in primo de animalibus tractatu secūdo. Capitulo penulti mo vbi inqnit. Pars iterioz manus pp plica turas ossium rascette ⁊ digitoz ⁊ pectinis par ticipat quasdam lineationes manifestas pp q̄t tuoz montes iūcturaz que sunt in parte illa vbi ē destricta ⁊ soluta: ⁊ ea que est p ossiū extrema siue secūdū latitudinē ipsorū ⁊ cum ille due li nee sunt vel tres totā palmā scindētes: Dicūt physionomi q̄ significāt vite lōgitudinem. ⁊ si vna earum lineaz vadat p longitudinem vole ⁊ circundet curuaturā pollicis ⁊ volā interiorē secūda vadat per longitudinem vole ⁊ sit crea ta modicis domestici manus. Tertia autez in cipit ab inferiori eiusdē latitudinis creata a cur uatura auricularis versus manus domesticum Cū autē iste semetrice a virtute seminatiua op time pficiant ⁊ in extremis longe a corde distā tibus: signū ē q̄ in propinquis existens: posita multū possit super corpus influendo vitā hec aūt naturalis positio causat vitā: ⁊ vite lōgitudi nē in continuatiōem longā. Ubi aūt tumuerūt due breues significat multitudinē materie ex humore iordinato interminato vincere sup vir tutē iformatiuā ⁊ sic breuiabit vitā. ⁊ Gulliel mus nurice i suis cmētarijs ait. Signū longe vite sunt secature in palma: transeūtes: i de' pro blematibus actū ē: si sint bone significāt bonā dearticulationē ⁊ discretionē mēbroz̄ q̄ lōgam vitā significāt hoc. n. sine dubio significat super fortitudinē virtutis formatiue q̄ ad lōgā vitam disponit. Nā dispōit corpus ad melius bz for mas ⁊ figurā ⁊ cplexionē. Idē scripsit cōcilia tor in libro de physionomia capitulo: magne manus dicens inquit philosophus. Quoz ma nus fuerint palme intrinsecus sectione notabi li plurima per totū secante lōgenos existere: in quibus chyromantici longum traxere sermo nem. Inquit Job. xxxvij. capitulo. ⁊ signa po suisti in manibus eorum vt oēm effectum desi gnarent itē Hieronymus de manfredis bo nonien sis de hac arte satis digna scripsit. Idē Franciscus asculanus tetigit in libro sui corbe in capitulo ignis.

Et io a te li chiromanti signi
In quanto in noi sonno p natura
Jo dico che denota sono digni
Passa il segno per li sensi humani
Fino a lintellecto cum sua forma pura
Si che tu intendi li effecti lontani
Non che tal segno sia cagion di questo
Ma nui fa certo doue il segno moue
Che tanto il iudicare si fa piu presto
Metter si vol la mano in aqua calda
Che gli accidenti segni ella rimoue
E cum gli naturali reman poi salda

Alphabetibus: ⁊ blasius de parma aliqua pro blemata super quarto quinto ⁊ sexto physicoz de pmpserunt. Helenus priami. Et Julian⁹ vt testatur albertus magnus i suo libro de chy romantia: de hac re cura attentissima preclara descripserunt. Quam dignissima ⁊ excellentissi ma sit fama nostri preceptores petri apponēsis

in suis differentijs apparet. Medici peritissimi hunc conciliatorem nominant: Ab hoc enim liber de colera nigra: & terapentica Gallieni in latinum sermonem conuersa est: vt ipse in suis differentijs ostendit: nec non problemata Aristotelica transtulit & in ea cōmentarios edidit: vt ipse probat prima differentia. Opus quoq; de venenis preclarum composuit. Scripsit & super Mesue. Et antidotariuz rem vtilissimā excudit: quod perlegis. Totam antiquoz̄ physionomiam compilauit vt ostendit ipsemet i differentia. 54. Inquit enim pili: quorū significationem sufficienter demōstraui in tractatu: quē de physionomia construxi &c. Idem. 48° problemate particula. decima problematum Aristotelis cōfirmat. Sūt aliqui idiote: & biligues Religiosi nostri temporis precipue hypocrasi qui audent: & vulgus indoctuz: dicere: Petrum apponensem imperituz omnino fuisse & vulgus insulsum fatuum insipidum arrogans temerarium insanum & iudicij expers: non tua viris ingeniosis est detrahere: tace tace liuida lingua quid nocuisse iuuat: nō ne lar lari propter dicacitatem lingua est abscissa. Quid plura si perseuerabis male loqui: male audies: Quis nō derideat eiusmodi homines veluti amētes & cecos: qui cō res aliquas videāt: causaz quarum penitus ignorent: has dicūt necromantie arte fieri. Ipsemet Petrus apponensis testatur se christianissimū fuisse: vt ostēdit nona differentia: Vbi ponit an natura humana sit debilitata ab eo quod antiquitus fuerat: in vltimo demōstrat se crimine hereseos apud summum pontificem fuisse accusatū: quo crimine se q̄z ocissime purgauit. Peritissim⁹ fuit astronomus vt apparet libro illo: qui astrolabiū planum vocat. & differentia nona. Et differentias astronomicas excudit & motum octaue sphere fundauit. Quod fuerit preclarissimus vaticinator ostendit ipsemet presenti i Chyromātia: et in cōmento. decime particule problematū problemate. 49. dum inquit. Chyromantia physionomie subijcitur &c. Si linea mensalis protendatur ad extremū palme & indicem & medium digitos directe aut vniuersaliter inter duos digitos expertus sum fluxus ventris ostendere. Alij aūt talem vulneribus morituū. Si autem predicta linea mensalis protensa digitū medium directe sciderit: audacem & probum ostendit. Et magis inferius. Et ego quidem aliquando considerauī in quibus multotiens verum inueni: tamen magis experimēto q̄z ratione fulcitum. Et apparet etiam in sua physionomia q̄ floruit anno dñi. 1319. & fuit amicissimus summi pontificis Jani. Cui suas differentias dedicauit. Diu Parisius studuit ibiq̄z insignia doctoratus accepit. Ibidem philosophiam publice professus est vt idem testatur in compendio sue physionomie.

¶ Capitulum secundū Libri quinti & prime partis: in quo ponitur principium Chyromātie Conciliatoris & sequetur per ordinem cum additionibus Coclitis in suis locis.

Scantur sciētie inter se & res ex quibus sunt: Res autem ex quibus sunt scientie sunt tres scilicet naturales mathematice & diuine. Ideoq̄z sunt genera scientiarum principalium sic dicta. Res autem naturales iteruz secantur: & secūdum diuersos modos considerādi constituuntur ex ipsis diuerse partes: seu particulares scientie naturales. Ex quibus vna est: que chyromantia communi nomine nuncupatur. Chyromantia est ars cognoscendi inclinationes virtutū & passionum naturaliuz: & fortunā: & infortunium cuiuslibet per signa sensibilia manus. Teneo q̄ sic se habent inclinationes: quoniaz hec omnia non ex necessitate seu contra arbitrij libertatem euenire dicimus. Sed ex naturali inclinatione seu diuinorū influxu: & sic contingere futura contingenter indicamus. Virtutem quidē dico: vt iusticiam temperantiam robur sanitatem &c. Passiones: vt iram: amorem: tristiciam: gaudium &c. Fortunam autem quecunq̄z ab extrinseco bona vt diuitias honores &c. Signa autem sensibilia dico lineationes: figuras: longitudinem breuitatem colorem: asperitatem: lenitatem: pilositatē. Manus autem dicitur pars organica humani corporis: in qua apparet sensus tactus. Et a quibusdam organum organorum appellat. Manus habet tres partes. Prima pars est: que est inter duas lineas. Vnam existentez iuxta finē ossis brachij ex vna parte: Et alteram secūdam existentem iuxta montem pollicis: & montē manus ex altera. Et dicit rascetta ma-

ñus. Secũda pars dr palma: que incipit a li-
nea dicte rascette tangens predictos montes t
terminat ad radices digitorum. Tertia vero
pars digitorum dicitur. Et sunt quinq; t qsq;
habet tres iuncturas preter pollicez: qui duas
habet. In summitate autem digitoz sunt vn-
gues. Pars vero exterior dicitur dorsuz pal-
me t digitorum: seu dorsum manus. Linearũ
que sunt i manu: quedã sunt naturales: t que-
dam accidentales. Accidentales dico quecũ-
q; ex timore: frigore: fame: siti: infirmitate vul-
nere vel labore proueniunt. Et de his modica
cõsideratio est i arte. Naturaliũ aũt: q̃dã sunt
vniuersales: quedã particulares. Vniuersales
quidẽ sunt: que cõsequuntur bois naturã com
munem: vtputa specificã. Et tales reperiunt
in hominibus bene dispositis. Particulares
quidẽ sunt que sequuntur cuiuslibz indiuidu
propriã naturam. Et tales in diuersis diuerse
sunt. Naturales quidẽ vniuersales quattuor
sunt: t vnaquecz diuersimode nominat. Pri
ma est qne dicit linea vite: eo q per ipsam bu
mana vita meditetur: aut dicitur saturnina vel
temporalis: vel dextra trianguli supremi. Et ẽ
illa que circuit pollicẽ. Cuius ortus est inter
pollicem: t indicem: t terminatur ad rascettã
manus. Dicunt anothomici qđ hec linea res-
pondet cordi. Pars illa que est eleuata inter
istam lineã t iũcturã primã pollicis: mõs pol
licis dicitur. Secunda linea dicit media natu
ralis: eo qđ per mediã manũ extendatur. Vel
dicitur vnifica vel linea prosperitatis: vel sini-
stra trianguli. Et ista sumit principium ab or-
tu prime linee vite inter pollicem t indicem: q̃
ab eius radice extenditur per fundum palme:
Et dicunt anothomici qđ hec linea respon-
det crebro. Tertia linea dicitur tabularis a q-
busdam: vel basis trianguli eo q iungitur pre
dictis lineis: t fit basis eaz triangulum cõsti-
tuens. Et ista linea quandoq; apparet in ma-
nu quandoq; non: t quandoq; non tota appa
ret. Partes ille ad quas adunantur iste linee
dicũtur cõiunctio: vel angulus. Et dicunt ano
thomici: qđ hec linea respondet epati: t stoma
cho. Illud autem spaciuz quod est inter istas
tres lineas dicitur triangulus. Et ibi est cõca
uum manus. Quarta linea dicitur mẽsalis eo
quod mesam palme constituit ex vna parte.
Vel dicitur moralis quia mores ostendit. vel
dicitur linea necessaria eo quod propter neces
sitatem clausionis: vel flexionis digitorum t
manus creatur vel dicitur linea martis. Et est
illa que circuit tres digitos scilicet auricularez
medicum t mediuz. Et dicunt anothomici q
illa linea creatur ex concursu seu fluxu quorũ
dam spiritum eleuatorum vel procedentium a
predictis membris ex coniunctione predicta
quorum linea generatur. Illud autem spaciũ
quod est inter istas lineas mensalem t mediã
naturalem dicitur mensa manus: eo quod ad
similitudinem mense facta sit: vel dicitur qua-
drangulus manus. Partes autem que sunt
inter lineam mensalem t radicem trium vel
quattuor digitorum predictorum dicuntur mõ
tes digitorum. Illa pars que est inter lineam
vite vel capitis t radicem indicis dicitur mõs
indicis vel yr manus. Illud autem spacium
quod remanet inter rascettam t basim triangu
li: t lineam mensalem t dorsum manus dici-
tur mons vel pectus vel venter vel pinguedo
manus. Pars vero istius montis declinans
inferius versus dorsum manus dicitur percus
sio vel scissio manus. Quidam autez banc par
tem aliter diuidunt dicentes quod pars illa q̃
est sub ventre vel monte manus inter radicem
auricularis t rascettam t dorsum palme essen
tialiter distinguitur a predicto monte: t dicitur
percussio: vel scissio manus. Sed fortasse diui
sio hec non videbitur tuta cum omnes partes
principales palme per p̃dictas lineas t digi-
tos distinguantur. Preterea debuissent vt vi-
debitur predictam in duas diuidere: cum ipsa
secetur a mensali linea: que est ex lineis prin-
cipalibus diuidentibus palmam. Diuisio itaq;
manus talis est. Ad faciliorem igitur doctri-
ne intellectum tales manus subscribũtur.

medius

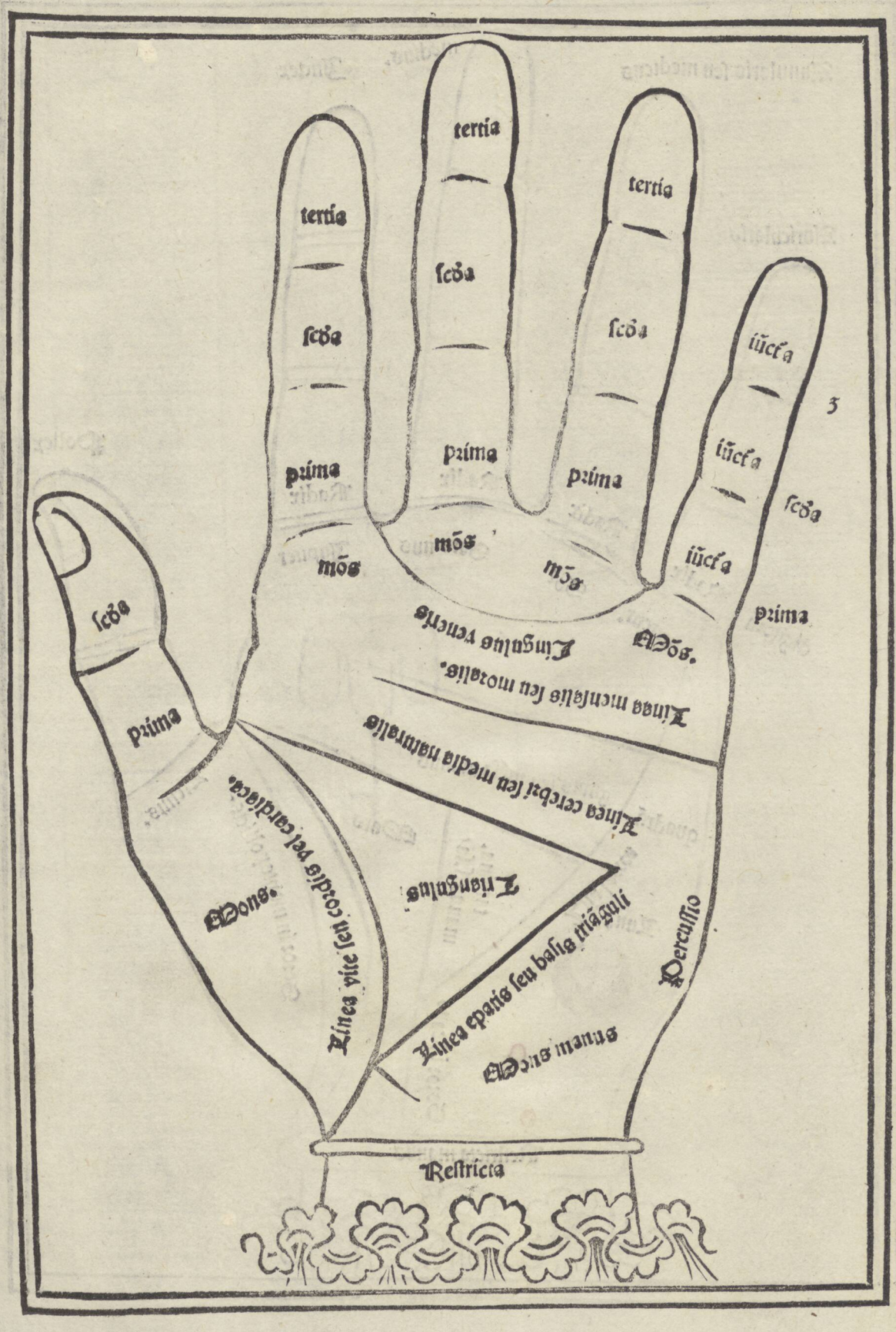
tertia
scda
prima
mōs
tertia
scda
prima
mōs
tertia
scda
prima
mōs
iūcta
iūcta
iūcta
scda
prima
3
scda
prima
Mons.
Linea vite seu cordis vel cardiaca.
Triangulus
Linea cerebri seu media naturalis
Linea mensalis seu moralis.
Lingulus veneris
Mons.
Linea epatis seu basis triāguli
Mons manus
Percussio
Restricta

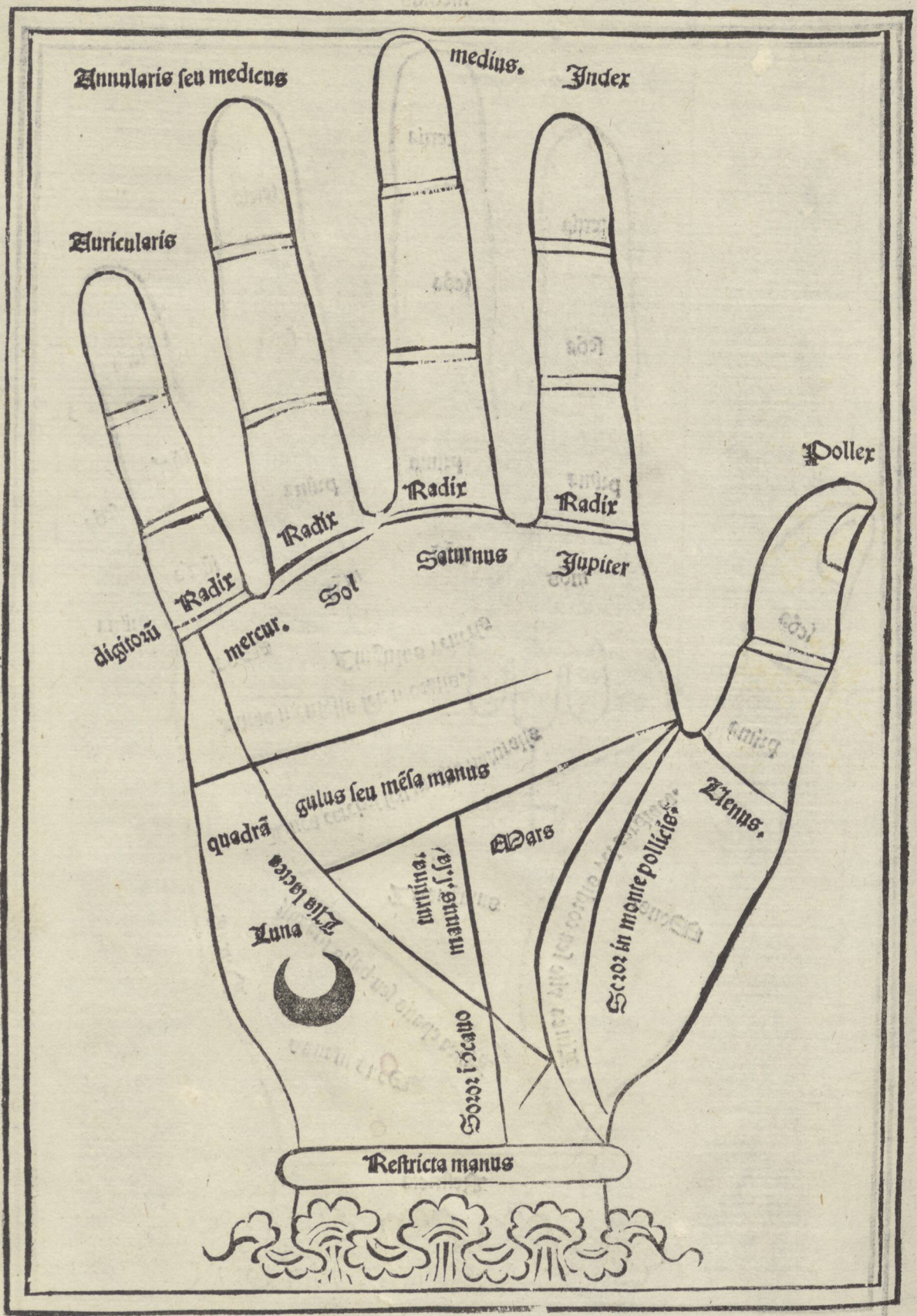
Annularis seu medicus
medius.
Index
Auricularis
Pollex
Radix
Radix
Radix
Radix
Saturnus
Jupiter
Sol
mercur.
digitorū
gulus seu mēsa manus
quadrā
Mars
Venus.
Luna
Restricta manus

¶ Capitulũ. 3. Quinti libri ⁊ prime ꝑtis chyromãtie magne: i quo seqt̃ chyromãtia conciliatoris: vbi tractatur d̃ diuinis litteris q̃ in manu inueniunt̃: ⁊ põit̃ etiaꝫ hic pars executiua istius capituli.

Ed qꝛ fortuna manus cuiuslibet est scripta diuinis litteris: vt ait iulianus in hac ꝑte ꝑitissimus. Id circo visum est nobis oia ostẽder̃ q̃ sunt in hac arte ꝟm nostri possibilitatẽ intellectus reuellare ⁊ ducere ad lumẽ ea: q̃ obscura sunt. et ostẽdere q̃ sunt in manu diuine littere. ⁊ ꝑtes planetarũ. ⁊ q fuerũt saturni ⁊ Jouis ⁊ ceteroꝝ planetaꝝ. ⁊ qd illis accidit ꝟm naturã ꝓpriã sui planete. Quid diuine littere in eis significent. ⁊ in hoc sequemur antiquos phõs ꝟm maxime helenũ priami: qui huic arti diuine mirabilia adiunxit ⁊ ea nobis peritissime descripsit. Sũt aũt in manu diuine littere nihil aliud q̃ꝫ signa vel linee planetarũ vel stellaꝝ de qbus iferius plenarie dicet̃. Partes aũt planetaꝝ in manu sunt septẽ. s. hec. Luna hꝫ ꝑtes in manu scilicet rascettã pectus ⁊ q̃ drangulũ manus. ⁊ ea que iuxta radices eorũ sunt: ⁊ lineã basis triãguli. Mercurius hꝫ digitũ minimũ cũ suo mõte. Uenus hꝫ pollicem cũ suo monte. Mars hꝫ triãgulum ⁊ lineam mediam. Sol hꝫ digitũ anularẽ cum suo mõte Jupiter hꝫ indicẽ cũ suo mõte: Saturnus hꝫ digitum mediũ cum suo monte.

¶ Capitulũ quartũ in quo tractabitur de natura illoꝝ q sunt d̃ saturno ⁊ quid d̃ illis ꝟꝫ naturã ipsius planete accidit.

J qui sunt de natiuitate saturni hñt multas lineas in digito medio plus quam alibi. ⁊ specialiter quãdo q̃dã linea orit̃ a rascetta ⁊ extẽdit̃ ꝑ palmã vsqꝫ ad hunc digitũ. hi tales sunt cõmunes amici vtilia ꝯsulẽtes graues i mẽte ⁊ duri i cogitatione: nõ audaces in factis: comestores: suꝑbi simulatores: iactatores: cũ paucis v̄bis ⁊ insaciabiles. In agricultura ⁊ in edificijs delectabunt̃: ⁊ ꝑ lõgas terras erũt peregrini.

¶ Quid diuine littere significẽt i loco saturni.

J vero qui diuites sunt vsqꝫ ad senectutẽ in negociatiõibus ⁊ mercatiõbꝰ erũt: hi vero qui pauꝑes: in laboribꝰ semꝑ erũt. hi vero qui diuites sunt ledent̃ egritudine neruorũ. Illi autẽ. s. pauꝑes ledentur a filijs vel a cõsanguineis: vel a ꝓximis. ⁊ in his oibus ingrati videbunt̃. Leuiter iras sustinebunt. Pingues in senectute sine egestate habebunt̃. Si aũt aliqua istaꝝ figuraꝝ vel aliqd assimilanter alicui istaꝝ reperiat̃ in loco saturni: erit congregator pecunie. Nobiliuꝫ atqꝫ magnatũ tales amici erũt: ⁊ incident aliqñ in multitudinẽ egritudinũ. ¶ Signa saturni.

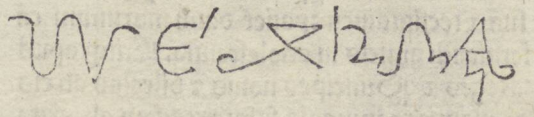

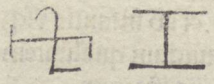

¶ ¶ Capl'm quintum de Joue.

E Joue sunt qui hñt lineas in radice indicis plures ⁊ specialiter quãdo linea naturaliter vadit ad p̃dicti digiti partes: hi eniꝫ sũt pulchri sapientes iudices: iusti: fideles: religiosi: ⁊ timor dei est cũ illis. Bene morigerati audaces in periculis: misericordes: elemosinaꝝ elargitores: veridici. Circa alias delectationes habẽtes: Gaudent autẽ risu: ⁊ multitudine loquutionis ⁊ coitu. si sunt laici filios habent duos. Diligunt bonuꝫ ⁊ odiũt malũ. ⁊ si tales linee sunt pulchre non intercise dignitatẽ aut p̃lationem ostẽdũt.

¶ Quid diuie lr̃e significẽt i mõte ⁊ loco iouis

J aũt figura. a. vel similis sibi reperiatur in loco iouis: erit diuitijs plurimis habũdãs: ueridicus: ⁊ nobilium amicus. ⁊ si tales figure turpes sint patres violabunt. si figura. b. erit fortunatus et diues. Dilectus quoqꝫ ⁊ valens apud reges. ⁊ si talis. b. sit modicũ colorata erit religiosus: aut conuersans cum ipsis: vel erit homo honeste vite ⁊ Magnus. si autẽ figura. c. a regibus erit dilectus: ⁊ dux vel rector exercitus. si autez figura. d. erit infidelis maior omniũ in suo genere. Et cõmiscebit̃ nobilibus. Cũ vxore ꝓpi qui vel patris eius ꝯmittet incestũ. si aũt figura e. ꝑ mulierẽ hẽbit bonũ. parentes tñ eius qñqꝫ odio eũ habebũt. si ãt figura. f. cõmixtiõez regũ ⁊ rerũ ipsoꝝ dispositionẽ habebit. eritqꝫ sapiẽs in causis ⁊ iudicijs discutiẽdis. si aũt figura. g. erit bone fame apud sibi notos. Sed in veritate cũ mulieribus luxuriã perpetrabit. si aũt. o. vel scutũ sic △ erit homo nobilis qualitatis: sapiensqꝫ ⁊ discretus in oibus: Nobilis

animi:subtilisq; ⁊ alti ac penetrabilis intellectus omniumq; scientiarum interpretator ⁊ expositor erit: ⁊specialiter artium profundarum ac occultarum. Eritq; amabilis vltra modum Et non habebit amicos fideles. Ab infantia vsq; ad vltimam iuuentutem.et in iuuentute vltima habebit summũ statum ⁊ nobilem. Erit dilectus ab oibus pp diuitias. ⁊ pp fidelitatẽ suã ⁊ rectitudinem:patiet dãnũ maximum cã seruiendi amicis in adolescentia. Eritq; apud Reges ⁊ Principes notus ⁊ dilectus ab eis et etiam a propinquis suis:erit etiam ab extraneis extra patriam dilectus.et ab infantia vsq; ad vltimam iuuentutem secundum qualitatem sui erit egenus.si autem aliqua istorum.

erit auguriatus argumentatus ex multitudine lucri habundabit: ⁊ erit pinguis:sed pauper ⁊ debilis animi a cogitatione peruersa succumbetur. Deuinctus damnum patietur. Signa Jouis.

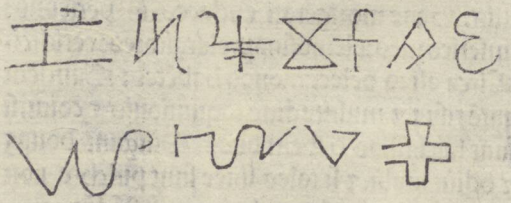

¶ Capitulum sextum de Marte.

d E Marte sunt qui habent lineam vite ⁊ mediam naturalẽ cõiũctas intenso colore:erunt huiusmodi audaces homines:facientes:vtiles:absq; pinguedine prompti ad bella pro quotidianis incõstantes:ferocesq;:⁊ impij sine verecũdia male sociabiles: fornicatores. His quoq; neq; defectus :neq; superbabundantia erit vsq; quo se poterũt adiuuare.

¶ Quid diuine littere significẽt in loco martis

ſ J autem figura.a.vel aliqua similis ei reperiat in loco martis idest in triangulo:ille erit lapidei cordis sine misericordia plenus ira: ⁊ iniquitate .si autem figura.b.erit diues familiaris principibus. Aliquando autem erit ductor exercitus.si autem figura.C.erit magn⁹ magister perfectus ingeniosus diligens geometriam aliquando aliquibus iniuriam faciens. Dolore occulto:vel casu ab alto ledetur .si autem figura.d.erit parricida percutietur dolore epatis ⁊ iuncturarum: aliquando autem fortunabitur. si autem figura.e.erit contentiosus:et inde multum patietur. Jungetq; se vilibus feminis.⁊ raro habebit desponsationem optatã: et aliquando vxoris proprie interfector.si autẽ figura.f.erit falsus:calidus:mendax proditor: propter quod malum habebit. si autem figura g.erit perseuerans cum malis viris ⁊ latronibus:⁊ occulte machinãdo maleficia perpetrabit:si aũt aliqua figurarum subscriptarum erit in loco Martis: erit magnus ⁊ audax:pertinax ⁊ incepti perficiens: ⁊ vsurpator siue dispensator paterne substantie: ⁊ fratrum percussor. ¶ Signa Martis.

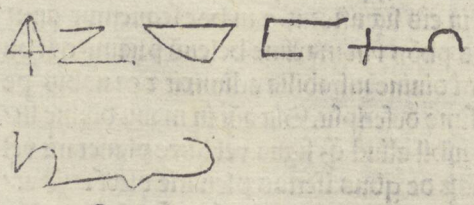

¶ Capitulum septimum. De sole.

q Vi sunt de natiuitate solis habent lineas subtiles in radice digiti solis plusq; alibi hi erũt naturales inuentores ⁊ imitatores omniũm operationũ ⁊ operãtes q̃ nõ adidicerũt.hi sunt inuẽtores artiũ. Nũquã erũt pauperes. Jsti pdẽt seruitia:⁊ specialiter que faciẽt amicis ⁊ proximis. Ab extraneis honorabunt:ideo extraneis copulent.⁊ hi sunt iracundi:⁊ libere lingue sup se recurrẽtes. Eritq; amabilis valde:⁊ semper contrarium erga eum inueniet:quia nullus erit ei fidelis amicus.eritq; fidelissimus curialus sapiens ⁊ largus ⁊ benignus. Amicis sepe multis multotiens multa dignis dans ⁊ indignis.hic erit a muliere vel propter mulierez lesus.hic habebit inimicos ⁊ specialiter suos: et non ledetur ab eis.hic superabit eos sicut sol nubes. Oportet ipsum omnia palam facere ea etiam que ab alijs occulte fiunt. Hi quandoq; sublimant homines quãdoq; deprimũt. ⁊ sunt fideles ⁊ magnanimi.

¶ Quid diuine littere significent in loco solis.

ſ J autem figura.a. reperiatur: erit fortunatus ⁊ pater eius similiter. si autem talis figura male sit disposita significat contrariũ.si aũt figura.b.erit sapiens boni ingenij:dilectus a magnatibus ⁊

vniuerso populo. et aliquando visi sunt exaltari ad regias dignitates. si autem figura .c. destructionem ⁊ infirmitatem oculorum ⁊ stomachi ostendit: nec nõ ferri ⁊ ignis periculum: ingratum facit ⁊ peregrinatuz ostendit: ⁊ moriturum subito: atqz patris interfector erit. Si autẽ figura. d. erit diues magnus ⁊ fortis ⁊ adipiscetur diuitias ab alienis. ⁊ aliquando talis exaltabit̃ ad regias dignitates: ⁊ si talis figura fuerit male disposita habebit patrem stultuz: ⁊ cito mortez incurret. Si autem figura. e. erit amator mulierum similiũ: in paternis rebus habũdabit: turpiqz luxuria: ⁊ proprie nefanda sodomitica delectabitur. Si autem figura. f. erit sapiens: ⁊ bone memorie: scientijs decoratus varijs. si autẽ figura. g. erit letus manens cũ principibus ⁊ maioribus terre patietur stomachi ⁊ capitis ĩfirmitatẽ. Si ãt talis O vel O fuerit in monte medici vel solis erit homo honeste vite: ⁊ diues omnibus diebus vite sue: dilectus quoqz a mulieribus: ⁊ propter eas damnuz patietur. Et erit subtilis valde: ⁊ inuentor artiuz. Dilectus quoqz principibus ⁊ omnibus alijs. Si autem aliqua istarum figurarum subscriptarum fuerit in loco solis erit beniuolus iocũdus ⁊ pfectus in multis operationibus. sed cito irascetur ⁊ cito a quacũqz re grauabitur tedio.

¶ Signa Solis.

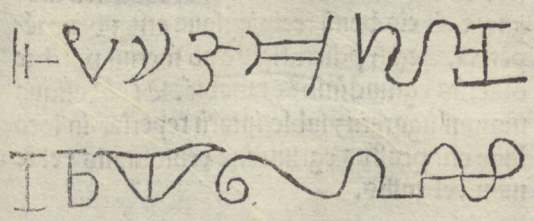

¶ Capitulum octauum de venere.

s Ij sunt de venere qñ linea tertia vadit versus digituz Jouis: ⁊ ex alia parte terminetur cum radice digiti veneris: talis erit bone fortune absqz cogitatione ⁊ sine cura propter bona: non cognoscentes de proprijs delicate viuẽtes: sine conseruatione: sine labore. Hi dulces fortunati: large expendentes. De facili promouentes animam pro mulieribus: Hi enim sagaces quandoqz mulieres extirpabunt a viris suis ⁊ aliquando eorum hereditatem. Diligunt risum ⁊ coitum: ⁊ propter hoc habebunt adulteros filios. Omnes eum diligent ⁊ omnez ei credent. Hi enim pulchritudine vultus ⁊ loquele: dulces habent loquutiones. Omnia volunt que vident.

¶ Quid diuine lr̃e significent in loco veneris.

s Ij autem hec figura. a. in hoc loco inueniat̃ erit talis sine fide diligens mulieres pauperculas: ⁊ infirmitate detentas: ⁊ ab eisdez malum patietur. Si autem figura. b. erit significat gaudium ⁊ nobilium permixtionem ⁊ proficuum in desponsationem nobilium mulierũ. Et habebit bonum ex causa ⁊ fide religionis vel mulieris. si autez figura. c. Iniuriator erit: magnus in luxuria: fornicator. scelus perpetrãs cum consanguinitatis vinculo sibi connexis. ⁊ desponsabit sibi mulierem ante sibi iunctam. ⁊ a ferro vel ab igne ledetur: ⁊ in oculo patietur. si autem figura. d. erit expositor somniorum: ⁊ inuestigator rerum occultarum. Veridicus: ⁊ diligẽs itinera: ⁊ erit turpi luxuria plenus. si ãt figura. e. gaudij multitudinem habebit: ⁊ delectationem cũ mulieribus mirabile officiũ exercẽtibus. Unde vilipendetur: ⁊ semper in ceteris reprehendetur. In ceteris fortunabitur: ⁊ bonum adipiscetur in omnibus. si autem figura. f. in multitudine habebit opera. Viam ⁊ gaudia ⁊ scientiarum pertinentiam requiret. si aũt figura. g. erit amator mulierum. gaudium ⁊ bonum habebit cum eis. si autem aliqua istaruz figuraꝝ subscriptarũ fuerit in loco veneris erit fornicator cupiens vxores alienas plusqz suas ⁊ maxime viles ⁊ vilia: quas faciliter poterit acquirere aliquando vxoris proprie interfector erit: vel paterni lecti violator.

¶ Signa Veneris.

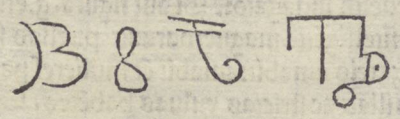

¶ Capitulum. viiij. de mercurio.

b Ij sunt de mercurio q ꝯsimiles lineas hñt i digito mercurij: q̃ nõ apte sunt sz obscure. hi erũt fures leuis fortũe fastidiosi: ĩpuri: ĩordinati: ꝯcubinarij: mẽdaces expoliatores ĩsidiatores iniusti: oĩ malo pleni ad maleficia parati. hi eniz licet pluribus penis plu-

ries sunt dimissi: nõ tñ intendũt nec ꝯsiderãt: q̃ euenire poterũt: sꝫ mouent ad ꝑpetrãda mala absqꝫ rõne: ipsi in se neqꝫ stabilitatez neqꝫ fundamentũ habebũt. Sũt audaces stulti. Si aũt p̃dicte linee sint pulchre ⁊ clare erũt loquaces ⁊ musicalia sciẽtes pictores ꝟmocinatores: igeniosi arismetrici: geometrici augures: rectores optimi: valde cupiũt laudẽ ⁊ memoriã suoꝝ laboꝝ: factores ⁊ speculatores ꝓfundoꝝ secretoꝝ. quicqd hñt i corde nullus põt cognoscer.

¶ Quid diuine lr̃e significãt in loco mercurij.

i Si aũt figura. a. fuerit in loco mercurij erit iqsitor oĩuꝫ occultoꝝ. Vñ impedimẽtũ habebit: ⁊ a se ip̃o sibi nocumẽta euenient. Erit grauis lingue: ⁊ pessim⁹ in aĩo. Inuidẽt ei hoĩes: ⁊ loq̃nt sup eũ: operã ei ipo nent quã nõ fecit. Si aũt figura. b. erit negociator fidelis hñs multã substãtiaꝫ. Eritqꝫ forte positus. s̃. gentes. Si aũt figura. c. erit negligẽs ludũ amabit: ⁊ lucrũ ex furto: oĩbus malis modis ꝓcedens. ⁊ scriptor: doctorqꝫ linguaꝝ incognitaꝝ ⁊ libroꝝ. Expositor sniarũ: falsasqꝫ cartas vel artes ꝯponẽs diuersoqꝫ suo ingenio excellenter. Si aũt figura. d. erit sapiens operator boni: doctor scientiarũ: astronomus dilectus a parentib⁹. ⁊ si p̃dicte linee sine fine fuerint turpes: ⁊ male colorate erit paup: ⁊ i iuuẽtute mala opera agens: sꝫ post mediũ vite multis diuitijs habũdabit: dolorẽ stomachi ⁊ aliaꝝ partiũ patiet ⁊ grauabit. ⁊ quorũcũqꝫ ꝺmonioꝝ opa exercẽtib⁹ participabit. Si aũt fuerit: fugura. e. erit ꝯiunctus religiosis. ⁊ faciet opera mulieꝝ. edificia: pecuniã picturas varias diliget ⁊ mulierũ ornamẽta. Si aũt in quadrãgulo figura. f. fuerit finali snĩa ꝑitus ac totius erit philosophie excellens indagator. Si aũt figura. g. erit bone vite: itelligẽtie magne: paruas puellas similes pigmeis amabit: amabit ẽt mulieres paruas mamillas ac strictas vuluas habẽtes. Si aũt aliqua istaꝝ figuraꝝ subscriptaꝝ fuerit i loco mercurij: erit grauis loquele: suspitiõe omni plenus: sapientibus ⁊ religiosis cõmiscet.

¶ Signa Mercurij.

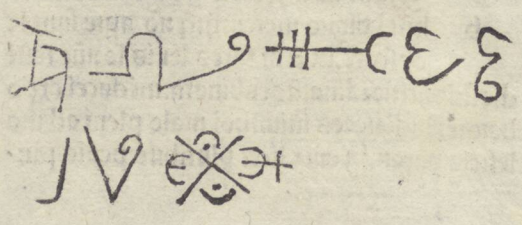

¶ Capitulum decimum de luna.

d E luna sunt qcũqꝫ habẽt in quadrangulo man⁹ hoc signũ ✕ bene dispositũ in prima etate erit egen⁹: in ꝟa vo etate diues erit vltra modũ: ita ꝙ oẽs admirabũt. Sed reuersus in senectute ad vel de quo ipse venit reuertet ꝯsimilis isti planete crescẽdo ⁊ decrescẽdo. Nõ opꝫ talez vxorez ducere: sed alicui principi vel p̃lato se ꝯiungere sic ditabit. ⁊ pacificã vitã: ⁊ qetã diliget. ⁊ peroptabit sibi societatem facere.

¶ Quid diuine lr̃e significent in loco lune.

s Si aũt figura. a. in loco lũe fuerit infirmitatez eius: ac substãtie sue matris in vita sua significat destructiõez. si aũt figura. b. erit fortunatus ⁊ ꝯmixtus religiosis: si aũt figura. c. erit nobilis subtilis scriptor ꝓfundaꝝ sciaꝝ: audax in opib⁹ malis ꝑgens in occultis sui corporis malũ patiet: ⁊ substãtie multũ ꝺuastator erit i sua vita: morte repẽtĩa finiet: ⁊ ĩfirmitate lõga vexabit. si ãt figura. d. ĩtromittet se de multis magisterijs. Dolores stomachi ex parte: ⁊ ex ꝑte oculoꝝ vltra moduꝫ patiet. si aũt figura. e. erit luxuria turpi iuolutus. paruã stabilitatez in oĩbus hñs. si aũt figura. f. erit ꝑegrinus munera querens: fidelis ⁊ bone volũtatis. Si autẽ fuerit femina erit nobilis seu magna: ⁊ ab eis bonũ recipiet: sana erit ⁊ bene tẽperata. Sed si p̃dicte figure nõ fuerint pulchre diuersis egritudinib⁹ grauabit. Si aũt aliqua istarum figuraruꝫ subscriptarũ reperiat in loco lune erit ꝑcussus egritudine ventositatis vel renum vel tussis.

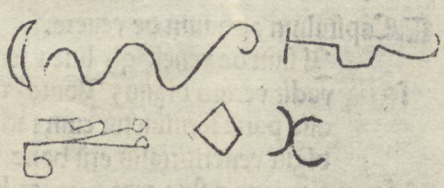

¶ Capitulum. xi. ⁊ est additio eiusdem coclitis: vbi ponitur enigma de diuinis litteris.

d E diuinis lr̃is aliq arguũt: qꝛ si essent diuine lr̃e ad oẽs natiões correspõderẽt. Cũ sit ꝙ alia ẽ forma lr̃e hebreorũ alia ẽ forma lr̃e caldeoꝝ grecorũqꝫ: ⁊ apud nos illa forma ẽ sicut nr̃e lr̃e: ergo ñ vr̃ posse correspõdere oĩb⁹ natiõib⁹: rñdeo iste q̃s nos appellamus diuinas lr̃as apud alias natiões st̃ ca-

racteres: ⁊ ille q̄ apd̄ nos ſ̄t caracteres ſ̄t apd̄ hebreos aut caldeos lr̄e: ⁊ nō ſimplr diuerſifi-cāt: ⁊ methaphorice ſ̄t diuine lr̄e: bm diuerſas intētiones: ⁊ bz diuerſa apd̄ ſenſuz diuerſimode noiant: ⁊ ſic ē finis pr̄e chyromātie ꝯcilatoris: ⁊ additionū coclitis in ea pte.

¶ Incipit ba ps gnti libri chyromātie ꝯcilia-toris in q̄ babēt iudicia plurima penes oēs li-neas man⁹: ⁊ ē capl'm primū: ⁊ ponunt etiam alique additiones eiusdem coclitis.

¶ Capitulum pr̄me ſecunde partis.

i N primis gd̄ dixim⁹ tres eſſe ptes principales man⁹. Poſui-m⁹ ét q̄ttuor lineas gñales ⁊ na-turales ⁊ eaz noia vniuerſali ſer-mōe. Nūc aūt in ſpeciali d̄ ipſis ⁊ eaz ſignificatiōib⁹ diſtincte dicem⁹: ⁊ p⁹ d̄ il la pte q̄ raſcetta man⁹ vocat: d̄ q̄ nō nulli p̄ter: q̄drāgulū ab alijs ptib⁹ man⁹ ipz diſtinguēdo aliqd dixerūt. poſt eā d̄ relīgs dicemus ptib⁹.

¶ Capl'z bz be ptis: vbi ponit d̄ raſcetta manuſ.

r Aſcetta man⁹ dr̄ illud ſpaciū qd̄ eſt in ter duas lineas vnā. ſ. exiſtentez ex pte brachij ⁊ alterā ex pte man⁹. Si illud ſpaciū ſit puz bene coloratū ſignificat bonā cō plexiōez ꝛc. Si eō eōrio mō ſignificat. Jtez ſi linea q̄ eſt ex pte man⁹ fuerit cōtinua decenter recta ⁊ bñ colorata tendens ad ſupius: ſi ſit di ues ſemp erit. ⁊ ſi paup ſit ⁊ infortunatus emē dabit eius fortuna. Et ſpecialiter quādo pre-dicta linea bz ramos rectos nō iciſos: ⁊ ab illa linea q̄ ē ex parte brachij oriat q̄dā linea recta ꝯtinua bñ colorata: ⁊ extēdat vſq̄z ad mediam naturalē. In principio ꝯpetētē vitā ſignificat i fine vo meliorē: ⁊ ſi bec linea oriat a radice bra chij ⁊ extendat uſq̄z ad radicē primā medici a latere auricularis ꝓſperitatē oñdit. Et ſi bec li nea nō tāgit digitū medici denotat q⁹ vxoribus vel amaſijs copulabit: ⁊ ſi ſup radicē brachij i raſcetta fuerint q̄ttuor linee ſcindētes brachiuz p trāſuerſuz ⁊ ſunt ꝯtinue ⁊ ꝯiuncte bñ boc mō bonorē ⁊ ſtatū ſignificāt ex morte alteri⁹. Et ſi in radice brachij ꝓpe mōtē pollicis iux-ta lineā vite reperiāt tres vel plures ſtelle: ac-uſatiōes ⁊ diffamatiōes p mulierē oñdūt mul tū eū conabūt mulieres aggrauare: finalr tam euadet ab eaz malitia. ⁊ ſi q̄dā linea a medio brachij deſcēdat p raſcettā man⁹: talis nō habe bit fideles amicos: Licet fidelis ſit: humilis ſa piēs amabilis valde: ⁊ morigerat⁹ ⁊ dilectus i collogijs amicoz. Jdeo nō ꝯfidat i amico: nec alicui aſſocier: ſed p ſe ipſum negocier. Et ſi p dcā linea oriat deſup a radice brachij: ⁊ ſit toz-tuoſa ⁊ male diſpoſita: talis libertate priuabit: ⁊ ad paupitatē rediget: ⁊ fortaſſe ꝯdēnabit. Jtez ſi q̄dā linee veniāt a raſcetta deſup: ⁊ aſcendāt p mōtez pollicis: ⁊ tales linee ſint diſpſe ⁊ ten-dāt i pollicē digitū i vltia pte ſui: a ꝯſanguineis vel ꝓpinqs depdabit: vel capiet: ⁊ exul forte vendet: ⁊ ſi q̄dā linea diſcurrat a brachio p ra ſcetā i finē mōtis pollicis: vel in finē linee vite vel iuxta eā nobilitatē ai ſignificat. Et ſi q̄dam linea ꝯtinua bene colorata deſcēdat a brachio i pollicē: pducet ad finē leniter quecūq̄z icepit. Et ſi bec linea ſit iciſa vl' diſpſa ꝯtiū ſignificat. Jtē ſi q̄dā linee oriāt a brachio ⁊ veniāt p ra-ſcettā ad manū: ⁊ imedierate ipſaz ſunt iciſe vl' diſcōtinue: ⁊ i extremitate eaz ſunt ꝯiūcte boiez ſeneſcētē ⁊ morētēi pria ⁊ i domo ꝓpria oñdit. ⁊ ſi tales linee ad inicē ſe reſperexerit: q̄to maioz diſtātia fuerit iter eas tāto maiori tpe i locis ex traneis talis morabitur ⁊ ſi quedaz linee a me dio radicis brachij per raſcetam tranſierit: non morabitur talis i vno loco: ſed vitā bēbit viato ris ⁊ bui. Si vo talis linea tāgat lineaz vite vel mediā nālez erūt mutatiōes i lucro. ſi nō tāgit aliquā iſtaz erūt ſine lucro. ⁊ ſi bec linea vadit p mōtē manus ſignificat nauigatiōes ⁊ itinera maris ⁊ i ags i vno loco ꝯſumet vitā ſuā. ⁊ ſi q̄-dā linea veniat a brachio: ⁊ vadat ad idicē: ad lōgā pegrinationē mittet. Et ſi talis linea va-dat ad digitū anularē vſus auricularē bonū vē tuz ex i,puiſo denotat. Et ſi ſint q̄dā linee par ue ⁊ curue i radice brachij reſpicientes d̄ foris: quot linee fuerint: tot breues pegrinatiōes oñ-dūt. Et ſi q̄dā linea oriť a radice brachij: ⁊ trā ſit p raſcettā ⁊ pect⁹ man⁹ ad auriculareꝫ ſigni ficat libez ⁊ bui fugitiui. ⁊ ſi plres tales linee fuerit vt. ſ. ibi plures fugiet. Et ſi talis linea ſit magis lata ꝓfūda ⁊ rubea ſignificat furibūdū ⁊ ſpecialr ſeruū. Et ſi ſit pua ⁊ ſubtilis ſignifi-cat vigilē. Jtez ſi talis linea nō extēdat ad au riculareꝫ ſꝫ ꝓpe ſuſurratiōez ⁊ murmuratiōem ſignificat. Jtē ſi q̄dā linea oriť a ꝯcauo man⁹ iuxta lineā vite: ⁊ habuerit ramū vel pūctū ten dētez ad brachiū ſimilē radio ꝓcedēti ex aliq⁹ ifra ſex ānos ifirmabit. Et ſi ptes q̄ ſunt circa brachiū ſunt groſſiorez ⁊ q̄ vſus manū ſunt ſub tiliores in etate duoz ānoz infirmitatē patiet. Et bec d̄ prima pte man⁹ dicta ſufficiāt.

¶Cap.3.de ptis manus. Et primo de linea vite.

Nunc dicam⁹ de ba pte manus ⁊ de li
n neis existētib⁹ i ea. Que qdē pars ici/
pit a linea rascette ⁊ terminat ad radi
ces digitoꝝ ⁊ vocat palma. ⁊ prio de linea vite dicam⁹. Dico aūt q si bec linea vite sit satis lō
ga ita q extēdat vsqz rascettā vl ppe vel iuxta
⁊ sit ꝯtinua ⁊ recta eiusdē latitudinis p totū de
cēter lata ⁊ pfunda ⁊ bene colorata lōgitudinē
vite securitatē ai ⁊ audaciā ai: atqz cor optimuz
⁊ dispositū ostēdit. Et si fuerit discōtinua vl ni
mis breuis: talis vir vl mulier nūqz aut raro ad
finem optatū aliqd adducet. Et si bec linea sit
stricta ⁊ subtilis ⁊ bene colorata ⁊ specialr ver
sus mediā naturalē: hominē sani consilij: sub/
tilitatem itellectus ⁊ legalitatē animi ostendit.
Et si fuerit bene lata ⁊ male colorata ⁊ pallida
ꝛriū significat. ⁊ boc itelligēdū ē de oibus line
is principalibꝰ q si sint idē ꝯtinue ⁊ bene colo/
rate tē. significāt bōitatē tē. Cōtrario mō dis/
positio ꝛriū significat. quis aūt sit bonus color
vl malus in manu vl in lineis inferius dicem⁹.
Et quādo linea vite ē pfunda grossa terrestri
colore tincta ruditatē ⁊ bestialē vitā significat.
Et si fuerit nimis rubea forte irā. Et si liuida:
iracūdiā notat. ⁊ quādo bec linea ē nimis gros
sa i fine vsus mediā nālē naturā rusticanā ostē
dit. Jtē si pdicta linea fuerit magna ⁊ rubea tā
versus rascettā qz vsus naturalē mediā: crudeli
tatē ostendit. ⁊ quādo bec linea ē furcata i pte
supiori vagabūdū ⁊ cōsilij mutabilitatē innuit.
Et si bec linea sit valde rubea vel liuida ⁊ tor/
tuosa vsus mediā naturalē deceptorē luxuriosū
atqz animi puersitatez ostendit. Et quādo bec
linea bz ramos extensos supi⁹ vsus mediā na
turalez sup hac forma ⸗ diuitias ⁊ bono/
res ostendit. si aūt inferius vsus radicez eius. s.
vsus rascettā bebeat ramos hoc mō ⸗ pau
pertatez notat ⁊ talis ꝺteriozabit. Et semp erit
deceptus a seruis. Si aūt tales rami extense va
dāt ad mediā naturalē tātū p triāgulū bōinem
bone spei demōstrat. Et bonū babebit: sz prio
malum sustinebit.

¶Cap.4.de partis manus ⁊ est additio eius
dem Loclitis de linea vite.

Aquit Ptholome⁹ ⁊ morbeth
i ⁊ aliq recētiores. Si linea vite sit
grossa inter pollicez ⁊ digitū sibi
primū significat iclinatos ad ho
micidiū. si i linea vite iuxta rceptā man⁹ sit crux
vl stella diuitias significat in senectute. dixit for
mica valde vtilis. Si q̄ras linea obrupticon q̄
est sub pollice. si ista fuerit ꝯtinua sine interse/
tiōe talis in ppria patria morietr. Si aūt disiūc
ta fuerit talis diuersis infirmitatibus morietr. si
exeunt pue linee talis trāsibit mare: et vix vl nū
qz redibit. si autez in extremitate ipius obrup
ticon fuerint linee se intersecātes i qbꝰ sint due
q̄si stelle: talis erit gloriosus bz statuz i quo est: i
terduz extremitas ipius obrupticon est bifurca
ta: aut trifurcata: et tales trāsibunt tria vl q̄ttuor
climata. si inter pollicez et obrupticon sint mul
te linee q̄si ppendiculariter: vsus obrupticon ta
lis diues erit. si ibi fuerint multe pue cruces nō
ppendiculariter iste multa patr p diuitijs. scri
bit morbeth cardinalis q linea vite vl cordis
sive ꝺxtera fuerit sive recta bene ⁊ acuta ⁊ supi
us cōiūcta significat bōinē subtilis ymagina/
tiōis ⁊ boni cōsilij ⁊ fidelē. ⁊ si oēs bonas con
ditiōes babebit quas oz babere preter boc q
scilicet nō sit in supiori pte cōiūcta: tūc ceteras
virtutes bz sz nō celat. Et si talis linea ꝓtēse
multū ꝓtendat vsus brachij sanū ⁊ audacem
significat babentē. Sz si ista linea iuxta se ba
buerit vnum. O. significat qꝺ ille talis amittet
vnū oculū. si vero duo. o o. duos oculos. si supe
rius qdē signa dicta babuerit significat in ptēri
tū. si inferius in futurū. si vero i medio i media
etate. ⁊ si in eadē linea vite multe rimule appa
erint supius tāto magis i ptēritū terras circui/
uit: quāto vero inferius tāto in futurū circuibit.
Et si bec linea vsus brachij crucē habuerit ⁊
o. ibi apparuerit vel sint linee ad inuicē se iter/
secātes ad modū crucis bonū finē ostendit. Et
quāto plures tāto meliores ꝺditiōes finaliter
expectabit: ⁊ bene finiet cū gloria. si extra lineā
istā vsus angulū superiorem tale signū appari
erit. Vel se in pluribus erexerit in talē figuraz
tunc significat dignitatē ⁊ diuitiaꝝ pditionem.
Et si iuxta talē lineā talia apparuerint signa. o
y. egritudines multas ostēdūt. si qdē in pte su/
piori preteritas. si in inferiori futuras: ⁊ mortez
propinquare ostendit. si vero in medio loco si/
gnificat aliquē de suis parentibus infirmari. ⁊
si pdicta signa trāsfixa sint tūc mortē ꝓpinquā
ondūt. Si iuxta pdictā lineā vite talia signa ap
paruerit y z ɤ dignitates ⁊ diuitiaꝝ pditiones
cū timore ꝺmōstrāt. si supi⁹ iuxꝝ ꝺcanū tal figu
ra appuerit 2. tūc ifirmitatē maiorē vl miorē ꝺ
mōstrat illo āno. si sub linea vite iuxta receptā i
mōte man⁹ vel q̄si extra sit qdā stella significat

diuitias in senectute: Si sub linea capitis fuerit crux significat q̄ diuitias acquiret cum pena t labore. Si linea vite fuerit tumida inter pollicem t indicem fornicatorem significat. Si in triangulo tale signū apparuerit ☉ in hominibus dementiam ostendit in feminis vero meretricium. Si triangulus fuerit latus t excessus largum hominem significat t econuerso si strictus. Si pars superior latior fuerit inferiori tunc non erit citus t velox t audax tamē erit bone perseuerationis: t inflexibilis. Item si predicta linea vite fuerit grossa t profunda in fossatum manus cum colore hominem rudem demonstrat. Et si in superiori parte incessum habeat tortuosum cum rubore auarum illum ostendit t vitiosum. Si talis linea crescat in multis locis versus pollicem laborantem iniq̄ significat. Si habuerit bifurcationez versus indicem signum est mobilitatis. Et si habeat aliam lineam longam versus pollicez eq̄ distantem t fuerit profunda luxuriam denotat t crimen sodomiticuz. Ait ptholomeus philosophus. Si quis habet in palma manus foueas aut puncta quasi nigra tria tantum significat diuitias t honores apud principes t statum. Si vero quattuor angustiaz t tribulationes ac paupertatem. Qui habet lineam in principio manus iuxta receptam profundam t pulchram versus principium montis pollicis parentes t amici bonum habebunt per eum t si torta t discontinua fuerit contrarium indicabit Quando in linea vite est aliqua eminentia carnis siue pororum diuitias significat. Ait quidā Si linea vite excedat vsq̄ ad receptam man⁹ aut prope significat longam vitam. Si autem cito terminetur t sit breuis: breuis vite est signum. Et generaliter eius longitudinez t breuitatem de longa vita vel breui iudicandum ē Sed tamen iuxta illud est intelligenduz q̄ bona fixio t bona dearticulatio in tribus lineis principalibus scilicet dextra trianguli. Sinistra mensali t continua earundem vite longitudinē atteſtantur: t maxime quando sunt bene colorate: non nimis pallide aut rubee. Et similiter indicant sanitatem vt dicit philosophus in libro de animalibus primo. et similiter in phisionomia alchindus t quidam commentator dicunt q̄ cum dicte linee ad minus due istarū bene dearticulant palmam t bene diuidunt significant longam vitam. Et si saltem due nō euidenter appareant aut non bene palmam cōcludant significant breuem vitam. Ratio autem huius est nam bona dearticulatio t fixio istarum procedit a bona dispositione interiorū naturali membrorum principaliuz que est causa linee vite: si vsq̄ ad receptam vel prope continuata fuerit vniformis sine discontinuatione sanitatem significat bonam dispositionem t audaciam t bonam constantiam. Triangulus equilaterus animositatis est signum: t martis natura representatur vt notaui. Tamen cum priuatione tenuitatis ex parte linearum precipue cordis linea vel vite.

¶ Capitulum Quintum secunde partis. De Linea vite t De sororibus linee vite.

Si autem quedam linee parue secent lineam vite predictaz tendentes ad montem pollicis malum predicāt. Si autem tendant ad concauum t sint valde rubee iram significant. Et si supra dictam lineam vite: quedam grana rubea vel punctura sint inordinatum maxime luxuriosum virum t contentiosum ostendit. Et talis mouebit lites propter quas sanguis effundetur t vita vel membra hominis amittentur. Et si in principio predicte linee vite oriantur tres parue linee tortuose tendentes. versus montem pollicis. Et quedam tortuosa vel tertia linea secet eas: est signum venture lepre. Et si quedam pulchre linee parue secent predictam lineam vite: t si fuerint bene colorate quot linee fuerint tot habet vel habebit filios: t bo cin manu viri. In manu vero mulieris si tales linee secent predictā lineā vite ⟋ sub tali forma significat idem. Item si iuxta predictam lineam vite prope rascettam reperiatur talis figura o amittet vnum oculum. Et si duo o o. amittet duos oculos. Et si linea descendat a predicta linea vite t extendat se vsq̄ ad digitum auricularem vel prope: t sit quasi flexa vulnerabitur vel periclitabitur. Et si hec linea vite habet sub ea quandam paruam lineam arcualem scindentem ipsum brachiū t

inferiorem partez manus erit in periculo amittendi seruum in eo ꝙ vellet amittere vitã. Et si quedam linea sit superius iuxta lineam vite in inferiori parte montis pollicis: ꝛ sit quasi cadens vel iacens spei male hominem significat Et si due linee iacentes iuxta lineam vite in fine montis pollicis erunt: significat ꝙ mater sua primo morietur. Et si quedam linea descẽdens ab ista linea vite iungatur cum media naturali vulnerabitur vel periclitabitur vulneratus. Et si ab ista linea uite prope iuncturam ipsius cum media naturali descendat quedaz linea ad mediam naturalem descẽdẽs: supius a lancea vel missilibus vel sagitta vulnerabit. Si autem quedam linea secet predictam lineã vite in inferiori parte versus rascettam faciẽs quandam paruam crucem: ꝛ sit ibi bonus color temperantie ꝛ boni finis ꝛ cõfessiõis bone signũ ẽ. Et si linea uite sit furcata supius versus mediam naturalẽ: ꝛ sit magis subtilis versus mediã naturalẽ q̃z versus rascettam signuz ẽ hominis amabilis propositi ꝛ cõsilij. Et si predicta linea vite sit magis grossa versus mediam naturalẽ q̃z versus rascettaz signũ ẽ vagabũdi ꝛ mutabilis consilij.

¶ Capitulum sextum secũde partis. De secũda linea scilicet media naturali.

Ista linea media naturalis que dicitur si sit recta ꝛc. signum ẽ bone dispositionis ꝛ cõplexiõis cerebri boni ingenii boni sensus legalitatis ꝛ prosperitatis. Et quãdo hec linea est longa decenter ita quod extendatur prope montem manus: signuz ẽ audacis ꝛ lõge vite. Et si talis linea sit valde curta ita ꝙ nõ exeat cõcauum manus: hominẽ pauidum ꝛ auaruz: ꝛ modice rationis ostẽdit. Et si aliquid boni ꝓmiserit id vel illud penitet eũ ꝓmisisse. Et si dicta linea nõ extẽdatur vsqz ad pectus manus: sz recte ex opposito medietatis medij ꝛ firmet ibi homies parue vite ꝛ valde iuuenes moriẽtes ostẽdit. etiam id ostẽdit si plicetur i medietate predicti oppositi medici. ꝛ si predicta linea extẽdatur in giro vltra ita ꝙ transeat totuz mõtem manus vsqz ad percussionem manus vel vltra: hominem longe vite ostẽdit: sed in senectute egentem. Et si predicta linea i fine sui vertatur ad digitos: nequam ꝛ imprudẽtem virum ostẽdit. Et si multum vadat ad digitos stultum indicat. Si autem predicta linea extẽdat se prope vel vsqz ad rascettam cupidum ꝛ impurum indicat. Si autem ex altera parte plicetur ꝛ tangat lineam mensalem maximum damnum ostendit ꝛ infortunium. Si autem hec linea sit tortuosa ꝛ discontinua scilicet media naturalis ꝛ sit aliter ꝛ diuersi coloris signum est prauitatis ꝛ furti: ꝛ malicias tractantem hominem ꝛ verba non tenentem innuit: ꝛ si fuerit granata i medio. Si autem fuerit continua boni coloris: ꝛ linee moueantur ab ipsa signum est bone conscientie ꝛ legalitatis: si sint patentes ꝛ boni coloris est signum implendi promissionem. Et quando hec linea ẽ nimis lata ꝛ grossa defectum prudentie ꝛ ruditatem ingenij denotat. et si predicta linea sit satis lata ꝛ grossa notabiliter ꝛ bene colorata latam ꝛ fortem animam significat. et si sit subtilis ꝛ pallida debilitatez cerebri ꝛ complexionis ostendit. ꝛ si hec linea sit grossa profunda nimis: ꝛ quedam parue fouee ibidem appareant: cum colore intenso cum matre malum ꝛ inde sanguinis effusionem ostendit. ꝛ si non fuerint ibi fouee: ꝛ due linee parue curte ipsam secent in duobus locis iuxta scilicet pedez linee uite q̃si opposite spacii quod est inter indicem ꝛ medium secantes hoc modo matrem iratã sepius ostendit. et etiam mater sua primo morietur. ꝛ si hec linea habeat in se quedam spacia in hac forma quot ibi erunt spacia tot homicidia ostendit. ꝛ si talia spacia non includantur ex toto a predicta vulnerabit tantũ sed non interficiet. ꝛ si in dicta linea sint quedam pũcture grosse ꝛ terrestres ineptitudinem morum ostendit. et si hec linea habet in se grossas pũcturas bene coloratas ꝛ non terrestres bonitatem uirtutis apprehensiue ꝛ male iudicatiue ostendit. ꝛ si tales pũcture sunt aspere ꝛ valde rubee hominẽ abhominabilem ꝛ absqz gratia ostendit. ꝛ si hec linea tortuosa ꝛ discontinua profunda granosa diuerso colore tincta i medio mirabilem animum latrocinium ꝛ falsitatem indicat. ꝛ quãdo hec linea ẽ tortuosa disconti nua ꝛ pallida: ꝛ quãdo fricatur modicuz rubescit velociter. debilitatem capitis ꝛ dolorem ostẽdit ꝛ maxime ex reumate. ꝛ si sint q̃dam puncture inordinate dolorem oculorum

ostendit. Et quando hec linea est recta: ꝛ satis lata bene colorata ꝛ cum palma extenditur: et apparēt ibi quedā puncture de latitudine linee probitatem ꝛ audacie generationem: virtutis plenitudinem ostendit. Et si hec linea sit magis colorata ex vna parte q̄z ex alia doloreꝫ capitis ostendit. Et si hec linea sit quasi dispersa ita q̄ quasi non videatur linea in inferiore parte sui vltimum defectū rerum ꝛ sanitatis extremā spem attestatur. Qui aūt carebit ista linea subito percussus morietur. Et si grossa ꝛ nigra punctura ruditatē ingenij. Et si hec linea pallida fuerit ꝛ habeat puncta rubea apparentia ad malum inducit.

¶ Capitulū septimū Secūde ptis. Et ē Additio eiusdem Coclitis ad mediaꝫ naturaleꝫ.

e ¶ quando hec linea transit totā manum significat breuem vitam Et quando vna linea ipsaꝫ secat in modum crucis mortem propinquam ꝛ intra annum significat. Et si fuerit profunda ꝛ tortuosa fortis ruboris irā ꝛ conturbationem significat quasi per occisionem factam seu fiendaꝫ. Quando vero breuis est ꝛ discontinua mutabilitatem ꝛ leuitatē significat animi cum inconstantia verborum. Si autem linea media torta fuerit discontinua ꝛ varij coloris profunda ꝛ gracilis per mediū diuisa latrocinia significat ꝛ dolos. Et cum talis fuerit adeo vt per fricationem cito rubescat dolorem capitis circa tempora predicta significant ex reumate. Hec linea in vna parte rubicundior q̄z in alia dolorem significat capitis ꝛ ipa male colorata ꝛ male fixa ꝛ diuersificata diuersis lineis multas egritudines declarat et obuiationes significat ꝛ cito percipere temporis mutationes frigidum calidum: applicationem sereni nubilosi aut pluuiosi ꝛc. Et si grossa fuerit ꝛ magna pūcta habuerit hebetis est ingenij. Crux inter mediam ꝛ mensaleꝫ sub medio peregrinationes ꝛ labores designat causa amoris honoris deuotionis ꝛ vtilitatis ipsius vel alterius: vt aiunt quidā. formica valde vtilis ait. Si linea obrupticō fuerit recta sine curuitate significat talem esse veracem in verbis Si autem est interrupta tunc falsitatis arguitur Si linea obrupticon extenditur parue linee talis est prouidus. Si parue cruces fuerint inter obrupticon ꝛ mediam lineaꝫ talis habebit magnos honores ꝛ in honore morietur. Item linea media est linea vite per hanc enim vita vertatur. Si linea vite fuerit breuis: breuem vitaꝫ significat. Si vero extenditur vltra medietateꝫ palme vitam longiorem significat. Si autem bifurcata in fine fuerit: talis duas vitas deducet vitam scilicet secularem ꝛ alteram religiosam: vt expertus testor. Dorbet cardinalis ait. Et si linea capitis fuerit equalis per totum ꝛ temperati coloris ꝛ non multum extendatur vsq̄z ad inferiorem partem longam vitam ꝛ sanam ostendit. Et quanto magis erit versus inferiorem partem manus tanto velociorem mortem significat. et si hec linea habuerit multas alias lineas quasi riuulas versus mensalem tendentes boni coloris ꝛ apparentie significat bonaꝫ conscientiam: ꝛ hominem morigeratum ꝛ sapientem ꝛ ordinatorem promissionum suaruꝫ Et si in illo spacio crux apparuerit votum completum significat: si fuerit erecta. Si vero non fractum votum denotat. Si linea predicta capitis fuerit recta ꝛ non gibbosa ꝛ boni coloris ꝛ bone latitudinis ꝛ sufficientis ꝛ profunditatis bonum intellectum ꝛ clarum significat: ꝛ ingeniū Si autem habuerit aliquas puncturas significat defectum intellectus alijs conditionibus remanentibus. et si tales puncture fuerint nigre offuscationem intellectus ostēdit. et si non fuerint nigre significat bonam apprehensioneꝫ ꝛ malam retentiuam. et si i iunctionem versus pollicem hoc accidit tunc illud significat in prima etate si in medio eodem modo siue in fine Et si nullus ibi fuerit nullum defectum attestatur: et hoc intelligitur si sit a natura. et si hec linea fuerit recta ꝛ sine granis lucidi coloris et laudabilis aspectus: ipsum de bonis parentibus ꝛ beniuolum erga ipōs significat. et etiaꝫ hec linea homines bene potentes in generando demonstrat. et si dicta linea vltra manuꝫ fossatum paulatim se profundauerit: ipsuꝫ timidi cordis ostendit. et etiam melancholicum: et profundaꝫ cogitationum. Si hec linea simul cum linea cordis superius angulum strictum efficiat: celatum animum significat ꝛ boni cōsilij secundum leophritum. et si inter hanc lineā appareat crux rubea ꝛ parua ab inimicis ꝛ persecutionibuꝫ plurimis opprimetur. Et si hec

linea non tangat in puncto vitalem illum signi ficat largum per vanagloriam. Et si ab ista li nea exeat alia linea versus auricularem digitũ verecundum significat habentem. et si in pede illius linee appareat vnus parvus triangulus denotat q̃ ille appetit studere t est diligens. Hec etiam significat metum habere vbi non ẽ opus. Si appareat ibi crux fractum votum si gnificat t quotquot fuerint cruces tot fractio nes votorum fecit hec morbetb.

¶ Capitulum octauus secunde partis. De li neis circũdantibus lineã mediam naturalem.

Si autem quedaz parue linee rec te vel rami oriãtur in principio istius linee similes arbori palme talis expolliabit aliuz potentem Et si tales linee sint valde ma gne t curue t tales rami vadant ad inferius respicientes montem manus hominem lunari cum ostendit: secundum alios inconstantem et mendacem. et in muliere meretricem omnimo dam. Et si hec linea habet duo capita in infe riori parte defectum mentis innuit. et talis erit claudus. Et si parue linee rubre veniant a cõ cauo manus banc lineam capitis. i. mediã na turalem scindentem quasi per medium: sigilli aut monete falsarium ostendit. et si quedam li nee parue bene colorate recte oriantur ex ista li nea capitis: t vadant versus mensalem homi nem virtuosuz bone conscientie t in promissis legalem denunciat. et si in fine istius linee ca pitis sit paruus triãgulus bene dispositus: ve recundie honestatis t studij signuz est. et si dic te linee q̃ oriunt ex capitis linea vadãt versus mensalẽ t faciãt triãgulũ cũ linea mẽsali: fu turã p̃bendã notat. Et quãdo hec linea capitis diuidit a quibusdã obliquis lineis: quot erũt diuisiones tot corporis passiones ostendit. et si tales linee scindentes lineã capitis capillares t recuruate fuerint mutilate erunt passiones. Et si quedã linea diuidens predictam lineaz capitis habet duo capita: vulnera t passiones ostendit. et si tales linee scindentes sint tortuo se tantum infirmitatem ostendunt. Que linee vero circa superius fuerint diuidentes circa ca put collũ t gulã ostendunt vulnera. Que vero linee circa mediã lineã capitis scindunt circa ventrem t dorsum predicta ostendunt. Que ve ro circa finem linee capitis circa inferiora pre dicta vulnera demonstrat. et si in principio hu ius linee capitis oriatur quedaz linea recta be ne colorata t extendat vsqz ad indicẽ t finiat ibi bẽbit multa bona fortuna sibi denegante. et hoc erit in pria etate. Si aũt talis linea vadat ad digitũ mediũ habebit bona in media etate. Si vero talis linea ad medicũ vel auriculare vadat bẽbit i vltia etate. t dicũt qdã q̃ si oriat ab ista linea media q̃dã linea tertia ex opposito medij t vadat versus ipm digitũ mediũ vel versus auriculare: reuerẽdũ virtuosum t ratiõe plenũ significat. et si iuxta hãc lineã capitis re piat talis figura ☾ vl̃ similis crepatũ vl̃ ber niosum significat. et si talis figura ☾ vel sic ☉ reperiat iuxta hãc lineã dolorẽ genitalium mẽbroz demõstrat. Et si ꝑpe p̃dictã lineã ca pitis reperiat talis figura ☉ bene appari bilis t circũscripta bene colorata iter feras pe riclitando saluabit. et si hec figura. ☉ fue rit obscura nõ circũscripta interficiet a feris. et si iuxta banc lineã capitis i fine ipius sint due parue linee ꝺiũcte vulnera ex ferro indicant. et si in fine istius linee capitis crux q̃dã parua ex opposito medici vel auricularis fuerit vel ibi circa morietur. et qdã dicũt quod infra annum.

¶ Capitulum nonum secunde partis. De ter tia linea idest de basi trianguli.

Linea q̃ dr̃ basis trianguli siue epatis aliquãdo apparet in ma nibus continua aliquãdo discon tinua: aliquando vero ex ea nihil penitus apparet. et ideo videt minus cõtinua siue principalis. Quãdo igit p̃dicta linea epa tis ẽ satis lõga ꝓfunda t lata decenter ꝺtinua t bene colorata significat bonitatez stomaci et epatis insuper leticiã t audaciam denotat. Cõ trario modo cõtrarium. Et hoc generale est in oibus lineis principalibus. Qd̃ si linea sit bo na significat bonitatẽ mẽbri cui respõdet verbi gratia. Si hec linea epatis fuerit discontinua pallida t male colorata significat infirmitatez t passionẽ stomaci seu epatis: t male digestio nis ẽt est quãdo hec linea non apparet in ma nu: t est ẽt signũ flẽmatice cõplexionis. Et si in p̃dicta linea vel iuxta eã sint pũcture parue:

Duriciem ventris ⁊ costaꝝ dolorẽ ⁊ maliciam significat. Et quãdo hec linea ẽ magis rubea versus lineam vite q̃ꝫ alibi dolorẽ capitis ꝓpter viciũ epatis seu stomaci attestatur. et si fuerit magis rubea vbi debet tangere lineam mediã naturalẽ signũ est fetidi pectoris oris ⁊ vniuersalis caloris seu dispositõis ethice passiõis ⁊ specialr̃ si manus sit calida macilẽta ⁊ sicca.

¶ Capitulum decimum Secunde partis. et est Additio eiusdẽ Coclitis. Ad lineã epatis

a It morbeth linea epatis si in supiori ꝑte angulũ nõ acutũ sꝫ rectũ ꝯstituit: lõgã vitã ⁊ bonũ ingeniũ ostendit. Si vero fuerit acut⁹ deceptor est ⁊ fraudulentus: sꝫ diu viuet ⁊ erit ingeniosus. Si predicta linea erit bene recta ⁊ larga in medio aliquantulum diuisa ⁊ riuulosa ⁊ boni coloris: tũc ostendit bonã dispositionez epatis ⁊ ecõtrario: qꝛ ista linea alba in colore ⁊ grossa in substantia multũ attestat̃ sup ꝓprietates flegmatis. et si sit subtilis ⁊ mali coloris scilicet plumbei ⁊ citrini vel rubei attestatur sup coleram. et si talis linea vtranq̃ꝫ lineam tangit scilicet vite ⁊ capitis tunc est signum maioris operationis membroꝝ principaliũ. et si ex his tribus lineis triangulus in nulla sui parte coniungatur stulticiam ⁊ luxuriam ostendit. Si in medio triãguli sit vna linea intersecans lineas principales discretum illum ostendit in rebus dandis ⁊ in omnibus vitijs. Si triãgulus fuerit latus cum predicta linea tunc signum est ꝙ habet magnam voluntatem largiendi ratione leuitatis. et cum extense sint linee tunc ille talis refrenat se ratione discretionis. et hec linea si sit intersecans in alijs vitijs refrenationez significat. Si linea epatis versus brachium fuerit bifurcata tunc in muliere malam mortem significat propter peccatum commissum: vt ẽt testatur qdam ⁊ p̃sertiꝫ ptholomeus paruus in sua chyromãtia. Itẽ si q̃dã linea scindat eã ⁊ transeat in concauũ manus signũ est ꝓxime infirmitatis. Quoniam linea epatis ⁊ capitis: distant: ⁊ tunc significat illũ hoiem sibi ipsi placẽtem fatuũ crudelẽ vanos sermones proferentẽ inuidũ prodigũ detractorem ⁊ mendacẽ. Quãdo angulus causatus a linea vite ⁊ epatis fecerint crucem significat bonitatem intellectus: ⁊ naturaliter ille inclinatus ẽ ad bonũ. Et si ibi non sit angulus nec iunguntur dicte linee vanitatem ⁊ instabilitatez ostendit. Et ego dico qđ quando ex linea epatis ⁊ saturnina cuꝫ media naturali scilicet in fine causatur triangulus: ⁊ tunc significat dispositionẽ ad nicromãticã fatuitatẽ vt inueni ꝑsepe. et si in ꝓportionẽ optimã repiant̃ subtiles indagatores antiquoꝝ negocioꝝ ⁊ reꝝ arguit. Ait hermes ⁊ Aristoteles ⁊t ẽt Joãnes hispanus. De basi trianguli ẽ dicẽdũ ꝙ quãuis in pluribus manibus non inueniat̃ nisi in senectute ꝓpter exercitia opeꝝ qꝛ si in iuuẽtute cessante labore ⁊ cã legittia nõ apparuerint calorem designant ⁊ cutis subtilitatẽ ⁊ cũ hoc colerã ⁊ eius ꝓprietates vt sunt agilitas corporis: nã velox ẽ: cito loqtur: amat vina fortia cibos calidos. Si vero manus debilis ⁊ mollis fuerit carens hac linea frigiditatẽ ⁊ flegmatice ꝯplexionis hoĩem significat et eius ꝓprietates scilicet pigrũ tardũ in loquendo ⁊ ipeditũ: libẽter dormiẽtẽ: ⁊ somniãtẽ significat. Et cũ his defectuꝫ virtutis generatiue ⁊ digestiue. si autem a pluribus lineis pallidis ĩtercepta fuerit malã digestionẽ significat ⁊ dolores varios ex ipsa ꝓcedentes. Et quando linea aliqua notabilis non profunda in moduꝫ parue cicatricis secat dictam basim in medio egritudinem presentem significat propinquaꝫ vel futuram. si tamen fuerit rubea. sed si pallida fuerit similis carni iã q̃si antiquate significat egritudinẽ iã transiuisse. Et quãto ẽ minoris apparentie tanto iã egritudo magis preterijt. Et ẽ bene notãdũ ꝙ ois egritudo a linea vite ꝓcedẽs designata a corde pulmõe: ⁊ dya fragmate trahit originẽ ⁊ ꝑ medianã a capite ⁊ cerebro ꝑ basim ab epate ⁊ stomaco qꝛ hec principalia membra per predictas lineas distinguntur prout alchindus commentator in đ secretis secretorum ostendit.

¶ Capitulum. xi. secũde ꝑtis. De lineis circũdantibus lineam basis seu epatis.

q Uando q̃daꝫ ꝑue linee capillares pallide secant p̃dictam lineã epatis diuersimode signũ ẽ male digestiõis ⁊ doloris ꝓueniẽtium ex habundantia flegmatis ⁊ caloris debilis. Et quãdo quedã linea bene rubea notabilis

secat predictã lineã epatis t trãseat ocanũ manus signũ ẽ ꝓme infirmitatis. Et si linea p̃dicta q̃ secat lineã epatis fuerit pallida t delẽta signum est preterite infirmitatis.

¶ Capitulum duodecimum Secunde partis De triangulo in generali.

Q Uia supius diximus significationes triũ lineaꝝ generaliũ specialiũ t existẽtiũ circa ipas t hoc ab arte. Nunc aũt dicemus de ipis in quãtũ vna cõiungit alteri faciens angulum. Et cũ hoc terminantibus significationes ipi⁹ trianguli t cũ suis p̃minẽtijs videlicet angulis lineis t figuris. est aũt aduertẽdũ q angulus est ostitutus a lineis vite t medie naturalis dicitur angulus supremus. Ille aũt q fit a linea q̃ dicit basis trianguli est angul⁹ dexter. Tertius angul⁹ q fit a linea media naturali t a base trianguli dr angulus sinister. Triãgulus bene eglaterus angulorꝝ vel fere pulchraꝝ linearũ bene colorataꝝ t rectaꝝ signũ ẽ bone nature sanitatis longe vite securitatis t amicitie vere cõplacentie t excellentis fame. Econtrario cõtrariũ denotat. et si spaciuꝫ trianguli sit satis magnũ t latũ largitatem t audaciã ostendit t specialiter si non sit colorata bene t plana. et si sit parua significat ocrariũ. et si tale spacium sit rugosum aspectu signũ est siccitatis in neruis. Et si ibi fuerit liuor signũ ẽ ꝓxmi doloris: aut q̃ iste ẽ calidus deceptor t iracũdus. t si sit rugosum scilicet t molle flegmaticam complexionem demonstrat.

¶ Capitulum.xiij. Secunde partis. De angulis in speciali. t primo de angulo supremo.

A Ngulus supremus terminat tribus modis a predictis duabus lineis. Uno modo sic q quãdo linea vite t media naturalis tangunt in concauo manus quasi ex opposito illi⁹ spacij qd est inter indicem t medium t tunc significat miseriam vite t captiuitatem animi. et auariciã t sollicitudinem circa cumulationem pecunie. Secundo modo fit quando predicte due linee cõiunguntur recte ex opposito medietatis indicis t faciunt angulũ acutum. et tunc est signũ subtilitatis ingenij bone dispositionis t dantis cũ ratione bẽt felicitatẽ atq; ẽ inculpabilis vite. Tertio modo quãdo predicte due linee non bene cõiunguntur simul sed distant ab inuicem p̃dicte due linee notabiliter puꝝ spaciũ dimittentes. et tunc significat impuꝝ virum sibi ipsi placentẽ fastidiosum crudelẽ subsanna torẽ malũ debitorem absq; laude vanos t inutiles proferentẽ sermones immundũ inuidum detractorem prodigũ mendacẽ t fatuum ac crudelẽ. et talis si fuerit seruus vel in captiuitate positus nunquam liberabit. Si fuerit liber aut dñs aut rex vel princeps misera finiet vita. et si illud spaciũ sit callosum aut duꝝ vel siccum ac colorat̃: significat deceptorẽ magnũ t absq; causa irascentẽ. et si tale spacium fuerit lene aut molle valde significat boiem dimittentẽ bonã conuersationẽ: t prosequentẽ malã. et talis delectabit in mulieribus cantilenis t ornamentis pulchris. Et si tale spacũ sit male rugosum inuidũ detractorem t cauillatorem t garrulum demonstrat. Aliquãdo predicte linee nõ distãt notabiliter t sunt valde propinque. et tunc significãt migrationẽ in bello cũ aliquorum morientem periclitando cũ feris. Aliquãdo q̃dã linea ẽ inter istas duas predictas lineas ita ꝓpinque qõ tangit vtramq; superius extendẽs se ad inferius t tunc significat morientẽ ex veneno vel percussione. Aliquãdo p̃dicte due linee sic distantes notabiliter colligunt ab vno vel duobus baculis vtrinq; se tangẽtibus. et tunc significat boiem penitẽtẽ expensaꝝ t largitatis facte. Aliquando talis baculus vel baculi oriunt ex vna t vadunt prope aliã: et tunc significat vinosum t ebriũ. Aliquando p̃dicte due linee ciũgunt ꝑ quosdã baculos sic scindẽtes ## Et tũc significant inuidiã destructionẽ t inimicitiã t oppressionẽ. Aliquãdo p̃dicte due linee coniunguntur ꝑ quasdã ostantes ad modũ retis. Et tunc significãt hominem viuẽtem ex mala vita ad felicẽ tamen finem. Si nõ sit linea impediens. Et quãdo p̃dictas lineas q̃dã linea semicircularis scindat locũ vbi ciungunt p̃dicte due linee facientes istũ angulum. t vnũ caput p̃dicte linee respiciat versus ptes brachij significat q ille excecabit. et si talis linea semicircularis vt hic ⌣ sit in triangulo ꝓpe supremum angulum t eius cornua respiciunt versus partes digitorꝝ turbationẽ familie

atq; domus eius significat. et si cornu predicte linee in hoc loco respiciat partes brachij excecabitur ille. et si talis figura V est in hoc angulo: dicitur qd infirmabitur infra annũ maxime si fuerit rubea. et si talis figura reperiatur ibi vt hic X per mulierem hereditatem vẽturam denotat. Vel si talis figura ✳ reperiatur ibi vel in aliqua parte triãguli hereditatem venturam vel habitam ostendit nota tamẽ colorem. et quot tales figure reperiantur ibi tot hereditates demonstrãt. ⁊ hec figura ℭ futuram significat hereditatem. et si iste angulus rubeus est ibi plus q̃z alibi gestat filium si sit mulier pregnans.

¶ Capitulum decimum quartum Secunde partis. ⁊ De angulo dextero.

a Ngulus iste dexter fit trib⁹ modis a linea vite ⁊ a basi trianguli Vno modo quando sit acutus. Alio modo q̃zdo fuerit obtusus. Tertio modo quando fuerit rectus. Quando iste angulus fuerit rectus vel q̃si bene apparens: ⁊ bene coloratus significat bonitatem cordis ⁊ sanguinis ⁊ fortem virtutem ⁊ talis naturaliter inclinatur ad bonum. Quãdo predictus angulus est acutus significat auarum. et quanto acutior est tanto magis auaruz ⁊ econuerso quando iste angulus est obtusus siue grossus signum est male dispositionis nature: ⁊ ruditatem ⁊ sine ratione dantem nec nõ pigrum negligentem ⁊ somnolentiam denotat ⁊ si ibi non fuerit aliquis angulus neq; coniũgantur predicte linee varietatem animi ⁊ sine stabilitate ⁊ fide boiem denotat. Talis enim ẽ cui nulla fides neq; ɔscientia inest. Non eniz curat de aliquo: nisi solum ꝙ possit que desiderat implere. ⁊ quando in dicto angulo reperit talis figura U vel similis si fuerit valde rubea impregnationem masculi significat. Si autem talis figura fuerit conuersa sic P impregnationem femine indicat. ⁊ si tales figure sint pallide aut delete predicta esse preterita denotat. ⁊ si fuerint intercise: significat impedimentum. ⁊ si plures tales figure ibi fuerint signum est ꝙ plures impregnationes habebit quot tot aut forte plures filios gerit in vtero si color sit intensus. In manu viri idem iudicare debes si tales appareant ibi figure: ⁊ si quedam parua crux reperiatur ibi bene disposita signum ẽ honestatis: vt dicunt ⁊ boni finis.

¶ Capitulum decimum quintum Secunde partis. De angulo sinistro.

a Ngulus iste qui causatur a linea capitis ⁊ a base trianguli dicitur angulus sinister. Si autez sit rectus vel quasi significat bonitatez intellectus ⁊ sensus atq; longitudinẽ vite. Si autem fuerit acutus maliciosum atq; cauillosum demonstrat. ⁊ si fuerit obtusus signum est nuditatis ⁊ male constantie. ⁊ si non fuerit talis angulus debilitatem stomaci atq; epatis d̃nunciat. Et si talis figura b reperiatur in isto angulo vel in alijs angulis vel in triangulo in cruce ponetur.

¶ Capitulum decimum sextum Secunde ꝑtis. De quarta linea scilicet mensali.

q Uarta linea naturalis generalis vocatur a quibusdam linea mensalis: eo quod mensa manus constituatur ab ea ex vna parte. Quando hec linea fuerit bene cõtinua satis lõga profunda lata ⁊ recta significat bonam dispositionem nature ⁊ membrorum maiorum. ⁊ virtutem in membris generatiuis necnon iusticiam bonos mores preseuerantiam in bonis operibus attestatur. Et si elongetur vltra medietatem indicis signum est crudelitatis ⁊ magne ire: maxime si fuerit rubea. Est etiaz signũ inuidie ⁊ detractionis maxime si i fine eius sit pallida. ⁊ si hec linea habet ramos rectos ad superius tendentes versus indicem signum est exaltationis ⁊ honoris. Et si talis sit pauper ascendet gradatim ad predicta. ⁊ si dicta linea sit nuda sine ramis veniens ad radicem indicis infortunatum sine diuitijs ⁊ dure vulneratum ostendit. Et quando predicta linea vadit ad radicem indicis ⁊ in fine eius firmatur. Et

ex altera parte quidaz ramus eius respiciat radicem pollicis significat vt superius diximus hominem viri connexum:eritqz talis fortunatus dulcis in anima larguscz.t si pes huius linee vadit vel rami eius vadunt ad lineaz capitis superius certa sibi proficua talis capietur adulationibus t verbo mendaci:eritqz placēs gentibus.Sed in absentia pungit vt scorpio t murmurat.Et si hec linea sit coniuncta cum linea capitis t linea vite:ita q iste tres linee faciant vnum triangulum in tanto erit periculo t timore quod poenitebit eum huius esse nature t q vnqz natus sit.t si hec linea ꝯiungatur cū linea vite t faciat angulum cum ea:t nō sit ibi media naturalis talis decapitabit illico vel ex improuiso:aut vulnerabitur si cadet.Et si hec linea respiciat mediam naturalem erit in periculo t timore mortis sz bene euadet:t hoc erit per mulierem.t si linea mensalis sit recta t subtilis in fine eius versus montem indicis siue i parte superiori significat diminutionez sue substantie.Si autem in parte inferiori fuerit plana t lata habens bonam radicem:ac bonū colorū significat restaurationem de amissis.Si autem talis linea respiciat digitum medium a latere i dicis:iuuabitur a fortuna.Oportebit eum tamē aliquando adulatorem esse:t vnico vti amico a propinquis tamē ledet.t si pes huius linee finietur infra digitum nunqz erit sine questionibus t angustijs.t si hec linea diuidatur prope pedem vel finem eius:t vadat inter indicem t medium significat sufficientiā in victu:t ī his: que necessaria sunt etiam ostendit.Et talis habebit vitam sine cogitatione:nam alij lucrabūtur pro eo.t erit durus p mulieribus.t si predicta linea non firmetur iuxta digitos: sed tantum terminet digitum medium sicut auis manebit vita sua cuz periculo.t quando hec linea habet quasdam grossas crepaturas:t inordinatas nefandam luxuriam scilicet sodomiticam demonstrat.t specialiter si color eius sit intensus.t quando hec linea est conuenienter profunda bene t continua t ibi appareant quedā puncta aliquantulum subrubea: denotat continentem.t si hec linea sit satis discontinua pallida vel causata a pluribus lineaturis ac lineis capillaribus t sit granosa debilitatem caloris naturalis t impotentiam coitus demonstrat.Et dicunt quidam q si supra dictaz lineam q dam sit fouea ex opposito digiti anullaris significat hominem vel mulierem diligentem religiosos vel rem cum eis habentem vel cum litteratis pueris.t si hec linea sit magis rubea qz alie principales: vel alie principales sint pallidiores ipsa dolorem intestinorum t inferiorum vel genitalium membrorum ostendit.Signum laboris in vita tota est:quādo linea mensalis est bifurcata versus indicem vel medium Signum longi studij:t dilectionis est quando linea mensalis est bene lata profunda t bene colorata t recta sub indice in palma extensa.t etiam est signum personarum secretarum dilectionis ideſt religiosarum.Signum bone generationis est quando linea mensalis fuerit bene recta t apparens:ac boni coloris:t continua. Signuz vero iracūdie est quādo egreditur palmam versus indicem.Item si in eadem linea mensali gradus fuerint:t ascenderint gradatiz ad inuicem secundum quantitatem graduum: t qualitates eius habebit honores.Et si in eadem linea in fine eius linea quedā recta ab ea exierit t ascēderit:si digitum indicem recte scinderit:audaciam rectam figit.Sz si iter duos digitos se extenderit:per vulnera morituꝝ portendit.Si grossa linea fuerit vulnera capitalia indicat.Si subtilis inferiora.Si rubea erit erūt vulnera in pectore.t si multe rimule fuerint iuxta pollicem multa vulnera in iuuentute manifestant.Si iuxta lineam capitis multa vulnera in fronte protēdunt.Si grosse capitalia.Si subtiles in inferioribus.Si rubee in pectore.Si linea mensalis vnam lineam inter mediaz t medicum porrexerit:Labores t angustias quamplures ostendit.Eadem si subtilis est t rubea minuit predicta.Si autem sit grossa t rubea auget.Si in pluribus locis intercisa fuerit labores cum requie intercidet.si prope mensalē t auricularem aliqua linea a mensali porrecta tendens versus digitum auricularē recta t subtilis in viris auariciam t scelus vel sceleris cōscium facit.Nota q de hac linea habes etiam in principio capituli de monte auricularis.Si vero suprадicta linea obliqua sit t grossa significat largitatis famosum.t in mulieribus recta t subtilis virginitatem.si fuerit obliqua t grossa contrarium.Etiam adde tot linee quot quotiens eiusdem limitat procedunt iuxta eandez in latere manus inter mensalem t auriculareꝝ

quot linee apparuerint venientes quasi ex dorso manus totidem nuptias figit. si oblique fuerint preteritas. si vero recte futuras. sub eisdem in eodem latere sub radice mensali inimicos indicabit. Que autem si fuerint quinq aut decez seu plures: ⁊ se coniunxerint sic ✕ totidem inimicos prensentialiter ostendit. Et si acutez aut valde acute fuerint mortiferos. si autem linea eas transierit parentes proximos indicabit. Hec autem linea amicos hoc modo probat. si in pluribus locis a radice ordinauerit sic ✕ vel sic ✕ amicissimos secunduz quã titatem sui denunciat.

¶ Capitulum. xvij. secũde partis. De lineis scindentibus ⁊ circundantibus lineã mẽsalez.

q Uedam linea intersecans mensalem veniens ex quadrangulo vadens ad superius ⁊ in capite illius linee sit crux parua signum est violente mortis ex parte bonorum suorum. Et si talis linea oritur ad vite lineam ex parte digitorum transierit secando predictam lineaz mensalem transierit misera morte finietur ⁊ forte nimia culpa. ℙ Caret hoc ✕ de vtraq Item si quedam linea arcualis sit iuxta mensalem infideles amicos ostẽdit. ⁊ cum difficultate acquirit omnia. ⁊ si quedam linee parue sunt iuxta radicem mensalis infirmitates in prima etate ostendit. ⁊ si tales linee sint iuxta mediam mensalis significãt in vltima etate. Et si tales linee procedãt a parte superiori erit infirmitas ex colera. si autem ab inferiori parte erit ex flegmate. si autem ex parte media: aut maxime tẽdit ab superiorem partem erit tunc ex sanguine. Et si magis versus inferiorem partem erit tunc ex melancholia. ⁊ de causa mortis naturalis iudicare potes ⁊ specialiter si digitorum linee q̃ complexionate dicuntur: de quibus inferius dicetur concordant cum istis specialiter debes respicere numerum vel significationem istarum linearum. Unde si plures tales linee reperiantur a parte superiori quam a parte iferiori si sint in fine mensalis erit mors ex colera ⁊ specialiter si linea mensalis tendat ad partez superiorem ac propiquiorem cordi: si linea mẽsalis vadat a parte inferiori. sed si linea non sit neq a parte superiori neq a parte iferiori simpliciter considera cui parti magis inclinetur. Quia si superiori parti linea mensalis incedat recte inclinando se magis superius quam inferius erit mortis causa ex sanguine. si aũt econuerso erit ex melancholia: vt dicunt.

¶ Capitulum. xvij). secunde partis. De sororibus linearum.

p Postquam determinatum est de quattuor Lineis principalibus generalibus ⁊ de existẽtibus circa ipsas. Nunc breui sermone de quattuor alijs minus generalibus que quattuor primis assimilantur dicemus: Que quidez linee socie siue sorores linearum principalium vocantur. ℙ Prima dicitur soror vel socia linee vite. Cuius ortus est a radice predicte linee vite: ⁊ extenditur per concauum manus vsq ad mediam naturalem: aliquando extenditur vsq ad digitum saturni. et ideo vocatur a quibusdam saturnina. si autem hec linea extendatur vsq ad digitũ saturni circa multa sollicitũ ostẽdit esse. ⁊ si hec linea sit tortuosa grauabitur infirmitatibus. ⁊ si soror linee medie sit pulchra significat hereditatem vẽturam. Et quanto melior sit tanto meliorem ostendit hereditatem. Et debes scire vniuersaliter quod in omnibus lineis generalibus si sorores earum sint duplicate duplicatur earuz benignitas: ⁊ si linee principales sint male: ⁊ linee sorores male duplicatur earum malicia. Et si principales linee sint bone. ⁊ linee sorores male habetur quod decedãt de sua bonitate. ⁊ si linee principales sint male ⁊ sorores earum bone: deprimunt maliciaz principaliũ.

¶ Capitulum. xviij. secunde partis. De quadrangulo.

f Iste quadrangulus sit rectus ⁊ bene coloratus rectitudinem ⁊ legalitatem ostendit Econtrario modo contrarium. Et si sit latus ⁊ planus ⁊ bene coloratus audaciam ⁊ largitatem demonstrat. Et si sit arctus: ⁊ strictus significat auariciam ⁊ deceptionem. Et si i predicto quadrãgulo reperiatur quedã crux male disposita male colorata tortuosa

inequalis discontinua: significat oppositum. s. vitam infortunatam. Et si in eodem loco reperiatur quoddam signum simile cuidā stelle bene coloratum iustum legalem fidelem verecundum denotat. z emendabit se ipsum cum peccauerit z corriget se. z etiam increpabilem vitā ducentem significat. z si ad paupertatem deueniet tandez postea ditabitur: z finaliter nihil sibi deerit. Valde ēt diliget mulieres z forte ledet ab eis. z timendus est sibi ne obscuret eius bonitas z lumen ab eisdem sicut lumen stelle a lumine lune. z si reperiat quidam paruulus circulus in quadrangulo predicto significat perfectionem in scientia z moribus: vt dicunt. Sz si triangulus opponat illi circulo destruit illud z inducit oppositum. z medietas circuli mediā perfectionem innuit. z duo circuli illud augmēt nisi a triangulis destruantur oppositis: Et vnusquisqz triangulus destruit signum vnius circuli. z dicunt q triangulus hic angustiam inimicos z improsperitatem significat: nisi sit alius oppositus scilicet: itaq conus eius sit supra conuz alterius sic ⋈ z si reperiatur hic quidam quadrangulus □ significat bonaz bonitatem in vno tempore: z malum in alio. z si sint ibi duo quadrāguli sic □ □ superabit bonum. z si tres superabit malum. z si qt tuor superabit bonum. Et quidam eorum paruus constrictus ex vna parte z media naturali z ex altera parte triangulus aduenies ex media linea significat mortales inimicos. z si tūc linea media tangit lineam vite superabitur ab eis. z si non tangit non superabitur. z si predictus triangulus non tangit lineam mensalez habebit inimicos sed non mortales. Si media tāgat lineam vite: z si non tangat non. z quedam crux pulchra X i hoc loco ex opposito illi⁹ partis que est infra medium z auricularem peregrinationes seu labores ostendit: vt dicunt.

¶ Capitulū. xx. secūde ptis. Et ē additio eius dē Coclitis. De quadrāgulo vel mēsa manus

S Si quadrangulus equaliter rect⁹ z amplus fuerit bonam naturaz amicabilitatem cum oibus pietatem fidelitatem z liberalitatez cū hylaritate significat. Qui tale signum habuerit suis gaudebit laudibus z gloria. Qui latum in principio percussionem in prima etate dabit In vltima vero parsimonia vtentur ob quā rebus iam datis eos penitebit. Si equalis equaliter dispensabit largitatem suam. z si finis est angustus: declarat auariciam in vltima sui etate: si in medio in media etate. Si nullus triangulus aut crux: aut transuersalis linea apparuerit perseuerantiam z gloriam in operibus: z optimum statum vsqz ad vite finem demonstrabit Linee z crux in medio quandrangulo inopiaz z ob mentis leuitatem parari facinus qua de causa a patria exulabit vt dicunt recentiores. Triangulus ad moduz pinnaculi domesticos z familiares inimicos demonstrat. z dicit morbeth. Si mensa manus fuerit ampla z lata largitatez z amicicias ostendit. Si vero stricta oppositum z discordiam cum multis. Item sciaſ q quādo quadrangulus est lenis pulcher z si ne impedimento bonam famam prestat: z nobilitatem ingeni) cum seruauerit proportionē.

¶ Capitulum Vigesimum primum Secunde partis. De monte pollicis.

Q Quoniam concauum tribus montibus circundatur: vt iam diximus Nunc de ipsis specialiter dicamus. Et primo de illo mōte qui a prima linea scilicet vite terminatur. z dicitur mons pollicis. Si mons iste sit rotundus decenter z lenis bene colorat⁹ bonam complexionem ostendit: necnon indumentorum ornamenta: atqz mulieres diligentem. z si quedam linea in hoc loco iacens iuxta lineam vite secūdum longitudinem a quibusdam sororibus linee vite dicta inueniatur: significat mala maxime si fuerit rubea luxuriam omnem significat: z maxime talis naturaliter inclinabitur ad concubitus masculorum z multum delectabitur in tenendo z fricando manibus propriis pudenda z quidam dicunt q si hec linea sit vna cōtinua a rascetta vsqz ad illum locum vbi iungitur linea vite medie naturali z i ea sit pulcher color significat diuinas in tota vita. Et si hec linea non apparet in primo loco: z apparet in medio z in fine habebit paupertatem in prima etate: Et diuitias in Secunda z tertia. Et similiter quecunqz Pars predicte Linee

deficit:in illa parte diuitiarum defectuz pariet. Ptholomeus quoqz philosophus ait quãdo predicta oriũ naturaliter inter pollicẽ ⁊ indicẽ ⁊ descendit per montem pollicis ꝑpe lineam capitis ⁊ vite:⁊ trãsit vsqz ad rascettã ⁊ dicit vt est dictũ supra de sua significatione ⁊ hoc veri? Et dicunt philosophi q̃ si in latere mõtis pollicis versus brachiũ vel receptam inueniantur quattuor linee equedistantes venientes versus eminentiores ptes mõtis predicti significat diuitias ⁊ honores in prima parte sue etatis.⁊ si hec linee sint prope iũcturã pollicis significant predicta in secunda pte sue etatis.⁊ si iuxta vnguem pollicis in senectute.⁊ ad hoc vt cõplea tur sermo de istis transeamus aliquantulũ ad ordinem dicentes q̃ si predicte linee reperiantur iuxta iuncturam pollicis significãt predicta euenire in vltima etate. Et quãto p̃dicte linee sunt lõgiores grossiores ⁊ profundiores tanto significat maiores honores ⁊ diuitias.et si sint interciſe significant impedimentũ. Et si sint delete p̃teritas.et dicunt q̃ si q̃dã linee extense a radice pollicis p̃ mõtẽ ipius quot linee fuerit tot mulieres vxoribus similes ostendunt.et in manu mulieris tot hoies vel amicos similes maritis notant. Si sint recte extense ⁊ pulchre tot p̃dictis mulieribus aut viris copulabiſ. ⁊ p̃dicte linee parue ⁊ furcate tot pueris ꝺiũget Et si infra p̃dictas lineas sit aliq̃ maior altera signũ ẽ hẽre talẽ mulierẽ aut talẽ hoiez maiorẽ in diuitijs siue genere.⁊ si p̃dicta linea subtilis veniat ab vltima pte radicis pollicis ⁊ descẽdat p̃ mõtẽ ad lineã vite ⁊ mediã naturalẽ plagas ⁊ lesiones ostẽdũt.⁊ si q̃dã linee recte bene colorate veniunt quasi a radice pollicis ⁊ scindãt lineã vite longas vias ⁊ pegrinationes atqz diuersas patrias q̃rentẽ notat.⁊ si q̃dam linee veniant a radice pollicis vsqz ad lineã vite a pte linee postreme:q̃ est versus angulum suprem̃ cupidũ honoris.⁊ laudis:⁊ inanis glorie ⁊ luxurie plenuz indicant.⁊ si tales linee sint ex altera pte montis pollicis versus rascettam significãt sollicitum esse circa cumulationem pecunie.⁊ si tales linee sint interciſe aut fracte: aut delete significant ipedimentum. ⁊ si quedam linea notabilis multũ rubea extendẽs se p̃ mõtem pollicis ⁊ scindens fortiter digitũ pollicis consanguineaz concubitus ostendit. ⁊ secunduz alios fortem iram.⁊ si multe linee grosse late inordinate sint in monte pollicis ingratuz amicis ⁊ mutuantem libenter ostendunt. Et si tales sint subtiles interciſe vel glomerate subtiles conuerse instabilitatem defectum ⁊ inlegalitem mendacium ⁊ omnimodam fornicationem ostendit. Et si quedam stella reperiatur vel similis in hoc loco risum ⁊ leticiam notat.⁊ interitum concubitui propter quod vilipensionem incurrit. ⁊ si talis figura ✕ reperiatur ibi honores ⁊ dignitates ostendit. ⁊ si talis figura ⌒ vel similis reperiatur in hoc loco iuxta lineam vite infirmitatem magnaz in illo anno demonstrat.

¶ Capitulum Vigesimum secundum Secũ de partis. De monte indicis.

¶Pacium illud:quod est inter radices ⁊ dorsuz manus ⁊ linee vite vel inter indicem ⁊ mediam lineam naturalez dicitur mons indicis vel yr manus. Si illud spacium sit lene mundum ⁊ bene colorazum honestatem vite ⁊ conuersationem laudabilem innuit nec non legalitatem ⁊ iusticiam.⁊ si quedam linee parue protendant se a radice digiti bene colorate ⁊ recte tendentes ad superius: bonum significãt. Et quanto propinquiores sunt digito: tanto plus bona ostendunt. Hi enim augmentabuntur in bonis ⁊ ab excellentibus personis honorabuntur. Et dicunt quidam q̃ quot sunt linee tales tot prebendas vel dignitates eccle siasticas ostendunt. Et si tales linee flectantur ad inferius vel interciſe sint:aut delete significant oppositum. Et secundum alios vulnera circa cerebri partes. Et si quedam linee eq̃distent venientes a capite medie naturalis tendentes ad radicem indicis verecundum ⁊ promissa tenentem significat. Et si quedam linea recta satis lata bene colorata oriatur ex hac parte: ⁊ firmetur in eiusdem digiti mensuram:excellentem audaciam ⁊ q̃ talis sit sine timore ostendit. Et si quedam linea naturalis oriatur ex mensali.⁊ scindat recte digitum indicẽ audaciam rectã significat. Et si talis linea secetur iuxta radicem indicis a quibusdam lineis vel linea:significat plagas vel plagam circa frontem vel caput. et si sint rubee prope iuncturas hec ventura significat.

Si autem delete aut pallide fuerint hec preterisse denotat. Signum mortis p fluxū ventris est quando vna linea grossa oritur inter indicē z medium nec contingit mensalē ostendit mortē per fluxū ventris si grossa sit z rubea. Et si fuerit mulier ex partu morietur: z secundum alios talis bñs ex plaga morietur. Idem significant predicte linee si veniant ex mōte digiti vt dicūt signum mortis p febres acutas est quando p̄dicta linea extendit versus medium z acuitur Signum guttarum ante mortem est quādo ab ista linea exeunt multe linee versus finem eius Item si quedam linea parua oriat ex fine mēsalis z vadat ad radicē indicis subitaneaz mortem ostendit. et specialiter quando quedam linea veniens ex angulo supremo iungitur cum dicta linea parunla iuxta radicem predicti digiti. Et dicunt q̄ quedam linea veniens a superiori parte montis: z sit cadens supra mensalē vel iuxta. Si talis linea sit nimis rubea: mortē per fluxum ventris indicat. Et si talis linea extendatur versus mediam naturalem z acuitur morietur febre acuta. Et si quedā parue linee oriātur ex predicta linea: ex gutta morietur vel grauabitur in fine. et si quedam quasi centura sit iuxta supremum angulum z respiciat ad predictum indicem furiosos bellicosos murmuratores z naturaliter seruos ostendit. et tales propria lingua ledentur. Et dicunt q̄ crux bene dispositta z bene colorata reperta in monte indicis. dignitates z honores ostendit. et dicunt q̄ linee non intricate seu scisse in hoc mōte diuitias ostendunt. Idem significat equilaterus triangulus bene coloratus sic △ z specialiter in clericis. et si quedam figura talis ✳ exposita a quibusdam conglomeratis lineis se custodientibus ibi inueniatur viram miseram z ambulationem z debile cerebruz ostē dit. Similiter idem signat hec figura ✕ male dispositta: vt dicunt.

¶ Capitulum Vigesimum Tertium Secūde partis. Et est Additio eiusdem Coclitis De monte indicis.

1 NOTA mozbetb si super lineam Mensalem versus indicem fuerit crux bene formata z rubea prelaturam demonstrat. et quanto magis rubea erit tanto maioz erit dignitas. Et si prope ipsam apparuerit .O. cum baculo. et si apparuerit medi⁹ circulus sic. C. habebit sine baculo. et si inferius fuerit talis dignitas. Si superius iam factum est. et Fit prefactus mozbeth. Si sit aliqua linea a pollice veniens versus indicem extendatur z in vltimo sui crucem faciat significat dignitatem baculi z secundum minozationem siue maiozationem sic dignitas adiudicabitur. Dicunt quidaz quod si in monte iouis fuerit triangulus pulcher dignitatem sacerdotalem indicat. Et scribit hermes si due linee coniungantur ad inuicem z faciant vt crux in monte indicis honozem significat: et in medio monte nobilitatem generis persone z quod ad magnum statum vēturus sit. et ostēdit magnam prelaturam z honozem. Item plures linee per hunc montem trenseuntes capiti asscribuntur. et idem capitur per tribulationem z commotionem cerebri: et significat q̄ tales maniaci possunt pati quando turbantur. Unde apparent quasi furiosi. Si linea mensalis in indicem transeat significat audaciam z probitatem. et si linea ipsa secat iuxta indicē plagas ab inimicis significat: hec ille. Breuiter quando mons iouis est eminens cum radijs aut cum stellis: et linee longitudinales aut transuersales: denotat honores diuitias et prelaturas cum sublimitate Quando in principio anguli supremi oritur vna linea z pozrexerit se apud indicem vel eius radicem illa linea est Jouialis. et presertim quando non est impedita. Et iterum quando vna linea nascitur ad siluestrem partem montis z transuersaliter se extendat per montem indicis simi liter iupiter fortunatus est. et ita si due linee pulchre vel tres oriuntur a radice indicis vsq; ad medium tuberculi prelaturam innuit aut fortunam cum prelatis: si prime due linee se equitant ad inuicem vt crux: z sit eminens locus cum vna vel duabus stellis denotat sublimitatem cum baculo. Errant stolidi quando crux attribuitur in loco Jouis quoniam sunt intersecationes linearum z impedimenta Preter duarum linearum: que Jouis fortunam ostendunt. Quando ad inuicem sunt connexe: Quia crux denotat detrimentum et

angustiã propter qđ fuerint instrumentũ patibuli sicut sunt hodie furche in qbus suspendũtur boies. Et quãdo i radice indicis ozit vna linea vel plures arguunt platurã: qz radij appellantur a recentioribus z sunt obliqui intus z extra manum.

¶ Capitulum Vigesimum quartum secũde partis. De monte medij.

S Jmõs medij digiti sit sine lineis bene coloratus simplicẽ z getã vitã sine colligatiõe z calũnia demõstrat. Ecõtrario ꝓrariũ notat. et si q̃dã linea veniat a mẽsali vsqz ad radicẽ p̃dicti digiti extẽdit se: signũ ẽ labozz multorũ cure magne: z angustiaruz. et si plures linee sic veniant a mẽsali z extendãt se ad radicem digiti: labores angustias z tẽptatiões ostẽdũt. Et talis substinebit multotiens vincula z captiões. et si tales linee sint q̃si nigre tozñta notãt et si tales veniãt a cõcauo manus secãtes mensalẽ z extẽdant se ad radicẽ medij. et finientur vltra iunctura: si dux vel rex fuerit in vinculis mozieť. et si tales linee sunt subtiles quasi delete negligentẽ z pigrũ denotãt. et si q̃dam linee grosse curte z ꝑfunde reperiant in boc loco signũ ẽ geti viri quãdoqz. et si q̃dã linea ipsas intersecat labores significat. et si q̃dã linee parue descendant a radice medij per montez ipsius plagas ostendunt in ventre z pectore: et si sint rubee futura. Si pallide aut delete preterita indicãt vulnera. et si q̃dã linea aspera z tozuosa descendat inter mediũ z medicũ ab eaz radicibus stulticiã z temeritatẽ ostẽdit. z si q̃dã linee ꝓiungant in boc loco i mõte medij sic ✕ resticiẽtes p̃dictũ mediũ futuz bonũ demonstrãt Hoc idẽ significat in mõte indicis. et fecerũt qdã bũc sermonẽ ꝓportabilẽ z ꝓbabilẽ dicentes. Qđ si mulieres plures lineas meliozes z maiozes bñt inter mediũ z medicũ q̃z inter medicũ z auricularẽ significat aptitudinẽ generandi z concipiendi z gerẽdi masculos. et si linee ille que sunt inter medicum z auricularem sint plures z maiozes z meliozes illis lineis existẽtibus inter medium z medicum significat aptitudinem z potentiam generandi seu gerendi feminas. De significationibus cuiuslibet linee ꝓncipalis vel accidentalis diligenter tractauimus particulariter in rascopia nostra. Jn quibus diximus luculenti sermone. De numero parẽtũ seu ꝓsanguineoz: filioz: nepotũ: amicorũ: emuloz. Ac ẽt de statu cuiuslibet hois: z diuitijs: z paupertatibus: fortunis z infortunijs boni z mali secundũ effectũ cuiuslibet planete z signoz sigillatim ex omnibus lineis tam naturalibus q̃z accidentalibus. Viginti octo mãsionũ: z sexaginta duaz distinctionũ distincte z apte veritatẽ certissimã narrauimus diligenter De qbus tractatibus verissimas experiẽtias inuenim9. et qua fine seu morte qlibet homo morieť inueniees clarissime sine dubio ỏclaratuz Dicit eniz aristoteles philosophus hec verba in accessu z recessu circuli oblig: fiũt generationes z corruptiones in inferioribus. Jn hora quoqz ascendentis z oziginis acquiruntur bonum vel malum secundum dispositionem celestium erraticarum septem: et quarumlibet fixarum. Et coniunctionem aspectuũ exaltationem z depressionem erreticarum septem predictarum. Si autem fuerit hora illius planete bene disposita: z fortunata erit foetus ille fortunatus. Et econuerso. Nunc autem propter prolixitatem sermonum dimisimus predicta eo q in nostris libzis riscopie plenaria tractauimus distincte ex omnibus casibus: z accidentibus cuilibet homini secundum naturam z influentiam: seu effectum omnium stellarum. Nunc autem tractaturi sumus de aliquibus necessarijs z primo de monte Medici.

¶ Capitulum Vigesimum quintum secunde partis. Et est additio eiusdẽ Coclitis. De monte medij vel saturni.

Q Quando vna linea ozit a mẽsali z extenditur per montem medij vsqz ad radicem digiti sine impedimento maximo denotat post periodum Saturni augumentum in rebus de natura Saturni z precipue in agricultura z in ornamentis domorũ sine dubio. Si alie linee cõglomerantur in ipso monte malum denotat sicut dixi i libzo quarto et si sint in radice digiti penitus carceres ostendunt: Jntensiue z remissiue secundum formam Linearum.

¶ Capitulum Vigesimum. Secunde partis De monte medici.

Si due linee parvule concurrunt ex linea mensali ad radicem medici subtilitatem ingenij z inuestigationem diuersaꝝ artium z eloquentiam z arrogantiam z inanem gloriam ꝺ monstrat. z secundum alios bonores z dignitates seculares vel ecclesiasticas. Signum multarum artium z inquirentium subtilia: diligendo loquendo z tacendo z secundum quosdaꝝ bonoris z dignitatis est: quando due linee reperiuntur in monte medici equedistantes. Et si quedam linea grossa z rubea scindat predictas significat impedimentū. et si tales linee parvule sint valde subtiles aut delete: significat predicta esse debilia aut preterita. et si linee impedientes predictas lineas parvulas veniāt prope ipsas z non tangāt ipsas parvas lineas predictas signum est ꝙ talibus impedimentis vicinus erit: tamen non impedietur. sz suos pauperabit inimicos. et si predicte linee parve non procedunt equaliter a mensali: neqꝫ appropinquentur equaliter ipsi digito: sed vna magis altera mutationem status z vite significat. et si sint quedam linee scindentes vnam illarum: z illa: que scinditur sit melior: mutabit ad peius. Si autem peior scindet erit mutatio ad peius. et si quedā linee parve descēdunt a radice medici: z sint pulchre significat sapiētem letū z libenter mutuantem. Et si tales linee sint grosse z recte in renibus vulnera demonstrant: vt dicunt. Si sint rubee quasi presentia notat vulnera. Si autem pallide aut delete preterita. Et si quedam linea naturaliter bene dispositā z grossa z bene colorata iter medicum z auricularem descendat quasi a radicibus predictorum digitorum: z tendat versus mensalez excellentē statū z largitatē designat.

¶ Capitulum Vigesimum septimum. secunde partis. De monte auricularis.

Si spacium sit purum bene coloratum stabilitatem animi castitatem z continentiam demonstrat. Et si q̄daz linea notabilis recta subtilis decenter colorata oriatur a mensali et vadat ad radicem auricularis significat auariciam in viris z sceleris alicuius conscium facit. Si in muliere virginitatem seu castitatem Si obliqua seu grossa fuerit: largitatem famosam: et in muliere corruptionem z luxuriam. Et si quedam linee reperiantur in hoc loco: q̄rum quedam sit magna: z quedam parua: quedam vero mediocris: signuz est luxurie z amoris z auaricie. et dicitur quod si linee ille sint recte bene colorate erit amor iste a natura circa nobiles z valentes personas. Et si sint inordinate z tortuose erit amor circa viles z malas personas magis inclinatus. et si intra vel infra predictas lineas reperiātur vna vel due: vel tres vel plures linee notabiliores alijs tot homines vel mulieres naturaliter super alios vel nobiliores alijs dilexit. et secundum qꝺ vna illarum linearuz fuerit maior altera sic dilexit vnum magis q̄z alium vel nobiliorem aut ditiorem alio. et si tales linee sint rubee significat hoc i presenti vel in breui futurum. Si sunt delete hoc erit preteritum. et si sunt interciſe interdicitur earum significatio. et hoc notandum est regulariter in omnibus. et si quedaz linee veniant quasi ex dorso manus existentes inter lineam mensalem z auricularem nuptias denuntiant. Quia secundum earum numerum erit numerus nuptiarum. Dico autem quod tales linee aut sunt recte aut tortuose aut oblique aut flexe super suprēmam partem decenter. Si sunt recte significant ꝙ talis secundum numerum predictarum linearuz habebit vxores malas. Si fuerint flexe habebit vxores viduas vel non puellas seu virgines. et si quedam illarum linearum sit flexa ibi z tortuosa: z quedam recta significant quandam malam: z quā dam puellam vxorem. et si inter predictas lineas sit quedam linea maior altera significat quod vxor illa figurata per illaz lineaz erit maior alijs diuitijs vel nobilitate. et si tales linee sint delete preteritas nuptias vel vxores ꝺmō strat. et si interciſe fuerint impeditas vxores ostendit. et si sint rubee presentes aut proxime futuras indicat. et si quedaz linee grosse z rubee procedant a radice auricularis: z extēdāt se per montem ipsius vel iuxta mendaces: fures inordinatos z insidiatores ostendunt. et secundum aliquos plagas in genu inferius innuit. et si predicte linee veniant a mensali z

extendantur per montem auricularis: ⁊ non attingant ad radicem eiusdem auricularis vulnera seu plagas in brachijs ⁊ manibus ostendere iudicantur. Et si quedam linea semicircularis veluti hic ◡ procedat a radice predicti digiti respiciens medicum mutationem status ad bonum demonstrat. Si autem hec linea respiciat ad inferius versus dorsum manus denotat contrarium hoc est mutationem ad malum.

¶ Capitulum Vigesimum octauum secunde partis. ⁊ De monte manus.

Mons manus sit lenis purus ⁊ bene coloratus legalem hominem ⁊ pacificum demonstrat. Et si quedam linee oriantur ex parte inferiori mõtis versus dorsum manus ⁊ vadant ad superius: ⁊ earum caude flectantur versus mensalem significant amicos extraneos. ⁊ si tales linee sint prope rascettam amicos de natione aut de parentela ostendunt. Et si predicte linee flectantur ad rascettam significant impotentes amicos credentes tamen prodesse sibi ⁊ non possunt. Et quanto maiores ⁊ notabiliores fuerint dicte linee: tanto maiores ⁊ notabiliores amicos ostendit. ⁊ si secentur predicte linee a quibusdam lineis transuersalibus nõ habebit amicos. ⁊ si habebit non erunt fideles sed erũt amici fortune. ⁊ si sunt delete erũt preteriti. Et si quedam linee veniant a percussione manus facientes angulum acutum in hoc monte sub hac figura ⋀ mortales inimicos ostendunt: aut q̃ tales a casu vel precipitio peribunt. ⁊ si quedam linee facientes predictam figuram venientes ex parte superiori ita q̃ conus vnius vadat super conum alterius figure sic vt hic patet ✕ Iste bebetabitur iter inimicos aut erit eis equalis. ⁊ secundum approximationem huius ad lineam mensalem vel ad rascettam significant inimicos esse extraneos: vel priuatos. ⁊ si tales figure multiplicentur: ibi sub hac forma ≈ ### M peribit inaquis Et si quedam linee oriãtur a radice manus ⁊ recte extendantur per montes manus si fuerint bene colorate: si ad presens malum habet letetur quoniam bonus habebit. ⁊ si quedã linee concurrentes ad inuicem oblique ⁊ quasi expugnantes: subito in aliquo concursu morientur. Et si quedas linee rubee notabiles veniãt ex monte manus: ⁊ vadant ad mensalem inimicos ostendunt. Et secundum numerum linearum ⁊ grossiciem erit numerus ⁊ vigor inimicorum. ⁊ si quedam linee recte due vel tres bene colorate in hoc loco reperiãtur imperitiã significant. Et specialiter si quedã parua crux reperiatur cum eis. ⁊ si quedam linee parue capillares inordinate sint i hoc loco in iuuentute perfectionem nature ⁊ potentiam ostendunt. ⁊ specialiter si sint inordinate multe. ⁊ si tales linee parue sunt versus rascettam signum est frigide ⁊ flegmatice nature: ⁊ fluxum ventris indicant. ⁊ si tales linee sint rubee alium morbum indicãt. ⁊ si pars illa sit leuis ⁊ mollis erit morbus ex flegmate. Si sit aspera ⁊ sicca erit ex melancholia vel colera. ⁊ si quedam crepature vel linee similes creparuris reperiantur in hoc loco prope mediam naturalem: distinctionem nature aut senectutem: aut frigus denotant. ⁊ quedam linea absoluta ab eis lineis respiciens inferius ad brachium significant mutuantem et debitorem semper. Et si quedam figura talis ⅄ respiciens ad superius inueniatur famosum virum ⁊ crescentem ad melius indicat. ⁊ si hec figura ⊂ reperiatur in hoc loco patricidam vel fratricidam ostendit. ⁊ i muliere forte idem. Tamen mulier nequissima erit. Et si quedam stella talis ✳ in hoc loco reperiat significat incrementum.

¶ Capitulum Vigesimum nonum secunde partis. De tertia parte manus scilicet digitorũ Et primo de pollice.

Postquaz de duabus primis partibus ⁊ de lineis ⁊ figuris existẽtibus in istis tractauimus. Nũc de ea que est digitorum parte videtur cõueniẽs expedire. ⁊ primo de pollice eo q̃ tanquam clauis digitorum ⁊ manus esse videtur. Dico ergo quod si quedam linee notabiles rubee integre scindant fortiter primam iuncturam pollicis ⁊ vadant ad ipsum digitum denotant secundum numerum ⁊ nobilitatem fratrum aut sororum. ⁊ si sint fracte: aut delete mortuos fratres indicant. ⁊ quedam linee existentes infra primam ⁊ vltimam iuncturam huius digiti parentelam magnam ⁊ multam aut

paruam t paucam secundum multitudinem t magnitudinem seu paucitatem t paruitatem linearum ostendunt. Et si quedam linea circuit pollicem iuxta supremam iuncturam eius suspensionem denotat. Et si linea arcualis: que est in dorso digiti versus iuncturam coniungatur cum quadam alia arcuali existente ex parte vngule suspensionem denotat: ac hominem dolosum t nequam ostendit. Et hec linea arcualis sic disposita in eadem iunctura in inferiori parte digiti indicat submersionem in aqua. t si predicte linee non cõiungũtur sed prope sint erit prope suspensionem vel submersionem. et si predicta linea arcualis que est in interiori parte in ipsa vltima iunctura coniungatur cum illa linea arcuali: que est su per dorsum digiti in eadem iunctura significat suspensionem. Et si talis figura. O aliterr Φ operiatur super dorsum pollicis iuxta supremam iunctura submergetur. Et si multum sit prope t talis figura vertatur sic Θ iuxta vuguem suspenderetur vel strangulabitur: t leprosum t odiosuz furem t adulterum hominem denotat. Et si in dorso pollicis iuxta vnguem fuerit talis stella ✳ erit luxuriosus valde. t si predicta figura fuerit talis scilicet ✕ matrem aut sorores corrumpet: vt dicunt.

¶ Capitulum Trigesimum secunde partis. Et est Additio eiusdem Coclitis. De digito pollicis.

Am expertus sum q quando in i pria iunctura pollicis sit linea cõtinua t sine intersectione decapitabitur ille vel suspendetur: Et similiter dico q quando sunt due vel tres linee semicirculares inter primam t secundam iunc turam rubicunde indicant etiam vt dixi t precipue carcerem presertim si annexa sunt infortunata non distinguas inter suspensionez t amputationem capitis quia apud auctores non sunt distincte in diuersis regionibus diuersificatur genus mortis. Sed sufficit nobis lesio capitis: si sint incisi vel compressi cum funiculis aut manibus vt fuerunt multi sicut hodie accidit propter impium ecclesiasticum tyrannum. Et si circumcirca vltimam iuncturam digiti pollicis sint linee capillares denotant materiam cattarralem exuberare: aut suanchiam: t similia: dummodo medie naturalis obseruetur proportio. Aliqui dicunt periculum in ags Et accipitur pro capite apud chyromanticos: ab humeris ad summitatem ante t post.

¶ Capitulum.xxxj. secunde partis de indice.

Alidam autem hanc scientiam q describentes soluz de pollice tractauerunt: aliorumqz digitorum linearum figurarum t signorum iudicia inutilia reputantes neglexerunt: aut forte ignorantes non scripserunt: t fuit mirabile de istis: quoniam viderunt quasdam lineas t q̃sdam figuras in quibusdam digitis aliquorum t in quibusdam aliquorum non viderũt: t certam causam diuersitatis non inuestigauerunt: vel quare magis in pollice habeant lineas t signa aliquid ostendere quam in alijs digitis cũ vnusquisqz digitorum habeat attributionem sui planete: Et etiam reperiatur in ipsis in radice t medio virtus tactus potissime t ideo sapientie tantum ipsis relinquo: t reuertor ad tractandum de neglectis aut ignoratis ab eis in quibus pulchra vtiqz est consideratio t primo incipiam ab indice. Et dico q si quedam linea notabilis recta bene colorata oriatur ex radice indicis: t vadat vsqz ad mediam iuncturam vel prope significat audaciam t honores t si fuerint due linee t scindant fortiter digitus vsqz ad mediam iuncturam vel iuxta matrem suam violabit: vt quidam dicunt. Et si quedaz linee parue oriantur ex radice indicis: t vadãt transuerse per ipsum digitum quasi ad superi9 versus dorsum digiti significat colericuz t suas conditiones: vt patet hic ⟨illegible⟩ t si tales linee vadant ad inferius arcuales significant melancolicum t suas conditiones vt patet hic ⟨illegible⟩ t si bee linee oriantur ex latere indicis t currãt recte equedistantes ad aliud latus significant sanguineum t suas conditiones vt patet hic ⟨illegible⟩ Et si quedam illarum linearum vadãt ad superius: t quedam ad inferius est signum flegmatis t sue cõditionis vt patet hic ⟨illegible⟩ t si quedam crux reperiatur in hoc digito sic ⟨illegible⟩ significat adulterium. t si super dorsum istius digiti repiat figura stelle vt hic ✳ luxuriosum demonstrat: t forte ad aliquod bene

ficium ⁊ bonorem peruenientem ex causa mulieris.

¶ Capitulum Trigesimum secundum secunde partis. De Digito medio.

Si in isto digito scilicet medio reperiantur linee complexionarie sicut superius dixi: ⁊ sunt similes illis existentibus in indice complexionem ⁊ condicionem talem confirmant. Et si in isto digito sint dissimiles alterius condicionis seu complexionis erit complexio ista ⁊ hic sermo intelligatur de medico ⁊ auriculari. Tamen raro reperiuntur Linee contrarie in hoc digito aut in medico. ⁊ si quedam linea sit ad pedem illius digiti iste erit sufficiens ⁊ ad bella promptus ⁊ durus dominus. ⁊ si quedā linea notabilis reperiatur in hoc loco in medio huius digiti nunquam proficit talis. ⁊ si quedam linea obliqua sit: quicquid habuerit ex bonis fortune amittet. ⁊ si fuerit pugnator in pugna succumbet. ⁊ si quidaz triangulus reperiatur in hoc digito sub tali figura ◺ infortunium: ⁊ semper deteriorem fore ⁊ peiorem ō monstrat.

¶ Capitulum Trigesimum tertium. Secunde partis iterum De medico.

Si quedam linea recta bene colorata oriatur ex radice medici: ⁊ extendat se per medietatem digiti sapientem ⁊ subtilem hominez demonstrat: ⁊ talis est gratiosus ⁊ magnus in anima. ⁊ si ibi due tales linee fuerint illud fortius denotant. ⁊ si talis linea secetur a quibusdam lineis illud destruunt ⁊ secundum aliquos vulnera in coxa indicant. ⁊ si quedam linea semicircularis grossa reperiatur in hoc loco pessimum debitorem male morigeratum infelicem: ⁊ anime sue malum denunciat. Et si talis linea reperiatur sub radice ipsius digiti i monte eius per industriam suam euitabit lestones ⁊ damna. ⁊ sermo iste de predictis duab⁹ lineis tenet in omnibus digitis. ⁊ si quedam linee similes crepaturis: aut quedam crepature reperiantur super vltimam iuncturam huius digiti: ⁊ in interiori parte vbi potissime vigeat tactus passionem nature: aut debilitatem: aut destruetionem significant ⁊ hoc est generaliter in omnibus digitis: cum ibi locus debeat esse purissimus ⁊ lenis.

¶ Capitulum. xxxiij. Secunde partis. ⁊ est Additio eiusdez Coclitis De digito medico.

Refacta linea quam ponit auctor principio capituli est optima ⁊ sublimis linea: ⁊ est sol fortunatus ⁊ precipue quando se extendit ad radicem digiti. ⁊ si sit in diametro medij digiti arguit dignitates seculares. ⁊ si sunt due ⁊ subiectum sit preparatum denotat augumentum regni ⁊ dominium. Aliqui appellant ipsam lineam solarem: ⁊ diuitiarum ⁊ magisterij: ⁊ denotat septem artes liberales: ⁊ precipue philosophiam: ⁊ indagatorez diuersarum artiū ⁊ optimam in ipsis artibus innuit dispositionem. ⁊ si sequitur proportio denotat diuitias apud principes vel reges: si est impedita aut glomerata a pluribus lineis fuge dominium principis: quia finis est detestabilis vt notaui: si impeditur ab vna linea ⁊ impediens sit minus fortis euadet ab infamia aut periculo: ⁊ quot sunt linee tot sunt impedimenta. ⁊ est celeste munus i quibus talis linea est fortunata.

¶ Capitulum. xxxv. Secunde partis de digito auriculari.

In isto digito sunt linee complexionarie similis efficacie illis existentibus lineis in indice: figura vel intellige concordantiam istarum cum illis: ⁊ iudica secundum quod diximus. ⁊ quedam linee cicatricibus similes non aperte sz obscure. Leues ⁊ inordinatos ⁊ fures ⁊ cetera que diximus inter mercurij casus demonstrant. ⁊ si quedam linea sit in hoc digito obscura ⁊ profunda: ⁊ respiciat ad inferiorem partem sui sic ◺ furē vinosum aliaſ. vitiosum aut ruinosum demonstrat. ⁊ si talis linea respiciat ad superius versus medicum sic ◺ si talis non furatur verberabitur ꝓpter suspicionem: sed semper negabit. ⁊ si talis linea sit rotunda sic ◺ vtilem furem ⁊ potētem: sed a furto abstinentem ostendit. Et dicunt quod quedam linea valde grossa ita qō nō videat linea sz quedā icisio vel lōga fouea sic ◺ furē obliuioſuz ostēdit. ⁊ si alteri ea q̄ furat accomodauerit nō recordabit sed alijs mittet maxime. Et si q̄dā figura talis ✕ inuēta fuerit ibi fatuum ostēdit: aliter furem demonstrat: vt dicunt.

¶ Capitulum.xxxvj.ꝛ vltimū secūde ptis. ꝛ ē Additio eiusdē Coclitis ō digito auriculari.

Aliquoties i isto tuberculo reperit in radice digiti vna linea pulchra extēdēs se vltra ad secūdaz iūcturā: ꝛ tunc arguit nobilitatez ingenij in diuersis facultatibus applicati: pzesertim qñ tuberculū ē clarum cū lineis nitidis Et qñ ego volo ispicere q̄litatē ꝛ q̄ntitatē filiorum ispicio quot sunt linee inter primā iuncturam ꝛ secūdā ꝛ ex q̄ntitate illaz iudico filios ꝛ si sint obliq̄ filias: si vero ipedite sint nullū filiū vel filiā. Si erunt parue nō victuros iudico: si lōge pmāsuros. Et quot sunt linee inter auriculare ꝛ solarē: tot lesiones i manu magna ostēdunt. s. qñ sunt in fine pulpe scilicet circa pncipium digitoz. Et similr i pede magno quot sunt linee inter medium ꝛ medicum digitum infallibiliter inueni omnia predicta.

¶ Capitulū primum tertie ptis chyromantie Conciliatoris. De quantitate ꝛ q̄litate man⁹.

Postquam determinata sunt ea q̄ de lineis ꝛ figuris existētibus in manu dicta sunt. Nunc de quibusdam alijs: vtputa de q̄litate ꝛ q̄ntitate ꝛ ceteris dicemus. Et primo de q̄ntitate qz immediatius iberet substātie. Dico ergo qō q̄ntitas pfecta ꝛ pulchra manus ꝛsistit i tribus. Primū ē qō in suo genere manus sit satis magna: ꝛ decenter ꝓportionata. secundū ē: qō hec eadē sit respectu corporis cuiꝰ ē manꝰ. Tertium est: qō vnaqueq̄ pars debite det ꝓportionē alteri. Quicunq̄z ergo hēt tales manꝰ erit bone nature: ꝛ ꝛplexionis ꝛ audax ꝛc. Lō trario modo ꝛtrarium hēbis. Quicūq̄z hēt manus maxime nimis breues respectu aliaz partium: ꝛ respectu sui corporis cauillatorē ꝛ sagacem ꝛ fortē idicāt. Et si manus sint nimis curte respectu aliaz ptiū: sui corporis: ꝛ digiti ipārum sint nimis curti respectu manus talium transgressorē furē isidiatorē: ꝛ omni negcia plenū indicant. Et manus satis magne respectu corporis cuius sunt manus subtilem callidu̇z subdolū loq̄cē ꝛ subsānatorē demōstrāt. Pater i varijs. Lōga palma cū grossis ꝛ curtis digitis: pigrū negligētē ꝛ fatuū demōstrāt. Et si digiti huiꝰmodi palme breues vel lōgi sint multū hebetati ꝛ obtusi specialr flegmaticā ꝛplexionē ꝛ suas ꝛditiōes ꝛfirmāt. et mulieres hñtes curtā palmā difficultate ptus granabunt. Et hoc pp curtā lōgitudinē scissure vulue: Que q dē lōgitudo ē similis lōgitudini q̄ ē i dorso medij digiti iuxta primā iūcturā veniēs p palmā vsq̄z ad rascettā. ꝛ hec duplicata erit mēsura pedis. Qui aūt hēt palmā lōgā ꝛ digitos ꝓpzionabiliter. igenioſus i multis opiḇ erit ꝛ specialr i his q̄ fūt: ꝛ hū patet hoc i mulieriḇ anglie. Manus carnee cū bōa soliditate: ꝛ hñ ō articulate lōgā vitā significāt. cōcaue vero manus tñ male dearticulate: breuē vitā notāt. manus lōge ꝛ graciles tyrānidez idicāt. Manꝰ tenues ꝛ curte: loq̄cē ꝛ vozatorē demōstrāt. qñ manus cū brachijs sunt ita lōge q̄ erecto toto corpore genibus ap ꝓpinquēt fortitudinē animi ꝛ aptitudinē ostēdūt. Et rasis addens dixit sublimitatē ꝛ arrogātiā ꝛ cupiditatē regēdi. Si aūt ad femora ifra mediā desinat maliuolū dissordē ꝛ ignozātem demōstrat.

¶ Capitulum secundum Tertie ptis. De digitis ꝛ De modo tractandi.

Si aūt digiti sint tēperate magnitudinis ꝛ honeste speciei mozes optios indicāt. Et qñ digiti sunt pui ꝛ tenues stultū iuidū audacē ꝛ fez idicāt. Qui nimiū tenues ꝛ nimiuz ꝓximi fuerit stulticiā demōstrāt. ꝛ si imoderato spacio a se distēt: loquaces ꝛ leues hinc iudicabis Et qñ digiti sunt erecti ꝛ ꝓiuncti ita vt aer nō trāspareat notabiliter iter ipos: signū est curialitatis magne. Et qñ digiti sunt collecti ita qō nō transpareant: ꝛ sint conglobati auaz ꝛ malignū ostēdūt. ꝛ digiti recti si flectantur versus dorsum iuidum ꝛ subtilem ꝛ ingenioſum indicāt: maxime si subtiles sunt. ꝛ qñ flectunt i vltima iūctura iuidū idicāt. ꝛ qñ digiti sunt dispsi pauptatē ꝛ miseriā ostēdūt: ꝛ loq̄cez: patet hoc i mēdicātibus. ꝛ qcūq̄z pcutit digitos ac si vellet timpanizare: signū ē varie cogitationis aut male. Qui habet ꝛsuetudinē percutiēdi palmā dū loquitur ꝛ possit ābstinere: signum est iperfectionis ꝛ passionis anime. ꝛ si abstinet denotat oppositum. ꝛ qñ quis extendit manum ad capiendum aliqd ꝛ manus eius moderate trement signum est velocis reditus ab ira ad intellectum: ꝛ q̄ talis sit iuuenis sanus ꝛ satis fortis. ꝛ si sit iuuenis ꝛ non sit fortis erit melā

colicus:timidus:tristis ⁊ male cogitationis.⁊ si quis dum comedit vadit obuiam cibo:mali uolus guloſus ⁊ diſcors homo erit.si quis dū ambulat a conſuetudine tenuerit manum clau ſam mouēdo brachiū ipetuoſus ē.⁊ ſi quis ba buerit a conſuetudine quod teneat pollicem clauſum inter alios digitos auarus eſt.

¶ Capitulum tertium Tertie partis De vn guibus.

Vgues lati ⁊ longi decenter te nues albi ⁊ ſplendidi ſubruben tes ſignū eſt ingenij optimi ⁊ bo num notat.Oblongi autem ⁊ an guſti ſoliditatem aut firmitatem demonſtrant: Inflexi autem ⁊ tardi impudentem rapacem q̄ oſtendunt.Et ſimiles ſunt ancipitri.Et ſi i talibus vnguibus reperiantur digiti valde ma cri etbicam paſſionem ⁊ ſoliditatez demōſtrāt. Et vngues valde breues malinolum ⁊ diſcor dem indicant.⁊ boc idem pallidi nigri aſperi quaſi rotundi luxurioſum ⁊ promptuz in vene re vt dicunt quidam.⁊ ſi quedam puncta alba reperiantur in vnguibus amicos ⁊ benedictio nem indicant.⁊ quedam puncta nigra inimi cos ⁊ perſecutiones ⁊ maledictiones oſtendūt aut noua damna.

¶ Capitulum Quartum.Tertie partis. De coloze.

Oloz albus ⁊ quaſi proſpicuus clarus ⁊ ſubrubeus equaliter q̄ litatem communem bonitatem i genij ⁊ mozes optimos oſtendit. Talis enim coloz debet eſſe in toto cozpore naturaliter bene diſpoſito. Imaginamur enix q̄ cozpus proſpicuum album extendatur ſup cozpus ſanguineum ⁊ q̄ apparebit coloz.Di ximus niſi propter eſtatem aut frigus aut labo rem ⁊ cetera mutatur coloz iſte.Si autem colo ri:quez diximus ſupereſt rubedo ⁊ claritas mi noz in manu ſignum eſt ſanguinee complexio nis:⁊ ſuarum conditionum.⁊ ſi talis coloz ſit flammeus ocioſum oſtendit ⁊ maxime ſi ei iſit mobilitas oculorum. Et ſi talis rubedo ſit fuſ ca ſignum eſt groſſi ſanguinis ⁊ deceptoris.ſi autem talis coloz rubeus appzopinquat viridi tati vel quaſi glaucedini plus quam albedini nigram coleram ⁊ ſuas conditiones oſtendit. Si autem proximus fuerit citrinitati colericuz oſtendit.Si autem citrinitati ſubtili quaſi albe dini qualis ſolet eſſe in conualeſcētibus:⁊ boc ſine magna materia ſignum eſt emiſſionis ſper matis ⁊ ſpirituum ⁊ taleſ detinentur amoze he roum alias equozum:⁊ ſpecialiter ſi eius oculi ſint profundi ⁊ mobiles.ſi autem albedo ſupe ret ⁊ rubedo ſit in tantum diminuta q̄ vix ap pareat ſignum eſt flegmatis ⁊ ſue conditionis Talis enix coloz ſolet appellari gliſcus.Et ſi buic coloꝛi ſit admixta viriditas mali ⁊ flegma tici ſignum eſt ⁊ ſuarum conditionum. Et ille coloz dicitur coloz plumbeus commixtus cum fuſco citrino ⁊ viridi vltimum gradum malicie complexionis oſtendit.

¶ Capitulum Quintum Tertie partis. De tactu.

Actus temperatus ⁊ bonus cōſ ſtit in debita proportione primā rum qualitatum qui magis ap.p pinquat caliditati ⁊ lenitati quaz frigiditati aut aſperitati:⁊ magis carnoſitati q̄ macilentie. Talis enim tactus ſignificat boni tatem complexionis ⁊ optimum ingenium ⁊ i tellectū.Tactus enim calidus lenitati admix tus calidam ⁊ humidam complexionem oſten dit.Si autem aſperitati admiſceatur calidaz ⁊ ſiccam innuit complexionem.Si autem tactuſ ſit frigidus lenitati admixtus ſignum eſt flegmatis.ſi vero aſperitati ſignuz eſt melancolie.

¶ Capitulum ſextum Tertie partis.De ner uis iuncturis ⁊ venis.

Erui groſſi ⁊ iūcture fortes ho mines indicant.ſubtiles ⁊ laſſi ⁊ occulti debiles oſtendunt homi nes.Vene multum late ⁊ appa rentes colericum ⁊ ſuas conditiones oſtendūt ſubtracte melancolicum. Profunde flegmati cum.In debita proportione apparentes ⁊ no tabiles ſanguineum indicant.

¶ Capitulum ſeptimum Tertie partis. De pilis.

q Uicūq; pilos decēter in debita q̄ntitate habuerit sup dorsū man⁹ ⁊ specialr circa ptē iferiorē ⁊ circa pollicē ⁊ sup digitos signū ē bōe ꝯplexiōis ⁊ nature. nimia pilositas ītabilitatē notat. ⁊ si talis pilositas sit inordinata ⁊ dispsa inordinatā cōplexionē ⁊ aiaz ostendit. ⁊ paucitas pilorz animum femineum ostendit. Et si in manu non sunt pili signum est malorum morum ⁊ stulti p̄sumptuosi ⁊ effeminati viri ⁊ deterior erit sicut non habens barbaz assimilatur eunucho Et si sint pili decenter parui in dorso manus versus percussionem. ⁊ super dorsum quattuor digitorum super primas duas iuncturas sint pauci parui pili permixti coloris signuz est subtilis ingenij ⁊ alti ⁊ penetrabilis intellectus.

¶ Capitulū. viij. tertie ptis ō modo iudicādi.

d Diuersitas autem ⁊ modus iudicandi apud chyromanticos est magnus. sunt enim quidam qui volunt non nisi certis temporib⁹ anni: ⁊ certis manibus iudicium cernere. verbi gratia volunt enim q̄ dextra viri respiciatur in estate ⁊ vere in die dominico vel iouis. Sinistra vero mulieris in autumno ⁊ hieme die veneris. Tamen horarum diuersitatem non dederunt forte sciunt eam ipsi. Alij autem fuerūt magis autentici qui dederunt diuersitatem tantum in manibus ⁊ etatibus. Uoluerunt enim q̄ tam in viris quam in mulieribus respiceret manus dextera scilicet quinq; linee in fine mōtis pollicis ex vna comprehense ⁊ conglomerate non reperiantur in manu. Et si reperiuntur volunt q̄ respiciatur manus sinistra. Similiter voluerunt q̄ manus infantium respiciat eo q̄ in paruis signa appareant manifesta non deleta a labore vel a frigore vel infirmitatibus vt in nobis ⁊ forte isti bene.

¶ Capitulum nonum Tertie partis De q̄tuor lineis naturalibus.

l Quinee naturales sunt quattuor in planicie oris ciros a pede superiorir linee. Linea directa versus eandem triangulum facit. Superior linea triāguli vita p̄o quantitate sua metitur. Si obliq; inde habeat apertum ⁊ finitum est argumentum: Si strictum anguli vacuum fuerit signum est honeste mortis, Si vero ex transuerso ante finem trianguli linea transierit: ⁊ ab illa linea vsq; ad finē dirigatur armis mori ostēdit. Si vero superius fuerit longum versus finem aqua morietur. Si vero fuerit inferius lōgior in igne morietur. Si in latitudine trianguli fuerit hec figura virgo permanebit. Si linea eam findendo variauerit. si parue animi subtilitatem. Si magne loci mutationem. Si iuxta lineam vite a pede superiori naturalis alia linea dirrigatur equalis signum est matrimonij. si ineq̄lis adulterij. si aliqua istaz linearz ꝓuenientiū ad mediā naturalē ex media naturali veniēs dirigat suspēdet. Itē si circa pedē p̄ie naturalis linee fuerit hoc signum eps erit. Itē si iuxta ipsam aliam rimulaz extensam in sūmitate sui versus foueā tale habuerit signū erit ēt si fuerit rusticis in dignitate lupius dicta. Itē si ab ipsa rimula vite ꝓcedāt rami inferius respicientes versus lineā capitis diuitias nūciāt. Itē si iuxta radicē ipi⁹ versus rascettā fuerit hec figura. o o .amissionis oculorz signū ē. Itē tres virge ipsi linee capitis assignant. Et si vna virga p̄ mediū scinderit lepzā denūciat. Si a pede p̄ie naturalis vel ab alia a pede veniēte rimula ꝓcedēs exiuerit peregrinabit. Si p̄ia linea naturalis a sui medietate versus pedē eius rubuerit: colli dolorē manifestat. Si linea vite ab ipsa ꝓcedens i pricipio similr sui exarcuerit cordis dolorē notat. si in fouea cyros q̄si duo. C C ꝯnexa fuerit boiem interficiet. Si i mōte pollicis rimula tēdēs versus pollicē fortiter fiderit cū ꝯsanguineis suis luxuriā ꝓpetrabit. Et secundū alios fortis ire signū ē. si mōs pollicis plenus rimulis fuerit infirmitatū causas ostēdit. Si paucas rimulas habuerit ꝯtrariū idicat. si secūdū quosdā multis. s. rimulis i pecoribus felicitatē. Si paucis ecōtrario demōstrat. si inter duas iuncturas pollicis in latere ex trāsuerso multe ⁊ fortes rimule trāsierint multā ⁊ magnā parētelaz ostēdit. si pauce fuerint ⁊ parue ostēdūt paucitatem parētū. si vero fuerint inter pollicē ⁊ indicē respicientes finē patrē ⁊ matrē. si ex transuerso transierint patrē matri ꝓponit. si lineā pollicis parētelam idicāt. due linee fortiter sciderit matris lectū violabit. si be eedem linee iuncte fuerint sine corruptione totaliter pollicē cinxerint suspendetur. Eadem linea est signum fidelitatis: si fere cingat digitū infiduz ⁊ sine fide denunciat. Unguis pollicis naturaliter

recuruus animosum denotat. Si rubeus fuerit ꝛ planus vel pallidus infortunatū facit. Hec omnia tam in viris quam in mulieribus sunt considerāda diuersis tamen manibus tempo ribus ꝛ diebus. Si in tota percussione manus ab intus vel econtrario multe linee implicite exeuntes fuerint honestatem notant. Si vero pauce ꝛ implicite: parcitatem denunciant. Itē quot linee mediam naturalem diuiserint siue inferiorem tangant siue non tot pueros nun ciant. Rimule eidem naturali adherentes. siue superius siue inferius ꝛ linee arcuate ꝛ nimis apparentes grauem litem: ꝛ ecclesiasticam rem manifestant. Si in media naturali linea quasi punctum apparuerit vnum oculum amittet. si duo duos. Si vero supra in fouea hoc signum sic ♋ apparuerit ꝛ per ipsam transiens mē sam cornua posuerit: nota est conuersionis in q̄ cunq; sui parte magis ab vltima distinguit eo tempore tempus felicitatis ostendit. ꝛ si i supe riori circa finem seu in ipsa mensa sit hoc si gnum sic ♇ vim demonstrat dominandi. Alibi in mensa confessionem vel luxuriam no tat. Si vltima linea naturalis gradatim versus indicem descendat gradatim bonores ꝛ felici tatem accumulat. Si vero subito se precipita uerit: subito bona accumulabit. Si vero sub te tenderit contrariū operatur: nisi alia subtus prohibeat. Hec eadem sursum tendens labo re proprio degere non negat. ꝛ si ipsam versus descenderit, tale signuꝫ ♆ mori i itinere ostē dit. Sed si ipsa in mensa quasi triangulus ad iaceat prebendaꝫ indicat. Si a media ad ipsaꝫ mensalem fortis virga transeat vt hic ⊣⊢ in viro tot captiones: ꝛ in muliere tot partus de monstrat. ꝛ si in mensa hoc signum sic ♄ appareat humani languinis fenus probat. ꝛ si fuerit hoc signum sic. ♁ in mensa mulieris consistens illam meretricez esse significat. ꝛ se cundum quosdam si ab vltima linea alique li nee non directe sed oblique per mensam ad me diam mense in vltimam lineam naturalem ꝛ quantitatis auricularis rimule parue: sed inde ex transuerso ex directo plāte vulnera brachio rum vel manuum denotant. ꝛ affines eorum a minimo vsq; ad finem tertij si rimule parue ite rum sursum sunt tēdentes vulnera capitis ostē dunt. Vbi autem illi tres digiti palme iungun tur: si rimule eorum medietatem diuiserint vul nera in lateribus indicant. Si linea aliqua ab vlteriori digito vsq; ad quartum porrectionem fecerit: magni ingenij signum est. ꝛ sic est finis Deo laus ꝛ gloria qui trinus ꝛ vnus regnat Amen.

¶ Capitulum decimum ꝛ vltimum Tertie partis ꝛ est Additio eiusdem Coclitis. ꝛ est ostensiuum de modo iudicandi in chyroman tia post examinationem vigintitrium volumi num librorum.

Dixit ptholomeus in verbo duo decimo cētiloquij. Amor ꝛ odiū remouet homines a recte iudicā do. Idem sentit philosophus re thoricorum primo dum dicit. Amor ꝛ odium ꝛ proprium commodum: sepe faciunt iudicem non cognoscere: ꝛ ideo non est iudicandi homi nibus cognitio quia iudicium passio anime nō potest recte exercere propter cognitionem ab illa passione impeditam. Sed vt ad propositum redeam. Reperio diuersos modos iudi candi secundum diuersas opiniones: Tamen hic ostendam rectam semitā qua vsus sum ꝛ ē mihi experientia clara: doctos viros non exclu dendo: quos tempore meo noui intelligere chyromantiam atq; physionomiam: nisi con terraneum nostrum dominum Franciscum de panzaratis hominem doctum ꝛ peritum inter modernos cognoui chyromantiam ꝛ physio nomiam intelligentem: Multi loquaces me thodos ꝛ garruli putantes se scire cum nihil sciant huic se facultati applicuerunt: Ad pro positum redeundo: Vt ergo recte iudicemus: Ista prima esse debent scilicet prius debet esse facta optima manuū lotio: ꝛ per aliquan tulum temporis ille de quo iudicaturi sumus debet quiescere: Et esse ieiuni stomaci ideſt non crapulosus neq; ebriosus. Tempore esti uo in loco calori opposito respiciendus erit. Tempore autem hiemis in loco vbi frigus non adsit: aer sit radiosus: ac etiam manus minime sit defaticata nec corpus. Quia cale factio extrabit sanguinem a centro ad circum ferentiam. Non est inspiciendum in radijs solaribus quia caliditas naturalis extrabitur a

caliditate solis ⁊ rubefacit cutem ⁊ spiritus ui sui resoluuntur a radijs solaribus Dicit Aristoteles in secundo de anima excellentia sensibilis corrumpit sensum quoniam natura extrema non patitur ideo Chyromanticbus radios solares intensius non aspiciat. Masculo autem dextram sinistram femine pro principalioribus conspiciendam censeo: si bonus chyromanticus quis esse velit. Et cum hoc q̄ litas ⁊ quantitas manus tactus ⁊ forma eius cum suo situ aduertenda sunt. Et cū istis eminentiam tuberculorum ⁊ depressionem rubedinem ⁊ palliditatem antedictarum lineationum mandare oblitioni non decet. Considerare etiam debemus aggregationem ⁊ disgregatōez digitorum transparentium ⁊ figuram ⁊ formā eorundem articulorum. ⁊ claritatem ⁊ fuscedinem vnguium ac eorum formam. coniunctionem aut disgregationem supremi anguli cum suo situ ⁊ figura. Preterea quoq; aduertenda est cordis ⁊ epatis linea ⁊ media naturalis cū mensali Linea necnon quelibet soror linee cordis illa scilicet montis pollicis ⁊ concaui. Inspice etiam solarem lineam Et mercurij conditionem cum proportione linee medie naturalis. Talis enim proportio ostendit qualitatem ingenij: sicut facit astronomus in natiuitatibus a conditione mercurij. Et multitudinem vniuersaliū Linearum considera: necnon consanguineos inspecta: filios diuitias ⁊ calamitates mortem violentam aut quietaz illius hominis quem iudicas videbis: cum egritudinum qualitate tempora notabis cum annorum reuolutione: ⁊ mensurando cum instrumento aut cum aliqua alia re: aut cum compassu de quinquennio in quinquennium. hoc etiam est de necessitate celorum motus rimari. Cogita etiam longitudinem ⁊ bonitatem vite: ⁊ causam proueuientem ⁊ a qua causa antecedente aut primitiua bonam fortunam aut malam in prima secūda ⁊ tertia etate quis susceperus sit. Aduerte etiam que sit clymatum natura: ⁊ regionem ⁊ parentes si possibile fuerit: si non consideres supradicta a recto tramite deuiabis. precipue quoq; notabis exercitium circa quod versatur homo iudicandus. Diuersimode enim iudicare debes atq; aliter in hyspano: aliter in gallo: aliter in ethiope: aliter in thrace: aliter in leone: aliter in cynedo: aliter in nobili: aliter in plebeo: aliter rustico ⁊ sic de reliquis: aliter in masculo ⁊ aliter in muliere. Nec respicias hominem extenuatuz quia calor naturalis est exhaustus: nec aliquem ante annorum nutritionem i primo libro physionomie tactum est. Nec crapulosi inspiciendi sunt sicut ante diximus quia fallax erit iudicium. Ego quidem decez milia hominum post prandium: ⁊ ad lumen lucerne inspexi: quorum veridice fortunas predixi. Inquit hermes in sua chyromantia. Signa ipsius manus sunt eius grossicies tenuitas sudor vel humiditas siccitas: calor: asperitas: Lenitas pilositas scissure ⁊ lineationes. Item autem omnia sunt signa naturalia. Et ideo hec ars se non extendit ad iudicandum de accidentibus anime que non habent signa in manu: quia nō sunt a natura vt ars mecanica aut ars sutoria vel fabrilis ⁊ huiusmodi: ⁊ non negligas considerare ambas manus ad inuicem proportionando: quia natura frustra non lineauit sinistrā Sunt aliqui ignorantes qui vnam manum tantum aspiciunt errantes in iudicando. Caue ne manus callos patiantur quemadmodum sunt manus carpentariorum fabrorum. Et differentiam non factas si vis recte iudicare inter dextram ⁊ sinistram nisi vt dixi. Et sic finis est quinti libri de chyromāna magna: vbi est chyromantia conciliatoris cum additionibus nostris que nullo pacto sunt contemnēde. Lector igitur accurratus omnia perlegat sine liuore ac inuidia. Et in iudicandis rebus nostris odium precipue absit: si autem sunt qui velint maledicere lectione operis huius indigni sunt.

Explicit liber Quintus.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis bononiensis Medicine distillatoris Chyrurgici Physionomiste Chyromantici Geomãticiq; liber Sextus Anastasis qui dicitur Chyromantie parue: qui est ex infinitis auctorib⁹ susceptus: multis tamen additis. Ad eundem Dominũ Alexandrũ Bentiuolum ꝛc. feliciter Incipit et primo ponitur Prologus.

¶ Prologus.

Cum Satis superq; supioribus libris de Chyromãtia quantum ad Theoricam pertinet scripseriz: Uarijsq; rõnibus non nullorum opiniones redarguerim: equum esse duxi librum hunc sextum condere. Ut ostenderem quantum pratica: et magistra rerum eperientia ualeat. Cui rei eo maxime tempore me tradidi: quo tot pessimi euentus: me multo ante referente: non modo priuatis hominibus: sed etiam nobilibus. dynastis: principibus regibusq; euenerunt. Ut audeam dicere me nullo modo in hac arte errare posse. Preuidi enim: eos: qui dominio expellendi essent: Quosue ex infimo gradu ad summum fortuna traducere deberet. Quot suspendia: quot infirmitates: quanti uarii euentus a me prenotati fuerint: nullus est qui nesciat: qui Coclitem nouerit. De itineribus suscipiendis de mercibus exercendis: de studio litterarũ eligendo: De meretricibus fugiendis: De ludo abdicando: ꝛ infinitis aliis rebus quid predixerim infiniti testes: ꝛ hi quidem fide digni supersunt adhuc: ꝛ multi qui diem clauserunt extremum: superfuere: Quibus summa esset ꝛ est fides adhibenda. Multos grauiter uulneratos hac maxime arte pristine ualitudini restitui uisa quoq; physionomia: iactisq; Geomanticis figuris: quibus vehementer et delectatus sum ꝛ multa variaq; predixi. In medium adducẽm villa marinum Illustrissimi Hannibalis fratris tui famulum: ni res hec omnib⁹ curialibus: multisq; ex ciuitate nostra notissima esset: hic accerrime vulneratus erat adeo ꝙ inter omnes medicos optimosq; chyrurgicos de eius salute desperabatur: habito de eo iudicio preter omnium opinionem viginti duorum dierum spacio eum: adeo liberaui vt adhuc inter mortales vitam viuat satis prosperã.

Preteream alia infinita: cum de laudibus meis alijs locum relinquere sit satius: q̃ me ipsum laudare. Quantũ in hac arte possit ingenium nostrum infiniti vt diximus testes sũt: et maxime Horatius Bichardus Fanensis de cuius prudentia doctrina ingenio: ac moderatione: satius est tacere q̃ parum loqui. Inter alia nature dona quantum fide alijs p̃stet erga parentem tuum cultus: in fratres tuos honor ac beniuolentia indicio sunt. Tanto enim amore Bentiuolos prosequitur ut nihil maius excogitari possit. hic non pauca de me vidit experimenta. Ut in epistola ab ipso erudite condita ostenditur. Adest et Ludouicus Uitalis bononiensis corpore quidẽ claudus sed ingenio ac doctrina adeo erectus vt rectos omnes superare videatur. multosq; animo ac doctrina claudicare ostendat. Hic mathematicas omnes philosophiamq; precipue ac astrologiam optime callet: cuius iudicium adeo verum est: vt quicqd dicat ab oraculo prouenire videatur. Hic Astrologiam calculatoriam cũ iudicio nostro contulit: adeoq; verum iuenit vt nihil penitus differre visum sit. Sed vt vnde abij reuertar iclyte priceps: hũc sextuz pratice nostre librum legere non dedignaberis. Cum in omni genere vite ac cognitionis tibi: reliqsq; omnibus tua gratia profuturus sit. Nõ me latet multos esse ac fore maliuolos: qui i opus nostrum non modo caninis linguis sed cinicis morsibus insurgẽt: quos presidio numinis tui fulctus minime timeo. ludicabunt etenim recti censores hos potius odio ac liuore quodam duci: quam quod sciãt id quod obloquuntur: Neq; de his poenam aut supplicium aliquod suscipiendũ esse existimo: cuz ipsi itra se acriter crucient: dicente poeta. Iustius iuidia nihil ẽ: que protinus ipsum auctorem cruciat: atq; itra viscera torquet. Preterea qui me tueant maximi ac hi quidem doctissimi auctores: quibus multa prestanda est fides adsunt. Nec uident maliuoli tanta cecitate ducti vt omnia penitus ignorent: ꝙ dum me carpunt: eos omnes cauillantur quos ipse habeo auctores: quiue quotidie in doctissimorum virorum ore versantur. Si qui forte in hoc meo libro nominatim ponent: nõ existiment me hoc fecisse vt aliquem

infamia notare velim sed vt indici) mei testes existant validiores: Et si quoqz generali vocabulo in aliqua operis mei parte religiosi aliqui ponent: sciant me solum pro illis verba fecisse q nora digni sunt. in omni enim meo iudicio bonos semper excipiendos duxi: quos: cum laude digni sunt: colo ac veneror. Oro igit & vt exorem obsecro: ut vna cum ceteris hunc quoqz sextum librum Diue Alexander perlegas: & Coclitem clientulum tuum diligas. ac a caninis faucibus tuearis ac defendas: Tu meum numen es: tu solum mea gloria: quicqd erit coeles tua erit gratia. Tu quoqz lector candide: si huius sexti libri vtilitatem equa mente diiudicabis diligentiam meam summis extolles laudibus diceseqz: hoc opus vere nomen sibi Anastasis vendicauit.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis bononiensis Medicine distillatoris: Chyrurgici Physionomiste Chiromantici Geomãticiqz Liber sextus Anastasis. q dicit chyromantie parue: q est ex infinitis auctoribus susceptus: multis tamen additis. Ad eundem dominum Alexandrum Bentiuolũ &c. feliciter incipit.

d

Um mihi in animo erat sextum Anastasis nostre librũ scribere: Liber quidam chiromantie cum multis manibus & lineis ad manus meas peruenit. Qui qdem ab Andrea quodam coruo compositus fuerat. Quem cuz vere corvum esse dignoscerẽ miratus sum quo pacto hic pauonis pennis susceptis se coruum non esse voluit ostẽdere. Et cum laborum aliorum fur et latro existat merito damnandus est. Dicet quispiam illud Terentianum: nihil dictum quod non dictum sit prius. hoc ego quidẽ concedo ac confiteor: sed eos vituperatione dignos censeo: q aliena pro suis absqz auctorum nomine audent in medium afferre: & eo magis reprehendẽdi tales sunt: quo minus sentẽtias & intentiones auctorũ non modo male intelligunt: sed pessime scribunt. Ego autem i opere meo summa cura euigilaui auctorum nomina nec non eorum auctoritates legentibus & aperire & manifestare. hic Andreas (nam verũ fateri licet) satis bonus est praticus longeue etatis auxilio: licet i theorica nihil penitus valeat.

¶ Si aliqbus videbit me aliqua ab eo excerpsisse: sciant me non ab eo sed ab illis quos ipe imitatus est omnia sumpsisse. Qui enim a fonte aquam scaturientẽ suscipiunt melius sitiz extinguunt qz si ad riuulos accedant. Nunc ad capitulum primum veniamus.

¶ Capitulum primum de longitudine vite.

p

Rima radix est q omnes viuentes ex naturali quadam inclinatione scire desiderant periodum ac diuturnitatem vite sue. Primo igitur tractabimus de longitudine & breuitate vite.

¶ Illi homines diu victuri sunt: q habent lineam uite satis longam: extẽdentem se ad restrictam vel iuxta: continuam eiusdem latitudinis per totum decenter latam profundam ac bene colorataṁ.

¶ Cerebri linea vel vt melius dicatur sensibilis vel cephalica quod idem est: Quando ẽ cũ bona latitudine & profunditate boni coloris & bene articulata vsqz ad acumen manus & non vltra, longam vitã significat simulqz audaciaz.

¶ Linea capitis si in superiori parte angulum non acutum sed rectũ cõstituit longã vitã dicũt ostendere. Si vero acutus fuerit diu etiam viuet: & talis erit nature astute & vafre.

¶ Quando linea epatis est satis longa scilicet vsqz ad mediam naturalem: profunda & lata decenter cõtinua & bene colorata: significat bonitatem epatis atqz degestionis: & per consequens longitudinem vite. Aliqui dicunt: Si basis trianguli erit bene recta & longa in medio aliquantuluz diuisa: & riuulosa & boni coloris: ostendit bonam dispositionem atqz longitudinem uite attestatur experientia, nõ affirmo.

¶ Angulus dexter si fuerit rectus velquasi bene apparens & bene coloratus significat bonitatem cordis & sanguinis: & virtutem fortem & per consequens vite longitudinem.

¶ Angulus sinister quasi rectus arguit bonaz complexionem & ob hoc vite longitudinem.

¶ Manus magne & debite proportionate in quacumqz sui parte in qualitate & quantitate arguunt bonam complexionem: & per consequens longitudinem vite.

¶ Manus carnee & cõcaue cum bona solidi

tate. ⁊ bene articulate longã vitã demõstrãt.
¶ Si i medio spacio iter lineas triãguli sit planities bonam complexionem significat (si bene colozetur) ⁊ ex consequenti longitudinem vite.

Saturnina si cum linea vite coniungatur rectaque sit ⁊ non intersecata ⁊ ad Saturni digitum vel prope deuenerit: Triangulusq; suã seruauerit proportionem diuturnitatem vite dicunt ostendere.

Si mensa manus equali sit constituta spacio bonam in homine complexionem indicat: ⁊ per consequens vite longitudinem.

Linea quedam oriens a rascetta vel a linea cardiaca se extendens per concauum manus ad Turbeculum Mercurij quem aliqui appellant viam lacteam: quando est continua ⁊ cum media naturali connectitur extendens se ad minimum Tuberculum: bonam complexionem ⁊ mentis agilitatem testatur: longitudinemq; vite denotat: vt aliqui referunt.

Quando linea Mensalis fuerit bene continua satis longa profunda lata ⁊ recta significat bone dispositionis naturam: ⁊ membroruz radicalium proportionem ⁊ per consequens vite longitudinem. Terminus istius linee duobus modis perficitur. Aliqui tenent bonam terminationem esse quando terminatur sub digito saturnini.

Alij dicunt q; vera terminatio est: quando terminatur in principio montis indicis precipue ad radicem ipsius. Ego dico q; vtroque modo vera est terminatio: Prima enim est equalis: secunda est extra equalitatem complexionis.

Si spacium rascette sit purum ⁊ bene coloratum significat bonam complexionem: ⁊ per consequens longam vitam.

Linea Saturnina in concauo manus: seu sozor linee vite cum ternaria proportione que initium suum habeat prope rascettam vel circa ⁊ desinat vsq; ad mediam naturalem cum bono colore situ ⁊ positiõe arguit lõgitudinẽ vite.

Si Tuberculus pollicis sit rotundus decẽter ⁊ lenis bene coloratus bonam complexionem ostendit: nec non longitudinẽ vite.

Omnes manus Tuberculi bene eminẽtes longitudinem vite declarant precipue si sint bene colorati.

Triangulus bene equilaterus si sit pulcbrarum linearum bene colozatarum ⁊ rectaruz signum est equalitatis membrozum mineraliuz ⁊ lõgitudinis vite.

Sozor linee vite in monte pollicis oziens a sumitate anguli summi ⁊ se extendens quasi ad restrictam, vel prope longitudinis vite signum est.

Si pauce rimule in mõte pollicis fuerint: paucas infirmitates ostendere dicunt ⁊ ex cõsequenti vite diuturnitatem.

Dicit cozuus loquax ac nigerrimus: Quando media naturalis transierit montem manus lõgitudinem vite arguit cum inopia ⁊c. Conceditur de longitudine vite, tamen cum mala complexione: ⁊ denotat naturam superfluam: ⁊ si alie principales linee cozrespõdent ad diuturnitatem vite. Puto hunc cozuum nostrum esse mere vernaculum ⁊ insipientem: quia caret radicibus chyromãtie ⁊ physionomie: vt i precedẽtibus libzis nostris patet: Caueas igitur a tali iudicio quoniam falsissimum est.

Quando mensalis duos ramos efficit vnuz in medio montis indicis: ⁊ alium ad vitam hominem longeuum arguit.

Dentes magni ⁊ spissi longitudinem vite existimantur arguere si causa primitiua non impediet. Quoniam non est apud physionomos signum tante excellentie quante est istud: per quod simpliciter possit sine alia proportione iudicari: quia ostendit virtutem specificam atq; occultam bene fixam esse. vt puta humidum radicale atq; spermaticam virtutem a principio generationis robustiores representat.

Fatuum est plerumq; tradere iudicium de longitudine vite sine concozdantia multozum signozum ad inuicem.

Errant enim ⁊ vehementer qui existimant ac sibi persuadent se posse cognoscere periodũ ac terminum vite alicuius: cum aliqua mensuratione. Verum est q; per mensuras poterimus imaginari etatem communem que vt plurimum peruenit ad annos. 70.

Ego iam mensuraui cum circino: ⁊ secundum mensuram inueni tempus septuagenarium in linea cardiaca ⁊ in alijs principalibus lineis cozrespondentibus ⁊ tamen bi quos iudicaui peruenerunt ad annos octuaginta vel circa. Vidi etiam pluries aliquos qui secun

dum lineas potuissent peruentre ad annos solares seu chronicos: varijs modis fuisse impeditos: vt puta ab infirmitatibus: aut vulneribus: aut laqueo: vel alia ui: ex quo dies eius abreuiati sunt. Judicet ergo chyromanticus pensiculate ꝛ cum erubescentia: ꝛ non vt quidam: qui honoris proprij curam non habent ꝛ potius iactabundi sunt: ꝛ non iudicant secundum veram scientiam: crede vt plures: scias vt pauciores atq; sapientiores.

¶ Capitulum secundum de breuitate vite.

Aracteres picti in monte medij vt ostensum est in suo loco in lib. quinto egritudinum multitudinē significant ꝛ fortasse breuitatem vite.

¶ Linea media naturalis quando non transit diametrum in digito medio significat talē moriturum in etate iuuenili.

Linea media naturalis subtilis pallida debilitatem cerebri ꝛ complexionis ostendit et ex consequenti breuitatis vite est signum.

¶ Crux quedam parua in fine linee medie naturalis ex opposito medij vel auricularis significat mortem infra annum vel cito vt dicūt hoc tamen a me nūquam fuit obseruatum.

¶ Si spherica figura vel. y. sit iuxta lineam vite egritudines multas ostendit. Si quidem i parte superiori preteritas: si in inferiori futuras: ꝛ mortem propinquari demonstratur. Si vero in medio loco significat aliquem de suis infirmari. Et si predicta signa transfixa sint tunc mortem propinquam dicunt ostendere.

¶ Quando linea media transit totam manum dicunt breuitatem vite significare. Vidi vt plurimum tales ex reumate capitis infirmari. Et dicunt quanto magis tendit uersus inferiorem partem manus tanto velociorem mortem significare.

¶ Si mensalis cum media naturali angulum causant breuitas uite denotatur vt aiunt recentes obseruatores.

¶ Si linea uite fuerit brenis breuitatem vite arguit nisi iuuetur ab aliqua alia linea.

¶ Ille corruus valde niger posuit in sua picta chyromantia lineam uite fractam in medio positionis sue ꝛ refert talem fractionem terminari ad annos .25. Ergo secundum ipsum periodus indiuiduorum terminatur in anno. 50. quod est falsissimum vnde Lucerna sua est male lucens.

¶ Si Triangulus in manu non videtur in aliqua sui parte esse nec aliquam sui affert demōstrationem videtur breuitatis vite esse signum Et hoc precipue corroboratur si linee sunt exigue aut fracte siue capillares.

¶ Si mensa manus inequali spatio a media naturali distare videatur malam hominis complexionem ostendit ꝛ per consequens breuitatis vite est indicium.

¶ Si in medio spacio inter lineas trianguli non sit planicies: ꝛ male locus ille coloretur defectum arguit caloris: ꝛ ex consequenti breuitatem vite ostendit.

¶ Si spacium rascette male coloratum fuerit dicunt breuitatem vite arguere.

¶ Si linea mensalis non seruauerit trinam ꝓportionem et vlterius sit male colorata aut fracta seu capillaris breuitatis vite est signum.

¶ Jecoralis linea si nō seruauerit trinam ꝓportionem: ꝛ si fuerit intersecta a multis lineis vite breuitatem denūciat.

¶ Dentes rari ꝛ minuti penitus vite breuitatem demonstrare videntur.

¶ Quando spacium quod est ab vmbilico deorsum est maior q̄ ab vmbilico ad pomū granatum: qui huiusmodi habent dispositionem: breuis sunt vite.

¶ Caue ꝛ precaue iudicare aliquid de breuitate vite nisi linee sint penitus delete: nam est opus dicere periodum determinatam secundū terminationem linearum in tempore egritudinum que maxime repzesentantur in cardiaca linea. Quoniaz natura specifica facit aliquotiens actiones que impossibiles apparent medico ꝛ physionomo circa negocia egritudinum quia duplex est complexio una insequens materiam: alia insequens formam: quemadmodum scribit veridicus commētator in sexto sui colligeth. capitulo primo Loquēdo de fine artis Medicine Dicit enim. Ars aliquando deficit in indiuiduis propter materiales preparationes que sunt in ipsis: quod est: quia non est impossibile vt sint duo homines vnius ꝛ eiusdem temperate complexionis equaliter: ꝛ vtentur vno regimine: ꝛ vnus istorum deueniet ad meliorem finem: quem consequi poterit

per ipsius naturam Jn alio vero in eodem regimine existẽte mali generabunt̃ humores qui mortem inducẽt. Et causa huius est quia in eius complexione est mala preparatio fixa: que est causa vt in ipso hec malicia generetur: quãuis hanc preparationem ignoremus. Et causa huius ignorantie est: quia in naturis tot sunt preparationes fixe: vt eas per signa cognoscere nequeamus: ⁊ hoc accidit propter preparationum infinitatem: sicut in naturali philosophia est declaratus: quia ibi dicitur q̃ quelibet materia habet accidentia propria ⁊ fixa in ipsa sine accidentibus: que manant a forma. ⁊ hec accidentia que sunt in materia sunt cause multitudinis uarietatum: que in naturis indiuiduorum inueniuntur quẽadmodum accidentia ꝓpria forme sunt cause multitudinis varietatum que in moralitatibus indiuiduorum hominum cognoscuntur. Et totum hoc est: quia in homine multe species indiuiduoꝝ vel compositionum inueniuntur: quia est ultimum compositũ ⁊ ob hoc prouenit occultatio varietatiſ ꝓprietatuꝫ que in naturis ⁊ moralitatibus indiuiduorum inueniuntur: quamuis in sensibilibus particularibus indiuiduorum manifestis quo ad nos communicent. Ecce aliquantulum egressi sumus ordinem libri nostri: non tamen propter hoc minus sequetur iuuamentuꝫ: Quia hic remouimus unum dubium quod multi sapientes scire affectant. Jdeo chyromanticus non debet desperare de aliquo indiuiduo vtruꝫ moriatur vel ne. Sed debet dicere tali tempore anno ⁊ etate es proclivis ad aliquas egritudines cũ grauamine: ⁊ eris in periculo mortis: ⁊ nõ dicere de morte absolute: quia aliquando iudicantes decipiuntur propter occultas proprietates indiuiduorum a celo causatas. Jdeo frater tuus Hermes O Alexander mi vnice patrone: annis elapsis credebatur a me ⁊ a multis: q̃ non deberet euadere ab illa infirmitate que ipsuꝫ acriter cruciabat: ⁊ tamẽ rationibus supra notatis euasit. Astronomi dicunt q̃ aspectus Jouis fuit causa sue salutis. Ego autem hoc maxime signo de eo dubitabam: quia omnes linee in sua manu apparebant exigue: cuꝫ tenuitate: ⁊ cum summa multitudine numerali: Si quis igitur voluerit terminare tempora accipiat circinum ferreum vel argenteum: ⁊ incipiat mensurare in principio linee vite ab angulo summo de quinquennio in quinquennium Et talis mensura sit tanta quanta est linea hic sic ducta —— mensurando lineam cardiacã seu cordis ⁊ in quacũq; linea computabuntur quinq; anni. Et sic mẽsurabis vsq; ad fractionem que cardiacam intersecabit ⁊ si erunt due linee erunt decem anni ⁊ si tres quidecim ⁊ sic multiplicãdo pones numerum annorum infirmitatis que per intersecationem vel sepationẽ facile poterit iudicari. Verbi gratia linea cordis est continua: lata profunda: ⁊ colorata vsq; ad sui medium: tunc mensura modo supradicto ⁊ habebis ãnos egritudinis: ⁊ si forte talis carentia cardiace capiet sex de illis paruis lineis erunt anni. 30. ⁊ sic ꝑm mensuras indica tempus. Et si sit magna fractio tunc magnum erit vite periculum. Sed si ibi inueniatur trianguluſ equilaterus erit minor infirmitas. Si in directo fractionis fuerit vna ex duabus sororibus valde etiam maliciam minuet fractionis. Et precipue illa que est i concauo manus. Si uero ambas inueneris intensius est iudicium euasionis. Et non obliuiscaris linee mensalis continuationem: punctuationem vel fractionẽ quia hec est radix ⁊ indicatrix egritudinum.

Hãc igitur mensalem in tres etates diuides: vt fit in aggregatione digitorum. Etiam considera alias partes sicut est bona manus consolidatio: pulchra digitorum proportio ac articulorum: Unguium colores: Considera etiam qualitates egritudinum: an sint ex colera an ex sanguine ꝛc. an a doloꝛe seu vulneribus causentur: vt patet in variis locis nostri operis: proportionãdo singula singulis. ⁊ sic recte considerando rectius etiam iudicabis.

¶ Capitulum tertium de egritudinibus in generali.

Jtem. A. In mõte manus varias ac diuersas egritudines dicũt chyromantici demonstrare.

¶ Signa seu caracteres in monte medij aut saturni vt in quinto Anastasis nostre pictum est capitulo de saturno aliquã do multitudinem egritudinum denũciat.

¶ Linea oriens in concauo manus iuxta lineam vite ⁊ habens ramum tendentem ad brachium similem radio significat egritudinem infra sex ãnos. si eiusdẽ linee ptes sũt grossiores q̃ sũt circa brachiũ infra duos ãnos significat.

¶ Linee parue iuxta radicem mensalis egritudines in prima etate demõstrãt: Iuxta medium in media: iuxta finẽ in vltima etate.

¶ Linea rubea ꝛ notabilis secãs bases trianguli ꝛ trãsiens per concauum manus egritudinem ostendit.

¶ Talis figura ⌒ prope angulum supmum ꝛ precipue si rubea extiterit: egritudinẽ infra annum dicunt significare.

¶ Angulus sinister deficiens in manu debilitatez stomachi: ꝛ epatis arguit: ꝛ psequens multas egritudines. Stomachus enim est veluti lebes corporis in coquendo cibum: et est instrumẽtum prime digestionis. Epar vero est minera sanguinis: ꝛ ibi decoquitur cibus: ꝛ alteratur secunda vice: qui primo a stomacho alteratus ꝛ digestus est.

Si ergo ista membra sunt debilia debilitatem corporis significabunt: ꝛ ad multas egritudines corpus preparatum ostendet.

Hec figura ⌒ in monte pollicis iuxta lineam vite egritudinem magnam illo eodem anno futuram ostendit.

Si superius iuxta concauum manus apud cardiacam talis figura apparuerit. ⌒ tunc infirmitatem minorem vel maiorem secundum presentiam signi demonstrat illo anno.

Quando media naturalis diuiditur a quibusdam obliquis lineis: quot quot erũt diuisiones tot corporis passiones ostendunt. Et si tales linee scindentes lineã capitis fuerint capillares ex reumate infirmitas erit. Si vero fuerint mutilate erunt animi passiones. Et si tales linee scindentes sint tortuose tantũ infirmitatem ostendunt.

Si soror linee vite in concauo manus hoc ẽ linea saturnina sit tortuosa: vel vt aliqui dicunt lata ꝛ tortuosa grauabitur ab infirmitatibus in copia.

Soror cardiace in cõcauo manus discõtinua aut capillaris exuberantiã egritudinũ minat.

Soror in concauo manus cum orbiculo aut orbiculis egritudines declarat ꝛ quot erunt orbiculi tot egritudinũ inducunt pronitatem.

Si mons pollicis plenus rimulis fuerit ifirmitatum multitudinem ostendit.

Scala vel gradus in idicis tuberculo si sint eius cacumina annexa ꝛ scissa supra modum a transuersalibus lineis egritudines corporis denunciat. Ut habeo ego ꝛ magis habui annis preteritis in manu mea. Et ideo non ago gratias celestibus influxibus.

Si i medio spacio inter lineas trianguli non sit planicies ꝛ male coloret defectum caloris representat: ꝛ per cõsequens copiam egritudinũ.

Si autem linea epatis a pluribus lineis pallidis intercepta fuerit: malam digestionem significat ꝛ dolores varios ex ipsa procedentes propter malam digestionem.

Si locus trianguli sit cum liuore signum est ꝓximi doloris.

Quando una linea per restrictam transierit tendens tortuose in vite lineam: proximam ignificat egritudinem. si pallida fuerit eam preterijsse denotabit. Precipue autem si in fundo nigror fuerit: ꝛ si fuerit pallida egritudinẽ significabit futuram: ꝛ hoc intelligendum est si prope restrictam fuerit.

C. figura in monte Lune corporis multas indicat infirmitates.

Si in prima iunctura quattuor digitorum sit vna tantum linea ꝛ sit intersecata a pluribus lineis longam ostendit infirmitatem: ꝛ cum difficultate. salutem.

Quando media naturalis ab vna vel duabus lineis intersecatur methaphorizando vt crux i directo digiti medij aut auricularis ꝛ sit rubea aut rubee infra anni spaciũ talis morietur: aut mortiferam egritudinem subiturum dicunt denunciare.

¶ Capitulum quartum De his qui erunt beniuoli atq; iocundi ꝛ perfecti in multis operationibus: ꝛ subtiles cum ingenij acumine: Et qui cito irascuntur: ꝛ cito a quacunq; re tedio grauantur.

a Liqua signa picta in loco solis vt in proprio loco manifestatur in quinto libro huius operis arguunt omne illõ quod in rubrica supradicta scriptum est.

¶ Capitulum quintum De egritudinibus capitis a causa antecedente aut ex discrasia membrorum cum materia aut sine.

Linea media naturalis subtilis ꝛ pallida debilitatem cerebri ꝛ cõplexionis ostendit. Et si fricata modicũ rubescit velociter debilitatẽ capitis ꝛ doloꝛẽ oñdit ꝛ maxie ex reumate.

B. littera in radice annularis egritudinem capitis ostendere dicitur.

Si linea media naturalis est magis colorata ex vna parte q̄z ex alia dolorē capitis oñdit.

Si linea cerebri sit quasi dispersa ita q̄ quasi non videatur linea in inferiore parte sui vltimū defectuz rerū: ꝛ sanitatis extremā spē attestat.

Quando media naturalis sit male colorata ꝛ male fixa ꝛ diuersificata diuersis lineis multas egritudines declarat: ꝛ obuiationes significat: ꝛ cito percipere temporis mutationes vt pura frigidum ꝛ calidum ꝛ applicationem sereni ne bulosi aut pluuiosi.

Quando linea epatis est magis rubea versus lineam uite alias mediam naturalem q̄z alibi dolorem capitis propter vitium epatis seu stomaci attestatur.

Cum linea cardiaca rubet i medio ꝛ tendit ad brachium dolorem capitis dicūt significare.

Si linea vite sit rubicundior a parte superiori q̄z a parte inferiori infirmitatē capitis minat.

Dicunt aliqui recentiores q̄ quando linea media naturalis est grossa ꝛ nimis palloꝛe suffusa ꝛ discōtinua atq; rugata debilitatem corporis ꝛ capitis egritudinem vel dolorem circa tempora ex reumate promittit.

¶ Capitulū sextū de infirmitatibus oculoꝝ.

Littera. C. in mōte pollicis vulnera in oculis ex ferro vel igne secunduz omnes ostendere videt.

C. O. littera vel punctus iuxta cardiacam ꝛ restrictam quot signa erunt tot erunt lesiones in oculis.

Adhuc. C. littera in radice medici destructionem ꝛ infirmitatem oculorum ostendut.

Item. o. littera vel fouea seu punctus in radice medici existentes infirmitatem oculorum denotant. Et si littera. o. perfectum orbem nō clauserit strabones aut alia in oculis accidentia denotat secundum quosdam.

D. figura in loco lune oculorum infirmitates valde intensas demonstrabit.

Linea media naturalis babens quosdam pūctos inordinatos dolorem oculorum minatur plerūq; ab antecedēte causa.

Vidi punctum i media naturali in Alexādro scadinari amico meo in medio loco mouentē se a proprio situ versus initium cardiace: ꝛ hic erat in manu sinistra i dextra vero non anno illo euenit sibi egritudo magna in oculo dextro ꝛ euasit incolumis quia talis orbiculus nō fuit in sinistra. Et fuit causa antecedens.

¶ Quando angulus supremus nō coniungit Et quedam linea semicircularis scindat locū vbi coniunguntur predicte due linee facientes angulū. Et vnū caput p̄dicte linee respiciat v̄sus partes brachij significat q̄ ille excecabit.

¶ Dicunt recentiores. Si in medio linee solaris aut in medio tuberculi orbiculus fuerit oculi cecitatem ostendit. Talem situationem babet excelsus theologus ac legista: nec non predicator eximius frater bartholomeus Mil uius ordinis minorum obseruantinorum amicus ac maior meus bonorandus. Et alium orbiculum babet stellatum in manu dextra: ꝛ linea media naturalis circuit totam manum: vnde timeo: quod deus tamen auertat: ne talis optimus religiosus vnum oculum amittat: vel intensissima opprimatur egritudine. scio q̄ alii qui lectores admirabuntur: Quod hunc laudē tantopere ꝛ diligam non solum sed colam: Cū generaliter ex naturali mea iclinatione omnes cucullatos summo prosequar odio. Dico verū esse q̄ ex meo influxu omnes religiosos odio: sed doctos atq; probos obseruo ac ueneror: ignorantes autem ac improbos tanquam fraudatores ꝛ byppocritas tristes persequor. Et precipue diligo sapientes qui phisicalem normam seruant: Quiue sub vestimentis ouiū non sunt lupi rapaces: nec impossibilib⁹ se astrigūt

¶ Dicūt moderni obseruatores. si i media iūctura cuiuslibz digiti tātū fuerit vna linea hoc ē i idice medio: fido: ꝛ auriculari: ꝛ i duab⁹ aliis iūcturis fuerit due: talis perdet vnū oculum.

Alīq dicunt q̄ i quocūq; loco linee vite reperiat vnus punctus seu paruus circulus vel orbiculus amissio oculoꝝ significat: ego per experientiam hoc testor.

Alij asserūt q̄ si i pcussiōe man⁹ repiat vnus orbiculus aut plures lesionē oculoꝝ iudicari: ꝛ dicūt q̄ istud pcedit a cā primitiua cuius rei tamen exptiā ignoro. C. littera i loco lune i oculis malum aliquod portendere dicitur.

¶ Capitulum septimum De dolore colli.

Si media naturalis a sui medietate versus pedem eius rubea fuerit vt chyromantici obseruauerunt colli dolorem arguimus.

¶ Capitulum octauum de pthisi seu etbica passione.

Inquit Aluesue q pthisis est detrimentum desiccationis ⁊ consumptionis cadēs in corpus caloze febrium habitudinalium minutaruz ⁊ exuberatione pulmonis. Et vlceratio quidem huiusmodi causam habet ex precedenti catarro acuto vlceratiuo instillante ⁊ imprimente in pulmonem boza post bozam sicut accidit ex frequenti distillatione super petram.

Raro autem contingit bec passio pueris ⁊ senibus: Et si interdum talis infirmitas accidat senibus occultari potest in eis: ⁊ diu viuer possunt cum illa. Expositi autem qui cadant in pthisim sunt babentes cerebrum debile: ⁊ babentes pectus strictum i creatione sua: ⁊ babētes bumeros alatos sicut sunt curuature alarum auium: ⁊ collum subtile ⁊ longum: ⁊ sit ꝺpressus inter alas ⁊ bumeros: ⁊ sibi sit eminētia epiglotis: ⁊ nasus sit colericus: ⁊ cito ad irā commoueatur.

¶ Si basis trianguli fuerit magis rubea vbi debet tangere lineam mediam naturalem signum est fetidi pectoris oris ⁊ vniuersalis caloris: seu disposition etbice passionis. Speciali er si manus sit calida macilenta ⁊ sicca: ⁊ cutis eiusdem sit subtilis: siccitatem ⁊ propinquam significat febrem.

¶ Ungues curui cum digitis macilētis denotāt etbicam passionem. Dixit auctor incognitus. Quando linea stomaci seu epatis aut pulmonis quod idem est finitur in primam iuncturam medij significat epatis discrasiam: ⁊ talis efficietur pthisicus.

¶ Capitulum nonum de passiōe cordis.

Cribit Cōciliator seu Petrus apponi aut de ebano super Aluesue vbi loquitur de cardiaca passione. Omnium accidētium aduenientium corpori humano causa itrinseca vel extrifeca: primus cōcursus est ad basim: i qua naturalis vigor spirituum ⁊ virtutum omnium sigillatim creatur. Spiritus sapientie sedes animarum ac uite: naturale principium motus ⁊ quietis: Quo deficiente nulla amplius corpori dari possunt suffragia. Quo mortuo cōtinuo moriūtur omnia membra. Cor. n. est terminus omnium operationum anime rationalis. In cerebro quoq; omnes he ⁊ ille incipiūt operatiōes ⁊ in corde suscipiūt complemētum. Sua virtus est tāquam forma oium membrorum irradians ⁊ viuificās virtutes organicas: in perfectione. In materia vero ē nō itelligibilis forme: Quia deus gloriosus sicut diuini decoris ratio postulauit: membrum curis sollicitū rectificare curauit. Corde igitur alterato alterantur cetera membra ⁊ virtutes corporales: eo quoq; cōfortato cūcta cōfortātur.

¶ Si igitur a principio linee cordis procedat linea vt arcus: cordis dolorem minatur vt aiūt illustres patres chyromātici ⁊ caldei.

¶ Capitulum decimum de egritudinibus stomachi.

Tomachus seu venter ē organū digestionis primi cbili generatiuus: Unde sicut mesarayce sunt preparatorie digestionis epatis ita os stomaci. vnde Auicenna nutriens i masticatione aliquam babet digestionem cui deseruit meri seu ysophacus a parte superiori ad ducendum cibaria eidem. Et intestina cum mesaraycis ad expellendum nociua: ⁊ distribuenduz vtilia digesta ⁊ cbilosata in eo Ideo vocaī lebes corporis: cum eni stomachus lapsus est totum corpus labitur.

B. littera in radice annularis procluium bominem facit ad egritudines stomachi.

D. figura in minutulo tuberculo male colorata dolorem stomachi arguit vel circa.

Iteruz. D. littera i loco lune stomachi quoq; infirmitatem portendit.

Linea epatis discontinua pallida ⁊ male colorata significat infirmitatem ⁊ passionem stomachi atq; iecoris ⁊ per consequens malaz digestionem.

Manus debilis ⁊ mollis carens linea epatis defectum virtutis digestiue ostendit atq; lapsum stomachū pronūciat.

Si in loco siniſtro anguli nō fuerit angulus vel aliquid simile debilitatem stomachi arguit.

Si autem figura vt. C. fuerit i tuberculo solis destructionem ⁊ stomachi ifirmitatē arguit.

¶ Capitulum decimum primum De bis q cum Religiosis sunt coniuncti: ⁊ faciunt opera mulierum. Et edificia pecuniam ac varias picturas diligunt ⁊ mulierum ornamenta.

f Unt illi qui habent caracteres vt hic .e. bene dispositos in minutulo. Scias tamen q nunquã vsq ad hunc diem cognoui neq expertus sum aliquid de caracteribus seu diuinis litteris in manibus: licet varij varia de his scribant.

¶ Capitulum decimum secundum. De his qui sunt grauis loquele ꝛ suspicione pleni: ꝛ qui cum sapiẽtibus ꝛ religiosis cõmiscentur.

f Unt illi qui habent aliquos caracteres pictos in minimo monte: vt pictum est in .5. Anastasis. Aliqui dicunt q sunt naturaliter eleganter elegantes: hoc tamen nunquam expertus sum.

¶ Capitulum decimum tertium. De signis male digestionis.

c Itis tenuis ꝛ debilis flegmaticam naturam videtur ostendere: malamq similiter digestionem declarat.

¶ Lineam mẽsalem fractam ꝛ capillarem digestionem malaz dicũt chiromãtici ostẽdere.

¶ Triangulus qui in aliqua sui parte deficiat: aut q linee eiusdem sint tenues seu capillares malam digestionem idicare dignoscit.

¶ Linea cardiaca capillaris atq discontinua ꝛ male colozata digestionem perfectam perficere non sinit stomacum.

¶ Linea cerebri male colozata ꝛ capillaris digestionem bonã videtur denegare.

¶ Angulus summus valde separatus cum incontinuis atq capillaribus lineis digestionem malam minatur

¶ Linea eparis in tempoze iuuentutis in manu carens ꝛ locus suus pallidus atq deprez sus digestionem minime laudabilẽ affirmat.

¶ Color candidus albus ꝛ purus sine perspicuitate digestionem malam denotat.

¶ Si basis Trianguli sit intercepta a lineis pallidis dolozes varios ostendit propter malam digestionem.

¶ Capitulum decimum quartum. De signis bone digestionis.

m Anus autem solida simul cum palma que sit boni tactus sanguinem denunciat ꝛ pariter bonam indicat digestionem.

Linea mensalis cũ trina sui ꝛ laudabili ꝓpoztione ꝛ bene colozata bonã arguit digestionẽ.

Linea cozdis cum trina sui pzopoztione ꝛ bene colozata bonam repzesentat digestionem.

Linea media naturalis cum trina sui dimẽsiõe ꝛ bene colozata digestionẽ laudabilẽ ỏnotat.

Triangulus equilaterus summã atq laudabilem optimamq arguit digestionem.

Angulus supzemus eminens atq acutus digestionem quoq bonam denotare videtur.

Angulus summus valde separatus digestiuaz bonam affirmat. Et hoc intelligitur quando ipse linee sunt crasse ꝛ rubee.

Linea eparis cum trina sui pzopoztione cum media naturali connexa ꝛ bene colozata digestionem quoq bonam pzomittit.

Linea Saturnina in concauo manus cum bona ꝛ trina sui pzopoztione ꝛ bene colozata digestionem bonam declarat.

Sozoz linee vite in monte pollicis cum dimensione trina ꝛ bene colozata digestionem bonam arguit.

Manus bene tuberculata cum Tuberculorum eminẽtia ꝛ i medio concauo foueata cuz bona soliditate digestionem bonã ostẽdit.

Colozmanus ex albo ꝛ rubeo mixtus ꝛ colozsit perspicuus digestionem bonam idicat.

Colozbrun9 clarus atq castaneis similis bonam digestionem dicitur idicare.

Sozoz linee mẽsalis quãdo reperitur in manu potẽtiã inati calozis arguit: ꝛ ex cõsequẽti bonã digestionem vt pluries notaui.

¶ Capitulum decimum quitum. De egritudinibus renum.

f Cala vel craticula seu craticulus in Tuberculo Saturni dolozem renum denotat.

¶ Signa seu caracteres i monte lune: vt i quito Anastasis nostre pictum repezire potes dolores renũ videtur indicare.

¶ Sine dubio linea mẽsalis cum semicirculis vel semicirculo i diametro digiti medij aut inter medium ꝛ medicum i diametro renalem morbum indicat vt sepe notaui.

¶ Quando sub auriculari vel sub medico fossule siue grane rubee fuerint siue puncti vel gradus: dolozem in renibus pzeparat vt aliquibus placuit ꝛ presertim Ugoni: hoc tamen ego non vidi.

¶ Capitulum vigesimum sextum. De signis yliace passionis ⁊ de colico dolore.

b Yppocondria sunt a latere sub costis ylia vero super anchas. Yliaca autem passio est in intestinis gracilibus. Colicus dolor seu colica passio est in intestinis grandioribus ⁊ precipue in illo intestino qui dicitur colon. In hoc autem loco large sumitur pro vtraque passione.

Scala vel craticulus seu craticula in tuberculo saturni yliacos dolores vt dicunt multi ostendit.

¶ Capitulum decimum septimū de his qui de natura sui sunt ingrati ⁊ asinini.

i Ngrati iter omnes homines maxime euitandi sunt cum ingratitudo omnia destruat bona: Quos vt cognoscamus nihil debemus pretermitterre. Igitur qui habēt figuram. C. in loco solis ingratam atq; asininā naturam pre se ferunt.

¶ Capitulum decimum octauum de dolore ventris.

ſ J linea mensalis sit magis rubea q̄z alie linee principales: vel alie principales sint pallidiores ipsa dolorem intestinorum ⁊ aliarum partium inferiorum significabit.

¶ Est sententia Hermetis ⁊ omnium caldeorum qui multum in hac arte valuerunt: q̄ linea mensalis testimonium affert super renes: vesicam matricem ventrem splenem anum virgam testiculos femora seu inguina. Ideo disiunctiua sententia datur. Linea ergo mensalis malam dispositionem ventris certificat si fuerit fracta aut intersecta seu pallida.

Quando linea epatis habuerit puncturas paruas vel iuxta eam fuerint duriciem ventris ⁊ costarum dolorem atq; malicia significabit.

Linea mensalis non profunda stricta pallida discontinua secta per alias inequales dolorem ventris ⁊ eius fluxum: vt Ugoni placet: significat: Ita ego Locles habeo excepta palli ditate in ambabus meis manibus celesti gratia: Et propterea multas habui egritudines nec minus in futurum habebo.

Linea vite si sit rubicundior in parte inferiori infirmitatem ventris vel partium inferiorum vt dicunt significat.

¶ Capitulum decimumnonum. De egritudinibus epatis.

m Ltum delectatus sum egritudines quantum mihi possibile est omnibus denunciare: vt hi qui talia habituri sunt medicos consulant: ac sanitatem conseruent.

Figura igitur talis. D. in loco Martis dolorem epatis minatur.

¶ Capitulum vigesimum de egritudinibus virge ⁊ testiculorz.

l Jnea mēsalis si sit obsessa ⁊ ptigua ex duobus semicirculis aut vno tātum in dorso linee ⁊ sit connexa sub auriculari tuberculo vel circa infortunia i testiculis atq; priapo minatur: vt infinitis vicib⁹ ipe notaui.

¶ Figura. C. seu forma spherica iuxta mediā naturalem dolorem genitalium indicat.

¶ Linea mēsalis si sit magis rubea q̄z alie principales dolorē seu egritudinem in genitalibus significat.

¶ Linea mensalis pallida debilitatem arguit genitalium atq; testiculorum: Et etiam anominatur.

Quando mensalis fuerit in sui principio ramosa atq; obtusa: Et maxime si forma spherica aut semicirculus cum eadem reperiatur: Egritudinem in testiculis ⁊ in genitali membro: prout dicunt chyromantici: significabit.

Quando mensalis linea exiguam fosticulam in diametro digiti minimi habuerit vel circa eam fuerit egritudinem in genitalibus seu i partibus inferioribus dicunt significare.

¶ Capitulum vigesimumprimum de bernios.

r Oma: Uenetie: Mediolanum Florentia: Bononia a celesti influxu recipiunt passionem quandam que vulgariter dicitur chilla vel ramix seu bernia. Dicunt ergo quidam q̄ si iuxta lineam capitis reperiatur talis figura. C. vel similis crepatum seu bernioſum significat.

¶ Linee aut ea omnia signa que posita sunt in capitulo de egritudinibus virge huic capitulo applicari possunt disiunctiue tantum.

¶ Capitulum vigesimumsecundum de passione matricis ⁊ vesice.

l Linea Mensalis quando habet grana pallida ⁊ ex ipsis exeant virgule pallide aut rubee significat q̄ talis habens hoc patitur i vesica.et si sint mulieres patiuntur in matrice. Et si non patiuntur sunt tamen dispositi ad huiusmodi passionem seu morbum.

¶ Capitulum vigesimumtertiū de signis partus cum facilitate.

b Habentes robustiores lineas: ⁊ que seruauerunt trinam proportionem atq̄ proprios terminos dico de mulieribus:cum facilitate ⁊ cum modico dolore parient.

¶ Longa atq̄ lata palma facilitatem partus demonstrat.

¶ Triangulus in manu mulierum facilitatez in parturiendo indicat.

¶ Capitulum vigesimumquartū de bis que parient cum difficultate.

l Linea Mensalis intrans inter indicem ⁊ medium in manu mulieris mortem in partu significat aut grauiter infirmari. Si exiguitate aliarum linearum tenet proportio.

¶ In Tuberculo inter minimuz ⁊ medicuz linea crassa ⁊ ad modū longa in femina adulterium portendit ⁊ dolores:quibus ei rumpentur naturalia ⁊ morietur in partu vt dicunt aliqui. Ego tamen hoc per experientiam nunquam vidi.

¶ Linea grossa ⁊ rubea inter indicum ⁊ medium: vt dicunt: ostendit q̄ mulier morietur in partu.

¶ Palma breuis atq̄ angusta periculū mortis in partu portendere videtur.

¶ Linea Mensalis exigua ⁊ capillaris atq̄ intersecta periculum i partu minatur.

¶ Triangulus defectus in manu mulierum cum lineis intersectis periculum partus pronunciat.

¶ Capitulum vigesimum quintum. De signis fluxus.

m Multe ac varie sunt fluxus species que incomprehensibiles sunt apud chyromanticum: sicut Lynteria que fit propter catarrum deriuantem a cerebro ad stomacuz ad intestina. Aut disinteria idest dissipatio intestinorum per materiam mordicatiuam que vlcerat intestina. Aut vt dicitur melius Linteria est fluxus ventris cum leuitate stomaci ⁊ intestinorum in qua cibus ⁊ potus indigestus quasi in eadem qualitate qua sumitur per secessum emittitur. Aut Diaria que est sola humoris amissio: aut fluxus sanguinis narium aut propter vulnera: Aut fluxus spermaticus:qui fit duobus modis. Uno modo dicitur Bomorea. Alio modo noctis pollutio. Bomorea secundum Galenum nomen est grecum compositum ex gomo grece latine germen seu semen ⁊ rea grece latine fluxus. Unde Bomorea grece latine inuoluntarius seminis fluxus. ⁊ est absq̄ veretri erectione. ℙ Pollutio ē expulsio propie spermatis in somno tempore noctis: ⁊ in hoc maxime peccat adolescentia: ⁊ est valde nocens quia in hoc actu fit magna spermatizatio. Species ergo fluxus:vt dixi multe sunt ⁊ incon iderabiles. Chyromantici vt plurimum intelligunt de disinteria. Aliquotiens de Diaria vt inferius enucleabo.

¶ Linea grossa ⁊ rubea inter indicem ⁊ medium mortem per fluxum dicunt ostendere:dū modo non contingat Mensalem.

¶ Aiunt nonnulli q̄ linea oriens a tuberculo medio ⁊ ingrediens intra medium ⁊ indicem: si fuerit pallore suffusa fluxuz vētris significat.

¶ Dicit Ego q̄ quando linea cerebri cum Mensali iunguntur simul: inter medium significat mortem ⁊ magnam fluxus infirmitatem.

¶ Dicunt aliqui si linea Mensalis fuerit inter medium ⁊ indicem significat mortem ex fluxu ventris.

Linee parue ⁊ inordinate in mōte manus fluxus ventris denotare dicuntur.

Multe linee aut vnica tantum in fine Mensalis si respiciat quadrangulum fluxum colericum denotat ⁊ quot sunt Linee:tot sunt fluxus.

¶Capitulum.xxvj. De signis distinguentibus in qua etate debent exuberare egritudines.

f Lias hoc pro certo. Si quedam linee parue sint iuxta radicē mensalis iste infirmitates i prima etate ostendūt. Et si tales linee sint iuxta medium mensalis easdem significat i vltima etate. Cum diuidat ois idiuidui vita in duabus etatibus. Mensura ergo tota uite eiꝰ ⁊ tempora sunt vt dictum est in capitulo secundo de breuitate vite proportionando annos ⁊ etates: ⁊ sic habetur vera verificatio.

¶Capitulum.xxvij. de signis mortis naturalis: ⁊ de qua materia debet homo mori: scilicet an sit sanguis: aut flegma: aut colera aut melācolia.

f Ji quedam parue linee secant lineam mensalem aut abundant ⁊ procedant a parte superiori erit infirmitas ex colera. Si autem ab inferiori parte erit ex flegmate. si autem ex parte media: aut maxime tendit ad superiorem partē tunc erit ex sanguine. Et si magis versus inferiorem erit: tunc ex melancolia.

De causa autem naturali mortis sic iudicare poterimus: ⁊ specialiter i digitis que cōplexio nature iuncta cōcordabit: vt i quto Anastasis actum est.

Et ob hoc si quedā linee parue oriant ex radice indicis ⁊ vadant trāsuerse p ipsum digitum q̄si ad superius versus dorsum digiti significat colericum ⁊ suas condictiones.

Et si tales linee vadant ad iferius arcuales significāt melācholiā ⁊ suas condictiones.

¶Et si he linee oriāt ex latere indicis ⁊ currāt recte eq̄distātes ad aliud latus significant sanguineum ⁊ suas condictiones.

¶Et si quedam illarum linearum vadant ad inferius: ⁊ quedam ad superius est signū flegmatis cū suis cōditiōibus vt pictū ē i pbabitis

¶Unde si tales linee: vt dictum ē: in mensali linea plures reperiant a parte supiori q̄ a parte iferiori si sint i fine mensalis erit mors colerica. Et presertim si linea mensalis tendat ad partem superiorem scilicet ad radicem indicis vt i capitulo de febre acuta pronunciabitur.

¶Si autem plures linee fuerit i linea mensali: considerandum est: an plures sint i parte inferiori q̄ in superiori: ⁊ cui parti magis adhereant: Quia si plures erunt a parte superiori q̄ inferiori. erit mors causa sanguinis. Si autem econuerso erit ex melancolia. Et etiam considera alias lineas: que ostendunt infirmitates: vt sunt verbi gratia craticule que i medio digito reperiunt: que qdem minantur materiam melancolicam vt i suo loco tangit bene considerantibus: ⁊ nota q̄ hec ars ⁊ regule de ea: obliuiosis parum prosunt.

¶Capitulum.xxvij. De signis febris acute.

i Nquit Galenus, secūdo afforismorum acute egritudines magne sunt: ⁊ velocem habent motum: ⁊ necesse est etiam vt velociter veniant ad statum: ⁊ maximo moueantur motu: Qui quidem motus crisis uocatur.

¶Jgit si q̄dā linea repperit inter medium ⁊ indicem: ⁊ sit grossa ⁊ rubea i medio et acuatur in fine ex febre acuta morietur.

¶Si linea mensalis sit acuta ⁊ procedat iter duos digitos versus primam iuncturam indicis mortem per febrem continuam arguit.

Quanto subtilior ⁊ magis acuta erit: tanto illa febris erit acutior. Notaui quendam q̄ habebat tale signum: ⁊ precipue i eius manu linea mensalis erat subtilissima ⁊ tangebat primam iuncturam indicis i interiori parte: cum maxima rubedie. Mors sua fuit febris acutissima.

¶Alium notaui habere talem lineam cū maxima exuberantia linearum seu ramusculorum i fine linee mensalis ⁊ talis ex fluxu qui disinteria nuncupatur mortuus est: Et istud valde i tensiue accidit quando corpus habitudine est colericum: ⁊ quando alias lineas in manu sua repperies que colere erunt indicatrices.

¶Capitulum.xxix. de freneſia.

q Uando linea mensalis est acuta et itrat quasi inter duos digitos: ⁊ tangit primam iuncturam indicis: ⁊ si fuerit vehementer rubea cum maxima acuitate atq̄ subtilitate aliquando dicunt chyromantici. freneſiam significare.

¶Capitulum.xxx. De signis podagre.

a Rtetica est dolorosa dispositio artuum propter exuberantiam flegmatis vel aliorum humorum currentium ad iuncturas. Et secundum

q̄ ipſi humores ad diuerſas corporis partes currunt facientes dolorem: ſecundum hoc diuerſis nominibus digitorum manuū facit ſpeciem arthetice: que dicitur chyragra.

¶Si aūt tales hūores currāt ad ſciā ſeu neruū ipſi⁹ ſcie ꝛ ipſū repleāt. (Situat.n. talis neru⁹ iter lacertos ꝛ coxas:) faciūt ſciaticā lubricare.

¶Unde dolor fit i coxis ꝛ i anchis q̄nq̄ in vna tñ: quādoq̄ i vtraq̄. Et iſte dolor p̄ crus ad minutum pedis digitus deſcendit. Et hec paſſio ſciatica nuncupatur a ſcia ubi habet ſuū principium. Quādo vero deſcēdit ad genu dicitur genugra. Quando aūt ad pedes peruenit podagra appellatur. Chyromanticus non diſcernit ſpecies arthetice: neq̄ auctores ſcribūt hoc: nec habuerunt longam in hac re obſeruationem. Sufficit autē nobis dignoſcere ꝛ predicere iuncturarum dolores: ꝛ eaꝫ: que pedes cruciat inſidioſiſſimam podagram.

¶Quando igit̄ in fine linee menſalis exeunt verſus quadrāgulū multe linee: vel ipa ſit obſeſſa a multis paruis lineis aliquotiens ſicut craticula: ſignum eſt q̄ ille laborabit podagra vt habeo ego cocles i bora mala i manu mea. (Et illud idē habet Dominicus Fuſcus Arminēſis meaꝫ lucubrationum manus fidiſſima: quem ſepius in his ſummis doloribus vi ſo: ꝛ ipſe me cum maximis iocis: licet riſus ſit ingenti meſticia ꝛ cruciatu annexus).

¶Quando linea menſalis habuerit quedam granula rubra ꝛ diſpſa podogrā dicunt mina i

¶Linea menſalis intrans inter medicū ꝛ medium rubea ꝛ groſſa: Et cum ab ea multe linee procedunt ꝛ ipſa nō tāgit ſurſum podagrā habiturum ante mortem dicunt q̄ indicat.

¶Talis figura. D. in triangulo manus dolorem iuncturarum dicitur demonſtrare.

¶Capitulum .xxxi. De ſignis Epilenſie.

Linea media naturalis quando eſt obtuſa epilenſiam ſignificat. Annis preteritis Jacobus de argelata ciuis noſter habebat puerum paruum epilenticuꝫ. Rogauit me q̄ viderē ſi puer ena ſurus erat a tali egritudine. Inſperi puerū illū ꝛ inueni bonam habitudinem ꝛ colluꝫ vinidū: atq̄ pectus amplum cum reſidua membrorū proportione. Tamen capilli erant plani: oculi valde glauci tactus ſuperfugiens cuꝫ mollicie quod eſt indicium caput eſſe flegmaticum. Inſperi manus ſuas ꝛ mediam naturalem inueni quaſi obtuſam ꝛ aliqualiter non circumſcriptam. Alie vero linee bonitatem obtinebant. indicani ipſum in incremento ſuo ob bonam ad inuicem membrorum proportionem liberari a tali egritudine: et hodie liberatus eſt: Tñ aliq̄liter a ſcrophis moleſtatus eſt: precipue circa crura: Nihilominus cōtinue tēdit ad bonum: ꝛ habitudo quottidie fortificatur.

¶Conſulo vobis o mariti ne patiamini conſortes veſtras vti appio. Nam ſi mulier prēgnans eo frequentius vtatur: foetus erit epilenticus: ꝛ hoc ē ſpeciale q̄ ſurgit creature vt teſtatur Arnaldus de villa noua i ſuo breuiario.

¶Capitulū trigeſimū ſecūdum. De ſignis apopleſie ſiue mortis repētine.

Popleſia eſt opilatio oium vētriculorum cerebri ab humiditate Flegmatica vt plurimum non permittens ſpiritum animalem diffundi per neruos: vnde corpus priuatur ſenſu ꝛ motu: Et cōſueuit accidere iſta egritudo potatoribus: ꝛ comeſtoribus qui quottidie ſtant in ganeis: ꝛ ibi inebriātur vel alibi. Pōt etiā accidere alijs qui menſurantur in cibo. Et multis alijs de cauſis vt medici oſtendunt.

¶Littera C. i mōte ānularis repentinaꝫ mortem videtur arguere.

¶Linea parua oriens a fine menſalis tendēs ad radicem indicis ſubitaneam mortem oſtendit: preſertim quando quedaꝫ linee venientes ab angulo ſummo iunguntur cum ea iuxta radicem predicti digiti.

¶Littera quoq̄. C. i loco lune arguit q̄ mors erit repētina in habente illam.

¶Si in monte manus fuerint quedā linee cū currētes ad inuicē oblique: ꝛ quaſi repugnantes: habēs ſubito in aliquo concurſu morietur.

¶Sciēdū ē q̄ index: medius: fidus: ꝛ auricularis: habēt tres iūcturas. ſi igit̄ i qualibꝫ iūctura non fuerit niſi vna linea ille ſubito morietur vt recentiores autumant. hoc ego tamē per experientiam nunquam vidi.

¶Ugo dicit. ſi in iunctura quattuor digitorum prope manuꝫ nō ſit niſi vna linea: quod mors repentina indicatur.

¶Si linea menſalis verſus lineam vite cito ſe extēdat ꝛ cū ea coniūgatur ſecundū aliquos ſignificat repētinam mortem.

¶ Aliqui dicũt ꝙ si due linee oriãt̃ i fine mẽsalis uel plures directe tẽdẽtes ad radicẽ idicis ⁊ i ipsa intrent: mors subitanea arguit̃: vt i manu mea habeo. si alia euadã ifortunia i futurũ. mortẽ talem credo mihi euenturam ad annos. 66. vel circa.

Qñ media naturalis fuerit breuis ⁊ tãgat mẽsalẽ ⁊ sub medio digito secet ip̃az: iprobũ significat hoiez. Et q sit i iuuẽtute moritur⁹ violẽta seu r̃pẽtina morte: vt dicũt chiromãtici mod̃rni

¶ Cap. 33. De his q hñt egritudies neruoꝝ.

Illi q hñt lineã saturninã oriẽtẽ ad rasettã extẽdẽtẽ se vsqꝫ ad radicẽ medij ⁊ exuberãtes lineas i medio tuberculo habuerint: scriptã in rubrica neruoꝝ egritudinẽ patiẽt̃ ꝟm chiromãticos: vt hꝫ Ludouic⁹ Uitalis Philippi fili⁹. ¶ Illi q hñt caracteres saturni i manu vel aliquẽ illoꝝ vt i qnto li⁹ pꝫ in ꝓprio capitulo egritudinẽ neruoꝝ patiẽt̃ Preterea si triãguli spaciũ sit rugosum siccitatem ⁊ discrasiã neruoꝝ indicabit.

¶ Capl'm. 34. De quartanarijs

Linea saturnina valde lõga p̃cipue ad tuberculũ medij quartanariũ morbũ ꝓmittit. precipue si intersectã aut discõtinuã vel male dispositam repperies.

Linea mensalis male ɔditiõata cũ tali linea supius dicta q̃rtanarios vt dicũt idicat: qꝛ i q̃rtanarijs splen tumescit. Et linea mẽsalis splenis denotat conditionem.

Scalã vel craticulaꝫ in tuberculo saturni quartanam dicunt significare.

¶ Capl'm. 35. De epidimia seu peste

Dicũt prisci p̃res egiptij atqꝫ illustres moderni: ꝙ qñ linea gignitiua. i. mensalis se extẽdit vehemẽter iter idicũ ⁊ mediũ ⁊ sit grossa cũ vehemẽti rubedine lesionẽ capitis minat̃: ⁊ p hãc inumerabiles ego iudicaui: ⁊ iueni eẽ veꝝ. Aliq recẽtiores quorũ noia ignoro: nã eoꝝ libri carẽt noie obseruauerũt ⁊ scripserũt ꝙ linea supis posita aliquotiẽs epidimia seu peste morituros idicat. Ego vsqꝫ ad hãc diẽ timui de tali morbo iudicare: Nũc aũt p expientiã vidi hoc eẽ veꝝ. Uñ p eandẽ dictã lineã ego quoqꝫ morbũ pestiferũ ausus sũ iudicare: eo maxie: cũ mihi anno iã elapso hoc mihi acciderit. s. Iudicaui Galeatiũ de grassis adolescentẽ: ⁊ dixi eũ in breui facturũ homicidiũ: qd̃ nõ multo post euenit: nã quẽndã amicũ meũ occidit: cui etiã talẽ violentã mortẽ p̃dixi: admonẽs ipsum vt sibi caueret. Dixi quoqꝫ eidẽ de grassis ꝙ iminebat sibi piculũ violente mortis: ⁊ hoc iudicabã rõne linee supra dicte q̃ lesionẽ capitis denotat. ⁊ tñ Rome pestilentia occubuit. Uñ vidi illã ꝓpositionẽ esse verã: qꝛ linea eius mẽsalis erat vehementer inter duos digitos ⁊ nõ ita in sinistra. tñ erat in sũmitate sua magis subtilis tẽdẽs versus indicẽ. ⁊ sic in breui vt dixi Galeottũ spõtonũ interfecit: ⁊ post excessuꝫ iuit Romã: ⁊ infra ãnũ ex peste mortu⁹ ẽ: ⁊ eius habitudo erat colerica cũ inflãmatiõe. Mentit̃ aũt qdã obliquus chiromãticus: q dicit qd̃ qñ mensalis curuabit̃ ⁊ cadet iter mediũ ⁊ indicẽ semp sanguinis effusionem quoquo modo significabit.

¶ Ca. 36. d̃ colericis atqꝫ melãcolicis morbis

Si linea saturnina incipiẽs a rascetta manus vel ꝓpe ⁊ p mediũ manus d̃uenerit vsqꝫ ad radicẽ saturni ⁊ sit a puis qbusdã lineis intersecta arguit colericos: atqꝫ melãcholicos morbos in indiuiduo ꝓuenire: vt aliq dicũt. Talẽ positurã tenet ille ingeniosus astronomie ꝓfessor Ludouicus filius Philippi vitalis. Et ita teneo ꝙ tale accidẽs posset eũ infestare tpib⁹ futuris. Qꝛ corpis sui habitudo ẽ colerica tẽdẽs ad adustionẽ. ⁊ ẽ sũme cogitabũdus atqꝫ studiosus sic̃ illi q talia inuestigant.

¶ Capl'm. 37. De his q apostemate moriũt̃.

Postema est tumor p̃ter naturã q accidit in diuersis mẽbris in corpe aiali Species v̄o apostematum sunt multe quaꝝ cognitio nunc non ad nos attinet.

Si qs hꝫ puã manũ ⁊ digitos grossos talis ex apostẽate morieť: vt formice vald̃ vtili placuit.

¶ Capl'm. 38. De signis lepre.

Sicut dicit Auicẽna in Fen tertia q̃rti tractat⁹ lepra ẽ infirmitas mala ꝓueniens ex aspl̃iõe colere nigre in toto corpe: q̃re corrũpit̃ ɔplexio mẽbroꝝ forma ⁊ figura ipsorũ: quattuor aũt sunt species quas chyromãticus in specie ignorat in generali autem aliquid potest iudicare.

Si cadũt vngues cũ facilitate sine cã mãifesta vt ẽ lesio aut ɔtusio ⁊ his similia leprã d̃notat. Dicũt qdã ꝙ si in supiori pte pollicis iuxta vnguem talis figura. .apparuerit leprã significat: istud ego tamen nunquã vidi.

¶ Si in principio linee vite oriant̃ tres pue linee tortuose tẽdẽtes v̄sus mõtez pollicis. ⁊ q̃dã tõtuosa vl̃ tertia linea secz eas ẽ signũ vẽtur̃ lep̃.

¶ Capl̃z. 39. De his q hñt genitores stultos: ⁊ qui cito mortem incurrent.

m Irum est ꝙ chyromantico cõcessuz sit de stulticia parentũ iudicare ⁊ ꝙ natura in manib⁹ de hac re signa posuerit. Figura vt sic. D. in loco solis male dissposita significat aliquem habere patrem stultũ ⁊ cito mortem incursurum.

¶ Capl̃m. xl. De vulneribus capitis collo gula ⁊ facie.

q Uot linee sciderint mediã naturalem superius diuidentes circa caput collũ ⁊ gulã tot vulnera ostendũt.

Si linea mensalis cõiungat̃ cum linea vite ⁊ ibi faciat angulũ cũ ea: ⁊ nõ sit ibi media naturalis: vulnerabit̃ ex improuiso. Et fortasse cadet in manib⁹ inimici: ⁊ abscindet̃ caput ei⁹ Aspice igit̃ si hz signũ esse supatũ ab inimicis aut non: vt in suo capitulo patebit.

Si linea mensalis inter duos digitos se extenderit: ꝑ vulnera seu lesionẽ capitalez moriturũ aut grauiter offendi ostendit. Et istud intelligitur qñ ẽ in vltima sui ꝑte ꝓtensa grossa ⁊ rubra Si subtilis ⁊ inferior circa faciez ⁊ gulã lesio erit. si maior cũ vigore in dextra: in ꝑte dextra erit offensio. si i sinistra manu: in sinistra ꝑte iudicabis: vt ego quottidie facio i meis ꝓnosticis.

Si multe rimule fuerint iuxta pollicez multa vulnera in iuuentute manifestãt̃. si iuxta lineã capitis. multas lesiones in frõte ostendunt. si grosse sint capitalia. si subtiles in fronte aut facie aut in collo aut gula.

Si q̃dã linea naturalis oriat̃ ex mensali ⁊ scidat recte digitũ indicez: ⁊ talis linea secet̃ iux̃ radicez a qbusdã lineis uel linea significat plagas vel plagã circa frõtem uel caput.

Dixit Ugo ⁊ aliqui alij affirmauerũt: ꝙ qñ linea mensalis se extenderit ad radicez idicis: ⁊ fuerit grossa ⁊ intersecta hñtibus illã vulnera capitalia significantur.

Tres vel plures curte linee descẽdentes per radicẽ indicis vulnera capitis vl̃ colli significare vident̃. Que si grosse fuerint ⁊ rubee futura vulnera denotãt: si subtiles ⁊ pallide p̃teritas vt recentiores aiunt chiromantici.

Quãdo inueneris quasdã lineas in indice rectas: Lineasqz inter primum ⁊ secũdũ articulũ cõtentas: quotquot ipse fuerint: tot ictus in capite significabũt: Et etiã qñ mensalis extendet se inter indicez ⁊ mediũ ⁊ nõ attigerit: ictus qdem pollicent̃ sed mortales non erũt: sed si nõ attigerit vtrãqz iuncturã ictus capitis nõ tamẽ ferro euẽturus significat̃ vt coru⁹ nr̃ tz ⁊ pigit.

¶ Capl̃m. xli. De vulneribus pectoris.

s I in mõte medij sint linee parue ac cõuicine tuberculo ascendentes ꝑ tuberculũ breues ⁊ eqdistãtes vulnera in pectore arguũt vt recentiores testant̃.

Si multe rimule subtiles ⁊ rubee sciderint lineã mensalez iuxta indicem multa in pectora vulnera hoc est lesiones arguunt.

Aliq sic scribũt si linea mensalis se porrexerit ad radicem indicis ⁊ fuerit subtilis ⁊ rubra: ⁊ bine linee sciderint: vulnera in pectore ꝟm chiromanticos denotat.

Oẽs linee antescripte ꝑ expientiã vsqz ad hãc diez mihi ignote sunt. Tñ semꝑ notaui qđ qñ linea mensalis est rubea ⁊ subtilis i directo duorũ digitoꝝ. s. indicis ⁊ medij aut aliq̃liter itrauerit inter ambos: aut ꝓpe idicis mõtez aut i radice ipsius iterius qđ vulnera pectoris indicat: vt i multis vidi ꝑ expientiã: ⁊ p̃cipue i Joanne maria filio ambrosini socii mei: quez notaui hr̃e in manu dextra talez lineã desinentem inter ambos digitos ꝓpe radicez indicis: ⁊ erat subtilis cũ rubedine valde ignea: ⁊ cõtinue timebã de morte sua: ⁊ semꝑ exclamabã publice ⁊ secrete. Quadã nocte dũ esset armatus fuit ꝑcussus in mamilla dextra: quã rez armatura nõ ꝓhibuit: ⁊ statiz mortuus est iuuenis ille miserrimus:

¶ Cap. xlii. De vulneribus dorsi ⁊ ventris.

Uãdo linea media naturalis in medio loco scindit̃ a q̃dã linea circa ventrez ⁊ dorsum vulnera indicat.

Si q̃dã linee grosse ⁊ parue descendãt a radice medij ꝑ mõtem ipsius plagas in ventre videntur ostendere.

Si multe rimule grosse sciderint lineã mensalem iuxta indicez vulnera seu lesiões circa ventrez significãt. si subtilis sit inferius idez magis infra denotat. Scias tñ ꝙ vulnera possunt intelligi aut a causa primitiua: vt est cõtusio flagellatio: ⁊ casus ab alto. Aut a cã ãtecedente: hoc est humorali sic̃ est exempli gr̃a apostema: seu

botbor.excoriatio:vlcera. ⁊ similia que chyrurgicus aliquãdo incidit:cauterizat:seu facit operationes que causant vulnera. Nec physlonomus aut chyromanticus ad talem particularitatem non potest deuenire: ei tamen sufficit ⁊ sat est:si dicere potest lesionem licet non determinet causam aut originem illius lesionis aut vulneris seu percussionis.

¶Capitulum .xliii.De vulneribus renum.

f Si quedam parue ⁊ grosse ⁊ recte linee descendant a radice medici in renibus vulnera dilucidant secundum multos chyromanticos: Ego tamen istud per experientiam nunquam notaui.

¶Cap'm .xliiii.de vulneribus cordis.

q Nec admodum scribit princeps aboali abinsceni:hoc est Auicẽna quarta quarti.cap.60 Aliqua membra sunt in quibus quom cadunt vulnera magnificatur eius nocumentum ⁊ vt plurimum vulnerati in talibus locis non euadunt: Et forte aliquando vulnus in talibus locis non interimit: sed hoc est raro. Membra autem sunt hec. Nesica:cerebrum:⁊ renes:⁊ intestina minuta:⁊ epar quamuis vt dixi in talibus locis vulnerati aliquãdo euadant:cũ maxime est qd leue. Si autem in corde vulnus accidat semper salus ab illo separatur:nam cor est basis ⁊ fundamentũ uite:quo vulnerato ⁊ vita deficiat necesse est.

Ostendamus igit' hoc in loco signa vulnerũ que restaurari non possunt aliquo medicamine vel artificio:⁊ que sepissime subito interficiũt Dicũt ergo quidã recentiores obseruatores qõ signũ tale ⊖ i medio linee vite vulnera in corde denotãt qõ nũq̃ a me obseruatum est.

¶Cap'm .xlv.de vulneribus coxe.

f Si quedã linea recta ⁊ bene colorata ex radice medici oriatur: ⁊ extendat se per medietatẽ digiti ⁊ secetur a quibusdam lineis secundũ aliquos chyromanticos vulnera in coxa ostendunt:⁊ hoc ego multotiens expertus sum.

Cap'm.xlvi.de vulneribus genu.

f Scribit princeps medicorum quarta quarti capitulo tertio vulnera q̃ cadũt ante genu apud rotulã sunt piculosa ⁊ insanabilia:⁊ si sanãtur illud fit raro ⁊ cũ difficultate. Et hoc accidit ꝓpter sceua accidentia q̃ illi loco eueniunt.⁊ huiusmodi sunt etiam vulnera que fiunt in extremitatibus lacertorũ Dicem⁹ g° signa vulnerũ q̃ i genu cognoscũt. Linee grosse in radice auricularis p̃cedentes vulnera in genibus ⁊ deorsum significant. Alij dicunt qñ due linee subitrãt medicũ cum auriculari bm lõgitudinẽ vulnera i genu vel infra denotant:si sunt magne vulnera sunt futura si sunt parue vulnera sunt preterita.

¶¶Capitulũ.xlvij.De vulneribus seu, ifortunijs in cruribus seu tibijs.

d Scit auctor cuius nomẽ ignoro quod qñ linea stomachi a linea vite vsus restrictã multũ distat:⁊ nõ fert angulũ infortuniũ amborũ crurium demõstrat.

Quot linee furint circa finẽ linee capitis tot vulnera seu lesiones ab anchis ad digitoꝝ extrema minant' ⁊ hoc in pede magno:⁊ exptus loquor. Et vbi tales linee sunt vigorosiores.i. qua manu in illa parte lesio est maior:⁊ hoc ẽ a causa antecedente seu primitiua.

Linea saturnina i cõcauo manus insecta:aut obliqua:aut diuisa:infortunũ amboꝝ cruriũ omino minat' ⁊ plerũq̃ a mã nitrosa seu adusta.

Qñ a pria minimi iũctura ad secũdã,pfũdas lineas inueneris attingentes ab vna ad alterã iũcturã:totidez i cruribꝰ pcussiões iudicabis. nisi fuerint intercise. Sed si nõ tetigerint non erunt cruente vt scribit pictor chyromãticus.

Quãdo inter mediũ ⁊ medicũ in fine pulpe fuerit linea lesionem crurium ostẽdit:⁊ quot fuerit linee tot lesiones minant'.

¶Cap'm.xlviij.De vulneribus brachiorum seu manus magne.

m Manus magna intelligit' ab humeris vsq̃ ad digitorum extrema.si igit' q̃dam linee grosse ⁊ rubee veniãt a mẽsali ⁊ extendantur per montem auricularis:⁊ non attingãt radicem eiusdem auricularis vulnera seu plagas in brachijs vel manibus ostẽdere iudicantur.

Quot linee erunt inter auricularem ⁊ solarez tot lesiones in manu magna ostendunt':scilicet quãdo sunt in fine pulpe circa principium digitorum. Et in illa parte vbi sunt vigorosiores linee:i illa parte sunt lesiões maiores. Et ego tales lineas habui ãnis elapsis:⁊ ita fui vulneratus graui ter in manu mea dextra vt patet per cicatricem:⁊ qz linea minus apparebat in manu sinistra: Ideo post primam offensionem

paucis diebus cum essez in prelio cum inimicis meis cum plumbea pila fui iterum vulneratus in brachio sinistro cum magna contusione. Resoluuntur aliquotiens tales linee effectiue in vulnera cum effusiõe sanguinis. Aliquotiẽs fit ɔtusio ⁊ hec sine sanguine. aliqñ fit dislocatio ⁊ fractura. Aliquotiẽs ꝑꝑ signũ carceris habẽt torturã: funiculuz: aut patibulũ: Aliquotiẽs patiunt apostemata q̃ medici icidunt Aliquotiẽs significat ignis ɔbustio: ⁊ multos ego vidi: vt ita dicam: sturpiatos: seu defectos.

Dixit pictor chiromãtie. quãdo rimulas ab auriculari exeũtes inueneris. s. q̃ a radice ad secũdũ articulũ i uentre digiti versus domesticaz ꝑtem tẽdant sintqz boni coloris: ꝑcussiones vl̃ ĩpedimẽta ⁊ infirmitates in brachijs significabis: ꝑcipue qñ bene colorate ⁊ eleuate fuerint.

¶ Capitulum decimum nonũ De his qui cadunt ab alto.

l Ittera. C. in quadrãgulo ostendit inclinationẽ precipitij ab alto.

¶ Si i mõte manus versus dorsum reppiant q̃dã linee venientes a ꝑcussiõe man⁹ facientes angulũ acutũ i hoc mõte: ostendũt ꝙ tales a casu vel precipitio peribũt.

Si in principio linee vite soror i cõcauo manus reppiat ⁊ ibi sit vna linea secans ipsaz casum ex alto ostẽdit cũ lesione vt ego habui i manu mea ⁊ i me huiusmodi sensi effectũ.

Dicunt recẽtiores ꝙ qñ i tuberculo solis ꝓpe radicez digiti reperiunt due linee: que angulũ acutũ causant versus digitũ talis ex alto ꝑcipitium patiet. Aliq dicunt ꝙ hoc eueniet ꝑ alienã vim: quod non obseruaui.

Dicit autor cuius nomen ignoro ꝙ linea que icidit lineam vite versus restrictã ꝑcipitiũ ex alto denotare videtur.

Jigura. C. in loco martis aliquando casum ab alto indicat.

¶ Capl'm. 50. De his qui cadunt ab equo: ⁊ quorum colla denodantur.

s Ignũ tale A in cacumine vitalis ⁊ medie naturalis iuxta pollicis tuberculũ existẽs casuz ab equo demõstrat: at si transuersalis linea eum diuiserit ⁊ lineã vite colli denodationẽ ob talẽ casum dicũt portendere presertim hoc confirmat auctoritas

¶ Capitulum quinquagesimum primũ. De his qui inter feras periclitantur ⁊ saluantur.

i Ꝑ prope lineã capitis repiatur spherica figura cõpleta ⁊ bene apparens ⁊ circũspecta bene colerata iter feras periclitabitur: ⁊ hoc tamen erit cũ euasione.

¶ Capl'm. 52. De his qui a feris dilaniant seu leduntur.

t Riangulus in summo angulo nõ cõnexus sed parũ distans a cardiaca ⁊ media constitutus: a feris dilaniari aut grauiter ledi nõ nulli aiunt.

Si media naturalis sit valde tortuosa ⁊ male disposita ⁊ nõ cõtinua hoiez a bestijs occidi significat: aut mortis eius magnũ sibi iminet ꝑiculũ: ꝑsertim si fuerit discõtinua nõ circũscripta ⁊ obscura.

Si prope lineã capitis reperiatur spherica figura obscura nõ circũscripta habens interficietur a feris.

¶ Cap. 53. De morsu canis vl̃ quadrupedis.

s Ꝑ sil'e signũ ▷ ꝓpe mẽsalẽ vl̃ vite lineã iuenies morsuz canis ex iprouiso dicũt minari: ⁊ maxie i illis corporis ꝑtibus quibus linee correspõdebũt.

Dicũt aliq ꝙ si repit ꝙ linee curue vt sic ~~~ sint inter spaciũ iũcturarũ alicuius digiti ꝑ rectã positionẽ morsuz canis vel quadrupedis: dicũt significare: exꝑtus loquor ac scribo.

Qñ fuerit due parue linee i ꝑcussiõe man⁹ hominẽ a bestiis morsu affici dicunt significare ⁊ ꝑcipue a canibus.

¶ Capl'm. 54. De his qui ab igne cremant ac ꝑ eũ dãnũ patiuntur aut cocturam.

d Icunt aliq ꝙ tales caracteres [illegible] cũ fuerit vel vna eaꝝ ꝓpe ꝑam iũcturã pollicis inter initium line cardiace ⁊ ipsaz iuncturã: igne comburi ostẽdũt: quod ego nũquam obseruaui.

Si duo acuti anguli in quadrãgulo repiant ⁊ trãsuersa linea eos secuerit: vel ꝑ directũ tetigerit ⁊ sit i iferiori ꝑte quadrãguli igne ꝑituri ob hoc iudicantur.

Quidã cuius nomẽ ignoro scribit: ꝙ linee tres veniẽtes a prima iunctura pollicis vl̃ sub pollice i lineã vite ostendũt igne ꝑiclitari seu mori.

Littera. C. in loco veneris ostẽdit ꝙ habens propter ferrum vel ignem patietur.

Si vna linea trãsuersauerit angulũ supremũ q̃ si in fine ⁊ maior pars de ea fuerit i feriori ꝑte talis habẽs igne morietur vt dicut.

¶ Plures linee se cõiũgẽtes ⁊ incipiẽtes avi tali crasse ⁊ directe sursum pollicem v̄sus ascẽdẽtes tñ ipsuz cõtigẽtes mortẽ i igne significãt Si vero a pollice descẽdãt deorsuz nec tãgant vitale piculũ i igne ꝯmissuz facim⁹. Et supbiã iracũdiã: leuitatẽ ⁊ fugã minãt. vt dic̃ anthioc⁹

¶ Dicit Coruus. qñ manus extrisecus infra sup̃mã cõpaginẽ habeat lineas duas iter se cõiũctas ignis dãnum minabit.

¶ Dicũt aliqui ꝙ qñ iueneris duas lineas iacentes sup lineã vite ꝓpe radicẽ pollicis extrapositas iter idicẽ ⁊ pollicẽ hoiez significat igne dãnũ aliqd̄ substinere vl̄ i reb⁹ vl̄ i corpe ꝓprio

¶ Si linea uite supius tumescat i multis locis v̄sus pollicẽ pp ignẽ laborãtẽ demõstrat. Nũqz tñ ego d̄ ꝯbustione vsqz ad hãc diẽ iudicaui.

¶ Si aũt figura. C. fuerit in loco solis lesionez ab igne minatur.

¶ Cap. 55. d̄ amputatiõe capitis aut suspẽsiõe.

s I linea mẽsalis cũ linea vite ꝯiũgat ⁊ faciat angulũ cũ ea: ⁊ nõ sit ibi media naturalis talis decapitabit ex improuiso fortasse ab inimicis.

¶ Et aliquotiens sententia p̃toris secũdũ correspõdẽtiam aliarum linearum.

¶ Si aũt hec linea nõ ꝯiũgat sed respiciat mediã nãlẽ erit i piculo ⁊ timor mõtis attñ euadet:

¶ Si q̃dã linea circuit pollicẽ iuxta supremaz iũcturam eius suspẽsionem denotat.

¶ Si linea arcualis q̃ est in dorso digiti v̄sus iũcturã cõiũgat cũ q̃dã alia arcuali existẽte ex pte vngule suspẽsionem denotat.

¶ Si in dorso pollicis apud vngues reppitur forma spherica cõpleta suspẽsionẽ minatur.

¶ Iterũ si reppiat sup dorsuz pollicis in vltima iunctura spherica forma iuxta vnguẽ ⁊ ille circulus realiter intersecetur in medio ab vna linea per trãsuersam posituram suspensionem aut strãgulationẽ minatur. Talem posituram vidi ⁊ iudicaui: anno. 1500. in domino paulo vrsino domicello Romano: vt tu Alexãder bẽtiuole lux mea audiuisti me pronosticantẽ: q̃ res effectum vt oẽs sciunt prosequuta est.

¶ Qñ in prima iunctura pollicis reppit Linea continua grossa ⁊ rubra circuẽs ipsam iũcturã amputationem capitis significat vt. 1493. in petro capreolo iudicaui: ⁊ in Joanne merlo imolensi qui suspensi fuerunt.

¶ Si inter primam ⁊ secũdam iuncturã pollicis in parte domestica reppiant vna vel plures linee vehementer arcuales ⁊ sint rubee ⁊ crasse suspensionem aut ab inimico suffocationẽ minant. Eiusmodi lineas notaui in p̃fato domino Paulo vrsino: Et etiã in strenuo ⁊ in militari disciplina capacissimo Leuerotto fermiano principe: q vna cũ Uitellozzo fuit strãgulatus. Ut ꝓnosticaui in arce elci in casentino vl̄ ꝓpe dũ essem cũ dño Carolo Ursino. ⁊ ita ẽt ꝓnosticaui in dño Hãnibale filio notho domini Julii de Uarrano camerini principe.

¶ Si vero linea supradicta non valde circuit pollicẽ cadet in periculum attñ bene euadet: talẽ lineã hz socius meus Horatius bucardus fanẽsis: qui fuit in piculo ⁊ illud euasit. Et captura eius fuit etiã pp intensam lineã saturninã in ambabus manibus: ⁊ pp vnã paruã lineaz i radice saturni.

¶ Si talis figura. [in angulo sinistro aut in triãgulo apparuerit secũdũ Ugonez habẽs illam suspendetur.

¶ Raro euadũt a suspensiõe aut a mala morte illi q hñt lineas principales tãtũ cũ residuo infortunatas vt multotiens notaui ⁊ p̃cipue in anothomizatis.

¶ Talis figura b vel similis si fuerit in sinistro angulo vel in alijs angulis vel in triãgulo in cruce eẽ ponẽdũ hñtẽ existimãt. Antiqores vocabãt crucẽ illud quod nos dicimus furcã ⁊ nõ est vis quam formam habeat dumõ ꝓ patibulo quodã ponatur.

¶ Cap. 56. De his q sũt faturati seu fascinati

s Cribit auctor qdã cuius nomẽ ignoro ꝙ hoc signũ. ¶ j. p trãsuersuz in secũda iũctura medij significat eẽ fascinatũ siue facturatũ: ⁊ ei data est res venenosa ⁊ mala in cibo siue in potu.

¶ Cap. 57. d̄ his q patiunt morsum equoꝝ.

b Oc signũ ss in secũda iũctura medici significat morsuz siue vulnera ab eqs facta vt dicũt Chiromãtici.

¶ Cap. 58. De his q a fratribus interficiũtur

t Ale signũ sic D in mõte manus iuxta eiusdẽ pcussionẽ significat hñtẽ interfici a fratrib⁹ suis vt ait qdã.

¶ Cap. 59. d̄ signis magni seu pui iecoris seu epatis.

d Igiti lõgi lõgitudinẽ auricularũ epatis significãt: magnitudo eoꝝ eiusdẽ

dclarāt magnitudinē: paruitas vo puitatē: plū beitas digitoꝝ discrasiatū epar denotat.

¶ Cap. 60. De his q sūt apti ad bñ scribēdū

s Ij qs hz tabulā manus paruā ⁊ digitos grossos talis ē bñ disposit⁹ ad bñ scribēdū vt narrat formica valde vtilis.

¶ Capl'm. 61. De his q sūt agiles ⁊ qui cuz facilitate agūt sua negocia.

n On ab re erit ponere signū eorū qui ad oia pagēda agiles sunt: ⁊ cū facilitate eoꝝ pagūt negocia. Manus igitur graciles significāt agilitatē: ⁊ habēs tales manus est facilis intellectus in omnibus suis negocijs: vt tradūt aliqui: qui causas rerū optime perscrutati sunt.

¶ Cap. 62. De qualitatibus ingeniorum.

i Ngeniuz est rectus ⁊ vniuersalis discursus ad cognitionem rerū scibiliuz siue agibilium in vnaquaqz re. Cui⁹ sunt tres differentie. Prima ē ingenium equale seu temperatū. Secūda est ingeniū nephādum seu prophanū aut vafrum. Tertia est: ingenium ad oēm partem applicabile. Primo accipiam ingenium tātum in rebus moralibusque habēt ⁊ proximis vtiles existūt. Et istud causatur a temperamento spirituum in debito ⁊ proportionato organo applicato: quod permaxime discernitur a conditione oculorum qui sunt caprini seu coloris celestis: seu kropi: aut q inter nigrum ⁊ varium medii sunt: nec multū radiosi: neqz cum aliqua macula aut rubedine aut citrinitate: Et qui sunt in debita positura: idest nō nimis cōcaui: neqz protēsi ad exteriores ptes: sed medio mō se habēt. ⁊ tales i manibus habēt angulū acutū ⁊ plerūqz triāgulū. Scdm Ingeniū nō applicat' nisi ad malū: vt puta ad homicidiū volūtariū deceptionēqz aliorum: ⁊ ad crudelitatem ⁊ fraudes ⁊ falsos contractus: ⁊ istud est ratione caliditatis aut frigiditatis intense. Si ē cū caliditate vtitur nimia audacia celeritate motus: ⁊ multis verbis ⁊ similibus. Si est ratione frigiditatis: hoc fit ex materia melācholica: ⁊ quicqd facit cū timore pigritia ⁊ blādis verbis operat'. Et talis aliquotiens hz oculos profundos cū maculis: ⁊ intuitus eius est vt ferarum. ⁊ plerūqz caret angulo supremo. ⁊ aliquādo in eo saturnina linea repperitur: ⁊ talis est pater fraudis atqz malignitatis. ⁊ si angulū supremum habz reppitur cum lineis crassis atqz rubicundissimis. Tertia vero ingenij species medium tenet in predictis signis ⁊ ꝯditionibus ⁊ applicat' ad res cōgruas ⁊ incōgruas. Nota q nō repperit' indiuiduum sine discursu ⁊ ingenio nisi comparatiue comparādo vnum alteri vniuersaliter. Quia nō est homo tā rudis igenij qui i suis negocijs nō discurrat aliqualiter. Sunt etiā aliqui q sūt dotati a natura i aliqua mechāica arte aut alia re particulari miro modo quod cognosci nō potest. Dicamus igitur de bono ⁊ equali ingenio secūdū signa: quia i rei veritate linee nō sunt signa: qz linea cadit i imaginatione ⁊ nō a visuali obiecto occupatur: ex quo prisci patres eos vocabant sectiones seu secaturas aut scissuras siue virgulas: sunt eniz sinonima: moderni vero dicūt lineas quod nomen est methaphorice sumptū: alij vero vocant rimulas. Alij aliquotiens vocant rugas. tamē per rugas multotiēs intelligūt icrispationes villorum.

Triāgulus penitus eqlaterus bonum indicat ingenium.

Si linea capitis fuerit recta ⁊ non gibbosa ⁊ boni coloris ⁊ bone latitudinis ⁊ sufficientis profunditatis bonum intellectum ⁊ clarum significat precipue quando non se extendit per tuberculum lune.

Linea epatis si in superiori parte angulum non acutum sed rectum constituit acumen ingenij ostendit.

Tactus temperatus ⁊ bonus qui magis appropiquat caliditati ⁊ lenitati q̄z frigiditati aut asperitati: ⁊ magis carnositati q̄z macilentie arguit bonitatem complexionis ⁊ optimum ingenium vt manus mea indicat.

Quando angulus causatus a linea vite ⁊ epatis fecerint crucem significat bonitatem intellectus ⁊ naturaliter ille est inclinatus ad bonū vt teneo in manu mea dextra.

Quando linea epatis ⁊ saturnina cum media naturali scilicet in fine causat triangulum tunc significat dispositionem ad nicromanticā fatuitatem: incantationes: ⁊ similia. Et si i ꝓportiōe optima repiatur subtiles idagatores antiquoꝝ negocioꝝ ac reꝝ sublimiū ostēdit. vt ad amusiz i manu mea dextra habeo: ⁊ nō ita pfecte i sinistra. Jā in iuuētute mea fatuizaui cum nigromāticis libris ⁊ semper mēdacia inueni:

quoniã alchimia ⁊ nicromãtia principiũ carẽt.
¶Qui bñt palmã longam cum ꝓportiõatis digitis bonũ idicãt igenium i multis opibus ⁊ huiusmodi sunt manus mee.
Ungues lati ⁊ longi decenter tenues ⁊ splẽdi di subrubentes dant signũ optimi ingenij vt in ueni semp ⁊ ego habeo in manibus meis.
Color albus ⁊ quasi pspicuus clarus ⁊ subrubeus equaliter: qualitatem ingenij cõmunez ac bõitatẽ ⁊ mores optimos ostẽdit. Talis.n. color dz eẽ in toto corpore bene dispositi: imaginamur enim ꝙ corpus pspicuũ albũ extenda tur super corpus sanguineum.
Quicunq; pilos decenter indebita quantitate habuerit sup dorsuz manus ⁊ specialiter circa ptez iferiorẽ ⁊ circa pollicẽ sup digitos signum est bone cõplexionis ⁊ nature: ⁊ p cõsequẽs bonum ingenium representat.
Aliq sic scribũt: ⁊ in hoc videt eẽ aliqua differẽtia: Pili decẽter parui i dorso manus vsus p cussionẽ: ⁊ sup dorsuz quattuor digitoz sup primas duas iũcturas si pili sint pauci ⁊ parui ⁊ pmixti coloris significãt ingeniũ subtile ⁊ altũ ⁊ penetrabilem intellectum.
Tuberculus Mercurij quãdo reppit cũ bonis ⁊ nitidis lineis prope radicẽ arguit bonitatẽ igenij dũmodo locus sit clarus.
¶Si i digito minimo repperiũt linee pulcbre ⁊ clare p lõgitudinem igenium bonũ pstãt.
Si vna valde lõga linea vl plures repiant i digito minimo oriẽtes a radice digiti extẽdẽtes se vsq; ad secũdã aut tertiã iũcturã bonũ ⁊ famosuz ingeniũ indicant: vt habeo in dextra ⁊ sinistra manu mea.
Si linea rascetta vnica fuerit cõtinua ⁊ recta brachiũ circuẽs bonũ igeniũ ꝓmittit ⁊ moderatũ i rebus suis pagendis: ⁊ denotat boiez boni cõsilij: ⁊ qui semp studet bene viuere.
Color brunꝰ clarꝰ bonũ igeniũ ⁊ mores idicat Dixit auctor icognitus. si i medio spacio iter lineas triãguli sit planicies bonã cõplexionem significat maxie si bene coloretur: ⁊ ex cõsequenti bonum discursum ⁊ ingenium.
Si in manu sint multe linee transuersales scidentes lineas naturales cũ subtilitate sui corporis subtilitatem ingenij arguunt.
Linea epatis cum trina sui proportione ⁊ situ ⁊ colligãtia nõ in secta ⁊ si sit locus coloratus bonitatem ingeny promittit.
Linea vite cũ trina sui proportione ⁊ bene colorata subtilitatẽ ingenij indicat.
Linea solaris cũ trina sui dimẽsione in diametro digiti vsq; ad radicẽ bonũ demonstrat ingeniũ. Et si fuerit duplicata aut triplicata i radice intẽsuz magis dat ꝓnosticũ vt habeo ego in manibus meis ⁊ pserim i dextra. pserim si vt sulculus existit vt habeo. Valde felix igeniũ é illiꝰ q hz triãgulũ eglaterũ cũ linea solis vt nõ tatũ ẽ: ⁊ si habeat locũ mercurij bene ꝺditionatũ: ⁊ similiter indici tuberculũ eminẽtẽ lineatuz atq; coloratũ: Fama istius talis ad astra tollit Tuberculi manuũ eminẽtes colorati atq; lineati cũ suis cõditionibꝰ ingeniũ bonũ ꝺscribũt.
Linea saturnina cũ trina sui dimensione ⁊ positura bona ita ꝙ nõ transferat se ad mensalẽ sed ad mediam naturalẽ igeniũ in rebus antiquariis prestat: ⁊ si habuerit correspõdẽtiã bonam boc idem fortificat: Si autẽ malã habuerit correspondẽtiã ingenium propbanum prestat.
Si vna linea bene conditionata reppitur i mõte saturni inijciãs a mẽsali vsq; ad radicis mõtẽ si deuenerit ingeniũ bonũ ostendit maxime i agricultura ⁊ rebus antiqs. Notaui etiã multoties igeniũ eẽ sopitũ atq; suffocatũ a rebꝰ venereis: vt in luxuria ⁊ cũ pellicibꝰ. Ex quo vidi tales habentes montez veneris valde tumefactũ clarũ atq; coloratũ ⁊ lineatũ cũ ꝓportiõe in minimo mõte ⁊ alijs effeminatis ꝓportionibus vt in isto sexto libro patebit.
Manus cõcaua cũ bona sui solicitate acumẽ igenij videt ostẽdere: vt ẽt teneo i manibꝰ meis
Articuli digitoz ꝓportionati nõ tumefacti igenij prestãtiã denotãt. exptus scribo.
Linea cordis stricta ⁊ subtilis ⁊ bene colorata ⁊ specialiter vsus mediã naturalem hominem sani cõsilij atq; subtilitatem intellectus arguit.
Quãdo linea vite fuerit acuta ⁊ superius ꝺiũcta significat bõinẽ subtilis imaginatiõis ⁊ boni cõsilij. ¶Quãdo pspitatis linea seu saturnina ad mediã naturalẽ ꝺuenerit ⁊ quasi suo cursu videat eam offendere: probũ significat bõinem ⁊ ingenio magno: ⁊ de boc nõ est dubiuz: ⁊ ortus suus debet esse ad rascettam aut ꝓpe.
Quãdo linea cardiaca uersus restrictã fuerit crassa ⁊ boni coloris bominem boni arguit cõsilij: subtilem ⁊ ingenioſum atq; fidelem omnibus: Catolicum quoq; indicat vt dicit niger Cozuus.

¶ Quãdo linea vite in vertice fuerit inuenta bifurcata ꝛ vnus de illis ramuſculis faciat acutum angulum cũ media naturali bonum ingenium largit' atq; cõſilium ꝛ virtutem: amatorẽ quoq; ꝛ verecundum videt' oſtendere.

Quãdo inueneris tres ramos a raſcetta orientes qui vite coniũgantur: Quiq; poſtea cũ baſi trianguli manus fouee adhereant: acutum ingenio: animo forti iuſticie amatorem ꝫ probuꝫ hominẽ aiunt oſtendere.

¶ Cap'm. lxiii. De nepbando atq; maligno ingenio.

Nephandum atq; prophanum ingenium cauſat' a calido ꝛ ſicco aut frigido ꝛ ſicco. i. a colera aut melancolia vt ſupra tactũ fuit in p'io Anaſtaſis in verſiculis ꝛ eſt illud quod ſemper malũ operatur ſaltem appetitiue ſeu imaginatiue ſi non poteſt cũ actionibus.

Color ruffus ꝛ oculi lucentes ꝛ mobiles nephandum atq; malignum denotant ingenium

Crebra palpitatio oculorum doloſum atque diabolicum ingenium nunciat.

Cutis tenuis ꝛ ſuauis ꝛ multũ frigida hyemis tempore ꝛ calida in eſtate melancholicaꝫ qualitatem denotat ꝛ per conſequens nephandum atq; malignum ingenium.

Digiti erecti ſi flectantur verſus dorſum manus ſubtilitatem ingeni) indicare videntur.

Saturnina ſi cum linea vitali cõiungatur recta q; ꝛ non interſecata ad ſaturninum digitum deuenerit hominẽ arguit ꝓfundi conſilij ſecretum ꝛ callidum: ſed cernicoſum ſuperbũ ꝛ qui valde dedignatur dicũt chyromantici lineam illa p'onoſticare.

Si ſummus angulus acutus rectus cõſtimatur lineis ingenioſum fraudulentum atq; mendacem declarat.

Si linea cardiaca in pte ſuperiori habuerit ineſſuꝫ tortuoſuꝫ ꝛ ſit rubra igeniũ notat doloſũ.

Si in medio ſpaci) inter lineas trianguli non ſit planicies bona: ꝛ ſit male colorata ꝛ ibi ſint ruge alique ſiccitatem cordis oſtendit ꝛ ex conſequenti malignũ atq; nephãdũ ingenium.

Si aliquis hꝫ colorem faciei rubeũ ac flãmeum p'cipue cũ exuberãtia lentiginis aſtutum atq; ingenii vulpini hominẽ penitus arguit.

Quãdo baſis triãguli paululum fuerit tortuoſa ꝛ pallida ſignificat aſtuciam ꝛ ingeniũ magnum cũ iracundia tamen: vt aiunt.

Rubedo cutis ſi ſpiſſa fuerit non clara hominẽ ſignificat dolos ꝛ fraudes continue ymaginari atq; malignũ ingenium largitur: vt fuit in nephario Alexãdro põtifice ſexto qui diabolicum ingeniũ ꝛ naturã peruerſam habuit.

Nigredo cutis ſi ſuauis vel fuſca extiterit ſignũ ẽ aſtucie ꝛ cautele: atq; nephãdi diſcurſus

Si per reſtrictã linee ſparſe inuente fuerint ſe inuicẽ non cõtingẽtes ſed in diuerſa abeuntes magnũ ingenium ſignificabũt: ꝛ hominẽ malaruꝫ cogitationũ: ꝛ qui multa finget: Et ſi id qõ mente cogitat efficeret peſſimã ſortẽ incurreret: vt igt niger corꝰ: hoc tñ ſum pliciter nõ aſſero.

Quãdo bine linee oriunt' a raſcetta ꝛ oblique atq; cõtinue a media naturali deuenerint ingenium pfidũ: ꝛ infortunatũ virũ oſtendunt.

Quãdo linea cardiaca fuerit craſſa atq; rubra ſi fine ſui aſtutũ atq; callidũ diſcurſũ arguit:

Quãdo linea vite i vertice ſuo fuerit ſubtilis torta ꝛ bifurcata igeniũ acutũ ſꝫ vagantẽ innuit ꝛ multã aſtuciã p̃ſtat: Et maximã cupiditateꝫ viſendi varias regiones.

Quãdo media naturalis hꝫ ramuſculos ad i ferius tẽdentes ingeni) bebetudinem ſignificat ſꝫ aliquatenus aſtutũ ingeniũ denotat ad malũ perpetrandum: ꝛ intellectũ ad iniqua ꝛ mala p'cliuem: vt aiunt.

Figura. f. in triãgulo hominẽ callidꝫ arguit ꝛ ingenium acutum.

Manus groſſe: ꝛ digiti circa extremitates vnguium acuti: cupidũ ꝛ falſum ꝛ natura oino prauum boiem denotãt: vt pluries notaui.

Quãdo angulus ſummuſ in infima parte formatur p̃cipue in diametro medi) ingeni) prauitatem atq; ſubtilitatem indicat: de quo non eſt confidendum.

Quando inueneris menſalem cum duobus ramis: vnus ſit ad radicem indicis vel p'ope: alter ſit ad medium acutus: notabis ingenium ad acquirendam rerum copiam idoneum: ſimulatorem tamẽ: ꝛ quo magis in apice tenuis fuerit: tanto magis babẽs erit peſſimus: vt dicunt recentiores p'cipue corꝰ non valde niger in hoc loco.

Qui hꝫ multas lineas i digito medio pluſq; alibi: ꝛ ſpẽaliter qñ q̃dã linea. i. ſaturnina oriꝫ a raſcetta ꝛ extẽdit' ꝑ palmã vſq; ad digitũ mediũ tales ſũt cogitabũdi cũ malefico ꝛ ꝓphano ingenio.

¶ Gibbosi aut diminuti lippitudinarijq3 aut superflui in aliquo membro ingenium maleficum habent: Ideo a ciuitatibus essent expellendi quia multiplicantur tales species Cauete vobis qui filiorum educationem ⁊ eruditionem alijs committitis: Sunt enim tales diminuti seu superflui malorum morum ⁊ pessime nature ⁊ detractores ⁊ vt omnia colligam omnium vitiorum sentina in talibus collocatur.

Strabones quoq3 fugiẽdi sunt quia in nephãdis acutum habent ingenium.

¶ Oculi si fuerint ꝓfundi ingeniosum dolosũ atq3 malos mores indicant.

Breuitas colli cum carnositate: malignitatem atq3 dolosam indicat naturã: ⁊ tales referunt ad lupos methaphorice.

Oculi parui atq3 rugosi malignitatẽ arguũt ⁊ acumen ingenij ꝑcipue in malignitatibus ⁊ referuntur ad symias.

Soror linee mensalis si in aliqbus repperitur maleficam naturam pronunciat.

¶ Capl'm sexagesimum quartum De ruditate ingenij.

Nullũ indiuiduũ reperit sine ingenio ymo stultus nõ caret discursu respectu brutoꝝ. Nemo qsq3 vt. A. G. in ho cap. vi°. ait tã efferis est moribus: qn faciat aut dicat nõnũq3 aliqd qd laudari queat vnde antiqssimus versus vice ꝓuerbij celebratus: sepe ẽt est olitor valde opportuna locutus dicit eniz simplicius ho d aia textu ꝯmti. 94. prudẽtia duplex sequens ymaginatõez: sequens rõnẽ rectã: prima brutis ⁊ hõini cõunis est. ha soli hõini ꝯpetit vñ si aliqua aialia prudentia dicant rõne tñ expertia: de prudentia primo mõdicta vificat. Dicamus igit de ruditate ingenij respectu perfecti discursus q in aliquib⁹ reperitur flegmatica cõplexio naturã inordinatã ostendit atq3 igenij ruditatez: ⁊ sil'r pura melãcolia.

Quãdo linea vite est ꝓfunda grossa ⁊ coloris terrestris ruditatem ⁊ bestialem oino naturam videtur ostendere.

Linea cardiaca etiã nimis grossa i fine vsus mediã nãlẽ naturã quoq3 rusticanã ac rudẽ ostẽdit

Linea vite si fuerit grossa ⁊ ꝓfunda in fossato manus cũ colore hõinem rudem indicat.

Linea cardiaca quãdo fuerit lata ⁊ male colorata ⁊ pallida ruditatẽ nũciat intellectus.

Linea media naturalis nimis lata ⁊ grossa d'fectũ prudentie ⁊ ruditatem ingenij denotat.

Linea media naturalis habẽs in se grossas pũcturas bene coloratas ⁊ nõ terrestres hõitatez virtutis appẽhẽsiue ꝓmittit sz malã iudicatiuã.

Si linea media naturalis grossas ⁊ nigras pũcturas habuerit ruditatez ingenij testat.

Media naturalis si fuerit grossa ⁊ magnas pũcturas habuerit hebetis ingenij est signum.

Angulus dexter obtusus siue grossus ẽ signuz male dispositiõis nature ⁊ ruditatem sine rõne dãtem procliuitatem indicat.

Angulus sinister obtusus ruditatez ⁊ iconstãtiam arguit.

Si in mõte manus reppiant q̃daz linee recte due vel tres bene colorate impitiã ⁊ inscitiam attestant ⁊ specialiter si quedaz parua crux repperiatur cum eis.

Lõga palma cum grossis ⁊ curtis digitis ruditatem ingenij representat.

Longa pala cũ breuibus aut lõgis digitis: cuz crassis articulis ⁊ cõglobatis flegmaticã ꝯplexionem ostendit: cũ maxima ingenij ruditate.

Mensa manus inequale spaciũ cõstituens ruditatem ingenij videt indicare.

Ungues in medio profundi ⁊ spissi imundos hoies significant: rudes: ⁊ pauca scientes: maxie cũ caro circa digitos alta atq3 grossa fuerit.

Color multum albus cum pallore cutis abundantiam flegmatis indicat ⁊ per consequẽs ruditatem prestat ingenij.

Quãdo linea mensalis ingredit valde inter saturninum digitum ⁊ salutarem ruditatem ingenij indicat atq3 paruam sapientiam prestat: vt dicunt moderni.

Manus grosse ⁊ pingues hebetudinem ingenij demonstrant.

Digiti parui hebetudinẽ intellectus ꝓnũciãt.

Si in medio spacio inter lineas triãguli nõ sit planicies ⁊ male coloret defectus caloris naturalis ostendit ⁊ per ꝯsequens ruditas igenij.

Linea media naturalis si cum linea cordis angulum strictum efficiat hebetudinem ingenij significat: tamen bene celãtẽ cõsilia arguit.

Si in manu penuria fuerit linearum: ruditatem ingenij demonstrabit: ⁊ talis vtetur belluina natura.

Qñ ꝓspitatis linea orit a restricta vel ꝓpe ⁊ ꝑuenit vsq3 ad lineã sensibilẽ ⁊ fuerit tortuosa ru

ditas ingenij arguit: ⁊ vtutis ꝯtẽptiuũ ꝺmõstrat.
Oculi grossi atq; eminẽtes ruditatẽ igenij atq; beluinã naturã oñdũt: ⁊ maximos ꝑsuasiuos ⁊ stultos.
Gene tumefacte ignauiã atq; beluinũ ingenium denotant.
Frõs valde magna bestialẽ naturã ⁊ obliquũ discursum indicare dicitur.
Habitudo curua rõne carnis cum caducitate membrorũ atq; incessus valde lentus Ignauiam atq; rudem naturã ꝓmittunt.
Mandibule oblõge os magnũ ⁊ laxũ: dẽtes magni atq; acuti p̃cipue canini aut duplicati: bouinum ingenium demonstrãt.
Si linea media naturalis habuerit duo capita in inferiori ꝑte defectũ mẽtis.i.intellect⁹ ⁊ ꝑ cõsequens ingenij ruditatem denotat.
Qñ basis triãguli paululũ fuerit tortuosa ⁊ pallida ꝓximũ dolorẽ significat.si fuerit cũ crispitudine hominẽ tardũ dicũt arguere ⁊ flegmaticũ ⁊ vitiosuz cũ ruditate ingenij.
Linea cephalica si longa extra fossatum fuerit ingenij ruditatem iudicabis.

¶ Capl'm.lxv.De infidelitate.

Littera.D.in indicis tuberculo indicat infidelitatem maiorem omnium in suo genere.

Littera.F.in triangulo:ostendit virũ falsuz callidũ mẽdacẽ ⁊ ꝓditorẽ:ob quã rẽ malũ hẽbit.
Linea cardiaca valde lata ⁊ male colorata ⁊ pallida infidelitatem certificat.
Linea cordis valde rubra:vel liuida ⁊ tortuosa versus mediã naturalẽ deceptorem: luxuriosum:atq; animi ꝑuersitatem ostendit.
Linea media nãlis interrupta falsitatẽ arguit.
Linea epatis si in supiori ꝑte facit angulũ acutum deceptorem facit ⁊ fraudulentũ cum vafricia atq; maxima calliditate.
Si locus triãguli fuerit cũ liuore signũ est hominis callidi deceptoris ⁊ iracundi.
Qñ media ⁊ cardiaca nõ bene coniungunt' sz notabiliter ab inuicẽ distãt puꝝ spaciũ dimittẽtes :significat' impurus vir:detractor ⁊ mẽdax ꝺquo nõ ẽ ꝯfidendũ:ymo ab alijs ẽ sepãdus.
Si cardiaca ⁊ media nõ cõiũgant' ⁊ illud spaciũ sit callosuz aut durũ vel siccũ:atq; coloratũ significat deceptorem magnum.
Angulus summ⁹ nõ ꝯiũctus:⁊ si illud spaciũ sit rugosuz supplãtaneũ:cauillatorem:⁊ garrulum demonstrat.
Si angulus dexter nõ reppit' vel nõ ꝯiũgat' p̃dicte linee arguit' instabilitas maxima.⁊ demõstrat hõinez cui nulla inest fides neq; ꝯsciẽtia nõ.n.curat ꝺ aliquo nisi solum ꝙ possit ad implere quod optat.
Angulus sinister si fuerit acutus astutum ⁊ callidũ denotat instabilem ⁊ cauillosum.
Linea mensalis fracta seu pallida discõtinua seu male disposita indebilitatem arguit.
Linea mẽsalis qñ extẽdit' ad mõtẽ indicis cũ rubedine atq; liuore infidelitatẽ minat'.
Quãdo linea mensalis fuerit bifurcata in superiori parte:infidelitatem prestat.
Linea media naturalis quãdo fuerit bifurcata i ꝑte inferiori infidelitatẽ indicat ⁊ hippocrisiã:
Color ruffus ⁊ oculi lucentes atq; mobiles infidelitatem denotare videntur.
Si in medio spacio inter lineas triãguli nõ sit planicies bona:sed male colorata ⁊ ibi fuerint ruge siccitatẽ in corde dominãtẽ significat ⁊ ꝑ ꝯsequens infidelitatẽ ac pessimos mores manifestat.
Multe linee in mõte pollicis intercise seu glomerate ⁊ subtiles infidelitatem ostendunt.
Color rubeus flãmeus lentiginosus versutiã atq; dolum arguit:⁊ tales referunt' ad vulpes.
Cutis tenuis ⁊ suauis ⁊ mltũ frigida hyemis tẽpore ⁊ calida in estate melãcoliã atq; malignã naturã videt' ostendere.
Si due linee cingãt vltimã iũcturã pollicis sine incisione aliqua infidum arguit.
Si inequali ⁊ angusto spacio linea mensalis a media naturali distat malã hõinis ꝯplexionez ostendit ⁊ ꝑ ꝯñs infidelitatem demonstrat:
Angulus supremus retbiculatus ⁊ acutus seu separatus infidelitatem prenotat.
Due parue linee sub vngue pollicis si cõnexe ⁊ nõ eque distãtes fuerint infidelitatez arguũt.
Qñ basis triãguli finit' in cauea manus ⁊ non adheret cardiace infidelitatem innuit.
Cũ aliq habuerint paruas manus tales:vt dicũt chyromãtici infideles sunt.
Ille q dũ loqt' multũ mouet manus vel eas insimul percutit ⁊ multos hz gestus eloquens fraudator est:vt omnes affirmant.
Digiti si recte flectantur versus dorsum man⁹ iniustũ ⁊ infidelem anttestantur: ⁊ maxime si digiti sint subtiles.

¶ Grana seu pũta rubra i linea cardiaca significãt hñtẽ eẽ ꝓditorẽ suoꝝ socioꝝ: ⁊ talis ꝑꝑ i moderatam luxuriam vitam p̃occupat ⁊ ante tempus moritur.

¶ Si linea cerebri fuerit valde curta ita ꝙ nõ exeat ꝯcauũ man⁹ hoiez modice fidei significat

Figura. F. i loco martis ifidelitatẽ portẽdit

¶ Si linea sensibilis .i. media naturalis fuerit tortuosa ⁊ discõtinua astutũ ac d̃tractorẽ nũciat Attñ i cõsilijs preualẽtem significat.

¶ Rubedo cutis si spissa fuerit ⁊ nõ clara hominẽ significat dolos ⁊ fraudes ꝯtinue cogitãtẽ: vt fuit nephãdus ille põtifex: nõ sãctissimus sz: vt ita dicã: maranissim⁹ Alexãder sextus q oẽz p̃cipue puertit italiã: ⁊ sua cã ⁊ eo duce ifinita homicidia ac furta perpetrata sũt: ⁊ vt oia in vnum colligam: omne malorũ genus.

¶ Si cutis manus ⁊ maxime palma grossa ⁊ dura fuerit naturaliter: ⁊ non propter laborem cũ rubore quodam p̃cipaliũ linearum versutus ⁊ dolosus denotatur.

¶ Ungues nimiũ pui ⁊ curti puersitatẽ animi atqꝫ ifidelitatẽ. idicãt. ⁊ oia q̃ diximus i cap⁹ d̃ nephãdo ac maligno igenio hic applicãda sũt.

¶ Quando vite linea ⁊ media ifra ⁊ i directo digiti medij cõiũcte fuerint miseriã: animi prauitatẽ: ⁊ ingenij subtilitatẽ: ⁊ i acqrẽda pecunia hominẽ sollicitũ facit: ac nemini fidũ.

¶ Angulus dexter seu iferior si nõ cõiũgat̃ ⁊ spaciosus fuerit animi significat malignitatem absqꝫ fidei firmitate atqꝫ ꝯscientia vt coruus affirmat ⁊ bene dixit.

¶ Illi q sunt diminuti ⁊ icõmẽsurati aut supflui i aliquo mẽbro sunt maxime ifideles: ideo dixit magister igeniorũ ad Alexãdrũ. Eleuatio spatularũ est signũ asperitatis: qꝛ natura nõ itẽdit aliquod malũ: sunt. n. icõmẽsurati i extremis nature: quẽadmodũ sunt mẽsurati de bonitate nature: ita icõmẽsurati sunt d̃ eius malitia ⁊ ꝯ̃ itentionẽ suã. ergo vt mensurati sunt bene ꝯplexionati ⁊ ad optimos mores dispositi: ita nõ mensurati icomplexionati sunt: ⁊ ad pessimos mores iclinati: igitur fugiendi: atqꝫ a cetu bonorum ac cõuersatione expellendi.

¶ Strabones lippitudinarijqꝫ vsqꝫ ad sũmũ: vafram atqꝫ dolosam naturã idicant.

¶ Quando angulus supremus fuerit disiunctus ⁊ parue linee in eo extiterint: homo deceptor significatur: ⁊ detractor: ⁊ is q oibus vitijs sit repletus: facit etiam hominem igenio acutũ cum omnibus verborũ blanditijs vt dicunt.

Color liuidus atqꝫ flauus aut glaucus sublimem malignitatem atqꝫ infidelitatem arguit.

¶ Ille qui reperitur in debita etate sine barba: ⁊ qui ibi habet paucos pilos femineam atqꝫ infidam naturam ostendit.

¶ Oculi in profundo situati maliciosum hominem atqꝫ infidelem oino demonstrant.

¶ Capitulũ. lxvi. De fidelitate.

Forma pfecta spherica vel triangulus in loco iouis notant sapientiam: atqꝫ fidelitatem.

¶ Littera. C. i loco veneris veridicũ atqꝫ fidelem denunciat.

¶ Linea cordis stricta ⁊ subtilis ⁊ bene colorata specialiter versus mediaꝫ naturalẽ hoiez sani consilij atqꝫ subtilitatem intellectus ⁊ fidelitatem largitur.

¶ Quando linea vite fuerit recta bene ⁊ acuta ⁊ superius coniũcta significatur homo subtilis imaginationis ⁊ boni consilii: ⁊ qui maxie vtitur fidelitate. ⁊ si talis linea oẽs bonas conditiones habuerit quas debet habere: p̃ter hoc scilicet quod non sit in superiori parte coniũcta tũc ceteras virtutes habet: sed nõ celat.

¶ Linea media naturalis recta sine curuitate significat hominẽ veracẽ atqꝫ maxime fidelez. Angulus dexter rectus vel quasi apparens ⁊ bene coloratus arguit bonam cõplexionẽ ⁊ bonos mores: ⁊ ex cõsequenti fidelitatem.

¶ Linee vel rami existentes in principio medie naturalis recti similes arbori palme sursuꝫ aspicientes fidelitatem indicant.

¶ Linea mensalis bene continua satis longa profunda lata ⁊ recta significat bonã complexionem membrorum radicalium ⁊ bonos mores ⁊ per consequens fidelitatem.

Quadrangulus rectus ⁊ bene coloratus rectitudinem ⁊ fidelitatem promittit.

¶ Si i q̃drãgulo repperiat̃ quoddã signũ simile cuidã stelle bene coloratum rectum atqꝫ fidelem ostendit.

¶ Si mons manus sit lenis: purus: ⁊ bene coloratus fidelẽ hoiez ⁊ pacificũ declarat.

Tactus temperatus ⁊ bonus qui magis appropinquat caliditati ⁊ lenitati q̃ꝫ frigiditati ⁊ asperitati ⁊ magis carnositati q̃ꝫ macilentie: fidelem maxime arguit.

¶Quicūq; pilos decenter in debita habuerit quantitate supra dorsum manus ⁊ specialiter circa partem inferiorem ⁊ circa pollicem ⁊ super digitos signuꝫ est bone cōplexionis ⁊ nature: ⁊ per consequens rectitudinem atq; fidelitatem in habente arguit.

¶Linee que circuūt pollicem si sunt bene ꝓportionate ita ꝙ non omnino circuant pollicez fidelitatem nunciant.

¶Mensa manus qñ constituit̄ equali cōstitutiōe cū decenti latitudine fidelē significat.

¶Bine paruule linee sub ungue pollicis: si eqdistātes fuerit ⁊ connexe fidelitatē ꝓmittūt.

¶Si in qualibet iunctura: excepta ea que est pollicis fuerint due linee equedistātes bonū signū erit: ⁊ signicabūt boiez vidicū atq; fidelē.

¶Si quis habet digitos in extremitate latos talis erit fidelis ⁊ bonus socius.

¶Bine linee eqtātes se in quadrangulo manus vt crux quando fuerint bene dispōsite fidelitatem declarant.

¶Dixit auctor incognitus. Si in medio spacio inter lineas trianguli sit planicies: bonam complexionem significari: maxime si bene coloretur ⁊ ex consequēti fidelitas ⁊ boni mozes ostenduntur. Omnia que diximus in cap. de equalitate ingenij hic possunt referri.

¶D. littera in monte indicis fidelitatez ostēdit excepto ꝙ causa luxurie decipit omnes.

¶Qui habuerit lineas subtiles in radice digiti solis pluſq; alibi erit fidelis: amic⁹ curialis: ⁊ sapiens: largus ⁊ benignus.

¶Figura, F. in loco lune fidelitatez atq; bonam volūtatem promittit.

¶Capm. lxvij. de signis maxie istabilitatis.

Maxima instabilitas detestanda est: qz multi multas res incipiunt quas ꝓpter eam postea non perficiunt: ⁊ habent celeritatem in discursu suo sed imperfecte aut oblique: Mediocris autem instabilitaſ laudat̄: quia nō caret discursu: ⁊ sepius in melius mutatur: vt sapientes faciunt qz in instanti boni conceptus non perficiuntur sed in tempore. Mos autē vulgus insipiens stultos vocat ⁊ instabiles: ⁊ nō sciūt ꝙ sapientis est mutare propositum: tempore tamen ⁊ loco.

Linea cordis discontinua vel nimis breuiſ facit homineꝫ nunquā aut raro ad finez optatum aliquid producere.

Linea cordis bifurcata in parte superiori vagabundum ⁊ consilij mutabilem inuit.

Linea vite magis grossa versus mediam naturalem q̄z versus rascetam signum est vagabundi ⁊ mutabilis consilij.

Quando media naturalis est breuis ⁊ discōtinua mutabilitatem ⁊ leuitatez significat animi cuꝫ inconstantia suozum verbozum.

Si rami ꝓcedant a principio linee medie naturalis vt linee et sint magne ⁊ curue: ⁊ tales rami vadant ad inferius respicientes montem manus: hominem lunaticum ostendunt.

Et si epatis linea ⁊ cardiaca non cōiungunt̄ nec faciunt dicte linee angulū vanitas atq; instabilitas videtur ostendi tali positura.

Multe linee subtiles ⁊ interciſſe vel conglomerate in monte pollicis significant instabilitatem maximam vt aliqui scribunt.

Munia pilositas instabilitatem ꝓnunciat.

Si in regiōe angulus dexter nō fuerit nec aliquis alius angulus neq; coniungātur predicte linee varietatem ai ⁊ sine stabilitate denotat.

Mensa manus inequalis ⁊ male conditionata maximam lubricitatez pollicetur.

Linea quedam oriens a rascetta seu a linea cardiaca extendens se per caueam usq; ad tuberculum mercurij ⁊ male conditionata: ꝑsertiz si a pluribus lineis intersecabitur vel ab vnica tantum: ⁊ causet signum vt crux: ⁊ appellatur via lactea vanitatez cum maxima instabilitate ostendit.

Si linea vite superius multas habet plicas boiez imutabilis consilij facit̄ ꝓpositi.

Cutis tenuis ⁊ rugosa cum continuo colore palme immutabilitatis est signum.

Figura e i loco lune paruā stabilitatē denotat.

¶Capitulum. lxviij. de signis largitatis laudabilis ⁊ non laudabilis.

Si q̄drāgulis fuerit lat⁹ ⁊ excesſ⁹: largū boiez significat ⁊ excessiue largū eē

Itē si quadrangulus est latus in principio percussionis in prima etate erunt liberales: in vltia vero parsimonia vtēt: Et de reb⁹ datis postmodū eos penitebit. Si eq̄liter erit eq̄ liter dispensabit largitatez suam. Si finis ei⁹ erit angustus declarat auaritiam in fine etatis. Si in medio in media etate. Dicunt etiam ꝙ quando digiti bene coniungi possunt parcitatem ꝑm quosdam significare.

P

Si quedam linea naturaliter bene disposita ⁊ grossa ⁊ bene colorata inter medicuz ⁊ auricularem descendat quasi a radicibus predictorum digitorum ⁊ tendat versus mensalem largitatem dicunt ostendere.

Si vna linea oriat a mensali ⁊ vadat ad radicē auricularis si obliqua seu grossa fuerit largitatem famosam ostendit.

Si media naturalis non tangat in puncto vitalem significat hoiem largum per vanā gloriā.

Quadrangulus latus ⁊ planus ⁊ bene colorat⁹ largitatem ostendere videtur. Talem posituram ego notaui in magnanimo ⁊ famoso legista dño Bartholomeo succino senēsi eximio ac ingentoso doctore de cuius laudibus satis dici non potest. Aliqui tamen dicunt illum eē prodigum quod ego non discutio. multa enim essent dicenda. Et hoc idez notaui in sublimi ac famoso iuuene legum doctore si recte memini domino Mariano quondam domini Baldi nouelli de perusio: quem teneo q futuris tēporibus perueniet ad magnam dignitatem ⁊ ingentem famā apud principes tam terrenos q̄z ecclesiasticos: Et ad hoc nunq̄z vidi meliora signa in homine usq̄z ad banc diem. Est. n. bone habitudinis ⁊ sapientissimus iurisconsultus: nec deceptor aut fidefragus vt aliqui sunt nostris temporibus.

Qui habuerit lineas subtiles in radice digiti solis plusq̄z alibi: erit fidelissimus largus benignus amicis.

¶ Capitulum. lxviiij. De luxuria ⁊ fornicatione ⁊ similibus.

Littera. D. in monte indicis incestuosum virum ostendit: sed se cum nobilibus conniscentem.

Linea vite valde rubra vel liuida ⁊ tortuosa versus mediam naturalem luxuriosum deceptorem: ⁊ animi preuersitatem arguit cum crudelitate. Et talem lineaz puto habuisse quendam carnificum apud lubricum principem dominum Valentinum borgie filiū maximi pōtificis Alexandri sexti: qui post coitum cū duobus filijs cuiusdam principis ambos suffocauit tempore meo: eorum autem nomina silentio pretereunda esse duxi honestatis gratia vt parcam eorum honori.

Grana quedam rubra seu puncture inordinate super lineam vitalem hominem valde luxuriosū indicare dicunt: ⁊ contentiosum: qui sit futurus causa multi litigij.

Linea oriens a mensali ⁊ extendens se a radice auricularis obliqua ⁊ grossa in mulierib⁹ luxuriam ⁊ corruptionem declarat.

Linee: vt crux in digito indico significāt virum esse adulterum.

E. littera in monte annullaris mulierū amatores atq̄z turpem luxuriā ostendit.

Linea mensalis habens grossas crepaturas ⁊ inordinatas nephandam luxuriam ostendit: specialiter si color eius fuerit intensus.

Ungues pallidi seu nigri vel asperi ⁊ quasi rotundi luxuriosum hominez: ⁊ i venerez pronum dicuntur ostendere.

Littera. C. in monte indicis inducit cōcubit⁹ cū nobilib⁹ psonis ⁊ cū vxoribus affinium vel cū vxore parentis cōmittet incestum.

Linea vite ⁊ media naturalis cōuincte habētes colorem intensum illicitam luxuriaz declarat vt in cap. de natura martis docuimus.

Dixit auctor mihi incognit⁹. Si linea cerebri fuerit nimis subtilis ōnotat habētē eē lasciuiū.

E. figura aut caracter in loco lune luxuria turpi plenum ostendit.

Si linea vite fuerit tumida inter pollicē ⁊ indicem fornicatorem significat.

Si ex trib⁹ lineis triangulus in nulla sui parte coniungatur luxuriam ostendit.

Si quedaz linee veniēt a radice pollicis usq̄z ad lineam vite a parte linee postreme: que est versus angulum suprēmum dicunt chyromantici luxuriam exuberātem oñdere.

Multe linee in mōte pollicis intercise seu glomerate ⁊ subtiles maxiuz fornicatorē ostēdūt.

Si in dorso pollicis iuxta vnguē fuerit figura vt stella erit luxuriosus valde vt sepi⁹ notaui.

Si in digito indice fuerint bine line ⁊ scindāt fortiter digitum vsq̄z ad mediam iuncturaz vel iuxta maxime luxuriosum ostendit.

Intersectio linearum vt crux in monte pollicis adulterum esse significat.

Si in dorso indicis digiti reperiatur figura vt stella feruentem libidinem declarat.

Linea oriens inter indicum ⁊ mediū que curuetur vt semicirculus per tuberculum mediuz ⁊ medicum usq̄z ad minutilum digitum: quaz aliqui appellant cingulum veneris. si fuerit rubra libidinis impatientiam attestatur: ⁊ circa

oē lasciuie genus habētē sollicitū eē denūciat.
Manus diuersorum colorum luxuriam ostē-
dit vt ptholomeo placuit.
Mulier paruas manus ⁊ digitos grossos in
extremitatibus habens: luxurie signa ostendit
vt aliqui dicunt.
Si qs habuerit man⁹ rubras siue vir siue mu
lier extiterit talis sāguine⁹ ⁊ luxuriosus efficit.
Multitudo linearum rectarum in monte ve
neris luxuriam atqꝫ caliditatem arguit.
Si cutis man⁹ maxie palme grossa ⁊ dura fue
rit naturalr nō ꝓpter laborez cū rubore prima
rum lineaꝝ luxiriosus pessimus ostenditur.
Talis figura in monte Jouis. g. ostendit ho
minem bone fame: Licet ille in veritate cum
mulieribus libenter commisceatur.
Cum essem Rome notaui virū nephandis-
simum ac luxuriosum: cuius habitudinem hoc
in loco mihi describere placuit. Erat eniꝫ par
uiculus ad staturam quasi pumelonis: Cuius
capilli erāt multi ⁊ grossi maxime circa tem-
pora erant etiam nigri. Facies eius rotunda
erat ⁊ carnosa: frōs magna similiter ⁊ carnosa.
Supercilia vero grossa cum pilorum multitu-
dine. Oculi magni tendentes ad extra in quo
rum cornea erant multe macule ignee: intuitus
ei⁹ toru⁹ ⁊ beluinus. Pellicule circa oculos
tumefacte. Gene carnose: auricule magne na-
sus magnus ⁊ curtus in cuius medio erat cō-
cauitas vt canes hispani paruuli habent. Na
res ample. Os magnum: labia valde grossa ⁊
exterius euersa vt habent ethiopes: mentū ma
gnuꝫ atqꝫ rotundū. Color faciei liuidus adu-
stus: Barba spissa ⁊ nigra: Collum grossuꝫ ⁊
viuidum. Dentes spissi atqꝫ magni. Submē-
tum valde carnosum: pectus latum ⁊ mamillo
sum. Brachia breuia ⁊ carnosa: manus parue
⁊ carnose: digiti parui ⁊ articulati vngues bre-
ues pallidi nigri ⁊ asperi. Spatule carnose ma
gne. Dorsum latum ⁊ carneum: venter magn⁹
vt cadus. Pecten valde pilosuꝫ ⁊ spissū. Vir-
ga plena venis apparētibus. Jlia ⁊ nates car
nose peritoneon siue intersticium inflatū. Coxe
magne ⁊ carnose. Crura subtilia: pedes parui
⁊ inarticulati. Planta peduꝫ cum equali su-
perficie: ⁊ carnosa. Habitudo calida erat ⁊ hu
mida incessus cuꝫ celeritate: passus breues cū
oculis aptis ⁊ ꝓtensis: loquela festina. Anhe
litus multi flatus: atqꝫ spissus: totum corpus
pilosissimuꝫ. Vola manus non concaua. Li-
nea vite longa ⁊ rubra: angulus supremus dis
iunctus linea media naturalis rubra obliqua
⁊ male positionata linea mensalis cum grossis
⁊ inordinatis crepaturis. Mons veneris tu-
mefactus cum sorore linee vite. Triangulus
nullibi erat. Mons Jouis illineatus ⁊ male
coloratus cum. C. littera in eodem monte. Et
in dorso digiti linee vt stella existebant. Ciu-
gulus veneris in suo loco rubeus. Mons so-
lis male conditionatus. Tuberculus mercurij
obscurus. Locus lune cum tali charactere. E.
erat. Et linea vite tumida inter pollicem ⁊ in-
dicem. Et sic iste pessimus homo fuit habitua
tus atqꝫ lineatus. Hic ergo ob talem habitu-
dinem vtroqꝫ coitu vtebatur tā in masculis q̄ꝫ
in feminis: aliquando etiam cum proprijs ma
nib⁹ virilia tractabat vsqꝫ ad emissiōeꝫ sperma
tis: ⁊ deniqꝫ erat omnium uitiosorum vitio-
sissimus.

¶ Capitulum. lxx. De his qui cum matribus
aut sororibus concumbunt.

i Sta figura X in monte pollicis
arguit abuti matribus ⁊ sororibus.
Due linee orientes a radice indicis ⁊
scindentes digitum vsqꝫ ad mediam iuncturaꝫ
matris violatorem ostendunt vt aiunt quidaꝫ.

¶ Capitulum. lxxi. De his qui cum consan-
guineis et propinquis coeunt.

l Jttera. C. in loco veneris ostendit ho
miuem perpetrantem magna scelera i
coitu cum consanguiueis atqꝫ affinita
te coniunctis: ⁊ erit iniuriator.
Ampla linea rubicunda ⁊ directa a cardiaca
per medium pollicis pergens coitum cum cō
sanguineis declarat.
Figura. D. in loco Jouis infidelitatem deno
tat ⁊ facit hominem commiscentem se cum no
bilibus: ⁊ cum vxore proprinqui vel patris ei⁹
incestum committet.
Si autem alique figurarum suprascriptarum
vt in qnto Anastasis pictū est in loco veneris
fuerit. Paterni lecti aliqñ violatorē oñdūt in
de cū matre propria concūbet vel cū nouerca.

¶ Capitulū. lxxij. De his qui accipiunt pel-
lices seu meretrices in vxores.

s Unt etiam qui spreto omni dedecore
non dedignantur ducere meretrices in
vxores: quod certe miruꝫ est cū maior

sit copia feminarum q̄z fornicarum.
Habens igitur. C. litteraz in loco veneris spō salicia cum meretricibus celebrabunt.

¶ Capitulum. lxxij. De his qui concumbūt cum varijs mulieribus nec eis fidem seruant: sed potius illas decipiunt.

Cribūt moderni q̄ si linea cerebri ba
S buerit multas lineas sibi infixas tunc cum multis mulieribus habens illaz cōcumbet. Quod si multe cruces oblonge ibidem sint multas mulieres decipiet: Et si fracte ꝛ non integre fuerint cruces quotquot erunt fractiones totiens mulieribus fidem franget. Scribit auctor cuius nomen ignoro. Si linea mensalis habeat plures lineas infixas versus lineam superiorem trianguli tendentes ꝛ eam non omnino tangentes cum multis mulierib⁹ talis concumbet: ꝛ si dicte linee tangunt dictū locum non habuit effectum. Et si superius ꝛ inferius fuerint iste linee ꝛ sint grosse: est paratus ad aliud genus luxurie.

¶ Cap'm. lxxiij. De signis meretricum.

Aracter. G. aut: vt latini dicunt litte
C ra si in triangulo apparuerit in feminis meretricem esse dicunt denotare.

Quando linea media naturalis habuerit lineas vel ramos curuos ꝛ magnos tendentes ad inferius in mulieribus meretricium omnimodum esse ostendit.

Si prope mensalem ꝛ auricularem aliqua linea a mensali porrecta tendens versus digitum auricularem fuerit obliqua ꝛ grossa meretricem denotat.

Si quedam linee reperiantur in monte auricularis quarum quedam sit magna ꝛ quedam parua quedam vero mediocris signum est luxurie ꝛ amoris cum auaricia. Si linee sint recte et bene colorate erit amor iste circa nobiles ꝛ potentes psonas: a quibus poterit agens suscipere diuitias ꝛ lucrum. Et si sint inordinate ꝛ tortuose erit amor circa viles et malas personas magis iclinatus. Si dicte linee fuerint versus superiorem partez erunt persone nobiles: si vna vel due tres vel plures linee notabiliores alijs tot homines vel mulieres naturaliter super alios vel nobiliores alijs dilexit. Si infra idest versus dorsum manus reperiant erūt magis ignobiles. Et secundum quod vna illarum fuerit maior altera sic dilexit vnum magis q̄z alium vel nobiliorē aut ditiorem alio.

Littera. G. in mensa mulieris consistens illam meretricem esse significat.

Si in medio trianguli talis figura. A. apparuerit: mulier ex adulterio concipiet.

Manus que versicolor est: nec non linee ei⁹ versicolores coitum cum multis viris in mulie re demonstrat.

Character ꝛ craticule in monte manus mulieris in dextra aut sinistra multorum virorum appetentiam faciunt: ꝛ feminaz que se fuprādam innumeris dabit procis: ꝛ magnā decep tionem pollicetur: presertim si tales linee fuerint vario rubore pfuse. Est itaq̄z generale documentum apud speculatores egyptios: q̄ inordinate figure ex trāsuersis lineis sūt pessimū signum ꝛ significāt planetam infortunatum: ꝛ sic etiam ipse dant infortunium vt moderni aliqui dicunt ꝛ bene.

Manus viriles i muliere meretricē arguūt.

Manus grossa ꝛ pinguis arguit i muliere quod multum coitum appetit: ꝛ per consequēs meretricem esse.

Mulier habens lineas principales viriles meretricem esse minatur ꝛ indicat.

Penuria linearum in manibus mulierum infortunatam ac miseram postribulam esse innuit: Et vitam brutis similem peragentem.

Si in medio monte manus sit quedam fossa rubea significat mulierem que cupit amare religionem ꝛ permanere in loco sacro: ꝛ quanto fossa fuerit profundior tanto maiorem amorez significare ostenditur. Tamen talis fossa facit tales mulieres esse lupas religiosorum q̄ moderni fere omnes dicunt: Ego tamen per experientiam non vidi.

Nigredo cutis si suauis vel valde fusca fuerit est signū astucie: ꝛ lupanariā facit mulierez.

Si linea cordis discolorata superi⁹ ꝛ inferi⁹ fuerit cū plurib⁹ viris vxoratis erit fornicatio.

Puncta rubra in radice minimi pelliceꝫ penitus denunciant si vnum erit punctuz cū vno solo vtetur coitu si duo cum duobus: si tria cuz tribus: ꝛ per consequens erunt mulieres postribulo digne.

Rubedo cutis in facie si spissa fuerit ꝛ nō clara luxuriam malam ostendit ꝛ lupanariam: ꝛ crapulosam arguit feminam: Et si talis color in naso multiplicatur vino dedita est ꝛ iebriat.

Si in monte manus iuxta lineam vite prope rascettam reperiatur talis figura. 4. meretrices nequissimam ac nephandissimam ostendit.

Linea vitalis si in superiori parte tortuosum iceſſus habuerit cū rubor: meretricē significat.

Aliqui dicūt q; si linea vite fuerit diuersis coloribus tincta cum pluribus viris fornicationē denunciat.

Dicūt moderni si linea cerebri habuerit multas lineas sibi infixas tunc cum multis viris concubuit. Quod si multe cruces oblonge ibidē sint multos viros decipiet: t si fracte t non integre fuerit cruces quotquot sunt fractiones totiens fidem fregit viro.

Scribit incognitus auctor. si linea mensalis habet plures lineas infixas versus lineā superiorē triāguli t nō oīno eā tangentes cum multis viris concumbet.

Soror linee vite i mōte pollicis lōga t rubra i muliere meretricem credunt significare.

Alia lactea i manu mulieris meretricē minat

Ligulus veneris in manibus mulieris meretricē: vt dicunt chyromātici ostēdit.

Mulier si martiales lineas habuerit meretricē idicat t eam fore homicidam.

Hylaritatez vultus atq; ridentes oculos i muliere meretricē inuunt significare.

Mobilitas nimia oculorū ad vtrāq; positionem aut incessus ceruinus meretricē ōnūciat.

Qui frequēter cū gemitu alte suspirat absq; cā passionē amoris aut hereos esse existimabis t raro q; mulierē h° faciētes ñ sint meretrices.

Linea mēsalis in supiori pte si bifurcata fuerit: pellicem denotat esse vel fore.

Linea quoq; media naturalis iferius bifurcata aliquotiens pellicem significat.

Mōs veneris altus atq; eminens cū habū dātia linearū meretricē aliquādo arguit.

Tuberculus pollicis atq; auricularis craticu latus meretricē portendit.

Mensalis atq; sensibilis linea bifurcata vt dictū est t mons iouis eminens in cuius radice sunt puncta seu punctus cum religiosis concubitum esse declarat t habitum t indumenta religiosa vt sunt bigbine atq; melancolice: Unde dico q; vt Symie mouent labia sua dū masticant patres nostros t sunt malefice atq; hypocryte: t qcq; agūt sophistice agūt. Et quoniā in senectute non possunt iuuenilia exercere querunt ostendere se esse deditas rebus spiritu alibus t tamen sunt diabolice. Orationes atq; deuotiones debēt agi in locis secretis: t sic magis accepte sunt apud deum gloriosum. Postea debent consequi bone operationes sine q; bus oratio nihil valere potest. Attendū ē ergo factis vna cum verbis. Que tamen verba vt dicit Auicēna. io. metaphisice. prosunt. n. boibus deprecatiōes t sacrificia t letanie: t ita habes a multitudine nostrorū theologorū. Uerba t orationes prosunt t deū placāt solis verbis et non factis: sed hoc videt mihi malignū credere t huiusmodi res pertinet ad hypocritas potius q; ad viros bonos.

¶ Cū eēm in balneo humido teothonicorum more: notaui meretricē nobilem cū licētia tam sui lenonis t ea cōsentiēte nudā cōspexi. Huic erat procera statura. Colorez eius imaginare nō potui: erat enim fictitius t arte quadā factus. Nā tali arte tēporibus nostris utunt mulieres ut potius picte videantur q; nate. t sunt mō rosei coloris: modo cādide: mō iter vtrūq; medie: t modo pre se ferunt quandam luciditatem: t sic videntur: esse hominibus istrumētum quoddam diabolicum: t eius venter est latrina oium superfluitatum: t imūdiciarū. Habebat hec: vt ad rem redeam caput paruum t spbericum: magnas auriculas collum atq; gulam grossam t eminentem: t furcula pectoris valloſa. Facies quoq; eius erat magna rotunda valde t pinguis. Frons magna t prompturia. Supercilia qualia fuerit ignoro: q; hec loca mulieres cum psilotris: atq; instrumentis ferreis: depilant vt pessima t imperfecta alia. Habebat etiam cilia magna: oculos magnos t eminētes valde radioſos. Jutuitus ei⁹ erat hylaris: t oculi cū flāmeis maculis. Bene erāt tumefacte. Nasus magn⁹ i lōgitudine t latitudine: in summitate obtusus: magnas habebat nares: subnasus cuz fouea. Os magnū t labia grossa atq; caduca superius t inferius euersa. Dentes magni t acuti t precipue canini: Palatum magnum t parum rubrum lingua ampla t longa cum rotunditate. Uox alta t sonora: anhelitus spissus: t multi risus Mē tum valde rotundum carnosum t bene foueatum. Paliolum valde magnum. Spatule t dorsum latum atq; carnosum. Pectus amplū t eminens. Mamille magne parum venoſe

ꝛ molles: brachia breuia ꝛ carnosa manus parue ꝛ digiti parui ꝛ subtiles. Vola manus mollissima in tactu. Ungues curti ꝛ in medio concaui. Mensura inter umbilicum ꝛ pomum granatuꝫ maior erat qꝫ a pomo granato ad furculam gule. Uenter valde magnus ꝛ exterius protensus. Umbelicus infossatus erat. Pecten inferius latum ꝛ valde carnosum: cū multitudine pilorum ꝛ sui duricie. Labia vulue grossa ꝛ euersa: de qua vulua fluxus putridissimus continue egrediebatur. Peritoneon hoc est intersticium magnum ꝛ eminens atque rubeum. Tamen ista summa meretrix sibi cōstringebat vuluam: ꝛ pendentem pellem: quā supra ventrem habebat propter multitudinem filiorum quos in ventre portauerat: artificio adiuuabat: ne adeo penderet. cum tali decoctione. Accipiebat enim: fructus pini in complecti: Galle immature: nucis cupressi: acacie añ. Ma. vnuꝫ. aluminis. mañ. medium ꝛ ex his fiebat decoctio in vino nigro stiptico: ꝛ postea balnebat locum illum vel superponebat peciā infusam in dicta decoctiōe imbrochando sepissime. Et sic faciunt iste pessime mulieres que tanquam monstruosum animal ꝛ imperfectuꝫ penitus fugiende essent: ne cum eis fieret matrimonium ceruinum aut hyrcinū. Erat hec mulier sic descripta insaciabilis coitus. habebat nates hylia atqꝫ hyppocōdria summe carnosa. Coxe similiter carnee erant. In genibus eius ossa atqꝫ vene erant valde occulte. Tibie seu crura subtilia ꝛ equalia apud cauillas. Pedes paruissimi sine forma calcanei. Planta cum equali superficie. Ossa corporis imbecillia: ꝛ carnes reliqui corporis mollissime atqꝫ caduce. Incessus non erectus: ꝛ passus eius valde lenti. Caput more cerui ferebat. Et venter videbatur valde extensus.

Cui gulositas inerat incomprehensibilis. Et ita fuit breuis vite. Manus autem sue sic erāt lineate: Habebat lineam vite discontinuam: ꝛ alias principales capillares. Media naturalis obliqua vsqꝫ ad medium concauuꝫ manus. Angulus supremus valde disiunctus: Linea epatis satis magna. Linea mensalis vsqꝫ inter ambos digitos situata. Uia lactea valde protensa. Angulus veneris continuus ꝛ rubens. Restricta manus cuꝫ penuria linearum. Mons veneris valde eminens ꝛ mollis. ibi erat flor linee vite in medio situata rubra valde cum abundantia linearum insectarū Alij montes depressi erant atqꝫ infortunati: digitorum articuli grossi. Existebat etiam disgregatio magna digitorum. Et in radice minimi tres erant fossicule rubee. Et ita fuit hec pessima mulier gulosissima ꝛ libidinosissima: habituata atqꝫ lineata.

¶ Capitulum septuagesimum quintum. De illis qui diu sunt extra patriam ꝛ raro visitant parentes ꝛ amicos.

d Iecunt chiromantici: qꝫ si lineam mensalem scindet quedam linea descendens ꝛ extendens se per longū facit hominem exire patriam qui raro visitabit vel raro cōsueuit visitare parentes ꝛ amicos nec multum curat de eis.

¶ Capitulum septuagesimum sextū De Cynedis. vbi ponit nescio qd de colore ꝺ Suetonium.

d Ictum fuit in doctrina prima quod homo ante vigesimum annum est effeminatus ex parte complexionis: ꝛ videmus signum in mollicie carnis atqꝫ in moribus appetitibusqꝫ ꝛ in eorum vocibus. Et post hoc tempus omnia mutantur quando homo crescit. Quia naturalis calor p̄ualet super humidum incongruum. Propter igitur etatem istam vt dixi effeminatam. De cynedis tractare instituī: ꝛ eorum signa manifestare.

¶ Tuberculus ergo veneris tumefactus colorat⁹ atqꝫ lineatus cynedos eē significat.

¶ Tuberculus veneris ꝯglomeratus ex multis lineis vt scaccborum ludus Cynedi signum est.

¶ Flor linee vite valde protēsa ꝛ rubra i mōte veneris cynedorum ē signum.

¶ Uia lactea cōtinua cum sua bona proportione cynedos esse indicabit.

¶ Manus carnea ꝛ rubra luxuriā atqꝫ cynedum arguit.

¶ Hyllaritas vultus labiorum atqꝫ oculorū cynedum esse significat.

¶ Qui habuerit effeminatam complexionem atqꝫ compositionem ꝛ lineamenta būc cynedū amabilem ꝛ placabilem existimabis.

¶ Color candidus atqꝫ perspicuus cuꝫ venis apparentibus nō est dubium qꝫ cynedum de-

nũciat. In femínis vero si sit: meretrices: pre cipue quando corpus carnosum existit. Quia talem colorem facit venus vt in proprio capí tulo tactum fuit in tertio libro ⁊ extenditur qua si super complexionem sanguineam: que parũ differt a natura Jouis. Talem colorem Sue tonius: Frãciscus Petrarcha in libro de vi ris illustribus ⁊ Plutarchus ⁊ alij historici dicunt Cesarem dictatorem habuisse. Ideo dixit Suetonius illum fuisse omnium mulie rum virum ⁊ omnium virorũ mulierem: Fuit enim maximus adulter ⁊ maximus cynedus Aliqui possent arguere cynedi sunt effemina ti: effeminatus est pusillanimis. Cesar fuit ma gnanimus quod est cõtra pusillanimitatez er go falsum. Respondẽdum est duabus rationi bus. Prima ratio est. Duplex est effeminatio sicut i secũdo Anastasis tactum fuit. Una ex parte habitudinis: Alia ex parte cordis ⁊ eta tis. Quãdo habitudo est ita carnosa ⁊ colora ta cum latitudine pectoris ⁊ formositate colli talis est effeminatus quo ad lasciuias vt in po steriorib⁹ agere ⁊ pati: ⁊ circa gulositates ⁊c. tamẽ cum audacia. ⁊ in etate lubrica atq; effe minata ⁊ hoc ẽ vsq; ad decimum octauum an num seu vigesimum. Alia effeminatio po test eẽ cum tali colore ⁊ strictura pectoris atq; imbecillitate complexionis. que inducit pusil lanimitatem ⁊ veram effeminationem: ⁊ talis nõ erat in cesare. Secunda ratio ẽ: quia bo mo semper incipit in decimo octauo anno aut vigesimo trãsmutare complexionẽ: vt parum su perius in isto capitulo dictum ẽ. Nam calidũ humido effeminato predominatur: ⁊ fit mate ria solidior. Et tũc homo incipit erubescere ⁊ verecũdari de lasciuijs. Et icipit vti audacia: atq; exercere res grãdes. Nam caliditas facit eum magnanimũ: vt i radicibus primis tactuz est. Exposuit autem quidaz male textum Sue tonij cuz dixit: q luna facit colorẽ cãdiduz: nã nõ intellexit physionomicas radices nec astro nomicas disciplinas: quia luna facit albũ glau cedine consparsum: modicum decoruz: aspec tu mollem: faciem rotundaz: vt in tertio anasta sis dictuz fuit in capitulo lune. Et dat flegma ticam qualitatem: quia inducit somnolẽtiaz in ertiã pusillanimitatẽ ⁊c. que qualitates omnes erãt cõtra naturaz Cesaris: vt ex eius gestis ⁊ vita comprehenditur. Attamen etiaz Mercu rius facit hominem album intensiue ⁊ remissi ue secundum applicationem cum alijs plane tis propter suaz neutralitatem. Distinguitur autem color candidus quattuor modis. Un⁹ eniz est ex albo ⁊ rubeo mixtus cũ claritate cui rubedo clara dominatur ⁊ in habẽte est maxi ma apparentia venarum: ⁊ talez colorez facit Jupiter. Secũdus ẽ color candidus ex albo ⁊ rubeo mixtus cuz vltima sui perspicuitate: ⁊ i habẽte sunt vene quidẽ apparentes sed subti les: huic album perspicuum predominatur. ⁊ hunc colorẽ causat venus: quez Cesar habuit in iuuentute: ⁊ ideo vt dictũ ẽ fuit plenus omni lasciuia. Tertius color candidus est ex albo puro cũ glaucedine: ⁊ ẽ quasi vt nix: aut aqua nõ valde limpida: ⁊ talez colorem facit luna. Unde Virgilius in tertio georcorũ ait. Glau ciq; color deterrimus albo: Et giluo: ⁊ eximi⁹ cõmentator Seruius iquit. Glauci autem sunt felineis oculis idest quodam splendore perfu sis. Deterrimus albo ⁊ giluo. Citq; alibi ait. Qui candore niues anteirẽt. Sed aliud ẽ can didum esse idest quadaz nitenti luce profusuz: Aliud album quod pallori constat eẽ vicinuz. Quartus color candidus ẽ: quẽ facit Mercu rius: ⁊ hic ẽ medius iter lucidũ pspicuũ ⁊ luci dũ glaucũ qz nõ ẽ vere glaucus nec vere pspi cuus: itẽsiue ⁊ remissiue tñ secundum diuersas applicationes vt supra tactũ fuit. O vos retro gradi scriptores precipue humaniste atq; histo rici precipue huic similes compẽsate bene ver ba vra ante q̃z proferatis: cum vultis loqui ō facultatibus sublimibus: quia suffocati estis i paruis vris speculationib⁹: ⁊ ingenio vt pluri mum caretis: nec potestis calceum transcẽde re. Ad propositum igitur redeũdo: si aliquis cy nedus albus ⁊ pspicuus induat se vestimento bruno seu nigro: ⁊ habeat faciez ⁊ membra de cora: ⁊ panni sint nitidi ac venusti: ac radio sos oculos habeat: attrahit ad se pediconum corda: vt magnes attrahit ferrum: ⁊ ita intelli go de pellicibus atq; meretricibus. Vidi cy nedum talis habitudinis. Caput eius erat p portionatum corpori ⁊ tendebat ad rotundita tem: et ab vtraque parte erat leuiter compres sum: Mediocris erat statur: satis carnosus: ⁊ potius gracilis q̃z grossus: Osseus magis q̃z carneus: ⁊ satis musculosus. Color ei⁹ cãdi dus i toto corpore ⁊ pspicu⁹ ⁊ clar⁹: i ei⁹ corpe

minutule vene apparebant. Capilli eius ob longi coloris mellis seu blondi vt vulgus ait: Frons quadrate positionis. Pellis candida rubore suffusa ⁊ in medio aliqualiter compressa. Auricule eius erant mediocris magnitudinis ⁊ vt semicirculus existebant: a capite erant parumper eleuate: Collum capiti proportionatum. Locus nuche aliquātulum eminens: Supercilia rara mensurate magnitudinis ⁊ arcuata. Oculos habebat cum trina proportione: scilicet cum bona positione forma ⁊ colligantia. In quibus erat celestis aut caprinus color: Venusti quoqꝫ erant splendidi atqꝫ ridentes vt sunt puerorum oculi quando intuuntur res appetibiles. Cilia erant cum decentibus pilis: vultus atqꝫ labia ridentia: qui vultus longus ⁊ gracilis. Gene aliqualiter eleuate: quarum color permixtus erat ex albo ⁊ rubeo claro: residuum faciei cādiduꝫ permanebat. Et quando aliqui respiciebant ipsum subito erubescebat: vt faciunt illi qui verecumdantur. Nasum habebat mediocris magnitudinis cuius summitas tēdebat ad rotunditatem: nares quoqꝫ mediocres erant. Et circa genas ⁊ super ipsuꝫ erant alique parue lentigines. habebat subnasum condecenter foueatum: ⁊ os paruum: ⁊ labia mediocris magnitudinis. Et labium inferius erat modicum laxum: ⁊ superius euersum parum ac retortum cum rosaceo rubore. Dentes commensurate magnitudinis secundum spissitudinem ⁊ raritatem. Et duo dentes anteriores parum per diuisi cum aliquali magnitudine. Palatū rubrum habebat: ⁊ linguam rubram cum minutis venis: que quidem tēdebat ad rotunditatem aliquam cū mediocri magnitudine. Anhelitus quoqꝫ suauis ⁊ optimi odoris. Cuius odor erat vt pomū rosaceū. Erat rarus in verbis suis: que bene compensabat: eratqꝫ aliqualiter balbutiens. Et quando loquebatur: oculi ⁊ labia cum tota facie subridebant. In mandibulis quoqꝫ apud genas ab vtraqꝫ parte causabat quandam paruam lacunam seu foueaꝫ: cū moderato risu. Et quando īterrogabatur in facie verecundabatur cum submissis oculis. Et vox sua submissa erat ⁊ dulce resonabat. Et sepe tenebat in ore suo paruam pilam vt granuꝫ lentis ad faciendum anhelitum bonū. Cuius compositio talis erat.

Accipiebat dragantorum mollificatorum cū aqua rosacea. ʒ. j. zuchari candi. ʒ. ij. musci fini granum medium: Et faciebat pastillum ⁊ post malaxationem paruā pilam formabat: Et quādo erat propinquus oneri posteriorum suscipiēdo: accipiebat eā i ore tenendo sic ad osculādū sibi coniunctum. Ad propositum redeundo habebat mentum aliqualiter rotundum in medio cuius erat parua fouea longitudialis. Et apd labium inferius habebat fossiculam paruam que transuersalis existebat.

Et submentum erat aliqualiter paleolatum atqꝫ carnosum. Gula quoqꝫ eius erat candidissima atqꝫ eminens decenter foueata vbi est furcula pectoris. Spatule quoqꝫ musculose tñ parumper compresse. Humeri proportionati spatulis. Spina dorsi dscripta ossib⁹ satis musculosa mediocris magnitudinis atqꝫ latitudinis. Pectus proportionatum aliqualiterqꝫ eleuatum. Metafrenon non concauum nec eminens. Debita proportio inter cor ⁊ cerebrum existebat. Ubera cum quadaꝫ eminentia atqꝫ rotunditate. Et in mamilla sinistra paruum habebat nigellum: qui erat vt granum lentis cum vnico pilo nō valde longo. Coste descripte atqꝫ lacertose. Hyppocōdria lata atqꝫ musculosa. Brachia bone magnitudinis ⁊ musculosa cum apparentibus venis. Palma longa ⁊ lata cum proportionatis digitis qui erant potius tenues quam grossi: articuli erant mēsurati. ⁊ prope ⁊ circa vngues decens latitudo. Omnesqꝫ articuli binas lineas atqꝫ continuas habebant. Vngues subrubentes perspicue cum aliquali latitudine aliqualiter rotundi cum maxima multitudine punctorum alborum. Color manus albissimus lucidusqꝫ decenter: que manus lacertose erant cum apparentibus venis. et eius vola manus ex exuberantibus lineis tenuibus existebat. In cuius rascetta bine linee cum trina portione erant: ⁊ locus bene coloratus ⁊ vt ludus scacchorum glomerate atqꝫ parue linee apparebant: circumcirca alique linee vt stelle fluebant. Mons veneris erat decenter rotundus valde eleuatus: lenis ⁊ bene coloratus atque lineatus exuberanter.

In quo soror Linee vite continua a rasetta vsque ad mediam naturalem cum trina

sui proportione atq; intenso colore se extendebat. Linee principales obseruabant congruaz normã et terminũ. Tuberculũ iouis ex duabus lineis equitantibus se ad inuicem: equitum ꝛ radiatũ. Et in radice digiti eiusdem tuberculi due pulchre stelle videbantur cũ eminentia montis ꝛ colore bono. Tuberculuz saturni non lineatũ clarũ eminens ꝛ bene coloratum inquo erat vnica linea sumens principiuz a mensali que fluebat ad radicem digiti continua ꝛ bñ colorata. Annulare tuberculuz duas lineas habebat quarum altera incipiebat a mẽsali ꝛ extendebat se vsq; ad secundã iuncturã. Altera vo linea a medio tuberculo vsq; ad radicem: que omnes linee erant equedistãtes cũ trina sui portione ꝛ debito rubore montis sui. Minutulus digit9 cum claris atq; nitidis lineis quarum vna incipiebat a radice ꝛ desinebat cũ debita sui proportione ad tertiam iuncturam. Et septẽ aut octo pulcherrimas lineas iniciantes a radice ad secundã iuncturam babebat. Tuberculũ dicti digiti fuit lene ꝛ bene coloratũ cum nitidis lineis ꝛ vt plurimũ habebãt originẽ a linea mẽsali. Tuberculũ lune coloratũ atq; nitidũ cũ paucis ꝛ bonis atq; fortunatis lineis.

Preterea notaui q̃ omues digiti babebant pulcherrimas ꝛ varias lineas longitudinales. Et vola manus fuit satis vallosa in qua erat via lactea que se vsq; ad minutulum extendebat. Et triangulus fuit equilaterus. Et cingulus veneris in suo loco. In linea mẽsali in directo auricularis erant plures semicirculi: ꝛ puncta rubea. Reuertamur ad ordinem. Ilia bebat iste locum stomachi cũ debita latitudine atq; tumefactione. Et vẽter retractus atq; carnosus cũ mollicie. Et vmbelicus quasi in parua fouea existebat. Pecten acutus deorsũ tẽperat9 in carne. Ilia ꝛ nates musculose ꝛ bñ fundate: coxe ad exteri9 parumper arcuate cũ rubore atq; solutis lacertis. Benua ꝛ cotile parũ carnea. Crura seu tibie fusulate erãt: ꝛ apd cauillas descripte ossibus atq; congestis lacertis. Calcaneum paruũ ꝛ quasi abrasuz pedes parui ꝛ delectabiles. Plante pedum sine caruea: Digiti ꝛ pedes imbecilles atq; molles: nates musculose ꝛ lenes intersticium formosũ. Virga erat venosa solida ꝛ acuta in sũmitate.

Cuius mẽsura erat in lõgitudine palmaris: in latitudine due vncie. Testículos vo babebat impares: nam dexter erat aliquãto maior. Ingressus eius erectus fuit cum passibus lentis atq; spaciosis. Oculos babebat submissos: vt ex arte habent quidã malefici cucullati: Benua collidebant se aliquantulum ad inuicem: mollicies illi tactus inerat cuz soliditate: in vola manus ꝛ in residuo corporis lubricus aliqualiter. Breuiter metaphorizando fuit lac ꝛ sanguis coagulatus cuius etas fuit. xvi. ãnoꝝ.

¶ Capitulum .lxxvij. De pediconibus.

Stud vitium a legibus multuz damnatur licet Auicenna libro tertio dicat q̃ coitus cum pueris minus nocet. qa minus trabitur de spermate: ꝛ causat nocumẽtum quia accidit plurimus motus qui resoluit vberantiam spirituuz. Etiam Auicenna decimo sue metaphisice cap. penultimo ait. Similiter etiã debet prohibere studia hominuz que inducũt otraria vtilitatibus sicut doctrina furãdi ꝛ capiendi ꝛ decipiendi ꝛ aliorum huiusmodi: ꝛ vt prohibeat etiam actiones que si negliguntur inducunt contrarium constructioni ciuitatum sicut fornicatio ꝛ sodomia que retrabũt homines ab eo quod melius est in ciuitate scilicet coniugio. Si Auicenna fuisset nostris tẽporibus videret maius impedimentum ad cõiugia q̃z illud quod ipse dicit: Nam sunt quidam cucullati ꝛ fere omnes qui alimentantur de alieno sudore: ꝛ habent multa superflua precipue quantum ad habitationes licet sub noie honoris cultus diuini se excusent. Intelligim9 semp de malis religiosis: Maxima pars istoruz aut fuer prius artifices aut rustici qui vt fugiant labores dicunt se mundo renunciasse.

Si aliqui sunt docti: ꝛ boni qui quidem pauci sunt bos colo ac veneroꝛ: naz i pulpitis vtilissimi sunt ꝛ mentes mouent peccantium: ꝛ malos mores in bonos conuertunt. Cetera turba expoliat vanas femellas suis facultatib9 ꝛ fatuos similiter homunculos. Et si quis habet filias nubiles isti hoc paruifaciunt: dummodo trabant ad se alienas hereditates. Unde implentur quandoq; postribula: aliqui suspenduntur aut decapitantur: Nam miseri pupilli sic sua causa expoliati coguntur: vt viuant: omnia mala exercere.

Surrexit vlteri9 q̃dã noua secta: q̃ sub noie societatis construit edificia ꝛ loca in quibus foꝛ-

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

san aliquid diuinum exercent: sed deus scit: nã ab eo loco seperati: indulgent vxuris malis cõtractibus adulteriis: ⁊ rapinis: nec luxuria eoruz parcit pueris: nec illis mulieribus: que in laudem dei monasteriis se includunt: ⁊ sub specie modici ac apparẽtis boni omnia nephãda perpetrant: si promittunt peierant: si irascũtur in eorum linguis est omne blasfemie genꝰ. Cognoui aliquos relligiosos qui sub specie inarticulate penitentie seducũt adolescẽtes quattuordecim quindecim ⁊ sexdecim annorum ⁊ eos miseris parentibus surripiunt cum eorum maximo dolore ac detrimento: contra maioruz suorum precepta ⁊ instituta. Hoc quod superius dixi ⁊ alia multa que taceo: nã eis displicet veritas: si Auicẽna videret non illa que dixit appellaret ciuitatem destructiones: sed hec verius at euidentibus terre ac celi ruinam exclamaret. Boni autem: vt dixi: relligiosi laudãdi ac venerandi sunt: reliqua autẽ turba explodenda penitus mihi esse videretur: sed redeamus vnde digressi sumus.

Si linea mensalis diuidatur prope finem eiꝰ ⁊ veniat quasi ad indicem diametraliter: talis vir erit inimicus mulierum: ⁊ amabit pueros. Et si mulierem aliquã amabit talis amor erit lubricus vt vgoni placuit: ⁊ ego dico ꝙ vtetur cum ea venere retrograda.

Fouea quedam in mensali ex opposito auricularis ostẽdit ꝙ habens delectabitur religiosis vel pueris litteratis ⁊ eis abutetur.

Caracter talis. E. in radice annularis cõcubitus puerorum denunciat: ⁊ etiam nephanda cum mulieribus vtetur luxuria.

Quãdo linea mẽsalis hz quasdaz crassas crepaturas ⁊ iordinatas nephãdã luxuriã cũ pueris arguit presertim si color eius est intensus.

Mons pollicis rotundus decens lenis ⁊ bene coloratus concubitus puerorum aliquando significat: ⁊ etiam luxuriaz cũ mulieribus puerorum loco. Multi sunt deceptores qui verbis ⁊ execrationibus contra pedicones exclamãt: Ipsi secrete pessime cũ pueris agũt: ⁊ ab hoc se abstinent: loco eorum feminis abutuntur cũ fractione circulorum: quod postea chyrurgicis fit notuz: ⁊ ego multos tales cognoui: ⁊ huiusmodi mulieribus medicamenta adhibui.

Si soror linee vite in mõte pollicis fuerit valde intensa maximam inclinationem ad puerorũ cõcubitus denotat: ⁊ p̃cipue si rubra fuerit.

Si multe linee prope cardiacam per longuz fuerint concubitus pueroꝝ indicantur.

Linee extense a radice pollicis per montem ipsius quando sunt parue ⁊ furcate quotquot erunt tot pueros quibus male habens vtetur: ostendunt vt dicitur.

Scissure in mensali crasse ⁊ sine ordine colorate signa pedicationis esse asserunt.

Figura talis. D. in loco veneris turpi luxuria plenum habentem demonstrat.

Notare volui quendam pessimum sodomitam: pessimum dico: nam simulabat se tale vitium abhorrere: ⁊ cum amicis suis secretis naturam suã penitus aperiebat. Dicebat eniz ꝙ ipse nunq̃z deflorauit virgines: nec cum alienis vxoribꝰ adulteria commiscuit: Adeo ꝙ nunq̃z ob talia studium suum impeditum fuit. Nec speculatio vtriusqz philosophie disturbata nec submersa. Et ꝙ pueros quidez amauit sed nõ intensiue: ⁊ ꝙ a pueru ob amorẽ erga ipsuz nõ disturbabat: Nã pueri nõ diligũt: vt mulieres: sed quicquid agunt lucri causa faciunt: aut ꝑꝑ doctrinam a doctis pediconibus capessendã. Et dicebat talis bonus vir ꝙ habuerat viginti qnqz discipulos doctores celeberrimos: quos spe doctrine supposuerat: dum eos instrueret. Dicebat ẽt se sumpsisse vxorem procreande sobolis gratia ⁊ multos habuit filios vñ non fuit generationi impedimento: nec scientie sue nec facultatibꝰ luxuria obfuit: vt multis ⁊ sepe cõtingit: qui causa lasciuie res ingenium honorẽ ac litteras in precipiti ponunt.

Erat iste vir: optimꝰ idagator reꝝ nãliũ eximiꝰ sociꝰ ⁊ v̂tuosissimꝰ. cuiꝰ physionomia tal' erat.

Caput eius erat rotũdũ ab vtraqz ꝑte leuiter depssũ mediocris magnitudinis. Frõs q̃drata ⁊ cõformis capiti auricule mediocres: oculi bñ situati: ituitꝰ hylaris atqz venustꝰ: nasus aliq̃z tulũ magnus ⁊ ãplus in sũmitate: i cuiꝰ dorso videbãt eẽ pũcti qdã sicut qñ pili a radice sua remoti sũt cũ psilotris: nares ãple: os ꝑuũ: Facies magna atqz carnosa: mẽtũ bñ foueatũ ⁊ rotũdũ: labia aliq̃lr grossa. Submẽtũ valde carnosũ: Colluz viuidũ: Gula grossa atqz ampla in furcula pectoris foueata. Habitudinem habebat calidam ⁊ humidã: osseosam atqz carnosaz ⁊ vbiqz musculosaz: corpus eius erat pilosũ: brachia pulchra ⁊ manꝰ decẽtes: crura lau-

[library stamp]

debilis i sui positõe:pedes atq; calcanea pua: byppocondria nates coste spatule omnia decẽter figurata. Ingressus mensuratus:oculi submissi atq; venusti vt sunt pueri aspicientis res concupiscibiles. Vultus atq; labia ridentia. Cuius ambulatio tanq̃ cogitabundi esse videbatur. Chyromantia vero manus eius talis erat habebat manum carnosam:palmã latam atq; longã digitos longos: Vngues planos ꝛ subrubentes atq; latos.

Omnes tuberculi lineati atq; bene colorati: In eius palma erat condecens fouea:ꝛ equi laterus triangulus. Tuberculus veneris cum sorore linee vite a principio sui usq; prope rasetam cuꝫ trina ꝓportione atq; intenso colore.

Fouea pulchra erat in mensali sub auriculari mõte. Mensa manus lata atq; lenis ꝛ bñ colorata cum equali mẽsura. Linea mensalis ad radicem montis iouis desinebat. Mons iouis erat cum lineis duplicatis per latitudineꝫ. Et vna alia linea inicians ab ãgulo suprẽmo ad tuberculũ se protendebat cum qua ante dicte linee causabant vt crux ex duab⁹ lineis trãsuersalib⁹ intersecatis. In radice proprij mõtis erant pulchre linee conglomerate:vt nitida atq; florida stella:ꝛ cuꝫ radijs circumstantib⁹. Erant ꝛ alia signa que relinquo breuitatis cã. Talem virum tamen non laudo:nã christiani theologi ꝛ ipsi gentiles damnãt atq; omnes leges ꝛ discursus congruus:nam omnia ꝑ cõseruatione humane generationis debem⁹ agere: Et qui viuunt extra diuinam normaꝫ abiiciẽdi sunt. Hec scripsi gratia doctrine ad maius speculationis documentum propter scolares ꝛ illos qui habent ingenium eleuatũ ꝛ nõ submersum. Si ego in capitulis meis ordineꝫ transgrediar capitulorũ istud accidit:quia doctrine ampliatio hoc exigit.

Nam in meis sex libris conatus sum ea oia que dici possunt in hac arte ponere ad plenam ꝛ vtilem omnium legentium satisfationem.

Caplin.78.de icestu ꝛ adulterio i mulierib⁹.

c Ingulis veneris in manibus mulierũ incestus ꝛ adulterij signũ ẽ.

Si quedam crux parua reperiatur inter primam ꝛ secundã indicis iunctura adulteriuꝫ dicunt significare:illud quod dixi i cap. de meretricibus hic conuenit.

¶Capitulum.lxxviii).De stupro ꝛ concubitu cum feris.

Jcunt aliq qđ ille q̃ habuerit cingulũ

d veneris in manib⁹:si alia linea ibi extendatur propinquior stupruꝫ cũ feris cõcubitũ ꝛ mastrubatorẽ significat. simpliciter sine alijs correspondentijs hoc ego non affero. Jstud accidit vt plurimũ i rusticis ꝛ pastorib⁹

Tempore meo audiui de quadam vxore cuiusdam medici que se supponebat:nescio quõ: cuidam equo paruo: quod cum peruenisset ad aures mariti accepit duos testes ꝛ stãdo in loco secreto aspiciebat duꝫ erat in actu cũ equo. Maritus suus lancea penetrauit renes eã:q̃ pre dolore intrusit fortiter priapum suum ꝛ fregit matricem illius mulieris:ꝛ sic ambo statim ceciderunt mortui. Hoc quod inferius dicam habui a quodã cucullato: q̃ dicebat se habuisse hoc in confessione scilicet q̃ quedam mulier rustica coibat cum asino suo:cum magisterio ingenioso. Et ita ego vidi rusticos coire cuꝫ bestijs:ꝛ quidam ob luxurie furiaꝫ coiuit cũ gallina ꝛ interfecit ipsaꝫ cuꝫ priapo. Talia signa ignoro vsq; ad hunc diem.

¶Capitulum.lxxx. De bis qui proprijs manibus vel alienis luxuriantur.

Cissure in mẽsali linea sine ordine co-

f lorate suis vel alienis manibus virilium pollutionem multi dicunt denotare.

Cingulus veneris in ambab⁹ manibus rubrus ꝛ continuus cuꝫ proprijs vel alienis manib⁹ coitũ ꝓpleri denotat p̃sertim si q̃dã puncture vel orbiculi ibi extiterint:vt dicunt. Soror linee vite i loco veneris valde ꝓtẽsa cũ rubro colore coitũ cũ mãib⁹ denotat ꝓprijs.

Plures linee in monte veneris ꝓpe cardiacam lineam pre sua longitudine coitum cuꝫ ꝓprijs manibus demonstrare videtur.

Soror linee mensalis bene conditionata cuꝫ manibus proprijs coitum denunciat.

¶Cap.81. De bis qui sunt capti a consanguineis vel propinquis ꝛ depredabuntur vel capientur ꝛ tanq̃ exules forte vendentur.

J quedã linee veniant a rasetta ꝛ de-

f super ascendant per montem pollicis.

Et tales linee sunt dispersi:ꝛ tendant versus pollicem digitum in vltima parte sui a consanguineis vel propinquis depredabit̃ vel capietur ꝛ exul forte vẽdetur. Vnde Joseph secundum hoc tales lineas debebat habere.

¶ Capl'm. lxxxij. De his q̃ ad finẽ deducũt leuiter quando incipiuntur: et ecõuerso.

s Ij q̃daz linea cõtinua bñ colorata descendat a brachio in pollicem producet ad finẽ leuiter quicqd erit inceptũ. Et si hec linea sit incisa vel dispersa contrarium dicunt significare.

¶ Capitulum. lxxxiii. De his qui multam consument substantiam.

i Lli qui habent figuram vt. C. in loco lune cõsumptores ⁊ prodigi erũt multe substantie ⁊ facultatis.

¶ Capl'm. lxxxiiii. De his qui non morabũt in vno loco sed vitã habebũt viatoris ⁊ serui.

s Ij quedaz linea a medio radicis brachij per rasettam transierit. Habens talem lineaz non morabitur diu i vno loco sed potius vitaz habebit viatoris ⁊ serui. Figura. F. in loco lune facit peregrinum.

¶ Capitulum. lxxxv. De nobilitate animi.

s Ij quedam linea decurrat a brachio p rascet tam in fine montis pollicis vel in fine linee vite vel iuxta eam nobilitatem animi significat.

¶ Capitulum. lxxxvi. De fellatoribus.

f Ellatores sunt illi qui accipiunt alienum priapuz in ore suo quousqz proiiciatur sperma quod inglutiunt. Unde dixit Martialis. Corue salutator quare fellator haberis: cum caput intrarit mentula nulla tuũ: ⁊ i alijs locis de his mẽtionez fecit sicut legenti patet. Apud chyromãticos aut physionomos de istis mentionẽ non inueni huc vsqz. Et ideo hanc rẽ ignoro. Tamen iam suut circa tres ami ꝙ incepi obseruare decentem apparentiaz in ipsis: quia intuutur pueros vt faciunt quando sunt in actu coibili. Et quando de cynedis loquntur figurant labia ⁊ oculos vt pueri quando sumunt vbera matrum suaꝝ. Habentqz oculos risiuos ⁊ alterat̃ facies eorum vt illi qui alios de coictu interrogãt Tale detestabile vicium inuenitur in multis ⁊ p̃cipue in quadã ciuitate italie quã taceo. Et nota ꝙ ẽt mulieres iueniũt̃ vitiũ tale ꝑpetrãtes.

¶ Capitulũ. lxxxvij. De his qui diligunt bonum ⁊ malum odio habent.

q Ui habent lineas in radice indicis pulchras ⁊ specialiter quando vnica linea oritur a medio montis aut ꝓpe angulum summuz ⁊ naturaliter vadat ad predictum digitum: hi tales diligunt bonũ ⁊ odiunt malum vt Jouiales faciunt: lege comparando proportionabiliter q̃ dicta sunt i tertium libꝝ: ⁊ postea iudicãdo ꝓferes sermonẽ tuuz.

¶ Capitulũ. lxxxviij. De his qui vadunt de loco ad locum cũ lucro.

s Ij quedaz linea a medio radicis brachij per rascettam trãsierit ⁊ tangat lineam vite vel mediã naturalem mutantur de loco ad locum ⁊ sunt viatores cũ lucro. Si nõ tangit aliqua istaꝝ erũt sine lucro.

¶ Capitulum. lxxxviiii. De his qui habent filios masculos.

q Ui habuerit lineas in radice indicis pulchras: ⁊ specialiter quando vnica linea oritur a medio tuberculo aut ab angulo supremo vel prope tales erunt de natura iouis ⁊ si sunt laici filios habebũt duos. Angulus supremus rubeus plusq̃z alibi si sit mulier pregnãs habebit filiũ vt dicit vgo.

Multi illustres Chyromantici conueniunt in hoc. Quãdo in angulo dextro reperitur figura vt hic Y vel similis si fuerit valde rubra impregnationez masculi significat. Aliqui dicunt ꝙ oportet talem figuram esse in loco trianguli: Et oportet ꝙ triangulus sit rubeus ⁊ planus. Si fuerit intercisa impedimẽtũ significat. Si fuerint plures figure plures erũt foetus: ⁊ fortasse tunc in vtero si color sit intensus sed de hoc experientiam non habeo qꝛ nũq̃z vidi talẽ figurã. Dicũt ꝙ istud ẽt iudicat̃ in manu viri.

Si quedam pulchre linee parue secent lineã vite ⁊ fuerint bene colorate: quotquot linee fuerint tot habet seu habebit filios: ⁊ hoc in manu uiri. Jn mãu quoqz mulieris idez iportat.

Quot sunt linee inter primã ⁊ secundã iuncturam digiti minimi ex quantitate illarum tot filios iudicabis: vt sepissime notaui. Si impedite fuerint nullum filium habent. si erũt parue non viuent. si oblonge permansuri sunt: ⁊ si vna sit maior altera nobilitatem filij indicat.

Quot linee mediaz naturalez diuiserint siue inferiorẽ tãgãt siue nõ tot pueros nũciant.

Si a media ad ipsam mensalem fortis virga trãseat secãdo ipsã mensalẽ quot erũt linee tot erunt part⁹ in muliere: vt tenent aliqui.

Dixerunt quidaz sermonem ꝓbabilẽ. Quod si in manu mulieris plures linee meliores et

maiores erũt inter medium ⁊ medicũ q̃z inter medicum ⁊ auricularez significat aptitudo generandi ⁊ concipiendi ⁊ gerẽdi masculos.

¶ Dixerũt qdaz inter quos ẽ Antiochus. si inter infamez ⁊ medicũ eminens caruncula siue carneus nodus circa tuberculũ cum lineis crassis ⁊ rubeis fuerit ⁊ non sit scissa in medio ⁊ femina nõ sit multum pallida portendit ꝙ ipsa feret masculum.

¶ Si triangulus planus fuerit ⁊ rubeus masculum impregnante aiũt significare.

¶ Ego nescio vnde iste nigerrimus coruꝰ extraxerit dũ dicit. Quãdo supra mercurij mõtez rimulas videbis quot rimule erunt tot erũt filij: Et si aliqua fuerit longior ⁊ splendidior ceteris significat sapientissimũ filium ac ingeniosum propriũq̃z parentez supaturũ.

¶ Dicit idem coruus pictor chyromantie: ꝙ quãdo in viro aut femina inter secũdam digiti medij tertiamq̃z iuncturã quot linee fuerint tot filios significant.

¶ Inquit vgo lineas in mulieribus earũ secreta indagantes ita notabis. Aspice triãguluz si in ea quasi foramina fiũt cũ rubedine inserta p̃gnantes iudicabis.

¶ Capitulum.xc. De his que filias feminas generant.

d Dixerũt quidã ꝙ si mulieres plures lineas meliores ⁊ maiores habẽt inter medicũ ⁊ auricularem ⁊ sint plures ⁊ maiores illis existentibus inter medium ⁊ medicũ significatur aptitudo ⁊ potẽtia generandi feminas.

¶ Dicũt quidam si inter infamem ⁊ medicuz eminens carũcula siue carneus nodus ibidem erit ⁊ scissura sit in tuberculo: ⁊ linee sint subflaue ⁊ femina sit macilenta eam in vtero habere puellam videtur ostendere.

¶ Si triãgulus planus fuerit ⁊ rubeus ⁊ specialiter si ista figura .y. erecta inueniat ⁊ inclinauerit se ad angulum mulier habens de filia impregnatur vt aiũt quidam.

¶ Quot linee sunt inter primam ⁊ secũdã iũcturam digiti minimi si fuerint oblique tot filias arguit. si vero impedite sunt nullam filiam talis mulier habebit. si erũt parue nõ diu viuẽt si longe erũt superstites.

¶ Capitulũ.xci. De his q ex improuiso futurum bonũ habẽt.

s Sunt aliqui qbus fortuna adeo fauet vt ex improuiso sibi bona eueniant licet nõ laborẽt in querendo. Et hos ita cognosces.

¶ Si quedam linea veniat a brachio ⁊ vadat ad digitũ annularem uersus auricularem bonum venturũ ex improuiso innuit.

¶ Capitulũ.xcij. De his a qbꝰ fugiũt serui.

s Si quedã linea oriat a radice brachij ⁊ transeat per rascettam ⁊ pectus manus ad auricularem significat liberari seruũ per fugam: ⁊ si plures tales linee fuerint significant plures seruos fugam sucepturos: aut vnũ seruũ pluries fugientem.

¶ Capl'm.xciij. De his q habẽt seruos furibundos.

s Si supernotata linea fuerit magis lata ꝓfunda ⁊ rubra significat hominez habere seruũ furibũdum.

¶ Capitulũ.xciiij. De his qui susurrãt ⁊ murmurant ratione seruorũ.

s Si supernotata linea nõ extẽdat ad auricularem sed prope susurrationem ⁊ murmuratiõez significat ratiõe seruoꝝ

¶ Cap.xcv. De his qui semper sunt decepti a seruis.

s Si linea vite habuerit ramos ad inferius versus rascetam pauꝑtatem denotat: ⁊ talis semper erit deceptus a seruis proprijs.

¶ Capl'z.xcvj. De his q perdũt seruos ⁊ ꝑꝑ illud sunt despati ⁊ volũt amittere vitam.

s Si linea vite habuerit sub se quẽdam paruam lineam arcualẽ scindẽtem ipsam ⁊ respiciat brachium atq̃z iferiorẽ partez manus iste erit in ꝑiculo amittẽdi seruũ seu amittet: adeo ꝙ desiderabit amittere vitã.

¶ Capl'm.xcvij. De prelatis cardinalibꝰ papa ⁊ de his qui sunt huiusmodi generis.

s Sine fide atq̃z lege omnia submergẽtur: sine orationibus ⁊ opationibꝰ laudabilibꝰ deus nõ placat. Inter oẽs leges lex christiana obtinet pricipatũ ⁊ veritatẽ maximã: ⁊ ẽ optimis moribꝰ decorata. Lex mahometh propter multas res nephãdas q̃s cõcedit a multis dãnat. hebreoꝝ lex in aliqua sui ꝑte hz cõformitatẽ cũ christiana religione ⁊ minus dãnat q̃z mahumethana. Dãnat autez mahumeth Auicenna in.ix. metaphisice: ⁊ tñ

in mahumethana lege nutritus fuit ac genitus Qui ingt i ꝓallegato loco ca° 7°. op⁹ ē vt certificemus hoc dispositionē aiaꝝ humanaꝝ cū sint exute a corporib⁹ suis ad quā dispositionē ꝓueniūt. Opꝛ aūt te scire: q ꝓmissio alia q̄ cū fide recipit: qz nō est via ad ꝓbādū eā nisi credēdo testimonio ꝓphete sicut illa q̄ est ō deo qō habebit corp⁹ post resurrectionē. Tu aūt iā scis ō lectatiōes corporꝝ t gaudia qd sunt. lex.n.nr̄a quā dedit mahometh oñdit dispositionē felicitatis t miserie q̄ res sunt ꝑm corpus. Et alia ē ꝓmissio: q̄ apprehēdit intellectu t argumētatione demōstratiua t qō ꝓphetia approbat: t hoc ē felicitas t miseria aiaꝝ: postq̄ sūt exute a corporib⁹ suis: q̄ ꝓbant argumētatiōibus q̄uis nr̄e estimatiōes debiles sint ad imaginādū ꝛc. Multa etiā ꝺ mahumeth scripsit ꝺmentator i libro ō sectis vbi oēs fidel dānat t laudat christianā fidē respectu aliaꝝ: vt aliq scribūt. Jtez Auicēna i.10. metaphisice ca° p° dicit. iā aūt i hac materia fecimus librū ō peccato t ō eius oppositō: Jntellige ergo t attende dispositiōez istoꝝ oiuz: t qō dicit i diuinis flagellis q̄ dscē dūt sup ciuitates flagitiosoꝝ boiuz: t sup boies iniuriosos: t ꝺsidera q̄liter defendit veritas. t ꝑfatus Auicēna. 10°. sue metaphisice cap. 5°. ō eligendo successore t summo sacerdote Jngt: Talez eligat q bene regere possit: t sit prudēs t honestoꝝ morum audax: māsuetus: t pius gubernādi t peritus legis. Jdeo antiq eligebāt senes. i. ꝑsbyteros nā ꝑs biter dicit senex. Nr̄is aūt temporib⁹ ad officiū sacerdotale eligunt icōmensuratā claudicātes gibbosi t melācholici t boies male ꝺplexionis: q nō merent esse bui ad exportandū fimū. Opꝛ igit eligere boies bone ꝺplexiōis atqz discretiōis. Et nō rudes atqz bestiales. Sz multū egressi sumus a ꝓpositō nr̄o. Diximus aūt hec ꝓp vtilitatem fidei nr̄e: Nā multū cōfert ad colendū christū vt habeat princeps christianissimus: t qō optimus pastor recte oues suas gubernet t istruat. Dicemus igitur.

Qui habent lineas i radice idicis pulchras t specialiter qñ linea naturaliter vadit ad digitū t orit a medio mōte aut ab angulo supmo t nō sint itercise dignitatez aut plationez oñdunt.

Crux bñ fortunata i mōte idicis platurā demōstrat. Et hoc itelligit qñ tuberculus est nitidus t eminens i oib⁹ q̄ nos dicem⁹ i hoc loco.

Si in mōte iouis sit figura perfecte spherica dignitatē cū baculo dicūt ostendere.

Circulus incōpletus i tuberculo iouis absq̄ baculo dignitatē ostendit: si vero sit inferius cū difficultate obtinet.

Si aliqua linea a pollice veniens versus indicem se extēdat in vltimo sui t egrett ab alia linea adeo q̄ faciat ut crux significat dignitatē baculi secundum fortunam aut infortunium si cetera correspondeant.

Triangulus pulchrū in mōte Jouis dignitatem sacerdotalem dicunt significare.

Scribit Hermes trimegistus q̄ si due linee ꝺiungant ad inuicem t faciant vt crux in monte indicis honorem significāt: t in medio mōte nobilitatez generis t pone: t q̄ ad magnū statū venturus sit: t magnam ꝓelaturam t bonorem denotat.

Quādo in principio anguli supremi orit vna linea t porrexerit se apud indicem vel eius radicem platuram cum dignitate ostendit.

Jtē si vna linea pulcherrima sit in mōte iouis ꝑ trāsuersalē positurā t pcipue in medio fortunā in platura aut pp platos indicat. Vidi multos ꝑsbiteros valde pingues bre talem lineaz sed cū radijs ꝓcedentem a radice indicis.

Si due vel tres linee pulchre oriunt a radice indicis vsq̄ ad medium tuberculi uel ꝓpe platura demonstratur.

Multotiens vidi mōtem Jouis sine aliqua linea cū sola eminentia t claritate: t q̄ sic inuenti sunt optime fuerunt beneficiati: t aliquotiēs apud platos bonam habuere fortunam t maxime si radij sunt in radice ipsius digiti.

Vidi aliquē habentem episcopalem dignitatem t aliquez etiā prothonotariū: t tñ mōtē indicis in eis nō esse fortunatū. Et dato q̄ mōs Jouis esset sine lineis t fuerit oppressus: t residuū manus fuerit infortunatū: iudicauī ipsos i futurum eē derelictos a fortuna: t mala morte morituros.

Si tu queras quare habuerūt dignitates. respōdeo q̄ hoc euenit a radice parentū qui erāt i dignitatib⁹ ꝓstituti: t easdē facile eis erat posteris suis etiā nō ad hoc destinatis tradere: vnde postea talis dignitas in eis tātū durat q̄tuz radix ei⁹: t faciūt sic lucerna q̄ extinguit oleo ō ficiēte. t hoc facile cognoscit i duce Valētino ō quo cū sit res notissima dicere non opus est.

Possumus etiã dicere q̃ hi tales hñt stellas fixas in eorũ natiuitatibus: q̃s chyromãticus non potest cognoscere.

Locus solis ⁊ angulus supremus cũ suis annexis dignitates ecclesiasticas ostendunt.

Stella aut stelle in dorso indicis arguũt bonores ⁊ beneficia ecclesiastica mulierũ gratia.

Si i principio medie nãlis apd cardiacã fuerit tale signũ seu caracter. E. ep̃z dicũt significare.

Si iuxta lineã vite fuerit rimule extense vsus summitatẽ circa foueã manꝰ ⁊ signũ tale fuerit Z vsus sũmitatẽ dignitatẽ ecclĩasticã ad sũmũ puẽturã oñdit ẽt si eẽt rustic⁹. ⁊ si añ dicte rimule nõ bñ corrñdẽt: ascẽdet qdẽ sz nõ tãtũ.

Opinant aliqui q̃ linea vl linee pulchre i loco solis portendũt dignitates ecclesiasticas.

Exaltationez iouis esse existimabis cũ eiꝰ tuberculus fuerit colore rubeo respsus ⁊ fuerit ceteris eminentior: in quo crux aut triãgulus rectis lineis aut radijs extiterit: ⁊ hec dispositio pollicet nõ mediocrez sacerdotalez dignitatẽ: De primit aũt iupit cũ tenuioribꝰ lineis ⁊ qbusdã incisuris ⁊ si capillares linee ibi inordinate fuerint. Nodus quoq̃ carneꝰ vl eminens carũcula pallida ex ordiné infortuniũ in ioue p oia minaf: ⁊ idem facit ꝺpressio ipsius tuberculi.

Et ita in ceteris tuberculis imaginãduz est: ꝺm tñ cõditionem mõticuloꝝ ⁊ planetaꝝ inferendũ ẽ: vt antiq atq̃ moderni obſuauerunt: ⁊ obseruant.

Si tuberculus iouis eminens fuerit cũ huiusmodi figura ✕ sacerdotalem dignitatem egyptij existimant arguere.

Dicũt alij q manꝰ sũmi sacerdotis speculatiſ q̃ tales hñt stellas radios aut binas egtatef lineas cũ eminẽtia ⁊ colorꝰ ⁊ mõticulũ iouis loco solis: ⁊ ceteros tuberculos bñ dispositos ⁊ in loco martis proportionatos: ⁊ hoc tu cõsidera: tamen ego nunquam vidi.

Põtificem tñ vidi sic positionatũ: cui caput erat bene ꝺditiõatũ: auricule mediocres: facies pinguis frõs magna q̃drata in medio aliq̃liter fossiculata: cilia spissa: oculi magni bylariſq̃ intuitus cũ splendor atq̃ luciditate: atq̃ flãmeo rubore: nasus satis magnꝰ, gene eleuate: os magnũ ⁊ labia grossa: mentũ rotundũ atq̃ bene formatũ: Dentes magni ⁊ spissi. Collũ grossum carneũ viuidũ ⁊ submentũ valde carnosuz intus erectꝰ atq̃ aliquotiens torꝰ: ⁊ aliquotiẽs intuebaf more illoꝝ qui furiose petũt coitũ. habitudo quoq̃ eiꝰ carnosa erat. ingressus erectꝰ. De reliquis ptibꝰ corporis nõ scribo: qz toga atq̃ cucullus ⁊ mitra põtificalis eas abscõdebãt. facies eiꝰ erat coloris rubei ⁊ flãmei obscuri p̃cipue i genis: ⁊ nasus martis colorẽ ꝑsẽtabat

¶ Capm. xcviij. De hereditatibus.

Jrit ꝺcilliatoz si sup radicez brachij in d rascetta fuerint q̃ttuor linee scindentes brachiũ p trãsuersuz ⁊ sint ꝺtinue ⁊ cõiuncte bene bonorem ⁊ statum significãt ⁊ vtilitatem ex morte alterius.

Dixit cozuus si dicte linee hñtin supma sui p te duos ramulos ⁊ fecerint acutũ ãgulũ significãt hereditates rõne mortuoꝝ: ⁊ in eiꝰ senectute bonoꝛes diuitias ⁊ quietã vitã pollicẽt: eoq̃z magis q̃ in dicto ãgulo linee vt stella aut pua crux inueniet: sz postremo paucis egritudinibus subijcietur.

Dixit etiã cozuus. q̃ inueneris duas lineas infra primã iunctura pollicis magna significat hereditas. Sz si sola fuerit ⁊ exigua significat hereditatem. Si valde appentes fuerint hereditatez arguunt: sz cũ lite ⁊ cõtrouersia.

De hoc ego expientiã nõ habeo ⁊ nescio vñ iste cozuus hec extraxerit. ante ꝺpositionez mei libri ego plegi viginti tria volumia in chiromãtia ⁊ postea vsq̃ ad hũc diem pueni ad. xxvij. nec hoc vidi: nescio si ipse somniatus est.

Talis figura. s. E. in mõte annularis heredi tatem cã turpi luxuria ostendit.

Qui habuerit tres lineas orientes a radice veneris tendentes ad iouis tuberculũ: cũ venerif tuberculo: ⁊ sit tumefactus ⁊ rotũdus lenif atq̃ lineatus ⁊ rubedie ꝺcẽti tales erripient alienaſ mulieres ⁊ q̃ñq̃ hereditates ꝑp ipas habebũt.

Figura talis. ✕. vl similis i principio anguli sup̃mi p mulierem hereditatem venturam ꝺmõstrat ⁊ quot tales figure reperient ibi tot hereditates demonstrãt.

Figura vt stella in simili loco vl in aliq̃ pte triãguli: hereditatez venturã ostendit ⁊ quot fuerint ibi linee tot hereditates arguit.

Figura talis. C. in triangulo vel angulo sup̃mo hereditatem denotat.

Si sozoꝛ linee medie sit pulchra significat hereditatem venturã ⁊ quãto melioꝛ erit: tãto meliozem ostendit hereditatem.

Si in rascetta varie linee se intersecauerint in

debita distãtia ad modũ ludi scaccoꝝ heredi-
tates futuras nunciat.
Stella aut triãgulus in rascetta manus futurã
heredítatẽ denũciat in vltima sui etate.
Scribit vgo q vngues rubicũdi amabilem t
heredítatẽ bonã habiturũ significat.
¶ Capm.xcix. De etatibus t quãto tempoꝝ
quis debet viuere.
Jcunt alíq moderni. quãdo q̃ttuoꝝ lí-
q nee equalis mensure fuerint continue
bracbium circũquaqꝫ diuidentes t be
ne colorate octuaginta ãnoꝝ etatem indicabũt.
Nũqꝫ vidi supradictas líneas. Dico tñ q si re
peries istas lineas cũ eglatero triãgulo t lineã
mensalem cũ bona proportiõe q verificabitur
dictũ ãdree corui t alioꝝ. sz si ꝓportiõate linee
nõ auxíliabunt iste qdem erunt fabule.
Supnotatas líneas si inueneris cũ lineis in
fronte indicãtibus etatẽ maximã: vt dictũ fuit
auctoritate Ptholomei philosophi in tertio a-
nastasis longissimã vitã pollicent atqꝫ solares
ãnos promittunt vt puto.
¶ Cap.c. De illis qui cõiungunt cum vili
bus feminis t raro habẽt desponsationẽ optatã
Jgura talis. e. in loco martis arguit q
f habens iunget se cuꝫ vilibus feminis
t raro habebit desponsationẽ optatam.
¶ Capz.ci. De bis qui sunt bone spei t bo
nũ habebũt sed prius malũ sustinebunt.
Pes nũqꝫ boiem deserit: t nulla vir-
f tus est mortalibꝰ magis amica ideo ꝺ
ea aliqd tractaꝝ mibi visuꝫ est: t ostende-
re quõ cognoscãt illi q bõe spei eẽ possunt.
Si rami alíq ꝓcedãt ex cardiaca t extense va
dãt ad mediã naturalẽ tantũ ꝑ triangulũ: signi
ficãt boiem bone spei t bonũ cũ tẽpoꝝ habebit.
sed in principio mala sustinebit. t nota tñ q istꝺ
simpliciter nõ est itelligẽdũ. qz si haberẽt manꝰ
fortunatas minus lederent: sz tñ respectiue. si
infortuniũ dñaꝝ itensiue accidit ifortuniũ vt in
practica actũ ẽ pluribꝰ vicibꝰ: necesse est etiam
paternas radices speculari.
¶ Cap.cii. De signis que malũ predicant.
Jq̃dã linee secent lineã vite tenden-
f tes ad mõtẽ pollicis malũ predicãt. s.
infortuniũ circa diuitias t significant
etiã iacturas incomportabiles.
¶ Cap.ciii. ꝺ illis q mouebũt liteſ ꝓp q̃s mul
tũ sãguis effũdet vl vita vl bois mẽbra amittẽt
Jsupra lineã vite q̃dã grana rubea vl
f picture sint inordinate significãt virus
cõtentiosum: t talis mouebit lites ꝓp
quas sanguis effundet t ipsa vita: vel mem-
bra bominis amittentur.
¶ Capm.civ. de lusoribus.
Jrit corpus noster. quãdo inueneris
d inter primã t bam pollicis iunctura
duas lineas extensas t bene cõiunctas
bominẽ significat lusorem t propter ludũ vite
piculũ adibit fortasse: t raro lucrabit. sz si fue-
rint disiuncte vel flexuose dãnum patientur ba
bentes bec ille.
Bos quoqꝫ pollicis valde eleuatus lusorem
vt dicunt arguere videtur.
Angulus etiam summus valde separatus bo-
minẽ significat ad ludũ inclinatum.
Martialis linea cum rubedine pronitatez ad
ludum etiam denotat.
Angulus summꝰ retbiculatꝰ ꝓnitatem ad lu-
dum indicat.
Angulus summus separatus t lenis ad ludũ
bominem pronum esse declarat.
Angulus summus i ifima pte cũ tuberculo ve
neris tumidus aut craticulatus bominem in-
clinat ad ludum.
¶ Capm.cv. De bis q a lancea seu sagitta
vulnerabuntur.
Ja linea vite ꝓpe iũcturã ipsiꝰ cũ me
f dia naturali descẽdat q̃dã linea ad me
diã naturalẽ inferius respiciẽs: qui ba
buerit a lancea vel sagitta vulnerabitur. Arta
men banc rem ignoro vsqꝫ ad hunc diem.
¶ Capm.cvi. De signis temperãtie boni fi
nis t q̃ bonam cõfessionem significant.
Jq̃dã linea secet lineã vite in sui infe
f riori pte vsus restrictã faciẽs quãdam
quam crucem cum bono colore tẽperã
tie t boni finis t bone confessionis signum ẽ.
¶ Capm.cvii. De bis qui cũ matre sua iras-
cuntur t inde accidit effusio sanguinis.
Ja media naturalis fuerit grossa t ni-
f mis profunda t quedam parue fouee
ibidẽ appareãt cũ colore intenso cum
matre irascet: t inde accidet sanguinis effusio.
¶ Capm.cviii. De bis q cum matre ẽt irascũ
tur t mater sua primo morietur.
Ja in supranotata linea nõ fuerit fouee
f t due linee que curte ipsam secẽt i duo

bus locis iuxta.s.pedem linee vite q̃si in oppo sito spacij qd̃ est iter idicẽ ⁊ mediũ secante hoc modo A cũ matre iratũ sepius ostendit. Et etiã mater sua prius eo morietur.

Linee equedistãtes a radice pollicis descẽdentes significãt mortem matris.

Si due linee fuerint iacẽtes iuxta lineã vite i fine mõtis pollicis significat matrẽ suã p° mori.

¶ Cap.109. De signis mortis patris.

p Ostq̃z vidimus signa d̃ morte matris visum est nobis ponere signa d̃ morte patris. Igit̃ linee pfecte puerse ad radicẽ pollicis patrẽ primo moriturum esse minãtur: vt dicunt aliqui.

¶ Cap.110. De signis mortis affinium.

l Inee transuersantes super radicẽ pollicis inter se equedistantes vel fere ad supiores ptes mortẽ affiniũ significãt

¶ Cap.cxi. De signis pturbationum ratione eorum q affinitate coniunguntur.

I a radice pollicis egrediantur linee sup radicẽ circũuersantes: ⁊ si plures fuerit magnas pturbatiões pp aliquẽ de affinitate dicunt significare.

¶ Capl'm.112. De his q se intromittũt i multis ⁊ diuersis magisterijs.

s Ignũ multaꝝ artiũ ⁊ ei⁹ q iqrit subtilia diligẽdo loquẽdo ⁊ tacẽdo: ⁊ qd̃ dignitatẽ aut famã arguit: ẽ qñ due linee reperiunt̃ in mõte medici eq̃distãtes p̃sertiz si ad radicem ipsius digiti extẽdunt̃.

Si in digito minimo reperit̃ vna linea oriẽs a radice digiti ⁊ extendat̃ ad ꝑam vel tertiam iuncturam cũ bona proportiõe arguit igeniũ diuersis facultatibus accõmodatũ presertiz quãdo tuberculus est clarus.

Littera. D. in loco lune hominem ad diuersa magisteria disponit.

Si in manu fuerint multe linee transuersales scindentes lineas naturales significãt applicationẽ ad diuersa negocia: ⁊ itromissionẽ i mltis magisterijs ⁊ precipue qñ linee sunt graciles.

¶ Ca.113. d̃ his q intromittũt se i negocijs ⁊ raro in magisterijs ⁊ habẽt vitã sine discursu.

s I in manu pauce linee fuerint naturã belluinã demõstrant: ⁊ habens nõ itromittet se in negocijs.

Si linea vite vel linea mensalis ad medium deuenerint ⁊ si profunde ⁊ breues fuerint quietam vitam videntur ostendere.

Et qñ tuberculus medius inuenit̃ sine lneis ociosuz significat: ⁊ hõinẽ sine cura ⁊ cũ qete.

¶ Capl'm.114. De illis qui habent amicorũ copiam ⁊ vitam hyllarez.

q Uadrãgulus eqlaterus rectus ⁊ amplus bonã ⁊ morigeratã naturã innuit cum amicoꝝ copia: ⁊ hyllaritatẽ oñdit

Si aũt i q̃drãgulo nullus triãgulus aut crux aut trãsuersalis linea apparuerit perseuerantiã ⁊ gloriam in operibus ⁊ optimũ statũ vsq̃z ad vite finem demõstrabit.

¶ Capitulũ.cxv. De his qui faciũt opa mechanicha aut liberalia pp cupiditatem ⁊ sui memoriam.

b Uiusmodi sunt illi q habẽt lineas pulchras r̃ctas ⁊ fortũatas i loco mercurij.

Propiquã ꝓportionẽ ad hoc tenẽt linee in loco solis.

Cupiũt etiã memoriã suorũ laborũ hõines apud posteros qñ locus Iouis ẽ fortunatus.

Similem sentẽtiã teneas in illis q habẽt angulum supremum eminẽtẽ ⁊ acutum.

Ad summũ desideriũ pfecte memorie actiões suas habẽt illi q habẽt triãgulũ equilaterũ.

¶ Capitulũ.cxvj. de amicis extraneis.

q Uãdo i mõte man⁹ q̃dã linee oriunt̃ ex pte iferiori mõtis v̂sus dorsum manus: ⁊ vadãt ad supi⁹ ⁊ eaꝝ caude flectantur v̂sus mensalẽ quot linee fuerit: tot amicos extraneos ostendũt.

¶ Ca.117. d̃ amicis q sunt ex affinitate ꝓpria

s I tales linee quas supra diximꝰ sint prope rascettã amicos d̃ natiõe: aut de parentela propria ostendunt.

¶ Capl'm.118. De amicis nõ potentibus.

s I p̃dicte linee flectant̃ ad rascettã significant ipotẽtes amicos credẽtes ꝓdesse sibi ⁊ non possunt rõ ẽ q2 infima ps manus arguit ifortuniuz. ⁊ pars sup̃ma oppositũ vt i radicib⁹. q̃rti libri actũ ẽ ergo iferior flexio denotat amicos ifortũatos: vt pluries habeo ego gratia obliqtatis nature in manu: vnde nunquam bonum habui.

Et nota q̃ quãto maiores ⁊ notabiliores fuerit dicte linee tãto maiores ⁊ notabiliores amicos oñdũt: ⁊ si secẽtur p̃dicte linee a qbusdã lineis trãsuersalibus nõ habẽt amicos ⁊ si habebunt nõ erũt fideles sz erũt amici fortune.

¶ Capl'm.cxix. De his q habebũt inimicos sed non nocebunt ei.

Ego mihi ꝑsuadeo ꝙ solus miser non hꝫ inimicos. ⁊ nullus vir est magne excellẽtie sine inimicis: qm̃ i vna quaqꝫ re sunt emuli: tñ cõparãdo vnũ ad aliũ: vnꝰ hꝫ pauciores inimicos q̃ꝫ alius. Sed si tu nõ hẽs inimicos hoc ꝓcedit ꝙ tu es sine virtute aut sine aliq̃ excellentia itellectꝰ: ⁊ es penitus ꝯstitutus i miseria. si ego crederẽ nõ hr̃e inimicos oibꝰ viribꝰ conarer hr̃e: ne essez miser ⁊ sine virtute Et faciã melius q̃ꝫ potero ⁊ minus maluꝫ q̃ꝫ potero. Discẽdo semꝑ ⁊ istruẽdo alios vsqꝫ ad vltimum terribilium.

Littera.o. siue triãgulus in tuberculo idicis amicos infideles videt̃ ostendere sed tamen nõ nocebunt.

Si q̃dã linea in medio brachij ascẽdat ꝑ rascettã manus. talis nõ habebit fideles amicos nõ ex ꝑte sui sed ex parte alterius: ⁊ faciat quicqd velit semꝑ ꝙ vniuersaliter nõ habebit amicos: ⁊ si habebit erũt ficti ergo nõ habeat negocia cũ aliis sed quicquid agit ꝑ se ipsuꝫ faciat.

Qui habuerit lineas in radice solis plusq̃ꝫ alibi habebit multos inimicos ⁊ nõ ledet̃ ab eis vt ad amusim habeo ego in manibus meis.

Dixit retrogradus pictor chyromãtie. i. coruꝰ Si a radice pollicis oriat̃ vna linea ⁊ vadat ad lineam vite inimiciciã magnã cũ viro significat ⁊ si tetigerit dãnũ ab eo aliquod significat iferẽdũ. Sꝫ si ibi fuerint due rimule trãsuersales signũ ẽ talẽ odio haberi a quodã potente viro intus: sed id astute faciet dissimulãs amiciciã ⁊ alios ad nocedũ stimulabit: sed parum nocebit: neqꝫ illum verebit̃ aut sua nocumenta: hec ille

Dicũt aliqui moderni si linea mensalis i sui summitate bipartit̃: quoꝝ ramus vnus vadat ad indicis tuberculũ: alter vero ad saturninum deflexerit inimici potestatẽ ⁊ victoriã insinuat: ⁊ tamen ab omnibus insidijs euasurum ostendit: Quod nunquam notaui.

¶ Cap.120. De his qui habent multos inimicos ⁊ ꝑꝑ ipsos patiunt̃ iacturas ⁊ incommoda multa.

Si inter mediã appeãt linee vt cruces tẽdẽtes ad q̃drãgulũ ⁊ sit vl' sint rubee ⁊ ꝑue ab inimicis ꝑsecutionibꝰ plurimis opprimet̃ ꝑsertim si sint inter mediã ⁊ cardiacã.

Angulus supremus in cõcauo manus arguit hõinẽ culpabilis vite: ⁊ habebit multos inimicos ⁊ fortasse cã eoꝝ patiet̃ vinculum.

Qñ media ⁊ cardiaca non ꝯiũgunt̃ ex se per quosdam baculos hoc est lineas scidentes tũc significat inuidiã destructionẽ ⁊ inimicicias ⁊ oppressionem.

Dicũt quidã quotquot linee erũt incidẽtes lineam mensalẽ tot uicibus a siccarijs habens i fortunium aut periculũ patiet̃.

Si linea mensalis finiat̃ inter indicẽ ⁊ mediũ talis vir nũq̃ꝫ erit sine ꝯtrouersijs ⁊ angustijs seu litigijs: tales notaui aliquotiẽs amittere ꝓpriã substãtiã: ⁊ quãto igredit̃ itra digitos ex directo minat̃ tãto maiores oppressiões.

Si in radice mensalis fuerint linee idẽ iudicabit̃: ille aũt si fuerit qnqꝫ aut decẽ seu plures ⁊ se cõiũxerint equitãdo vt cruces totidẽ inimicos ꝑsentialiter oñdit: si aũt acute valde fuerint inimicos mortiferos iudicabis. si aũt linea eas trãsierit parentes ꝓximosqꝫ iudicabit inimicos. hec aũt linea amicos hoc modo ꝓbat si in pluribus locis a radice ordinent̃ sic ✕ vl' sic ✕ amicissimos hꝫ q̃ꝫtitatẽ sui d̃nũciat

Si q̃dã linea arcualis sit iuxta lineã mensalẽ infideles amicos oñdit ⁊ cũ difficultate habẽs illam omnia acquirit.

Sapientes om̃s i vnũ ꝯueniũt ꝙ penitus triãgulus in q̃drãgulo arguit angustiã: inimicos: ⁊ i ꝓspitatez: nisi conꝰ vniꝰ sit supra conũ alteriꝰ vt in. 5°. anastasis pictũ est. sꝫ si repiat̃ quidã q̃drãgulus significat bonitatez in vno tꝑe ⁊ malũ in alio: ⁊ si sint ibi duo q̃drãguli suꝑabit bonũ. ⁊ si erũt tres suꝑabit malũ: ⁊ si quattuor suꝑabit bonũ: ⁊ quidã eoꝝ puꝰ ꝯstrictus ex vna ꝑte a media naturali ⁊ ex altera ꝑte triãgulus adueniens ex media linea significat mortales inimicos. ⁊ si tũc linea media tãgit lineã vite suꝑabit̃ ab eis: ⁊ si nõ tãgit nõ suꝑabit̃. ⁊ si ꝑdictꝰ triãgulus nõ tãgit lineã mensalem habebit inimicos sꝫ nõ mortales. Si media tangit lineaꝫ vite suꝑabit̃. ⁊ si nõ tãgat suꝑabit inimicos.

Ego Cocles gratias nature nõ refero qꝛ lꝫ in manibus meis habeã pulres triãgulos ⁊ trãsuersales lineas: tñ mihi pauci sunt amici inimici vero infiniti: ⁊ si qui sunt amici sunt ficti ⁊ adulatores. Et tamen ego desidero amicos de paucis qꝛ pauci sunt sapientes: ⁊ relinquo vulgus malignum ⁊ improbum.

Dixit Antiochus ꝙ tr̃iangulus ad modũ pi

naculi in q̃drangulo domesticos ꝛ familiares inimicos videtur indicare.

Quadrãgulus strictus discordiã ꝛ inimicicias dicũt ostendeꝛ ꝛ pcipue antiochus ꝛz hoc.

Quando in mõte manus sunt q̃dã linee ꝛ veniãt ad pcussiõem manꝰ facientes angulũ acutũ vsus ꝯcauũ manus: cuius iniciũ sit vsus dorsum manus mortales inimicos ostendunt. Et quot sunt figure tot inimicicias denotat.

Si q̃dã linee facientes p̃dictã figuraz veniãt ex pte supioꝛi ita q̃ conus vnius vadat sup conũ alterius figure: vt in plurib⁹ locis in anasta si nr̃a pictũ est. Ille habebit supioꝛ inter inimicos: aut erit eis eq̃lis. Et ꝺm approximationem huius ad lineam mensalem vel ad rascettam significat inimicos priuatos.

Dicũt recentioreſ ꝛ ego cũ illis q̃ quãdo due linee oriũtur vsus dorsuz manus ascendendo vsus pinguedinez manus ꝛ flectunt vsus rascettã causando acutũ angulũ inimicicias ꝛ plerũqz litigiũ cũ cõsanguineis aut affinib⁹ ꝓmittut vt mulieꝛ notaui. ſz si sup dictũ angulũ fuerit vna de illis lineis valde extensa talis aduersarũ suũ vincet: ꝛ quot sunt anguli tot inimicicias aut litigia indicat.

Si q̃dã linee rubee notabiles veniãt ex mõte manus ꝛ vadãt ad mensalẽ inimicos dicũt ostẽdere: ꝛ ꝺm numeꝝ lineaꝝ ꝛ grossiciez erit nũerus ꝛ vigoꝛ inimicorum.

Si linea cardiaca bz incisiões vl̃ fracturas vsus mõtẽ pollicis timorẽ subiectiões ꝛ insidias multas patietur.

Dixit corvus meus pictoꝛ Chyromantie. Quãdo cruces inueneris sup mensalẽ ꝛ ea sit rimula itercisa inimicicią significat: ꝛ quotquot fuerint totidẽ inimicicias significabit. At si fuerit intercisa: ꝛ eius intercisio oriat a linea mensali affiniũ suoꝝ inimicicias significat.

Pũcta nigra in vnguibus persecutiões ꝛ inimicicias significãt: vt egypti) indi caldei greci arabes ac deniq̃z latini affirmãt. Cuius rei experiẽtią testor in dispositis subiectis.

Angulus summus intensus aut remissus separatus inimicicias testatur.

Martis quoq̃z positura quãdo nõ ẽ debilis inimicicias arguere testatur.

Linea solaris valde cõglomerata in aliqua manu talis subiectus fugiat a longe iram ꝛ inimicicias principũ aut iudicum aut pretoꝝ.

Linea saturnina oriens a rascetta vel ꝓpe et protensa ad radices medij inimicicias ꝛ iacturas penitus promittit: pcipue si in suo mõticulo sit protensus ab exuberantib⁹ lineis pcipue per totum periodum saturni.

Cõglomeratio linearũ in mõte saturni: inimicicias ꝛ persecutiones significat tibi si recte cognoscis.

¶ Cap'm. cxxi. de cucullatis.

De cucullatis nullã reperio obseruationẽ factã apud chyromãticos. isti cucullati dicunt se relinquere hũc mũdũ q̃ ingrediunt religionẽ. peto ab ipsis. Si vadũt in cauernas aut ad loca agrestia ꝛ solitaria: vbi habitãt bellue devorantes hõines. Vel si comedũt radices herbarũ aut locustas sicuti fecit Joãnes: antonius: ꝛ ceteri q̃ in heremo vitam duxerũt asprimã. Aut si vadũt ad martiriũ vt Stephanus: Laurentius ꝛ alij qui ꝓ xp̃o morti turpissime ꝺdẽnati sunt. De falsis religiosis aliqua dicerẽ si apꝺ eos q̃ illos nõ cognoscũt vba facerẽ. Dẽs ꝓfecto nouerũt: Quis sit eorũ vestitus q̃ calciamenta: q̃ habitatiões: nõ eis ꝺ sunt horti paradisiaci: nõ serui nõ victus opulẽtus ꝛ apitianus. Nõ vina oibus tẽporibus accõmodata. Et sub nomine abstinẽtie simulãt curios cũ uiuãt baccbanalia. Laudãdi tñ pauci eorũ q̃ doctrine disputatiõibus predicatõibusq̃z ꝓ hominũ salute indulgent: sed hec dimittendo veniamus ad signa q̃ religionez portendunt: sed primo quid de eis sentiant astronomi referendum est.

Dicũt quidã Astrologi qui obseruauerunt cucullatam sectam: q̃ religiosi habent ut plurimum luminaria infortunata. Et si sciẽtias adiscuntur asserũt hoc procedere q̃ mercurius est in domo martis: ꝛ qui tenent collũ obliquũ atq̃z oculos submissos vt plurimũ saturninam habent applicationem.

Si figura. b. fuerit in mõte iouis ꝛ sit modicũ colorata erit religiosus aut ꝺuersans cũ ipsis vel erit homo honeste vite ꝛ magnus.

Figura vt hic. b. si erit in monte lune erit fortunatus ꝛ habebit cõsuetudinem cum religiosis: ꝛ forte fiet religiosus. Istud signum arguit hominem de natura lune puta tu de qua natura est talis religiosus.

Obſeruaui vsq̃z ad hũc ꝺiez cucullatos hr̃e lineã saturninã ꝓtẽsaz atq̃z infortunatã. ꝛ ita mõtẽ

Jouis tñ radiatũ aliquotiẽs: ꝛ solẽ ifortunatũ plerũq; ex parte loci aut linnee aut lineaꝝ: ꝛ angulus supmus infimus seu separatus religionẽ indicat. Et quãto religio ẽ magis libera: tanto minus de loco saturnus occupabit. Et iupiter fortunatus ꝛ angulus supmus accutus. vidi ẽt quãdoq; aliquos despatiõe ductos igredi religionẽ. ꝛ pueros blãditijs ac sophisticis qbusdã seductos. q cũ puenerint ad etatẽ pfectã psepe cũ maxio dedecore suoꝝ ꝛ religionis egrediuntur. Aliq etiã in etate cõpleta itrãt monasteria ꝛ isti si sunt proni ad doctrinã effecti doctissimi ceteros cum maxima vtilitate ꝛ honore gubernant. Et in oibus rebus primas partes occupãt. suntq; optimi sacerdotes: nec adeo austere viuunt sed cũ laude ꝛ fructu anime ac corporis. Sũt etiã aliq q ingrediuntur monasteria i quibus viuẽdi ꝛ ꝟsandi regula ẽ adeo stricta ꝛ angusta: vt non credam eos illam obseruare nisi verbis: bos ego non laudo. q aliqualẽ ꝺ sideratã libertatẽ magis igenue agũt: Jnuẽti sũt multi cucullati optimoꝝ moꝝ: summe sanctitatis ac fidei: pfundissime doctrine atq; discipline: Qui qñ fortunati extiterũt grandes dignitates assecuti sunt.

¶ Capl'm. cxxij. De bis q sũt ꝺ nã saturni.

Qui sunt ꝺ natura saturni bñt multas lineas q in digito medio plus q̃z alibi. ꝛ specialiter qñ linea pspitatis. i. saturni naꝺ a rascetta ꝛ extẽdit p palmã vsq; ad bũc digitũ. recurre ad libꝝ tertiũ anastasis nr̃e ꝛ p portionãdo ea q̃ dixi i caº ꝺ saturno plene ꝟsidera: ꝛ sic speculatio tua erit cõpleta: ꝛ similiter fac de signis aliorum planetarum.

¶ Capl'z. cxxiij. De bis q sunt ꝺ natura iouis

Et ioue sunt q habẽt lineas in radice i dicis pulchras: ꝛ hoc itelligit qñ tuberculus est tumidus clarus nitidus: ꝛ latitudiales lineas habuerit: ꝛ specialiter qñ vna linea pulchra oriť a medio mõtis aut ꝑpe angulũ sũmũ: ꝛ vadat ad pdicti digiti ptes bi tales ꝟditiõati sũt vt i libº ꝟº anastasis i capº iouis pꝟ

¶ Capl'z. 124. ꝺ bis q sunt ꝺ natura martis.

Et marte sunt q bñt lineã vite ꝛ mediã naturalẽ conũctas itẽso colore: nõ itelligo quo ad ꝟiunctionẽ lineaꝝ: sꝫ quo ad vniformitatẽ colorꝝ. Lex ẽ q q hꝫ duplicẽ ꝟiũctionẽ ẽ melior ac fortunatior. Erũt audaces faciẽtes oia vtilia quo ad se absq; pigricie. ꝛ sunt prompti ad bella ꝑ quotidianis.

Alia itelligere opꝫ. si supremus angulus fuerit valde separatus cũ eq̃li colore ꝛ itẽsa rubedine sunt de natura martis ꝛ oino pessime nature ꝛ magis ifortunati quo ad oia. Aliq opinãtur qꝺ hoc ꝓcedit hr̃e i genituris applicationes martis cũ saturno. Alij magis lucidi expimẽtatores dicunt q mercurius marti applicať ꝛ istud mihi magis placet ꝛ cõsentaneũ videť.

Triãgulus eqlaterus vl' nõ equilaterus cũ lineis crassis atq; rubeis: si mẽsalis ad tuberculum iouis deuenerit rubra seu liuida naturam martialẽ nõ negat vt in multis obseruaui.

Si linea epatica i causando triãgulũ ꝛ pẽde sui equitat cardiacã vsus mõtẽ pollicis ꝛ i ipo intrauerit martialem naturã ostendit.

Linea mensalis crassa ꝟtinua rubra aut i fine liuida extẽdens se vsq; ad mediũ idicis mõtes vl' ꝑpe martialẽ atq; crudelẽ naturã ꝺnotat.

¶ Capl'm. 125. De bis qui sunt ꝺ nã solis.

Qui sũt ꝺ nativitate solis: hoc ẽ ille qui babuerit solẽ almutẽ i sua genitura. aut qui babuerit solẽ in bono loco i sua natiuitate. Hꝫ lineas subtiles i radice digiti solis plusq; alibi. Jntellige q nõ ẽt caret linea solari i monte solis ꝛ tuberculo tumefacto ꝛ colorato. bi erũt naturales inuẽtores ꝛ imitatores oiuꝝ operationũ: ꝛ opanť ea q̃ nũq; ꝺicerũt nec audiverũt. Hoc ego babeo in manu mea remisse tantũ ꝑ exuberãtes lineas in loco saturni. Et ita babeo solez dñũ medij celi tñ in sexta domo i ariete cũ ꝟiũctiõe saturni i boza mala tollerať qꝛ dñs horoscopi est in tertia in capricorno.

¶ Capl'z. 126. De bis qui pdẽt i seruitẽdo alijs ꝛ specialiter amicis ꝛ ꝓximis: ꝛ ab extraneis honorabuntur. Jdeo patria sua ẽ eis inimica.

Qui babuerit lineas ꝛc. in loco solis vt supius dictũ est: bic est inuentor armũ ꝛ nũq; erit paup. boc est si radices eius nõ sunt miserrime: vt est mihi Locliti. iste talis pdet seruitia: ꝛ specialiter q̃ faciet amicis ꝛ ꝓximis: ab extraneis tñ honorabiť: Jdeo extraneis copuleť ꝛ seruit. Ego ad litterã babeo talem positurã: ꝛ in mea natali figura sol est dñs decime domꝰ ꝛ ita accidit mihi vt supiº dictũ ẽ.

¶ Capitulum. cxxvij. De bis qui sunt de natura Veneris.

Quicũq; bũerit venerẽ dñaz horoscopi: aut almutẽ sue natiuitatis aut i bono loco

habent tres lineas q̄ vadunt vſus digitū iouis: ⁊ ex alia pte terminant cū radice digiti veneris: talis erit bone fortūe absq; cogitatiõe: ⁊ sine cura pp bõa: nõ cognoscẽtes ꝺ ꝓpijs: ꝺlicate viuẽtes sine ꝺseruatiõe ⁊ sine laboꝛ. vidi istos valde venereos bre submersuz igeniũ pp res venereas: qꝺ hz bonũ discursuz sz tñ discurrẽdo lubꝛicat ita q; venꝰ ꝺportat mcuriũ ad lupanaria.

¶ Cap. 128. ꝺ his q sunt dulces fortunati large expẽdentes pp lasciuias: ⁊ sc̃ sensualis appetitus ꝺ facili ꝓmouentes aiam ꝓ mulieribꝰ ⁊ ꝺclinãt magis ad femineã nãz q̄z ad virilitatẽ

q Ui bauerit tres lineas vſus digitū iouis: ⁊ ex alia pte terminent cuz radice digiti veneris ⁊ sunt i bono statu. nota tñ q; isti tales habẽt locũ veneris tumidũ atq; lineatũ rubeũ ⁊ claꝛ. Tales sc̃ vt in rubꝛica buius capli dictũ ẽ. oia tamẽ ꝺpensãda sc̃ in 3° li° anastasis nre in capło ꝺ natura veneris.

¶ Cplm. 129. De natura Mercurij.

q Ui sunt ꝺ natura mercurij. i. q babent mercuriuz male dispositũ. s. ad malos planetas applicatũ vt saturnꝰ ⁊ aliquãdo mars: tamẽ bic sic nõ assero habẽt ꝺsiles lineas in digito mercurij). i. nõ eq̄les quo ad colores seu ad posituraꝫ seu colligãtiã: q̄ nõ sc̃ apte sz obscure ⁊ ptes clare nõ ad lucidã claritatẽ sz minus fusce quo ad alia q̄ sunt cũ magna fuscedine aut obscuritate. i. q̄dã eoꝛ sc̃ obscure q̄dã clare sz nõ nimis clare. bi erũt fures leuis fortune boc est q; aliquãdo leuiter sublimant a fortuna ⁊ leuiter ꝺprimunt. sunt fastidiosi. i. dure ceruicis: ⁊ cũ colloquijs oblõgis: ⁊ istꝺ accidit qꝛ faciũt res occultas: ⁊ talꝭ natura imitat hyp pocritas: q; sub ouinã pellez atq; blãdis vbis vulpinas actiões atq; rabiẽ ⁊ astutiã loco ⁊ tpe distribuunt. ℙꝛecipue beremite nostri temporis: ⁊ quedam species cucullatoꝛum.

¶ Capitulum. 130. Alia ꝺclaratio de natura Mercurij infoꝛtunata.

s Uprꝺicti tales sic sunt positionati vt supra pz. inoꝛdinati: ꝺcubinarij mẽdaces: expoliatoꝛes: insidiatoꝛes: iniusti: omni malo pleni: ad maleficia parati. bi. n. licz pluribꝰ penis plures sint ꝺmissi: nõ tamẽ imẽdũt nec ꝺsiderãt: q̄ euenire poterũt. sz mouent ad ꝓpetrãda mala absq; ratiõe: ipsi in se neq; stabilitatẽ neq; fũdamtũ habebũt. ⁊ sc̃ audaces ac stulti: ⁊ tales bõines sunt melãcholici intẽsi.

¶ Cplm. 131. seqt̃ ꝺclaratio mercurij) bene applicati ac bene ꝺsposiți.

Y aũt linee: q̄ sunt in digito mercurij: s sint pulcbre ⁊ clare rubedinis erunt loquaces ⁊ musicalia scientes. i. libenter loquent ꝺ musicalibꝰ scientijs. sermocinatoꝛes ingenioſi apti nati ad arismetricã facultatẽ ⁊ geometriã. Erũt etiã augures ⁊ apti ad ꝓnosticã dũ futura interꝓtãdo ꝓ auguria ⁊ vaticinia vt ica° ꝺ artistis dicet. tales valde cupient laudẽ: ꝺponent libꝛos ad memoriã suã: vt ꝺclarẽt scientias: nõ cupient pecuniã: nõ vestes sumptuosas aut põpaticas. Sz soluz attendent ad aliozꝫ instructionẽ: nõ cupient inanes ⁊ picti. sz veri doctrinaꝝ cultoꝛes ⁊ docendo ⁊ rõcinãdo posteris memoriã suã reliquent. erũt speculatoꝛes ⁊ ꝺpositoꝛes reꝝ secretaꝝ: cursuz nature atq; cãs indagantes. si fuerint mechanici artifices in artibus suis ad summã cognitionem ⁊ famam ꝺuenient. Nõ erunt sophistice res sue sed centrales ac ꝓmanentes ad vltimã pfectionem.

¶ Capitulum. 132. De natura lune.

E natura aũt lune mentiõem nõ facio d qꝛ tales sunt pui p̃ci) ⁊ ꝓ nibilo babendi. De ea tamen vide in quto anastasis in ꝓpꝛio cap. ⁊ in isto sexto in pluribus locis aliqua tractantur.

¶ Cap. 133. De signis dure ceruicis ⁊ supbie atq; simulationis ⁊ insaciabilitatis.

Ui bz multas lineas in digito medio q plus q̄z alibi. ⁊ specialiter quãdo soꝛoꝛ linee vite oꝛiẽ a rascetta ⁊ extendit̃ ꝓ foueã vsq; ad hũc digitũ durã cerucez ostendit supbiã ⁊ simulatiõem. fuge ab istis sicut ab inimico nam sunt insaciabiles ⁊ inexplebiles.

¶ Cplm. 134. De bis q delectant musica ⁊ instrumentis musicis.

Jcũt aliq. Quãdo inueneris aliquem d q babeat mõtez veneris tumidũ ⁊ altũ nitidũ atq; rotũdũ cũ pulcbris lineis significatur bomo luxuriosus: sed qui maxime musica delectet̃: ⁊ instrumentis musicalibus. Si in digito mercurij sunt linee pulcbre ⁊ clare bominem ad musicã inclinatum denotat. Angulus summꝰ si sit in magna distãtia lineaꝝ ⁊ cũ boc cutis lenis. i. subtilis ⁊ sine lineis aut virgulis aut rugis: inclinationem ad cantũ ⁊ instrumenta musicalia pp luxuriã ⁊ lasciuiaz non nulli dicunt significare.

¶ Capl'm.cxxxv. De his qui sunt audaces in piculis ⁊ bene morigerati naturaliter.

q Ui hz lineas in radice idicis pulchras ⁊ specialr quãdo vnica linea naturalr oriat a medio mõtis aut ꝓpe angulu supmũ ⁊ vadat ad digitũ: hi tales sũt bene morigerati ⁊ audaces in piculis. Uideas in tertio anastasis i ca° iouis ꝓportionãdo signa ad inicẽ

¶ Capl'm.136. De his qui sunt misericordes ⁊ veridici: ⁊ qui libenter dãt elemosinas.

q Ui in radice indicis lineas supnotatas habent cũ bona mõtis ꝯditiõe ⁊ lineamtis: hi tales st misericordes vidici ⁊ elemosinaꝝ largitores. aspicias radices in p° libro nr̃e anastasis ad signa q̃ narrant in capitulo de misericordibus ⁊ hic applica: qꝛ vsqꝫ ad quintam essentiam penetrabis.

¶ Capl'm.137. De his qui delectant risu moderato cũ multitudine vboꝝ: ⁊ coitu ꝯgruo.

q Ui habuerit Jouiales lineas in radice indicis sicuti in p̃cedẽtibus capl'is dictũ ẽ. gaudent risu ⁊ multitudie loqutiõis ⁊ coitu ꝯgruo tñ. Perlege capl'm de natura iouis in 3° anastasis ⁊ hic accõmoda. Si vis altius ascender cũ tuis speculatiõibus.

¶ Cap.138. d signis carceris ⁊ patibuli.

q Uãdo inueneris lineã inter indicez ⁊ medium q̃ nascit ⁊ curuata sit ⁊ ad mediũ articuli tendat significat ꝓpriũ carceris ingressuz. At si in mẽsalẽ tenderit haud ꝓpriũ significabit. sz si ab exigua linea ab idice nascente fuerit intercisa eam rimulã carcerez ipedire significat. ⁊ egressum ex ipso carcere vt dicũt aliqui chyromantici.

Si plures linee veniãt a mẽsali ⁊ extẽdãt se ad radicẽ digiti medij: labores angustias ⁊ tẽptatiões ostendunt. ⁊ talis sustinebit multotiens vincula ⁊ capturas. ⁊ si tales linee sint q̃si nigr̃ tormenta notãt. ⁊ si tales linee veniãt a cõcauo manus secãtes mẽsalẽ ad radicez medij ⁊ finiatur vltra iuncturã. si dux vel rex totius mundi fuerit in vinculis morier. Dixit mihi Galassus nigrisolus carpẽsis famosus chyromãtic° post captionẽ Ludouici Sforcie ducis mediolani ꝙ ipse hz talẽ positurã. ⁊ ipse tz ꝙ egredier a viculis: ⁊ cã: quã ipse allegat ẽ: ꝙ residuũ manus est fortunatũ. respõdeo ꝙ lineis vel vnica linea sic figuratis arguit intensissimũ infortuniũ: qd nulle alie ꝓportiones bone possunt extinguer.

Ratio mea fundat qꝛ oẽs celeberrimi auctores tam antiqui q̃z moderni dicũt: si est Rex q in vinculis morit ꝙ est signũ extensuz. Astronomi vo dicũt ꝙ p̃dictus Ludouicus hz i sua genitura martẽ in secũda domo: ⁊ saturnũ i octaua. Qd dnotat mori in viculis: alijs planetis nõ obstãtib° si aliq forte sint fortunati. Nã supra notati planete. s. mars ⁊ saturnus significãt maximũ ifortuniũ: ⁊ istud accidit in directiõib° ⁊ reuolutiõib° ãnoꝝ mũdi ⁊ in genituris in tẽporibus terminatis: vt fuit ille: ex quo eoꝝ natura semp ad malum declinat.

Si prima iunctura pollicis hz vnã lineã ꝯtinuã q̃ circuat digitũ arguit carceres piculosos. Similẽ sniam attestat: si vna linea sit i pte domestica digiti pollicis inter primã ⁊ ꝑaz iũcturã: ⁊ quot linee reperiunt tot sunt carceres seu captiones vt milies notaui.

Angulus supremus infimus carceres arguit.

Angulus supmus valde sepatus multotiens carcerem denotat.

Scala vel craticula in tuberculo saturni inducit hõinem aliquãdo lõge pmanere in carcer significat ⁊ aliquãdo in carcere pire.

Mõs saturni depssus atqꝫ pallidus infortunatus subterraneũ carcerez minat vt notaui.

Linea saturnina a rascetta ad radicez saturni tẽdens carcerez ꝓnũciat: intensiue quãdo in tuberculo saturni ꝯglomeratis lineis reperit in fundo seu pede turris talis carceratur.

Cingulus veneris ꝓtensus ꝯtinuus scindens lineã principũ carcerez piculosuz denotat ratione vitioꝝ aut principum dilucidat.

Puncta nigra in vnguibus multotiens carcerem ingredi denotat si proportio correspõdet.

Anno isto. 1504. i mea natali reuolutiõe habeo saturnũ martez ⁊ iouez i. 9. domo i signo cãcri ⁊ est maxia ꝯiũctio: q̃ mihi dnotat angustias ⁊ iacturas cã cucullatoꝝ: tñ euadã incolumis ꝑꝑ viz alioꝝ planetaꝝ ꝯopãtiũ dieb° p̃teritis inueni in manu mea dxtra in vngue digiti iouis apd extremitatez vnguis pũctũ magnũ nigrũ: ⁊ putaui mihi aliqd euentuꝝ. Quidã cucullatus infestauit me: qm̃ dixerã q̃dã vba d cucullatis: ille vbis mihi minatus est: sz paꝝ valuit: qꝛ: ⁊ mihi st vires ⁊ mea tela nocent. ⁊ licitũ est physionomo in vniuersali exclamar ꝯ vitia: ⁊ extoller virtutes exẽplificãdo gr̃a doctrine: ⁊ cucullatus tal paꝝ me infestauit: ⁊ sic pũctus cito euanuit.

¶ Cap'm.cxxxix. De his q sunt proni ad cytharizandū t organizandum.

d Yrit formica valde vtilis. si quis hz tabulā i manu latā t digitos lōgos t graciles talis ē subtilis i ope naturali t ē dispositus ad cytharizādū t organizandus vt dicunt chiromantici.

¶ Dubitant boies igenioſi Arguēdo q Aristoteles dicit in phyſionomia metaphorica. q' cūq passiōes facte aie nō in aliquo pmutāt signa q̄ sunt i corpore gb⁹ phyſionomon nō erūt vtiq but⁹ cognitiōis arti vt q̄ sunt circa operationes vel opiniones t ſcias. Medicū. n. t cytharistā nō ꝓtingit cognoſcere nec adiſcentē aliquā diſciplinā. Nō. n. pmutatus ē aliqs in his gb⁹ vtiť phyſionom⁹. Quom nō sit circa oia hz circa ea in gb⁹ māsura signa accipiūtur. Idē sentit Auerrois ho prioꝝ dicēs notū ē q accidētia nō nālia nō faciūt vestigiū niſi i aia: ſicut ſi qs ſciat artē muſicā: hz vestigiū in aia ſed nō habz vestigiū ex ea in corpore. Idē ſenſit primo cāticorū ꝓmēto. xi. dū dixit. Impoſſibile ē cognoſcere ꝓprietates p modū ſyllogiſticū: niſi ſcire mus p̄ciſe quātitates elemētoꝝ i quolibz entiū t niſi ēt ſcirem⁹ opationē egredientē a qualibz ꝓportiōe generata in quolibz hz quātitatef ele mētoꝝ in eis exiſtētiū. hoc aūt nobis eſt ignotū: neq; poſſibile ē inueniri ab boie cū ſit infinitū t fine carēs. Ad oppoſitā ptē ſunt aſtronomi: q aſtra ꝓſiderantes p̄dicūt aliquē futurū medicū, aliquē cytariſtā: aliquē aurifabrū: t ſic p̄ot dici de alīs hm diuerſitatē figurarū t diuerſuz curſum aſtroꝝ. t etiā Almāſor lib. ho dat signa philoſophi. t ꝓciliator vt in pri⁹ anaſtaſis dixi. Ad hoc aūt reſpōdet eximius cōmētator phyſionomie Ariſtotelis Gulielmuſ nurice q p ſigna phyſionomie nō poſſumus cognoſcere habitū alicuius ſcie vel artis exiſtentē i aliquo hz actū. ſed p ſigna phyſionomie poſſum⁹ cognoſcere aliquē ex naturali aptitudine ad aliquam ſciam vel artē diſpoſitū. t q; aptitudo naturaliſ ad aliqd p̄ot multipliciter ipediri. Ulñ p ſigna phyſionomie p que arguere poſſumus naturalē aptitudinē t nō actū t exiſtētiā actualē multi eniz inueniunť ad ſcias apti q ſunt bene intelligētes t ſubtiles: q tñ artifices non ſunt facti. Poſſum⁹ cognoſcere ad aliquā ſciam vl artē aliquē aptū natū. t hoc vtebanť priſci phyſionomi in pueriſ ciuitatū: t oſtēdebāt eos q eēnt apti ad aliquas artes t q nō t idē de ſciēti)s iudicabāt. t ſic illi inſtruebanť expēſis ciuitatis vel amicoꝝ t cognatorū. t ita deberēt rectores ciuitatū facer ꝓ bonore t vtilitate pric. hec oia patēt i p̄cedētib⁹ libris: t i iſto. 6° patebūt.

¶ Cap. cxl. d bis q violāt pueroſ t religioſos

q Uādo mēſalis cū exigua erit foſſicula i diametro vl circa i minimo digito hominē religioſorū violatorem atq; puerorum ſignificare videtur.

¶ Cap'm. cxli. de ſignis diſcordie fratrum cō ſobrinorum ſeu fratrum vxoris vel matris.

d Yrit corrus noſter pictor chyromātie Mñ inueneris binas rimulas ſupra vite Lineā iacētes. i. iter pollicē t ſalutarē vſus ſilueſtrē ptē cū ꝓximis t cognatis diſcordiā ſignificat: vt ſunt fratres t cōſobrini aut vxoris fratris vel matris.

¶ Ca. cxlj). d ſignis letitie, pbitatis t modeſtie.

d Yrit nigerrim⁹ coru⁹. qñ inueneris manū parū lōgiuſculā: ſintq; digiti craſſiū culi boiem ſignificat letū tardū pigrum t flegmatice cōplexiōis. vir iñ ē ꝓbus t modeſtiſſimus. O corue quādo ſcripſiſti iſta tu d̄bebas eē occupatus circa aliquā putridā carnez. O arbor ſine radice tu nō ſcis q letū eē ꝓcedit a ꝯplexiōe ſanguinea: tarditas atq; ignauia a flematica ꝯplexiōe: ꝓbitas atq; modeſtia ꝓcedit a bono diſcurſu atq; bōitate ꝯplexiōis: craſſitūculi digiti ab iordiata mā. o caput vacuū vade t diſce que neſcis poſtea ſcribe: ſumma deberes affici verecūdia ſcribendo fabulas.

¶ Cap'm. cxlij). d ſignis illoꝝ qui nihil cogitant: atq; guloſi ſunt.

q Uādo inueniet mēſalis q̄ in fine aut ꝓpe ipſam dimidiat duoſq; efficiat ramos vnū ad indicē alteꝝ ad mediū hominem ſignificat nihil cogitantem t guloſum.

¶ Cap. cxliij). d ſignis boiuz beſtialiū t eorū q ſunt dure ceruicis: t q manēt i mortiſ piculo t cū matre aut pre aut vxore diſcordiā bēbūt: t ob eā cām ad vltimā deſperationē boiez iducet.

d Icūt recentiores. qñ linea vite t menſalis ꝯiūgunť faciūtq; angulū t ibi nō sit media naturaliſ dure ceruicis hominē ſignificat beſtialēq; z: t ſibi mortis piculū imminere: t p̄cipue vſq; ad trigeſimū ānū: t cum patre aut cum matre aut vxore diſcordiam habebit: t obꝛeā cām vltimā deſperationē incurret.

¶ Capitulũ .cxlv. De animi passione.

d Ixit ille coruus ⁊ aliq moderni. Qñ inueneris aliquẽ loquentem cũ aliqb⁹ ⁊ cõsueuit percutere man⁹ adeo ꝙ ab hoc nõ põt se cõtinere: talis habebit animum i perfectũ ⁊ passionib⁹ obnoxium. Et hoc ipsuz ideo facit qꝛ opinat̃ animi passionem qua affliget̃ a se ⁊ ab alijs non credet̃. ẽ tamen ꝓbus vir ⁊ amicoruz studiosissimus. hoc tamen ego nõ assero ratiões nõ adducã gratia breuitatis.

¶ Cap. cxlvj. De liberalitate: ⁊ dãno ex nimia credulitate: ⁊ de homine catholico quique deum timeat ⁊ iusticiam colat.

d Ixit coruus in sua picta chyromãtia Quãdo mensalis latior fuerit ⁊ spacio sior hominem significat liberalem: dãnũqꝫ nimia credulitate passurum: Quãdo fuerit media bifurcata hominẽ catholicũ significat ⁊ liberalem: qqꝫ deũ timeat ⁊ iusticiam colat. O corue valde niger parum speculauisti cum tuis picturis atqꝫ obliquis theoricisqꝫ praticis Ille quem tu appellas catholicũ debet dici diabolicus. Qꝛ omnes illustres antiqui atqꝫ recentiores dicũt quod talis bifurcatio significat hyppocrisiam: atqꝫ vulpes sub ouina pelle latentes ⁊ sunt illi q vt plurimũ nocturno tempore cũ vulpina cauda se percutiũt. Et q imitant̃ sectam que dicit̃ tertij ordinis ⁊ sunt semifratres i varijs colorib⁹. Tu dicis ꝙ latitudo mẽse manus arguit nimiam credulitatem. Credulitas nimia ignorantiam atqꝫ ingenij hebetudine arguit. credulitas significat maliciam intelligẽtie. Sed temperata ẽ magis cõueniens: vt dicit Hyppocras in libro secretoꝝ. Media si bifurcata fuerit animũ duplicatũ atqꝫ latẽtez denotat. ⁊ per experientiam hec omnia magis certificant: vt inferius tractabimus in capitulo de signis hyppocrisie.

¶ Capl'm. cxlvij. De his q a fortuna adiuuãtur: ⁊ q res acquirũt ꝓprio labore.

q Uando mensalis ramum vnũ indicẽ versus habebit ⁊ aliũ versus medium fueritqꝫ obtusa hominem a fortuna adiuuandũ significat. ⁊ q res labore quoqꝫ proprio comparabit.

¶ Ca. cxlviij. De signis eoꝝ q libẽter litigãt.

q Uando inuenieť mẽsalis: que finiat i trib⁹ locis scilicet itra minimũ ⁊ annularem: ⁊ alius ramus vadat iter annularem ⁊ mediuz. Tertius vero ramus igrediatur inter indicũ ⁊ mediũ hominem litigiosum dicit coruus ostendere: qđ si fuerit pallide minuunt significatũ. Quando aũt boni fuerint coloris talem effectũ demonstrabũt.

¶ Cap. cxlix. De hoib⁹ ecclesiasticis ⁊ lõgeuis: ⁊ de his q ex clericatu bona multa hẽbũt.

q Uando mẽsalis duos ramos efficiet vnũ i medio mõtis idicis ⁊ alium ad vitam hominẽ significat ecclesiasticuz lõgeuum ⁊ q ex clericatu bona multa habebit: vt aiunt.

¶ Capl'm. cl. De honoris priuatione ⁊ de aduersitate precipue carceris.

q Uando inueneris lineã semicircularẽ que inter medium ⁊ indicem incipiat desinatqꝫ inter minimum ⁊ annularez honorum lineam secet: que ab antiquiorib⁹ cigulus veneris vocatur: honorum priuationem significat: ⁊ aduersitates precipue carceris. omnes oratos volo: vt nullus de istis cõfidat qꝛ sunt malefici vt inferius dicemus in pluribus variisqꝫ locis.

¶ Si iuxta lineam vite talia signa apparuerit X Γ V ⁊ ⊢ dignitatum ⁊ diuitiarum amissionem cum timore dicunt ostendere.

¶ Si angulus supremus sit in infima parte timendũ ẽ de dignitatis ⁊ diuitiarũ amissione.

¶ Si linea principum vel solis sit infortunata dignitatũ ⁊ diuitiaruz priuationẽ ostendit: ⁊ calũnias aut certamen ratione principis.

¶ Capitulum. cli. De nece violenta.

Anus curua in longitudine biotanate mortis dicunt esse signum.

¶ Linea digestionis seu iecoralis si versus brachiuz fuerit furcata. Illustris caterua chiromãticorũ violentaz necẽ dicũt hãc positionem significare: i vtroqꝫ sexu hoc euenire aliq putãt: alij in mulieribus tantũ: Alij scribũt hoc accidere in viris ratione furti.

¶ Moderni dicũt ⁊ precipue auctor picte chiromãtie. s. coruus noster. Qñ iueneris lineã: q̃ orit̃ a cardiaca ⁊ vadit versus mediũ ⁊ diuidet mẽsalẽ miserabilẽ mortem ob sua fortasse facinora significabit: qđ ego penitus nego.

¶ Linea mẽsalis cõiũcta linee vite adeo ꝙ angulus fiat ex ea: ⁊ ibi non sit media naturalis significat hominẽ illico vel ex iprouiso decapitãdũ seu fortiter ⁊ grauiter vulnerandum.

¶ Linea exiens a mensali in fine sursum ascē dēs inter indicem ꝛ medium hominem propter vulnera fortasse moriturū indicat.

¶ Si in fine linee mensalis vel circa q locus dicitur molle finis vel ictus palme: aliqua trāsuersa linea vel linee intersecantes vel terminantes eam fuerint: ꝛ sint longe significāt habentē talem posituram mori morte violenta etiam si sint vt crux vt tenet Ugo.

¶ Capl'm.clij. De his qui alios ad carceres compellunt.

d Yrit nigerrimus cozuus. quādo inueneris quandam lineam exiguam: que inter medium ꝛ indicez oziatur indicē versus hominem alios in carcerem compulsurum significat.

¶ Capl'z.cliij. De his qui amittūt paternas facultates: aut exulant a patria: ꝛ cum affinib⁹ litigant non propria tamen culpa.

d Yrit cozuus quando inuenieē angulus summus valde apertus: ꝛ tres linee ozientes a cardiaca ꝛ mediā tangētes: ꝛ q causent versus mediam naturalez angulz acutum: paternam facultatem amissuruz significant aut hominē exulare: ꝛ cum affinibus litigare non tamen propria culpa: nam est talis cui lites ꝛ discordie displiceant.

¶ Item angulus supremus separatus ex qua cūq; cōditione amissionem hereditatis paterne ꝛ litigia cū affinibus vel cōsanguineis dicunt significare.

¶ Capitulum.cliiij. De signis lucri ꝛ de fabricādi desiderio: quod tamen non poterit facere ex se nisi iuuetur ab alijs: vel pro aliis id faciat ꝛ non pro se ipso.

q Uando inueneris ramum a mēsali abeuntē ꝛ ad medium accedentem: ꝛ si i capite mensalis fuerint rami extēsi ad superiorem partem lucra significantur: ꝛ fabricandi desiderium: quod ex se tamen facere nō poterit nisi ab alijs adiuuetur: vel pro alijs id efficiet ꝛ nō pro se ratione angustiarum ꝛ laborū: vt ad amusiz habeo ego i sinistra mea manu

¶ Capl'm.clv. De morte violenta cā suarum diuitiarum: ꝛ de eo qui iniuste damnaē paterne hereditatis gratia.

q Uando inueneris lineam que oziatur a media naturali p mensam manus secando mensalem ꝛ diametraliter tendat ad radicem infamis ꝛ in quadrangulo ab vna linea secatur vt crux: violentam significat mortem diuitiarum suarum causa: vel eum qui iniuste damnaē paterne hereditatis causa: vt dicunt ego tamen hoc nunquam vidi.

¶ Capl'm.clvj. De signis probitatis.

q Yrit cozuus noster pictor chyromātie Quādo inueneris boiem q manus supra zonaz vel in sinu tenere soleat: aut aliquādo ad zonam aut post terga ac si essent ligate: aut sub zona aut ante aut retro spaciādo Dicadeo probꝰ est: vt nihil melius dici queat. Ego nescio vnde talem sententiam hic extraxerit. illi q ita sunt figurati potius ostendunt superbiam ꝛ inanem gloziam ꝛ ambitionem: ꝛ desiderium regnandi seu dominandi.

¶ Capitulum .clvij. De signis deceptorū malicioso2um atq; canillato2um. ꝛ eoꝝ qui libenter delectantur litib⁹ cū cognatis ꝛ alijs boib⁹.

q Uādo angulus sinister scilicet ille qui causatur a media naturali ꝛ basi triāguli fuerit protensus ꝛ acutus deceptorē malicioſum ꝛ canillatorem significat: quiq; libenter litibus delectetur cum congnatis ꝛ alijs hominibus: vt aiunt quidam.

¶ Capl'm.clviij. De his qui improbi sunt ꝛ vitiosi atq; male societatis ꝛ qui lasciuijs vtuntur ꝛ postea remittuntur aliquantulum ꝛ faciūt tandem bonum exitum.

q Uando angulus summus fuerit separatus atq; multis lineis oppressus vt i forma retbis hominez significat qui lasciuijs vtitur: ꝛ malam societatem exercet: sed exitus est bonus ꝛ felix: si in fine retbis erit vt crux hominis maliciam diminuit.

¶ Capl'm.clix. De superbis atq; iniqs hominibus ꝛ sagacibus ꝛ laborioſis in suis negociis ꝛ cum auaricia.

d Icunt alig. Quando triangulus sit puus: ꝛ bona proportiōe dispositus hominem significat superbum iniquitate plenum anarum sagācem lingua celerez: ꝛ nō nihil rebus inopem: ꝛ laborioſuz in multis negocijs cum tedio ꝛ labore nisi ab alijs lineis adiuuaretur: Et hoc tenet etiā ille niger coruꝰ.

¶ Cap.clx. De signis iprobitatis ꝛ ō tractionis ꝛ ō bis q dabūt cām effūdēdi sanguinis.

d Icūt illustres in hac arte moderni. Cū angulus summus fuerit in medio cum

quattuor lineis se intersecantibus vt crux vnica tãtum arguit hominem discordem ⁊ valde i probum. cuius verba ⁊ detractiões effundendi sanguinis causaꝫ p̃stabũt. vt etiã coruo placuit.

¶ Cap. 161. De his q sunt timidi auari ⁊ sine rõne: ⁊ carcerem ꝑiculosuꝫ patiunt̃: ⁊ effundũt sanguinem: ⁊ fortasse subito perdent caput aut aliquod aliud membrum.

d Ixit coruus valde niger. Qñ linea ꝓsperitatis hoc est saturnina incipit a rascetta ⁊ per caueam ad radicem medij se porrexerit cõtinua ⁊ bene cõditionata. et media naturalis sit breuis ita ꝙ nõ tãgat saturninam lineam: Timidum auarũ sine rõne significat hominẽ: quiqꝫ sit in carcerem conijciẽdus ⁊ ad vite ꝑiculum expositus: ⁊ periculũ incurret ne a iudicibus pena sanguinis dãnet̃. Deniqꝫ capitis penam incurrere erit in periculo. aut ui iusticie aliquod perdet membrum: hoc tamen nunquam vidi ⁊ nescio vnde extraxerit.

¶ Cap. 162. De his q sunt dure ceruicis atqꝫ ꝑiculũ nullum existimãt: ⁊ dãnũ patiuntur.

q Uando media mensalem attigerit magnũ dãnũ in diuitijs significat aduersitatemqꝫ p̃sertim si alios ramos nõ effecerit: ⁊ dure ceruicis hõinem: qppe q periculum nullum cõsideret vt coruus noster pingit.

¶ Capl'm. 163. De his q ex corpore suo spargunt sanguinem cum periculo.

q Uando capitis linea tendit ad mensalem hoiem significat suũ sanguinẽ sparsurũ: ⁊ erit maledic⁹: neqꝫ aberit a ꝑiculo mortis sibi iferende vt moderni scribunt ⁊ etiam coruus.

¶ Cap. 164. de his qui semꝑ manent cũ ꝑiculo adeo ꝙ vitã cum morte ꝑmutare cupiant.

q Uando mẽsalis cũ vitali linea ⁊ media naturali nec nõ basis trianguli ad mensalẽ deuenerit: ⁊ sint dicte quattuor linee cõiuncte fere in mõte veneris: magnuꝫ hõini periculũ imminere significãt: vt cuꝫ vita mortem cõmutare cupiat sicut aiunt moderni.

¶ Capl'm. 165. De his qui cum matre irascũtur ⁊ ea de cã euenit sanguinis effusio.

q Uãdo q̃ttuor linee rubee valde secãt mediã naturalẽ. hoiem cũ matre irasci significat: ⁊ ea cã sanguinis futurã effusionem. Sed si dicta signa pallida fuerint: nõ sortit̃ effectũ. hic quoqꝫ erit iracundus ⁊ subit⁹ vt Moderni scribunt ⁊ sentiunt.

¶ Capl'm. 166. De his qui habent infidos amicos ⁊ ipsi sunt probi atqꝫ fideles.

q Uando due linee egrediuntur a rascetta ⁊ obliquãtur v̂sus mõtem manus: amicos fidem nõ habere indicãt: ip̃m vero probum fidelem ⁊ morigeratũ: itaqꝫ cum ignotis hoib⁹ nõ ieat societatẽ vt aliqb⁹ placuit

¶ Capl'm. 167. De his qui capiũtur ⁊ vi ponuntur ad nauigandum.

q Uãdo vna linea egreditur a rascetta: ⁊ fuerit crassa atqꝫ cõtinua ⁊ obliquat̃ ꝑ mõtem manus v̂sus percussionem. hominẽ iturũ in seruitutem significat: ⁊ ad nauigatioem vi cogẽdum: ⁊ maiori tempore vite sue futurum seruum vt coruus noster chyromanticus pictor sentire videtur.

¶ Capl'm. 168. De his qui frequenter in lucro versant̃ ⁊ habent illustre ingenium: ⁊ amici eum furant̃ ⁊ ab ipsis deceptionem patiunt̃.

d Ue linee que oriunt̃ a rascetta ⁊ oblique vadũt continue per cõcauũ man⁹ secãdo lineam cardiacã ⁊ a radice pollicis deuenerint vel prope dicunt ꝙ arguũt hominem in lucro frequenter versari sed sibi imminere periculum ne furtum ab his patiatur quibus ipse maxime fidit: illustre tamen ⁊ magnum ingenium habet.

¶ Capl'm. 169. De his qui pena pecuniaria mulctati sunt ⁊ fortasse etiam patiuntur vincula sine pecunie restitutione.

q Uando due linee oriuntur a rascetta ⁊ tortuose versus montem manus iuerint hominem pecunia mulctatũ ostendit. Et forte in carcereꝫ trudetur sine restitutione pecunie vt niger inquit coruus.

¶ Capitulum. 170. De his qui sunt inobediẽtes parentibus suis.

s I in restricta linee sparse fuerint se inuicem non contingentes sed in diuersa abeuntes pessimũ hominem significabunt parẽtũ cõtẽptorẽ atqꝫ eis inobediẽtem.

Quando mensalis atqꝫ cardiaca angulum causant: ⁊ ibi nõ sit media naturalis iracunduꝫ crudelem parentibus ⁊ cuiqꝫ inobedientez hominem indicat: qui est peruerse voluntatis: ⁊ in proprium furit sanguinem: vt tenent aliq.

¶ Cap. 171. d̃ his q multũ i lucro se itromittũt: ⁊ semꝑ eoꝝ exit⁹ ad ifortuniũ tẽdit i suis negocijs.

¶ Quando in manu fuerint due linee ob
q lique ad rascettam vsq; ad mediaz na
turalem cõtinue deuenientes hominẽ
sepissime in lucro versari significat. Sed talis
perfidus est atq; infortunatus in omnibus su
is negocijs. Tamen sollicitus est semper: quo
niam multe ꝛ varie ymaginationes ei repꝛesen
tantur: sed tamen in rebus suis parum ꝛ obli
que discurrit nulla rõne adbibita: vt aiunt.

¶ Capitulum. 172. De bis qui sunt inconstã
tes feroces atq; impij sine verecundia ꝛ male
sociabiles. Et bis nullus est defectus neq; su
perabundantia quousq; se possunt adiuuare:
nam omnia faciunt vt viuant cum rapina ꝛ a
trocitate: per phas atq; nephas vt necessaria
sibi acquirant ꝛ diuitias.

¶ Unt autem huiusmodi illi qui sunt de
ſ natura martis ꝛ bi habẽt lineam vite ꝛ
mediam naturalem cum intẽso colore
coniunctas habẽt bi conditiones tales quas su
pꝛa dixi ꝛ etiam peiores: ꝛ si possibile est dice
re trãseũt vltimũ gradũ malignitatis ꝛ malicie.

¶ Capitulum. 173. De bis q̃ pcutiũt fratres
suos: ꝛ sunt destructores paterne substãtie.

¶ Si aliqua figurararũ fuerit in loco mar
ſ tis de bis que posite sunt i quinto ana
stasis capꝛo pꝛopꝛio: bi tales erũt de
uastatores paterne substantie ꝛ fratrum suoruz
percussores.

Querunt a me multi discipuli ꝛ scolares
vtrum phisionomia sit magis vera q̃z chyro
mantia ꝛ econuerso. Respondetur vtraq; esse
veras ꝛ q̃ vna subalternatur alteri. ꝛ q̃ phisio
nomus ꝛ chyromãticus nõ differũt nisi ratiõe
loci. Et q̃ vtriq; sunt inuestigatores actionum
nature atque norme: vt in prologo quarti li
bri dixi.

Tamen chyromantia habet radices magis
fixas: ꝛ qꝛ pꝛincipales linee a pꝛincipio etatis i
dicãt intrinsecũ nature: ꝛ indiuidui: qꝛ dispos
tio mẽbꝛorum regalũ faciunt vestigia in manu
eorum que in eis sunt.

Et similiter cõditiões planetarum i natiuitati
bus: vtiq; vestigia inueniũt vsq; ad vltimũ ter
ribiliũ indiuidui. Phisionomia mutat linea
mẽta ꝛ figuras mẽbꝛorum in etatibus: ita q̃ vi
demus sanguineos fieri melancolicos: ꝛ co
lericos sanguineos fieri: ꝛ sic mutatis cõple
xiõibus mutantur moꝛes. Mala tamen com
positio nunquam mutat: vt caput spbericũ seu
acutum: aut pectus angustum pꝛopter babitu
dinem ossosaz. chyromãtia vero nõ mutat. chy
romantia declarat de diuitijs calamitatibusq;
De foꝛtuna ꝛ infoꝛtunio: De lõgitudine ꝛ bre
uitate vite de itineribus ꝛ alijs rebus. Sed
bic ego intelligo de phisionomia de membꝛis
ꝛ nõ de planetis. Concluditur ergo q̃ phisio
nomia simpliciter ꝛ per se ẽ inanis: Et ita chi
romantia. Tamẽ quando sunt simul iuncte
sunt peroptime. Nibilominus chyroman
tia simpliciter est magis fixa. Multa cogno
scuntur per phisionomiam: que non potest co
gnoscere chyromanticus ꝛ sic econuerso: ꝛ di
co finaliter q̃ chyromãtia subalternat phisio
nomie.

¶ Capim. 174. De bis qui perseuerant cum
malis uiris ꝛ latronibus occulte machinãdo
maleficia perpetranda.

¶ Si figura. g. fuerit in loco martis: ba
ſ bens talem erit perseuerans cum ma
lis viris ꝛ latronibus occulte machi
nando maleficia perpetranda.

¶ Capim. 175. De bominibus magnis quo
ad dignitatem aut foꝛtunam: ꝛ foꝛte intelligit
quodad animum. ꝛ de bis qui sunt audaces
pertinaces ꝛ vsurpatoꝛes siue dispensatoꝛes pa
terne substantie.

¶ Si in loco martis fuerit aliqua figura
ſ rum supꝛa scriptarum vt in quinto ana
stasis: ꝛ in capitulo martis babetur: e
rit ille magnus ꝛ audax pertinax ꝛ ab inceptis
desistens: vsurpator quoq; ꝛ paterne substan
tie dispensatoꝛ.

¶ Capitulum. 176. De bis qui sunt proni ad
geometriam.

¶ Si figura. C. erit in loco martis erit ma
ſ gister perfectus ꝛ ingenioſus diligens
geometriam: aliquando aliquibus in
iuriam faciens. Nota q̃ oportet q̃ triangulus
babeat conditiones: quas diximus in capitu
lo de natura martis in isto libro.

¶ Capitulum. 177. De bis qui sunt docto
ꝛes atq; scꝛiptoꝛes linguarum incognitarum: ꝛ
etiam librorum expositoꝛes.

¶ Unt huiusmodi homines sm rubri
ſ cam illi qui babent hunc caractberem
scilicet. C. in loco mercurij.

¶ Capitulum. clxxvij. De bis qui exercent

artes falsas cum quibus homines decipiunt suo excellenti ingenio.

s Unt etiam tales illi qui habent caractherem hunc scilicet. C. in loco Mercurij: ⁊ sunt alchimiste fascinatores: ⁊ qui fingunt se constringere diabolum seu spiritus: ⁊ sunt pessimi barri lusores perfidi ⁊ similia.

¶ Capitulum. clxxviiij. De his qui sunt nobiles ⁊ subtiles scriptores profundarum scientiarum: audaces ⁊ in malis operibus pergentes.

l Audantur virtutes uitiaq; deprimuntur: vnde optimum est possessores suos cognoscere vt virtuosos imitemur: vitiosos vero fugiamus. Qui igitur habent caractherem. C. in loco lune tales erunt quales rubrica supra posita ostendit.

¶ Capitulum. clxxx. De his qui sunt communes amici: ⁊ qui vtiliter consulũt ⁊ sunt duri in mente non tamen audaces in factis.

q Ui habet multas lineas in digito medio plus q̃z alibi. ⁊ specialiter quando linea saturnina orit̃ a rascetta ⁊ extenditur per palmam vsq; ad radicem digiti. tales sunt communes amici vtilia consulentes in mente graues ⁊ non audaces i factis.

¶ Capl'm. clxxxi. De his qui sunt pulchri sapientes iudices iusti fideles religiosi cũ quib⁹ est dei timor.

q Ui habuerit lineas in radice indicis pulchras est specialiter quando linea naturaliter vadit ad prediti digiti partes: hoc est q̃ oriantur a medio tuberculi aut ꝓpe angulum summum: sunt pulchri sapientes iudices iusti fideles religiosi ⁊ timor dei ẽ cuz illis. Ut plurimum legiste nostri temporis sũt infideles crudeles iniusti irreligiosi prophani ⁊ diabolici. Uix sciunt prima litterarum elementa ⁊ summunt doctoratum ⁊ sunt iudices detractores seminatores zizanie ⁊ malefici. Solum duos iudices notaui habere supradictam posituram: qui sunt iusti ⁊ sapientes ⁊ habent vt dictum est bonas conditiones. Antiquitus erant leges secundum ordines ciuitatum: et nõn erant ita vt sunt iste. Hic nunc ẽ pessimus ordo nam doctorantur homines indocti ⁊ rudes propter auariciam: Aristoteles Socrates Plato Pithagoras ⁊ alij prisci fuerunt doctores sed non adoctorati. Nam doctor dicitur a docendo. Indocti alios doctorãt indoctos: qui ambo vt plurimum nesciunt docere. Habent enim nomen tantum ⁊ sunt vt sophistici: aut inanes scatule picte. Si sunt aliquelites nunquam desinunt: Et omnibus litigiis dant triginta aut quadraginta annos. Antiquitus ministratores legum erant phylosophi sapientes.

Nostri autem nesciunt syllogizare. Liberales artes semper fuerunt: quibus homines delectationis gratia operam dabant. Qui dant operam legibus tempore nostro: maximo afficiuntur fastidio: ⁊ onera ingentia humeris imponunt proprijs.

Et licet honorentur a diuitibus: ⁊ maximo fastu pompas in victu ⁊ vestitu diligant: nõ minoris tamen erunt precij sapientes studiorum naturalium sectatores: qui honores negligunt: ⁊ victu ac vestitu necessario vtuntur ⁊ non superfluo: cum paucis ⁊ his quidez minimis natura ꝯtenta sit.

Figura vt hic. F. in monte iouis. Facit hominem sapientẽ i causis ⁊ iudicijs discutiẽdis G. littera in monte indicis denotat bonam famam generaliter in omnibus facultatibus.

¶ Capitulum centesimum octuagesimum secundum De his qui a filijs leduntur vel a cõsanguineis vel a proximis: Et in his omnib⁹ ingrati videbuntur.

i Lli qui habent multas lineas in digito medio plus q̃z alibi: ⁊ linea saturnina oriatur a rascetta ⁊ vadat vsq; ad radicem digiti: ⁊ eorum radices sint de bonis fortune exhaustis: tales ledentur a filijs vel a cõsanguineis vel a proximis. Et in his omnib⁹ ingrati videbuntur.

¶ Capitulum centesimum octuagesimum tertium. De his qui sunt congregatores pecunie ⁊ habent amicicias cũ nobilib⁹ ⁊ magnatib⁹.

i Lli qui habent caracteres seu figuras uel aliquid quod assimilatur caractheribus in loco saturni vt i quinto anastasis nostre pictum est in capitulo de his qui sunt de natiuitate Saturni. Tales erunt congregatores pecunie ⁊ nobilium ⁊ magnatum amicicias habebunt. Et hoc fortius operatur. si radix sua sit opulenta de bonis fortune: que a suis antecessoribus ad eos peruenerint.

Nam diuitie sunt instrumenta ad vitia ⁊ virtutes ⁊ ad bonum ⁊ malum. Et dicuntur secũdus imo primus sanguis. Qui nummis habũdat: nisi proprium velit fraudare genium: laute viuet: vestitu vtetur egregio: Perdicibus uitulis: gallis castratis: reliquisque uolatilibus vescetur. Nec terre nec mari neq; aeri parcet dummodo gulam suam ad summum expleat. Doleo ac vehementer qdẽ doleo me pauperem fuisse: qui vix cibo ⁊ potu expleri possiz alieno miserum enim est aliena semper viuere quadra. Et vestitu circumdari mendicato. Verum est ꝙ sapientes tantum querunt oportuna ⁊ superflua negligunt: qui autem sint isti penitus ingnoro. Nullus est tam fatuus qui pecuniam ⁊ diuitias non diligat cum sine ipsis nihil fiat: ⁊ omnia per ipsas facta sint.

¶ Capitulum centesimum octuagesimũquartum. De his qui peregrinantur per longas regiones: Et si sunt pauperes patiuntur anxietates labores ⁊ iacturas.

q Vi habet a radice sue geniture indigẽtiam ⁊ paupertatis morbum ⁊ in manu sua habeat multas lineas in digito medio plus q̃z alibi. Et specialiter quando aliqua linea oritur a rascetta: ⁊ extenditur ꝑ palmã vsq; ad digituz medium: que saturnina ab optimis ingenijs vocatur. Tales vt peregrini vagantur per multas terras ⁊ regiones cuz ãxietate labore ⁊ multis indigentijs. Et hoc est quia Saturnus in sua genitura dominatur ⁊ est infortunatus.

¶ Capitulum centesimum octuagesimumqntum. De his qui si sunt a radice diuites lõgas terras ꝑagrant negociãdo ⁊ exercẽdo merces.

q Vi habent lineas vt dictum est in precedẽti capitulo ⁊ sunt a radice sua diuites tales per multas regiones iter facient ⁊ erunt in continuo exercitio mercium ⁊ cum prosperitate negociabuntur ⁊ lucro.

¶ Capitulum centesimum octuagesimumsextum. De his qui leuiter iras sustinebunnt: ⁊ si erunt a radice pauperes: in senectute pingues erunt ⁊ sine egestate.

q Vi habuerit lineas in digito medio plus q̃z alibi ⁊ lineaz saturninaz vt dictum est supra: ⁊ fuerint a radice pauperes: leuiter iras sustinebunt: ⁊ erunt in senectute sua pingues hoc est diuites sine egestate: ⁊ tales naturã saturni participant.

¶ Capitulum centesimum octuagesimumseptimum de signis prodigalitatis.

q Vando linea media ⁊ cardiaca nõ bene coniũguntur simul sed distant ab inuicem predicte linee notabiliter puruz spacium dimittentes significãt prodigalitatez.

Angulus dexter obtusus siue grossus signũ ẽ male dispositiõis ⁊ prodigalitatis.

Dicit Vgo ꝙ si angulus summus sit recte ex opposito medietatis indicis angulum rectum faciens signum est subtilitatis ingenij: ⁊ eorum qui immoderate expendunt. Si vero vltra medietatem indicis ex opposito vel circa hoc est versus dorsum manus dicte linee triãgulum causando acutum angulum vel obtusuz facient: prodigum absq; rõne expẽdẽtẽ oñdit.

Martiales linee bene conditionate quo ad martialem dispositionem prodigalitatem innuunt: hinc est quod valde calidi in complexionibus sunt prodigi vt sunt vt plurimum hi: qui militarem disciplinam exercent. Licet nostris temporibus duces armorum ⁊ milites vt plurimum sint effeminati. Vt videre licet: in spurio quodam summi sacerdotis filio qui nullam fregit hastam: vixq; ensem extraxit: ac pene totam italiam in terrore tenuit: ⁊ maxime patriaz nostram. Quam: cuz optaret dominio suo subijcere tandem cognouit causam fuisse sue ruine. Nam consilio ac sapientia bentiuoloruz ita effectum vt non solum Alexandri pontificis sed etiam gallorũ Regis vires ac astuciã fregerit.

Quadrangulus valde amplus prodigalitatem denotat vt omnes periti affirmant: ⁊ ego cum illis.

¶ Capl'm. clxxxviij. De hominibus nobilibus ac sapiẽtibus: ⁊ q ĩ omnibus discreti sunt. Et habent animũ sublimem ⁊ altũ: suntq; penetrabilis intellectus omniũq; scientiarũ interpretatores ⁊ expositores: ⁊ precipue artiuz profundarum ⁊ occultarum.

s I autem paruulus circulus vel triangulus apparuerit in monte indicis bene conditionatus ex parte sui ⁊ ex parte tuberculi arguit hominem ĩ supranotatis cõditionibus esse valde notabilem. ⁊ hoc intẽditur si proportionatis lineis ac tuberculis cetera correspondent.

¶ Capl'm. clxxxviiij. De hominibus amabi-

libus vltra modū sz q nō habebūt amicos fideles ab infātia vsqz ad vltimam iuuētutem.

f Cutum seu spherica forma aut parunculus triāgulus i mōte iouis arguit bominē vltra modū amabilem: sz fideles ab infātia vsqz ad vltimā iuuentutem nō habebit fideles amicos.

¶ Capitulum .cxc. De bōinibus vt dictū est i supiori capitulo sic a natura dotatis sapiētib⁹ z penetrabilis intellectus zc. Qui i vltima iuuētute summū statū z nobilem zc. vt dicet.

f Cutum vel paruus triāgulus aut spherica forma in mōte iouis bene disposita atqz fortunata cum alijs proportiōibus. Denotāt bominē vsqz ad vltimā iuuētutē vsari cū multis amicis ifidelibus. z q in iuuētute vltima habebit summū statū z nobilē. Et erit dilectus ab oibus propter diuitias z propter fidelitatē suā z rectitudinē propriam.

¶ Capitulum.191. De bis q sunt cōditionati vt ante dictū ē i mōte iouis. Et propter fidelitatē suā z rectitudinē patient dānū maximum seruiēdi causa amicis. z bi tales erūt in adolescētia apud reges z pricipes noti atqz dilecti.

f Cutum vel paruus triāgulus aut spherica forma in mōte iouis bene disposita atqz fortunata arguit omne illud qō in rubrica dictum est.

¶ Caplm .cxcij. De bis qui babēt vxorez lupanariam seu postribulam

d Jrit Ugo. Si linea cardiaca i medio sui teneat puncta rubra intercisa a quibusdam lineis rubris: que tendant vs foueam manus: z etiā sit diuisa z vndique cōtinua i laycis vxorē lupanariā denotat.

¶ Capitulum.cxciij. De bis q extra patriam sunt dilecti atqz fortunati.

f Cutū vel paruus triangulus aut spherica forma in monte iouis sicut in precedentibus caplis tactum est: si sit bene conditionatus atqz proportionatus propinquis talis erit i odio: z ab extraneis extra patriā erit dilectus atqz i oibus fortunatus.

Qui babent lineas subtiles i radice digiti solis plus q̄z alibi extra pr̄iam amant z st̄ fortunati. Hoc ego in manu mea babeo. Jntelligo autem q fortuna mea bona erit post annos quadraginta: qz vniuersal'r rōne lineamentorum: atqz geniture mee vt astrologi iudicarunt vsqz

ad illam etatem ego sum infortunatus: Post vero meliorem babebo fortunā nō tamē nimis

¶ Capitulum.cxciiij. De bis q propter iracūdiam sunt libere ligue sup se recurrētes: z sunt amabiles valde z semp cōtrarium iueniunt in suis negocijs.

q Ui babuerit lineas subtiles in radice solis plus q̄z alibi sunt iracūdi z libere lingue valde super se recurrētes: boc ē q propter iracūdiam quam babēt: que babent in corde z que scūt palam ac manifeste publicant z dicūt. Et tales cogitationes recurrūt super se: qz post damnū patiuntur nam auribus alienis displicent: z propterea multi ei inimicātur. Tamē post iram sunt boni socij atqz amabiles. Et ego tales lineas ad amusim babeo i manu mea: Et in boc celū me dotauit. Unde multi male de me opinantur. Sed bi tales sūt belue z nō babent discursum. Cum potius errem ligua q̄z factis: sed transacta ira mecū ipse doleo z tristor. Uerū pruni motus in potestate nostra nō sunt. Hyppocrite nō sunt libere lingue: sed occulti detractores vidicatiui crudeles auari atqz sedicioſi. Qui sunt libere ligue non sunt complexiōati vt sunt byppocrite vnde nec Cocles: ergo nō bz i vbis duplicitatem. Si aliqui dicant. Solares sunt byppocrite ergo sup notate linee arguunt byppocritas. Respondeo q solares sunt byppocrite: qz sophistice ostendunt se esse summe sapientes: quo ad apparentiam z pompas togas z colloquia: z videntur quasi esse totum continens: sed tamen non intelligitur simpliciter: vt dictū est in tertio ens stasis: z ita bic dicendum est: q iste linee non faciunt effectus quo ad planetas tantum: sed ex quadam commixtione alterius proportionis. z planetarum. Saturnini sunt maleficī quo ad omnia tamen Solares temperatiue ad saturnum arguimus minus nocentes: Et sic de lineis dicemus. Uerbi gratia Ego cocles babeo in Horoscopo meo tredecim gradus Scorpionis. Mars vero est in tertia in signo Capricorni. Jupiter est in Tauro in septima domo zcetera. Tales constellationes ad inuicem compensate cum marte arguunt me libere lingue. Sol etiam boc inducit: Jupiter tolerat maliciam z alij planete ergo remissiue intelligitur. Si contrarium esset scilicet si Uenus z alij planete non obstarent inten-

sine esset iudicandū. Et sic procedit physionomus chyromanticus ⁊ astronomus.

¶ Capitulum.cxcv. De illis qui sunt inimici religiosis ⁊ precipue cucullatis.

Unt quedam species cucullatorum
ſ que sunt laudande atq; diligende. Et quedam que sunt conculcande atq; detrudende atq; fugiende: ⁊ maxime quando sūt byppocrite. Cole penitus sacerdotes omnes precipue in ecclesijs suis ⁊ quando celebrant officia ac cerimonias suas: post sunt euitandi: nec habenda est eorum conuersatio. Nam cognoscuntur eorum mores diuersi: ab illis quos in ecclesijs ostendunt. Aliqui enim ⁊ vt plurimum sunt superbi ⁊ elati malefici luxuriosi gulosi ac auari credo tamen aliquos esse bonos sed paucos.

Quando linea mensalis transgreditur montem indicis cum bona positura significātur homines mali animi ⁊ intentionis contra religiosos precipue cucullatos qui sunt superstitiosi: vt aiunt quidam moderni.

¶ Capitulum.cxcvj. De his qui res suas palam faciunt ⁊ quandoq; ad sublimationem perueniunt hoc est apud principes cum honore ⁊ fama: ⁊ quandoq; deprimūntur a principibus ac regibus cum infamia ⁊ dedecore. Tamen tales ō natura sui sūt fideles atq; magnanimi.

Ui habuerit lineas subtiles in radice
q digiti solis pluſq; alibi: palam faciunt negocia sua que ab alijs occulte fiunt: ⁊ quandoq; a regibus seu principib⁹ sunt sublimati: quandoq; vero deppressi.

Sunt tamen hi fideles atq; magnanimi. Ego Cocles tales lineas habeo in bora non bona. Et ita propter principes aliquando habui bonam fortunam: ⁊ aliquando infortuniuz ⁊ inimicicias. Sed doleo q; meis temporibus principes vt plurimum sunt ignorantes nullius disciplīne ac beluis similes: Auari ignaui atq; inerecondi sine virtute ac litteris: Unde virtuosos ac litteratos non solū beneficijs non ornāt sed eos odio habent. Multos annis preteritis iudicaui: ⁊ exitum eorum maluz predixi: q; res statim postea euenit ⁊ non solum in ipsis sed in vniuersa prole: vt predixeram: A quibus parum ac pene nihil deportaui.

O nos socij ac in litterario exercitu commilitones optimi nolite sperare in principibus sed in magisterijs vestris fidem ac spez omnē collocate. Qui principibus adherent diuitijs: si quas habent expoliantur: morte violenta iniuste accusati ⁊ damnati intercipiuntur. Dicuntur enim principes impinguare porcos vt lardum suscipiant: Quos deus optimus maximus fulmine contactos perdat ⁊ ad tartareas fauces mittat. De malis loquor ⁊ qui tante felicitatis indigni sunt ꝓpter scelera: nō ō bonis quibus libenter adhereo: quos deus felicitet ac eternum conseruet.

¶ Capituluz.cxcvj. De his qui sunt fortunati ⁊ similiter eorum genitores.

Ꝟ figura talis. A. reperiatur in loco so
ſ lis sitq; fortunata: habens erit fortunatus ⁊ similiter eius genitor.

¶ Capitulum.cxcvij. De his qui sunt infortunati ⁊ similiter parentes eius.

Ꝟ figura suprascripta in suprascripto
ſ loco solis reperiatur male dispositā arguit in habente infortunium ⁊ similiter in genitore.

¶ Capitulum.cxcviij. De his qui habent sufficientem victum cum labore tamen.

Inea veniens a fossato scindens me-
l salem versus medium digituz tendēsq; ad radicem laborem cum victus sufficientia significat. Talem lineam voco ego saturninam quia ante periodum Saturni sic accidit: Post ipsum tempus est linea prosperitatis q; dat diuitias saturninas: Et inducit hominem diligere agriculturam fabricas ⁊ bis similia vt in suo loco dicetur: ⁊ hoc multis annis preteritis a me obseruatum est.

¶ Capitulū.cc. De effeminatis ⁊ de his qui sunt malorum morum ⁊ de phylocaptis.

Eis temporibus femine induuntur vt
m viri ⁊ viri vt femine cum circulis aureis circa brachia: Ornant enim capillos suos: ⁊ incedunt spatulis discoopertis operādo cū psilotris: aquisq; odoriferis efficientes pelles nitidā. Genas coꝝ cuz brasilijs artificialis colorāt: supcilia depilāt. Crines coꝝ ad quoscūq; volūt colores vnguentis deducūt: que oia femineitatez ostendunt. In indumētis quoq; eoꝝ ostēdūt muliebritatē. Et solū in hoc a mulieribus differunt: q; loco priapi vulnam nō habēt. Nō sunt equidem isti vtiles ad cōmunia bona nec ingenio aut cōsilio valent: ⁊ minus

armis: qz penit⁹ effeminant: ignorant litteras: atqz liberalium artium ꝛ omnium disciplinarum hostes sunt acerrimi. Ideo merito a consortio hominum ꝛ bonorum precipue expellendi. Non minus etiam vituperande sunt femine: que contrarijs vtuntur indumentis virilib⁹ scilicet ꝛ minime eis condecentibus. Unde merito vane petulantes lasciue meretrices qz lupanarie nuncupande sunt. In hoc damnandi sꝯ etiam multi religiosi qui sub primis indumentis: subtilissimo primum lineo vtuntur indumento: non purpure non serico parcunt dummodo in thalamis apud amasias remoto primo tegmine videātur a religione: in qua sunt: remotissimi. Considera tu femineos mores vt in prio anastasis dictuz ē ꝛ huic sermōi: quod deest applica: vbi tractat de sexus diuisione. In patria nostra huiusmodi homines multi sunt: ꝛ precipue vnus: procere potius statuere q̄z parue: habitudine musculosa cum mollissima carne quātum ad tactum: candidus aliqualiter ꝛ perspicuus. Ornatam habet comaz: faciem rotundā: cilia rara cuz psilotris depilata: frontem lataz: oculos magnos: lucidos cuz flāmeis maculis. Genas rubeas aliqualiter a natura et ab arte.

Mentum foueatuz ꝛ rotunduz: labia risiua: auriculas proportionatas corpori. Collū grossum: Bulam eminentem. Spartulas largas ꝛ pilosas ꝛ artificio valde lucidas. Et alias partes corporis pingues: pedes paruos: cum superficie plante plana. Manus pingues ꝛ curtas: digitos breues atqz crassos. Uerba composita. Alioruz contemptiuus est: qui semper per yroniaz loquitur. Seminatorizizanie: dolosus auarus ꝛ maleficus. Blanditias semper apud p̄sentes in ore habens: retro autez pungit murmurat ꝛ lacerat. Speculum ac pecten in manicis portat vt se i quolibet ornet āgulo. Ingressum habet pauoms ꝛ in apparentia videtur eē magnum quid. Si scopam haberet in ano oēz viam nitidam ac soldibus priuatam redderet. De manibus non dico quia nō recte memini: Sunt ergo tales habentes naturaz veneris vt in .z. anastasis dictum est: ꝛ etiam in isto libro capitulo proprio.

Preterea effeminati sunt illi qui habent tres lineas que vadunt versus digitum iouis: ꝛ ex alia parte terminantur cū radice digiti veneris.

Paucitas pilorum in manibus ꝛ in reliquo corpore animum arguit effeminatuz.

Qui habuerit palmam manus curtam mulierbris esse nature ostenditur.

Si in manu non sunt pili signum est malorum ꝛ stulti prosumptuosi ꝛ effeminati viri. Determinus autem est qui non habet barbam aut raram ꝛ assimilatur eunucho.

Angulus supremus valde separatus: ꝛ q̄ illud spacium sit lene ꝛ valde molle sine lineis aut virgulis mulierem naturaz significat: ꝛ eū qui cantilenis ornamentis pulcbris ac odoribus delectatur.

Si tuberculus veneris est leuis ꝛ lineatus ꝛ multum eminens forme phylocaptum signi/ficat: Denotat ēt ornamenta: ꝛ eū q̄ muliebribus colloquijs frequenter delectatur: ꝛ bi tales non sequuntur virtutes: nec in ingeniosis negocijs versantur: quia abundantia cotus submergit ingenium si quod babent.

Quando linea mensalis coniungitur cū linea vite ꝛ facit angulum cū ea ꝛ non sit ibi media naturalis tales sunt phylocapti intensiue.

Si in quadrangulo reperiatur quoddā signū simile stelle bene coloratum babens valde diliget mulieres ꝛ forte ledetur ab eis.

Quibuscūqz insunt ingressus feminei indumentaqz perpulchra effeminati sunt ꝛ referūt ad apparentem conuenientiam: ꝛ huiusmodi signa in aliquo subiecto percipiunt: ꝛ talis inest prenotatus effectus: ꝛ feminis assimilant: que ex artificio se pulchras faciunt: nam effeminati eas imitantur in vestibus ꝛ ornamentis.

Ita femine virago seu viriles dici possunt que in aliquibus viros imitātur: vt in vestib⁹: ꝛ in aliquibus moribus aut gestis respectu sui generis: quod considerabit qui in hac arte voluerit iudicare.

Color deturpatus pallore: vt est in illis qui subito expauescunt: ꝛ qui non procedit ab egritudine aut lesione aliqua: ostēdit boiez captum amore mulierū aut cynedoz ꝛ bi tales multū semen emittunt. Et videtur esse colorquez dicit poeta qdā. Et tinctus viola pallor amātiū.

Quando basis trianguli terminatur in cauea manus ꝛ non adberet cardiace facit hominem timidum ꝛ in mulieribus submersuz.

Quando tactus manuum subterfugit: ꝛ restduuz corporis sit pallore obductū aut ad flauedinem seu cinericiuz colorem tendat: mulie-

brem naturaz ostendit atqz effeminatã.

Dixit fur chyromantie quando in vite pricipio triangulus non adheserit hominem bonas societates deserentem: ac malas inire: feminis delectari ostendit: nec non pulchras vestes induere: in omnibus deniqz rebus iocundum ⁊ prodigum: ⁊ nõ nihil paterne hereditatis amissurum videtur hominem indicare.

Via lactea in manibus hominum effeminationis signum est.

Manus parua ⁊ digiti parui ⁊ inarticulati muliebrem naturam indicant.

Nuditas pilorum per vniuersum corpus femineitatis signum esse ostenditur.

Capilli plani oblongi ⁊ suaues in tactu muliebrem naturam attestantur. Et hoc intelligimus in etate adulta: Et permaxime iudicare debes si homo ẽ cũ varietate aut nuditate pilorz.

Cuncta signa que concurrunt ad femininaz naturam que multis in locis tacta sunt ad hũc locum potes referre.

In hoc loco mouetur ac declaratur pulcherrima questio. Utz in amore alia patiatur.

Respondet eximius atqz excellens physionomus commentator gullielmus nurice super textum Aristotelis dum inquit in physionomia similitudinaria. Et econtrario vtiqz corp⁹ compatitur passionibus anime manifestuz aũt sit circa amoris ⁊ timoris ⁊ tristicias ⁊ delectationes. Dicit prefatus Gullielmus in prealleguto loco. Et quod corpus patitur ab amore anime vt manifeste patet in amore heroes. Est enim iste amor vt dicit Auicẽna in tertio canone sollicitudo melancolica hoc est similis melancolie in qua homo adducit incitationem cogitationis sue super pulchritudinem quandã: immo super pulchritudinem cuiusdam mulieris ex qua quidem passione dum anima vehementer patitur inter alias passiones quas corpus patitur: ipsum efficitur macrum ⁊ oculi ꝓfundantur. Ratio autem macredinis corporis est. Cum enim causa istius passionis sit causa obiecti delectabilis in virtute ymaginatiua fortiter impressi: ex tali forti impressione sequitur fortis ⁊ cõtinua ymaginatio de isto obiecto delectabili. Secundum autem Auicennaz in sexto naturalium ex vehementi ⁊ forti intensione vnius virtutis in sua operatiõe virtutes alie remittuntur. Ut ex intensione virtutum animalium remittuntur virtutes. Et est ratio quia virtutes suas operationes explere nõ possunt nisi in presentia caloris naturalis ⁊ spirituz talibus seruientium. Et ergo dum eis orbant operationes suas minime possunt exercere patet in exemplo. In vigilia enim quia calor naturalis ⁊ spiritus species sensibiles deferentes ad exteriora diffunduntur sensus exteriores sunt in actibus suis. Sensus vero interiores ab operationibus destruuntur. Econtrario autem est in somno propter reditionez caloris ⁊ spirituũ ad interiora vt patet per Aristotelem ⁊ commẽtatorez precipue in de somno ⁊ vigilia. Nunc autem in amore heroes fantasia siue ymaginatio vehementissima ⁊ continua operatur circa delectabile sibi impressum: Igitur alie virtutes propter priuationem caloris naturalis ⁊ spirituum ad fantasiam recurrentiũ in suis operationibus debilitant. Et precipue virtus nutritiua que potissime indiget calore naturali ⁊ ad cibum digerendum: ⁊ ad purum ab impuro separandum: ⁊ ipsum depuratũ ad speciem nutriti terminandum non tamen in virtute propria sed in quantum est ipsius anime instrumẽtum: vt dicit Aristoteles ꝯo de anima tractatu. secũdo cap. 8. Deficiente autez instrumẽto aut nulle sunt operationes artis: aut non bene fũt: que fiunt: vt dicit idem Albertus eodẽ tractatu cap. 3. reddens rationem quare i mulieribus frigidis ⁊ senibus plus nutriãtur membra inferiora q̃z superiora. Et dicit hoc esse ꝓpter defectum caloris. Igitur nutritiua calore naturali destituta aut non est nutritio in corpore omino aut modica: ⁊ sic sequitur corporis macilentia ⁊ similiter destructio. Ex eodem etiam pz: quare ex tali passione profundantur oculi. Cũ enim virtus fantastica sit in anteriori capitis cellula vt dictum fuit in precedentibus libris: ex calore nimio ibi concurrente: vt iam dictuz est: hũiditas oculoz exsiccat: ⁊ spirit⁹ oculoz exẽ sumunt: ⁊ ita oculi humiditate ipsoruz q̃ valde passibilis est exsiccata: ⁊ spiritib⁹ cõsũptis qui etiaz valde sunt delicati ad interius cõtrahunt. Et ista est ratio Galeni super ꝓnostica ibi. Mares acute oculi cõcaui ⁊c. Ubi ipsã ponit assignans causaz quare oculi infirmãtiũ ⁊ precipue in acutis profundantur. Hec dixit Gullielmus nurice ometator pspicu⁹. Nõ credãt igitur aliq: q̃ ego sim fur aut latro sed veri

alienarum auctoritatum adductor: vt equus ac iustus est: cū nemini sit bonor suus auferend⁹. Utrus autez corpus patiatur a timore aie hic relinquo ne sim nimiū ꝓlixus. Fortasse in se/quētibus siad ꝓpositus veniet dicemus.

¶ Capz .cci. De his q q̄q surripiūt mulieres a viris suis. Et gaudēt coitu t colloquiī s.

q Ui habuerit tres lineas pulchras oriētes a radice pollicis t vadant versus montem Jouis t habuerit tuberculū veneris tumidum rotundum nitidum atq bene lineatum a natura inclinatus est vt est in rubrica istius capituli.

¶ Capitulum.ccij. De his qui habent pulchritudinem vultus t eloquiī dulcedinē t oia volunt que vident vt femine.

t Ales sunt vt supra in rubrica notatus est: Qui habent tres lineas conditionatas vt in superiori capitulo tractatū ē: vide diligenter t diligentius iudica.

¶ Capitulum.cciij. De his qui sunt sine fide: diligentes mulieres pauperculas: t infirmitate detentas t ab eisdē malū patiuntur.

t Alis figura. A. in loco veneris naturalem inclinationem inducit ad ea: que i superiori rubrica descripta sunt.

¶ Capitulus.cciiij. De his qui habent gaudium ac permixtionem cum nobilibus t proficiunt in dispensatione rerū nobiliuz mulierū.

t Ui qui habent conditiōes suprascripte rubrice sunt qui habent caractherez vt. b. in loco veneris: permiscentur eni nobilibus mulieribus t proficient in administratione rerum suarum.

¶ Capitulū.ccv. De his q babebunt bonuz ex causa t fide relligionis vel mulieris.

f Figura vt hic. b. in loco veneris t ipse tuberculus correspondeat t cuncta loca fortunata: arguit hominem habituz bona ex cā t fide relligionis vel mulieris.

¶ Capitulum.ccvj. De his qui sunt in multitudine gaudiī t delectiōe cū mulieribus mirabile officiū exercentibus vnde vilipenditur: t semper in ceteris reprebnditur: t in aliquib⁹ fortunabitur t bonum adipiscet in omnibus.

q Ui consequunt quod in superiore rubrica notatā est sunt illi qui habent talem caractherem. s. e. i loco veneris.

¶ Capitulum.ccvij. De his qui sunt audaces in scientiis t tamen sophistici sunt. t plus in apparentia q̄z in existentia.

t Enet vgo q̄ due linee eque distantes bene apparentes t boni colozis a mēsali tendentes vsq ad radicez medici vel prope subtilitatem t audaciam sciendi denotāt: vnde arrogātes sunt t multū loquaces: t amāt quidem scientias vt dialecticam rethoricam t huiusmodi. Et tamen sunt vt sophisti/ci cupientes magis apparere q̄z existere: t delectant bonoribus: t babent magnam curaz sophisticandi.

¶ Capitulum.ccvij. De his qui sunt a natura inclinati ad vltimum acumen ingenij t ad liberales artes vt sūt philosophi. arioli. augures physionomi musici arismetrici geometrici. Et ea omnia que comprebenduntur in naturalib⁹ negociis speculatiuis: t ea que currunt ad sub limitatez ingenij aut quia aut propter quid: aut propter longaz obseruationem rerū rōnabiliū.

n Illa est belua adeo atrocissima sine sensu naturaliter inimica homini tantū quantum est idiota atq is qui ignorat rationales actiones cui assimilatur ignarū vulgus. Est enim huiusmodi genus sapientibus inimicum.

Nam scientes alta t obscura indagantur: Ulgus infima ac deppressa cogitans: ad celū caput errigere nequit. Et quoniam sapiēs cogitabundus fantasmata semper speculatur ab imperito vulgu fatuus reputatur. Ideo socrates aristoteles t multi alij doctissimi viri ab imperitis persecutionem passi sunt. Quoniam que sapientibus naturalia sunt vulgo videntur miracula t maxime pseudis ꝓphetis t sacerdotibus vt sunt byppocrite. Bonus ac veridicus religiosus abhcit byppocrisiam: t rectius orationibus suis t deprecationibus deum placat: cum lacbrymis ieiunijs atq abstinentia neminez sub ouina pelle decipiens.

Inclinati atq apti nati ad liberales artes sunt illi qui babent in digito minimo lineas pulchras t claras. Et bi sunt idagatores omnium scientiarum speculatiuarum: Et in isto libro capitulo de mercurio declaratum est: Et i precedenti Rubrica: t etiam in tertio Anastasis t i capitulo ō mercurio. Sciaſ q̄ fixa radix ad cognoscendū ingeniū humanū ē minimus digitus nec non media naturalis t trīāgulus.

Forma spherica vel triãgulus vł clipeus bñ dispositus in indicis monte declarat nobilitatẽ animi ꝛ acumen ingenij: ꝛ interpretẽ oium sciẽtiarum precipue latentium.

Figura talꝭ. F. i mõte idicis facit boiez sapiẽtẽ ꝛ bõe memorie: q sit varijs sciẽtijs ꝺcoratus.

Caracther vt hic. F. in loco veneris acqsitionẽ scientie cũ itinere ostẽdit ꝛ dat viã ꝛ gaudiũ ad scientias acqrendas.

Si saturnina linea a vitali oriatur rectaq; veluti sulculus ad tuberculum talis deueniat pre/sertim ad radicem digiti diuturnã vitam futurorum presagia diuinandi artem in homine significat. Ut Anthiocus tibertꝰ in sua fluida chyromantia scripsit: Et quidam moderni quoꝝ nomina ignoro.

Triangulus paruus in pede linee cerebri denotat appetitum studendi ꝛ delectionem scientie vt dicũt.

Si reperiaꝭ qdã paruus circulus in quadrãgulo pfectionẽ in scia ꝛ moꝛibꝰ arguit. Sed si triangulus apponaꝭ illi circulo destruit illud ꝛ inducit appositum: hoc est sine inclinatione bono ad sciaz reperiꝭ. Tñ si medietas circuli reperiꝭ mediã perfectionẽ innuit. Et duo circuli illud augumentant nisi a triãgulo destruãꝭ opposito. Quia vnusq; triangulus destruit signũ vnius circuli.

Si qdã linea recta bñ colorata oriaꝭ ex radice medici: ꝛ extẽdat se p medietatẽ digiti: (Et tres tales habeo ego dei gra in manibꝰ meis) sed melioꝛ ac altioꝛ est ista linea qñ oriꝭ a mensali ad modũ sulculi ad radicez digiti deuenerit: hoc est qñ a latere dicte linee sunt eminentie atq; mõticuli tales sunt i vltia acuitate ingenij atq; fame. Et precipue ab externis honorãtur pp excellentiã nois: qꝛ rari sunt q habeant talẽ lineaz q nõ cõponant libꝛos excelsos in liberalibus artibꝰ vt ad amusiz in manu mea teneo. Unde iterũ dico q̃ suprascripta linea sapientem idest scientez boiez demonstrat. Et talis ẽ gratiosus ꝛ magnanimꝰ. Et si fuerit due linee erit effectꝰ fortioꝛ. Ego vt itez supius dixi tres lineas tales habeo: iõ dant mihi effectũ itẽsissimũ: vt vł. Nã i pueritia mea fui tõsoꝛ. Et isto tpe interpretatus suz aristotelez ꝛ alioz opera ad me attinẽtia: vt vł i ope meo anastasiꝭ. Et si isti bñt pulchꝝ lineã i mõte solꝭ fortũatã tales ł altioꝛes rex iuestigatoꝛes ꝛ magis apti q̃ alij.

Si vo a mẽsali oriaꝭ vna linea nec intersecet alicubi tuberculũ solꝭ: ꝛ i duaꝭ ptes veluti sulcũ diuiserit ingenij solertiã significat ꝛ liberalitũ artiũ studiũ: cũ nouaz rez iuẽtiõe: ꝛ dicũt Alphara bi) sniaz esse: boc quoq; dixit ãtbiocꝰ ꝛ bñ: qꝺ miroꝛ tñ. Et bec linea itelligiꝭ esse melioꝛ qñ i dcõ sulculo linea solaris ꝓspera existit: vt i manu mea ad vnguẽ habeo. Tñ linee vt crux i eiꝰ pricipio itra mẽsalẽ ãtedictoz fortunã pturbat vt in me ꝛ in alijs obseruaui.

Quẽadmodũ scribit Auicẽna pº. de aialibus capº. pº. sł q̃dã aialia bõe memorie sicut camelus: ꝛ asinꝰ sed solus homo bz memoriã oblitã. Rõ mihi vł eẽ: q retẽtio speciez fit a sicco i posteriori vẽtriculo cerebri. Multa aialia sũt sicce ꝯplexiõis: qꝺ pz qꝛ habẽt rostz cornua ꝛ vngues q̃ oia sł materie sicce ꝛ melãcolice alia bñt vtutẽ extimatiuã tñ ꝛ nõ discurrũt nisi particulariter ad obiectũ repsentatũ: ꝛ solũmõ habẽt curã victꝰ: boles aũt discurrũt vniuersaliter itellectu: ꝛ pticulariter: sensu ad vltimã pfectionẽ sin obiecto: quoz spiritꝰ nãl dissoluũt ꝛ ita debilitant pp longã ymaginationẽ atq; discursuz ꝛ est rõ qꝛ homo bz litteras i qbꝰ ꝯfidit vt possit recoꝛdari. Itidemꝰ. n. illitteratos bñe bonã memoriã: qꝛ cõtinue secũ reiterãt species: qꝛ dubitãt ne obliniscãꝭ. Alia rõ: homo est valde ꝺcupiscibilis: ꝛ pp vtutez visuã multa ymaginaꝭ: pp diuersa obiecta repsentata: ꝛ ita multiplicãꝭ multe species: q̃ frãgũt pꝛiꝰ reseruatas. Hic ẽ qꝺ ceci multa recoꝛdãꝭ: vt philosophus tenet si recte memini i libꝛo de bõa fortũa. Homines flegmatici habẽt memoriã labilẽ: Et postea sãguinei: Etiã pueri qꝛ paz ꝯsideraũt atq; multa cupiũt: ꝛ pcipue res delectabiles. Colerici ꝛ melãcolici sũt memoratiui pp ꝯplexionẽ siccã qª ad totũ: Et excellẽtiꝰ retinẽt si vltimus vẽtriculus ẽ siccus. Ideo senes q sũt etatis sicce multa memoraꝭ. Phisionomi vo i hoc inspiciũt ptẽ posterioꝛẽ capitis. Si vł locꝰ memorie eminẽs: ꝛ ꝯplexio totalis sicca: ꝛ collũ viuidũ atq; ꝓportionatũ. Judicamꝰ talia habẽtez esse memoratiuũ. Ideo notaui excellẽtẽ viz ꝛ apprime doctũ artiũ ꝛ medicine doctoꝛẽ magistrũ natalinũ de mõteauro vonẽsez: q ẽ sicce cõplexiõis ꝛ bz in posterioꝛe pte capitis quoddã os addituz grossiuz ac rotundũ quantũ est pollicis latitudo vel circa quod significat siccitatem loci: ꝛ habet memoriam inextimabilem.

Si in meis capitulis transgredior ordinem libri: hoc maxime factum est ob legentium vtilitatem: nam in multa rerum copia breuis esse non possum: qui questiones istas legere nō vult legat residuum: & faciat vt vult. Non credant aliqui q mihi careat acumen ingenij. Has q̄stiones apposui eas enim puto esse vtiles ac necessarias.

Si autem figura vt. F. fuerit i loco solis erit sapiens. i. sciens & bone memorie & variis scientiis optime decoratus.

Si spherica figura aut paruus triāgulus aut Clipeus fuerit in mōte solis faciet subtilē valde & inuentorem artium speculatiuarum. & hoc intelligitur de mechanicis & de liberalibus p̄m subiectum p̄paratum.

Triangulus equilaterus cum solari positura aut sine arguit deditum esse nouis rebus: & nouarū rerum inuentorem & precipue aptum diuinationi: & eiꝰ facultati: cū pspicua fama. Si mechanicus sit in sua arte alta exquiret & reliquos superabit.

Tuberculus iouis bene cōditionatus famā sublimem atq; ingenium ad sapientiā & scientias aptissimum indicare videtur.

Caracter vt hic. A. in loco mercurij facit ingenitorem omnium rerum occultarum. Tamen i pedimētū habebit: & ex se ipso nocumēta inueniet

Figura vt. F. in quadrangulo iuris peritus ac totius philosophie erit excellens idagator.

Caracter vt. D. in minutulo tuberculo facit hominem pronum ad sapientiam: operatorem boni doctorem scientiarum & astronomum & erit dilectus a parentibus.

Angulus summus acutus in directo indicis bonam naturam protendit ingeniositatem sapientiam rectitudinem & deliberationem p̄pri negocij bonores & dignitates cuz amicicia ratione scientie & cōsilium domino gratum & acceptabile.

Manus lenes & subtiles sapientiam multā & bonū denotāt intellectum.

Ungues bene proportionati subrubri atq; pspicui proclines facit hōines ad scientias exercendas cum ingenii subtilitate.

Linea saturnina in concauo manus bene cōditionata cum aliqua supernotata proportione acumen ingenij atq; subtilitatem denotat: & nouarum rerum inuentorem. Caueas tñ q non sit obsessa ab infortunijs. Sz si cum fortunatis lineis associatur miro modo ad subtilitatem intellectus producit.

Linea cum equali proportione & rubore i mōte solis iniycians a mensali diametraliter i medio tuberculo vsq; ad radicem maximam p̄ nitatem ostendit ad diuersas artes: atq; sublimitatem ingenij tam in mechanicis q̄z speculatiuis artibus cum honore indicat. Et si ptingit vsq; ad secūdam iuncturam cum trinaria proportione intensiue iudicandum est.

Istis temporibus reperitur summus artista philosophus astronomusq; geomanticus atq; multarum disciplinarum recte conscius. Cuiꝰ physionomia talis existit: mediocris est state & p̄ pulchre indolis. habitudo musculosa decēter atq; ossosa. Caput proportionatum corpori. Collum mensuratum auricule decentes. facies aliqualiter longa tendens ad maciem. Color quoq; tenet equalitatem scilicet ex albo rubeo mixto. Capillos bz inter multos & paucos & planos & crispos medios: & sunt subnigri. Frons mediocris magnitudinis quadrata: & aliqualiter in medio depressa: oculi sunt inter varium & nigrum colorem medij. Malles quoq; sunt: & eius intuitus ridenti vel gaudenti similis. Bene aliquantulum rotunde: nasus mediocris magnitudinis os mediocre: labia satis formosa: dentes equales in magnitudine & paruitate decentes: mentum inter rotundum & acutum existit. Bula p̄portiōata: pectus mediocre in magnitudine: spatule musculose: venter condecens medius inter crassum & macrū. Hyppocōdria conformia. Anche core crura cauille proportionatissime Pedes aliqualiter carnosi: superficies plante i medio concaua. Manus quoq; sunt plane digitos habentes diuisos. Ungues plani subrubentesq; & clari. Tactus mollis. Vox bene sonans atq; verba ordinata. In manu triangulus equilaterus. Cuncti tuberculi tumefacti atq; lineati: indicis mōs equitatus ex binis lineis latitudinalibus cum q̄busdam radijs i radice. Mōs solis sulculatus vbi sulcus est ꝓpulchre linee iniycientes a mensali ad radicem pertingentes. Radix ipsius digiti exuberatus a q̄busdā paruis lineis & pulchris. Quarū vna tendit cum proportione ad secūdā iūcturā: digitus atq; tuberculus obsessus a multis lineis nitidis que ex

radice ad secundum articulum tendunt. Omnes digiti cum perpulchris rectisq; lineis per longitudinem tendentibus sine intersectione d articulo ad articulum. Vola manus concaua cũ bona soliditate. Soror linee vite in concauo existit vsq; ad naturalem mediam inijcians ad rascettam cum trina Proportione. Soror ẽt in monte pollicis ab angulo supremo ad vltimum linee vite existebat cum optima proportione. Incessus eius erectus suauis cuius intuitus ad terram existit vt cogitabundi faciunt Inimicus est penitus feminei sexus ⁊ paruiloquus.

¶ Capl'm.ccix. De his q sunt grauis ligue.i. q difficulter pronunciant verba ⁊ artificiose faciunt ⁊ sunt pessimi animi inuident ei homies ⁊ loquuntur super eum idest maledicunt super talem hominem: ⁊ ei applicant que nõ fecit .i. accusant eum earum rerũ que non peccat nec peccabit ⁊ ẽ seminator discordiarum.

b Omines qui describuntur in rubrica sunt illi q habẽt caractherem vt hic. A. in loco Mercurij ⁊ sunt a natura sic inclinati. Tamen ego in chyromãtia nunq̃ tale signum obseruaui.

¶ Capl'm.ccx. De his q sunt negociatores fideles habentes multã substantiaz. Erũtq; forte positis super gentes ad gubernanduz atq; habebit potestatem ⁊ dominium: vt sunt pretores ⁊ tales homines.

i I in minimo monte reperiatur caracther vt hic.b. erit aptus natus ad actiones ⁊ ad ea omnia que in suprascripta rubrica notata sunt.

¶ Capitulum.ccxi. De his q sunt negligentes ⁊ ludum amãt ⁊ lucrum ex furto ⁊ omnib⁹ malis procedentem.

q Vi habent que in supranotata rubrica scribunt' sunt quibus i manu est caracther vt hic. C. i loco Mercurij si fuerit bñ ꝯditiõatus quo ad istã ꝓportionẽ maleficã.

¶ Capl'm.ccxij. De itineribus propter deuotionem seu rõne votorum.

q Vando quedam linea a media naturali emergit ⁊ vadit ad quadrangulum ⁊ ẽ parua ⁊ in capite sui secet' a quadã linea faciente vt crux: votum significat ⁊ quot fuerint linee tot erũt vota. Si cũ tali positura fuerint linee aut linea indicãtes itinera plerũque hi tales huiusmodi itinera faciẽt rõne votorum seu deuotionis.

¶ Quando vna linea emergit a radice pollicis ⁊ sit cõtinua ⁊ secatur a cardiaca ⁊ media naturali vsq; ad locum quadranguli ⁊ in fine sui secatur a quadam parua linea vt crux: itinera arguit: ⁊ quot sunt linee tot itinera iudicabis Si linea sit oblõga ꝯtinua ⁊ rubicũda. Itinera longa denotat: vt ad amusim habuit ⁊ fortasse hz si nõ deleta est: Frater tuus Joãnes Galeatius Prothonotarius apostolicus dignissimus: O diue Alexander. Si fuerit i dextra fortior est: si autẽ in ambabus manibus fortissima si in sinistra ⁊ nõ in dextra exiguũ tenet iudiciũ ⁊ hoc sit generale documẽtum in omnib⁹ iudicijs: Licet in femina sit fortius in sinistra q̃ in dextra: vt peritiores existimãt.

¶ Linea media naturalis in fine sui bifurcata deuotionẽ significat: si cũ ipsa coniungit': itinerum signa ostẽdit. ⁊ plerũq; habẽtes talẽ posituram itinerant' votorũ gratia aut deuotionuz.

¶ Linea saturnina cũ vna vel pluribus de supernotatis lineis peregrinationẽ inducit: ⁊ plerũq; mendicãdo: vt faciunt melancolici ⁊ bedani: ⁊ quanto ad saturninũ digitũ propius deuenerit: tãtũdem iudica scilicet: ꝙ erũt itinera melancolica.

¶ Capitulum .ccxiij. De itinere maris.

l Inee quedã a medio radicis brachij per restrictã transeuntes ⁊ eũtes ꝑ mõtem manus significãt maris itinera.

¶ Quãdo basis triãguli finiatur in cauea manus ⁊ nõ adhereat cardiace inducit hominem qui maritimis tẽpestatibus atq; ꝓcellis ifestat'

¶ Capitulũ.ccxiiij. Et ẽ vniuersale capituluz de itineribus.

q Vãdo i angulo dextro inueneris lineas vt crux: brachiorũ significat fortitudinem cordisq; suꝑbiã: talis regiones multas ꝑqret. ⁊ hoc accidit quãdo rubra fuerit ⁊ huiusmodi anguli in crucis similitudinez sunt. Et si fuerit miles i suo statu augumentabit' vt aiũt aliq: si bene memini etiam istud tenet coruus valde niger.

¶ Quãdo exigue linee apparuerint in fundo manus in restricta versus dorsum manus i domestica parte totidem breues peregrinatiões absq; lucro arguunt.

F. littera i loco veneris itinera ⁊ gaudiũ idicat

Interdū extremitas ipsius obrupticon ideſt linea vite eſt bifurcata aut trifurcata: ⁊ tales trāſibunt tria vel quattuor climata.

¶ Si in linea vite multe rtmule apparuerit ſuperius in preteritū terras circuet: quāto vero inferius erūt tantū in futurū circuibit.

Crux inter mediā ⁊ menſalē ſub medio peregrinationes ⁊ labores deſignat cauſa amoris bonoris ⁊ deuotiōis ⁊ vtilitatis ipſius vl alteri?

Si quedā linee recte bene colorate veniant quaſi a radice pollicis ⁊ ſcindāt lineā vite longas vias ⁊ peregriatiōes atq; diuerſas patrias querētem notant. Aliq ſic ſcribunt. Linea que venit a pollice ⁊ ſcindit lineam vite ⁊ mediam naturalem vſus medium longas vias ⁊ mutationes oſtendit. Quādo video iſtas lineas oblongas ita q; tranſeant cōcauū manus: aut pertingant ad menſam manus. itinera longa pronoſticor: ⁊ quādo in fine ſui eſt vt crux peregrinationē cauſa deuotionis aut bonoris iudico.

o Dine mi Alexāder ſcio te ſcire: q; ego p̄dixi lōgū iter. Magnanimo Protobonotario apoſtolico Galeatio marie fratri tuo: vt dixi ſuperius. Propter lineā valde oblongam ſic figura tā: habet enim in fine menſe manus eius pulcherrimam lineā: que metaphoriʒando erat vt crux. Ex quo iuit ad ſepulcbrum dñi noſtri ieſu chriſti factoris omniuʒ. Tamē diſiūctiue oʒ pronoſticari: q; habemus apud nos ſanctū Jacobū ⁊ ſanctū Antoniū: ⁊ bi ſunt etiā longinqui itineris deuotionis cauſa. Unde nō poterat diſcerni de quo itinere eſſet iudicādū. Sed boc mirum ē q; poſt effectus iſte linee ſe remouēt ⁊ murātur in colore ſuo ſeu delent. Et q̄n effectus ſunt futuri ſunt rubee ⁊ colorate: ⁊ quādo propiquus eſt effectus deueniunt ad intenſum colorem: vt ifinitis vicibus notaui ⁊ vidi eſſe verum.

Mars cū ſua poſitura diuerſa itinera promittit: ⁊ ſimiliter angulus ſupmus valde ſepatus.

Triāgulus i cōcauo manus itinera multa denūciat. Linee multe i loco lune ex quacūque forma aquatica itinera declarant.

Figura vt crux ꝯglomerata vt i quito libro anaſtaſis videre licet: cap. xxq. de monte indicis itinera multa oſtēdit cū paupertate ⁊ infortunio.

Si linea mēſalis ſub medio digito foramē cū rimulis diſtictis babuerit plures regiōes peragrare ſine vtilitate tamē dicūt ſignificare.

Linea oriēs a raſcetta quaſi i loco lune verſus dorſum ⁊ ſe extēdēs p̄ caueā vſq; ad turbeculum indicis aut ab ipſo idice oriēs ⁊ extēdat vſq; ad raſcettam dicūt quidam maximam peregrinationem ſignificare.

Quādo due linee naſcūtur a raſcetta ⁊ vadūt p̄ mediū cauee ⁊ i extremitate ſint diſperſe iſta bilem ſignificāt peregrinatorem ⁊ vagabūdum diuerſarum regionū babitatorē ⁊ pauperē.

Dicūt etiam q; quedam crux i quadrangulo pulcbra ex oppoſito illius ſpacij: quod ē infra medicum ⁊ auricularem peregrinatiōes cum labore ſignificat.

Si i inferiori parte linee mēſalis fuerit figura vt bic. y. mori in itinere dicūt ſignificare.

Sorores linee vite i mōte pollicis itinera ⁊ fortaſſe mortem extra patriam minatur.

Lineā ſaturninā i cōcauo manus itinera multa dicūt ſignificare. Si fuerit extenſa vſq; ad radicem medij ⁊ emergens a raſcetta lōga itinera ſignificat tamē cum grauibus iacturis ſi radix geniture nō obuiabit. Si ſupranotate linee ſunt iterſecte aut nō cōtinue impedimētum aut infortunium denūciāt in itineribus ſuis. Si i principio linee ſit trina dimenſio ⁊ bonus color: principium bonū teſtificat: in fine vero infortunium: ⁊ ecōuerſo. Si ſunt oblique malū iter arguunt. Si in illo diametro linea vite ſit fracta in itinere infirmitatem aut mortem teſtatur.

¶ Capitulum .ccxv. De odio propinquoꝝ.

Uando linea gignitiua ſeu menſalis facit duos ramos quoꝝ alter vadat ad infamis tuberculum alter ad indicis mōtem propinquorum odium ſub ſpe bonorū ⁊ fortunaꝝ eius vt dicūt priſci atq; alij moderni oſtendit.

Talis figura. e. in loco ionis ſignificat q; q̄n q; parētes eius eū odio babebūt.

Si tuberculus ſaturni ſit cuʒ vberrima copia lineaꝝ ⁊ linea ſaturnina emergat a raſetta ⁊ extendat ſe ad radicem ipſius digiti medij odiuʒ atq; ingratitudinē parentū promittit.

Scutū aut paruus triāgulus: aut ſpberica forma bene ꝺditionata in loco ionis a propinquiſ babebitur odio.

Qui bʒ lineas ſubtiles in radice digiti ſolis plusq; alibi inimicicias cum propinquis ſeu affinibus parentibus arguit.

C. littera in mōte Jouis odiū parētū indicat.

¶Due linee emergẽtes vſus dorſum manus in mõte manus cãntes angulũ acutũ quaꝝ extremitates flectant vſus raſcetã odiũ propinquoꝝ aut litigiũ cũ affinib⁹ ſeu parẽtib⁹ arguũt

¶Capitulum.ccxvi. De lite cũ eccleſiaſticis.

Jmule adherentes a media naturali
r ſiue ſuperius ſiue inferius: ſi ſint arcuate ꝛ nimis apparẽtes grauẽ litẽ in reb⁹ eccleſiaſticis aut cũ eccleſiaſticis dicũt ꝺnotaſ.

¶Capl'm.ccxvij. De his qui ſunt paucorum vborũ rõne magne cogitationis.

Vl bꝫ multas lineas in medio pluſq̃
q alibi ꝛ ſpecialiter qñ q̃dã linea oriꝛ a raſcetta ꝛ extẽdit ad digitũ ſaturni: bi ſunt paucorũ vboꝝ ꝛ cogitabũdi ꝛ tales etiam ſunt de natura ſaturni.

¶Capl'm.ccxviij. De his q ſunt a radice diuites vſq̃ ad ſenectutẽ i negociatiõibus ꝛ mercibus degunt: ꝛ precipue i rebus ſaturninis.

Vl q habẽt multas lineas i digito me
i dio pluſq̃ alibi ꝛ ſpecialiter lineaꝫ ſaturninã orientẽ a raſcetta ꝛ terminãteꝫ ad radicẽ digiti medij. ſi diuites ſunt vſq̃ ad ſenectutẽ i negociatiõib⁹ ꝛ mercimonijs erũt ſẽp.

¶Capitulum.ccxix. De his q ſi ſunt a radice paupes ſemp erũt laborioſi ꝛ i iacturis.

J talis poſitura vt in p̃cedẽti cap⁹ dic
ſ tũ ẽ repiaꝛ in ſubiecto paupe a radice illud ſemp erit laborioſum ꝛ in iacturis penitus ſubmerſum.

¶Capl'm.ccxx. De his q ſi ſunt a radice diuites leduntꝛ ab egritudine neruoꝝ.

Vl a principio ſue natiuitatis naſciꝛ i
q diuitijs ꝛ bꝫ ſaturninã lineã ꝛ digitum ſaturni lineatum vt in p̃cedenti capitulo dictũ ẽ: ledentur ab neruoꝝ egritudinibus.

¶Capl'm.ccxxi. De his q proueniunt ad dignitatem militarem.

Alis figura vt hic. C. in monte Jouis
t oſtendit q habẽs illã a regibus erit dilectus ꝛ erit dux vel rector exercitus.

¶Figura vt hic. b. in triangulo oſtẽdit q bñs erit diues: ꝛ familiaris principibuſ. aliquando quoq̃ erit doctor exercitus.

¶Triangulus equilaterus nõ tenuis in manu cũ linea ſolis habẽs locũ ſolarẽ fortunatuꝫ dignitates militares ꝓtendit: vt ego obſeruaui.

¶Linea cardiaca ꝛ media naturalis cõnexa cũ angulo ſummo acuto ꝛ rubra nõ tenuis cuꝫ ſolari poſitura fortunata atq̃ liberis mõticulis ꝛ proportionibus ad diſciplinã militarẽ aſcenſurũ notaui pluries: dũmodo habitudo totius nõ ſit valde effeminata. Vidi ꝛ iudicaui Jl luſtriſſimũ dñm ꝛ principem Franciſcũ Bõzagam mantue Marchionem. q manum talẽ habebat. Erat. n. manus ſolida atq̃ bene dearticulata in medio concaua: ꝛ mõs veneris tumidus atq̃ lineatus ꝛ lenis. Jupiter ſatis bñ collocatus. Locus ſaturni ex lineis conglomeratis: ꝛ tenuis. Locus ſolis cum pluribus lineis p̃cipue in radice interciſis. Mercurius medio modo ſe habebat: Luna ſatis bene figurata. Linea media naturalis nõ tranſiens concauum manus. Et erat cardiaca cõiuncta cũ angulo acuto aliqualiter in dextro infimo ꝛ nõ tenues linee. Sororꝫ linee vite in monte veneris cõnexa cũ media naturali in diametro indicis mõtis: quaſi ad ſilueſtrem prem protẽſa quaſi ad finem cardiace cũ equali conditione vt mera ſororꝫ: preſertim in manu dextra. Etiã ſororꝫ linee cardiace in concauo manus a ſecorali linea cõſtituiꝛ triangulus. Linea menſalis cõtinua craſſa ꝛ rubra vſq̃ ad indicis montẽ. Proportionatis dictis lineis: dico q ſignificant immenſiſſimũ animũ rõne caliditatis: Et robur mẽbrorꝫ radicaliũ: ꝛ miniſtratores caliditatis: ꝛ q bꝫ quadrãgulũ latũ cũ equali latitudine: q ſignificat largitatẽ atq̃ animoſitatẽ tendẽtẽ ad armigeꝝ vigorẽ. De eo nõ multũ dico qꝛ excellẽtia ꝛ ſtrenuitas tanti principis vulgata ẽ: ex quo ad alia nõ me extẽdo: nõ. n. ad me attinet omnia propalare.

¶Capitulum. ccxxij. De comeſtoribus ꝛ voracibus.

Vl bꝫ multas lineas in digito medio
q pluſq̃ alibi ꝛ ſpecialiter qñ q̃dã linea oritur a raſcetta extẽdẽs ſe ad ſaturninũ digitũ: taleſ ſunt comeſtores magni vt i pluribus notaui: ꝛ precipue tres qui habent ſaturnum in horoſcopo ſue geniture.

¶Comeſtores magni ſunt illi q habẽt maiorẽ diſtãtiã ab vmbilico ad pomũ granatũ: q̃z a pomo granato ad furculã gule: quoniã bi bñt ventrẽ magnũ maiuſq̃ receptaculũ.

¶Breuitas colli: q ſit valde carnoſum ꝛ vinidũ magnũ comeſtorem indicat.

¶Dẽtes oblongi ꝛ p̃cipue caniní ꝛ inequaleſ aut ſe ad inuicẽ egtantes ꝛ ſupiores in ordine

equaliter ad inferiores nõ cõiunguntur in clau
dẽdo: ⁊ p̃cipue quãdo sub naso est eminẽs ra-
tione ossiũ. Comestores deuoratores ac gulo-
sos indicant.

Manus intorte. i. valde torte ⁊ tenues vora-
citatem indicant.

Manus tenues ⁊ curte voracitatẽ ꝓmittũt.

Manus curte ac gibbose ⁊ tenues habentis
voracitatem innuere videntur.

¶ Cap. ccxxiij. De largitate ꝑꝑ vanã gloriã.

s Ꝑ linea media naturalis nõ cõtingat i
puncto vitalem lineã tunc largitatẽ si-
gnificat ꝑꝑ vanã gloriã vt dicit qdam
auctor cuius nomen ignoro.

¶ Capl'm. ccxxiiij. De his q in agricultura ⁊
edificijs delectabunt' ⁊ ad diuitias saturninas
ꝑuenient: tamẽ nõ ante periodũ saturni: qꝛ an
te illud tempus oĩa acqꝛunt cũ difficultate.

q Vi hꝫ multas lineas in digito medio
plusq̃ꝫ alibi: ⁊ specialiter qñ linea satur
nina orit' a rascetta ⁊ radicẽ saturni ꝑ-
tingit: hñtes i agricultura ⁊ in edificijs delecta
bũtur. ⁊ hoc intelligit' qñ ista linea ẽ bene ꝯdi-
tionata. Aliqui appellant talẽ lineã: lineã ꝓspe
ritatis: sꝫ in rei veritate mentiunt': qꝛ ista linea
ẽ mater anxietatis: atqꝫ laborũ ⁊ inimiciciaꝝ i
totũ periodũ vite. Remissiue aũt post cõplemẽ
tũ annoꝝ saturninoꝝ. Post illud vero tẽpus
dat diuitias fixas: quẽadmodũ est i domo agris
⁊ etiã subterraneas actiões promittit. Aliq di-
cũt ꝙ ista linea si nõ fuerit male cõditionata ar
guit nouaꝝ scientiaꝝ inuẽtorẽ: ⁊ edificatorẽ in
edificijs struẽdis liberalẽ: in alijs aũt reb⁹ aua
rum: In agris ⁊ hortis istaurãdis maxime ido
neus existit. Omnino q hꝫ talẽ lineã; si bene fu
erit Rex vniuersi: habebit inimicicias labores
ꝑsecutiões: ⁊ etiã cõiuratiões cõtra eũ. Talez
lineã hꝫ bene cõditionatã o diue Alexãder ge
nitor tuus Joãnes bentiuolus Senator bene
meritus: qui non iniuria verus pater patrie nũ
cupãdus est: ⁊ hec linea hꝫ initiũ suũ ꝓpe ra-
scettã cũ trina proportiõe ⁊ optimo colore: ⁊ se
extendit vsqꝫ ad radicem saturni: cũ alijs mul
tis lineis i saturni tuberculo cũ optimo colore
⁊ ꝓportiõe. Videt' quãtũ est auidus in edifi-
cijs: ⁊ in cultu ciuitatis nostre. Quot inumera-
biles cõiuratiões illi facte fuerũt: precipue ab
Alexãdro sexto: ⁊ alijs: tñ ob summã bonitatẽ
aliaꝝ lineaꝝ: ⁊ ob excellẽtiã tuberculoꝝ euasit
⁊ euasurus est icolumis vsqꝫ ad vltimũ sue vi-
te diem: quez deus sua pietate diuturnũ faciet:
vt longo tempore liberator ac cõseruator sit ciui
tatis ac agri bononiẽsis. Nõ ignotum est tibi
Alexander quemadmodum: quãdo ille spuri
us nephãdissimus Dux valentinus vobis mi
nabat': ego dixi semꝑ nõ esse vobis timendum
⁊ ꝙ impossibile erat ꝙ ille vos posset expellere
Quia peroptima genitoris tui fortuna oĩa ma
la superabat: post longissimã: felicissimãqꝫ eta
tem. mors eius erit aut ex catarro aut ex apo-
plexia: aut ex fluxu. Meliorem ac magis for
tunatam manũ in hoc seculo nũquaꝫ reperi in
indiuiduo aliquo: sicut est illa sue excellentie.
Post ipsum est Pandulphus Petrucius se
nẽsis: sed nõ est eius manus tãtũ bona: habꝫ
enim quoddã infortuniũ qd̃ silẽtio pertrãseo.
Nũq̃ꝫ vidi mulierem habentẽ triangulũ equi-
laterũ sicut hꝫ tua genitrix inter alias matronas
prudẽtissima excellentis igenij ⁊ fortune.

¶ Qñ vna linea orit' a mensali ⁊ extendit' per
mõtem medij vsqꝫ ad radicẽ digiti cũ trinaria
proportiõe sine maximo ipedimento post ꝑio-
dũ saturni arguit diuitias in agris ⁊ domib⁹: ⁊
talis delectat' in edificijs ⁊ similibus. Ut mul
totiens notaui: precipue in magnifico mecena-
te meo Petronio Palatino Sescalcho di-
gnissimo Illustrissimi genitoris tui.

¶ Qñ vna linea orit' a linea vite: ⁊ vadit per
mediũ cauee manus cũ trinaria dimẽsiõe: ⁊ ter
minat' vsqꝫ ad radicem medij vel circa: diuiti-
as saturninas postꝑiodũ saturni arguit: vt plu-
ries notaui: ⁊ hoc testant' aliq illustres aucto-
res. Talẽ positurã tenet: maxime i manu de-
xtra ille excellentissimus artiũ ⁊ medicine doc-
tor ac summ⁹ chyrurgicus magister Laurenti⁹
de Gozadinis.

¶ Capitulum. ccxxv. De diuitijs ⁊ bonis in
vniuersali.

l Ittera. A. in radice idicis diuitias plu
rimas videtur denotare.

Littera. G. i mõte manus significat hoĩes re
cipiẽtes bona ꝑꝑ feminas nobiles ⁊ magnas.

Linee q̃dã a medio radicis brachij ꝑ restric-
tã trãseũtes ⁊ attingentes lineaꝫ vite vl' mediã
naturalẽ significant multitudinẽ lucri.

Linea vite habẽs ramos extensos v̄sus supio
rem partem significat diuitias cum honore.

Linea mensalis recta ⁊ subtilis i fine sui v̄sus

montem idicis siue in parte superiori significat dominationem substantie

Linea mēsalis si habuerit ramos rectos ⁊ nō ipeditos v̄sus sup̄mā ptē ascēsus ⁊ honores cū diuitijs arguit. ¶ Soror linee vite i mōte pollicis ɔtinua cū trina portiōe ⁊ colore ad principium linee vite: vsq; ad restrictā diuitias i tota vita significat. Et si ꝑ totū nō fuerit ꝓtēsa vbi reperit' in illa etate i diuitijs auget'. Et i illo diametro vbi deficit i illa quoq; etate deficient lucrum ⁊ diuitie.

Linee q̄dā parue bene colorate ꝓcedentes a radice digiti idicis ac recte tēdētes supius augumētū i bōis d̄notāt ⁊ honorē ab excellētib⁹ viris

Linea ɔiungens se in mōte medij respiciēs digitū bonū futurū demōstrat. Idem i idicis monte promittit vt aiunt aliq.

Linee quedā oriētes a radice manus ⁊ recte extēdant se in mōte eius ⁊ sint bene colorate cōtinuū bonū denūciant.

Figura vt stella sup dorsum indicis luxuriosū virū ostēdit ⁊ forte peruentuꝝ ad aliqd̄ beneficiū vel honorem mulieꝝ causa.

Linea i rascetta q̄ ē ex ꝑte manus si fuerit cōtinua recta ⁊ bene colorata tendens ad supi⁹. si sit diues semp erit. ⁊ si paup sit ⁊ ifortunatus. emendabitur eius fortuna: ⁊ specialiter qñ dicta linea hꝫ ramos rectos ⁊ nō scissos.

Scutū vl' triāgulus aut spherica forma si fuerit in mōte medici erit homo honeste vite: ⁊ diues omnibus diebus vite sue.

Talis figura. B. in monte Iouis iducit magnā fortunā ⁊ diuitias multas.

Si i linea vite iuxta rascetā manus sint linee vt crux vl' stella diuitias significat i senectute.

Si in principio linee vite sint intersecationes vbi formant' due stelle talis erit gloriosus secūdū statū in quo est.

Si inter pollicez ⁊ cardiacā lineā sint multe linee quasi ꝑpendiculariter versus lineā vite: talis diues erit.

Si sub linea capitis fuerit crux significat ꝙ diuitias acqret cum pena ⁊ labore.

Qñ in linea vite est aliq̄ eminentia siue caruncula carnis siue porꝝ aut nigellus diuitias significat.

Si linea mensalis respiciat digitū mediū a latere indicis iuuabit' a fortuna. Oportebit eū tamen aliquādo adulatorez esse: ⁊ vnico vti amico ad adiuuamentum fortune sue.

Si linea mensalis ꝓpe pedem vel finē eius vadat inter indicez ⁊ mediū significat sufficientiā in victu: ⁊ in his q̄ necessaria st' vt aiūt aliq Alij sic scribūt ꝙ si secat digitū mediū iuuabit' a fortuna. ⁊ si itrat digitū mediū nūq̄ erit sine angustia ⁊ labore: ⁊ istis magis credenduz est vt experientia manifestat.

Si q̄dā linea cadat inter mediū ⁊ medicū ab eaꝝ radicibus ⁊ ɔiungat' in mōte medij respiciens mediū: vt patet i qnto anastasis ca°. 24. de mōte medij futuꝝ bonū indicat: ⁊ hoc idez significat in mōte indicis.

Quedā linea naturaliter bene disposita ⁊ crassa ⁊ bene colorata inter medicū ⁊ auricularem ⁊ descendat quasi a radicibus predictorū digitoꝝ: ⁊ tendat versus mensalē excellentē statuz significat. ⁊ hoc bonā fortunā: substantiā: aut diuitias cum largitate indicat.

Si q̄dā linee oriantur a radice manus ⁊ recte extendant' ꝑ mōtē manus si fuerint bñ colorate: si qs ad pñs malū hꝫ letet': qm̄ bonū hēbit

Linea solaris qnā aliq appellāt lineā ꝓsperitatis alij lineā magisterij: alij lineā igenij: alij lineā regalē: alij lineā fame: alij lineā honoris alij lineā lucri: si oriat' a mēsali: ⁊ cum trinaria proportione ad radicez digiti medici aut annularis deuenerit diuitias designat maxime si tuberculus sit bene fortunatus.

Si triangulus eqlaterus fuerit ⁊ in eius summo angulo semicirculus vitali ānexus extiterit cuius cornua vitalē inspexerit: fortunaꝝ ⁊ bonorū augumēta gradatim denotabit: vt sophisticus chyromāticus antiochus ostendit sibi placere: ⁊ vt etiā dicūt aliq moderni.

Si in primo articulo pollicis fuerint linee vt cruces diuitias dicūt significare.

Si plures linee vt cruces i tuberculo pollicis fuerint diuitias dicūt pronūciare.

Cū caro supeminens fuerit circa vngues digiti ānularis radicē digitoꝝ nō occupādo. inumerabiles diuitias dicūt arguere.

Dixit Ugo si linee parue ꝓcedunt a radice indicis bene colorate tendētes ad inferius bonū significāt ⁊ quāto propinquiores sunt tāto maiora bona ostendūt: ⁊ talis in bonis augumētatur ⁊ ab excellenti persona honorat': ⁊ linee supradicte apud physionomos radij vocant': qd̄ etiā in clericis dignitatis augumentū p̄bet.

Scribit Ugo si vnica linea vel plures sub radice medij transeat ex transuerso sine aliqb⁹ lineis omne bonũ ⁊ bonã fortunã significat.

Miror ꝙ Ugo dicat ꝙ vngues curui pecunie abũdantiã significẽt. Tamen credo hãc eẽ rationẽ quia metaphorizãdo tales referunt ad animalia rapacia: que ꝑꝑ vngues curuos bene rapiunt ⁊ melius retinent: ⁊ ita ꝑ metaphoram habentes hoc signũ ꝑ phas ⁊ nephas rapiunt ⁊ stricte retinent sicut colerici qui sunt rapacissimi ideo de eis nõ cõfidas quoniam eorum habundãtia est propter malum.

Quãdo linea prosperitatis. i. saturnina ad restrictã ⁊ ad mediã deuenerit ⁊ fuerit ꝯtinua cũ bono colore ⁊ nõ itersecta diuitias cũ ꝓsperitate ⁊ felicitatem vsqꝫ ad mortẽ arguit.

Talis figura. D. in loco martis aliquãdo est fortunata ⁊ habentẽ fortunatũ facit

Linea saturnina emergens a radice manus vel brachij ⁊ extẽsa cũ trinaria proportiõe vsqꝫ ad radicẽ primã medici a latere auricularis ꝓsperitatem designare videt.

Si q̃daꝫ linee oriunt ex linea capitis v̄sus mensalẽ ⁊ faciãt triãgulum cum linea mensali futuram p̄bendam denotãt.

¶ Capitulum. ccxxvi. De homicidis ⁊ malis hominibus in vniuersali.

f Igura vt. D. in triãgulo hominẽ paricidam significat sed fortunatum.

Si in digito mercurii fuerint linee nõ apte sed obscure: habens insidiator erit ⁊ fur ⁊ ad maleficia paratus: ⁊ omni malo plenus.

Linea q̃dã supra lineã vite iuxta inferiorem ꝑtẽ mõtis pollicis quasi cadẽs vel iacẽs malũ hominem significat: ⁊ exꝑtus loquor.

Linea media naturalis nõ extẽdẽs se ad pectus manus sed vniens se vel applicãs ex opposito medietatis medij significat hõinez praue vite.

Linea media naturalis vertẽs se ad digitos i fine sui nequã ⁊ ipudẽtẽ virũ oñdit. ⁊ si multuꝫ tendit versus digitos habentem stultuꝫ indicare debemus.

Linea media naturalis grossa ⁊ ꝓfunda nimis cũ qbusdã paruis lineis sibi apparẽtibus cũ intenso colore vulneratorẽ ostendit.

Linea cerebri habẽs intra se q̃dã spacia vt circuli cõpleti aut semicirculi quot sunt tales figure tot homicidia ostendũt: aut alienã magnam vulnerationẽ p̄sertim nisi supra notati circuli a martialibus lineis itẽsis nõ habeãt auxilium.

Signũ tale ℞ in mensa manus humani sanguinis ferũ designat effusorez.

Aiũt aliq quoꝝ noia ignoro. quãdo linea mẽsalis cũ media naturali facit quasi angulũ dum modo nõ claudat ipsam: ⁊ distat a ꝓportione sua hoiem sanguinolentũ significat: q ꝑꝑ inuidiã homicidiũ ꝑpetrabit: aut effũdet sanguinẽ.

Linea q̃ dꝫ facere angulũ dextrũ nõ ꝯiũgens se cũ linea vite malignitatẽ animi ostendit sine stabilitate: fide: ac conscientia.

Sinister angulus obtusus indicat ruditatez ingenij ⁊ malã conscientiam.

Multe subtiles linee ⁊ intercise vel cõglomerate in mõte pollicis mendacium ⁊ fornicationem denotant.

Linea q̃dã semicircularis ⁊ crassa ad ãnularẽ pessimũ debitorẽ male morigeratũ infelicez atqꝫ anime male ostẽdit.

Manus lõge ⁊ graciles tyrãnidez d̄mõstrãt.

Ungues curui hoiez ipudẽtẽ ⁊ rapacẽ indicãt

Ungues valde breues maliuolum ⁊ discordem innuunt.

Manus carẽs pilis malos mores: hominem stultũ ꝓsũptuosuꝫ fatuũ atqꝫ deterrimũ indicat

Linea media naturalis qñ nõ cõiungit cum linea vite ⁊ notabiliter distat malum ⁊ vitiosuꝫ hoiem arguere dicunt.

Linea vite grossa iter pollicez ⁊ idicẽ significat inclinationẽ ad homicidũ: ⁊ ingeniosuꝫ hominẽ in actiõibus malis.

Si in linea vite reperiant q̃daꝫ grana rubra vel pũcture inordinate: tales habentes mouebũt lites ꝑꝑ luxuriã: vnde sanguis effundetur: ⁊ vita vel mẽbra hois amittent.

Quãdo inuenitur mensalis q̃ in summitate aut ꝓpe diuidat: duosqꝫ efficiat ramos vnũ ad indicẽ alterũ ad mediũ dicũt deceptionem atqꝫ perfidiam significare.

Si linea media naturalis habeat quasdã pũcturas grossas ⁊ terrestres ineptitudinẽ morum ostendit ⁊ naturã ferinam.

Line media profunda ⁊ tortuosa fortis ruboris iram ⁊ cõturbationem significat quasi ꝑ occisionem factã seu fiendam.

Si in manus cauea quasi duo. CC. cõnexa fuerint ad interficiendũ hoiem inclinationem demonstrãt.

Linea cardiaca si multum discolor fuerit superius vel inferius homicidium vel tristriciam multam significat.

Linea vite quãdo equa mensura crassa fuerit ꝛ valde rubra indignabũduz:iracũduz:ꝛ crudelem indicat:exigua ratione:ꝛ regimen habet exiguum vt superius notaui.

Scribit cozuus quãdo mensalis cum media naturali innodabit:hoc est quãdo linea mensalis in sua summitate flectat vt semicirculus cuius caput attigat media naturalis significat hominem malo ingenio:calumniatorem homicidam:effundendi sanguinis auidum:ꝛ eo magis quãdo linea vite equitatur in sui initio a linea cerebri causante angulum in duas partes inter pollicem ꝛ indicez.

Quãdo inueneris quasdam lineas rectas a media abeuntes ꝛ ad mensalez tendentes infra digitum medium hominem pene futurum homicidã vt dñt attestat. Alexãder sextus põtifex fortunatus ingeniosus clemens ꝛ optimꝰ rector christiane fidei amator pacis:qui homicidia sacrilegia ꝛ omnia scelera reppellebat: strages odio habebat: ꝛ castitatem diligebat fuit sic figuratus. Statura erat mediocri ꝛ erecta:voce sonora ꝛ bene articulata: Habitudine carnea ꝛ solida ꝛ bene compacta: Capite bene proportionato corpori:collo vnido. Amplitudinem habebat pectoris atqz spatularuz. Frons ei magna ꝛ quadrata erat:aurícule nõ parue oculi magni lucidi atqz maculosi. Intuitus aliquando toruus:ꝛ aliquando ridenti similis:precipue quando aspiciebat res appetibiles. Facies carnea ꝛ ossosa.

Bene magne aliqualiter eleuate. Nasus potius magnus q̃z paruus sed aquilinus. Color faciei erat rubeus flãmeus obscurus precipue circa nasum ꝛ genas: Pellis circa oculos tumida ꝛ aliqualiter rugosa: Os paruum: labia leonina. Subnalum foueatum habebat: mentum valde rotundum ꝛ paleolatum vsqz ad vltimum gule. Residuum corporis nõ scribo quia non vidi:nam a toga ꝛ reliquis vestimentis ipeditus fui. De qualitatibus passuũ nõ dico non enim vidi ipsum incedentẽ. Manuum eius chyromãtiam tãq̃z iscius taceo.

¶ Capitulum.ccxxvi). De his qui infestantur ex catarro sciatica ꝛ doloribus qui causantur ex reumate.

Impossibile est apud physionomos i particulariter ꝛ gradatim discernere effectus omnes qui causantur a catarris. Nam catarrus aliquando descẽdit ad pulmonem ꝛ generat ethicam cõsumptionẽ. Aliquãdo descendit ad nares ꝛ vocatur brãchos: aliqñ ad fauces:aliquãdo ad scia ꝛ vocat scia thica: Descẽdit etiaz ad alia loca que breuitatis cã taceo. Et hec vt dixi nõ possunt particulariter physionomi iudicare. Nisi inueniãt particularia signa a peritis obseruatoribꝰ memoratа:aut nisi applices multas relationes ad iuicẽ. Et hoc capitulum est connexũ cũ illo :in quo: tractauimus de egritudinibus capitis. Et sic nota de alijs:vt ingenium tuum sit intensuz cũ meris radicibus physionomie.

Quãdo ineneris mediam nãlez oblõgã vsqz ad percussiõez manus materiã descẽdẽtẽ a capite denotat. Et per totuz suum periodũ nũq̃z est sine materia descendẽte ad aliquã partẽ sui corporis. Scias q verꝰ terminus huiꝰ linee ẽ vsqz ad finẽ cauee manꝰ:Et qñ intrat in mõticulo:non est sine mala cerebri fixione cũ materia aut sine:ꝛ in senectute sunt egeni.

Multe rimule parvicule circa vltimã iũcturã pollicis mãz catarralez aut descensibilẽ notat.

Linea media naturalis nõ cõtinua ꝛ obsessa a multis lineis catarruz aut sinãchiã denotat.

Linea cerebri male ordinonata:ꝛ locus basis triãguli male dispositꝰ aut sin essentiã loci aut linee catharralem dispositionẽ ꝓmittit.

¶ Capitulũ.ccxxvij. Et ẽ vniuersale de paupertate damno ꝛ infortunio.

Igna depicta i monte indicis: vt i.v. s anastasis actũ ẽ: pauperẽ boiez significat:ꝛ eum q damnum patiet.

Linea vite habẽs ramos tẽdẽtes ad iferius pauptatẽ significat ꝛ infortunia:ꝛ eũ:q deceptiones a seruis patietur.

Linea mensalis si habuerit ramusculos ad iferius tendentes damnum miseriam atqz infortunium denunciat.

Linea media tangens mensalem maximum dãnum ꝛ infortunium demonstrat.

Linea mẽsalis nuda sine ramis veniens ad radicẽ indicis paupertatez damnum iacturas ꝛ calamitates pronostícat.

Linea semicircularis grossa i ãnulari digito i felicem hominem ꝛ male anime significat.

Digiti multuz diſperſi paupertatem miſeriaz ꝛ loquacitatem demonſtrant: vt patet manifeſte in mendicantibus.

Habẽtes multaſ lineaſ ī digito medio pluſqz alibi: ꝛ ſpecialr quãdo linea ſaturnia a raſcetta emergit: ꝛ vadit ad radicem medij: in paupertate ꝛ laboribus ſemper erunt: ꝛ nõ eſt dubitãdum q̃ ſint ſine anguſtijs: etiam ſi eſſent regeſ. Vidi magnam caternam principum expulſaz a dominijs ſuis: qui habebant montem ſaturni conglomeratuz ex multis lineis: ꝛ aliqui habebant lineam ſaturninã ſic extenſam. Et boc intelligitur ſi eſt infoꝛtunata.

Si linea menſalis cum linea media naturali claudit angulum bonoꝛũ diminutionem ſignificat vt perſepe expertus ſum.

Si in monte pollicis fuerit multe parue lineę interſecte nõ perpendiculariter indicãt boiem q̃ multa patitur pꝛo diuitijs.

Si quis habuerit quattuoꝛ foueas aut puncta quaſi nigra in palma manus tribulationes ꝛ paupertatem ſuſtinebit.

Si quedam linee vt crepature reperiantur in monte manus pꝛope mediã naturalẽ. Et q̃dã linea abſoluta ab eis lineis ſeu crepaturis reſpiciat iferius ad brachiũ ſignificat mutuante ꝛ ſemp debitoꝛem eſſe teſtat.

Si quedaz linea obliqua ſit in digito medio: q̃cq̃d habuerit ex bonis foꝛtune amittet: ꝛ boc itelligit de diuitijs ꝛ honoꝛibus.

Si q̃dam triangulus reperiat ī digito medio vt in .v. anaſtaſis loco pꝛopꝛio iſoꝛtunium maximum ac deterrimum oſtendit.

Si quedaz linea reperiat ī digito auriculari: ꝛ oꝛtus eius ſit a radice digiti: ꝛ extendat p̃ medietatẽ digiti: ꝛ ſit ſemicircularis ꝛ groſſa peſſimũ debitoꝛem male moꝛigeratũ ifelicez: ꝛ cuz q̃ aiam ſuam malignam habet ſignificat. Et ſi talis linea reperiat ſub radice ipſi⁹ digiti i mõte ei⁹: ꝛ tuberculus eſſentialr ſit bñ ꝺditionat⁹. Talis ſua iduſtria ꝛ ſolertia euitabit leſiões ꝛ damna. Et ſermo iſte de predictis duabus lineis tenet in oibus digitiſ ideſt foꝛtuna ꝛ infoꝛtunium ſecũdum diuerſas poſituras.

Linea in pꝛincipio cardiace extẽdẽs ſe ī cauea manus laſciuium icõſtantem pauperem ac maximum infoꝛtuniũ teſtat.

Linea raſcette manuſ obliqua nõ ꝓtinua ꝛ iſecta vagum miſerum atteſtat.

Opinãt quidam q̃ ſeparatio medie ꝛ cardiace vbi ſe cõiũgi ꝺbẽt paterne hereditatis amiſſionem denunciare.

Linee in indicis tuberculo interſecte vt cratis miſeriam denotant.

Digiti groſſi ꝛ parui miſeriam quoq; ꝛ infoꝛtunium atteſtantur.

Curua palma per longitudinez poſiture paupertatem etiam denunciat.

Digiti ex quacũq; foꝛma cum articulis craſſis miſeriaz atq; infoꝛtuniũ pꝛomittũt.

Qui hz vltimas digitoꝝ iuncturas groſſas ꝛ euerſas tales ſi diuites extiterint girattone tẽpoꝛis ꝛ pꝛoceſſu depauperabũt.

Ugo ſcribit. Si linea mẽſalis veniat directe ſub medio digito ſignificat ꝓtrarium bonoꝝ. Alij dicũt iopiã ꝛ ignominiã arguer: vt ego cocles in manibus meis habeo.

Si linea menſalis diuiſa fuerit ſignificat contrarium bonoꝛum maxie ſi ſit diuiſa per lineas aliquas: ꝛ boc erit ratione inimicoꝛum. Et ſi tranſierint ipſam lineam tunc ſunt vel fuerunt omnino in actu ſuper ipſum.

Et iſte linee anteq; fiat denuntiatio debẽt eẽ recte ꝛ ꝓfunde bñ apparẽtes ꝛ coloꝛate: ꝛ ecõuerſo aliter denũciãt. Scias q̃ ꝑm ãtiquos patres ac inuentoꝛeſ: ꝛ etiaz ꝑm modernos linea menſalis realiter habet demonſtrationem ſup inimicos: ꝛ ita menſa atq; quadrangulus manus ſunt claues oſtenſiue inimicoꝛum.

Quãdo media naturalis cõcauuz man⁹ trãſierit rez iopiã vitã laboꝛioſã deniq; ſignificat. Ungues plani ꝛ pallidi iſoꝛtũiũ dicũt teſtari.

Talis figura .e. in loco martis facit q̃ aliqs eſt contentioſus ꝛ malum patiet.

Si quadrangulus iequalis ꝛ anguſtus reperit paupertatem atq; iacturas denotat.

Si in quadrãgulo reperiat quedã crux male diſpoſita ꝛ male coloꝛata toꝛtuoſa iequalis vel diſcõtinua ſignum eſt mali ꝛ iſoꝛtuny.

Rami in fine cardiace reſpicientes verſus reſtrictam paupertatem ac infoꝛtunium minantur pꝛecipue in ſenectute.

Si in radice indicis vſq; ad ſecundam iuncturam eoꝝ ſiue circa illa ſpacia intermedia ſit aliquis nodus carnoſus vel pellis ſubtilitas ſuffuſa palloꝛe ſignificat laborem inoꝛdinatum quaſi continuum ꝛ aduerſitatem coꝛpoꝛis ſui: vt dicunt quidam.

Cuncti tuberculi infortunati infortunium attestantur: ꝟm Planetas infortunatos infortuniuꝫ existima: vt puta: Tuberculus solis est infortunatus rõe loci ⁊ essentie: ⁊ liniamẽta infortunium tenẽt: vt apud pricipem honore: fama: magisterio: studiosi subiectus est adequatus ⁊ que important in isto loco rõe tuberculorum ⁊ digitorum: Quia linee que diametraliter reperiunt inter iuncturas digitorum si sint intercise infortunium ⁊ iacturas testãt: secundum digitos planetis attributos.

¶ Capitulũ. ccxxviiij. De morte extra patriã.

l Inee quedam orientes a brachio veniẽtes per restrictam ad manum imedietate incise ⁊ discontinue: ⁊ in extremitate coniuncte significãt hominẽ in propria domo nascentem moriturum tñ extra: ⁊ multũ per orbem profecturum secundum quosdam Si predicte linee se respexerint ad inuicem: ⁊ sit magna inter eas distantia denotãt mortẽ extra patriam in locis extraneis.

Linee quedam a medio radicis brachij per restrictam transeuntes ⁊ euntes per montẽ manus significãt itinera maris: ⁊ hominẽ in itinerationibus moriturum.

Rami i fine cardiace respicientes versus restrictaꝫ notãt pauperẽ ⁊ extra patriã morituꝝ.

Soror linee cardiace in monte pollicis mortez extra patriam nonnulli dicunt significare: ⁊ ꝟm locum in quo reperit sic ꝓnosticãdũ est.

Quãdo basis trianguli finitur in cauea ⁊ nõ adheret cardiace facit hominem mori extra patriam cum maritimoruꝫ itinerũ copia vt dicũt.

Dicunt aliqui ꝙ quãdo linea mensalis i suo pricipio methaphorizando sit vt cathena extra patriam significat mori.

Angulus summus valde separatus aliquando mori extra patriam ⁊ vitã finire ꝓnosticat.

¶ Capituluꝫ. ccxxx. De his qui sunt mali ꝺbitores ⁊ negãt soluere creditoribus.

q Uando angulus supremus non bene coniungit simul sed distant ab inuicez predicte due linee notabiliter purum spaciuꝫ dimittentes significatur homo fastidiosissimus q ẽ malus debitor ⁊ sine laude: vt ifinitis vicib⁹ notaui presertiꝫ in quodã extraneo principe. Habemus etiam i patria nostra eqtem q nũq̃ꝫ aut raro soluit mercedez alicuius. Et ita sunt melancholici flaui ⁊ liuidi vt sunt hyppocrite sicut iferius patebit.

Linea quedam semicircularis grossa ad ãnularem digitum: pessimum debitorẽ ⁊ male morigeratum ⁊ infelicem ostendit.

Sunt alique secte ⁊ natiões que a radice male soluunt creditoribus ⁊ sunt vt plurimum pricipes: cucullati: lenones: caupones: ⁊ q militiã exercent: que omnia considerentur cuꝫ hec sint de radice huius scientie.

¶ Capituluꝫ. ccxxxj. De subsanatoribus aut contemptoribus.

p Rima radix a qua tale vitiũ ortus habet sunt femine ⁊ effeminati viri qꝛ oia negligunt sine rõe propter immensam ignorantiam. Sapientes congrue subsanant ⁊ rõnabiliter discernẽdo atqꝫ exclamãdo.

Angulus summus valde separatus si spaciũ sit puꝝ facit crudeles ꝯtẽptores atqꝫ mẽdaces.

¶ Capitulum. ccxxxij. De his qui inanes ⁊ inutiles proferunt sermones.

s Unt huiusmodi illi qui habent angulum summum valde separatum dimittentem purum spacium.

Dicunt quidam si due parue rimule concurrunt ex linea mensali ad radicem medici arrogantiam ⁊ eloquentiam ⁊ ianẽ gloriã denotãt.

¶ Capitulum. ccxxxiij. De his qui sunt detractores ⁊ cauillatores iuidi ⁊ garrulatores.

q Uando angulus supremus est valde separatus ⁊ tale spacium sit male rugosum idest lineatum habentes a celo inclinantur vt dicitur in rubrica.

¶ Capitulum. ccxxxiiij. De his qui habent varietatem animi ⁊ sunt sine stabilitate ⁊ sine fide ⁊ conscientia dummodo possint que cupiunt adimplere.

t Ales sunt quibus in loco anguli dextri non coniunguntur sue linee hoc est qꝺ linea epatis nõ adheret cardiace.

Nõ remouẽt ẽt a tali vitio illi q habẽt ãgulũ sup̃mũ valde separatũ i quacũqꝫ ꝯditiõe puruꝫ aut lene aut lineatũ ⁊ quomõcũqꝫ sit nõ ẽ penitus cõfidenduꝫ de ipsis. Quãdo uis subsannare aliquẽ tũ obscuris verbis dicas tu nõ habes angulũ supremũ sed lineã saturninã valde protensaꝫ cum cinguli veneris testimonio.

¶ Capitulum. ccxxxv. De his qui sunt adulatores bilingues: dolosi maledici prophani ⁊ sine vllo opere laudabili.

Ales sunt illi qui habent angulum su
t premum valde separatum in quacūqz
essentia reperiatur ac lineamentis: de
eo non confidas. O uos pretores: Si inuenie
tis in manu alicuius angulum summuz valde
separatum: peo quocūqz leui indicio ponite reū
ad torturam ꝛ patibulum: quia experientia ma
nifestissima me docuit: in quodā scolare i gym
nasio nostro: qui est similiz nature adamusim:
ꝛ est seminator zizanie: ꝛ sepius inter alios ipz
attente obseruo ꝛ vidi quod in manu eius ha
bet talem angulū: vt est Guido pisaurensis co
gnomento posthumus cuius patricia non solū
extraneis nota est: sed etiam patrie: ꝛ est adula
torum oium pessimus: q epigrāmata in nostri
laudē composuit: nō vt laudaret: sed vt pessimi
gnatonis officio fungeret: cuius physionomia
talis est: oculos habet magnos ac eminentes:
ferinos intuitus: quorum pupille ita circūuol
uunt: vt fere e capite (spirituū impulsu) cadāt:
hyllari etiā intuitu res qñqz prosequt: oia enim
hec signa arguunt loquacitatem: inanez gloriā:
luxuriam: deceptionem ꝛ omne perfidiarū ge
nus: ex parte platiōis nō solū ore sz etiam ma
nibus capite gestusqz verba promit: q̄ oia ar
guunt dolositatez: ꝛ in sūmo naturā a cetu mo
talium expellendaz: ex parte incessus capite er
recto incedit eo modo quo fere: ꝛ boc bestiali
tatem designat nec non paonuz more q̄ arguit
vtriusqz sexus physiognomiam: ex parte ma
nus caret angulo supmo vultu vero squalidus
liuiduscz hoc vnuz ēt pretermissimus cū omne
al' suā speciē quātū pōt isequat: ipse caprinam
speciez quo ad oculos isequt: quoz significatio
ē q̄ tales rōis diminute efficiūt: ex signis enu
meratis vnū boc corrolariū ellicimus q̄ iste nō
naturali morte morietur.

¶ Capitulum. ccxxxv). De suffocatiōe infan
tis genitricis seu nutricis causa.

Iscunt qdam si ab indicis tuberculi sū
d mitate: boc ē ubi ab articulo versus pol
licem itur depēdens linea pallidula ex
titerit suffocationem geniti fili) dicunt ostende
re: ꝛ boc affirmat anthiocus sophistic⁹ auctor:
boc tamen ego per experientiam non habeo.

Si linea vite inter pollicem ꝛ indicem tume
scat suffocatiōez partus seu alteri⁹ infantis di
cunt significare.

Aliqui dicunt si linea mensalis: in superiori
parte fuerit bifurcata ꝛ pallore suffusa infantis
mortem significat cā genitricis seu nutricis.

¶ Capitulū. ccxxxvij. De his qui perueniūt
ad diuitias ꝛ postea egeni deueniunt.

Figura X sic figurata in quadran
f gulo significat in primeua etate ege
nos esse in secunda vero diuites vltra
modum in senectute vero iterum egenos:

Linea media naturalis quando extenditur i
giro vltra q̄ transeat totum montē manus vsqz
ad percussionem vel vltra in vltima etate ege
nos esse significat.

¶ Capitulum. ccxxxvij. De his qui sunt for
tunati mulierum causa.

Figura. G. in monte pollicis signifi
f cat mulierum amatores homines cuz
quibus bona ꝛ gaudia cōsequent.

Stella in dorso indicis luxuriosum virū ostē
dit: ꝛ forte peruenturū ad aliquod beneficium
vel bonorez causa mulieris.

.C. Littera in monte indicis inducit diuitias
mulierum gratia.

β. figura in loco veneris gaudiū ꝛ proficuuz
mulierum causa attestatur.

Caracter. E. in loco veneris gaudiuz ꝛ di
lectionem ꝛ maximam fortunam ꝛ officiū mu
lieris causa denunciat.

Linea mensalis in fine sui quando oriuntur
bini ramusculi ab ipsa quorum vnus porrexe
rit se ad acumen indicis: alter versus pollicem
declinauerit significat q̄ hi tales i absentia sua
a feminis lucrāt ꝛ bonū ex ipsis amplectunt.

Dicūt qdā moderni si in mōte ānularis apd
radicē reperiūt parue linee p longitudinez: aut
linee parue secantes se vt cruces aut stelle diui
tias mulieris causa significāt.

Talis figura. E. in mōte Jouis denotat bo
nuz ratione ꝛ causa mulierum.

Figura. f. in loco lune significat bonum vē
turum propter feminas magnas ꝛ nobiles.

Due linee recte ꝛ pfunde scindētes medicū
diuitias ppter vxores dicūt significare.

Oñ linee q̄ sunt iter auriculare ꝛ mēsalez ver
sus dorsuz manus significātes nuptias si sunt
fortune atqz tuberculus veneris sit p essentiaz
ꝛ rōnez linee fortunatus ꝛ ceteri planete fortu
nati correspondeāt: ꝛ que cōcurrunt ad prono
sticandū de diuitijs: significat q̄ hi tales habe
būt diuitias ꝛ bonum ratione mulierum.

¶ Capm. ccxxix. vniuersale de audacia.

Si linea mensalis sit protensa a radice indicis & directe sciderit audacem & probum indicat.

Linea cardiaca cum trina proportione & bene disposita idicat securitatem animi & audaciã atq; cor optimum & bene disposituꝫ.

Triangulus equilaterus animositatis ẽ signũ & martis nãz repsẽtat. Si linee sint crasse atq; rubee valde. Si fuerit tenues & nõ nimis colorate magis ad temperamẽtuꝫ appropinquant.

Mñ media naturalis ẽ satis lata & recta & bñ colorata: & cũ palma extẽdit & apparẽt i ipsa q̃ dã puncture de latitudine linee ꝓbitatez & audaciã: & gignitiua virtute plenũ significat.

Linea epatis decenter longa & profunda & lata decenter continua: & bene colorata significat bõitatẽ stomachi & epatis & leticiã & audaciã.

Trianguli spacium si sit magnum & latũ largitatez & audaciam ostendit & specialiter si non sit bene colorꝫatum & planum.

Angulus dexter rectus vel quasi bñ apparẽs & bñ colorat⁹ significat audaciã & fortitudinez.

Quadrangulus latus & planus & bene coloratus audaciam declarat.

Si linea solaris oriatur a mensali & sic cũ trinaria proportione & bene colorata: & recte scindat digitum annularem seu medicum audaciam rectam demonstrat.

Si quedaꝫ linea notabilis recta & bene colorata cum trinaria dimensione emergit ex radice indicis: & vadat vsq; ad mediam iuncturaꝫ vel prope audaciam significat.

Manus magne & debite ꝓportionate i qua cũq; sui parte scilicet qualitate & quantitate: talis erit bone nature & complexionis cum debita audacia ac probitate.

Unguis pollicis naturaliter recuruus naturaliter animosum & audacem dicũt significare.

Digiti parui: ac tenues audaciam imoderatã dicunt arguere.

Digiti grossi ac breues audaciam aiunt quidam significare.

Scias q̃ duplex est audacia: vna est cum temeritate: vt euenit iratis propter ebullitionem spirituum: ascendentium ad cerebruꝫ & de istis in supranotatis clausulis non intelligo: tamen inferius dicemus. Alia est proprie audacia: q̃ est contraria timiditati: que procedit ex complexione laudabili vt sunt magnanimi & fortes in extremis periculis: de qua ira temperatur: vt in primo Anastasis dictuꝫ est: in cap. xxiiij. de signis animosi siue magnanimi: aut de signis equalitatis. De signis audacie cum temeritate dictum fuit in cap. xxxi. de signis hominis iracundi: Et isti etiaꝫ sunt valde animosi sine freno rationis in ira. Et vnuꝫ de istis notaui quẽ hic describo. Et ita sunt dispositi a natura iracundi: dummodo non sint a passione compulsi. Statura erat valde erecta cuius ingressus cũ firmis & inflexibilibus genuis cum calcaneis firmandis in terram: caput formosum: ℔ect⁹ eminens & latum cum colli brevitate atq; viua citate: & spatularum amplitudine: vigilantibus oculis intuitu ferino & cum multitudine radiorum atq; maculis flammeis circa oculos. Cuius positura est magis in profundo q̃z in exteriori parte. Nasus magnus siue colericus aut aquilinus. Erat etiam habitudine solida atq; musculosa. Vox alta sonora & plene spiritu: & celer in motibus. Uadunt isti cũ gradibus cõpositis & similibus beluis de natura sui: vnicã affinitatez habemus in nido nostro. Color ei⁹ est ruffus cuꝫ flãmis obscuris aut aduslis, & cũ talib⁹ liniamẽtis tales idiuidui sũt ita figurati. Linea mẽsalis lata ꝓtinua rubra crassa vsq; ad tuberculũ indicis extẽsiua audaciã furiosã indicat

Angulus summus valde separatus cum rubeis grossis ac flammeis lineis i Martialib⁹ animositatem nimiam indicare videt.

Angulus supremus coniunctus cum crassis & rubeis lineis hoc est media naturali & cardiaca audaciam largitur.

Soror linee vite in monte pollicis nimis protensa atq; rubra audaciã intensaꝫ indicat.

Linea Hecoralis emergens a cardiaca & cũ media naturali angulum acutum causando: in sinistra parte: cuꝫ carentia anguli summi sed residuum sit cuꝫ lineis crassis & valde rubris furiosam animositatem minatur.

Quadrangulus manus cum nimia distantia & cum summa eminentia atq; rubedine nimij animi est signum.

Manus magna cum longis digitis atq; latitudine palmarum valde animosam naturam indicat.

Soror linee mensalis crassa & rubra naturaꝫ ebullientem denotat.

Una linea emergens inter indicum ⁊ medium circuens montem medij medici ⁊ finiens inter annularem ⁊ auricularem cuꝫ summa rubedine ⁊ continuitate quam lineam aliqui appellant cingulũ veneris: Talis linea dico denotat: q celum inclinat homines ad omne genus luxurie cum masculis aut feminis in vsu masculino: Aut cum puellis que habent strictissimam vuluam quia illa strictura incitat virtutem fantasticam: ⁊ sunt vt belue ymaginantes puerilem coitum ratione stricture: ⁊ sic etiã inducuntur ad appetitum deflorandi virgines atq violandi: ⁊ eas quandoq suis genitoribꝰ rapiunt: nam sic a natura disponuntur.

Ungues curui ad igneam ebullitionem atq audaciam temerariam hoies iducũt.

Vox alta ⁊ sonora ⁊ plena spiritu ad audaciã ferinam habentes inducit.

Nimia palpebratio oculorum audaciam intemperatam arguit. Et breuiter omnia signa q̃ concurrunt ad nimiam caliditatem hic sunt applicãda cuiusmodi sunt Martiales. Ideo vide capitulum de natura Martis in quinto ⁊ i sexto anastasis nostre.

¶ Capitulum. ccxl. De furibus.

Icunt aliqui quorum nomen ignoro: d si i superori parte pollicis iuxta vnguẽ fuerit talis figura. ○. si multum extẽditur furem denotat.

Linea media naturalis tortuosa discontinua ⁊ diuersicolor est signum prauitatis ⁊ furti.

Linee quedam grosse ⁊ rubee procedentes a radice auricularis ⁊ extendentes se per montẽ eius vel iuxta mendaces homines fures iordinatos ⁊ insidiatores facit.

Cuius oculi mouent velociter: cernẽtes acute callidum ⁊ latronẽ indicant. Nota q est magna differentia inter videre ⁊ intueri: Videre absolute est quando respicis aliquas res quasi sine considerarione: Intueri est quando aliqs aspicit aliquam rem cuꝫ maxima consideratione: ⁊ plerumq cum virtute appetitiua valde intensa. Et isti tales mouent oculos eorũ ad pẽs partes positionis: ⁊ intuunt idest valde cupiũt ⁊ considerant res delectabiles: vt faciunt pueri q̃ appetũt cerasa aut alias res desideratas.

Sed ego semper vidi tales habere celeritatẽ in motibus suis.

Et aliquando eorum ingressus est vt paonũ ⁊ gruũ: Sed istud fit ex arte quando sunt in furore appetibili: cũ volũt furari: Et sic declarat Aristotelica sentẽtia ad Alexãdrum ⁊ Rasis in suo ad almansorem: vt omnia patent in secũdo nostre anastasis.

Linee quedam cicatrici similes in auriculari digito non aperte idest clare nec bene colorate: boc est cuꝫ rubedie clara: sed obscure ad nigredinem tendentes hoies fures ⁊ mercurij conditiones ostendunt boc est denotant mercuriuꝫ cum appellatione ad planetas inclinantes hominem ad furtum: ⁊ tales summi ingenij sunt in rebus malis ⁊ maloꝝ morum.

Color liuidus atq flauus boc ẽ cinericius dispositionem ad furtum facit. Et omnino pessimã ac vafrã naturã ꝺsignat. noli ꝺsidere i istis.

Linea valde grossa adeo q incisio videat vel vt longa fouea in digito auriculari secũdũ quosdam significat furem obliuiosuꝫ.

Hec figura in auriculari digito ✕ hominem furem notare videtur.

Linea quedam a digito minimo obscura pro funda ⁊ inspiciens inferiorem partem sui hominem furẽ ⁊ vitiosum ostendit. Si talis linea respicit supra versus medium fur erit iste: si nõ furabitur saltem tormenta patietur propter suspicionem ⁊ semper negabit. Et si talis figura sit rotunda vtilem furem ⁊ potentem: sed furto abstinentem ostendit. Fuit meis temporibus quidam fur ⁊ monetarius externus: qui venit bononiam ⁊ iuit ad mercatorem ad emendum pannuꝫ pro clamide: ⁊ ad alium vt emeret fustagnum pro diploide: ⁊ cum ipsis magnã contraxit amiciciam: infra paucos dies ductus est ad pretorem habita questione confessus est: se cũ dictis mercatoribus adulterinos nummos cõflauisse: Mercatores statim capti sunt: ⁊ ad torturam positi: ⁊ innocentes inuenti. Tandẽ monetarius multa passus: confessus ẽ se solum huiusmodi rei conscium: ⁊ q illi erant sine culpa: ⁊ nunq eos cognouerat: ⁊ q illud fecerat vt causa ipsorum ipse euaderet. Et sic miser ille suspensus est. Et illi euaserunt: Unus autem fuit Baptista ghisellus Alter Franciscus louattus. Sic igitur fatum in indiuiduis infortunium influit.

Linea media tortuosa ⁊ discontinua profunda granosa diuerso colore tincta in medio mirabilem animum latrocinij ⁊ falsitatem indicat.

Si in vltima iunctura pollicis linea exterior & interior cõiungat aut sint plures linee in cõiunctiõe suspẽsionẽ idicãt. Si media naturalis aut locus mercurij sit male cõditionatus significat suspensiõez pp furtũ aut delictũ cõmissuz.

Si sup dorsuz pollicis prope vnguẽ reperiat forma circularis real'r i medio itersecat a quadam linea p latitudinalez posituraz arguit ingeniosum & odiosum furem & adulterum.

Alij dicunt qñ in dorso pollicis apparẽt due grosse linee venientes vna a parte interiori alia ab exteriori nec se tangentes: & medium dorsi pollicis trãseũtes magnam infidelitatem & latrociniuz significãt: nec in his cõfidendũ ẽ.

Manus nimis curte respectu aliarũ partiuz sui corporis: & digitis ipsaruz nimis curti respectu manus talium transgressorem furem insidiatorem & omni negtia plenum indicat.

Dicit Azor: si in medio linee medie naturalis sit vna fossa significat latronez & debet habere oculos profundos.

Dicũt alig quorum nomina ignoro qñ linea epatis est furcata versus restrictã significat male mori propter furtum.

Fuit captus & suspensus qdã Valerius maximus fur: q sic erat figurat⁹ & habebat acumẽ ingenij i furãdo. Fuit mediocris stature ossee: & gracilis & pportionatis mẽbris. Capilli nigri crispi atqz rari: & prolixi.

Frõs quadrata & i medio plana: cilia arcuata & spissa: & in cono nasi coniuncta. Oculos habebat mediocres profundos cum maculis flãmeis & radiosis. Bene parumper eleuate ossis causa: facies longa nasus mediocris quasi ad os protensus: & colericus subnasum foueatuz: os paruum labia subtilia & inferius quasi euersa: ad mentuz tendens in acutum & aliqualiter in summitate foueatum & rotundum: Color faciei albus quodam pallore suffusus: ingressus pauoninus & lentus. Statura erat ex natura sui potius erecta q̃z curua: tamẽ curue ambulabat vt faciunt cogitabundi. Crura habebat fusullata: pedes paruos & dilectabiles: calcanea parua abrasa: nitide ac pulchre iduebat: Spatule erant grosse aliquantulum: & modicum curue. Manus pulchre cum digitis longis atqz palma longa. Erat paucorum verboz tñ cum celeritate prolationis & actiones sue erant cũ summa celeritate maxio igenio & aiositate magna.

Quãtum ad physionomiam planetarum dico q nigredo capilloruz & eorum subtilitas & crispitudo & celeritas motus verboz & corporis & nasus protensus colericus indicabãt naturaz martis dominari: qz etiaz respectu sui corporis habebat pectus latum & spatulas: quod est signum caliditatis. Raritas capillorum significabat siccitatem. Incessus cogitabundus cõtractus cilijs cum cõiunctiõe: & spissitudo eoz: atqz oculi profundi & pauonini passus: & oculi submissi dispositionem saturninam denotant: & precipue raritas verboz & duricies in prolatione. Longitudo faciei cũ genis sic figurata: & labia subtilia & color faciei indicabant mercurialem dispositionez precipue frons quadrata. cilia arcuata: labia parua acuitas menti & eorũ fossicule ornatus capillorum & residui corporis & pedes delectabiles cum paruis calcaneis venerem dispositionem indicabãt. Oculi radiosi atqz maculosi erant ratione siccitatis spirituũ aialium in cerebro existentium: qz illa igneitas atqz adustio inducit boies ad furta atqz rapinas: Saturnus etiam siccitatem auget: de sole luna & Ioue non scribo quia non memini.

Sufficit nobis q saturnus & mars dominabatur: & inducebat ad furta: Venus ad luduz. Mercurius erat i loco i sua genitura q efficiebat ipsum ingeniosuz.

Hinc erat q babebat barbam minutaz & raram. Scias qõ ego in hoc meo opere de physionomia planetarũ non scribo gradatiz in particulari: & q membra que tenent materiam humidam & frigidam lune dedico: que tenent siccam & calidam naturam marti applico: que tenent frigidam & siccam saturno refero. Calidã & humidam ioui calidã & siccam magis tẽperatã soli. Mẽbra calida & humida incõpacta ac nõ multũ solida & rotunda: nec valde lassa nec valde erecta ac lucida veneri cõcedo. Membra lõga nõ ptensa & gracilia sũt mercurij. De gracilitate saturnina & martiali nõ scribo: tu cõsidera lineas saturninas. Et quicqd scripsim⁹ in suis capitulis in. z. anastasis gradatim videbis: nec nõ colores figuras mũdicias & imũdicias: & oia applica cũ sagacitate igenij bñtes. n. icomixtiõe sui infortune dominatrices tales vt plurimũ i facie maculant: & liuidi sunt: quoruz alter a marte: alter a saturno ꝓducit.

Talis physionomia est valde difficilis: hãc

T

nō declaro duabus de causis. Una ē qz qñ in cepi oēs me deridebāt: nūc aūt oēs volum esse physionomi: z ad iuicē ꝯcurrūt ꝑcipue indocti atqz rudes: cynedi rustici: legiste: mechāici: bu maniste grāmatici femine: z multi alq. Tamē mea benignitate rogatus a doctissimis scolaribus z a qbusdā doctoribꝰ artis priuate physionomiaz docebo: atqz chyromātiaz z alia vaticinia: nā sic merēt: cū sint igenioſi atqz sciētes. Illi q ignorāt anotbomiā: philosophiam: atqz medicinā agitāt aquā in mortario plūbeo z referendi sunt ad sophisticalem alchimiaz. Aliā viam habemus ad inuestigandum naturā planetarum. Quoniam omnes minime: ac summe actiones que fiunt in mūdo depēdēt a virtute celi tā in induiduis q̄z in aialibus atqz ab alteratiōe elemētoꝝ: z in cunctis humanis iacturis: fortuna: z infortunio z hoc intellectus seclusa operatione. Exemplum tibi ostēdo. Nā dux Valentinus dictus Cesar borgie filius Alexandri pontificis maximi qñ dominabat: erat bōicida: fraudator: tractōe fidei: rapax alienarum mulierum mendax maximus. Habebat hic radiosos oculos: quod significabat superdominium martis. Noctis tempore luxurie operaz dabat: crapule: ac vigilis. Hoc agebat in negociis peragēdis. E populo suo i suis rebus neminem audiebat. Erat solitarius cogitabūdus: prodigus aliquotiēs extirpator bumane religionis: auarus: timidus: audax i verbis: z summa preditus eloquentia. Alienis rebus publicis: seu dominijs minabat: Et hoc ꝓpter saturni: ac martis dispositionez: vt dictū est. Erat ingeniosus nepbandissimus: z circa negocia detestabilia que procedunt a saturno: z marte. Item in eo erat color inopos: z nasus erat aquilinus: qui testatur super naturaz martis. Verum conuentu trium superiorum in cancro Alexāder sextus maximus pōtificū obijt: qui maxime ecclesiasticis aduersabat: vt ex ore magistri dominici marie tēpestate nostra astronomorum principis apertissime manifestuz est istorum trium conuentus coniunctio maxima merito nūcupat. In cancro: que vocat magna cōiunctio: z qꝰ Alexā. vj. obijt: Ille amisit dominiuz suū: z infestatus fuit acerba egritudine.

Et ita vltra radicem suaz eleuatus infortunatus fuit z in carcerē cōiectus. Astutissimus erat in factis: audax in verbis: qz saturnina dispositio in eo dominiuz obtinebat: Et ita fuit sophisticus: nam quando fuit ad vltimum cimentuz euanuit vt fumus seu vapor: qz mercurius alchimestarum fuit male fixus cōgelatusqz. Sed sal armoniacum sal alkli ex succis berbarum innaniti existunt.

Illi qui nimiam pompam atqz ornamenta habent dicuntur habere veneris naturam z q ferunt res odoriferas.

¶ Capitulū. ccli. De bis qui sunt officiales z grati apud Reges atqz principes cum bonore z diuitijs.

Figura talis. B. in monte indicis in
f ducit maximam fortunā apud reges.

Littera. G. in radice annullaris facit bominem letum manentem cum principibus ac maioribus terre.

. f . Littera in monte indicis arguit gratiam cum regibus z diuitias.

Forma spherica vel triangulus bene cōditionatꝰ i mōte iouis arguit dilectionē apō reges.

Linee recte pulchre longe in digito annulari: aut indicis diuitias bonores z dignitates a principibus denotāt: ꝑcipue qñ cū sua essentia trāsferunt ab vno articulo ad alind.

Quando vna linea oritur a cardiaca per medium fouee manus z sit equalis latitudinis: z ad radicem solis admodum sulculi deuenerit cum bono colore quam lineam aliqui vocāt saturninam bonores exaltationes famaz atqz dominium prestat.

Qui babuerit. B. litteram i triangulo erit diues z familiaris principibus.

Si quis babet in palma manus foueam aut puncta quasi nigra tria tantuz babebit diuitias bonores z statum apud principes.

Linee pulchre in principio cardiace extendentes se ꝑ tuberculū facit diuitē cū bonorib⁹ exuberātibus apud reges vt dicunt qdam.

Rami i cardiaca respiciētes extrema digitoꝝ diuitias z bonores apud reges significāt.

Si i prio articulo pollicis fuerit linee vt crux diuitias z bonores apō reges: maxie si sūt graciles z subtiles innuunt vt aiūt aliq: ego tamen nūq̄z notaui.

Si q̄dā linea recta z bñ colorata oriat a radice indicis z extēdat vsqz ad mediā iūcturā vel prope bonores z diuitias apō principes arguit.

Si linea solis oriat a mēsali z ꝑ modū sulcu

li diametraliter veniat cũ trinaria ꝓportiõe ad radicem ãnularis diuitias honores dignitates officia apud principes idicare videtur.

¶ Necesse ẽ quoqꝫ ispicere ꝯditionẽ tuberculoꝝ ⁊ aliaꝝ ꝓportionũ circa diuitias etates ⁊ infortunia vt puta si ego reperio montem mercurij ad vltimã ꝑfectionẽ cũ lineamẽtis i residuo digiti: angulum sup̃mũ eminẽtẽ aut triãgulum idicabis hominẽ rõne lr̃aꝝ aut igenio suo eẽ gratũ ⁊ fortunatũ apud principes.

Si mõs iouis sit excelsus fortunatus ẽ apud principes religiosos vt sunt Cardinales Pape ⁊ ceteri gaudẽtes de bonis ecclesie. Et forte ẽt cã pricipum seculariũ: qꝛ hꝫ locũ solis pro essentia ⁊ linee sunt fortunate: aut locus veneris cum sũmis signis fortune: fortasse istud accidit ꝑꝑ feminas vt sunt matrone qñ illis sunt i gratia rõne aliquaꝝ virtutũ aut propter coitũ.

Aut qꝛ sunt Cynedi qꝛ tales aliquãdo grati sunt apud pricipes: aut qꝛ sunt musici ⁊ sic gradatim opꝫ ispicere ⁊ cogitare semitã rectã i iudicãdo atqꝫ pronosticãdo. Vidi quẽdã cõciuẽ nostrũ habentẽ locũ iouis fortunatissimũ: ⁊ etiã ceteras lineas fortunatas ⁊ predixi eũ ꝑuẽtuꝝ ad dignitates ecclesiasticas si ipse p̃s byteratũ acciperet. Si non acciperet ꝑuenſret ad dignitatem laycalẽ. si iouialẽ dignitatẽ haberet semꝑ esset in negocijs ꝑꝑ Iouiales pricipes: ⁊ etiã i negocijs ob solares pricipes. Et ecõuerso si laycus erat in negocijs p̃s byteralibus ⁊ solaribus. Et ita factus ẽ p̃s byter: ⁊ hꝫ officia ⁊ honores cã iouis. Tñ hꝫ ⁊ habuit semꝑ negocia i p̃lijs ꝑꝑ ecclesiasticos ⁊ ẽt solares. Et fuit ꝓ vtrisqꝫ mandatarius ⁊ nũcius: ⁊ semꝑ sic est ⁊ augebit̃ ad summũ rõne ãboꝝ istoꝝ negocioꝝ:

¶ Capl'm. ccxlij. De crudelitate.

l Ittera. A. vl' figura similis ei i triãgulo notat hoĩem lapidei cordis sine misericordia plenum ira ⁊ iniqtate.

Linea cordis magna ⁊ rubra tã v̄sus rascettã q̃ꝫ v̄sus naturalẽ mediã crudelitatẽ ostẽdit.

Quãdo media ⁊ cardiaca nõ bene ꝯiungunt̃ sꝫ distãt ab inuicẽ notabiliter puꝝ spaciũ dimittẽtes significatur maxima crudelitas: si martialem colorem obseruauerunt.

Linea mẽsalis vltra medietatẽ idicis signũ ẽ crudelitatis ⁊ magne ire p̃cipue si fuerit liuida aut flammea.

Man⁹ diuersoꝝ coloꝝ dicunt crudelitatem significare.

Martiales linee in manu reperte crudelitatem denotant.

¶ Capitulũ. ccxliij. De iauditis ac malignis egritudinibus.

a Pparuit i pontificatu Alexãdri sexti magni r̃ceptaculi vitioꝝ: q̃dã egritudo q̃ vulgo dicit̃ morb⁹ gallicus: ⁊ vt aliq capitulant̃ saphati aut goxoni q̃ egritudo erat ⁊ ad p̃sens ẽ cũ pustulis siccis vel humidis ⁊ origo eaꝝ vt plurimũ erat vlceratio virge: q̃ pustule erãt male ⁊ timẽde nã i eis peccat materia salsa vl' melãcolica adusta. adeo ꝙ iudicat̃ ꝙ sit materia leprosa: nã accidit deturpatio faciei: ⁊ q currit cursus specialis i leprosis. Cuius erat ⁊ nũc ẽ d̄p̃nsus totus orbis i omni etate ⁊ sexu ⁊ i oi ꝯplexiõe: maxie i adustis ⁊ melãcolicis. Adeo ꝙ medietas gẽtiũ erat sic ifecta: vt plurimũ in ꝓcessu tp̃is tales moriunt̃. Aut ꝑꝑ fluxũ discitericũ: aut ꝑꝑ vlcera corrosiua aut ꝑueniũt ad ptisiꝫ. Vidi ⁊ curaui quosdã quoꝝ virga corrodebat̃ cũ sũma celeritate: nec potuerũt eis succurrere aliqui medici cũ cauterio auctuali aut potẽtiali nec cũ aliqb⁹ medicinis. ⁊ cã fuit mala discrasia epatis q̃ euaporabat ad caput ita ꝙ ipsuꝫ discrasiatũ r̃uerberãdo trãsmittebat flegmaticã materiã ad iũcturas cãndo dolorẽ i tẽsiuũ iũcturaꝝ: ⁊ p̃sertiꝫ noctis tp̃e: ita ꝙ patiẽs ꝯtinue lãguebat: ⁊ morb⁹ hic ẽ q̃si incurabilis saltẽ i recidiuãdo cũ iteꝝ cruciet̃. Licꝫ aliq medici vngãt ifirmos cũ diuersis vnguẽtis: ego aliquos curaui cũ tali descriptiõe post cronicã euacuatiõeꝫ atqꝫ materiã digestã. Recipe assũgie porcine mũde librã vnã. argẽti viui vncias tres salis ꝯmunis lytargyrij aũ. vnciã vnã: aque rosate vnciã vnã ⁊ semis: Et extigue argẽtũ viuũ cũ p̃dicta assungia i mortario ⁊ fiat vnguẽtũ: ⁊ vnge iũcturas: ⁊ sta i lecto bñ copt⁹ ⁊ fiat trib⁹ vicib⁹ i trib⁹ dieb⁹. h° ꝓuocat sudorẽ: ⁊ mãꝫ euaporat ad palatũ: ⁊ ip̃ꝫ cũ gẽgiuis vlcerant̃. ⁊ hoc curaui sepe abluẽdo cũ aqua alluminosa. De vlcerib⁹ corrosiuis nõ loquor qꝛ nõ ẽ itẽtio mea: Nũq̃ꝫ tñ tales st̃ robusti aut sani vt prius maxie illi q fuerũt itẽsi i egritudie. Dicũt astrologi ꝙ cã hui⁹ morbi fuit ꝯiũctio iouis ⁊ saturni die. 9. nouembris. 1484. ⁊ hoc ꝟm fidelissimã obꝟuationẽ magistri dñici Marie ferrariẽsis natiõe: antiqtate vero bononiẽsis ciuis efficit̃ suoꝝ merito atqꝫ ope exaratiõeꝫ ꝟꝫ vero cõmuniũ fuit die. 26. nouẽbris ⁊ in applicatione

ɔiunctionis versus finē ipsis testimoniū parita
tis ꝓbuit sol. Et qꝛ hec sub signo scoꝛpiōis fuit
facta impssio:ex mēbris hominis virgā ⁊ testi
culos q sūt sub eo signo coegit ifirmari ifirmi
tate q̄ ex ɔtrarijs valde humoꝛibus cōponit:⁊
sic pncipiū circa illas ptes habuit p celestē cāz.

Post ɔfirmata fuit dicte ɔiunctiōis malicia
de āno.1492.cū fuit ɔuentus quadrature mar
tis cū saturno:quoꝝ alter e diametro: alter ꝿo
p quartaz circuli cōiunctiōis facte graduz pul
sabāt. Demū de āno.1495.iterū sub triplicita
te aquea p centenā ⁊ vigenā ʒodiaci partē vni
ti:⁊ cū magne cōiunctiōis dominio moꝛbū gal
licū duxerūt. Moꝛbꝰ gallicus dr qꝛ galli pri
mi habuerūt talē egritudinē i plio ptbenopeo.

Inspexi in eoꝝ manibꝰ:⁊ inueni oēs hr̄e li
neā epaticā male cōplexionatā aut locū talis li
nee male cōditionatū:cū ꝓpoꝛtione linee capi
tis cū signis q̄ dicta sūt i cap.de podagrica dis
positiōe. Et vt plurimū hñt epar magnū aptuz
natū labi:⁊ caput humidū ⁊ coloꝛē faciei iopū
⁊ facies eoꝝ erāt vlcerate ⁊ pcipue nasus. Hu
ius egritudinis capitulū nō reperit apud me
dicos qꝛ ē egritudo mixta ex varijs humoꝛibꝰ.
Talis maligna cōstellatio iduxit etiā fraudes
rapinas mēdacia:⁊ pessimos moꝛes i iduiduis:
ita q̄ nati sub tali cōstellatione sūt pessimi. Et
habuit etiā vigoꝛez i multiplicādis cucullatis:
⁊ fecit cateruā nouarū sectarum ⁊ hyppocrita
rū:⁊ eoꝝ q sine laboꝛe aliena viuūt quadra.

Opoꝛtet igitur sicut sepius dixi inspicere ge
nerales cōstellationes ⁊ maxime magnarū cō
iunctionū: Ut fuit ista magna coniunctio satur
ni martis ⁊ iouis in signo cancri q̄ idicat p.ɔo.
annos in toto oꝛbe pcipue in septimo clima
te indigentiam:pestez:ferruz:⁊ ignez: ⁊ mari
mas strages:⁊ expulsiones regū:mēdacia rapi
nas:fraudes:⁊ declinationē mahumethane fi
dei:⁊ rectificationem chr̄istiane religiōis ⁊ ma
gnaz cateruaz cucullatoꝝ pessimoꝝ:⁊ eoꝝ de
pressionē qꝛ climata ⁊ ciuitates moꝛes mutāt ⁊
hoc debebāt cognoscere physionomi pcipue
illius tempoꝛis:aliter inanita est ista pclaris
sima scientia.

¶ Capituluz.ccxliij. De bis q percutiunt cō
sanguineos seu genitoꝛes vel genitrices:aut irā
ab ipsis patiuntur.

f Igna picta in loco martis vt pz in.v.
anastasis inclināt homines ad percus
sionem consanguineoꝝ.

.C. figura in monte medici genitoꝛis interfec
toꝛem notat.

Linea media naturalis grossa profunda ni
mis:⁊ quedam parue fouee ibi appareant cuz
coloꝛe intenso cum matre malum ⁊ inde san
guinis effusionem pronunciat.

Quando in media naturali fuerint fouee ⁊ bi
ne linee parue curte alias curue secent in duo
bus locis iuxta pedez linee vite quasi ex oppo
sito spacij quod est inter indicem ⁊ medium
matrem iratam sepius ostendit:que etiam pri
mo moꝛietur.

¶ Capituluz.ccxlv. De bis qui lasciue agūt:
quia sequuntur societates hominum lasciuoꝝ
⁊ male nature.

Igura. G. in triangulo significat per
f seuerare cum malis viris latronibus ⁊
occulte machinantes denotat.

Angulus supremus disiūctus si illud spaciū
sit molle valde significat hominem dimittentē
bonam conuersationem:⁊ imitari mala.

Quando media naturalis ⁊ cardiaca cōiun
guntur per quasdā constantes ad modū retbis
significat vitiosam vitā ad felicem tñ finē ⁊ ad
exitum bonū declinantez. Obseruaui pluribus
annis tales exercere actiōes suas detestabiles
⁊ pcsertiz cū socijs in omni genere luxurie cū
ingenti pompa:cuius i pncipio magisteria cir
ca ludos ⁊ pellices:ganeas:lupanaria erant ⁊
que currunt cursu eoꝝ differenter tñ ꝑm diuer
sas ꝓpoꝛtiōes ex mixtiōibꝰ cū diuersis signis
atq; planetis regionibus radicibus ⁊ patrijs.

¶ Capl'm.ccxlvj. De bis q vadūt ad bellū ⁊
aut sūt vulnerati aut patiūt iacturas pp socios.

Angulus supremus non cōiunctus: ⁊
a pdicte linee non distent notabil'r ⁊ sint
valde propinq; significāt migrationez
in belluz propter socios ⁊ sunt aut cū eis vul
nerati aut propter eos patiunt iacturas.

¶ Capituluz.ccxlvij. De bis q peruenīūt ad
diuitias ex alienis bonis.

Ittera. D. i radice solis bene dispos
l ta diuitias alienas seu Inopinatas
ascendere prenotat.

Linee vt stelle in quadrāgulo arguūt dispersio
nez substātie in aliquo tpe:⁊ si ad paupertatez
ꝺuenerit ⁊ paup fuerit ditabit' ⁊ nihil ei deerit
naz alienas diuitias amplectetur.

¶ Capl'z.ccxlviij. De his q iterficiũt vxores.

f Igura. E. in triangulo arguit virũ cõtentiosuz habentẽ copulã cũ uilibus feminis ⁊ raro habebit d̃spõsationẽ optatã ⁊ aliqñ vxoris proprie erit interfector.

Caracther vel aliquod signuz veneris vt in suo loco pictũ est in.v.anastasis interfectorem mulierũ aut proprie vxoris aliquãdo innuit.

¶ Capituluz.ccxlix. De his q sunt ifortunati causa mulierum.

s Cutum: triãgulus: aut spherica forma i mõte solis facit diligi a mulierib⁹: sed propter eas damnum patiet̃.

Si i fine linee cardiace i monte pollicis reperit̃ forma vt stella ifortuniũ pp mulieres notat: ⁊ quot sũt stelle tot sũt ifortunia.

Linea q̃ dr̃ via lactea si reperit̃ cũ sectiõe linearũ ⁊ i residuo manus sit ifortunata iacturas ⁊ ifortuniũ pp feminas denotat.

Cingulus veneris si ẽ ꝓtensus cũ trina portione ifortunium pp feminas testatur precipue ratione luxurie.

Angulus supremus lenis ⁊ valde separatus ⁊ manus sit feminea lineata ⁊ positionata ifortunium minat̃ pp feminas.

Mõs veneris valde eminẽs lenis ⁊ ex multis lineis obsessus i modum ludi scacchoꝝ infortuniũ pp feminas arguit.

¶ Capitulum. ccl. De his q acqrunt filios nothos seu spurios.

l Inea triplicata a radice pollicis oriẽs que porrexerit se ad montẽ iouis facit ꝙ habentes gaudent coitu ⁊ acqrẽt filios spurios ex adulterio.

Mons Iouis bene conditionatus aliqñ ⁊ quasi semper filios spurios significat.

Dicit chyromãticus i sua exhausta chyromãtia qñ iueneris apud radicem i monte minimi aliquas lineas tot filios nothos significãt quomodo ip̃e fuerit ⁊ si tortuose fuerit mortuos aut ignotos arguunt.

Si reperit̃ paruus punctus i radice idicis bñ coloratus versus dorsum i siluestra parte vnuz filiũ nothũ arguit. Si tendit ad domesticã partez versus intra filias feminas nothas arguit. Et quot pũcti erũt tot filios vel filias denotãt.

¶ Capitulũ.cclj. De his q habent signum ꝙ sunt spurij:

d Icunt aliq si linea vite sit a parte superiori magis lata quasi si linee ꝯditiones trãscẽdat significat aliquẽ esse spuriũ: qd̃ nũq̃z vidi.

Si minimus digitus cum sua summitate non attigat vsqz ad vltimam iuncturam medici spurium esse penitus idicat: vt habeo i manu mea ad amusim: tamen nõ mihi displicet: Cũ multotiens legerim reges imperatores dominos ac Dynastas fuisse spurios. Et multi etiã spurij in lr̃is excellentissimi fuerũt. Hoc scire possũt q antiquas ⁊ nr̃as legũt historias. Habeo dijs gratias ꝙ non me iumentuz formicaz seu muscam esse voluerunt.

¶ Capl'z.cclij. De iterpretatorib⁹ somnioꝝ.

q Uemadmodum diximus in introductorio nostro breui tempore Christo iuuante conabor edere librum de iterpretatione somniorum ⁊ ostendere hanc esse scientiam cum firmis radicibus secũdũ caldeos egyptios indos atqz grecos. Et que vera sunt ostendam: Que repellenda erunt repellã: Extinguendo erroneas oppiniones quorumdam ingeniorum bouinorum subsanantium: qui negãt artem somniorum ⁊ sunt asini ad lyram.

. D. figura i loco veneris iterpretatorem somniorum faciunt ⁊ demonstratorem reruz occultarum. Illa signa que diximus in capitulo de philosophis ⁊ auguribus ⁊c. huc per viam disiunctiuam deducenda sunt.

¶ Capl'm.ccliij. De his q sũt occulti animi.

l Inee pulchre ⁊ clare i digito minimo aut i mõte latentem aiuz arguũt adeo ꝙ nullus cognoscit itrinsecuz suum.

Si media naturalis simul cũ linea cordis superius angulum strictuz efficiat celatum aium significat ⁊ hominem boni consilij secundũ leophritum ⁊ ita ego testor.

Ait mercuri⁹ si linea mẽsalis i directo idicis aut medij bifurcata fuerit celati ai ⁊ occulte ꝯsciẽtie viꝝ idicat. alij dicũt qñ ẽ bifurcata absolute i quocũqz situ aiuz occultũ declarat.

Dicũt recẽtiores si a linea mẽsali emergit vna linea subtilis ⁊ limpida se extendens per montem minimi cõsilium bonum ⁊ aium occultum testat̃: ⁊ ita etiam Ugo cõfessus est.

Nõ ẽ ꝯfidendũ de his q habẽt aiuz occultũ qz habẽt vulpinos mores ⁊ tales vt plurimuz sũt saturnini. Ideo linea saturnia a rascetta ad radicẽ medij ꝓtensa cũ equali ꝓportiõe aium vulpinum occultũ atqz maleficũ denotat.

¶ Capitulum ducẽtesimumquinquagesimuz quartũ. De isania atqz stulticia.

On est dubiũ q omnes homines aliquãdo stulti vocari possunt: Et si fiat cõparatio nullus est adeo sapiens nec tante vir excellẽtie q quandoqz nõ sit stultus i aliquo casu. Vulgus indoctum eos peritos eẽ putat ac sapientes q bonam habent exteriorez fortunam. Aliqui sunt iracundi z qui a passionibus vincuntur nec ire frenum imponunt: Nos vulgus fatuos appellat: sunt hi tamen post discessum ire rectissimi discursus z boni consilij.

Nõ est meuz hoc in loco distinguere species stultorum cuz infinite sint. Fatuos appello illos: qui quãdo quieti sunt: carẽt recto discursu ac ratiocinatione. Aliqui apellant fatuos illos qui sunt nimie instabilitatis.

Linee igitur obscure in digito minimo indicant intellectum maluz z sine stabilitate nec habent in suis rebus fundamentuz z sunt audaces z stulti.

Si ex tribus lineis triãgulus in nulla sui parte cõiungat sculticiam ostendit.

Si media z cardiaca linea non contungantur simul: sed distant ab inuicem predicte due linee notabilter purum spacium dimittentes tunc significant vanos z inutiles proferentes sermones.

Si quedam linea aspera z tortuosa descẽdat inter medium z medicum ab earuz radicibus stulticiam z temeritatem ostendit vt antiqui z nostri tenent.

Si mensa manus constituit ab inequali spacio complexionem malam ostendit: z negocia agentem cuz fatuitatibus.

Digiti grossi z breues audaciam aiũt quidã significare cum temeritate.

Una linea cum obuiserit infamem insaniam dicunt notare.

Digiti grossi z breues quãdo palma manus est curta stulticiam denotant.

Digiti subtiles plusqz decet stultitiam penitus significant.

. G. Figura in Triangulo dementiam ostendit.

Si linea media naturalis infine sui multũ ad digitos inclinet maximam stulticiam arguit.

Si quedam crux reperiat in digito auriculari fatuitatem dicunt denotare.

Si in triangulo tale signum. E. apparuerit in uiris dementiam significat.

Si due linee ꝓcedãt a restricta in fouea manꝰ vsus mõtẽ: z in medio sũt mutilate seu disiũcte z postea reuniantur: Ignarum z obtusum arguunt ingenium: mortem instar fatui in patria obituzũ: tamen caret sensu vt dicunt multi precipue cozuus in suis picturis.

Inquit Ugo q vngues oblõgi z angusti sollicitatez atqz ferocitatem denotant.

Notaui quendam qui ratione nimie calliditatis erat fatuus atqz verbosus furiosus iracundus atqz maledicus z impatiens. Cuius statura erat talis. Statura parua musculosa sanguinea tendens ad coleram: caput pineatum: vox alta z sonora preceps in verbis. Auriculas habebat magnas: frontem promptuariam boc est rotundam: supercilia coniuncta z valde pilosa: oculos paruos: cõcauos: flammeos: nasum simum in medio concauum. Genas ossosas z compressas aliqualiter: os magnum: labia grossa euersa. Dentes magnos: mentum acutum: z longum. Faciem longam: collũ grossum z breue: Parua erat distantia inter cor: z cerebrum. Spatule magne z eleuate cum latitudine pectoris: methaphrenon eminens z carnosuz byppocõdria magna: Crura breuia musculosa brachia lõga z grossa: pedes magni articulati. Calcaneum magnum. Planta pedis concaua. In passibus celeritas cum breuitate. Ferebat caput more ceruino: toto corpore pilosissimus: cum colore rubeo in facie: qui tamen erat flammeus obscurus. In manibus habebat lineam cardiacam z mediaz valde separatam z erant rubicundissime: cum sola linea mensali. In eius vola erant tres linee tantum: cum residuo tuberculorum atque linearum infortunia: vt beluissimam naturam indicaret.

¶ Notaui alium purum Saturninum melancolicum fatuum solitarium dure loquele: paruiloquum pauidum suspicioſum credulum. Cuius statura satis magna erat sed gracilis. Capilli nigri crassiunculi plani: facies aliqualiter longa. Color liuidus. Ambulatio terrea solitaria z sua via: Frons parua: cilia z barba cum paucis pilis: Oculi parui: atque profundi: Nasus medio-

eris magnitudinis cum extremitate rotunda: Os paruum: Labia spissa ꝛ inferius caduca atque euersa: vt in asinis patet: Bene compresse mentum paruum aliqualiter rotundum ꝛ foueatum. Spatule anguste atq; abrase hoc est summe plane: collum subtile: auricule parue: pectus angustum: humeri valde curui: ꝛ totum corpus gracile. Ipse se associauit cū socio solitario melancolico virtuoso tamen: ita ꝙ sepe multuꝫ itineris simul peragebant sine colloquio aliquo inter se. Tandē ille qui erat magis melancolicus suscepit species pauidas in sua virtute fantastica: ꝛ continue dicebat ꝙ dictus socius suus volebat ipsum interficere. Et ob hoc facti sunt inimici.

¶ Alter tamen socius quē ante dixi nō bꝫ virtutē fantasticā fractā qꝛ bꝫ ingeniū ꝛ litteras. Alter vero qꝛ ē valde melancolicus bꝫ melancoliam puram dominantem in ipso: Alter melancoliam fixaꝫ in materia atq; habitudine aliquantulum sanguinea cum meliori organo pꝛecipue spiritus animalis. ¶ Dubitant aliqui super pꝛoblema Aristotelis dicentis: Cur ingenioſi melancolici sint. Qua in re platonicum illud: quod in libꝛo de sciētia scribitur confirmauit: Ingenioſos videlicet plurimum concitatos furioſoſq; esse solere. Quod idem Plato in pbedro pꝛobare videtur: dicens. Poeticas foꝛe frustra absq; furoꝛe pulsari. Sed hunc foꝛte diuinum furoꝛem vult intelligi. Tamen neque furore eiusmodi apud philoſopbos nulli preter ꝙꝫ melancolici concitantur vt multi illustres declarant: pꝛecipue Marsilius ficinus i libꝛo de vita sana: siue de cura valitudinis eoꝝ qui litteris incumbunt. capitulo quinto. adducendo multas celeberrimas rationes vt doctiſsimus dicens. Melancolia: idest atra bilis: est duplex. Altera quidez naturalis a medicis appellatur. altera vero aduſtione contingit. Naturaliſ illa nihil aliud ꝙꝫ dēſioꝛ quēdā sicciorq; pars sanguinis. Aduſta vo in species quattuor distribuit. aut enim naturalis melācolie: aut sanguinis purioris: aut bilis: aut salse pituite. combuſtione concipitur. Que cūq; aduſtione nascitur: iudicio ꝛ sapientie nocet. Nempe dum bumor ille accenditur: atq; ardet: concitatos furenteſq; facere solet: Quam greci maniam nuncupant: nos vero furorem. At quando iam extinguitur: subtilioribus clarioribusq; ptibus reſolutis: solaque restante fuligine terra ſtolidos reddit ꝛ ſtupidos. Quem habitū melancoliam pꝛopꝛie ꝛ amentiā vecoꝛdiāque appellāt. Sola igitur atra bilis illa quam dixi mus naturalem ad iudicium nobis sapiētiāq; conducit. Neque tamen semper. Sane ſi sola sit atra nimium denſaque mole: obfuſcat ſpiritus: terret animum obtundit ingenium. Si vero pituite ſimplici miſceatur: cum frigidus obſtiterit circum precordia sanguis craſſa quadā frigiditate ſigniciem adducit atque toꝛpoꝛem. Atque vt denſiſſime cuiusque materie natura ē: quando eiuſmodi melācolia frigeſcit ad ſummum frigiditatis intenditur. Quo in ſtatu nihil ſperatur: timentur omnia: tedet celi conueꝛsa tueri. Si bilis atra vel ſimplex vel mixta putreſcit: quartanam gignit febꝛem: lienis tumoꝛes: ꝛ multa generis eiuſdez. Ubi minus exuberat ſiue sola ſit ſiue cōiūcta ſit: pituite ſpiritus craſſioꝛes facit: atq; frigidioꝛes. Cōtinuo animum afficit tedio: Mentis aciem bebetat: nec ſalit cardiaco circum pꝛecoꝛdia sanguis. Oportet autem atram bilem neq; tam paucam ē: vt ſanguis: bilis ſpiritus quaſi freno careāt. Uñ inſtabile ingenium labilemq; memoriam esse contingat. Neq; tam multam: vt nimio pōdeꝛ pregrauati doꝛmitare atq; egere calcaribus videamur. Pꝛoinde neceſſarium est omnino eā esse: quoad eius natura patitur ſubtiliſſima. Si enim tenuata pro natura ſua maxime fuerit. poterit foꝛtitan abſque noxa: etiā esse multa atq; etiam tanta: vt equare bilem ſaltez pondere videatur: Habundet igitur atra bilis: ſed tenuiſſima: Non careat bumoꝛe ſubtilioꝛis pituite circumfuſo: nec areſcat pꝛoꝛſus duriſſimaque euadat. Non tamen miſceatur omnino pituite: pꝛeſertim vel frigidioꝛi vel multe: ne frigeſcat. Sed bili ſanguiniq; adeo miſceatur vt coꝛpus vnum conficiatur ex tribus dupla ſanguinis ad reliqua duo pꝛopoꝛtione compoſitum. Ubi octo ſanguinis partes: due bilis: due iterum atre bilis poꝛtiones exiſtant. Accendatur aliquantulum a duobus illis atra bilis: accenſaque fulgeat non vrat: Ne quemadmodum ſolet materia duꝛioꝛ: Dum feruet nimium vehementius vrat: et concitet. Dum vero refrigeſcit: Similiter frigeſcat ad ſummum.

Bilis enim atra ferri iſtar: quādo multū ad fri-

gus intenditur: friget ad summuz: quando contra ad caliduz valde declinat calet ad summũ. Neqz mirum videri debet atram bilem accendi posse facile: atqz accensam vehementius vrere. Siquidem uidemus calcem illi similem aqua perfusam feruere statim atqz exurere. Tantam ad vtrumqz extremum melancolia vim habet vnitate quadam stabilis fixeqz nature. Que quidem extremitas ceteris humoribus non contingit. Summe quidẽ calẽs summaz prestat audaciam: immo ferocitatem. extrema vero frigens timorez ignauiãqz exmã Medijs vo inter frigus ⁊ calorez gradib⁹ affecta varie: affect⁹ pducit varios nõ aliter q̃z merũ p̃cipue potens: bibentib⁹ ad ebrietatẽ vel ẽt paulo liberi⁹ affectib⁹ inferr̃ varios soleat: igit̃ oportune tpata sit atra bilis oz. que cũ ita mod̃ rata est (vt dixim⁹) ⁊ bili sanguiniqz pmixta: qr ⁊ natura sicca est ⁊ ꝯditiõe q̃ztũ ipsius natura patit̃: tenuissima facile ab illis accendit̃. qa solida est atqz tenacissima: accensa semel diutissime flagrat. Qr tenacissime siccitatis vnitate potentissima est vehementius incalescit. quemadmodũ lignũ paleis si vtraqz accendãt̃: magis diutiusqz calet ⁊ lucet. Atqz a diuturno vehementiqz calore fulgor ingens motusqz vehemens ⁊ diuturn⁹ pficiscunt̃. huc tendit illd̃ heracliti: Lux sic aĩa sapientissima. Cõcludamus igit̃ hz illustres qd̃ Aristoteles intelligit d̃ melãcolia sanguinea: q̃ pascit̃ in materia humida Vñ Galenus in libello d̃ incãtatiõe adiuratione ⁊ colli suspensiõe. Si qs inqt dixerit humores corporis mutatos imutar̃ actiõez anime vt anime actio mutata eosdez nõ mentit̃: qd̃ certificat̃: qr cũ cõplexio colerica dñat̃: fit ide iracũdus: ⁊ ecõtra in sepe irascentibus colera rubea augumentat̃: necesse est cõplexionẽ aĩe corporis cõplexionẽ imitari ⁊ corpus aĩam. Iterum Galenus itellectus ⁊ scientia in aĩa ex ꝯplexione augumentat̃ colerica: ꝯtinẽtia ⁊ studiositas ex melãcolia: deambulatio vo ⁊ d̃lectatio ex cõplexione sanguinea. Flegma nihil adiuuat virtutez aĩe nisi ex prima gustatoꝝ. Intelligas ergo ṽba: Galeni quã rẽ ego pp plixitatez relinquo: nec explanare curo: qr nõ cõtradicũt ṽbis Marsilij imo ea corroborãt. De ꝯditiõe planetaꝝ effluentiũ ingeniũ lucidissimũ: dixit p̃fatus Marsilius in cap° sexto adde q̃ quẽadmodũ in supioribꝰ significauimus animus instrum̃to siue incitamento eiusmodi qd̃ cẽtro mũdi quẽadmodũ ꝯgruit: atqz (vt ita dixerim) in suũ cẽtꝝ animũ colligit: semp rerũ omniũ ⁊ centra petit: ⁊ penetralia penetrat. Congruit insup cũ mercurio atqz saturno: quoꝝ alter altissimus omnium planetarũ inuestigãtẽ euehit ad altissima. Hinc philosophi singulares euadunt: p̃sertim cũ animus sic ab externis motibus atqz corpore ꝓprio seuocatus: ⁊ quã ꝓximus diuis: ⁊ diuinoꝝ instrumentũ efficiat̃. vnde diuinis influxibus oraculisqz ex alto repletus: noua q̃dã inusitataqz semp excogitat: ⁊ futura p̃dicit. qd̃ nõ solũ Democritus atqz Plato affirmãt: sz etiã Aristoteles in ꝓblematũ libro: ⁊ Auicẽna in libro diuinoꝝ: ⁊ in libro d̃ aĩa ꝯfitent̃ hec ille. qñ igit̃ vides effigiẽ habentẽ saturnũ cũ cõmixtiõe Mercurij: Hi tales sunt inuestigatores atqz scrutatores naturalis cursus: ⁊ futuroꝝ p̃sagia amplectunt̃. Scias qd̃ istud qd̃ dictũ est supi⁹ est p accidens: Qm̃ veri philosophi atqz ingeniosi naturales habent cõplexionẽ eq̃lez: quos philosophus in physionomia appellat bene natos: ⁊ nõ facit mentionem de melãcolicis ingeniosis: ⁊ ita scripsit Rasis in secũdo ad almansorem ⁊ Conciliator in sua physionomia vt i primo anastasis patet. Tamen quando isti bene nati sunt a natura proni ad philosophicam acuitatem propter studium ⁊ continuam ymaginationem sanguis atqz humores aliquantulum ingrossantur precipue in organo intellect⁹ quos nos appellamus spiritus animales: ⁊ sic habes veram solutionem: ⁊ respectiue appellãtur melancholici precipue comparando ad flegmaticam complexionem. Omnino philosophi habent animam non immersam materie ⁊ a celesti numine eleuantur ad vltimam cognitionẽ atqz ingenij acumen. Notanduz est q̃ sunt alij fatui propter organa male disposita ⁊ materiaz non bene fixam atqz preparatam: vt: exempli gratia. Capilli plani ⁊ suaues in tactu: caput magnum informe: frons valde magna: auricule ample atqz non recte: oculi magni: ⁊ valde i exterius eminentes cum coperturis magnis: collum subtile atqz longum: Facies rotunda: Gene valde eleuate: os paruum: labia grossa ⁊ inferius euersa atqz caduca: mentum magnũ ⁊ rotundum: pectus carneũ amplum cum spatulis similis proportiõis: hyppocõdria carnea ⁊ magna. Venter mollis: nates magne: coxe

⁊ crura rotũda magna ⁊ equalia: pedes carnei: Genua laxa ⁊ carnea. Totuꝫ corpus molle ⁊ subterfugiẽs: Cuius color p̃cipue in facie alb⁹ glaucedine cõsparsus. Loq̃la vero mollis: passusqꝫ valde lenti. brachia curta atqꝫ grossa: man⁹ carnose ⁊ breues. Cui⁹ linee sũt feminee: isti nõ sunt a furore cõpulsi: sed ad ignauiã atqꝫ hebetudinem: ac ad nimiã credulitatem. Nõ discernẽtes cõgruũ ab icõgruo atqꝫ sine prudẽtia penitus imersi. Et ita cõsiderare oꝫ d̃ fatuitate: qꝛ fatui sunt illi q egrediũtur a recto iudicio atqꝫ a furore cõpulsi vt adusti atqꝫ a nimia caliditate igniti. Fatui nũcupãdi sunt etiã melãcolici intẽsi: ⁊ ex nimia frigiditate ⁊ siccitate obtusi. ¶ Flegmatici a materia frigida ⁊ hũida fluidi adeo vt species nõ possint ifigi: ⁊ i eis organica dispositio actu nõ reperit̃ vbi calor naturalis suffocatus existit. Cõplexio vero equalis principatũ obtinet vbi semidei iprimunt̃. ⁊ postea colerica: ⁊ post melancolica. Flegmatica minime iuuat. Aut sanguinea tendẽs ad colerã aut colericũ sanguineũ melãcolicũ: aut sanguinẽ tendentẽ ad colerã ꝑ accidẽs vt bona de articulatio capitis cũ habitudine sanguinea tẽdens ad flegma ⁊ coleram: propter caliditateꝫ cordis atqꝫ paruã distãtiã ad cerebrũ cũ ꝓportionato collo: vt multotiẽs notaui. qꝛ spirit⁹ aiales aliqualiter vrunt̃: ⁊ efficiũtur melãcolici remissiue tñ qꝛ cito irascunt̃: ⁊ mobiles sunt atqꝫ passibiles ꝑꝑ paruã distãtiã. Scio qd̃ aliq garrulãtes dicerent: qd̃ ego sum egressus a ꝓposito ⁊ valde fui ꝓlixus. Illi q nõ habẽt radices carent fructu: Qui nõ vult hoc itelligere se ip̃m cõfundit. Legãt isti: quos ꝓlixitas offendit: afforisticã breuitatẽ: q̃ ꝯtinet̃ in isto libro sexto Attamẽ ego existimo tales esse sicut cucurbite magne q̃ interius inanite sunt. qꝛ esse põt complexio apparens ⁊ ꝯpositionalis vt caput sphericũ ⁊ oĩno aĩa in illo organo nõ põt agere debitas opatiões: quo ad intellectũ ⁊ ꝯgruitatẽ.

¶ Capitulum. cclv. De d̃predatorib⁹ viaꝝ.

l Inee obscure in mõte aut radice aut ĩ digito minimo ⁊ circũcirca obscure arguũt mendaciũ: ⁊ tales sunt expoliatores ⁊ insidiatores ⁊ ad omnia maleficia parati Ego puto qd̃ ipsi habeãt cõuenientiã cũ duabus infortunijs. s. marte ⁊ saturno. Plures notaui angulum sup̃muꝫ valde infimum habere cum tuberculis infortunatis.

Aliquando tres lineas principales tantum: Angulum etiã supremum valde separatuꝫ cũ lineis crassis nõ circũscriptis idest sine equali colore. Si cardiaca ⁊ media fuerint coniuncte dicte linee sunt ita ꝯditiõate: aut valde rubee

Cardiaca ⁊ media nõ cõiuncta adeo qd̃ spaciũ sit callosum: aut durũ vel siccũ obsessores ⁊ insidiatores viaꝝ arguit.

Crasse quideꝫ manus digitos si breues habuerint vltra mensuram tergiuersatorem ⁊ furem insidiosum denotat.

Uniuersaliter isti tales sunt adusti melãcolici. Adustio enim iudicio ⁊ prudentie nocet. Ideo tali malefica ⁊ nefaria actiõe vtunt̃.

¶ Capl'm. cclvj. De his qui exercent opera demoniorum.

s Ji inueneris in mõte auriculari. D. figuram turpem ⁊ male coloratam seu non circumscriptam indicat quandoqꝫ opera demoniorum.

Quãdo linea epatis ⁊ saturnina cũ media nãli i fine causat triãgulũ significat dispositionẽ ad opa demonioꝝ ⁊ nigromanticam facultatem.

¶ Cap. cclvij. De his qui diligunt paruã puellam stricte vulue.

s J. D. littera pulcherrima atqꝫ bene ꝯditionata fuerit in minimo tuberculo significat inclinationẽ ad paruas puellas similes pigmeis ⁊ etiã ad mulierculas paruas mamillas habentes ⁊ strictã vuluam.

¶ Capl'm. cclviij. De his q destruunt maternam substantiam.

l Jttera. A. in loco lune d̃notat eos vel eas q maternã substãtiã ꝯsument.

¶ Cap. cclix. d̃ his q vexant̃ ab ifirmitate lõga.

l Jttera. C. in locũ lune declarat hominem ab infirmitate lõga vexari.

¶ Cap. 260. d̃ his q patiunt̃ infamiã aut certamen ꝑꝑ feminas ⁊ q̃nqꝫ ex tali cã perueniunt ad inopiam.

s J in radice brachij ꝓpe mõtẽ pollicis iuxta lineã vite repiant̃ tres vel plures stelle accusatiões ⁊ diffamatiões ꝓpter mulieres ostendũt. Multũ eũ conabuntur mulieres aggrauare finalr euadet vt expt⁹ suꝫ. Stella in mõte pollicis riluꝫ ⁊ leticiã cũ mulierib⁹ significat interdũ ꝯcubit⁹ ꝑꝑ qd̃ i certamẽ in vilipẽsionẽ ⁊ ludibriũ hñs incurrit vt ego sepe exptus suꝫ.

¶ Turbeculus pollicis si sit cratículatus pau pertatem ꝛ inopiam mulierum causa indicat vt prisci atqꝫ moderni autumant.

Tuberculus minimi cratículatus pauperta tem inopiam ꝛ iacturas mulierũ causa indicat

Linea quedã inicians a rascetta vel a linea cardiaca extendens se per caueam vsqꝫ ad tuberculũ Mercurij: si a pluribus lineis intersecabitur vel vnica tantũ vt crux: mulieruꝫ causa maximũ dãnum iacturas incõmoda ꝛ infamiã ostendit: ꝛ forte habens incarcerabit vt milies notaui. Antiqui vero precipue Arabes ꝛ Alpharabius talem lineam vocant viã lacteam.

Quando inuenies mensalem: que in fine aut prope ipsam diuidat duosqꝫ efficiat ramos vnũ ad idicẽ alterũ ad mediũ deuenientẽ arguit ifortuniũ pp feminas: verũ est nisi frangeretur sed si recte iret ad medium periculum in vita significat.

Qui habuerit lineas subtiles in radice solis plusqꝫ alibi a muliere vel per mulierez lesionem patietur.

Due linee equedistantes bene apparentes ꝛ boni coloris a mensali tendentes vsqꝫ ad radicem medici vel prope significant eũ q bꝫ curaz magnã de mulieribus ꝛ dãna occasione earuꝫ habebit vt tradũt aliqui.

Figura spherica aut scutũ i monte annularis significat aliquem esse dilectũ a mulieribus ꝛ tamen ab eis damna patietur.

¶ Capitulum.cclxj. De bis q perueniũt ad seruitutem ꝛ captiuitatem.

Si quedã linea oriat a radice brachij ſ ꝛ vadat p rascettaz manus ꝛ sit tortuosa ꝛ male disposita talis libertate priuabit ꝛ ad seruitutẽ redigẽt ꝛ fortasse ꝺdẽnabit.

Quãdo linea media ꝛ cardiaca nõ bene cõiunguntur simul: sed distant ab inuicem predicte due linee notabiliter purũ spaciũ dimittentes significãt pronitatem ad captiuitatez. Et si captus fuerit nũqꝫ liberabit ex quacũqꝫ radice fuerit. Si tuberculi fuerint ifortunati ꝛ alia eis connexa.

Mensa manus inordinate stricta ꝛ inequalis ad seruitutem ꝛ captiuitatem inducit.

Dicũt quidam quorũ nomina ignoro linea in rascetta oliqua ꝛ incontinua secãs triãguluz miserum seruũ vel captiuũ inducit cum obtusitate ingenij.

Tales figure. ⊔ ◇ in loco saturni captiuitatem ꝛ seruitutem dicit antiochus denotar

Scala vel cratícula in loco saturni seruitutez ꝛ captiuitatez minari putant aliqui.

Si bine linee a rascetta oriũt ꝛ ad radicez minutuli peruenerint seruũ pegre proficiscentẽ: ſz valde seruituti atqꝫ captiuitati subiectũ eẽ existimant aliqui.

Quãdo vna linea procedat a rascetta in cõcauo manꝰ ꝛ se extenderit. ꝛ curuet secando lineam vite per montem pollicis significat seruũ propria vita chariorem aliquem amittrum vt scribunt aliqui.

Scias q vsqꝫ ad hũc diez de seruitute ꝛ captiuitate nũquam pronosticaui excepto. Quãdo angulus supremus est in concauo ꝛ residui tuberculi sunt ifortunati: atqꝫ articuli crassi ad seruitutem ꝛ captiuitatem multos peruenire notaui. Et multos a captiuitate liberos factos qui tale signum habuerũt: propter tuberculos fortunatos: ꝛ residuam correspõdentiã annexam: ex quo liberati fuerũt: ꝛ talez positurã notaui i Thoma fratre meo q quattuorꝫ vicibus venalem capturam habuit. sed semper locum saturni isti tales habent infortunatũ.

¶ Caplm. cclxij. De illis qui in propria patria sunt morituri.

On reperio apud antiquos nec apud u modernos magnã obseruationẽ de illis qui in propria patria moriunt: sed ego qñ vellẽ hoc pronosticari cogitarem vtrum sint signa significantia exiliũ aut mortẽ extra patriam. si nõ inuenirẽ talia signa in propria domo ꝛ patria esse morituros pronosticarer. Notaui plures habentes signa significantia itinera ꝛ in illo ãno ꝛ etate habere signa magna egritudinis: preseruiz linea cardiaca valde fracta. Et itinera fieri i illo tempore ꝛ extra patriã aliquẽ infirmari: ꝛ de tali infirmitate mori vt fuit ille delicatus adolescẽs Troilus Selesinus qui i ciuitate parme obijt: Tamẽ dicũt alig. quãdo linea vite ꝯtinua sine intersectione fuerit: arguit in propria patria mori.

¶ Caplm. cclxij. De auaricia.

Auaricia est radix ꝛ mater omniuz malorum: Diues auarus semper miserrimus existit quia nõ vtitur diuitijs pro se: sed posteris seruat: ꝛ sibi indigentiã retinet. Dicit enim Ysidorus in decimo ethimologiaꝝ

Auidus dicitur ab auendo: auere enim ē cupere hinc ⁊ auarus. Nam q̄ est auarum est progredi vltra q̄z sufficit. Auarus ex eo dictus est q̄ sit auidus auri: ⁊ nunq̄z opibus expleatur: ⁊ q̄ quantum plus habuerit tantum plus cupiat. Flacci super hoc concordante sententia qui ait. Semper auarus eget. ⁊ Salustius q̄ neq̄z auaricia copia neq̄z inopia minuat.

Si pollex versus alios digitos ⁊ alij versus pollicē inclinant auariciā cū versucia arguit.

Digiti collecti adeo vt per eos cōiūctos aer nō trāspareat ⁊ sint conglobati auariciam cum malignitate declarāt.

Si linea vite in superiori parte icessum habz tortuosum cum rubore auarum ostendit illum ⁊ vitiosum.

Si linea media naturalis sit ualde curta ita q̄ non exeat mediuz concauum manus hominem pauidum ⁊ auarum ⁊ modice rationis ostendit.

Si spaciū triāguli fuerit paruum ⁊ specialiter si non sit coloratum auariciā auguit ⁊ male nature ⁊ infames cū rigiditate sue nature.

Quando angulus supremus situatur i concauo manus qualiex opposito illius spacij quod est inter indicem ⁊ medium significat miseriaz ⁊ auariciam circa cumulationem pecunie cum maxima sollicitudine.

Quando angulus dexter fuerit acutus significat auarum. Et quanto acutior est tanto magis auarum significat

Si prope mensalem ⁊ auriculare sit aliqua linea a mensali porrecta tendens vsus digitum auricularem recta ⁊ subtilis in viris auariciam ⁊ scelus vel sceleris alieni conscium significat ⁊ secūdū Algonem hominem scientez dare cōsilium indicat.

Si quadrāgulus sit arctus ⁊ strictus vel inequalis significat auariciam ⁊ deceptionez omnino vt p cronicā obseruationē visuz est.

Si qs ab assidua consuetudine habuerit qō teneat pollicem clausum inter alios digitos auarus est: ⁊ hoc ego milies notaui.

Si linea mensalis cum media naturali claudit adeo q̄ angulum causet auariciaz maximā denūciat vt dicūt qdaz.

Digiti parui auariciam denotant.

Digiti grossi ⁊ parui ⁊ curua palma ⁊ curta .s. ipsius palme hominē auaz declarant.

Si digiti in extremitate flectūtur versus dorsum manus auariciam designāt.

Dicūt quidā quoz nomina ignoro. Quādo inuenitur in mēsali aut prope ipsam q̄ diuidatur duosq̄z efficiat ramos vnum ad indicem alterum ad medium tendētes auariciā deceptionem ⁊ perfidiā significari.

Quādo linea saturnina oritur a rascetta et extenditur per palmā vsq̄z ad radicē medij auariciā designat presertim si mons medij abundat multis lineis: vt quasi semper notaui ⁊ precipue in quodam magno principe.

Scias q̄ auaricia procedit a perfecto discursu ⁊ a cōplexione frigida: aut a cōplexione valde calida in orgāo imperfecto vt puta cum caput est spbericum aut pineatum. sunt aliqui: q propter discursuz bonū non abiciunt diuitias: discurrendo ⁊ suspicādo de decrepitate aut de filijs: ne in futurum careāt bonis aut indigeāt: et isti mensurātur in suis negocijs et istos ego tenaces appello vt multos notaui. vniuersaliter vero ad auariciā sunt iclinate mulieres: imo in specie sua sunt auarissime. Sūt etiā vt plurimū auari principes hodierni: ⁊ etiā cucullati: q inter auaros vt plurimū portāt vexillū ⁊ obtinent principatū. Auari sunt melācolici aduſti ⁊ etiā naturaliter melancolici: ⁊ effeminati viri. Si alique femine sunt splendide que tamē rare sunt. nō sī ꝓprie femie sed viragines ⁊ multe ex bis sunt prodige propter intensum appetitū luxurie.

¶ Capitulum. cclxiij. De illis q sunt potentes in coitu.

Media naturalis recta ⁊ bene colorata ⁊ si cū palma extendit apparent puncture eiusdem latitudinis: virtutis gignitiue bomines potentes ē significat.

Linea splenetica seu vesicalis aut mensalis aut generatiua si fuerit bene continua satis longa profunda lata ⁊ recta significat bonā cōplexionē: ⁊ virtutez i membris generatiuis: ⁊ potētiā coitus denotat: quia virtus generatiua ibi ꝺclaratur.

Triāgulus eglaterꝰ cū bōa dimēsiōe linearū ⁊ cū coloribꝰ ipsarū virtutē generatiuam preparatam esse significat.

Notate q̄ ea oia q̄ ꝓpbēdunt sub documēto caliditatis ⁊ humiditatis i habitudinibꝰ ⁊ linee mētis bic possūt accōmodari: vt i primis radibꝰ

dictū fuit. Tamen hic accidit magna distinctio qz proprie coitus in actu est qualificatus ex calido z humido vt parū ante dictum est: alia distinctio est quo ad appetitum: z nō in re: put sunt melācolici propter materiā vētosaz euaporatiuam icitātem coitum. Errāt illi qui legumi nibus cepis aleis z multis alijs cibarijs vescū tur: dicētes q faciūt abstinentiam vt prohibeāt coituz: qm̄ carnes oua z cibaria multi nutrimē ti sunt causa multi sanguinis: z per cōsequens multi coitus: Iterum dico q isti vehemēter erāt z loquūtur tāq̄z isensati. Tamē verum ē q cibaria que multum nutriūt causant materiam coibilez. Attamē legumina cepe: z alia similia parum nutriūt: sed ad vētosam materiam babilitantur: z multuz molestāt z icitāt virtutez fantasticam ad appetēdum coitum: z supra modū faciūt arrigere. Videmus rusticos z generaliter pauperes oēs: qui oleribus leguminib⁹ cepis z similibus vtūtur: babere plures filios q̄z diuites. Quia post exercitium z labores nō babēt aliquod remouibile sed tantūmodo libēter coeūt: qz i coitu solum ponūt vnicum gaudium z voluptatem: nec aliqd amplius curāt. et boc eis euenit vt supra diximus qz cibarijs vētosis vtūtur: que vētositatem cōmouētia coituz icitāt: Ideo laudādus est ille qui optimis vescit cibis. Vñ Plutarchus i problematib⁹ problemate. 93. ait cur mortis est vt q castimoniaz colūt leguminibus abstineāt: An quemadmodū pythagorici fabas ob eas que vulgo dicuntur causas abbominabant quasi lethes z berebi cognomines: An q ad cōcenatiōes: z manes prouocādos leguminibus maxime vtūtur. an illō magis q ad sanctitatē ac castimoniā pura ac tenuia corpora babere oz: sunt autem legumina maxime ventosa: z ea gignūt: que cū superflua sunt multe purgatiōis idigēt. An q cū vētosissima sint legumina ad res venereas maxime incitent.

¶ Capitulum .cclxv. De bis q sunt vulnerati aut grauiter lesi: sine chyromantici cognitiōe in quo loco z membro eis accidat lesio illa.

q Vlando quedā linea diuidit lineaz capitis z bēat duo capita vulnera z passiones dicunt aliq ostendere.

¶ Si iuxta lineā capitis i fine ipsius sint due parue linee cōiuncte vulnera ex ferro indicant.

¶ Vñ angulus supmus non cōiungit z distat nō notabiliter: ita qd dicte linee sunt valde ppe que significat migrationē in bello cum aliquo.

¶ Itē notaui talem effectum esse ex improuiso propter societatem z socios esse vulneratos aut propter eos pati aliquod aliud detrimētū.

¶ Quando linea mensalis fit nuda sine ramis veniens ad radicem indicis duriter alias graiter vulneratum esse demonstrat. Notaui plures vulneratos esse quātitate aut qualitate cuz magna iactura. Curaui ego in quodaz rustico tredecim vulnera cum truncatione etiam manus zc. z euasit. Vidi alium i quo curaui vnicum solūmodo vulnus cū magna solutione cōtinui. Multos alios etiā curaui babentes tres aut quattuoz vulnera tātum. Ex bis aliqui euaserunt aliqui uero mortui sunt: z boc fuit imensiue z remissiue secūdū bontatem mōticuloruz z aliarum linearum que arguūt penitus cūcta infoztunia in suis negocijs. Vnde ego libēter vellem q inimici mei talem posituram baberent: qz nūq̄z bonū pmansurū ipsis aduenireț.

Si q̄dam linea venerit ad lineam vite intersecans mensalem significat bominē misera morte finiēdū z forte propter numiam culpā vt aliqui tradiderūt.

¶ Si linea subtilis venit ad vltimā partem radicis pollicis z descendat p montem ad lineā vite z mediam naturalem plagas z lesiones ostendit: vt aliqui cōsitent.

¶ Si linea mensalis ad radicem idicis peruenit z scindit ab alijs lineis vulneratū ab inimicis denotat vel q i futuz ab eis uulnera susceptūrus ē vt aliq testant.

¶ Si aūt talis figura. C. fuerit in loco solis per cussionem ex ferro minat.

¶ Si vna linea oriat a vitali z extēdat se vsq̄z ad digitū auricularem vel prope z sit quasi flexa vulnerabit vel periclitabit veluti multi auctores affirmāt: z precipue Albertus summ⁹ theutonicus z Conciliatoz: z alij: qui nūcupāt talem lineam viam lacteam. Et talia vulnera vt plurimum accidunt in brachijs vel manibus vt sepissime notaui.

¶ Si quedam linea emergit a linea vite z iungatur cum media naturali vel vulnerabitur aut periclitabitur vulneratus vt aiunt aliqui: sed ego boc per experientiam nūq̄z cognoui.

Capl'm. cclxvj. De bis q sunt iterfecti sine cognitiōe membri p quo debet mori.

q Qui autem carebit linea media naturali subito percussus morietur.

Qñ i triãgulo oritur vna linea ⁊ vadit ad quadranguluz ⁊ in capite sui sit vnica linea intersecans vt crux violentẽ mortez denũciat: vt nõnulli aiũt: ⁊ ego etiam milies notaui.

Si quedã linea obliqua reperiatur in digito medio in pugna habens illam succumbet aut erit interfectus: vt dicunt: quod ego ignoro.

Si ex transuerso ante finẽ trianguli linea trãsierit: ⁊ ab illa linea vsqz ad finem dirrigatur armis mori denotat: vt dicunt aliq chyromãtici. Ego tamen hanc lineaz ignoro.

Linea exiens a mẽsali i fine sursuz ascendẽs inter indicum ⁊ medium hominem vulneribus fortasse moriturum ostendit.

Linea mensalis i quacũqz positiõe fuerit si sine ramis reperitur: ⁊ cum ifortunio inueniatur talis interficietur ex aliquo accidẽte.

Si reperiuntur principales linee tantum in aliqua manu ⁊ residuum fuerit infortunatũ mors violenta habenti accidet.

Si iecoralis linea in fine bifurcata fuerit dicũt moderni malaz mortez denũciare.

¶ Capl'm.cclxvij. De his q claudicãt.

m Iror q apud physionomos de claudicantibus magnã nõ repperio obseruationem: qz claudicãtiuz magna reperitur copia. Tamen dicũt multi. Quando linea media naturalis habet duo capita in inferiori parte talis erit claudus ante mortem aut a primitiua aut antecedenti causa contingat: ⁊ nõ explicetur a qua causa vel in quo membro accidat: Ideo ignoro.

¶ Capituluz.cclxviij. De hyppocrisia.

b Primi in ordine deceptionum sũt hyppocrite qz sub specie bonitatis ⁊ deuotionis homines latenter decipiunt: Signa ergo sunt ponenda.

Si linea media est bifurcata in fine habens illam duas vitas deducet vnam secularem alteram vero religiosam. Talem posituram i multis noctiuagis notaui: hoc est in illis q nocturno tpe vadunt in synagogis vbi se percutiũt cũ vulpinis caudis: i die vero oia mala ꝑpetrãt. s. blasphemias vsuras ⁊ quoscũqz malos cõtractus: ⁊ ita feminas nota que bigocce aut bighine appellantur: Quarum multe in iuuentute fuerũt meretrices i senectute vero mediatrices ad omnem luxuriam.

Digitus medi⁹ itus craticulatus igeniũ melãcholicũ denotat ꝑserriz i actionib⁹ factiuis: ⁊ aliquãdo hyppocrisiaz denunciat.

Si saturnina linea i cauea man⁹ fuerit valde extẽsibilis seu ꝓtensa hyppocrisiaz denotat.

Dicit auctor icognit⁹. Si linea media nãlis cũ linea cordis superius angulũ strictũ efficiat: aium celatum atqz hyppocrisiaz denotat.

Si linea mensalis fuerit bifurcata i directũ indicis aut ex parte digiti medij denotat latentez hyppocritaz specialr aduersus parẽtes ⁊ amicos qz nõ diligit ipsos.

Habemus Bononie quosdã hyppocritas cucullatos: q sunt summe ignorãtes quoꝝ noia silentio pretereo: q sũt vere patres deceptionũ: sub aliquali specie sanctitatis: Hij quottidie decipiunt nostros ciues ⁊ precipue vanas mulierculas: ⁊ maxie viduas ⁊ insanas vetulas: ⁊ quosdam homunculos.

Vix me contineo qn noiem vnuz ex his. Qui meo tpe est pessim⁹ homo: ⁊ fuit cã homicidij.

Et adeo sua vafricia effecit: q pater qdaz ipius reliqt filios atqz nepotes: Dãdo diuitias suas ipsi ad bonificãdũ ecclesiaz: q̃ nõ vtitur diuitijs nec varijs cibis nec pecũijs. Immo iste ꝑuersus cucullatus vna cuz suis hyppocritis ꝯtubernalib⁹ triũphat ⁊ gaudet de bonis ꝑuẽturis ad ꝓprios heredes: nisi iste pessimus religiosus eis fuisset ipedimẽto. Statura huius ẽ paruicula. Color i facie liuidus: Barba spissa cum aliqua canicie icessus curuus cũ maxima obliquitate colli caput sphericũ brachia breuissima: ⁊ ex arte recuruata. Oculi submissi: ⁊ ꝯcaui paruis pleni maculis. Et quãdo loqtur subridet. Nõ est homo in hoc seculo magis importunus ⁊ fastidiosus q̃z iste maledictus homo. Si bene considerabis signa prenotata cũ eorũ amplis effectibus: Tamen vulgus ignorans plurimum illi tribuit.

¶ Cap.cclxix. De timidis ⁊ melãcholicis.

s I media naturalis vltra manus fossatum paulatim ꝓfundauerit timidi cordis signa ostẽdit: ⁊ melãcholicũ denũciat: atqz hominẽ ꝓfundaꝝ cogitationũ.

Triangulus paruus in pede medie naturalis denotat metũ vbi non oportet.

Qñ media naturalis habet duo capita in inferiori parte defectũ mẽtis innuit atqz timiditatẽ.

Quãdo qs extendit manum ad capiendũ ali qd ⁊ manus eius moderate tremũt. si sit inue nis ⁊ nõ sit fortis erit melancholicus timidus tristis: ⁊ prave cogitationis.

Digitus medius ius iter iunctural' craticula tus arguit naturã melãcholicã: ⁊ multotiẽs hu iusmodi hoies sũt solitarij vt belue. si alia an nexa melãcholiã significãtia habuerint ad ma ximaz fatuitatez deueniũt cum itellectus caren tia vt pluries notaui.

Si prope lineam cardiacã fuerit grana rubra ⁊ ptendant' extra versus montez pollicis me lancholiaz significãt ⁊ hoiem profundarum co gitationum vt alig scribũt.

Si linea media cum linea cordis superi⁹ an gulũ strictũ efficiat pusillanimẽ dicũt arguere.

¶ Capitulum. cclxx. De verecũdia.

i Illi q verecũdant' sunt bone comple xionis atqz discursus: ⁊ illi q ptrarium faciũt sũt fatui: aut pp nimiã ⁊ furiosã caliditatẽ: aut pp nimiaz frigiditatẽ ⁊ sũt sil'es asinis ⁊ mali moris ⁊ pcipue sũt effeminati.

Si in fine linee capitis sit paruus triangulus bñ disposit⁹ verecũdie hõestatis ⁊ studij signũ ẽ: Hoc ẽ studet i decorãdo ⁊ ornãdo se moribꝰ.

Si i quadrangulo reperiat' signum cuiusdaz stelle bene coloratũ verecũdiã ⁊ bonã demon strat naturã cum morigeratione.

Si a linea cerebri exeat alia linea versus au riculare verecũdum significat hoiem vt alig dicunt: quod ego ignoro.

Angulus supremus acutus ⁊ bene positiona tus verecũdiã ⁊ bonã naturã demonstrat.

Triangulus equilaterus nõ cũ crassis lineis verecũdiã ⁊ bonã naturã ostendit.

Linea mẽsalis bene colorata cũ trina ꝓpor tione cuius finis erit quasi i principio tuberculi Jouis: signũ est verecũdie ⁊ bone nature.

Quadrãgulus bene colorat⁹: ⁊ qđ nõ sit stric tus nec valde latus cum equali positura vere cũdiam ⁊ honestatem significat.

Linea cerebri bene colorata cum trinaria di mensione: ⁊ q nõ exeat cõcauũ manus verecũ diam ⁊ honestatem significat.

Linea cordis bene colorata cũ trinaria ꝓpor tione cuius inicium sit inter idicem ⁊ pollicem versus dorsum manus ⁊ finiat' prope rascettã honestatem ⁊ verecũdiam declarat.

Manus concava cum bona dearticulatiõe ⁊ ꝓportionata ex pte palme atqz digitorum: ⁊ qđ articuli sint boni cũ vnguibus latis ⁊ lõgis cũ rubedie clara verecũdiã ⁊ honestatẽ vite ẽnotat.

¶ Capl'm. cclxxi. De bis q sunt impotentes i coitu precipue i virtute gignitiua.

m An⁹ debilis ⁊ mollis carẽs linea epa tis arguit defectũ virtutiꝫ generatiue ⁊ digestiue.

Linea mẽsalis ẽ radix significans virtutẽ gi gnitiuam. Ideo sapientes vocant ipsaz lineaz generatiõis. si ergo fuerit fracta discontinua aut pallida aut a varijs pũctis seu fossiculis aut se micirculis obsessa: debilitatez coitus denotat ⁊ fortasse gignitiuam ipotentiam declarat.

Si i medio spacio iter lineas trianguli nõ est planicies ⁊ male colorat' defectũ calozis dicũt arguere ⁊ per consequens impotentiaz coitus: Nota q multotiẽs impotentia coitus ẽ qualitatiue aliqñ quãtitatiue. Igit' considera anne xiones signoꝝ atqz corcordantiam: aut cõtraope rantiam aliter iudicium tuum est inanitum.

Vidi iuuenem habentem lineaz mẽsalẽ frac tam ⁊ capillarez ⁊ quasi omni die coibat: tñ qñ erat cum re delectabili non poterat coire nisi se mel ⁊ in nocte ad plus bis coibat. Et admira tus fui ⁊ conatus sum videre conditionẽ sui se minis. Et feci ipsum coire pluribus vicibus ⁊ vidi sperma suum esse albissimum lene equale tenax ⁊ viscosuz. Et ispexi suos man⁹. Habe bat triangulũ eglaterũ precipue i manu dextra cũ linea saturnina i concauo manus vsqz ad li neaz mensalem cum decenti palma ⁊ digitis: ⁊ cum vnguibus longis ⁊ latis lucidis ⁊ subru bentibus cum bonis articulis: ⁊ tactus mollis cum bonitate cauee manus: ⁊ erat habitudine sanguinea tendente aliqual'r ad flegma cũ car nea habitudine: collum grossum ⁊ breue caput formosum palliolatum: capillis oculis cũ bo na positura: Paruaqz distantia iter cor ⁊ cere brum. spatule grosse cum latitudine pectoris: ⁊ erat bene ventrosus. Accepit iste talis vxorem ⁊ habuit filios. Oportet multa considerare i p nosticando rectius.

¶ Capitulum. cclxxij. De cognitione diuersa rũ cõplexionum seu humoꝝ.

c Color albus ⁊ quasi perspicuus clarus ⁊ subrubeus equal'r qualitatem com munez ostendit. Talis eniz color de bet esse quasi i vniuersuz corpus naturaliter bñ

dispositum. Tria sunt loca in quibus ostendit potentia colorum primo in facie. secundo i manibus: tertio vero in pectore. si talis color sit flammeus ociosus dicunt ostendere: t maxime si ei insit mobilitas oculorum vt dicunt.

Si talis rubedo sit fusca signum est grossi sanguinis t denotat deceptorem. Talis color dicitur inopos ab Alberto t est color rubeus flammeus obscurus: sed melius posset dici color diabolicus vt i Alexandro pontifice sexto patebit.

Si autē talis color rubeus appropinquat viriditati vel quasi glaucedini plusq; albedini nigraz coleram t suas ditiones ostendit.

Si autē citrinitati subtili quasi albedini qualis solet esse in cōualescentibus: t hoc sine magna materia signum est emissionis spermatis t spirituum t specialiter si eius oculi sint profundi t mobiles: tales detinent amore heroes siue illisci idest passio amoris. Alij dicunt amore equorum: idest vt equi habent furiam ifrenatā t irrationabilē in furia amoris: t ita isti: sed talis expositio non mihi placet: q; passio amoris nō ē i potestate nr̄a: nā ea i veritate ē egritudo.

Mihi multum gratulor t in hoc glorior qō nunq; talem infirmitatem habui: sed appetitū intensum tamen lubricuz. Attamen amor cauſatur a tertio celo: hūc a me deus auertat. Nā delet virtutes t intellectū obscurat: iurecūdia abūdat: timidos audaces facit: insania exuberat.

Si autem albedo superet t rubedo sit i tantū diminuta q; vix appareat signum est flegmatis t sue ditionis. Talis enī color solet a piscis nuncupari gliscus. Et si huic colori sit admixta viriditas mali t flegmatici signum t suaruz conditionum. Et ille color dicit color plumbeus commixtus cū fusco t viridi vltimus gradus malicie complexionis hoc est mortificationem naturalem calor ostendit.

Tactus temperatus t bonus consistit i debita proportione primarum qualitatum t magis appropinquat caliditati t lenitati q; frigiditati aut asperitati: t magis carnositati q; macilētie. Talis enim tactus bonitatem complexionis idest equalem complexionē cum bonitate i genij t intellectus arguit.

Vene multum late t apparentes colericuz t suas conditiones ostēdūt.

Subtracte idest quasi compresse t aliquotiēs i colore plumbee melancholiā denotāt.

Profunde vene i corpore flegmaticam naturam ostendere videnť.

Vene i debita proportione apparentes t notabiles sanguineam naturam denotant.

Linea epatis alba i colore t grossa i substātia multū pōt sup proprietate flegmatis.

Et si fuerit subtilis t mali coloris. s. plumbei t citrini vel rubei attestať sup colerā.

Quāuis basis trianguli i pluribus manibus non inueniať nisi i senectute pp exercicia operū: q; si i iuuentute cessante labore: t causa legitima: non apparuerit: caloré designat t cutis subtilitatem t cum hoc coleram t eius proprietates vt sunt agilitas corporis tc. Nam velox ē cito loquiť: amat vina fortia: t cibos calidos:

Si vero manus debilis t mollis fuerit carēs hac linea frigiditatem: t flegmaticam complexionem significat: t eius proprietates. s. pigruz tardum i loquendo t impeditum: libenter dormientem t somniantem.

Si locus triāguli sit rugosus t mollis flegmaticam complexionem ostendit.

Angulus dexter obtusus siue grossus inertiā arguit t somnolentiam ratione solum flegmatis dominantis.

Si quedam linee parue capillares inordinate fuerint in monte manus in iuuentute perfectionem nature ostendit: hoc est bone t temperate complexionis: t potentiam ostendunt: hoc est sunt apti nati perficere operationes laudabiles: vt insurgit ex temperata qualitate t specialiter si sint inordinate multe: Et hoc intelligendum est: si sint conditionaliter colorate. Et si tales linee parue sint versus rascettam signū est frigide t flegmatice nature: t hoc intelligiť quando nō sunt rubee. Et si tales linee sint rubre alium morbum indicant: idest morbum ex commixtione humorum cum multitudine. si pars illa sit lenis t mollis erit morbus ex flegmate. Si sit aspera t sicca morbus erit ex melancholia vel colera.

Si quedam crepature idest linee similes crepaturis reperiātur in monte manus prope mediam naturalem distinctionem nature ostendit hoc est diuturnitatem vite in diuersis etatibus vsq; ad senectutem perficiť tempus tamen frigidam complexionem denotat.

Si quedam linee parue oriant ex radice indicis t vadant trāsuerse per ipsum digitum quasi

ad superius tendentes versus dorsum digiti significant colericum ⁊ suas conditiones. Et si tales linee vadant ad inferius arcuales significant melancholicum ⁊ suas conditiones: Et si bee linee oriantur ex latere indicis ⁊ currant recte equedistantes ad aliud latus significant sanguineum ⁊ suas conditiones. Et si quedaꝫ illarum linearum vadant ad superius: ⁊ quedam ad inferius est signum flegmatis ⁊ suarū conditionum. Omnes picte sunt in qnto anastasis. Ista diuersitas linearum sic positarum idem importat in medio digito annulari ⁊ auriculari ⁊ similiter indicandum est. Penitus nō obliuiscaris bec documenta que supra notata sunt: qꝫ sunt ex radicibus huius scientie.

¶ Cap'm. cclxxiij. De diuitijs ⁊ opulentijs i diuersis etatibus.

Si in principio linee capitis oriat' quedam linea recta bene colorata ⁊ extendatur vsqꝫ ad indicem ⁊ finiat' ibi habens habebit multa bona fortuna sibi denegāte: ⁊ boc erit in prima etate.

Si autem talis linea vadat ad digitum medium habebit bonum i media etate.

Si vero ad medicum vel auricularem vadat habebit i vltima etate.

Si prope lineam vite iuxta receptam manus sunt linee vt crux vel stella diuitias significant in senectute.

Linee quattuor equedistantes in latere montis pollicis versus brachium vel in restricta venientes versus partes eminentiores montis ipsius signum est diuitiarum ⁊ bonorum in prima etate. si prope iuncturam pollicis i secunda etate. si vero iuxta vnguem i senectute.

Si i rascetta varie linee se intersecauerit i debita distantia ad modum ludi scacchorum diuitias i senectute arguunt.

Stella vel triāgulus bene dispositus in rascetta diuitias i senectute denotat.

Dicunt moderni ⁊ etiam cozzus. Quando i manu in rascetta fuerint quattuor linee quarum due superiores fuerint late. Tenues vero inferiores ad mediam vsqꝫ etatem vite fortitudinē ⁊ diuitiarum copiam significabunt. Ultra vero ipsam etatem mediam ⁊ diuitiarum diminutionem ⁊ vite indicabunt debilitatem. Hoc ego tamen ignoro ⁊ nunqꝫ vidi.

Dicunt etiam si quattuor linee in restricta supernotare fuerint ⁊ due inferiores sint late ⁊ superiores exigue aut tenues octoginta annorum etatem significant: Et in prima ⁊ secunda etate paupertatem significabunt. sed vltra mediaꝫ etatem ⁊ rerum ⁊ fortitudinis augumentum significabunt. Verum si prima crassa ⁊ secunda subtilis tertia crassa quarta subtilis inuente fuerint. Prima etate fortitudinem ⁊ diuitias significant. In secunda vtriusqꝫ rei diminutiones ⁊ boc modo si linee crassiores latiores fuerint: bonum indicabunt: tenues vero malum. Unaqueqꝫ tamen linea viginti etatis annos pollicentur.

Quando i restricta prima linea de illis quattuor supranotatis discontinua ⁊ tortuosa fuerit inuenta reliqe vero insequentes continue in angulo recto ⁊ acuto super lineas exiguas antedictas vite non rerum debilitatem in etate prima significabit. Postea ceterarum linearum inferiorum etiam in vita multo magis prosperabitur. Verum si angulus inuenietur: ⁊ vite ⁊ rerum debilitatem significabit: Homo erit laboriosus absqꝫ honore: Modico ingenio ⁊ vitys plenus: bec ille.

Scutum vel paruus triangulus aut spherica forma in monte indicis bene conditionata ab infantia vsqꝫ ad vltimam iuuentutem secundum qualitatem sui facunt egenum postea vero diuitem.

Stella subrubra in quadrangulo existens in prima etate inopiam attestatur vltra vero diuitias pronunciat.

Hec figura supra notata in quadrangulo bene dispositā inopiam in prima etate minatur: i vltima vero diuitias vltra modum.

Figura. A. vel. B. vl. C. vel. D. i mōte auricularis si fuerit male colorata pauperem vsqꝫ ad mediū vite denūciat: vltra vero diuitias oñdit.

Quando principio linea mensalis fuerit ramosa ⁊ vadat ad superius pauperem rerum affluentiam attestatur. Et quo magis extenduntur rami: eo magis in senectute abundabit. sed si non extendatur cessabit: Quando in fine mēsalis fuerint: tenue rerum dominiuꝫ significat: Et quando bona radice bonoqꝫ colore fuerit: rerum in secunda etate restaurationem indicat. vt legittimi speculatores autumant.

Dixit fur picte chyromantie quando mensalis biffurcata in superiori parte fuerit hominez

anxium significat: ꝛ laboriosum vsq; ad annos viginti postea res sue augumentabuntur ꝛ eius cessabunt molestie hoc inueni in pluribus libris auctorum licet nomina ignorem. Ego tamen etiam hoc recitat.

Si a rascetta oriat linea saturnina recta ꝛ cōtinua bene colorata ꝛ extendatur vsq; ad mediam naturalem in principio competentem vitam significat in fine vero meliorem: Contrariam habeo ego in manibus meis quia ipsa se extendit vsq; ad mensalem: ꝛ ita semper retrogradatus fui a fortuna: i bona nō bona.

Dicunt quidam quod quādo basis trianguli flexuosa fuerit angulusq; vite altior. pauperem rebus ꝛ animo debilem ostendere videtur. Et quādo senectuti appropiquabit ab alijs ab inopia ꝛ rerum penuria adiuuabit.

Dixit corrus: quādo duo rami inueniantur a linea vite nascentes: ꝛ per triangulum transeuntes. Etiam si lineam mediam secauerint post res aduersas: prospera ventura esse significant. Notandum vero est ꝙ huiusmodi rami sunt partes linee prosperitatis quādocūq; linee vite vniūtur: ꝛ i ramorū specie egrediūt.

Cruces seu stelle in monte manus significāt quod habentes aquirent diuitias cum magno labore: i senectute vero cum honore.

¶ Capitulum. cclxxiiij. De cauillatoribus ꝛ solertibus mechanicis.

m Anus fouea craticulata cauillatorem hominem dicunt ostendere. sed in his que manu fiunt solertem ꝛ ingeniosuꝫ autumant.

Obseruatum est apud me quod angulus summus acutus: aut valde separatus cum lineis Martialibus solertem ꝛ ingeniosum mechanicum ostendit ꝛ indicat.

Dicunt quidaꝫ recentiores: quod si quis habuerit manus non nimis magnas aut manus paruas. Ueruꝫ proportionatas corpori suo talis est magis conueniens ꝛ aptus in omnibus accidentibus suis: hoc est magisterijs que acquruntur accidentaliter ꝛ non mere naturaliter.

Digiti longi ꝛ subtiles ꝛ ad inuicem bene proportionati bonum ingenium ostendunt: ꝛ maxime in rebus mechanicis.

¶ Capitulum. cclxxv. De bis qui non contentantur in animo suo.

Anus grossa ꝛ callosa videtur denota re illum hominem qui non contentatur in animo suo sicut placuit ptholomeo.

¶ Capitulum. cclxxvj. De bis qui sunt curiosi in rebus agendis varijsq; negocijs pertractandis ꝛ quicquid agunt faciūt pro alijs ꝛ nihil ad eos pertinet.

ſ Y linea saturnina triangulus transeat ꝛ vltra: ꝛ alia linea a cardiaca ad mensalem lineam proueniat equalis ꝛ cōtinua vsq; ad digitum medium deueniens talis habens curiosus est in negocijs peragendis: ꝛ in varijs rebus se itromittet. si vero sit inequalis ꝛ discontinua: erit in negocijs pro alijs que minime ad se pertinebūt: ꝛ significat ꝙ res agentur secundum maiorem ꝛ minorem eius diligentiam: vt scribunt quidam: sed ego non intelligo quid velint dicere puto ꝙ textus est corruptus ꝛ credo ꝙ intelligant de linea saturnina simpliciter vt ego quoq; multotiēs notaui.

Linea recta ꝛ profunda veniens a mensali ꝛ tendens ad digitum medium siue prope in negocijs curam magnam ꝛ laborem denunciat: vt egomet habeo in manu mea dextra. Si due fuerint vel plures: tanto fortior ꝛ valentior est dicta significatio si vero linee huiusmodi multum graciles appareant: seu subtiles hominez de negocijs parum curare denunciant. Et si super ab aliqua linea ex transuerso secēt talis i suo labore impedimētum patiet.

Si linea que est inter brachium ꝛ manum in restricta fuerit recta ꝛ continua hominē in suis negocijs magis q̄z in alienis sollicitum esse ostendit: si fuerit tortuosa vel discontinua in alienis negocijs erit magis sollicitus q̄z i suis.

¶ Capitulum. cclxxvij. De bis qui habent vitam quietam.

n Ille linee in tuberculo medij vitam quietam denotant: Et hoc intelligitur quando tuberculus est tumidus ꝛ bene coloratus.

Quādo mēsa manus est valde bene conditionata ꝛ quasi sine rugis vitam quietaz denotat.

Quando angulus summus coniungitur recte ex opposito medietatis indicis significat rationabilem felicitatem ꝛ inculpabilem vitam.

¶ Capitulus. cclxxviij. De mulieribus que sunt iclinate ad faciēdum filios aborciuos.

d Y cunt aliqui quod si mulier habz manus viriles cito poterit concipere: sed

partum nullum tamen producet.

Si linea mensalis fuerit debilis fracta seu capillaris aut cum semicirculis difficultatem arguit in retinendo fetu.

Linea mensalis punctuata ⁊ debilis difficultatem retinendi fetū denotat.

Linee valde parue aut intersecte inter primā ⁊ secūdam iunctura digiti minimi quot sunt linee tot filios abortiuos arguūt.

¶ Capitulum ducentesimum septuagesimum nonum. De his qui sunt potentes in coitu ⁊ apti ad generationem.

m Anus viriles ⁊ musculose potentiā coeundi ⁊ generandi testant.

Triangulus equilaterus cum lineis que habeant trinariam proportionem facit aptos ad generandum.

Linea mensalis cum trinaria proportiōe ⁊ si sit boni coloris virtutem prolificādi denotat.

Linea media naturalis cum bona fixione ⁊ latitudine cum bono colore ⁊ quando palma est aperta quasi parua puncta posita sunt in eius latitudine signum est q̄ habebit bonam virtutem gignendi atq; filiandi. Omnia quoq; signa que concurrunt ad dominium caliditatis ⁊ humiditatis his conuenunt: Et huic loco possunt applicari.

¶ Capitulum Ducentesimuz octuagesimuz. De inuidia.

q Uando linea capitis ⁊ cardiaca non bene coniunguntur simul sed distāt ab inuicem predicte due linee notabiliter parum spacium dimittentes maximam inuidiam attestari videntur.

Linea mensalis veniens vltra medietatem iudicis signum est inuidie ⁊ detractiōis maxime si i fine eius sit pallida vel liuida.

Si angulus summus nō cōiungitur: ⁊ illud spacium sit male rugosum inuiduz ⁊ deceptorē testari dicitur.

Quando digiti sunt parui ⁊ tenues stulticiaz ⁊ inuidiam demonstrant.

Quando etiam digiti flectūtur i vltima iuctura inuidiam quoq; demonstrāt.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimuz primum. De his qui habent vitam sine cognitione ⁊ alij lucrabuntur p eo.

d Iunt Chyromantici. Si linea genenerationis diuidatur prope finem eius ⁊ duos efficiat ramos quorum vnus vadat ad tuberculum indicis: alter vero ramus vadat ad medium: Talis habebit vitam sine cognitione: Et tamen alij lucrabuntur pro eo.

¶ Capitulum Ducentesimumum octuagesimum secūdum. De Regibus ⁊ Principibus qui male finiunt ⁊ ammittunt regnum seu dominium.

a Ngulus summꝰ valde infimus amissionem regni declarat.

Angulus sūmus valde separatꝰ amissionem status demonstrat.

Linea Saturnina non bene conditionata ⁊ valde protensa cum vberrima copia Linearum in medio tuberculo ammissionem dominij minatur.

¶ Linea mensalis protensa ⁊ vsq; ad indicis Tuberculum nuda sine ramis infortunium maximum ⁊ ammittere statum suuz denunciat.

¶ Quando vna Linea emergit a concauo manus ⁊ vsque ad radicem medij protendat: Omnes in hac arte periti conueniunt in vnum quod talis positura significat ammissionem Dominij ⁊ etiam in Vinculis mori.

¶ Huiusmodi rei exemplum tibi dabo: Quod in manu sit linea cordis: Mediaq; naturalis: Et linea mensalis: Et sint nude sine ramis. Et tuberculi sint illimati atque depressi: Et insuper linea Saturnina sit male conditionata cum exuberantia linearum in Saturnino loco: Et sit disgregatio digitorum cum articulis crassis: dicas tunc quod penitus secūdum inclinationem naturalem ille ammittet regnum ⁊ vitam.

¶ Alia manus sit bene monticulata ⁊ angulus supremus separatus valde: Et linea mensalis nuda sine ramis ⁊ etiam articuli sint crassi. Dicas tunc ipsum ammittere regnum ⁊ mala nece mori. Alia manus sit bene lineata atque monticulata ⁊ habeat angulum supremum valde infimum cū linea que dicitur mater carcerum: que est illa que incipiat in concauo manus: ⁊ extenditur vsq; ad primum articulum medij digiti aut ad secundum. Dicas tunc quod ille Rex vel Dominus in

vinculis morietur ꝛ amittet regnum vel dominium suum. Oportet igitur iudicantem multa considerare: vt ego feci in iudicijs preteritis: precipue in Paulo vrsino: ꝛ Venatio: ꝛ in Hannibale filio Julij Varrani principis camerini. Et similiter in Astorgio de Baionib⁹ ꝛ i Hieronymo stapbe perusino: ꝛ in multis alijs: qui male vitã suam finierũt.

Si quis me interroget an isti principes ex se fortunati erant. Respondeo q eorum fortuna fuit ex causa radicis parentum. scio ac cognosco multos Principes vsque ad hunc diem felices: qui in futurum ammittent dominiuz ꝛ prolem suam que male finiet ꝛ dominium eius in alium Regem transferetur. Et istud accidet in reuolutionibus annorum mundi: ꝛ in genituris et dirrectionibus. Impossibile est: vt aliquantulum diuertam a materia: posse esse bonum phisionomum illum: qui non habeat aliquam partem Astronomie: ꝛ medicine quia magna ꝛ potissima pars huius scientie habet dependentiam ab ipsis.

¶ Capitulum. cclxxxiij. De bis qui veneno moriuntur aut propter res venenosas aut ex percussione.

q Uando angulus supremus non coniungitur et parum distat: ꝛ quedam linea sit inter duas lineas constituentes angulum: Et predicte linee sint ita propinque quod vtraque se tangat superius: ꝛ se extendat ad inferius significat mori ex veneno aut p cussione: Ut dicunt multi. Has quidem posituras notaui ego in Illustrissimo Carolo de Vrsinis domicello Romão benefactore meo Aliqui dicũt q talis positio significat mori ex catarro: vtramque posituram habebat vt prognosticaui. Dicunt aliqui q in morte sua non euenit signum aliquod veneni. Isti tales quid sit venenum ꝛ quot sint veneni species ignorant. Sunt hodiernis temporibus venena adeo ꝛ taliter artificiata: quod qui ea suscipiunt incidunt in egritudines incurabiles que i processu temporis interficiũt: Quam rem nõ explico. Ista Alexander sextus vt aiũt sepius fabricare fecit: vt multorum hominum numerum interficeret. Aliquotiens moriuntur homies propter res venenosas vt propter animalia rabiosa ob eoruz venenosuz morsuz: aut propter aliquam fungorum speciem: aut per morsum serpẽtis et similia. Aut propter pestez que penitus est materia venenosa. Aliqui etiam suffocãtur a fumis venenosis: Ut euenit quãdoque in fabricantibus puteos: Et i illis qui igrediũtur foueas nuperrime apertas: i q bus frumẽta seruãtur: que cõsuetudo seruãdi maxime est i Romãdiola: Ob sepenumero notatum est.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum quartum. De bis qui inebriantur et ganeis vtuntur.

Unt alique nationes apud quas nullum est dedecus inebriari: aut vti ganeis. Et quedam est gentium species que est ex inclinatione naturali prona ꝛ decliuis ad ebrietatem: vt sunt homines martiales lenones lusores caupones: ꝛ illi qui a vulgo nominantur brentatores: qui precio conducti vina ferunt ad alienas domos: inter istos pono etiam pistores: Si reperies in istis signa aliqua ebrietatis intensiue poteris iudicare.

Si ergo media ꝛ cardiaca non sunt coniuncte: ꝛ notabiliter distant: Et colliguntur ab vno vel duobus baculis vtrinque se tãgentibus dicas significare hominem penitentem expensarum ꝛ largitatis facte: Aliquando talis baculus vel baculi oriantur ex vna ꝛ dadunt prope aliam Lineam tunc significatur Vinolus ꝛ ebrius.

Valde ad ebrietatem sunt inclinati ꝛ proni illi qui martialem lineam habent: quemadmodum diximus in suo loco: ꝛ precipue illi qui habent angulum supremum valde separatum ex quacunque causa aut modo aut lineatus sit aut non.

Dicunt quidam: ꝛ precipue Anthiochus. Si in specie arcus media naturalis deflectat mensali: ita quod nullum vel arcissimum i medio spacium derelinquat temulentum atq; caponarium ostendit.

Scribit etiam Antiochus noster de angulo supremo ad istud propositum dicens. Si i summo angulo reperiantur due linee equedistãtes ꝛ vna ex duabus lineis non tetigerit ebrietatez cum voracitate pretendere videtur: sed ipse antiochus nõ intellexit nec potuit bene exponere oportet dici vt in precedenti clausula actũ est.

Danus grosse ꝛ carnose luxuriam ꝛ ebrietatez dicunt ostendere.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum quintum. De infortunio circa Domum ⁊ familiam.

Si linea semicircularis sit in triangulo prope angulum summum: ⁊ eius cornua respiciant versus partes digitorum turbationem familie atque domus eius significat.

¶ Capitulum ducentesimū octuagesimum sextum. De his qui perueniunt ad honores seu ad officium ⁊ sunt fortunati apud Reges vel res publicas.

De maximis rebus que desiderantur in hoc seculo sunt honores diuitie exaltationes officia ⁊ bona fama. Congruum igitur est de his pertractare.

Linea mensalis cum ramis rectis ad superius tendentibus versus indicez signum ē exaltationis: ⁊ denotat honores officia ⁊ dignitates. Et si talis fuerit pauper ascendet gradatiz ad predicta. Hoc signū pro maxima eius fortuna ⁊ augumento habet inclytus genitor tuus o Alexander.

Quando linea mensalis sic figurata vt superius dictum est vadat ad radicem indicis ⁊ in fine eius firmetur: ⁊ ex altera parte quidam ramus eius aspiciat radicem pollicis significat exaltationes ⁊ honores aut officia: ⁊ talis erit dulcis animi ⁊ morigeratus.

Si quedam linee veniant a radice pollicis vsqz ad lineam vite postremam: que est versus angulum supremum: cupidū honoris ⁊ laudis ⁊ inanis glorie denotant. si aliqua connexa habent significant honores ⁊ diuitias apud principem seu senatum.

Talis figura. X. in monte pollicis honores videtur ostendere.

Si bine linee oriuntur a mensali ⁊ extenduntur ad radicem medici: ⁊ precipue quādo sunt equedistantes cum bono colore honores ⁊ dignitates seculares aut ecclesiasticas denotant.

Si quedam linea oritur a cardiaca cum trinaria proportione: ⁊ sit boni coloris: ⁊ transeat per caueam vsqz ad radicem indicis in moduz sulculi honores diuitias ⁊ dignitates summas ⁊ officium apud principem arguit.

Si vna pulcherrima linea oriatur a mensali ⁊ cum trinaria eius proportione in modum sulculi ad radicem medici deuenerit honores dignitates famam ⁊ officia apud principem euenire dilucidat.

Si quedam linea notabilis recta ⁊ bene colorata iniciat a radice indicis ⁊ vadat vsqz ad mediam iuncturam vel prope ipsam significat honores cum audacia.

Inquit Anthiochus noster: scala vel gradus in indicis tuberculo: ⁊ eius cacumina annexa sint gradatim honores ⁊ dignitates: habēti tale signum ministrat.

Dicūt quidam: quando due linee oriant a rascetta cōtinue ⁊ ad radicem annularis deueniunt seruitutem principū significant ⁊ talem fortunatum: quippe eum principes amaturi sunt ⁊ muneribus donaturi.

Figura vt sic. b. in monte Iouis denotat habentem esse fortunatum ⁊ diuitem erit quoque talis dilectus ⁊ valēs apud reges.

Linee vt crux aut stella in spacio prime ⁊ secunde iuncture indicis amiciciam magnorum dominorum denotant: adeo q habentes tale signum ab eis bonum recipiet vt dicit auctor cuius nomen ignoro.

Figura talis. f. in monte commixtionem cum regibus ⁊ in rebus ipsorum dispositioni habitis significat.

Figura .g. in tuberculo solis significat hominem letum manentem cum principibus ⁊ maioribus terre sue.

Dicunt quidam si nodus carneus bene dispositus recte per articulum medium incesserit magnam omnium rerum peritiam ⁊ maximas opes munere principum denotabit: hoc tamē ego per experientiam nunquam vidi neque intellexi.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum septimum. De infortunio in diuitijs atq negocijs ⁊ de eis qui non euadunt magnam copiaz angustiarum.

Si linea mensalis sit nuda sine ramis ⁊ veniat ex radice indicis infortunatū ⁊ sine diuitijs esse minatur. Et magis hec sententia corroboratur si tuberculi sint pallidi.

Si linea mensalis sit connexa cum linea capitis ⁊ linea vite: ita quod angulus causetur: Infortunium maximum minatur ita q desiderabit se nunquam venisse in mundum.

Linea mēsalis recta et subtilis in fine eius versus mōtem indicis īfortunium et substātie diminutiōem promittit.

¶ Si linea mensalis non firmetur iuxta digitos sed tantum terminet se ad digitū medium habentem ducere vitam suam sicut auis. hoc ē ꝙ permanent in continuo timore quēadmodū aues in ramusculis ⁊ nidis suis occultant̄: cuꝫ periculo ne recipiant alienas insidias. Ita qđ habentes talem posituram̄ sic se habent vniuersaliter in vita sua ⁊ in negocijs suis ita quod arguit vniuocum infortuniū. Alij dicunt: quod si dicta linea mensalis in fine sui fuerit subtilis ⁊ rubra omnia predicta minuuntur. Si vero fuerit grossa ⁊ rubra augumentat.

Quādo linea mensalis est bifurcata versus īdicem vel medium signum est laboris in tota vita sua.

Si linea mensalis mandauerit vnicum ramusculū inter medium ⁊ medicū labores ⁊ angustias ostēdit. si sit subtilis et rubra omnia predicta minuūtur. si autem sit grossa et rubra auget significatum.

Si linea mēsalis in pluribus locis intercisa fuerit labores sine requie denotat. Alius text⁹ dicit ꝙ labores et angustias cū regib⁹ significat vtraqꝫ sentētia a me ē experta.

Tenet Mercurius ꝙ quando linea mensalis in vltima sui parte ascendit versus indicem arguit infortunium quod a me obseruatū est: ⁊ hoc intelligitur in omnib⁹ negocijs.

Si in quadrāgulo manus reperiat̄ quedam crux male disposita tortuosa ⁊ inequalis etiam significat infortunium.

Si linea que dicitur principū reperiatur in monte solis: ⁊ si fuerit obsessa valde a multis lineis: habēs fugiat a societate Regum: quoniam ratione eorum patietur iacturas angustias et maximum infortuniū et fortasse carceres cū mortis periculo.

Si linea mēsalis curuat̄ inter mediū ⁊ indicem angustias ⁊ infortuniū attestatur.

Angulus summ⁹ si cōiūgitur in cauea man⁹ angustias et iacturas in omnib⁹ suis negocijs significare dicitur.

Angulus summus separatus valde labores ⁊ angustias pollicetur.

Si vnguis pollicis nō rubeus fuerit ⁊ plan⁹ vel pallidus infortuniū facit: ⁊ hec omnia intellige tam in viris q̄ꝫ in mulierib⁹. Que tamen cōsideranda sunt diuersimode vt in diuersis manibus diuersis temporibus artibus atque etatibus.

Si mensa manus fuerit inequalis infortunium ⁊ labores minatur. Et nota quod ea omnia que diximus in capitulo de damno atqꝫ infortunio hic poterūt applicari.

Scias attamē: vt dixi: quod penuria linearū est magis deterrima q̄ꝫ earundem linearum exuberantia.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum octauum De his qui sunt bilingues adulatores atqꝫ mēdaces.

Quādo mēsalis linea vel rami eius vadūt ad lineam capitis superius certa sibi proficua talis capiet: adulator erit ⁊ in verbis mēdax eritqꝫ placēs gētibus. et in absentia pūgit vt venenosus scorpio et đ alijs murmurat vt manifestum est.

Multe linee in mōte pollicis intercise seu cōglomerate ⁊ subtiles defectum mentis et mendacium ostendunt.

Si quedam linea fere vt cētura iuxta supremum angulum sit et respiciat indicem talis est bilinguis ⁊ propria lingua ledetur.

Manus parue arguunt mendacia adulationes dolos et fraudes.

Digiti concaui et indispositi ad inuicē non bene se cōiungentes mendaciū significant.

Scribunt quidam quod si linea mensalis in cauea man⁹ habuerit plures ramos riuulosos significat hominem fellitum ⁊ concipientem in negocijs peragendis diuersa proposita ⁊ varia ⁊ pauca veritate ea prosequet̄.

Quādo media naturalis sit nimis breuis ⁊ discontinua inconstantiam verborum arguit.

Si in principio medie naturalis sint linee similes arbori palme: ⁊ tales linee sint valde magne ⁊ curue: ⁊ tales rami vadant ad inferius respicientes montem manus inconstātiā ⁊ mēdaciū demonstrāt.

Angulum supremum valde separatum dicunt aliqui mendacium ⁊ linguam serpentinam significare.

Quando inueneris mensalem efficientem duos ramos vnum ad indicem alterum ad medium digitum deuenientem adulatorē atqꝫ mēdacem dicūt significare.

Si autem talis figura. ♄ .fuerit in loco martis falsum mēdacem proditorez propter quod malum habebit denotat.

¶ Raro est ꝙ Claudi strabones lippitudinarij gibbosi aut diminuti in aliquo corporis mēbro: ⁊ incommēsurati sint recte nature: ⁊ ꝙ sint sine mendacio ⁊ fraudulentia ⁊ ꝙ non habeant serpentinam naturam.

Aliqui dicunt ꝙ diminuti accidentaliter nō sunt huiusmodi nature. Ego autem dico ⁊ affirmo hoc esse falsum. Quia complexiones habent determinatam commensurationem membrorum. Deficiente autem propria latitudine deficit etiam talis complexio. Vidi plures: qui per accidens fuerunt diminuti in aliquo membro: qui prius fuerant complexionis laudabilis: qui post excessum facti fuerunt melancholici: Dicant illi quicquid velint penitus sī incommensurati: sunt tamen tales ingeniosi in suis negocijs.

Color rubeus obscurus mēdacium dolum ⁊ fraudes significare dicitur.

Color liuidus flauus aut cinericius facit hominem q nō euitabit vti mendacio.

Notaui hominem verbosuz ⁊ mēdacem pessimeqz nature hoc modo figuratū. Cuius habitudo fuerat carnea cum soliditate: Pinguis erat ⁊ mediocris stature. Capilli communiter laudabiles in colore figura ⁊ substātia. Facies rotunda Gene tumide: Frons bene conditionata. Cilia arcualia anguli oculorum carnei vt milui habent. Oculi tumidi celestes: Nasus satis magn⁹ sed in summitate obtusus: nares late: subnasum foueatum: ⁊ labium superius magnum spissum ⁊ parumper euersum ac retortum. Labium inferius spissum magnum et lassum: Os magnum dentes magni. Mentū rotundum carneum fossiculatum. Auriculas habebat magnas atqz caducas submentuz carnosum. Collum curtum carnosum ⁊ viuidū ex vno latere curuuz. Spatule eius erant magne Pectus latuz ⁊ mamillosuz. Magnā quoqz distantiam habebat inter vmbilicum ⁊ pomuz granatum magis q̄z a pomo granato ad furculam gule. Habebat etiaz ventrez solidum crura pinguia ⁊ breuia: Brachia curta ⁊ grossa: manus paruas ⁊ crassas. Ungues curtos et clare subrubentes. In vola manus cuius media naturalis ⁊ cardiaca fuit coniuncta in angulo acuto terminans ī directo inter mediū et ī dicem. Linea mēsalis erat cum ramusculis in mensa manus respicientibus. Linea capitis seu cerebri: ⁊ media naturalis breuis ⁊ discontinua in cuius principio erāt linee magne ⁊ curue vt arboris palme respicientes montem manus. Mons veneris erat tumidus nō bene lineatus. Tuberculus iouis lineatus atqz depssus. Et saturni mons in lineis multis opulentus. Linea saturnina a rascetta ad mensalem ꝺ ueniebat discontinua ⁊ male colorata. Mons solis nō bene erat cōditionatus. Mercurij locus optime conditionatus existebat. Lune mōticulus eminēs ⁊ varijs lineis obsessus erat. Ingressus ei⁹ erat similis cogitabūdo: cum velocib⁹ ⁊ breuib⁹ passib⁹. Notaui eum quādo bibebat: ipse enim cum ciatum ex ore deponebat allongabat labia cum tumefactione vt faciunt pueri quādo sorbillāt circa papillas mamillarum sue genitricis.

¶ Capl'z. cclxxxviiij. De signis bone morigerationis ⁊ societatis.

q Uando linea mensalis est bene conditionata ⁊ recta sub indice ac in palma extensa. Signū est bone morigerationis secretarum personarum ⁊ bonorum morū.

Linee cōglomerate vt stella bene colorata in quadrāgulo arguit bonitatē mor̄ ⁊ laudabilez conuersationem.

Mensa manus perpulchra ⁊ equalis cum decenti latitudine sine linear̄ intersectione bonos mores atqz societates laudabiles prestat.

Linee procedentes a media naturali versus lineam mensalem si sint bene apparentes ⁊ boni coloris bonos mores atqz naturaz prestant. Et ea omnia que diximus in capitulo ꝺ equalitate ingenij huic loco applicanda esse videntur. Rex morum atqz honeste vite est iupiter: Ideo mōs Iouis inspiciēdus ē: postea solaris locus ⁊ post veneris locus qui prestat etiam mores tamen cum aliquali lasciuia: ⁊ si minimus digitus ⁊ eius tuberculus est bene lineatus. Saturnus ⁊ Mars sunt pessimi: Luna vero cōuertibilis ad vtrāqz ⁊ femina flegmatica ⁊ sic considerabis.

¶ Capitulum ducentesimum nonagesimum. De signis iracundie

s I linea mensalis sit valde extensibilis ita quod egrediatur palmam

versus indicem iracundiam significat si a multitudine ruboris sit obsessa precipue in sui fine.

¶ Si clausum pugnum semper quis teneat impetuositatem ⁊ iracundiam significat.

¶ Linea arcualis inter indicum ⁊ medium existens ⁊ per tuberculum pertingens vsq; ad minutulum que dicitur cingulus veneris iracundiam ferinam videtur ostendere.

¶ Tremor manus in iuuene sano ostendit quod talis est facilis ad vehementez iram: vt ego habeo in manib⁹ meis. si vero tremor fuerit multum fortis signū est vitiose complexionis: ⁊ talis de facili irascitur. Melancolicus multinolus ⁊ malignus est.

Si cardiaca ⁊ media nō cōiungunt ⁊ illud spacium sit callosum aut durum vel siccum ac coloratū absq; causa significat irasci.

Linea cardiaca nimis rubra iram significat maxime in parte superiori.

Si cutis manus maxime palme grossa ⁊ dura fuerit naturaliter cum rubore principaliuz linearum iracundiam denunciat.

Cutis tenuis ⁊ rugosa cū continuo calore palme significat iracundiam.

Color ruffus ⁊ oculi lucentes ⁊ mobiles iraz atq; furiam declarant.

Pallor cutis condescendens ad liuidū aut ceruleum iracundiam denotat.

Dicūt aliqui q; si linea cerebri sit nimis grossa et rubicūda iracundiam declarat.

Si locus trianguli cum liuore fuerit iracundiam denotat.

Rex iracundie est mars ergo martialis positura iracundiam minat.

Dubitant aliq dicētes. si ira est accensio sanguinis circa cor: ⁊ q; procedit a caliditate: ergo falsum videtur dicere q; femina est vehemens ad iram vt actum est in radicibus nostris de diuisione sexus quoniā femine sunt masculis frigidiores. Respondet quod due sunt diffinitiones ire vna est materialis altera vero formalis Prima tangitur a philosopho in libro de animalibus: Et etiā ab Alberto in eodem loco: quod est accensio sanguinis circa cor. Altera ē in libro ethicorum dum dicit: Ira est appetit⁹ ad vindictam. Prima est materialis: alia formalis: ⁊ vtraq; tangit ab Auerroe si bene memini in secūdo de anima. Ira que est accensio sanguinis circa cor est vehementissima i masculino sexu: ⁊ p̄cipue in calidis indiuiduis. Secūda que est appetitus ad vindictam est magis i femininis ⁊ in idiuiduis frigidis ⁊ presertiz i melācolicis: ⁊ quanto animal est magis vile ⁊ abiectum: tanto eius appetitus est intensior. Homo post recessuz iflāmationis si est bene natus minus retinet species vindicte: precipue propter bonitatem intellectus ⁊ rationabilis discursus: et ob hoc ē magis placabilis. Femine vero propter imperfectionem materiei iunt implacabiles malefice quoniaz ita euenit in frigidis indiuiduis ⁊ non bene natis.

¶ Capitulum. ccxci. De numero nuptiarum ⁊ vxorum.

On nulli celeberrimi auctores dicunt quod tot linee quot sunt inxta auriculam in latere manus prope mensalem idest inter mensalem ⁊ auricularem quot linee apparebunt venientes quasi ex dorso manus tot vxores manifestant. si oblique fuerit preteritas: si vero recte futuras: et quot parue linee ibi iuente fuerit tot concubinas loco vxorū dicunt manifestare. si vero antedicte linee sint intercise vt plurimum vir accipiet vxorem corruptam. si obliquas lineas reperies malam mulierem accipiet. si magne erunt linee vtam diuturnam habebunt: si vero parue parua vita iudicāda est. si autem fuerit dicte linee cum trinaria sui proportione et magne cum bono colore: ⁊ tuberculus veneris ⁊ alij mōtes fuerit fortunati denotant diuitias propter vxores: Et p̄cipue si tales habuerint signa que ostendunt diuitias aut hereditates mulieris gratia: vt ante dictum fuit.

Linee extense a radice pollicis per montem ipsius quot linee fuerint tot mulieres vxoribus similes dicunt ostendere. Et in manu mulieris tot homines vel amicos maritis similes denotāt: Si sint recte extense ⁊ pulchr: tot predictis mulieribus aut viris copulabuntur. Et si infra predictas lineas sit aliqua maior altera signum est habere talem mulierem aut talem hominem maiorem in diuitijs q; fuerit genus suum.

Dicunt etiam quidam quod quot linee secāt primam iuncturam medici: tot viros accipiet mulier: ⁊ talem intersecationem dicunt Chyromantici esse per longitudinem iuncture non autem per latitudinem.

¶Dixit pictor Chyromantie: quot lineas in femina inueneris a prima annularis iunctura ad secundam: & ille sint recte & pulchre totidem maritos significat feminā habituram: hoc vero falsum & erroneū est. Nam sunt aliqui q in tali loco habent viginti lineas aut decem: Et nū quā inuentus est vir qui habuerit in suo periodo sex vxores.

¶Dixit auctor cuius nomē nō bene memini: quod quādo linea saturnina oritur a radice brachij & extēdat ad annularem digitū: & tū nō tangat ipsum digitū denotat q vxoribus vel amasijs copulabitur.

¶Cap'lm. ccxcij. De signis castitatis.

Spacium montis auricularis sit purum & bene coloratus stabilitatē animi atq; castitatem & cōtinētiā demōstrat.

Alij vero dicūt: q si talis mōticulus fuerit sine signis purus & nitidus significat virginitatē et quod nunq; talis corrumpet.

¶Si quedā linea notabilis recta subtilis & decenter colorata oriat a mensali & vadat ad radicem auricularis significat i muliere virginitatē seu castitatem.

¶Dicit auctor icognitus. si venerit vna linea subtilis & equa a linea capitis & trāsierit lineaz mensalē & veniat ad auricularem virginitatem & castitatem significat. Et quāto magis grossa & magis equa fuerit talis linea tanto minus casta mulier denotat.

¶Si vis cognoscere virginitatem mulieris. Videas manum mulieris stomacho eius ieiuno. Et si habuerit lineas graciles & pallidas. Tunc illa mulier ē virgo. sed si fuerint linee late & rubre vel fracte infallibiliter talis ē corrupta vt aliqui testant.

¶Cap'lm. ccxciij. De signis eoz q sunt patricide vel fratricide.

Semicircularis figura prope mediam naturalē in ascensu manus patricidam aut fratricidam dicūt significare.

¶Si q̄dā figura vt stella reperiat i supradicto loco signū est incremēti malicie & malignitatis vt dicūt huius artis auctores.

¶Si i monte manus iuxta lineā vite prope rascettam reperiat talis figura ✠ patricidā siue sacrilegū dicūt denunciare.

¶Littera. C. i mōte annularis patricidā minat Figura vt hec. d. i triāgulo patricidā significat.

¶Dicunt gdā recentiores quod quādo a mē sali oriat notabilis linea in directo auricularis prope percussionem: & perpendiculariter tendat ad mōtē lune occisorē proprij genitoris dnū ciat. De hoc vsq; ad hūc diē iudicaui neminē.

¶Cap'lm. ccxciij. De his q patiunt dāna ifamiam aut persecutionem apud Reges.

Si linea solaris sit obliqua & male posi
s tionata arguit apud reges infortunium maximum & aliquando carcerem.

¶Si dicta linea sit male disposita rōne essentie loci & sit conglomerata aut obsessa a multis lineis ifortunium precipuum apud principes d notat. Et quādo aliqs talē bz posituram fugiat presentiam & cōuersationem principū & regum. & si tales linee oriātur a mensali seu a mensa manus tale ifortunū euenit pp inimicos: Qui infamant ipsum apud regem. Si linea principaz babet maiorem vigorem q̄z babeāt linee q̄ secāt ipsam ab ifortunio tali bene euadet.

¶Et quot fuerint linee supradicte tot etiā inimicos ostēdunt & maiores & minores bz p̄sentiam ipsaruz lineaz.

¶Aliq scribūt q illud quod dictū est sub istis verbis: quādo bonoz linea intercisa fuerit et discontinua: & q non nulle rimule eā intercidūt: tales habentes boc aufugiāt dominos subibunt nāq; vite amittende periculum: & eo magis quādo dicte linee pallide fuerint quod etiā cozuus noster i suo picto opere describit.

¶Scala vel gradus i indicis tuberculo si fuerint eius cacumina annexa & scissa supra malū transuersalibus lineis odia dāna & persecutiones magnorum principum arguit vt dicunt: & credo q sit Anthiochus inter alios.

¶Si quattuoz vel quinq; linee intersecāt lineam mensalē i diametro medij digiti labores angustias & anxietates cū principibus & regibus scribunt significare adeo quod partē sue substātie sit faciliter amissurus.

¶Cap. 295. De tyrānica natura.

Anus lōge & graciles naturam tyrānim cam demonstrare dicūtur.

¶Linea mensalis extensa vsq; ad tuberculum indicis cū liuore aut rubedine tyrānicam & crudelē naturā denotat.

¶Linee naturales valde extense tyrānicā naturā penitus arguunt: Efficūtq; cozpus colericum & pariter complexionem: & animam in-

dicāt rapacē atqꝫ ēt tirānicā nāꝫ dilucidāt. ⁊ eū dē effectū facit nasus aqlin⁹ ⁊ assimilat aqlis.

Color rubeus obscurus tirānicaꝫ ac rapacissimam naturam designat.

¶ Capitulum.ccxcvj. De penitētia largitatis.

s Ji i sūmo āgulo sit trāsuersalils linea vl' due vtrāqꝫ lineā āguli ꝑtingētes ⁊ nō egrediētes sꝫ eq̄distātes factaꝝ expēsaꝝ ⁊ largitiōis penitētiā dicūt ostēdere.

¶ Capituluꝫ.ccxcvij. De loquacitate.

m Anus tenues ⁊ curte lōge lingue ⁊ loquacitatis dāt indiciuꝫ.

¶ Si digiti manuū imoderato spacio iter se distēt loquacitatē ⁊ leuitatē idicāt.

Quādo etiam digiti sunt dispersi loquacitatis signum ostendunt.

Qñ basis triāguli finit' i cauea man⁹ ⁊ ñ adhereat cardiace fac̄ hoiez timidū i ꝯstātē ⁊ loq̄cē.

Manus quoqꝫ intorte ⁊ tenues loquacitatem videntur ostendere.

Si aliq ꝑꝑ quādā suā ꝯsuetudinē tenēt manū rectam ⁊ digitos suos extensos in longū loquacitatis ⁊ vanitatis signa esse dicunt'.

Qñ due linee habuerint pricipiū suū a rascetta ꝯtinue ⁊ vadāt ad radicez digiti minutuli loquacitatē ⁊ ꝓsumptionē testari dicūt.

¶ Capitulum.ccxcvij. De cogitatiōibus varijs ⁊ malis.

q Uicūqꝫ ꝑcutit digitos ac si vellet timpanizare qñ cogitat signū ē variarū ⁊ malarū cogitationuꝫ secūdum aliquos chyromanticos.

¶ Capituluꝫ.ccxcviiij. De his qui perueniūt ad dignitatem regalem seu ad coronaꝫ.

s Tella in loco solis vel Jouis coronā vel regiam dignitatem pronunciat.

Circulus vel forma spherica in loco Jouis ad coronam vel regiaꝫ dignitatem ascēsum indicat vt autumāt antiqui patres egyptij atqꝫ aliqui recentiores.

Si linea saturnina a vitali oriatur: rectaqꝫ vt sulculus ad tuberculum solis deueniat Regiā dignitatem cum summo honore chyromantici dicunt denunciare.

Si vna vel bine linee oriantur cum eorum trinaria proportione a linea mēsali nec in aliquo loco intersecetur: Et etiam deuenerit ad tuberculum solis in duas partes velut sulcus: ⁊ porrexerit se ad radices digiti ad principatum vel Regiam dignitatem talis habens deueniet. Preterea scias quod oportet aliarum linearū ac tuberculorum proportio talis prestari. Talem posituram vt diximus superius hꝫ Pam dulphus petrucius senensis senatus caput ⁊ dux optimus. Similem quoqꝫ posituram magis ac peroptime tenet felicissimus genitor tu⁹ o Diue Alexāder: ⁊ meliorez vsqꝫ ad hūc diē nō vidi i hoie aliquo. ⁊ scias quod ipossibile ē eū vsqꝫ ad mortē a principatu posse remoueri. Et tādē morte laudabili diem suuꝫ claudet extremū. Nō mirū est si Alexādri pōtificis sexti iiustissimi: ⁊ Ualētini crudelissimi principis furorem ac rabiem potius euitauit.

Si autez figura.b. erit i loco solis talis erit sapiens boni ingenij dilectus a magnatib⁹ ⁊ vniuerso populo. Et tales aliquādo visi sunt exaltari ad regias dignitates.

Figura talis. D. i loco solis ostēdit hoiez diuitem ⁊ fortē: ⁊ q fortasse adipiscet' ab alienis diuitias: Et aliqñ talis exaltabit' ad regias dignitates. Et si fuerit rusticus ant vilioris progeniei ⁊ habuerit bonam posituram secundum qualitatem suam augebitur eius status: ⁊ habebit imperium super gentes sui generis ⁊ stat⁹. Nisi stellam fixaꝫ habuerit auxiliantē ei vt aliquotiens accidit quia talis posset habere bona plusq̄ esset suum genus. sed hoc chyromātic⁹ ignorat: ⁊ nō potest predicere vltra illud quod ostēdit positura rōne linearum.

¶ Capl'm.ccc. De his q patiunt' ꝑsecutiōes ⁊ fugas ꝑꝑ prelatos aut sacerdotes.

t Ales figur' vt hic dmōstrāt' ♅ ♁ in loco iouis saeerdotuꝫ persecutiones ⁊ detrimenta eoruꝫ causa manifestant vt anthiocus pinxit atqꝫ alij moderni.

Scala vel craticula valde iplicate i idicis tuberculo ꝑsecutiōes ⁊ fortasse carceres prebent sacerdotis causa vt aliq tenent.

Linee que sunt i specie acuti anguli se ad inuicem secantes inter indicem ⁊ pollicem Jacturas ⁊ persecutiones sacerdotum causa demonstrant vt antiqui egiptij tenent ⁊ etiam aliqui alij moderni.

¶ Capitulum.ccc). De his qui sunt veridici in suis promissionibus.

s Ola ampla linea ⁊ profunda inter indicem ⁊ pollicem si extiterit veritatē ⁊ ꝓmissoruꝫ fidez prestat.

Linee ꝓcedẽtes a linea cerebri versus generationis lineã si fuerint bñ apparẽtes ⁊ boni coloris veritatem ꝓmissoꝝ significãt.

Bine linee egtantes se vt crux qñ sunt bñ cõditiõate in quadrangulo. Et qñ crux a media naturali sit remotior tanto magis promissorum adimplet complementum

Dixit Ugo si iter principiũ medie naturalis ⁊ indicem plures linee transuersales videant equedistantes satis apparentes ⁊ nõ secent ꝑ lineas aliquas in longum positas veritatem ꝓmissorum significant.

Figura talis. C. in loco veneris veridicam ꝓmissionẽ denũciat. Et nota qõ ea oia q̃ scripsim⁹ i cap° ð equalitate igenij hic referri possũt. Et ecõtrario de igenio nephãdo atq; ꝓphão.

¶ Capl'z.cccij. De bis q i pecoribus habent fortunam ⁊ lucrum.

d Jcũt recẽtiores qõ si mõs pollicis plenus rimulis fuerit i pecoribus felicitatẽ pollicet. Et hoc itelligit si residuus manus fuerit fortunatum.

Si per cõtrariuꝫ pauce fuerint remule in pecoribus ifortunium ostendunt.

Si aũt volueris altius cõsiderare de fortuna ⁊ infortunio in aialibus. Oportet qõ tu legas atq; diligẽter speculeris oẽs libros astronomorũ ⁊ aliorꝫ doctorꝫ: ⁊ ꝑcipue picatricez sũmũ ⁊ ingeniosuꝫ virũ in varijs doctrine gñeribus. ⁊ ꝯsidera aialia que regũt sub varijs planetis: vt verbi gratia. Equ⁹ regit a marte. Asinus a saturno. Aues ac volatila a vener. Pisces ⁊ rane a luna ⁊c. Et etiã ẽ habẽda ꝯsideratio: De aialibus que habẽt cõmuniões ꝓmixtionemq; cuꝫ planetis eis dominãtibus. Et ꝓportionare aialia ad tuberculos digitorꝫ: ⁊ ad fortunam idiuidui: ⁊ ex figura faciei: ⁊ postea poteris ꝓnũciare sermonez tuũ. ⁊ sic similiter poterũt ꝯsiderari magisteria natorꝫ ⁊ merces. Et etiã hec corroborant cũ astronomicis figuris ⁊ geomãticis cũ qs talib⁹ facultatibus volueris vti. ⁊ sic ad vltimũ finẽ penetrabis. Possum⁹ ẽt videre ꝑ auguria ⁊ alia vaticinia. si tu scis pronũciare secũdum inclinatiõem naturalem ⁊ nõ necessitatem. ⁊ latrent ignorãtes qcqd velint.

¶ Capitulum.cccij. De bis qui habent maximam sitim acqrẽdi diuitias ⁊ propter hoc sunt in continuis maximis laboribus ⁊ nunquã ad eas possunt peruenire.

ſ Jn quadrangulo rubea stella extiterit: ⁊ quadrangulus in medio sit angustus ⁊ habeat amplitudinem in extremitatibus iste homo continue laborabit in exq rẽdis diuitijs: ⁊ tñ nũq; ad eas perueniet.

¶ Capitulum.cccliij. De bis qui sunt fugiẽdi propter exuberantiam vitiorum.

q Uando media naturalis cum cardiaca est nimis distans diuisa inequalis ⁊ obliqua ẽt fuerit calliditatẽ in homine significat: ⁊ eũ q nimium sibi placuerit. Liuorẽ quoq; denotat crudelitatẽ immanitatẽ: sermocinatorem: detractorem ⁊ stultum. Denotat quoq; luxuriam prodigalitatem: mendacium: instabilitatem: ambitionem malignitatem: infidelitatem: ⁊ hominem sine religione. Et in seruo qui sit in captiuitate difficilẽ recuperatiõez. Jn principe calamitatẽ ⁊ miseriã cũ misero ⁊ detestabili fine: ⁊ raro ẽ q̃ a nulla proportione subijsciat talis positura. Caueatis vos principes a seruis q habẽt talia lineamẽta. Nisi velitis eis vti ad aliquam tirannidem aut carnificinam ⁊ crudelitatem. Nam isti tales ad hoc sunt optimi ministri. Jn milite vero supradicta positura nõ est mala: tamen non sunt fortunati: ⁊ si aliqualem habent fortunam eam lubricam esse testor. ⁊ raro euenit quod isti tales habeant bonum exitum.

¶ Capl'z.cccv. De nũero ⁊ nobilitate fratrũ.

q Uãdo in digito pollicis reperiũt q̃dã linee rubee notabiles integre que sciũdant fortiter primã iunctura pollicis ⁊ vadant versus ipsum digitum denotant secundum numerum nobilitatem fratrum aut sororum ⁊ si sint fracte aut delete mortuos fratres videntur denotare.

¶ Capitulum.cccvj. De bis qui sunt proni ad bellum seu ad artem militarem.

ſ Jn qua dã linea sit notabilis ad pedez digiti medij talis habẽs hãc positurazꝫ erit sufficiẽs in agibilib⁹ ⁊ maxime ad bella promptus: tamẽ erit dure cernicis.

Lineas martiales si qs habuerit veluti ãtea declarauimus in capitulo de natura martis ꝓ nos facit homines ad militarem disciplinam. ⁊ cũ hoc tamen si angulus supremus sit valde separatus non euadet infortunium aliquod seu carceres ⁊ forsasse non poterit effugere miserabilem mortem.

Linee principales rubee crasse magis q̃ tenues ⁊ ꝯtinue ad militiam ⁊ ad belluꝫ pronitatem ⁊ inclinationē inducit. Et hoc maxime si linea mēsalis cū trinaria sui ꝓportiōe ad idicis mōtē deuenerit ⁊ i fine sit rubra vel liuida.

Triangulus nō cuꝫ tenuibus lineis si reperiatur cum rubore animum inclinatum ⁊ procliuem facit ad bella ⁊ ad militiam militarem Si linee erunt bone ⁊ que ad augumentuꝫ fortune pertinent: ad dignitates talis habens deueniet vt āte notaui in capitulo de illis qui ad dignitates deueniunt. sed notandum est ꝙ imperatores exercituum nō debēt accipere in suis militaribus negocijs viros effeminatos ⁊ comatos: qui femineos habent incessus. Ut āte dixi in pluribus locis. Immo eligere debēt illos: qui non diligunt delicias: nec delectant̄ ornatis indumētis: nā vt dicit poeta naso fine coli modico forma virilis amat. sed eos querere debēt q habēt pellē rubiginosaꝫ ob adustioneꝫ solis causatā: ⁊ eos q optia fama i suis facultatibus exultāt. Et sint ex ꝯplexiōe colerica ⁊ q habēt exuberātiam caloris innati ac spirituuꝫ. Ne sint molles ⁊ pingues. Sed si bene habēt sanguinem ad flegmaticam tñ naturam declināt: vt sunt multi qui habēt abūdātiaꝫ spirituū circa primos motus: sed complexio eorum est ita humida: que in accensione maxima spiritus eorum habēt vim magnam: sed deficiunt ⁊ nō reiteratur copia eorum. Ita ꝙ in principio sūt magis q̃ viri: ⁊ postea plusq̃ femine. Oportet igitur te accipere illos q sunt colerici ex habitudine tendente ad sanguinem qꝛ sanguis eoruꝫ est spirituosus: ⁊ ob hoc magis resistunt: Quoniam magna copia in eis semper habundat. Talem virum exempli gratia tibi describam. Uolo quod sit mediocris statuere: que magis tendat ad paruitatem q̃ ad magnitudinē. Caput eius sit corpori vniforme: collum grossum ⁊ viuidū capilli mediocres: magis rari q̃ spissi: crispi ⁊ non plani: Frons bone positure: vigilantibusq̃ oculis: magnis iterius positis: q̃ si sint extra situati: potius parui q̃ magni: coloris celestis seu kropi: Facies sit potius longa q̃ rotūda: ⁊ magis ossosa q̃ carnea. Gene sint non tumefacte sed mediocris magnitudinis. Auriculas habeāt potius paruas q̃ magnas: Nasum colericum: seu aquilinum. Nares potius amplas q̃ strictas: os potius magnum q̃ paruū. Dentes magnos ⁊ spissos. Labia leonina: ita ꝙ supius labiū aliquātulū sit grossum ⁊ iferius aliqualr̄ magnuꝫ ⁊ nō lassuꝫ. Mentū magis longum ⁊ acutuꝫ q̃ rotūdū. Submētum nō palliolatum. Tota vero eius habitudo sit potius ossosa q̃ carnea. Spatule formose: pectus latum cum residuo corporis proportionato. Coxe lacertose cum bona soliditate exterius aliqualiter arcuate. Crura rotunda fusulata descripta musculis. Pedes habeant non paruos: calcaneum formosum. In incessu sit erectus ⁊ commensuratus. Si sit tonsus non displiceat tibi. Et talis habitudo declinat magis ad bonum q̃ ad malum: ⁊ talis in rebus suis cuꝫ aiositate bene procedit. Et si vis ꝙ sit animosus ⁊ furiosus: Elligas eum qui habeat membra sic proportionata scilicet. Caput sit acutum seu rotundum: nasus simus concauus methaphrenon eminens: adeo ꝙ sit valde parua distantia inter cor ⁊ cerebrum: collum sit curtum: Oculi flammei: ⁊ maculosi. Magna distantia a loco stomachi ad vmbilicum: Et si est pinguis sit solida illa pinguedo ⁊ non lassa. Uox sonora ⁊ alta verba cum celeritate prolata: Gressus celeres ⁊ cum spissitudine passuum. Corpus pilosissimum: Et sit Barbutus. Brachia longa ⁊ venosa: manus potius magne q̃ parue. Si est gracilis nō sit nimis: Et membra eius non sint disproportionata: Et non sit longus: Quia rari sunt animosi: Et non habeant crura vt grues: nec pauoninos passus. Penitus fuge membra effeminata: ⁊ eorum apparentiam ac mores eorum. Meliores ⁊ efficaciores sunt illi qui non pectunt comas suas quam illi qui semper in quocumq̃ angulo habent pecten in manibus. O vos q militiam exercetis Rogo ac deprecor ꝙ fugiatis duces armorum: qui habent figuram effeminatam: quia semper eritis in periculo perdendi ⁊ nūq̃ penes vos erit victoria: nec sub eorum vexillo. Experientia nimium atq̃ nimium docuit preteritis temporibus quod Galli stolidi ceperunt quasi totam Italiam sine aliquo armorum impulsu: sub sanctitate malefica Alexandri sexti: Duce spurio quodam maximo. Et hoc solummodo euenit: propter maximam cateruam principū pusillanimorum ac effeminatorum q solū auaricie gule ac cupiditatibus i seruiuerūt.

¶ Capitulū.cccvij. De his qui sunt proni ad submersiões aquarū: aut pp res liqdas.

Stis diebus qdam famulus euacuabat stercoreaz latrinam: casu accidit qđ famulus vna cū dño ceciderunt i stercus. Domin⁹ auxilio multoz euasit icolumis: famulus aūt i stercoreo liquore submersus est. Alij passi sunt submersionem in vase magno i quo erat pix naualis liqda in maxima quantitate. Aliq i amplis agris ob grandinē z ventū suffocati sunt. Alij ex fumo carbonū non exalāte in locis clausis sunt suffocati. Alij dum faciebant nouos puteos a vapore putrido z venenoso in ipsis submersi sunt: Et istud accidit Bononie in hospitali quod nuncupat dala vita. Alius: vt notaui: tpe meo dū esset in carcere voluit cōburere paleas: vt vna cū ipsis cōburet pediculos q i magna multitudine erāt i eis z fumus suffocauit ipsuz. Refert plinius q q dā acino vue passe strāgulat⁹ ē: z alius parvula piscis spina. Alij⁹ dū lac sorberet pilo parvulo i ipō existēte se ipz suffocauit: vt i romana habet hist oria. Alius dū biberet vinū: q̄daz vini ps iuit ad pulmonē z suffocat⁹ ē. De hoc chyromātic⁹ nō pōt aliquā pbere distinctiōez. Dicas ergo q vt plurimū: i aqs suffocabūt: z aliquotiēs ex catarro aut sgnātia aut simulib⁹ morient. Dicamus igit de bis q propter aquas extremum claudunt diem.

Si i mōte man⁹ multiplicabūt i aliquo multe linee vt stella plena radijs talis hās i aqs peribit precipue si in ambab⁹ manibus talis positura extiterit.

Si linea iterior i vltima iunctura pollicis sit arcualis z non coniungat cum dorsi linea dicūt submersionem in aquis minari.

Si reperiat forma spherica super dorsuz pollicis iuxta supremam iuncturam in aquis talis habens submergetur.

Si vna linea transuersauerit angulum supremū in fine: z se extenderit ad ascensuz in aquis habens illam morietur. Et hoc maxime intelligitur quando maior pars dicte linee iuerit super angulum supremum.

Uncus sub sole vel tortuosa linea hominem in aquis submergi dicunt declarare.

Si duo anguli acuti extiterint i quadrāgulo z trāsuersal⁹ secauerit lineaz vel directi tetigerit habētem i aquis perire existimāt si sint i suprema parte quadranguli.

Si i indicis tuberculo fuerit linee intricate tot pericula i aqs pro linearum numero indicabūt.

Si vero articulum tetigerint mortem etiam i aquis minari referunt.

Si in medico monte fuerit caruncula carnis i fortunia in aquis minatur.

Dicūt recētiores: z ego cū illis affirmo qđ si i vltima positura digitorū. s. iterius i vltimis articulis fuerit linee valde oblique p latitudinez digitoruz vt sic ⟨illegible⟩ submersiōem in aqs denotare dicūt secūdum diuersas etates. si erūt i auricular: i pueritia. si in medio i media etate. Si in indice in senectute. si vero in pollice inueniāt in decrepitis ānis. Aliq dicūt qđ idez im portāt si bñ sunt inter primā z secūdam iunctura. Gradus aūt etatis scias esse sex. Infantia pueritia: adolescēcia: iuuēt⁹: grauitas atqz senect⁹ Pria etas. i. ifātia porrigit vsqz ad septimū ānū. Secūda vo etas q̄ ē puericia vsqz ad decimū quartū ānū. Tertia etas adolescētia ad gignēdū porrigit vsqz ad viginti. 8. ānos. Quarta iuuētus q̄ oium etatuz ē firmissima claudit ano quinquagesimo. Quinta etas q̄ ē senect⁹ vel dr grauitas q̄ ē declinatio a iuuētute in senectutē q̄ tñ nō dū ē penitus senectus sed adhuc iuuētus: Et senior apud grecos presbiter vocat: hec etas a q̄quagesimo ano incipiēs i septuagesimū terminat. Sexta etas ē senect⁹: q̄ nullo ano rū tpe finit: sz post illas q̄nqz etates quātūcūqz vite ē senectuti deputat. Seniū aūt pars ē vltima senectutis: Dicta q̄ sit termin⁹ sexte etatis. Hec sī q̄ narrat isidorus i ethimologijs suis.

Tamē i hoc casu chyromāticus accipit infantiam z pueritiam pro prima etate.

Aliq dīt qđ si i pulpa digitoz appuerit vna linea obliqua qđ submersiōez significat i aqua si ꝓfunda fuerit i ꝓfūda aqua. si multū rubea i mari. Et si fuerit equalis z rubea trāsibit mare sine submersiōe. Si fuerit i articulari in puericia. Si i medico in iuuentute. si vero i medio in media etate. Si in indice in senectute: Si in pollice in decrepita Etate veluti antea declaratum fuit.

¶ Capitulum. cccviij. De nobilitate z ignobilitate affinium.

Si infra primam z vltimam iuncturaz pollicis reperiant quedā linee parētelam seu affinitatem magnam z mul-

tam:aut paruam ꝛ paucam ſecundum multitudinem ꝛ magnitudinem ſeu paucitatē aut paruitatem linearum:hoc tamen ego nunq̄ obſeruaui neq̄ cogitaui vſq̄ ad hunc diem.

¶ Capitulum.cccviij. De his qui recipiūt ingratitudinē p̄o bñficijs factis ſeu fiendis.

p Lures linee icomplete in medici mōte ꝛ ſi articulū tetigerint:ꝛ ex tranſuerſo linea ſecauerit antedictaſ nunq̄ p̄o beneficijs ei reddentur grates aut merita:quāuis obſequētiſſimus fuerit:vt aiunt aliq.

¶ Capitulum.cccx. De magnitudine ꝛ amplitudine vulue.

m Enſalis montem indicis ſcindēs magnam nature hoc eſt vulue capacitatez in muliere dicunt p̄otendere.

Longa ꝛ lata palma manus amplitudinez ꝛ longitudinem vulue demonſtrat.

¶ Capitulum.cccxj. De his qui peregrinantur honoris cauſa ſeu eſt legatus regis conſtitutus vel ad aliquod officium ordinatus.

c Rux ſi fuerit ſub tuberculo minimi ꝛ p̄ope menſalem peregrinationes legationes aut officia honoris cā deſignat.

Aliqui dicūt quod ſi ſtella i illo loco fuerit cū bona cōditiōe ad honorem:aut ad officium extra patriam habentem iturum inſinuat.

Si linee icipiūt a raſcetta ꝛ obliquātur ꝛ verſus idicis tuberculum radicem p̄orexerint honorifica ſignificātur itinera:Et peregrinatiōis amatorem demonſtrāt:cui magiſtratus honorifici ꝛ lucroſi dabūtur. ſi huiuſmodi i locis manere voluerit vt dicūt recētiores qdā:ꝛ ét cōz⁹ noſter. Ego autem hoc nūq̄ vidi neq̄ notaui.

¶ Capitulum.cccxij. De mendacio vaniloquio ꝛ inſipientia.

c Jngulum veneris quicūq̄ habuerit i manibus ſuis vaniloquus inſipiens i ſaciabiliſ hō erit vt dicūt chyromātici.

Si quis vt dixi ſuperius habuerit digitos canos indiſpoſitos:ꝛ ad inuicem ſe nō bene cōtingentes talis eſt mēdoſus i locutiōe leuis ꝛ cuz factis minime ꝯcordās:vt pluries notaui.

¶ Capitulum.cccxiij. De clericis qui habēt plures ordines eccleſiaſticos.

ſ Jlinea vite habuerit i medio verſus caueam manus rubedinem cum diuerſis iterſectiōibus ꝛ etiam ordies i viro eccleſiaſtico oñdere vr:vt vgoni placuit.

¶ Capitulum.cccxiij. De ſignis illorum qui ſunt capti ab obſeſſoribus viarum.

l Jcet ſigna:que denotāt carceres abſolute reſoluantur aliquando ab iſtis qui ſunt capti ab obſeſſoribus viarum:Et aliquando p̄opter alias res: Tamen dicunt aliqui:quod quot linee fuerint incidentes ſeu iterſecantes lineam menſalem ſub medio digito ſaturni tot vicibus a ſiccarijs ꝛ obſeſſoribus viarū talis habēs impetum patietur.

¶ Capitulum.cccxv. De his hominibus qui nō ſunt grati nec reuerendi.

q Uando linea media naturalis habuerit parulas foſſulas in medio ꝛ plures in ambabus manibus ꝛ ſint inequales ꝛ rubee:ita q̄ vna ſit profūdior altera: talis nō é gratus homo nec reuerēdus.

¶ Capitulum.cccxvj. De fuga ꝛ perſecutiōe ex quo aliquando exilium p̄ocedet carceres ꝛ accuſatiōes ꝛ cōfiſcatio bonorum.

l Jnea ſaturnina ideſt via diaboli quādo oritur a raſcetta per medium cauee ad ſaturni tuberculum deuenerit p̄eſertim ad primam iuncturam:quādo alique linee ipſam interſecauerint ſignificat euentuz bonum ꝛ p̄oſperum deſtruere:ꝛ omnium malorum eſt mater:anxietates inducit ꝛ fugas ꝛ p̄ſecutiones carceres accuſationes ꝛ deniq̄ id omne quod miſerā reddit vitam:vt patres p̄iſci caldei atq̄ greci arabes atq̄ latini omnes aiunt. Et ego cum illis:quemadmodum immenſam multitudinē vidi ꝛ de hoc iudicaui.

¶ Capitulum.cccxvij. de perfidia ꝛ maledicentia hominibus p̄oditoribus ꝛ malignis qui p̄opter ſuos malos mores patiuntur fugam ꝛ carceres.

l Jnea ſaturnina oriens a raſcetta:ꝛ habens in ſui fine crucē vel furculā:ſi fuerit ꝓpe radicē ſaturni carceres accuſatiōez pſecutiōez ꝛ fugā minaꝛ. Tales.n.ſūt p̄ditores ac maledici ꝛ vniuerſaliꝛ malorū morū ꝛ referunt metbap̄orice ad ſymias ꝛ cyrcop̄itecos qō animal pōt dici ſymia caudata: ꝛ credo eſſe illud qō vulgo dr gatto maimon.

¶ Capitulum.cccxviij. De ſignis illius qui eſt amator virtutum.

ſ Cribit Ulgo quod vnguis habēs albedinez in p̄incipio hoc eſt penes carnez cuz g amator eſt virtutis denotat.

Dicunt nonnulli quod si in fine linee cerebri paruulus triangulus exiterit facit studij appetitorem ⁊ eum: qui diliget vtilitatez laudabilē: ⁊ virtutem ⁊ bonorem sed nō cuz metu.

Quādo saturnina linea bz inicium suuz a rascetta ⁊ ad mediā deuenerit adeo q offendere appareat boiem probū arguit ⁊ suas res i dies feliciuſ agētē: ⁊ ad morte vsqz amatorē virtutis ⁊ igenio magno dummō sit recta ⁊ cōtinua.

¶ Capitulum.cccxix. De ioculatoribus.

On ptermittēdi sunt i opere nro ioculatores q multū ꝓferūt melācholicis: ⁊ illis q sunt lete nature gaudiū augēt ⁊ letīciaz: ⁊ sibi ipsis nō nocēt cū aliqd lucrāt. n

Danus igitur curte ⁊ gibbose ⁊ tenues ioculatores declarant.

¶ Capitulum.cccxx. De temperātia.

Jcūt chyromātici qō qñ linea vite fuerit diuisa p vnā vl plures lineas ad modū crucis i extremitate eius versus rascettaz manus temperantiam significat. d

Linea gñatiōis equalis ꝺtinua ⁊ ꝑfūda satis vniformis sine diuisiōe satis lōga bene colorata nec pallida nec valde rubea: talis sic existēs q tēperatus sit significat. Et si ꝺfirmat a bōa significatiōe aliarum linearū pncipaliū de se significat bonā nām ⁊ naturalē sanitatem totiꝰ ⁊ virtutē ⁊ tēperātiā ex pte illiꝰ psone. Sed cā societatis pōt esse icōtinēs: vt refert auctor qdā incognitus cuius nomen ignoro.

¶ Capitulum.cccxxj. De constantia.

Jnea vite bñ ꝓportiōata ⁊ lōga ⁊ bñ colorata ꝺstātiam dicūt significare. l

Linea mēsalis trinariam proportiōez tenens ⁊ bñ colorata ⁊ satis lōga bonā quoqz constantiam dicunt significare.

Triāgulus eglaterus bene ꝺditionatus bonam ꝺstantiam significat: que laudabiliter ab oibus recte iudicātibus laudat. Quom ō eniz vir ꝑbus esse pōt q i suis reb⁹ icōstās iudicet.

¶ Capitulum.cccxxij. De iusticia.

Jnea mensalis cū trina ⁊ optima dimensione bene colorata ac conditionata iusticiam significat. l

Linea cordis cum trina sui proportiōe ⁊ lōga vsqz ad rascettam ⁊ bene colorata significat talem hominem esse iustum ac veracem.

Si i quadrangulo reperiat signuz simile cuidam stelle bene coloratū boiem iustū denotat.

Triangulus eglaterus bene colorat⁹ ⁊ bñ ꝺditionatus hominem iustum indicat.

Quadrangulus eminēs ⁊ clarus equalis nō intersecatus ac cum debita distantia hominem significat iustum ac liberalem.

¶ Capitulum.cccxxiij. De dignitatibus ⁊ fortuna extra patriam.

Jnee vt stella in quadrāgulo i directo minimi mōte honores ⁊ dignitates extra patriaz arguunt magis qz i patria. l

Hec figura vt hic ꝙ iter primam ⁊ secundaz iuncturam digiti medij nec alicubi incipiens nec finiens signum est subiti honoris extra patriam vt dicunt.

¶ Capitulum.cccxxiiij. De lubricitate nō seruando res promissas.

Lures linee transuersales nō eque distantes ⁊ nō bene apparentes in principio medie naturalis versus indicem quasi ad extra ⁊ ab aliis in longum positis intersecte lubricitatem promissoruz i nō seruādo res promissas dicūtur ostendere. p

¶ Capitulum.cccxxv. Contra plinium.

Orte ꝑlinius ex fundamentis philosophi credit philosophos irridere ac cōturbare se ipsum exultās. Nam cutis subtilitas cum tactus nobilitate: actum scīē di arguit: arguitqz sensus acumen. Contra hoc insurgit ꝑlinius: qui magis plenus est alienorum qz suorum verborum: ꝑhilosophi auctoritate ex libro nono de natura animalium capite.36. Ubi mētiōez facit ō igenio ⁊ sagacitate elephantis. Hec.n. sunt verba philosophi. Elephas oiuz ferarū mitissimꝰ: ⁊ placidissimꝰ ē: qppe q p multa officia: ⁊ erudiat ⁊ itelligat: Quoniam etiam regem adorare condiscit: valet sensu: ⁊ reliqua igenij) sagacitate excellit ⁊c. Et tamen elepbas babet pellē seu cutim crassam ac duram. Et sic etiam habēt serpentes: q sagacissimi sūt vt crocodill⁹ ⁊ huiusmodi spēs aliū: Et ob boc ꝙ talia aialia sunt sagacitatē habētia: ⁊ habēt cutiz durā aut squamosaz vult iferre ꝑlinius: (q merito cādela male lucēs appellādus est) i dictis philosophi ꝛadictiōem esse. Uerū ne quadā iani gloria plinisste ac humaniste depascat: istis vbis solutiōez dabim⁹:

Diuisiōez talē ꝑmittēdo: qō aialiū alia habēt durā cuti: alia nō: ex habētib⁹ durā cuti aut tegmēta dura: alia sunt squamosa: alia nō.

Ex habentibus squamositatem alia sunt disciplinabilia alia non: ex habentibus durã alia sic alia nõ sunt disciplinabilia. i. disciplinã suscipientia: Ad propositũ igit̃ stante diuisione dicimus. Aristotelem intelligere: ꝙ inter animalia habentia duram cutim elephas cetera ingenij sagacitate excellit. Inter vero animalia squamosa crocodillus: naꝫ huiusmodi tegmenta dura vel squamosa ipsis data sunt vt a nocumentis exterioribus defendantur. ⁊ magis ipsis q̃ꝫ homini. Nam plurimorũ philosophorũ auctoritate: ⁊ maxime philemonis: ⁊ Ugonis in sua Chyromãtia. Cutis est ex neruis multis ac venis contexta capillaribus: in quibus epar ⁊ intestina inuoluta sunt: vt ea a nocumentis exterioribus defendantur. Et propter hoc in brutis spissa est multum ⁊ pilosa vel squamosa ⁊ aspera: qꝛ nõ habẽt aliud pro tectura qua defẽdantur. In hominibus enim est subtilis ⁊ sensibilis: ⁊ ob hoc vestibus indiget: vt a ventis caumatibus: ⁊ frigorib⁹ defendãt̃. et cũ ita sit seqt̃ ꝙ inter omnia animaliũ genera solus homo nobilissimus factus est. et cũ cutis ex neruis componatur ⁊ sit naturaliter alba ⁊ perspicua extendens se per pinguedinem: Nam philosophi ex carnis claritate arguũt neruorũ subtilitatẽ: ex subtilitate spirituũ ac humorũ penetrationem ac subtilitate: qđ in brutis nõ reperitur. Immo ex humorũ grossicie: insequit̃ grossitudo cutis: ⁊ per consequẽs spirituũ: qui spiritus satis indispositi sunt in operib⁹ peragẽdis cum nõ habeãt cibaria spiritibus deseruientia. Nam ⁊ si homo habeat duplicem cutim nullã tamen habet superfluam: quoniam si sic tũc nõ indigeret tegmentis exterioribus quemadmodum ⁊ bruta. et isti sententie astipulatur Auicẽna quinto de animalibus ⁊ bene dicens: ꝙ cutis est duplex ẽ enim cutis spermatica in q̃ est neru⁹ ⁊ sensus: ⁊ ẽ illa in q̃ ẽ pinguedo. ⁊ alia huic oĩno opposita q̃ ẽ sic̃ quoddã accidentale nũc fluẽs occurrẽsqꝫ: ꝟm cãrũ diuersitatem: sic apparet in scabiosis in qb⁹ talis cutis fere depdit̃: ⁊ ĩ venenatis oĩno euadẽtib⁹: ⁊ sub ista nõ cõtinet̃ pinguedo. Prima nãqꝫ cutis in brutis intẽsior ẽ pp causas tactas: ⁊ ĩ hõine q̃si nõ repit̃. Sꝫ secũda excellẽtior: ⁊ pspicatior: ⁊ ista bꝫ sensus tactus pfectissimus pp primarũ q̃litatũ sub debito ordine refractaꝝ in hõine. Uñ ex ꝟbis Auicẽne ac ceterorũ philosophorũ manifeste pꝫ bruta nõ habere hõine sensum pfectiorem: cũ cutim cutis impediat: ⁊ hoc contra humanistas ac cãdelam male lucentem dictuꝫ sufficiat.

¶ Capitulum. cccxxvj. De his qui libenter dant mutuo.

s I multe linee grosse ⁊ inordinate ĩ mõte pollicis reperiant̃ ignotum amicum ⁊ libẽter mutuãtem dicũt ostẽdere.

¶ Capitulum. cccxvij. De dolore aut apostemate in mamillis mulierũ.

q Uãdo linea saturnia emergit a cardiaca ⁊ trãsierit p caueã man⁹ secãdo mediã ⁊ mẽsalẽ: ⁊ iter idicẽ ⁊ mediũ deuenerit directe vsqꝫ ad vltimũ locũ: ⁊ linea mẽsalis ad hũc locũ deuenerit sup eqtãdo antedictã lineã extẽdẽtẽ se v̂sus radicẽ idicis apostema aut lesionẽ mamillarũ ĩ mulierib⁹ denotãt. Linea mensalis veniẽs inter idicẽ ⁊ mediũ ⁊ ĩ fine sui sit subtilis ⁊ rubra aliquãdo in mulieribus apostemata mamillarũ arguit: qꝛ in hõine vulnera pectoris đnotat. ⁊ ita accidit ꝙ mulier vulnerat̃ a chyrurgyco ad incidẽdũ seu cauterizãdũ istũ locũ. Nõ obstãte ꝙ femina cũ gladio põt quoqꝫ vulnerari ĩ isto loco ⁊ interfici si habuerit malã correspõdẽtiã.

Accidit aliqñ in vberibus mulierũ ragadias seu scissuras venire in papillis eorum: q̃ maximũ dolorẽ causant: ⁊ medici laborãt in eorũ cura. Qñ ego exercebã chyrurgicã: multotiens eas statim liberaui liniẽdo cũ liniamento liqdo recenti facto ex farina amili ⁊ aqua rosacea qđ mirabilia facit: ⁊ ad excoriationẽ calciamẽtorũ cã: ⁊ in infantib⁹ quãdo vrina excoriat nates ⁊ coxas eorum: ⁊ etiam propter nimiam ambulationem factam.

¶ Capituluꝫ. cccxxviij. ⁊ vltimũ De modo ⁊ temporibus iudicãdi in generali.

c Uncta q̃ alterãtur atqꝫ patiunt̃ in hec inferiora tam in minimis q̃ꝫ in maximis dependent a celo ⁊ sunt tãq̃ꝫ magneti ferrũ. est sententia platonis in tymeo: ꝙ celestia corpora nõ sunt cause: sꝫ instrumẽta dei. cũ igit̃ corp⁹ hũanũ hẽat inter cetera aĩalia materiã leuissimã spirituosaꝫ ⁊ aereã. ⁊ ideo ad supiora eleuabilẽ atqꝫ alterabilẽ: aut passibilẽ. est vt videm⁹ ex sanitate corpis: atqꝫ egritudinib⁹ tristicia gaudio et huiusmõi. celũ agit ĩ corp⁹ et organa virtutũ sensitiuaꝝ: q̃ sunt ipsius anime

instrumenta:precipue agit i virtute fantastica ꝛ alterata deportat species cōgruas aut incōgruas ad itellectum .Et istud magis accidit i brutis que carēt itelligētia:sed habēt extimatiuam tātuꝫ: hoiem autem:qui est priceps ꝛ dominus creaturarum iferiorum dominus itellectu dotauit gloriosus ex mera sua liberalitate. Tamen pauci sunt qui nō sequātur appetitum sensualem ꝛ naturalem iclinatiōem. Ideo sapiētes physici obseruatores cursus nature cūcta sua negocia tā ampla q̄ꝫ stricta sub diuersas ymagines celi cōstituebāt.hac de causa hyppocras scripsit librum de hora ꝛ crisi recumbētium secūdum lunam. Dicēs primum luna quādo est plena luminis:tūc crescit sanguis ꝛ medulla i homine ꝛ bestijs omnibus secūdum augumētum: et i mari et in cūctis rebus humanis. Necesse est igitur q̄ alterato organo anime ꝛ virtute itellectiua q̄ ipsa anima patiatur.

Ideo chyrurgici in craneis fracturis precipue Guido euitat plenilunium i manualibus operationibus.Caueas de plenilunio: quia in eo cerebrum augumentatur:Et est sententia Galeni.tertio de creticis diebus quia cerebrum ad craneum appropinquat. Igitur fatui atque insensati sunt illi:qui non sciunt q̄ suprema corpora preparant in humanis negocijs tam bonum q̄ꝫ malum generaliter in specie animaliū ꝛ indiuiduorum particulariter quia comprehēdit multa indiuidua eiusdem speciei:vt in naturalibus affectionibus miram disconuenientiaꝫ pariant.Spiritus ꝛ organa virtutum:ita ꝛ virtualiter disponendo quod intensiue ꝛ remissiue effectibus accidat. Igitur chyromanticus dies infelices valde euitare debet quia organa virtutum sensitiuarum alterantur ita q̄ anima pronosticantem patitur. Quemadmoduꝫ amor ꝛ odium ꝛ proprium cōmodum remouent iudices a rectitudine iudicij:quia sunt infirmitates anime. Ita anima patitur ab alteratiōe celi atq̄ꝫ in organo apto nato suscipere alterationes elementales atq̄ꝫ celestes. Quas res maxime patitur in diebus quoq̄ꝫ coniunctionum ꝛ oppositionum luminarum boc est solis ꝛ lune .Et incipit malicia coniunctiōis per horas xxiij.ante ꝛ terminatur vsque ad horas. xvij. post . In oppositione vero incipit per horas. xvij.ante ꝛ terminatur ad horas.xj.post. Caueas q̄ luna non vadat ad coniunctioneꝫ martis atq̄ꝫ saturni aut ad oppositionem ex quadrato aspectu aspiciat quia sunt infortunia. Uen⁹ autem ꝛ Juppiter sunt fortuna. Retrogradatio Mercurij in initio operum est pessima: ga retrogradat ingenium speculantiuum.Et quā do vis aspicere manus alicuius facias ipsum ablui cum aqua calida deinde sicetur ꝛ fricet cum panno lineo : ꝛ fiat aliquantulum residētie:quia linee melius apparebunt. Ambe manus aspiciende sunt:Dextra viri principatum obtinet.Sinistra vero mulieris.Aliqui dicunt quod dextra viri aspicitur tempore estiuo qui se clarius demōstrat.Sed tempore byemali sinistra mulieris non fallit.Alij volūt q̄ in vere ꝛ estiuali tempore aspiciatur dextra viri die dominico vel iouis.Sinistra mulieris in autumno ꝛ byeme die veneris.Alij horaꝫ faciūt diuersitatem:vt sit hora Jouis ꝛ solis in homie hora vero veneris in muliere.Alij magis scientes faciūt aliter nam dederūt diuersitatem tātū in manibus ꝛ etatibus. Non est firmiter ispiciendum in ānis nutritionum qui sunt i pueris vsqꝫ ad quartum annum quia gubernantur a luna. Ideo quia materia puerorum est fluida icompacta alterabilis ꝛ susceptibilis preparata ad varias egritudines.

Liceat mihi de boc gloriari : q̄ Hermes: Aristoteles : Albertus: Conciliator : Ptholemeus: Helenus Poriami filius Julianus: Ugo ꝛ formica:ceteriq̄ꝫ illustres. Non fuerūt tam magni obseruatores in habundantia indiuiduorū sicut ego. Ideo preter ordinem quem nos ponimus i bis anastasis libris omnia sūt vana ꝛ inanita.

Aspicias igitur i indiuiduis sobrijs ꝛ a crapula remotis ꝛ a magno labore.fuge obscuritates aeris:ꝛ intensam calefactionem atq̄ꝫ frigiditatē. Prepara subiectum in loco equali ꝛ remoto a radijs solaribus : ꝛ callositatē manꝰ cum inanitione corporis seu ipsius indigentia vitabis. Non inspicias in metu passione vel in infirmo aut conualescente nec in nimio gaudio aut tristicia:nec in furore coitus nam bis rebus corpora alterantur :ꝛ iudicium negt asse integrum . Aspice vtrum indiuiduum babeat ingenium vafrum aut equale.Et post boc lineas principales proportione : numero:situ ꝛ colligantia .Et an sint preterite:presentes.an future res.Et tuberculorum liniamenta eminentiā

ꝛ colorem. Nec obliuiscaris formam vnguiꝫ colorem ꝛ qualitatem. Et post hoc digitorum ꝛ manus proportionem: ꝛ articulorum formaꝫ Inspectis istis proferas de longitudine ꝛ breuitate vite: de qualitatibus egritudinum ꝛ tempore. De honore de diuitijs calamitatibusqꝫ. De cõditiõe mortis an causa primitiua aut antecedente. De itineribus opulentia atqꝫ infortunio in diuersis etatibus. De fortunio ꝛ infortunio. De coniugio ꝛ filiorum numero ꝛ qualitate. An moꝛs sit in patria an extra patriam. An sit pronus ad artes liberales aut mechanicas. An sit fidelis an non an effeminatus an virilis. An cynedus: an pedico: an credulus an non: an habeat credulitatem equalem. An lucrabitur valde an non in magisterio. an mercibus vti debeat an non: ꝛ qua qualitate mercis: an pronus sit ad arthetícas an non: an sit bellicosus an non: an vulneratus an non an habeat copiam amicoꝝ an non: an victus ab inimicis an non: An mendax an veridicus: an audax an timidus. An mulier sit corrupta an nõ An moꝛietur in partu an non. Si est pellex an non. Si est fatua an non: licet in specie sint fatuissime: tamen comparetur vna ad aliaꝫ. Uniuersaliter primo proferas ifoꝛtunia: ꝛ post hoc foꝛtunas: ꝛ ea que in quarto ꝛ in quinto anastasis diximus in capitulo de modo iudicandi. Oportet primo quemuis desiderantem peruenire ad summam doctrinam istarum facultatũ ꝛ sic in allijs speculatiuis facultatibus facere hoc. Multa studere: Multa conferre: Multa imaginari: ꝛ multa audire atqꝫ exercere. Neqꝫ obliuiscaris radices scientiarum. Tandem christo optimo maximo concedente libꝝ sextum vna cum toto opere Anastasis in portum duximus. Cuius libꝝ principiũ per me factum est anno. AD. c cccc. sub Alexandro sexto Pontifice maximo. Finis autem fuit anno. AD. cccc iiij. sub pontificatu Julij secundi die. xxvij. Junij hoꝛa decimanona in sancti Petri clauigeri vigilia. Hunc librum interim candide Lectoꝛ sine liuoꝛe leges: Quẽ si sensero legentibus gratum. Alia ex officina nostra poterunt expectari opera. Mihi ꝛ eniꝫ in animo est: Compendium pulchrum phyſionomie componere ac edere. Moꝛ interpretationes somniorum enucleabimus. Nec laboꝛ erit vllus de Scomantia libꝝum ad summam componere perfectionem: cum omnes qui in hac arte scripsere mutilati sint ac imperfecti: ne scio an inuidia ducti id fecerint. Ego autem fidus ac integer vtilitati omnium consulere non dedignaboꝛ. Uos igitur lectoꝛes optimi Locliti vestro plausum date ac Ualete.

Laus Deo.

¶ Impressum Bononie per Joãnez Antoniuꝫ Platonidem Benedictoꝝ Ciuem Bononiensem. Anno. Domini. AD. CCCCC. iiij. Die vero. iiij. Mensis Septembris. Illustrissimo dño Joanne Bentiuolo. ij. feliciter gubernante.

Dominicus Fuſcus Ariminen. ad opus Coclitis.

Non te uulgus iners: nec te gypſata moratur
Turba pedes: nec quem liuor edax cruciat.
Nam ſophiæ ignaros: et acerbæ corpora linguæ
Spernit opus clario quod uenit a tripode:
Te Reges cupiunt: domini: rerumq; potentes:
Et qui cardineo tegmine membra tegunt.
Qui colit ingenuas artes: placidamq; poeſim:
Et legum interpres munera tanta petit.
Nec te detineat titulus: ſed candide Lector
Cuncta lege: extolles Coclitis ingenium.
Hoc ualet: hocq; poteſt: quod nō ualuere ſibyllæ:
Cum ſua fatidico numine uerba mouet.
Roma ſibyllinos ſpreuit male ſana libellos:
Hic reparat uatum quicquid in ore fuit.

Ioannis pauli Ferentilli ſpoletini Epigramma.

Quæ maneant ſtabili fatorum condita lege/
Coclitis/ et/ ſcriptis accipe poſteritas.
Et ſileant phœbi tripodes/ frondeſq; ſibyllæ.
Carminibus certis ſit quoq; certa fides.
Vera canit cunctis noſter præſagia uates
Quæ ſint/ quæ fuerint/ quæ ue futura manēt:
His laqueos: illis prædixit ſæpe ſecures/
Læta ac longa aliis ſtamina pollicitus.
Singula quid referā? quid harenā metiar audax?
Sors cecidit. uates ueridicusq; fuit.
Res noua/ temporibus non unq̄ cognita priſcis.
Res mira: hiſtoriis res memoranda nouis.
Mille canendi artes ſunt illi ac lumina mille.
Fœcundūq; ſacro numine pectus habet.
Da ſcombris nugas/ uateſq; explode loquaces.
Et pateant ueris ſcrinia carminibus.
Hæc te ſola iuuent. hæc perlege. uana nec unq̄
Quæ cortina monet Coclitis/ eſſe puta.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Hec est tabula operis huius qđ intitulatur Anastasis. i. resurrectio vbi ponunt̃ rubrice libroꝝ ⁊ capituloꝝ: vt lector facilius inuenire possit quod querit ⁊ optat.
¶ Primo ponit̃ opus Achillini bononiẽsis
¶ Itez epistola dñi Horatij Bichardi fanẽsis: de itinere quodam Coclitis: post quedaz carmina laude digna.
¶ Seqt̃ titulus magr̃i Bartholomei coclitis:
¶ Prologus ad introductoriuz totius opis.
¶ Eiusdẽ Bartholomei coclitis bononieñ. introductoriũ ad totum opus sue Anastasis ad eundem Diuum Alexãdrum Bentiuolum.
¶ Liber primus physionomie.
¶ Eiusdẽ Bartholomei coclitis ⁊c. Liber primus. Cuius caput primum demõstrat ꝙ anima sequit̃ corporalem cõplexionem: ⁊ ꝙ prudentia nostra euitare fata possumus.
¶ Capl̃m secũdũ ꝯtra Pliniũ ⁊ suos seq̃ces i xj° li° capite 52 vbi stimulat metoposcopos ⁊ chyromanticos.
Cap. 3. ꝯ pliniũ đ physionomia ⁊ chyromãtia
Cap. 4. istruens nos vt deueniamus ad maiorez noticiã artis seu sciẽtie physionomie ⁊ chiromãtie diuidẽdo humanum sexum in binas formas seu naturas.
Capitulum quintum de morum mutatione.
Cap. 6. đ significatiõe dispositiõe ⁊ forme faciei ⁊ est textus Aristotelis cum expositione Gulielmi nurice.
Cap. 7. quare est ꝙ hõinũ mores i diuersis regionibus naturaliter diuersificantur.
Cap. 8. de emptiõe captiuorum: ⁊ est Rasys ⁊ Haly abbas.
Cap. 9. đ hoibus tpate nature ⁊ ẽ ꝯciliator
Ca. x. eiusdẽ đ eq̃litate ⁊ ẽ aristotelis ad alexã.
Cap. xi. đ hõinibus bõe nature ⁊ ẽ aristoteles ad alexãdrũ ꝟm aliã trãslationẽ antiquam
Ca. 12 de physionomia signoꝝ sapientis philosophi ⁊ est conciliator:
Ca. 13. đ significatiõe vt supius ⁊ est Rasys:
Ca. 14 đ physionomia signoꝝ boni intellectus ⁊ nature ⁊ est conciliator:
Ca. 15. đ significatiõib⁹ corpoꝝ calidoꝝ ⁊ ẽ ra.
Ca. 16 đ significatiõib⁹ corpoꝝ hũidoꝝ ⁊ ẽ ra.
Ca. 17 đ significatiõe corpoꝝ hũidoꝝ: ⁊ ẽ ra.
Ca. 18 đ significatiõib⁹ corpoꝝ siccoꝝ: ⁊ ẽ ra.
Ca. 19 đ significatiõibus corpoꝝ calidoꝝ ⁊ siccoꝝ: ⁊ est Rasys.
Cap. 20. đ significationibus corporum frigidorum ⁊ humidorum ⁊ est Rasys:
Ca. 21 đ signis bõe ꝯplexiõis ⁊ sensibilis ⁊ est aristoteles i metaphoricis: ⁊ põit̃ text⁹ cũ ꝯm̃to
Ca. 22 đ signis isensibil̃ ⁊ hois grosse nature: ⁊ est philosophus: ⁊ ponit̃ textus cũ ꝯm̃to:
Ca. 23 đ signis fortis ⁊ est philosophus i metaphoricis: ⁊ ponitur textus cuz commento:
Ca. 24 đ physionomia hois timidi ⁊ est aristoteles: ⁊ ponitur textus cum cõmento.
Ca. 25. de physionomia ornati siue verecundi ⁊ est aristoteles: ⁊ ponitur textus cum ꝯmẽto
Ca. 26 đ signis inornati siue inuerecundi: ⁊ ẽ aristoteles: ⁊ ponitur textus cum ꝯmento
Ca. 27 đ signis animosi siue magnanimi ⁊ est aristoteles: ⁊ ponitur textus cuz ꝯmento
Ca. 28 đ signis iaiosi ⁊ ẽ aristo. ⁊ tex. cuz ꝯm̃to
Ca. 29 đ hõinibus seruilibus ⁊ est aristoteles ⁊ ponitur textus cum cõmento.
Ca. 30. de hoibus nõ seruilibus sed amaris vl̃ bestialibus ⁊ ẽ aristote. et ponit̃ text⁹ cũ ꝯm̃to
cap. 31. de signis hois iracũdi: ⁊ est aristoteles ⁊ ponit̃ textus cum ꝯmento
Ca. 32 de signis mãsueti ⁊ ẽ aristoteles ⁊ ponitur textus cum ꝯmento:
cap. 33. De signis ironis: ⁊ est aristoteles: ⁊ ponitur textus cum ꝯmento:
Ca. 34. đ pusillanimis siue placidis ⁊ agricis ⁊ est aristoteles: ⁊ ponit̃ textus cũ cõmento
cap. 35 đ signis amatoꝝ ꝯtumeliaꝝ ⁊ est aristoteles ⁊ ponitur textus cuz cõmento:
Ca. 36 đ signis misericordis ⁊ est aristoteles ⁊ ponitur textus cũ cõmento
cap. 37 đ signis luxuriosi ⁊ est aristoteles ⁊ ponitur textus cum commento:
Ca. 38 đ signis amatoris somni ⁊ est Aristoteles ⁊ ponitur textus cum commento
cap. 39 vtrum longus sit sapiens vel ne. ⁊ ponitur textus cũ commeto
cap. 40 vtrum rubeus sit ifidelis vel ne: ⁊ alb⁹ timidus ⁊ ponitur textus cum ꝯmento:
cap. 41. ⁊ est phũs in metaphoricis vbi loqtur de Cynedis: ⁊ ponitur textus cum ꝯmento.
¶ Liber ꝟus physionomie q diuidit̃ ꝑ q̃sita.
¶ Magr̃i Bartho. Coclitis bononiẽsis ⁊c.
¶ Primo ponit̃ ꝓlogus secundi libri:
¶ Euiusdez Bartholomei ⁊c. Liber ꝟus ⁊c.
¶ Augustini disci. ad magr̃z. Quesitũ primũ: De colorib⁹ i generali: Post ponit̃ respõsio Coclitis magistri ad Discipulum.

Quesitum secūdū eiusdem discipuli ad magistrum ꝺ natura capilloꝝ:cū responsione magistri ad discipulum :seu commento.
Quesitum tertium Augustini disci.ad eundem coclitem magistrū:de significatiōib⁹ capitis. cū respōsiōe eiusdē magistri ad disci.seu ꝯmto
Quesitū quartū.augusti.disci.ad eūdem coclitē de natura frontis contra pliniū cū respōsione magistri ad disci.seu commento.
Quesitū.v.augu.di.ad eūdē cocl.magr̄m ꝺ supcilijs cū respōsiōe eiusdē magistri seu ꝯmto.
Quesitū.vj.augustini dis.ad eūdē coc.magistrū de cilijs seu palpebris cū respōsiōe eiusdē magistri. seu commento.
Quesitū.vij.augu.disci.ad eūdē cocl.magr̄m ꝺ significatiōib⁹ faciei:cū responsione eiusdem magistri seu commento.
Quesitū.viii.augu.disci.ad eūdē cocli. magr̄m de nā oculoꝝ:cū rñsiōe ei⁹dē magri seu ꝯmto.
Quesitū.9.augu.disci.ad eundem coclitez magistrum de natura ꝛ motibus oculoꝝ:cum responsione eiusdem magistri seu cōmento.
Quesitū.x.augustini disci.ad eundem coc.magistrum: de natura oculoꝝ paruoꝝ:cum responsione eiusdem magistri seu commento.
quesitū.xi.augusti.di.ad eūdē co.ꝺ situatiōe aliqua oculoꝝ:cū rñsiōe ei⁹dē magri:seu ꝯmēto
quesitū.12.augustini disci.ad eūdez coclitez magistrū.de maculis existentibus in oculis:cum responsiōe eiusdem magistri seu commento.
quesitū.xiij.augustini.di.ad eūdez cocli.magr̄z ꝺ nā oculoꝝ:cū rñsiōe ei⁹dē magri seu ꝯmēto
quesitū.14.augusti.disci.ad eundez cocli.magistrū de natura ꝛ ꝓprietate nasi :cum responsione eiusdem magistri seu commento.
quesitū.15.augu.di.ad eūdē co. magr̄m: de nā nasi aqlini:cū rñsiōe eiusdē magri seu ꝯmto.
quesitū.16.augu.di.ad eūdez co.magr̄z:ꝺ natura nasi acuti:cū rñsiōe ei⁹dez magri.seu ꝯmto
quesitū.17.augu.di.ad eūdē co.magi. ꝺ significatiōib⁹ auriū:cū rñsiōe eiudez mag.seu ꝯmto
quesitum.18.augustini di.ad eundez coclitē magistr̄.ꝺ physionomia maxillaꝝ:cū responsione eiusdem magistri : seu commento.
quesitum.19.augu.di.ad eundem coclitem magistrū de natura oris.cū responsione eiusdem magistri :seu commento.
quesitū.20.augu.disci.ad eūdē co.magr̄z.ꝺ nā labioꝝ:cū rñsiōe eiusdē magri. seu cōmento.
Quesitū.21.augu.di.ad eūdē co.magr̄m:ꝺ dentibus:cū respōsiōe eiusdē magri:seu ꝯmento.
quesitū.22.augu.di.ad eūdē co.magr̄m. ꝺ lingua:cū respōsiōe eiusdē magistri seu ꝯmento.
quesitū.23.augu.di.ad eundē co.magi.ꝺ significatiōe vocis cū rñsiōe eiusdē magi.seu ꝯmto
quesitū.24.augu.di.ad eūdez co.magi. ꝺ physionomia risus.cū rñsiōe ei⁹dē magi.seu ꝯmto
quesitū.25.augu.di.ad eundē co.magi.ꝺ anbelitu cū respōsiōe eiusdē magi.seu cōmento.
quesitū.26.augu.di.ad eūdē cocli.magi.ꝺ natura ꝛ ꝓprietate mēti:cū responsiōe eiusdem magistri seu commento.
quesitū.27.aug.di.ad eūdē co.magi. ꝺ natura barbe.cū respōsiōe eiusdē magri seu ꝯmento.
quesitum.28.augu.di.ad eundez coclitem magistrum de significatiōibus colli:cum responsione eiusdem magistri:seu commento.
quesitum.29.augu.disci.ad eundem coclitem de significatiōibus clauis colli.cum responsione eiusdem magistri:seu commento.
quesitū.30.augu.di.ad eūdē cocli.magi.ꝺ significatiōibus spatulaꝝ:cū respōsiōe eiusdez magistri:seu commento.
quesitum.31.augusti.discipuli ad eundem coclitem magistrū de physionomia brachioꝝ:cū respōsione eiusdem magistri seu cōmento
quesitū.32.augu.di.ad eūdē co.magi.ꝺ physionomia manuū:cū respōsiōe eiusdem magistri seu commento
quesitū.33.augusti.disci.ad eundem cocli.magistrum:de significatione vnguiū:cum responsione eiusdem magistri seu commento:
quesitū.34.augu.di.ad eundē co.magi.ꝺ significatione tactus:cū rñsiōe eiusdē ma.seu ꝯmto
quesitū.35.augu.di.ad eūdē co.magi.ꝺ dispositiōe spine dorsi:cū respōsiōe eiusdē magri seu commento.
quesitum.36.augu.di.ad eundez co.magi.ꝺ signis lūboꝝ:cū rñsiōe eiusdē magi.seu ꝯmto.
quesitū.37.augusti.di.ad eundem coclitez magistrum ꝺ significatiōibus pectoris gule ꝛ mamille:cū respōsiōe ei⁹dez magistri seu ꝯmto.
quesitū.38.augu.disci.ad eundez co. magistrū ꝺ significatiōe spiritus:cū respōsiōe eiusdem magistri seu commento:
quesitum.39.augu.di.ad eūdez coclitez magistrum de signis methafrenon:cum responsiōe eiusdem magistri:seu commento.

BIBLIOT. UNIWERSYT. JAGIELLOŃSKIEJ W POZNANIU